

Melġ Mékōōlē

Akoose New Testament

Contents

Nkalanj m bwam mme Yesue ngane Matyo atele	1
Nkalanj m bwam mme Yesue ngane Makose atele	52
Nkalanj m bwam mme Yesue ngane Lukase atele	83
Nkalanj m bwam mme Yesue ngane Jone atele	133
Kalag e Mbelted mme bembapee be nlogmag	169
Kalag ech Paale atenle Baá Roma	218
Kalag e'so ech Paale atenle Baá Korinto	241
Kalag ech elontene ebe ech Paale atenle Baá Korinto	263
Kalag ech Paale atenle Baá Galesia	278
Kalag ech Paale atenle Baá Efesus	286
Kalag ech Paale atenle Baá Filipi	295
Kalag ech Paale atenle Baá Kolose	301
Kalag e'so ech Paale atenle Baá Tesalonika	307
Kalag ech elontene ebe ech Paale atenle Baá Tesalonika	312
Kalag e'so ech Paale atenle Timotie	315
Kalag eche elontene ebe ech Paale atenle Timotie	322
Kalag eche Paale atenle Tituse	327
Kalag ech Paale atenle Filemone	330
Kalag e Hibriu	332
Kalag eche Jemse	349
Kalag e'so eche Petro	355
Kalag eche elontene ebe eche Petro	361
Kalag e'so eche Jone	365
Kalag ech elontene ebe eche Jone	371
Kalag ech elontene elaan eche Jone	372
Kalag eche Jude	374
Kalag e Mam mme mebenled	376

Melĕ Mékōōlē

New Testament in Akoose (CM:bss:Akoose)

Language: Akoose

Provided by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

This print-on-demand edition of Scripture is produced and provided at cost by the Digital Bible Society in partnership with the Bible League of Canada, Open Doors International, and other missions and translation agencies. To order additional copies of this or other Bibles, please visit www.dbs.org (USA), www.bibleleague.ca (Canada), and www.opendoors.org (Europe).

Copyright and Permission to Copy

Copyright © 2011 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright © 2011 Wycliffe Bible Translators, Inc. Scripture text used by permission.

PDF, ePub, and MOBI Bible covers and design are copyrighted 2017 by the Digital Bible Society (www.dbs.org).

PDF generated on 2017-08-24 from source files dated 2017-08-24.

04350dcb-db5a-59fa-a313-1cc8c91d6560

ISBN: 978-1-5313-0109-5

Nkalaŋ m̄ bwām r̄me Yesue ngáne

Matyo

átélé

Ndibned n̄ kálag

Nkalaŋ m̄ bwām ngáne Matyo átélé n̄h̄ɔbe n̄n b̄an Yesue m̄ó adé Nsoode awě Dyõb dén̄h̄ɔbp̄e aá m̄ó̄l̄om̄ á nk̄õnsé te. Mbwiined ne m̄ó d̄ɔ́ Dyõb dén̄l̄on̄éd̄t̄e mekan r̄me ánh̄ɔbp̄e aá m̄ó̄b̄el̄é áb̄e bad se' b̄ɔ́d̄. M̄m̄én nkalaŋ m̄ bwām n̄d̄é áȳəl e nk̄õnsé n̄sȳə̀l̄.

Mekan r̄me Yesue áȳógt̄é'áá békábé m̄ó áte metón métáan. (1) Abé áde bad bé nkamlen n̄ Dyõb b̄ét̄ɔ́nḡéné awóŋ ne mbeltéd̄ r̄m̄āb, mekan r̄me m̄é̄b̄e r̄m̄āb ne mekan r̄me m̄é̄benléd̄ ne b̄ó (E'p̄ed 5-7); (2) Nsón r̄me bembap̄ee dy-õm ne bébe b̄ét̄ɔ́nḡéné abel (Eped 10); (3) Ngáne nkamlen n̄ Dyõb n̄díí (Eped 13); (4) Ngáne mod át̄ɔ́nḡéné Dyõb abele (Eped 18); (5) Mekan r̄me m̄é̄benlad ne ngáne éb̄ē áde Kr̄ist̄ə́ áp̄eé (E'p̄ed 24-25).

Nkabtéd̄ n̄ kálag

Nchyaátén ne echyáa éche Yesu Kr̄ist̄ə́ 1.1-2.23

Nsón r̄me J̄one, Ndusene 3.1-12

Edusen ne mek̄ags̄en r̄me Yesue 3.13-4.11

Nsón r̄me Yesue á mbwóg e Galilia 4.12-18.35

Nsón r̄me Yesue áde áh̄ídt̄é á Galilia áp̄e á Jerusalem 19.1-20.34

E'pun bé asóg ábe Yesue á Jerusalem ne benben ne á Jerusalem 21-27

Mpuu ne alúmed áde Sáŋgwéé álúm-táá bad ȳəl áde ámáá apuu 28.1-20

Betaa ábe Yesue

(Luk 3.23-38)

1 Tóŋgé e betaa ábe Yesu Kr̄ist̄ə́ edíí n̄n. Yesue ambíd á nchyaátén r̄me k̄ɔ́ŋ Dabide, Dabide m̄ó-'e abíd á nchyaátén r̄me Abraham̄e.*

² Abraham̄e m̄ó abédé sáá awě Aisige. Aisige-'e ambé sáá awě Jak̄obe, Jak̄obe-'e m̄ó anchyáá Judaa b̄ɔ́be baányan̄. ³ Judaa b̄ó mwaád Tamaa, b̄énchyāā Perese ne Zeraa. Perese ambé sáá awě Heseɾone, Heseɾone-'e sáá awě Rame. ⁴ Rame m̄ó abédé sáá awě Aminadabe, Aminadabe-'e abédé sáá awě Nashone. Nashone ambé sáá awě Salmone. ⁵ Salmone b̄ó mwaád, Rahabe b̄ó-'aá b̄énchyāā Boase. Boase b̄ó mwaád Rute b̄énchyāā Obede, Obede-'e ambé sáá awě Jese. ⁶ Jese ambé sáá awě k̄ɔ́ŋ Dabide.

K̄ɔ́ŋ Dabide b̄ó Uria mwaád béchyāā Solomone. ⁷ Solomone ambé sáá awě Rehoboame, Rehoboame-'e m̄ó ambé sáá awě Abijaa, Abijaa ambé sáá awě Asaa. ⁸ Asaa ambé sáá awě Jehosafade, Jehosafade m̄ó-'e ambé sáá awě Jorame, Jorame m̄ó-'e ambé sáá awě Uzzia. ⁹ Uzzia abédé sáá awě Jotame, Jotame m̄ó-'e ambé sáá awě Ahasé. Ahasé m̄ó-'e ambé sáá awě Hezekaya. ¹⁰ Hezekaya-'e ambé sáá awě Manase. Manase-'e sáá awě Amose. Amose m̄ó ambé sáá awě Josia. ¹¹ Josia m̄ó anchyáá Jekonyase b̄ɔ́be baányan̄, á pónde eche bad bé alon̄ á Israel b̄enkweé nzum bon̄ bad bé Babilon b̄eswéén b̄ó áwāb alon̄.

¹² Áde n̄n d̄emmadt̄é atóm, k̄óŋ ne á pónde ech̄e b̄énchyāā'é Yesue, betaa ábe Yesue b̄ébéd̄e; Jekonyase m̄ó ambé sáá awě Shelyele, Shelyele-'e m̄ó ambé sáá awě Zerubabele. ¹³ Zerubabele ambé sáá awě Abutee, Abutee-'e sáá awě Elyakime. Elyakime-'e ambé sáá awě Azoo. ¹⁴ Azoo abédé sáá awě Zadoge, Zadoge m̄ó-'e am-

* 1:1 M̄m̄én nchoo n̄d̄é k̄óŋne á kálag e Dyõb e'só 5.1, 6.9, 10.1, 11.10, 27.

bé sáá awě Akime, Akime-’e sáá awě Eliude. ¹⁵Eliude mó ambé sáá awě Elizaa. Elizaa-’e sáá awě Matane. Matane mó-’e ambé sáá awě Jakobe. ¹⁶Jakobe mó abédé sáá awě Josebe. Josebe mó awóŋ Maria awě anchyáá Yesue awě béchəgeé bán Krístəə.

¹⁷Né-ɔ́, nyongel ésyəəl, mbooted ne Abrahamə ăpe wée Dabide, édé dyôm-é-nyongel ne éniin. Mbooted ne Dabide ăpe pónđé eche bésweéné bad bé Israel á Babilon áde bēnkweé nzum, édé dyôm-é-nyongel ne éniin. Bootya pónđé eche bēswēnnē bad bé Israel á Babilon áde bēnkweé nzum, kóŋne á pónđé eche béchyáá Yesue, áde dyôm-é-nyongel ne éniin.

Echyáa éche Yesue

(Luk 2.1-7)

¹⁸Echyáa éche Yesue ébédé nén: Maria, nyaá awě Yesue, ábédé ngɔn e mmwaád echě enkēmbíi mwenchóm. Bēnkií mó mod nhóg awě béchəgé’áá bán Josebe. Boŋ byánán Maria ăsū á e’-wóngé wée Josebe, ényinnēd nén bán adé nkog á ngíne e Edəódəŋ éche Ésáá. ¹⁹Josebe-’e, ngáne ábédé mó mod a bwām, enkēndəŋgé Maria e’son awóged. Né-ɔ́, abelé’áá mboŋsén ăchene mó á mesɔɔm-tē. ²⁰Á pónđé echě ímē mewēmtēn mēdíí mó áte, ángel e Dy-öb empií mó áde ánəŋgé nló. Ángel ne enláá mó nén aá, “Á-Joseb, mod á mbyaa ímme Dabide, weebáá’ Maria atéd née mmwaád awəŋ, áyāle Edəódəŋ éche Ésáá chɔ́ epíídé mó boŋ abé nkog. ²¹Ăchyāā mwān a mwenchóm, échuu-’e mó dín wéé Yesue† áyāle nén móŋhūd ábē bad á mbéb-te.” ²²Mmén mésyəəl mēmbenléd ălóned e’yale ábe Dyöb dén-lōmēnnē nkal é’dəódəŋ aá,

²³“Nyénəne’, ngɔn e mmwaád echě eébíi mwenchóm ébē nkog, echyáá-’e mwān a mwenchóm, béchəg-ke mó bán Emmanuele.”

Ádén dín adé nén bán, “Dyöb adé ne sé.”

²⁴Née Josebe ásyəŋgé ăsē, ambēl ngáne ángel énlāá’é mó. Antéd Maria née awě mmwaád. ²⁵Boŋ kóŋne ne pónđé eche Maria áchyáá mwān, Josebe enkēndyēn-éné mó. Josebe anchuú-’e ane mwān dín aá Yesue.

Beləŋ-bé-betintine bébídé á akuu ăhye dé abe Yesue edúbé

2 Bēnchyāā Yesue á dyad á Betlehem á mbwóg e Judeya á pónđé eche Herode ábédé kəŋ. Bad behóg ábe bēláá’áá betintine ábíi mekan, bēmbíd á akuu,‡ bēpē á Jerusalem. ²Áde bēpédé á Jerusalem, bēnsedéd bánken, “Héé kəŋ e bad bé Israel, ane awě achyáádté wén ádíí? Sēnyíne tintine á akuu awě alúmte nén bán achyáádté. Nē dɔ́ ákəá boŋ sé-pag ábe mó edúbé.” ³Ádē kəŋ Herode á-wógé nē, nē dēntagéd mó á mewēmtentē bwāmbwam. Dēntagéd mó, átəgəd-te bad bé Jerusalem bésyəəl. ⁴Herode anlād ábe beprise bēmbáá ne bemeléede bé mbéndé bésyəəl áte. Boŋ ásedté bɔ́ aáken, “Héé Ane awě Dyöb Áwógté, awě bésineé, áchyáádté?” ⁵Dɔ́ békwénténé mó bán, “Béchyāā mó á dyad á Betlehem, á mbwóg e Judeya. Nkal é’dəódəŋ antél aá,

⁶‘Á-bad bé Betlehem á ndɔɔb e Juda, ádēn dyad adé dyad ahóg áde adé etógnén bwāmbwam átintē e myad mé aloŋ á Juda.

Áyāle mod ábid átintē echēn, awě ă-lyəgəd ábēm bad bé aloŋ á Israel.”

⁷Née Herode áwógé nē, anchélé ábē beləŋ-bé-betintine á kun-tē, boŋ ásedté bɔ́ nyaa e pónđé echě tintine ne ám-

†1:21 **Yesue:** Ádén dín ádíí bán Mod a e’soóŋ.

‡2:1 **Á akuu:** Pəd echě etondəe ábídeé.

bidtē. ⁸Dóo álómé bó á Betlehem aá, “Nyékag, nyétōŋ anōn. Nzé nyēnyíne wée ane mwān áchyáádté, nyétim ámbid nyéhye nyéláá me, ábel boŋ mém-pē nke ríbe mós edúbé.” ⁹Áde bémáá mekan ríme kōŋ álángé bós awóg, bēmbóotéd ake ámpē. Boŋ áde bénóné ámin, bényin melemlen mé tintine ríme bényinnē á akuu nēe ákagké bós á’sō. Ane tintine ankē kóŋ atyéém wée ane mwān ánchyáádtē. ¹⁰Anyín áde bényíne ane tintine, bēnwōg menyinge bwāmbwam. ¹¹Bénsōl á ndáb-te. Nēe bésólé, bényin ane mwān bós nyan, Maria. Bēmbwōgē ane mwān mebóbóŋ ábe mós edúbé. Bēmbidēd mende áwed ríme bēnwánlédté mós, bēbē-’e mós. Mmē mende mébédé gōl,[†] mōg mé e’lod é’ bwām ríme béchogéé bán frankinsen[§] ne mía. ^{**}
¹²Nēe bémáá ane mwān edúbé abe, bēmbwōgē esú áwāb alon, boŋ bēmpōŋ nzii empée, áyāle Dyōb dénlāá bós á nlóte aá béetimé’ ámbid wée Herode.

Bésōbnē Yesue, békééne mós á alon á Egipto

¹³Áde ábē belán-bé-betintine bémáá ake, ángel e Dyōb enláá Josebe á nlóte aá, “Hidé áse, étēd anén mwān bós nyan ésoben bós, étimen bós á Egipto. Nyédye-’e áwed kóŋ né nlángé nyé meé nyéhide, áyāle Herode álōm bad áhed anén mwān, áwúu mós.” ¹⁴Mmē nkuu děn, Josebe anhidé áse, atéd mwān bós nyan, ákēēn bós nkuu ne nkuu, átimnád bós á Egipto. ¹⁵Áwed dóo bendye-’é kóŋ ne pón-dé eche Herode áwédé. Nén dēmbenléd álóned e’yale ábe Dyōb dénlōmēnnē nkal é’dáodəŋ aá, “Nlébpé awem Mwān meé ábid á alon á Egipto.”

Béwúu e’ched é’ bán á Betlehem

¹⁶Áde Herode ásōŋténé nén aá belán-bé-betintine bē bédógé mós, anlŋ bwāmbwam. Anlóm éche sōnze á Betlehem ne ene ped e mbwóg esyāól, aá béwúu bán bé baachóm bésyāól ábe béepede mwé nláán. Ambel nē áťōŋgen ne pón-dé eche belán-bé-betintine bēnlāá-’é mós bán bēnkōlē tintine awé anlóméd echyáa éche Yesue anyín. ¹⁷Nén dēmbenléd álóned e’yale ábe Dyōb dénlōmēnnē nkal é’dáodəŋ Jeremayaa. Jeremayaa anhób aá, ¹⁸“Bad bēnwōg e’saad ne awé á ngíne ádē ábidé’áá á Rama, áde Rashēle áchyē-’é ábe bán. Bélénté’áá mós awé, boŋ eékobpe aléned áyāle nén bán bēmmad mós awé.”

Josebe, Maria, ne Yesue bēbidé á Egipto bétim á Nazaret

¹⁹Ámbid e kwéed eche Herode, ángel e Dyōb empií Josebe á nlóte áde ámbēē abé á Egipto, élangē mós nén aá, ²⁰“Téd awōŋ mmwáád bós mwān, nyétime ámbid á alon á Israel. Herode ne ábē bad ábe bēhédé’áá ane mwān awúu bémáá awé.” ²¹Nēe Josebe áwógé nē, anlad yāl, atéd Maria bós mwān, bósōbō bétim ámbid á alon á Israel. ²²Boŋ áde Josebe áwógé bán Achelause atédé atii dé nkamlen áde sáá, kōŋ Herode á mbwóg e Judeya, ambán atim ámbid áwed. Ángel e Dyōb enhyé mós mekan mémpēe aláá á nlóte. Nē dēmbēl, á mbwóg e Galilia dóo ántimmé ake. ²³Ankē alon á dyad ámbáá ahóg áde béchógé’áá bán Nazaret. Nén dēmbenléd álóned e’yale ábe Dyōb dénlōmēnnē bekal bédáodəŋ tŋngene Yesue aá, “Ábyēēn nēe Mod a Nazaret.”

[†]2:11 *Gōl*: Edíi ekii éche édé nkun bwāmbwam éche élúmte bán Yesue adé kōŋ.

[§]2:11 *Frankinsen*: Abédé dyōg áde bēbagnéé Dyōb mende.

^{**}2:11 *Mía*: Mébédéé dyōg áde bēnabnadté ndim.

Nkalaŋ míme Jone, Ndusene

(Mak 1.1-8; Luk 3.1-18; Jón 1.19-28)

3 Etún é pónde ámbid enê, Jone, Ndusene ambíd nkal é'daédəŋ a Dy-öb. Akalé'áá eyale é Dyöb á ehyánge á Judeya, álāŋgē bad aá, ²“Nyétede abel dé mbéb áyōle nén nkamlen í Dyöb ídē benben.” ³Jone mō abédé mod awē nkal é'daédəŋ Yesayaa áhōbē'áá, áde ánhōbpē aá,

“Ehōŋgé ébídē' á ehyánge bán, 'Nyéboŋsen epe éche Sāŋgwéé. Nyétíí echē nzii.”

⁴Jone ahágé'áá mbóté éche bébénlé nyon éche ébídé á yāl e kamēl.†† Awáá'áá ngóó a ngob e nyam. E'chuu ne bengóméé bōó bébédé ndyééd echē. ⁵Bad bébídé-'áá á Jerusalem, ne mímíníí myad mé mbwóg e Judeya esyáól ne á meloŋ mémpēe míme mébédé á nkəg mé edíb é mbáá é Jodan, békag wée Jone. ⁶Née bēmpaléé mímāb mbéb áte, Jone ádusén bō á edíb é Jodan. ⁷Boŋ áde Jone ány-íné née Befarisia ne Besadusia béhúé'é ábel boŋ ádusén bō, anláá bō aá, “Píí é nyō chén! Nzéé múmō alāŋgé nyé aá nkáásé í Dyöb íhúé' boŋ aléb-pe nyé aá nyékúme abāŋgé? ⁸Nyéke nyébele mam míme mélúmēd nén bán nyétēdté ádēn abé dé mbéb. ⁹Nyéewém tán nén bán nzé nyēhōbē bán, nyédé bán ábe Abrahame, nyéekudté nkógsen í Dyöb. Boŋ ílāa nyé nén mēé, Dyöb áhele ábenléd mímén meláá átímēd mō bán ábe Abrahame. ¹⁰Bōob-pōó ehón émáá anaa á nkaŋ í mel. Né-ōó, bwel ké é'héé ábe béēchyāā' e'pum é' bwām, békwel bō bébwém-me bō á muú-te. ¹¹Ndusan nyé bōob ne mendíb álúmed nén bán nyēhōŋléné áden abé dé mbéb. Boŋ mod ampée ahúé', awē atómé me. Meékwognedéé ké ápém míme metámbe. Ádusén nyé ne Edaédəŋ éche Ésáá, ádusén-ne nyé

ne muú. ¹²Awánlé échē epeben á ekáá, ábel nén, ápeb míme menyán ámín. Nzé amadé, álād mbum é bwām áte, ákōō chō. Boŋ álād e'pōó, ahyáád bō á ebonde é muú éche éédímē'.”

Bédúséné Yesue

(Mak 1.9-11; Luk 3.21-22)

¹³Bōob-pōó, Yesue ambíd á mbwóg e Galilia, áke wée Jone á edíb é Jodan ábel nén Jone ádusén mō. ¹⁴Boŋ Jone anwanén mō mewēmten ahōŋlen, áhōbē nén aá, “Née edíí bán wē-éé wembé edusan me, chán étímé abé éche wewe éhyagké áwēm wēé ndusén wē?” ¹⁵Boŋ Yesue ankwentén mō aá, “Mwē ébē nē bōob ábel nén débel mam mésyāól bwām ngāne Dyöb áhēdeé.” Né-ōó, Jone ankwentén mō adusén. ¹⁶Melemlen mé pónde míme Jone ámáá Yesue adusén, Yesue ansyāó á mendíb-te. Dōó ngob e dyöb énédnédé, boŋ ányínē née Edaédəŋ é Dyöb ébídé ádyöb ésudé ásē née élōō, étyéém-me mō á nló mín. ¹⁷Ehōb chō-é ámpē ébídē ádyöb nén, “Awem Mwān a nlém nén, awógte me menyínge bwāmbwam.”

Satane akogé Yesue

(Mak 1.12-13; Luk 4.1-13)

4 Ámbid e pónde, Edaédəŋ é Dyöb êntimén Yesue á ehyánge ábel nén Satane ákəg mō. ²Yesue andid yāl nzaa á mekáne-tē móom mé e'pun méniin. Ámbid e ene pónde nzaa ewagé'áá mō. ³Dōó Satane ápédé boŋ alāŋgé mō aá, “Nzé Wē-éé edé Mwān a Dyöb, kamlén mímén meláá métim e'wele.” ⁴Boŋ Yesue antimtén mō aá, “Éténlédé á kálag e Dyöb nén bán, 'Saké ndyééd chēmpen edide moonyoŋ á alonggé. Boŋ eyale téé éche Dyöb áhōbē, chōó édídé moonyoŋ á alonggé.”

††3:4 **Kamēl:** Edíí nyam echē edé née nyag echē bébenlادتé á ehyánge ápém nted.

⁵Dóo Satane ákééné Yesue á Jerusalem, dyad áde ásáá boŋ átyēemān mós á nzoŋge e Ndáb-e-Dyöb mîn, ⁶álanġe mós aá, “Nzé we-εé edé Mwān a Dyöb, éheb á bwele-mîn hén éhûn á ndoob, áyāle étén-lédé á kálag e Dyöb nén bán, ‘Dyöb dékamlén éche ángel ášáb we, épēm-me we ámin ábel weébōmē ekuu á aláá.’”

⁷Yesue-ε antimtén mós aá, “Boŋ kálag e Dyöb ehóbé ámpē nén aá, ‘Weékōgē Sánġwéé ádoŋ Dyöb áte.’” ⁸Satane antéd Yesue ámpē, búmō bétyéém á mbōod mîn, boŋ álúmtē mós meloŋ mé nkōŋsé mésyāēl ne nhon nsyāēl míme ídé áwēd-te. ⁹Dóo álanġeé mós aá, “Mēbē we ábén bwēm é’syāēl nzé ebwōgké me mebóbōŋ boŋ ébāg-ke me edúbé.” ¹⁰Dóo Yesue álanġeé mós aá, “Syāé me á dīd-te, a-Satan! Éténlédé nén bán, ‘Ébwōgke’ Sánġwéé ádoŋ Dyöb mebóbōŋ, ébage-ε mós edúbé. Mwēnpen-naa étánġéné abele.”

¹¹Né-ōó, Satane antedé Yesue, áké. Ángel émpē, éwōŋgén Yesue.

Yesue aboótédé míme nsón á Galilia

(Mak 1.14-15; Luk 4.14-15)

¹²Ene pónde bénhē Jōne, Ndusene á mbwōg. Áde Yesue áwógé nē, antīm ámbid á mbwōg e Galilia. ¹³Anhidé á dyad á Nazaret, áke ádyēē á dyad á Kapenahum. Kapenahum abédé á nkæg mé edib-é-nzab é Galilia, á abwōg á hóm á túmbé e Zebulōn ne e Naftali. ¹⁴Yesue ankē á Kapenahum áloned mekan míme nkal é’dáōdōŋ Yesayaa ánhōbpē aá,

¹⁵“A-mbwōg e Zebulōn, a-mbwōg e Naftali, ntimned ne edib é nkwē, á múde mé edib ní Jodan, Galilia mbwōg echē bad ábe béesē bad bé Israel bédyε’é.

¹⁶Bad ábe bēbédé á ehíntén-tē békúde e’nyínen bé ekíde;

Bad ábe bēbédé á nsəl ní soŋ békúde e’soosōŋ.”

¹⁷Bootya pónde echē Yesue ánkeé á Galilia ambootéd eyale é Dyöb akal áhōbē nén aá, “Nyéhəŋlen abé dé mbéb, áyāle nkamlen ní Dyöb ídé benben.”

Yesue apwedé bembapeε bé’sō

(Mak 1.16-20; Luk 5.1-11)

¹⁸Epun ehóg Yesue akagé’áá á nkin mé edib-é-nzab é Galilia. Annyín bán bé baachóm bébe; Simōne awē béchógé’áá bán Petro, bós mwānyəŋ Andreyə néé bēbwémeé mbínzé. Bēbédéé bekób-bésúu. ¹⁹Dóo álanġeé bós aá “Nyéhíde me. Ngáne nyékóbeé súu bōob, meéyāgēd nyé ngáne nyétēdtē bad nlém á abum áhíd me.” ²⁰Ábwōg-ábwōg bēntedé échab mbínzé, béhidē-ε mós. ²¹Néé bésídté á’sō, Yesue annyín bán bé baachóm bēmpē bébe; Jemse bós mwānyəŋ Jōne, bán ábe Zebedie. Bōobe sáá bēmbē á bōle-tē, bēbwémé’áá échab mbínzé. Hē dóo Yesue áchēnléé bós bad bébe aá béhíde mós. ²²Ábwōg-ábwōg bēntedé sáá ne bōle, béhidē-ε Yesue.

Yesue ayógté’áá, áchoŋté-ε bad

(Luk 6.17-19)

²³Yesue akagé’áá myad mésyāēl á aloŋ á Galilia áyógtē eyale é Dyöb á ndáb é mekáne, ákalé-ε nkalaŋ ní bwām mé nkamlen ní Dyöb. Achōŋté’áá bad bé nkole bésyāēl ne nyaa e nkole téé echē émbē átíntē echāb. ²⁴Né-ōó mekan míme Yesue ábélé’áá nwógnádtáá á mbwōg e Siria esyāól. Nē dēnkəŋ bad bépééné’áá bad bé nkole bésyāēl áwē. Bépééné’áá bad áwē ábe békónlé’áá nkole ne mewē nyaa ne nyaa. Bad ábe e’dáōdōŋ bé mbéb bēmbēē áte, bad ábe béhúne ekikíd, ne bad ábe bēwédé eped, Yesue áchoŋté ábē bad bésyāēl. ²⁵Nē dēnkəŋ, ndun e mod ehíde’áá Yesue. Bad bēbídé’áá meloŋ bootya á Galilia ne mbwōg e Myad Dy-

òm, Jerusalem, Judeya, ne ped echě edě á múde mé edíb é Jodan rímíníí.

Yesue ayógté bad á ekone mîn

5 Áde Yesue ányíné ene ndun e mod, anchágé é ekone mîn, ádyēē ásē. Áhed-taá ábē bembapēē bétáné mós² boŋ ábooted bós ayóged, áhōbē aá,

³“Nnam mbê ne bad ábe bédé atóg á edáádəŋ-tě áyāle bédé ásē e nkamlen rí mîn.

⁴Nnam ne bad ábe bélebe’, áyāle Dyōb déwōgēd bós menyinge ámpē.

⁵Nnam ne bad ábe bépwiítédé, áyāle nkōŋsé nsyāēl mébē rímāb.

⁶Nnam mbê ne bad ábe bédé nzaa ne píđ ábel mam ríme Dyōb áhedéé aá mébenled, áyāle Dyōb dékōdēd bós.

⁷Nnam ne bad ábe bėwóge bad bėmpēe ngol, áyāle Dyōb dōmpē déwōg bós ngol.

⁸Nnam ne bad ábe békénlé nlém á abum, áyāle bényin Dyōb.

⁹Nnam ne bad ábe békóme nsəŋ, áyāle Dyōb déchəg bós ábē bān.

¹⁰Nnam ne bad ábe bėkude metake áyāle bėbeleé mam ríme Dyōb áhedéé. Bédé ásē e nkamlen rí mîn.

¹¹Nnam mbê ne nyé ábe bad bėsyáá’é, nyé ábe bėtagtėé, bėbānē nyé e’bėbtéd é’ mam áyāl, bėbidē-’e nyé mbóŋ é metóm áyāl, á dīn áđēm. ¹²Nyėwóge bwām, nyėbė-’e menyinge áyāle nsábe ríme nyėkudtė ádyōb ríchábé ámīn. Nén dós bad bėtágtė’áá bekal bė’đəáđəŋ bė’ bósđ.

Nkwě ríme mbódé e’nyin, ne etrukán éche békóŋgé

(Mak 9.50; Luk 14.34-35)

¹³“Nyėdé etógnén á alongé á bad bė nkōŋsé ngáne nkwě rídíí etógnén áyāle ndyėéd. Boŋ nzé nkwě mbódé alaŋ chán bėhele-se bényinēd mós ámpē? Mée-

saá dyam dé abelen ámpē. Né-ós, apim dós bėpimėé, bad bėkəgtáád mós ámīn.

¹⁴Nyėé nyėdé nēŋgáne etrukán álúmed bad bė nkōŋsé bėsyāēl nzii e Dyōb. Dyad áde álōŋnėdé á ekone mîn dėesəwmėé.

¹⁵Mod eémāā-’aá etrukán achod se ákōō chós á ebwəg-sé, boŋ abelė ákēlē chós ámīn, ábel nén ényīnte kėnzėé awě adé á ndáb-te ekíde. ¹⁶Nyėmpē nyėpene’, melemlem nēe etrukán. Nzé bad bėnyíné nsōn rí bwām ríme nyėbeleé, bėken Dyōb, awēn Titėe awě adé ámīn.

Ayóged áde Yesue tŋgene mbéndé

¹⁷“Nyėewémťán nén bán mpedé á nkōŋsé ábóded mbéndé éche Mosee ne mekan ríme bekal bė’đəáđəŋ bėyógté nyé. Meėpedėé ábóded mós, boŋ mpedé álóned mós. ¹⁸Ne mbále nlāŋge nyé nén mēé, kósŋ ne á asóg dé nkoŋ rí sé ne rí mīn, ké mwāmpīn mé eyale nhóg awě atėnlėdé á mbéndé e Dyōb eéhídtėé ásē kósŋ né mėsýāēl mėlóné.†† ¹⁹Né-ós, kėnzėé awě abóó mbéndé póg átīntė échē mbéndé é Dyōb, ké ene echě bėwémťné bán eesáá etógnén, áyāgtē-’e bad bėmpēe aá bėbel melemlem, ene ndín e mod ěbē ndimtene átīntė e bad ábe bédé ásē e nkamlen rí mīn. Boŋ kėnzėé awě abele ngáne mbéndé éhóbé, áyāgtē-’e bad bėmpēe ábel melemlem, ábē etógnén bwāmbwam átīntė e bad ábe bédé ásē e nkamlen rí mīn. ²⁰Né-ós, nlāŋge nyé nén mēé, ésebán abele á Dyōb áđēn átómé áde Befarisia ne bemelėede bė mbéndé, né nyėmpē nyėesónlé á nkamlen rí mīn mbéd.”

Ayóged áde Yesue tŋgene melingá

(Luk 12.57-59)

²¹Yesue ambád ahób aá, “Nyėwóge nén bán bėnlāā bad bė’ bósđ bán, ‘Mod eewúé mod. Kėnzėé awě awúú mod, bėtəŋgėné mós akáad.’ ²²Boŋ nlāŋge nyé

††5:18 Né mėsýāēl mėlóné káa áđé ayáge ásyāēl álóné.

nén meé, kénzéé awě ałıǵné[¶] mwănyaj bétǵǵéné mǵ akáad. Kénzéé awě äsyǵj mwănyaj bépeén mǵ á kóte e bad bém-báá békáad mǵ. Kénzéé-’e awě ächǵ mwănyaj aá, ‘Edimdim é chǵm chén’, béhele bébwém mǵ á dü-á-muú. ²³ Né-ǵǵ, nzé ekag á menyán mé mende äke dé abe Dyǵb mende, boǵ ekämténé nén weé nyé mod nyêwánléné kǵkǵ, ²⁴ ébānē rǵmǵj mende äsē á’sǵ é’ menyán mé mende. Ésebé éke ébēl nsaj ne ane mod boǵ étim ámbid éke ébe mende. ²⁵ Nzé mod ahede we ake dé asǵmen á kóte, bēl kǵǵj nyúmǵ nyépe á nchemten byánán nyéépē á kóte. Ésebé nē, ahelese asǵmén we á kóte. Kóte-’e ébeé we á mekáá mé plúse, plúse chǵ-’e éhē we á mbwǵg. ²⁶ Ne mbáale, nlǵnge we meé, weéhēlē-se ebíd á ndáb e mbwǵg-tē wē kǵǵj né etwedé ádǵj alúm äsyǵǵl.

Ayǵged áde Yesue tǵngene akáb dé mesǵn

²⁷ “Nyêwǵgé ngáne béhǵbé nén bán, ‘Nyéekábé mesǵn á ndáb e’wǵngé.’ ²⁸ Boǵ nlǵnge nyé meé, kénzéé awě anǵné mmwáad boǵ awémtén aá né mǵnnaǵnéd mǵ, amaá asǵn akáb ne ane mmwáad áwe nlém-tē. ²⁹ Nzé ádǵj díd ábelte we mbéb, ehúd dǵ, épim. Édé mboǵ ábǵd dǵ, tǵmaa bǵ ábwém echoǵ yǵl esyǵǵl á dü-á-muú. ³⁰ Melemlem nē, nzé echoǵ ekáá ébelte we mbéb, esél chǵ, épim chǵ. Édé mboǵ ábǵd chǵ tǵmaa bǵ ábwém echoǵ yǵl esyǵǵl á dü-á-muú.

Ayǵged áde Yesue tǵngene abóo-dé-e’wǵngé

(Mat 19.9; Mak 10.11-12; Luk 16.18)

³¹ “Kálag e Dyǵb ehǵbé ámpē nén, ‘Kénzéé awě anané mwaád á e’wǵngé atǵngéné ábe mǵ apab áde álúmte nén bán anané mǵ á e’wǵngé.’ ³² Boǵ nlǵnge nyé nén meé, nzé mod anané mwaád á e’wǵngé ésebán ane mmwáad akábé asǵn,

boǵ ane mmwáad akií mod ampē awǵj, né nchóm awě anané mǵ á e’wǵngé mǵ atǵmté mǵ mmwáad awě akábe’ mesǵn. Kénzéé-’e awě awóo mmwáad awě bē-náné á e’wǵngé né mǵmpē akábé asǵn.

Ayǵged áde Yesue tǵngene amwé dé melē

³³ “Nyêwǵgé nén bán bēnlāa bad bé bǵǵd bán, ‘Mod eemwág melē ngēn, boǵ nzé mod amwédé melē atǵngéné ábēl dyam áde ámwééné melē á’sǵ é Dyǵb.’ ³⁴ Boǵ nlǵnge nyé nén meé, nyéemwág melē ké mehǵg. Nyéemwág melē á dín dé nkamlen rǵ mín, áyǵle áhed dǵǵ Dyǵǵb áwóo e’dii bé nkamlen. ³⁵ Nyéemwág-ke á dín dé nkǵǵsé, áyǵle áhed dǵǵ Dyǵǵb ásumé mekuu. Nyéēbenlād-te ké dín á dyad á Jerusalem, áyǵle ádí dyad áde kǵj embáá. ³⁶ Nyéemwág melē ké á dín dé nló rǵmēn, áyǵle nyééhēlē ké mbum e esid pǵg ahǵjlen áwen nló, ápúbed ké’e áhined chǵ. ³⁷ Boǵ nzé ehǵbé weé mǵbele dyam, ehǵb weé, ‘Ée, mēbel dǵ.’ Ké-’e weé, ‘Aáy, méebenlé.’ Kéchéé éche ébádé áhed né ébídé wēe Satane.

Ayǵged áde Yesue tǵngene akun-á-yǵl (Luk 6.29-30)

³⁸ “Nyêwǵgé ngáne béhǵbé nén bán, ‘Nzé mod atúbé mod díd, bétúb mǵmpē díd. Nzé mod ahúde-’e mod asǵj, béhúd mǵmpē asǵj.’ ³⁹ Boǵ nlǵnge nyé nén meé, nzé mod abelé we mbéb, éched yǵl. Nzé mod abǵmé we abén á akǵg ahǵg, ékunnéd mǵ ádíńí ámpē. ⁴⁰ Nzé mod ahede we asǵmen á kóte ákobēn we rǵmǵj nkobe, ébag mǵ kǵǵj ne echoǵ sǵte. ⁴¹ Nzé mod anyǵgté we aá ékeēn mǵ máyl mehǵg, ékēēn mǵ máyl mébe. ⁴² Kénzéé awě achǵmé we chǵm, beé mǵ. Nzé mod ahǵbé-’e aá, ébál mǵ chǵm éche éwóo, ebál mǵ.

[¶]5:22 Kénzéé awě ałıǵné; donge á kálag áwóo kénzéé awě alıı ngēn.

**Ayóged áde Yesue
tângene bad bé ekoyí
(Luk 6.27-28, 32-36)**

⁴³ “Nyêwógé ngáne béhóbé bán, ‘Édəŋ mwānyon, ékɔɔ-’ε mod awě akɔɔ wε.’
⁴⁴ Boŋ nlanje nyé nén meé, nyédəŋ bad ábe békɔɔ nyé, nyékānnad-te ábe bétagte nyé.
⁴⁵ Nzé nyêbelé nê, né nyéebē bán ábe Titée awên awě adé ámin. Alóme’ enyen ne mbúú wée bad bé mbéb ne bé bwām nyaa póg.
⁴⁶ Nzé edó bad ábe bédó wε bēnpen, nê déepiinédte wε nsábe ké nhóg. Kóŋne besaad-bé-táase bómpē bébele melemlem.
⁴⁷ Nzé elente’ ábōŋ bad bēnpen né ebele melemlem ngáne kénzée ampée ábelé. Kóŋne bad ábe béesē bad bé Israel bébele nê.
⁴⁸ Né-ɔɔ, mbeltéd m̄mēn n̄tāngéné née n̄tyéémé bwām, n̄ngáne mbeltéd m̄me awên Titée awě adé ámin.

**Ayóged áde Yesue
tângene áwóngen bad**

6 “Nyétéd pónde! Nyéebēlē nsón n̄ Dy-
öb ábel boŋ bad bényin nyé. Nzé nyêbele nê, né nyéekudte nsábe wée awên Titée awě adé á nkamlen m̄ mín.

² “Né-ɔɔ, nzé ebage mod chöm éche átógnéné, weékūmē nkōŋ nēngáne bad ábe bédoge yǎl. Békume nkōŋ á ndáb é mekáne ne á dyad-tê wée bad bédíí, ábel boŋ bényin bó. Ne mbále nlanje nyé meé, bémáá m̄mab nsábe n̄syāǎl akud.
³ Boŋ nzé ebage mod chöm éche átógnéné, weébēl̄-se ké awon wēn awě étómténé adəŋ abíí.
⁴ Nê débēl̄ mod ké nhóg éebíí’ é chöm éche ébágé m̄. Dy-
öb, awon Titée awě anyíne mam m̄me mébenled á e’koŋnéd-te m̄sāsābē wε.

**Ayóged áde Yesue tângene mekáne
(Luk 11.2-4)**

⁵ “Nzé nyêkanne’, nyéekānné’ née bedog-badé, ábe nzé békānné’ bédəə atyéem á ndáb é mekáne ne á mbom, ábel boŋ bad bényin bó. Ne mbále nlanje nyé nén meé, bémáá m̄mab nsábe n̄syāǎl akud.
⁶ Boŋ pen, nzé mod akānné’, asól áwē ton-tê, ádíb ekob, boŋ ákānné wée eche sáŋ Dyöbe awě mod éenyinēē. Ene pónde awōŋ Titée awě anyíne’ mam m̄me mēdé á e’koŋnéd-te ásbābē wε.
⁷ Nzé nyêkānné’, nyéebádnán e’yale mbád ne mbád, ngáne bad ábe béesē bad bé Israel bébelé. Bébelé bēwēmtān bán Dyöb déwōg bó mekáne áyāle bēbúdé e’yale áte.
⁸ Nyéebág née bó, áyāle Dyöb, awên Titée, amaá abíí chöm éche nyétógnéné byánán nyéēsédéd m̄.
⁹ Né-ɔɔ, enén nyaa e mekáne chóɔ nyétāngéné akáne, Dyöb, Titée awéd, awě adé ámin, edúbé ébē ne ádonŋ d̄in.

¹⁰ M̄mōŋ nkamlen n̄hye n̄téd etál.

Bad bé nkōŋsé bébel mekan m̄me éhedeé, ngáne ébenlaadté ámin.

¹¹ Bag sé eched ndyééd e epun e b̄n é’ chii.^{§§}

¹² Lagsén sé m̄med mbéb, ngáne sém-pē sélagsanné mod téé awě abelé sé mbéb.

¹³ Weémwäg-se sēhún á mekágsen-tê, boŋ húd sé á mekáá mé Satan.*

¹⁴ Nzé nyêlagsan bad mewusé m̄me bēbnlé nyé, né Dyöb Titée awên awě áde ámin m̄mpē ālagsén nyé.
¹⁵ Boŋ nzé nyéelagsán bad, né ké Dyöb awên Titée éelagsenné nyé.

§§6:11 Bag sé ndyééd e epun é b̄n é’ chii káa ndyééd e epun é b̄n é’ chān.

*6:13 Doŋge á kálag dé’sō ábádé bán Nkamlen, ngine ne ehúmé bédíí ábōŋ á ngíndé ne á ngíndé.

**Ayóged áde Yesue
tângene adid á yál nzaa á mekáne-tê**

¹⁶“Nzé edide yál nzaa á mekáne-tê, weésudné’ ngáne bedog-badé bébeleé. Béchênte’ e’só á nló âbel boŋ bad béchem bán bédide yál nzaa á mekáne-tê. Ne mbále, nlânge nyé nén mée bé-máá mímáb nsábe nsyāōl akud. ¹⁷Boŋ nzé edide yál nzaa á mekáne-tê, éwōbē e’só, ésēdē-’e nló áte. ¹⁸Bēl nē, âbel boŋ bad béchemé bán edide yál nzaa á mekáne-tê, étōmēé awōŋ Titée awē mod éēnyīnēē. Anyíne’ mam rúme médé á e’koŋnéd-te, mós-’aá āsābē we.

**Ayóged áde Yesue
tângene awóŋ á bwēm**

(Luk 12.33-34)

¹⁹“Nyéēkoŋnád yál nhon á nkōŋsé wén, wée síi ne ngag bébēbēdtē, bechīb-pe ámpē bébóó ndáb, béchīb. ²⁰Boŋ nyékoo mímēn nhon wée síi ne ngag béebēbēdté, bechīb-pe ámpē béebóó’ē ndáb se béchīb. ²¹Nyēbíí bán wée nhon mbáŋkē mod, áhed dōó nlém-me mbáŋkē mós.

²²“Díd dōó áde ngáne etrukáŋ é yál e mod. Nzé díd ákénlé we áte, echoŋ yál esyāōl chōmpē ebelé ekélé. ²³Nzé déekēnle, yál chōmpē ēlōn we áte ne ehíntén. Né-’óó, nzé chōm éche ényínte nyé ekíde étímé abé chōm éche étímté nyé á ehíntén-tê, né échē ehíntén échē nyēbēē áte étōmtēn ngíne abé.

²⁴“Modmod eéhēlē-se abé mbālede a bewōŋ bébe. Ālūmēd nhōg edōŋge tómaa aníníí, ké’ē átīmēn nhōg, abáj-’e aníníí áyāl. Weéhēlē-se ebé mbālede a bad bébe abé ahōg. Weéhēlē-se ebé mbālede a Dyōb se ebé-’e mbālede a mōné.

²⁵“Né-’óó, nlânge nyé nén mée nyéētāgē áte á alongé, se nyéhōbē nén bán cheé nyédyēē, ké’ē nzé-chómé

nyémwēē, ké’ē cheé nyéwāā’ē á yāl. Éesaá mbále bán alongé átómé ndyééd-e? Yāl-le ámpē eesaá etógnén tómaa mbóté-ye? ²⁶Nyénone menon, méewēnēē bwēm, méepādēē, méewóo-’áa hōm áde bēkoŋgé medyé. Kénē, Dyōb awēn Titée awē adé ámín adítte mós! Nyéebíí’ē bán nyéde etógnén bwāmbwam tómaa menon-e? ²⁷Nzé-módé áwen títē ahele átāg áte kóŋŋ, abád ké epun ehōg áwē alongé?† ²⁸Cheé-’ō ékósó boŋ nyétāgē áte áyāle mbóté éche nyéwāā’ē? Nyénone’ mbonja éche éde á mehín-te ngáne ékwogéé. Éebeléé ntū, éebaŋgéé mesaŋ. ²⁹Nlânge nyé nén mée, ké kōŋ Solomone ne mímē nhon nsyāōl eewāā’áa mbóté éche épédé échén mbonja ké pōg e’boŋ. ³⁰Nzé Dyōb áhelese áwāādtē e’sum ábē é’bāg chii boŋ chān béhé bós á dū, né éetómmé nyé awāad né-ye? Chán adúbe ádíí nyé mwāmpin nén? ³¹Né-’óó nyéētāgē áte bán, ‘Cheé sédyēē? Cheé sémwēē?’ Ké-’e bán, ‘Cheé séwāā’é?’ ³²Bad ábe béesé bad bé Israel bōó béchyeē’ ákud échén ndín é bwēm. Awēn Titée awē adé ámín abíí aá nyétógnéné ábén bwēm é’syāōl. ³³Boŋ nyésébe nyé nyéhed mam mé nkamlen í Dyōb tómaa mam mésyāōl, nyébele-’e ngáne Dyōb áhednéé nyé. Nzé nyébele nē, né Dyōb débē nyé ábíníí bwēm é’syāōl. ³⁴Né-’óó nyéētāgē áte áyāle epun é’ chān. Epun é’ chān chēn éwōŋ mímē metake rúme mékwognéd chós. Epun téé éwóó mímē metake.

**Ayóged áde Yesue
tângene bad ábe békáadte baáb**

(Luk 6.37-38, 41-42)

7 “Mod eekáádté waáb. Nzé ekáádté wēn, né Dyōb dōmpē dékāād we. ²Nyaa echē ekáádté wēn, chōó Dyōb dōmpē dékāādtē we. Melelem mé nhāgtéd rúme ébénlédé mós Dyōb dóm-

†6:27 Abád ké epun ehōg áwē alongé káa áchab tómaa ngáne ádíí.

pē débenlédté. ³Cheé ékásá boŋ éwāmsān mwā púuted anyín á díd áwēn, ésebān ehele nkɔg ríme ndé mmōŋ á díd anyín? ⁴Chán éhele-se aláá mwānyoŋ wéé ámwé mōhūd mō púuted á díd, áde nkɔg ndíí mmōn á díd? ⁵Á-edog-bad! Sébé éhūd nkɔg ríme ndé mmōn á díd, dōw wétōŋ'é púuted eché edé mwānyoŋ á díd anyín, boŋ ehūd-te chō. ⁶Weetédé mam mé Dy-ōb se ébē mbwé, áyāle ékunnéd we yōl ékūm-me wē. Weebwémme nguu échōŋ ngese áyāle édyantéd chō ámin.

Hedén Dyōb kéchéé éche éhedeé

(Luk 11.9-13)

⁷“Hedén Dyōb, ābē wē. Hēd, Dyōb débēl enyín, kūm ekob, Dyōb dédíbnéd wē. ⁸Áyāle kénzée awē ahēdné Dyōb, ākūd, awē ahedé-'e, ānyīn. Kénzée-'e awē akumé ekob, Dyōb dédíbnéd mō. ⁹Sáá-a-mwān ahée mwān áhedénne ewele, boŋ ábe mō aláá? ¹⁰Ké-'e nyé ahée mwān áhedénne síu, boŋ ábe mō nyō? ¹¹Nzé e'bébtéd é' bad née nyé nyébage áben bān kase é bwēm, tōgtén-naá echen Sáŋ awē adé ámin? Chán-nō éebaá bad ábe béhédné mō kase é bwēm? ¹²Né-ɔɔ, kéchéé éche édásá wéé bad bébel áwōŋ, ébel chō áwāb. Nén dōw mbéndé e Dyōb ne bekal-bé-e'dáádəŋ ékoo'é ayōged.”

Nzii e alongé áde déemaá', elélé áte

(Luk 13.24)

¹³Yesue ambád aá, “Bwéé á ekob éche échíné áte, áyāle ekob éche ékag á dū-á-muú ékálé áte, nzii eched-te etónlédé, bad ábe bébwag-ke áhed bébúú áte. ¹⁴Boŋ ekob é nzii e alongé áde déemaá' edé mwāmpin. Nzii-'e eché etime áwed elélé abwe áte. Nguse é bad chōw ébwag-ke áhed.

Bekal-bé-e'dáádəŋ bé metóm

(Luk 6.43-44)

¹⁵“Nyétéd pónde ne bekal-bé-e'dáádəŋ bé metóm. Bélúmte byánán

bépwéédtedé née ndyōŋ m mbód, boŋ áwab nlém-tē bédé ebébtéd née ngā. ¹⁶Nyééchem bó á mbeltéd mímāb. Mewāŋ méchyáa e'pum é' besabé-ye? Ké-'e mekōd méchyáa' e'pum é' máŋgəle-ye? ¹⁷Melemlem-'aá bwel ké é'héé ábe é'kwoge' bwām, é'chyáa-'e e'pum é' bwām. Boŋ ké é'héé ábe béekwogé' bwām, béechyāa-'é e'pum é' bwām. ¹⁸Bwel é' bwām béehelée e'pum bé mbéb achyáa. Bwel bé mbéb-pe béehelée e'pum é' bwām achyáa. ¹⁹Bwel ké é'héé ábe béechyāa' e'pum é' bwām, nwóo-nzag ākwel bó, abwém bó á dū. ²⁰Né-ɔɔ, nyéébīi bekal-bé-e'dáádəŋ bé metóm á mbeltéd mímāb.

Bad ábe béhíde Yesue ne nlém ríbe

(Luk 13.25-27)

²¹“Saké mod téé awē achəgtaad me aá, 'A-Sáŋ, A-Sáŋ,' āsōl á nkamlen m mīn. Bad ábe bébele ngáne echem Sáŋ awē adé ámin áhedné bó, bów bésōl. ²²Áde epun é nkáásé mé asóg épeé, bad híin bépē áwēm, bélāŋgē me bān, 'A-Sáŋ, A-Sáŋ, ngómē sēkánlé'áá bad mam ríme Dyōb álómne'áá sé aá mébenléd, á dīn ádōŋ, sébenléd-te ádoŋ dīn ábided bad e'dáádəŋ bé mbéb áte, sébelé-'e menyáké híin!” ²³Héé mēlāā'é bó meé, 'Mebīí'é me nyé. Nyésyāə me á díd-te! E'bébtéd é' bad ngēn!”

Belōŋ-bé-ndáb bébe: a debyéé ne a eyókél

(Luk 6.47-49)

²⁴Yesue ambád ámpē aá, “Né-ɔɔ, mod téé awē awógé ábēm e'yale bēn, boŋ ábelé-'e ngáne é'hóbeé, ádíi née mod a mekínzé awē alóo ndáb á ebēn é aláá mīn ábel boŋ éwúu ásē. ²⁵Ámbid e nē, mbúú e ngíne enchá, e'díb é'lóne, ekukud-te étóm wéé ene ndáb émbēē, boŋ enkēnkweé, áyāle enlōŋnéd á aláá mīn. ²⁶Boŋ kénzée awē awógé ábēm e'yale bēn, boŋ eébele ngáne é'hóbeé, ádíi nēŋ-

gáne eyókéł é mod éche élóó eche ndáb á nsíí mîn. ²⁷ Ámbíd e nê, mbúú e ngíne enchó, e'díb é'lóne, ekukud-te é-tóm wée ene ndáb émbēē. Ene ndáb enkwē. Enkúme émād-te ahented áte.”

Kunze eche Yesue awóó áyáged

²⁸ Áde Yesue áamáá m̄m̄én m̄esyāōl ahóɓ, amute áde áwóglannáá m̄ó démbē menyáké bwāmbwam áyāle nyaa echē áyágté'áá. ²⁹ Ayágté'áá b̄ó n̄éé mod awē nzé ahóɓé, né émáá. Eeyágté'áá, n̄ēngáne bemeléde bé mbéndé.

Yesue achōɓté mod awē meləɓ mékóbé

(Mak 1.40-45; Luk 5.12-16)

8 Yesue ansūd á ekone sé. Áde ápédé é ekone sé ndun e mod ehídé'áá m̄ó. ² Hē d̄ó mod nhóg awē meləɓ mékóbé ápédé áwē boɓ ábwōgē mebóbóɓ ne edúbé ésyāōl, áhōɓē n̄én aá, “A-Sáɓ, nzé edəə ehele ébēl me nsáɓ.”³ ³ D̄ó Yesue ábídté ekáá, ábānē m̄ó á yəl boɓ álāngē m̄ó aá, “Ndəə, sáɓ!” Ábwōg-ábwōg m̄m̄ē meləɓ m̄emmaá ane mod á yəl. ⁴ D̄ó Yesue álāngéé m̄ó aá, “Weelāngé mod-mod dyam áde ábénlédé, boɓ ké élúmed yəl wée prise, ásimen wē. Ébag-ke mende ngáne mbéndé e Mosee éhedeé, álúmed bad wēé m̄ósāa.”

Yesue achōɓté mbəlede a mod ambáá a s̄nze

(Luk 7.1-10)

⁵ Ámbíd e nê, Yesue ankē á dyad á Kapenahum. Née ápédé áwed, mod ambáá a s̄nze é Roma ambé awē akamlaan mbwókel e s̄nze. Ane mod anhye m̄ó acháɓ, áhōɓē ⁶ aá “A-Sáɓ, awēm mbəlede eédye'é bwām, adé á anoɓ de nkole á ndáb. Eéhēlēē ahide ásē. Atage bwāmbwam.” ⁷ Yesue anláá m̄ó

aá, “Meéɓē, n̄chōōd-te m̄ó.” ⁸ D̄ó mod ambáá a s̄nze ne átimtanné Yesue aá, “A-Sáɓ, mm̄én meékwoɓnedeé ákob wē nken áwēm ndáb, boɓ hób ké eyale, awēm mbəlede ádyeé bwām. ⁹ Mm̄én ndíi mod awē adé ásē e nkamlen, mm̄én-ne nwóó s̄nze éche n̄kamlan̄né. Nlānge póg meé, ‘Käg’, ékäg-ke nē d̄én, empee meé ‘Hyäg’, éhyäg-ke nē d̄én. Nzé nlānge awēm mbəlede meé, ‘Bél échén’, ábelé-'e nē d̄én.” ¹⁰ Áde Yesue áwógé n̄é, yəl enkóm m̄ó áte. D̄ó álāngéé bad ábe béhídé'áá m̄ó aá, “Ne mbále, nlānge nyé meé, meényinēē mod a aloɓ á Israel ké nhóg awē awóó nyaa e adúbe echē anén nken-e-mod áwóó. ¹¹ Nlānge-'e nyé n̄én meé pónde echē ngande ébēē á nkamlen n̄ Dyōb, bad híin ábe b̄enk̄éntānḡén abé áhed b̄éb̄id á akuu ne á mbəɓ ábē á ngande nchoo ne betaa, Abraham, Aisige ne Jakɔbe. ¹² Boɓ b̄éb̄id̄ēd bad ábe b̄éntānḡén abé á nkamlen n̄ Dyōb á ebwōg-te, b̄ébwém b̄ó á ehint̄én-tē. Áhed-taá béchye'éé b̄edyāg-ke mesoɓ á nsəl.” ¹³ D̄ó Yesue álāngéé ane mod á s̄nze aá, “Súé' á ndáb, ébenled ngáne édúbpé.” Melemlem mé pónde mbəlede awē ane mod ambáá a s̄nze andyē bwām.

Yesue achōɓté ekud é bad

(Mak 1.29-34; Luk 4.38-41)

¹⁴ Ádē Yesue ápédé á ndáb wée Petro, antán Petro mwaád nyaá á anoɓ dé nkole, ahéb d̄énsog m̄ó. ¹⁵ Née Yesue áchōngé m̄ó á ekáá, ahéb áamá m̄ó. Anhidé ásē, ákōb-pe Yesue nken. ¹⁶ Ene ngukél bad b̄ēmp̄ēn bad híin wée Yesue, ábe e'dəəðəɓ bé mbéb b̄émbēē áte. Yesue ambenléd ábē e'yale bé nsəl abídéd ábē e'dəəðəɓ bé mbéb, áchōōd-te bad b̄esyāōl ábe b̄ékónlé'áá. ¹⁷ Yesue amb̄l m̄m̄én m̄esyāōl álóned e'yale ábe Dyōb

³8:2 Mm̄én nteltéd n̄dé á Kálag e Levitikus eped dyōm ne é'láán nchoo móom méniin ne n̄táan ápe nchoo móom méniin ne ntóób (Lév 13.45-46).

dénlōmēnnē nkal é'dəádəŋ Yesayaa nén aá,
 “Ankobén syánē nkole nsyāēl ne rímēd
 metake.”

Bad ábe bēmpōn Yesue ahíd

(Luk 9.57-62)

¹⁸ Áde Yesue ányíné ngáne ndun e mod élnédedé mō, anláá ábē bembapee aá bōbōwó bétime á ped e edib-é-nzab eníníí. ¹⁹ Hē dōw meléede a mbéndé nhóg ápedé áwē boŋ áhōbē aá, “A-meléed, mēhid we kéhéé áde ékagké.” ²⁰ Yesue antimtén mō aá, “E’bubwóg é’wóó ábab e’lóm wēe bésóléé, menon-ne ámpē méwóó rímab mūm, boŋ Mwān-a-Moonyoŋ eewóo’é hōm ádē ábánneé nló.” ²¹ Dōw mod ampée awē mōmpē ahídé’áá Yesue álanŋgeé mō aá, “A-Sán, mwē, nsébe níke nílime echem sán.” ²² Dōw Yesue átimtan-né mō aá, “Hídé me, chené ndim rí bad mēn nílime rímab ndim.”

Yesue ahóódté ekukud

(Mak 4.35-41; Luk 8.22-25)

²³ Ene pónde dōw Yesue áslé á bōle-tē ne ábē bembapee boŋ bēbwōgē eke. ²⁴ Ádē bēpedé á edib-te, dōw ekukud é ngíne ébóótédé atóm. Émbē ngíne nyaa echē kóŋne bōle bēmpōnné asú áse á mendíb-te. Á pónde eched Yesue akúné’áá. ²⁵ Hé-’aá bembapee bényemeé mō áse boŋ bélāngē mō bán, “A-Sán, sōn, wōŋgén, pōn syánē dewág-ōō!” ²⁶ Yesue ankwentén bō aá, “Cheé ékóá boŋ nyéwōgē mbwóg? Cheé ékóá boŋ ádēn adúbe ábē mwāmpin nén?” Dōw á-tyéémé ámin, boŋ ákamlán ekukud éche étómé’áá, ne edib éche éhódé’áá áte. Ábwōg-ábwōg ekukud énsēle, edib ámpē éche éhódé’áá áte énsōg ahod. ²⁷ Yəl enkōm bembapee áte bwāmbwam áde bényíné nē, bésedte bánken, “Ebál é mod éhéé chén éche kóŋ ne ekukud ne mendíb bēwōngé?”

Yesue achōŋté bad bébe ábe e’dəádəŋ bé mbéb bémbeē áte

(Mak 5.1-20; Luk 8.26-39)

²⁸ Áde Yesue ne ábē bembapee bēpedé á múde mé edib-é-nzab rímíníí, á mbwóg e bad bé Gerasin, bad bébe áte bém-bid á soobade bēmbomén mō. E’dəádəŋ bé mbéb bémbe ábē bad bébe áte. Ábē bad bémbe nganŋen nyaa echē mod ké nhóg éechue’áá ene nzii abwe. ²⁹ Anyín áde bényíné Yesue, bēmbootéd abón bán, “A-Mwān a Dyōb, cheé syánē déwōŋné? Epedé hén ákōgsen sé áde pónde éepēdēē-ye?” ³⁰ Esog é nguu chō-’e ébédé benben ne áhed, édyāg medyé. ³¹ Héé ábē e’dəádəŋ bé mbéb é’cháa-’e Yesue bán, “Sébíí bán wēbīdēd sé, boŋ tedé sésōl á esog é nguu-tē éche éde híníí nē.” ³² Dōw Yesue ákamlanné ábē e’dəádəŋ bé mbéb aá, “Nyébíd!” Abíd áde ábē e’dəádəŋ bé mbéb é’bídé ábē bad áte, bēnsōl nguu chē áte. Ábwōg-ábwōg, échē esog é nguu émpādē áse, ényōgté’ á eláá é nkin mé edib-é-nzab, éhún á edib-tē, éwé-’e. ³³ Benon bé nguu bēntōm mehélé á dyad-tē, békag bēkanlé bad dyam áde ábénlédé ne ábē bad ábe e’dəádəŋ bé mbéb bémbeē áte. ³⁴ Awóg áde ábē bad bé dyad bēwógé nē, bēmpādē áse áke dé atán Yesue. Néé bényíné mō, bēnchāŋ mō bán, áhide áwab mbwóg.

Yesue achōŋté mod awē awédé eped

(Mak 2.1-12; Luk 5.17-26)

9 Ámbid e ene pónde, Yesue ansól á bōle-tē ámpē, áchābē edib-é-nzab, átim ámbid áwē dyad wēe ádyéé’áá. ² Ape áde Yesue ápedé áwē dyad, bad behóg bēmpēén mod á mekále mīn awē awédé eped. Áde Yesue ányíné adúbe áde ábē bad, anláá ane mod awē awédé eped aá, “A-mwān, weewógé mbwóg, nlagséné we mbéb.” ³ Hē dōw donŋe dé bemeléede bé mbéndé bényōŋgeé áte bán, “Anén mod asyāō Dyōb!” ⁴ Yesue

anchëm bɔ mewêmten áte. Héé ásedtêé bɔ aáken, “Cheé ékásɔ boŋ nyêwónŋ mímén mewêmten mé mbéb áte?” ⁵Ahéé adé dyam ásad, áhɔb wéé, ‘Nlagséné we mbéb,’ káa áhɔb wéé, ‘Syáá ásē, ébooted ake?’ ⁶Boŋ mēlūmēd nyé meé Mwān-a-Moonyoŋ awóó kunze á nkòŋsé álagsen mbéb.” Héé álàngéé ane mod awé awédé eped aá, “Syáá ásē, étêd mímòŋ mekále, ésúe’ á ndáb.” ⁷Dɔɔ ane mod áhídté ásē boŋ ásūē-ε á ndáb. ⁸Mbwɔg mēnkɔb bad ábe bényin ngáne ádén akan ábén-lédé. Bébootéd-te Dyɔb aken áde ábágé baányoŋ kunze ábel échén ndín é mam.

Yesue achénlé Matyo áhíd mɔ

(Mak 2.13-17; Luk 5.27-32)

⁹Ámbid enê Yesue ansyáá áde abwɔg á hóm. Áde ákagké nê, annyín mod awé béchágé’áá bán, Matyo. Matyo andyee ásē á ndáb eche ásánté’áá tááse áte. Héé Yesue álàngéé mɔ nén aá, “Hídé me.” Dɔɔ Matyo átyéémé ámin, boŋ áhídē-ε mɔ. ¹⁰Ámbid e pónde Yesue ankē á ndáb wéé Matyo[†] ádyé ndyééd. Ekud é besaad bé tááse né bad bé mbéb bémpeé bémpeé bédyéēn Yesue ne ábē bembapee áhed. ¹¹Néé donge dé Befarisia bényíné ngáne Yesue ádyééné échē ndín é bad, bēnsedéd ábē bembapee bánken, “Cheé ékásɔ boŋ awen meléede ádyāg ndyééd ne besaad bé tááse ne bebél bé mbéb bémpee?” ¹²Dɔɔ Yesue ákwentanné bɔ aá, “Bad ábe bédyéé bwām béetògnené mod-a-bwél. Bad ábe békone’ bɔɔ bétògnéné mod-a-bwél. ¹³Nyéke nyéhed áte ábel nyé-sòŋten ábén e’yale ábe é’ténlédé á kálag e Dyɔb nén bán, ‘Chóm éche níhedné bad édíí nlem n ngol, saké mende.’ Meépedéé á nkòŋsé áchéle bad ábe békóbnédé á’sò é’ Dyɔb, boŋ mpedé áyāle bad bé mbéb.”

Nsedtéđ tângene ádid yāl nzaa á mekáne-tê

(Mak 2.18-22; Luk 5.33-39)

¹⁴Hê dɔɔ bembapee ábe Jone, Nduzene bépédé wéé Yesue boŋ bésedte mɔ bánken, “Cheé ékásɔ boŋ sé ne Befarisia sédidé yāl nzaa á mekáne-tê, boŋ ábōŋ bembapee pen bēdidé?” ¹⁵Yesue ankwentén bɔ ne ngan aá, “Chán bad ábe bélébpé á ngande e e’wóngé béhéle bélebe’ áde bédíí ne mod awé akudé sómbé? Béehelée. Boŋ epun épé éche békobén-né bɔ mod awé akudé sómbé. Éché epun dɔɔ bédidte yāl nzaa á mekáne-tê. ¹⁶Nyébíí nén bán, nzé mod anabpe’ mbóté, eetédéé eped é abad ékɔlē se án-abnéd nchun m mbóté, áyāle nzé échē eped é abad ékɔlē ébóótédé abób áte ébelé éhabnéd abad dé nchun. Nê ábele’ échē epōn é mbóté ékale’ áte tómaa ngáne énsēbēé abé. ¹⁷Melemlem nêŋ-gáne mod éētédēé mím mékɔlē se ápen mɔ á nchun mé ntyóg n ngob e nyam. Áyāle nzé abelé nê, né mím méhòd kóŋ ntyóg n’yéd? Mím mémād asyoge, ntyóg-ke ámpē mbéb. Boŋ bétédeé mím mékɔlē béhé á ntyóg mékɔlē-te. Nê ábele’ mím mébé bwām, ntyóg-ke ámpē mbé bwām.”

Yesue apuúdté ngondére póg echē enwé

(Mak 5.21-43; Luk 8.40-56)

¹⁸Áde Yesue álàngéé bad mímén mekan, mod a nkamlen nhóg ampé áwē abwɔg mebóbōŋ ne edúbé ésyāā, áhɔbē nén aá, “Awem mwān a mmwáád awédé bɔɔb nén děn, hyāg ébān mɔ ekáá á yāl ábel nén ápuu.” ¹⁹Né-ɔɔ Yesue ampádé ásē ne ábē bembapee bēhídē ane mod. ²⁰Áde békagké nê, mmwáád nhóg ambé awé anwóŋ nkole míme mekií mébídé’áá mɔ á yāl pónde

[†]9:10 Ndáb wéé Matyo káa ndáb eche Yesue.

ésyā̄l. Mmê nkole mbédé mós á yāl á etún é dyôm-a-mwé ne mbé. Héé ane mmwaád ábídé Yesue á mbíd, ásitán mós mesó mé nkobe múme ánwāá'é. ²¹ Ambel nê áyāle ánwálé mewêmten aá, nzé mósiténé ímmē nkobe, aá né mósdyéé bwām. ²² Dóó Yesue ákúnnédé boŋ anyín ane mmwaád. Anyín áde ányíné mós dóó álāngéé mós aá, “A-mwān-a-mmwaád, adúbe ádōŋ ádíde wē bwām.” Ábwōg-ábwōg ane mmwaád andyēé bwām. ²³ Yesue ampě á ndáb eché ane mod a nkamlen. Áde áslé á ndáb-te, antán ndun e mod ebele ntōgag í ngíne ne bad ábe bétóo e'lōŋ, békōnē-'é nkāŋgé í kwééd. ²⁴ Dóó Yesue áhōbēé aá, “Nyé moosyā̄l nyébid á ebwōg, áyāle anén mwān-a-mmwaád eewédéé, akúne kúnén.” Héé bós moosyā̄l bēbóótédé mós awō. ²⁵ Boŋ áde ene ndun e mod émáá abíd á ebwōg dóó Yesue áslé á toŋ eché bēnnaádté ane mwān. Néé Yesue áchéngéé mós á ekáá, apádé-'é ásē ábwōg-ábwōg. ²⁶ Ádén akan dēnkanléd ene ped e aloŋ esyā̄l.

Yesue achōŋté bad bé ndím bébe

²⁷ Néé Yesue áhídté áde ábwōg á hōm, bad bébe ábe bēnkwe ndím bēhíde'áá mós ámbid, bēlēbpē-'é e'saád bán, “A-Mwān a mbyaa múme Dabide, wōg sé ngol.” ²⁸ Áde Yesue áslé á ndáb-te, ábē bad bébe ábe bēnkwe ndím bēntān mós. Dóó Yesue ásedtēé bós aá, “Nyē-dúbpe nén bán nhele mbel nyēnyinen-e?” Bēnkwentén mós bán, “Éé. A-Sāŋ, sē-dúbpe.” ²⁹ Dóó Yesue ábáné bós mekáá á mīd, boŋ áhōbē nén aá, “Nyēwóó adúbe bán nyēnyīnēn, né-óó ébenled ngáne nyédúbpe.” ³⁰ Ábwōg-ábwōg bēbootéd-te anyínen. Boŋ Yesue asím bós etúu áte, álāngē bós aá, “Nyēlāngé mod ké nhōg ádén dyam áde ábnléde.” ³¹ Boŋ ké nē, néé bēbídé áhed, bēmbē békēēn nkalāŋ

ene ped é aloŋ ésyā̄l ngáne Yesue ábélé menyáké.

Yesue achōŋté mod awē eehōbe'áá dyam

³² Néé ábē bad bébe ábe bēnkwe ndím ábe Yesue áchōŋté bēhídté, bad bēmpēén mod wēé Yesue awē ankwē ebóbé áyāle edáádāŋ é mbéb émbē mós áte. ³³ Boŋ áde Yesue ámáá ane mod échē edáádāŋ é mbéb abíde áte, ambootéd dyam ahōb. Nén dēnkōbēd ndun e mod eché ebédé áhed menyáké, bēhōbē-'é bán, “Dyam néé ádén déēbnlēdēē á Israel mbéd.” ³⁴ Boŋ Befarisia pen bēhōbē nén bán, ahele bad e'dáádāŋ bé mbéb ahúd áte áyāle kēŋ e e'dáádāŋ bé mbéb chōó ebage mós ngíne ábel nē.

Yesue awógé bad ngol

³⁵ Né-óó Yesue akagé'áá myad mésyā̄l, mémbáá ne mēsad ene ped e aloŋ, áyāgtē eyale é Dyōb á ndáb é mekáne, ákalé-'é nkalāŋ ím bwām mé nkamlen í Dyōb. Yesue achōŋté'áá bad bé nkole bēsyā̄l ne nyaa é nkole ésyā̄l éche émbē átíntē echāb. ³⁶ Áde Yesue ányíné ndun e mod, ngol enlōg mós á nlém-tē bwāmbwam áyāle echāb. Ambé bós ngol áyāle bétágé'áá áte, bēēwóo-'é nwōŋgen. Bēmbē néé ídyōŋ ím mbód múme méēwóo nnōn. ³⁷ Dóó álāngéé ábē bembapee aá, “Nzag echyáá bwāmbwam, bwēm é'hednaad apád, boŋ bepád bēebuú'é áte. ³⁸ Né-óó, nyékāne nén bán nwóó-nzag álōm bepád.”

Bembapee bé nlómag dyôm ne bébe

(Mak 3.13-19; Luk 6.12-16)

10 Ámbid e nē Yesue anlād ábē bēmbapee dyôm ne bébe áte. Ambé bós kunze ábided bad e'dáádāŋ bé mbéb áte, áhood bad bé nkole ne nyaa é nkole ésyā̄l. ² Mīn múme bembapee bé nlómag dyôm ne bébe ábe Yesue

mômén: A'só, Simone awě béchógé'áá bán Petro ne mwānyaj Andreyā. Jemse bó mwānyaj Jone, bán ábe Zebēdie, ³ Filibe ne Batolomyo, Tōmase ne Matyo nsaad-a-tááse, Jemse mwān awě Alfōse, ne Tadiose, ⁴ Simone awě ambé á epepé é kón e alon, ne Judas Iskariode awě antīm Yesue asóm.

**Yesue alángé bembapee bé nlomag
ngáne bébenlé míme nsón**

(Mak 6.7-13; Luk 9.1-6)

⁵ Ábē bad dyôm ne bébe bóo Yesue ánlōmmē. Anláá bó aá, “Nyéekāg á myad míme méesē myad mé alon á Israēl, nyéekāg-ke dyad ké ahóg á alon á Samaria. ⁶ Boj nyékag wée bad bé Israēl. Bédé née ndyōj m mbód míme mbóó. ⁷ Nyékag, ngáne nyékagké, nyéhōjte nén bán, ‘Nkamlen m mín ndé benben.’ ⁸ Nyéchojte bad bé nkole, nyépuudte bad ábe béwédé, nyéchojte bad ábe békonle nkole mé melaj ábel bésāj, nyébídte-’e bad e’dáádaj bé mbéb áte. Mbagé nyé ngíne ábel ímmén mésyōāl, meéhednéé nyé nsábe. Né-óó nyémpē nyéke nyébele melemlen nyééhēdnē bad nsábe. ⁹ Nyéewánlé mōné ké nhóg áyāl. ¹⁰ Nyéewánlé ekwe, ké’e mbóté ébe áyāl. Nyéewánlé metámbé, ké’e ntón. Áyāle mod a nsón atōjgné ndyééd akud wée mod awě ábenléé nsón. ¹¹ Nzé nyésólé dyad ké ahéé, nyéhēd mod awě akwēténé nyé nken akob, nyédyēé áwe ndáb kóōj ne póndé éche nyéhidteé ádē dyad. ¹² Ndáb ké ehéé echē nyésólé áte, nyélēléd bad ábe bédé áwēd-te nén bán, ‘Nsaaj mbē ne nyé.’ ¹³ Nzé bad ábe bédé áwēd-te békóbé nyé nken, ímmēn melentēn mé nsaaj í Dyōb mbē ne bó. Boj nzé béekobe nyé nken, ímmēn melentēn ísú ne nyé. ¹⁴ Boj nzé nyēpedé ndáb ké’e dyad ké áhéé, boj béekwentene nyé awóglen, nyékūd ebumbú á mekuu áde nyéhidteé áhed, álúmed nén bán, Dyōb

déekobéé bó. ¹⁵ Ne mbále, nlānge nyé nén meé á Epun é Nkáásé, nkógsen míme myad mé Sodom ne Gomora bényinnē mébē mwāmpīn tómaa míme bad ábe bédé ádē dyad.”

**Metake míme bembapee békudté
á dīn áde Yesue**

(Mak 13.9-13; Luk 21.12-17)

¹⁶ Yesue ambád aá, “Nyénone’, nlóme nyé née ndyōj m mbód átītē e ngā. Né-óó nyébē mekínzé née nyō, nyépwitēdte née élōō. ¹⁷ Nyétēd póndé, áyāle bad bébē ábe békeén nyé á kóte, béswādtēd nyé e’tangú áwab ndáb é mekáne. ¹⁸ Áyāl e echēm bépeén nyé á’sō é’ benkamlene ne é’ kōj. Bébél nē ábel nyékale bó nkalaaj m bwām, nyékale-’e bad ábe béesē bad bé Israēl. ¹⁹ Nzé bépééné nyé ké ahéé ákáad nyé, mod eētāgē’ áte áyāle chōm-éé áhōbpē ké’e ngáne áhōbpē chō. Áde póndé épeé, chōm ébē éche áhōbpē. ²⁰ E’yale ábe áhōbpē béebáá ábē, béhūū ne Edáádaj éche eche Sāj awě áhōbpē mō. ²¹ Mod ábe mwānyaj á mekáá mé bad bēmpē ábel béwúū mō. Séé mwān ámpē ábēl melemlen ne mwān. Mwān ákun-nén sáá ne nyanj yāl ábēl béwúū-’e bó. ²² Mod asyōál ákóó nyé, áyāl echēm, boj kénzéé awě ákaán ímmē metake ílém kóōj ne a asóg, ákūd e’soósoj. ²³ Nzé bétágté nyé á dyad ahóg, nyényōged nyéke ádíníí. Ne mbále, nlānge nyé nén meé, nyéepáá nsón amad á myad mé alon á Israēl mésyōāl, boj Mwān-a-Moonyoj ápag. ²⁴ Mwān-a-ayōge eetóméé mod awě ayōgte mō. Mbāledē-’e eetóméé eche sāj. ²⁵ Né-óó mwān-a-ayōge eetāngeneé née áhēdeé edúbé éche étómé éche mod awě ayōgte mō. Mbāledē-’e ámpē eetāngeneé née áhēdeé edúbé éche étómé éche eche sāj. Nzé béchúúdé sáá-a-mbwóg bán Belzebule, né béchúú bad ábe bédé áwe ndáb mīn míme mébébé tómaa nē.

Mod awě bétǎŋgéné abǎŋ

(Luk 12.2-7)

26 “Né-ɔ́ nyéebáá’ moonyoŋ. Áyǎle dyamdyam déesaá á e’koŋnéd-te áde déebíd áwed. Ké ahóg-ke déesaá, áde ásóomé boŋ bǎn déebyéénné. 27 Mam mésyǎǎl míme nǎŋŋeé nyé á ehíntén-té, nyéhǎb mǎ á e’nyínen bé ekíde. Mésyǎǎl-le míme nyéwógé á kun-té, nyékal mǎ á nhéné. 28 Nyéewógé mbwóg ne moonyoŋ awě ahele awúú ekob é yǎl, boŋ eéhǎle’ edǎǎdǎŋ awúu. Boŋ nyébáa Dyǎb áde áhele ábébéd ekob é yǎl, abébéd-te edǎǎdǎŋ á dü-á-muú. 29 Éesaá mbále nén bǎn, básóme’ ndun ébe áyǎle kábpe póg-e? Ké nē, ké póg eehúnéé á ndǎb ésebé á nkwenten míme echen Sáŋ Dyǎbe. 30 Boŋ ne nyé, Dyǎb ábíí kǎǎŋne mesoŋgé mé e’sid ábe é’dé nyé á nló. 31 Né-ɔ́, nyéewógé mbwóg, nyédé etóŋnén tómaa ndun, ké êmbuú ké áte.

Ábíid Yesue mbóŋ, ké’ε ábǎŋ mǎ áyǎl

(Luk 12.8-9)

32 “Kéznéé awě ábíid me mbóŋ á’só é’ baányoŋ, me-’ε mébíd mǎ mbóŋ á’só wée echem Sáŋ awě adé ámin. 33 Boŋ kéznéé-’ε awě ábǎŋ me áyǎl á’só é’ baányoŋ, me-’ε mébǎŋ mǎ áyǎl á’só wée echem Sáŋ awě adé ámin.

Yesue aá ngabén chǎó mǎpééné átínté e baányoŋ

(Luk 12.51-53; 14.26-27)

34 “Nyéewémtán nén bǎn, nhyedé á nkǎŋsé ápeen nsaj. Aáy, meépedéé ápeen nsaj, boŋ ngabén. 35 Mpedé ákón mwǎn a mwenchóm átǎŋgen sáá, mwǎn a mmwáád átǎŋgen nyaá, mmwáád-te átǎŋgen nyǎŋ-kálé. 36 Bad bé ekoyí bé mod bébíd áwe ndáb-te dǎn.

37 “Kéznéé awě adǎǎ nyaá ké’ε sáá tómaa me eékwognedéé awēm mbapeε abé. Kéznéé-’ε awě adǎǎ awe mwǎn a mwenchóm ké’ε awe mwǎn a mmwáád

tómaa me, eékwognedéé awēm mbapeε abé. 38 Kéznéé-’ε awě éepém ádē awǎg se áhídne me, eékwognedéé ábē awēm mbapeε. 39 Kéznéé awě ahede ádē alonǎgé asoŋ, ábǎd dǎ. Boŋ kéznéé-’ε awě ábǎd ádē alonǎgé áyǎle echēm, ákud alonǎgé áde déemaá’.

Nsábe nǎ Dyǎb ne bad ábe békobe’ ábē bembǎlede

(Mak 9.41)

40 “Kéznéé awě akobé nyé nken, né me-éé ákóbé nken. Kéznéé-’ε awě akobé me nken né echem Sáŋ awě alómé me mǎó ákóbé nken. 41 Kéznéé awě akobé nkal é’dǎǎdǎŋ nken áyǎle ádíí nkal é’dǎǎdǎŋ, ákud nsábe mé nkal é’dǎǎdǎŋ. Kéznéé-’ε awě akobé mod awě asáá nken áyǎle ásáá, ákud nsábe míme mod awě asáá. 42 Ne mbále, nǎŋŋe nyé nén meé, kéznéé awě abagé ké mendíb mámwé ngēn wée anén nhóg awě ahíde me, ké ane awě eébude etóŋnén abé, atǎŋgéné néε ákúde nsábe nǎ Dyǎb.”

Jǎne, Ndusene alómé ábē bembapeε wée Yesue

(Luk 7.18-35)

11 Áde Yesue ámáá ábē bembapeε dyôm ne bébe mímén mésyǎǎl alyǎgten, anhíde ádē abwóg á hǎm áke déyǎged ne ákal eyale é Dyǎb á myad míme mébédé benben ne áhed.

²Ene pónde Jǎne, Ndusene ambé á mbwóg. Áde áwógé mam mésyǎǎl míme Křístǎ ábélé’áá, anlóm ábē bembapeε áwē. ³Anhǎb aá báseded mǎ bánken, mǎ adé ane awě Dyǎb áhóbé aá mǎóǎlóm-ε, ngé básine’ mod ampée? ⁴Héε Yesue á-timtanné bó aá, “Nyétime’ ámbíd, nyéke nyéláa Jǎne mekan míme nyéwógé ne míme nyényínné díd. ⁵Nyéáa mǎ bǎn, bad ábe bēnkwe ndím bényínné’, ábe básyǎgtáá, békag bwám, ábe melǎŋ ménkǎbpé, básáá. Ábe bēnkwe ndóg béwógne’, ábe bēnwē, bépuude’, nkalaŋ nǎ

bwâm-me ámpē níkalte' wée betóótókē bé bad. ⁶Nnam ínbê-'e ne kénzée awē eéhəŋlene nlém á abum təŋgene me.”

Yesue ahóbé təŋgene Jone Ndusene

⁷Áde bembapee ábē Jone bétiméé ámbid nê, dɔɔ Yesue ábótédé ndun e mod echē embē áhed akale təŋgene Jone. Ansedéd bó aáken, “Póndé echē nyémbidte áke dētán Jone á ehyáŋge, cheé nyéwēmtēnnē bán nyéenyin? Apab á chyaá áde epub éságteé-ye? ⁸Cheé nyênkonŋé abíd áke dé anyín? Mod awē ahédé mbóté echē ébóó bwāmbwam-e? Bad ábe béhāg échē ndín é mbóté bédyee dásō á ndáb é kəŋ. ⁹Nyeláa me, cheé nyémbidte áke dényín. Nkal é'dəədəŋ mɔɔ nyênkeé anyín-e? Nê dēn! Ne mbále nlāŋge nyé meé, nyēnyíné mod awē atómé nkal é'dəədəŋ. ¹⁰Jone mɔɔ adé ane awē béhóbé'áá áde bétélé e'yale ábe Dyöb áhóbé aá, 'Nóné', nlóme ímmēm mészene ímme mészēbē we á'sō, áboŋsen we nzii.' ¹¹Ne mbále, nlāŋge nyé nēn meé, mod ké nhóg awē abídé á abum dé mmwáád eetóméé Jone, Ndusene. Boŋ ké nê, mod awē adé ndimten áyāle bad ábe bédé á nkamlen í mín, adé etógnén tómaa Jone. ¹²Bootyá ne póndé echē Jone, Ndusene ábótédé nkalaŋ í Dyöb akal kóŋŋ ne epun é'chii, nkamlen í mín íkude metake híin á mekáá mé bad, e'wanŋe é' bad-te é'kume ímmē nkamlen nzum.[§] ¹³Mbéndé ne bekal bé'dəədəŋ béhóbé təŋgene ímmē nkamlen kóŋŋ ne póndé echē Jone. ¹⁴Né-ɔɔ, nzé nyébōŋséné échab ehób adúbe, Jone mɔɔ adé ane awē béhóbé'áá áde bénhōpē bán, Elaijaa ahúe'. ¹⁵Kénzée awē awóó metúu áwóge'.

¹⁶“Boŋ cheé méhəgténné nyonŋel e'chii? Enén nyonŋel edí nēŋgáne

bēndem ábe bédyée á dyad-tē, boŋ bélébpē nhóg ne aníní,

¹⁷bán, 'Sétóŋgé nyé e'loŋ, boŋ nyéeságeé.

Sékónné nyé nkóŋgé í kwééd, boŋ ké nê nyéelēbēé.'

¹⁸Áyāle, Jone abédé, eéyoke'aá ndyééd adyé, eemwáge'aá-'e mím, béhōbē bán, 'Edəədəŋ é mbéb édé mɔɔ áte.'

¹⁹Mwān-a-Moonyon apedé, ádyāg ndyééd, ámwāg-ke mím, béhōbe bán, 'Nyénóne mɔɔ, adəó ndyééd bwāmbwam. Mmwé-míme ngēn, awoŋne belad bé tááse ne bebel bé mbéb.' Boŋ kóŋŋ ne á asóg, mam ímme mébenléd mēlūmēd nēn bán, debyée á Dyöb átəŋgéné.”

Myad ímme bad bénkēndúbéé Yesue

(Luk 10.13-15)

²⁰Bad ábe bēbédé á myad ímme Yesue ámbenlé ekud é menyáké áte bénkēnhəŋlénne ádab abé dé mbéb. Né-ɔɔ Yesue ambootéd bó akáne áte, ²¹áhōbē aá, “Á-bad bé Korazin, ébēēn nyé ebébtéd! Ébēēn nyémpē ebébtéd á-bad bé Bet-saida! Áyāle nzé émbē bán, ndəle é mekan éche Dyöb ábélé áwēn myad, mēmbenléd nê á dyad á Tire ne dyad á Sidon, né bēnwāā melebe se etún, bémwagtéd-te mbúmbú áyāl álūmed nēn bán, béhəŋléné ádab abé dé mbéb.

²²Mbále, nlāŋge nyé nēn meé, á mbwe mé nkáásé, nkáá ímme bad bé Tire ne bé Sidon mébē mwāmpīn tómaa ímmēn. ²³Nyé bad bé Kapenahum ámpē, nyéwēmtan bán, nyēmaá ape ádyōb, boŋ bésudéd nyé kóŋŋse ásē á dū-á-muú. Nzé menyáké ímme Dyöb ábélé áwēn dyad mēmbenléd á Sodom** né áde dyad ádíí adé chii. ²⁴Boŋ ne mbále nlāŋge nyé nēn meé á mbwe mé nkáásé Dyöb dēlūmēd ngol ne bad bé Sodom tómaa ne nyé.”

§11:12 E'wanŋe é' bad-te é'kume ímmē nkamlen nzum káa ímpag ne ewanŋe.

**11:23 Dyöb démbēbēd dyad á Sodom áyāle ebébtéd éche émbē áwed.

Yesue alébpé bad aá, béhyag áwē

(Luk 10.21-22)

²⁵Ene Póndé Yesue anhób aá, “A-Tê, Sánygwéé a nkoŋ í mí n ne í sé, nságnen íbê ne we, áyāle elúmté mpín í bēndem mam íme ébáŋné bad bé debyéé ne bad bé nsóŋten. ²⁶Εε, A-Tê, nê dēn dōó édáó wéé ébenled.” ²⁷Dōó ábádeé aá, “Echem Sány ebagé mekan mésyāōl áwem mekáá. Mod ké nhóg eékoŋtēé mwān abíí ésebé Dyōb Titéé. Mod ké nhóg-ke ámpē eebíí’ é ngáne Titéé ákóŋtē abé ésebé mwān, ne kénzēé awē mwān ádáó aá mólúmed mó.

²⁸“Nyéhyag áwēm, nyé bad bésyāōl ábe nyékómé nted íme ídélé apém, mēbe nyé nkóme-áte. ²⁹Nyékwenten áhíd ímēm mekuu, nyéyáŋke-’é awēm, áyāle mpwiítédé, nchií-’é nlém á abum. Nyéhyag, nyéékud nkóme-áte. ³⁰Áyāle ayáged ádēm déeleléé áte, nted ímēm-me méedeelé.”

Atón dé Mbwe-mé-nkóme-áte

(Mak 2.23-28; Luk 6.1-5)

12 Mwāmpin í mí póndé ámbid e nê, Yesue ne ábē bembapeé bétómé’áá á nzag é ngun-tē.†† Nén ábédé á mbwe-mé-nkóme-áte. Nzaa ewagáá ábē bembapeé. Né-’óó bēmbóótéd e’śóg é’ ngun apád, bépāke’, bédýāg. ²Befarisia bényin nê, dōó béléŋgéé Yesue bán, “Nóné’, ábōŋ bembapeé bébele dýam áde mbéndé éebageé kunze abel á mbwe-mé-nkóme-áte.”‡‡ ³Dōó Yesue átímtané bó aá, “Nédē nyéeláá’ é mbéd á kálag e Dyōb dýam áde kōŋ Dabidē ámbenlé áde nzaa ékóbé mó ne ábē bad-e? ⁴Éténlédé nén bán, ansól á Ndáb-e-Dyōb mó ne bad ábe bēnwoón mó, bédýé e’wele ábe é’bédé nde e Dyōb,

ábe eched mbéndé eébageé mod ké nhóg kunze ádyé. Ké bad ábe bēnwoón mó bēnkētāŋgēnné adýé. Beprise bēnpen bóó bēntāŋgēn adýé. ⁵Káa nyéeláá’ é á mbéndé eche Mosee nén bán, mbwe-mé-nkóme-áte tēé, beprise bé Ndáb-e-Dyōb békweg mbéndé e mbwe-mé-nkóme-áte áyāle nsón íme bébeleé boŋ ké nê, nê déesaá mbéb á’sō é’ Dyōb-e? ⁶Nlāŋge nyé nén meé dýam áde hén boob áde áde etógnén tómaa Ndáb-e-Dyōb. ⁷Éténlédé ngáne Dyōb áhóbé aá ‘Chōm éche íhednéé bad édíí nlém í ngól saké abe dé mende.’ Nzé nyēnkoŋ ábén e’yale asóŋten né nyéehēlē-se nyéehagé bad bán, bédé bebel bé mbéb áde bēbeleé mbéb. ⁸Nyébíí-’óó nén bán Mwāna-Moonyoŋ awóó nkamlen káŋŋne ámin e mbwe-mé-nkóme-áte.”

Yesue achōŋtē mod awē ekáá éwédé

(Mak 3.1-6; Luk 6.6-11)

⁹Ámbid e póndé, Yesue anhidé hē, áke asól á ndáb e mekáne. ¹⁰Mod abédé áhed awē ekáá éwédé. Bad behóg ábe bēhédé’áá Yesue awusé akóben, bēnsedéd mó bánken, “Eched mbéndé ebagé kunze ádid mod bwām á mbwe-mé-nkóme-áte-ye?” ¹¹Dōó ásedtēé bó aáken, “Nyé ahéé ímēm mpōm í mí mbód méhūn-nē á echóg-te á mbwe-mé-nkóme-áte boŋ eékag mó ahúd? ¹²Nzé nyēhele-se nyébel nê ne mbód ngēn, tógtēnnē moonyoŋ awē adé etógnén tómaa mbód. Né-’óó, mbéndé eésáá nén bán mod eébelē bwām á mbwe-mé-nkóme-áte.” ¹³Dōó álāŋgéé ane mod awē ekáá énwēé aá, “Sálé ekáá áte.” Asále áde ane mod ásánlé ekáá áte, ekáá éndýéé mó bwām ámpē nēé échíníí. ¹⁴Áde nén ábēnlédé, Befarisia bēmbid á ndáb e mekáne, bēbootéd Yesue ahōge, áwúu mó.

††12:1 Échē ngun ébédé nyaa e ngun eche bēbenléé e’wele.

‡‡12:2 Bad bēnkētāŋgēnné nsón abel á mbwe-mé-nkóme-áte. Ne Befarisia, apád áde bembapeé bépádé’áá ngun ébédéé nēé abel dé nsón.

Yesue, mbælede awě Dyöb ápwéde

¹⁵ Yesue ambíí aá béhagke mós. Nê dêmbeł anhidé ádê abwóg á hóm. Áde áhídté, ndun e mod enhíd mós, anchoódté bad bé nkolé bésyāōl. ¹⁶ Boḡ ansím bós etúu áte aá béelāngē bad nyaa e mod eche mósđíí. ¹⁷ Ambel nén álóned e'yale ábe Dyöb dénlómēnnē nkal é'dáóđəḡ Yesayaa aá,

¹⁸ “Nyénone’, awēm mbælede nén awě m̄pwéde,

ndáó mós nwógne-’ε mós menyinḡe.

Mēlóm échēm edáóđəḡ ébē ne mós.

Ábidēd mbakú echē etyéémé átínté e bad ábe béesē bad bé Israel.

¹⁹ Éebeléé nswaḡ ne bad, éetəḡé-’aá.

Béewóg-kaá mós ehób á dyad-tē.

²⁰ Éekógédté ngen echē enḡgkē, éedíméd-taá etrukāḡ éche éhede adím.

Ábel nén kóəḡ né mbeltéd m̄ bwām múmós nítédé etəl.

²¹ Á dīn ádē dós bad ábe béesē bad bé Israel bésúmmé nlém.”

Bad bán Yesue abenlaad ngíne eche Belzebule

(Mak 3.20-30; Luk 11.14-23)

²² Dós bépééné mod wēε Yesue, awě ankwē ndím, ákwē-’ε ebóbé áyāle edáóđəḡ é mbéb émbē mós áte. Yesue anchoód mós. Ambootéd anyínen, áhōbē-’ε akan. ²³ Áde bad bésyāōl bényíné nē, yəl enkóm bós áte bwāmbwam. Bēn ne bēn bēmbootéd ahób nén bán, “Éhele-se ébē né anén mod adíí mwān a mbyaa m̄me Dabide awě bésineé-yōō?” ²⁴ Boḡ áde Befarisia bėwógé nē, bėnhōb bán, “Saá ngíne eche Belzebule awě akamlan e'dáóđəḡ bé mbéb chós abenlaadté ábided bad e'dáóđəḡ bé mbéb áte-yε?”

²⁵ Yesue ambíí m̄māb mewēmten, né-ós, anlāá bós aá, “Aloḡ ké ahéé áde ákábne áte, boḡ nchemten méesē,

débēb. Dyad ké áhéé-’ε, ké’ε abum á ndáb áde ákábne áte, boḡ nchemten-ne méesē, déetyēēmēε. ²⁶ Né-ós, nzé Satane awanne Satane, né awanne eche yəl. Chán-nō m̄mē nkamlan méhenlé atyéem? ²⁷ Nzé ngíne eche Belzebule chós mbenladté ábided bad e'dáóđəḡ bé mbéb áte, né ngíne eche nzé-’ō ábēn bad ábe bėbídte e'dáóđəḡ bé mbéb bėbenladté? Bēn bós bėkwid nyé nkāá. ²⁸ Boḡ ngáne éđíí nén bán ngíne e Edáóđəḡ é Dyöb chós mbenladté ábided bad e'dáóđəḡ bé mbéb áte, nē álúmte nén bán nkamlan n̄ Dyöb m̄péde átínté echēn.

²⁹ “Mod eéhēlē-se asól á ndáb e mod a ngíne se áđūm ábē bwēm ésebán asébpé mós ahaḡ. Amaa-’aa mós ahaḡ boḡ atéd ábē bwēm é’syāōl.

³⁰ “Kénzée awě éesē ne mε, né atēḡgan mε. Kénzée-’ε awě eewóngán mε álad, né apaa páán. ³¹ Né-ós, nlāḡge nyé mēé, Dyöb délagsén bad mbéb ké n̄héé m̄me bėbélé ne nzyəḡ ké ehéé eche bésyāó Dyöb. Boḡ kénzée awě ahóbé e’bėbtéd é’ mekan t̄ḡḡgene Edáóđəḡ éche Ésaá éekudté alagsen. ³² Dyöb délagsén kénzée awě ahóbé eyale é mbéb t̄ḡḡgene Mwān-a-Moonyoḡ, boḡ déelagsénné kénzée awě ahóbé eyale é mbéb t̄ḡḡgene Edáóđəḡ éche Ésaá, ken bōb ké’ε á pónde echē ehúε’.

Á epum dós bėchemé bwel

(Luk 6.43-45)

³³ “Nzé epum é’ bwel ébóó, né bwel ábe é’chyaá échē epum bómpe é’bóó. Nzé epum é bwel ébėbė, né bwel ábe é’chyaá échē epum bómpe é’bėbė. Áyāle á epum dós bėchemé bwel. ³⁴ Píí e nyə chén! Chán nyéhēlé-se nyéhób mekan mé bwām, áde nyé bēn nyéđíí mbéb? Mam m̄me n̄lóné mod á nlém-tē, mós-’aá mébide mós á nsəl. ³⁵ Mod a bwām abele bwām áyāle é’bídé mós á nlém-tē wēε bwām é’kōḡnéde. Mod a mbėb-

pe abele mbéb áyāle mbídé mós á nlém-tē wée mbéb nkóhnedé. ³⁶Nlānge nyé nén mēé, á mbwe ímme Dyōb dékāadtē bad bé nkōhsé, mod téé ābē nzom echē enkōh boŋ ahōb ekúkú é eyale téé échē ámbidēdtē á nsāl. ³⁷Né-ɔ́, kéchéé éche wénhōbpē chōó ékōh boŋ ésūū nzom káa ékwe nkáá.”

Béhédné Yesue e'chemléd

(Mak 8.11-12; Luk 11.29-32)

³⁸Dóo donge dé bemeléede bé mbén-de ne Befarisia bélāngeé Yesue nén bán “A-meléed, sēhede nén bán élúmed sé e'chemléd ábe élúmte nén bán echoŋ ngíne ehúú ne Dyōb.” ³⁹Yesue antimtén bó aá, “Échén ebébtéd é nyongel, nyééhēdēē Dyōb awógen, nyēhede-’e e'chemléd bé menyáké! Boŋ nyéekudté nzése e'chemléd bé menyáké ábe nkal é'dāsdōh Jonaa. ⁴⁰Jonaa ambé e'pun é'láán á abum á súu e mbáá-tē. Melemlem dóo Mwān-a-Moonyoŋ ábēē á ndōob-sé e'pun é'láán. ⁴¹Á mbwe mé nkáásé, bad bé Ninive bényemé á soŋ-tē nchoo ne enén nyongel e bad. Bétyēem mbōŋ echē ékwid enén nyongel e bad nkáá, áyāle áde Jonaa ákánlé'áá bad bé Ninive eyale é Dyōb, bēntédé abel dé mbéb. Boŋ mod adé hén bōob awē atómé Jonaa, boŋ nyéewóglánné mós. ⁴²Á mbwe mé nkáásé, mmwaád awē akamlánnáá alon á Seba, ānyemé á soŋ-tē, nchoo ne nyongel e bad bé' chii, átyēem mbōŋ echē ékwid bó nkáá. Békwe nkáá áyāle áde Solomone áyógté'áá, ane mmwaád ambíd se nchabnede wée nkōhsé nsógé āhye dé awóglen mam mé debyéé ímme Solomone áyógté'áá. Boŋ chii nén mod adé hén awē atómé Solomone.”

Nzé edāsdōh é mbéb étímé mod á yōl ámpē

(Luk 11.24-26)

⁴³Yesue ambád ahōb aá, “Nzé edāsdōh é mbéb ébídé mod áte, ébelé ébwāgē á ehyānge āhed abwōg áde ékōmmeé áte. Nzé éekude, ⁴⁴ébelé éhōb aá, ‘Mētīm ámbíd á ndáb eche mémbidté áte.’ Ape áde épagké ébelé étán nēe chōmchōm éesaá á ndáb-te, nēe ndáb ésaá áte ne nēe bēnābpé-’e chō áte. ⁴⁵Hēe ékagké bōob, éke épēēn e'dāsdōh bé mbéb bēmpē saámbé ábe é'dé ebébtéd tómaa mwēn, boŋ é'hye é'sól ane mod áte, é'bwōg-ke e'dii áhed. Ene pónde, ane mod abāg ebébtéd tómaa ngáne ánsēbēē abé. Né-ɔ́, nē dóo ébenlédte ne nyongel e ebébtéd e'chii.”

Túmbé eche Yesue

(Mak 3.31-35; Luk 8.19-21)

⁴⁶Áde Yesue álāngeé bad ímmén mekan, nyaá ne Yesue baányoŋ bēmpé bētyéem á ebwōg-te. Béhédé'áá Yesue ábel boŋ bōōbōo békal. ⁴⁷Hē dóo mod nhōg álāngeé Yesue aá nyaá ne baányoŋ bēpédé, bésine mós ebwōg-te, ákalen mós.[¶] ⁴⁸Hēe átímténé ane mod aá, “Nzéé adé echēm nyoŋ, benzéé-’e bédé bānned?” ⁴⁹Hē dóo Yesue ányítanné ábē bembapē ekáá boŋ áhōbē aá, “Echēm nyoŋ ne bānned bóo bēn! ⁵⁰Kézzéé awē abele mam ímme awēm Titée awē adé ámin áhedéé adí mwānned abé-’e echēm nyoŋ.”

Ngan e mból-e-bū

(Mak 4.1-9; Luk 8.4-8)

13 Ímmé mbwe mēn ámbíd e nē, Yesue ambíd á ndáb-te wée ámbēē, áke ádyēē ásē á nkin mé edib-é-nzab é Galilia, áyóged bad. ²Bad ábe bēmpé áhed bēntōmtēn abuu áte. Nē

[¶]12:47 Donge á kálag dé e'só déewóó'é ímmén nchoo.

dênkəŋ ansól á bǒle-tê, ádyēē ásē áyóged bǒ. Ábê bad bésyāǎl bétyēēm á nkin béwōglān mǒ. ³ Abēnládtáá ngan áyóged bǒ mekan híin. Ankalé bǒ ngan aá, “Nkwel-é-nzag nhóg ankě mbál asob á nzag-tê. ⁴ Áde ásobeé mǒ nê, donge dénhūn á nzii-tê, menon mēmpě, mémad mǒ asǒmte. ⁵ Donge dénhūn á meláá-tê wée ndoob énkēmbuú’é áte. Énwāmsēn abíd ásē ngáne ndoob énkēnchabpé ásē áhed. ⁶ Boŋ nēe enyen é ngíne épédé, énhyaād ábê bwēm é’wé-’e, áyāle nkaŋ ménkēnsónlǎ bǒ á ndoob-tê bwām. ⁷ Mbál mém-pēe ménhūn wée mekǒd médíí. Nēe mekǒd mē mékwógé, mékán akwog áde ábê bwēm. ⁸ Boŋ donge dé mbál démpēe dénhūn á ndoob e bwām. Mmēn mbál mémbíd ásē bwām, nchyaá-’e bwāmbwam. Donge dé e’sǒg dénwālē mbwǒkel é mbum, donge móom ntóób, ábíníí-’e móom meláán.” ⁹ Áde Yesue ámadé nê, ambád áte aá, “Kéznzéé awě awóó metúu áwóge’.”

Nzom echě ekǎó boŋ Yesue ábenláád ngan áyóged bad

(Mak 4.10-12; Luk 8.9-10)

¹⁰ Ámbíd e nê, bembapēe ábe Yesue bēmpě mǒ benben boŋ bésedte mǒ bánken, “Cheé ékǎó boŋ ébenláád ngan áyóged bad?” ¹¹ Yesue ankwentén bǒ aá, “Dyǒb ábágé nyé kunze ábíí kun é nkamlen mǐ mín, boŋ ene kunze eébagndéé ne bad bēmpēe. ¹² Kéznzéé awě awóó nsǒŋten ní kun é nkamlen mǐ mín, Dyǒb débād mǒ mmē nsǒŋten abe, ábel nēn átǒmten awóŋ. Boŋ kéznzéé awě ee-wóo, Dyǒb dékóbén mǒ ké mwǎ nsǒŋten awě áwóó. ¹³ Nzom echě ekǎó boŋ nkanlé bad ngan edíí áyāle bényíne’, boŋ béecheméé, béwóge’, boŋ béēsǒŋtānnē. ¹⁴ Nēn álǒnte e’yale ábe Dyǒb dénlōmēn-nē nkal é’dǎédǎŋ Yesayaa aá, ‘Nyéewōg awóg-ne-awóg boŋ nyéēsǒŋtēnné,

nyéēnyín, anyín ne anyín boŋ nyéechemmé.

¹⁵ Nhǒbe nēn áyāle ábén bad béehelée dyam ayóge ámpē.

Békǒlé metúu, béléádé-’e mǐd. Béewógké, béenyín-naá dyamdyam.

Nzé énkēmbé nê, né bényín, béchēm-’e.

Né béwōgēn metúu, nlém mǐmāb-pe nǐsǒŋten.

Nzé bēbélé-’e nê, né bétimén me, né mēchoód-te bǒ.”

¹⁶ Héé Yesue ábádeé ábē bembapēe aláa aá, “Nsimé nǐdé ne nyé áyāle nyényíne’ mam mǐme nyényíneé, nyéwōgē-’e mam mǐme nyéwógeé. ¹⁷ Ne mbále, nlāŋge nyé nēn meé, bekal-bé-e’dǎédǎŋ ne bad bé Dyǒb híin bēnwanén ányín mekan mǐme nyényíne’ ne áwóg mekan mǐme nyéwógeé boŋ bēnkēnyínné, bēnkēnwóg-kaá.

Yesue atógké ngan e nwén-é-mbál

(Mak 4.13-20; Luk 8.11-15)

¹⁸ “Doob-pǒǒ nyésǒŋten ngáne enén ngan e nwén-é-mbál edíí. ¹⁹ Nzé mod awóge eyale tǎŋgene nkamlen mǐ mín, boŋ eesǒŋtene chǒ, Satane abelé áhye, ahúd mǒ chǒ á nlém-tê. Échén ndín é bad edíí nēngáne mbál mǐme nǐhúné á nzii-tê. ²⁰ Mbál mǐme ménhūn á meláá-te nǐlúmte bad ábe békobe’ eyale é Dyǒb ne menyĩŋge ábwǒg-ábwǒg áde béwógeé chǒ. ²¹ Boŋ échē eyale éēwēnnāadtē bǒ á nlém-tê. Bédúŋpe chǒ á esǒŋ é pǒndé boŋ nzé ndutul ne metake bépédé áyāle échē eyale, bédol yǎl ámbíd. ²² Mbál mǐme nǐhúné á mekǒd-te nǐlúmte bad ábe béwóge eyale é Dyǒb, boŋ kǎóŋ ne á asóg, mpúlé mé nkǒŋsé ne adǎŋ dé abud á bwēm awóŋ ákán bǒ nlém áte. Nê ábele’, béehelée ahǎŋlen ábel mam mé bwām. ²³ Mbál mǐme mǒ-’e méntān kǎse e ndoob nǐlúmte bad ábe béwóge eyale é Dyǒb boŋ bésǒŋtān-ne chǒ. Ábén bad bébele kǎse é mekan nēŋgáne e’sǒg é ngun ábe é’wánlǎ mesǒŋgé mé mbum é

ngun mbwókel móom ntóób, ne móom méláán.”

Ngan e mesisonj

²⁴ Yesue ankalé ene ndun e mod ngan empée aá, “Nkamlen ím mìn índé nêṅgáne mod awě awéné kunze é mbál áwě nzag-tê, ²⁵ boṅ ámbíd e nê, nkuu nhóg áde bad bémáá akún, mod a ekoyí awě ane mod nhóg, anké á nzag e ngun-tê wê, awén mbál mé mesisonj ²⁶ Áde ngun ché ébóótédé akwog, dó bad bényíné bán mesisonj mómpé mékwoge’ áwēd-te. ²⁷ Bembaledé ábe ane nwóo-nzag bēmpě áwē, bésedté mó bánken, ‘A-Sáj, éesaá mbále bán, mbál í ngun ím bwám mó wénwēnné á nzag-tê-ye? Chán ébénlédé boṅ mesisonj mékwōg áwēd-te?’ ²⁸ Dó akwentanné bó aá, ‘Mod a ekoyí awēm nhóg mó awéné ímê mesisonj.’ Ábê bembaledé bēnsedéd mó bánken, ‘Séke séhub mesisonj mē ásē-ye?’ ²⁹ Ankwentén bó ámpē aá, ‘Aáy. Nyéēhūbē’, áyāle nzé nyéhóbe bán nyéhube’, nyéēhubén bóobe ngun. ³⁰ Nyémwe ngun bóobe mesisonj békwoge’ kóṅ ne áde pónde épeé eche bepádtē chó. Ene pónde dó méláā’é bepád mēé, bésébe behúud mesisonj, bēlad mó áte boṅ béhyáád mó. Ámbíd e nê, dó bepádtē ngun, bēbanē chó áwēm etágte.”

Ngan e mbál-e-bū

(Mak 4.30-32; Luk 13.18-19)

³¹ Yesue ankalé ene ndun e mod ngan empée aá, “Nkamlen ím mìn índé nêṅgáne mbál-e-bū echě mod átédé boṅ awén áwē nzag-tê. ³² Mbál-e-bū edé mwāmpin bwāmbwam nzé behágténé chó ne mbál mémpē. Boṅ nzé ekwogé, ekale’ tómaa mel mésad mésyāēl. Menon méhyag-ke mūm alón á ngun-tê.”

Ngan e esulten

(Luk 13.20-21)

³³ Yesue ambé ákālē bó ngan empée aá, “Nkamlen ím mìn índé nêṅgáne esulten éche mmwáád ámuúnédé asii á pān é mbumé í ngun éláán kóṅj ésule.”

Nzom echě ekóó boṅ Yesue ábenláád ngan

(Mak 4.33-34)

³⁴ Yesue abēnládtáá ngan áyóged bad. Eeyogte’aá dyamdyam ésebán abēnlédé ngan. ³⁵ Ambel nén álóned e’yale ábe nkal e’dāódəṅ ánhəbpē nén aá, “Mēbenléd ngan nzé nhóbe wée bad. Mēyāgēd bó mam ímme bēnkēmbí’é bootya á mbooted mé nkōṅsé.”

Yesue atókgé ngan e mesisonj

³⁶ Yesue antedé ene ndun e mod, áke asól á ndáb-te. Áhed dó ábē bembapeé bétáné mó, boṅ bēlāṅgē mó bán, “Tógnéd sé ngan e mesisonj.” ³⁷ Yesue antimtén bó aá, “Mod awě anwén ímē mbál ím bwám adí Mwān-a-Moonyonj. ³⁸ Nzag edí nkōṅsé. Mbál ím bwám ídí bad ábe bédé ásē e nkamlen í Dyōb. Mesisonj médí bad ábe Satane. ³⁹ Mod a ekoyí awě ane nwóo-nzag-ke, awě anwén mesisonj áwē nzag-tê mó adé Satane. Pónde eche bepádeé ngun chó edé asóg dé nkōṅsé. Bepád bé ngun-ne bédí ángel. ⁴⁰ Ngáne bēladeé mesisonj áte boṅ béhyáád mó, melemlen nê dó ébē ne bad ábe Satane, nzé nkōṅsé ípédé á asóg. ⁴¹ Mwān-a-Moonyonj ālōm éche ángel áhúd bad ábe bēbelte bad bēmpē mbéb, ne bad bésyāēl ábe bēbele mbéb. ⁴² Bēbwēm bó á dū-á-muú, áhedtaá béchyé’é, bēdyāg-ke mesonj á nsāl. ⁴³ Ene pónde bad ábe bēmbēl-le ngáne Dyōb áhedéé, bēpené’ nēe enyen á nkamlen wée echab Sáj. Mod ké ahéé awě awóó metúu, áwóge’.”

Ngan tângene Nkamlen ím mín

Ngan e nhõn ímme mênkoṅné

⁴⁴ Yesue ambád ngan empée aá, “Nkamlen ím mín ídé nêṅgáne nhõn ímme mênkoṅné á nzag-tê, boṅ nêe mod nhóg ádíbté mój, akútén mój. Menyĩṅge ímme ámbēē mênkõṅ anke bwēm é’syāēl ábe ánwõṅgē asóm, ábel nēn áke áchan ene nzag.

Ngan e aláá dé etógnén

⁴⁵ “Nkamlen ím mín ídé nhægtén ámpē nêṅgáne mod a nyõṅgé awē ahedé’áá meláá mé etógnén ímme ídé nkun bwâmbwam ímme áchané. ⁴⁶ Anyín áde ányíné aláá áde átómténé aboṅ bwâmbwam, áde bésóméé, ankē ábē bwēm é’syāēl asóm, áchān-ne dój.”

Ngan e mbínzé

⁴⁷ Yesue ankāl ngan empée aá, “Nkamlen ím mín ídé nêṅgáne mbínzé eche bekób-bé-súu bébwémé á edíb-te boṅ bekób nyaa é súu ésyāēl. ⁴⁸ Áde mbínzé émáá alón, bēndõl chój á nkin, bēdyēē ásē ábõn súu áte. Éche êmboṅ adyé bēnhē chój á melõṅgē-te. Éche chój-’e énkēmboṅ adyé, bēmpím. ⁴⁹ Né-’wój enén ngan elúmte ngáne asóg dé nkõṅsé dēbēē. Dyõb dēlõm éche ángel áhúd bad bé mbéb áfíntē e bad ábe bésáá. ⁵⁰ Bébwēm ábē bad á dū-á-muú. Áhed-taá béchyeé’é bēdyāg-ke mesoṅ á nsəl.”

Áyõge dékõlē ne dé nchun

⁵¹ Yesue ansedéd ábē bembapēe ké bésõṅténé ímmén mam. Bēnkwentén mój bán bésõṅténé. ⁵² Né-’wój Yesue anláá bój aá, “Meléede a mbéndé ké ahée awē ayõgké tângene nkamlen ím mín adíi nêṅgáne nwóõ-ndáb awē abídte bwēm bé ekõlē ne bé nchun wēe ákoṅgēé bwēm.”

Bad bé Nazaret béekobéé Yesue

(Mak 6.1-6; Luk 4.16-30)

⁵³ Áde Yesue ámáá ayõged ne ngan, anhidé ádē abwóg á hõm, ⁵⁴ asú ámbid áwe dyad wēe ámbidte. Áwed ayõgté’áá bad á ndáb e mekáne. Bad ábe bēnwõg ngáne ayõgtéé, yāl enkóm bój áte bwâmbwam. Bésedte bánke, “Héé múmój ákúdé enén ndín e debyéé? Chán múmój ámwagké-’e ímmén menyáké mēsyāēl ábel? ⁵⁵ Kíné saá mwān a kápēntaa ádíi-ye? Saá Maria achyáá mój-ye? Kíné saá Jemse, Josebe, Simõne ne Judase bój bédé baányañe? ⁵⁶ Baányañe bé bebaád bēsyāēl-le ámpē bēdyēé’é á dyad-tē hén ne syánē-ye? Héé ákúdé enén ndín e debyéé? Héé ákúdé enén nyaa e ngíne échē ábenléé ímmé menyáké?” ⁵⁷ Né-’wój, bēnkõwój Yesue. Anláá bój aá, “Nkal é’dæóðeṅ awóo’ edúbé hõm ásyāēl étóméé áwē dyad ne áwe túmbé.” ⁵⁸ Ngáne bēnkēndúbéé Yesue, enkēmbenlé menyáké híin áhed.

Kwééd echē Jõne Ndusene

(Mak 6.14-29; Luk 9.7-9)

14 Ene pónde Herõde awē akamlán-náá aloṅ á Galilia anwóg mam ímme Yesue ábélé’áá. ² Dój álanṅgēé ábē bembælede aá, “Anén mod, Yesue, adíi Jõne, Ndusene awē ammad awē boṅ apuúde. Néé ákáj boṅ awój ngíne ábel ímmén menyáké mēsyāēl.” ³ Herõde anhób nē áyāle anlóm bad aá bekób Jõne, béhan mój, bēhé-’e mój á mbwõg. Ambel nēn áyāle mwaád, Herodyase, awē mwānyañ Filibe ánsēbēē awój. ⁴ Herõde anhē Jõne, Ndusene á mbwõg áyāle Jõne anláá mój nēn aá, “Weewóo’é kunze áwój Herodyase, mmwaád awē mwānyañ.” ⁵ Kénéé Herõde áhédé’áá Jõne, Ndusene awúu, abédé mbwóg ne bad bé Israel. Bad bé Israel bēndúbē bán Jõne adíi nkal é’dæóðeṅ. ⁶ Boṅ Herõde antim Jõne awúu. Nēn dēmbenléed epun-

éε Herode ábélé'áá ngande áwêmten epun-éε áchyáãdtē. Échê epun mwän-a-mmwaád awê Herodyase anság esáke á'sō é' bad bésyǝǝl. Nén dénwōgēd Herode menyinje bwāmbwam. ⁷Nén dēmbēl ambe mō akag. Anhób nēn aá, “Mmwāg melē nēn, mēbē we kéchéé éche éhedeé.” ⁸Nyaa anláá mō chōm éche átǝngéné sáá aheden. Né-ǝ anláá Herode aá, “Bāg me nló míme Jone, Ndusene á taplēt-te hén ɔɔɔb.” ⁹Nén dénwōgēd kǝj Herode ndutul boj ngáne ámmadté melē amwé á'sō wéε ábē beken, ambeé kunze aá béhyene nló míme Jone ábe ane mwän-a-mmwaád. ¹⁰Né-ǝ anlóm bad á ndáb e mbwōg ásel Jone nló. ¹¹Bēmpēn nló mímed á taplēt-te, bēbē ane mwän-a-mmwaád, mō'ε ábe nyaa. ¹²Ámbid e nē bembapeε ábe Jone bēnkē á ndáb e mbwōg bétéd mō ndim béke béliime, boj béke bēlāngē Yesue dyam áde ábénlédé.

Yesue adíté ndun e mod

(Mak 6.30-44; Luk 9.10-17; Jǝn 6.1-14)

¹³Áde Yesue áwógé dyam áde ábénlédé ne Jone, ansól á bǝle-tē áke á abwōg á hōm wéε ábédé mwēmpen. Boj áde bad bēwógé bán Yesue amaá ake á bǝle-tē, bēnchené mímb myad békēn mekuu áhíd mō ámbid. ¹⁴Áde Yesue ábíde á bǝle-tē, boj anyín ndun e mod, antómtén bō ngol abé, ámad-te bō nkole. ¹⁵Áde bǝn é'bóótédé ahín, ábē bembapeε bēmpē áwē, bēhōbē nēn bán, “Hén áde á etún-tē, pónde emaa'-ε atóm bwāmbwam. Láá ábén bad bétime' á myad-tē míme méde benben, ábel béchan ndyééd eche bédyēē.” ¹⁶Dǝ Yesue átimtanné bō aá, “Béētǝngeneé ake. Nyébo nyébe bō chōm éche bédyēē.” ¹⁷Dǝ bēhōbē bán, “Sēwóo e'wele é'táan ne sūu ébe chēmpen.” ¹⁸Yesue aá, “Nyéhyene'.” ¹⁹Áde ábē bembapeε bépēénéde mō chō, anláá ene ndun e mod aá bédyēε áse á nkǝákǝ mǝn. Hē dǝ Yesue awánlé ábē e'wele é'táan ne échē sūu ébe á mekáá boj ánoé

ámín ásāgnān Dyōb. Ankabtéd bō áte, boj ábagé ábē bembapeε aá békabe ene ndun e mod. ²⁰Bad bésyǝǝl béndyē ene ndyééd békód, élyǝg-ke áse. Néε bēládé echē elyǝgé áse, enlón e'lǝj dyōm ne é'be. ²¹Mesōngé mé bad míme méndyē ene ndyééd mémbē ké e'kólé é'táan. Mímē mesōngé mé bad mébédé-ε baa-chóm. Bēnkētōngé bebaád ne bēndem.

Yesue akií á mendíb-mǝn

(Mak 6.45-52; Jǝn 6.15-21)

²²Ámbid e nē, Yesue anláá ábē bembapeε aá, bésól á bǝle-tē, békag á'sō á múde mé edib-é-nzab míminíí, boj álāngē'-ε ene ndun e mod aá bésūē' áwab mendáb. ²³Áde moosyǝǝl ámaá ake, Yesue anchógé á ekone mǝn ákáne. Áde ehíntén emáá akwe, ambé abé áhed mwēmpen. ²⁴Enén pónde Yesue ábē bembapeε bēnchab bǝle abéen átíntē e edib-é-nzab. Bǝle étágé'áá, bēhele'aá ake á'sō áyǝle epub é ngíne émbid bō á'sō-te.

²⁵Epōg é mbwembwe Yesue anké á mendíb mǝn atán bō. ²⁶Áde bembapeε bényíné mod akag á mendíb mǝn, bēnǝngéd, bēlébé'-ε esaád ne mbwōg ní ngíne, bēhōbē'-ε nēn bán, “Nwú mōó ndé.” ²⁷Ábwōg-ábwōg Yesue anláá bō aá, “Nlém mééhūnē nyé, me-éé ndé. Nyéebáá'.” ²⁸Dǝ Petro álāngéé mō aá, “A-Sǝj, nzé édé bán mmōn-éé edé, láá me níke á mendíb mǝn mípe wéε édíf nē.” ²⁹Yesue anláá mō aá, “Hyǝg.” Dǝ Petro ábíde á bǝle-tē ábootéd-te ake á mendíb-mǝn ápe wéε Yesue. ³⁰Boj áde ányíné ngáne epub é ngíne étóméé, mbwōg ménkōb mō, ábootéd-te asú áse á mendíb-te. Dǝ álébpé esaád aá, “A-Sǝj sōn, wōngén me!” ³¹Melemlém mé pónde Yesue ansǝd ekáá, achǝó'-ε mō, áhōbē aá, “Chán adúbe ádíí we mwāmpǝn nēn, cheé ékǝó boj nlém níhūnē we?” ³²Néε Yesue bō Petro bésólé á bǝle-tē, epub én-sōg atóm. ³³Áde nēn ábénlédé, ábiníí

bembapee ábe bémbē á bǒle-tē bēmbēé Yesue edúbé, béhōbē-’e nén bán, “Ne mbále, edí Mwān a Dyōb.”³⁴ Nēe béchápé edib-é-nzab, bēmpě á múde rímíní, á mbwóg e Genesaret.³⁵ Áde bad ábe bémbē áde abwóg á hōm béchéme Yesue, bēnlōm bad bán bēpeen bad bé nkole bésyāōl ábe bēbédé ene ped e aloj.³⁶ Bad ábe bēmpēén bad bé nkole wēe Yesue béchān mǒ bán ámwē bad bé nkole bésiten ké mesó mé mbóté rímē. Né-ǒ bad bé nkole bésyāōl ábe bēnsitén ríme mesó mé mbóté bēndyéé bwām.

Ayóged á bad bé’ bǒǒ

(Mak 7.1-13)

15 Ámbid e nē Befarisia ne be-meléede bé mbéndé bémbid á Jerusalem, bētān Yesue, bésedté mǒ bánken,² “Cheé ékǒá boj ábōj bembapee béēhídē’ ayóge áde ábēd betaa bétédnéde sé? Béewobpéé mekáá nyaa echē éhedneé boj bédyē ndyééd.”³ Yesue ankwentén bǒ aá, “Cheé ékǒá boj nyémpē nyéehídé’ ngáne mbéndé e Dyōb éhǒbé aá débél, á etútú éche nyéhídeé ayóge ádēn dēn?”⁴ Dyōb áhǒbé aá, ‘Beé sóo ne nyon edúbé.’ Ahǒb-pe ámpē aá, ‘Kéznéé awē ahǒbé sáá ké’ nyaa dyam dé mbéb áyāl bétāngéné bēwúú mǒ.’⁵ Boj nyé, nyēyágte nén bán, nzé mod awóó chōm éche ántāngēnē sáá ké’ nyaa awōngēn boj alāngé bǒ aá mǒǒbe Dyōb chǒ,⁶ né éesaá nén bán atāngéné sáá bǒ nyaj^{§§} chǒ edúbé abeen. Abel áde mod ábélé nē, né nyéetédéé eyale é Dyōb nēe dyam á etútú éche nyéhídeé ayóge ádēn.⁷ Nyé bedog-badé! Nkal é’dǎǒdǎj Yesayaa antāngén áde ánhōbpē ne e’yale ábe Dyōb dénlōmēnnē mǒ tāngene nyé aá,

⁸ ‘Ábēn bad bēbage me edúbé é nsəl ngēn, boj rímab nlém méesaá áwēm.

⁹ Edúbé éche bēbageé me éesaá dyamdyam, áyāle bēyágte bad áhíd mbéndé é baányon byánán edí mbéndé é Dyōb.”

Mam ríme mébele boj mod eesaá’ á’sō é’ Dyōb

(Mak 7.14-23)

¹⁰ Héé Yesue áchēnleé ene ndun e mod boj alāngē bǒ aá, “Nyéwóglēn, nyésōngten-ne me!”¹¹ Saké chōm éche ékag mod á nsəl ébele boj mod eesaá’ á’sō é’ Dyōb, boj chōm éche ébide mǒ á nsəl chǒ ébele’ boj eesaá.”¹² Áde áhǒbé nē, dǒǒ ábē bembapee bépédé mǒ benben boj bésedté mǒ bánken, “Ebíi nén wēé dyam áde mǒhǒbé ábēbté Befarisia nlém á abum-e?”¹³ Yesue ankwentén bǒ aá, “Bwel téé ábe awēm Titéé awē adé ámīn éewénéé, béhūb bǒ ásē.”¹⁴ Nyéche-ne bǒ. Bédíi bad bé ndím ábe bēlúmte bad bé ndím bēmpēe nzii. Nzé mod awē akwedé ndím atōmne mod a ndím ampée, búmǒ béhūn á echóg-te.¹⁵ Petro anláá mǒ aá, “Tógnéd sé enén ngan.”¹⁶ Héé Yesue alāngéé bǒ aá, “Kǒǒj ne’ bǒǒb, ké nyémpē nyéésōngténéé-ye?”¹⁷ Nyéenyínéé nén bán, chōm ké ehéé éche mod ádyédé, ésǒléé mǒ á nsəl, étim á abumtē, boj ébidte mǒ á yǎl-e?”¹⁸ Boj mam ríme mod áhǒbéé mbide mǒ se á nlém-tē. Mmēn mam mǒ-aá mébele mod boj eesaá’ á’sō é’ Dyōb.¹⁹ Áyāle á nlém-tē dǒǒ mewēmten mé mbéb méhúé’ ríme mékǎ boj ábelé mam mé mbéb nēngáne, ewūien, akáb dé mesón á ndáb e e’wóngé, echīb, abíd á mbój é metóm, ne mehǒben á mbíd.²⁰ Mmēn mam mǒ mébele boj mod eesaá’ á’sō Dyōb. Boj saké adyé á ndyééd áde éewobpéé mekáá ngáne béhedeé, débēl boj eesaá.”

§§15:6 Sáá bǒ nyaj; donje á kálag dé e’só déewóó’é bǒ nyaj.

Adúbe áde mmwaád a Kanahan

(Mak 7.24-30)

²¹ Ámbid e pónde, Yesue anhidé áde abwóg á hóm átím á ped e mbwóg eché enchiitén myad mé Tire ne Sidón. ²² Hê dóo mmwaád a Kana nhóg awé adyē'áá áde abwóg á hóm ápééné awé áwē boḡ áhōbē nēn aá “A-Sán, Mwän a mbyaa míme Dabide, sôn wóg me ngol! Awem mwän a mmwaád atage bwāmbwam, áyāle edə́ə́də́ḡ é mbéb éde m' áte.” ²³ Boḡ Yesue ekéntimténné m' dyamdyam. Hê dóo ábē bembapēe bétánéé m', boḡ béchāā m' nēn bán “Láá anén mmwaád wéé ákag áyāle ahídne syánē ntə́gag ámbid.” ²⁴ Dóo Yesue ákwentanné b' aá, “Bad bé Israel ábe bédé nēe ndyḡḡ m' mbód míme mbóó b' Dyöb álómé me awōḡḡen.” ²⁵ Nēe ane mmwaád áwógé nē, ankwē Yesue á mekuu, boḡ áchāā m' aá, “A-Sán, wōḡḡén me.” ²⁶ Dóo Yesue ákwentanné aá, “Éesaá bwām áted ndyééd e bān-bān boḡ ebwémé mbwé.” ²⁷ Dóo ane mmwaád átimtanné m' aá, “Nē dēn A-Sán, boḡ kóḡḡne mbwé édyāḡ púuted é medyé éche ábab bésáá bēhúnté.” ²⁸ Hê dóo Yesue ákwentanné m' aá, “A-mwän-a-mmwaád, ewóó adúbe ámbáá. Ébenled ngáne éhedeé.” Melemlem mé pónde, ane mmwaád awe mwän-a-mmwaád andyéé bwām.

Yesue achōḡté ndun e mod

²⁹ Yesue anhidé áde abwóg á hóm, ápōḡ á nkə́ḡ mé edib-é-nzab é Galilia. Anké adyēe áse á ekone m'ín. ³⁰ Ndun e mod empē áwē. Bépééné'áá bad ábe bésyāḡté'áá, ábe bēnkwe ndím, ábe mekuu ménwēē, e'bóbé ne ekud é bad bé nkole bémpēe. Bébánné'áá ábē bad bésyāḡl á'sō wēe Yesue, áchōōd-te b'. ³¹ Menyáké ménkōb ene ndun e mod áde bényíné nēe bad ábe bēhōbē'aá akan nēe bēhōbēé akan. Ábe mekuu mén-

wēe bentyēem bwām, ábe bésyāḡté'áá békag bwām. Ábe bēnkwe ndím bényíné'. Bēkené Dyöb á bad bé Israel.

Yesue adídté ndun e mod

(Mak 8.1-10)

³² Yesue anchélé ábē bembapēe, álanḡē b' nēn aá, “Ndé enén ndun e mod ngol áyāle békébē ne me e'pun é'láán, béewóo-'áa chóm éche bédyákē bōob. Meéhēdēē meé bēhide hén ne nzaa, áyāle bēhele se bēhún áse á nzii.” ³³ Dóo ábē bembapēe bē bésedteé m' nēn bán, “Héé syánē dékudté ndyééd á ehyāḡge-tē hén eché ékwōḡ enén ndun e mod?” ³⁴ Yesue ansedéd b' aáken, “E'wēle é'təḡ nyéwóó?” Bēnkwentén bán, “E'wēle saám-bé ne nguse é súu ésad.” ³⁵ Dóo Yesue álanḡé ene ndun e mod aá bédyēe áse á ndōob-tē. ³⁶ Héé átedé ábē e'wēle saám-bé ne échē súu, ásāgnān Dyöb, ákab-táád b' áte, ábagé ábē bembapēe, b' 'e békabpé ene ndun e mod. ³⁷ Bad bésyāḡl bēndyē ene ndyééd, békód-te, kóḡḡ élyāḡ-ke áse. Eché enlyāḡ áse enlón e'lōḡ saám-bé. ³⁸ Mesōḡḡé mé bad míme méndyē ene ndyééd mébédé e'kálé é'niin. Mímē mesōḡḡé mé bad mébédēe baachóm, bēnkētōḡḡé bebaád ne bēndem. ³⁹ Héé Yesue álanḡéé ene ndun e mod aá bésūe' áwab mendáb. Áde ámáá b' aláa nē, ansól á bōle-tē, áke á mbwóg e Magadan.

Béhédné Yesue e'chemléd é' menyáké

(Mak 8.11-13; Luk 12.54-56)

16 Ámbid e nē, Befarisia ne Besadusia bēnkē wēe Yesue ákə́ḡ m'. Bēnlāā m' bán álúmed b' e'chemléd ábe é'húú ádyōb. ² Dóo Yesue álanḡéé b' aá, “Nzé ngukél epedé, nyēhōbe bán, 'Abobe áyāge ámín, nē álúmte bán bín bēboḡ chän.' ³ Nzé bín é'sāḡḡé-'e, nyēhōbe bán, 'Abobe áyāge ámín, bín-ne é'wābpé, nē álúmte bán mbúú échā.' Nyēbíe' bín aláḡ ámín, ngáne bēbē,

boŋ nyéehēlēē mam íme mébenlad chii achem.* ⁴Échén ebébtéd é nyongel, nyéehēdēē Dyöb awógen, nyēhede-’ε e’chemléd bé menyáké! Boŋ nyéekudté nzése e’chemléd bé menyáké ábe nkal é’dáóðəŋ Jonaa bēnpen.” Dóó átédte bó, boŋ ákag.

Esulten éche Befarisia ne Besadusia

(Mak 8.14-21)

⁵Yesue ne ábē bembapee bēnchabé edib é nzab ámín, boŋ bembapee bēnchatén e’wele awále áyāl. ⁶Yesue anláá bó aá, “Nyétéd pónké ne esulten éche Befarisia ne Besadusia.” ⁷Héé ábē bembapee bēn ne bēn bebóótédé ahób bán, “Ahóbé nē áyāle syāá deewānleé e’wele áyāl.” ⁸Yesue ambíi chöm-ée békálé. Dóó ásedtée bó aáken, “Cheé nyé bēn ne bēn nyéhóbéé áyāle e’wele ábe nyéewō’é? Chán adúbe ádíí nyé mwāmpīn nén? ⁹Kóóŋ ne’ bəob, nyéesóŋténé-ε? Nyēmaá achaten ngáne méndidēē e’kólé e’ bad é’táan ne e’wele é’táan. Ámbid echē bémáá ene ndyééd adyé, e’lōŋ é’tōŋ echē enlyəg áse énlōnnē? ¹⁰Nyēchäténé kóóŋ ne adíde áde méndidēē e’kólé e’ bad é’niin ne e’wele saámbé. Ámbid echē bōmpē bémáá adyé, echē enlyəg áse chó-’ε enlón e’lōŋ é’tōŋ? ¹¹Áde ílāngé nyé mēé nyétédēn esulten pónké, saké ewele chēn chóó íhóbé’áá. Nyétéd pónké ne esulten é Befarisia ne Besadusia.” ¹²Dóó bembapee bétímé asōŋten bán saké esulten éche bébenleé ewele chóó Yesue ahóbé’áá aá bétédēn pónké boŋ ayáged áde Befarisia ne Besadusia béyógté’áá dóó ákóŋté’áá ahób.

Petro aá Yesue mós adé Ane-awě-Béwógté

(Mak 8.27-30; Luk 9.18-21)

¹³Yesue anké á mbwóg e Kaisaria Filipi. Áde ápedé áwed, dóó ásedtée ábē bembapee aáken, “Nzé-módé bad bó béhóbéé bán Mwān-a-Moonyoŋ adé?” ¹⁴Bēntimtén mós bán, “Doŋge á bad béhóbē bán edíi Jone Nduzene, bēmpēe bán Elaijaa, ábíni-’ε bán Jeremayaa ké’ε nkal é’dáóðəŋ nhóg ampée.” ¹⁵Héé Yesue ásedtée bó aáken, “Boŋ nyébēn-ne, nzé-módé nyéhóbéé bán ndé?” ¹⁶Simon Petro ankwentén aá, “Wε-εé edé Ane-awě-Béwógté, Mwān a Dyöb áde áde á alongé.” ¹⁷Yesue antimtén aá, “Nnam ndé ne wε, a-Simon, mwān awě Jonaa. Saké moonyoŋ álāngé wε nē, boŋ echem Sáj awě adé ámín mós ahóbté wε. ¹⁸Né-óó a-Petro nlānge wε,† wεé edé ndime-aláá. Ámín e ene ndim e aláá dóó mélōngē ímēm mwembé. Ké ngíne e kwééd éehenlé ímēm mwembé ahóbed áse. ¹⁹Áwōŋ dóó mébéé mekii mé nkamlen í mín. Kéchée éche ébéné á nkōŋsé, né ébénédé ámín. Kéchée-’ε éche ébágé kunze a nkōŋsé, né ébágnédé kunze ámín.”

Yesue ahóbé tōŋgene ímēm metake ne echē kwééd

(Mak 8.31-9.1; Luk 9.22-27)

²⁰Héé Yesue ásíméé ábē bembapee etúu áte nén bééhóbē bán mós módé Ane-awě-Béwógté. ²¹Bootya ene pónké, Yesue ambootéd ábē bembapee alúmed áte aá mótōŋgēnē ake á Jerusalem. Áwed-taá mókudté metake híin á mekáá mé bad bémáá, beprise bémáá ne bemeléede bé mbéndé. Aá béwūí mós, boŋ e’pun ábe é’lónténé é’láan móspuú. ²²Dóó Petro átímné Yesue á nkəg boŋ

*16:3 Doŋge á kálag déewóó’é e’yale ábē Yesue ngáne é’ténlédé á nchoo 2 ne 3.

†16:18 **Petro:** á ehób é Grikia adíi ndim e aláá.

ákogé âtimed mós áte, áhōbē nēn aá, “A-Sáj, Dyōb déekwenténné mbēd aá nēn ábenled ne wē.”²³ Hée Yesue ákúnnédé boŋ áhōbē wēe Petro aá “Hidé me á’sō-te, a-Satan! Cheé ékō’é me ábel mewēmtēn mé Dyōb? Ehōbe nē ne mewēmtēn mé moonyoŋ saké mé Dyōb.”²⁴ Dōo Yesue álānggē ábē bembapee aá, “Kénnzéé awē awémnténe me ahíd, atōnggéné ásob yōl mendífb, ápēm ádē awog, boŋ áhíde me.²⁵ Áyāle kénnzéé awē ahēde ádē alonggē asoŋ, ábōd dō. Kénnzéé-’e awē ábōd ádē alonggē áyāl echēm, ákud dō.²⁶ Nsyōŋ ŋhēé mod ákudté nzé akudé nkōŋsé ŋsyāōl boŋ abódé ádē alonggē? Ké-’e, cheé mod áhelese ábe ákōde ádē alonggē?²⁷ Nlānge nyé ŋmēn mekan áyāle Mwān-a-Moonyoŋ āpē ne ehúme éche eche Sáj nchoo ne éche ángel. Ene pónde dōo ákōsgēnnē ké’ē ánamédté kénnzéé tōngene chōm éche ámbenlé.²⁸ Ne mbále nlānge nyé nēn meé donge á bad átínté echēn béenyínénné kwééd díd ésebán bényíne nēe Mwān-a-Moonyoŋ ápééne ŋmē nkamlen á nkōŋsé.”

Yōl ehōŋléné Yesue

(Mak 9.2-13; Luk 9.28-36)

17 Ámbíd e epun ntóob Yesue ankeén Petro ne Jemse bō mwānyoŋ Jōne á mbōod echē echabé ámin. Bēnpen-ēé bēmbē áhed.² Dōo ábē bembapee bényíné nēe áhōŋléné, e’só é’pené mós á nló nēngáne enyen. Mbóté chō-’e épūbē mós féréd émwaá-’e áte.³ Ábwōg-ábwōg, ábē bembapee bényín nēe Mosee ne Elaijaa bēbídé tēléd, bōbē Yesue békale’.⁴ Dōo Petro álānggē Yesue aá, “A-Sáj, ébóo ngáne syāa dédíí hén. Nzé edāó, mēlōŋ e’bem é’lāán, échōŋ, éche Mosee ne éche Elaijaa.”⁵ Éepedéé ké amad á nsāl boŋ mbag echē ekine áte ékūtān bō. Hée bēwóggē ehōb ébídé á mbag-tē nēn, “Awem Mwān a nlēm nēn, awógte me menyīnge. Nyéwógne mós.”⁶ Áde ábē bembapee bēwóggē echē

ehōb, bēmbwōg mebóbōŋ, bēsōŋ-’e e’só ásē ne mbwōg ŋí ngíne.⁷ Dōo Yesue ápédé wēe bēmbēē boŋ ábānē bō ekáá á yōl, áhōbē aá, “Nyéhíde ásē, nyéebáá’.”⁸ Áde bényéné nló ámin, bényín Yesue mwēnpen.⁹ Áde bōbōo bēsudeé á mbōod mīn nē, dōo Yesue ásímeé bō etúu áte áhōbe’ aá, “Nyéelānggē modmod dyamdyam áde nyényíné kōōŋ ne á pónde echē Dyōb dépuúdté Mwān-a-Moonyoŋ á kwééd.”¹⁰ Hée ábē bembapee bēsēdtéé mós bānken, “Cheé ekáó boŋ bemeléde bé mbéndé bēhōbē nēn bān Elaijaa atōnggéné asébe dé ape boŋ Ane-awē-Bēwōgté āpē?”¹¹ Yesue antímtēn bō aá, “Ne mbále, Elaijaa atōnggéné asébe dé ape, atíí-’e mam mésyāōl.¹² Boŋ nlānge nyé nēn meé Elaijaa ammad ape, boŋ bad bēnkēnchemmé mós, bēmbēl-le mós ngáne bēndōnggē. Melemlem né-’aá Mwān-a-Moonyoŋ átagké áwab mekáá.”¹³ Enén pónde dōo ábē bembapee bēsōŋtēnnē nēn bān Jōne, Ndusene mós áhōbēé.

Yesue achōŋtē mwān a mwenchóm awē edāóđəŋ é mbéb émbēé áte

(Mak 9.14-29; Luk 9.37-43a)

¹⁴ Áde Yesue ne ábē bembapee bétímeé ámbíd ámpē boŋ bētān ndun e mod, mod nhóg ampē áwē, akōg mebóbōŋ, boŋ áhōbē nēn aá,¹⁵ “A-Sáj sōn, wóg awem mwān ngōl. Awem mwān a mwenchóm akonle nkole mé ekikíd, atage bwāmbwam. Ayōgkē ahún kōōŋ ne á muú-te ne á mendífb-te.¹⁶ Mēpēén mós wēe ábōŋ bembapee, boŋ bēehelēé mós achood.”¹⁷ Dōo Yesue átímtānné aá, “Wáá! Nyé bad bé’ chii, mbeltéđ ŋmēn méētyéemeé, nyéewóo-’áa adúbe. Chán mépéé nyé adyen hén-ēē? Chán mépéé nyé awesen-ē? Hyenáád me mwān awed hén.”¹⁸ Dōo Yesue ákamlanne edāóđəŋ é mbéb éche étágté’áá ane mwān aá ébíd, boŋ ébídte. Ábwōg-ábwōg ane mwān áchōŋ-’e.

¹⁹ Ámbid e pónde bembapee ábe Yesue béntān mój, boŋ bésedté mój á kun-tē nēn bānken, “Cheé ênkōŋ boŋ sēnkēn-hēl éché edóádəŋ é mbéb abided?” ²⁰ Dóo Yesue átímtanné bój aá, “Áyōle adúbe adé nyé mwāmpin. Ne mbále nlānge nyé nēn meé, nzé nyēwóó adúbe adé adé mwāmpin nēngāne mbál-e-bū, né nyēēkamlén échén ekone bán éhide hén, étim híníf, étim-me nē dēn. Dyam ké ahóg déetómmé nyé áte. ²¹ Nyēhele-se nyēbídéd enén ndín e edóádəŋ é mbéb nzé nyēkāne, nyédidé-’e yāl nzaa á mekáne-tē.”[‡]

**Yesue ahóbé ámpē
ngāne bad béwū’é mój**

(Mak 9.30-32; Luk 9.43b-45)

²² Yesue ne ábē bembapee bēnladén áte hōm ahóg á mbwóg e Galilia. Héé álāngeé bój aá, “Bébeé Mwān-a-Moonyoŋ á mekáá mé baányoŋ. Bój-’aá béwū mój. ²³ Boŋ Dyōb dépuúd mój ámbid e e’pun é’láán.” Áde bembapee béwógé nē, bēnwōg ndutul bwāmbwam.

Yesue asāŋgé tááse e Ndáb-e-Dyōb

²⁴ Yesue ne ábē bembapee bēmpē á dyad á Kapenahum. Áhed dóo bad ábe bésāŋté’áá tááse e Ndáb-e-Dyōb bétáné Petro boŋ bésedté mój bānken, “Kíné awen meléede eésāŋgéé tááse e Ndáb-e-Dyōb-e?” ²⁵ Petro antímtén bój aá, “Asāŋge’.” Áde Petro ásolé á ndáb sólén, eépedé dyam ahób boŋ Yesue ásedté mój aá, “A-Simōn, chán ényíné ádén akan? Benzébádé kōŋ é nkōŋsé ésaŋteé e’sāŋgé ké’e tááse? Bān bé aloŋ-e, ngé beken?”[¶] ²⁶ Petro ákwentén aá, “Beken.” Yesue aá, “Nē álúmte nēn bán, bán bé aloŋ béetāŋgeneé asaa. ²⁷ Boŋ ké nē, ábel nēn deélinse ábē bad ábe bésāŋte tááse, ké

ébwēm e’chōb á edib-é-nzab-tē. Súu eche wésēbēē akób, éneede chój nsəl áte, wētān mōné míme mékwog sóo tááse asaŋned áwēd-te. Téd mój, ésaŋned sóo.”

**Nzé atómténé mod ambáá
abé á’sō é’ Dyōb?**

(Mak 9.33-37; Luk 9.46-48)

18 Éebemeé áte ámbid e nē, bembapee ábe Yesue bēmpē áwē, bésēdéd mój bānken, “Nzé-módé-’e atómténé mod ambáá abé á nkamlen mój mój?” ² Hē dóo Yesue áchénlé mwēndem nhóg, átíidē mój áwab títē, ³ boŋ áhōb aá, “Ne mbále nlānge nyé nēn meé ésebán mod ahōŋléné adé aloŋgé boŋ abé nēngāne anén mwān, eéhēlē-se asól á nkamlen mój mój. ⁴ Né-’óó, kénzéé awē asúdté yāl nēngāne anén mwān né mój atómténé mod ambáá abé átíntē e bad ábe bédé ásē e nkamlen mój mój. ⁵ Kénzéé awē akobé enén ndín e mwān á dín ádēm, né akobé me. ⁶ Boŋ kénzéé awē abēlté enén ndín e mwēndem awē adúbpé me mbéb, émbē mboŋ né bēntəó ene ndín e mod sāŋkalaa a aláá á nkōŋ, boŋ bēhúnéd-te mój wēe edib é nkwē étómténé achab ásē. ⁷ E’bēb é’ yāl áte ne nkōŋsé áyōle mekəgsen míme mébelte bad mbéb. Mekəgsen métāŋgéné ape, boŋ e’bēb é’ yāl áte ne mod awē abēlté mod ampée mbéb. ⁸ Nzé échoŋ ekáá ké’e ekuu ébelte we mbéb, esél chój, épim. Édé mboŋ we ákud aloŋgé ne eped é yāl tómaa we áwōŋ mekáá mébe ké’e mekuu mébe boŋ bēbwēm we á muú míme méédímē’. ⁹ Melemlen nzé ádoŋ díd ábelte we mbéb, ehúd dó, épim. Édé mboŋ we ákud aloŋgé ne díd ahóg tómaa we áwōŋ mīd mébe boŋ bēbwēm we á dū-á-muú.

[‡]17:21 Doŋge á kálag dé e’só déewóó’é mīmén nchoo.

[¶]17:25 Ene pónde beken bóo bésāŋgé’áá tááse é kōŋ.

Ngan e ndyɔŋ m̄ mbód m̄me mém̄bō

(Luk 15.3-7)

¹⁰“Nyényin̄ n̄n bán nyéetédéé m̄m̄n̄n̄ mpín m̄ bán ké nhóg nkóŋtéd, bán m̄eesaá etógn̄n̄. Nl̄ange nyé n̄n̄ meé ángel éche énon̄e’ b̄ó éb̄âg á’sō ábe echem S̄án̄ awě adé amin̄ áh̄ób̄e b̄ó. [§] ¹² Chán nyényin̄ín̄ ád̄en̄ d̄yam? Nzé mod awóó mb-wók̄l̄ é ndyɔŋ m̄ mbód, boŋ nhóg mb̄b̄ó, ngóm̄e átedé m̄m̄ín̄í m̄óom mé ndyɔŋ m̄ mbód abog ne abog w̄eé b̄edyák̄e medȳé á ekone m̄n̄ áke dé ahed̄ m̄m̄e nhóg m̄me mb̄b̄ó? ¹³ Ne mbále nl̄ange nyé n̄n̄ meé, nzé ad̄ibt̄e-’e m̄ó abel̄é awógn̄n̄ m̄ó menyin̄ge tómaa m̄m̄ín̄í m̄óom abog ne abog m̄me ménk̄emb̄b̄ó. ¹⁴ Melemlem n̄e d̄ó echen ^{**} S̄án̄ awě adé amin̄ éehed̄éé aá ké mpín m̄ mw̄endem̄ n̄eé m̄m̄n̄n̄ mb̄b̄ó.

Mw̄anyon̄ awě ab̄nl̄é w̄e awusé

¹⁵“Nzé mw̄anyon̄ ab̄nl̄é w̄e awusé, tán m̄ó w̄eé nyúm̄ bad bébe b̄enpen̄ nyéd̄í, échu m̄ó d̄ó aláa. Nzé achem̄e ád̄e awusé, né nyé mw̄anyon̄ nȳetim̄e áse. ^{††} ¹⁶ Boŋ nzé eékwentene aá m̄óp̄ann̄e w̄e, etéd̄ mod amp̄ee nhóg ké’e bébe ék̄ēn̄ aw̄e, ábel̄ n̄n̄, ‘Mb̄éb̄ ké nh̄éé m̄me éh̄ób̄e w̄eé abel̄é w̄e m̄bȳen̄ ne mb̄óŋ ébe ké’e éláán̄. ^{**†} ¹⁷ Nzé eékode k̄óŋne ch̄om̄-éé éch̄e m̄boŋ éh̄ób̄e, ép̄ēn̄ m̄ó á mw̄emb̄e. Nzé eékwentene ké b̄ó awógl̄en̄, etéd̄ m̄ó n̄eé mod awě eed̄úb̄pe áȳāl̄ e m̄me ns̄on̄ten̄ k̄áa n̄eŋḡáne n̄saad-a-tááse. ^{¶¶}

Yesue aá bembap̄e béwóó ngine ák̄ŋ ne ábe d̄yam kunze

¹⁸“Ne mbále, nl̄ange nyé n̄n̄ meé, kéchéé éche nyéb̄ené á nk̄ŋsé éb̄enn̄édé amin̄. Kéch̄éé-’e éche nyéb̄ágé kunze á nk̄ŋsé, éb̄ágn̄édé kunze amin̄. ¹⁹ Nl̄ange nyé ámp̄e n̄n̄ meé, nzé nyé bad bébe nȳech̄emt̄éné áȳāle kéchéé boŋ nȳeh̄ed̄e ch̄ó á mekáne-t̄e, echem S̄án̄ awě adé amin̄ áb̄e nyé ch̄ó. ²⁰ Áȳāle w̄eé bad bébe ké’e b̄el̄áán̄ b̄el̄ádn̄e áw̄em̄ d̄ín̄, mémp̄e ndé áwab̄ t̄int̄e.”

Ngan e mod-a-nsón a k̄ŋ awě enk̄enl̄ags̄en̄ waáb̄

²¹ H̄e d̄ó Petro áp̄ed̄e w̄eé Yesue, boŋ ásed̄t̄e m̄ó aá “A-S̄án̄, nzé mw̄anned̄ abenle me awusé p̄ond̄é t̄éé, ngen ét̄ŋŋ ít̄ŋgn̄é m̄ó alags̄en? K̄óŋse ngen saámb̄e-ye?” ²² D̄ó Yesue átimt̄ann̄e m̄ó aá, “Nl̄ange nyé n̄n̄ meé, saké ngen saámb̄e, boŋ m̄óom mé ngen saámb̄e ne saámb̄e. ^{§§} ²³ N̄e d̄ó ed̄íí á nkaml̄en̄ m̄ m̄ín̄. Dȳōb̄ ákaml̄ann̄e n̄eŋḡáne k̄ŋ p̄óg ech̄e éch̄enl̄é bad ábe bébele nsón áse éch̄e, ánon̄ m̄on̄é m̄me b̄ó ké ah̄éé b̄ewánl̄é m̄ó. ²⁴ Abooted̄ áde áb̄óót̄éd̄e ánon̄ m̄on̄é m̄me áb̄e bad b̄ewánl̄é m̄ó, d̄ó bad b̄ep̄één̄ed̄e m̄ó mod nhóg awě anw̄al̄é m̄ó nkúú m̄ m̄on̄é. ²⁵ Ane mod enk̄enhenl̄é ád̄e alúm̄ atwe, né-’w̄ k̄ŋ enh̄ób̄ aá b̄e-s̄om̄ m̄ó nchoo ne mwaád̄ ne bán n̄eŋḡáne bet̄ŋ, b̄es̄om̄-me bw̄em̄ é’sȳā̄l̄ ábe áwóó. M̄m̄e m̄on̄é méb̄e ásaabe áde alúm̄. ²⁶ Ane mod ank̄w̄ k̄ŋ á mekuu, ách̄āā m̄ó aá, ‘B̄eé me p̄ond̄é, m̄et̄w̄e ádon̄ alúm̄

§18:10 Donje á kálag dé’sō ábáde nchoo 11: Nyéb̄ū n̄n̄ bán Mw̄an-a-Moonyon̄ ap̄ed̄é áson̄ bad ábe b̄éb̄b̄ó.

**18:14 Echen: donje á kálag dé’sō áwóó echem.

††18:15 Ab̄nl̄é w̄e awusé: donje á kálag dé e’sō áwóó abel̄é awusé.

**†18:16 N̄n̄ át̄enl̄éd̄e á kálag e Dȳōb̄, Dīcteronomi: 19.15.

¶¶18:17 Bad bé Israel̄ b̄end̄üb̄e n̄n̄ bán besaad̄ bé tááse b̄ó b̄et̄ómt̄éné bad bé mb̄éb̄ ab̄e, bán b̄ees̄ól̄-laá á nkaml̄en̄ m̄ m̄ín̄.

§§18:22 M̄óom mé ngen saámb̄e ne saámb̄e: donje á kálag dé e’sō áwóó m̄óom mé ngen saámb̄e ngen saámb̄e.

ásyāōl.' ²⁷ Kāṅ enwóg mós ngol, anchené mós aá ákag, álagsén-ne áde alúm. ²⁸ Néé ane mod áhídté hē, ambomén waáb awě mómpe abelé'áá nsón ásē e kāṅ. Waáb ne anwálé mós mwā mōné awě énkēm-buú áte. Dós átlé waáb á mengogíd, aá ásábe mós mímē mōné. ²⁹ Waáb ankwe mós á mekuu, áchāā mós aá, ábe mós pónde aá, mōsābē mós áde alúm. ³⁰ Ane mod enkēnlagšennē waáb, anhé mós á mbwog aá kóōṅ né asábpé áde alúm boṅ bēbided mós. ³¹ Áde bad ábe bēbédé áhed ábe bómpe bēbélé'áá nsón ásē e kāṅ bény-íné dyam áde ábenléde, bēnlīṅ bwāmb-wam. Bēnkē kāṅ dyam ásyāōl áde ábenléde aláa. ³² Né-ḵ, kāṅ enchélé ane mod, álāṅgē mós aá, 'Ekúkú é ləə nēn! Men-lagsén we alúm áde wénwālēē me áyāle wenchāṅ me. ³³ Cheé ékós boṅ weewóge wēn ngol melemlen nēṅgáne me-'e mén-wōgkē we ngol?' ³⁴ Kāṅ ēnlīṅ bwāmb-wam, né-ḵ anlóm ane mod á mbwog aá bēwóged mós ndutul. Aá ábé-'e á mbwog kóōṅ né asábpé áde alúm ásyāōl." ³⁵ Né-ḵ, Yesue ansógtén nēn aá, "Nē dós Titée Dyōbe awě adé ámin ábenlé. Nzé weélagšene mwānyoṅ ne mómōṅ nlém nsyāōl, né Dyōb dékōgsēn we ngáne ene kāṅ énkōgsēnnē ane mod."

Ayóged tōṅgene anan dé mmwaád á e'wóngé

(Mak 10.1-12)

19 Áde Yesue ámáá mímén mekan ahóḅ, anhidé á Galilia áke á mbwóg e Judeya, áchābē á pēd e edíb é Jodan eníní. ² Ndun e mod enhíd mós áwed, áchōōd-te bad bé nkole. ³ Donṅe á Befarisia bēmpě áwē ákag mós. Bēnsedéd mós bánken, "Mbéndé echēd ebagé kunze nēn bán, mod ánan awě mwaád áyāle nyaa e nzom ké ehéé-ye?" ⁴ Yesue ankwentén bós aáken, "Nyéeláá'é á kálag e Dyōb nēn bán á mbooted, Dyōb dēnhəḅ bós mmwaád ne mwenchóm-ε?" ⁵ Dyōb á hóbpe aá, "Áyāle né-ḵ, mwenchóm

átedé sáá ne nyan abé ne mwaád, boṅ búmō bad bébe bétim mod nhóg. ⁶ Né-ḵ, búmō béesaá ámpē bad bébe, boṅ bédíi mod nhóg. Né-ḵ, échē Dyōb áládé, modmod eepáá'." ⁷ Hē dós ábē Befarisia bēsedtēé mós bánken, "Nzé édé nē, cheé-ō énkāṅ boṅ Mosee ábagé bad kunze aá, mod ábe mwaád kálag échē elúmte nēn bán, e'wóngé é'máá boṅ ánan mós." ⁸ Dós Yesue álāṅgēé bós aá, "Mosee ambāḅ nyé enēn kunze áyāle nyēlēlé nlém á abum. Énkēmbáá nē á mbooted mé nkōṅsé. ⁹ Né-ḵ, nlāṅge nyé nēn meé, mod ké ahéé awě anané mwaád ésebán ane mmwaád akábé asón, nzé ene ndín e mod awóó mmwaád ampée, né akábé asón." ¹⁰ Hē dós ábē bembapee bēlāṅgēé mós bán, "Nzé nēn dós mekan mé mmwaád ne nchóm médíí, né éesaá nsyōṅ áwōṅ mmwaád." ¹¹ Yesue antimtén bós aá, "Saké mod asyāōl ahele ákob ádén ayóged. Boṅ dékobnéd ne bad ábe Dyōb ábagé dós. ¹² Nyēbíi nēn bán, nzom édé híin échē ékós boṅ bad bēewōō bebaád. Behóg bédé ábe béchyááténé nē. Bēmpēe-'e bédé nē áyāle bad bēbélé bós nē. Ábíní-'e, bēbélé yāl nē ábel boṅ bēbel nsón mé nkamlen í Dyōb. Kénzēé awě ahelé ádén ayóge akob, ákob dós."

Yesue anámte bēndem

(Mak 10.13-16; Luk 18.15-17)

¹³ Bad bēmpēén bēndem wē Yesue nēn bán ábán bós ekáá á nló, ákānned-te bós. Ábē bembapee bēnkānē ábe bad áte. ¹⁴ Boṅ Yesue anláá bós aá, "Nyétede bēndem béhyag áwēm, nyéekós bós, áyāle nēn, nyaa é bad nēe bós chós éwóó nkamlen í mín." ¹⁵ Né-ḵ, Yesue ambán ábē bán ekáá á nló. Ámbid e nē, anhidé áhed.

Nhōn í bad ne nkamlen í Dyōb

(Mak 10.17-31; Luk 18.18-30)

¹⁶ Póndé póg mod nhóg ampě wée Yesue, ásedtēé mós aáken, "A-meléed,

dyam á bwâm áhéé ntángéné abel, âbel nén níkud alongé áde déemaá?" ¹⁷ Hée Yesue ákwentanné mó aá, "Chán éheleé ésedté me dyam áde áde dyam á bwâm? Mod nhóg mwēnpen mó adé awě adé mod á bwâm. Kongé' mbéndé é Dyöb nze ehede we mókud alongé áde déemaá." ¹⁸ Dóo ane mod ásedtéé mó aáken, "Mbéndé éhéé?" Yesue ankwentén mó aá, "Weewúé' mod, weekábé asón á ndáb e'wóngé, weechíbé', weebídé mbón e metóm, ¹⁹ beé sóo ne nyon edúbé, éđəŋ-'e mwānyon nēŋgáne echon yəl." ²⁰ Hée ene kódemod élanŋeé Yesue aá, "Nhídé échén mbéndé ésyəəl; cheé émpē éhedne me abel." ²¹ Yesue antimtén mó aá, "Nzé ehede weé móowóo awusé á yəl ké ahóg, kăg ésôm bwēm é'syəəl ábe éwóo, étéd mímé mən ébe betóotōkē bé bad. Nze ebelé nē, wēkūd nhon ádyöb. Ene pónde éhye éhíde me." ²² Áde ene kódemod áwógé nē, anwóg mbéb áte bwāmbwam áhídē-'e áyāle ambé nhon bwāmbwam."

²³ Hée Yesue álanŋeé ábē bembapee aá, "Ne mbále nlanŋe nyé nén meé élél áte nhon m mod ásl á nkamlen ní Dyöb." ²⁴ Nlāa nyé ámpē nén meé édé mwān a akan sánkalaa a nyam nēe Kamēl ápon á epon é ndonde tómaa nhon m mod ásl á nkamlen ní Dyöb." ²⁵ Áde bembapee béwógé nén, yəl enkóm bó áte bwāmbwam. Bēnsédéd bánken, "Nzéé-'ə ahele ákud e'sooson?" ²⁶ Hée Yesue ánóné bó chóon bon áhōbē aá, "Ne baányon nén déehelēé se ábenléd bon ne Dyöb dyamdyam déeleléé áte." ²⁷ Hée Petro áhóbeé aá, "Nóné', sētēdté chōm ésyəəl áhíd we, cheé-ə ébē mmed nsyāŋ." ²⁸ Hée Yesue álanŋeé bó aá, "Ne mbále, nlanŋe nyé nén meé, pónde echē Mwān-a-Moonyon ádyeé' é á atii dé nkamlen ne éche ehúmé ésyəəl á nkōŋsé míme níhúe', nyé bad dyōm ne bébe ábe behíde me nyémpē nyédyeé á metii mé nkamlen, nyékāadtē metúmbé mé Israel dyōm ne

mébe. ²⁹ Kénzéé-'e awě atēdté éche ndáb, baányan, sáa, nyaá, bān, ne eche mbwóg áyəl echēm, ákud chō mbwókel e ngen, ákūd-te alongé áde déemaá'. ³⁰ Bon bad híin ábe bédé á'sō bəəb bélyəg mbíd, híin-ne ábe bényəg mbíd bébē á'sō."

Ngan e bad bé nsón

20 Hē dóo Yesue ákaleé ngan aá, "Nhóbe nē áyāle nkamlen m mín níde nhəgtén nēŋgáne nwóo-nzag nhóg awě ambíd á ndáb epog é mbwembwe áke dé ahed bad ábe ásābē, ábel nsón áwē nzag-tē. ² Bōbō bēmpē á nchemten áyāle nsábe mé epun é bīn bon álómé bó áwē nzag-tē. ³ Ane nwóo-nzag antīm ámbíd ámpē á dyad-tē á ngōŋ abog. Antán bad bé nsón bēmpēe áhed. Bentyēem ngēn, béebele'aá chōmchōm. ⁴ Hée álanŋeé bó aá, 'Nyémpē nyéke nyébel nsón áwēm nzag-tē, mēsābē nyé nsábe míme níkwógnédé.' ⁵ Né-ə, bēnkē. Ambēl melelem mé dyam á kəd, ne á ngōŋ éláán. ⁶ Dyam ngōŋ étáan nēe ane mod átímé á dyad-tē ámpē, antán bad bé nsón ábe bōmpē bentyēem, béebele'aá dyamdyam. Hée ásedtéé bó aá, 'Cheé nyébēbteé epun é bīn ésyəəl hén ngēn áde nyébeléé dyamdyam.' ⁷ Bēnkwentén mó nén bán, 'Modmod eetédeé sé á nsón.' Hée ane mod álanŋeé bó aá, 'Nyémpē nyékag-kəó nyébel nsón áwēm nzag-tē.'

⁸ "Áde ngukél épédé, ane nwóo-nzag anlāá awě mod awě anone ábē bad bé nsón aá, álad bad bé nsón áte, ásábe bó. Aá, ábooted ne bad ábe bédímténé ape, ásōg-ke ne ábe bésēbpé ape. ⁹ Ambeé bad ábe bēmbootéd nsón á ngōŋ étáan nsábe mé epun é bīn ¹⁰ Áde bad ábe bēnsēbē nsón ábooted bēpédé ákob nsábe, bēnwēmtēn bán, békud nsábe míme nítómé m bad ábe bēmbootéd nsón á ngōŋ étáan. Bon bómpē bēnkūd melelem mé nsábe. ¹¹ Áde békóbé məné míme bēmbēé bó, bēmbootéd anyoo áte. ¹² Béhōbē

bán, ‘Ábén bad bébélé nsón háwa póg chëmpen, ké nê, esábpé bó melemlen née sé ábe sêbelé nsón epun é bïn ésyāōl ne enyen é ngíne.’¹³ Nwóó-nzag antimtén ábê bad nhóg aá, ‘Amúē, meé-dogéé nyé. Éesaá mbále bán dentí bán mēbe nyé nsábe mé nsón mé epun é bïn-e?’¹⁴ Nyékob-pōō mēmē mōné, nyékag. Mmēn-ēé ntífidé mēé mēsābē anēn mod awé adímténé ape melemlen ngáne ísábpé’áá wēmpē.¹⁵ Meewóó’é kunze ábenled mēmē mōné ngáne ídóó-ye? Cheé ékóó boŋ nyébēbtē nlém á abum áyāle ábēm e’boŋ bé nlém?”¹⁶ Yesue an-sógtén ene ngan aá, “Né-ōó, bé’sō bétím bé mbíd, bé mbíd-te bétím bé e’só.”

**Yesue ahóbé ngen echē elónténé
eláán ngáne bēwūū’é mó**

(Mak 10.32-34; Luk 18.31-34)

¹⁷ Yesue ne ábē bembapee békágé’áá á akuu á Jerusalem. Áde békagké nê dōó áchógé bó á nkæg, boŋ álāngē bó á kun-tē aá,¹⁸ “Pón nyébíí bán dekaŋ á Jerusalem, áwed-taá bébéé Mwān-a-Moonyoŋ á mekáá mé beprise bémháá ne bemeléede bé mbéndé. Bó-’e bébéé mbakú bán atāngéné awé.¹⁹ Bébe mó á mekáá mé bad ábe béesē bad bé Israel. Bó-’e bēwōōdé mó, bēswādtāād mó e’-taŋgú, bēbōmē-’e mó á awōg. Boŋ ámbíd e e’pun é’lāán Dyōb dēpuíd mó.”

Nyē-mwān aheadte bān metii

(Mak 10.35-45)

²⁰ Ámbíd e póndé dōó Zebēdie mwaád ápedé wēe Yesue ne ábē bān bé baa-chóm bébe, abwóg mebóbóŋ, áchāā-’e Yesue aá ábele mó dyam.²¹ Yesue an-sédéd mó aáken, “Cheé éhedeé?” Dōó ákwentanné mó aá, “Bāg me akag nēn wēé, póndé eche wēbēē á nkamlen, ábēm bān bēn bébe bēdyéé wē á nkæg, nhóg ekáá émbáá, aníníí-’e á ekáá é emwed.”²² Héé Yesue ákwentanné bó

aá, “Nyéebíí’é chōm éche nyésedteé. Nyééhēl metuné míme mēpēmē apēm-e?” Bēnkwentén bán bēhēl.²³ Dōó Yesue álāngēé bó aá, “Ne mbále, nyéēpēm boŋ meewóó’é kunze ápwed mod awé ádyéé me á ekáá é mbáá ké’ē á ekáá é emwed. Ábē e’tál é’díí e’tál ábe é’bágnédé ne bad ábe echem Sāŋ ánábnédé bó.”²⁴ Áde ábíníí bembapee dyōm bēwógé nē, bēnli-ín ábē baányāŋ bébe.²⁵ Né-ōó Yesue an-lad bó áte, boŋ álāngē bó aá, “Nyébíí nēn bán, benkamlene ne bad bémháá bé nkōŋsé bēbenlad ngíne ákamlen bad ábe bédé ásē echāb.²⁶ Boŋ éetāngeneé abé nē átíntē echēn. Kénzée awé ahede aá móbē mod ambáá átíntē echēn, atāngéné abé mbālede awēn.²⁷ Kénzée-’e awé ábē mod a’só átíntē echēn, atāngéné abé awen ntāŋ.²⁸ Melemlen née Mwān-a-Moonyoŋ eépedeé aá bad bēbenle mó, boŋ apedé ábele bad, ábe-’e áde alonggé ákōde bad híin.”

**Yesue achōŋté bad bébe
ábe bēnkwē ndím**

(Mak 10.46-52; Luk 18.35-43)

²⁹ Áde Yesue ne ábē bembapee bēhidteé á Dyad á Jeriko, ndun e mod ehíde’áá mó.³⁰ Ene póndé-’ōó bad bébe ábe bēnkwē ndím bēndyeé á nkæg í nzii. Áde bēwógé bán, Yesue atóme’, bēmbootéd abón bán, “A-Mwān a mbyaa míme Dabide, wóg sé ngól!”³¹ Ndun e mod echē embē áhed enkáné bó áte bán bédib nsəl. Boŋ bó-’e bémādnēn abón ne ngíne bán, “A-Mwān a mbyaa míme Dabide, a-Sāŋ, wóg sé ngól!”³² Yesue antyéem, achélé bó boŋ ásedté bó aáken, “Cheé nyéhedeé bán, míbele nyé?”³³ Bēnkwentén bán, “A-Sāŋ, sēhede bán, ébel sényínen.”³⁴ Yesue anwóg bó ngól, né-ōó ambán bó mekáá á míd. Ábwōg-ábwōg bēmbootéd anyínen, bēhíde-’e mó.

Yesue asólé á Jerusalem née kâḡ

(Mak 11.1-11; Luk
19.28-40; Jɔn 12.12-19)

21 Áde Yesue ne ábē bembapee békwógé ape á Jerusalem, née bépédé á dyad á Betpeg á ekone é menzab Yesue anlóm bembapee bébe á'sō. ²Anláá bó nén aá, “Nyékag á dyad áde ádé nyé á'sō nê. Nzé nyêslé sǒlén, nyéētán née bétǎngé ésel ne mwǎn ánkæg. Nyéhune bó nyéhiinad me. ³Nzé mod asǎdté nyé aáken, chee ékǎó boḡ nyéhunne', nyéláá mó bán Sǎngwéé* atógnéné bó. Nzé nyéhóbé nê, ábwǔg-ábwǔg ane mod áchennéd nyé.” ⁴Nén dēmbenléd álonéd e'yale ábe Dyöb dénlómēnnē nkal é'dǎdǎḡ aá,

⁵“Áláa dyad á Zayɔn aá, Nyénɔne', echen kâḡ ehyag áwēn, asǎdté yǎl, adiídé ésel, etum é nchóm a ésel.”

⁶Né-ɔǎ ábē bembapee bēnkě bēbēl-le ngáne Yesue ányǎgtēnnē bó. ⁷Bēmpēén échē ésel ne mwǎn, bétéd échab mbóté, bétal chó ámin, boḡ Yesue ádiide'. ⁸Ekud é bad bēntǎl échab mbóté á nzii-tē, ábíní-'é bésēlē' e'kikag é' míí, bétalé' á nzii-tē. ⁹Ndun e mod echē ekágé'áá mó á'sō ne echē ehídé'áá mó ámbid bēmbootéd abón bán,

“Hosána, mekenag mébê ne mwǎn a mbya míme Dabide.

Nnam mbê ne ane awě apedé á dín áde Sǎngwéé.

Hosána, mekenag ne Dyöb áde ádé se ámin!”

¹⁰Née Yesue ásólé á Jerusalem nén sǒlén, bad bésyǎl bēpuutéd, bésedte-'é bánken, “Nzéé ne?” ¹¹Dǔɔ ene ndun e mod ékwentanné bán, “Yesue mó adé, nkal é'dǎdǎḡ a dyad á Nazaret á mbwǔg e Galilia.”

Yesue anané bekáb bé nyongé á Ndáb-e-Dyöb

(Mak 11.15-19; Luk
19.45-48; Jɔn 2.13-22)

¹²Ámbid e nê, Yesue anke asól á Ndáb-e-Dyöb. Annán bad bésyǎl ábe békábé'áá dyɔn áwēd-te. Ankuné betebele ábe bad bépénlé'áá mǔné ámin mekuu ámin, ákūnē-'e metii mímé bad ábe bésómmé'áá mbəngé mekuu ámin.

¹³Anláá-'é bó aá, “Éténlédé nén bán, Dyöb áhóbé aá,

'Echem ndáb etǎngéné achəgned bán ndáb e mekáne.' Boḡ nyétimté chó, 'mbwǔg mé bechib!”

¹⁴Bad ábe bēnkwě ndím ne bad ábe mekuu ménwēē ábe bémbe áhed bēmpě áwē, ádid-te bó bwám. ¹⁵Boḡ áde beprise bémáá ne bemeléede bé mbéndé bényíné menyáké míme Yesue ábélé, boḡ bėwóg-ke e'saád ábe bēndem bėbónéé á Ndáb-e-Dyöb bán, “Mekenag mébê ne mwǎn a mbyaa míme Dabide,” bēnlǎḡ bwám bwam. ¹⁶Bēnsedéd Yesue bánken, “Ewóge chǔm-éé ábê bán bėhóbéé-ye?” Yesue ankwentén bó aá, “Ée, nwóge'. Nyéelāá' é mbéd á kálag e Dyöb nén bán, Dyöb ábǔngséné e'ched é' bēndem ne é' bán bé nkǎól ábe mó mekenag mé bwám-é?” ¹⁷Ámbid e nê Yesue antedé bó á Jerusalem áke ánāá á dyad á Betani.

Yesue ne alín á ngəl

(Mak 11.12-14, 20-24)

¹⁸Epɔg é mbwembwe áde átimeé ámbid á Jerusalem nzaa enkób mó. ¹⁹Áde ákagké nê annyín alín á ngəl. Anké áhed, boḡ enkēnyínné epum ké ehǔg áwēdé-mín étóméé byaá. Héé Yesue álǎngéé ábē bwel aá, “Wéechyáá' é epum ámpē mbéd.” Ábwǔg-ábwǔg bwel bėnhyéle. ²⁰Áde ábē bembapee bényíné nê, yǎl enkóm bó áte bwám bwam. Héé

*21:3 Sǎngwéé: káa nwóḡ.

bésedteé bánken, “Chán ádēn alín á ngəl ámwéde ayéle á mehélé-te nēn-ē?” ²¹ Yesue ankwentén aá, “Ne mbále nlanje nyé nēn mēé, nzé nyēdúbpe ne nlém nsyāēl, né saké dyam áde mbélé ábēn bwel áyēl dēmpen nyēbenlé. Boj né nyēhele-se nyēláá kóŋne enēn mbōōd nēn bán, ‘Hidé hén, éke ébwēm yəl á edfb é nkwe-te,’ ébenléd-te nē dēn.” ²² Nzé nyēwóó adúbe bán, kéchéé éche nyéhéd-né Dyōb á mekáne-tē nyēēkūd, né nzé nyēhedé nyēēkūd.”

Nsedté d t̄ngene kunze eche Yesue

(Mak 11.27-33; Luk 20.1-8)

²³ Yesue ansól á Ndáb-e-Dyōb, áyāgtē bad. Áde áyāgtē nē, dō beprise bém-báá ne bad bém-báá bé Israel bépédé áwē, básedté mō bánken, “Kunze ehéé éwóó ábel mímén mekan? Nzé-módé abagé-’e we ene kunze?” ²⁴ Yesue antimtén bó aá, “Me ámpē mēsedéd nyé dyam ahóg. Nzé nyēkwēnténé dō né me-’e mēlāá nyé kunze echē n̄wóó ábel mímén mekan. ²⁵ Edusen éche Jone á-dúsánnáá bad héé émbidte? Émbid ne Dyōb-e ngé ne baányon?” Bēn ne bēn bémbootéd apenten bán, “Nzé dehóbé nēn bán, ‘Jone echē kunze enhúú ne Dyōb,’ né ásedéd syánē aáken, ‘Cheé-ō enkōŋ boj nyénkēndúbé mō?’” ²⁶ Boj nzé dehóbé bán, ‘Echē kunze ehúú ne baányon,’ né échén ekud é mod ébel syánē mbéb áyāle bad básyāēl bēndübē bán Jone abédéé nkal é’dáōdēŋ.” ²⁷ Né-ō bēnkwentén Yesue bán, “Séebí’é.” Mō-’e antimtén bó aá, “Né ké me-’e ámpē mēeláá’é nyé kunze echē n̄wóó ábel mímén mekan.”

Ngan e bán bé baachóm bébe

²⁸ Yesue ambé ásedéd beprise bém-báá ne bad bém-báá bé dyad aáken,

“Chán nyényíné ádēn akan t̄ngene enén ngan? Mod nhóg abédé awē anchyáá bán bé baachóm bébe. Héé ákíí mwān ambáá aláa aá, ‘A-mwān, ké ébel nsón á nzag-tē chii.’” ²⁹ Mwān antimtén mō aá mōōkaá. Boj ámbid e pónde anhəŋlén mewēmtēn, áke. ³⁰ Dō ane mod ákíí wēe mwān asad, aláá-’e mōmpē melemlem mé dyam. Anén mwān antimtén sáá aá, ‘A-Sāŋ, mēkē’ boj eékii.” ³¹ Héé Yesue ásedteé beprise bém-báá aáken, “Át̄ntē ábēn bán bébe, ahéé ambēl ngáne sáá áhédé-’áá?” Bēnkwentén mō bán, “Ambáá.” Né-ō, Yesue anláá bó aá, “Ne mbále, nlanje nyé nēn mēé, besaad-bé-tááse ne bekwaleé bédé asól á nkamlen í Dyōb tómaa nyé.” ³² Nhóbe nēn, áyāle Jone, Ndusene ampē, alúmed nyé nzii echē etyéémé, nyénkēndúbéé mō, boj besaad-bé-tááse ne bekwaleé bēndübē. Ké nēe nyénnyin-naá nē, nyénkēnhəŋlén-né, nyénkēndúbé-’aá mō.”

Ngan e bebel bé nsón ntéd

(Mak 12.1-12; Luk 20.9-19)

³³ Yesue anláá bó aá, “Nyéwóglen ngan empée. Nwóó-nzag nhóg abédé awē ankwēl nzag e e’pum é’ mel ábe bēbenléé mím. Ankág chō, ábel bwāl wēe bēmineé ábē e’pum é’ mel ábel mím, alōŋ-’e ebem áwēd-te wēe bēdyē’é ānōn nzag áte. Ambeé ene nzag wēe bad ábe bōōbōō bēkāb mbote áte, ákē á aloŋ dēmpēe.” ³⁴ Ádē pónde épédé eche bēpadéé e’pum, ane nwóó-nzag anlóm ábē bembəlede wēe ábē bebel-bé-nsón ákobe mō ádē asii dé e’pum. ³⁵ Héé ábē bebel-bé-nsón békóbé ábē bembəlede, bēwanné’ nhóg, bēwū’ ampée, aníní-’e bēwūēnē meláá. ³⁶ Ámbid é pónde ane nwóó-nzag anlóm bembəlede bēmpēe ábe bēmbuú áte tómaa ábíníí. Ábē bebel-bé-nsón bēmbēl ábē bembəlede melemlem ngáne bēm-

†21:31 Baá mbáá bé Israel bēndübē nēn bán bekwaleé ne besaad-bé-tááse bēesónlé á nkamlen í mím.

benlé bé'sō. ³⁷ Ámbid e pónde anlóm awe mwän áwāb, ne mewēmten nén bébéé mó edúbé. ³⁸ Boḡ áde bebel-bé-nsón bényiné ane mwän née áhúe'é, dǒ bǒ bēn ne bēn béhóbeé nén bán, 'Ndyé-a-mbwǒḡ nén, nyéhyag! Déwúu mó, ábel nén, eche mbwǒḡ ésuuned syánē.' ³⁹ Hē dǒ békóbé mó, bébidēn mó á nzag-tē, boḡ bewúú-'e mó." ⁴⁰ Hēe Yesue ásedteé ábē bad bémháá bé dyad ne beprise bémháá aá, "Bǒǒb-pǒǒ, nzé nwóó-nzag ne apedé, cheé ábenlé ábē bebel-bé-nsón?" ⁴¹ Hē dǒ békwentanné bán, "Áwúu ábē e'bébtéd é' bad e'bébtéd é kwééd, ábē-'e ene nzag wée bebel-bé-nsón bémpēe ábe bébe mó áde asii á mbote nzé pón-dé epedé eche bépádeé e'pum." ⁴² Yesue anláá bǒ ámpē aá, "Nyéelāā-'e mbēd wée eyale é Dyǒb éhóbé nén bán, 'Aláá áde belǒḡ-bé-ndáb bēnchenéé dǒ átimé aláá dé etógnén abé. Sǎḡgwéé mǒ ambel nén, édé-'e syánē menyáké.' ⁴³ Né-ǒǒ nlāḡge nyé nén mēé, békobén nyé etál éche nyéwóó née bad bé nkamlen nǐ Dyǒb, bébē wée bad ábe bébele' ngáne Dyǒb áhedéé." ⁴⁵ Áde beprise bémháá ne Befarisia béwógé échén ngan éche Yesue ákálé, bēnchem bán, bǒ ákanléé chǒ. ⁴⁶ Né-ǒǒ béhédeé'áá mó akób, boḡ bémháḡ abel nē, áyǒle bényin bán, ene ndun e mod enyíné'áá Yesue née nkal é'dǒǒdǒḡ.

Ngan e ngande e e'wóngé

(Luk 14.15-24)

22 Yesue ambé ábenléd ngan ámpē ákalen ábē bad. Anhób aá, ² "Nkamlen mǐ mín nídé nēḡgáne kǎḡ pǒḡ echē enláá ábē bembǒlede aá béboḡsen ngande e e'wóngé ábe awé mwän a mwenchóm. ³ Ene kǎḡ-'e anlóm ábē bembǒlede aá béke béchǒḡ

bad ábe álébpé áyǒle ene ngande, boḡ ábē bad bénkēnkwenténné ape. ⁴ Hēe álómēé bembǒlede bémpēe aá béláa bad ábe mǒlébpé nén bán, 'Nyébíí nén bán, mmaá nyag ne e'lem ábe é'bóó yǎ awúu. Chǒm ésyǒǎl-le édé mboḡsén, nyéhyag-kǒǒ á ngande.' ⁵ Boḡ ké nē ábē bad ábe bēnlēbēé bēnkētédteé mǐmē nlébtéd née dyam. Mod téé ahidé'áá mǐmē ntíi ámbid. Behǒḡ bēnké áwāb nzag-tē, ábíníí béhidé mǐmab nsón mémpēe ámbid. ⁶ Ábíníí-'e bēnkób ábē bembǒlede, bébom bǒ, bewúú-'e bǒ. ⁷ Ene kǎḡ enlǎḡ bwám bwam. Né-ǒǒ, anlóm éche sánze. Née épédé, éwúu bad ábe bēnwúu ábē bembǒlede, éhyāād-te ábē bad dyad. ⁸ Dǒ alāḡgeé ábē bembǒlede bémpēe aá, 'Ngande e e'wóngé emaa mboḡsén abé, boḡ bad ábe nǐlébpé béekwognedéé chǒ abé áse. ⁹ Bǒǒb-pǒǒ, nyékag á mbom nǐ nzii á dyad-tē, nyéchéle bad bésyǒǎl ábe bényiné bán, béhyag á ngande.' ¹⁰ Né-ǒǒ ábē bembǒlede bēnké á dyad-tē, bélād bad bésyǒǎl ábe bényinnē, ken mod a bwám ké'e mod a mbéb, kǒǒḡ ndáb e ngande enlǒḡ áte.

¹¹ "Kǎḡ empē á ndáb-te ánon bad ábe bépédé á ngande. Áde ápédé anyín mod awé enkēnhé asaj áde ántǎḡḡnē ahé á ngande e e'wóngé. ¹² Hēe ásedteé mó aá, 'Amúé, chán émwédé ape hén áde wééhédeé asaj á ngande e e'wóngé.' Boḡ ane mod enkēnhóbé dyamdyam. ¹³ Dǒ kǎḡ éláḡgeé ábē bembǒlede ábe béchǎgté'áá beken aá, 'Nyéhaḡ mó mekáá ne mekuu, nyéb-wēm mó á ebwǒḡ, á ehintén-tē. Áhed-táá béchyeé'é, bédyāḡ-ke mesoj á nsal.'" ¹⁴ Hēe Yesue ásoḡteé enén ngan ne e'yale nén aá, "Dyǒb áchēnle' bad híin ábē áse e nkamlen mǐmē, boḡ nguse chǒǒ épwednéd."

³21:43 Doḡḡe á kálag dé'sō ábáde nchoo 44: Mod ké ahéé awé alímé áde aláá ámin ábǒḡtéd áte. Boḡ ane awé déhüntédteé ámin, ányoḡtéd áte.

Yesue ne asaa á tááse

(Mak 12.13-17; Luk 20.20-26)

¹⁵Ébédé pónde póg echě Befarisia bēnkéé mbom, áhage Yesue, ábel békóben mó awusé tēngene e'yale ábe bēbíd mó á nsəl. ¹⁶Bénlōm ábāb bembapē nchoo ne bad bé epepé éche Herode wée Yesue. Néé bēpédé áwē, bēlāngē mó nēn bán, “A-meléed, sēbíí nēn bán, ekale mbáale. Sēbíí-’e ámpē nēn bán, ayóge ádōŋ tēngene mbéndé e Dyōb ádé mbáale. Mewēmtēn mé bad ne e’só é’ mbōm é’ bad béehəŋlānné ádōŋ ayóged. ¹⁷Láá-’e sé ngáne ényíné ádén akan. Mbéndé eche syānē ehóbe nēn bán désaŋge’ tááse wée Kaisēe, kōŋ e Roma-ye?” ¹⁸Boŋ Yesue ambíí mīmab mewēmtēn mé mbéb. Né-’wó ansədéd bó aáken, “Nyé bedog-badé, cheé nyéhəgkēé mē? ¹⁹Nyélúmed me mōné mīme bésaŋnadté tááse eched.” Bēmpiinéd mó mōné mé ekii. ²⁰Dóó ásédtté bó aáken, “Edíídinge éche nzéé chén? Dīn áde nzéé-’e dēn?” ²¹Bēnkwentén mó bán, “Ábe Kaisēe.” Dóó álāŋgeé bó aá, “Nyébag-kóó Kaisēe éche édé éche Kaisēe, nyébag-ke Dyōb éche édé é Dyōb.” ²²Áde bēwógé nē, yəl enkóm bó áte. Né-’wó bēnhidé áhed, békē-’e.

Ayóged áde Yesue tēngene mpuu ámbid e kwééd

(Mak 12.18-27; Luk 20.27-40)

²³Échē epun chēn doŋge á Besadusia bēmpē wée Yesue. Besadusia bēndūbē bán mpuu méesaá ámbid e kwééd. ²⁴Dóó bēhóbeé bán, “A-meléed, mbéndé e Mosee ehóbe nēn bán, ‘Nzé mod awóó mmwaád boŋ awédé áde bó ane mmwaád béepedéé mwān awáale, mwānyaŋ a abum ahóg atāŋgéné ane nkúd awóŋ, ábel boŋ dīn áde mwānyaŋ déébō’.” ²⁵Bōob-pōó, bad bēbédé hēn mod saámbé ábe bēmbíd abum ahóg.

Mod a’só anwóŋ mmwaád, boŋ awé áde bó mmwaád ne béepedéé bán awáale, né-’wó mwānyaŋ awé anhíd mó anlyəgnéd ane nkúd a mmwaád. ²⁶Ane mōmpē anwé áde bó ane mmwaád béepedéé bán awáale. Melemlem mé dyaŋ mēm-benléd ne awé alónténé bēláán, kóŋ bēbōm bó mod saámbé. ²⁷Kóŋne á asóg ane mmwaád mōmpē anwé. ²⁸Bōob-pōó á pónde e mpuu, mmwaád awé nzéé ane mmwaád áchəgnédtté áyāle bó moosyāəl saámbé bēnwōŋ m’?” ²⁹Yesue antimtén bó aá, “Nyēpane’ áyāle nyéesōŋtēné chōm éche eyale é Dyōb éhóbeé, nyéesōŋtēné-’e ngáne ngíne e Dyōb ésógé abé. ³⁰Áyāle pónde echě bad bēpuú’é ámbid e kwééd mewóŋgé mēebáá ámpē. Bad bēbē nēngáne ángel éche édé ámīn, bēewōŋné. ³¹Nyééláá-’é mbéd dyaŋ áde Dyōb ahóbé áwēn tēngene mpuu-ye? Dyōb áhóbé tēngene ábēd betaa aá, ³²‘Mē-’eé ndé Dyōb áde Abrahame, Aisige ne Jakobe.’ Dyōb ádíí Dyōb á bad ábe bédé á alongé, saké Dyōb á bad ábe bēwédé.” ³³Áde ene ndun e mod echě embé áhed éwógé nē, bēmbē menyáké bwāmbwam tēngene ayóged áde Yesue.

Mbéndé ébe éche étómténé etógnén abé

(Mak 12.28-34; Luk 10.25-28)

³⁴Áde Befarisia bēwógé bán nkwentēn mīme Yesue ámbéé Besadusia mēm-bēl béehēle dyaŋdyaŋ ahób, bēnladén áte. ³⁵Hē dóó bó mod nhóg awé abédé meléede a mbéndé, áhyédé Yesue akəg, ásédtté m’ aá, ³⁶“A-meléed, átínté mbéndé ésyāəl, ehéé etómténé etógnén abé?” ³⁷Yesue ankwentén bó aá, “Etāŋgéné édəŋ Sáŋgwéé ádōŋ Dyōb ne mīmoŋ nlem ísyāəl, ne échoŋ edəádəŋ ésyāəl, édəŋ-’e m’ ne mīmōŋ mewēmtēn mésyāəl. ³⁸Enén mbéndé chō etómténé etógnén abé, ebé-’e mbéndé e’só. ³⁹Mbéndé echě elónténé ébe echě chómpē edé

etógnén melemlem nêṅgáne e'só edii nén 'Édəṅ mwānyoṅ ṅáne édás echoṅ yəl.'
⁴⁰ Échén mbéndé ébe ch́ó éwánlé mbéndé éche Mosēe ésyāəl ne mekan ṛṛme bekal-bé-e'dáádəṅ béyógté."

Nsedtéd t̄ṅgene Ane-awě-Béwógté

(Mak 12.35-37; Luk 20.41-44)

⁴¹ Hē d́ó Yesue ásedteé ábē Befarisia ábe bēnladén áte aá,
⁴² "Chán nyéwēmtanné t̄ṅgene Ane-awě-Béwógté? Á mbyaa ṛṛme nzéé áhúú?" Hēe békwénténé ḿó bán, "Abídé á mbyaa ṛṛme k̄ṅ Dabidē." ⁴³ Yesue ansédéd b́ó aá, "Cheé-ō enk̄ṅ boṅ Dabidē áde Edəádəṅ é Dyōb élyógté ḿó ānchəḡkē ḿó aá, 'A-Sán,' áde ahóbé aá,
⁴⁴ 'Sán Dyōbe anláá awēm Sánḡwéé aá, Dyeé áwēm ekáá émbáá, k̄óṅ ne á pónde echē mébenlé boṅ ékógtéd ábōṅ bad bé ekoyí amin ne mekuu.'

⁴⁵ Néé Dabidē mwēn ásébpé ḿó achəḡ aá, Sánḡwéé, chán-nō Ane-awě-Béwógté áhēléé abé awe mwān?" ⁴⁶ B́ó mod-mod bēnkēnhenlé ḿó dyamdyam akwenten. Bootya échē epun bēnkēnchu'é ḿó dyamdyam aseded ámpē.

Elébé t̄ṅgene bemeléede bé mbéndé ne Befarisia

(Mak 12.38-39; Luk 11.43, 46, 20.45-46)

23 Ámbid e nē, d́ó Yesue álāṅḡéé ene ndun e mod ne ábē bembapēe aá, ² "Bemeléede bé mbéndé ne Befarisia b́ó bétédé etál éche Mosēe b́óṅ ayóged bad. ³ Né-ō, nyēt̄ṅḡéné b́ó awóḡlən nyébelé-'e mekan mésyāəl ṛṛme bélāṅḡéé nyé, boṅ nyéēbēl' mekan ṛṛme bébeleé, áyāle béebeléé mekan ṛṛme béhóbeé. ⁴ Békaa' e'deltéd bé nted, bēpēmtad bad, boṅ béesaá mboṅsén

ábán ké ekáá áwōṅḡen b́ó ápém ḿó.
⁵ Kéchéé éche bébeleé, bébele ch́ó ábel boṅ bad bényin b́ó. Békálte' bán bé ntyóḡ ábe béhágkē nchoo mé e'yale e' Dyōb áte, boṅ bétāō á mbóm ne á mekáá, béchabte e'túd⁴ ábe béwáá' é á mengombe m̄n bwāmbwam. ⁶ Bédəe e'tál bé edúbé adyēe á hōm á ngande, bédəṅ-'e metii mé edúbé adyēe á ndáb é mekáne. ⁷ Bédəe bán, bad bélente b́ó ne edúbé ésyāəl á dyon-tē, bédəṅ-'e bán, bad béchəḡe b́ó bán, 'A-meléed.' ⁸ Boṅ nyé, nyéēmwāḡ-se béchəḡé nyé bán, 'Meléede.' Áyāle meléede nhóḡ ḿó nyéwóó, baányāṅ b́ó-'áá nyédíí. ⁹ Nyéechəḡē-'e mod ké nhóḡ á nkōṅsé wēn bán Titéé áyāle nyéwóó-'e Titéé nhóḡ, awēn Titéé awē adé amin. ¹⁰ Nyéēmwāḡ-ke se béchəḡé nyé bán, 'Sánḡwéé' áyāle nyéwóó Sánḡwéé nhóḡ, Ane-awě-Béwógté. ¹¹ Mod awē adé ambáá átinté e echēn at̄ṅḡéné abé mbəlede awēn. ¹² Kénzéeé awē achógté yəl, Dyōb désudéd ḿó, kénzéeé-'e awē asúdté yəl, Dyōb déchəḡéd ḿó."

Yesue aselé bad bé medogké

(Mak 12.40; Luk 11.39-42, 44, 52, 20.47)

¹³ D́ó Yesue áhóbeé aá, "Ébēēn nyé bemeléede bé mbéndé ne Befarisia ebébtéd, nyé bad bé medogké! Nyédibe' ekob é nkamlen ṛṛ m̄n m̄n ábel boṅ bad béēsōlē'. Nyé bēn nyéesóléé, nyéēmwāḡ-kaá bán bad bémpēe ábe béhede asól bésól.[§] ¹⁵ Ébēēn nyé bemeléede bé mbéndé ne Befarisia ebébtéd, nyé bad bé medogké. Nyékag meloṅ ne meloṅ ábel boṅ mod nhóḡ átimen nyé. Boṅ nzé amaá nyé atimen, nyébelé nyéébéd ḿó nyaa echē ákwóḡnéde ákud nkóḡsen á d́ú-ámuú ṛṛme ṛtómé ṛm̄n ngen ébe.

¶23:5 Etúd: Béwáá'áá e'túd álúmed bán bébenle Dyōb.

§23:13 Donḡe á kálag dé'só ábádé nchoo 14: *Ébēēn nyé bemeléede bé mbéndé ne Befarisia ebébtéd, nyé bad bé medogké. Nyéēlūmtan yəl ne ntōṅ-ntōṅ mé mekáne, nyédumé-'e mbwóḡ é bekúid. Né-ō, nyéékud nkóḡsen ṛṛme ṛchábé amin.*

¹⁶“Ébēēn nyé ebébtéd nyé bad ábe békwédé ndím, boŋ bélyǎgtē bad bém-pēe. Nyéyǎgte bán, ‘Nzé mod amwédé melē á dīn á Ndáb-e-Dyǒb, né nē déesaá dyam, boŋ nzé mod amwédé melē á dīn á bwēm é’ gól ábe é’dé áwēd-te, átǎŋgéné abel dyam áde ámwééné melē.’ ¹⁷E’yókél é’ bad bēn, nyēkwedé ndím! Cheé étómténé etógnén abé, gól-le, ngé Ndáb-e-Dyǒb echē ebelé boŋ gól ebé chǒm éche ésaá á’sō é’ Dyǒb? ¹⁸Nyéyǎgte’ ámpē bán, ‘Nzé mod amwédé melē á dīn dé menyán mé mende, né nē déesaá dyam. Boŋ nzé mod amwédé melē á dīn dé mende míme médé á menyán mīn, átǎŋgéné ábel dyam áde ámwééné melē.’ ¹⁹Bad bé ndím bēn! Cheé étómténé etógnén abé, mende ngé menyán míme mébélé boŋ mímē mende mébé chǒm éche ésaá á’sō é’ Dyǒb? ²⁰Né-ǎ kénzéé awē amwédé melē á dīn dé menyán mé mende, né amwédé mímē melē á dīn dé menyán ne mende ké méhéé míme médé áwédé-mīn. ²¹Kénzéé-’ε awē amwédé melē á dīn á Ndáb-e-Dyǒb, né amwédé mímē melē á dīn á Ndáb-e-Dyǒb ne á dīn á Dyǒb áde ádye’ áwēd-te. ²²Kénzéé-’ε ámpē awē amwédé melē á dīn dé nkoŋ mīn né amwédé melē á dīn dé atii dé nkamlen nī Dyǒb ne á dīn á Dyǒb áde ádífidé áde atii.

²³“Ébēēn nyé bemeléede bé mbéndé ne Befarisia ebébtéd, nyé bad bé medogké! Nyēbage Dyǒb akab ahóg áfīntē e mekab dyóm, ké dé mekúle míme béchámneé ndyééd née mīnt, díl ne kúmin.** Boŋ nyéehédeé nló áte ábel ndín é mekan éche mbéndé éhǒbé áá nyébele’. Nyéesaá mbále ne Dyǒb, nyéewóo’ é nlém nī ngól, nyéedúbpē-’áa Dyǒb. Nyéntǎŋgén mímén mésyǎǎl abel, ésebán nyéchǒbte’ mímíní. ²⁴Nyé bad ábe békwédé ndím boŋ bélyǎgtē bad bém-pēe. Nyébude’ mekan míme méesē

etógnén ahíd ámbíd. Nyéhúde’ púted á mendíb míme nyémwāgkē-te, boŋ nyétedte mbinde émbáá éche édé áwēd-te.

²⁵“Ébēēn nyé bemeléede bé mbéndé ne Befarisia ebébtéd, nyé bad bé medogké! Nyéwobpe mbwendé ne díse ámbíd e ebwǒg, boŋ medyé míme médé áwēd-te médíi medyé míme nyékúdné ndumbán ne ngoód. ²⁶Nyé Befarisia, bad bé ndím bēn! Nyésébe nyéwobe mbwendé ne díse áte, kǎŋne mbíd e ebwǒg chǒmpē ēsǎŋ.

²⁷“Medim ne nyé bemeléede bé mbéndé ne Befarisia, nyé bad bé medogké! Nyédíi née soŋ éche bépúbté. Ékine’ áte ámbíd e ebwǒg boŋ e’hid ne e’bǎo bé ndim mī bad bǎo é’lóné áwēd-te. ²⁸Melemlem nē dǎo nyényinnadte á’sō é’ bad née bad ábe bésáá boŋ áte nyélóné ne edogké ne mbéb.

Dyǒb dékǒgsēn bemeléede bé mbéndé ne Befarisia

(Luk 11.47-51)

²⁹“Medim ne nyé bemeléede bé mbéndé ne Befarisia, nyé bad bé medogké! Nyélóo’ soŋ é bekal-bé-e’daǎdǎŋ bwām, nyélonǎte-’ε mebón míme bad ábe bésáá. ³⁰Nyékgag, nyéhǒbe-’ε bán, ‘Nzé sémbe á pǒndé echē ábēd betaa, né sēnkēn-laténné bǎo áde bēnwūū’ é bekal-bé-e’daǎdǎŋ áte.’ ³¹Nē dēn álúmte nēn bán nyēnkwentén nēn bán nyébídé á mbyaa míme bad ábe bēwúe’ bekal-bé-e’daǎdǎŋ. ³²Nyékgag-kǎo á’sō nyémad nsǒn míme ábēn betaa bēmbootédte. ³³Nyǎ chén! Etǎd é píi ngēn. Chán nyémweé nkǒgsen nī dū-á-muú abame? ³⁴Né-ǎ, mēlómē nyé bekal-bé-e’daǎdǎŋ ne bad bé de-byéé ne bemeléede. Nyéewūū donge, nyébómē-’ε bǎo á awǎg. Nyéswǎdte donge e’tǎŋgú á ndáb é mekané. Ábíní-’ε nyénané myad ne myad. ³⁵Awúu áde

**23:23 *Mīnt, díl ne kúmin*: bédíi byaa ábē bēbēnládtáá áchám ndyééd.

nyéwúe'é bó débël Dyöb ákógsén nyé áyāle mekií mé bad ábe bésáá bésyāāl ábe nyéwúú eben á nkōṅsé, bootya kwééd eche Abele awě bėwúú ngēn, āpe kwééd echě Zakariyaa, mwān awě Berəkayaa. Zakariyaa awě nyéwúú átín-tē e Ndáb-e-Dyöb ne hōm áde bėbageé mende. ³⁶ Ne mbáale nlānge nyé nén meé, enén nyonḡel chōw ěkūd nkōḡsen áyāle échén kwééd ésyāāl.

Yesue adé ngōl ne bad bé Jerusalem

(Luk 13.34-35)

³⁷ “Wóowó! Á-bad bé Jerusalem, nyéwúe bekal-bé-e'dəádəḡ, nyéwúēnē-'e bad meláá ábe Dyöb álómé! Nkénwān áte ngen ne ngen ālad nyé áte nēḡgāne nyaá-kúb ákútanné bān, boḡ nyéehédeé etál! ³⁸ Nyénəne', Dyöb détéde echen ndáb, modmod éebáá-'áá áwēd-te. ³⁹ Á mbáale, nlānge nyé nén meé, nyéenyínénne me díd ámpē kóḡḡ ne á pónde eche nyéēhōbpē bān, 'Nnam ne ane awě apedé á dín á Sāḡgú.”

Mbooted mé metake

(Mak 13.1-2; Luk 21.5-6)

24 Ámbid e nē, Yesue anhidé á Ndáb-e-Dyöb. Áde ákagké nē, dōw ábē bembapee bétáné mō, boḡ bēlāngē mō bān ānəne nyaa eche bēlōó Ndáb-e-Dyöb. ² Hée Yesue ákwentanné bō aá, “Ngāne nyényínéé ábē bwēm é'syāāl nē, ne mbáale, nlānge nyé nén meé pónde ěpě echě aláá ké ahōḡ déelyəḡké ámin e waáb. Bépāḡtēd mésyāāl áte.”

³ Anké á Ekone é Menzab ádyēē áse. Hée ábē bembapee bétáné mō wée bėbėde bēnpen boḡ bėsedtė mō bān, “Láá sé pónde echě mímén mekan mésyāāl mēbenlédtė. E'chemléd é'hée bēlūmēd epe échōḡ ne asōḡ dé nkōḡsé?” ⁴ Yesue antimtén bō nén aá, “Nyétēd pónde nén

modmod eédōḡē nyé. ⁵ Bad híin bėpě bān bōw bėde Ane-awě-Bėwōḡtė. Bėdōḡ-ke bad híin. ⁶ Nyéēwōḡē ngāne nzum éwan-teé, nyéēwōḡē-'e nzunze é nzum. Boḡ nyé modmod nyéēnāw'. Mímén mekan mésyāāl métəḡḡéné abenled, boḡ saké mōw mēlūmēd bān asōḡ ámáá ape. ⁷ Aloḡ ahōḡ détyēēmēn ádíní nzum. Nkamlen nhōḡ-ke ntyēēmēn mímíní. Nzaa ěbē, ndəwəp-ə eēnəḡnéd áse mebwōḡ ne mebwōḡ. ⁸ Échén ndutul ésyāāl ěbē nēḡgāne mewē mé'sō mme mmwaád áwōḡéé nzé ahede achyáa. ⁹ Ene pónde bėkōb nyé, bėbe nyé á mekáá mé bad ábe bėkōḡsēn nyé, bėwúú-'e nyé. Melon mésyāāl mēkōw nyé áyāle dín ádēm.

¹⁰ “Bad híin bėewōḡḡe adúbe ámpē. Bėbėé nhōḡ ne aníní á mekáá mé bad ábe bėkōw bō. Bō bēn-ne bėkōw. ¹¹ Bekal bė'dəádəḡ bé metóm híin bėbíd, bėdōḡ-ke ekud é bad áhíd bō. ¹² E'bėb bé nlém á abum bėchōḡē, né-wō edəḡḡe é bad híin ésúd. ¹³ Boḡ kenzéé awě ákaán mímē metake nlém kóḡḡ ne á asōḡ, ákūd e'sooson. ¹⁴ Mímén nkalaḡ m bwām tēḡḡene nkamlen n Dyöb mékanléd nkōḡsé áte nsyāāl ábel boḡ melon mésyāāl mēwōḡ. Ene pónde dōw asōḡ dépeé.

E'bėbtéd é' mekan ábe bėpě

(Mak 13.14-23; Luk 21.20-24)

¹⁵ “Nyéenyin nēe ekúkú é akan éche ěpeene e'sōn á'sō é Dyöb ébenlédé á Ndáb-e-Dyöb á hōm áde ásáá †ngāne nkal é'dəádəḡ Daniele ánhōbpē aá ébenléd. (Nyé ábe nyéláa' mímén mekan nyésōḡten mō bwām.) ¹⁶ Nzé nyényíné nē, bad ábe bėde á Judeya bėtōm mehélé, bėke bėswōm á e'kone mím. ¹⁷ Mod awě adé á nnoḡ n ndáb mím eētōḡné asud áke déttéd chōm éche éde mō á ndábte. ¹⁸ Mod awě mō-'e ámpē adé á nzaḡtē, eétimē ámbid á ndáb áke déttéd

††24:15 *Hōm áde ásaá*: ádíi hōm áde bėbageé Dyöb edúbé ne wée bad bėndübēe bān, Edəádəḡ eche Ésaá éde.

sóte. ¹⁹Ébē ebébtéd ne bebaád ábe bébē nkog ne ábe bémwāntē ím̄mē mesú. ²⁰Nyékāne nén bán ádē abāngé détānē nyé á pón-dé e nkóg áde ahéb ádíí ngíne bwāmbwam, ké'ε á mbwε-mé-nkóme-áte. ²¹Áyāle ndəŋge echē ébē ene pón-dé ébē ndín echē eébénlédé mbēd bootya nkōŋsé m̄bootede kóŋŋ ne epun é'chii. Dyamdyam née ádē déebenléd-taá ámpē mbēd. ²²Dyöb ámaá ábē e'pun é' metake asél áte. Nzé énkēmbé nē, né modmod éechoŋgé. Boŋ á etútú é bad ábe ápwédé, ášēl ábē e'pun áte. ²³Ene pón-dé nzé mod aláŋgé nyé aá, 'Nyénōne', Ane-awě-Béwógté m̄s nén' káa aá, 'M̄síníí,' nyéedúbpé'. ²⁴Áyāle bad híin bēbídē' ábe békálé metóm nén bán, bóo bédé Ane awě Dyöb Áwógté. Bekal bē'dəəđəŋ bē metóm ámpē bēbíd. Bēbelé menyáké mé ngíne, bēlūmtē-'ε e'chemléd híin. Bēbel nén ábel boŋ bédog kóŋŋne bad ábe Dyöb ápwédé, nzé nzii edé ádog bó. ²⁵Nyénōne', nlāŋge nyé ím̄mēn mekan á'sō é' pón-dé. ²⁶Né-ǝ́ nzé bad bēláŋgé nyé nén bán, 'Nyénōne' adé á ehyāŋge,' nyéékāg áwed. Káa nzé bēláŋgé nyé bán, 'Nyénōne', adé á toŋ-tē hén,' nyéedúbpé'. ²⁷Epe éche Mwān-a-Moonyoŋ ébē melemlen nēŋgáne emwēdmwēd é-tóméé á akuu ne á mbəŋ. ²⁸Ké héé wēe ndim mbāgkē dōo benhəŋnōné bēladnéé.

Epe é Mwān-a-Moonyoŋ ne asóg dé nkōŋsé

(Mak 13.24-27; Luk 21.25-28)

²⁹“Áde pón-dé e ndəŋge ne étōmmē tómén, etondəe ákwe ehíntén, ngōn-ne esóg apen. Betintine bēbíd ámín, bēhūn ášē, ngíne-'ε éche édé ámín énəŋnéd á e'dii. ³⁰Ene pón-dé dōo nyényinnē née e'chemléd é' Mwān-a-Moonyoŋ é'bídé ámín. Hē dōo metúmbé mé nkōŋsé mésyāēl mébootédte achii ne mbwóg.

Bad bényin née Mwān-a-Moonyoŋ áhúé'ε á mbag m̄n, ne ngum, ne ehúmé ésyāēl. ³¹Esaád é eloŋ émbáá éwōgnēd. Ene pón-dé álōm éche ángel á metóŋgé mé nkōŋsé mésyāēl méniin, álad ábē bad áte ábe Dyöb ápwédé, bootya atóŋgé dé nkōŋsé ahóg ápe ádííí.

³²“Nyétēd elāŋsén wēe alín á ngəl. Nzé ngen ébóótédé byaa békōšlē abided, nyēbele nyēbíí bán nchoŋ ídē ben-ben. ³³Melemlen nzé nyényíné ím̄mēn mekan mésyāēl mébenlad, nyēbíí nén bán, Mwān-a-Moonyoŋ akwogé ape,†† adé-'ε benben. ³⁴Ne mbále, nlāŋge nyé nén meé, enén nyoŋgel e bad éemaá'ε kóŋŋ né ím̄mēn mekan mésyāēl mébenlédé. ³⁵Nkoŋ m̄ m̄n ne nkōŋsé bēmaá, boŋ ábēm e'yale bēbē abé ne abé.

Modmod eebíí'ε epun éche Mwān-a-Moonyoŋ ápéé

(Mak 13.32-37; Luk 17.26-30, 34-36)

³⁶“Modmod eebíí'ε epun pen ké'ε pón-dé echē ím̄mēn mam mébenlédte. Ké ángel éche édé ámín éebíí'ε, ké mwān ámpē eebíí'ε.¶¶ Titéε mwēm-pen m̄s abíí pón-dé eche ím̄mēn mekan mébenlédte. ³⁷Melemlen ngáne émbēē á pón-dé eche Noa, nē dōo ébēē pón-dé echē Mwān-a-Moonyoŋ ápéé. ³⁸Áyāle á pón-dé eched, byánán mendíb mé mbúú mélōn á nkōŋsé-te bad bēdyágé'áá bwēm, bémwāg-ke, bebaád ne baachóm bēwōŋne, kóŋŋ ne mbwε ím̄me Noa ášólé á bōle é'mbáá-te. ³⁹Bénkēmbíí'ε dyam áde ábenlad, kóŋŋ ne pón-dé eche mendíb mé mbúú mélōnné, méhóód-te bó. Melemlen nē dōo ébenlédte á pón-dé echē Mwān-a-Moonyoŋ ápéé. ⁴⁰Bad bēbe bēbelé nsón á nzag-tē, Dyöb átéd nhóg, átēdē aníníí. ⁴¹Bebaád bēbe békōgé medyé, Dyöb átéd nhóg, áchēnē aníníí. ⁴²Né-ǝ́ nyétēd pón-dé

††24:33 Mwān-a-Moonyoŋ akwogé ape káa pón-dé ekwogé ape.

¶¶24:36 Ké mwān-ne ámpē eebíí'ε: donŋe á kálag déewóó'ε ábén e'yale.

áyāle nyéebíí'é epun éche awen Sáŋgwéé ápéé ámpē. ⁴³Boŋ nyébíí nēn bán, nzé nwóó-ndáb abyéé'áá pónde eche nchīb ápéé nkuu, né ádyéé epin ānōn ndáb. Né enkēm̄mwaá aá nchīb ábóo mó ndáb. ⁴⁴Né-ɔ́ nyémpē nyētāŋgéné mboŋsēn abé, áyāle Mwān-a-Moonyoŋ āpē á pón- de echē nyéekamtenéé.

Mbølede a bwām ne mbølede a mbéb

(Luk 12.41-48)

⁴⁵“Né-ɔ́, nyé mod té ábē nēe mbølede awē awóó debyéé, awē abele-'e mam míme eche sāj álāŋgé mó aá ábēl. Mó adé mbølede awē eche sāj ábānné aá ákamlen bembølede ábíníí, anyín-ne nēn aá békúde echab ndyééd pónde echē etāŋgéné. ⁴⁶Nnam mébē ne ane mbølede awē eche sāj áhūū'é, boŋ atán nēŋgāne ábeleé mam míme ánlyōgtēnnē mó. ⁴⁷Ne mbāle nlāŋge nyé nēn meé, ane mbølede eche sāj ábané bwēm é'syāōl ábe áwóó áwe mekáá aá ákamlan. ⁴⁸Boŋ nzé ane mbølede adé mbølede a mbéb, boŋ ahóbe áwe nlém-tē aá, 'Ébēm áte boŋ echem sāj áhūū.' ⁴⁹Né-ɔ́ aboótédé ábíníí be- mbølede ábe bédé áse echē awanēn, ádyāg bwēm, ámwāg-ke mīm ne be- mmwé-míme. ⁵⁰Boŋ ane mbølede eche sāj áhūū epun éche éewēmtēné ne á pónde echē énkēm̄bíí'é aá áhūū. ⁵¹Ane mbølede eche sāj ákōgsēn mó hēēn. Ákōgsēn mó melemlen ngāne ánkōgsēn- nē bedog-badé, áhed dó-'aá áchyeé'é boŋ ádyāg-ke mesoŋ á nsāl.”

Ngan e ngōndéré dyōm

25 Yesue ambenléd ngan empée, áhōbē nēn aá, “Pónde eche Mwān-a-Moonyoŋ ápéé, nkamlēn m mīn mébēē nēŋgāne ngōndéré dyōm éche éntēd ábab e'trúkāj áke dé asin mod awē akude sómbé áke délyáged mó. ²Átūntē echē ngōndéré dyōm, étāan émbē eyókél, étāan-ne énwōŋ debyéé. ³Ábe bēmbē eyókél bēnwālē e'trúkāj

boŋ bēnkēnwālēé dyōg dé e'trúkāj áde ákwōgnédé. ⁴Boŋ ábe bēnwōŋ debyéé bēnwālē ábab e'trúkāj ne dyōg démpēe á e'píd te. ⁵Mod awē akudé'áá sómbé enkēnkobéé ape, né-ɔ́ e'chó é'tágté'áá bó, békún-ne. ⁶Melūde mé nkuu dōo esaád ébídé bán, 'Mod awē akude sómbé mó ahúe' nēn! Nyéhyag-koŋ nyétān mó.' ⁷Dōo echē ngōndéré dyōm ésyāŋgé áse, échōgéd ábab e'trúkāj. ⁸Héé éche ébédé eyókél élanŋgeé éche énwōŋ debyéé bán, 'Nyéwōŋgen se ádēn dyōg dé e'trúkāj áyāle e'trúkāj ábēd é'dímme'.' ⁹Ngōndéré éche énwōŋ debyéé entimtēn bó nēn bán, 'Aáy! Dyōg áde séwóó déekwogké syānē moosyāōl. Nyéke nyéchan ádēn wēe bésoméé.' ¹⁰Né-ɔ́, ngōndéré chē énkē dyōg dé e'trúkāj achan. Áde békíí nē, dōo mod awē akude sómbé ápédé. Echē ngōndéré é debyéé étāan éche émbē mboŋsēn bóōbōo bēnkē bésól á ndáb e ngande e e'wōŋgé bédīb-pe ekob. ¹¹Ámbid e pónde dōo échíníí ngōndéré épédé boŋ bélébpé bán, 'A-Sāj dibnéd sé ekob!' ¹²Dōo mod awē akude sómbé átimtanné bó aá, 'Ne mbāle, nlāŋge nyé nēn meé meebíí'é nyé.'” ¹³Héé Yesue ásōgteé ene ngan nēn aá, “Nyétēd pónde áyāle nyéebíí'é pónde eche Mwān-a-Moonyoŋ ápéé.”

Ngan e bembølede bēláán ábe bēnlyāŋnēdtē ngáb

(Luk 19.11-27)

¹⁴Yesue ambád ámpē aá, “Ene pón- dé nkamlēn mīmīn mébē nēŋgāne mod nhóg awē anlédé eke ake, boŋ achélé ábē bembølede alyóg eche ngáb áwāb mekáá. ¹⁵Ambē bó mod té tēŋgene echē ngude. Ambē nhóg e'kálé é' káŋpe é'tāan, ábe aníníí e'kálé é'be, ábe-'e aníníí ekálé ehóg. Amaá-'aá bó abe boŋ ákag. ¹⁶Mbølede awē ankūd e'kálé é- táan antéd mīmē melemlēn mé pón- dé áke akábēn nyōŋgé, ákudé' e'kálé é-

táan bémpēe nēe nsyáŋ. ¹⁷Awě móm-pē ankūd e'kálé é'be amběl melemlen ákūd-te e'kálé bémpēe é'be nēe nsyáŋ. ¹⁸Boŋ mbəlede awě ankūd ekálé ehóg ankě echóg alím, atéd ímmē mənē ímme awě sánŋwéé ámbéé mós, ákóó mós áwēd-te.

¹⁹“Etún é pónde ámbid enē, sánŋ-wéé awě ábē bembəlede anhúu, bósōbō bélúmtén áte ngáne bós mod téé áben-lédé ímmē mənē. ²⁰Mbəlede awě ámbéé e'kálé é' kábpe é'táan ampě wée eche sán, áhōbē nén aá, 'A-Sán, wembě me e'kálé é'táan ábe ménkábēnnē nyonŋé boŋ íkud e'kálé é'táan bémpēe nēe nsyáŋ, mómén.’ ²¹Dós eche sán élanŋgeé mós aá, 'Nē ábóó, edíi mbəlede a bwám, edé mod a mbáale, ebelé bwám. Ngáne éhélé nsonŋé ínsad alyóged, mēbē we nsonŋé mbáá ályóged. Hyág-kós, déwōg menyinŋe.’

²²“Mbəlede awě bēmbéé e'kálé é' kábpe é'be mós-é ampě, áhōbē nén aá, 'A-Sán, wembě me e'kálé é'be ábē ménkábēnnē nyonŋé boŋ íkud e'kálé é'be bémpēe nēe nsyáŋ, mómén.’ ²³Dós echab sán álanŋgeé móm-pē aá, 'Ebelé dyam áde ábóó, edíi mbəlede a bwám. Ngáne éhélé nsonŋé ínsad alyóged, mēbē we nsonŋé mbáá ályóged. Hyág-kós, déwōg menyinŋe.’ ²⁴Dós ane-é awě bēmbéé ekálé é' kábpe ehóg ápédé boŋ áhōbē nén aá, 'A-Sán, mbíi mēé edíi mod awě alélé áte. Ehúde' wée wéewénéé, épādē-é wée wéesobéé. ²⁵Menwóg mbwóg, né-ós, menkě ímmōŋ mənē alíme á ndōōb-tē. Ímmōŋ mənē mós índé, mós-é we mén.’

²⁶“Hée echab sán álanŋgeé mós aá 'A-ebébtéd ne ewōmwōm é mbəlede! Wembíi wée ndíi mod awě ahúde' wée éewénéé, wée mpáde-é wée méesobéé. ²⁷Cheé-ō énkāŋ boŋ weehéde ímmēm mənē á ndáb eche békōŋgeé mənē ábel nén á ehúu échēm ítān nēe íchyáá mənē mémpēe ámin?’ ²⁸Dós ane mod álanŋgeé bembəlede bémpēe aá, 'Nyékoben mós

ímmē mənē nyébe wée mod awě awóó e'kálé é' kábpe dyōm. ²⁹Kénzée awě awóó, Dyōb débād mós abe, ábūd-te awōŋ bwāmbwam. Boŋ ane awě mós-é eewóó, Dyōb dékobén mós káŋŋne mwāmpin awě awóó. ³⁰Né-ós anén mbəlede awě eésé dyam dé abenled, bēbwēm mós á ebwōg-te, á ehíntén-tē. Áhed-taá áchyeé'é, ádyāg-ke mesoŋ á nsəl.”

Mbakú e asóg

³¹Yesue ambád ahób ámpē aá, “Á pón-de eché Mwān-a-Moonyoŋ ápéé nēe kāŋ ne ángel é Dyōb ésyāēl ádyéé á atii dé nkamlen ákáad bad. ³²Bad bésyāēl a nkōŋsé bēladén áte áwē e'só. Ene pón-de ákab bós áte moŋge mébe melemlen nēŋgáne nnōn-a-mbód ákabéé éche mbód áte, ábānē ndyōŋ mós mbód ped póg, ábānē-é tón é mbód échíníí eped. ³³Nē dós ene kāŋ ébanéé bad ábe bésáá á ekáá émbáá, ábānē-é bad ábe béesaá á ekáá é emwed. ³⁴Áde nén débēnlédte, állā bad ábe bédé mós á ekáá émbáá aá, 'Nyéhyag, nyé bad ábe echem Sán ánámte! Nyéhye nyékob nnam mé nkamlen n Dyōb ímme ábōŋséné nyé bootya pónde eche áhógé nkōŋsé. ³⁵Nyéékūd ímmén nnam áyāle áde nzaa ékóbé me, nyēmbéé me chōm éche méndyē. Áde píd ékóbé me nyēnhé me méndíi mēm-wē. Áde mpédé-é nken, nyēnkōb me bwám. ³⁶Áde ménkēnwōŋ'é chōm éche íwáa'é, nyēmbě me mbóté. Áde ménkēndyē'é bwám, nyēntōŋén me. Áde mbédé-é á mbwōg, nyēnhyē me anōn.’ ³⁷Hée bad ábe bésáá békwenténné mós bán, 'A-Sán pónde ehéé sénnýinnē we ne nzaa boŋ sébē we ndyééd, káa áde píd ékóbé we boŋ sébē we méndíi? ³⁸Pón-de ehéé-'aá sénnýinnē we boŋ sékōb we nken áwed méndáb, ké'é sébē we mbóté áde wéewóó'é chōm éche éhāgkē? ³⁹Pónde ehéé wēnkēndyē'é bwám, boŋ sétōŋén we, ké-é séhyé sēnōn we áde edíi á mbwōg?’ ⁴⁰Hée ene kāŋ étímtanné bós aá, 'Ne mbáale, nlāŋge nyé mēé, pónde

ké ehéé echē nyēmbenlé nê ne mwānned ké ahéé, ké awē eésé etógnén, né mæé nyēmbeléé.’

⁴¹ “Hé-’aá álāā’é bad ábe bédé mó á ekáá é emwəd aá, ‘Nyésyæ me á did-te, nyé ábe nyékudé nkógsen í Dyöb. Nyékag á dü-á-muú míme méédimē’, míme Dyöb ábógséné áyäl e Devæle ne éche ángel. ⁴² Nzaa ewagé’áá me boŋ nyênkēmbaá me chöm éche ndyágkē. Áde píđ énkóbpē me, nyênkēháá me mendíb. ⁴³ Mbédé nken, boŋ nyênkēnkobpé me áwen mendáb. Áde ménkēnwóngé chöm éche níwáa’é, nyênkēmbaá me mbóté. Áde ménkēndyε’é bwām, mbé-’e á mbwog nyéētogne’áá me.’ ⁴⁴ Hē dō békwenténné mó bán, ‘A-Sāŋ, pónđé ehéé sennyinnē nēe nzaa, ké’e píđ ékóbé we, ké’e nēe édíí nken, ké’e áde wéewóo’é chöm éche éwáa’é, ké’e áđé ékonléé, ké’e édíí á mbwog boŋ séewōngene we?’ ⁴⁵ Hēe ene kāŋ étimtanné bó aá, ‘Ne mbále, nlānge nyé meé, pónđé ké ehéé echē nyênkēnwóngénné ábén bad ké ahéé awē eebéde etógnén, me-εé nyénkēnwóngénné.’ ⁴⁶ Ábén bó-aá békē ákud nkógsen míme méemaá’. Bad ábe bésáa-’e békē á alongé áđé déemaá’.”

Bad bémháá bé Israel béhögke Yesue áwúu mó

(Mak 14.1-2; Luk 22.1-2; Jōn 11.45-53)

26 Áde Yesue áháá míme mam mésyāäl ayóged, dōo álāngeé ábē bembapee aá, ² “Nyēbíí nén bán, ámbíd e e’pun é’be Ngande e Nnyíme-ámin ébē. Éché epun dōo bébéé Mwān-a-Moonyoŋ á mekáá mé bad ábe bēbomé mó á awog.” ³ Bepriše bémháá ne bad bémháá bé dyad bēmbōm á ndáb wēe Kaifase, priše ambáámháa. ⁴ Áhed dōo bēbélé’áá ntíí ákób Yesue á mesōom-tē, áwúu mó. ⁵ Boŋ bēnhōb bán, “Deébēlē nē á mbwe n’ ngande, áyāle nén bad bēpēén epuutéd.”

Mmwaád nhóg awógté Yesue á dyad á Betani

(Mak 14.3-9; Jōn 12.1-8)

⁶ Yesue ambé á Betani á ndáb wēe Simōne awē akékolé nkole mé meloŋ. ⁷ Áde ádyágkē ndyééd nē, dōo mmwaád nhóg ápédé áwē ne apom á dyōg dé elod é bwām áde dēnlēl nkun, ásyog mó dō á nló. ⁸ Nēe ábē bembapee bényíné nē, bēnlīŋ, bésēdté-’e bánken, “Cheé ékóó boŋ anén mmwaád ábēbtē, enén nyaa e dyōg? ⁹ Béhélé’áá se bésóm ádén dyōg nkun mbáá, bēwōngén betóótōkē bé bad.” ¹⁰ Yesue ambíí mam míme ábē bembapee bēhóbé’áá. Né-ōo anláá bó aá, “Cheé nyétagté anén mmwaád? Dyam áđé ábénlé me átomténé aboŋ. ¹¹ Betóótōkē bé bad bēbē ne nyé pónđé ésyāäl, boŋ me pen méebáá ne nyé pónđé ésyāäl. ¹² Asyogé me ádén dyōg á nló áboŋsen me áyāle nlíme mímem. ¹³ Ne mbále, nlānge nyé nén meé kēhéé áđé mímén nkalaŋ í bwām mékanlédté nkōgsé áte ísyāäl, bēhōb dyam áđé anén mmwaád ábélé, ákamten mó.”

Judase akwēténé Yesue asóm

(Mak 14.10-11; Luk 22.3-6)

¹⁴ Ámbíd e nē, mbapee nhóg áttintē e dyōm ne bébe ábe Yesue, awē bēchágé’áá bán, Judas Iskariōde ankē beprise bémháá atán. ¹⁵ Hēe ásedtéé bó aá, “Cheé nyébéé me nzé mbagé Yesue áwen mekáá ábel nyékób mó?” Dōo bétóó móom mé káppe meláán boŋ bēbagé mó. ¹⁶ Bootya ene pónđé dōo ábóótédé nzii ahed ásom mó áwāb.

Yesue ne ábē bembapee bétómté Ngande e Nnyíme ámin

(Mak 14.12-21; Luk 22.7-13,
21-23; Jōn 13.21-30)

¹⁷ Bōob-ōō, pónđé e Ngande e Ewele-é-Ngēn empē. Á epun é’sō é ngande, bembapee ábē Yesue bēntān mó, bésēdté

mó bánken, “Hée wédəŋgé weé séboŋsen we ndyééd e Nnyíme-ámin?” ¹⁸ Dóo Yesue álómeé bó á dyad-tê wée mod nhóg aá, béláa mó bán meléede ahóbé nén aá, “Echem pónde emaa ape. Áwōŋ ndáb dóo syáabe ábēm bembapee sédyēē ndyééd e ngande e Nnyíme-ámin.” ¹⁹ Né- wó bembapee bēmbēl ngáne Yesue án-lāá’ é bó, bēmbōŋsén-ne ndyééd e Ngande e Nnyíme-ámin. ²⁰ Ene ngukél Yesue ne ábē bembapee bēndyee áse, bēdyāg ene ndyééd. ²¹ Á ndyééd mīn wē, dóo Yesue álanŋgeé bó aá, “Ne mbále, nlanŋe nyé nén meé nyé mod nhóg ábē me á mekáá mé bad bé ekoyí.” ²² Nén dénwōgēd bembapee ndutul bwāmbwam. Bēmbōtéd mó aseded nhóg ámbid aníní, bán, “A-Sán, ndúbpe meé saké me.” ²³ Dóo Yesue átimtanné bó aá, “Mod awē súmō séētódé ewele á díse-tē atóde ahóg móšsōm me. ²⁴ Mwān-a-Moonyon āwē ngáne étén-lédé, boŋ medim ne ane mod awē á-sōm mó. Ébágé’áá bwām ne ane mod nzé bēnkētogen mó achyáa.” ²⁵ Hée Judase awē ankwentén Yesue asóm ásedtée mó aá, “A-meléed, me-ye?” Hée Yesue átimtanné mó aá, “Ngáne éhóbé.”

Ndyééd e Sāŋgú

(Mak 14.22-26; Luk 22.14-20; 1 Kor 11.23-25)

²⁶ Áde bēdyákē ndyééd nē, dóo Yesue átédé ewele, ásāgnān Dyōb, boŋ ákab-táád áte, ábagé ábē bembapee áhōbē nén aá, “Nyékob, nyedyē, echem yāl nén.” ²⁷ Ámbid e nē, antéd mbwendé m mīm, ásāgnān Dyōb, ábagé bó, boŋ áhōbē nén aá, “Nyé moosyāól nyémwē. ²⁸ Mmēm mekií mōmén. Mmēm mekií médíi melē mékōlē. Mmēm mekií mésyógké á nló m bad híin, ábel nén Dyōb álagsen bó mbéb. ²⁹ Nlanŋe nyé nén meé, méemwáá mīm mīm ámpē kóŋ ne epun éche mémwēē mó ekóólé ne nyé á nkamlen mīmē echem Sán.” ³⁰ Bēnkōn nkāŋgé mé nsāgnen. Néé bémáá akōn, bēnkē á Ekone é menzab.

Yesue ahóbé ngáne Petro ábāŋgē mó áyāl

(Mak 14.27-31; Luk 22.31-34; Jon 13.36-38)

³¹ Áde bépédé á ekone mīn, dóo Yesue álanŋgeé ábē bembapee aá, “Nkuu nén dēn, nyé baásyōól nyéenyōgéd, nyétédē me. Nyéenyōgéd, áyāle dyam áde débēnléd ne me. Éténlédé nén bán, ‘Mēwūū nnōn-a-mbód, éche mbód ésyāól épāŋtéd áte. ³² Boŋ áde echem Sán ápuúdté me, mēkē á’sō á Galilia, áwed-táá nyétānē me.” ³³ Áde Yesue áamáá ahób nē, dóo Petro áhóbéé aá, “Ké moosyāól ambāŋ we áyāl, me pen méetedéé we mbéd.” ³⁴ Dóo Yesue átimtanné mó aá, “A-Petro, níláa we meé, nchóm-a-kúb adēhób aá mótóo’ nkuu nén, wēbāŋ me áyāl ngen éláán.” ³⁵ Dóo Petro ábádtée mó áte aá, “Ké nkāŋ móó bésēlēē me, méebāŋgé we áyāl mbéd.” Ábíní bembapee bésyāól bómpē bēnhōb melemlen.

Yesue akánné á Getsemani

(Mak 14.32-42; Luk 22.39-46)

³⁶ Ámbid e nē, Yesue ne ábē bembapee bēnkē á abwóg á hōm áde bēchógé’áá bán Getsemani. Áde bépédé, Yesue anláá bó aá bēdyee áhed, aá mó-’e mósidte’ á’sō, ákáne. ³⁷ Áde ákagké, ankeén Petro ne bán ábe Zēbedie bēbe. Ndəŋge ne metake híin bēbédé mó á nlém-tē. ³⁸ Dóo álanŋgeé bó aá, “Ndəŋge echē edé me á nlém ehele-se ewúú me. Nyélyāg hén, nyedyeen me epin.” ³⁹ Dóo Yesue ásidtē á’sō ámpē boŋ ábwēmē yāl áse. Ankúdén áse, ákánné aá, “A-Tē, nzé ébōŋnéde we, ékóbén me mīmén metuné. Boŋ ké nē, bēl ngáne ébōŋnéde we, saké ngáne ébōŋnéde me.” ⁴⁰ Áde áamáá akáne, antīm ámbid wée ábē bembapee béláán. Antán nēé békúneé, boŋ álanŋgē Petro aá, “Cheé ékóó boŋ nyéehēle awesen ádyeen me epin ké háwa póg? ⁴¹ Nyédyee epin, nyékāne ábel nén Dyōb déemwāg-

se mekagsen mépiinéé nyé. Nlém ndáá, boŋ ekob é yǎl édé mbwóg.”⁴² Yesue anke akáne ámpē, áhōbē nén, aá, “A-Tê, nzé édé nén bán, weéhēlēē-se ékōbēn me rímén nted mé metuné, ésebán mpémé mós, ébel ngáne ébōŋnéé wē.”⁴³ Née átímé ámbid ámpē, antán née ábē bembapee bédíi békúnéé áyōle e'chó bém-bē bós á díđ bwāmbwam.⁴⁴ Yesue antím ámbid á mekáne ámpē ngen éche élon-téne éláán, áhōbē melemlem mé e'yale.⁴⁵ Hē dós Yesue átímé ámbid ámpē wē ábē bembapee, boŋ álangē bós aá, “Nyē-lyəgē nyékúne', nyékómme-'e nyé áte-ye? Nyénone', pónde-'aá epedé nén eche bébéé Mwān-a-Moonyoŋ á mekáá mé bad bé mbéb.⁴⁶ Nyépáde ásē dékag, Nyénone', mod awē akií me ntúré mós ahúe' nén.”

Békóbé Yesue

(Mak 14.43-50; Luk 22.47-53; Jón 18.3-12)

⁴⁷ Ehób éepedeé Yesue amaa á nsəl boŋ Judase ápag. Judase, mbapee nhóg átínté e bembapee dyòm-ne-bébé ábe Yesue, ampē ne amute ádé dénwālē nkwáté ne mbid. Beprise bémháá ne bad bémháá bé Israel bóó bēnlóm ábē bad.⁴⁸ Ntúré awē Yesue amad bós e'chemléd abe aá, “Kénzéé awē méhēē tǎl, né mod awē nyéhedeé mōne, nyékōb mós.”⁴⁹ Née Judase ápedé pēn, atóm-me wēe Yesue, álēléd mós aá, “A-meléed, nsəŋ rímbē ne wē.” Ahé-'e mós tǎl.⁵⁰ Yesue antimtén mós aá, “Amúē, wébeléé chōm éche éhyédé abel-ε?”⁵⁸ Hē dós ábē bad bésídté á'sō, boŋ békōbē' Yesue, bēwéd-te mós acháə.⁵¹ Hē dós mod nhóg átínté e bad ábe bémhá ne Yesue ádólé nkwáté á abám, née átómté mós boŋ asél-le ntāŋ awē prise ambháámháa etúu.⁵² Dós Yesue álanggeé ane mod aá, “Timéd rímōŋ nkwáté á abám. Kénzéé awē awanne

nkwáté, nkwáté mós bēwūēnnē mós.⁵³ Weebíí'é nén wēé nzé nhēdné echem Sáj nwōŋgen, wēé né ábwōg-ábwōg, álómē me e'choŋ ne e'choŋ é ángel á-wōŋgen me-ye?⁵⁴ Boŋ nzé mbelē nē, né chán-nō kálag e Dyōb eché ehóbé nén aá, nén átōŋgéné abenled élonné?”⁵⁵ Hēe Yesue álanggeé áde amute aá, “Nchíb mós ndíí awē nyéhyédé akób ne mbid ne nkwáté-ye? Epun téé mbédé á Ndáb-e-Dyōb, í'yəgtē bad, boŋ nyéekóbe me.⁵⁶ Boŋ rímén mésyāəl mébēnlédé álonéd mam ríme bekal bédáodəŋ bétélé á kálag e Dyōb.” Hē dós bembapee bésyāəl bétédte mós, boŋ bétómé mehéle.

Bépééné Yesue á kóte

(Mak 14.53-65; Luk 22.54-55, 63-71; Jón 18.13-14, 19-24)

⁵⁷ Hē dós bad ábe bēnkōb Yesue békééné mós á ndáb wēe Kaifase awē ambé Prise Ambháámháa. Áhed dós bemeleede bé mbéndé ne bad bémháá bé Israel bēmpēe bēnladénné áte.⁵⁸ Áde békeeneé Yesue nē, Petro ahídé'áá mós ámbid mwā etún kóŋ bépe nchiiten ne eyáde éche Kaifase. Née ápedé áhed ansól á eyáde-tē, ádyē ásē ne benon bé Ndáb-e-Dyōb, ábel nén ányín ngáne nkáásé ríme Yesue mēsōgkē.⁵⁹ Bōob-pós, beprise bémháá ne bad bé káán-sel bésyāəl béhédé'áá bad ábe bēbid mbōŋ é metóm á nló wēe Yesue ábel nén bēwúu mós.⁶⁰ Ké nēŋgáne ekud é bad énhýē mbōŋ é metóm abíd áwe nló, bēnkēnkóbénné mós awusé ké ahóg. Kóŋ ne á asóg, dós mbōŋ ébe ébidé, éhōbē nén bán,⁶¹ “Anén mod anhób aá, móhele móbōōtéd Ndáb-e-Dyōb aá mólōŋ-'e chós ámbid ámpē átínté e e'pun é'láán.”⁶² Áde Prise Ambháámháa éwóge nē, dós átyéémé amin boŋ ásedté Yesue aáken, “Weewóó'é dyamdyam áhób tēŋgene dyam áde áben

⁵⁸26:50 Amúē, wébeléé chōm éche éhyédé abel'ε? Káa, Amúē, cheé éhyédé abel hén?

bad béhóbbé we á yǎl-ε?" ⁶³Boŋ Yesue enkênkádenné mó. Hê dǔo Prise Ambáábáa álāngéé mó ámpē aá, "Ne melě á dīn á Dyōb áde áde á alonǵé, láá sé mbále, we-εé edé Ane-awě-Béwǔgté, Mwǎn a Dyōb-ε?" ⁶⁴Hê dǔo Yesue ákwentanné mó aá, "Ngáne éhóbbé." Yesue ambád-te ámpē aá, "Á mbále, nłānge nyé nén mēé bootya enén pǔndé, nyéenyin nēé Mwǎn-a-Moonyonj ádyéé á ekáá ém-báá é Dyōb a Nyon. Nyéenyin-ne nēé ádyéé á mbag mīn, ásudeé á nkǔjsé." ⁶⁵Dǔo Prise Ambáábáa ányábé mbóté álúmed nén aá mǔlǐi, boŋ álāngē bad bé kóte aá, "Asyóó Dyōb! Mbóŋ éhéé émpēe déhedeé? Nyé baasyǔāl nyéwógé bǔob ngáne ásyóó Dyōb!" ⁶⁶Dǔo ásedteé bǔ aáken, "Chán nyéwémtné?" Hēé bék-wénténe bán, "Akwedé nkáá, atǔngéné-ε awé." ⁶⁷Dǔo donǵe á bad bébóótédé mó meléed asobted á'sǔ, bébǔmé-ε mó. Ábíníi-ε bébǔmé mó mebén, ⁶⁸béhóbbé-ε bán, "Á-mod awé ahóbbé aá mǔo mǔdē Krǐstǔ, láá-ε sé mod awé abǔmé we."

Petro abáá Yesue áyǎl

(Mak 14.66-72; Luk 22.56-62;
Jǔn 18.15-18, 25-27)

⁶⁹Ene pǔndé Petro andyεé ásē á eyáde é kóte-tē. Hê dǔo ngǔndere e mbáledé pǔǵ épédé áwē, boŋ éhǔbē aá, "We nén, edé nhǔǵ awé awǔŋné'áá Yesue, ane mod awé abídé á mbwǔǵ e Galilia." ⁷⁰Boŋ Petro antǎŋ á'sǔ wéé ábē bad bésyǔāl, ákwentén aá, "Meebíi'ε dyam áde éhǔbbé." ⁷¹Áde ámáá ahǔb nē, antǔm á mmwe mé eyáde é kóte. Áhed dǔo mbáledé a ngǔndere ampée ányíné mó, boŋ álāngē bad ábe bébédé áhed aá, "Anén mod abédé ne Yesue, mod a dyad á Nazaret." ⁷²Boŋ Petro antǎŋ ámpē, áhǔbē nén aá, "Mmwǎg melě nén mēé meebíi'ε me ane mod." ⁷³Éebeméé áte, bad ábe béntyēem áhed bēmpē wéé Petro, boŋ béhǔbē nén bán, "Etáa ngēn, edé nhǔǵ awé ahídé'áá ane mod. Mb-

wéd e ehǔb echǔŋ epanle we áte, nén ebídé á mbwǔǵ e Galilia." ⁷⁴Dǔo Petro ámwākē melě aá, "Dyōb ákǔgsen me nzé nkale metóm! Meebíi'ε ane mod!" Áde ámáá ahǔb nē hǔbbén, nchóm-a-kúb antǔŋ. ⁷⁵Dǔo Petro ákámtnéne ehǔb éche Yesue ánlāā'ε mó aá, "Nchóm-a-kúb adēhǔb aá mǔtǔo", wēbǎŋ me áyǎl ngen éláán." Dǔo Petro ábídé á ebwǔǵ-te, boŋ ábǔnlē awé. Anchií bwǎmbwam.

Békééne Yesue wéé Paylede

(Mak 15.1; Luk 23.1-2; Jǔn 18.28-32)

27 Nēé bīn é'sǎngé sǎngén, beprise bém-báá ne bad bém-báá bé Israel bésyǔāl bēmbóótéd Yesue ahǔge ngáne béwǔū'ε mó. ²Bēnhanj mó, bébǔg-ke mó á mekáá wéé Paylede awé kǔŋ e alonj á Roma ēmbanéé aá ákamlan bad bé mbwǔǵ e Judeya á pǔndé eched.

Kwééd eche Judase

(Mbel 1.18-19)

³Áde Judase, ntúrē awé Yesue ányíné nén aá kóte ebagé mbakú nén bán béwǔú Yesue, ambé ngǔl ne awusé áde ábélé. Nē dēnkǔŋ, antéd móom mé kǔbpe meláán ímme beprise bém-báá ne bad bém-báá bé Israel bēmbéé mó, áke átímtéd bǔ ámbíd. ⁴Anhǔb aá, "Mbelé mbéb áke mod ntúrē awé eébele dyamdyam, awé béwǔū-'áá bǔob ngēn." Dǔo bétímtané mó bán, "Cheé séwóó abel ne nē? Nē áncne we." ⁵Nēé Judase áwógé nē, ambwémé bǔ ímmé móom mé kǔbpe meláán ásē wéé bém-bēé á Ndáb-e-Dyōb. Nēé ámáá abwém, ambíd áke ápan yǎl. ⁶Beprise bém-báá bēnlǎd ímmé mǔné áte, béhǔbē nén bán, "Ímén mǔné ndíi mǔné mé eben. Né-ǔǔ, mbéndé eébageé kunze nén bán déladten ímmén mǔné ne mǔné í Ndáb-e-Dyōb." ⁷Áde bémáá ahǔgten tǔŋgene ímmé mǔné, béntéd mó, béchǎnēn etúú éche ébédé etúú é mod nhǔǵ awé atumé'áá mbeé. Bēnchan chǔ, álíme beken. ⁸Nē dǔo ákǔó boŋ kǔóŋ

ne' chii, béchagé échê etúú bán, Etúú é Mekíí. ⁹Nén, dêm̄benléd álóned e'yale ábe nkal é'də́də́ŋ Jeremayaa ánhōbpē aá, "Bétéd móom mé kábpe méláán míme rúde nsongé mí mōné míme donje á bad bé Israel bēnkwenténné asábe áwe nló, ¹⁰bébēnléd áchanen etúú éche ntumémbeé. Nén dōw Dyōb dénlāā'é me aá, mbel."

Paylede akáádté Yesue

(Mak 15.2-5; Luk 23.3-5; Jōn 18.33-38)

¹¹Enén pónde-ɔ́ Yesue antyéém á nkáásé á'sō wée Paylede awé akám-lánnáá mbwōg e Juda. Paylede ansedéd mó aá, "Wée edé kōŋ e bad bé Israel-ε?" Yesue antimtén mó aá, "Ngáne éhōbé." ¹²Boŋ áde beprise bém̄báá ne bad bém̄báá bé Israel bēnhōbpē mó mam áyāl, enkēnhōbpē dyamdyam. ¹³Né-ɔ́ Paylede ansedéd mó aáken, "Weewógéé m̄m̄én mam mēsýōāl míme ábén bad bēhōbé we áyāl-ε?" ¹⁴Boŋ ké nē, Yesue enkēnhōbpē ké eyale, nē-ε dénkōm̄ed Paylede yōl áte bwāmbwam.

Mbakú e kwééd eche Yesue

(Mak 15.6-15; Luk 23.13-25; Jōn 18.39-19.16)

¹⁵Bōōb-ɔ́ɔ́, mwě téé nzé Ngande e Nnyíme-ámin empě, Paylede ammentén mod a mbwōg nhōg abided á mbwōg. Ane mod abágé'áá mod ké ahéé awé bad bé dyad bēmpwēdté. ¹⁶Ene pónde mod a mbwōg nhōg ambé awé béchógé'áá bán Barabase. Ane mod ambyéén bwāmbwam áyāle e'bébtéd é' mekan ábe ábélé'áá. ¹⁷Né-ɔ́ áde ndun e mod éladné áte á ndáb wée Paylede, ansedéd bó aá, "Nzé-módé nyéhedeé bán mbíded, Barabase ké'ε Yesue awé béchogéé bán Krístə?" ¹⁸Ambel nén áyāle ambíi bwām aá prise ambáá ne baámbáá bēbágé Yesue áwe mekáá áyāle kōnjí embé bó áte. ¹⁹Áde Paylede ádyéé á atii wée akáádté'áá bad, mwaád an-

lómé mó nsəl aá, "Weewóó dyamdyam ábel ne mbakú eche ane mod awé eébele dyamdyam, áyāle nnāngé mó nló nkuu míme ítómé nén míme ítágté me bwāmbwam." ²⁰Beprise bém̄báá ne bad bém̄báá bé Israel bēnsōl ábē bad áte nén bán béléa Paylede ábided dásō Barabase boŋ ábe mbakú nén bēwúu Yesue. ²¹Né-ɔ́, áde Paylede ásedté ábē bad aá, "Áyāle ábén bad bébe, ahéé nyéhedeé bán, mbíded?" Bó moosýōál bēnkwentén bán, "Barabase!" ²²Dōw Paylede ásedteé bó ámpē aá, "Chán-nō nyéhedeé bōōb bán mbel ne Yesue awé béchogéé bán Krístə?" Dōw békwentanné bán, "Béome mó á awōg!" ²³Hée Paylede ásedteé bó ámpē aá, "Áyāle chán? Ebébtéd éhéé ábélé?" Boŋ bēnnabé abón bán, "Bomé mó á awōg." ²⁴Áde Paylede ányíne aá móshēlēē se móshōŋlén ábē bad mewēm̄ten tōŋgene mbakú eche Yesue, ábán nén aá, ábē bad béep̄ene' mpuutéd, dōw átédé mendíib boŋ áwobpé mekáá áwab e'só, áhōbē-ε aá, "Mekáá mēsáá me áyāle kwééd eche anén mod. Nē ánōne nyé bēn." ²⁵Hée ene ndun e mod ékwentanné bán, "Sēkwēnténe. M̄m̄e mekií mébē áwed nló, nchoo ne m̄m̄ed nchýáátén!" ²⁶Né-ɔ́, Paylede ambídtéd bó Barabase. Ambě kunze aá, sōnze ébōm Yesue, boŋ béke bēbome-ε mó á awōg.

Sōnze éwélé Yesue

(Mak 15.16-20; Jōn 19.2-3)

²⁷Sōnze éche Paylede éntéd Yesue, ékēēn mó á eyáde é nkamlene, bēlādte baáb ábíníí bésýōāl áte áhed. ²⁸Bēnhūd mó mbóté áyāl, bēhé mó mengombe míme ní'yoge' míme níwagné mengombe mé kōŋ. ²⁹Béntéd ngen é mechā, bēlōó mó ekóté éche émbē nēe ekóté é kōŋ, bēhé mó chó á nló. Bēnhē mó ntōŋ á ekáá é mbáá te, bēbwōgkē-ε mó mebóbōŋ áwel mó. Bēhōbé'áá nén bán, "Edúbé ébē ne we, a-kōŋ e bad bé Israel!" ³⁰Dōw

bébóótédé mós meléed asob á yǎl, boŋ bétédē mímē ntóŋ, bébómé mós á nló.³¹ Áde bémáá mós awel, bénhūd mós mímē mengombe á yǎl, bétimēd éche mbóté. Néé bémádé nē, bénkeén mós áke dé ábome mós á awɔg.

Bébómmé Yesue á awɔg

(Mak 15.21-32; Luk 23.26-43; Jɔn 19.17-27)

³² Áde békagké nē, néé échē sánze ébidennē Yesue á dyad-tē, dɔɔ bébóm-né mod awě ambíd á dyad á Sirine awě béchógé'áá bán Simɔne. Héé békóbé mós, boŋ bépēmtē mós awɔg áde Yesue bán áhídne mós dós ámbíd.³³ Dɔɔ bépédé hóm áde béchógé'áá bán, Golgota, awě adé nén bán, "Hóm dé Ebóŋgél é Nló."³⁴ Áhed, bēmbě Yesue mím mímē bēhédé achəchəə áte. Boŋ áde áwógléné mós á nsəl, enkēnkwenténné amwé.³⁵ Áde bémáá mós abome á awɔg bēnsíd mbambú ákab éche mbóté.³⁶ Néé bémáá mós mbóté akab, béndyēé áhed ánon mós.³⁷ Béntēl echē nɔɔm e kwééd á abám-bé nén bán, "Yesue mós nén, kəŋ e bad bé Israel." Béntēd áde abám-bé, bébómē áwe nló-mín.³⁸ Bēmbomé bechīb bébe á awɔg nchoo ne Yesue, nhóg á ped e ekáá émbáá, aníní-'é á ped e ekáá é emwed.³⁹ Bad ábe bétómé'áá nzii benben ne áhed bēbómé'áá nló bēbwēmē-'é mós nzyáŋ⁴⁰ bán, "Wenhób weé mós bōótéd Ndáb-e-Dyöb, weé mólōŋ-'é chós ámpē átíntē e e'pun é'láán. Nzé we-éé edé Mwän a Dyöb, sōŋ echoŋ yǎl, ésud ásē á awɔg hē."⁴¹ Beprise bémáá, bēmeléede bé mbéndé ne bad bēmbáá bé Israel bómpe bēwélé'áá mós, bēhōbē bán,⁴² "Achōŋté'áá bad, bɔɔb eéheleé yǎl awōŋgen. Nzé ne mbále mōdé kəŋ e aloŋ á Israel, ásud-tɔɔ á awɔg hē bɔɔb. Hē dɔɔ sédübēē bán mōdé Ane-awě-Béwógté.⁴³ Adúbpe áá Dyöb áde ne

mós, áá mōdē-'é Mwän a Dyöb. Ahâ! Dyöb áwōŋgen-tɔɔ mós bɔɔb dényín."⁴⁴ Kóóŋ ne bechīb ábe bēmboméé á awɔg nchoo ne Yesue bómpe bésyáá'áá Yesue.

Yesue awédé

(Mak 15.33-41; Luk 23.44-49; Jɔn 19.28-30)

⁴⁵ Áde bín é'pédé kəd, ehíntén ênkwě hóm ásyāəl kóóŋ ne ngóŋ é'láán.⁴⁶ Dɔɔ Yesue álébpé esaád áá, "Elí, Elí, lá-má sábatáni," awě adé nén bán, "A-Dyöb ádēm, a-Dyöb ádēm, cheé ékóó boŋ étédte mē?"⁴⁷ Néé doŋge á bad ábe bēmbē benben bēwógé nē, bēnhōb bán, "Achēnle Elaijaa áá áhye áwōŋgen mós."⁴⁸ Ábwōg-ábwōg bó mod nhóg an-nyəgéd, antéd kuchá, ásōm á ntóŋ, átōdē á ebéntéd é mím tē, boŋ áhāg mós á nsəl áá ámwē.⁴⁹ Ábíní-'é bēhōbē nén bán, "Nyémwe, dényín nzé Elaijaa áhye mós awōŋgen."⁵⁰ Hē dɔɔ Yesue álébpé esaád ámpē boŋ ámyě-'é nlém.⁵¹ Ene pónde chēn abad áde dēnkāb Ndáb-e-Dyöb áte, dēnsalé áte e'ped é'be bootya ámín kóóŋ ne ásē. Ndɔɔb ennəŋnéd, meláá mésanlé áte,⁵² soŋ énednad. Ekud é bad bé Dyöb ábe bēmmad awé bēmpuú,⁵³ bēbíd á soŋ-tē. Ámbíd e pónde áde Yesue á-máá apuu, bēnké á dyad tē á Jerusalem. Á dyad tē wē, ekud é bad ényín bó.⁵⁴ Néé mod ambáá a sónze ne sónze éche énoné'áá Yesue bényíné néé ndɔɔb énoné'áá bényín-ne mekan mésyāəl ríme mébénlédé, mbwóg ménkōb bó bwāmbwam, bēhōbē-'é nén bán, "Ne mbále, anén mod abédéé Mwän a Dyöb."⁵⁵ Ekud é bebaád éche émbootéd Yesue ahíd ámbíd se á Galilia, bēwōŋgān-ne mós, bentyēem etún, bēnóné mekan mésyāəl ríme mébenlad.⁵⁶ Átíntē e ábē bebaád, Maria Magdalene, Maria awé abédé nyaá awě Jemse bó Joseb, ne nyaá awě bán ábe Zebedie bēmbē áhed.

Nlíme ríme Yesue

(Mak 15.42-47; Luk
23.50-56; Jɔn 19.38-42)

⁵⁷ Née ngukél épédé, nhɔn rí mod nhóg ríme béchógé'áá bán Josebe mêmpe. Ane mod abédée mod a dyad á Arimatia. Mómpē abédé nhóg awě ahídé-'áá Yesue. ⁵⁸ Ankě wée Paylede aá ábe mó kunze átéd ndim ríme Yesue. Paylede ambě kunze nén aá bébe mó ndim ríme Yesue. ⁵⁹ Josebe antéd ndim ríme Yesue, ákään mó mbóm e ekóólé, ⁶⁰ alímé mó á soj eche bépwógé á eláá-tē. Ene soj ebédé-'e soj e ekóólé echě Josebe mwěn án-wōngē. Ámbid e nē, antínéd aláá ámbáá akóólén nsəl rí soj, ákē-'e mó. ⁶¹ Maria Magdalene ne Maria awě anchyáá Jemse bó Joseb, bēnlyǒg bédyēē á nkæg rí soj.

Paylede alomé sánze ánɔn soj eche Yesue

⁶² Née bín é'sángé, nē démbē á Mbwe-mé-nkóme-áte, beprise bémháá ne Befarisia bénladén, béke bényín Paylede, ⁶³ bēlāngē mó nén bán, "A-sán, sēkam-tan nén bán ádē nkal a metóme ne ábédé ámin, anhób aá mǔwpuú ámbid e e'pun é'láán. ⁶⁴ Né-ɔ́ tóméd akale nén, wēé bēnɔne' echě soj bwām, kóóŋ ne e'pun é'láán ábel nén boj ábē bembapee béehélé rímē ndim achíb se bēlāngē bad bán apuúde. Né nén débē metóm ríme ríchábé ámin tómaa ríme ásébpé akal." ⁶⁵ Dóɔ Paylede álāngéé bó aá, "Nyétéd sánze ánɔn soj bwām, ábel nén dyamdyam déebenlád." ⁶⁶ Hée bék-íí, boj bēhāg e'chem á aláá ádē démbē á nsəl rí soj, ábel nén bēbíí nzé mod anědté, bētēdē-'e sánze áhed ábel boj bēēchībē' Yesue ndim.

Yesue apuúde

(Mak 16.1-10; Luk 24.1-12; Jɔn 20.1-10)

28 Ámbid e mbwe-mé-nkóme-áte, á epun é'sō é sōndé,* epog é mbwembwe, Maria Magdalene ne Maria awě anchyáá Jemse bó Joseb, bēnkě soj eche Yesue anɔn. ² Esám-éēkōmtēnē, ndɔɔb ennəŋnéd, ángel e Dyōb ebíd ámin épe. Entínéd ádē aláá ádē démbē á nsəl rí soj, édī-'e dó ámin. ³ E'só é'péné'áá ene ángel áte née emwēdmwed, mbóté-'e épübē mó féréd. ⁴ Mbwóg ménkōb sánze éche énoné'áá ene soj. Nē dēnkōŋ bēnnəŋnéd, békwe ásē, bēbé née ndim rí bad. ⁵ Hée ángel élanŋgeé ábē bebaád aá, "Nyéebáá'. Mbíí meé Yesue awě bēmboméé á awog mǔɔ nyéhyédé anɔn. ⁶ Eésáá hén. Apuúde ngáne án-lāā' é nyé aá ébenléd. Nyéhye nyénɔn wée bēnnaádté mó. ⁷ Nyékag-kɔɔ mehélé bɔɔb, nyéláa ábē bembapee bán, apuúde, amaá-'e ake á'sō á Galilia, áwed-táá bényinē mó. Nyéēchatán dyam áde rílanŋge nyé." ⁸ Né-ɔ́, bēnhidnéd mehélé áhed, ké née bēbédé mbwóg, menyinge mémbē bó áte. Bēnnyogéd áke déláa bembapee ábe Yesue dyam áde ábénlédé. ⁹ Áde ábē bebaád békagké nē, dǔɔ Yesue átáné bó táléd, boj áhōbē aá, "Nlěnté nyé." Bēmpě áwē, békóbén mó á mekuu ábe mó edúbé. ¹⁰ Hée Yesue álanŋgeé bó aá, "Nyéebáá'. Nyéke nyéláa ábēm bembapee ábe bédé née ábēm baányan nén bán, békag á Galilia. Áwed dǔɔ bényinē me."

Sánze éhóbé dyam áde ábénlédé

¹¹ Ngáne ábē bebaád békagké áláa bembapee ábe Yesue dyam ádē ábénlédé, doŋge á sánze ádē ánoné'áá soj eche Yesue dēnkě á dyad-tē áke dé aláa beprise bémháá chǔm ésyāəl éche ébenlédé ádē ángel épédé. ¹² Beprise bém-

*28:1 Nédē á Sōndé.

báá ne bad bémbáá bé Israel bêm̄bõm
 âtíi ngáne bébenlé. Néé bémáá atíi, bêm-
 bĕ échê sánze nsongé m̄ m̄oné m̄me
 n̄chábé ámin. ¹³ Béléáá-’e bó bán bĕh̄õb
 bán, “Yesue ábē bembapēē bĕnhye m̄
 ndim achíb nkuu ádĕ nyékúneé. ¹⁴ Nzé
 Paylede awógé, né séēbĕl adúbé nĕn aá
 awusé déesaá ádĕn. Nĕ débĕl nyéesónlé
 á ndutul-tĕ.” ¹⁵ Né-’ó éche sánze ĕnkõb
 m̄mĕ m̄oné, bĕbĕl-le ngáne bĕnlāā’é bó.
 Kóõj ne’ chii, bad bé Israel bĕdíi bĕkale
 m̄mĕ nkalaḡ.

Yesue apíidé ábē bembapēē

(*Mak 16.14-18; Luk 24.36-49; J̄on*
20.19-23; Mb̄el 1.6-8)

¹⁶ B̄õõb-p̄’ó, bembapēē dyõm-ne-nhóg
 ábe Yesue bĕnkĕ á ekone-m̄in á Galilia

wĕé anlĕbĕē aá béke. ¹⁷ Anyín ádĕ bĕny-
 ínĕ m̄, bĕmbe m̄ edúbé, kĕnéé bó
 donge á bad bĕnkĕnkonḡé adúbe nĕn
 bán Yesue mwĕn-éé akõḡté abé. ¹⁸ Hĕé
 Yesue ásídtĕ bó benben, boḡ álāḡĕ bó
 aá, “Kunze esyǎl ebāgnédé me, ády-
 õb ne á nkõḡ n̄sé. ¹⁹ Nyékag meloḡ mé
 nkõḡsé mésyǎl, nyébele bad ábĕm be-
 mbapēē. Nyédusan-ne bó á d̄in ádĕ Titĕ,
 á d̄in á Mwǎn ne á d̄in dé Edǎǎd̄oḡ
 éche Ésáá. ²⁰ Nyéyǎḡte-’e bó áh̄íd mekan
 mésyǎl m̄me n̄sóḡtĕné nyé. Nyĕbíi nĕn
 bán mĕbĕ-’e ne nyé kóõj ne á asóg dé
 nkõḡsé.”

Nkalaŋ m̄ bwām m̄me Yesue ngáne

Makɔse

átélé

Ndibned n̄ kálag

Nkalaŋ m̄ bwām ngáne Makɔse átélé n̄hóbe t̄ŋgene Yesu Kr̄istəə, Mwän a Dy-öb. N̄lúmté Yesue ngáne mod awě abele mekan, awón-’e kunze âbel m̄mê mekan. Ene kunze enyinnédé áyäl e mekan m̄me áyógté’áá ne m̄me âbélé’áá. Yesue ahóbe áá m̄s̄w̄ m̄sdē Mwän-a-Moonyon awě ampě, âbe ádē alongé, âbel bon̄ bad békud alagsen dé mbéb.

Á kálag tē wén, Makɔse ábídte mekan áwed m̄me Yesue ábélé’áá tómaa m̄me áhóbe’áá ne m̄me áyógté’áá. Ahóbe ngáne Jone ahóngé epe éche Yesue, ahób t̄ŋgene edusen éche Yesue, ahób-pe mekagsen m̄me Yesue ânkudté. Ásóged, alúmté áte ngáne bēmboméé Yesue á awɔg ne ngáne âmpuú’é. Nyaa édé ébe éche enén kálag ésógé, élúmté-’e nén bán saké Makɔse atelé ch̄ó.

Nkabté d̄ n̄ kálag

Mbooted mé nkalaŋ m̄ bwām 1.1-13

Nsón m̄me Yesue á Galilia 1.14-9.50

Nsón m̄me Yesue áde áhídté a Galilia ápe á Jerusalem 10.1-52

E’pun bé asóg âbe Yesue á Jerusalem ne benben ne Jerusalem 11-13

Akáad áde békáádté Yesue ne kwééd eche áwédé 14-15

Mpuu m̄me Yesue 16.1-8

Alúmed áde S̄ŋgwéé alúmté yäl ám- bid e mpuu ne mpume m̄mê 16.9-20

Ehóngé éche Jone, Ndusene

(Mat 3.1-12; Luk 3.1-18; Jón 1.19-28)

1 Nkalaŋ m̄ bwām m̄me Yesu Kr̄istəə Mwän a Dyöb m̄m̄én. ²Mbóótédé ngáne nkal é’dəóðəŋ Yesayaa äntenlé áá, “Dyöb áhóbe áá,

‘Nóné’, nlóme m̄m̄em m̄s̄énze m̄me m̄s̄ébē we á’sō,

âbonŋsen we nzii.’

³Móbélé’ ehóngé á ehyánge nén,

‘Nyébonŋsen epe éche S̄ŋgwéé. Nyétíi echē nzii.’”

⁴Né-ɔ́ Jone ampě á ehyánge, á-dusén bad, ákalé-’e eyale é Dyöb áá, “Nyétede abel dé mbéb, nyékud edusen âbel bon̄ Dyöb álagsen nyé mbéb.” ⁵Bad bēbídé’áá á mbwóg e Judeya esyəál ne á dyad á Jerusalem, békag áwē â-wógl̄en m̄ó. Néé bēmpaléé m̄m̄āb mbéb áte Jone ádusén b̄ó á edí b̄ é Jodan.

⁶Jone ahágé’áá mbóté éche bēbénlé nyon̄ éche ébídé á yäl e kam̄l.† Awáá’áá ngóó a ngob e nyam. E’chuu ne bengóméé b̄ó ádyágé’áá. ⁷Ahónté’áá áá, “Mod äpě ámbid echēm awě atómé me. Meék-wognedéé ké âbwaam ásē áhune m̄m̄ē nkɔd mé metámbe. ⁸Ndusan nyé ne mendí b̄, bon̄ ádusén nyé ne Edəóðəŋ éche Ésáá.”

Yesue akudé edusen ne mekagsen

(Mat 3.13-4.11; Luk 3.21-22, 4.1-13)

⁹M̄m̄ē mesú Yesue ambíd á dyad á Nazaret á mbwóg e Galilia ápe wéé Jone. Jone andusén m̄ó a edí b̄ é Jodan. ¹⁰Áde Yesue ábídéé á edí b̄-te d̄ó ányiné néé ngob e dyöb énednadté. Edəóðəŋ é Dyöb émbid ádyöb, ésud m̄ó á nló m̄n néé él̄ə. ¹¹Héé ehób ébídéé ádyöb nén, “Edíi awem mwän a nlém awě n̄d̄óó bwāmbwam. Ndé menyin̄ge ne we.” ¹²Ábwóg-ábwóg echē Edəóðəŋ

†1:6 Bēbénládtáá nyon̄ é nyam eche béchəgéé bán Kam̄l âbel mbóté. Mbóté éched éébáge’áá kunze é mbóté.

ɛ̀nkid Yesue á ehyáŋge. ¹³Andyéé áwed móom mé e'pun méniin, Satane ákagé mós. Nyam éché ékaa' ébéde áwed, ángel-
le éwõŋgán mós.

Yesue apwedé bembapee bé'sõ

(Mat 4.12-22; Luk 4.14-15, 5.1-11)

¹⁴Ámbid e pónde bénhē Jone á mbwɔg. Áde bémáá mós ahé á mbwɔg, Yesue ampé á mbwɔg e Galilia ákalé nkalaj m̄ bwám ní Dyõb, áhõbē nēn, ¹⁵“Pón-
dé epedé, nkamlen ní Dyõb ndé benben. Nyé mod téé áhəŋlen áde abé dé mbéb, nyédúbe-'e nkalaj m̄ bwám.” ¹⁶Áde Yesue ábamméé nkin mé edib-é-nzab é Galilia annyín Simõne bós mwãnyaj Andreyá, née bébwéméé mbínzé. Bébédeé bekób-bé-súu. ¹⁷Héé Yesue álanŋgé bós aá, “Nyéhíde me. Ngáne nyékóbeé súu bɔɔb, meéyõgēd nyé ngáne nyétēdtē bad nlém á abum áhíd me.” ¹⁸Ábwõg-ábwõg bēntedé échab mbínzé, béhidē-'e mós. ¹⁹Néé ákíí mwá etún, annyín bãn ábe Zebedie, Jemse bós mwãnyaj Jone á bõle-tē néé bébwéméé mbínzé. ²⁰Anyín áde ányíné bós, anchélé bós. Bēntedé echab sáŋ Zebedie ne bad bé nsón á bõle-tē béhidē Yesue.

Yesue abídté mod edáádəŋ é mbéb áte

(Luk 4.31-37)

²¹Yesue ne ábē bembapee béniin bēnké á dyad á Kapenahum. Áde mbweme-nkõme-áte mpédé, Yesue anké asól á ndáb e mekáne, ábootéd bad ayóged. ²²Nyaa eche áyógté'áá enkméd bad yál áte bwámbwam áyāle ayógté'áá née mod awě nzé ahõbē né émáá. Eeyógté'áá nēŋgáne bemeléede bé mbéndé. ²³Héé mod nhóg awě edáádəŋ é mbéb émbēē áte ápédé táléd, ábõnē aá, ²⁴“A-Yesu, mod a Nazaret, cheé syánē déwõŋné? Ehyedé sé awúu-ye? Mbíí we bwám. Edíí mod awě Dyõb álómé, awě asáá.” ²⁵Héé Yesue ákãnnéé échē edáádəŋ é mbéb áte aá, “Lám, bíd ane mod áte!” ²⁶Dós

échē edáádəŋ é mbéb éságte ane mod áte ngíne-ngíne, échē-'e esaád é ngíne, boŋ ébíd-te mós áte. ²⁷Menyáké ménkõb ábē bad bwámbwam. Bésedte nhóg ne aníníí bánken, “Nzé-dyámé dén! Ayóged dékõlē dén-e? Anén mod awóó ngíne ákamlen e'dáádəŋ bé mbéb, é'wõgnē-'e mós!” ²⁸Nén dēmbēl nkalaj míme Yesue mēnkanléd mbwõg e Galilia esyáól.

Yesue achõŋtə ekud é bad

(Mat 8.14-17; Luk 4.38-41)

²⁹Néé béhídté á ndáb e mekáne hidtén, Yesue nchoo ne Jemse bós Jón bēnké á ndáb eche Simõne bós Andreyá. ³⁰Simõne mwaád nyaá ambé á anõŋ dé nkole, ahéb dēnsog mós. Áde Yesue ápédé pēn, bēnlāá mós tēŋgene nkole míme ane mmwaád. ³¹Dós ákíí wée ane mmwaád ábéde, boŋ áchõŋgē mós á ekáá, awõŋgēn mós ásyə áse. Ahéb dēmmaá mós, ákõb-pe bós nken. ³²Ene ngukél áde enyen é-máá asud, bad bēmpēn bad bé nkole bésyāól ne bad bésyāól ábe e'dáádəŋ bé mbéb bēmbēē áte wée Yesue. ³³Bad bé dyad bésyāól bēnkaŋnén mmwe ndáb míme Simõne. ³⁴Yesue anchoód bad híin ábe békónlé'áá nkole nyaa ne nyaa, abíded-te bad e'dáádəŋ bé mbéb híin áte. Eémwage'aá pen aá ábē e'dáádəŋ bé mbéb é'hõb dyamdyam áyāle bēmbíí mod awě ádíí.

Yesue akalé nkalaj m̄ bwám á Galilia

(Luk 4.42-44)

³⁵Epoŋ é mbwembwe áde bín béékēnlēē, Yesue anhidé áse, áhidē á dyad-tē, áke á ahõŋgé á hõm, ákãnnē'. ³⁶Simõne ne bad ábe bõbõ bēmbē, bēmbootéd Yesue ahead. ³⁷Bédíbté-'aá mós, dós bēlanŋgéé mós bán, “Moosyáól aheade we!” ³⁸Yesue anláá bós aá, “Dékag hõm démpēe. Dékag á myad míme ndé benben ábel boŋ níkal nkalaj m̄ bwám áwed ampē, áyāle míme nkalaj m̄wó níkós boŋ mpē á nkõŋsé.” ³⁹Né-õ, anké mbwõg e

Galilia esyɔ́l, ákalé nkalaj ím bwám á ndáb é mekáne, ábidtē-'e bad e'dáádəŋ bé mbéb áte.

Yesue achõŋtɛ mod awě meləŋ mékóbé

(Mat 8.1-4; Luk 5.12-16)

⁴⁰ Mod nhóg awě meləŋ mékóbé ampě wée Yesue, abwóg mebóbóŋ, ácháā mó aá áwõŋgen mó. Anhób aá, “Nzé edáá ehele ébél me nsáj.” ⁴¹ Ngol enkon-néd Yesue. Dóó ábidtɛ ekáá, ábānē mó á yəl, boŋ álanŋgē mó aá, “Ndəó, sáj!” ⁴² Ábwóg-ábwóg ímme meləŋ mēmmaá ane mod á yəl, áchõŋ-'e. ⁴³ Yesue anláá mó aá ákag, asím-me mó etúu áte aá, ⁴⁴ “Nɔnɛ́, weelánŋgé modmod dyam áde ábénlédé, boŋ kě élúmed yəl wée prise, ásimen we. Ébag-ke mendɛ ngáne mbéndé e Mosee éhedeé, álúmed bad wée mósáā.” ⁴⁵ Boŋ ké nê, áde ane mod abídé, ankě, áke ákalé mó ímmê nkalaj hõm ásyā́l. Ankal mó bwāmbwam nyaa eche Yesue éehele'aá dyad ké ahóg asól ámpé á ntálé. Antím ádyéé' á mehónŋgé wée bad béesaá. Ké nê, bad bébidé' mebwóg mészā́l béhyāŋ awě.

Yesue achõŋtɛ mod awě awédé epɛd

(Mat 9.1-8; Luk 5.17-26)

2 Née nguse é e'pun étómé, Yesue an-sú ámbid á Kapenahum. Bad bénwõg bán ahúú. ² Ekud é bad énkümēn áwe ndáb nyaa echě etál éébēdeé á ndáb-te, ké á mmwe. Yesue akänlé'áá bó eyale é Dyõb. ³ Héé dóó bad béniin bépééné mod awě awédé epɛd. ⁴ Boŋ ngáne ndun e mod émbēē áhed, bénkēnhenlé mó apɛɛn wée Yesue ábédé. Né-ɔ́, bénchāŋgē á ndáb mīn, bēnēdē nnõŋ í ndáb á nló mīn wée Yesue ántyēēm̄. Áde bémáá nnõŋ anede, bēnsudtén ane mod ebúm éche ánaa'é ámin wée Yesue ámbē. ⁵ Áde Yesue ányíné adúbe ádē ábe bad béwóó áte anláá ane mod awě awédé epɛd aá, “A-mwān, nlāgséné we mbéb.”

⁶ Doŋge dé bemeléede bé mbéndé ábe bēndyéé áse áhed bēmbootéd anyoo áte á nlém-tê bán, ⁷ “Chán anén mod áheleé se áhõbē' enén ndín e akan? Asyā́ Dyõb. Nzéé ahelese álagsén mbéb ésebán Dyõb dēmpen?” ⁸ Ábwóg-ábwóg Yesue anchēm bó mewēmten. Héé ásedtɛé bó aáken, “Cheé ékóó boŋ nyéwõõ' enén ndín e mewēmten?” ⁹ Ahéé áde dyam ásad, naa áhõb wée 'Nlāgséné we mbéb,' káa áhõb wée, ‘Syā́ áse, étéd échõŋ ebúm é-booted ake?’ ¹⁰ Boŋ, mēlūméd nyé nén meé Mwān-a-Moonyõŋ awóó kunze á nkõŋsé álagsen mbéb.” Dóó álanŋgeé ane mod awě awédé epɛd aá, ¹¹ “Nlāŋge we nén, syā́ áse, étéd échõŋ ebúm, ésúe' á ndáb.” ¹² Hê dēn wée moosyā́l áncɔnɛ́ mó nê, ane mod anhidé áse, atéd éche ebúm ábootéd-te ake. Yəl enkóm bó áte bwāmbwam, békēnē Dyõb, bēhõbē bán, “Séenyinēé sé enén ndín e dyam mbêd!”

Yesue achénlé Levie

(Mat 9.9-13; Luk 5.27-32)

¹³ Ámbid e nê, Yesue antím ámbid ámpé á nkin mé edib-é-nzab é Galilia. Ndun e mod empě awě, ábootéd-te bó ayóged. ¹⁴ Áde átóméé á nzii, annyín nlad-é-tááse nhóg awě béchógé'áá bán Levie, mwān awě Alpasee. Levie andyéé áse á ndáb echě ákóbé'áá tááse áte. Héé Yesue álanŋgeé mó aá, “Hídé me.” Dóó Levie átyéémé ámin boŋ áhidē-'e mó.

¹⁵ Ámbid e pónde Yesue adyágé'áá ndyééd á ndáb wée Levie. Ekud é besaad bé tááse ne bad bé mbéb bēmpēé bēhídé'áá mó. Bóbõ bēndyéé á tébele ne ábē bembapɛɛ. ¹⁶ Áde doŋge dé bemeléede bé mbéndé ábe bēbédé Bēfarisia bényíné Yesue ádyāŋ ndyééd ne ábē bad bé mbéb, ne besaad bé tááse, dóó bésedtɛé ábē bembapɛɛ bánken, “Cheé ékóó boŋ ádyāŋ ndyééd ne échē ndín é bad?” ¹⁷ Áde Yesue áwógé nê, anláá bó aá, “Bad ábe bēdyéé bwām bēétõgnenɛ́ mod-a-bwɛl. Bad ábe békõnle' bõó bē-

tógnéné mod-a-bwel. Meépedéé á nkõjsé áchéle bad ábe békóbnédé á'sõ é' Dyõb, boḡ mpedé áyãle bad bé mbéb."

**Nsedtéđ tãḡgene adid á yãl
nzaa á mekáne-tê**

(Mat 9.14-17; Luk 5.33-39)

¹⁸Póndé póg ebédé, bembapee ábe Jõne, Ndusene ne Befarisia bëndid yãl nzaa á mekáne-tê. Dõo bad behóg bépédé wéé Yesue boḡ bésedte mó bánken, "Cheé ékóó boḡ bembapee ábe Jõne, Ndusene ne ábe Befarisia bédidé yãl nzaa á mekáne-tê boḡ ábõḡ pen béedidé?" ¹⁹Yesue ankwentén bõ ne ngan aá, "Chán bad ábe bélébpé á ngande e e'wóngé, béhele bédidé yãl nzaa á mekáne-tê áde mod awě akude sómbé ádíí adé ne bõ? Béedidéé, béetãḡgeneé yãl nzaa adid á mekáne-tê póndé eché mod awě akude sómbé ádíí ne bõ. ²⁰Boḡ epun épě éche békobénné bõ mod awě akude sómbé. Échê epun dõo bédidté yãl nzaa á mekáne-tê. ²¹Nyëbíí nén bán nzé mod anabpe' mbóté, eetédéé eped é abad ékõlê se anabnéđ nchun í mbóté. Áyãle nzé échê eped é abad ébóótédé abób áte ébelé éhabnéđ abad dé nchun. Nê ábele', échê epõn ékãle' áte tómaa ngáne énsëbëé abé. ²²Melemlem nêḡ-gáne mod éetédëé mím mékõlê se ahé mó á nchun mé ntyóg,[‡] se ápen. Áyãle nzé abelé nê, né mím méhõđ kóõḡ ntyóg ñyéd, mím mémãđ asyõge ntyóg-ke ámpë mbéb. Boḡ bétédéé mím mékõlê, béhé á ntyóg mékõlê-te."

Nsedtéđ tãḡgene Mbwe-mé-nkõme-áte

(Mat 12.1-8; Luk 6.1-5)

²³Mbwe-mé-nkõme-áte nhóg Yesue atómé'áá á nzag e ngun-tê. Ambé ne ábë bembapee. Áde békagké nê, dõo ábë bembapee bébóótédé e'sóg é' ngun apád. ²⁴Héé Befarisia bélãḡgeé Yesue bán,

"Nõnë', cheé ékóó boḡ ábõḡ bembapee bébele dyam áde mbéndé éebageé kunze ábel á mbwe-mé-nkõme-áte?" ²⁵Yesue antimtén bõ aá, "Nédé nyéelãã'é mbêđ á kãlag e Dyõb dyam áde kãḡ Dabide ámbenlê áde bétógé chõm éche bédyãgkê ne áde nzaa ékóbé mó ne ábë bad-e? ²⁶Ansól á Ndáb-e-Dyõb á póndé eché Abyataa ábédé prise ambáábãã. Andyé e'wele ábe é'bédé nde e Dyõb. Boḡ eched mbéndé éebageé mod ké nhóg kunze ádyë ábë e'wele étõméé Prise. Mwën andyé ábë-'e kóõḡne bad ábe bënwoón mó donge." ²⁷Dõo Yesue ásógteé aá, "Dyõb dénsëbë moonyõḡ ahøg, boḡ átiidë epun éche békõmmëé áte. Enkënsëbéé epun atíí boḡ áhögé moonyõḡ aá ákõmme áte échê epun. ²⁸Né-õõ, Mwän-a-Moonyõḡ awóó nkamlen kóõḡne ámin e mbwe-mé-nkõme-áte."

Yesue achõḡté mod awě ekáá éwédé

(Mat 12.9-14; Luk 6.6-11)

3Héé Yesue átimé ámbid á ndáb e mekáne. Mod abédé áhed awě ekáá éwédé. ²Bad behóg ábe bébédé áhed béhéde'áá Yesue awusé akóben. Né-õõ bënõné'áá Yesue chodchod, ányín nzé ádíđ ane mod bwãm á mbwe-mé-nkõme-áte. ³Héé Yesue álãḡgeé ane mod aá, "Hyě étyéem á'sõ hén!" ⁴Dõo Yesue ásedteé ábë bad aáken, "Nyélãã me ké édé mbéndé ábel mboḡ á mbwe-mé-nkõme-áte, kãã ábel mbéb. Édé mbéndé áson alongé á mod, kãã áwúu mó?" Boḡ bénkënhõbpé dyamdyam. ⁵Anwóg ndutul á nlém-tê bwãmbwãm áyãle ábãb e'lel bé nlém á abum. Héé ánõné bõ ne meliḡgá, boḡ álãḡgë ane mod aá, "Sálé ekáá áte." Asále áde ane mod ásanlé ekáá áte, ekáá éndyëé mó bwãm ámpë. ⁶Héé Befarisia bébídé á ndáb e mekáne, boḡ békë bëtãnë bad bé epepé éche

[‡]2:22 Ntyóg mímě bėbėnlė ngob e nyam mõõ bėbėnlãdtãã póndé eched.

Herɔde, ábwɔg-ábwɔg bɔ́bɔ́ béhəgkɛ Yesue áwúu mɔ́.

**Ndun e mod ehídé
Yesue á edib é Galilia**

⁷ Yesue ne ábê bembapɛɛ bɛnhidé békɛ á edib é Galilia. Ndun e mod ehídé mɔ́ áwed. Ábê bad bémbid á mbwɔg e Galilia, á Judeya, ⁸ á Jerusalem, á mbwɔg e Idumeya, á mbwɔg echɛ edé échíní epɛd é Jodan, ne á myad míme méde benben ne myad mémbáá mé Tire ne Sidon. Ábén bad bépágé'áá wée Yesue áyɔle bɛnwɔg mam míme ábélé'áá. ⁹ Bad bɛmbuú áte nyaa echɛ echabé ámín. Né-ɔ́, Yesue anláá ábê bembapɛɛ aá béboɣsen bɔ́le ábel boɣ bad béekaynán mɔ́. ¹⁰ Ammáad ekud é bad ahood, né-ɔ́ bad bésyɔ́l bémpeɛ ábe békónlé'áá bɛbuné ape wée ádíí, ásitén mɔ́ ábel boɣ bédyɛɛ bwám. ¹¹ Póndé tée echɛ e'də́ɔ́dɔɣ bɛ mbéb ábe é'bédé bad áte bényinné mɔ́, é'bélé'áá bad ábe é'díí áte béhūnē áse, é'bōnē-'ɛ bán, "Wɛ-ɛɛ edé Mwán a Dyɔ́b!" ¹² Yesue ansím bɔ́ etúu áte aá bɛlɔ́ngɛ bad nyaa e mod eche módíí.

**Yesue apwedé bembapɛɛ
dyòm ne bébe**

(Mat 10.1-4; Luk 6.12-16)

¹³ Hée Yesue áchágkɛ á ekone mîn, áchɛnlé bad ábe áhédé'áá, boɣ bépág áwē. ¹⁴ Dɔ́o ápwédé bad dyòm ne bébe ábê ne mɔ́, áchágé bɔ́ aá bembapɛɛ bé nlómag ábe álōmmē-'ɛ ákal eyale é Dy-ɔ́b. ¹⁵ Ambäg-ke bɔ́ ngíne ábided bad e'də́ɔ́dɔɣ bɛ mbéb áte. ¹⁶ Ábê bad dy-òm ne bébe bɛbédéɛ: Simɔ́ne awe Yesue ánuú'é mbəɣ aá Petro; ¹⁷ Jemse bɔ́ mwányay Jɔ́ne, bán ábe Zɛbedie, (ábe Yesue ánuú'é mbəɣ aá Bwanegese, awé adé bán, Bán bé ngin.) ¹⁸ Andreya bɔ́ Filibe, Batolomyo, Matyo, Tɔ́mase, Jemse mwán awé Alfɔ́se, Tadiose, Simɔ́ne awé

ambé á epepé é kán e alɔɣ, ¹⁹ ne Judas Iskariɔde awé antím Yesue asóm.

Béchógé Yesue bán Belzɛbule

(Mat 12.22-32; Luk 11.14-23, 12.10)

²⁰ Hée Yesue átímé á dyad. Ekud é bad ênkaán ámpɛ nyaa echɛ Yesue ne ábê bembapɛɛ bɛnkɛnwɔ́ngɛ póndé ádyé ndyééd. ²¹ Ade Yesue baányay bɛwógé nê, bɛnkɛ mɔ́ ahɛd, áted mɔ́ áswɛn mɔ́ á ndáb áyɔle bad béhóbe'áá nɛn bán, "Nló méésáá'é mɔ́ áte." ²² Douge dé bemeléde bɛ mbéndé ábe bɛmbid á Jerusalem béhóbe'áá bán, "Belzɛbule adé mɔ́ áte. Ene kəɣ e e'də́ɔ́dɔɣ bɛ mbéb chɔ́ ebagé mɔ́ ngíne ábided bad e'də́ɔ́dɔɣ bɛ mbéb áte." ²³ Hée Yesue áchɛnlé bɔ́ boɣ ákanlé bɔ́ ngan aáken, "Chán Satane áhele se abídéd Satane?" ²⁴ Nzé bad bɛ alɔɣ ahóg békábné áte, boɣ nchemtén méésɛ, áde alɔɣ déehelɛé atyéem. ²⁵ Nzé abum á ndáb-pe ákáb-né áte, boɣ nchemtén méésɛ, áde abum á ndáb déehelɛé atyéem. ²⁶ Né-ɔ́, nzé nkamlen í Satan íkábné áte, boɣ bɛn ne bɛn bɛwane, míme nkamlen méebem-mé, mékwɛ, ínpē-'ɛ ásóg. ²⁷ Né dɔ́o mod eéhɛlɛɛ se asól á ndáb e ngíne-e-mod se ádūm ábê bwém ésebán asébpé mɔ́ ahaɣ. Amaa-'áa mɔ́ ahaɣ, boɣ atéd ábê bwém é'syɔ́l. ²⁸ Ne mbále nláɣge nyé nɛn mɛé Dyɔ́b délagsɛn bán bɛ baányay mbéb ísyɔ́l míme bɛbélé kóáɣne nzyóɣ ké ehéé echɛ bɛbídté á nsəl. ²⁹ Boɣ kɛnzéé awé ahóbe e'bébtéd é' mekan tɔ́ngene Edə́ɔ́dɔɣ éche Ésáá, éekudté alagsɛn mbéd. Abelé mbéb míme méé-wóo alagsɛn." ³⁰ Yesue anhóbe nɛn áyɔle bad béhóbe'áá bán, "Edə́ɔ́dɔɣ é mbéb edé mɔ́ áte."

Yesue nyaá ne baányay

(Mat 12.46-50; Luk 8.19-21)

³¹ Hée Yesue nyaá ne Yesue baányay bɛpédé, bɛtyéem é ebwɔ́g-te, boɣ bɛlómé mɔ́ achág. ³² Ndun e mod

enlɔɣnéd Yesue. Bëndyɛ́ á sē. Dɔ́ bəlɔ́ɣɛ́ mɔ́ bán, “Echõɣ nyon ne baányon bédé á ebwɔ́g-te béhede wɛ.”³³ Hée Yesue á sɛdté bɔ́ aáken, “Nzɛ́é adé echẽm nyaɣ, benzéé-’ɛ bédé bãnned?”³⁴ Dɔ́ Yesue á nɔ́nɛ́ bad ábe bəlɔ́ɣnédé mɔ́ nê, boɣ áhɔ́bɛ’ aá, “Echẽm nyaɣ ne bãnned bɔ́ bɛn!”³⁵ Kénzɛ́é awě abele mam ímme Dyõb áhedé adí mwãnned, abé-’ɛ echẽm nyaɣ.”

Ngan e mbál-e-bũ

(Mat 13.1-9; Luk 8.4-8)

4 Yesue ambootéd bad ayóged ámpɛ́ á nkɛ́g mé edib é Galilia. Bad ábe bɛnlɔ́ɣnéd mɔ́ bɛntõmtɛ́n abuu áte, nê dɛmbɛ́l asɔ́l á bõle-tê ádyɛ́é áwɛd-te. Ábê bõle bɛmbɛ́ á edib-tê. Ene ndun e mod chɔ́-’ɛ enlyɔ́g á nkin mé edib.² Abɛ́nládtáá ngan áyóged bɔ́ mekan híin. Ankalé bɔ́ ngan aá,³ “Nyéwóglɛn! Nkwel-é-nzag nhɔ́g ankɛ́ mbál asob á nzag-tê.⁴ Áde ásobéé mɔ́ nê, donge dénhũn á nzii-tê, menɔ́n mɛmpɛ́ mɛmad mɔ́ asõmteɛ.⁵ Donge dénhũn á meláá-tê wɛé ndɔ́ɔb énkɛ́mbuú’ é áte. Énwãmsɛ́n abíd á sē ngáne ndɔ́ɔb énkɛ́nchabpé á sē.⁶ Boɣ nɛé enyɛn é ngíne épédé énhyãád ábê bwɛ́m é’wé-’ɛ, áyɔ́le nkaɣ mɛnkɛ́nsɔ́n-lé bɔ́ á ndɔ́ɔb-tê bwãm.⁷ Mbál mɛmpɛ́e mɛnhũn wɛé mekɔ́d médíí. Nɛé mekɔ́d mē mékwógé, mékãɣ akwog áde ábê bwɛ́m, nê ábɛl bɛnkɛ́nchyáá’ é.⁸ Boɣ donge dé mbál dénhũn á ndɔ́ɔb e bwãm. Ímɛ́n mbál mɛmbíd á sē bwãm, íkwɔ́g, íchyáá-’ɛ. Donge dé e’sɔ́g dénwálé móom mé mbum meláán, donge móom ntóób, ábíníí-’ɛ, mbwɔ́kel.”⁹ Yesue an-sógéd enén ngan aá, “Kénzɛ́é awě awóó metúu, áwóge’.”

Nzɔm echẽ ekəó boɣ Yesue ákalé ngan

(Mat 13.10-17; Luk 8.9-10)

¹⁰ Áde Yesue ályógé mwɛ́mpɛn, ábê bembapɛɛ dyõm ne bébe ne bad ábe bɛmbɛ́ ne mɔ́, bɛnlãá mɔ́ bán átógned

bɔ́ échê ngan.¹¹ Hée Yesue álɔ́ɣɛ́é bɔ́ aá, “Dyõb ábágé nyé kunze ábii kun e nkamlen ímɛ́, boɣ ne bad bɛmpɛ́e abele aá bɛwóge’ ímɛ́n mekan mɛsyɔ́l dásɔ́ á ngan-tê.¹² Abelé nê, ábel boɣ, ké bényinê ké nyínén, béechemé, ké bɛwógé ké wógén béésõɣtãn áyɔ́le nzé bésõɣtɛ́né né bɛtímn Dyõb, békũd-te alagsɛn dé mbéb.”

Yesue atókgé ngan e nsob a mbál-e-bũ

(Mat 13.18-23; Luk 8.11-15)

¹³ Dɔ́ Yesue á sɛdté bɔ́ aáken, “Nédé nyéésõɣtɛ́né enén ngan-ɛ? Nzé nyéésõɣtɛ́né chɔ́ chán-nɔ́ nyémwɛé échíníí ngan asõɣtɛ́n?¹⁴ Nsob-a-mbál awéne eyale é Dyõb.¹⁵ Donge á bad bédé nɛɣ-gáne mbál ímɛ́ nɦúné á nzii-tê. Nzé bɛwógé eyale é Dyõb ábwɔ́g-ábwɔ́g Sataɛ abelé áhye ahúd bɔ́ chɔ́ á nlém-tê.¹⁶ Ábíníí bédé nɛɣgáne mbál ímɛ́ nɦúné á meláá-tê. Bɛwóge’ eyale é Dyõb, ábwɔ́g-ábwɔ́g békõb-pɛ chɔ́ ne menyinɣe.¹⁷ Boɣ échê eyale éewɛ́nnãádtɛ́ bɔ́ á nlém-tê, bédúbpɛ-’ɛ chɔ́ dásɔ́ á esõɣ é pónde. Né-ɔ́, nzé ndutul ne metake bɛpédé áyɔ́le échê eyale bédol yál ámbíd ábwɔ́g-ábwɔ́g.¹⁸ Ábíníí-’ɛ bédíí nɛé mbál ímɛ́ nɦúné á mekɔ́d-te. Bédíí bad ábe bɛwóge eyale é Dyõb,¹⁹ boɣ mpúlé mé nkõɣsɛ́ ne adɔ́ɣ dé abud á bwɛ́m awóɣ, ne ahɛd á bwɛ́m bɛmpɛ́e ákãɣ bɔ́ nlém áte nyaa echẽ béeheléé e’pum achyáa.²⁰ Boɣ bad ábe bédé nɛɣgáne mbál ímɛ́ nɦúné á ndɔ́ɔb echẽ eboó yál, bédíí bad ábe bɛwóge’ eyale é Dyõb, békõb-pɛ chɔ́, béchyãá-’ɛ e’sɔ́g ábe é’wánlé mesongé mé mbum móom meláán, móom ntóób ne mbwɔ́kel.”

Nzé béchódé etrukãɣ béekongéé chɔ́

(Luk 8.16-18)

²¹ Hée Yesue á sɛdtéé ene ndun e mod aáken, “Mod asónlé etrukãɣ échẽ á-máá achod á ndáb-te, ábãné chɔ́ á ebwɔ́g-sé ké’ɛ á anõɣ sé-ye? Saá á atii

dé etrukáj mîn dǎw ábelé ábānē chǎw?
²² Chǎm ké éhéé éche ékǎjnéde ébíd á enyen. Ké éhéé-'é éche békúténé bédibé chǎw. ²³ Kénzéé awě awóó metúu, áwóge'.

²⁴ "Nyétǎj chǎm-éé nyéwógeé anǎn áte bwām! Melemlem mé nhǎgtéd míme ébénlédé wée wěn mǎw Dyǎb dǎmpē débénlédte, ábenléd-te mǎw tǎmaa ngáne wēmbenlédte wée wěn. ²⁵ Kénzéé awě awóó nsǎjten nǎ kun é nkamlen mǎ mǎn, Dyǎb débǎd mǎw mǎmē nsǎjten abe. Ane awě mǎw-'é eewóo, Dyǎb dékóbén mǎw kǎjǎne mwǎmpǎn awě awóó."

Ngan e mbál-e-bǔ

²⁶ Yesue ambé áhǎbe aá, "Nkamlen nǎ Dyǎb ndíi nǎngáne mod awě akií mbál-e-bǔ asob á nzag-tē, ²⁷ átím ámbíd á ndáb, nkuu ákǔne', mǎte ábelé míme nsǎn. Ene pǎndé esyǎál, mbál ébide ásē, ékwǎge' ésebán abíe' ngáne nē ábenladte. ²⁸ Ndǎwb chǎn-éé ebele boj bwēm é'k-wogé', é'chyāā-'é e'pum. Nlóm mǎ byaá mǎw nsēbpe abíd, ámbíd e pǎndé mb-wéem kǎjǎne ásǎg, e'sǎg bǎmpē é'bíd. ²⁹ Boj nzé e'sǎg é'máá awúu, ábwǎg-ábwǎg ane mod abelé atéd páá áke dé apád áyǎle pǎndé eché bépadeé epedé."

Ngan e mbál míme níhíné

(Mat 13.31-32, 34; Luk 13.18-19)

³⁰ Héé Yesue áhǎbéé ámpē aáken, "Cheé déhéleé-se déhǎgtén nkamlen nǎ Dyǎb-ē? Ngan ehéé débénlédte eché élǔméd ngáne mǎmē nkamlen ndíi-ye?
³¹ Ndíi nǎngáne mbwé e mbál-e-bǔ eché mod átédé boj ásob á nzag-tē. Mbál-e-bǔ edé mwǎmpǎn bwāmbwam nzé béhǎgténé chǎw ne mbál mémpēe míme ndé á nkǎjsé. ³² Boj nzé ékwǎgé, ékǎle' tǎmaa e'sum[†] é'syǎāl, éwóo-'é ngen éche menǎn méhyagké mǎm alǎj áte." ³³ Yesue akǎnlé'áá bad eyale é Dy-ǎb, ábenláád ekud é ngan émpēe nǎj-

gáne échén. Akǎnlé'áá bǎ nyaa eché bé-sǎjtǎnnē. ³⁴ Eékanle'aá bǎ áde éeben-lédeé ngan, boj nzé anlyǎg mwēmpen ne ábe bembapee aláá bǎ mam méstyǎál míme échē ngan éhǎbéé.

Yesue ahǎjǎdté ekukud

(Mat 8.23-27; Luk 8.22-25)

³⁵ Échē epun dǎn ngukél, dǎw Yesue álǎngéé ábē bembapee aá, "Syāá déche-abe ped e edib eníníi." ³⁶ Héé ábē bembapee béchénné ene ndun e mod boj bésǎlē á bǎle-tē wée Yesue ámbēé boj békǎné mǎw. Myǎle mémpēe mém-bē áhed. ³⁷ Ábwǎg-ábwǎg dǎw ekukud é ngáne ébǎótédé atóm, boj mendíb mészǎlē á bǎle-tē nyaa eché bǎle bēmpǎn-é asú á mendíb sé. ³⁸ Yesue ambé á bǎle-tē á ped e mbíd. Annaa ásē ábānē nló á mbǎjǎgé mǎn, ákǔne'. Héé bényeméé mǎw ásē, boj bélǎngē mǎw bǎnken, "A meléed, weewóo' é we pǎndé ée syǎnē dédíi á kwééd-te-ye?" ³⁹ Héé Yesue á-tyéémé ámǎn boj ákǎnnē échē ekukud áte aá éhǎw, aláá-'é mendíb aá mészud. Ekukud énsǎg awan, ekíde-'é éhǎjǎtéd áte. ⁴⁰ Héé Yesue ásedtǎé bǎw aáken, "Cheé ékǎw boj nyéwǎgē mbwǎg? Nyéewóo' é adúbe kǎjǎ ne bǎwb-é?" ⁴¹ Boj mbwǎg ménkǎb bǎw bwāmbwam, bésedte nhǎg ne aníníi bǎnken, "Ebál e mod éhéé chǎn éche kǎjǎne ekukud ne mendíb bészǎngé?"

Yesue achǎjǎté mod awe awóó e'dǎsdǎj bé mbéb

(Mat 8.28-34; Luk 8.26-39)

5 Yesue ne ábē bembapee bēmpē á ped e edib eníníi, á mbwǎg e Gerasin. ² Áde Yesue ábídé á bǎle-tē bídén, ambómén mod awě abídé á soóbade. Edǎsdǎj é mbéb émbē ane mod áte. ³ Á soóbade dǎw ádyéé'áá. Mod-mod enkǎnhenlé mǎw abane á mehan

[†]4:32 Bǎn bé mel néé ndǎj.

ámpē, ké ne bengɔbéngɔbē. ⁴Áyāle ngen ne ngen, béháá'áá mɔ ne e'pwɔg ne bengɔbéngɔbē boŋ ké nē asel'é'áá bengɔbéngɔbē áhentéd-te e'pwɔg bē áte. Antómtén ngíne awóŋ nyaa echē mod-mod éehel'e'áá mɔ abwɔge. ⁵Atamnádtáá á soóbadé ne á e'kone-tē nkuu ne mūte, ábōnē e'saad ákwel'táád-te yāl ne meláá.

⁶Ane mod abédé mwā etún áde anyíné Yesue. Héé anyógté mehlélé, boŋ ábwɔgē mebóbóŋ áwē e'só-te, ⁷ábōnē esaád é ngíne, áhɔbē aá, “A-Yesu, Mwān a Dy-ɔb á Ngum, cheé sóo déwóŋné? Ncháa we á dín á Dyɔb mēé weekɔgsán me.”

⁸Ane mod anhɔb nē áyāle Yesue anláá edáɔdɔŋ é mbéb aá, “Á-edáɔdɔŋ é mbéb, bíd ane mod áte!” ⁹Dɔɔ Yesue ásedteé mɔ aáken, “Chán dín ádíí wē?” Ankwentén aá, “Dín ádíí me bán Amudteé, áyāle sēbuú áte.” ¹⁰Ambé ácháā Yesue aá eé-nānē' ábē e'dáɔdɔŋ bé mbéb ene mbwɔg.

¹¹Bɔɔb-ɔɔ, sáŋkalaa a esɔg é nguu chɔ-'e ébédé benben ne áhed, édyāg medyé á mbám mé ekone. ¹²Héé ábē e'dáɔdɔŋ bé mbéb e'cháá'e Yesue bán, “Lóm sé á nguu-tē wē, émwe sésɔl chɔ áte.” ¹³Héé Yesue ábágé bó kunze boŋ e'bidē ane mod áte. Abíd áde e'bidé ane mod áte e'sólē échē nguu áte. Échē esɔg ébédé dyam e'kálé é' nguu e'be. Ábwɔg-ábwɔg échē esɔg émpādē ásē, ényógté' á eláá é nkin mé edib-é-nzab, éhún á edib-tē, éhó-'e.

¹⁴Benɔn bé nguu béntóm mehlélé á dyad-tē ne á mebwɔg míme médé benben, ákale bad dyam áde ábénlédé. Ábē bad bémbí d áke dényin. ¹⁵Áde bépédé wée Yesue boŋ bényin ane mod awē ndun e e'dáɔdɔŋ bé mbéb émbēé áte, née ádyéé ásē, ahédé-'e bwēm á yāl bwām, adyéé-'e sen, mbwɔg ménkōb bó. ¹⁶Bad ábe bényin ádē dyam bēnlāā ábē bad ngáne ém-benlédte ne ane mod awē e'dáɔdɔŋ bé mbéb bémbéé áte. Bēnlāā-'e bó dyam áde

ábénlédé ne échē esɔg é nguu. ¹⁷Héé ábē bad bébóótédé Yesue achán bán ásyāé áwab mbwɔg. ¹⁸Áde Yesue ásóléé á bōle-tē, ane mod awē e'dáɔdɔŋ bé mbéb bém-bēé áte nē anchán mɔ aá búmɔ békag. ¹⁹Boŋ Yesue enkēnkwenténé. Anláá mɔ aá, “Súé' áwóŋ dyad, éke éláa áboŋ bad ndale e dyam eche Sáŋgwéé ábénlé we ne ngáne ápédé we ngɔl awóg.” ²⁰Hē dɔɔ ane mod áhídté boŋ ákag á mbwɔg e Dekapolis.[§] Ákanlé mod té dyam áde Yesue ábénlé mɔ. Bad bésyāēl ábe bēnwōg, yāl enkóm bé áte bwāmbwam.

Yesue achóŋtē mmwáád nhóg, ápūūd-te Jauruse mwān

(Mat 9.18-26; Luk 8.40-56)

²¹Yesue antim ámbíd á ped e edib eníníí ne bōle. Áde ápédé á nkin mímíníí, ndun e mod enkaŋnén áhed. ²²Dɔɔ mod nhóg awē akamlan ndáb e mekáne awē béchógé'áá bán Jauruse ápédé áhed. Anyín áde anyíné Yesue, ankwē ásē áwe mekuu. ²³Ne mechánge mé ngíne áhɔbē aá, “Awem mwān a mmwáád awāg. Són, hyē ébān mɔ ekáá á yāl, ábel nén ádyēé bwām, ábē-'e á alongé.” ²⁴Héé Yesue áhídé mɔ. Ekud é bad éhídé'áá Yesue nyaa echē bēnkaŋnéné mɔ.

²⁵Mmwáád nhóg-ke ambé áhed awē anwóŋ nkole míme mekíí mébíde'áá mɔ á yāl pónde ésyāēl. Mmē nkole mbédé mɔ á yāl á etún é dyóm-a-mwé ne míbe. ²⁶Atagé híin á mekáá mé bad bé e'bó, abébed-te ngáb esyāēl echē án-wōngē, boŋ ké nē enkēndyé'é bwām, nkole mbādē bádén. ²⁷Anén mmwáád anwóg mam míme Yesue ábélé'áá, dɔɔ ábíde mɔ ámbíd átíntē ene ndun e mod boŋ ásitán mɔ nkobe. ²⁸Áyāle anhɔb áwe nlém-tē aá nzé mósiténé ké mímē nkobe, né módyéé bwām. ²⁹Asiten áde ane mmwáád ásiténé Yesue nkobe, mekíí míme mébíde'áá mɔ á yāl ménselē, awóg-

[§]5:20 *Dekapolis*: adíí mbwɔg e myad dyóm.

ke á yǎl aá mɔchoó. ³⁰ Ábwɔg-ábwɔg Yesue ambíi aá ngíne ebídé mɔ á yǎl. Hê dɔɔ ákúnnédé átínté ene ndun e mod, boŋ ásedté aáken, “Nzéé asiténé me nkobe?” ³¹ Dɔɔ ábē bembapee bék-wentanné mɔ bánken, “Néé ényíneé bad békáŋné we á yǎl nén ésedté’ wéé ken nzéé asiténé we-ye?” ³² Ké nê, Yesue ambé ánoné’ ekíde ányín mod awě asiténé mɔ. ³³ Hée ane mmwaád ábóótédé anəŋ ne mbwɔg áde ányíne chòm-éé ébénlédé mɔ. Dɔɔ ápédé wéé Yesue boŋ ákwag mɔ á mekuu, álāngē mɔ mbále esyǎól. ³⁴ Hée Yesue álāngéé mɔ aá, “A mwān-a-mmwaád, adúbe ádōŋ ádíde wé bwām. Kǎg ne nsaŋ. Ndutul echōŋ chɔ’-e émaa.”

³⁵ Áde Yesue áhóbeé nê, dɔɔ bad behɔg ábe bébídé á ndáb wéé Jauruse bélāngéé Jauruse bán, “Awoŋ mwān amaá mɔ awé. Cheé étɔgneé Meléede ataged?” ³⁶ Boŋ Yesue enkéntédte dyam áde béhóbé néé dyam. Hée álāngéé ane mod a nkamlen aá, “Weewógé mbwɔg! Dúbé dúbpen.”

³⁷ Yesue enkemmweé aá mod ampée áhíd mɔ étóméé Petro ne Jemse bɔ mwānyaŋ Jone. ³⁸ Áde bépédé á ndáb wéé Jauruse dɔɔ ányíne mpuuté, awóg-ke mewé mé ngíne ímme bad béchye’é.

³⁹ Hée ásolé á ndáb-te boŋ ásedté bɔ aáken, “Cheé ékɔɔ boŋ nyébelé’ ímmén mpuuté, nyéchyè-’e mewé? Ane mwān eewédeé, akúne kúnén.” ⁴⁰ Boŋ bēm-bootéd mɔ awɔɔ. Ambídéd bɔ mod asyǎól á ebwɔg-te. Antéd ane mwān sáá bɔ nyaŋ ne ábē bembapee béléán, bésól á toŋ echě ane mwān ámbēé áte. ⁴¹ Hée Yesue áchōŋgé ane mwān á ekáá, boŋ álāngē mɔ aá, “Talíta kúm,” (awě adé bán, “A-mwān a ngondére, nlāngge we mée, hidé ásē.”) ⁴² Ane mwān anhidé ásē ábwɔg-ábwɔg, ábootéd-te ake. (Abédé dyòm á mwě ne ímbe.) Yǎl enkóm bɔ áte híin áde nén ábénlédé. ⁴³ Hée Yesue ásíméé bɔ etúu áte aá béelāngē modmod dyam áde ábénlédé, aláá-’e bɔ aá bébe ane mwān ndyééd.

Bad bé Nazaret béekobeé Yesue

(Mat 13.53-58; Luk 4.16-30)

6 Yesue anhidé adé hóm, asú áwē dyad nchoo ne ábē bembapee. ² Néé mbwe-mé-nkóme-áte ípédé, ambootéd ayóged á ndáb e mekáne. Bad híin bém-bē áhed. Áde bēwógé áde ayóge yǎl enkóm bɔ áte. Bésédte bánken, “Hée mɔ ábídné ímmén mésyǎól-é? Ndín e debyéé éhéé bébágé mɔ nén? Chán ámwagké ímmén menyáké ábel-é? ³ Kíné saá kápéntaa ádíí-ye? Saá mwān awě Maria nén-é? Kíné saá Jemse, Josebe, Judase ne Simone bɔɔ bédé baányaŋ-é? Baányaŋ bé bebaád bésyǎól-le ámpē béedyéé’ é ádyad-té hén ne syánē-ye?” Né-ɔɔ, bēnkɔɔ Yesue. ⁴ Dɔɔ álāngéé bɔ aá, “Nkal e’ dǎódəŋ awóo’ edúbé hóm ásyǎól étóméé áwē dyad, áwē túmbé-te ne áwē abum á ndáb.” ⁵ Eéheleé menyáké ké mehɔg ábel áhed, étóméé nguse é bad bé nkole ábe ábáné mekáá á yǎl, bédyē-’e bwām. ⁶ Yǎl enkóm mɔ áte bwāmbwam ne adúbe adē bad bēnkēnwóŋgé.

Yesue alómé bembapee dyòm ne bébe

(Mat 10.5-15; Luk 9.1-6)

Dɔɔ Yesue ákíí á myad mésad ímme médé benben, áyǎgtē bad. ⁷ Anchélé ábē bembapee dyòm ne bébe. Anlād bɔ áte, alóm bɔ bébe ne bébe. Ambě-’e bɔ kunze ábíded bad e’ dǎódəŋ bé mbéb áte. ⁸ Anlyógtén bɔ aá, “Nyéewánlé chómchóm á eke étóméé ntóŋ. Nyéewánlé ndyééd ké’ e ekwe, mod eesóó-’e mɔné á mesó mé abad. ⁹ Nyéhê metámbé boŋ nyéewánlé mbóté ébe.” ¹⁰ Ambád aá, “Ndáb ké ehéé echě ekobé nyé nyédyēé áhed kóŋŋ ne pónde echě nyéhídteé áde dyad. ¹¹ Nzé nyēpedé dyad áde béekobeé nyé, káa béekwenteneé nyé awóglen, nyétédé dɔ, nyékūd-te ebumbú á mekuu, álúmed nén bán échab ebébtéd énoŋne bēn.” ¹² Né-ɔɔ, bēnké békale’ eyale é Dyób bán bad bétede ádad abé dé mbéb. ¹³ Bémbíded

bad e'dəɔdɔŋ bé mbéb híin áte, béwɔgtɛ bad bé nkole híin ne dyɔg dé menzab, béchɔɔd bɔ.

Kwééd echě Jɔne, Ndusene

(Mat 14.1-12; Luk 9.7-9)

14 Bɔɔb-pɔɔ, Herɔde anwóg mam mésyɔɔl míme Yesue ábélé'áá. Áyɔle mam mé bwám míme Yesue ábélé'áá mêmbeɔl ambyéɛn hóm ásyɔɔl. Donje á bad béhɔb'é'áá bán, “Jɔne, Ndusene apuúdé. Néé ákɔá boŋ awóŋ ngíne ábel mímén menyáké mésyɔɔl.” 15 Bémpɛe béhɔbɛ bán, “Elaijaa mɔɔdé.” Ábíní-'e bán, “Adíi nkal e'dəɔdɔŋ nɛŋgáne nhóg átíntɛ e bekal bé'dəɔdɔŋ ábe bémbɛ se' bɔɔd.” 16 Áde Herɔde áwógé nê anhɔb aá, “Jɔne, Ndusene awě mêmbeɔl boŋ básɛl nló mɔɔdé. Atimé ámbid á alongé.” 17 Herɔde anhɔb nê áyɔle anlóm bad aá békɔb Jɔne, béhaŋ mɔ, béhé-'e mɔ á mbwɔg. Ambel nén áyɔle Herodyase, mwaád awě mwányan, Filibe ánsébɛɛ awóŋ, anwóŋ mɔ. 18 Jɔne aláŋgé'áá Herɔde pónde téé aá, “Weewóo'é kunze áwóŋ Herodyase, mmwaád awě mwányon.” 19 Né-ɔɔ, Herodyase anhíi Jɔne péɔl á nlém-tɛ, áhedé-'e aá mɔwúu mɔ. Boŋ Herɔde ambɛɔl enkɛnhenlé. 20 Herɔde ambé mbwɔg áte tɔŋgene Jɔne áyɔle ambíi aá adíi mod a bwám awě asáá. Né-ɔɔ akɔŋgé mɔ bwám, ábel boŋ dyam dé mbéb déebenlád mɔ. Adə́'áá mɔ awóglɛn kénée edíi bán pónde téé nzé anwóglɛn mɔ, atagé'áá áte á mewɛmten-tɛ bwámbwam. 21 Kóóŋne á asóg, Herodyase ankúɔ nzií echě áhédé'áá. Nén ábédé epun-ɛɛ Herɔde ábélé'áá ngande áwɛmten epun-ɛɛ ányhɔáádtɛ. Á ngande wɛ, Herode anlébé ábɛ bad bémbáá bé ngómena, bad bémbáá bé sánze, ne kase é bad é mbwɔg á Galilia. 22 Échɛ epun mwán a mmwaád awě Herodyase anhyé aság esáke. Nê dénwɔgɛd Herɔde ne ábɛ

beken menyinge. Né-ɔɔ, Kɔŋ Herɔde ansedéd ane mwán a mmwaád aáken, “Cheé édáá wɛé míbe wɛ? Měbɛ wɛ kéchéé échɛ éhedéé.” 23 Nén dɛmbɛɔl ammwé melɛ, áláŋgɛ mɔ aá, “Mmwág melɛ mɛé, mɛbɛé wɛ kéchéé éche éhedéé. Ké epɛd é mbwɔg échɛm échɛ níkamlanné.” 24 Né-ɔɔ ane mwán ankɛ nyaá aseded aáken, “Cheé méhedénné mɔ?” Dɔɔ nyaá átímténé mɔ aá, “Hédén mɔ nló míme Jɔne, Ndusene.” 25 Héé ane mwán átímé ámbid ábwɔg-ábwɔg wɛé kɔŋ, boŋ áláŋgɛ mɔ aá, “Báŋ mɛ nló míme Jɔne, Ndusene á taplɛt-te hén bɔɔb.” 26 Nén dénwɔgɛd kɔŋ Herɔde ndutul bwámbwam, boŋ ngáne ámmadté melɛ amwé á'sɔ wɛé ábɛ beken, enkɛnhenlé mɔ nló míme Jɔne abáan. 27 Héé álómé sánze pɔg aá épɛɛn nló míme Jɔne. Ene sánze enkɛ á ndáb e mbwɔg, esél Jɔne nló, 28 épɛɛn míme nló á taplɛt-te, ábɛ ane mwán a mmwaád. Ane mwán a mmwaád mɔ-'e ábe nyaá. 29 Áde Jɔne ábe bembapɛɛ béwógé nê, bɛmpɛ, bétéd mɔ ndim, béke bélíme.

Yesue adídté e'kálé é' bad é'táan

(Mat 14.13-21; Luk 9.10-17; Jɔn 6.1-14)

30 Bembapɛɛ bé nlomag ábe Yesue ánlómɛ bénhúu bétán mɔ beláá-'e mɔ mekan mésyɔɔl míme bébélɛ ne míme béyógtɛ. 31 Ekud é bad épágé'áá wɛé Yesue ne ábɛ bembapɛɛ bétimé-'e ámbid nyaá echě Yesue ne ábɛ bembapɛɛ benkɛnwóŋgé etál ádyé ké ndyééd. Dɔɔ Yesue áláŋgɛé ábɛ bembapɛɛ aá, “Syáá détim á ahóŋgé á hóm. Boŋ nyékóme áte mwámpin.” 32 Hɛ dɔɔ básólé á bɔle-tɛ, boŋ bétimé' á ahóŋgé á hóm. 33 Ekud é bad énniŋ áde békagké, bɛnchɛm-mɛ bɔ ábwɔg-ábwɔg. Ábɛ bad bémbid myad ne myad, békɛɛn mekuu, bényɔgɛd á'sɔ ne mekuu, básébé ape wɛé Yesue ne ábɛ bembapɛɛ békágé'áá. 34 Áde Yesue ábíde á bɔle-tɛ boŋ anyín ene ndun e mod, antómtén bɔ ngɔɔl abé áyɔle bébédé née

ńdyɔŋ ń mbód ńmme méewōo nnɔn. Né-ɔ́ ambootéd b́ ekud é mekan ayáged. ³⁵ Áde b́n é'boótédé ahín, ábē bembapee bēmpě áwē, bēhōbē nēn b́n, “Hén áde á etún-tē, pónde emaa-'e atóm bwāmbwam. ³⁶ Láá ábēn bad bétime' á myad-tē ńmme méde benben, ábel bēn béchan medyé ńmme bēdyēē.” ³⁷ Boŋ Yesue antimtén b́ aá, “Nyé b́ nyébe b́ chōm éche bēdyēē.” Hée bésedteé ḿ bánken, “Ehede weé séke séchan e'wele é' mbwókel é kábpe ébe,** sébe b́, bēdyē-ye?” ³⁸ Hée ásedteé b́ aáken, “E'wele é'tŋ nyéwóó? Nyéke nyénɔn.” Áde bémáá anɔn d́ɔ bēlāŋgeé ḿ b́n, “E'wele é'dé é'táan ne śu ébe.” ³⁹ Hée Yesue álāŋgeé ábē bembapee aá bēbel bad, békaben áte moŋge ne moŋge bēdyee á nkóókəə ḿn. ⁴⁰ Né-ɔ́ ábe bad bēndyee áse, doŋge á moŋge, mbwókel é bad, doŋge-'e móom mé bad métaán. ⁴¹ Hē d́ɔ Yesue átédé ábē e'wele é'táan ne échē śu ébe, ánɔné ámín, ásāgnān Dyōb, ákabtáád b́ áte, boŋ ábagé ábē bembapee aá békabpe ene ndun e mod. Ankabé-'e ábē bad kóŋŋne échē śu ébe. ⁴² Moosyáál andyé, akód-te. ⁴³ Bembapee bēnlád e'wele ne śu éche ényāg áse, enlón e'lŋ dyōm ne é'be. ⁴⁴ Mesongé mé baachóm ábe bēndyē ene ndyēéd mémbe e'kólé é'táan.

Yesue akii á mendíb ḿn

(Mat 14.22-33; Jɔn 6.15-21)

⁴⁵ Melemlem mé pónde Yesue anláá ábē bembapee aá bésól á b́le-tē, békag á'sō á Betsaida, á múde mé edib-é-nzab ńmíníí. Áde békagké nē, anláá ene ndun e mod aá bésūē' áwab mendáb. ⁴⁶ Áde Yesue amáá b́ alyágten, anchágé á ekone ḿn, ákáne. ⁴⁷ Née ngukél épédé, Yesue ábē bembapee bém-bēēn b́le átínté e edib, Yesue-'e abé á nkin mwēnpen. ⁴⁸ Annyín aá ábē bembapee bétage ákeen b́le áyāle epub é

ngíne émbíd b́ á'sō-te. Né-ɔ́, dyam-ée áde epog-ne-ngwa anké b́ atán, ákag á mendíb ḿn. Ahedé'áá aá mótóm b́ ámín. ⁴⁹ Boŋ anyín áde bényíné akag á mendíb ḿn, bēnwēmten b́n nwú ḿɔ ńde. Hée bēboótédé abón. ⁵⁰ Bébóné'áá áyāle áde bényíné ḿ, mbwóg ménkōb b́ moosyáál bwāmbwam. Ábwóg-ábwóg Yesue anláá b́ aá, “Nlém mééhūnē nyé, mēé ndé. Nyéebáá.” ⁵¹ Hée áslé á b́le-tē wēé bēmbēē, epub-pe énsóg atóm. Yál enkóm ábe bembapee áte bwāmbwam. ⁵² Yál enkóm b́ áte áyāle bēnkēnsóŋténne chōm-ée menyáké ńmme ámbenlé ádíde e'kólé é' bad é'táan ńlŋmteé. Bēnkēnhenlé-'e achem.

Yesue achōŋtē bad bé nkole á Genesaret

(Mat 14.34-36)

⁵³ Née bēchábpé edib-é-nzab, bēmpě á múde ńmíníí, á mbwóg e Genesaret. Áhed-taá bēntáá-'é b́le. ⁵⁴ Bébídé-'áá á b́le-tē bídén bad bēchēm-me Yesue. ⁵⁵ Hée bényógté mbwóg áte esyáál bēpēmē bad bé nkole á mekále ḿn, bēkeené' hōm téé áde bēnwōgkē b́n Yesue adé. ⁵⁶ Hōm téé-'e áde Yesue ánkeé, á myad mémháá ne mēsád, ne wēé bad bēlóló á nzag-tē, bad bēpééné'áá bad bé nkole wēé bad bēbúdé aladen á dyad-tē ákáb nyongé. Née bēmpéénne b́, bēcháá ḿ b́n ámwē bad bé nkole bésiten ké mesó mé mbóté ńmē. Né-ɔ́ bad bé nkole bésyāál ábe bēnsitén ńmme mesó mé mbóté bēndyee bwām.

Ayáged dé betaa

(Mat 15.1-9)

7 Befarisia ne doŋge dé bemelēede bé mbéndé ábe bēmbíd á Jerusalem bēnləŋnéd Yesue áwóglen ḿ. ² Bēnnyín b́n doŋge dé bembapee ábe Yesue bēdyág medyé ne mekáá mé mbinde,

**6:37 Mbwókel é kábpe ébe: ébédé nsábe ń mod nhóg áyāle ngɔn waam.

nédē béewobpe'áa mekáá nyaa echě Befarisia béhǎbéé bán bétǎngéné awobe. ³Befarisia ne bad bé Israel ábe bélyǎgé ásē bésyǎǎl béhídē ayǎge áde bēnkudté wēe ábáb betaa. Béedyǎgkē ndyééd ésebán béwǎbpé mekáá nyaa echě etǎngéné. ⁴Póndé echě mod ábídeé á dyǎn-tē, eedyǎgkē chǎmchǎm ésebán asébpé yǎl awobe. Mbéndé édé-'e ámpé híin echě béhídéé, nēngáne awobe á bwēm bwám. Bwēm nēngáne kǎb, mbeé, kúmbe é e'kii, ne bwēm nēe mebendé. ⁵Hée Befarisia ne bemeléede bé mbéndé bésēdtéé Yesue bánken, "Cheé ékǎǎ boj ábǎng bembapēe béehídē' ayǎge áde ábēd betaa bétédndé sé? Bedyǎg ndyééd áde béewopéé mekáá nyaa echě éhēdnadté." ⁶Yesue antimtén bó aá, "Nkal é'dǎǎdǎng Yesayaa antǎngén áde ánhǎbpē ne e'yale ábe Dyǎb dénlǎmēnnē mǎ tǎngene nyé bedog-badé, ngáne éténlédé nén, 'Ábēn bad bébage me edúbé é nsǎl ngēn, boj ímmab nlém méesaá áwēm. ⁷Edúbé éche bébageé me éesaá dyamdyam, áyǎle béyǎgte bad áhíd mbéndé é baányǎng byánán édíi mbéndé é Dyǎb.' ⁸Nyētēdté mbéndé é Dyǎb boj pen nyéhíde ayǎge á baányǎng." ⁹Hée Yesue ábádéé aá, "Nyēbenlad mwane áte de mbéndé é Dyǎb ábel nén nyéhíde ayǎge ádēn dēn. ¹⁰Mosēe ahǎbé aá, 'Béé sóo ne nyǎng edúbé.' Ahǎb-pē ámpé aá, 'Kéznéé awē ahǎbé sáá ké'e nyaá dyam dé mbéb áyǎl bétǎngéné béwúú mǎ.' ¹¹Boj nyēyǎgte nén bán nzé mod awóó chǎm éche ántǎngēnnē sáá ké'e nyaá awǎngēn boj ahǎbé aá, 'Échén chǎm édé Kǎban,' (Nē adé bán édíi chǎm é Dyǎb), ¹²né eewóó'e nzǎm áwǎngēn sáá ké'e nyaá. ¹³Né-ǎǎ, áde ayǎge áde nyébageé bad ábélé nyéetédéé eyale é Dyǎb nēe dyam. Mam médé-'e ámpé híin nēe ímmén ímme nyébéléé."

Mam ímme mébele boj mod eesáá' á'sǎ é Dyǎb

(Mat 15.10-20)

¹⁴Hée Yesue áchēnléé ene ndun e mod boj álǎngē bó aá, "Nyéwǎngēn, nyésǎngēn-ne me. ¹⁵Chǎmchǎm éesaá éche ébíde á ebwǎg boj nēe éśǎle mod áte ébel mǎ abé mbinde á'sǎ é Dyǎb. Boj chǎm echě ébíde mod áte chǎǎ ébele boj abé mbinde á'sǎ é Dyǎb."†† ¹⁷Yesue anchené ene ndun e mod, asǎl á ndáb-te. Dǎǎ ábē bembapēe bépédé boj bēlǎngē mǎ bán átēnled bó ene ngan. ¹⁸Hée Yesue ákwentanné bó aáken, "Nyémpē nyésǎngēn-ne? Nyéenyínéé nén bán kéchéé éche éśǎle mod áte, éche ébíde á mbíd e ebwǎg, éebeléé-se mod abé mbinde á'sǎ é Dyǎb-e? ¹⁹Ngáne éśǎleé mod áte, éepagké mǎ á nlém-tē. Ébelé é-sud mǎ dásǎ á abum-tē ébíde-te." (Yesue anhǎb nē álúmed nén aá ndyééd ké ehéé eboó adyé.) ²⁰Ambád aá, "Chǎm echě ébíde mod áte chǎǎ ébele boj eesáá' á'sǎ é Dyǎb. ²¹Áyǎle, á nlém í mod-tē dǎǎ mewēmten mé mbéb nēngáne akáb dé mésǎn, echíb, ne ewúen bēbídeé. Mmē mewēmten mǎǎ mébelte mod mbéb. ²²Akáb dé mesǎn á ndáb e'-wǎngé, abé dé metǎg, ne abel á mam mé mbéb mémpēe nēngáne edogké, ábel mbinde é mekan, akǎn á bad, akal á bad metóm áyǎl, abé á kúmbe ne abel dé e'yǎkél é' mekan. ²³Mmén mam mé mbéb méśyǎǎl mébíde mod á nlém-tē mébelé-'e mod eesáá' á'sǎ é Dyǎb."

Adúbe dé nken-a-mmwaád

(Mat 15.21-28)

²⁴Dǎǎ Yesue áśyǎngé boj ákǎg á eped é mbwǎg echě enchiitén myad mé Tíre ne Sidǎn. Hée áśǎle ndáb pǎg, eéhede'aá-'e aá modmod ábíi aá módé áwēd-te. Ké nē bémbe bēbíi. ²⁵Née mmwaád

††7:15 Donje á kǎlag dé'sǎ ábádé nchoo 16: "Kéznéé awē awóó metúu áwǎg."

nhɔg awě edəǝdɔŋ é mbéb ébédé awe mwǎn a mmwaád áte áwógé bán Yesue adé áhed, ampě ákwē-’ε mɔ á mekuu. ²⁶Ane mmwaád abédée mmwaád a aloŋ á Grikia awě béchyáá á ped e mbwɔg e Siria echě béchógeé bán Fonisia. Héé ácháa’é Yesue aá ábíded mwǎn échě edəǝdɔŋ é mbéb áte. ²⁷Boŋ Yesue ankwentén mɔ aá, “Sé sébe sédíde bēndem. Éesaá bwām áted ndyééd e bānbān ábwēme mbwé.” ²⁸Ane mmwaád ankwentén aá, “Nē dēn a-Sáŋ, boŋ kóŋne mbwé echě edyεé á tēbelε-sé ebelé edyε púuted é medyε éche bēndem béhúnté.” ²⁹Dɔɔ Yesue álāŋgeé mɔ aá, “Áyāle échén ehɔb éche éhɔbé nén, ehεle ésūē we á ndáb. Edəǝdɔŋ é mbéb éche ébédé awoŋ mwǎn áte étédte mɔ.” ³⁰Né-ɔɔ, ane mmwaád ansú á ndáb, atán nēŋgáne mwǎn ánāŋgé á anɔn mīn. Echě edəǝdɔŋ é mbéb émmäd mɔ atede.

Yesue achóŋté mod awě eewógne’áá, eehɔbé’áá-’ε dyam bwām

³¹Héé Yesue áhídté á mbwɔg e Tíre, átimé á Sidon á ped e edib é Galilia, átimnád á ped e mbwɔg e Myad Dyôm. ³²Bad behɔg bēmpεén mod áwē awě eewógne’áá, eehɔbé’áá-’ε dyam bwām. Ábē bad bēnchāŋ Yesue bán ábān ane mod ekáá á yǎl. ³³Héé Yesue áhídnédé mɔ wéé ene ndun e mod édíf boŋ átimēn mɔ á ahóŋgé á hōm. Ansǎléd memii á metúu míme ane mod, ásob meléed boŋ ásitén mɔ echém. ³⁴Héé Yesue ánóné ámīn, áheeméd áte, boŋ áhōbē aá, “Efáta,” nē adé nén bán, “Dibnéd.” ³⁵Ábwōg-ábwōg, ane mod ábootéd-te awógen, echém étyéém mɔ á nsəl, ábootéd-te dyam ahɔb bwām. ³⁶Héé Yesue ásíméé bɔ etúu áte aá béétúbpé modmod ádén akan dīn. Boŋ pónde tée echě áhɔbé aá béehɔbé’, bɔ-’ε bēnabpé bɔ ahɔb hɔbén. ³⁷Bad bésyāēl ábe bēnwōg, yǎl enkóm bɔ áte nyaa echě echabé ámīn bwāmbwam. Béhɔbé’áá bán, “Abele’ mam mésyāēl

bwām. Abele kóŋne bad bé ndɔg bēwógne’, ábele-’ε e’bóbé é’hōbē dyam.”

Yesue adídté e’kólé é’ bad é’niin

(Mat 15.32-39)

8 Mmē mesú mēn ndun e mod empě wéé Yesue. Ngáne bēnkēnwóŋgé chōm-ée bédyáŋkē, Yesue anchélé ábē bembapeε, álāŋgē bɔ aá, ²“Ndé enén ndun e mod ngol áyāle békébē ne me e’pun é’láán, bēwóo-’áa chōm éche bédyáŋkē bɔɔb. ³Nzé nsúúténé bɔ nzaa bɔɔb, né béhūn ásē á nzii áyāle bɔ doŋge á bad béchábé abíd.” ⁴Héé ábē bembapeε bétimtanné mɔ bánken, “Héé mod áhele ákud ndyééd á ehýāŋge-tē hén echě ékwōg ábēn bad adyε-ye?” ⁵Yesue ansedéd bɔ aáken, “E’wele é’tāŋ nyéwóó?” Bēnkwentén bán, “E’wele saám-bé.” ⁶Dɔɔ álāŋgeé ene ndun e mod aá bédyεε ásē á ndɔɔb-tē. Héé átédé ábē e’wele saám-bé, ásāgnān Dyōb, ákab-tád bɔ áte, ábagé ábē bembapeε, bɔ-’ε békabpé ene ndun e mod. ⁷Bēnwōŋ-’ε baá nguse bé súu ésad. Yesue annaméd chómpē. Amaá-’áa chɔ anamed, ábagé bembapeε aá békabe bad. ⁸Bad bēndyē ene ndyééd, békód-te, kóŋ élyōg-ke ásē. Echě enlyōg ásē enlón e’lōŋ saám-bé. ⁹Mesoŋgé mé bad míme méndyē ene ndyééd mébédé dyam e’kólé é’niin. Yesue ansúúd ábē bad áwab mendáb. ¹⁰Asúúte-’áa bɔ súútén, asól-le mɔ á bǎle-tē ne ábē bembapeε, békē-’ε á mbwɔg e Dalmanuta.

Befarisia béhede’ e’chemléd

(Mat 12.38-42; 16.1-4)

¹¹Befarisia bēmpě wéé Yesue bébootéd mɔ apenten, béhedné mɔ e’chemléd ábe é’húú ádyōb. Bébélé’áá nē ákæg mɔ. ¹²Héé Yesue áhéémédé áte, boŋ áhōbē aáken, “Cheé ékás boŋ nyoŋgel e’chii éhedé e’chemléd? Ne mbále, nlāŋge nyé nén meé, nyoŋgel e’chii éekudté e’chemléd ké’ ehóg.” ¹³Héé

áchénné bó, boŋ ásɔlê á bɔlê-tê, átimé á ped e edib eníníí.

Esulten é Befarisia

(Mat 16.5-12)

¹⁴ Bɔɔb-pɔɔ, áde bembapee ábe Yesue bésólé á bɔlê-tê, bēnchatén e'wele awále áyál. Ewele ehóg chēmpen chɔɔ bēnlyəgnédte á bɔlê-tê. ¹⁵ Hée Yesue álanjgeé bó aá, “Nyétêd pónde ne esulten é Befarisia ne éche Herɔde.”

¹⁶ Dɔɔ békaleé bēn ne bēn bán, “Ahóbé nê áyále deewānléé e'wele áyál.”

¹⁷ Yesue ambii chóm éche béhóbeé, hée ásedteé bó aáken, “Cheé nyéhóbeé áyále e'wele ábe nyéewōo'é? Kóóŋ ne' bɔɔb nyéebíí'é ké'e nyéesōŋtenezé-ye? Chán nyélélé nlem á abum nén?

¹⁸ Nyêwóó mīd, nyéenyinnéé-ye? Nyêwóó-'e metúu nyéewógnéé-ye? Kóóŋne bɔɔb nyéekamtánné-ye? ¹⁹ Áde mēnkabpé e'wele é'táan ádíde e'kólé é' bad é'táan, e'lóng é'tǎŋ e'wele ábe bēnlyəg ásē ábe nyēnladté bēnlōnnē?” Bēnkwentén mó bán, “Dyôm ne é'be.”

²⁰ Ambád bó aseded ámpē aá, “Áde mēnkabpé-'e ewele saámbé ádíde e'kólé é' bad é'niin, e'lóng é'tǎŋ e'wele ábe bēnlyəg ásē ábe nyēnladté bēnlōnnē?” Bēnkwentén mó bán, “E'lóng saámbé.”

²¹ Ambád bó aseded aáken, “Boŋ ké nê nyéesōŋtenezé-ye?”

Yesue achóŋté mod awě akwedé ndím

²² Yesue ne ábē bembapee bēmpě á Betsaida. Áhed dɔɔ bad behóg bépééné mod awě akwedé ndím áwē, boŋ béchāā mó bán ábān mó ekáá á yǎl. ²³ Yesue anchóó ane mod á ekáá, áhidnéd mó á dyad-tê wē. Ansob mó meléed á mīd, abán mó mekáá á yǎl, boŋ ásedteé mó aáken, “Enyíne chómchóm-ε?” ²⁴ Hée ane mod ánóné ámin boŋ áhóbeé aá, “Nnyíne bad boŋ bényinnad nēŋgáne mel ímme mékag.” ²⁵ Hée Yesue ábáné mó mekáá á mīd ámpē. Dɔɔ ane mod ák-

ídté anɔn, mīd mēndibnéd mó, ábootédte anyínen bwām. ²⁶ Yesue ansúúd mó á ndáb, áhóbeé aá, “Wětɔgné-'ε asól ádyad-tê ámpē.”

Yesue mó adé Ane-awě-Béwógté

(Mat 16.13-20; Luk 9.18-21)

²⁷ Yesue ne ábē bembapee békágé'áá á myad ímme médeé á mbwóg e Kaisaria Filipi. Bépédé-'áá á nzii wē, dɔɔ ásedteé bó aáken, “Nzé-módé bad bó béhóbeé bán ndé?” ²⁸ Hée békwentanné bán, “Donje á bad béhóbe bán edii Jone Ndusene, bēmpēe bán Elaijaa, ábíníí-'e bán nkal é'dáodəŋ nhóg.” ²⁹ Dɔɔ ásedteé bó ámpē aáken, “Boŋ nyébēn-ne nzé-módé nyéhóbeé bán ndé?” Hée Petro ákwentanné mó aá, “Wéé edé Ane-awě-Béwógté.” ³⁰ Áde Petro amaá-'áá ahóbeé nê, Yesue ansím bó etúu áte aá béelāngē modmod nyaa e mod eché módíí.

Yesue ahóbeé tǎŋgene metake ímme ákudté ne kwéed eché áwē

(Mat 16.21-28; Luk 9.22-27)

³¹ Yesue ambootéd ábē bembapee ayóged, áhóbeé aá, “Mwān-a-Moonyon atǎŋgéné ákūd metake híin. Bad bēmbáá bé dyad, beprise bēmbáá ne bemeléede bé mbéndé bēbāŋ-'e mó á yǎl. Béwūū mó, boŋ e'pun ábe é'lónténé é'láán, āpuú.” ³² Yesue anhóbeé ádén dyam nyaa eché énkēnkoŋnédté bó mbále ké póg. Hée Petro átimné Yesue á nkəg, boŋ ákəgé átimed mó áte. ³³ Boŋ Yesue ankuné, ánɔn ábē bembapee. Dɔɔ ákánne Petro áte aá, “Hidé me á'sō-te, a-Satan! Mmoŋ mewēmten méesaá mewēmten mé Dyōb, médíí mewēmten mé moonyon.” ³⁴ Dɔɔ Yesue áchénlé ene ndun e mod ne ábē bembapee, boŋ álāngē bó aá, “Kéznéé awě adóó me ahíd, ásob yǎl mēndíb, ápēm-me áde awóg áhíde me. ³⁵ Áyále kéznéé awě ahede áde alongé ason ábóó dó. Kéznéé-'e awě abóde áde alongé

áyǎle echēm ne áyǎle m̄m̄én nkalaj m̄
 bwām né ākud alonǵé áde déemaá'.
³⁶Nsyáǎj nhéé mod ákudté nze akudé
 nkǔnsé nsyǎǎl boj abódé áde alonǵé.
³⁷Cheé mod áhelése ábe ākǔde áde
 alonǵé? ³⁸Kénzéé awě ākwāgēn me
 ne ábēm e'yale á nyonǵel e'chii echě
 ehídne Dyǔb nlém m̄be, abé-'e ebébtéd,
 Mwǎn-a-Moonyonj mǔ ámpē ākwāgēn
 mǔ á pǔndé echě ápéé ne ángel echě
 éśáá ne ehúmé éche Sáá."

9 Hée álǎngéé bǔ aá, "Ne mbále, nlǎnge
 nyé nén meé, donǵe á bad átínté
 echēn béenyínénné kwééd díd áde bény-
 ínээ née nkamlen ní Dyǔb m̄péde ne
 ngíne."

Yǎl ehǎǵléné Yesue

(Mat 17.1-13; Luk 9.28-36)

²Ámbid e epun ntóób Yesue ankeén
 Petro, Jemse ne Joné á mbǔǔd echě
 echabé ámin. Běmpen-éé bém̄bē áhed.
 Áwāb e'só-te hē dǔǔ abē bembapee
 bényíné née Yesue áhǎǵléné. ³Mbóté
 éche ánhēē épené áte, épūbē-'e féréd.
 Épūbē'áá nyaa echě modmod á nkǔnsé
 éehelée-se apúbed. ⁴Hée bényíné Mosse
 ne Elaijaa bėbíde tǎléd, bǔǔbe Yesue
 bėkale'. ⁵Dǔǔ Petro álǎngéé Yesue aá,
 "A meléed, ébóó ngáne syāá dédíí hén.
 Délǔǔ e'bem é'láán, échǔǔ, éche Mosse
 ne éche Elaijaa." ⁶Petro enkēm̄bí'é
 chǔm̄ éche áhǔbēé áyǎle mbwǔǵ ní ngíne
 m̄me mém̄bē bǔǔbe baáb á yǎl. ⁷Hē dǔǔ
 mbag ékúténé bǔ boj ehǔb-pe ébidē' á
 mbag-tē wē nén, "Awem Mwǎn a nlém
 nén, nyéwǔgne mǔ." ⁸Ábwǔǵ-ábwbǔǵ dǔǔ
 bėnǔné ekíde boj béenyíne modmod
 ampée nzése Yesue. ⁹Áde bėsudeé á
 mbǔǔd m̄in nē, Yesue ansím bǔ etúu áte,
 álǎngē bǔ aá, "Nyéelǎngé modmod dyam
 áde nyényíné kǔǔǔ ne á pǔndé echě
 Mwǎn-a-Moonyonj ápuí'é." ¹⁰Né-ǔǔ, ábē
 bembapee bėnkoó áde dyam ne bėn,
 bėsėdté yǎl chǔm̄-éé mpuu ndíí. ¹¹Hée
 bėsėdté Yesue bǎnken, "Cheé ékǔǔ boj

bemeléede bė mbéndé bėhǔbē nén bǎn
 Elaijaa atǎngéné asėbe dé ape boj Ane-
 awě-Bėwǔǵtė āpě?" ¹²Dǔǔ átímtanné bǔ
 aá, "Ne mbále Elaijaa atǎngéné asėbe
 dé ape atíí-'e mam mėsýǎǎl. Cheé-ǔ ékǔǔ
 boj étenléd á kǎlag e Dyǔb nén bǎn
 Mwǎn-a-Moonyonj ākǔd metake híin,
 bad bėbǎǵ-'e mǔ á yǎl? ¹³Boj nlǎnge nyé
 nén meé Elaijaa ammǎd ape, bėmbēl-le
 mǔ ngáne bėndǎngé. Nē dénlǔnēd mam
 m̄me mēntenléd áyǎl e echě."

Yesue achǔǵté mwǎn awě edǔǔdǎǵ é mbėb étǎgtéé

(Mat 17.14-21; Luk 9.37-43a)

¹⁴Áde bėpéde wēe ábíní bembapee
 bėbėde, bėntǎn née ndun e mod
 élǎǵnéde bǔ. Bemeléede bė mbéndé
 bėpėntǎnnáá ne bǔ. ¹⁵Anyín áde ábē
 bad bényíné Yesue, menyáké ménkǔb
 bǔ bwǎmbwam. Bėnnýǎgéd áwē áleled
 mǔ. ¹⁶Hée Yesue ásėdtėé ábē bembapee
 aáken, "Cheé nyǎábǔǔ nyėpentanné?"
¹⁷Dǔǔ mod nhǔǵ átínté e ene ndun
 e mod ákwentanné aá, "A-melėed,
 mpeéné awēm mwǎn a mwenchóm
 áwǔǵ áyǎle edǔǔdǎǵ é mbėb éde mǔ áte,
 ébėlé eehǔbėé-'e dyam. ¹⁸Nzé ékǔbė
 mǔ, ébelé éhūnēd mǔ ásē, mehod-te
 mėbíde mǔ á nsǎl. Ene pǔndé ádyǎǵ
 mesonj á nsǎl, anámėn-ne. Nlǎngé-'e
 ábǔǵ bembapee meé bėbíded mǔ chǔ áte
 boj bėehelėé." ¹⁹Dǔǔ Yesue ákwentanné
 aá, "Wǎá, nyé bad bė' chii, nyėewǔǔ'ė
 adúbé. Chán mėpėé nyé adýen hén-ēē?
 Chán mėpėé nyé awesėn-ė? Hyenǎád me
 mwǎn awed." ²⁰Dǔǔ bėpíínėde mǔ ane
 mwǎn. Anyín áde échě edǔǔdǎǵ é mbėb
 ényíné Yesue, ěnsǔǵ ane mwǎn, éhūnēd
 mǔ ásē, áhǎǵlǎd á ndǔǔb, mehod-te
 mėbíde mǔ á nsǎl. ²¹Hée Yesue ásėdtėé
 sǎá aáken, "Á etún é pǔndé éhėé
 ákėtagké nén?" Dǔǔ sǎá ákwentanné
 aá, "Bootya se á mwėndemė. ²²Éyǔǵké
 mǔ ahúned á muú-te ne á mendíb-te
 áwúu mǔ. Boj nzé dyam áde áde

éheleé-se ébel, ewóg sé ngɔl, ewóngén sé.”²³ Hée Yesue átímténé mɔ aá, “Wéé nzé dyam ádé ádè nheleé se mbél-é? Chòm ésyɔ́l éhele ébenled ne mod awě awóó adúbe.”²⁴ Ábwɔg-ábwɔg dɔ́o ane mwǎn sáá ákánté ehɔ́b ámín aá, “Ndúbpé, wóngén adúbe ádèm áde déekwognede.”²⁵ Ndun e mod enyɔ́gté’áá ãladen áte áhed. Áde Yesue ányíne nê, ankáné échê edɔ́ɔdɔ́ɔn é mbéb áte aá, “Á-edɔ́ɔdɔ́ɔn é ndóg ne é ebóbé, nkamlan we meé ébíd mɔ áte, weesólé-’e mɔ áte ámpē.”²⁶ Échê edɔ́ɔdɔ́ɔn élébpé-’aá esaád, éságéd ane mwǎn ne ngíne, ébíd-te. Ane mwǎn antím nêe ndím m̄ mod kóóɔn donje á bad béhɔ́bē bán, “Awédé.”²⁷ Boɔn nêe Yesue áchɔ́ngé mɔ á ekáá, átiidē mɔ ámín, ane mwǎn atyéem-me.²⁸ Yesue ansól á ndáb-te. Hée ábē bembapee bésedteé mɔ á kun-tê, bánken, “Cheé ênkɔ́ɔn boɔn sênkênhêl échê edɔ́ɔdɔ́ɔn é mbéb abided?”²⁹ Ankwentén bó aá, “Mekáne mwěmpen mɔ́o méhele mébídéd enén ndín e edɔ́ɔdɔ́ɔn.”

**Yesue ahóbé ámpē
tɔ́ngene eche kwééd**

(Mat 17.22-23; Luk 9.43b-45)

³⁰ Yesue ne ábē bembapee behídté-’aá hê, bepɔ́n á mbwɔg é Galilia. Enkên-mwaá aá modmod ábíi wée mɔ́díí,³¹ áyɔ́le ayógté’áá ábē bembapee aá, “Bébê Mwǎn-a-Moonyon á mekáá mé baányon. Bó-’aá béwūú mɔ́. Nzé bémáá-’e mɔ́ awúu ápuú ámbíd e epun é’láán.”³² Boɔn ábē bembapee béenkénsɔ́ɔ́tén-ne chòm éche ánhɔ́bpē, bebáá-’aá-’e mɔ́ aseded.

Nzéé atómténé mod ambáá abé?

(Mat 18.1-5; Luk 9.46-48)

³³ Yesue ne ábē bembapee bêmpě á Kapenahum. Áde bepédé, bénsól á ndáb-te. Dɔ́o Yesue ásedteé bó aáken, “Cheé

nyéswántánnáá á nzii bwéed?”³⁴ Boɔn bénkênhóbpé dyamdyam áyɔ́le bèn ne bèn bepéntánnáá tɔ́ngene mod awě atómténé mod ambáá abé átínté echáb.³⁵ Hée Yesue ádyéé ásē, áchɔ́gē ábē bembapee dyòm ne bébe boɔn álãngē bó aá, “Kéenzéé awě ahede mod a mbáá abé, atɔ́ngéné abé ndimtene, abé-’e mbáledé a moosyóól.”³⁶ Hê dɔ́o átédé mwěndem boɔn átiidē mɔ́ áwab tíntê. Dɔ́o abwáádé ane mwǎn, boɔn áhɔ́bē aá,³⁷ “Kéenzéé awě akobé enén ndín e mwǎn á dín ádèm, né akobé me. Kéenzéé-’e awě akobé me, eékobéé mměn-pen. Akobé kóóɔne ane awě alómé me.”

**Kéenzéé awě eetɔ́ngán syánē,
né adé ne syánē**

(Luk 9.49-50)

³⁸ Jɔ́ne anláá Yesue aá, “A meléed sênnyín mod abíde bad e’edɔ́ɔdɔ́ɔn bé mbéb áte á dín ádɔ́n, sênláá-’e mɔ́ bán ásɔ́g abel nê, áyɔ́le eésáá mod a echoɔ́n éche syánē.”³⁹ Boɔn Yesue anláá bó aá, “Nyéelãngé mɔ́ bán ásɔ́g abel nê. Mod ké nhóg eésáá awě ámad menyáké abel á dín ádèm, boɔn ámbíd e póndeé áhɔ́bē me mam mé mbéb á yól.⁴⁰ Áyɔ́le, kéenzéé awě eetɔ́ngán syánē né adé ne syánē.⁴¹ Ne mbáale, nlãnge nyé nén meé, kéenzéé awě abagé nyé ké kó́b e mendíb ámwé á dín ádèm, áyɔ́le nyédíí bad bé Krísto, atɔ́ngéné míme nsábe akud.

Mekɔ́gsen míme mébelte bad mbéb

(Mat 18.6-9; Luk 17.1-2)

⁴² “Kéenzéé awě abélté enén ndín e mwěndem echê edúbpé me mbéb, ébê mboɔn átəə mɔ́ sãɔ́kalaa aláá á nkóɔn, behúnéd-te mɔ́ á edíb é nkweé.⁴³ Nzé échoɔ́n ekáá ébelte we mbéb, esél chó, épim. Édé mboɔn we ákud alɔ́ngé áde déemaá’ ne eped é yól tómaa we á-wón mekáá mébe boɔn bebwém we á dū-

á-muú.^{‡‡} ⁴⁵Nzé échoŋ ekuu ébelte we mbéb, esél chós, épim. Édé we mboŋ ákud alongé áde déemaá' ne eped é yǎl tómaa we áwóŋ mekuu mébe, boŋ bébwém we á dü-á-muú.^{¶¶} ⁴⁷Nzé ádoŋ díđ ábelte we mbéb, ehúd dós, épim. Édé mboŋ we ásol á nkamlen n Dyöb ne díđ ahóg tómaa we áwóŋ míđ mébe boŋ bébwém we á dü-á-muú. ⁴⁸Áhed, 'e'kuu ábē é'dyāg bad béēwāgkē, muú nmed-te méēdimēē.'

⁴⁹“Muú mēnyāē mod ké ahéé á yǎl ngáne nkwē nnyāŋgeé á ndyééd-te. ⁵⁰Nkwē mbóó, boŋ nzé mbódé alaj, chán béhele-se bényinēd mós ámpē? Nyényine' nēe nkwē, nyédyē-'e ne nsaj ne nhóg ne aníní.”

Ayóged tǎŋgene anan dé mmwáád á e'wóngé

(Mat 19.1-12; Luk 16.18)

10 Yesue anhidé áde abwóg á hóm, ampōŋ á mbwóg e Judeya, áchābē á ped e edíb é Jodan eníní. Ndun e mod epagé'áá áwē, áyōgtē-'e bós ngáne ámenténné bós ayóged. ²Befarisia bémpē áwē ákōg mós. Bēnsedéd mós bánken, “Eched mbéndé chóchó ebagé kunze nēn mod ánan mwaád á e'wóngé-ye?” ³Héé Yesue átimtanné bós aáken, “Chán mbéndé eche Mosēé ékaleé?” ⁴Bēnkwentén bán, “Mbéndé echē Mosēé ebagé kunze nēn, mod ábe mwaád kálag echē elúmte nēn bán, e'wóngé é'máá boŋ ánan mós.” ⁵Héé Yesue álāŋgeé bós aá, “E'lēl bé nlém á abum ábēn bós bēmbēl boŋ Mosēé ábe nyé échén mbéndé. ⁶Boŋ se á mbooted, áde Dyöb áhógé bad, anhǎg mmwáád bós mwenchóm. ⁷'Né-ós, mwenchóm átedé sáá ne nyan, abé ne mwaád. ⁸Búmō bad bébe bétim mod nhóg.' Né-ós, béesaá ámpē bad bébe, boŋ bédíi mod nhóg.

⁹Né-ós, échē Dyöb áladé, modmod eepáá'.” ¹⁰Áde bétimé ámbíd á ndáb-te, Yesue ábē bembapeē bēnsedéd mós tǎŋgene dyam áde áhóbé. ¹¹Héé Yesue álāŋgeé bós aá, “Kenzéé awē anané mwaád boŋ awóŋ mmwáád ampée né akábé asón. ¹²Nzé mmwáád-te atēdté nchóm boŋ awóó mod ampée, né akábé asón.”

Yesue anámte bēndem

(Mat 19.13-15; Luk 18.15-17)

¹³Bad bépééné'áá bēndem wéé Yesue bán ábān bós ekáá á yǎl ánamed bós. Boŋ ábē bembapeē bēnkānē ábē bad áte. ¹⁴Áde Yesue ányíné nē, anlíŋ, aláá-'e ábē bembapeē aá, “Nyéte de bēndem béhyag áwēm. Nyéekáó bós áyāle nēn nyaa e bad nēe bós chós éwóó nkamlen n Dyöb. ¹⁵Ne mbále nlāŋge nyé nēn méé, kenzéé awē eékobe nkamlen n Dyöb nēŋgáne mwēndem, éesónlé áwēd-te.” ¹⁶Héé Yesue áladé ábē bán áte, ábānē bós mekáá á nló nhógē-nhógē, ánamté-'e bós.

Nhōn n bad ne nkamlen n Dyöb

(Mat 19.16-30; Luk 18.18-30)

¹⁷Áde Yesue ábwóŋké eke ámpē, dós mod nhóg ányógté áwē, abwóg mebóbōŋ áwē e'só-te, boŋ ásedté mós aá, “A-meléed a bwām, dyam áhéé ntǎŋgéné abel, ábel nēn níkud alongé áde déemaá?” ¹⁸Héé Yesue ásedté mós aáken, “Cheé ékós boŋ échógé me meléede a bwām? Mod ké nhóg eesaá mod a bwām étōmēé Dyöb dēmpen. ¹⁹Ebíi mbéndé éche éhóbe bán, 'Weewúe' mod, weekábé asón á ndáb e'wóngé, weechíbē, weebídé mbōŋ e metóm, weédōgē bad, beé sóó ne nyon edúbé.” ²⁰Héé ane mod áhóbéé aá, “A meléed, nhídé échén mbéndé ésyāēl bootya se á mwēndemé.” ²¹Héé Yesue

^{‡‡}9:43 Doŋge á kálag dé'só ábádé nchoo 44: Áhed, e'kuu ábē é'dyāg bad béēwāgkē, muú nmed-te méēdimēē.

^{¶¶}9:45 Doŋge á kálag dé'só ábádé nchoo 46: Áhed, e'kuu ábē é'dyāg bad béēwāgkē, muú nmed-te méēdimēē.

ánɔné mɔ chóón ne nlém mé edəŋge, boŋ álāŋgē mɔ aá, “Dyam ahóg áhədne we. Käg, ésóm bwēm é’syāōl ábe éwóó, étéd ímmé mɔné, ébe betóótókē bé bad. Nzé ebelé nê, wêküd nhɔn ádyōb. Ene pónđé éhye éhíde me.”²² Áde ane mod áwógé nê ansudén, asú-’e ne ndutul á nlém-tê áyāle ambé nhɔn bwāmbwam.

²³ Hée Yesue ákúnné míd wée ábē bembapee boŋ álāŋgē bɔ aá, “Élél áte bwāmbwam behɔn bé bad ásol á nkamlen ní Dyōb.”²⁴ E’yale ábe Yesue békóméd ábē bembapee yāl áte. Ambád ahób ámpē aá, “A-baányan̄ élélé áte bwāmbwam ásol á nkamlen ní Dyōb!²⁵ Édé mwān e akan sáŋkalaa a nyam nēe Kamēl ápon̄ á epɔn é ndɔnde tómaa nhɔn m̄ mod ásol á nkamlen ní Dyōb.”²⁶ Áde bembapee bēwógé nê yāl enkóm bɔ áte bwāmbwam. Hée bēn ne bēn bēhóbēé bánken, “Nzézé-’ō ahele ákud e’soóson̄?”²⁷ Hée Yesue ánɔné bɔ chóón, boŋ áhōbē aá, “Ne baányon̄ nēn déehelē se abenled, boŋ ne Dyōb dyamdyam déelelé áte.”²⁸ Hée Petro áhóbēé aá, “Nɔné’, sētédte chóm ésyāōl áhíd we.”²⁹ Dɔɔ Yesue áhóbēé aá, “Ne mbále, nlānge nyé nēn meé, kénzézé awē atédte eche ndáb, baányan̄, nyaá, sáá, bán ne eche mbwóg áyāl echēm, ne áyāl e nkalaŋ m̄ bwām,³⁰ áküd tómaa ne nê á alon̄gé dé’ chíi. Áküd ndáb, baányan̄, bán, ne mbwóg mbwókel é ngen. Áküd-te kóónne metake á dīn ádēm. Áküd-te alon̄gé áde déemaá’ á pónđé échē ehúe’³¹ Boŋ bad híin ábe bédé á’sō bɔɔb belyəg mbíd, híin-ne ábe bényəg mbíd bēbē á’sō.”

**Yesue ahóbé ngen éche elónténé
éláán ngáne bēwūū’ é mɔ**

(Mat 20.17-19; Luk 18.31-34)

³² Yesue ne ábē bembapee békágé’áá á akuu á Jerusalem, mɔ-’aá antómén bɔ. Yāl enkóm ábē bembapee áte bwāmbwam, mbwóg-ke níkób bad ábe bēhídé’áá bɔ. Áde békagké nê, dɔɔ Yesue átím-

né ábē bembapee á nkəg ámpē boŋ álāŋgē bɔ mam ímme mébenléd ne mɔ.³³ Hée áhóbēé aá, “Pón nyébíi bán dekag á Jerusalem, áwed-taá bēbēé Mwān-a-Moonyon̄ á mekáá mé beprise bémháá ne bemeléede bé mbéndé. Bɔ-’e bēbē mbakú bán atón̄géné awē, bēbē-’e mɔ á mekáá mé bad ábe béesē bad bé alon̄ á Israel.”³⁴ Bēwélé mɔ, bésobtád mɔ meléed á yāl, béswátdáad mɔ e’tan̄gú, bēwúú-’e mɔ. Boŋ ámbíd e e’pun é’láán ápuú.”

Jemse bɔ Jɔne bēhede’ e’tál

(Mat 20.20-28)

³⁵ Ámbíd e nê Jemse bɔ Jɔn, bán ábe Zebēdie bēmpē wée Yesue. Áde bépédé, bēnlāá mɔ bán, “A meléed, dyam áde áde séhedeé bán ébele sé.”³⁶ Hée Yesue ásedtēé bɔ aáken, “Cheé nyéhedeé bán m̄bele nyé.”³⁷ Dɔɔ bēhóbēé bán, “Sēhede bán áde wédyeé’ é ádōŋ atii dé nkamlen, émwe sédyee we á nkəg, nhóg á ekáá émbáá aníní-’e á ekáá é emwed.”³⁸ Hée Yesue ákwentanné bɔ aá, “Nyéebíi’ é chóm éche nyésedteé. Nyééhēl metuné m̄me mēpēm̄mē apém-e? Nyééhēl edusen é metuné éche mékudté akud-e?”³⁹ Dɔɔ békwentanné mɔ bán bēhēl. Hée Yesue álāŋgeé bɔ aá, “Nyéēpēm̄ metuné m̄me mēpēm̄mē, nyééküd edusen é metuné échē mékudté,⁴⁰ boŋ meewó’ é kunze ápwed mod awē ádyeé me á ekáá é mbáá ké’ é á ekáá é emwed. Dyōb dɔɔ débē m̄mē metii wée bad ábe ánábnédé mɔ.”

⁴¹ Áde ábíníi bembapee dyóm bēwógé dyam áde Jemse bɔ Jɔn bésédteé, bēnlin̄ bɔ bwāmbwam.⁴² Hée Yesue áchəgeé bɔ moosyāōl benben boŋ álāŋgē bɔ aá, “Nyébíi nēn bán bad ábe bēbyééné nēe benkamlene bé nkōŋsé ne bad bémháá bé dyad, bēbenlad ngíne ákamlen bad ábe bédé ásē echáb.”⁴³ Boŋ éetāŋgeneé abé nê átíntē echēn. Kénzézé awē ahede aá móbē mod ambáá átíntē echēn, atón̄géné abé mbəlede awēn.⁴⁴ Kénzézé-’e awē ábē mod a’só átíntē echēn, atón̄géné abé

ntân a moosyáál. ⁴⁵Áyāle ké Mwān-a-Moonyon eépedéé áá bad bébenle mój, bon apedé ábele bad, ábe-’e áde alongé ákōde bad híin.”

Yesue achōjté mod awě ankwe ndím

(Mat 20.29-34; Luk 18.35-43)

⁴⁶Yesue ne ábē bembapee bēmpě á dyad á Jeriko. Ndun e mod ehidé’áá bój. Áde bēmadté dyad áte nē, dōw bē-táné mod nhóg awě bēchógé’áá bán Batimuse. Batimuse abédé-’é mwān awě Timause. Ankwe ndím. Andyéé á nkæg ní nzii, áchōmē bwēm. ⁴⁷Áde áwógé bán Yesue a dyad á Nazaret mójw átómé’ nē, ambootéd abón, áhōbē áá, “A-Yesu, Mwān a mbyaa míme Dabide, wóg me ngol!” ⁴⁸Bad híin békánne’áá mój áte, bēlāngē-’e mój bán ádib nsəl. Bon mój-’e ambé ábōnē áá, “A-Mwān a Dabid, wóg me ngol!” ⁴⁹Hée Yesue átyéémé bon áhōbē áá, “Nyéchéle mój.” Dōw bēchénlé, bēlāngē mój bán, “Weétāgē áte. Tyéém ámín achēnle we.” ⁵⁰Hée ane mod ábwémé kóte wíníí, apádé áse, ápāg-ke wée Yesue. ⁵¹Hée Yesue ásedtéé mój aáken, “Cheé éhedeé wée míbele we?” Ane mod anhōb áá, “A-meléed, nhede meé ínynen ámpē.” ⁵²Hée Yesue álāngéé mój áá, “Kāg, adúbe ádōn ádíde we bwām.” Ábwōg-ábwōg ambootéd anyínen, áhídē-’e Yesue.

Yesue asólé á Jerusalem née kōn

(Mat 21.1-11; Luk 19.28-40; Jōn 12.12-19)

11 Áde Yesue ne ábē bembapee bék-wógé ape á Jerusalem, benben ne myad mé Betpeg ne Betani á Ekone é Menzab, anlóm ábē bembapee bébe á’sō, ²álāngē bój áá, “Nyékag á dyad áde áde nyé á’sō nē. Nzé nyēsólé sólén nyēētán née bētāngé etum é nchóm a ésel awě mod éédiidēē mbéd. Nyéhune mój,

nyéhyeene’. ³Nzé mod asēdté nyé aáken, ‘Cheé ékóá bon nyébelé nén?’ Nyéláa mój bán, ‘Sāngwéé atógnéné chój, álōm-me chój ámbid ábwōg-ábwōg.’” ⁴Hée bék-íí bon bētānē’ etum é nchóm a ésel éche bētāngé á mmwe-ń-nzii bon bēhun-’é’. ⁵Hée bad ábe bentyēem benben ne áhed bésedtéé bój bánken, “Cheé nyébeleé nē, nyéhunne éché ésel-’e?” ⁶Bembapee bēntimtén bój ngáne Yesue ánhōbpē áá bēhōb. Dōw ábē bad-te bētēdté bój bán békag. ⁷Bēmpēn éché ésel wée Yesue, bétal chój échab mbóté ámín bon mój-’e ádiidé’. ⁸Bad híin bēntál échab mbóté á nzii-tē ábe mój edúbé, ábíníí-’e bēselé’ e’kikag é’ míí, bétalé’ á nzii-tē. ⁹Bad ábe békágé’áá mój á’sō ne ábe bēhídé’áá mój ámbid bēhágé’áá e’saad bán,

“Hosána, Mekenag!

Nnam mbē ne ane awě apedé á dín áde Sāngwéé.

¹⁰Nnam mbē ne nkamlen míme eched sāj Dabide, míme íhúe’.

Hosána, Mekenag ne Dyōb áde áde se ámín!”

¹¹Yesue apedé-’áá á Jerusalem, asól á Ndáb-e-Dyōb. Ansimén ekide ésyōāl. Ngáne pónde émmadté átóm, antím ámbid á Betani ne ábē bembapee dyōm ne bébe.

Yesue abagé alín á ngəl ebómán

(Mat 21.18-19)

¹²Chān é’bíníí áde bēhúe’ é á Betani, nzaa enkób Yesue. ¹³Annyín alín á ngəl nchabnede ne byaa ámín. Dōw ákíf áhed ányín nzé mójhele se mójkud e’pum áwedé-mín. Áde ápédé áhed enkētán-’né epum ké ehóg étōmēé byaa áyāle enén pónde eebédeé pónde échē ngəl échyáa’ é e’pum. ¹⁴Hée álāngéé ábē bwel áá, “Wéechyáá’ é epum ámpē mbéd.” Ábē bembapee bēnwōg áde Yesue áhóbé nē.

Yesue anané bekáb bé nyongé á Ndáb-e-Dyöb

(Mat 21.12-17; Luk 19.45-48; Jon 2.13-22)

¹⁵ Yesue ne ábē bembapee bēmpě á Jerusalem. Áde bēpédé, ansól á Ndáb-e-Dyöb, ábootéd-te bad ábe békábé'áá dyon áwēd-te ananted. Ankuné beté-bele ábe bad bēpēnlé'áá mōné ámin mekuu ámin, ákūnē-ε metii nūme bad ábe bésómmé'áá mbōngé mekuu ámin. ¹⁶ Enkēmmwaá-ε áá modmod átómen chōm é nyongé ké ehóg á eyáde é Ndáb-e-Dyöb-te. ¹⁷ Héε áyógtéé bó, áhōbē áá, “Éesaá mbále bán étēnlédé nén bán, ‘Echem ndáb échəgnéd bán ndáb e mekáne e meloŋ mésyāōl-ε?’ Boŋ nyētímté chó mbwōg mé bechīb!” ¹⁸ Bepriše bēmbáá ne bemeléede bé mbéndé bēnwōg áde Yesue áhóbé nē, bébootéd-te nzii ahead áwúu mó. Boŋ bēmbē mbwōg áyāle ndun e mod esyāōl echē embé áhed émbē menyáké ne mekan nūme áyógté'áá. ¹⁹ Áde ngukél épédé Yesue ne ábē bembapee bēnhidé á dyad-tē wē.

Áyóged tōngene alín á ngəl ádē dénwē
(Mat 21.20-22)

²⁰ Mbwēmbwe, áde bétiméé ámbīd, bényīn ádē alín á ngəl ngáne áwédé kóōŋne á nkaŋ. ²¹ Héε Petro ákámtnéné dyam áde Yesue ámbenlé, boŋ álāŋgē mó áá, “A-Sāŋ, nōné, alín á ngəl áde wēmbēé ebómán áwédé.” ²² Héε Yesue ákwentan-né áá, “Nyédúbe Dyöb ne nlém n̄syāōl. ²³ Ne mbále, nlāŋge nyé nén meé, kénzée awē ālāā enén mbōōd áá, ‘Hidé ásē, ehūn á edīb é nkwě-te’ boŋ adúbé ne nlém n̄syāōl áá dyam áde m̄hóbēé dében-léd ésebán apide’, né débenléd. ²⁴ Né-ōó, nlāŋge nyé meé kéchéé éche mod ásédte

Dyöb á mekáne-tē, boŋ adúbe nén áá m̄ōkud chó, ákūd-te chó. ²⁵ Póndé ké ehéé échē étyéémé weé m̄ókanne’, nzé ewánléné mod melingá, élagŋen mó, ábel nén awōŋ Titée awē adé ámin m̄ó-ε ámpē alagŋen we n̄moŋ mbéb.”^{§§}

Héé kunze eche Yesue ébídé?

(Mat 21.23-27; Luk 20.1-8)

²⁷ Yesue ne ábē bembapee bēmpě á Jerusalem ámpē. Ahyōmmé'áá á Ndáb-e-Dyöb-te. Hē dōo bepriše bēmbáá, bemeléede bé mbéndé ne bad bēmbáá bé dyad bēpédé áwē. ²⁸ Dōo bésedteé mó bánken, “Kunze ehéé éwóó ábel n̄mēn mekan? Nzé-módé abagé-ε we ene kunze?” ²⁹ Yesue ankwentén bó áá, “Meésédéd nyé dyam ahóg. Nzé nyēkwēnténé dó, né me-ε mēlāā nyé kunze echē n̄wóó ábel n̄mēn mekan. ³⁰ Nzéé ambē Jōne kunze ádusen bad? Dyöb-ε ngé baányoŋ?” ³¹ Bēn ne bēn bēmbōotéd apenten bánken, “Nzé dehóbé nén bán ‘Jōne echē kunze enhúú ne Dyöb,’ né ásedéd syánē aáken, ‘Cheé-ō enkōŋ boŋ nyénkéndúbé mó?’ ³² Boŋ nzé dehóbé bán, ‘Echē kunze ehúú ne baányoŋ?’” (Béwógé'áá bad mbwōg áyāle bad bēsyāōl bēndúbé bán Jōne abédéε nkal é'dāōdōŋ.) ³³ Né-ōó, bēnkwentén Yesue bán, “Séebí'é.” Yesue m̄ó-ε antímtén bó áá, “Né ké me-ε ámpē méeláá'ε nyé kunze echē n̄wóó ábel n̄mēn mekan.”

Ngan e bebel-bé-nsōn ábe bēbēbé nlém á abum

(Mat 21.33-46; Luk 20.9-19)

12 Héε Yesue ábōótédé ngan aben-led ákalen bó. Anhób áá, “Mod nhóg ankwēl nzag e e'pum é' mel ábe bēbenléé m̄im. Ankág chó, ábel bwāl wée bēmineé ábē e'pum é' mel ábel m̄im,

§§ 11:25 Donge á kálag dé'só ábádé nchoo 26: “Nzé nyéēlagŋen bad bēmpēe mbéb, ké awen Titée awē adé ámin éelagŋenné nyé n̄mēn mbéb.”

alón-’e ebem wée bédyee’é áwēd-te ânan menon. Ambé ene nzag wée bad ábe bóbóó békáb mbote áte, ákē á alon démpēe. ²Néé pónde épédé echē bépádeé e’pum, ane nwóó-nzag anlóm awē mbølede wée ábē bebel-bé-nsón ákobe mós ádē asii dé e’pum. ³Héé ábē bebel-bé-nsón békóbé ane mbølede, bēwānēn mós, bésúúd-te mós ámbid ne mekáá mé ngēn. ⁴Dóó ane nwóó-nzag álómé mbølede ampēe. Bénlōgēn mós á nló, bēwógéd-te mós e’són. ⁵Nwóó-nzag ambé álóm mbølede ampēe, ábē bad bēnwūū ane ámpē. Bēmbēl melemlen ne ekud émpēe, bēbómé donge, bēwūē-’e ábíníí. ⁶Mod awē anlyæg mós álóm abédéé awe mwān-amwēnchóm awē ándənggé bwāmbwam. Káóŋne á asóg, dóó álóméé ane mwān ne mewēmtēn nēn aá, ‘Ngáne ádíí awem mwān, bēbē mós edúbé.’ ⁷Boŋ áde ábē bebel-bé-nsón bényíné néé ane mwān áhúé’é, dóó bēn ne bēn bēhóbēé bán, ‘Ndyé-a-mbwóg nēn, nyéhyag déwúu mós ábel nēn eche mbwóg ésuuned syánē.’ ⁸Héé békóbé mós, bēwūē’ mós, bēbwémme mós ndim ámbid e e’ké.” ⁹Héé Yesue ásedtēé aáken, “Bɔɔb-ɔɔɔ, cheé nwóó-nzag ábenlé ábē bebel-bé-nsón? Ápē awúú bós, ábē-’e ene nzag wée bebel-bé-nsón bémpēe. ¹⁰Eyale é Dyöb éhóbe nēn aá,

‘Aláá áde belón-bé-ndáb bēnchenéé, dóó átimé aláá dé etógnén abé.

¹¹Sáŋgwéé mós abelé nēn, édé-’e syánē menyáké á díd-te. Nyéeláá’é nē-ye?”

¹²Né-ɔɔ, bad bémháá bé Israel bēhédé’áá Yesue akób áyāle bémbíi bán áyāle echāb dóó ákálé enén ngan. Boŋ bēmbē mbwóg áyāle e ene ndun e mod embé áhed. Né-ɔɔ bēntédé mós bēké.

Nsedtéd tãŋgene asaa á tááse

(Mat 22.15-22; Luk 20.20-26)

¹³Bénlóm Befarisia ne bad bé epepé éche Herode áke dé aseded Yesue dyam ábel nēn békóben mós awusé. ¹⁴Héé

bépédé áwē boŋ bēlāngē mós nēn bán, “A meléed, sēbíi nēn bán ekale mbále. Weékwognádté modmod. Weebáá-’e bad mesó mé mbóm. Boŋ ekoŋte bad mam mé Dyöb ayóged. Mbéndé eche syánē ehóbe nēn bán désange’ tááse wée Kaisēe, kŋŋ e Roma-ye?” ¹⁵Boŋ Yesue anchēm mímāb medogké, héé ásedtēé aá, “Cheé nyékəgeé me. Nyéhyiined me mōné mé ekii nīnōn mós.” ¹⁶Héé bépēné mōné mīmed boŋ ásedtēé aáken, “Edi-ídiŋge éche nzéé chēn, díŋ áde nzéé-’e déŋ?” Bēnkwentēn mós bán, “Ábe Kaisēe.” ¹⁷Dóó álāngēé bós aá, “Nyébag-kɔɔ Kaisēe éche édé éche Kaisēe, nyébag-ke Dyöb éche édé é Dyöb.” Áde bēwógé nē, yāl enkóm bós áte.

Nsedtéd tãŋgene mpuu

(Mat 22.23-33; Luk 20.27-40)

¹⁸Besadusia bēmpē wée Yesue. Bén-dübē bán mpuu méesaá ámbid e kwééd. Dóó bēhóbēé bán, ¹⁹“A-meléed, mbéndé e Mosēe ehóbe nēn bán, ‘Nzé mod awóó mmwáád boŋ awédé áde bós ane mmwáád béepedeé mwān awále, mwānyāŋ a abum ahóg atónggéné ane nkúd awóŋ ábel boŋ díŋ áde mwānyāŋ déébɔɔ.’” ²⁰Bɔɔb-ɔɔɔ, bad bēbédé mod saámbé ábe bēmbid abum ahóg. Mod a’só anwóŋ mmwáád boŋ awé áde bós mmwáád ne béepedeé bán awále. ²¹Mwānyāŋ awē anhíd mós anwóŋ ane nkúd a mmwáád. Mómpē awé áde bós ane mmwáád béepedeé bán awále. Melemlen mé dyam mēmbenléd ne awē alóntēné beláán. ²²Káóŋ bós mod saámbé asyāle bēnwōŋ ane mmwáád bēwé-’e, áde béepedeé mwān awále. Káóŋne á asóg ane mmwáád mómpē anwé. ²³Bɔɔb-ɔɔɔ á pónde e mpuu, mmwáád awē nzéé ane mmwáád áchəgnédte áyāle bós moosyāle saámbé bēnwōŋ mós?” ²⁴Héé Yesue átimtanné bós aá, “Nyépane’ áyāle nyéesōŋtēnéé chōm éche eyale é Dyöb éhóbéé, nyéesōŋtēnéé-’e ngáne

ngíne e Dyöb ésógé abé. ²⁵ Póndé echě bad bépuú'é ámbid e kwééd, mewóŋgé méebáá ámpē. Bad bébē nēŋgáne ángel éche édé ámin, béewóŋné. ²⁶ Βααβ-παό, tēŋgene mpuu, kíné nyéeláá'é á kálag e Mosee á eped échě éhóbe áyāle mwā bwel awě ahyáá'áa-ye? Áhed, éténlédé bán áde Dyöb álāŋgē Mosee tēŋgene Abrahame, Aisige ne Jakobe ábe bēmad awé, Dyöb dénhōb aá, 'Mēé ndé Dyöb áde Abrahame, Aisige ne Jakobe.' ²⁷ Nē álúmte nén bán bédé á alonjé. Dyöb ádíi Dyöb á bad ábe bédé á alonjé, saké Dyöb á bad ábe bēwédé. Nyēpane' bwāmbwam."

**Mbéndé ébe éche
étómténé etógnén abé**

(Mat 22.34-40; Luk 10.25-28)

²⁸ Meléede a mbéndé nhóg awě am-bé áhed anwóg chōm éche béhóbeé. Ádē ányíné aá Yesue abagé Besadusia nkwentēn m̄ bwām, ansedéd Yesue aá, "A meléed, átínté e mbéndé ésyāēl, mbéndé ehéé etómténé etógnén abé?" ²⁹ Yesue ankwentén mó aá, "Mbéndé echě etómténé etógnén abé edíi mbéndé echě éhóbe nén aá, 'Á-bad bé Israel nyéwóglēn: Sāŋgwéé áded Dyöb, mwēmpen-éé adé Sāŋgwéé. ³⁰ Édəŋ Sāŋgwéé ádoŋ Dyöb ne m̄moŋ n̄lém n̄syāēl, ne échoŋ edāádəŋ ésyāēl, ne m̄mōŋ mewēmtēn m̄esyāēl, édəŋ-é mó ne echoŋ ngíne esyāēl.' ³¹ Echě elonténé ébe echě chōmpē edé etógnén, edíi echě éhóbe nén aá, 'Édəŋ mwānyoŋ nēŋgáne édásə echoŋ yāl.' Mbéndé empée eésaá echě etómténé etógnén abé nēŋgáne échén ébe." ³² Héé ane meléede a mbéndé álāŋgē Yesue aá, "A-meléed etēŋgéné. Ekalé mbále wēé Dyöb ádíi ahóg, Dyöb démpēe déesaá-é étómeé mwēmpen. ³³ Mod ádəŋ-é mó ne m̄mē n̄lém n̄syāēl, ne m̄mē mewēmtēn m̄esyāēl, ne eche ngíne esyāēl, ádəŋ-é mwānyoŋ ngáne ádásə eche yāl, atómténé etógnén abe tómaa ábe Dyöb mende

m̄me béhyāŋtēé ne mende mémpēe." ³⁴ Áde Yesue ányíné aá ane meléede a mbéndé ahóbné debyéé, anláá mó aá, "Nkamlēn n̄ Dyöb méechabnedéé wē yāl." Ámbid enē modmod enkēnchū'é Yesue dyamdyam aseded ámpē.

Nsədtéd tēŋgene Ane-awě-Béwógté

(Mat 22.41-46; Luk 20.41-44)

³⁵ Yesue ayógté'áá á Ndáb-e-Dyöb. Áhed dōo áhóbeé aáken, "Chán bemeléede bé mbéndé béhele béhóbe bán Ane-awě-Béwógté abídé á mbyaa m̄me kōŋ Dabide? ³⁶ Dabide mwēn anhób áde Edāádəŋ éche Ésáá émbēē mó áte aá, 'Sāŋ Dyöbe anláá awēm Sāŋgwéé aá, Dyeé áwēm ekáá émbáá kóəŋ ne á póndé echě mébenlé boŋ ékógtéd ábōŋ bad bé ekoyí ámin ne mekuu.'

³⁷ Néé Dabide mwēn ásébpé mó achəŋ aá Sāŋgwéé, chán-nō Ane-awě-Béwógté áheleé abé awe mwān?"

Elébé tēŋgene bemeléede bé mbéndé

(Mat 23.1-36; Luk 20.45-47)

Ndun e mod ewóglānnáá Yesue áhed ne menyīŋge bwāmbwam. ³⁸ Áde áyógtéé bō anhób aá, "Nyétéd póndé ne bemeléede bé mbéndé, bédəə' mengombe m̄me n̄chábé ahyómen áte. Bédəə-é bán bad bēlente bō ne edúbé ésyāēl á mebwóg néé á dyon-tē nē. ³⁹ Bédəə-é metii mé edúbé adyee á ndáb é mekáne, bédəŋ-é e'tál bé edúbé á hōm á ngande. ⁴⁰ Bédume' mebwóg é bekúd, bédogné-é bad ntōŋ-ntōŋ mé mekáne. Békúd nkógsen m̄me n̄chábé ámin."

Mende mé nkúd a mmwaađ

(Luk 21.1-4)

⁴¹ Yesue andyee benben ne ntyóg m̄me béhágé'áá mōné mé mende áte á Ndáb-e-Dyöb, ánōné' ngáne bad béhāgkē mōné áwēd-te. Ekud é behōn bé bad béhágé'áá ekud é mōné. ⁴² Dōo ntógétōke a nkúd a

mmwaád ápedé, boŋ áhāg mōné mé ekii rīme ndé ké bedálee bébe. ⁴³Hée Yesue áchágé ábē bembapee benben boŋ álāngē bō aá, “Ne mbálee, nlānge nyé meé, rīmén ntógétoke mé mmwaád rīhédé mōné tó-maa ábén behon bé bad bésyāāl. ⁴⁴Mōné rīme ábē bad béhédé, ndīi mōné rīme rīchóbé bō áse, boŋ anén mmwaád ne atóg áde ádíí, ahédé mōné rīsyāāl rīme áwóó, rīsyāāl rīme ámbēē atognan yāl.”

Yesue ahóbé aá

bépāŋtēd Ndáb-e-Dyōb

(Mat 24.1-2; Luk 21.5-6)

13 Yesue ambíd á Ndáb-e-Dyōb. Áde ábídeé nē dōo awē mbapee nhōg álāngēé mō aá, “A-meléed nōné’, meláá ne nlóŋtéd nī Ndáb-e-Dyōb mén rībóó bwāmbwam.” ²Yesue ankwentén mō aá, “Enyíne’ échén ngíne é nlóŋtéd-e? Aláá ké ahóg déelyəgkē ámín e waáb, bē-pāŋtēd mō áte mésyāāl.”

E’bébtéd é’ mekan ábe bébenléd

(Mat 24.3-14; Luk 21.7-19)

³Yesue ankē adyee á ekone é Menzab mīn. Éché Ekone ébedé á mūdē nī Ndáb-e-Dyōb. Áhed dōo Petro, Jemse, Jone ne Andreyā bēpédé boŋ bēlāngē mō wēe bōbōo bēnpen bēbédé bán, ⁴“Láá sé pōndé echē rīmén mam mébenlédte, éláa-’e sé e’chemléd ábe bēlūmēd bán pōndé echē mébenlédte epedé.” ⁵Yesue anláá bō aá, “Nyétēd pōndé nyéemwāg-ke se modmod ádog nyé. ⁶Bad híin bēpē á dīn ádēm bēhōbē bán, ‘Mē-éé ndé Ane-awē-Béwógte.’ Bédōg-ke bad híin. ⁷Nzé nyēwógé bán nzum éwante’ ké’e nyēwógé nzunze é nzum, nyéētāgē áte. Nén átāŋgéné abenled, boŋ nē déélūmtēē nén bán asóg ámáá ape. ⁸Aloŋ ahóg dé-tyēemēn ádíiní nzum. Nkamlen nhōg-ke rītyēemēn rīmíníí. Ndōob eénəŋnéd mebwóg ne mebwóg, nzaa-’e ēbē. Nén débē nēŋgāne mewē mé’sō rīme mmwaád áwógéé nzé ahede achyāa. ⁹Nzé rīmén

mam mébóótédé-’e abenled, nyétēden yāl pōndé áyāle békōb nyé, bébe nyé á mekáá mé bad bé kóte. Béwanén nyé á ndáb é mekáne, nyetyéem-me á nkáásé á’sō é’ benkamlene ne kāŋ é bad á yāl echēm. Nén débenléd ábel nyékale bō nkalaŋ rī bwām. ¹⁰Bétāŋgéné nēe bésébpē nkalaŋ rī bwām akal meloŋ mé nkōŋsé áte mésyāāl, boŋ asóg dépē. ¹¹Nzé békóbé-’e nyé boŋ bēpééné nyé á kóte, nyéētāgē áte, áyāle dyam áde nyéhōbpē. Nzé ene pōndé epedé, nyéhōb kéchéé echē ébagnéd nyé, áyāle dyam áde nyéhōbpē débid ne Edəádəŋ éche Ésáá saké ne nyé. ¹²Bad bēbagé baányanŋ á mekáá mé bad bēmpēe áwúu bō. Besáá-bé-bān bēbēl melemlen ne ábab bán. Bán-ne ámpē békunnén besáá bōbōe benyáá yāl ábel bēwúu bō. ¹³Moosyāál ákōó nyé áyāl e dīn ádēm. Boŋ kénzēé awē ákaán rīmē metake nlém kōŋŋ ne á asóg, ákūd e’soosōŋ.”

Dyam dé ébēbtéd

(Mat 24.15-28; Luk 21.20-24)

¹⁴“Nyéenyīn nēe ekúkú é akan éche épeene e’sōn á’sō é’ Dyōb édíí wēe énkētāŋgéné abé.” (Nyé ábe nyéláa’ rīmén mekan nyésōŋten mō bwām.) “Nzé nyényíné nē, bad ábē bédé á Judeya bētōm mehélé, béke bésōom á e’kone mīn. ¹⁵Mod awē adé á nnoŋ nī ndáb mīn eétoŋné ake á ndáb-te átéd chōmchōm. ¹⁶Mod awē mō-’e adé á nzag-tē, eétimē ámbid átéd eche sōte. ¹⁷Ébē ebēbtéd ne bebaád ábe bēbē nkog ne ábe bēmwāŋtē rīmē mesú. ¹⁸Nyékāne nén bán, nén déebenléd ne nyé á pōndé e nkóg áde ahéb ádíí ngíne bwāmbwam, ¹⁹áyāle ndəŋge echē ēbē ábē e’pun, ēbē ndīn echē eébedé mbēd bootya Dyōb áhəge nkōŋsé ape epun é’chii. Dyamdyam nēe áde déebenléd-taá ámpē mbēd. ²⁰Boŋ Sāŋgwéé amaá ábē e’pun é’ metake asél áte. Nzé énkēmbé nē, né modmod ée-chōŋgé. Boŋ á etútú é bad ábe ápwédé,

asélé ábê e'pun áte. ²¹Ene pón dé nzé mod aláŋgé nyé aá, 'Nyénɔne', Ane-awě-Béwógté mōnén' káa, 'Nɔné' mōníníí,' nyéedúbpé'. ²²Bad híin bébid, bó mod té ákalé metóm aá mój mōdē Ane-awě-Béwógté. Bekal bé'dáádəŋ bé metóm ámpē bébid. Bébelé menyáké, bélūmtē-'e e'chemléd híin. Bébel nén ábel boŋ bédog bad ábe Dyōb ápwédé, nzé nzii edé ádog bó. ²³Nyétêd pón dé. Nláŋgé nyé mímén mam mésyā́l á'sō é' pón dé.

Epe é Mwān-a-Moonyoŋ ne asóg dé nkōŋsé

(Mat 24.29-31; Luk 21.25-28)

²⁴“Ábê e'pun-ne, áde pón dé e ndəŋge ne étómmé tómmén 'etondəe ákwe ehíntén, ngɔn-ne esóg apen, ²⁵betintine bébid ámin béhūn ásē, ngíne-'e éche edé ámin énáŋndé á e'dii.' ²⁶Ene pón dé dój bényinnē nēe Mwān-a-Moonyoŋ áhúe' é á mbag-tē ne ngum ne ehúmé é ngíne. ²⁷Álōm éche ángel á metóŋgé mé nkōŋsé mésyā́l méniiin, álad bad ábe Dyōb ápwédé áte, bootya atóŋgé dé nkōŋsé ahóg ápe ádínií.

Yesue aá bad bétêd eláŋsén ne alín á ngəl

²⁸“Nyétêd eláŋsén ne alín á ngəl. Nzé ngen ébóótédé byaá békṓlē abíded, nyébele nyébíí bán nchoŋ ndé benben. ²⁹Melemlem nzé nyènyíne mímén mekan mésyā́l mébenlad, nyébíí nén bán, Mwān-a-Moonyoŋ akwogé ape, adé-'e benben. ³⁰Ne mbále, nláŋge nyé nén mēé, enén nyoŋgel e bad édií ebé ámin boŋ mímén mekan mésyā́l mébenlád. ³¹Nkoŋ m' m'ín ne nkōŋsé bémaá boŋ ábēm e'yale bébē abé ne abé.

Modmod eebíí' é epun éche Mwān-a-Moonyoŋ ápéé

(Mat 24.36-44)

³²“Modmod eebíí' é epun pen ké'e pón dé eché mímén mam mébenlédte. Ké ángel éche edé ámin éebíí' é, ké Mwān ámpē eebíí' é. Tité mweŋpen mój abíí pón dé eche mímén mekan mébenlédte. ³³Nyétêd pón dé, nyéboŋsen, áyāle nyéebíí' é áde ene pón dé épéé. ³⁴Ébē nēŋgáne mod awě anlédé eke ake, boŋ alyógnéd ábē bembəlede ndáb, ábe nhóg-téé mme nsón, aláá-'e mod awě anone' mmwe mé e'ké aá ábele nsón bwām. ³⁵Né-ɔɔ, nyétêd pón dé áyāle nyéebíí' é pón dé eché Sáŋgwéé a ndáb ápéé. Ahele ápē ngukél, ké'e melúde, ké'e epog é mbwembwe, ké'e mbwembwe. ³⁶Nzé apedé təléd eetəŋgenéé nēe átáné nēe nyékúneé. ³⁷Né-ɔɔ, saké nyé bēnpen nláŋgeé ádén dyam boŋ nláŋge moosyā́l mēé, 'Nyétêd pón dé.'”

Béhəgke Yesue

(Mat 26.1-5; Luk 22.1-2; Jɔn 11.45-53)

14 Ényəg e'pun é'be, Ngande e Nnyíme-ámin ne e Ewele-é-Ngên ápe áte. Beprise bémbáá ne bemeléede bé mbéndé béhəgé'áá mwane ákób Yesue á mesɔɔm-tē, áwúu mój. ²Boŋ bēnhōb bán, “Deébēlē nē á mbwe ní ngande áyāle né bad bépēn epuutéd.”

Béwógté Yesue á Betani

(Mat 26.6-13; Jɔn 12.1-8)

³Yesue ambé á Betani á ndáb wéé Simɔne awě ankwě nkole mé meləŋ. Áde ádyáŋkē ndyéed nē, dój mmwaád nhóg ápédé ne apom á dyəg dé elod é bwām áde dēnlēl nkun bwāmbwam. Áde dyəg bébēnlé dój nād. Hē dój ákógté nló mé epom boŋ ásyogé Yesue áde dyəg á nló. ⁴Boŋ doŋge á bad ábe bébédé áhed bēnlīŋ bwāmbwam, bésedte nhóg ne aníníí bánken, “Cheé ékóá boŋ anén

mmwaád ábēbtē' enén ndín e dyǵ? ⁵Béhélé'áá-se bésóm ádén dyǵ nkun ríme níchábé ámín, bétéd rímé mǵné bēbē betóótókē bé bad." Né-ǵ, bēnhōbēn ane mmwaád bwāmbwam. ⁶Boŋ Yesue anláá bǵ aá, "Nyéchene mǵ. Cheé nyétagtǵé mǵ? Abēnlé me kǵse e dyam eché eboó bwāmbwam. ⁷Betóótókē bé bad bēbē ne nyé pǵndé ésyǵǵ, pǵndé ké eché eché nyédǵǵ-é bǵ awǵŋgen nyēhele nyē-wǵŋgǵn bǵ, me pen méebáá ne nyé pǵndé ésyǵǵ. ⁸Abelé wéé mekáá mépédé mǵ. Asyǵgé me dyǵ á nló áboŋsen nlíme rímém á'sǵ é' pǵndé. ⁹Ne mbále, nlǵnge nyé nén meé, kéhéé áde nkalaŋ m bwām mékanlédté nkǵŋsé áte nýsǵǵ, bēhōb dyam áde anén mmwaád ábélé ákamten mǵ."

Judase akwenténé Yesue asóm

(Mat 26.14-16; Luk 22.3-6)

¹⁰Ámbid e nē, mbapǵe nhǵg átǵntē e bembapǵe dyǵm ne bēbe awé béchǵgé'áá bán Judas Iskariǵde ankǵ beprise bém-báá atán ábel boŋ ásóm Yesue áwáb. ¹¹Beprise bém-báá bém-bē menyǵnge ne dyam áde Judase ánlǵǵ-é bǵ, bēhōb-pe bán bēbē mǵ mǵné. Né-ǵ, Judase ambootéd nzii ahed ásom Yesue.

Yesue ne ábē bembapǵe bédýédé Ndyééd e Nnyíme-ámín

(Mat 26.17-25; Luk 22.7-14, 21-23; Jǵn 13.21-30)

¹²Bǵǵb-pǵǵ pǵndé e ngande e Ewēle-é-Ngēn empǵ. Mbwe mé'sǵ áde bēwúē'áá bán bé ndyǵŋ m mbód áboŋsen ndyééd e Nnyíme-ámín, bembapǵe ábe Yesue bēntān Yesue, bésédté mǵ bánken, "Héé wédǵŋgé wéé séboŋsen wē ndyééd e Nnyíme-ámín?" ¹³Dǵǵ Yesue álóméé bembapǵe bēbe ne nlyǵgtén nén aá, "Nyékag á dyad-tē, mod áboméŋ nyé awé apémé apom dé mendíb, nyéhíde mǵ. ¹⁴Nzé nyēpedé, nyéláa nwóó-ndáb bán, 'Meléede ahóbé aáken, Héé toŋ

e beken édíí eché mǵdyēē ndyééd e Nnyíme-ámín áte ne ábē bembapǵe?' ¹⁵Álǵméd nyé toŋ eché ekalé áte eché bémáá aboŋsen, bénábpé-é áte. Ene toŋ edé ámín á ndáb-te. Nyéboŋsen syáá ndyééd áhed." ¹⁶Héé ábē bembapǵe bēhídté boŋ békǵg á dyad-tē. Bēntān mekan mésyǵǵ ngáne Yesue ánlǵǵ-é bǵ, bēmbōŋsén-ne ndyééd e ngande e Nnyíme-ámín. ¹⁷Néé ngukél épédé Yesue ne ábē bembapǵe dyǵm ne bēbe bēmpǵ áhed. ¹⁸Bédýágé'áá ndyééd á tébelǵ. Pǵndé eché bédýákē ndyééd nē, dǵǵ Yesue áhǵbēé aá, "Nlǵnge nyé nén meé, nyé mod nhǵg ábē me á mekáá mé bad bé ekǵyí, nyé nhǵg awé adýǵg ndyééd ne me." ¹⁹Nén dēmbēl bembapǵe bēnsudén bwāmbwam. Bēmbootéd mǵ aseded nhǵg ámbid e aníní bán, "Ndúbpé meé saké me." ²⁰Dǵǵ átimtanné bǵ aá, "Mod nhǵg átǵntē nyé bad dyǵm-ne-bēbe, mod awé sǵmǵ séétǵdé ewele á díse-tē atǵde ahǵg. ²¹Mwǵn-a-Moonyoŋ áwē ngáne éténlédé boŋ medim ne ane mod awé ásom mǵ. Ébá-gáá bwām ne ane mod nzé bēnkēntǵgen mǵ achyáa."

Ndyééd eché Sǵŋgwéé

(Mat 26.26-30; Luk 22.14-20; 1 Kǵr 11.23-25)

²²Áde Yesue ne ábē bembapǵe bédýákē ndyééd nē, dǵǵ átédé ewele, ásǵgnān Dyǵb, boŋ ákabtáád áte, ábagé ábē bembapǵe áhǵbē aá, "Nyékob nén, yǵl echém nén." ²³Ámbid e nē, antéd mbwendé m mǵm, ásǵgnān Dyǵb, ábagé bǵ. Bǵ moosyǵǵl-le bémwǵg. ²⁴Dǵǵ Yesue álǵŋgéé bǵ aá, "Mmém mekií mǵmém ríme nýsǵgké á nló m bad híin. Mmém mekií médíí mekií mé melé mékǵǵlǵ. ²⁵Ne mbále, nlǵnge nyé nén meé, méemwáá rímém mǵm ámpē kǵŋge ne epun éche mémwēē mǵ ekǵǵlé á nkamlen n Dyǵb." ²⁶Bēnkōn nkǵŋgé

mé nságnen. Née bémáá akón, bēnkě á Ekone é Menzab.

**Yesue ahóbé ngáne
Petro ábāngē mó á yǎl**

(*Mat 26.31-35; Luk
22.31-34; Jɔn 13.36-38*)

²⁷ Yesue anláá ábē bembapɛe aá, “Nyé baásyāǎl nyéenyágéd, nyétēdē me. Áyǎle éténlédé á kálag e Dyōb nén bán, ‘Měwūū nnon-a-mbód, mbód ésyāǎl épáytéd áte.’”

²⁸ Dóó Yesue áhóbéé aá, “Boŋ áde ápu-údté me, měkě á’sō á Galilia áwed-taá nyétānnē me.” ²⁹ Dóó Petro áhóbéé aá, “Ké moosyāǎl annyágéd átēdē we, me pen méetedéé we.” ³⁰ Dóó Yesue álāngéé Petro aá, “Ne mbále, nlānge we meé, nkuu nén dēn, nchóm-a-kúb adéhób aá mótóo’ ngen ébe wēbāŋ me á yǎl ngen éláán.” ³¹ Héé Petro ábádtéé mó áte aá, “Ké nkóŋ mós bésélēē me, méebāngé we áyǎl mbéd.” Bembapɛe ábíní bésyāǎl bōmpē bēnhōb melemlen.

Yesue akánné á Getsemani

(*Mat 26.36-46; Luk 22.39-46*)

³² Ámbid e nē Yesue ne ábē bembapɛe bēnkě á abwóg á hóm áde béchógé’áá bán Getsemani. Áde bépédé Yesue anláá bó aá, “Nyédyee hén, me-’e níke níkáne.” ³³ Ankeén Petro, Jemse ne Jone ákáne. Ndənge ne metake híin bēmpíí mó á nlém-tē. ³⁴ Dóó álāngéé bó aá, “Ndənge echě edé me á nlém, ehele-se ewúú me. Nyélyəg hén, nyédyeen me epin.” ³⁵ Ansídé á’sō, abwém yǎl áse, boŋ ákāne’ aá nzé nzii edé echě ene pónde e metake éheleé se ébāmē mó, ébame. ³⁶ Anhób aá, “A-Tē, Titée, ehele ébel kéchéé. Kobén me ímém metuné. Boŋ ké nē, bēl ngáne ébōŋnéde we, saké ngáne ébōŋnéde me.” ³⁷ Áde amáá akáne, antīm ámbid wée ábē bembapɛe beláán. Antán née békúneé. Dóó álāngéé Petro aá, “A-Simɔn, ekúne-’e? Cheé ékás boŋ

weéhele awesen ádyeen me epin ké háwa póg? ³⁸ Nyédyee epin, nyékāne-’e ábel nén Dyōb déemwág-se mekágsen mépinéd nyé. Nlém ndósá abel boŋ ekob é yǎl edé mbwóg.” ³⁹ Antīm ámbid ámpē, áke akáne melemlen ngáne ánsēbēé akáne. ⁴⁰ Áde átímé ámbid ámpē, antán née békúneé áyǎle e’chó bémbe bó á did bwāmbwam. Né-’ó bēnkēmbíí’é chóm éche belāngéé mó. ⁴¹ Áde átímé ámbid ngen éche élónténé éláán dós álāngéé bó aá, “Nyélyəgé nyékúne’ nyékómme-’e nyé áte-ye? Nē ákwógé! Pónde epedé echě bébéé Mwān-a-Moonyoŋ á mekáá mé bad bé mbéb. ⁴² Nyépáde áse dékag. Nyénəne’, mod awě akií me ntúré mó ahúe’ nén.”

Békóbé Yesue

(*Mat 26.47-56; Luk
22.47-53; Jɔn 18.3-12*)

⁴³ Ehób éepedéé Yesue amaa á nsəl boŋ Judase ápag. Judase abédéé mbapɛe nhóg átúnté e bembapɛe dyōm-ne-bébe ábe Yesue. Ampě ne ndun e mod. Ábē bad bēnwālē nkwaté ne mbid. Bepriše bémáá, bemeléede bé mbéndé ne bad bémáá bé Israel bós bēnlōm bó. ⁴⁴ Bwɔb-’pós, ntúré awe Yesue ammad bó e’chem-léd abe aá, “Kénzée awě méhēē tǎl, né mod awě nyéhedeé mōne. Nyékōb mó, nyéchás-’e mó bwām boŋ nyékeene mó.” ⁴⁵ Judase apedé-’aá pɛén, átómē-’e wée Yesue. Anhób aá, “A-meléed.” Ahé-’e mó tǎl. ⁴⁶ Héé ábē bad békóbé Yesue, bēwéd-te mó achás. ⁴⁷ Dóó mod nhóg átúnté e bad ábe bémbe ne Yesue ádólé nkwaté á abám, née átómté mó, asél-le ntāŋ awě prise ambáambáa etúu. ⁴⁸ Héé Yesue ásedtée bó aá, “Nchīb mós ndíí awě nyépééne nkwaté ne mbid ahye dé akób-e? ⁴⁹ Epun tée mbédé á Ndáb-e-Dyōb ne nyé, níyǎgtē bad, nyéekóbe me. Boŋ e’yale e’ kálag e Dyōb é’tāngéné alón.” ⁵⁰ Hē dós bembapɛe bésyāǎl bétédte mó, boŋ bétómé mehélé. ⁵¹ Kódemod póg

ebédé áhed, éhídē Yesue ámbid. An-wáá dásō esōj é abad chēmpen. Ábê bad bēnkǎg bán békōb mós, ⁵²boj antóm mehélé ne nsōb, áchennéd-te bós éché es-ōj é abad.

Békáádté Yesue

(Mat 26.57-68; Luk 22.54-55,
63-71; Jōn 18.13-14, 19-24)

⁵³Bad ábe bēnkōb Yesue bēnkēén mós wée Prise Ambáámbáa. Beprise bēmbáá, bad bēmbáá bé Israel ne bemeléde bé mbéndé bēmpě bēlādēn áhed. ⁵⁴Áde bēkēenēé Yesue nē, Petro ahídé'áá mós ámbid mwā etūn kóōj asól á eyáde éche prise ambáámbáa. Andyéé áhed ne benon bé Ndáb-e-Dyōb, áwālē muú. ⁵⁵Βουβ-ρως, beprise bēmbáá ne bad bé káánsel bésyōāl bēhédé'áá bad ábe bēbid mbōj é metóm á nló wée Yesue ábel nēn bēwúu mós, boj bēnkēnkudté ké nhóg. ⁵⁶Ekud é bad émbid mós mbōj é metóm á yǎl, boj bēébédéé nsəl nhóg. ⁵⁷Hée donje á bad bétýéémé ámin, boj bēbídē mós mbōj é metóm bán, ⁵⁸“Sēnwóg nēe áhóbé aá, ‘Měbootéd enén Ndáb-e-Dyōb echě baányonj bēlóló, nlónj empée, átíntē e e'pun é'láán echě bēlōjñeé mekáá.” ⁵⁹Boj ké nē, échab mbōj é metóm énkēmbáá nsəl nhóg. ⁶⁰Dóo prise ambáámbáa átyéémé ámin átíntē e bad bé káánsel, boj ásedté Yesue aáken, “Wee-wóó'é dyamdyam ahób tǎngene dyam ádē ábén bad bēhóbé we á yǎl-e?” ⁶¹Boj Yesue andyéé mós ngēn, enkēnkobéé dyamdyam. Dóo ene prise ambáámbáa ésedtéé mós ámpē aá, “We-éé edé Ane-awě-Béwógté, Mwān awě Dyōb áde bad bēbageé edúbé-ye?” ⁶²Hée Yesue ákwentanné aá, “Méé ndé, nyéēnyīn-ne ngáne Mwān-a-Moonyonj ádyéé á ekáá ém-báá é Dyōb a Ngum. Nyéēnyīn-ne nēe

áhúe'é á mbag-tē ámin.” ⁶³Hée prise ambáámbáa ányábé mbóté álúmed nēn aá mólíí, boj áhōbē aá, “Mbōj éhéé ém-pēe déhedéé? ⁶⁴Nyēwógé nēe ásyóá'é Dy-ōb. Cheé nyéhóbé á yǎl echē?” Hée bós moosyōāl bēhóbéé bán atōjñgéné awé. ⁶⁵Donje á bad bēmbootéd mós meléed asob á yǎl, békūtān mós míd, bēbōmē mós, bēlāngē-ε mós bán, “Láá-ε sé mod awě abōmē we.” Dóo bembōlede bétédéé mós, boj bēbootéd-te mós abōmteđ.

Petro abáá Yesue á yǎl

(Mat 26.69-75; Luk 22.56-62;
Jōn 18.15-18, 25-27)

⁶⁶Wée Petro ádyéé ásē nē á eyáde-tē, dóo mbōlede nhóg a mmwaád awě prise ambáámbáa ápédé. ⁶⁷Annyīn Petro awále muú. Dóo ásímné mós boj álāngē mós aá, “Wémpē wembé ne Yesue awě abídé á Nazaret.” ⁶⁸Boj Petro ambánj éché ehób á yǎl, aá, “Meebíí'é, meesōjtán-naá chōm éche éhóbéé.” Amaá-aá ahób nē abíd-te á mmwe. Ene pónde chēn nchóm-a-kúb antōj. ⁶⁹Dóo ane mbōlede ányíné mós ámpē boj ábootéd bad ábe bēbédé benben aláa aá, “Anén mod adé nhóg awě mómpē ahídé'áá Yesue.” ⁷⁰Boj Petro ambánj á yǎl ámpē. Éebeméé áte ámpē dóo bad ábe bēntyēēm áhed bēlāngéé Petro bán, “Mbále chós edé. Edé nhóg awě ahídé'áá Yesue, áyāle ebídé á Galilia.” ⁷¹Boj Petro ambootéd yǎl ebómán abe ámwāg-ke melě aá, “Meebíí'é anén mod awě nyétúbéé dīn nē.” ⁷²Melemlen mé pónde nchóm-a-kúb antōj ngen éché élóntēné ébe. Hée Petro ákám-téné chōm éche Yesue ánlāā'é mós aá, “Nchóm-a-kúb adēhób aá mótoō' ngen ébe wēbāj me á yǎl ngen éláán.” Hée Petro ábānlé awě, ábooted-te achii.

*14:68 Donje á kálag dé'só déewóó'é Ene pónde chēn nchóm-a-kúb antōj.

Paylede akáádté Yesue

(Mat 27.1-2, 11-14; Luk 23.1-5; Jɔn 18.28-38)

15 Bɪn é'sáŋgé-'aá sáŋgén, beprise bémbáá, bad bémbáá bé Israel, bemeléede bé mbéndé ne bad bé káánsel embáá e bad bé Israel békób mbom. Bènhãŋ Yesue, bébãg-ke mɔ á mekáá wée Paylede. ²Hée Paylede ásedteé mɔ aáken, "We-éé edé kãŋ e bad bé Israel-e?" Yesue ankwentén mɔ aá, "Ngáne éhóbé." ³Beprise bémbáá bémbãn mɔ ekud é mekan á yãl. ⁴Hée Paylede ásedteé mɔ ámpē aá, "Weewóó'é dyamdyam áhób-e? Mmõn wógé' ekud é mekan éché béhóbéé wé á yãl." ⁵Boŋ Yesue enkên-hóbpe dyamdyam. Nê dénkõmēd Paylede yãl áte.

Bán Yesue atõŋgéné awé

(Mat 27.15-26; Luk 23.13-25; Jɔn 18.39-19.16)

⁶Boɔb-pɔɔ, émbē nén bán á Ngande e Nnyíme-ámin, Paylede ammentén mod a mbwɔg nhóg abíded á mbwɔg. Ane mod abágé'áá mod ké ahéé awě bad bènhedénné mɔ. ⁷Ene pónde mod nhóg ambé á mbwɔg awě béchógé'áá bán Barabase. Abédé ne bad ábe béntyēemēn nkamlen í Roma. ⁸Dɔɔ ndun e mod épédé wée Paylede, boŋ bélãŋgē mɔ bán ábel ngáne áménténé bó abele. ⁹Hée ásedteé bó aáken, "Nyéhede' bán, mbídted nyé kãŋ e bad bé Israel-e?" ¹⁰Abíí áde ámbíí'é aá kónjí edé beprise bémbáá áte á yãl wée Yesue, dɔɔ dénkãŋ boŋ ásedēd bó nê. ¹¹Boŋ beprise bémbáá békóné'áá ábē bad bán beláa Paylede bán ábídted bó dásõ Barabase. ¹²Paylede ansedéd bó ámpē aá, "Chán-nõ nyéhedeé bán mbel ne mod awě nyéchogéé bán kãŋ e bad bé Israel?" ¹³Dɔɔ belébpeé e'saád bán, "Bomé mɔ á awɔg." ¹⁴Hée

Paylede ásedteé bó aáken, "Áyõle chán? Ebébtéd éhéé ábélé?" Boŋ bèn nabé abón bán, "Bomé mɔ á awɔg." ¹⁵Né-ɔɔ, ngáne Paylede áhédé'áá aá mɔkóded ábē bad mewēmtēn, ambídtéd bó Barabase. Ambé kunze aá, sɔnze ébõm Yesue, boŋ béke bébome-'é mɔ á awɔg.

Sɔnze éwélé Yesue

(Mat 27.27-31; Jɔn 19.2-3)

¹⁶Sɔnze éntēd Yesue, békēēn mɔ á eyáde é nkamlene, belād-te baáb ábíníí áte áhed. ¹⁷Bénwãād mɔ mengombe ríme méyogé' ríme méwágné mengombe mé kãŋ, bélõŋ-'é ekóté é mechõ, béhé mɔ á nló. ¹⁸Dɔɔ bébóótédé mɔ awel, belénté mɔ bán, "A-kãŋ e bad bé Israel, edúbé ébē ne wē!" ¹⁹Bébómé'áá mɔ ntõŋ á nló, bésobtád mɔ meléed á yãl, bébwõgkē-'é mɔ mebóbõŋ áwel mɔ. ²⁰Áde bémáá mɔ awel, bēnhūd mɔ rímē mengombe á yãl, bétimēd mɔ éche mbóté chēn á yãl. Néé bémádé nē, bēnkeēn mɔ áke débome mɔ á awɔg.

Bébómmé Yesue á awɔg

(Mat 27.32-44; Luk 23.26-43; Jɔn 19.17-27)

²¹Áde békagké nē, dɔɔ bébómmé mod awě ambíd á dyad á Sirine. Dín dém-bē mɔ bán Simõne. Simõne abédée sáá awě Alesandaa bó Refuse. Simõne atómé'áá ásól á dyad-tē. Dɔɔ békóbé mɔ boŋ bényãgtē mɔ bán ápēm awɔg áde Yesue. ²²Dɔɔ bépédé hõm áde béchógé'áá bán, Golgota, awě adé nén bán, "Hõm dé Ebóngél é Nló." ²³Áhed bēmbē Yesue mím ríme beládténé ne bwel ábe béchogéé bán mía† bán ámwē, boŋ enkênkwenténné amwé. ²⁴Bēmbomé Yesue á awɔg. Bēnsíd mbambú ákab éche mbóté. ²⁵Mbwembwe á ngõŋ abog dɔɔ bébómmé mɔ á awɔg. ²⁶Chõm éche bēntenlé á awɔg áwe nló mìn

†15:23 *Mía*: mébédéé bwel ábē bad bébénládtáá ásdud mewe.

álúmed nɔɔm echě bėbómndéé mó á awɔg émbē nén bán, “Kəŋ e bad bé Israel.”²⁷ Bėmbomé-’e bechīb bėbe bómpē á awɔg, nhóg á pəd e ekáá émbáá eche Yesue, aníní-’e á pəd e ekáá é emwəd.[‡]

²⁹ Bad ábe bétómé’áá nzii benben ne áhed bėbómé’áá nló, bėbwėmmē-’e mó nzyɔŋ bán, “Ahá! Wenhób wėé mósɔbóotəd Ndáb-e-Dyöb, wėé mólɔŋ-’e chó ámpē átíntē e e’pun é’láán.³⁰ Sɔŋ-ɔ echoŋ yəl bɔɔb, ésud ásē á awɔg.”

³¹ Melemlem nē dɔɔ beprise bėmbáá ne bemeléede bé mbéndé bėwélé’áá mó. Bėn ne bėn bėhóbé’áá bán, “Achɔŋtė’áá bad, bɔɔb eéheleé eche yəl awɔŋgen.³² Mó awė ahóbé áá mósó módē Ane-awė-Bėwógté, áá mósó módē-’e kəŋ e bad bé Israel ásud-tɔɔ ásē á awɔg hē bɔɔb, dényín ábel dédúbe.” Ábē bechīb ábe bėmboméé á awɔg nchoo ne Yesue bómpē bėsyóó’áá mó.

Kwééd eche Yesue

(Mat 27.45-56; Luk 23.44-49; Jɔn 19.28-30)

³³ Áde kəd épédé, ehíntén ěnkwė hóm ásyɔəl, kóŋŋ ne á ngəŋ éláán.³⁴ Áde ngəŋ éláán épédé, Yesue anlėbé esaád áá, “Elí, Elí, lámá sábatáni.” Nén adé nén bán, “A-Dyöb ádēm, a-Dyöb ádēm, cheé ékós boŋ étədté mē?”³⁵ Nėe doŋge á bad ábe bėmbē benben bėwógé nē, bėnhób bán, “Nyėwóge’, achėnle Elaijaa áá áhye á-wɔŋgen mó.”³⁶ Hėe mod nhóg ányógté boŋ átédé kuchá, átɔdté’ á ebéntéd é mím-tē, áɔɔmė’ á ntɔŋ boŋ áhāg mó á nsəl áá ámwē. Anhób áá, “Nyėmwė dényín nze Elaijaa áhye mó asuded á awɔg.”³⁷ Hėe Yesue álėbpé esaád boŋ ámiē-’e nlém.

³⁸ Ene pónde chėn abad áde dēnkāb Ndáb é Dyöb áte, dēnsalé áte e’pəd é’be

bootya ámín kóŋŋ ápē-’e ásē.³⁹ Ádē mod ambáá a sənze awė antyėém Yesue á’sóte ánɔn mósó ányíné ngáne Yesue áwédé,[¶] anhób áá, “Ne mbále, anén mod abédée Mwán a Dyöb.”

⁴⁰ Bebaád behóg bómpē bėmbē nch-abnede bėnɔne’ mekan mésyɔəl ríme mébenlad. Átíntē e ábē bebaád, Maria Magdalene, Salome ne Maria awė achyáá Jemse asad bó Joseb, bėmbē áhed.⁴¹ Ábén bebaád bėhídé’áá Yesue áde ámbēé á Galilia, bėwɔŋgān-ne mósó. Ekud é bebaád émpēe éche bóbɔɔ bėmpē á Jerusalem chómpē ěmpě áhed.

Nlíme ríme Yesue

(Mat 27.57-61; Luk 23.50-56; Jɔn 19.38-42)

⁴²⁻⁴³ Mod nhóg abédé awė bėchógé’áá bán Josebe. Ámbíd á dyad á Arimatia. Anén mod abédée mod e edúbé a káánsel embáá e bad bé Israel. Móm-pē asiné’áá pónde echě nkamlen n Dyöb mépéé. Ngáne émbēé mbwe mé mboŋsén (nédē áde mbwe-mé-nkóme-áte rílyógé nēe chān), hėe ákáá nlém, boŋ ápag wėe Paylede benben ne ngukél, álāŋgē mósó áá ábe mósó ndim ríme Yesue.⁴⁴ Áde Paylede áwógé bán Yesue amaá awė, yəl enkóm mósó áte. Hėe álómé ane mod a mbáá a sənze achəg boŋ ásedté mósó ké Yesue amaá awė.⁴⁵ Áde ene sənze élāŋgē mósó áá Yesue awédé, dɔɔ ákwénténé áá Josebe átəd ríme ndím.⁴⁶ Josebe anchān mbóm. Antéd Yesue ndim, ákáān mósó ene mbóm, alímé-’e mósó á soŋ-tē echě bėpwógé aláá áte. Ámbíd ene, antínéd aláá á mbáá ákólen nsəl n soŋ.⁴⁷ Maria Magdalene ne Maria awė anchyáá Joseb bėnóné’áá wėe bėlímmeé Yesue.

[‡]15:27 Doŋge á kálag dé’só ábádé nchoo 28: Ádē nén ábėnlėdé, e’yale ábē é’tėnlėdé á kálag é Dyöb bėnlɔn. Etėnlėdé nén bán, ‘Bėntɔŋ mósmpē á nchoo mé bebel bé mbėb.’

[¶]15:39 Áwédé: Doŋge á kálag dé’só áwóó álėbpé esaád, awė-’e.

Yesue apuúdé

(Mat 28.1-8; Luk 24.1-12; Jɔn 20.1-10)

16 Ámbid e mbwe-mé-nkɔme-áte Maria Magdalene, Maria awě aчыáá Jemse ne Salome, bēnchān dyɔg dé elod é bwām áke dé awɔged ndim ríme Yesue. ²Mbwembwe mé epun é'sō é Sɔndé áde enyen étúbeé dɔɔ békíí á soɲ. ³Áde békagké, dɔɔ bésedteé nhɔg ne aníníí bānken, “Nzéé áhūdē syánē aláá á nsəl í soɲ?” ⁴Dɔɔ bésádé díid, boɲ bényīnē bán bémáá áde aláá ahúd. Aláá áded dēnkəl bwāmbwam. ⁵Hée bésólé á soɲ-tē, boɲ bényīnē kɔdemod edyeé á nkəg á pəd e ekáá émbáá. Anhé megombe ríme mēpúbe'. Nén dénkōbéd bó mbwɔg bwāmbwam. ⁶Hée ene kɔdemod élanɣeé bó aá, “Nyéebáá', mbíí meé nyēhede' Yesue, mod a Nazaret awě bēmboméé á awɔg. Apuúdé, eésáá hén. Nyénɔne wée bēnnaádté mɔ. ⁷Nyékgag-kɔɔ bɔɔb nyéláa ábē bembapee, taɲge Petro, bán Yesue apuúdé, 'Akag-ke á'sō á Galilia. Áwed-taá nyényīnnē mɔ ngáne ánlāá'é nyé.” ⁸Hée bēbóótédé anəɲ ne menyáké ríme bényīné. Bémbid á soɲ-tē bēbootéd-te anyəged. Bēlānɣe-'áa modmod dyamdyam áyāle mbwɔg ménkōb bó.

Nyaa pɔg echě Kálag e Makɔse ésógé§

16.9-20

Yesue alúmté Maria Magdalene yəl

(Mat 28.9-10; Jɔn 20.11-18)

⁹Áde Yesue ámáá apuu, epɔg é mbwembwe é epun é'sō é Sɔndé, Maria Magdalene mɔɔ ánsēbēē yəl alúmed. Anén mmwaád mɔɔ Yesue ámbidēdtē e'dəádəɲ bé mbéb saámbe áte. ¹⁰Hée

ane mmwaád ákíí boɲ álāngē bad ábe bɔɔbe Yesue bēbágé'áá. Antán née béchyé'é kwééd eche Yesue. ¹¹Boɲ áde bēwógé bán Yesue adé á alongé, bán ane mmwaád anyíné-'e mɔ, bēnkēndúbéé.

Yesue alúmté ábē bad bébe yəl

(Luk 24.13-35)

¹²Ámbid e pónde Yesue anlúmed yəl wée ábē bad bēmpēe bébe áde bēbídēé á dyad-tē. Boɲ enén ngen anlúmed yəl nyaa émpēe. ¹³Hée ábē bad bétímé ámbid, béke bēláá baáb ábíníí. Boɲ ké nē, baáb bē bēnkēndúbéé.

Yesue alúmté ábē bembapee dyôm ne nhɔg yəl

(Mat 28.16-20; Luk 24.36-49; Jɔn 20.19-23; Mbel 1.6-8)

¹⁴Ámbid e pónde Yesue anlúmed yəl wée ábē bembapee dyôm-ne-nhɔg áde bédyákgē ndyééd. Bēnkēndúbéé bad ábe bēnhōb bán bényīné mɔ áde á-máá apuu. Né-ɔɔ, ankáné bó áte aá bēewóó'é adúbe, aá bēlélé-'e nlém á abum. ¹⁵Anláá bó aá, “Nyékgag nkɔɲsé áte ísyəəl, nyékanle bad bésyəəl nkalaɲ ín bwām. ¹⁶Kénzéé awě adúbpe boɲ bédusén-ne mɔ ákúid e'choóchoɲ, boɲ kénzéé awě eedúbpe ákúid nkɔɲsen. ¹⁷Bad ábe bédúbpe bēwōɲ ngíne ábel mam mé menyáké: bēbidtē bad e'dəádəɲ bé mbéb áte á díñ ádēm; bēhōbē-'e mehɔb mékɔɔlē. ¹⁸Békōbēn nyə mekáá, éebenlé bó dyamdyam. Ké bēmmwē-'e ké e'we, ábē e'we bēebenlé bó dyamdyam. Bēbán bad bé nkole mekáá á yəl, bad bé nkole bē bédyēē-'e bwām.”

Yesue apümmé

(Luk 24.50-53; Mbel 1.9-11)

¹⁹Áde Sáɲgú Yesue ámáá bó rímén mekan aláa, dɔɔ Dyöb ábélé boɲ ápümmé ámín. Andyéé Dyöb á ekáá émbáá. ²⁰Hée

§16:8 Donɣe á kálag dé'só déewóó'é nchoo 9-20.

bembapɛɛ bɛbíde, boŋ bɛkɛ bɛkalé Eyale é Dyöb hõm téé. Sáŋgwéé ambé ne bó, ábē-’ε bó ngíne ábel mekan mé menyáké, álümed nɛn aá chõm éche béhóbeé édé mbále.

Nyaa empée echě kálag e Makɔse ésógé**

16.9-10

[(9) Hée ábê bebaád békíí, boŋ béléŋgē Petro ne bad ábe bémbe ne

mó mekan mésyāā́l ímme bényā́gtēnnē bó, bésēlē mó esóŋ-esóŋ. (10) Néε nê á-tómé, Yesue mwɛn anlóm bad nkõŋsé áte ísyāā́l ákal nkalaj íw bwām. Mmê nkalaj íw bwām ímme ísáá, méehəŋláné. Mmê nkalaj ídífí nkalaj tãŋgene alonǵé áde débē á ngíndé ne á ngíndé.]

**16:20 Donje á kálag dé’só ábádé ádén asóg á kálag ámbid e nchoo 8.

Nkalaŋ m̄ bwām m̄me Yesue ngáne

Lukase

átélé

Ndibned n̄ kálag

Nkalaŋ m̄ bwām m̄me Yesue ngáne Lukase átélé n̄lúmte Yesue ngáne Nsoode awē Dyōb dénhōbpē aá m̄w̄lōmē bad bé Israel. Lukase ahōbé aá Edəəđəŋ é Dyōb ch̄w̄ épwédé Yesue āpēen nkalaŋ m̄ bwām wēe betōótōkē bé bad. M̄mén nkalaŋ m̄bude ahōb t̄ŋgene e'boŋ bé n̄lém ábe Yesue álúmteé bad. Á m̄booted menyinge ményinnédé áde ehōŋgé ébídé t̄ŋgene epe éche Yesue, ményinnéd-te á asóg áde Yesue ápúmmé ády-ōb. Mekan m̄me Lukase ákóó awéd áte médii: mekáne, Edəəđəŋ éche Éśáá, mekan m̄me bebaád bébélé átinté e ns̄n m̄me Yesue ne alagsen áde Dyōb álagsan-né bad mbéb.

Lukase abádé mekan áte wén m̄me médé áyāl e m̄mén nkalaŋ m̄ bwām dēm-pen (N̄ŋ e'ped é'be ne ntóob á nkabtéd).

Nkabtéd n̄ kálag

Ndibned 1.1-4

Echyáa éche J̄ne, Ndusene ne éche Yesue 1.5-2.52

Ns̄n m̄me J̄ne, Ndusene 3.1-20

Edusen ne mekəgsen m̄me Yesue 3.21-4.13

Ns̄n m̄me Yesue á Galilia 4.14-9.50

Ns̄n m̄me Yesue áde áhídté á Galilia āpe á Jerusalem 9.51-19.27

E'pun bé asóg ábe Yesue á Jerusalem ne benben ne á Jerusalem 19.28-21.38

Akáad áde békáádté Yesue ne eche kwééd 22-23

Mpuu m̄me S̄ŋgwéé, alúmed áde án-lúmēdtē bad ȳl ne m̄me mpume 24.1-53

1 Á-Tiofilos, mod a edúbé, ekud é bad ékétéd póndé átel mekan ásē, m̄me mébénlédé átinté e' syánē. ²Bétélé melemlen ngáne dénwōgkē wēe bad ábe

bényinēn m̄s̄ d̄id se á m̄booted, békálé-'e Eyale é Dyōb. ³Né-ɔ́, ntóó m̄mén mekan ahead áte se á m̄booted, mnyíné-'e nén meé ébóó mémpē n̄téd póndé, n̄tele we mekan ásē ahōg-ahōgē. ⁴Nén débēl wēechem mbále t̄ŋgene mekan m̄me é-máá abíi.

Ángel epiídé Sakaria

⁵Á póndé eche Herode ábédé k̄ŋ e Judeya, mod nhōg ambé bán Sakaria. Sakaria abédée prise á nchoo m̄me Abiyaa. Mwaád ambé d̄in bán Elisabete. M̄s̄ ámpē abédée nḡon e túmbé eche Ar̄ne. ⁶Alongé áde b̄s̄ mwaád dēmbē bwām á'sō é' Dyōb. Béhídé'áá mbéndé éche S̄ŋgwéé ésyāēl. ⁷Boŋ bék̄n̄wáléé mw̄än ké nhōg áyāle Elisabete abédé ek̄m. B̄s̄ bad bébe bēmmäd-te achun.

⁸B̄w̄b-ɔ́, áde póndé e ns̄n e nchoo m̄me beprise m̄me Sakaria b̄s̄ épédé áte, ankē ns̄n m̄me prise abel á Ndáb-e-Dyōb epun ehōg. ⁹M̄s̄-'aá bēmpwēdté á̄s̄l á Ndáb-e-Dyōb ábele S̄ŋgwéé, áhyáad e'twé, ngáne ns̄n m̄me prise n̄hédnád-táá. ¹⁰Áde áhyānté e'twé, ndun e mod embé ámbid e ebwōg, békānne'.

¹¹Hē d̄w̄ ángel e S̄ŋgú épífidé m̄s̄, etyéém m̄s̄ á ped e ekáá émbáá benben ne menyán mé e'twé. ¹²Anyín áde Sakaria ányíné ángel, ȳl enk̄m m̄s̄ áte, mbwōg ménkōb-pe m̄s̄ bwāmbwam. ¹³D̄w̄ ángel élan̄geé m̄s̄ aá, "Á-Sakaria, weebáá'. Dyōb áwōgé we mekáne. Né-ɔ́, awōŋ mwaád Elisabete, áchyā mw̄än. Échuu ane mw̄än d̄in wēé J̄ne. ¹⁴Anén mw̄än áwōgēd we menyinge. Ndun e mod ámpē éwōg menyinge é echyáa échē. ¹⁵Ébē nē áyāle ane mw̄än ábē ndəle a mod á'sō é' S̄ŋgú. Eet̄ŋgeneé nēe ámwāgkē m̄m̄ m̄me méwag, káa chōm ké échē éwúú áte. Edəəđəŋ éche Éśáá élon m̄s̄ áte se á ncháátén. ¹⁶Á-timéd bad bé Israel n̄lém ámbid wēe S̄ŋgwéé awē adé ádab Dyōb. ¹⁷Ábē á'sō boŋ S̄ŋgwéé ápag. Áwōŋ-'e edəəđəŋ

ne ngíne melemlen ngáne nkal é'dəódəŋ Elaijaa a'boód ánwōngē. Áchəd bad nlém á abum, ábel bad bóobe bán bétim ásē. Ábəl bad ábe bəwúéné Dyöb nló áte, bəhəŋlén, bəwōŋ debyéé nēe bad ábe bətyéeme á'sō é' Dyöb. Né-'aá aboŋsén-né epe éche Səngwéé." ¹⁸ Sakaria an-sedéd ángel aá, "Cheé élümte me nén bán ádén akan áde éhóbé débénléd? Mmēn mmaa' achun. Awēm mwaád-te ámpē amaa kōd atóm." ¹⁹ Dóo ángel étimtan-né mó aá, "Ndíi Gabriele, mészénze míme mébenle Dyöb nsón. Dyöb álómé me á-wōŋ, áláa we mímén nlébtéd mí bwām. ²⁰ Bəob-pəó, ngáne wéédübpéé dyam áde níhóbé, wəkwé ebóbé kóŋŋ ne pónde echē mam mésyəəl míme nílangé we mélōn-nē. Mekan mésyəəl mébenléd-te á pónde echē mé-təŋgéné abenled."

²¹ Ene pónde esyəəl bad bésíné'áá Sakaria ámbid ebwóg, bényāgē' chōm éche ékóó boŋ ápē abem á Ndáb-e-Dyöb-te nē. ²² Áde ábidé áwed, eéhele'aá dyamdyam ahób áwāb. Dóo béchémé nén bán, anyíné ndóg á Ndáb-e-Dyöb. Mekáá móo álúmtánnáá bó, ésebán ahele dyam ahób.

²³ Pónde e nsón echē Sakaria emaa-'aá áte, asú á ndáb. ²⁴ Ámbid e pónde mwaád ambé nkog. Ankoó yəl á ndáb-te á etún é ngon étáan. ²⁵ Anhób aá "Kóŋŋ ne á asóg Səngwéé abēnlé me ádén. Awógé me ngol, ahúdé-'e me e'són áyəl átíntē e ábēm bad."

Ángel epiidé Maria

²⁶⁻²⁷ Áde dyēm áde Elisabete ádíi ngon ntóób, Dyöb dénlōm ángel Gabriele á dyad á Nazaret, á aloŋ á Galilia, wée ngondére póg bán Maria. Maria enkēm-bíí'é mwenchóm. Mod ankií mó awe béchágé'áá bán Josebe. Josebe ámbid á túmbé echē Kəŋ Dabide. ²⁸ Áde ángel étané Maria enhób aá, "Á-Maria, nsaŋ mbē ne we! Edíi mmwaád awē akudé mende ne Dyöb. Titée Dyöbe adé ne we."

²⁹ Nén dēntagéd Maria á mewēmten-tē bwāmbwam. Akōgláádtáá á nlém-tē ábíi chōm éche ene nyaa e melenten éhele élümte'. ³⁰ Dóo ene ángel élangéé mó aá, "Á-Maria! Weebáá', nsimé ní Dyöb níde ne we. ³¹ Ébíi weé, móobē nkog. Wəchyāā mwān á mwenchóm. Échuu mó díŋ weé Yesue. ³² Ane mwān ábē ndəle á mod. Béchəŋ mó bán, Mwān á Dyöb á Ngum. Titée Dyöbe mwēn ábē mó atii dé nkamlen áde sáá ambáá Dabide. ³³ Mó ákam-lén abum á ndáb áde Jakobe á ngín-dé ne á ngíndé. Nkamlen míme méewōngé asóg." ³⁴ Héé Maria ásedteé ángel ne aaken, "Chán níhele nchyáá mwān áde méebíí'é mwenchóm?" ³⁵ Ene ángel enkwentén mó aá, "Edəódəŋ éche Ésáá épií we. Ngum e Dyöb éküdtēn we. Né-có, mwān awē asáá, awē wəchyāā'é, áchəgnéd bán Mwān a Dyöb. ³⁶ Bíi weé, Elisabete, mwānyoŋ á túmbé póg, mómpē adé nkog á e'chun-tē. Mó awē bēnhōbpē bán adé ekom, adé dyēm bəob ngon ntóób. ³⁷ Éde nē áyəle dyamdyam déesaá áde átómé Dyöb áte." ³⁸ Héé Maria áhóbéé aá, "Ndíi mbəlede awe Səngwéé. Ébē ne me ngáne éhóbé." Dóo ene ángel étédte mó boŋ ékag.

Maria akií wée Elisabete

³⁹ Mímē mesú mēn, Maria anlād yəl ne mehél mésyəəl, ákē á dyad á Juda ahóg áde áde á e'kone-tē. ⁴⁰ Áde ápédé áwed, ansól á ndáb echē Sakaria, álēléd Elisabete. ⁴¹ Awóg áde Elisabete áwógé Maria míme melenten, mwān anhóbnéd Elisabete á abum-tē. Edəódəŋ éche Ésáá êmpií mó. ⁴² Dó-'aá álangéé Maria ne esaád é ngíne nén aá, "Nnam mbē ne we átíntē bebaád bésyəəl. Nnam mbē ne mwān awe wəchyāā'é. ⁴³ Chán ébénlédé éche memē níkudé échén edúbé? Chán nyaa awe Səngwéé áhele áhye áwēm-é? ⁴⁴ Awóg áde níwógé mímōŋ melenten, mwān ahóbté me yəl á abum-tē ne menyíŋge. ⁴⁵ Dyöb ánámte we áyəle edúbpé

nén wɛé, dyam áde Sáŋgwéé áláŋgé wɛ débenléd.”

Ngəse echě Maria

- 46 Héɛ Maria áhóbeé aá,
 “Nkémte Sáŋgwéé ne nlém rímēm
 ńsyǎǎl,
 47 edǎǎdɛŋ échēm ámpē éwógne Dyöb
 menyinje. Mó adé awēm mod a
 e’soósoŋ.
 48 Áyǎle achémé mɛ awě ndé awe mwǎ
 mbǎlede ngɛn. Bootya bɔɔb, áke á’-
 sō, nyonŋel e bad téé ɛhōb bán, ńdɛ
 mmwaád awě Dyöb ánámté.
 49 Dyöb á Ngum aběnlé mɛ ndǎle a akan.
 Mó adé ane awě asáá.
 50 Ngɔl echě ɛbē nyongel ne nyongel e
 bad téé, ámin e kénzée awě abage mó
 edúbé.
 51 Abelé ndǎle a akan ne éche ekáá chěn.
 Apuúdtédé bad ábe bédé kúmbe
 mewēmten áte.
 52 Ahúde benkamlene áwǎb metii mé
 nkamlen, boŋ achógté bad ábe bé-
 súdté yǎl.
 53 Akódté bad ábe bétagne nzaa ne kǎse
 é bwēm, boŋ anané bad ábe bébúde
 awóŋ aá bésüé’ ne mekáá mé ngɛn.
 54-55 Akámténé áloned akag áde ám-
 beé ábéd betaa, bootya Abrahame
 ne rímē mbyaa ńsyǎǎl kǎŋ ne á
 ngíndé. Né-ɔɔ, awóŋgéné ábē bem-
 bǎlede, bad bé Israel.”
 56 Ámbid e nê, Maria andyɛén Elisabete
 ngɔn éláán, boŋ ásüé’ ámbid.

Echyáa éche Jɔne Ndusene

57 Ámbid e pónde, e’wɛ é’ mwǎn
 bénkōb Elisabete. Anchyáá mwǎn a
 mwenchóm. 58 Túmbé echě ne bad
 ábe bóbɔɔ bédyéé’áá abwóg ahóg, bén-
 sōŋtɛn nén bán Sáŋgwéé ábagé mó
 sǎŋkalaa a nsimé, bómpē bówóg meny-
 inje. 59 Mbwe mé asóŋ-á-yǎl (ámbid e
 e’pun waam) áde béhyédé mwǎn ayag,
 béhédé’áá mó dín áde sáá achuu bán

Sakaria. 60 Dɔɔ nyaá áhóbeé aá, “Aáy!
 Dín débɛɛ mó bán Jɔne.” 61 Héɛ bétim-
 tanné mó bán, “Modmod eésáá áwoŋ
 túmbé-te awě awóó ádé dín.” 62 Né-ɔɔ
 bɛnhǎgtɛn Sakaria á mekáá mín áhed
 áte ngáne ádáǎ mwǎn dín achuu. 63 Héɛ
 áhógténé ne mekáá aá bɛpiined mó
 abámbé. Antɛl áhed aá, “Dín ádfi mó
 bán Jɔne.” Anyín áde bad bényiné nê,
 menyáké mékōb bɔ. 64 Ábwōg-ábwōg,
 ehóɔb énsǎle mó á nsǎl, ábootéd-te dyam
 ahóɔb ámpē, ákémte-’ɛ Dyöb. 65 Nén
 dénkōbéd bad bésyǎǎl ábe bébédé áhed
 mbwóg, békɛɛné nkalaj hóm ásyǎǎl á
 myad mé e’kone á aloŋ á Judeya. 66 Mod
 téé awě anwóg ádén akan, ankoó dɔ á
 nlém-té. Bésédte bánken, “Ebǎl é mod
 éhéé anén mwǎn ábɛɛ-yɛé?” Bésédte’áá
 nê áyǎle bém̄bii nén bán Dyöb ádé ne ane
 mwǎn.

Ngəse echě Sakaria

- 67 Bɔɔb-ɔɔɔ, Edǎǎdɛŋ éche É́sáá émpíí
 sɛɛ mwǎn, Sakaria. Héɛ ábóótédé mam
 ahóɔbted, ahóɔbɛ aá,
 68 “Mekenag mébê ne Sáŋgwéé, Dyöb á
 bad bé Israel.
 Béken Dyöb áyǎle ahyedé ábē bad anyen
 ásɛ, akódté-’ɛ bɔ.
 69 Akwógté ngum a mod á abum á ndáb
 áde awě mbǎlede Dabide, móchoód
 syánē.
 70 Se’ bɔɔd ansón bekal bé’dǎǎdɛŋ, alóm
 bɔ aá béhóɔb bán,
 71 Móɔsoŋ syánē á mekáá mé bad bé
 ekoyí ábe syánē, ne bad ábe békóɔ
 syánē.
 72 Nê dɔɔ Dyöb álúmtɛé ngɔl eche ánhii’é
 ábéd betaa akag. Né-’aá ákámténé
 rímē melě,
 73 nédé melě rímē ámmwɛɛ ne awed sáá
 ambáá Abrahame.
 74 Anhóɔb aá móɔmadté syánē asoŋ á
 mekáá mé bad bé ekoyí ábe syánē,
 boŋ déhel mó abele ésebán debáá’.

⁷⁵Deébenlé mós pónidé eched ne nlém míme nsáá ne mbeltéd míme ndé ngáne Dyöb áhedeé, á alonjé ádēd ásyāēl.

⁷⁶We-ḵḵ, a-mwān, béchǎg we bán nkal é'dāōdǎḵ awē Dyöb á Ngum.

We-'aá wēsēbē Sǎngwēé á'sō, áboḵsen mós nzii echē ábwēé áte.

⁷⁷Wēbēl ábē bad bēbīf nēn bán, Dyöb á-chóḵté bós áyāle álágsené bós mímab mbēb.

⁷⁸Nēn débēnléd áyāle ngol e Dyöb ne ábē e'boḵ bē nlém.

Ene ngol chós-'aá ékǎḵ e'nyínen bē ekíde ábē é'bídé ámín é'piinéde syánē e'soósorj.

⁷⁹Né-ḵḵ bad ábe bédé á ehíntén-tē, ne á nsāl n sorj, békūde e'nyínen bē e'kíde. Syánē-'e deékūde debyéé áde álúmte syánē nzii echē epeene alonjé dé nsaḵ."

⁸⁰Jḵne ankwōg, edāōdǎḵ é Dyöb ébē-'e mós ngíne. Andyē é ehýānge káōḵ ne á pónidé eche ábóódtédé eyale é Dyöb akal á ntélé wēe bad bē Israel.

Yesue achýáádté á Betelhem

(Mat 1.18-25)

2Mmē mesú-ḵḵ Agḵstuse, Kaisēe a Roma antóméd mbéndé aá, moosýāēl awē adé ásē e mímē nkamlen, áke átelen dīn. ²Nēn démbē tónjé e bad e'só. Á pónidé eched Kirinuse mós ambé nló mé alonjé á Siria. ³Mod téé ankē áwē dyad ábel boḵ bétel mós dīn ásē.

⁴Né-ḵḵ Josebe mómpē anhidé á dyad á Nazaret á Galilia, achágé á Betelhem, dyad áde Kǎḵ Dabide á Judeya, áyāle ambíd á mbyaa míme Dabide. ⁵Ankē nē ábel bétōḵ bós Maria, ngḵndéere eche ánkí-fé. Maria mós-'e ambé nkog. ⁶Á Betelhem wē dós-'aá achád ákóbé Maria. ⁷Anchyáá mwān a mwenchóm awē átúbné abum. Ankaán mós e'ped bē mebad, ánāād-te mós á ebwōg éche bédídté e'lém áte, ngáne etál éebédeé á ndáb e beken.

Ángel épíidé benḵn bē mbód

⁸Áped eched, benḵn bē mbód bēnóné-'aá échāb echoḵ é' mbód á hōm dé medýe nkuu. ⁹Ángel e Sǎngú empíí bós táléd, ehúmé é Sǎngú élǎḵnéde bós. Mbwōg ménkōb bós. ¹⁰Héé ángel élǎḵgeé bós aá, "Nyéebáá', mpiínédé nyé kǎse e nkalaḵ echē éwōgēd bad bésýāēl menyinje bwāmbwam. ¹¹Nyébfí bán, epun é'chii, Nsoode awēn achýáádté á dyad áde Kǎḵ Dabide. Mós adé Ane awē Dyöb Áwōgté. Mós adé Sǎngwēé. ¹²E'chemléd ábe mbageé nyé é'díí bán, nyéētān mwān awe békǎḵné e'ped bē mebad ngáne ánánjé á ebwōg éche bédídté e'lém áte."

¹³Melemlem mé pónidé echoḵ é ángel émbíd eníníí ángel á nkǎg táléd, ékené Dyöb bán,

¹⁴"Ehúmé ébē ne Dyöb áde adé se ámín, nsaḵ-'e mbē ne baányorj ábe ábágé nsimé á nkōḵsé!"

¹⁵Ámbíd e nē, échē ángel énsū ámín. Héé benḵn bē mbód bélǎḵgeé nhóg ne aníníí bán, "Syáá dékag á Betelhem, déke dényīn adé akan áde Dyöb á Ngum álúmte syánē áte aá ábēnlédé."

¹⁶Dós-'aá békíí á mehélé-te, boḵ bédíbté Maria bós Joseb ne nkóál m mwān nēe nánjé á ebwōg éche bédídté e'lém áte. ¹⁷Bémáá-'aá anyín nē, dós bēbóódtédé nkalaḵ akal ngáne ángel énlāā'é bós tǎḵgene ane mwān. ¹⁸Bad bésýāēl ábe bēnwōg nē, menyáké ménkōb bós. ¹⁹Maria ankoó mímén mam mékýāēl á nlém-tē, ádolé mós áte. ²⁰Héé benḵn bē mbód bétímé ámbíd, békēmtē Dyöb, bēkené-'e mós áyāle mam mékýāēl míme bēwógé, boḵ bényínén-ne dīd nēḵgáne bēnlāā'é bós.

²¹Ámbíd e e'pun waam, mbwe míme býyagéé mwān, bēnchuí mós dīn bán Yesue. Ádē dīn dós ángel émmadté mós achǎg boḵ nyaá ábē dyēm.

Bépééné Yesue á Ndáb-e-Dyöb

²² Бѡѡб-рѡѡ, mbéndé e Mosee ehedáá bán, ámbid e echyáa bébe mende â-wobe nyě mwän bó sée mwän. Áde bémádé nê, Maria bó Joseb bènkeén mwän á Jerusalem álúmed mó á'sō é' Sǎngú. ²³ Bènkě nê nchoo ne ngáne éténlédé á mbéndé e Sǎngú bán, Mwän a mwenchóm téé awě bétúbne abum, bébe mó á mekáá mé Dyöb. ²⁴ Bènkě nê kǎŋne ábe mende ne áloned mbéndé e Sǎngú echě ehóbé bán mod ábe bé éłēā bébe káa mbəŋgě ésad ébe.

²⁵ Á Jerusalem wě, mod ambé bán Simione. Ane mod anwōŋ abé áde atəŋgéné á'sō é' Dyöb, ákoŋgě-'e mbéndé é Dyöb. Edəǎdəŋ éche Éśáá émbē ne mó. Asiné'áá pónde echě Dyöb désoŋgě alonǵé á bad bé Israel. ²⁶ Edəǎdəŋ éche Éśáá émmäd-te mó alúmed nén aá, éewáá ésebán ányíne Ane awě Sǎngwéé Áwǒgté. ²⁷ Edəǎdəŋ éche Éśáá émběl Simione anké á Ndáb-e-Dyöb. Dǎo Maria ne Joseb bépééné awab mwän Yesue áhed, ngáne mbéndé éhédé'áá.

²⁸ Simione ankobén bó mwän, abwáá mó, boŋ ákəmtē Dyöb nén aá,

²⁹ “A-Sǎngú, ngáne éłonté ádōŋ akag, téd-tō me, níkag ne nsan.

³⁰⁻³¹ Áyāle míd nímēm nynyíne awōŋ mod a e'soosōŋ awe ébōŋséné weě moosyǎł ányín.

³² Ábē e'nyínen bé ekíde ábe béběl bad ábe béesě bad bé Israel ábíi we, ǎpéén-ne edúbé wée ábōŋ bad bé Israel.”

³³ Josebe ne Maria bémbě menyáké â-wóg mam ímme béhóbé təŋgene awab mwän. ³⁴ Hée Simione ánámte bó, boŋ álāŋgē Maria aá, “Nōné”, anén mwän awě nyényíneé nén, Dyöb dǎo álómé mó. Áběl bad behǒg békud ebébtéd, ábíní-'e békud e'soosōŋ á alonǵ á Israel. Ábē nēŋgáne e'chemléd é' Dyöb, boŋ ekud é bad étīi mó ámin, bétəŋgān mó. ³⁵ Á

pónde eched mod téé ímme mbeltéd mēn mébīdēd ímme mewēmtēn áwed. Hée ndutul ésoŋgě we á nlem née nkwaté.”

³⁶⁻³⁷ Nkal é'dəǎdəŋ a mmwáád nhǒg abédé, dīn démbē mó bán Anaa, mwän awe Panuele awě abíde á túmbé e Asee. Anaa anchūn bwāmbwam. Bó nchóm bēndyēé mwě saámbé á e'wōŋgě, boŋ ályāgē mó akúd kǎŋ ne á móom mé mwé waam ne mwě níniin. Eésyāŋge'áá á Ndáb-e-Dyöb. Akánné'áá nkuu ne mūte, ádíde-'e yǎł nzaa á mekáne-tē. ³⁸ Áde Maria bó Joseb bépééné Yesue á Ndáb-e-Dyöb pēenén, Anaa ambé áhed. Hée ábóótédé Dyöb aken, ákanlé-'e bad nkalaŋ təŋgene ane mwän. Ábē bad bēbédé bad ábe bésíné'áá pónde eche Dyöb déwəbēé dyad á Jerusalem. Anláá bó nyaa e mod echě ane mwän ábēē.

Josebe bó Maria bétímné mwän ámbid á Nazaret

³⁹ Áde Maria bó Joseb bémádné mam mésyāēł ngáne mbéndé e Sǎngú éhédé'áá, bēntīm áwāb dyad á Nazaret á alonǵ á Galilia. ⁴⁰ Ene pónde mwän mǎ-'e ákwogé', áwūē' áte, debyéé ákwogé mó, nsimé ní Dyöb mǎ-'e níhīdē mó.

Yesue akíí á Ndáb-e-Dyöb

⁴¹ Бѡѡб-рѡѡ, émbē bán, mwě téé Yesue sáá bó nyanǵ békágé'áá á Jerusalem áyāle Ngande e Nnyíme-ámin. ⁴² Áde Yesue ápédé dyōm á mwé ne ímbe, bóbō bēnkě á ngande ngáne émmēténne abé. ⁴³ Ngande emaa-'áá boŋ nyaá bó sǎŋ bésūē' á dyad. Yesue anlyāg ámbid á Jerusalem ésebán bēbíi. ⁴⁴ Mewēmtēn mémbē bó nén bán, adé á echoŋ éche ésúé'áá. Boŋ áde békékeé bootya mwembwe kǎŋ ne ngukél, dǎo bēbóótédé mó áhed, bésēdtē mó wée bad bé túmbé ne bad ábe bóbō bébyééné. ⁴⁵ Anyín áde béenyíneé mó, bēntīm ámbid á Jerusalem áhed mó áwed.

⁴⁶ Âlônten e'pun é'láán d́o bétímé ḿo adibed á Ndáb-e-Dyöb. Andyéé átínté e bemeléede, áwöglán b́o, ásedté-'é b́o mam. ⁴⁷ Mod téé awé anwóg mam míme Yesue áhóbé'áá, ambé menyáké áyāle nsõnten míme ánwõngē ne nyaa eché ákwéntánáá b́o. ⁴⁸ Áde nyaá b́o sáj benyíné ḿo, yāl enkóm b́o áte. D́o nyaá ásedtéé ḿo aá, "A-mwän, chán-nõ ébélé sé nén? Sé sõj sêkómé we ahead, sétagé-'é áte." ⁴⁹ Boj Yesue ankwentén b́o aá, "Cheé ékásó boj nyéhédé me? Nyénkêmbí'íé bán, ntõjngéné abé á ndáb eché echem Sáj-e?" ⁵⁰ Bénkênhenlé dyam áde áhóbé asõjten.

⁵¹ Ámbid e nê, d́o Yesue áhídé nyaá b́o sáj, boj b́obõ bésü' á Nazaret. Enkênwúénné b́o nló áte. Nyaá-'é ankoó mímén mekan mésyā́l á nlém-tê. ⁵² Ngáne Yesue ákwógé'áá, debyéé d́ompē ákwógé'áá ḿo. Nsimé ń Dyöb ne ḿ baányõj nhíde ḿo.

Jõne, Ndusene abõjsan nzii

(Mat 3.1-12; Mak 1.1-8; Jõn 1.19-28)

3¹⁻² Á pónde eché nkamlene Tiberiose, ákēbēē Kaisēe a Roma áyāle dyõm á mwē ne ítáan, Dyöb dénlõm Jõne mwän awe Sakaria ne nlébtéd á ehyānge wēe ábédé. Ene pónde-'é d́o Pontus Payledé ḿo-'é ábédé Nkamlene á Judeya, Herõde ákamlán alõj á Galilia, mwānyaj Filibe-'é ákamlán alõj á Ituria ne alõj á Trakoniti. Boj Lisania ḿo-'é akamlánáá alõj á Abilene. Mímē mesú mēn-naá Anase b́o Kaifase bébéde beprise bémháambáa. ³ Jõne abwágé'áá mebwóg mésyā́l míme mélõjnéde edíb é Jodan. Ákag ákalé eyale é Dyöb nén aá, "Nyétede abel dé mbéb, nyékud edusen ábel boj Dyöb álagsen nyé mbéb." ⁴ Nén dénlõnēd chõm-éé éténléde á kálag eché nkal é'dáõdõj Yesayaa bán, "Ehõjgé ébidé á ehyānge bán,

nyébojsen epe éche Sájgwéé.

Nyétii eché nzii.

⁵ Nyéloned nhog té.

Nyésuded mbõõd ne ekone té.

Nyétii mebwóg míme méhyómé.

Nyétaal mebwóg míme médé pwõgléd pwõgléd.

⁶ Ábel boj moonyõj asyā́l ányín ngáne Dyöb ásoo'é alõjé á bad."

⁷ Ndun e mod empē wēe Jõne béhedé bán, ádusen b́o. Ḿo-'é ásedté b́o aáken, "Píí é nyõ chén! Nzéé múmó alånggé nyé aá nkáásé ń Dyöb nhúe' boj aléb-pe nyé aá nyékúme abånggé?" ⁸ Nyéchyáa e'pum ábe é'lúmte bán nyétedte abel dé mbéb, tómaa áhób áwen nlém-tê bán, 'nyéde bán ábe Abrahame, nyéekudté nkõgsen ń Dyöb.' Boj níláa nyé nén meé, Dyöb áhele ábenléd mímén meláá átímēd ḿo bán ábe Abrahame. ⁹ Bõõb-põõ, ehõn é máá anaa á nkañ ḿ mēl. Né-õõ, bwel ké é'héé ábe béēchyā́' e'pum é' bwām, békwele b́o, bébwém-me b́o á muú-te." ¹⁰ Hē d́o, bad bésedtéé ḿo bánken, "Chán-nõ sébenlé bõõb?" ¹¹ Jõne antimtén b́o aá, "Mod awé awóó mbóté ébe, ábe póg wēe ane awé eewóo chõmchõm. Ane awé ḿo-'é awóo ndyééd, ákabe bad ábe béewóo." ¹² Belad bé tááse ábe bõmpē bēnyhē edusen akud bēnsedéd ḿo bán, "A-meléed, cheé sébenlé?" ¹³ Antimtén b́o aá, "Nyéēsanté tááse tómaa ngáne bétífidé." ¹⁴ Nguse é sõnze chõ-'é ènsedéd ḿo bánken, "Chán-náa sé, sébel chán?" Jõne ankwentén aá, "Nyéekobné bad ḿoné. Nyéebáné-'é bad mekan áyā́l ngēn, boj nyébē menyĩjge ne chõm-éé nyékudeé néé nsábe."

¹⁵ Bõõb-põõ, bad ábe bébéde áhed, mímab mewēmten mēmbootéd achóge ne e'lyág bé nlém, békõglád á nlém-tê nzé édé bán Jõne ḿo adé Ane-awé-Béwógte. ¹⁶ Héé Jõne átímtanné b́o moosyā́l aá, "Ndusan nyé bõõb ne mendíb, boj mod ahúe' awé atómé me. Meékwognedéé áhune ké mímē nkõõd mé metámbé. Ádusén nyé ne Edáõdõj éche

Ésáá, ádušen-ne nyé ne muú. ¹⁷ Awán-lé échē epeben á ekáá, âbel nén, ápeb míme menyán ámin. Nzé amadé, áład mbum é bwám áte, ákōō chó. Boŋ áład e'pōó, ahyáád b́ á ebonde é muú éche éédímē'."

¹⁸ Né-óó Jone alébé'áá bad ne ekud é póle émpēe, ákanlé-'e b́ nkalaŋ ín bwám. ¹⁹ Jone anhób káóŋne wēe nkam-lene Herode aá, abelé mbéB ngáne á-wóó Herodyase, mwaád awě mwányan, nchoo ne e'bébtéd bé mekan bémpēe ábe âmbenlé. ²⁰ Âbád-te áyāle mímé mbéB ńsyāēl Herode anhé Jone á mbwōg.

Bédúséné Yesue

(Mat 3.13-17; Mak 1.9-11)

²¹ Bōob-póó, áde Jone áamáá ekud é bad adusen, Yesue ḿ ampē ampē aá ádusen ḿ. Áde áamáá ḿ adusen, ábwōg-ábwōg ankáné. Áde ákánneé nē d́ó ngob e dyōb énédnédé. ²² Hé-'á Edāóđŋ éche Ésáá ébídé ngáne élāō, boŋ ésudé ḿ á nló ḿn. Ehób chómpē émbíd ádyōb nén, "Edíi awem mwán a nlém awě ńdóó bwāmbwam. Ndé menyinge ne wē."

Abum á ndáb áde Yesue

(Mat 1.1-17)

²³ Yesue ambé dyam móom mé mwě méláán boŋ ábootád míme nsón. Bad bényíné'áá ḿ nēe mwán awě Josebe. Josebe ambé mwán awe Elie. Elie ambé ²⁴ mwán awe Matate. Matate ambé mwán awe Levie. Levie abédé mwán awe Melekye. Melekye ambé mwán awe Janne. Janne ambé mwán awe Josebe. ²⁵ Josebe abédé mwán awe Matatya. Matatya ambé mwán awe Amōse. Amōse abédé mwán awe Nahume. Nahume ambé mwán awe Esilye. Esilye ambé mwán awe Nagaya. ²⁶ Nagaya abédé mwán awe Maate. Maate ambé mwán awe Matatya. Matatya ambé mwán awe Simene. Simene ambé mwán awe Joseke. Joseke ambé mwán awe Jodaa. ²⁷ Jodaa

abédé mwán awe Joanane. Joanane ambé mwán awe Resa. Resa ambé mwán awe Serubabele. Serubabele ambé mwán awe Salatye. Salatye ambé mwán awe Nerie. ²⁸ Nerie ambé mwán awe Melki. Melki ambé mwán awe Adie. Adie ambé mwán awe Kosame. Kosame ambé mwán awe Elamadame. Elamadame ambé mwán awe Ere. ²⁹ Ere ambé mwán awe Josua. Josua ambé mwán awe Elesaa. Elesaa ambé mwán awe Jorime. Jorime ambé mwán awe Matate. Matate ambé mwán awe Levie. ³⁰ Levie ambé mwán awe Simione. Simione ambé mwán awe Judaa. Judaa ambé mwán awe Josebe. Josebe ambé mwán awe Joname. Joname ambé mwán awe Elyakime. ³¹ Elyakime ambé mwán awe Meleya. Meleya ambé mwán awe Mena. Mena ambé mwán awe Matate. Matate ambé mwán awe Natane. Natane ambé mwán awe Dabide. Dabide ³² mwán awe Jesse. Jesse mwán awe Obede. Obede ambé mwán awe Boase. Boase ambé mwán awe Salmoné. Salmoné ambé mwán awe Nasoné. Nasoné ³³ ambé mwán awe Aminadabe. Aminadabe ambé mwán awe Ademine. Ademine ambé mwán awe Arenie. Arenie ambé mwán awe Hese-roné. Hese-roné ambé mwán awe Perese. Perese ambé mwán awe Judaa. ³⁴ Judaa ambé mwán awe Jakōbe. Jakōbe ambé mwán awe Aisige. Aisige ambé mwán awe Abrahame. Abrahame ambé mwán awe Tera. Tera ambé mwán awe Nahō. Nahō ³⁵ ambé mwán awe Seruge. Seruge ambé mwán awe Rewēe. Rewēe ambé mwán awe Pelege. Pelege ambé mwán awe Ebee. Ebee ambé mwán awe Sela. Sela ³⁶ ambé mwán awe Kanane. Kanane ambé mwán awe Apasade. Apasade ambé mwán awe Semé. Semé ambé mwán awe Noa. Noa ambé mwán awe Lameke. ³⁷ Lameke ambé mwán awe Metusela. Metusela ambé mwán awe Henōke. Henōke ambé mwán awe Jaredé. Jaredé

ambé mwän awe Mehalele. Mehalele ambé mwän awe Kenane. Kenane ³⁸ ambé mwän awe Enose. Enose ambé mwän awe Seta. Seta abédé mwän awe Adame. Adame-’e abédé mwän a Dyöb.

Satane akägé Yesue

(Mat 4.1-11; Mak 1.12-13)

4 Bwob-pwó, áde Yesue abíde á edíb é Jodan, anlón ne Edə́ə́dəŋ éche É́sáá. Êntimén mó á ehyáŋge. ² Andyé áwed móom mé e’pun méniin, Devə́le ákägé mó. Mímé mesú mésyə́əl enkə́ndyáá chö́mchö́m. Ámbid e né-’wó nzaa ewagáá mó. ³ Dóo Devə́le álanŋeé mó aá, “Nzé we-é edé Mwän a Dyöb, kamlén ádén aláá weé, átim ewele.” ⁴ Yesue antimtén mó aá, “Éténlédé á kálag e Dyöb nén bán, ‘Saké ndyééd chə́mpen edide moonyon á alongé.”

⁵ Héé Devə́le ákééné mó á ekone mîn, álúmté mó meloŋ mé nköŋsé mésyə́əl áyāle mwā esón é pónde. ⁶ Dóo álanŋeé mó aá, “Nóné’, bə́bágé me nkamlen ámin e ábén bwēm é’syāəl. Nwóó-’e kunze ábe mod ké ahéé awe ídóó abe. Měbě we mó. ⁷ Né-’wó nzé ebagé me edúbé, né wéé ewóó ábén bwēm é’syāəl.” ⁸ Yesue antimtén mó aá “Éténlédé nén bán, ‘Ébwógke’ Sánŋwéé ádoŋ Dyöb mebóbón, ébage-’e mó edúbé. Mwə́npən-naá étə́ŋgéné abele.”

⁹ Héé Satane ákééné Yesue á Jerusalem. Átyēēmān mó á nzonŋe e Ndáb-e-Dyöb mîn, boŋ álanŋe mó aá, “Nzé we-é edé mwän a Dyöb, éheb á bwele-mîn hén, éhún á ndwob. ¹⁰ Éténlédé á kálag e Dyöb nén bán, ‘Dyöb dékamlén éche ángel á́sáb we,’ ¹¹ ‘épém-me we ámin, ábel nén weébōmē ekuu á aláá.”

¹² Yesue-’e antimtén mó aá, “Kálag e Dyöb ehóbe nén aá, ‘Weékə́gə́ Sánŋwéé, ádoŋ Dyöb áte.”

¹³ Devə́le amaá-’aá mó akäg áte menzii mésyə́əl, boŋ áhidte’, áhə́g mó mwā etəl.

Yesue aboótedé nsón á Galilia

(Mat 4.12-17; Mak 1.14-15)

¹⁴ Yesue antim ámbid á Galilia. Edə́ə́dəŋ éche É́sáá émbē ne mó, dín dó-’e ákanlád mó mbwóŋ áte ésyə́əl. ¹⁵ Ayógté’áá bad áwab ndáb é mekáne, moosyāəl ákə́mtē mó.

Bad bé Nazaret béekobeé Yesue

(Mat 13.53-58; Mak 6.1-6)

¹⁶ Áde apéde á Nazaret wéé ákwógé, ansól á ndáb e mekáne á Mbwe-mé- nkóme-áte, ngáne ámmenténné abel. Dóo átyéémé ámin, álanŋ eped. ¹⁷ Bém- bē mó nhíbe n kálag é metelag míme nkal é’də́ə́dəŋ Yesayaa. Anhuné chó áte, ákūnē eped éche éhóbe nén bán, ¹⁸ “Edə́ə́dəŋ éche Sánŋwéé éde ne me, áyāle Dyöb ápwéde me aá, mbel ehə́ŋgé é nkalaŋ m bwām wéé betoótokē bé bad.

Alómné me ehə́ŋgé aá, bad ábe bédé á mehanŋé, béhide á mehanŋé, aá, bad ábe békwéde ndím, bényinēn aá, bad ábē békude metuné á mekáá mé baáb, nhúd bó á metuné-te

¹⁹ aá mbel-le ehə́ŋgé nén meé pónde epedé eché Dyöb álúmté bad ngol.”

²⁰ Amaá-aá alán, ádib kálag áte, ábag chó ámbid wéé mod awē anone ndáb e mekáne. Ankē ádyēé á́sē, míd mésyə́əl ménóné mó. ²¹ Dóo álanŋeé bó aá, “Échén eped éche nyéwógé, éloné epun é’chii.”

²² Moosyāəl ankéméd mó, menyáké mékób bó áyāle kə́se e póle eché ebídáá mó á nsəl, bésedté’ bánken, “Kíné saá mwän awē Josebe mó nén-e?” ²³ Yesue ambád bó aláa aá, “Mbíí meé, nyéékalé me ngan bán, ‘Á mod a bwel, choód yəl.’ Nyéélāā-’e me bán, mekan míme nyé- wógé bán mbelá á dyad á Kapenahum bán, mbel-láa mó áwēm dyad-tē hén.” ²⁴ “Nlāa nyé nén meé, nkal é’də́ə́dəŋ ee- wóó-’é edúbé áwē dyad. ²⁵ Nyébíí-’wó nén bán, á pónde eche Elaijaa, mbúú ee-

chódeé áyāle mwē níláan ne eped. Nê dēmbēl sánkalaa a nzaa ambé alon áte ásyāēl. Bekúd híin bémbē á mbwóg e Israel hén ene pónde. ²⁶ Bon Dyöb dénkēnlómmé Elaijaa áwāb. Anlóm mós dāsō á alon á Sidon á dyad á Sarefa wēe nkúd a mmwaád ampée. ²⁷ Á pónde echē nkal é'dāōdēn Elisha ámpē ndun e mod e melōn embé á Israel. Bon Elisha enkēnsáádté mod a melōn ké nhóg awē ambíd á alon á Israel. Namane, mod awē ambíd á alon á Siria mów ánsáádtē.”

²⁸ Ade bad ábe bémbē á ndáb e mekáne béwógé-'e nē, ekanj énkōb bós áte. ²⁹ Héé bepádté áse, béhé mós abum ámin, békēēn mós á asóg á dyad. Ngáne bēnlōngē á ekone mīn, bēntimén mós á mbám mé ekone ábel bétined mós á ekone sé. ³⁰ Bon ansam bós átintē, ákē-'e mós.

Mod awē edāōdēn é mbéb émbēē áte

(Mak 1.21-28)

³¹ Yesue ansyógé á dyad á Kapenahum á mbwóg e Galilia, ábootéd ayóged á mbwe-mé-nkóme-áte. ³² Nyaa eche áyógté'áá enkóméd bad yāl áte bwāmbwam áyāle ábē e'yale bémbē ngíne. ³³ Á ndáb e mekáne wēe áyógté'áá, mod ambé awē edāōdēn é mbéb ékamlánáá. Héé ábóótédé abón aá, ³⁴ “Bób! A-Yesu, mod a Nazaret, cheé syánē déwógné? Ehyedé sé awúu-ye? Mbíi we bwām. Edíi mod awē Dyöb álómé, awē asáá.” ³⁵ Dós Yesue ákánne échē edāōdēn é mbéb áte aá, “Lám, bíd ane mod áte!” Héé ébómé ane mod áse átintē bad, bonj ébidē mós á yāl, ésebán élógné mós.

³⁶ Menyáké ménkōb moosyāēl, bēsedtē nhóg ne aníníi bánken, “Nyaa e nhóbtéd ehéé nēn-ē? Chán mod ákamlánne é'dāōdēn bé mbéb ne kúmbe esyāēl, é'wōgnē-'e mós?” ³⁷ Dīn dēnkē mós mbwóg áte esyāēl áyāle mekan ímme ábélé'áá.

Yesue achōgté ekud é bad

(Mat 8.14-17; Mak 1.29-34)

³⁸ Ade Yesue áhídté á ndáb e mekáne, ankē á ndáb wēe Simōne. Antán nēe Simōne mwaád nyaá ákonléé, ahéb ámbáá dēnsog mós. Bēnchān Yesue bán, ádid mós bwām. ³⁹ Dós Yesue ásidté mós á nkōg, awúlén áse, aláá ahéb áded aá, áte de mós. Ábwōg-ábwōg ahéb dēmmaá mós á yāl, ásyāēl áse, ákōb-pe bós nken.

⁴⁰ Bōōb-pōj, áde enyen ébóótédé asud, bad bésyāēl ábe bēnwōn bad bé nkole ábe békónlé'áá nkole nyaa ne nyaa bēmpēēn bós áwē. Ambán nhóg téé ekáá ámin, ádidé bós bwām. ⁴¹ E'dāōdēn bé mbéb bōmpē é'bidē ekud é bad á yāl, é'bōnē' bán, “Edíi mwān a Dyöb!” Ankáné bós áte, eémwage'aá-'e aá béhōb akan, áyāle bémbíi bán, adíi Ane awē Dyöb Áwógté.

Yesue akalé nkalañ m bwām á ndáb é mekáne é bad bé Israel

(Mak 1.35-39)

⁴² Mbwe mbwe pírib, Yesue ansyāō á dyad-tē, ákē á ahóngé á hōm. Bad bēmbóótéd mós ahed. Ade bédíbté mós, bēnkēnháá mós etāl áke hōm. ⁴³ Dós álāngéé bós aá, “Ntōngéné ake á myad mémpēe, ábel nēn níláa bōmpē nkalañ m bwām tōngene nkamlen í Dyöb. Mmēn nkalañ mów íkás bonj Dyöb álómé me.” ⁴⁴ Né-ōj akalé'áá nkalañ m bwām á ndáb é mekáne é mbwóg é Judeya.

Yesue apwedé bembapēe

(Mat 4.18-22; Mak 1.16-20)

5 Mbwe nhóg Yesue antyéem á nkin mé edib é Genesaret. Bad bēnlōgnéd mós áwóg eyale é Dyöb. ² Héé ányíne bétōngé myōle mébe á nkin. Bekób-bé-súu bēnkēmbáá áwēd-te. Béwópé'áá échab mbínzé. ³ Dós áslé á bōle ábe Simōne, aláá mós aá, ásyāgned mós á nkin. Adyéé-'aá á bōle-tē, bonj ábootéd bad ayóged.

⁴Áde ámadé nê, anláá Simõne aá, “Kéén bõle wée ndib édíí, boŋ nyéb-wem mbínzé.” ⁵Simõne antimtén mó aá, “A-Sáŋ, sêkébwem mbínzé nkuu nsyãl, sêékõbêê chõmchõm! Boŋ mẽbël ngáne éhõbé.”

⁶Dõo bẽbwémé mbínzé. Bénkõb ndun e sũu káõŋ mbínzé éhape. ⁷Bénlẽbẽ baáb ábe bẽbédé á bõle ábíníí bán béhye bẽwõngen bõ. Áde baáb bẽpédé, myõle mẽsyãl mébe mẽnlon ne sũu káõŋ mébootéd asũ ásẽ. ⁸Áde Simõne Petro ányíné nê, ankwe Yesue á mekuu, áhõbẽ aá, “A Sáŋgũ, sõn! Syãó wée ndíí áyãle ndíí mbelẽ-mbẽb.”

⁹Simõne anhõb nê áyãle émbẽ bõobe baáb menyáké bwãmbwam ányín ndun e sũu eche békóbé. ¹⁰Menyáké mẽnkõb káõŋne Jemse bõ Jõn, bãn ábe Zebedie, ábe bẽmbẽ á echoŋ é akób á sũu. Héé Yesue álanŋgẽ Simõne aá, “Wee-báá’. Bootya chii nyéëtẽdẽ bad nlém á abum áhíd me.” ¹¹Áde bẽpééné rmmab myõle á nkin, bẽntedé chõm esyãl áhed, bẽbootéd-te Yesue ahíd.

Yesue achõŋtẽ mod awẽ melõŋ mékóbé

(Mat 8.1-4; Mak 1.40-45)

¹²Mbwe nhõg Yesue abédé dyad ahõg. Mod awẽ melõŋ mékóbé yãl esyãl ampẽ áwẽ. Anyín áde ányíné Yesue, ankwe mó á mekuu, áchãã mó aá, “A-Sáŋ, nzé edãó ehẽle ébël me nsáŋ.” ¹³Dõo Yesue ábídte ekáá, ábãnẽ mó á yãl boŋ álanŋgẽ mó aá, “Ndãó, sáŋ!” Ábwõg-ábvwõg rmmẽ melõŋ mẽmmaá ane mod á yãl. ¹⁴Yesue anláá mó aá, eelãŋgẽ modmod, aláá-’e mó aá, “Kãg élũmed yãl wée prise, ásimen we. Ébag-ke mende ngáne mbéndé e Mosee éhedéé álũmed bad weé mósãã.”

¹⁵Ké nẽŋgáne Yesue ánkõŋgẽ mó aá eelãŋgẽ mod, dín dẽmbẽ ákag mó mbwõg áte esyãl áyãle rmmẽ mbeltéd. Nê dẽmbël ndun e mod éladné mó á nkõg,

áwõg chõm éche áhõbẽé, ne ábel ádíid bõ bwãm. ¹⁶Boŋ nzé pónde empẽ mó, ayõgkẽ’áá atim á ahõŋgẽ, ákáne.

Yesue achõŋtẽ mod awẽ awédé eped

(Mat 9.1-8; Mak 2.1-12)

¹⁷Mbwe nhõg ampẽ Yesue ayõgtẽ’áá bad. Befarisia ne bemelẽede bẽ mbéndé bẽmbẽ áhed. Bẽmbid dyad ne dyad tẽé á mbwõg é Galilia ne Judeya, káõŋne á Jerusalem. Ngum e Dyõb empií mó, ádid bad bẽ nkole bwãm. ¹⁸Dõ-’aá bad behõg bẽpẽnẽé mod á mekále mĩn awẽ awédé eped. Béhédé’áá nzii echẽ bẽsõn-lẽé mó á ndáb-te, ánaad mó á’sõ-te wée Yesue. ¹⁹Bénkẽnkudte etãl áyãle ndun e mod enlõn áhed. Dõo bẽchõgkẽ á ndáb mĩn. Dõo bẽnédte nnõŋ, bẽsudéd ane mod bõobe mekále á etãle-tẽ á’sõ-te wée Yesue. ²⁰Áde Yesue ányíné adũbe ádẽ ábe bad bẽwóó áte anláá ane mod awẽ awédé eped aá, “Amũẽ, nlagséné we mbẽb.”

²¹Dõo bemelẽede bẽ mbéndé ne Befarisia bẽbõótédé anyoo áte bãnken, “Ebãl é mod éhẽé esyãã Dyõb nẽn? Nzéé ahele se álagsén mbẽb ésebãn Dyõb dẽmpen?” ²²Yesue anchem bõ mewẽmten áte. Héé ásedteé bõ aãken, “Cheé ékãó boŋ nyẽwõõ’ enẽn ndín e mewẽmten? ²³Ahẽé adé dyam ásad, áhõb weé, ‘Nlagséné we mbẽb,’ kãa áhõb weé, ‘Syãó ásẽ, ébooted ake?’ ²⁴Boŋ mẽlũmed nyé meé, Mwãn-a-Moonyõŋ awóó kunze álagsen mbẽb á nkõŋsẽ.” Héé álanŋgẽ ane mod awẽ awédé eped aá, “Nlanŋge we nẽn meé, syãó ásẽ, étẽd rmmõŋ mekále, ésũe’ á ndáb.”

²⁵Ábwõg-ábvwõg ane mod anhidé ásẽ átĩntẽ e bad, atéd rmmẽ mekále, ásũe-’e mó á ndáb, ákag ákẽmtẽ Dyõb. ²⁶Menyáké mẽnkõb moosyãl awẽ ambẽ áhed. Héé bẽbõótédé Dyõb aken ne mbwõg áte bãn, “Sẽnyíné akan dé menyáké chii nẽn.”

Yesue achénlé Levie

(Mat 9.9-13; Mak 2.13-17)

²⁷ Ámbìd e nê Yesue ansyəə áhed. Áde ákagké nê, annyín nsaad-a-táase nhóg bán Levie. Levie andyee áse á ndáb eché ákóbáá táase áte. Héé Yesue álangeé mó nén aá, “Hídé me.” ²⁸ Dóo Levie átyéémé ámin, áchēnē chōm ésyəəl áhidē-’e mó.

²⁹ Βοῦβ-ρῶ, Levie anchăg sánkalaa a ngande áwe ndáb á dín áde Yesue. Besaad bé táase híin ne bad bémpēe bém-bē áhed. ³⁰ Héé Befarisia ne ábāb beléede bé mbéndé bényongeé áte wée Yesue ábē bembapee, bésēdtē bó bánken, “Cheé ékóó boŋ nyáabe besaad bé táase ne bebel bé mbéb bémpēe nyédyāg ndyééd, nyé mwāg-ke mīm hōm ahóg?” ³¹ Yesue antimtén bó ne ngan aá, “Bad ábe bedyéé bwām béetógneneé mod-a-bwel. Bad ábe békone’ bōo bétógnéné mod a bwel. ³² Nyébíi nén bán, meépedeé áchéle bad ábe békóbnédé á’sō é Dyōb, boŋ mpedé áchéle bebel bé mbéb meé bésōg mbéb abel.”

Nsedtéd tãngene adid á yǎl nzaa á mekáne-tê

(Mat 9.14-17; Mak 2.18-22)

³³ Befarisia bémvád ahób bán, “Bembapee ábe Jone béménténé yǎl nzaa adid á mekáne-tê. Melemlem né-’aá Befarisia ábāb bembapee bómpē bēbeleé. Cheé ékóó boŋ ábōŋ bedyāg ndyééd, bémwāg-ke mīm?” ³⁴ Yesue ankwentén bó ne ngan aá, “Chán bad ábe bélébpé á ngande e e’wóngé béhele bédidé yǎl nzaa á mekáne-tê áde mod awě akude sōmbé ádíi adé ne bó?” ³⁵ Boŋ epun épě éche békóbené bó mod awě akude sōmbé. Échē epun dóo bédidté yǎl nzaa á mekáne-tê.”

³⁶ Yesue anláá bó ngan aá, nzé mod ahóbe aá, mónabpe’ mbóté, eeséléé eped é abad áyāle mbóté ekóólé boŋ ánabnāád mbóté e nchun. Nzé abelé nê, né asalé mbóté ekóólé. Ké eped ékōólē-’e

éetāngánné ne mbóté e nchun. ³⁷ Melemlem nēngáne mod éetēdēē mīm mékōólē se ahé mó á nchun mé ntyóg, se ápen. Áyāle nzé abelé nê, né mīm méhód kóŋŋ ntyóg ntyéd, mīm mémād asyoge, ntyóg-ke ámpē mbéb. ³⁸ Bétāngéné béhé mīm mékōólē á apom dékōólē. ³⁹ Bad ábe bó-’e bémwāg mīm, béemaá’é mīm mé nchun amwé se béhedé mékōólē. Bébele bēhób bán, “Saá mé nchun móo mébóó-ye?”

Nsedtéd tãngene abel dé nsón á mbwe-mé-nkóme-áte

(Mat 12.1-8; Mak 2.23-28)

6 Mbwe nhóg Yesue ne ábē bembapee bétómé’áá á nzag e ngun-tê. Nén démbē á mbwe-mé-nkóme-áte. Ábē bembapee bēmbootéd e’sóg é’ ngun apád, bépāgke’, bedyāg. ² Nguse é Befarisia bényiné-’aá nê, boŋ bésēdté bó bánken, “Cheé ékóó boŋ nyébelé akan áde mbéndé éebageé kunze ábel á mbwe-mé-nkóme-áte?” ³ Héé Yesue mó-’e ásedteé bó aáken, “Nédē nyéeláá’é á kálag e Dyōb dyam áde kŋ Dabide ámbenlé áde nzaa ékóbé mó ne ábē bad-e? ⁴ Ansól á Ndáb-e-Dyōb mó ne bad ábe bēnwoón mó, atéd e’wele ábe é’bédé nde e Dyōb, adyé. Boŋ eched mbéndé éebageé mod ké nhóg kunze ádyé ábē e’wele étóméé prise. Mwén andyé, ábē-’e kóŋŋne bad ábe bēnwoón mó donge.” ⁵ Yesue ambádé bó áte aá, “Mwān-a-Moonyon awóó nkamlen kóŋŋne ámin e mbwe-mé-nkóme-áte.”

Yesue achōŋté mod awě ekáá éwédé

(Mat 12.9-14; Mak 3.1-6)

⁶ Epun émpēe Yesue ankě á ndáb e mekáne. Ambootéd bad ayāged. Nén ámpē démbē á mbwe-mé-nkóme-áte. Mod nhóg-ke ambé áhed awě ekáá émbáá éwédé. ⁷ Bemeléede bé mbéndé ne Befarisia bēnóné’áá mó chodchod, ányín nzé ádíi ane mod bwām á mbwe-mé-nkóme-áte, ábel nén békóben mó awusé. ⁸ Yesue mó-’e anchēm bó mewēmtēn

áte. Héε Yesue álângeé ane mod aá, “Hyě étyéem átîntê hén.” Ane mod anwógén mó. ⁹Dóo Yesue ásédteé bad aá, “Nyéláa me ké édé mbéndé âbel mboŋ á mbwe-mé-nkóme-áte, káa âbel mbéb. Édé mbéndé âsoŋ alongé á mod, káa áwúu mój?” ¹⁰Ahóbe nê, anone-’ε bad á mesó. Dóo álângeé ane mod aá, “Sálé ekáá áte.” Asále áde ane mod ásánlé ekáá áte, ekáá éndyéé mój bwâm ámpē. ¹¹Nén dénkóbéd Befarisia ne bemeléede bé mbéndé ekaŋ áte, béhægké mój âpid mój mekáá.

**Yesue apwedé bembapeε bé
nlomag dyôm ne bébe**

(Mat 10.1-4; Mak 3.13-19)

¹²Ámbîd e pónéd Yesue ankě á ekone mîn âkáne. Ankáné nkuu n̄syāēl kóŋŋ ne mbwembwe. ¹³Boŋ áde bîn é’kénlé, anchélé ábē bembapeε, ápwedé dyôm ne bébe áwab tîntê, áchagé bó aá, bembapeε bé nlogag. Ábē bembapeε bé nlogag bébédeé, ¹⁴Simone awe âmbagké dîn aá, Petro, bó mwānyay Andreya, Simone, Jakobe, Jone, Filibe, Batolomyo, ¹⁵Matyo, Tomase, Jemse mwān awē Alfase, Simone mod á kón, ¹⁶Judase, mwān awē Jemse ne Judas Iskariode awē antim Yesue asóm.

Yesue ayógté, achóŋté-’ε ndun e mod

(Mat 4.23-25)

¹⁷Dóo bóobe bembapeε bésyógké á ekone sé, bépag á hóm áde átánlé. Béntān bembapeε bémpēe híin ne ndun e mod áhed. Ene ndun e mod embíd á mbwóg e Judeya-tē esyāól, á Jerusalem, kóŋne á myad mé Tirε ne Sidon á nkin mé edf̄ é nkwe. ¹⁸Bēmpě nê âwóg Yesue eche póle, ne âbel nén ádid bad ábe békonle bwâm. Adidé’áá bad ábe edáodəŋ bé mbéb é’tágté’áá bómpē bwâm. ¹⁹Mod téé ahedáá aá mój nsid̄tén mój ngáne émbēē bán, ngíne ebídé’áá mój á yāl echē edidé’áá bad bwâm.

Mekan mé nnam ne mé medim

(Mat 5.1-12)

²⁰Héε ábóótédé ábē bembapeε akalēn aá,

“Nnam m̄bē ne nyé betóótókē bé bad áyāle nyédé áse e nkamlen n̄ Dyób.

²¹Nnam m̄bē ne nyé ábe nyédé nzaa bōob, áyāle Dyób dékōdēd nyé.

Nnam m̄bē ne nyé ábe nyélebe bōob áyāle nyéwōó.

²²Nnam m̄bē ne nyé nzé édé bán ngáne nyéhídeé Mwān-a-Moonyon, bad békóó nyé, bébáa nyé á yāl, bésyāó nyé, béchage-’ε nyé m̄n mé mbéb.

²³Nyéwóge bwâm, nyébwēen ámin m̄mē mbwe, áyāle nsábe m̄me nyékudtē ádyōb n̄chábé ámin. Melemlem nê dóo besáá bē’ bōód bómpē bésyāó’áá bekal bé’dáodəŋ.

²⁴Boŋ édé ngol ne nyé ábe nyédé nhon, áyāle nyémaá echēn nde akud.

²⁵Édé ngol ne nyé ábe nyékódé bōob, áyāle pónéd ěpě echē nyétaké nzaa.

Édé ngol ne nyé ábe nyéwōó bōob, áyāle nyéélēb, nyéchīi-’ε.

²⁶Édé ngol ne nyé nzé moosyāól ákēmtē nyé. Nê dóo ábāb besáá békém̄táá bekal bé’dáodəŋ bé metóm.

Nyédeŋ bad ábe békóó nyé

(Mat 5.38-48, 7.12a)

²⁷“Boŋ nlānge nyé ábe nyéwóglan me hén bōob mēé, nyédeŋ bad ábe béhede nyé kōkō, nyébenle-’ε bad ábe békóó nyé mboŋ. ²⁸Nyénamed bad ábe bésyāŋtad nyé, nyékānnad-tε bad ábe bébele nyé nhel mé mekan. ²⁹Nzé mod abómē we abén á akəg, ékunnéd mój ádiníi ámpē. Nzé mod akōbné we m̄mōŋ nkobe, weebāŋné mój ké echoŋ sōte. ³⁰Kénzēé awē achómē we chōm, beé mój. Mod ké ahéé-’ε awē adumné we bwēm, weéhedné mój bó ámbîd. ³¹Kéchēé éche édáá weé bad bébel áwōŋ, ébel chó áwāb.

³²“Nzé nyédeá bad ábe bédáá nyé bēnpen, né mekenag méhéé nyékudtē

ne nê? Kóǎŋne bebel bé mbéb bómpē bédəə bad ábe bédáá bó. ³³Nzé nyēbele mboŋ dásō wée bad ábe bébenle nyé mboŋ bēnpen, né nsyáŋ ŋhée nyékudté ne nê? Kóǎŋne bebel bé mbéb bómpē bébele nê. ³⁴Nzé édé nēn bán bad ábe nyélyógé nlém bán bómpē bēbāl nyé bwēm bēnpen bōo nyébáleé bwēm, né nsyáŋ ŋhée nyékudté ne nê. Ké bebel bé mbéb bēbále baáb ngáne bēbíí bán bómpē bēbāl bō melemlem. ³⁵Boŋ nyédəŋ bad ábe bēhede nyé kəkəo, nyébenle-’e bō mboŋ. Nyébále-’e bad bwēm ése-bán nyésine dyamdyam ámbíd e nê. Nê débēl Dyōb ábe nyé nsábe míme íchábé á mín, nyéchəgnéd-te bán, bán bé Dyōb á Ngum. Nyébū-’e bán, Dyōb ádé ngəl ne bad ábe béēsāgnān Dyōb, ne ábe bēbébé nlém. ³⁶Nyéwōŋ nlém í ngəl melemlem ngáne awēn Titée áwóó nlém í ngəl.

Nyaa echě bad bēbídteé mbakú

(Mat 7.1-5)

³⁷“Nyéekáádté bad, boŋ Dyōb dómpē déekáádté nyé. Nyéehóbé bad, boŋ Dyōb dómpē déehóbé nyé. Nyélagsan bad boŋ Dyōb dómpē álagsan nyé. ³⁸Nyébage bad, boŋ Dyōb dómpē ábage nyé. Akab áde nyékudté, bēkin dō, bépuméd-te dō ámín, kóǎŋ ásyogke, boŋ bépémtéd nyé. Melemlem mé nhəgtéd míme ébēnlédé mōo Dyōb dómpē débēnlédteé.” ³⁹Yesue ankalé bō ngan aáken, “Mod awě akwedé ndím ahele alyógéd waáb mod a ndím-ε? Bō bad bébe béehúnné ebí-ye? ⁴⁰Mwān-a-ayáge eetóméé mod awě ayógte mō, boŋ kénzéé awě amadé ayáge áte, abelé abé ndógke eche awe meléede.

⁴¹“Cheé ékóá boŋ éwāmsān mwā púuted anyín á díd á wēn, ésebán ehele nkəg míme ídé emōŋ á díd anyín? ⁴²Chán éhele-se eláá mwānyoŋ wée, ‘Amúē, mwě, íhūd we mwā púuted á díd’, áde wēnyīnēē nkəg míme ídé mmōn á díd? Á-bedog-bad! Sébé éhūd nkəg míme ídé mmōn á díd, dōo wétōŋ’é

púuted echě edé mwānyoŋ á díd anyín, boŋ ehūd-te chō.

Á epum dōo bécheméé bwel

(Mat 7.16-20, 12.33-35)

⁴³“Alín á bwel á bwām déebelée-se áchyáá e’pum bé mbéb. Alín á bwel dé mbéb-pe déechyāā’é e’pum é’ bwām. ⁴⁴Á epum é bwel dōo bécheméé alín á bwel. Ébyééné bwām bán, béepādēē ngun á yəl e mbísaŋ káa besabé á yəl e mewāŋ. ⁴⁵Mod a bwām abele bwām áyāle é’bídé mō á nlém-tē wée bwām ékóŋnéde. Mod a mbéb-pe abele mbéb áyāle íbídé mō á nlém-tē wée mbéb nkóŋnéde. Édé nē áyāle, mam míme ílóné mod á nlém-tē, mō-’aá mébídé mō á nsəl.

Belōŋ bé ndáb bébe

(Mat 7.24-27)

⁴⁶“Chán nyéchəgéé me pónde téé bán, ‘A-Sáŋ, A-Sáŋ,’ boŋ nyéēbēlē dyam áde ílāŋgeé nyé? ⁴⁷Mod téé awě apedé áwem, awě awógé ábēm e’yale, boŋ ábelé-’e ngáne íhóbéé, mēhəgtén nyé nyaa e mod echě ákóó abé. ⁴⁸Adé nēe nlōŋ-a-ndáb, awě anlímé mekon mé ndáb se ásē, ásūmē ene ndáb eláá mín. Edíb énlōnē, éból mō á ndáb-te ne ngíne, boŋ énkēnhenlé chō apáŋ, áyāle ambíí chō alōŋ. ⁴⁹Boŋ kénzéé awě awóge ábēm e’yale boŋ eébele ngáne é’hóbéé adíí nēŋgáne mod awě anlōŋ ndáb ésebán asumme chō. Áde edíb ébólé mō á ndáb-te, ene ndáb enkwě melemlem mé pón-dé, epáá-’e nyaa eche ekamé ahəgten.”

Yesue achōŋté mbəlede awě mod ambáá a sənze

(Mat 8.5-13)

7 Bad bésyōāl bēnwōg ímēn mekan míme Yesue áhóbé’áá. Áde amáá mō ahób, ankě á dyad á Kapenahum. ²Á dyad-tē wē, mod ambáá a sənze é Roma ambé awě akamlan mbwókel e sənze. Awě mbəlede nhóg awě ándəŋgé ákón-

lé'áá káǎj áhedé awé. ³Née ane mod ambáa a sǎnze áwógé Yesue dúu, anlóm belyáged bé dyad aá béchēnled mǎ Yesue, áhye áchood awě mbáledede. ⁴Bépédé-'aá wée Yesue, bonj béchāā mǎ ne nlém nhǎg bán, “Hyě éhébe ane mod. Adíi mod awě atǎngéné rǎmǎj nhébe akud. ⁵Adǎǎ ádēd alonj á bad, alǎngé-'e syānē ndáb e mékáne.”

⁶Yesue anwoón bǎ. Bonj áde ákwógé ape á ndáb wée ane mod ambáa a sǎnze, dǎǎ mod ambáa a sǎnze ne álómé baáb wée Yesue ámpē aá, béléa mǎ bán, “A-Sǎj, weétagté we yǎl, mmēn meék-wognedéé ákob we nken áwēm ndáb. ⁷Nén ábélé menkēnhenlé ké ape áwoj e'-só. Bonj ké eyale chǎǎ wénhǎbpē, awēm mbáledede ádyeé bwām. ⁸Mmēn ndíi mod awě adé ásē e nkamlēn, mmēn-ne nwóó sǎnze éche níkamlanné. Nlǎnge pǎg meé, ‘Kǎg’, ékǎg-ke nē dēn. Nlǎnge empée meé ‘Hyǎg’, éhyǎg-ke nē dēn. Nzé nlǎnge awēm mbáledede meé, ‘Bēl échéń’, ábélé-'e nē dēn.”

⁹Áde Yesue áwógé nē, yǎl enkóm mǎ áte. Héé ákúnné e'sǎ wée echoj é bad éche éhídé'áá mǎ, álǎngé bǎ aá, “Ne mbále, nlǎnge nyé meé, meényinēē mod á alonj á Israel ké nhǎg awě awóó nyaa e adúbe echě anén nken-e-mod á-wóó.” ¹⁰Atim áde bad ábe bēnlǎmmē bétímé ámbíd á ndáb, bēntān nējgáne ane mbáledede ámáá bwām adyee.

Yesue apuúdté nkúd a mmwáád mwǎn

¹¹Éebemeé áte†† Yesue ankě á dyad áde béchǎgeé bán Nain. Ábē bembapee bémbē ne mǎ ne echoj é bad. ¹²Áde ápédé benben ne mmwe ní dyad, bad bēmbídēn ndim rǎ mod rǎme mémbe mpǎm rǎ mwǎn rǎme nyaá. Nyaá abédé nkúd a mmwáád. Ndun e mod echě em-

bíd á dyad-tē, embé ne mǎ. ¹³Áde Sǎngú Yesue ányiné ane mmwáád, ankóbtén mǎ etyǎg. Dǎǎ álǎngéé mǎ aá, “Lénéd awé!” ¹⁴Ansídé á'sǎ, ásitén mekále rǎme bēmpēmē ndim rǎ mod ámīn. Bepém bentyéem. Héé áhǎbēé aá, “A-kǎdemod, nlǎnge we nén meé, syǎǎ ásē.” ¹⁵Dǎǎ ane kǎdemod echě anwé ésyǎngéé ásē, bonj é-bootáád dyam ahǎb. Héé Yesue ábágé mǎ wée nyaá.

¹⁶Mbwǎg ménkǎb moosyǎǎl, békēmtē Dyǎb bán, “Nkal é'dǎǎdǎj ambáa abídé áwed tǎnté,” bēhǎbē-'e bán “Dyǎb ápíídé ábē bad!”

¹⁷Mmén nkalanj tǎjgene Yesue mén-wǎgnēd mbwǎg e Judeya áte esyǎǎl ne melonj rǎme méde benben.

Jǎne, Ndusene alómé ábē bembapee wée Yesue

(Mat 11.2-19)

¹⁸Bembapee ábe Jǎne bómpē bēnwǎg rǎmmén mam. Héé békíi mǎ aláa. ¹⁹Dǎǎ átédé bébe, álómé bǎ wée Yesue, aá béseded mǎ nén bán, “We-éé edé ane awě Dyǎb áhǎbēé aá mǎǎlǎm-e, ngé sébē sésine' mod ampée?”

²⁰Ábē bad bépédé-'aá wée Yesue, bēlǎngē mǎ bán, “Jǎne, Ndusene alómé sé áwǎj aáken, ‘We-éé edé ane awě Dyǎb áhǎbēé aá mǎǎlǎm-e, ngé sébē sésine' mod ampée?”

²¹Pǎndé eche bépédé áhed nē, adídé'áá ekud é bad bwām ábe bétágnáá nkole nyaa ne nyaa, ábe bēnkúd medim ne bad ábe e'dǎǎdǎj bé mbéb é'bédé áte. Ambēl bad híin ábe bēnkwě ndim bényinne'. ²²Héé átimtanné Jǎne ábē bembapee aá, “Nyétime' ámbíd, nyéke nyéláa Jǎne mekan rǎme nyényinné díd ne rǎme nyéwógé. Nyéláa mǎ bán, bad ábe bēnkwě ndim bényinne', ábe bésyǎgté'áá békag bwām, ábe

††7:11 Éebemeé áte: Donje á kálag dé'sǎ éwóó: Née bīn é'sǎngé.

meləŋ ménkōbpē bésáá.‡‡ Ábe bēnkwē ndǝg bēwōgne', ábe bēnwē, bēpuude', nkalaŋ n̄ bwām-me ámpē níkalte' wēc betóótōkē bé bad. ²³Nnam mbē-'e ne kēnzéé awē eéhəŋlɛne nlém á abum t̄ŋgene mɛ."

Yesue alǝngé bad nyaa e mod echē Jone ádíí

²⁴ Áde mészɛnzɛ n̄me Jone n̄máá atim ámbid, Yesue ambootéd ndun e mod echē embé áhed akale t̄ŋgene Jone. Ansédéd bó aáken "Póndé echē nyém-bid̄tē áke dé atán Jone á ehyáŋge, cheé nyéwēmtēnnē bán nyéŋnyin? Apab á chyaá áde epub éságtɛé-ye? ²⁵Cheé nyēnkeé anɔn? Mod awē ahédé kəse é mesəŋ-ɛ? Nyébii nén bán, bad ábe bēwáa' kəse é mesəŋ, boŋ bétɔgné-'e yǝl, bédyɛe dásō á ndáb é k̄ŋ. ²⁶Cheé-ō nyēnkeé anyín? Nkal é'dəədəŋ mós nyēnkeé anyín-ɛ? Nē dēn! Ne mbále, n̄lŋge nyé mɛé, nyēnyíné mod awē atómé nkal é'dəədəŋ. ²⁷Jone mós adé ane awē bēhóbé'áá áde bétélé e'yale ábe Dy-ōb áhóbé aá,

'Nɔné', n̄lome n̄mēm mészɛnzɛ n̄me mészɛbē wɛ á'sō, áboŋsɛn wɛ nzii.'

²⁸ Á mbále mod ké nhóg awē abidé á abum dé mmwáád eetómɛé Jone. Boŋ ké nē, mod awē adé ndimtɛn átíntɛ e bad ábe bédé á nkamlɛn n̄ Dyōb, adé etógnén tómaa Jone."

²⁹ (Bad bésyǝl ábe bēnwōg chōm éche Yesue áhóbé, k̄ŋne besaad bé tááse bēnkwentén bán ntíí n̄ Dyōb n̄t̄ŋgéné, áyǝle bēnkūd edusɛn éche Jone. ³⁰Boŋ Befarisia ne bemeléede bé mbéndé bēnchīm yǝl k̄ŋne ntíí n̄ Dyōb áyǝle bém̄bāŋ edusɛn éche Jone akob.)

³¹ Yesue ambád ahób aáken, "Cheé mēhəgténné nyoŋɛl é bad e'chii? Chán

bēn békóó abé? ³²Bédíí n̄ŋgáne bēndem ábe bédyéé á dyad-tē, boŋ bélébpē nhóg ne anííí bán, 'Sétóŋgé nyé e'loŋ, boŋ nyéeságéé. Sēkónné nyé nkóŋgé n̄ kwééd, boŋ ké nē nyééchyē'é awé.'

³³ Áde Jone, Ndusɛne ápedé, eéyoke'aá ndyééd adyé, eemwáge'aá-'e m̄im. Nyé-bootéd ahób bán, 'Edəədəŋ é mbéb édé mós áte!' ³⁴Mwān-a-Moonoy ŋ apedé, ádyāg ndyééd, á mwāg-ke m̄im, nyéhōbē bán, 'Nyénōne mós, adəəd ndyééd bwāmb-wam. Mmwé m̄ime ngēn, awoŋne belad bé tááse ne bebel bé mbéb.' ³⁵Boŋ kóŋ ne á asóg, mod tée awē abíí dyam abelé ahób aá, nzii e Dyōb et̄ŋgéné."

Mmwáád awē bélégséné mbéb

³⁶ Farisia nhóg anlébé Yesue aá ahye ádyē ndyééd áwe ndáb. Áde ápedé áwed, andyéé ásē, ádyé ndyééd. ³⁷Mmwáád nhóg mós-'e abédé á dyad-tē wē, awē abédé mbelé-mbéb. Awóg áde áwógé bán Yesue adyāg ndyééd á ndáb e Farisia, ampeén apom á dyōg dé elod é bwām áhed. ³⁸Anyogén ásē benben ne mekuu n̄me Yesue, ábootéd achii, ásb̄tɛ' mós mekuu ne mészɔd. Ampíné mós mekuu ne échē esid é nló, ámwāá mós mekuu álúmed edúbé, anyōnlé-'e mós mekuu ne áde dyōg dé elod é bwām.

³⁹ Anyín áde ane Farisia ányíné nē, anhób áwe nlém-tē aá, "Nzé nkal é'dəədəŋ mós anén mod ánkóŋgé abé, né abágé'áá abíe' nyaa e mmwáád eche anén mmwáád awē akidtan mós ádíí ne abé áde áwóó, né abíí-'e nén aá anén mmwáád adíí mbelé-mbéb." ⁴⁰Héé Yesue álŋŋgéé mós nén aá, "A-Simɔn ndəəd wɛ mwǝ póle aláa." Farisia ne ankwentén aá, "A-meléed, cheé édé? Kǝg á'sō, éláa mɛ." ⁴¹Dós Yesue áhóbɛé aá, "Mod nhóg abédé awē abálé'áá bad ngáb. Ane mod

‡‡7:22 **Ásáád á yǝl:** Nzé meləŋ ménkōb mod bétédé'áá mós nēc mod awē eesáa. Bébéné'áá mós bán eesíté wēc bad bédíí.

akálé'áá bad bébe melúm. Akálé'áá nhóg móom mé e'kálé métáan, aníní'è e'kálé étáan. ⁴² Bó modmod bénkênhenlé atue. Né-ó anlagsén bó mod téé áde alúm. Bóob-póó, áyāle bó bad bébe, nzé-módé é-dúbépé wéé átómtēn mó adəŋ?" ⁴³ Simone antimtēn mó aá, "Ndúbépé meé, ane awē alúm déntómtēnnē achab ámin." Dóo Yesue áhóbeé aá, "Etəŋgéné."

⁴⁴ Dóo ákunneé wée ane mmwaád, boŋ álanġē Simone aá, "Enyíne anén mmwaád-e? Áde ísólé áwōŋ ndáb, wenkēmbaá me mendífb wéé íwobned mekuu. Boŋ anén mmwaád asəŋtē me mekuu ne ímē mészó, apíné'è mó ne éché esid."⁴⁵ Wenkēnháá me təl, boŋ taa mensól hén, eésógéé me mekuu anyōle. ⁴⁶ Wenkēnwógédte me dyǒg á nló ákob me nken, boŋ awógté me dyǒg dé elod é bwām á mekuu. ⁴⁷ Edəŋge é ngíne éche anén mmwaád álúmté, édé nhəgtén ne alagsen áde ákúde áyāle ekud é mekan mé mbéb éche ábélé. Mod-te awē béebudeé mbéb alagsen, eébūdēē edəŋge alúmed." ⁴⁸ Héé Yesue álanġeé mmwaád ne aá, "Ekudé alagsen dé mbéb áyāle mbéb ímōŋ ísyāōl." ⁴⁹ Bad ábe bóbōó bédyágé'áá ndyééd bēnsedéd yəl bánken, "Ebál é mod éhéé chén éche éwóó kəŋne kunze álagsen mbéb?" ⁵⁰ Yesue anláá mmwaád ne aá, "Adúbe áde éwóó áchóŋtē we, kǎg ne nsəŋ."

Nguse é bebaád éhíde Yesue

8 Ámbid e nē Yesue ambootéd ake myad ne myad, mémháá ne mészad. Akagé'áá, ákalé' nkaləŋ í bwām mé nkamlen í Dyōb. Akééné'áá ábē be-mbapee dyōm-ne-bébe. ² Bebaád ábe e'dəóđəŋ bé mbéb bémbeē áte ne ábe békónlé'áá nkole mémpēe, boŋ áchōōd bó, bómpē bémbe á echon. Ábē be-

baád bēbédéé, Maria mmwaád a dyad á Matala awē ánhūdte e'dəóđəŋ bé mbéb saámbé á yəl, ³ Joanaa, mmwaád awe Kusa, mod awē abédé nló áyāle bem-bəlede ábe Herode, Susanaa ne ekud é bebaád bémpee. Ábē bebaád bēbēnládtáá ábab bwēm bēn, bétəŋnán Yesue ne ábē bembapee.

Ngan e mbál-e-bū

(Mat 13.1-9; Mak 4.1-9)

⁴ Ekud é bad émbid dyad ne dyad téé áhye dé anyín Yesue. Áde bēládné áte nē bóob, ankalé bó ngan nén aá, ⁵ "Nkwel-é-nzag nhóg ankē mbál asob á nzag-tē. Áde ásobéé mó nē, doŋge dénhūn á nzii-tē, betóm bé nzii bémad mó akəgted ámin, menon mómpē mémad mó asómted. ⁶ Doŋge dé mbál dénhūn á eláá mīn. Mmē ménkōb, boŋ mēnhyēlē áde méepedéé akwog, ngáne édíí bán ndóob e eláá mīn eékoŋgéé mendífb. ⁷ Doŋge ámpē dénhūn wée mekōd médíí. Néé bóbōó békwoġē, mekōd ménkəŋ ábē bwēm. ⁸ Mbál mémpēe méntān ndóob e bwām. Mēnkwoġ, íchyáá'è bwāmbwam. Doŋge dé e'sóg dénwālē mbwōkel é mbum." Áde Yesue ámadé nē, ambád áte aá, "Kéenzéé awē awóó metúu áwóge'."

Chóm éche ékóó boŋ Yesue ákalé' ngan

(Mat 13.10-17; Mak 4.10-12)

⁹ Ámbid e pónde, Yesue ábē bembapee bēnlāá mó bán, átógned bó ene ngan. ¹⁰ Héé álanġeé bó nén aá, "Dyōb ábágé nyé kunze ábíi kun é nkamlen í Dyōb. Boŋ bad ábe belyágé áse, bēwōg chó nēe ngan ábel nén, bényíne', boŋ bēcheméé, bēwóge', boŋ bēēsōŋtānnē.

⁴⁴7:44 Á mbwóg e bad bé Israel, nzé mod akobé'áá mod nken, antəŋgén mó mendífb ábe áwobe mekuu, ahé mó təl, awógd-te mó dyǒg á nló.

Yesue atógké ngan e nwén-é-mbál

(Mat 13.18-23; Mak 4.13-20)

¹¹ “Βααβ-παό, ítógned nyé ene ngan. Mbál ndíí Eyale é Dyöb. ¹² Mbál míme ménhūn á nzii-tê nílúmte bad ábe béwóge eyale é Dyöb, boŋ ámbid e póndé Devəle áhye ahúd bó ch́ á nlém-tê, ábel nén béédūbpē Dyöb se békūd e’soósoŋ. ¹³ Mbál míme nílúne á meláá-tê nílúmte bad ábe, nzé béwóge Eyale é Dyöb, békobe ch́ ne menyinŋe, boŋ échê eyale éewēnnādtē b́ á nlém-tê. Bédūbpe Dyöb á esóŋ é póndé boŋ á póndé e mekəgsen bédol yəl ámbid. ¹⁴ Mbál míme nílúne á mekōd-te, nílúmte bad ábe béwóge Eyale é Dyöb, boŋ kóŋ ne á asóg, mpúlé mé nkōŋsé, abud á bwēm awóŋ, ne menyinŋe mé nkōŋsé níkáŋ b́ nlém áte. Nē ákəə’, béeheléé kəse é e’pum achyáa. ¹⁵ Mbál míme ḿ-’e méntān kəse e ndəəb, nílúmte bad ábe béwóge Eyale é Dyöb ne nlém ńsyəəl, békō-’e ch́ á nlém-tê. Nē ábele’ béwesən kóŋ bechyáa e’pum.

Nzé béchódé etrukáŋ, béekongéé ch́

(Mat 4.21-25)

¹⁶ “Modmod eémāā’ é etrukáŋ achod se ákōō ch́ á ebwəg-sé, káa atfbéd ch́ á anəŋ sé. Abelé ákēlē ch́ dásō ámin, ábel boŋ kénzée awē asóle á ndáb, ányíne ek-íde. ¹⁷ Dyam tée áde áde á e’koŋned-te dēbíd á nhéné. Kéchée-’e éche énsóm á e’koŋned ébyēn, ébíd-te á enyen. ¹⁸ Né-óó, nyétéd póndé ngáne nyéwóglanné. Kénzée awē awóó nsōŋten ní kun é nkamlen ḿ mín, Dyöb débād ḿ mímé nsōŋten abe. Ane awē ḿ-’e eewóó, ábōd ké éche áwémténé aá ḿwōō.”

Túmbé eche Yesue

(Mat 12.46-50; Mak 3.31-35)

¹⁹ Βααβ-παό, áde Yesue nyaá ne baányanŋ béhyédé ḿ anyín,

bénkēnhenlé ḿ ape benben, áyāle etál éēbēdeé ngáne ndun e mod énləŋnédte ḿ. ²⁰ D́ó bad bélāŋgeé ḿ bán, “Pón nyoo b́óbe baányonŋ b́tyéémé á ebwóg, béhede-’e we anyín.” ²¹ Héé Yesue átimtanné b́ nén aá, “Bad ábe béwóge eyale é Dyöb, bébelé-’e ngáne échê eyale éhóbeé, b́ó bédé awem nyaá ne ábēm baányanŋ.”

Yesue ahóódté ekukud

(Mat 8.23-27; Mak 4.35-41)

²² Mbwe nhóg Yesue ansól á b́le-tê ne ábē bembapee, aláá b́ aá, “Syāa déchabe pəd e edib eníníí.” D́ó bébwógké eke. ²³ Á eke-tê wē, e’chó b́nkōb Yesue. Hē d́ó ekukud étáné b́ átfín-tê e edib. Mendíb ménsōl b́ á b́le-tê kóŋ, mam mébéén b́ ebébtéd. ²⁴ Héé békíí Yesue anyem áse boŋ bélāŋgē ḿ bán, “A-Sáŋ, a-Sáŋ, pón syānē dewág-ōō!” D́ó ányémmé áse, ákännē ekukud éched áte, éhóó-’e. Edíb éche éhódé’áá áte ch́mpē énsōg ahod. ²⁵ D́ó ásedteé b́ aáken, “Nédé nyéedūbpéé me-ye?” Nén dénkōbéd b́ mbwóg, yəl-le enkóm b́ áte bwāmbwam b́sedteé nhóg ne aníníí bánken, “Eból é mod éhéé chén, éche ékamlan kóŋne ekukud ne mendíb, kóŋ béwōgnē-’e ḿ?”

Yesue achóŋté mod a Gerasin awē e’dəəđəŋ bé mbéb b́mbēé áte

(Mat 8.28-34; Mak 5.1-20)

²⁶ Yesue ne ábē bembapee b́nchabé edib, bootya á Galilia, b́pē á múde ḿmíníí, á mbwóg e Gerasin.^{§§} ²⁷ Áde ábídé á nkin ambomén mod a dyad nhóg awē e’dəəđəŋ bé mbéb b́mbēé áte. Ébédé etūn é póndé áde ane mod ééháge’áá mbóté. Eédye’áá ké á ndábate, nzése á soóbade. ²⁸ Anyín áde ányíné Yesue, ankwē ḿ á mekuu ne esaád á nsəl, ábōnē aá, “A-Yesu, Mwān a Dy-

§§8:26 *Gerasin*: Donŋe á kálag dé’só áwóó *Gadara*, émpēe-’e éwóó *Gegesa*.

õb á Ngum, cheé sóo déwõñné? Sõn, weekõgsán me.”²⁹ Nê démbē áde Yesue á máá e’ dǎǎdǎñ bé mbéb akamlen aá, e’bíd mǎ áte. Ngen ne ngen, nzé e’ dǎǎdǎñ bé mbéb bénsǎl mǎ áte, ké á mehǎngé dǎǎ ámbēē, apádtádtáá bengǎbengǎbē ábe béhéde mǎ á mekuu ne mekáá, boñ edǎǎdǎñ é mbéb ékēené mǎ á ehýǎngē.³⁰ Yesue ansedéd mǎ aáken, “Chán dín ádíí wē?” Ankwentén aá, “Amutē.” Anhǎb nēñgáne e’ dǎǎdǎñ bé mbéb hífn bénsǎnlē mǎ áte.³¹ E’ dǎǎdǎñ bé mbéb ábed e’ cháá’ áá Yesue bán, eehúnté bǎ á echóg éché éewóo asóg,^{*} ³² Esǎg é nguu ébéde áhed édyǎg medyé á mbám mé ekone. Dǎǎ ábē e’ dǎǎdǎñ e’ cháá’ é Yesue bán átede bésǎl ké á esǎg é nguu-tē. Dǎǎ Yesue ábágé bǎ kunze.³³ Abíd áde e’ dǎǎdǎñ bé mbéb bē e’ bídé ane mod áte, bésǎl éché nguu áte. Dǎǎ nguu éwúbpe ásē, ényǎgté’ á e’ láá bé nkin mé edib, éhún á edib-tē, éhó-’e.³⁴ Áde benǎn bé nguu bényíné nē, béntǎm mehélé, békag békánlé bad nkalǎñ á dyad-tē ne á mebwǎg ímme médé benben.³⁵ Awóg áde bad béwógé-’aá nē, bébwógé-’e ásē áke dényín dyam áde ábénléde. Bépédé-’aá wēe Yesue ámbēē, bényín ane mod awē ánhúdtē e’ dǎǎdǎñ bé mbéb áte ngáne ádyéé mǎ á akéb, ahédé mbóté á yǎl, ádyēē-’e bwám. Dǎǎ mbwǎg nǎkóbé bǎ.³⁶ Bad ábe bényinēn díd bēnkálé bǎ ngáne Yesue áchóñté ane mod.³⁷ Héé bad bé mbwǎg e Gerasin béléñgē Yesue bán ásyǎǎ áwǎb ndǎǎb, áyǎle mbwǎg nǎ ngíne ménkǎb bǎ. Dǎǎ ásílé mǎ á bǎle-tē, boñ ásuē’.³⁸ Mod awē bēnhúdtē e’ dǎǎdǎñ bé mbéb áte anchǎñ mǎ aá búmǎ békag, boñ Yesue antiméd mǎ ámbíd aá,³⁹ “Timé’ áwõñ dyad, éke ékanle bad ndǎle a dyam echē Dyõb ábénlé wē.” Ane mod ansú á dyad,

ákag, ákanle mod téé dyam áde Yesue ábénlé mǎ.

Yesue apuúdté ngõndéré pǎg áchõõd-te mmwáád ampée

(Mat 1.18-25)

⁴⁰ Áde Yesue áhúú, ndun e mod enhyē mǎ aságnen ne menyinge ngáne émbēē bán bésíné’ áá mǎ.⁴¹ Héé mod nhǎg awē béchǎgé’ áá bán Jairuse ápédé áwē. Jairuse abédé nhǎg átfntē benklene á ndáb e mekáne. Ankwe Yesue á mekuu, áchǎá mǎ aá, áhye áwe ndáb. Aá ⁴² ímmē mǎm í mǎwǎn a mmwáád íhede awé.

Áde Yesue ákagké áwed, bad bēnlǎñné mǎ.⁴³ Mmwáád nhǎg ámbé áhed awē akõnlé’ áá nkole ímme mekií mébídé’ áá mǎ á yǎl pónde ésyǎǎl. Ímmē nkole mbédé mǎ á yǎl á etún é dyõm-a-mwé ne mbē ésebán modmod ahele mǎ bwám adid.[†] ⁴⁴ Héé ábídé Yesue ámbíd, boñ ásitén Yesue mesó mé nkobe ímme ánwǎá’ é. Ábwǎg-ábwǎg mekií mén-sǎg mǎ abíd á yǎl.⁴⁵ Dǎǎ Yesue ásedteé aáken, “Nzé-módé asidténe me?” Modmod enkēnkwenténne. Dǎǎ Petro áhóbeé aá, “A-Sǎñ, ngómē ndun e mod elǎñnéde wē, kǎñ békáñnéne-’e wē.”⁴⁶ Boñ ké nē Yesue anhǎb aá, “Mod akidténe me, áyǎle nwógé ngáne ngíne ebídé me á yǎl.”⁴⁷ Áde ane mmwáád ányíné nē bǎǎb aá mǎǎheleé yǎl akoo, ámbíd Yesue á’-sǎ. Anǎǎ’ áá ne mbwǎg. Ankwe mǎ á mekuu. Héé áhóbeé á’-sǎ wēe bad bésyǎǎl chõm éche ékǎǎ boñ ásitén mǎ, ne ngáne módyéé bwám melelem mé pónde.⁴⁸ Dǎǎ Yesue áhóbeé aá, “A-mwǎn-a-mmwáád, adúbe ádõñ ádíde wē bwám. Kǎg ne nsañ.”

⁴⁹ Á pónde eche Yesue áhóbeé nē, dǎǎ mod awē béléomé wēe Jairuse ápédé boñ áhõbē nēn aá, “Weétoñné wē

***8:31 Ebíí:** Mewēmtēn mémbē bad bán e’ dǎǎdǎñ bé mbéb bēbē á mbwǎg á ndib e ebíí kǎñ né echab pónde e nkõgsen epedé.

†**8:43** Donje á kǎlag dé’-sǎ ébádé bán: *Ammád chõm ésyǎǎl éche ánwõñgē abébed wēe bad bé mēl.*

Meléede ataged. Awoŋ mwän amaa mó awé.”⁵⁰ Yesue awógé-’aá nê, boŋ álāŋgē Jairuse aá, “Weewógé mbwóg! Dúbé dúbpén, né mwän ädyéé we bwām.”⁵¹ Áde Yesue ápédé wée Jairuse áwe ndáb, enkēnháá etól aá, mod ampée áhíd mó á ndáb-te éetóméé Petro, Jone ne Jemse, nchoo ne ane mwän sáá bó nyaŋ.⁵² Bad béchyé’áá, bélebé-’e. Yesue anláá bó nén aá, “Nyéechyēē. Ane mwän eewédeé, akúine kúnén.”⁵³ Bad bēmbotéd mó awo, ngáne bém̄bī’ē bán amaa awé.⁵⁴ Hée Yesue áchóngé mó ekáá, boŋ áchogé mó aá, “A-mwän, pádé ásē.”⁵⁵ Dóo edə́sdəŋ étímé mó á yəl, apádé-’e ásē ábwōg-ábwōg. Yesue anláá bó aá, bébe mó ndyééd, ádyē.⁵⁶ Yəl enkóm nyaá bó sáŋ áte bwāmbwam, boŋ Yesue anláá bó aá, béekanlé modmod dyam áde ábénlédé.

Yesue alómé bembapee dyôm-ne-bébe

(Mat 10.5-15; Mak 6.7-13)

9 Yesue anchélé ábē bembapee dyôm ne bébe abwóg ahóg. Ambag bó ngíne ne kunze áhúd bad e’də́sdəŋ bé mbéb áte, ne ámad nkole nyaa ne nyaa.² Anlóm bó aá, béke békale nkalaŋ mé nkamlen í Dyōb, béchoŋte-’e bad.³ Dóo álāŋgēé bó nén aá, “Nyéewánlé chómchóm á eke, ké ntón, ké ekwe, ké ndyééd káa ngáb, modmod eewánlé-’e mbóté ébe.”⁴ Ndáb ké ehéé echē nyésólé áte, nyédyee áwēd-te káŋŋ ne mbwe ímme nyésyongéé.⁵ Dyad ké áhéé-’e áde béekobéé nyé nken, nyétēdē dó, nyékūd-te ebumbú á mekuu álúmed nén bán échab ebébtéd éncne bēn.”⁶ Hée bembapee bébwógké ásē, békăg dyad ne dyad téé, békálé nkalaŋ í bwām, bédidé-’e bad bwām hóm ne hóm téé.

Herode atage áte

(Mat 14.1-12; Mak 6.14-29)

⁷ Bə́b-pə́w Herode awē akamlánnáá aloŋ á Galilia anwóg mam mésyə́əl ímme

mēmbenléd. Mewēmten métágé’áá mó áte áyāle bad behóg béhóbé’áá bán, Jone apuúde,⁸ ábíní bán, Elaijaa atimé ámbid á nkōŋsé, bém̄pēe-’e bán, nkal é’də́sdəŋ nhóg a’bə́sd mó atimé ámbid á alongé.⁹ Herode anhób aá, “Mēmbel bésél Jone nló. Nzéé ampée íwógeé bán abele ímmén mekan?” Nê dēmbēl ádŋŋ aá mónyín ane Yesue.

Yesue adíté ndun e mod

(Mat 14.13-21; Mak 6.30-44; Jón 6.1-14)

¹⁰ Áde bembapee bé nlomag béhúú ámbid, bēnlāā Yesue mam ímme bébélé. Hée átédé bó boŋ átimné bó á ahōŋgé á hóm á dyad á Betsaida.¹¹ Áde amute á bad áwógeé nê, dénhid mó áwed, káŋŋ bétán mó. Ankob bó bwām, ákanlé bó póle e nkamlen í Dyōb, áchoŋté-’e bad ábe béhéde’áá bwām adyee.¹² Áde ngukél épédé dóo bembapee bēlāŋge Yesue bán, “Chené ábén bad, bétimé’ á myad-tē ímme méde benben, ábel béhed ndyééd ne hóm áde bēnaá’é. Ndyééd eésaa hén, e’noŋ-’e béesaá wée dedíí nén.”¹³ Hée Yesue álāŋgēé bembapee aá, “Nyé bó nyébe bó chóm éche bēdyēē.” Dóo béhóbéé bán, “Sēwóó e’wēle é’táan ne súu ébe. Ene ndyééd eéhēlē bad bésyə́əl akwog.”¹⁴ Mesongé mé bad ábe bébédé áhed mémbē e’kólé é’táan. Boŋ Yesue anláá ábē bembapee aá, “Nyélad bad áte, nyékab bó boŋ akab téé ábē móom mé bad métáan.”¹⁵ Bēnkāb bad áte ngáne ánhōbpē.¹⁶ Hée Yesue átédé ábē e’wēle é’táan ne échē súu ébe, ákabé áte, ásāgnān Dyōb boŋ ábagé bembapee aá békabpe bad.¹⁷ Bad bésyə́əl bēndyē, békód-te káŋŋ ene ndyééd élyə́g ásē, eche bēládé áte e’lón dyôm ne ébe.

Nzé-módé Yesue mwēn ákóó abé?

(Mat 16.13-28; Mak 8.27-9.1)

¹⁸ Mbwe nhóg Yesue anchíb yəl áke dé akáne. Bembapee bēnpen bóo bém̄bē áhed. Ansedéd bó aáken, “Nzé-módé

bad bɔ́ bɛ́hɔ́bɛ́é b́án ndé?” ¹⁹ Bɛ́ntimtén mɔ́ b́án, “Dɔ́nge á bad bɛ́hɔ́bɛ́é b́án, edíi Jɔ́ne Ndusene. Dɔ́nge áhɔ́bɛ́é b́án, Elaijaa, bémpɛ́e b́án, nkal é’ dɔ́dɔ́dɔ́ng a’bɔ́dɔ́d atimé ámbid á alongé.” ²⁰ Dɔ́o Yesue áhɔ́bɛ́éé aá, “Boŋ nyébɛ́n-ne, nzé-módé nyéhɔ́bɛ́éé b́án ndé?” Dɔ́o Petro áhɔ́bɛ́éé aá, “Edíi Ane Awé Dyòb Áwɔ́gté.”

²¹ Hée ásímeé bɔ́ etúu áte, álāngɛ́-’e bɔ́ aá béepanlé áte. ²² Ambád aá, “Mwǎn-a-Moonyoŋ atəŋgéné ákúid metake híin, bad bémbáá bɔ́ɔbe beprise bémbáá ne bemeléede bé mbéndé bɛ́bāŋ-’e mɔ́ á yəl. Bɛ́wūu mɔ́, boŋ e’pun ábe é’lonténé é’láán, ápuú.” ²³ Anláá moosyáál áhed aá, “Kéenzéé awé adəɔ́ me ahíd ásob yəl mendíb, ápɛ́m ádɛ́ awɔ́g mbwɛ́ tée, boŋ áhíde me. ²⁴ Áyāle kéenzéé awé ahede ádɛ́ alongé asoŋ, ábɔ́d dɔ́. Kéenzéé-’e awé abódé ádɛ́ alongé áyā́l echɛ́m, ákúid alongé áde déemaá’.” ²⁵ Nsyóáŋ níhée mod ákudté nzé akudé nkɔ́nsé nsyā́l boŋ abɔ́ɔ, ké’e abódé échɛ́ edəɔ́dɔ́ng. ²⁶ Kéenzéé awé ákwāgɛ́n me ne ábɛ́m e’yale, Mwǎn-a-Moonyoŋ mɔ́mpɛ́ ákwāgɛ́n mɔ́ á pónde échɛ́ ápɛ́e ne ehúmé échɛ́, nédé ehúmé é Sǎŋ ne ángel échɛ́ esáá. ²⁷ Boŋ á mbále, baahɔ́g bédé nló ámín bɔ́ɔb, béenyínén-né kwééd díid, áde béesɛ́bɛ́pɛ́é nkamlɛ́n ní Dyòb anyín.”

Yəl ehǎŋléné Yesue

(Mat 17.1-8; Mak 9.2-8)

²⁸ Née émadé ké e’pun waam, áde Yesue ámáá ahɔ́b nɛ́, ankeén Petro bɔ́ Jɔ́n ne Jemse á ekone mɛ́n ákáne. ²⁹ Áde ákánneé nɛ́, e’só bɛ́nhəŋlén mɔ́ á nló, nkobe mɛ́mɛ́ mɔ́-’e mɔ́púbé féréd, mɛ́mwaá-’e áte. ³⁰⁻³¹ Ábwɔ́g-ábwɔ́g bad bébe, Mosee ne Elaijaa, bémbidɛ́n ehúmé é ngum, bébootéd mɔ́ akalɛ́n. Békálé’áá ngáne álónɛ́dtɛ́ ntíi ní Dyòb tǎŋgene kwééd eche áwɛ́é á Jerusalem. ³² E’-chó bɛ́nlɔ́n Petro ne baáb á díid. Áde békábnédé bényin ehúmé échɛ́ ne bad bébe áhed. ³³ Áde ábɛ́ bad bébe bétɛ́dtɛ́

Yesue, dɔ́o Petro álāngɛ́é mɔ́ aá, “A-Sǎŋ, ébóo ngáne syáá dédíi hén. Délɔ́ŋ e’bem é’láán, échɔ́ŋ, éche Mosee ne éche Elaijaa.” Anhɔ́b nɛ́ ésebán abíi chɔ́m échɛ́ áhɔ́bɛ́é. ³⁴ Eépedeé ké amad á nsəl, boŋ mbag ébid, ékúdtén bɔ́. Nén dénkóbéd bɔ́ mbwɔ́g. ³⁵ Hée béwógé ehɔ́b ébide á mbag-té nɛ́n, “Mwǎn awɛ́m mɔ́ nɛ́n. Mɔ́o mɔ́pwédé. Nyéwógne wɛ́m.” ³⁶ Émáá-’aá ahɔ́b nɛ́ dɔ́o bényiné Yesue mwɛ́nɛ́n. Bɛ́nkoó ádɛ́n akan ésebán békankɛ́ mod mod dɔ́.

Yesue achǔŋtɛ́ kódemod eché edəɔ́dɔ́ng é mbé́b émbɛ́é áte

(Mat 17.14-18; Mak 9.14-27)

³⁷ Áde bɛ́n é’sǎngɛ́, Yesue bɔ́ɔbe be-mbapɛ́e bɛ́nsúd á ekone-sé. Ndun e mod ehye mɔ́ abomen. ³⁸ Hée mod nhɔ́g á echoŋ é bad-té wɛ́ álɛ́bɛ́pɛ́é mɔ́ aá, “A-meléed, sɔ́n, ncháa’ wɛ́ meé, énon awem mwǎn á díid. Adíi me mɔ́m mɛ́ mwǎn. ³⁹ Edəɔ́dɔ́ng é mbé́b étagte mɔ́. Nzé échǎngɛ́-’e mɔ́, abelé abón esaád, ahún ásɛ́, ánúadé kóáŋ mehod mébidɛ́ mɔ́ á nsəl. Éléde mɔ́ achene, né é-máá mɔ́ yəl ached áte. ⁴⁰ Mɛ́mpɛ́ɛ́n mɔ́ wɛ́e ábɔ́ŋ bembapɛ́e, ncháŋ bɔ́ meé, bɛ́bidɛ́d mɔ́ edəɔ́dɔ́ng é mbé́b chɛ́ áte, boŋ béehɛ́lé.” ⁴¹ Dɔ́o Yesue átimtanné aá, “Wáá, nyé bad bɛ́’ chíi, mbeltéd mɛ́mɛ́n méɛ́tyéeméé, nyéewóo-’áa adúbe. Chán mápɛ́e nyé adyeen boŋ nyédúbé me? Hyɛ́né awoŋ mwǎn hén.” ⁴² Áde ane mwǎn áhúé’é nɛ́, edəɔ́dɔ́ng é mbé́b échɛ́d émpíi ane mwǎn, ébɔ́m mɔ́ ásɛ́, ánúadé. Dɔ́o Yesue ákánneé échɛ́ edəɔ́dɔ́ng é mbé́b áte, ádíid ane mwǎn bwám, ábāg-ke mɔ́ wɛ́e sáá. ⁴³ Menyáké ménkɔ́b moosyáál, ányín ndə́le a akan awé Dyòb ábélé.

Yesue akǎnlé eche kwééd ngan ámpɛ́

(Mat 17.22-23; Mak 9.30-32)

Áde bad bélyógé bényágeé nɛ́, áyāle chɔ́m échɛ́ ébɛ́nlédé, Yesue anláá bembapɛ́e nɛ́n aá, ⁴⁴ “Nyésɔ́ngtɛ́n dyam áde

ñhedeé nyé aláa bwám. Bébě Mwän-a-Moonyonj á mekáá mé baányonj.”⁴⁵ Boj ábē bembapee béenkensónténné chòm éche ánhōbpē. Émbē nēe ngan echē elélé bō atóge, bebáá’áá-’e mō aseded.

**Nzéé atómténé mod
ambáá abé á’sō é’ Dyōb?**

(Mat 18.1-5; Mak 9.33-37)

⁴⁶ Bembapee bēbootéd aswanṭen tñngene mod awě atómténé mod ambáá abé áwab tñntē. ⁴⁷ Yesue anchēm bō mewēmten áte. Antéd mwāmpin m mwēndem, ápēēn mō áwe akéb. ⁴⁸ Dōó álānggēé bō nēn aá, “Kéznzéé awě akobé anēn mwän á dñn ádēm, né akobé me. Kéznzéé-’e awě akobé me, né akobé ane awě alómé me. Né-’ó, ane awě adé mwāmpin áwen tñntē, né mō atómé mod ambáá abé.”

Mod awě adé awōñ

(Mak 9.38-40)

⁴⁹ Jōne anhōb aá, “A-Sáñ, sēnnyín mod abídte bad e’daōdōñj bé mbéb áte á dñn á-dōñ, sēnláá-’e mō bán ásōg abel nē, áyāle eésáá ne syánē.” ⁵⁰ Dōó Yesue álānggēé bō aá, “Nyéelānggēé mō bán ásōg abel nē. Kéznzéé awě eetōñgán syánē né adé ne syánē.”

Bébáá Yesue nken akob

⁵¹ Bōob-pōó, póndé eche Yesue án-tñngēnnē ake ádyōb embootéd ape. Né-’ó, ammad atíí aá, mótñngēnē ake á Jerusalem. ⁵² Hé-’aá álómé mēsénze á’sō. Mēnkē á mwā dyad a Samaria nhóg, ábele mō mboñsén. ⁵³ Boj áde ápedé

áwed bad bé dyad bēnkēnkobpé mō nken áyāle á Jerusalem dōó ákágé’áá.[‡] ⁵⁴ Áde bembapee, Jemse bō Jōn bényíné nē, dōó bésédte Yesue bánken, “A-Sáñ, edāó wēé séchéle muú ádyōb, ñhye ñhyáad bō-ye?”[¶] ⁵⁵ Boj Yesue ankuné áwāb, ákān-nē bō áte.[§] ⁵⁶ Hée bōbōó békíí á dyad démpēe.

Bad ábe bēmpōn Yesue ahíđ

(Mat 8.19-22)

⁵⁷ Áde békagké nē, mod nhóg anláá Yesue aá, “Mēhid we kēhéé áde ékagké.” ⁵⁸ Dōó Yesue átímtanné mō aá, “E’bub-wóg é’wóó ábab e’lóm wēe bésōléé, menōn-ne ámpē méwóó mímab mūm, boj Mwän-a-Moonyonj eewóó-’é hōm áde ábanneé nló.” ⁵⁹ Yesue anláá mod ampée aá, “Hyāg, éhíde me.” Boj ane mod antímtén mō aá, “A-Sáñ, mwě, ñsébe ñke ñlíme echem sáñ.” ⁶⁰ Yesue anláá mō aá, “Mwě ndim ñlímmē mímāb ndim m bad. Boj we, éhedne bán, éke ékanle bad nkalaj mé nkamlen n Dy-ōb.” ⁶¹ Mod ampée anláá Yesue aá, “A Sāngú, mēhid we, boj mwě, ñsébe ñke ñlyógtēn echem ndáb.” ⁶² Boj Yesue anláá mō aá, “Kéznzéé awě aboótédé hōm al-íí, boj ánoñé’ ámbid, eékwōgnedeé ábel nsōn áse e nkamlen n Dyōb.”

**Yesue álómé bembapee
móom saámbe ne bébe**

10 Ámbid e nē, Sāngwéé ampwěđ bembapee bēmpēe móom saám-bé ne bébe.^{**} Anlóm bō á’sō bébe bébe dyad téé ne hōm téé áde ámbíí-’é aá mōópē. ² Anláá bō aá, “Nzag echyáá

[‡]9:53 Alonj á Samaria démbē átñntē melonj mé Galilia ne Judeya. Boj bad bé Israel bēnkēnkobpé bad bé Samaria nēe baányonj. Né-’ó bad bé Samaria béekwentan-naá bad bé Israel ábe bebídé’áá á Galilia nken akob nze békágé’áá ngande achog á Jerusalem.

[¶]9:54 Donje á kálag é’só ébáde bán: *nēngáne Elaijaa ámbenlé.*

[§]9:55 Donje á kálag dé’só ébáde bán: *anhōb-pe aá, “Nyéebíí-’é edāóđōñj éche ékamlan nyé. Mwän-a-Moonyonj eépedeé áwíú bad, apedé dāsō áson bō.”*

^{**}10:1 Móom saámbe ne bébe: Donje á kálag dé’só áwóó: *móom saámbe.*

bwâmbwam, bwēm é'hednad apád, boŋ bepád béebuu' é áte. Né-ɔ́, nyékânne nén bán, nwóo-nzag álóm bepád. ³Nyékag-koɔ́, boŋ nyébíi bán nlóme nyé nées ndyɔŋ m mbód átíntè e ngə. ⁴Nyéewánlé ekwe é ngáb á yəl, ké ekwe empee, káa metámbe. Nyéebwāg-ke mod aleled á nzii. ⁵Ndáb ké ehéé eche nyésɔnlé, nyéleled bó nén bán, 'Nsaŋ mbê ne nyé.' ⁶Nzé mod a nsaŋ adé áhed, né m̄m̄en nsaŋ mébē ne m̄. Nzé eesē, né métimén nyé b̄n. ⁷Ndáb ké ehéé eche nyésólé, nyédyē áhed. Nyéepenlád ndáb áte. Nyékob-pe kéchéé éche bébageé nyé ádyé káa ámwé, áyāle mod a nsón atəŋgéné nées ákudeé míme nsábe. ⁸Dyad ké ahéé áde nyépédé áte, boŋ békob nyé nken, nyédyé kéchéé éche bébagé nyé. ⁹Nyédidé bad bé nkole bwām, nyéláa-'é bó nén bán, 'Nkamlen n̄ Dyöb m̄pédé nyé benben.' ¹⁰Boŋ dyad ké ahéé áde béekobéé nyé nken, nyéke á ntém nzii, nyéhɔb nén bán, ¹¹'Ké échén ebumbú éche émbē sé á mekuu, s̄ekudté nyé ch̄, boŋ ké n̄ nyébíi bán nkamlen n̄ Dyöb ndé benben.' ¹²Nlāŋge nyé meé, á epun é nkáásé, nkógsen míme dyad á Sodom dényinnē mébē mwāmpin tómaa míme bad ábe bédé ádē dyad áte békudté.

Édé ngəl ne bad ábe béekunne mbíd

(Mat 11.20-24)

¹³"Á-bad bé Korazin, ébēen nyé ebébtéd! Ébēen nyémpē ebébtéd á-bad bé Betsaida! Áyāle nzé émbē bán, ndəle é mekan éche Dyöb ábélé áwēn myad, émbenléd n̄ á dyad á Tire ne dyad á Sidon, né bēnwāa melebe se etūn, bēmwagtéd-te mbúbú áyāl álúmed nén bán, béhəŋléné ádab abé dé mbéb. ¹⁴Boŋ mbwe mé nkáásé, nkáa míme bad bé Tire ne bé Sidon mébē mwāmpin tómaa m̄m̄en. ¹⁵Nyé bad bé Kapenahum ámpē, nyéwēmtan bán,

nyēmaá ape ádyöb,

boŋ bésudéd nyé kəŋ se ásē á dū-á-muú." ¹⁶Hée álāŋgeé bembapee nén aá, "Kénzéé awē awógné nyé, né awógné me, boŋ kénzéé awē abáá nyé á yəl, né abáá kəŋne me. Kénzéé-'é awē abáá me á yəl, né abáá kəŋne ane awē alómé me á yəl."

Bembapee Móom saámbé ne bébe béhúú ámbid

¹⁷Áde bembapee móom saámbé ne bébe ábe Yesue ánlömmē béhúú ámbid, bēnlāa m̄ ne menyinge mésyāəl bán, "A-Sáŋ, kəŋne e'dəəðəŋ bé mbéb bēnsudéd yəl áwəd e'só, atúb áde sé-túbé we d̄in." ¹⁸Dɔ́o Yesue áhóbeé aá, "Nnyiné Satane ahúiné ádyöb n̄ŋgáne emwədmwəd. ¹⁹Mbagé nyé kunze ádyaa nyə bóobe bengaabobe bé mpwen ámin, ne átom ngine esyāəl eche Satane áte, Satane ne ane awē akɔ́ syānē. Dyamdyam déebenlé nyé. ²⁰Boŋ ké n̄ ámpē, menyinge míme nyéwógeé méebāg nén bán, áyāle e'dəəðəŋ éwógné nyé, boŋ pen nyéwōg menyinge dásɔ́ nén bán, m̄in méténlédé nyé ádyöb."

Yesue awógé menyinge

(Mat 11.25-27, 13.16-17)

²¹Ábwōg-ábwōg Edəəðəŋ éche Ésaá†† énwōgéd m̄ menyinge bwâmbwam, ahóbe aá, "A-Tē, Sáŋgwéé a nkoŋ n̄ sé ne m̄ m̄in, nságnen mbê ne we áyāle elúmté mpín m̄ bēndem mam míme ébāŋné bad bé debyéé ne bad bé nsōŋten. Ee, a-Tē, n̄ dēn dɔ́o édás wéé, ébenled. ²²Nlāa nyé meé, Echem Sáŋ ebagé mekan mésyāəl áwēm mekáa. Mod ké nhóg eékoŋteé mwān abii ésebé Dyöb Titée. Mod ké nhóg-ke ámpē eebíi' é ngáne Titée ákoŋté abé ésebé mwān, ne kénzéé awē mwān ádás aá mólúmed m̄."

²³Hée ákúnné wéé bembapee, boŋ álāŋgē bó á kun-tē nén aá, "Nsimé ne

††10:21 Doŋge á kálag dé'só áwóo Edəəðəŋ éche Ésaá; émpēe bán, échē edəəðəŋ.

bad ábe bényíne' mekan míme nyényíneé nén! ²⁴ Á mbále nlanje nyé nén meé, bekal-bé-e'dəádəŋ híin ne kəŋ é bad híin bēnwánén ányín mekan míme nyényíneé ne áwóg mekan míme nyéwógé boŋ bēnkēnyínné, bēnkēnwóg-kaá."

Ngan e mod a Samaria awě aboó nlém

²⁵ Бод-поз мелееде а мбэндé анһыё Yesue akəg áte aá, "A-meléed, cheé mébenlé boŋ níkūd alongé áde déemaá?" ²⁶ Yesue antimtén mó aá, "Chán éténlédé á kálag e mbéndé. Cheé éláá áwēdte?" ²⁷ Meléede a mbéndé ankwentén aá, "Étəŋgéné bán édəŋ Səŋgwéé á-dəŋ Dyöb ne nlém ísyəəl, ne edəədəŋ ésyəəl, ne ngíne esyəəl, ne mewēmtən mésyəəl." 'Édəŋ-é mwənyəŋ nēŋgáne echoŋ yəl.'" ²⁸ Yesue anláá mó aá, "Ebíí akwenten. Nzé ebelé áned, né wēkūd alongé áde déemaá" ²⁹ Ngáne ane mod áhédé'áá aá mósuud yəl nzw, ansedéd aáken, "Nzé béchəgeé wən nē?" ³⁰ Á-timten mó, Yesue ankəl ngan aá, "Mod a Israel nhóg akagé'áá eke, ambíd á Jerusalem, átimé á Jeriko. Áde ápédé á etún-tē, bechīb bēnkōb mó, bēkōbēn mó chóm ésyəəl éche ánwālēē. Bēmbəmtéd mó kóŋ áhédé awé. Dów béchénné mó á nkəg ní nzii. ³¹ Prise póg chómpē esyǝgkē'áá melemlem mé nzii. Dów átáné ane mod. Ambamé nkəg ní nzii mímíní. ³² Mod a túmbé e Levi awě abel'é'áá nsón á Ndáb-e-Dyöb[‡] awě mómpē ampě áhed, boŋ anyín mó, ambamé melemlem. ³³ Boŋ mod a Samaria nhóg awe atómé'áá ene nzii, ampě áhed. (Bad bé Samaria bódə bad bé Israel béechem-tannaá.) Áde ányíneé mó, anwóg mó ngəl, ³⁴ ákē áhed, ahé mó mel á sii-tē, ákaŋ chós, boŋ ápēmē mó á ésel mīn. Apééné-áá mó á dyad-tē, boŋ ásōnlē mó á ndáb

e beken, ábōŋgē mó. ³⁵ Néé bīn é'səŋgé ahúd e'kálé é'táan, ábag nwóó ndáb aá, "Téd nén, étəgnan anén mod, kéchéé émpēe éche wébēbēdtē, mētímtéd we ámbíd á ehúu." ³⁶ Héé Yesue ásedteé ane meléede a mbéndé aáken, "Átíntē e ábē bad beláán ábe bēntān ane mod awě bechīb bēnlōgēnnē, ahéé anlúmed aá móđē waáb?" ³⁷ Meléede a mbéndé ankwentén aá, "Ane awě anwóg mó ngəl." Héé Yesue álanjeé mó aá, "Kəg-kō, wēmpē ébele' melemlem."

Mataa bó Maria békóbé Yesue nken

³⁸ Yesue ne ábē bembapee bēmpě mwə dyad nhóg. Mmwaád nhóg awe béchəgé'áá bán Mataa ankōb bó nken. ³⁹ Ane mmwaád mwənyəŋ abédé dīn bán Maria. Maria anhyé Yesue adyee á nkəg, áwóg mekan míme áyəgté'áá. ⁴⁰ Boŋ Mataa anhágén áte ne nsón ní ndáb-te. Dów áhyédé Yesue aláa aá, "A-Səŋgú, weenyíneé nén weé, awem mwənyəŋ atēdnédé mmēmpen nsón ísyəəl-é? Láá mó weé, áhye áwōŋgen me." ⁴¹ Boŋ Yesue antimtén mó aá "Á-Mata, nlém ítage we áte áyəle ekud é mekan. ⁴² Boŋ dyam áde ahóg áde ákóó etógnén abé. Maria apwedé dó, áde-é bwām. Meéhēlē-áá se míbel se bēkōbēn mó dó."

Ayóged dé mekáne

(Mat 6.9-13, 7.7-11)

11 Mbwe nhóg Yesue ambé hōm, ákánne'. Áde ámáá akáne awě mbapee nhóg anláá mó aá, "A-Səŋ, yóged sé ngáne békánneé ngáne Jone án'yəgdēdtē ábē bembapee." ² Yesue anláá bó aá, "Nzé nyēhede akáne, nyéhōb bán, 'A-Tē, edúbé ébē ne ádoŋ dīn. Mmoŋ nkamlen íhye íntēd etəl.

[‡]10:32 *Mod a túmbé e Levi:* Dyöb dēmpwēd enén túmbé ábel nsón á Ndáb-e-Dyöb. Bəwōŋgánnáá prise ánabe Ndáb-e-Dyöb áte ne áboŋsen ntíí mēde.

³Bág sé eched ndyééd e epun é bñ^{¶¶} mbwe téé.

⁴Lagsén sé ímmed mbéb, áyāle sémpē sēlagsan mod téé awē apān-né sé, weémwāg se sēhún á mekəgsen-tē.”

⁵Dóo áhóbeé aá, “Nzé ewóó wēn, boŋ ekií áwē melúde wēé, ‘Amúē, bál me e’wēle é’láán hē, ⁶són, nkúde nken awē achabé abíd, awem nsón-a-echoŋ apedé áwēm. Meewóo-’áa chòm-éé íchágtan-né mój.’ ⁷Boŋ ane wēn mój-’é atímténé we á ndáb-te aá, ‘Weétagté me. Mmaá me ekob adib, syáabe ábēm bán sēmaá anaa ásē. Méehenlé apáde ásē ábe we chòmchòm.’ ⁸Nláa nyé á mbále meé, saké ké echoŋ éche nyédíí, chój épād mój ásē. Boŋ abádnen áde wēbādnēnnē wēn, dóo dékəŋ boŋ apádé ásē, ábē we kéchéé éche éhedéé. ⁹Nlānge nyé nén meé, hedén Dyöb, äbē we. Hēd, Dyöb débēl enyín, küm ekob, Dyöb dédíbnéd we. ¹⁰Áyāle kénzéé awē ahédné Dyöb, äküd, awē ahédé-’é, änyín. Kénzéé-’é awē akumé ekob, Dyöb dédíbnéd mój. ¹¹Nyé besáá bé bán, nyé ahéé mwān áhedén-né súu, boŋ mój-’é átímé ébage mój nyö? ¹²Káa nzé ahédné we akii á kúb, boŋ we-’é étímé ébage mój ngabobe a mp-wen? ¹³Nzé e’bébtéd é’ bad née nyé nyébage áben bán kəse é bwēm, tógtén-naá echen Sāŋ awē adé ámin? Chán-nō éebaá bad Edəəđəŋ éche Ésáá ábe bēhéd-né mój chój.”

Yesue eésáá nlatén ne kəŋ e e’dəəđəŋ bé mbéb

(Mat 12.22-30; Mak 3.20-27)

¹⁴Epun ehóg, Yesue abídté’áa mod edəəđəŋ é mbéb áte éche ênkwíd ane mod ebóbé. Áde émáá mój abíd áte, ane mod ambootéd dyam ahób. Nén, dénköbéd ndun e mod eché ebédé áhed menyáké bwāmbwam. ¹⁵Boŋ nguse

é bad énhōb bán “Belzebule, kəŋ e e’dəəđəŋ bé mbéb mój abage mój ngíne ábíded bad e’dəəđəŋ bé mbéb áte.” ¹⁶Bémpēe ábe bēhédé’áa mój akəg áte bēnhōb bán, álúmed bój e’chemléde ábe é’húú ádyöb. ¹⁷Mój-’é ambíí ímmāb mewēmtēn, né-’ój, anláá bój aá, “Aloŋ ké ahéé áde ákábne áte, boŋ nchemten méese, débēb. Abum á ndáb áde nchemtén-ne méese, dómpē depāŋtéd áte. ¹⁸Nzé édé bán, nkamlēn ímme Satane íkábne áte, chán-nō méhenlé atyéem? Nhóbe nē áyāle nyēhóbé bán, mbídtē’ bad e’dəəđəŋ bé mbéb áte ne ngíne eché Belzebule. ¹⁹Nzé ngíne eche Belzebule chój mbenladté ábíded bad e’dəəđəŋ bé mbéb áte, né ngíne eche nzéé-’ój ábēn bad ábe bēbídtē e’dəəđəŋ bé mbéb bēbenladté? Bēn bój békwid nyé nkáá. ²⁰Boŋ ngáne edíí nén bán ngíne e Dyöb chój mbenladté ábíded bad e’dəəđəŋ bé mbéb áte, nē álúmte nén bán nkamlēn í Dyöb ímpédé átíntē echēn. ²¹Nzé ngíne e mod eböŋséné yəl, enəne áde dyad, échē chòm ké ehóg éekagké hóm. ²²Boŋ nzé mod awē atómé mój ngíne, abulé mój áte, abwöŋgké-’é mój, abelé ákōbēn bwēm ábe áwanneé nzum, ákabtéd-te bwēm ábe ákōbné mój. ²³Né-’ój, kénzéé awē eese ne me, né atəŋgan me. Ane awē eewóŋgan me álad, apáa páan.

Nzé edəəđəŋ é mbéb étímé mod á yəl ámpē

(Mat 12.43-45)

²⁴“Nzé edəəđəŋ é mbéb ébíde mod áte, ébelé ébwāgē á ehyanŋe áhed ab-wóg áde ákōmméé áte. Nzé éekude, ébelé éhób aá, ‘Mētīm ámbíd á ndáb eche mémbídtē áte.’ ²⁵Ape áde épagké-’é, ébelé étán née ndáb éesáá áte, bēnábpe-’é chój áte. ²⁶Héé ékagké bōob, éke épēēn e’dəəđəŋ bé mbéb bémpēe saámbé ábe

^{¶¶}11:3 Ndyééd e epun é bñ; káa ndyééd e epun éche éhúé’.

é'dé ebébtéd tómaa mwën, boŋ é'hye é'sól ane mod áte, é'bwóg-ke e'dii áhed. Ákên eched, ane mod abâg ebébtéd tómaa ngáne ánsëbëé abé."

Menyinge mé mbále

²⁷ Bɔɔb-ɔɔ áde Yesue áhóbé nê, mmwaád nhóg átîntê e bad, ankánéd ehóɔb ámin aá, "Nnam rúbê ne abum áde áchyaá we, ne abíi áde ámwánté we."

²⁸ Yesue anhóɔb aá, "Nnam mébê dásɔ né bad ábe béwóge' Eyale é Dyöb, bébelé-'e ngáne éhóbé."

Bad bé' chii bééhíidē e'chemléd dīd

(Mat 12.38-42)

²⁹ Amute á bad dēmbotéd akəl. Héé Yesue áhóbeé nén aá, "Nyongel e'chii edíi nyongel e e'bébtéd é' bad. Béhede e'chemléd bé menyáké anyín, boŋ béekudté, nzése e'chemléd bé menyáké ábē Jonaa. ³⁰ Nyaa eche Jonaa ámbëé née e'chemléd wée bad bé Ninive, chɔɔ Mwän-a-Moonyon ábëé wée enén nyongel e bad. ³¹ Á Mbwe mé Nkáásé, mmwaád awé akamlánnaá alon á Sëba, anyemé á soŋ-tê, nchoo ne nyongel e bad bé e'chii. Ábid mbóŋ echē êkwid bó nkáá. Békwe nkáá áyōle ámbíd se nchabnede wée nkõŋsé ísógé, áhye déwóglen mam mé debyéé ímme Solomone áyógté'áá. Boŋ chii nén mod adé hén awé átómé Solomone. ³² Á Mbwe mé Nkáásé bad bé Ninive bényemé á soŋ-tê nchoo ne enén nyongel e bad. Bébid mbóŋ echē êkwid enén nyongel e bad nkáá, áyāle bad bé Ninive béntedé ímmab mbéb áde Jonaa ânkaléé bó Eyale é Dyöb. Boŋ chii nén mod adé hén awé atómé Jonaa.

E'nyínen bé ekíde é' yāl e mod

(Mat 5.15, 6.22-23)

³³ "Modmod eémā'ê etrukán achod se ákōō chɔ káa akúdtén chɔ ^{§§}á ebwɔg-sé.

Boŋ abelé ákēlē chɔ dásɔ ámin, ábel boŋ kenzéé awé asóle á ndáb, ányínne ekíde. ³⁴ Díd dɔɔ adé ngáne etrukán é yāl e mod. Nzé díd ákénlé we áte, echon yāl esyáál chómpē ebélé ekélé. Boŋ nzé déékēnle, yāl chómpē ebélé elón we ne ehíntén. ³⁵ Né-ɔɔ, nyétóo, ábel chóm éche ényínte nyé ekíde, éetímé abé chóm éche étimte' nyé á ehíntén-tê. ³⁶ Nzé édé bán echon yāl esyáál elóné ne e'nyínen bé ekíde, ésebán ehíntén édé abwɔg ké ahóg, né yāl émwaa áte, melemlen ngáne etrukán épentéé ekíde."

Yesue aselé Befarisia ne bemeléede bé mbéndé

(Mat 23.1-36; Mak 12.38-40)

³⁷ Á pónde eche Yesue áhóbeé nê, Farisia nhóg, anchélé mó aá, áhye búmɔ bédyē ndyééd áwe ndáb. ³⁸ Né-ɔɔ ankē, asól á ndáb-te, búmɔ bédyēé á tébele. Ane Farisia ambé menyáké ányín bán Yesue eéwopeé mekáá ngáne éhédnádtáá, boŋ ábootéd ndyééd adyé. ³⁹ Dɔɔ Sàngwéé álàngéé mó aá, "Nóné, nyé Befarisia, nyêwobpe mbwendé ne díse ámbíd e ebwɔg, boŋ adum á bwēm ne ebébtéd bó bélóné áwen nlém-tê. ⁴⁰ E'dimdim é' bad ngên! Mod awé ahəgé ámbíd e ebwɔg, saá mó ahəgé kóŋne áte-ye? ⁴¹ Boŋ nyétéd bwēm ábe é'dé áwéd-te, nyébage' betóótókē bé bad. Né chóm ésyáál áyāl echēn ésaŋ.

⁴² "Medim ne nyé, Befarisia! Nyétéde ké meseb ne nduu ne byaa ábíníí é'syáál bémpēe, nyébage Dyöb donge nhóg átîntê e monge dyóm. Boŋ nyééhēdē e'boŋ bé nlém ne edənge é Dyöb alúmed. Nyêntəngéné ímmén mésyáál abel, ésebán nyêchɔbte' ímíníí.

⁴³ "Medim ne nyé Befarisia! Nyêdəə metii mémbáá adyee á ndáb é mekáne, nyêdəə-'e melenten mé edúbé akud á dyon-tê. ⁴⁴ Medim ne nyé! Nyêdíí née soŋ

§§11:33 Donge á kálag dé'só éewóó'é káa akúdtén chɔ.

éche ésóomé, éche bad bétómeé ámin, ésebán bebíí.”

⁴⁵ Dóo meléede a mbéndé nhóg álānggeé mój aá, “A-meléed, nzé ehóbe nê nédé né esyóá’ sémpē.” ⁴⁶ Yesue ankwentén mój aá, “Medim ne nyémpē bemeléede bé mbéndé! Nyêpêmtad bad nted míme ílélé apém, boŋ nyébên nyéebanéé ké ekáá ápémed bój mój. ⁴⁷ Medim ne nyé! Áyāle nén, bekal bé’dáádəŋ ábe besóó bénwūí’é, nyélóŋgé bój soŋ. ⁴⁸ Né-óó nyébíde’ mbóŋ, nyélúmte-’é bán, besóó bēmbel bwām ngáne bénwūí’é bekal bé’dáádəŋ. Nyé-’aá nyélóŋgé bój soŋ. ⁴⁹ Áyāle nê, Dyöb ne ádē debyéé anhób nén aá, ‘Mělōmē bój ábēm bekal bé’dáádəŋ ne bembapēe bé nlomag, bēwūí behóg, bēhəgkē-’é ábíníí.’ ⁵⁰ Né-óó, enén nyonggel e bad chój ékūd nkógsen áyāle bekal bé’dáádəŋ bésyāōl ábe ímmāb mekií mésyógkē se á mbooted mé nkóŋsé, ⁵¹ mbooted ne mekií míme Abele átimé’ wée Sakaria, awě bénwūí’é átíntē e menyán mé mendē ne hóm áde ásáá. Á mbále, enén nyonggel e bad ékūd nkógsen áyāle ímmē mekan mésyāōl.

⁵² “Medim ne nyé bemeléede bé mbéndé! Nyékáá e’kii bé ekob é debyéé. Nyébên nyéesaá asól, nyékáá-’é bad bēmpēe ábe bēhede asól.”

⁵³ Áde Yesue ásyəŋgeé áhed áke, bemeléede bé mbéndé ne Befarisia bēmbóótéd mój ahób bwāmbwam, bésedtē-’é ekud e mekan. ⁵⁴ Bébélé’áá ímmén mésyāōl áhíined mój melám ábel békóben mój awusé.

Elébé tŋgene bad bé eləŋgé

(Mat 10.26-27)

12 Ámbíd e pónde ndun e mod enladén áte, kóŋ etól éebédeé. Dóo Yesue ábóótédé bój akalén, mbooted ne bembapēe álāngē bój nén aá, “Nyétéd pónde ne eləŋgé éche Befarisia, édé nŋgáne esulten. ² Dyamdyam déesaá á e’koŋnéd-te áde déebíd áwed. Ké ahóg-

ke déesaá, áde ásóomé boŋ bán dée-byéénné. ³ Dyam ké áhéé-’é áde nyéhóbé á ehíntén-tē, déwōgnéd á e’nyínen bé ekíde. Dyam áde nyékálé-’aá á kun-tē ámbíd e ekob, dékanléd á nhéné.

Ane awě bétəŋgéné abəŋ

(Mat 10.28-31)

⁴ “Amúē, á mbále, nyéewógé mbwóg ne moonyoŋ awě ahele awúu ekob é yəl ésebán ahele dyam démpēe abel. Awáb eetómeé nê. ⁵ Nláa nyé meé, mod awe nyétəŋgéné abəŋ, adíí ane awě nēe á-máá we pemē e aləŋgé akoben, awóŋ-’é ngíne eché ábwéméé we á dū-á-muú. Ne mbále ane mój nyétəŋgéné abəŋ. ⁶ Éesaá mbále nén bán, kábpe ébe ngên, chój béchanneé ndun étáan-ne? Boŋ ké nê Dyöb déechatánné ké póg. ⁷ Dyöb ábíí kóŋne mesongé mé e’sid ábe é’dé nyé á nló. Né-óó, nyéewógé mbwóg, nyédé etógnén tómaa ndun, ké êmbuú ké áte.

Ákob Yesue káa ábəŋ mój á yəl

(Mat 10.32-33, 12.32, 10.19-20)

⁸ “Á mbále, kenzéé awě ábid me mbóŋ á’sō é’ baányoŋ, Mwän-a-Moonyoŋ mómpē ábid mój mbóŋ á’sō é’ ángel é Dyöb. ⁹ Boŋ mod awě abáá me áyāl á’sō é’ baányoŋ, me-’é mēbāŋ mój áyāl á’sō é’ ángel é Dyöb. ¹⁰ Kenzéé-’é awě ahóbé eyale é mbéb tŋgene Mwän-a-Moonyoŋ, ákūd alagsen, boŋ kenzéé awě ahóbé e’bébtéd é’ mekan tŋgene Edəádəŋ éche Ésaá éekudté alagsen. ¹¹ Nzé édé bán bésómné nyé wée belyəged bé dyad ne benkamlēne, nyéetāgē áte, ngáne nyékāā-’é káa dyam áde nyéhóbpē, ¹² áyāle nzé pónde epedé, Edəádəŋ éche Ésaá éyāgēd nyé chóm éche nyétəŋgéné ahób.”

Ngan e eyókél é nhən mój mod

¹³ Átíntē e ene ndun e mod, nhóg anláa Yesue aá, “A-meléed, láa mwānned wēé ákabe sūmō mbwóg áte.” ¹⁴ Boŋ Yesue

antimtén mój nén aá, “Nzé-módé abān-
né me née mod awē akáadte’ bad, āk-
abe nyé mbwōg áte?”¹⁵ Dóo álāngéé bój
moosyāól aá, “Nyētóo, nyéebanné nlém
áyāle awōŋ á bwēm, áyāle saké nhon
mój ndide moonyōŋ á alongé.”

¹⁶ Ankalé-’e bój ngan aá, “Nhon m mod
nhōg mémbē. Anwōŋ nzag. Áde ene nzag
échyáá, embídé medyé nkute ne nkute.
¹⁷ Nhon m mod mē ménhōb áwe nlém
tē aá, ‘Chán mébenlé bōob áde etól ée-
lyægeé wēé níkoŋgeé medyé?’¹⁸ Dóo ádólé
áte chóoŋ boŋ áhōbē aá, ‘Nén dóo mében-
lé. Mēpāŋ échem ndáb é e’koŋnéd, nlōŋ
émpēe éche ékálé áte, boŋ nkúm me-
dyé áwēd-te, ne nhon mmmēm nsyāól.¹⁹ Á
póndé eched-taá mēláā’ é échēm edə́dəŋ
meé, nládté yāl nhon mme médyéé mwé
ne mwé. Bōob-pōó mēched yāl, ndyāg,
mmwāg, níhogé-’e alongé.’²⁰ Boŋ Dy-
ōb dénlāā mój nén, aá ‘Edimdim é chōm
chéŋ. Nkuu nén dēn mēkobén we peme
e alongé. Ábē bwēm é’syāól ábe émáá-
'aá alad áte, nzé-módé wélyāgnēdtē bój?’
²¹ Nē dóo édíí ne ké nzé-módé awē akúm-
mé yāl nhon, boŋ eésē nhon á’sō é’
Dyōb.”

Weétāgē áte á alongé

(Mat 6.25-34)

²² Dóo Yesue álāngéé ábē bembapēe
nén aá, “Né-óó nyéētāgē áte á alongé
se nyéhōbē nén bán cheé nyédyēē, ké’e
cheé nyéwāā’ē á yāl.²³ Alongé átómé
ndyééd, échen yāl-le ámpē edé etógnén
tómaa mbóté.²⁴ Nyénōne’, nkónékōn.
Mēwēnēē bwēm, méēpādēē, méēwóo-
'áa hōm áde bēkoŋgeé medyé. Kénē,
Dyōb adídte mój! Nyéebíí’ē bán nyēdé
etógnén bwāmbwam tómaa menōn-e?
²⁵ Nzé-módé áwen tīntē ahele átāg áte
kóóŋ, abád ké epun ehōg áwē alongé
áyāle átagéé áte? ²⁶ Nēe nyé modmod
nyéehelélé mpín mé akan née mmmē abel,

cheé ékóó boŋ nyétagé áte áyāle mam
mme mélyógé ásē?

²⁷ “Nyénōne’ mbonja ngáne ékwogéé.
Éebelélé ntū, éebaŋgéé mesaŋ. Nlāngē
nyé nén meé, ké kōŋ Solomone ne mmmē
nhon nsyāól eewāa’áa mbóté éche épédé
échéŋ mbonja ké pōg e’boŋ.²⁸ Nzé Dy-
ōb áhelese áwāádtē e’sum ábē é’bāg chii
boŋ chān bēhé bój á dū, né éetómmé
nyé awāad né-ye? Chán adúbe ádíí nyé
mwāmpin nén?

²⁹ “Nyéebanné nlém bán, cheé
nyédyēē káa cheé nyémwēē. Nē déetagté
nyé.³⁰ Éché nyaa é bwēm chóo bad
bé nkōŋsé béchyē’e akud. Awēn Titēe
mwēm abíí aá nyétógnéné ábén bwēm.
³¹ Né-óó, nyésēbe nyéhēd mam mé
nkamlen ní Dyōb, dóo Dyōb débéé nyé
ábíníí bwēm.

Nhon mme ndé ádyōb

(Mat 6.19-21)

³² “A-bānbān, nyéewógé mbwōg.
Echen Sāŋ awóó mewēmten mme mēsáá
ábe nyé ngíne e nkamlen.³³ Nyésōm
áben bwēm, nyébag betóótōkē bé bad
mōné. Nyéhēd ekwe é ngáb éche éehelé
amaa ásē. Nyéhē nhon mmmēn á e’koŋnéd
ábe é’dé ádyōb, wēe dyamdyam
déebenlé mój, wēe bechīb bēehenlé mój
achífb, sí-’e éehenlé mój adyé.³⁴ Nyébíí
bán wēe nhon mbāgkē mod, áhed dóo
nlém-me mbāgkē mój.

Mod-téé ábē mboŋsén

³⁵ “Nyépúd abad, nyéchod-te etrukán,
³⁶ nēŋgáne bad ábe bésine’ echab sāj
awē akií á ngande e e’wōŋgé ábel boŋ
nzé ahúú húén, boŋ akumé ekob, bēned-
néd mój ábwōg-ábwōg.³⁷ E’boŋ é’ yāl áte
ne bembālede ábe echab sāj épéé, boŋ
atán ngáne bēdyéé epin, bésineé mój. Á
mbále āboŋsén, ádíí bój ásē, atómtéd-
te bój ndyééd.³⁸ Ké melúde dóo ám-

* 12:25 Abád ké epun ehōg áwē alongé káa áchab tómaa ngáne ádíí.

peé, káa epɔg é mbwembwe, boŋ atán bɔ melemlen, e'boŋ é' yəl áte bélyəg é'tán bɔ. ³⁹ Nyébíi-'é bán, nzé nwóó-ndáb abyéé'áá pónde eche nchíb ápeé, né ádyéé epin, ésebán atedte aá, básal mɔ ndáb. ⁴⁰ Nyémpē nyētəŋgéné mboŋsén abé, áyāle Mwān-a-Moonyoŋ əpə á pón-de eche nyéewēmteneé bán əpə."

**Mbəlede awə abele mímē nsɔn
ne nlém nhóg ne awə eébéle'**

(Mat 24.45-51)

⁴¹ Petro ansədéd aáken, "A-Sán, sé bən pen-éé ékanléé enén ngan-ε, káa bad bésyəəl?" ⁴² Səŋgwéé ankwentén aá, "Né-ɔɔ, nyé mod té ábē néé mbəlede awə awóó debyéé, awə abele-'ε mam mímē eche sán áləŋgé mɔ aá ábel. Mɔ adé mbəlede awə eche sán ábánné aá ákam-len bembəlede ábíníí, ányīn-ne nén aá békúde ádāb akab á ndyééd pónde eché etəŋgéné. ⁴³ Nnam mébē ne ane mbəlede awə eche sán áhūū'é, boŋ atán nēŋgáne ábeleé mam mímē ányəŋtēnnē mɔ. ⁴⁴ Ne mbáale, nlāŋge nyé nén meé, ane mbəlede eche sán ábané bwēm é'syəəl ábe áwóó áwe mekáá aá ákamlan.

⁴⁵ "Boŋ nzé ane mbəlede adé mbəlede a mbéb, boŋ ahóbé áwe nlém-tē aá, 'Ébēm áte boŋ echem sán áhūū á eke-tē.' Né-ɔɔ aboótédé ábíníí bembəlede bé bebaád ne bé baachóm ábe bédé ásē eché awanən, ádyāg bwēm, ámwāg-ke mím mekóbe mɔ, ⁴⁶ ane mbəlede eche sán áhūū epun éche éewēmteneé ne á pónde eché énkəmbíí'é aá áhūū. Né bəb-wēm mɔ á ebwɔg,† békógsén-ne mɔ ne nhel melemlen ne bad ábe bəwúú nló áte. ⁴⁷ Ane mbəlede awə abíí ntíí mé nsɔn mímē sáá-a-ndáb, boŋ eéboŋsene, káa ee-híde mímē ntíí ámbíd, ákud mbéte e ngíne. ⁴⁸ Boŋ ane awə enkəmbíí ntíí, boŋ ábelé epandé, békúde mɔ kúdtén. Mod ké ahéé awə bəbúde abe, né-'aá bəbudté

mɔ aheden. Ane-'ε awe bétómténé abud dé abe, né-'aá bétómēnnē mɔ abud dé aheden.

Yesue aá mɔpeéné nkabén

(Mat 10.34-36)

⁴⁹ "Muú mɔw níhyédé akwéd á nkəŋsé. Mendəŋ-'ε meé, né mēmmd akóben. ⁵⁰ Boŋ ntəŋgéné nsébé níkud edusen é metuné, mēmád-te chɔ akud boŋ nlém mépwiitéd me. ⁵¹ Nyéwēmtan bán, nsəŋ mɔw níhyédé apəen á nkəŋsé-ye? Aáy, saké nsəŋ, nkabén mɔw mɔpeéné. ⁵² Bootya bəɔb áke á'sō, ndáb eché ewóó bad bétáan ékabén áte, beláán bétəŋgén bébe, bébe-'ε bétəŋgén beláán.

⁵³ Kəɔɔ ébē.

Sáá áttəŋgēn mwān a mwənchóm, mwān a mwənchóm áttəŋgēn sáá. Nyaá áttəŋgēn mwān a mmwáád, mwān a mmwáád áttəŋgēn nyaá. Nyəŋkólé áttəŋgēn mwān a mmwáád, mod mwān a mmwáád áttəŋgēn nyəŋkólé."

E'chemléd é' bīn

(Mat 16.2-3, 5.25-26)

⁵⁴ Yesue anláá amute aá, "Nzé nyēnyíne-íné mbag ébide á mbəŋ, nyébelé nyéhɔb bán, 'Mbúú échə bəɔb', ébenléd-te áned. ⁵⁵ Nyēnyíne-'áa epub éhúe' á ped e mbəŋ, nyéhɔbē' bán, 'Enyen ébenéd mod bəɔb,' ébē-'ε áned. ⁵⁶ Á-bad bé eləŋgé. Néé nyépédé abíí ngáne beláá'é bīn nén, cheé ékəó boŋ nyéehēle mam mímē mébenlad nyé á'sō-te chíi nén achem?

⁵⁷ "Cheé ékəó boŋ nyébən nyéehēle adol áte nén bán, kəse e akan nén eché ehədnad abel? ⁵⁸ Nzé mod ahóbé aá, mɔkəene we á kóte, héd nzii kóəŋ nyúmɔ bétim ásē á nzii. Ésebé nē, nzé ahéde we á kóte, kóte chɔ-'ε ébē we á mekáá mé plúse, plúse chɔ-'ε éhē we á mbwəg. ⁵⁹ Á mbáale, nlāŋge we meé, weéhēlē-se ebíd

†12:46 Bəbwēm mɔ á ebwɔg káa bésəl mɔ áte e'sóŋ é'be.

á ndáb e mbwɔg-tê wê kóǎŋ né etwedé ádɔŋ alúm ásyǎǎl.”

Nyétede abel dé mbéb, nyétimēn Dyöb

13 Áde Yesue ádíí áhóbeé nê, dɔɔ nguse é bad éche émbē áhed élanǵeé mɔ ngáne Paylede ánwūú’é bad bé Galilia áde bébágé’áá Dyöb mende mé e’lém. ² Yesue antímtén bó aá, “Nédē mewēmtēn médé nyé bán, ábē bad bé Galilia ábe bēnkūd éché eben, bétómé ábíníí bésyǎǎl ebébtéd abé áyǎle bēnwēē ene ndín e kwééd-ε? ³ Aáy! Á mbále, nzé nyéētēdte mūmen mbéb se nyétimēn Dyöb, né nyé moosyǎǎl nyéēwé, nyébóó-’ε. ⁴ Chán-náa ábíníí dyôm á mod ne waam ábe ntóŋ-ntóŋ n ndáb ménkūmtēdte ámín á dyad é Silom, boŋ bēwé? Nédē mewēmtēn médé nyé bán, bēntōmtēn ebébtéd abé tómaa bad bésyǎǎl ábe bēnlōŋ á Jerusalem-ε? ⁵ Aáy! Á mbále, nzé nyéētēdte mūmen mbéb se nyétimēn Dyöb, né nyé moosyǎǎl nyéēwē, nyébóó-’ε.”

Ngan e bwel ábe bééchyāā

⁶ Héé Yesue ákálé ngan aá, “Mod anwóŋ alín á bwel á nzag-tē. Anké epum é bwel áhed áwedé-mín ngen ne ngen, boŋ enkēnyínné ké ehóŋ. ⁷ Héé álanǵeé nnon-a-nzag aá, ‘Édé bɔɔb mwě úlǎán áde ípagké á bwel-sé hén mwě téé, boŋ meenyínéé epum ké ehóŋ. Kwel bó. Chán é’hele é’madé ahóŋ á ndɔɔb-tē ngēn?’ ⁸ Héé nnon-a-nzag átímtanné mɔ aá ‘A-sáŋ, tédé bó ké mwě nhóŋ ámpē. Mēnabé bó ásē, nhíí-’ε bó nkúmbág. ⁹ Nzé é’chyáá e’pum mwě mme níhúe’, né édé bwām. Nzé-’ε bééchyáa, né békwl̄l bó.”

Yesue adidé mmwáád nhóŋ bwām á Mbwe-mé-nkóme-áte

¹⁰ Mbwe-mé-nkóme-áte nhóŋ, Yesue ayógté’áá bad á ndáb e mekáne póg. ¹¹ Mmwáád ambé áhed awé edǎǎdǎŋ é

mbéb émbēé áte á etún é dyôm á mwě ne waam. Émbēl mbíd enwúmēn mɔ nyaa eché éehelaá yǎl asále áte bwām. ¹² Áde Yesue ányíneé mɔ, anchélé mɔ, aláá mɔ aá, “Á-nyañ, nkole mme ékonleé mímáá.” ¹³ Áde ábáné mɔ mekáá á nló, ane mmwáád ansále yǎl áte ábwɔg-ábwɔg, ábootéd-te Dyöb aken.

¹⁴ Héé mod awé abédé nló á ndáb e mekáne, álíí áyǎle adid áde Yesue ádíde ane mmwáád bwām á mbwe-mé-nkóme-áte. Álanǵeé bad aá, “E’pun é’dé ntóób ábe mod átǎŋgéné nsón abel. Nzé nyédéó bwām adyεε nyépē ábē e’pun, saké á mbwe-mé-nkóme-áte.” ¹⁵ Héé Sáŋgwéé ákwentanné aá, “Nyédoge bad. Nyé ahéé eéhunné nyag káa ésel á ebem-tē se ákēēn chó á edíb á mbwe-mé-nkóme-áte? ¹⁶ Anén mmwáád adíí mwǎn awe Abrahame. Satane anhaŋ mɔ ne nkole á etún é dyôm á mwě ne waam. Nyéláa me ké mbéb mɔó ndé, áhúd mɔ á mehanǵé á mbwe-mé-nkóme-áte?” ¹⁷ Chóm éche ánhóbpē énwógēd bad ábe bétǎŋgánnáa mɔ e’són. Moosyǎǎl anwóg menyíŋge áyǎle mam mé ményáké mme Yesue ámbenlé.

Ngan ébe é nkamlēn n Dyöb: Ngan e mbál mme níhíne

(Mat 13.31-32; Mak 4.30-32)

¹⁸ Yesue anhóó aá, “Chán nkamlēn n Dyöb níkóó abé? Cheé níhele níhǎgtén mɔ-yēé? ¹⁹ Ndíí nēŋgáne mbwé e mbál-e-bū eché mod átédé boŋ ásob á nzag-tē. Áde ékwógé, étim bwel bēn, menon méhyé mélōŋ á ngēn-tē.”

Ngan e esultēn

(Mat 13.33)

²⁰ Yesue ansédéd aáken, “Cheé níhele níhǎgtén nkamlēn n Dyöb-é? ²¹ Ndíí nēŋgáne esultēn éche mmwáád ámuúnédeé asii á pân é mbumé n ngun élǎán kóŋg ésuale.”

Ásól á ekob éche échíné áte

(Mat 7.13-14, 21-23)

²² Yesue andii ambé á eke-tê éche ákágé'áá á Jerusalem. Dyad téé áde á-tómé'áá, ámbáá ne ásad, ayógté'áá bad. ²³ Mod nhóg ansedéd mó aáken, "A-Sángú, mesongé mé bad míme Dyöb dé-songé alonogé, mébuú áte káa méebuú'é?" Yesue anláá bad áhed aá, ²⁴ "Nyéwanen káóŋ nyésól á ekob éche échíné áte, áyāle, á mbále, ekud á bad éwanén asól, boŋ béehenlé. ²⁵ Póndé épě echě nwóó-ndáb áhidéé ásē, boŋ ápēn ekob. Ene póndé dóo nyébootédte atyéem á eb-wóg, boŋ nyékumé' ekob nyéhōbē bán, 'A-Sán, dibnéd sé ekob.' Mó-'é átimtén nyé aá, 'Meebíi'é wée nyébídé.' ²⁶ Nyé-'é nyéēhōb bán, 'Syánē dendyé ndyééd, demmwé-'é mím hóm ahóg, eyógté'áá-'é áwēd myad.' ²⁷ Átimtén nyé aá, 'Syánē deewōŋŋeé dyamdyam. Nyésyā me á díd-te. E'bébtéd é' bad ngēn!' ²⁸ Áde nyényinnē Abrahamē, Aisige ne Jakōbe bōōbe bekal bé'dáóđəŋ bédé á nkamlen n Dyöb-te, boŋ nyé pen nyēchág á eb-wóg, achii dé awé ne adyé dé mesoŋ á nsəl, dóo déttéd etól póndé eched. ²⁹ Bad bēbíd á akuu ne á mbəŋ, á mekonekone ne á mehúléhúlé, bétéd medii á ngande e nkamlen n Dyöb. ³⁰ Á póndé eched, bad ábe bēnlyəg mbíd bōo bētīm á'sō, bé'sō-'é bélyəg mbíd."

Yesue alebe áyāle bad bé Jerusalem

(Mat 23.37-39)

³¹ Melemlem mé póndé nguse é Befarisia émpě wée Yesue, bélāŋgē mó bán, "Syāó hén, ékag hóm démpēe, áyāle kəŋ Herōde ahede we awúu." ³² Yesue ankwentén bō aá, "Nyéke nyéláa échē esəb bán, 'Chii ne chān mēhūd bad e'dáóđəŋ bé mbéb áte, nchōōd-te bad, boŋ súú ébe mēmād mímēm nsón.' ³³ Boŋ ké chān ébēē, ntəŋgéné abé á nzii chii, chān, ne sú ébe, áyāle

éeboó'é bán, nkal é'dáóđəŋ áwē hóm démpēe ésebán á Jerusalem. ³⁴ Wóowó! Á-bad bé Jerusalem, nyéwúe bekal-bé-e'dáóđəŋ nyéwúēnnē-'é bad meláá ábe Dyöb álómé! Nkénwān áte ngen ne ngen álad nyé áte nēŋgáne nyaakúb ákútanné bán, boŋ nyéehédeé etól! ³⁵ Nyénəne', Dyöb déttédé echen ndáb. Á mbále, nlāŋge nyé nén mēé, nyéenyínéné me díd ámpē káóŋ ne á póndé eche nyéēhōbē bán, 'Nnam ne ane awé apedé á dín á Sāngú.'"

Yesue achōŋtə mod awé melóg mékóbé

14 Mbwe nhóg Yesue ankě ndyééd adyé wée ndəle a Farisia póg. Nén démbē a mbwe-mé-nkóme-áte. Áde ápédé áwed, bénóné'áá mó chodchod. ² Mod mó-'é ambě áhed awé melóg mém-bídtē á yəl. ³ Héé Yesue ásedtēé be-meléede bé mbéndé ne Befarisia aáken, "Édé kunze ádid mod bwām á mbwe-mé-nkóme-áte, ngé éesaá?" ⁴ Boŋ bēnkēn-hōbpé dyamdyam. Dóo ákóbé ane mod awe melóg mébídé á yəl á ekáá, ádidé mó bwām, asúúd-te mó á ndáb. ⁵ Ámbíd e nē dóo ásedtēé bō aáken, "Nyé ahéé adé awé mwān káa nyag éhūnnē echóg, boŋ eékag chō abided ábwōg-ábwōg, ké émbē bán á mbwe-mé-nkóme-áte?" ⁶ Boŋ bēnkēnwōŋgə dyamdyam áhōb.

Ake dé e'ken ne akob dé nken

⁷ Áde Yesue ányíné bad ábe bēnlēbēé ádyé ndyééd bésyāəl ábe bépédé bēbóótédé medii mémbáá apwəd, ankalé bō enén ngan aá, ⁸ "Nzé mod alébpé we ngande, weépāg-se éhedé e'dii é'mbáá, áyāle éhele ébé né bélébpé mod ampée awé adelé áte tómaa we. ⁹ Nzé ene nyaa e mod epedé-'é, mod awé alébpé nyé moosyāəl ālāā we aá, 'Béé anén mod atii.' Á póndé eched dóo étiméé atii asad atéd ne akwáké. ¹⁰ Boŋ nzé epedé ene ndín e hóm, etédeé e'dii ábe é'dé á ahāŋgə,

âbel nén nzé nwóó-ngande anyíne we, mós̄ ălāā we aá, ‘Amúē, kě édyee á atii ámbáá híníí.’ Á pónde eched dós̄ ékudeé edúbé átíntē e bad ábe nyáábō nyētédé tébele. ¹¹ Né-ɔ́, nyébíi bán, kénzée awě achágté yǎl, Dyōb dēsudéd mós̄. Kénzée-’e awě asúdté yǎl Dyōb déchāgēd mós̄.”

¹² Hé-’aá ălāngeé mod awě anlébē mós̄ nén aá, “Nzé ehóbē weé, mōchage’ ngande, weehóbē weé mólēbpe áboŋ bēn, káa áboŋ baányan, káa echoŋ túm-bé, káa bewōŋ bé ngáb ábe nyáábō nyēbyééné. Nzé ehídé nē, né bómpē bélēbē we. Nē ábele átim ehéen ne metu-uten. ¹³ Boŋ nzé echagé ngande, elébé dás̄o betóótōkē bé bad, ne bad ábe béhúné eped, bóobe bad ábe békwdé ndím. ¹⁴ Nzé ebelé nē, né wěkūd nsimé áyāle béehenlé we asábe ámbid. Dyōb dēsābē we áde bad bé bwām bépuú’é.”

Ngan e sánkalaa a ngande

(Mat 22.1-10)

¹⁵ Áde mod nhóg awě bóobe Yesue bēntēd tébele áwógé nē, dós̄ ălāngeé Yesue aá, “Nsimé ne bad ábe bēdyē ndyééd á ngande e nkamlen í Dyōb!” ¹⁶ Dós̄ Yesue ălāngeé bó aá, “Mod nhóg anchāg sánkalaa a ngande, ábūd-te bad alébe. ¹⁷ Áde pónde e ngande épédé, anlóm awe mbālede wēe beken ábe ánlēbēē aá, ‘Nyéhyag, mboŋsén ísyāēl ímáá abé.’ ¹⁸ Boŋ bó moosyāēl, bēmbootéd mechāngé abe nhógē-nhógē. Nhóg anhób aá, ‘Nchané etúú, ntāŋgéné chós̄ ake dé anyín. Ncháa we, méehenlé ahye.’ ¹⁹ Ampée anhób aá, ‘Bōob nén dēn, dós̄ nchané nlád í nyag ítāan éche élíe’ nzag. Chós̄ íkagké ahəgtēn nén. Sōn, méehenlé ape!’ ²⁰ Ampée-’e anhób aá, ‘Nkudé sómbé ekós̄lé-ekós̄lé. Né-ɔ́, méehenlé ape!’ ²¹ Ane mbālede antím ámbid, áke áláá eche sán mam mésyāēl. Dós̄ ekan ekóbé eche sán áte, boŋ álómē ane mbālede. Anhób aá, ‘Kāg mehélé, ékag

á ntém í nzii, káŋŋe á mēte mé nzii mé dyad-tē, éhūen betóótōkē bé bad, ne ábe béhúné eped, ne ábe békwdé ndím, ne ábe béehelé ake.’ ²² Éebeméé áte ane mbālede anhúú ámbid, aláá sáá-a-ndáb aá, ‘A-sán, mbelé ngáne wénhōbpē, boŋ ké nē, etāl élyógé édé.’ ²³ Dós̄ Sáá-a-ndáb áhóbéé aá, ‘Kāg á nzii émbáá ne nzii é mehín, échéle kénzée weé áhyag ábel boŋ ndáb élōn. ²⁴ Á mbāle, mod ké nhóg awě ménsēbēē alébe, éewógké chōm ké ehóg á nsəl á ngande-tē hén!”

Ábé mbapee

(Mat 10.37-38)

²⁵ Mbwe nhóg ndun e mod ehídé’áá Yesue ámbid. Héé ábóótédé bó aláa nén aá, ²⁶ “Nzé mod ahóbé aá, mōhíde me, ésebán achādténé nyaá, sáá, mwaád, bán, baányan, káŋŋe áde alonégé dēn, ene ndín e mod eékwognedeé ábé awēm mbapee. ²⁷ Kénzée awě eepéme áde awog, boŋ áhídnē me, eékwognedeé ábé awēm mbapee.

²⁸ “Nzé-módé ábē awě áwōŋ mewēmten álōŋ sánkalaa a ndáb, boŋ eesébpé adyee ásē, áhəgtēn nkun ímme ene ndáb étēdtē mós̄, ábíi ké mós̄hēl chós̄ amad, káa mós̄henlé? ²⁹ Nzé amaá-’e ndáb asume, boŋ eéhele chós̄ amad, moosyāēl awě anyíne abelé ábootéd mós̄ awel, béhōbē ³⁰ bán, ‘Mod nhóg ansáá ndáb, boŋ eéheleé chós̄ amad.’

³¹ “Nzé kēŋ póg ewémtné waáb kēŋ bel akum, abélé asébé yǎl ahəg á ekáá ké mesonégé mé sánze ímme áwóó dyam dyōm dé ekálé, béhēl ábe waáb awě awóó sánze dyam móom mé ekálé mébe. ³² Nzé anyíne aá mós̄kwognedeé, abelé alóm belyáged bé dyad á’sō wēe waáb, waáb adēpe mós̄ benben, ábel nén békōm nsaŋ. ³³ Melemlen nē dós̄ édíí né ké nzée awě eehúde chōm ásyāēl nlém. Ene ndín e mod eékwognedeé awēm mbapee ábé.

Nkwě ímme ínbódé e'nyin

(Mat 5.13; Mak 9.50)

³⁴“Nyébbíi bán nkwě ndé chöm é bwâm. Boṅ nzé ínbódé alaṅ, chán béhele-se bényīnēd mó ámpē? ³⁵Méesaá dyam dé abelen ámpē. Apim dṓo bépimeé mó. Bad ábe béwóó metúu, bésōṅten bwâm.”

Ngan e ndyṅṅ ím mbód ímme mémboṓ

(Mat 18.12-14)

15 Mbwe nhóg belad bé tááse ne bebel bé mbéb bēmpēe, bēmpē wée Yesue. ²Dṓo Befarisia ne be-melēede bé mbéndé bényōṅgēé áte bán, “Nédé anén mod awoṅne bebel bé mbéb, bṓbṓo bēdyag-ke ndyééd hōm ahóg.” ³Hée Yesue ákánlé bṓ ngan nén aá,

⁴“Nzé-módé adé awē áwōṅ mbwókel é ndyṅṅ ím mbód, boṅ nhóg ínbṓo, boṅ eétedté ímíníí móom mé ndyṅṅ ím mbód abog ne abog á etún-tē, áke dé ahead ímmē nhóg ímme ínbṓó kṓṓṅ né adíbté mṓ? ⁵Adibed áde adibte-’áa mṓ, áhāg mṓ á abol ne menyīṅge mésyāṓl. ⁶Boṅ nēe ápedé á dyad-tē álad besón bé echoṅ ne baányanṅ áte, aláá bṓ aá, ‘Syánē déwōg menyīṅge áyāle ndíbté ímmēm ndyṅṅ ím mbód ímme mémboṓ?’” ⁷Yesue ambád ámpē aá, “melemlem-’aá ílāṅgēé nyé mēé, menyīṅge métōm abé nē ádyōb ámīn e mbelē-mbéb nhóg awē atédé abel dé mbéb boṅ atímnē Dyōb tómaa ámīn e móom mé bad abog ne abog ábe bésáá, ábe béehēdnád ahōṅṅen.

Ngan e kábpe echē embṓo

⁸“Káa, mmwaád ahéé adé awē áwōṅ kábpe dyōm, boṅ nēe póg ébṓṓ, eéchōdē’ ekag, boṅ áhedé ndáb áte, atōṅ ahead kṓṓṅ né adíbté chí? ⁹Adibed áde adibte-’áa chí, alade baáb ne baányanṅ áte, aláá bṓ aá, ‘Nyéwógen me menyīṅge áyāle ndíbté ene kábpe echē embṓó me.’ ¹⁰Melemlem-’aá ílāṅgēé nyé nén mēé,

menyīṅge métōm abé nē ádyōb ámīn e mbelē-mbéb nhóg awē atédé abel dé mbéb boṅ atímnē Dyōb.”

Ngan e mwān awē ambṓo

¹¹Yesue ambád ahób aá, “Mod nhóg ambé, anchyáá bán bé baachóm bébe. ¹²Dṓo epun ehóg, mwān asad álāṅgē sáa nén aá, ‘A-sāṅ, beé me ádēm akab á mb-wóg áde íntāṅgēné akud.’ Hée sáa átédé chōm ésyāṓl éche ánwōṅgē, boṅ ákabpé bṓ áte. ¹³Nguse é e’pun étómé-’aá, boṅ mwān asad áladé ímmē nted ísyāṓl, ákág á aloṅ démpēe áde áchábndé. Áwed-taá ápedé boṅ ábootéd alōṅgē á mbaamba-achog, ábēbtē ngáb esyāṓl echē án-wōṅgē. ¹⁴Áde chōm ésyāṓl émáá mṓ áyāṓ né bṓṓb, sāṅkalaa a nzaa anhún á aloṅ-tē wē. Atóg dṓ-’e ábóótédé mṓ asól áyāṓ ngíne-ngíne. ¹⁵Hée ákíí kunze e mod póg atán á dyad-tē wē, áchóm mwā nsón. Ane mod mṓ-’e alóm mṓ aá, áke adídtad mṓ esog é nguu. ¹⁶Anwōṅ á mewēmtēn aá, mṓṓlōntē abum ké ne medyé mé nguu, boṅ modmod enkēmbaá mṓ chōmchōm éche áhelese adyé. ¹⁷Dṓo ádyéé chíṓṅ, boṅ ákwānlád, áhōbē aá, ‘Nṓné’ ngáne bembālede bēlóné echem sāṅ á ndáb-te, boṅ ké nē bēdyāg medyé méchōbe ásē, boṅ me-’e íwāg nzaa hén! ¹⁸Mēsyāṓ, íke ntán echem sāṅ, nláá mṓ mēé, A-sāṅ, mbelē mbéb á’sō é’ Dyōb ne á’sō é’bōṅ. ¹⁹Mmēn meékwōgnedéé áchēgned nēe awoṅ mwān ámpē. Téd me ké nēṅgáne awōṅ mbālede nhóg.’

²⁰“Hē dṓo ápádté ásē, boṅ ásuē’ á dyad wée sáa. Boṅ áde ákwógé ape á ndáb nē, sáa annyín mṓ mwā etún. Ankóbtēn sáa ngol. Sáa annyāgéd, alúm mwān ámīn, ahé mṓ tál. ²¹Dṓo mwān álāṅgē mṓ nén aá, ‘A-sāṅ, mbelē mbéb á’sō é’ Dyōb ne á’sō é’bōṅ. Meékwōgnedéé áchēgned nēe mwān awōṅ ámpē.’ ²²Hée sáa mṓ-’e áchénlé ábē bembālede, álāṅgē bṓ nén aá, ‘Nyéhyīnad me nsob ímme ítómtné adəṅ nē, á mehélé-te. Nyéwáad mṓ mṓ

á yǎl. Nyéhê-'e mǎ ebónǎ á ekáá, nyéhê-'e mǎ metámbe a ékuu. ²³Nyétéd nchóm-é-nyag awě dékálté nê, nyékwel mǎ, ábel nén, syánê moosyǎál dédyê débelle apaté. ²⁴Nyêbíí bán, awem mwǎn nén ammǎd awé, boŋ atimé ámbid á alonǎgé. Ambóo, boŋ abídé áwed.' Hé-'aá bébóótédé ngande achog.

²⁵"Mmén mésyǎál mēmbenléd áde mwǎnyoŋ ambáá adíí á nzag-tê. Áde áhúú, dǎo áwógéé bad békóne, béságe-'e bwēm á ndáb-te. ²⁶Dǎo áchénlé mbàledé nhóg, boŋ ásedté mǎ dyam áde ábenlaad. ²⁷Dǎo mbàledé ne álúmtéé mǎ áte nén aá, 'Pón mwǎnyoŋ ahúú ámbid-óó. Sóó akwēnlé mǎ nchóm-é-nyag ne, áyǎle anyinen áde ányínné mǎ díd ámpē, ésebán dyamdyam ábélé mǎ.'

²⁸⁻²⁹"Awóg áde áwógé nê, anlǎŋ, eékwentene asól á ndáb-te. Héé sáá ábídé á ebwóg, boŋ áhye achánǎ mǎ. Dǎo mǎ-'e átimtanné sáá nén aá, 'Nóné', mēé nkéndyēén we hén mwě ne mwě áde mbenléé we ntú mé nsón, ésebán nwúene we nló áte. Boŋ ké echéd é mbód weébāgēē me wēé, mbel apaté ne ábēm béd. ³⁰Boŋ ngáne awoŋ mwǎn a nlém ápédé ámbid, mǎ awě amaa echoŋ ngáb esyǎál abébed ne bekwalē, ewúúdé mǎ nyag eché etómténé akəl.' ³¹Héé sáá álanǎgeé mǎ nén, 'A-mwǎn, we-éé edé ne me hén pónde ésyǎál. Kéchéé éche níwóó-'e édíí echón. ³²Émbē bwām syánê áchog ngande, áwóg menyinge. Nén, mwǎnyoŋ ammǎd awé, boŋ atimé ámbid á alonǎgé. Ambóo, boŋ abídé áwed."

Ngan e mbàledé awě abédé mwane

16 Yesue anláá ábē bembapē ámpē aá, "Nhon mǎ mod nhóg mémbe. Bad bēnhye mǎ aláa bán awě mbàledé ambáá abébté mǎ ngáb. ²Héé mǎmê nhon mǎ mod nílóme mbàledé awed achog, boŋ ásedté mǎ aá, 'Ebál é póle éhéé níwógéé áyǎl echón nén? Lúmed me áte ngáne mesonǎgé mé bwēm mǎme mēmbanéé áse

echón médíí, áyǎle échê etál é nsón é-máané we áte.' ³Dǎo mbàledé ádólé áte chóón boŋ áhōbē aá, 'Chán-nō mébenlé bǎob áde echem sán áhedéé me ahúd á nsón? Ngine eésaa me eché níkwenléé nzag. Nzé ntimé-'e á nchómbé, né nê dépiinéd me akwágkē á ngine. ⁴Ahâ, nkudé debyéé áde méhægkē, ábel boŋ ké á nsón dǎo bēnhúdtē me, bad bélyǎg békōb me nken áwab mendáb.'

⁵"Héé áchénlé mod téé awě anwálé sáá alúm, áchogé bǎo nhógē-nhógē. Áde mod e'só ápédé, ansedéd mǎ aaken, 'Mesonǎgé métón echem sán ékáléé we?' ⁶Ane mod aá, 'Mbwókel é e'kwém é' mǎl waam.' Ane mbàledé anláá mǎ aá, 'Nóné', echoŋ kálag e melúm chǎ nén. Dyéé ásē, étel á mehélé-te wēé, mbwókel é e'kwém é'niin.' ⁷Ansédéd mod awě alónténé bébe aá, 'Alúm áde we mesonǎgé métón?' Ane anhób aá, 'Mbwókel é nkute ní ngun éláán.' Ane mbàledé anláá mǎ aá, 'Kób echoŋ kálag, étel wēé, mbwókel é nkute ébe.' ⁸Áde mǎmê nhon mǎ mod níwógé nê, ménkēméd échê ekúkú é mbàledé aá, 'Abēnlédé debyéé á bwām.'" Yesue ambád áte nén aá, "Nê dǎo bad ábe bēhíde mekan mé nkōŋsé bédíí. Bédé mehél áhagen échāb nyaa é bad debyéé, tómaa bad ábe bēhíde e'nyínen bé ekíde é' Dyōb." ⁹Yesue ambád aá, "Nlāa-'e nyé mēé, nyēbenled nhon mé nkōŋsé, ákób e'choŋ, áyǎle á pónde eche mémaa'é áte, békob nyé nken wēé bad bédyēé' é á ngíndé ne á ngíndé. ¹⁰Ké nzé-módé awě awánlé mpín mé akan bwām, né áwālē ambáá bwām. Kénzēé-'e awě eéhele mpín mé akan awále, né éehenlé ké ambáá awále. ¹¹Nzé édé-'e bán, we-wánléé ngáb e nkōŋsé ngáne étónǎgéé awále, nzé-módé ábē we nhon mǎ mbále. ¹²Néé wéewánléé nhon mǎme méeséé mǎmōŋ bwām, nzé-módé ábāg we nhon mǎmonǎ mwēn?

¹³"Modmod eéhēlēē-se abé mbàledé a bewón bébe. Álúmed nhóg edāŋge tómaa

aníníí, ké'e átīmēn nhóg, abánge aníníí áyǎl. Weéhēlēē-se ebé mbàlede a bad bébe abé ahóg. Weéhēlēē-se ebé mbàlede a Dyöb se ebé-'e mbàlede a mōné."

Nguse é ngan éche Yesue

(Mat 11.12-13, 5.31-32; Mak 10.11-12)

¹⁴ Befarisia bēnwōg mīmēn mēsyǎǎl, boŋ ngāne bēmbēē bedəŋ bé ngáb, bēnswēdē mō swédttén. ¹⁵ Yesue anláá bō aá, "Nyēdīí bad ábe bēlūmte bán bēsáá á'sō é' bad, boŋ Dyöb ábíí nyé nlém áte. Kéchéé éche baányoŋ békēmtéé, édīí abúú ngēn á'sō é' Dyöb." ¹⁶ Yesue ambád bō aláa aá, "Mam mīme mēntenléd á kálag é mbéndé é Dyöb, bekal bē'dəǎdəŋ bōmpē bēnhōb mō kǎǎŋne á póndé eche Jonē. Taase nē, nkalaŋ m bwām mé nkamlēn n Dyöb nikanlad, mod tēé-'e abune mīmē nkamlēn abé áte.

¹⁷ "Ké nēŋgāne nkoŋ nísé ne m mīn béhele bémaa, atote ké ahóg á mbéndé e Dyöb déekwaá.

¹⁸ "Kéznéé awē anané mwaád, boŋ awóŋ mmwaád ampée, né akábé asón. Ké nzé-móde-'é awē awóó mmwaád awē bēnáné á ndáb e'wóngé, né akábé asón.

Ngan e nhon m mod ne Lazarose

¹⁹ "Nhon m mod nhóg mémbē, kǎse é mebad chōw áwáá'áá á yǎl. Mwenze ne mwenze mōw ádyágáá mbwe tēé. ²⁰ Ntógétōke m mod nhóg mō-'e n-náŋgé'áá áwē mmwe mé e'ké bán Lazarose. E'kwese bēnlōn mō á yǎl. ²¹ Mewēmtēn mémbē mō aá, bébe mō pūuted é medyé éche éhúné'áá á tébele a nhon m mod. Mbwe chōw épágé'áá áhed, boŋ ényāŋgē mō e'kwese áte.

²² "Áde ntógétōke m mod mē nīwédé, ángel éntéd mō, ékēēn mō á akéb áde Abrahame. Mīmē nhon m mod mōmpē ménwē, bēlíme-'e mō. ²³ Á mbwóg e kwééd wē, nhon m mod mbédé á metuné-te. Héé ányéné nló ámin boŋ anyín Abrahame se wíníí, ne Lazarose

áwe akéb. ²⁴ Dōw álébpeé nēn aá, 'A-Tē Abraham, sōn, wóg me ngǎl, élóm Lazarose átode dúu dé e'mii á mendíibte, áhye áhódéd me échém, áyǎle mee-wógéé bu á dū-á-muú hén.' ²⁵ Abrahame anláá mō aá, 'A-mwān, ewēmtan á póndé eche wēmbēē á nkōŋsé ngāne wēnkudté bwēm é' bwām, boŋ Lazarose mō-'e ákūd bwēm bé mbéb-e? Bōob-pōw awóge mīmē menyinge hén, wēmpē edé á metunéte. ²⁶ Néé éhúdé nē áte, wēé sédíí ne wēé édíí, sǎŋkalaa a mbōŋ akabé syānē áte, ábel nēn mod eéhēlē asyǎw wēn se ápe wē. Modmod eéhēlē-'aá ásyǎw wē, se ápē áwēd.' ²⁷ Nhon m mod ménhōb aá, 'Ncháa-wō, a-Tē meé, élóm Lazarose á ndáb echē echem sǎŋ. ²⁸ Nlyágé bǎnned bétáan. Áke áléb bō ábel nēn, bōmpē béepǎg á hōm dé metuné hén.' ²⁹ Abrahame anhōb aá, 'Béwóó metelag mīme Mosee ne mīme bekal bē'dəǎdəŋ. Béwógen chōm-éé bétélé áse.' ³⁰ Nhon m mod ménhōb aá, 'Aáy, a-Tē Abraham. Nzé mod akíí bō atán awē abídé á mbwóg é kwééd, né bétédé ábel dé mbéb bétīmēn Dyöb.' ³¹ Héé Abrahame áhóbeé aá, 'Nzé béekwentene Mosee ne bekal bē'dəǎdəŋ awógen, né béewógénné ké mod awē apuúdé á mbwóg e kwééd boŋ aláá bō.'"

Ábeled mod mbéb

(Mat 18.6-7, 21-22; Mak 9.42)

17 Yesue anláá ábē bembapee aá, "Nyébíí bán mekágsen mīme mébelte bad mbéb métǎŋgéné nyé apii. Boŋ édé ngǎl ne kéznéé awē ápeén mō! ² Émbē mboŋ né bēntǎǎ ene ndín e mod sǎŋkalaa a aláá á nkǎŋ, bēbwēm mō á edíibte, tómaa mō ábeled ábēn bēndem mbéb. ³ Nyétēden yǎl póndé.

"Nzé mwānyoŋ ábelé we dyam dé mbéb, échu mō aláa wēé nē déeboo'é. Nzé achemé-'e áde awusé boŋ ahēŋléné, élagсэн mō. ⁴ Nzé apǎnné we ngen saám-bé áyǎle epun é bīn, boŋ apedé-'e á-

wōŋ ngen saámbe áchóm alagsen aá, ‘Nhəŋléné’, etəŋgéné mós alagsen.”

Adúbe déechíné

⁵Bembapee bé nlómag bənlāā Səŋg-wéé bán, “Wéd sé adúbe áte.” ⁶Səŋg-wéé anhób aá, “Nzé nyənwón adúbe áde áde mwəmpin nēŋgáne mból-e-bū, né nyēkamlén ádén alín dé e’sáá bán, ‘Á-bwel, wubé áse, éke ésumen á edíb é nkwe-te’, é’wógén-ne nyé.

Abel dé nsón

⁷“Détəd bán, nyé mod nhóg nyēwóó mbəlede awě akií nzag alíi, káa akií ànən ídyoŋ m mbód. Nzé ahúú á nsón, chán wélāā’ é mós? Wélāā mós wéé, ‘Hyě édyee ásē hén, édyē ndyééd,’ ⁸káa wéé, ‘Belé me ndyééd étómteđ me, étyeem-me á nkəg, kóəŋ ímmad adyé, boŋ ámbid é pónde, we-’é édyāg?’ ⁹Nyéláa me ké wəsəgnən ane mbəlede áyāle ábélé míme nsón? ¹⁰Né-óó nyémpē, nzé nyē-maá chóm ésyāāle éche bétíínédé nyé abel, nyéhób bán, ‘Sédíi bembəlede ngen, ímmed nsón-naá sébélé sé ngáne.”

Yesue asəŋté bad bé meləŋ dyóm

¹¹Áde Yesue ákagké á Jerusalem, atómé’áá á nchii í nzii mé aloŋ á Samaria ne aloŋ á Galíia. ¹²Asól áde ásolé mwā dyad nhóg, antán bad dyóm ábe meləŋ mékóbé. Bentyēem nch-abneđe, ¹³béləbpē mós ne esaád bán, “A-Yesu, a-Səŋ, sōn, wóg sé ngəl!” ¹⁴Áde ányíne bós, anlāá bós aá, “Nyékag wée beprise, nyélúmed bós yāl.” Áde bék-agké nē, yāl é nsəŋ bós.[‡] ¹⁵Bós mod nhóg, annyín nén aá módyéé bwām. Héé áttímé ámbid, ákené Dyöb ne ehób

éche échəgké. ¹⁶Ankwe Yesue á mekuu, ásəgnān mós. Anén mod abédéé mod á Samaria. ¹⁷Yesue ansedéd mós aáken, “Éesaá mbále bán nsəŋté nyé bad dyóm-e? Héé ábíníi abog bédíi? ¹⁸Nédē mod ké nhóg ampée eetimeé ámbid áhye dé abe Dyöb mekenag, éetóméé anén mod á nken-e?”[¶] ¹⁹Héé áləŋgeé mós aá, “Tyéém ámin, ékag. Ádōŋ adúbe ádíde we bwām.”

Epe é nkamlen í Dyöb

(Mat 24.23-28, 37-41)

²⁰Befarisia bənsedéd Yesue bánken, “Pónde ehéé nkamlen í Dyöb mépéé?” Yesue anlāá bós aá, “Nkamlen í Dyöb méesaá dyam áde mod ányínneé díđ, ²¹káa dyam áde mod áhōbpē aá, ‘Nōné’, mōmén,’ káa ‘mōmíníi.’ Aáy, nkamlen í Dyöb ímmáá abé áttínté echēn.” ²²Héé áləŋgeé bembapee nén aá, “E’pun é’ bín é’húe á’sō ábe nyédəŋgé bán né nyēnyín ké mbwe nhóg míme Mwān-a-Moonyoŋ álúmēdtē nyé yāl, boŋ nyéeny-ínné. ²³Bélāā nyé á pónde eched bán, ‘Mōnén,’ káa ‘Mōníníi,’ boŋ nyéehəŋ-tán bós. ²⁴Áyāle, ngáne emwedmwed é-tóméé, boŋ épenté ngob e Dyöb ped póg ne eníníi, nē dōó epun éche Mwān-a-Moonyoŋ ápeé ébēē. ²⁵Boŋ édēbē nē, atəŋgéné metuné híin akud. Kəŋne enén nyoŋgel e bad eéban mós áyāl. ²⁶Ngáne émbēē á pónde eche Noa, nē dōó ébēē á pónde echē Mwān-a-Moonyoŋ. ²⁷Bad bédyágé’áá medyé, bémwāg mím, baachóm bəwóó’áá bebaád, bebaád-te békəg á mewōŋgé kóəŋ ne mbwe míme Noa ásolé á bōle é’mbáá-te boŋ mbúú echó, mesén melóne, méhōōđ ábē bad bésyāāle. ²⁸Melemlen nē dōó émbēē á

[‡]17:14 **Ásáad á yāl:** Nzé meləŋ ménkōb mod bétédé’áá mós nēe mod awě eesáa. Bébéné’áá mós bán, eesíté wée bad bédíi. Prise chōó énwōŋ kunze ásimen mod meləŋ boŋ ébídeđ mbakú nén bán asáá, boŋ ábootéd ape wée bad bédíi.

[¶]17:18 Bad bé Israel béntēđ bad bé Samaria nēe benzínéé. Bóbóó békəg’áá ké mwāmpin áyāle nyaa e mekan mé mbwóg ne mekan mé aloŋ. Ké nyaa e abele á Dyöb ne hóm dé mekáne bémbe bós nhəŋlén.

póndé eche Łɔte. Bad bédyágé'áá medyé, bémwāg mīm, békābē dycn, bēwēnē bwēm, bēlōō-'e mendáb. ²⁹Boŋ mbwe rīme Łɔte ásyōŋgé á dyad á Sodom, rīmē mbwe dēn muú ne meláá rīme méhyāntan, mémbīd ádyōb nēe mbúú, rīwúú ábē bad bésyōāl. ³⁰Melemlem nē dōó ébēē rīmē mbwe rīme Mwān-a-Moonyon anyinnēdtē.

³¹“Échē epun, mod awē adé á nnon í ndáb mīn áde nħon rīdíí mō á ndáb-te, eétcōgné asud áse āhye dé atéd mō. Melemlem-'aá mod awē adé á nzag-tē, eétcōgné atim ámbīd á ndáb.

³²Nyēwēmtēn dyam áde dēmbenléd ne Łɔte mwaád. ³³Kéznéé awē awóó mewēmtēn āsonj ádē alonggé, ābōd dō. Kéznéé-'e awē abódé ádē alonggé, né asoó dō. ³⁴Á mbále, bad bébe bēnaá anōŋ ahōg nkuu, bétéd nhōg, bétēdē aníníí. ³⁵Bebaád bébe békōgé medyé, bétéd nhōg, bétēdē aníníí.”[§] ³⁷Dōó be-mbapee bésedteé mō bán “A-Sāj, hēe nē dēbenlédte?” Yesue antimtēn bō aá, “Wēe ndim mbāgkē, áhed dōó benħōgnōné bēladneé.”

Ngan e ngwēe e mod bō nkúd é mmwaád

18 Yesue ankalé ábē bembapee ngan álúmed bō áte nēn aá, bétōŋgné békānnē póndé téé ésebān bēhūnte nlém á abum. ²Anhōb aá, “Mod abédé dyad ahōg, awē akáadte' bad. Ane mod eebáa'aá Dyōb, eébage'aá-'e mod-mod edúbé. ³Nkúd é mmwaád-te abédé melemlem mé dyad, eēmaa'aá' wēe ane mod. Póndé téé álāngē mō aá, ‘Sé mod sē-wōŋné mehōb. Káád sé ésuud me nzcōm.’ ⁴Á mbooted ane mod enkēnháá mō dúu. Boŋ ámbīd é póndé anláá yāl aá, ‘Ké nēŋgāne méebagéé Dyōb edúbé, méēbāā-'aá

modmod, ⁵ngāne édíí bán anén nkúd a mmwaád ahédé me nló, mēkāā rīme nkáá ābel rīsud mō nzcōm. Ésebē nē, né kōōŋ ne á asóg eēmwaá aá rīkūn ne epe éche āpagké nēn póndé ésyōāl.” ⁶Hēe Sāŋgwēé áhōbēe aá, “Nyēwógé chōm-ēe ekúkú é mod awē akáadte' bad awē eebíí Dyōb éhōbē-ye? ⁷Nédé Dyōb déekunnē ábē bad ábe āpwédé-ye? Bēchyēene' mō nwōŋgen nkuu ne mūte, nēdē ākōlēn bō metúu póndé té-ye? ⁸Nlāa nyé meé ākun bō mehélé mehélé. Boŋ nyēdúbé bán Mwān-a-Moonyon ātān adúbe á nkōŋsēte á póndé echē āpēé-ye?”

Ngan e bad bébe ábe bēnkē akáne

⁹Yesue ankāl ngan empée tōŋgene bad ábe bényíné'áá yāl nēe bad ábe bésáá, bényīnē-'e bad bēmpēe nkōŋtéd. ¹⁰Anlāá bō aá, “Bad bébe bēnkē á Ndáb-e-Dyōb ākáne. Nhōg abédé Farisia, aníníí-'e abé nlad-é-tááse.

¹¹“Ane Farisia antyéém á ámīn, ákāne', áhōbē á nlém-tē** aá ‘A-Dyōb, nsāgnéné we. Áyōle nēn, meésáá nēŋgāne bad bēmpēe, ábe bédume bwēm é' bad, ábe bēbēbē nlém ábum, ábe békābe mesón á ndáb e e'wōŋgé. Nsāgnéné we áyōle meésáá nēŋgāne anén nlad-é-tááse hén. ¹²Ndé nēn, ndide' yāl nzaa á mekáne-tē ngen ébe sōndé téé. Chōm téé éche rīkudéé-'e nkabe chō áte moŋge dyōm, rībagé we akab nhōg.’

¹³“Nlad-é-tááse pen antyéém nchab-nede, eéhele ké mīd anyen ádyōb. Ambán ekáá á nlém, ákāne aá, ‘A Dyōb, wōg me ngol. Ndíí mbelé-mbēb.’” ¹⁴Hēe Yesue ábádé aá, “Nlāa nyé nēn meé, anén mod awē rīdímtēné nyé aláa, ansú áwe ndáb nēe mod awē asáá á'sō é' Dyōb. Áyōle mod ké ahéé awē achōgté yāl, bē-

§17:35 Doŋge á kálag dé'só ábádé nchoo 36: *Bad bébe bēbē á nzag-tē. Bétéd nhōg, bétēdē aníníí.*

**18:11 *Antyéém ámīn, ákānnē, áhōbē á nlém-tē:* doŋge á kálag áwóó atyéém á nkāg, ákānnād yāl.

sudéd mó. Boŋ ane awě asúdté eche yǎl, béchǎgēd mó.”

Yesue ne bǎnbǎn

(Mat 19.13-15; Mak 10.13-16)

¹⁵ Бѡѡб-ѡѡ bad bépééné’áá bëndem wée Yesue nén bán ábân bó ekáá á yǎl ánamed bó. Áde bembapēe bényíne nē, bénkānē ábē bad áte. ¹⁶ Boŋ Yesue an-chélé ábē bǎn, áhǒbē aá “Nyétede bǎn-bǎn béhyag áwēm. Nyéekáá bó áyāle nén, nyaa e bad nēe bó chǒw éwóó nkamlen ní Dyǒb. ¹⁷ Ne mbále, nlǎnge nyé nén meé, kénzée awě eékobe nkamlen ní Dyǒb nēngáne mwëndem, éesónlé áwēd-te.”

Mod a nkamlen

(Mat 19.16-30; Mak 10.17-31)

¹⁸ Nkamlene nhóg ansédéd Yesue aá, “A-meléed a bwām, cheé mébenlé ábel nén níkud alongé áde déemaá?” ¹⁹ Dǒw Yesue ásedteé mó aáken, “Cheé ékǒá boŋ échǎgé me meléede a bwām? Mod ké nhóg eésáá mod a bwām étóméé Dyǒb dēmpen. ²⁰ Ebíí mbéndé éche éhǒbe bán, weekábé asón á ndáb e e’wǒngé, weewúé mod, weechíbé’, weebídé mbóŋ e metóm, beé sóó ne nyon edúbé.” ²¹ Ane mod a nkamlen antimtén aá, “A meléed, nhídé échén mbéndé ésyǎǎl bootya se á mwëndemé.” ²² Yesue awógé-’aá nē, boŋ álǎngē mó aá, “Dyam ahóg éhedne wē. Sóm bwēm é’syǎǎl ábe éwóó, étéd ímē mǒné, ékabe betóótókē bé bad. Nzé ebelé nē, wěkúd nhǒn ádyǒb. Ene pón-dé éhye éhíde me.” ²³ Awóg áde ane mod a nkamlen áwógé nē, anwóg ndutul bwāmbwam, áyāle ambé nhǒn bwāmbwam. ²⁴ Yesue anyíne-’aá ngáne ásuǎné boŋ áhǒbē aá, “Élél áte bwāmbwam behǒn bé bad ásól á nkamlen ní Dyǒb. ²⁵ Édé mwǎn e akan sǎŋkalaa a nyam nēe kamél ápon á epǒn é ndǒnde, tómaa nhǒn ím mod ásól á nkamlen ní Dyǒb. ²⁶ Bad ábe bēnwǒg chǒm eché Yesue ánhǒbpē, bēnhǒb bán nzé nēe édíí, né nzéé-’w áhele

ákud e’sóoson?” ²⁷ Dǒw Yesue áhǒbéé aá, “Dyam áde baányon bényíneé bán álélé áte, déelenledeé Dyǒb áte.” ²⁸ Héé Petro áhǒbé aá, “Nǒné’, sētédteé ábed bwēm é’syǎǎl áhíd wē.” ²⁹ Dǒw Yesue álǎngéé bó aá, “Á mbále, nlǎnge nyé meé, kénzée awě atédteé eche ndáb káa mwaád, káa baányon, káa sáá ne nyan káa bǎn, áyāle nkamlen ní Dyǒb, ³⁰ ákúd nsyǒŋ ámbid mbád ne mbád enén pón-dé. Ákud-te alongé áde déemaá’ á pón-dé éché ehúe’.”

Yesue akǎnlé eche kwéed ne mpuu ngan ámpē

(Mat 20.17-19; Mak 10.32-34)

³¹ Héé Yesue átímné ábē bembapēe dy-ôm ne bébe kun boŋ, álǎngē bó aá, “Pón nyébíí bán dekaŋ á Jerusalem. Mam mésyǎǎl-le ímme bekal bé’dǎǎdǎŋ bétélé áse tǎngene Mwǎn-a-Moonyon mében-léd áned. ³² Éténlédé nén bán bēbē mó á mekáá mé bad ábe béese bad bé Israel. Bó-’e béwelé mó, bésyǎǎ mó, bésobé-’e mó meléed á yǎl. Bébǒmtéd mó, bēwúú-’e mó. ³³ Boŋ ámbid e e’pun é’láán ápuú.”

³⁴ Boŋ bembapēe bó-’e bēnkēnsǒŋtén-né dyamdyam áyāle ímén mam mésyǎǎl. Enén ngan entóm bó debyéé áte. Bēnkēchemmé chǒm éche Yesue áhǒbé’áá.

Yesue achǒŋte mod a ndím

(Mat 20.20-34; Mak 10.46-52)

³⁵ Бѡѡб-ѡѡ áde Yesue ákwógé ape á dyad á Jeriko, mod a ndím nhóg andyee á nkǎŋ ní nzii, áchǒmē bwēm. ³⁶ Awógé-’aá ndun e mod etóme, boŋ ásedteé bad dyam áde ád. ³⁷ Dǒw bēlǎngē mó bán, “Yesue, mod a Nazaret mó atóme nē.” ³⁸ Héé ábóné aá, “A-Yesu, Mwǎn a mbyaa ímme Dabide, wóg me ngǒl!” ³⁹ Bad ábe bēmbē á’sǒ bēnkānē mó áte, bēlāá mó bán ádíib nsǎl. Boŋ mǒ-’e ambé ábǒnē aá, “A-Mwǎn a Dabid, wóg me ngǒl!” ⁴⁰ Dǒw Yesue átyéémé, boŋ áhǒbē aá béhyeene ane mod. Ane mod apedé-’aá mó ben-

ben, Yesue ásedté mó aá, ⁴¹ “Cheé éhedeé weé, míbele we?” Mós-’e anhób aá, “A-Sán, bĕl nnyínen ámpē.” ⁴² Dóo Yesue-’e álangē mó aá, “Nyínén-nō! Adúbe áđōŋ ádíde we bwām.” ⁴³ Ábwōg-ábwōg ambootéd anyínen, áhídē-’e mó, ábagé Dyōb mekenag. Áde ene ndun e mod ényíné nē, bōmpē bēmbootéd Dyōb akémed.

Yesue atáné nlad a tááse bán Sakio

19 Yesue ampōŋ á dyad á Jeriko, boŋ atómé’áá tómén. ² Mod nhóg-ke abédé áwed bán Sakio, abédé-éé nlad-é-tááse ambáá, abé-’e nhōn ní mod. ³ Ahedé’áá aá mónyín ane mod awe béchægeé Yesue, boŋ nzii enkēmbag-nédte mó, ngáne amute démbēē áhed, mós-’e ambé esóŋ. ⁴ Héé ányógté á’sō boŋ áchōgkē bwel é’ sikamō ábel boŋ ányín Yesue. Yesue ahúé’áá ene pēd. ⁵ Apedé-’áá áhed, boŋ aá mósad díđ ámín, ányínē Sakiose. Dóo álangēé mó aá, “Á-Sakios, súđ ásē á mehélé-te. Ntōŋgénē nken abé áwōŋ ndáb chii.” ⁶ Hē dōo Sakiose ásúde ásē ésebán abéhte pónde, boŋ ákobé Yesue nken ne menyinge méšyōāl. ⁷ Bad béšyōāl ábe bényín nē, bényóŋgé’áá áte bán, “Akíí nken abe á ndáb wēe mod awe adé mbelé-mbēb.”

⁸ Sakiose antyéém ámín, álangē Sán-g-wéé aá, “Nōné’, a-Sán, mētēđ nhōn mímēm, níkab mó áte e’pēđ é’be, mbé epēđ ehóg wēe betóótōkē bé bad. Nzé édé-’e bán nkōbné mod kéchéé á edoké-te, mētímtéd mó chō ámbíd ngen éniin.” ⁹ Boŋ Yesue mós-’e anláá mó nén aá “Á epun é bín é’ chii, e’soósoŋ é’bágnédé ne enén ndáb. Anén mod mómpe adíí mwān a Abraham. ¹⁰ Mwān-a-Moonyōŋ apedé ábel boŋ áhed bad ábe bébóó, áhood-te bó.”

Ngan eche bényōgnédte bembølede ngáb

(Mat 25.14-30)

¹¹ Bad bēwóglannáá chōm-éé Yesue áhōbē’áá. Yesue ammāđ ape benben ne dyad á Jerusalem. Né-’ō bēwēmťān bán nkamlen ní Dyōb mēpē ábwōg-ábwōg. ¹² Hé-’áá áhōbēé aá, “Kunze e mod póg eladé’áá yōl áke eke á alōŋ áde ácháb-nédé ábel nén bēwóged mó kōŋ, boŋ á-sūe’.” ¹³ Áde ákagké, anchélé ábē bembølede dyōm, ábagé nhóg téé ekálé é káppe dyōm aá, ‘Nyétēđ nén, nyékábe nyōŋgé kóŋŋ ne á pónde echē méhūū’é.’ ¹⁴ Boŋ adē alōŋ á bad dénkēndōŋgé mó. Bēnlōm mēsénze áhíd mó áláa ngómenaa bán, ‘Sēekobēé bán anén mod ábē echēđ kōŋ.’

¹⁵ “Ké nē bēmbel mó kōŋ, átím-me ámbíd áwē dyad. Áde áhúú, ábwōg-ábwōg anlóm ábē bembølede ábe ámbagké ngáb achōg ábel boŋ ábíi nsyōŋ mímme békúde á nyōŋgé-te. ¹⁶ A’só ampē ahób aá, ‘A-Sán, échoŋ ekálé dyōm échyáá nsyōŋ mímme ndé ngen dyōm.’ ¹⁷ Ane mod anláá mó aá, ‘Nē ábóó, edíí mbølede a bwām! Ngáne éhélé mekan mēsad alyóged ngáne éhednadté, mbage we ngíne ákamlen myad dyōm.’ ¹⁸ Mbølede awē alónténé bébe mómpe ampē ahób aá, ‘A-Sán, échoŋ ekálé dyōm échyáá nsyōŋ mímme ndé ngen é’táan.’ ¹⁹ Ane mod anláá ane ámpē aá, ‘Wēkam-lén myad métáan.’

²⁰ “Dóo mbølede ampēé ápédé boŋ áhōbē aá, ‘A-Sán, áboŋ e’kálé dyōm we bēn. Menkaŋ bō á wāŋgesetē, níkoo. ²¹ Mbáá’áá me ngé, ngáne mbíí bwām meé, échoŋ chōm éhūnēē á ndōob. Wēbēlēē boŋ edyāg, ehúde-’e wēe wēwēnéé.’ ²² Héé ane mod átimtan-né ane mbølede aá, ‘Mmōŋ nsəl mēn mójó méwūū we. Ebébtéd é mbølede néé we. Néé emōŋ émáá abíi wēé, échēm chōm éhūnēē á ndōob, ebíí-’e wēé, meébēlēē

boŋ ndyâg. Née ébíí wée nhúde-'e wée meéwēnēē, ²³ cheé-ō ēnkǎŋ boŋ weehéde echem ngáb á ndáb echě bad békoŋgeé ngáb, ábel boŋ nze nhúú nkob chó ne nsyóŋ amin'?

²⁴ “Hée álāŋgeé bad ábe béntyēem á nkog áhed aá, ‘Nyékoben mó ábē e'kálé dyóm, nyébag bó wée mod awě awóó mbwókel e ekólé.’ ²⁵ Ábē bad bó-'e bēnlāā mó bán, ‘A-Sán, ane mod amaá mbwókel e ekálé awón!’ ²⁶ Hée ane mod á-timtanné bó aá ‘Nlāa nyé meé, kénzézé awě awóó, Dyöb débād mó abe. Boŋ ane awě mó-'e eewóo, Dyöb dékobén mó káóŋne mwämpin awě awóó. ²⁷ Boŋ bad ábe békóó me, ábe béehede'aá bán mbē echab kēŋ, nyéhyeene bó hén. Bévúu bó áwem e'só hén.”

Yesue asólé á Jerusalem née kēŋ

(Mat 21.1-11; Mak
11.1-11; Jón 12.12-19)

²⁸ Yesue amaá-'aá enén póle akal, abwógé ásē ámpē, áke á Jerusalem. ²⁹ Áde ákwógé ape á myad mé Betpeg ne Betani á Ekone é Menzab, anlóm bem-bapee bébe aá, ³⁰ “Nyéke á dyad áde ádé á müde mímíní. Nze nyēpedé á nló ní dyad nyēenyin ngáne bétāŋgé mwān a ésel awě mod éēdiidēē mbéd. Nyéhune mó, nyéhyeene hén. ³¹ Nze mod asēdté nyé aáken, cheé ékás boŋ nyéhunné chó, nyélāa mó nēn bán, ‘Sán gwéé†† atógnéné chó.”

³² Bad ábe ánlōmmē békíí-'aá, bētāne chó melelem ngáne ánlāā'ē bó. ³³ Áde béhunné ésel, bewóŋ bēnsedéd bó bánken, “Cheé ékás boŋ nyéhunné echě ésel?” ³⁴ Bó-'e bēnhōb bán, “Sán gwéé atógnéné chó.” ³⁵ Hée bēpééné chó wée Yesue. Bētāl échab mbóté áwedemín, boŋ béchōgtē Yesue áwedemín. ³⁶ Áde ábóótédé ake, bad bétánlé'aá mó échab mbóté á nzii-tē.

³⁷ Áde ábóótédé Ekone é Menzab asyoge ásól á Jerusalem, ndun e bem-bapee embootéd abween amin ne menyinge, békené Dyöb ne esaád áyāle ndāle é mekan ésyōāl éche bényíné, ³⁸ Béhōbē bán,

“Nnam ne kēŋ echě epag á dīn áde Sán gwéé!

Nsaŋ mbē ádyōb,

Ehúmé ébē-'e ne Dyöb áde áde se amin!”

³⁹ Nguse é Befarisia éche énsōblēn amute á bad áte bēnlāā Yesue bán, “A-meléed, láá ábōŋ bem-bapee bēlām!” ⁴⁰ Mó-'e antimtén bó aá, “Ne mbále, nze ábén bad bédíbé nsəl, né meláá múmó mébootéd abón.”

Yesue alebe dyad á Jerusalem

⁴¹ Áde Yesue ápedé á nkog ní dyad á Jerusalem, annyín dyad á'sō. Dóó mésođ mébóótédé mó abíd á mīd, áchyeé' Jerusalem ⁴² aá, “Ēmbōŋ bán nyébíi mekan míme mépeene nsaŋ. Boŋ bōob, nyéehēlēē mó anyín. ⁴³ E'pun é' bīn é'húe nyé á'sō á pónde echě bad ábe békóó nyé bēlāŋnedté nyé nkúmbág née e'ké, bēbentén-ne nyé ped ésyōāl, ⁴⁴ boŋ bēmad nyé, nyāábe áben bán moosyōāl. Aláá ké ahóg déelyāgkē ásē áyāle nyēnkēchemmé pónde echě Dyöb ápedé ásoŋ ádén alongé.”

Yesue apedé á Ndáb-e-Dyöb

(Mat 21.12-17; Mak
11.15-19; Jón 2.13-22)

⁴⁵ Yesue ansól á Ndáb-e-Dyöb, ábootéd bad ábe bésómé'aá bwēm áwēdte ananted, ⁴⁶ álāŋgē bó aá, “Étēnlédé á kálag e Dyöb nēn bán Dyöb áhóbé aá ‘Echem ndáb ēbē ndáb e mekáne.’ Boŋ nyētímté chó mbwōg mé bechīb.”

⁴⁷ Bootya nē, Yesue ayógté'aá bad á Ndáb-e-Dyöb. Beprise bēmbáá ne bemeléede bé mbéndé bóobe belyóged bé

††19:31 Sán gwéé káa nwóŋ.

dyad, bɔ-ɛ béhedé nzii eche béwúé'é mɔ. ⁴⁸Nzii-ɛ eebédeé bɔ âbel dyam ádíi dyam, áyāle moosyā́l andā́ŋ e'yale ábe Yesue awóog ne kán esyā́l.

Nsedté d t̄ngene kunze eche Yesue

(Mat 21.23-27; Mak 11.27-33)

20 Mbwe nhóg Yesue ambé á Ndáb-e-Dyōb áyāgtē bad, ákanlé-ɛ bɔ nkalaj í bwām. Hée beprise bémbáá, bemeléede bé mbéndé ne bad bémbáá bé dyad, bépédé áwē, ²boŋ bésedté mɔ bánken, “Láá sé, kunze ehéé éwóó âbel ímmén mekan? Nzé-módé abagé-ɛ we enén kunze?” ³Dɔ́o Yesue átimtanné bɔ aá, “Mémpē meésedéd nyé dyam ahóg; nyéláa me ⁴wéé kunze eché Jone ádúsánnáá bad émbídtē, wéé Dyōb, káa wéé moonyoŋ?” ⁵Bēn ne bēn bēmbootéd atāŋten bán, “Nzé dehóbé bán, ‘Jone eché kunze enhúú ne Dyōb,’ né ásedéd syánē aáken, ‘Cheé-ō enkōŋ boŋ nyénkéndúbé mɔ?’” ⁶Boŋ nzé dehóbé bán, ‘Eché kunze ehúú ne baányoŋ,’ né ábén bad bésyā́l bélum syánē meláá, áyāle béndübē bán, Jone abédéé nkal é'dā́dā́ŋ.” ⁷Hē dɔ́o bétímténé mɔ bán, “Séebíí'é wéé ene kunze émbídtē.” ⁸Dɔ́o Yesue álāŋgéé bɔ aá, “Né ké me-ɛ ámpē méeláá'é nyé kunze eché íwóó âbel ímmén mekan.”

Ngan e bebel bé nzag ntéd

(Mat 21.33-46; Mak 12.1-12)

⁹Hée Yesue ákanléé bad ngan nén aá, “Mod nhóg ambé, ankwēl nzag e e'pum é mel ábe bébenléé mím. Ambé ene nzag wéé bad ábe bɔ́bɔ́o békāb mbote áte, ákē eke á aloŋ démpēe, ábēm-me áwed. ¹⁰Póndé epedé-'aá eche bépádeé e'pum, boŋ álómē mbālede wéé bebel-bé-nsón, ákobe mɔ áde asii dé e'pum. Hée ábē bebel-bé-nsón béwānnē ane mbālede, bésúúd-te mɔ ámbíd ne mekáá mé ngēn. ¹¹Anlóm mbālede ampée, boŋ bēmbōm ane mómpē, béwōgēd mɔ e'són bwāmb-

wam, bésúúd-te mómpē ámbíd ne mekáá mé ngēn. ¹²Ambé alóm awē alónténé béléán. Awed bēnlōgēn, bēbwém-me mɔ ámbíd e e'ké. ¹³Hée nwóo-nzag ádolé áte chóŋ, boŋ áhōbē aá, ‘Chán-nō mébenlé bɔ́bɔ́? Mēlōm awem mwān awē ídɔ́o bwāmbwam. Kapóg bébe mɔ edúbé.’ ¹⁴Boŋ áde bebel-bé-nsón bényíné mɔ, bēnnōnén á mesó, bēhōb bán, ‘Ndyé-ambwōg mwēn nén. Déwúu mɔ, âbel eche mbwōg ésuuned syáné?’ ¹⁵Dɔ́o bēbídne mɔ á nzag-tē, boŋ béwūē-ɛ mɔ.” Hée Yesue ásedté aáken, “Bɔ́bɔ́o-pɔ́o, cheé nwóo-nzag ábenlé bɔ́? ¹⁶Āpē awúú bɔ́, ábē-ɛ ene nzag wéé bebel-bé-nsón bēmpēe.” Awóg áde bad béwógé nē, bēnhōb bán, “Ene ndín e dyam eébenlād mbébi!”

¹⁷Yesue annōn bɔ́ á mesó, ásedté bɔ́ aáken, “Chán nyésóŋténé eyale é Dyōb éche éténléde bán, ‘Aláá áde belōŋ-bé-ndáb bēnchenéé dɔ́o átimé aláá dé etógnén abé.’

¹⁸Mod ké ahéé awē álūm áde aláá ámín ábōgtéd áte. Boŋ mod awē déhūntēdtē ámín, ányogtéd áte átim mbúm-bú.” ¹⁹Bemeléede bé mbéndé ne beprise bémbáá bēnhēd nzii eche békóbeé Yesue ábwōg-ábwōg, ngáne bēnchemmé bán áyāle echāb dɔ́o ákálé enén ngan. Boŋ bēmbāŋ bad ábe bēbédé áhed.

Nsedté d t̄ngene asaa á tááse

(Mat 22.15-22; Mak 12.13-17)

²⁰Né-ɔ́o, bemeléede bé mbéndé ne beprise bémbáá bēhédé'áá kase e etál, ákób mɔ. Bēmpwēd bad, bésábé bɔ́, bélóm bɔ́ áhíd mɔ. Ábē bad bēntāŋgēn ábānten nén bán, bēhíde mɔ ne nlém nhóg, âbel boŋ békób mɔ awusé á nsəl, boŋ ene póndé bēbé mɔ á mekáá mé ngómena a Roma awē adé á nkamlen. ²¹Hée bad ábe bēnlōmmē nē bēlāŋgéé Yesue bán, “Ameléed, sébíí bán ehōbe', eyāgte-ɛ mam íme métāŋgéné. Weékwoŋádté mod-mod. Eyāgte-ɛ bad mekan mé Dyōb

á nyaa echě etáŋgéné bwám. ²²Mbéndé eche syánē ehóbe nén bán désaŋge' tááse wée Kaisēe, kâŋ e Roma-ye?" ²³Boŋ Yesue anchem bó akwáb. Héé álāŋgeé bó aá, ²⁴"Nyélúmed me mōné mé ekii. Eidiíŋge éche nzéé chén, dīn áde nzéé-'e dén?" Bēntimtén mō bán, "Dīn ne e'só ábe Kaisēe." ²⁵Dóo Yesue áhóbeé aá, "Nyébag-kóó Kaisēe éche édé éche Kaisēe, nyébag-ke Dyöb éche édé é Dyöb." ²⁶Ɔɔɔb-ɔɔɔ, nzii ké póg enkēmbáá eche békōbēnnē mō pōle e awusé á nsəl. Né-ɔɔ, béndīb ímāb nsəl ngáne dyam dēnkēmbonǵé bó ahób. Nyaa eche Yesue ántimténné bó enkóméd bó yəl áte.

Nsēdtéd tǵŋgene mpuu

(Mat 22.23-33; Mak 12.18-27)

²⁷Doŋge á Besadusia bēmpě wée Yesue. Besadusia bēndūbē bán mpuu méesaá ámbid e kwééd. ²⁸Dóo béhóbeé bán, "A-meléed, mbéndé e Mosēe ehóbe nén bán, 'Nzé mod awóó mmwáád, boŋ awédé áde bó ane mmwáád béepedéé mwān awále, mwānyaŋ a abum ahóg atǵŋgéné ane nkúd awóŋ, ábel boŋ dīn áde mwānyaŋ déébōō.' ²⁹Ɔɔɔb-ɔɔɔ, bad bébédeé mod saámbé ábe bēmbid abum ahóg. Mod a'só anwóŋ mmwáád boŋ awé áde bó mmwáád ne béepedéé bán awále. ³⁰Mod awě anlóntén bébe anwóŋ ane mmwáád. Mómpe awé ése-bán achyáá mwān. ³¹Ámbid é pón-dé awě anlóntén bēláán mómpe anwóŋ mō, kóŋ bó mod saámbé bēbom mō awóŋ, nhóg ámbid a aníníí. Boŋ bó mod ké nhóg bēnkēnchyáá mwān ne ane mmwáád, kóŋ bó moosyáól bēwé-'e. ³²Kóŋne á asóg ane mmwáád mómpe anwé. ³³Ɔɔɔb-ɔɔɔ á pón-dé e mpuu, mmwáád awě nzéé ane mmwáád áchǵgnédte áyāle bó moosyáól saámbé bēnwōŋ mō?" ³⁴Dóo Yesue átimtanné bó aá "Á pón-dé eche dédíí áte nén chii, bebaád ne baachóm bēwōŋne'. ³⁵Boŋ bad ábe békwógnédé ábē á mpuu á

kwééd boŋ bésōn-le á alongé dékōlē béewōŋnē. ³⁶Bébēē nēe ángel, béewág-kaá ámpē. Apuu áde bépuú'é, bán bé Dyöb bóo bēbēē. ³⁷Mosēe mwēn ámpē alúmté áte aá, bad bépuude'. Wée Mosēe átélé á Kálag e Dyöb aá, mwā bwel akóbé muú, achǵgé Sáŋgwéé áhed aá, Dyöb áde Abrahamē, Dyöb áde Aisige ne Dyöb áde Jakōbe. ³⁸Dyöb ádíí Dyöb á bad ábe bēdeé á alongé, saké Dyöb á bad ábe bēwédé. Nē dén álúmtē bán ne Dyöb, bó moosyáól bēdeé á alongé." ³⁹Doŋge dé bemeléede bé mbéndé bēnhōb bán, "A-meléed, chōm éche éhóbé étǵŋgéné." ⁴⁰Né-ɔɔ modmod enkēnchu'é mō dyamdyam aseded ámpē.

Nsēdtéd tǵŋgene Ane-awě-Béwógté

(Mat 22.41-46; Mak 12.35-37)

⁴¹Héé Yesue ásedtēé bó aáken, "Cheé ékóó boŋ bad bēhōbē bán Ane-awě-Béwógté abidé á mbyaa íme kâŋ Dabidē?" ⁴²Ngómē Dabidē mwēn ahóbé á Kálag e Ngāse aá, "Sáŋ Dyöbe anláá awēm Sáŋgwéé aá, 'Dyēé áwēm ekáá émbáá, ⁴³kóŋne á pón-dé echě mébenlé boŋ ékógtéd ábōŋ bad bé ekoyí ámin ne mekuu.' ⁴⁴Nēe Dabidē mwēn ásébpé mō achǵg aá Sáŋgwéé, chán-nō Ane-awě-Béwógté áheleé abé awe mwān?"

Yesue abage elébé aá, bétédēn bemeléede bé mbéndé pón-dé

(Mat 23.1-36; Mak 12.38-40)

⁴⁵Bad bésyāól bēwógé'áá chōm éche Yesue áhóbeé. Héé álāŋgeé bembapēe, aá, ⁴⁶"Nyétédēn bemeléede bé mbéndé pón-dé. Bédēā mengombe ahyómen áte, bédēā-'e bán bad bēlente bó á dyōn-tē ne edúbé. Bédēā metii mé edúbé adyé á ndáb e mekáne ne á hōm á ngande. ⁴⁷Boŋ bóo bédume' mbwóg é bekúd, bédogé-'e bad ne ntōŋ-ntōŋ mé mekáne. Échē nyaa é bad ékúd nkógsen íme íchábé ámin."

Mende míme nkúd a mmwaád

(Mak 12.41-44)

21 Áde Yesue ásádé díd, anyín nées behon bé bad behāgkē mōné á ntyóg mé mende. ²Annyín-ne ntógétōke a nkúd a mmwaád nhóg ahāg bedálee bébe. ³Hée áhóbéé aá, “Á mbále, nlānge nyé meé, ímmén ntógétōke mé mmwaád nhédé mende á ntyóg-te tó-maa bó moosyāól. ⁴Mōné míme ábē bad behédé, ndíí mōné míme íchóbé bó áse, boŋ anén mmwaád ne atóg áde ádíí ahédé mōné ísyāól míme áwóó, ísyāól míme ámbēē atōgnan yāl.”

E'chemléd bé asóg dé nkòŋsé

(Mat 24.1-2; Mak 13.1-2)

⁵Bembapee behóg békálé'áá ngáne Ndáb-e-Dyōb ébóó, ngáne bélónné chókāse é meláá, boŋ bēnābē-'e chókāte ne mende míme bad bésāngé. Hée Yesue áhóbéé aá, ⁶“Ábén bwēm ábe nyényínéé nén, pónké epē echē aláá ké ahóg déelyāgké ámín e waáb. Bēpāntēd mō áte mesyāól.”

⁷Bēnsedéd mō bán, “A-meléed, súútāŋ nén débenlédte? E'chemléd é'hée bélūméd bán nén áhede abenled?” ⁸Yesue antimtén bó aá, “Nyétēd pónké nén mod eēpuutád nyé. Ekuđ é bad épē, á dín ádēm, bédogé nyé, mod téé aá mōw mōdē Ane-awē-Béwógté, behōbē bán e'pun bé asóg épédé áte. Boŋ nyéehídé bó. ⁹Nzé nyēwógé-'e bán bel é'wanté, káa bán ekíde épāngé áte, modmod eebáá'. Mmēn mekan mesyāól métāngéné abenled, boŋ saké mō mélūméd bán, asóg amáá ape.” ¹⁰Hée álāngeé bó aá, “Alon ahóg détyēēmēn ádíí nsum. Nkamlen nhóg-ke ntyēēmēn mímíníí. ¹¹Ndōb eēnāgnéd áse ngíne-ngíne. Nzaa ne nkole bēbē hōm ásyāól. Mekan míme mébānte bad mébē. E'chemléd é'mbáambāa bōmpē bēbid ádyōb.

¹²Mmēn mesyāól médēbenléd, béhē nyé abum ámín, bétagté nyé. Békeēn nyé á ndáb é mekáne, békáád nyé áwed, behé-'e nyé á mbwōg. Nyébí-'e bán, bēpeēn nyé á'sō é' kōŋ é bad ne benkamlene áyāl e dín ádēm. ¹³Né débe nyé etāl pónké eched, aláa bó mekan mesyāól míme nyésōŋténé á yāl echēm. ¹⁴Né-ōó, nyemad á nlém tē ngen póg bán nyéetāngeneé atag áte ngáne nyékāá'é. ¹⁵Mmēn mēbe nyé dyam áde nyéhōbpē ne debyéé áde nyéhōbēnnē dō, nyaa echē ábēn bad bé ekoyí béehenlé nyé atyéemēn. Béehēl-laá ahób bán dyam áde nyéhóbéé déetāngeneé. ¹⁶Kōŋne besóó ne benyóó, bōobe áben baányāŋ ne bēn, bēn bēpalé nyé áte, bēwúú-'e nyé nguse é bad. ¹⁷Bad bēsyāól békōó nyé áyāle dín ádēm. ¹⁸Ké nē, dyamdyam déebenlé nyé, ké mbum e esid póg éebōó'é nyé á nló. ¹⁹Nyékan nlém ábel nyékud e'soosōŋ.”

Yesue ahóbé ngáne dyad á Jerusalem dépāá'é

(Mat 24.15-21; Mak 13.14-19)

²⁰Yesue anláá bembapee aá, “Á pónké eche nyényinnē sōnze élōgnédé dyad á Jerusalem, dōw nyébí-'é bán ekíde éhede apānted áte. ²¹Nzé nyényíné nē, bad ábē bédé á Judeya bētōm mehélé béke bēsōm á e'kone mīn. Ane awē adé á dyad-tē wē, ábōl. Awē mō-'e adé ámbid e ebwóg eētāgné mō asól á dyad á Jerusalem. ²²Áyāle nén, ímmē mesú míme nhóbéé nē, médíí e'pun bé nkōgsen. Pónké eched dōw mekan míme métēnlédé áse mélōnnē. ²³Ébē ebēbtéd ne bebaád ábe bēbē nkog ne ábe bēmwāntē ímmē mesú. Áyāle nén, metake híin mébē á nkōŋsé-te, enén nyōngel e bad ekūd-te metuné bwāmbwam. ²⁴Ádén alon á bad déwē á bel-tē. Békōb nguse é bad nēe betāŋ, békēēn bó á melon mémpēe. Bad ábe béese bad bé Israel békōgtéd dyad á

Jerusalem áte, káǎŋ né pónǎde echě Dyǒb áttíinéde bǒ émaá áte.

Epe é Mwǎn-a-Moonyoŋ

(Mat 24.29-31; Mak 13.24-27)

²⁵ “Etonǎe bǒǎbe ngǎn ne betintine béllúméd e’chemléd. Edífb é nkǎwě é-dǔm áte, étǎg née ahóǎpe dé edífb. Nén dékǒbéd bad bé meloŋ mé nkǒŋsé mbwǒg káǎŋ béébye’ née bébeleé. ²⁶ Bad bépimén ne mbwǒg ní ngíne áyǎle ebébtéd éche éhúe á nkǒŋsé, ngíne-’e éche édédé ámin énoŋnéd á e’dii. ²⁷ Ene pónǎde dǒǒ bényinné née Mwǎn-a-Moonyoŋ áhúe’é á mbag-tê ne ngum ne ehúmé é ngíne. ²⁸ Á pónǎde eche nyényinné née ímmén mekan mébóótédé abenled, nyétyéem ámin, nyésád díđ, áyǎle nén pónǎde e e’soósoŋ emaa nyé ape áte.”

Mel méyǒgte syáné debyéé

(Mat 24.32-35; Mak 13.28-31)

²⁹ Hée Yesue álǎngeé bǒ ene ngan, aá, “Nyénǎn alín á ngǎl bwám, káa bwel ké é’héé bémpǎe. ³⁰ Abíd áde byaa é’bootadté bǒ abíd, nyébén nyébele nyébíí bán nchoŋ ímmáá abé benben. ³¹ Melemlem nze nyényíné ímmén mekan mésyǎǎl mébenlad, nyébíí nén bán, nkamlen ní Dyǒb níkwógé ape. ³² Ne mbále, nlǎnge nyé nén meé, enén nyongel e bad éemaá’é káǎŋne ímmén mekan mésyǎǎl mémaá abenled. ³³ Nkoŋ ím mín ne nkǒŋ ísé bémaá boŋ ábém e’yale bébē abé ne abé.

Nyétéd pónǎde

³⁴ “Nyétóo nén nyéetómté echen pónǎde esyǎǎl ádyé ndyééd ne ámwé ímmé bwámbwam. Nyéébūdē-’e atag áte áyǎle mekan mé aloŋgé. Nze nyébele nē, né échē epun étǎn nyé tǎléd née melám. ³⁵ Epun échéd épíí moonyoŋ asyǎǎl awě adé á nkǒŋsé. ³⁶ Nyétéd pónǎde, pónǎde ésyǎǎl. Nyékánné bán nyéwōŋ ngíne á-tóm ímmén mekan ímme mébenléd áte,

ábel nén nyéhel atyéem á’sō wéé Mwǎn-a-Moonyoŋ.”

³⁷ Ímmé mesú mésyǎǎl Yesue ayǒgté’áá bad á Ndáb-e-Dyǒb. Nze ngukél empě, áke ánáá á ekone é Menzab. ³⁸ Nze bín bénsáá sǎngén, ekud é bad éhyágáá mǒ atán á Ndáb-e-Dyǒb áwóglén mǒ.

Békíí kun áwúu Yesue

(Mat 26.1-5; Mak 14.1-2; Jǎn 11.45-53)

22 Bǒǎb-pǒǒ, Ngande e Ewele-é-Ngên emmad abé benben. Enén ngande ebédéé dín bán Nnyíme-ámin. ² Beprise bémbáá ne bemeléede bé mbéndé béhédé’áá nzii echě béwúe’é Yesue á mesǎm-tē. Bébaá’áá pen bán bad bésōŋtēn.

Judase akwenténé ásom Yesue

(Mat 26.14-16; Mak 14.10-11)

³ Satane ansól mbapee awe Yesue nhǒg áte, awě béchǎgeé bán Judase. Dín démpǎe démbē mǒ bán Iskariǎde. Ambé nhǒg áttnté bembapee dyǒm ne bébe. ⁴ Hée ásyǎŋgé boŋ, áke atán beprise bémbáá bǒǎbe bekamlen bé Ndáb-e-Dyǒb, ábel ntíí ásom Yesue áwáb. ⁵ Nén dénwǒgéd bǒ menyǎnge bwámbwam. Bǒbǒǒ bémpě á nchemten. Bénlǎá mǒ bán bésábē mǒ mǎné. ⁶ Mǒ-’e ankwentén. Dǒǒ ábóótédé nzii ahed ásom Yesue áwáb ésebán bad bébíí.

Yesue aboŋsan Ngande e Nnyíme-ámin

(Mat 26.17-25; Mak 14.12-21; Jǎn 13.21-30)

⁷ Bǒǎb-pǒǒ, epun é ngande e Ewele-é-Ngên áde béwúe’é ndyǎŋ ím mbód mé Nnyíme-ámin émpě áte. ⁸ Dǒǒ Yesue álóméé Petro bǒ Jǎn aá, “Nyéke nyéboŋsen syáné ndyééd e Ngande e Nnyíme-ámin.” ⁹ Bénsedéd mǒ bánken, “Héé wédǎŋgé wéé séke séboŋsen ádyé chǒ?” ¹⁰ Dǒǒ ákwentanné aá, “Nyénǎne”. Nze nyépédé á dyad-tē, mod ábómén

nyé awě apémé apom dé mendííb. Nyéhííd mój á ndáb ké ehéé eche ásōnlē. ¹¹Nyéláa nwóó-ndáb bán, ‘Awed meléede aáken, héé toj e beken edíí echě mójdyēē ndyééd e Nnyíme-ámin áte ne ábē bembapee?’ ¹²Bélūmēd nyé toj echě ekalé áte eche bēnábpe áte. Ene toj edé ámin á ndáb-te. Nyébele syánē mbojsén n ndyééd áhed.” ¹³Dóó békíí, bétán-ne mekan melelem ngáne ánlēbēē bój, bēmbosén-ne ndyééd e Ngande e Nnyíme-ámin.

Ndyééd e Sánjú

(Mat 26.26-30; Mak

14.22-26; 1 Kor 11.23-25)

¹⁴Áde pónde e ndyééd épédé áte, Yesue andyēé á tébele ne bembapee bé nlomag. ¹⁵Héé álānggēé bój aá, “Mendǎŋ bwāmbwam mēé ndyē enén ndyééd e Nnyíme-ámin ne nyé boj íkude metuné. ¹⁶Á mbále nlānge nyé mēé méedyáá chój ámpē kǎŋ ne á pónde echě Dyōb dēlōnēdtē chój mbon á pónde echě mímē nkamlen mēpēé áte.”

¹⁷Dóó átédé mbwendé, boj ábagé Dyōb mekenag, álānggē-’e bój aá, “Nyékob nēn, nyémwē, nyétōmted nhóg ne aníníí. ¹⁸Á mbále, nlānge nyé mēé bootya bōob áke á’sō, méemwáá mímēn mím ámpē kǎŋ né nkamlen n Dyōb ípédé áte.”

¹⁹Antéd kǎŋne ewele, ábe Dyōb mekenag, ákabtéd chój áte, ábē-’e bój chój aá, “Echem yǎl nēn, ebāgnédé áyāl echēn. Nyébele nēn ákamten me.” ²⁰Áde bémáá ndyééd adyé ambēl melelem ne mbwendé m mím. Anhób aá, “Mímēn mbwendé ndíí melē mékōlē mme nsógténé ne mekií mímēm, mímē mēsyoǎgé áyāl echēn.†† ²¹Boj nyēncne’, mod awě akií me ntúré, adyāg ndyééd ne me hén.” ²²Mwān-a-Moonyonj áwē ngáne étēnlédé, boj medim ne ane mod awě ā-

sōm mój. ²³Héé bembapee bēn ne bēn bēbóótédé nhóg ne aníníí aséded, ábíí bój mod awě ábēl enén ndín e dyam.

Bembapee béswanjtan tǎngene mod awe adé ambáá

²⁴Bembapee bēn ne bēn bēmbóótédé aselen, bēhedé ábíí bój mod awě adé mod ambáá áwab tǎntē. ²⁵Dóó Yesue álānggēé bój aá, “Kǎŋ é melonj élúmte nganjlen ámin e bad ábe békamlanné. Benkamlene bēchoge yǎl bán, ‘Eboj-nlémē.’ ²⁶Boj éetǎngeneé abé nē átǎntē echēn. Êmboj bán ane awě adé mod ambáá átǎntē echēn, átim nēe ane awě atómténé mpín abé. Ane awě mój-’e alyógte’, átim nēe mbōlede. ²⁷Nzé bad bédé bébe, nhóg adyēé á tébele, aníníí-’e abenle mój, ahéé atóme waáb e’del áte? Saá ane awě adyēé á tébele-ye? Boj me, ndé áwen tǎntē nēe ane awě abenle nyé. ²⁸Nyēē nyédé bad ábe bēwéséné me á pónde eche íkúde metuné. ²⁹Ngáne Titée ábágé me kunze ákamlen, né-’aá mémpē mébéé nyé. ³⁰Nén débēl nyēdyé ndyééd, nyēmwe-’e mím hōm ahóg ne me áwem nkamlen-tē. Nyé mod té ádyēé-’e á atii dé nkamlen, nyékāādtē metúmbé mé Israel dyōm ne mébe.

Yesue ahóbé á’sō é’ pónde aá, Petro ábāŋ mój áyāl

(Mat 26.31-35; Mak

14.27-31; Jon 13.36-38)

³¹“A-Simōn, Nōné! Satane akudé kunze ákag nyé moosyoál, ákab-pe nyé áte. Ábane bé bwām ne bé mbēb nēngáne mod apebe kón éche bésálté. ³²Boj nkánnédé we mēé adúbe áde éwóó déesudé’. Á pónde echě wétiménné me ámpē, éwēd baányonj áte.” ³³Petro anhób aá, “A-Sánj, ké á mbwog dóó bétimnéé we káa á kwééd,

††22:20 Donje á kálag dé’só éewóó’é e’yale ábe Yesue ámbid e Echem yǎl nēn; á nchoo 19 ne nchoo 20 ísyāōl.

mbõjnséné we ahíd.”³⁴ Dóo Yesue álan̄geé mós aá, “Nlāa we, a-Petro, nchóm-a-kúb adêhób aá mótóo’ nkuu nén, wěbāj me áyāl ngen éláán.”

Póndé e metake ekwogé ape

³⁵ Dóo Yesue ásedteé ábē bembapee aá, “Á póndé eche ménlōmmē nyé ésebán nyéewánlē ekwe é ngáb, káa ekwe, káa metámbé, nzé-chómé nyéntōgkē?” Bembapee bēnkwentén bán, “Chómchóm.”³⁶ Dóo Yesue álan̄geé bós aá, “Bōob-pjós, mod awě awóó ekwe é ngáb ké’ē ekwe, áwále áyāl. Ane awě mós-’ē ee-wóo nkwáté, ásdm rímē nkobe, áchan nkwáté.”³⁷ Nlan̄ge nyé meé kálag e Dy-öb ehóbé aá, ‘Bébánné mós nchoo nhóg ne bechīb.’ Né-’aá ébenlédte áyāl echēm. Étōngéné ébenléd áned.”³⁸ Bembapee bēnlāa mós bán, “A-Sánj, nōné’, sēwánlē nkwáté mbe hén.” Mós-’ē antimtén bós aá, “Désob nē bōob.”^{¶¶}

Yesue akii akáne á ekone é Menzab

(Mat 26.36-46; Mak 14.32-42)

³⁹ Hē dóo ábidé á ebwóg, áhídē á dyadtē, ákē á ekone é Menzab ngáne ámenténné abel. Bembapee bós-’ē bēnhíd mós ámbid.⁴⁰ Áde bēpédé áwed anláa bós aá, “Nyékānne’ bán mekəgsen méepiidé nyé.”

⁴¹ Ansyəós bós á nkəg, asidé mwă nch-abnede, akóg mebóbōj, ákannē nén aá,⁴² “A-Tē, nzé ébōjnéde we, ékōbēn me rímén metuné. Bōj ké nē, saké ngáne ébōjnéde me, bōj bēl ngáne ébōjnéde we.”⁴³ Áde Yesue ákānneé nē, ángel embíd ádyōb, éhye ewéd mós áte.⁴⁴ Anwéd mekáne áte ngáne ámbēē á ndutul-tē. Ebábé éche ébidé mós á yāl émbē ngáne metóté mé mekií, étēnē’ á ndōob taáb, taáb.^{§§} ⁴⁵ Áde ámáá akáne, antyéém ámin, áke wée bembapee

bébéde. Antán néé békúneé áyāle ndutul e ngíne.⁴⁶ Dóo ásedteé bós aáken, “Cheé nyékúneé? Nyépáde áse, nyékānne nén mekəgsen méepiidé nyé.”

Békóbé Yesue

(Mat 26.47-56; Mak 14.43-50; Jōn 18.3-11)

⁴⁷ Yesue eépedéé ké amad á nsəl dóo amute á bad apédé. Mod awě antómén bós abédée Judase, mbapee nhóg átintē e bembapee dyōm ne bébe ábe Yesue. Apedé-’aá Yesue á nkəg ahé mós tāl.⁴⁸ Bōj Yesue ansédéd mós aá, “A-Judas, nédé ahé áde éhédé Mwān-a-Moonyōj tāl ádíi ásdm mós-yē?”⁴⁹ Áde bembapee ábe bōobe Yesue bébéde áhed bényiné dyam áde áhede abenled, bēnsédéd mós bánken, “A-Sánjgú, sēhele séwān ne rímmed nkwáté-yē?”⁵⁰ Héé mbapee nhóg átómté nkwáté, áselē ntāj awě prise ambáa etúu é ekáá émbáa.⁵¹ Bōj Yesue anláa bós aá, “Nyésob nē bōob!” Ansidtén mós ene ped e etúu, ádid mós bwām.⁵² Héé álan̄geé beprise bēmbáa bōobe benkamlene bé mésénze mé Ndáb-e-Dyöb ne belyóged bé dyad, bad ábe bēnhye mós akób aá, “Nchīb mós nyéhyédé akób, bōj nyēwálé nkwáté ne mbid-e?”⁵³ Mbwe téé syánē debágáá á Ndáb-e-Dyöb, nyēnkēmbánné me ké ekáá á yāl. Bōj echen póndé epedé bōob. Ehíntén chós édé á nkamlen bōob.”

Petro abáá Yesue á yāl

(Mat 26.57-58, 69-75; Mak 14.53-54, 66-72; Jōn 18.12-18, 25-27)

⁵⁴ Héé békóbé Yesue, bōj békeeneé mós, bétimēn mós á ndáb wée Prise Ambáám-báa. Petro mós-’ē ahídé-’aá bós ámbid mwă etún.⁵⁵ Bēnkonéd muú átintē e dyad, bad bēlādēn áhed. Petro mómpē anhyé adyee áhed.⁵⁶ Mbōlede a mmwáad nhóg

¶¶22:38 Désob nē bōob; káa Nē ákwógé.

§§22:44 Dōjge á kálag dé’só déewóó-é nchoo 43 ne nchoo 44.

annyín née Petro ádyéé á nkæg ní dù. Dóo ánsóné mó chóónj, boŋ áhōbē' aá, "Anén mod mómpē ambé ne Yesue." ⁵⁷ Boŋ Petro antánj aá, "A-mwän-a-mmwaád, meebí' é me mó."

⁵⁸ Éebeméé áte, mod ampée anchem mó. Anhōb aá, "Wémpē edé nhóg áwāb echoŋ." Boŋ Petro anhōb aá, "Amúē, weéhyāg me ngáne áyāl."

⁵⁹ Ámbid e háwa póg mod ampée ambádnén aá, "Ntānten ké nhóg méesaá. Anén mod abédé ne Yesue, áyāle adíi mod a Galilia." ⁶⁰ Boŋ Petro anhōb aá, "Á-mod-e-ngé, meebí' é chōm éche mmōŋ ékoo' é ahōb."

Ábwōg-ábwōg áde áhōbé nē, nchóm a kúb antōŋ. ⁶¹ Héé Sāngwéé ákúnné boŋ mīd mébomé bō Petro. Dóo Petro áwémténé e'yale ábe Sāngwéé ánlāā' é mó aá, "Nchóm-a-kúb adéhōb aá mótoō' chii nén, wēbāŋ me á yāl ngen éláán."

⁶² Héé ábíde á ebwóg, abólé-'e awé. Anchii bwāmbwam.

Bébómtédé Yesue, béwelé-'e mó

(*Mat 26.67-68; Mak 14.65*)

⁶³ Bōōb-pōō, bad ábe bénóné'áá Yesue bēbootéd mó awel, bēbómtád mó, ⁶⁴ békaŋ mó mīd, bésēdtē mó bán, "Láá sé, nzé-módé abōmé we?" ⁶⁵ Bésyóó'áá mó nzyóŋ nyaa ne nyaa.

Bépééné Yesue wée belyóged bé dyad

(*Mat 26.59-66; Mak 14.55-64; Jōn 18.19-24*)

⁶⁶ Née bīn é'sāngé, bad bēmbáá bé Israel, beprise bēmbáá ne bemeléede bé mbéndé bēnkōb mbom, bēpēēn Yesue áwab káánsel. ⁶⁷ Héé bésēdté mó bán, "Láá sé nzé we-éé edé Ane-awē-Béwógté?" Dóo Yesue áhōbéé aá, "Ké menláá nyé, nyéedúbéé me. ⁶⁸ Ké menséded-te nyé akan, nyéekwenténné me. ⁶⁹ Boŋ bootya bōōb, Mwän-a-Moonyoŋ ádyéé á ekáá émbáá é Dyōb á Ngum." ⁷⁰ Bō móosyōál

bēnsédéd bánken, "Nédē we-éé edé Mwän a Dyōb-e?" Ankwentén aá, "Nyé bēn-éé nyēhōbé bán née édíí." ⁷¹ Dóo bēhōbéé bán, "Nzōm ehéé empée déhedéé? Syānē bēn dewógé áwē nsəl."

Paylede akáádté Yesue

(*Mat 27.1-2, 11-14; Mak 15.1-5; Jōn 18.28-38*)

23 Héé belyóged bé dyad bésyōōl bé-tyéémé ámīn, boŋ békēené mó wée Paylede. ² Áwed-taá bēbóótédé mó mekan abán áyāl bán, "Sēkóbé anén mod ngáne ápuutadté sé aloŋ áte. Áhōbé nén aá, séesaŋnád Kaisēe tááse, áhōbē-'e nén aá, mó mwēn móō módē Ane-awē-Béwógté, nédē ahōbé' aá módé kēŋ." ³ Dóo Paylede ásedtēé Yesue aáken, "We-éé edé kēŋ e bad bé Israel-le?" Yesue ankwentén mó aá, "Ngáne éhōbé." ⁴ Boŋ Paylede álāngē beprise bēmbáá ne amute á bad nén aá, "Meenyíneé atōte ké ahóg áde anén mod ákwééné." ⁵ Boŋ bēmbē békag á'sō, bēhōbē bán, "Anén mod akóne bad ne mam míme áyógtéé á mbwóg e Judeya esyōál. Ambootéd á Galilia, apedé-'e hén bōōb."

Herode akáádté Yesue

⁶ Née Paylede áwógé nē, ansédéd ké Yesue adíi mod a Galilia. ⁷ Bēnlūméd mó áte bán, nē dēn dóo édíí. Ngáne aloŋ á Galilia abédé áš e nkamlen míme Herode, Paylede anlóm Yesue áwē. Herode mwēn ámpē ambé á Jerusalem ene pónde. ⁸ Ayōgkē mewēmten awóŋ ányín Yesue áyōle awógé'áá mó dúu. Ahedé'áá aá mónyín menyáké míme ábeleé. Né-óó anwóg menyíŋge áde bēpééné Yesue áwē. ⁹ Ansédéd Yesue ekud é mekan, boŋ Yesue enkēntimténné mó dyamdyam. ¹⁰ Beprise bēmbáá ne bemeléede bé mbéndé bēntyēem ámīn, bēbāntād Yesue mekan áyāl. ¹¹ Héé Herode, bōōbe éche sánze bēbóótédé mó awōō, béwelé-'e mó. Dóo bēwāádté mó

kàse é bwēm, boŋ álōmē mó ámbíd wée Paylede. ¹²Nén dēnkəŋ Herode bó Paylede bēntīm ásē éché epun; édé ape nē, búmwō bénsēbē ekoyí awoŋ.

Bébídté mbakú bán béwúu Yesue

(Mat 27.15-26; Mak 15.6-15;
Jón 18.39-19.16)

¹³Hē dōw Paylede áládé beprise bém-báá áte nchoo ne belyóged, ne bad bém-pēe, ¹⁴boŋ álanġē bó aá, “Nyēnsébé anén mod apēen áwēm. Nyé bán apuutad bad nló áte. Bwob-pwó nhedé áte áyāl éché wée nyébēn nyédíí, boŋ meekóbneé mó dyam dé mbéb ké ahóg áde nyéhóbé bán abelé. ¹⁵Ké Herode ámpē eekóbneé mó awusé ké ahóg, né-’aá ákásó boŋ álōmē mó ámbíd. Bwob-pwó dyam dé mbéb ké ahóg déesaá áde ábélé áde álúmte bán atəŋġéné kwééd. ¹⁶Né-’wó mēhōb békúdé mó, ntēdē mó, ákag.”* ¹⁸Dōw amute ásyōāl ábónéé bán, “Téd anén mod, éwúu mó! Bídtéd sé Barabase.” ¹⁹(Barabase abédéé mod awě bēnhēē á mbwəŋ áyāle bel ábe ámbootédté á dyad-tē ne awúu áde áwúé’áá bad.) ²⁰Ngáne Paylede ánwōŋġē mewēmten átede Yesue, ambé aláá bó nē ámpē. ²¹Boŋ bém̄bē bēbōnē’ bán, “Bomé mó á awəŋ! Bomé mó á awəŋ!” ²²Anláá bóm-pē ngen éche élonťéné éláán aá, “Áyāle chán? Ebébtéd éhéé ábélé? Meekóbneé mó awusé ké ahóg áde átəŋġéné kwééd. Né-’wó, mēkúde mó, ntēdē-’e mó, ákag.” ²³Ké nē bém̄bē bēbōnē’ bán ábome mó á awəŋ. Kóŋ ne á asóg, échab ehób ēnkobnéd. ²⁴Paylede ambídéd mbakú aá, mōwbēl nēŋgáne béhóbé. ²⁵Antedé mod awě bēnhōbpē, awě ambé á mbwəŋ áyāle bel ne awúu áde áwúé’áá bad, boŋ ábagé bó Yesue aá, bétiméd mó ngáne bédásó.

Bébómmé Yesue á awəŋ

(Mat 27.32-44; Mak
15.21-32; Jón 19.17-27)

²⁶Áde sónze ékeeneé Yesue á hóm dé mpanag, ěmbomén Simōne, mod a dyad á Sirine. Anén mod ambíd á mwā dyad awě adé á ahóŋġé. Héé békóbé mó, bépémtéd mó awəŋ áde Yesue bán áhídne mó dō ámbíd.

²⁷Átínté e ndun e mod echē enanáá Yesue ámbíd, bebaád bém̄bē áwed, béchyé’áá, bélebe-’e mó. ²⁸Dōw Yesue ánóné ámbíd, álanġē bó nēn aá, “A-bān bé bebaád bé Jerusalem, nyéechyēē’ me, nyéchyé’ échen yāl ne áben bán. ²⁹Nhóbe nē áyāle nēn e’pun é’ bīn é’húe, áde bad bēhōbpē bán, ‘Nnam ne ábē ábe bédé ekom, ne ábē ábe béechyāā’, ne ábē ábe bēēmwarġtē mbéd!’

³⁰Á pónde eched dōw bad bēlanġēē mbwəŋ bán, ‘kúmtéd sé ámīn,’ káa e’kone bán, ‘kútén sé.’

³¹Nzé bébele’ nímén mésyōāl bwob, áde bwel é’lyógé é’díí mendīb áte, chán-náa bēbenlé áde bwel békinnē-ye?”

³²Bwob-pwó bēnkeén e’bébtéd é’ bad é’be, ápan bó nchoo ne Yesue. ³³Áde bépédé hóm áde béchəŋéé bán Ebōŋġél é Nló, bēmbomé Yesue á awəŋ, ne ábē e’bébtéd é’ bad é’be. Bēmbomé nhóg á ekáá é emwed, aníní-’e á ekáá ém-báá. ³⁴Héé Yesue ákánneé nēn aá, “A-Sán, lagsén bó áyāle béebíí’ é chóm éche bébeleé.”† Sónze ěnsíd mbambú, ákag mbóté éche Yesue. ³⁵Ndun e mod entyéem á nkəŋ, bēnōnē’ chóm éche ében-lad. Boŋ benklamene bé Israel béwéláá mó, bēhōbē bán, “Achōŋťé’áá bad bém-pēe, áchood-twó eche yāl, nzé ne mbále

*23:16 Donġe á kálag dé’só ábádé nchoo 17: Bwob-pwó, mwě téé, nzé Ngande e Nryíme-ámīn embé, Paylede antəŋġén bad bé dyad mod a mbwəŋ nhóg achenned.

†23:34 Donġe á kálag dé’só déewóo’é: Héé Yesue ákánneé nēn aá, “A-sán, lagsén bó áyāle béebíí’ é chóm éche bébeleé.”

mó adé Ane awě Dyöb Ápwédé, boŋ Áwóged-te.”

³⁶Sánze chómpē éwéláá mó. Êmpiinéd mó ebéntéd é mīm, ³⁷élāngē mó bán, “Nzē wée edé kōŋ e bad bé Israel, ésōŋ ehoŋ yǎl!”

³⁸Bēntēl áwe nló ámīn nén bán, “Kōŋ e bad bé Israel chóŋ nén.”

³⁹Átīntē e ábē e’bébtéd é’ bad é’be ábe bēmboméé bōbe Yesue á awōg, nhōg an-syōŋ mó aá, “Saá wē edé Ane awě Dy-öb Áwógtē-ye? Sōŋ-ō éhoŋ yǎl, ésōŋ-’é sémpē!”

⁴⁰Boŋ aníní mod ankáné waáb áte aáken, “Weebáá’é Dyöb-e? Sóo bad bébe dekudé melelem mé nkógsen míme mómpē ákúdé. ⁴¹Boŋ pen, nkógsen míme dékúdé, nítāngéné ne míme sóo mbéb. Boŋ anén mod eébeleé dyam dé mbéb ké ahóg.” ⁴²Héé ane mod ábádeé ahób aá, “A-Yesu, sōn, weéchatán me á pónde eche wésōnlē á nkamlen.” ⁴³Dóŋ Yesue álāngēé mó aá, “Á mbále, nlānge we meé, chíi nén dēn wēbē ne me á Paradis.”

Yesue awédé

(Mat 27.45-56; Mak 15.33-41; Jōn 19.28-30)

⁴⁴⁻⁴⁵Boob-pōŋ bīn bēmbē dyam kəd. Etondēe andím, ehíntén ékwē-’é ekíde áte ésyāēl káōŋ ne á ngōŋ éláán. Abad áde dēnkāb Ndáb-e-Dyöb áte dēnsalé áte e’ped é’be. ⁴⁶Hē dóŋ Yesue álébpé esaád aá, “A-Tē, áwōŋ mekáá dóŋ n-lyógé échem edáōdōŋ!” Amaá-’aá ahób nē, ámī-’é nlém, awē-’é. ⁴⁷Áde mod ambáá a sánze ányíne nē, ankéméd Dyöb nén aá, “Á mbále, anén mod abédé-’é mod a bwām.” ⁴⁸Néé ndun e mod echē enhyē anōn, ényíne mekan mé ményáké míme mébēnlédé, mod téé ambán ekáá á nlém, ásū-’é á ndáb. ⁴⁹Yesue ábe besón bésyāēl ne bebaád ábe bēmbootéd mó anan ámbid se á Galilia, bentyēem etūn, bēcné mīmén mekan mésyāēl.

Bélímmé Yesue

(Mat 27.57-61; Mak 15.42-47; Jōn 19.38-42)

⁵⁰⁻⁵¹Boob-pōŋ mod ambé awě abédé dīn bán Josebe. Anén mod ambíd á dyad á bad bé Israel áde béchōgeé bán Arimatia. Abédé mod a edúbé. Abédéé mod a bwām, asāŋ-’é. Kénéé abédé mod a káánsel enkēnkwenténné mbakú echē ábíní belyóged bé dyad bēmbidēdtē áwúu Yesue. Abédé mod nhóg awě an-lyóg nlém nén aá epun épē éche Dy-öb dékobpé nkamlen. ⁵²Ankē Payledé achāŋ aá, ábe mó ndim míme Yesue. ⁵³Néé ákúde kunze, anhúd mó á awōg, ákāān mó kōse e mbóm, áke alímé mó á soŋ echē bēpwógé á eláá-tē, éche béēsēbpēé mod alíme áte. ⁵⁴Nén dém-bē á Mbwe mé mboŋsén, áde mbwe-mé-nkóme-áte ríhédé’áá abooted. ⁵⁵Bebaád ábe bēmbootéd Yesue anan ámbid se á Galilia, bēnhid Josebe, bényín soŋ, bényín-ne ngáne bēnāŋtē mó ndim á soŋ-tē. ⁵⁶Dóŋ bétímé ámbid á dyad-tē, bēboŋsán mōg ne mekún míme bēn-abnadté ndim. Á mbwe-mé-nkóme-áte bēnkōmē áte ngáne mbéndé e bad bé Israel étífidé.

Yesue apuúde

(Mat 28.1-10; Mak 16.1-8; Jōn 20.1-10)

24 Á epun é’sō, nédē á Sōndé mb-wembwe pírib, ábē bebaád bēnkē á soŋ. Bēnwālē mekún mé ndim míme bēmboŋsēnné. ²Béntān néé aláá áde bēnkōlēnnē nsāl n soŋ ásyōŋgé á e’dii. ³Bénsōl á soŋ-tē, boŋ bēnkētānné ndim míme Yesue áwēd-te. ⁴Nén dēmbootéd bó ataged á mewēmten. Dóŋ bad bébe bēbídé tǎléd, bētyéem bó á nkæg ne mesāŋ míme mékine’ áte. ⁵Ne mbwóg bwāmbwam bēnsōŋ mīd ásē. Héé ábē bad bébe bēlāngēé bó bán, “Cheé ékásó boŋ nyéhédé mod awě adé á alōŋgé átūn-tē e bad ábe bēwédé? ⁶Eésáá hén, apu-

údé. Nyékamten ngáne ánlāá'é nyé, áde ábédé á Galilia, ⁷ aá bétāngéné Mwān-a-Moonyoŋ abe á mekáá mé bebel bé mbéb, bébōmē mós á awɔg. Boŋ āpuú á e'pun ábe é'lónténé é'láán." ⁸ Hē dɔ́o ábē bebaád békámténé ábē e'yale.

⁹ Áde bēhúú á soŋ, bēnkálé bembapee dyōm ne nhóg ne ábíníí bēmpēe mam mésyā́l míme bényíné. ¹⁰ Bebaád ábe bēnkálé bembapee bé nlómag mímén nkalaŋ, bēbédéé Maria Magdalene, Joanaa, ne Maria, nyaá awe Jemse, nchoo ne bebaád bēmpēe. ¹¹ Boŋ bembapee bé nlómag bēnwēmtēn bán ene pólé edíí ngwel. Bēnkēndúbéé chós. ¹² Hē dɔ́o Petro ápádté ásē, boŋ ányəgté á soŋ. Áde ápédé áwed anwúlén ásē, ánɔn soŋ áte. Anyín dásɔ́ mbóm chēmpen. Dɔ́o ásíúú á ndáb. Mewēmtēn mékɔ́gládtáá mós áte tēngene dyam áde ábénlédé.[‡]

Yesue apiídé bad bébe á nzii e Emɔs

(Mak 16.12-13)

¹³ Bɔ́ɔb-ɔ́ɔ, échē epun dēn, bembapee ábe Yesue bébe békágé'áá á dyad áde béchəgéé bán Emɔs. Ábíd á Jerusalem ápe á Emɔs ábédé etún dyam máyl saám-bé. ¹⁴ Ábē bembapee békágé'áá bēkalé mímén mekan mésyā́l míme mékébenléd. ¹⁵ Áde békékanlé kósɔ́ŋ, dɔ́o Yesue mwēn áhyédé bós atán, boŋ áwoŋné bós. ¹⁶ Boŋ pen mīd mēnkēnnédnédte bós, áchem mós. ¹⁷ Hēé Yesue ásedteé bós aáken, "Pólé ehéé nyépagké akal á eke-té nén?"

Hē dɔ́o bétýéémé ne ngɔl esyā́l. ¹⁸ Dɔ́o bós mod nhóg awe béchəgéé bán Klopase, átimtanné mós aáken, "Emōŋ pen-eé edé nken a mod á Jerusalem, áde wēébíí mekan míme níkébenléd mímén mesú-ye?" ¹⁹ Dɔ́o Yesue ásedteé bós aáken, "Mekan méhéé mē?" Boŋ bēlāngē mós bán, "Mekan míme mébénlédé tēngene Yesue, mod a Nazaret. Ambé nkal é'də́əđəŋ awē

ahóbé'áá, ábelé-'e ndəle é mekan á'sō é' Dyōb ne á'sō é' baanyoŋ. ²⁰ Ábed beprise bēmbáá ne belyáged bé dyad bēmbē mós á mekáá mé nkamlene, ábided mbakú bán bēwúu mós. Dɔ́o bēbómmé mós á awɔg. ²¹ Boŋ sēnlyáɡ nlém bán, mós adé ane awē áwəbē bad bé Israel. Néé éhúde nē áte, chii dɔ́o álóntan e'pun é'láán taa nē ábenlede. ²² Ámin e nē ámpē, nguse é bebaád átíntē echéd bēpéénédé sé menyáké mé pólé. Bēnkē á soŋ epɔg é mbwembwe, ²³ boŋ bēétāneé ndim míme Yesue. Bēnhūú ámbíd, bēhōbē bán, ángel épiídé bós á ndóg-te, élāngē bós nén bán, Yesue adé á alongé. ²⁴ Nguse é bad átíntē echéd énké á soŋ, bétán chós melemlem nēngáne bebaád bēnhōbpē, boŋ béenyineé mwēn."

²⁵ Dɔ́o Yesue álanggéé bós aá, "E'yókél é' bad bós nyédíí. Nyéewámsánné mam mésyā́l míme bekal bédə́əđəŋ bēhóbé adúbe! ²⁶ Ngómē éhédnádtáá bán, Ane-awē-Béwógté ákud mímén metake mésyā́l, boŋ ákud éche ehúmé." ²⁷ Yesue antógnéd bós mam mésyā́l tēngene eche yəl, ngáne méténlédé á Kálag e Dyōb-te, mbooted ne kálag éche Mosee ne kálag éche bekal bédə́əđəŋ bésyā́l.

²⁸ Áde bépédé benben ne dyad áde békágé'áá, Yesue anlúmed byánán eke élyáɡé édé mós á'sō. ²⁹ Boŋ bēnkəŋ mós bán, "Hyē édyee áwēd ngáne bīn é'máá ahín, pónde-'e emáá atóm." Dɔ́o áhídé bós ádyee áwāb. ³⁰ Áde bósɔ́o bédýéé ásē á tébele ádyé ndyééd, antéd ewele, á-nāméd chós, ásāl chós áte, boŋ ábagé bós. ³¹ Hē dɔ́o mīd méténlédé bós, boŋ béchemé mós. Dɔ́o ányóó bós á díd-te. ³² Bēnlāá nhóg ne aníníí bán, "Ngómē nlém níhógkáá syánē á abum áde ákánlé'áá syánē á nzii, boŋ átēnlād syánē Kálag e Dyōb?"

[‡]24:12 Doŋge á kálag dé'só déewóó'é nchoo 12.

³³ Ábwōg-ábwōg dōo béyāngé ásē, boŋ bétim-me ámbid á Jerusalem. Dōo bétané bembapee dyōm ne nhōg ngáne bélédné áte hōm ahōg bōobe bembapee bēmpēe. ³⁴ Hée bembapee ábe bétané á ndáb-te béléngé bō bán, “Sāngwéé apu-úde ne mbáá, apiídé-’e Simōne!”

³⁵ Dōo bō bad bébe bōmpē béhōbé dyam áde ábénlédé bō á nzii, béhōbē-’e ngáne béchéme mō áde ásaleé ewele áte.

Yesue apiídé ábē bembapee

(*Mat 28.16-20; Mak 16.14-18; Jōn 20.19-23; Mbēl 1.6-8*)

³⁶ Á pónde eche békaleé nē, dōo Yesue mwēn ábíde bō átintē, boŋ álenté bō aá, “Nsaŋ ríbbē ne nyé!”[¶]

³⁷ Mbwōg ménkōb bō bwāmbwam, bēwēmtān bán, bényíné nwú. ³⁸ Dōo álāngéé bō aá, “Cheé nyétageé áte? Cheé nyényágeé á nlém-tē. ³⁹ Nyénōn me mekáá nyénōn-ne me mekuu, boŋ nyébii bán mmēn-éé ndé. Nyékiten me yǎl, nyényiŋ nze nwú nwoó nson ne e’hid ngáne nyényiŋéé nwoó nēn.”

⁴⁰ Áde amáá ahōb nē, anlúméd bō ríme mekáá ne mekuu.[§] ⁴¹ Áde bé-lyógé bényágeé nē ne menyiŋge mésyāēl, békōglad-táa á nlém-tē, dōo ásedtéé bō aáken, “Nyēwóo chōm éche bedyágkē hén-e?” ⁴² Dōo bēbágé mō esōŋ é súu echē bétúmé. ⁴³ Boŋ ákobé, ádyāg-ke chí áwab e’só-te.

⁴⁴ Hée álāngéé bō aá, “Mmēn mam mōo nílāngé’áá nyé áde nlyógé ndé ne nyé meé, dyam téé átāngéné alōn ngáne étén-lédé áyāl echēm á kálag é mbéndé éche Mosee ne á kálag é bekal bē’dāōdōŋ, ne á Kálag e Ngāse-tē.”

⁴⁵ Dōo ánédteé bō debyéé áte, ábel nēn bēsōŋten Kálag e Dyōb, ⁴⁶ boŋ álāngé-’e bō aá, “Bétélé á Kálag e Dyōb nēn bán, Ane-awē-Béwōgté atāngéné metake akud, awé, boŋ e’pun ábe é’lōnténé é’láán, ápuu. ⁴⁷ Bétélé bán, bad bēkalé meloŋ mé bad mésyāēl nēn bán, bad bétede abel dé mbéb á dīn á Yesu, ábel boŋ Dyōb álagsen bō mbéb. Bébootéd bad rímé nkalaŋ akale á Jerusalem. ⁴⁸ Nyé-’aá, nyéde bad ábe bényiŋné rímēn mekan dīd. ⁴⁹ Mmēn mēlōmē nyé chōm éche Titée ánhōbpē aá mōsōlōmē nyé. Boŋ nyélyāg nyédyee á dyad-tē kóōŋ né nyēkudé ene ngíne echē ebíde ámin.”

Yesue apūmmé

(*Mak 16.19-20; Mbēl 1.9-11*)

⁵⁰ Dōo Yesue ásyāŋnédeé bō á dyad-tē, ápeené bō benben ne dyad á Betani. Hée ányéné mekáá ámin, boŋ ánámteé bō. ⁵¹ Áde ánamtéé bō nē, dōo áchēn-nē bō, boŋ apūmmé ádyōb.^{**} ⁵² Ábē bembapee bēmbwōgē mō mebóbōŋ. Bēntim ámbid á Jerusalem ne menyiŋge mésyāēl. ⁵³ Békāg-ke á Ndáb-e-Dyōb pónde ésyāēl, ákēmed Dyōb.

[¶]24:36 Doŋge á kálag dé’só déewóó’é: álenté bō aá, “Nsaŋ ríbbē ne nyé!”

[§]24:40 Doŋge á kálag dé’só déewóó’é nchoo 40.

^{**}24:51 Doŋge á kálag dé’só déewóó’é boŋ apūmmé ádyōb.

Nkalaŋ m̄ bwām míme Yesue ngáne

Jone

átélé

Ndibned ní kálag

Nkalaŋ m̄ bwām ngáne Jone átélé nílúmte aá Yesue adíi Eyale é Dyöb éche édé á ngíndé ne á ngíndé. Échê Eyale êntím moonoyŋ édyēē-’e átíntê e bad. Mm̄én nkalaŋ, Jone atelé m̄ ábel bad ábe béléaa m̄ bédúbe nén bán Yesue, Mwän a Dyöb m̄ adé Nsoode awě Dyöb dénhöbpē aá m̄s̄lōm. Anlúméd-te aá nzé bad bédúbpé m̄ béküd e’soosoy.

Á kálag tē wén á mbooted, Jone alúmte ngáne baahóg béndübēē Yesue békwentén-ne áhíd m̄, álúmtē-’e ngáne bémpēē-’e bétáŋgánnáá m̄, béekwentene-’e m̄ adúbe. E’ped 13-17 é’hóbe t̄ŋgene abé áde Yesue ne ábē bembapee bém̄bēē pónde esyáál kóŋŋ ne epun éche békóbé m̄ ne mam míme ánlāá’é b̄ ene pónde esyáál. Jone ahóbe ámpē aá nzé mod adúbpé Krístəə áküd alongé áde déemaá’.

Nkabtéđ ní kálag

Ndibned 1.1-18

Jone, Ndusene ne bembapee bé’sō ábe Yesue 1.19-51

Nsón míme Yesue 2.1-12.50

E’pun bé asóg ábe Yesue á Jerusalem ne benben ne Jerusalem 13.1-19.42

Mpuu míme Sáŋgwéé ne alúmed áde álúmtáá bad yál 20.1-31

Nsógten: Yesue alúmté yál ámpē á Galilia 21.1-25

Eyale êntím moonoyŋ

1 Á mbooted, byánán Dyöb déhög nköŋsé Eyale êmmad abé. Eyale ém-bē ne Dyöb. Échê Eyale ébédée Dyöb. ²Kóŋŋse á mbooted Eyale émbē

höm ahóg ne Dyöb. ³Dyöb dēmbenléd échê Eyale áhäg bwēm é’syāäl. Chöm ké ehóg éesaá éche Dyöb dénhägké ésebé ne Eyale. ⁴Alongé ásyāäl dénhūū ne Eyale, áde alongé d̄s-’aá ápíínédé baányoyŋ e’nyínen bé ekíde. ⁵Ábē e’nyínen bé ekíde é’pene’ á ehíntén-tē, ehíntén éehēlēē b̄ abóded.††

⁶Mod nhóg ampē awě Dyöb dénlōm-mē. Dín dēmbē m̄ bán Jone. ⁷Jone ampē álaa bad t̄ŋgene ábē e’nyínen bé ekíde, ábel nén bad bésyāäl bēwög, bédúbe-’e. ⁸Saké mwēn abédé ábē e’nyínen bé ekíde. Ampē ábíd mbóŋ t̄ŋgene ábē e’nyínen bé ekíde. ⁹Eyale ch̄wá ébédé e’nyínen bé ekíde é’ mbále ábe é’nyínte’ moonoyŋ asyáál ekíde. M̄s-’aá apagé’áá á nköŋsé-te. ¹⁰Abédé á nköŋsé-te, boŋ kénéé Dyöb dénhägké nköŋsé ne m̄, nköŋsé ménkênchemmé m̄. ¹¹Ampē áwē dyad boŋ ábē bad bénkênkobpé m̄. ¹²Ké nē, ambē donge á bad kunze ábē bán bé Dyöb. Ábē bad bēbédée bad ábe bēnkob m̄ ne adúbe áde bēndübēē m̄. ¹³Béesaá bán bé Dyöb nyaa echē moonoyŋ áchyáá’é mwän. Bēnkēm-báá bán bé Dyöb byánán moonoyŋ m̄ achyáá b̄. Dyöb dēn d̄wá áde awāb Titée.

¹⁴Eyale êntím moonoyŋ, édyēē átíntê echēd. Anlón ne nsimé, anlúméd-te syánē ngáne mbále e Dyöb ékóó abé. Dennyín échē ehúmé, ehúmé éche sáá ábágé m̄ néé ím̄mē mp̄om ím̄ mwän. ¹⁵Jone anhób mam áyál echē, anhósd aá, “Anén mod m̄wá nílángé’áá nyé meé, ‘Mod ahúe’ ámbíd echēm awě atómé me, áyale bédēchyáá me, né adé ámin.”

¹⁶Alón áde álóné ne nsimé ábélé syáá moosyáál dekudé nnam ámbíd e nnam.

¹⁷Wée Mosee d̄wá Dyöb dēmpoódté mbéndé. Boŋ nsimé ne mbále bēhúú ne Yesu Krístəə. ¹⁸Modmod eényīnēē Dyöb mbēd, éetóméé ím̄mē mp̄om ím̄ mwän awě adé Dyöb abé-’e m̄ á akéb. Mwēm-

††1:5 *Ehíntén-ne éehēlēē b̄ abóded káa ehíntén énkênchemmé b̄.*

pen m3 akidényin m3. M3 abelé boŋ Tité Dyöbe abyéen.

Jone, Ndusene ahóbé aá m3osaá Ane-awě-Béw3gté

(Mat 3.1-12; Mak 1.1-8; Luk 3.1-18)

¹⁹ Baámbáá bé Israel bé dyad á Jerusalem bénl3m beprise ne bad bémpē bé túmbé e Levi wée Jone, bán béke béseded m3 bánken nze-módé ádíí.

²⁰ Enkēmbaŋgé ah3b, boŋ ampanléd b3 áte aá, “Saké me ndé Ane-awě-Béw3gté.”

²¹ Héé bésedtéé m3 bánken, “Nzé-5 édíí? Wε-éé edé Elaijaa?” Ankwentén aá, “Aáy, meesaá m3.” Bēnsedéd m3 ámpē bánken, “Wε-éé edé nkal é’dá3d3ŋ awe básineé-ye?” Antimtén b3 aá, “Aáy.” ²² K33ŋne á asog d33 básedtéé m3 bánken, “Nzé-5 édíí? Láá sé ábel sétim ámbid áláa bad ábe belómé sé. Nze-módé wewe eh3bé wée m3d3é?” ²³ Héé Jone átimtanné b3 ne e’yale ábe nkal é’dá3d3ŋ Yesayaa ánh3bpē aá,

“Mée ndé eh3b éche mod awě ah3ŋte’ á ehyaŋge aá, ‘Nyétii nzii eche Sáŋgwéé.’”

²⁴ Βααβ-ρ33 Befarisia b33 bénl3m ábē bad ábe bémpē wée Jone. ²⁵ Bēnsedéd m3 ámpē bánken, “Nzé weésē Ane-awě-Béw3gté, weésē-ε Elaijaa káa Nkal é’dá3d3ŋ awe básineé, cheé-5 éduusané bad?” ²⁶ Héé Jone átimtanné b3 aá, “Ndusan ne mendíb, boŋ mod adé áttnté echēn awě nyéebíí’é. ²⁷ M3 adé ane awě ápě ámbid echēm. Meékwoŋnedéé áhune ké m3mē nk33d mé metámbé.”

²⁸ M3mén mésyā3l mēmbenléd á dyad á Betani á múde mé edíb é Jodan m3miníí wée Jone ádúsánnáá bad.

Yesue, Mwān-a-Ŋdy3ŋ m3 mb3d a Dy3b

²⁹ Néé b3n é’sáŋgé, Jone anyín néé Yesue áhúé’é níníí. Héé áh3béé aá, “Nyén3ne’, Mwān-a-Ŋdy3ŋ m3 mb3d a Dy3b m3ne. M3 ahúde’ mbé b3n bad

bé nk33sē. ³⁰ Anén mod m33 ílāŋgé’áá nyé áde ménh3bpē meé ‘Mod ápě ámbid echēm awě atómé me, áyāle bédéchyáá me, né adé ámin.’ ³¹ Ké mmēn menkēm-bíí’é m3, boŋ mempě ndusan bad ne mendíb ábel bad bé Israel bébíí m3.”

³² Héé Jone ábídeé mb3ŋ nēn aá, “Menyín nēŋgāne Edá3d3ŋ é Dy3b ébídeé ády3b nēe élā3, ésud m3 á nl3 m3n, ébē-ε ne m3. ³³ Ké nē, menkēs3ŋtēnné meé m3 nē. Boŋ Dy3b áde dénl3m me aá ndusan bad ne mendíb dēmmād me aláa aá, ‘Mod awě wényinnē nēe edá3d3ŋ é Dy3b é súde á nl3 m3n, boŋ étyéém áhed, m33dusén bad ne Edá3d3ŋ éche Ésáá.’

³⁴ Nnyíné m3mén mekan mésyā3l, mbíde-’ε mb3ŋ nēn meé m3 adé Mwān a Dy3b.”

Bembapee bé’s3 ábe Yesue

³⁵ Néé b3n é’sáŋgé ámpē, Jone ámbé áhed ne ábē bembapee bébe. ³⁶ Annyín nēe Yesue atóméé. Ádē ányíné m3, anh3b aá, “Nyén3ne’, Mwān-a-Ŋdy3ŋ m3 mb3d a Dy3b m3 nē.” ³⁷ Ádē ábē bembapee bébe béw3gé nē, bēmbbootéd Yesue ahíd. ³⁸ Áde Yesue án3né ámbid boŋ anyín nēŋgāne béhídeé m3 ansedéd b3 aáken, “Cheé nyéhedeé?” Bēntimtén m3 bán, “Rabai” (awě adé bán meléede) “Héé édye’é?” ³⁹ Anláá b3 aá, “Nyéhyag, nyényin wée ndyee’é.” Né-33, bēnkē anyín wée ádyee’é. Áde bepédé áhed ébédé dyam ng3ŋ éniin é ngukél. Bēndyee’-ε áhed k33ŋ b3n é’híntén b3. ⁴⁰ Áttnté e ábē bembapee bébe ábe bēnw3g dyam áde Jone ánh3bpē boŋ béhíd-te Yesue, nh3g abédé d3n bán Andreyā. Andreyā abédéé Sim3n Petro mwānyāŋ. ⁴¹ Né-33 dyam dé’s3, ankē mwānyāŋ Sim3ne ahed. Anyíné-’áá m3 boŋ álāŋgē m3 aá, “Sēnyíné Ane-awě-Béw3gté” (néde Krístæ). ⁴² D33 Andreyā ápééne Sim3ne wée Yesue. Yesue an3né-’áá Sim3ne ch33ŋ, boŋ áh3bē aá, “Edíí Sim3ne, mwān awě Jone. Béchagé wε

bɔɔb bán Sepase.” (Ádén dín ádíí melemlem née Petro, nê adé ndim e aláá.)

Yesue achénlé Filibe bó Nataniel

⁴³Née bîn é'sáŋgé, Yesue ammad áá mókag á mbwóg e Galilia. Dóó akíí Filibe atán boŋ álāŋgē mó aá, “Hídé me.” ⁴⁴Filibe abédée mod a dyad á Betsaida, melemlem mé dyad adè Andreyá bó Petro bémbiditē. ⁴⁵Filibe anyín Nataniele. Héé álāŋgēé mó nén aá, “Sēnyíné ane mod awē Mosee ántenlé mam áyāl echē áwe mbéndé-te. Móó kóŋne bekal-bé-e'dəóðəŋ bēntenlé mam á yəl. Adíí Yesue mod a dyad á Nazaret, mwān awē Josebe.” ⁴⁶Héé Nataniele ásedteé mó aáken, “Dyam á bwām áhéé áhele ábíd á Nazaret?” Dóó Filibe álāŋgēé mó aá, “Hyě ényín.” ⁴⁷Áde Yesue ányíné Nataniele ahúe', dóó áhóbéé áyāl echē aá, “Nyénɔne, mwān a Israel nén sóm-sóm, awē mbeltéd ntyéémé!” ⁴⁸Héé Nataniele ásedteé mó aáken, “Chán émwédé me abíí?” Héé Yesue ákwentanné aá, “Filibe adēhób aá móchəge we, nnyíné we á alín á ngəl sé.” ⁴⁹Héé Nataniele áhóbéé aá, “A meléed, edíí Mwān a Dyöb. We-éé edé kəŋ e bad bé Israel.” ⁵⁰Yesue antimtén mó aá, “Edúbpé áyāle nílāŋgé we meé nnyíné we á alín á ngəl sé. Weényin mam mímé métómé nén.” ⁵¹Héé ábádeé aá, “Ne mbále, nlāŋge nyé nén meé, nyéēnyin née dyöb ánédndé nyēnyín-ne née ángel é Dyöb échóŋkéé ésudé-'e Mwān-a-Moonyoŋ amín.”

E'wóngé á dyad á Kana

2 Ámbid e e'pun é'be, e'wóngé bémbē á dyad á Kana á mbwóg e Galilia. Yesue nyaá ambé áhed. ²Bénlēbē Yesue ne ábē bembapee bómpē á e'wóngé wē. ³Mím mēmmaá áte. Hē dóó Yesue nyaá ápédé áwē boŋ álāŋgē mó aá, “Mím mémáá bó.” ⁴Héé Yesue álāŋgēé mó aá, “Á-nyan, weetəŋgenéé me dyam áde n̄təŋgénéé abel aláá. Echem pónde

eépédéé.” ⁵Héé nyaá akíí bembəlede bé ngande bē aláá aá, “Nyébel kéchéé éche álāŋgé nyé aá nyébel.” ⁶Bɔɔb-pɔɔ, mbeé é meláá ébédé benben ne áhed. Échē ndín é mbeé chɔɔ bad bé Israel bēbēnládtáá áhé mendíb áte á nwobe n̄ yəl á pónde e mekáne echāb. Ké ehéé etedé'áá dyam mbwókel e líta e mendíb. ⁷Héé Yesue álāŋgēé bembəlede bé ngande bē aá, “Nyélóned mbeé chē ne mendíb.” Né-ɔɔ, bēnlōnēd échē mbeé hoɔd ne mendíb. ⁸Dóó álāŋgēé bó aá, “Nyékɔbe-ɔɔ mendíb bɔɔb, nyékəen wēe mod awē alyəgt'e mekan mé ncháged.” Né-ɔɔ, bēmbēl áned. ⁹Áde ane mod áwógléné mímé mendíb mímé mémáá mím atim, enkēm-bíí'é wēe mébídé, (boŋ bembəlede ábe bēnkē mímé mendíb akɔbe bēmbíí). Dóó áchóŋgé mod awē akude sómbé, ¹⁰boŋ álāŋgē mó aá, “Mod téé abelé asébe achágtén bad mím mímé mébóó. Bad bémaa-'áa mó amwé bwāmbwam, boŋ ábagé bó mímé mééboo. Boŋ we, etimé ekəŋgé mímé mébóó kóŋ ne bɔɔb.” ¹¹Mmén menyáké mímé Yesue ábélé á Kana á mbwóg e Galilia móó mébédé ábē e'chemléd é'sō. Hē dɔ-'aá álúmté échē ehúmé, ábē bembapee bēnsúm-me mímab nlém áwē.

¹²Née nén amáá atóm, Yesue answógé á dyad á Kapenahum nchoo ne nyaá, baányan ne ábē bembapee. Bēndyēé-'e áwed nguse é e'pun.

Yesue anané bekáb bé nyongé á Ndáb-e-Dyöb

(Mat 21.12-13; Mak

11.15-17; Luk 19.45-46)

¹³Ádē pónde e Ngande e Nnyíme-ámín ékwógé bad bé Israel ape, Yesue ankē á dyad á Jerusalem. ¹⁴Ádē ápédé áwed, ankē á Ndáb-e-Dyöb. Antán née bad békábeé dyon. Bésómé-'áá nyag, mbód ne mbəŋgé, bepele-bé-mɔné-'e bépenlé mɔné. ¹⁵Héé átédé nkɔɔd, ámané etəŋgú ánanné bó nchoo ne échab

mbód ne nyag á Ndáb-e-Dyöb wê. Ampántéd mənə mímə bad bépénlé'áá áte, ákūnē-ʼe betébelə ábe bépénlé'áá mímə mənə ámin mekuu ámin. ¹⁶Anláá bad ábe bésómé'áá mbəŋgé aá, “Nyébíden beləə bən á ebwóg. Nyéetimté ndáb eché echem Sāŋ ndáb e dyon.” ¹⁷Ádē ábē bembapee bényíné nē, dōw békámténé eped é kálag e Dyöb éche éhōbe nēn bán “A-Sāŋ, kán eché énwóó áyāle echoŋ ndáb éwūū me.”

¹⁸Héé benklamne bé bad bé Israel bétímé ámbíd, bésedte mō bánken, “E'chemléd é'héé éhele elúméd sé ábel sébíí bán ewóó kunze ábel enén ndín e dyam?” ¹⁹Yesue antimtén bó aá, “Nyépāŋ enén Ndáb-e-Dyöb, mēlōŋ chō ámpē áyāle e'pun é'láán.” ²⁰Dōw ábē bad bēhōbēé bánken, “Enén ndáb eché bétédé móom mé mwē méniin ne mwē ntóób chōw éhōbēé weé mōwōlōŋ áyāle e'pun é'láán-e?” ²¹Boŋ ndáb eché Yesue áhōbē'áá ebédéé dásō eche yāl. ²²Néwó ámbíd eche Yesue áwédé boŋ Dyöb ápuūd mō, dōw ábē bembapee békámténé dyam ádē ánlāá'é bó. Béndübē mam mímə méténlédé á kálag e Dyöb, bédúbé-ʼe e'yale ábe Yesue ánhōbpē.

Yesue abíí mod asyóál nlém áte

²³Á pónde e Ngande e Nnyíme-ámin, áde Yesue ámbēē á dyad á Jerusalem, bad híín béndübē mō ngáne bényín-nē menyáké mímə ábeleé. ²⁴Boŋ ké nē, Yesue enkēsummé nlém áwāb, áyāle ambíí moosyóál áte. ²⁵Modmod enkēntēŋgenné mō dyam aláa tēŋgene mod ampée áyāle mwēn ammād moonyoŋ asyóál nlém abíí áte.

Yesue bó Nikodemuse

3 Mod nhóg abédé bán Nikodemuse. Abédéé nhóg awē alyógté'áá bad bé

Israel abé-ʼe epepé é bad bé Farisia. ²Mbwe nhóg ampē wée Yesue nkuu, álāŋgē mō aá, “A-meléed, sēchemé nēn bán, edíí meléede awē Dyöb álómé. Áyāle nzé Dyöb déesé ne mod, eéhlēē-se ábelé mekan mé menyáké mímə ébeleé.” ³Yesue ankwentén mō aá, “Ne mbále, modmod eéhlēē-se asól á nkamlen í Dyöb ésebán achyáádté ámpē.” ⁴Nikodemuse-ʼe ansedéd mō aáken, “Chán mod awē amaá akwog áhele se achyáád ekóólé-ekóólé? Éesaá mbále nēn bán eéhlēē-se asól á abum ádē nyaá ngen eché élónténé ébe ábel béchyáa mō ámpē-ye?” ⁵Dōw Yesue átimtanné mō aá, “Ne mbále, nlāŋge we meé, nzé béēchyáa mod ne mendíb ne Edəəđəŋ eéhlēē-se asól á nkamlen í Dyöb. ⁶Ane awē achyáádté ne moonyoŋ a ekob, adíí moonyoŋ. Awē mō-ʼe achyáádté ne Edəəđəŋ é Dyöb adíí Edəəđəŋ. ⁷Weebág menyáké ngáne íhōbē meé ‘Mod atēŋgéné achyáád ekóólé.’ ⁸Nzé epub éhōbē bán chō étóme’, ped eché édóá ake chō ékagké. Ewóge’ ntogag ímme ébeleé boŋ weebíéʼé wée ébídeé kéʼe wée ékagké. Melemlem nē dōw edíí ne mod ké ahéé awē achyáádté ne Edəəđəŋ é Dyöb.” ⁹Héé Nikodemuse ásedteé mō aáken, “Chán nēn áhelese ábenled?” ¹⁰Yesue ankwentén mō aá, “Néé edíí meléede ambáá a bad bé Israel weéhlēʼ mímén mekan asōŋten-ne?” ¹¹Ne mbále, nlāŋge we meé, dyam áde sébíí dōw séhōbēé. Sébíde-ʼe mbōŋ ne dyam ádē sényíné. Boŋ nyé modmod nyéekwenteneé chōm éche séhōbēé adúbe. ¹²Néé ílāŋgeé nyé mekan ímme méde mekan mé nkōŋsé, nyéedúbpe, chán-nō nyémwéé adúbe nzé nlāŋgé nyé mekan mímə méde mekan me nkoŋ í mīn?” ¹³Modmod eékiíʼé á nkoŋ í mīn étómeé Mwān-a-Moonyoŋ awē abídeé áwed boŋ ápe á nkōŋsé.” ¹⁴Ngáne

Mosee âmbomée nyə á akon^{††} boŋ atíí dó ámin á ehyánge, melemlem nê dóó bétíí'é Mwän-a-Moonyoŋ. ¹⁵Nén débenléd âbel boŋ kénzée awë adúbpé mó ákud alongé áde déemaá'.

¹⁶Dyöb átomténé bad bé nköŋsé adəŋ. Né-óó anlóm ímmē mpom í Mwän âbel kénzée awë adúbpé mó eewág boŋ ákud alongé áde déemaá'. ¹⁷Dyöb dénkên-lómmé awe Mwän á nköŋsé ákáad bad. Alongé á bad dóó anlómme mó ásoŋ. ¹⁸Kénzée awë adúbpé mó eék-waá nkáásé, boŋ kénzée awë eedúbpé mó, amaá nkáásé akwe áyāle eedúbpé mpom í Mwän í Dyöb. ¹⁹Nén dóó mbakú e Dyöb edíí: E'nyínen bé ekíde é'pédé á nköŋsé, boŋ baányoŋ bédáá ehíntén tómaa e'nyínen bé ekíde áyāle ímmāb mbeltéd ídē mbéb. ²⁰Kénzée awë abele mbéb, akóó ábē e'nyínen bé ekíde, éepaá-'aá á e'nyínen bé ekíde-tē ábāŋ nén ímmē mbeltéd mé mbéb méēbíde áwed. ²¹Boŋ kénzée awë abele mam mé mbále, abíde' á e'nyínen bé ekíde âbel nén bad bényin bán kéchéé échē ábeleé awógne Dyöb.

Mboŋ echē Jone təŋgene Yesue

²²Ámbid e nê, Yesue ne ábē bembapee bēnkē á mbwóg e Judeya. Bóóó bēndyēé áwed nguse é e'pun, ádusán-ne bad. ²³Jone mómpē adusánáá bad á dyad á Anon benben ne á dyad á Salim áyāle mendífb mémbē áhed bwāmb-wam. Bad békágé'áá áwē, ádusán-ne bó. ²⁴Nén ábédé byánán bēhē Jone á mb-wog. ²⁵Бод-од, doŋge dé bembapee ábe Jone bépéntánáá ne mod a Israel təŋgene nwobe í yəl. ²⁶Dóó bépédé wée Jone boŋ bélāŋgē mó bán, “A-meléed, ekamtan mod awë nyúmō nyēbédé á ped e edífb é Jodan eníníí? Mod awë éhóbé'áá mam á yəl echē. Nóné'! Móó adusan bad

níníí! Bad híin békagke áwē.” ²⁷Jone ankwentén aá, “Modmod eéhēlē-se ákud chóm, ésebán Dyöb ábágé mó chó. ²⁸Nyēbēn nyédé me mbóŋ nén bán men-hób meé saké me ndé Ane-awë-Béwógté. Dyöb dénlóm me á'sō áboŋsen bad áyāle epe éche Ane-awë-Béwógté. ²⁹Mod awë akude sómbé móó awóó sómbé. Boŋ nsón-a-echoŋ a mod awë akude sómbé, awë atyéeme mó á nkəg áwōglān mó, abāg menyínge nzé awóge mó ehób. Né-óó, nén dóó ákásá boŋ nlón ne menyínge. ³⁰Edúbé échē étəŋgéné nēe échəgkēé, échēm-me ésude'.”

Ane awë abíde ádyöb atómé moosyáál

³¹Ane awë abíde ádyöb atómé moosyáál. Ane awë mó-'e achyáádté á nköŋsé adíí mod a nköŋsé, áhōbē-'e mam mé nköŋsé, boŋ ane awë abíde ádyöb adé ámin e moosyáál. ³²Chóm éche ányíné ne éche áwógé chóó áhóbēé boŋ ké nê, modmod eedúbpéé mó. ³³Boŋ kénzée awë akobé chóm échē áhóbé, né akwenténé ne nlém ísyāál aá Dyöb ádé mbále. ³⁴Póle e Dyöb chóó mod awë Dyöb álómé áhóbēé áyāle Dyöb déenonéé ámbid nzé abage' mod échē Edáóđəŋ. ³⁵Titée adáó awe Mwän, abagé-'e mekan mésyāál áwē mekáá. ³⁶Kénzée awë asumé nlém wée ane Mwän, akudé alongé ádé déemaá'. Boŋ kénzée awë eébēlē' ngáne áhóbé éekudté alongé áde déemaá', ábē akud nkógsen í Dyöb.

Yesue ne mmwaád a Samaria

4 Yesue ambíí aá Befarisia béwógé nén bán mókude ekud é bembapee tó-maa ne Jone, módusan-ne bó. ²(Kénéé Yesue mwēn éedusannaá bad, ábē bembapee bóó bédúsánáá bad). ³Awóg áde Befarisia bēnwōgkē nē dēmbēl Yesue an-

^{††}3:14 Nyə eche Mosee âmbomée ebédée nyə echē âmbenlé. Nê dóó Dyöb démbenlé áchood bad ábe nyə énlēdtē á ehyánge. Nzé bad bēnnōn ene nyə, bédyēē bwām. Nəm 21.9.

hidé á mbwóg e Judeya átim ámbid á mbwóg e Galilia. ⁴Byánán ãpe á Galilia antõngén née ápóo a mbwóg e Samaria. ⁵Á mbwóg e Samaria wê ampě á dyad áde béchõgeé bán Sika. Ádén dyad dém-bē benben ne ndõob echē ámbē ámbē beé mwān Josebe se e'bwõd. ⁶Áyõle ene ndõob echõg éche bēlímé éche bēbwélé'áá mendífb áte émbē áhed. Échén echõg é mendífb ébédéé éche Jakõbe. Ngáne eke énkõmedtē Yesue andyēé á nkag mé échē echõg é mendífb. Nén ábédé dyam-éé ádē kãd.

⁷Héé mmwáád a Samaria nhóg áhyédé mendífb abwel. Yesue anláá mój aá, “Hé me mwã mendífb mé amwé.” ⁸Enén pón-dé Yesue ábē bembapee bēnkě á dyad-tē áchan ndyééd. ⁹Héé ane mmwáád átimtanné mój aá “Ebé mod a Israel, me-'e mbé mmwáád a Samaria, échõmē me mendífb-e?” (áyõle bad bé Israel ne bad bé Samaria béechemtannaá.) ¹⁰Héé Yesue ákwentanné mój aá, “Nzé wembíí mende mé Dyõb, ebíí-'e mod awě ahedne we mendífb, né ehédné me mendífb. Né mbagé-'e we mendífb ríme mébage alongé.” ¹¹Ane mmwáád ankwentén mój aá, “A-Sáj, ké chõm éche bēbwenleé mendífb weewóo'é, echõg é mendífb-pe échábé áse, héé wētēdtē rímē mendífb rímē mébage alongé. ¹²Eched sáá ambáá Jakõbe mōnlyõgnéd sé échén echõg é mendífb. Mwēn, ábē bán ne ábē e'lém é'syõál, hén-éé bémwágé'áá mendífb. Nédē ehõbe bõob weé mój-tõmē Jakõbe-ye.” ¹³Yesue ankwentén aá, “Kézzéé awě amwédé rímén mendífb, píd ēbē ekób mój. ¹⁴Boj kénzēé awě ámwē mendífb ríme mébéé mój píd éekóbpé mój mbēd. Mendífb ríme mébéé mój, mébē mój áte née n'yélé ríme méēlēnē'.” ¹⁵Héé ane mmwáád álãnggeé mój aá, “A-Sáj, beé me rímē mendífb ábel nén píd eekóbé mémpē, meépãg-ke hén ábwel mendífb ámpē.”

¹⁶Dõo Yesue álãnggeé mój aá, “Kãg, éke échõg awõj nchóm, boj étim ámbid hén.” ¹⁷Ane mmwáád antimtén Yesue aá, “Mewóo'é nchóm.” ¹⁸Dõo Yesue áhõbeé aá, “Ekalé mbále weé mójwóo'é nchóm. Áyõle ekéwõj bechóm betáan, ké ane mod-te awě nyúmõ nyédé bõob eésáá awõj nchóm. Dyam áde échõbé ádē mbále.” ¹⁹Awóg áde ane mmwáád áwógé nē dõo álãnggeé Yesue aá, “A-Sáj, nnyíne nén meé edíi nkal é'dãõdõj. ²⁰Á mbõõd-mín hén dõo ábēd besáá bēbágé'áá Dyõb edúbé, boj nyé bad bé Israel nyéhõbe bán á Jerusalem dõo bétõngéné Dyõb edúbé abe.” ²¹Héé Yesue álãnggeé mój aá, “Á-mmwáád nén, sõjtén chõm éche nãnggeé we. Pón-dé ehúe' echē nyébaa Titée edúbé á mbõõd-mín hén ké'e á Jerusalem. ²²Nyé bad bé Samaria nyēbage chõm éche nyéebíí'é edúbé. Boj sé bad bé Israel sēbage mój edúbé ngáne sēbíí mój áyõle nén e'soõsoj é'húú dásõ ne bad bé Israel. ²³Boj pón-dé ehúe', emaa-'e ne ape, echē bad ábe bēbage Titée edúbé ne nlem nhóg bēbéé mój échē edúbé á Edãõdõj ne á mbále-tē. Échē ndín é bad chõo Titée áhedéé aá bēbage mój edúbé. ²⁴Dyõb ádíi Edãõdõj, bad-te ábe bēbage mój edúbé bétõngéné mój chõ abe á Edãõdõj ne á mbále-tē.” ²⁵Héé ane mmwáád álãnggeé Yesue aá, “Mbíí meé Ane-awē-Béwõgté ãpě. Pón-dé echē ápēé, átēnlēd sé mekan mésyõál áte.” ²⁶Héé Yesue álãnggeé mój aá, “Me awě sóo dekalē' me-éé ndé mój.”

²⁷Ene pón-dé chēn dõo ábē bembapee bēpédé. Yál enkõm bõ áte ányín née ákanleé mmwáád. Boj bõ modmod eésēdtēé mój aáken, “Cheé éhedéé?” Ké-'e “Cheé nyé ane mmwáád nyékaléé?” ²⁸Ane mmwáád antedé apom dé mendífb, átim ámbid á dyad-tē, áke aláá bad aá, ²⁹“Nyéhyag, nyényin mod awě álãnggé me mam mésyõál ríme nkēmbenlé. Nyé bán, saké Ane-awē-Béwõgté awě bésinēé nén-e?”

³⁰ Dóo ábē bad béhídté á dyad-tê áke dé atán Yesue.

³¹ Ene pónde, bembapee ábe Yesue bécháá'áá mó bán, "A-meléed dyé ndyééd." ³² Boŋ Yesue ankwentén bó aá, "Nwóó ndyééd e adyé echě nyéēbí'ě." ³³ Héé ábē bembapee bésedteé nhóg ne aníní bánken, "mod múmó apiínédé mó ndyééd-ě?" ³⁴ Dóo Yesue álanŋeé bó aá, "Echem ndyééd edíi ábel nsón míme mod awě alómé me, áhóbé aá mbel, ámad-te mó. ³⁵ Ngómě nyěyǝŋké ahób bán ámbíd e ngon éniin, né pónde e mbote epedé? Nyénone', nlánŋe nyé nén mée nyékéled did áte, nyényin ngáne mbote émaá mboŋsén abé, ápad á nzag-té. ³⁶ Ké bɔɔb mod awě apáde adé míme nsábe akud, alade mbote é alongé áde déemaá', ábel nén mod awě awéne bó mod awě apáde bó moosyǝl bēbē menyinge. ³⁷ Né-ɔɔ ngan echě békaleé nén bán, 'mod nhóg awéneé, aníní-'e ahúd edé mbále.' ³⁸ Me-é nlómé nyé mbote áke dé apád éche nyéewéneé. Bad bémpee bēbélé nsón, nyé-'e nyétombwan bó nsón."

Bad bé Samaria híin bédúbé

³⁹ Bad bé Samaria híin ábe bēmbíd áde dyad bēndübē Yesue áyǝle mam míme ane mmwaád ánlāá'ě bó. Ane mmwaád anláá bó aá, "Alánŋé me mekan mésyǝl míme níkémbenlé." ⁴⁰ Né-ɔɔ, áde bad bé Samaria bēpédé áwē, bēnchāŋ mó bán ádyee áwāb dyad. Né-ɔɔ, andyee áwed e'pun é'be. ⁴¹ Bad híin bémpee bēndübē mó áyǝle áde ayóge. ⁴² Bēnlāā ane mmwaád bán, "Saké dyam áde élanŋé sé dēmpen dóo ákáá boŋ sēdúbé Yesue, boŋ sēbēn sēwógné etúu, sēbíí-'e bán mwēn-éé akóŋté Nsoode a nkóŋsé abé."

Yesue achóŋté mwǎn a mod ambáá a ngómena

⁴³ Ámbíd e e'pun é'be Yesue anhidé á mbwóg e Samaria, áke á mbwóg e Galilia. ⁴⁴ Yesue mwēn anhób aá,

nkal é'dáodəŋ eewóó'é edúbé áwē dyad.

⁴⁵ Áde ápédé á mbwóg e Galilia, bad bēnkob mó. Bēnkob mó áyǝle bēmbē á Ngande e Nnyíme ámin á Jerusalem, bényin-ne mam mésyǝl míme ámbenlé.

⁴⁶ Héé Yesue átímé ámbíd á Kana, wée ántimédté mendíb mím. Áhed-te dóo mod ambáá a ngómena ábédé awě mwǎn ákónlé'áá á dyad á Kapenahum.

⁴⁷ Áde ane mod áwógé bán Yesue ábídé á mbwóg e Judeya apedé á mbwóg e Galilia, ampé áwē, achāŋ mó aá áhood mwǎn, awě ambé benben ne kwééd.

⁴⁸ Yesue anláá mó aá, "Nyé modmod nyéedúbpeé kóŋ né nyényiné e'chemléd ne menyáké."

⁴⁹ Ane mod ambáá a ngómena anláá mó aá, "A-Sāŋ, hyǝg, dékag kwééd edé ehób bán chó ekóbe awem mwǎn." ⁵⁰ Yesue antimtén mó aá, "Kǝg, awoŋ mwǎn ábē á alongé." Ane mod andúbé e'yale ábe Yesue, ákē-'e.

⁵¹ Áde ane mod ádíí adé á nzii e esú dóo ábē bembəlede bēbómné mó, boŋ bēlanŋé mó bán, "awoŋ mwǎn ábē á alongé." ⁵² Dóo ásédté bó pónde echě ane mwǎn ámbotédté bwām abé. Bēnlāā mó bán, "Ahéb dēntedé mó chān á ngóŋ póg."

⁵³ Dóo ane mod ákámtné aá míme melemlem mé pónde móo Yesue ánlāā'é mó aá, "Awoŋ mwǎn ábē á alongé." Né-ɔɔ, bóobe eche ndáb bēndübē Yesue.

⁵⁴ Ábén e'chemléd bóo bēmbē e'chemléd ábe é'lónténé é'be ábe Yesue ámbenlé áde ábídé á mbwóg e Judeya boŋ ápē á mbwóg e Galilia.

Yesue achóŋté eped é mod

5 Ámbíd e mímén mésyǝl, Yesue anké á Jerusalem á ngande e bad bé Israel. ² Á Jerusalem wē, benben ne Nsəl mé E'ké mé Ndyoŋ mí mbód, etoŋ ébédé áhed. Échén etoŋ bēchóge'áá chó á ehób é bad bé Israel bán Betzata. Énwōŋ mebepé métáan. ³ Á mebepé-te wē, bad bé nkole bēnkūmēn áhed, ábe bēkwédé ndím, ábe bédé e'ped é' bad ne ábe

béwédé eped.[¶] ⁵Mod nhóg abédé áhed awě akékolé á etún é móom mé mwě meláán ne mwě waam. ⁶Áde Yesue ápedé áhed annyín ngáne ane mod á-nánge ásē, abíí-’ε aá nkole mbémé mó á yǎl. Dóo ásédte mó aáken, “Edəə bwām adyee-ye?” ⁷Ane mod antimtén mó aá, “A-sánj, meewóo’é mod awe əsǎléd me á etonj-tē nzé mendífb mépúútédé áte. Nlédte ahóbb meé nǎsǎl, né mod ampée amaá asǎl.” ⁸Dóo Yesue álangeé mó aá, “Syəə əsē, étéd échoŋ ebúm, ékag.” ⁹Ábwǎg-ábwǎg ane mod andyě bwām, ányəg échē ebúm áte, ábootéd-te ake.

Epun éche nén dēmbenlédte ébédée á mbwe-mé-nkóme-áte. ¹⁰Né-ɔɔ, anyín áde bad bémháá bé Israel bényíné ane mod awě Yesue ándidte bwām, bēnsédéd mó bánken, “Chii ádé mbwe-mé-nkóme-áte, nzé dehídé-’ε mbéndé echéd, weetəŋgené ebúm apém se ébwagne’.” ¹¹Boŋ ankwentén aá, “Mod awě adidé me bwām anláá me aá, ‘Téd échoŋ ebúm, ékag?’” ¹²Hée bésedteé mó bán, “Nzé adé ane mod awě álangeé we aá, étéd échoŋ ebúm ékag?” ¹³Boŋ ane mod mwěn enkēnkongé Yesue abíí, ngáne Yesue ámmadté asǎl á amute-tē áde démbē áhed. ¹⁴Ámbid enē Yesue annyín ane mod á Ndáb-e-Dyöb. Áde ányíné mó, anláá mó aá, “Nóné’, emaá bwām adyee. Weébēlē mbéb ámpē ésebé nē, né wětóm atag ngáne étágé’áá nē.” ¹⁵Hē dóo ane mod áhídté, boŋ áke álangeé bad bémháá bé Israel aá Yesue móo adidé mó bwām. ¹⁶Né-ɔɔ, bad bémháá bé Israel bēmbóotéd Yesue mekuu ahíd áyāle achóŋtē mod á mbwe-mé-nkóme-áte. ¹⁷Yesue antimtén bó aá, “Echem Sánj ayǎgké nsón abel, me-’ε ámpē ntəŋgéné nsón abel.” ¹⁸Enén póle echē Yesue ánhóbpē, embēl yǎl ennabé bad bé Israel atod áte áwúu

mó, áyāle saké mbéndé e mbwe-mé-nkóme-áte, chěmpen ábóó boŋ achagé Dyöb aá Sáá, nédē alúmte’ aá bó Dyöb bétáó.

Ngíne e Mwǎn a Dyöb ehúú ne Dyöb

¹⁹Né-ɔɔ, Yesue antimtén ábē bad bémháá bé Israel aá, “Á mbále, nlange nyé nén meé, Mwǎn a Dyöb eébēlēē dyam ké ahóg ne mó mwěn. Mekan íme ányíneé Sáá abele’ móo mǎmpē ábeleé. Kéchéé éche Sáá ábeleé chǎo mǎmpē ábeleé. ²⁰Ngáne édíí nén bán Sáá adəə Mwǎn, alúmte mó chóm tée éche ábeleé. Álüméd-te mó ndəle é mekan éche é-tómé ímmén, ábel ékómed nyé yǎl áte. ²¹Ngáne Sáá ápuudteé bad boŋ ábagé-’ε bó alonggé, melellem nē dóo Mwǎn mǎmpē ábageé alonggé wée kenzéé awě ádóó alonggé abe. ²²Melellem-’aá Sáá éékāádtēē modmod. Abagé Mwǎn ngíne esyəəl ákáad bad. ²³Abelē nē ábel boŋ bēbage Mwǎn edúbé melellem ngáne bēbageé Sáá. Kenzéé awě eébage Mwǎn edúbé, né eébageé ké Sáá awě alómé Mwǎn edúbé. ²⁴Ne mbále, nlange nyé nén meé, kenzéé awě awógé ábēm e’yale boŋ adúbé mod awě alómé me, akudé alonggé áde déemaá’, békáád-taá mó. Amaá atóm á kwééd, asǎlé á alonggé. ²⁵Ne mbále, nlange nyé meé, pónde ehúe’, emaá-’ε ape, echē bad ábe béwédé béwögkē ehóbb e Mwǎn a Dyöb, bad ábe béwög-ke chǎo bēbē á alonggé. ²⁶Ngáne alonggé áhúú ne Sáá, melellem nē dóo ábélé aá alonggé áhúu ne Mwǎn ámpē. ²⁷Abagé-’ε Mwǎn ngíne ákáad bad áyāle Mwǎn adíí ane awě béchəgeé bán Mwǎn-a-Moonyonj. ²⁸Nén déékómtē nyé yǎl áte; pónde ehúe’ echē bad bésyǎl ábe béwédé béwögkē échē ehóbb, ²⁹bébid-te á soŋ-tē: Bad ábe bēbélé mboŋ, bēpuú ábē

[¶]5:3 Donje á kálag ábádé nchoo 3b-4: *Ábē bad bé nkole bémbe áhed ásin bán mendífb mépuuted áte. 4 Ébédé nén bán, pónde-té ángel eche Sánjwéé ehyagáá asud á etonj-tē wé épuuted chǎo áte. Nzé émbenléd-te nē, mod a nkole ké ahéé awě ansébé asǎl áwéd-te nkole ímmáá’áá mó.*

á alongé, ábe bó-'e bébéle mbéb bépuú békud nkógsen.

Mbónj áyāl wée Yesue

³⁰ “Dyamdyam déesaa áde níhele mbél ne mmën. Ngáne echem Sáj alángé me aá nkáad nê dɔɔ nkáadtéé, né-ɔɔ mbakú echém etyéémé. Etyéémé áyāle meekáadtéé ngáne mmën ndáá, boŋ nkáadte' ngáne mod awě alómé me áhedeé.

³¹ “Nzé mbídé echem yāl mbónj né ene mbónj echě mbídéé eékbenedé. ³² Boŋ mod ampée adé awě abíde me mbónj, mbíí-'e nén meé, mbónj echě abídeé me ekóbnédé. ³³ Nyênlóm bad wée Jone, mó-aá abídé mbónj tângene mbále. ³⁴ Éesaa nén bán, moonoyŋ atáŋgéné me mbónj abíd. Boŋ nlángé nyé tângene mbónj eche Jone, ábel nyédúbe me, nyékud e'soósoŋ. ³⁵ Jone abédée née etrukánj éche échodne', épenté-'e ekíde. Nyêmbé menyinje áhíd ábê e'nyínen bé ekíde áyāle esónj é pónde. ³⁶ Boŋ nwóó mbónj echě etómé ké mbónj echě Jone ámbídtē. Nsónj míme echem Sáj ábágé me aá mbel m-mad, mmën mbíde mbónj nén bán echem Sáj móɔ alómé me. ³⁷ Echem Sáj awě alómé me mwën ámpē abíde me mbónj. Nyéewógéé mó ehóɔb, nyéenyíné-'aá mó mbéd. ³⁸ Nyéedúbpeé ane awě alómé, né-ɔɔ nyéemwagké bán échě eyale édyee nyé á nlém-tē. ³⁹ Nyékídte' Eyale é Dyöb ahed áte áyāle nyêwêmtan bán nyéékúd alongé áde déemaá' áwēd-te. Echén Eyale chën-ée éhóɔbe áyāl echém. ⁴⁰ Ké nê, nyéehédēē ape áwēm ábel boŋ nyékud alongé áde déemaá'.

⁴¹ “Saké edúbé é baányŋj níhedeé. ⁴² Boŋ mbíí nyaa é bad éche nyédíí, mbíí-'e meé nyéewôŋneé Dyöb edŋŋe á nlém-tē. ⁴³ Mpedé á dín áde echem Sáj, nyéekobéé me, boŋ nzé mod ampée apedé á dín áde dën, nyéekob mó. ⁴⁴ Nzé nyékene' nhóg ne anííí, nyéwogé bwám, boŋ nyéébēlēē ngáne Dy-

öb dën dékenné nyé. Chán-nō nyédúbēē me? ⁴⁵ Ké née nyéekobéé me, nyéewém-tán bán, me-éé mēlāā echem Sáj meé nyéekobéé me. Mosee awě nyélyógé nlem áwē mwën-neé akóŋté ane abé awě áhóɔb aá, nyébelé mbéb. ⁴⁶ Nzé nyênkōŋ Mosee adúbe né nyédúbpeé me, áyāle nén, áyāl echém dɔɔ ántenle mam míme átélé. ⁴⁷ Boŋ née nyéedúbpeé mekan míme átélé, chán nyédúbēē ábēm e'yale?”

Yesue adítte ndun e mod

(Mat 14.13-21; Mak 6.30-44; Luk 9.10-17)

6 Ámbid e mímén mésyāōl, Yesue ne ábē bembapee bēchabé edib é Galilia éche béchogéé bán edib é Tiberia. ² Ndun e mod ehídé'áá mó áyāle bényíné'áá menyáké míme ábélé'áá ngáne á-chóóŋté'áá bad bé nkole. ³ Héé Yesue ne ábē bembapee békíí á ekone-mín boŋ bédyēē ásē. ⁴ Pónde e Ngande e Nnyíme-ámín e bad bé Israel embé benben. ⁵ Asad áde Yesue ásádé díd annyín ngáne ndun e mod éhúé' é mó benben. Dɔɔ ásedteé Filibe aáken, “Héé déchanné ndyééd echě débeé ábén bad ádyé?” ⁶ Ansedéd mó nê ákæg mó áyāle mwën ammad abíi chóm éche ábenlé. ⁷ Filibe ankwentén aá, “Étēd tómaa ne mbwókel é kábpe ébe áchan ndyééd éche ékwognéd ábén bad bésyāōl adyé ábel boŋ mod téé ádyé mwátiíd.” ⁸ Dɔɔ Yesue awě mbapee ampée, Andreyá, Simón Petro mwányŋj áhóɔbé aá, ⁹ “Mwá kódemod adé hén awě awánlé e'wele é'táan ábe bébénlé ngun é báli, awánlé-'e súu ébe, boŋ chán enén ndyééd éheleé-se ékwōg enén ndun e mod?” ¹⁰ Dɔɔ Yesue álángéé ábe bembapee aá, “Nyéláa ábē bad, bédyee ásē.” Nkəákəə ambud abé á ped e áde abwóg a hóm. Né-ɔɔ, ábē bad bésyāōl bēndyee ásē. Á amute-tē wē, baachóm bébédeé dyam e'kálé é'táan. ¹¹ Héé Yesue átédé ábē e'wele, ásagnān Dyöb, boŋ ábē bembapee békabpeé bad. Ámbél melemlen ne

echê súu. Mod-téé andyé ngáne áhédé'áá. ¹² Áde bó moosyáál bémáá akód, Yesue anláá ábē bembapee aá, “Nyélad ndyééd echē elyāgé ásē. Ndyééd ké póg ee-bébé’.” ¹³ Né-ǎǎ, áde bémáá adyé bēnlād ndyééd echē enlyāg ásē, enlón e'lōŋ dy-ōm ne é'be. ¹⁴ Anyín áde ábē bad bényíné mímén menyáké míme Yesue ábélé bēnhōb bán “Ne mbále, nkal e'dāōdāŋ awē bēnhōbpē bán āpē á nkōŋsé mó nén.” ¹⁵ Yesue ambíí aá bēhede mó akób ānyāged mó ábē kēŋ. Né-ǎǎ, antīm ámbid á ekone-mîn.

Yesue akií á mendíb mîn

(Mat 14.22-33; Mak 6.45-52)

¹⁶ Ngukél, bembapee ábe Yesue bēnkē á edib. ¹⁷ Bēnsól á bōle-tē, béchabpé edib, bétimnád á Kapenahum. Ehíntén êmmād ape áde Yesue éēpédéé wēe bédíí. ¹⁸ Enén pónde epub é ngíne étómé'áá, épuutád-te mendíb áte. ¹⁹ Bōǎb-pǎǎ be-mbapee bēmmād ake ké máyl méláán ké'e méniiin, dǎǎ bényíné Yesue akag á mendíb mîn, átimnád benben ne ábab bōle. Mbwóg í ngíne ménkōb bó. ²⁰ Bōŋ anláá bó aá, “Me-éé ndé, nyéebáá.” ²¹ Héé bétédé mó á bōle-tē ne menyīŋge, ábwōg-ábwōg bēpēēn-ne bōle á nkin wēe békágé'áá.

Yesue mó adé ewele éche ébage' alongé

²² Néé bīn é'sāŋgé, ndun e mod echē enlyāg á múde mé edib mímíníí wēe Yesue ne ábē bembapee bēmbídtē, bēnchem bán, ngukél echē entóm, bōle e'hóg bēnpen bǎǎ bēmbē áhed. Bēmbīi-é bán Yesue enkēnsónlé áwēd-te ne ábē be-mbapee. Bēmbīi bán ábē bembapee bēnpen bǎǎ bēnkē. ²³ Myōle mémpēe míme mémbid á dyad á Tiberia mémpē á nkin mé edib benben ne hōm áde ene ndun e mod éndyēē e'wele ámbid echē Sāŋgwéé ámáá Dyōb asāŋnen. ²⁴ Áde ene ndun e mod ényíné nén bán, Yesue ne ábē be-

bapee béesaá áhed, bēnsól á myōle-tē wē, békē á Kapenahum, áke dé ahed Yesue.

²⁵ Áde ábē bad bēpédé á ped e edib enííí, bényin Yesue. Bēnsedéd mó bán, “A-meléed, pónde ehéé épédé hén?”

²⁶ Yesue ankwentén bó aá, “Ne mbále, nlāŋge nyé nén meé, saké menyáké míme mbélé íkǎǎ bōŋ nyéhedé me. Nyéhede me áyāle e'wele ábe nyédyédé bōŋ nyékód-te. ²⁷ Nyéewāg ntú áyāle ndyééd echē ebǎǎde', bōŋ nyéwāg ntú áyāle ndyééd echē ebāg abé ne abé á alongé áde déemaá', chǎ-'aá ebage alongé áde déemaá'.

Ene ndyééd chǎǎ Mwān-a-Moonyōŋ ábēé. Mǎǎ Dyōb Titée áhédé e'chem aá ábel nē.” ²⁸ Dǎǎ ábē bad bēnsedéd Yesue bánken, “Cheé sétāŋgéné abel, ábel bōŋ sébel mekan míme Dyōb áhedéé aá, sébel?”

²⁹ Yesue ankwentén aá, “Dyam áde Dyōb áhedéé aá nyébel ádíí ádúbe me awē álómé.” ³⁰ Bēntimtén Yesue bán, “Menyáké méhéé wēbenlé míme sényinnē bōŋ sēdúbé wē. Cheé mmōn wékoŋgé abel? ³¹ Ábēd betaa bēndyē mána á ehyāŋge ngáne étén-lédé á kálag e Dyōb nén bán, ‘Ambag bó e'wele ábe é'bídé ádyōb aá bédyē.’”

³² Yesue anhǎǎ aá, “Ne mbále, nlāŋge nyé nén meé, saké Mosee mǎǎmbē nyé ewele éche ehúú ádyōb, bōŋ echem Sāŋ mǎǎmbē nyé ewele éche ehúú ádyōb. ³³ Áyāle me-éé ndé échē ewele éche Dyōb ábágé, échē ehúú ádyōb, echē ábageé baányōŋ bé nkōŋsé alongé áde déemaá'.”

³⁴ Dǎǎ bēlāŋgeé Yesue bán, “A-Sāŋ, bagé sé échén ewele pónde ésyāǎl.” ³⁵ Yesue anláá bó aá, “Me-éé ndé ewele éche ébage alongé áde déemaá'. Kénzéé awē apedé áwēm, nzaa éekóbpé mó ámpē. Kénzéé awē adúbpé me, píđ éekóbpé mó ámpē. ³⁶ Nlāŋgé nyé nén meé nyēnyíné me bōŋ nyéedúbpé me. ³⁷ Bad bésyāǎl ábe echem Sāŋ ábágé me, bépé áwēm. Kénzéé awē apedé áwēm, méebāŋgé mó akob. ³⁸ Áyāle meebídeé ády-

ōb ābel ngāne ébōḡnéde me. Mpedé ābel ngāne ébōḡnéde echem Sāj awě alómé me. ³⁹Boḡ nén ádíi mewēmten íme ane awě alómé me, aá átíntē bad bésyāōl ābe ābágé me, meebódé ké nhóg, boḡ aá ípuud b́ moosyāōl á epun é asóg. ⁴⁰Echem Sāj ahede aá moosyāōl awě anyíné mwān, adúbé-’e ḿ, ákud alongé áde déemaá’. Měpuúd-te b́ á epun é asóg.”

⁴¹Ábē bad bé Israel bēmbōotéd anyoo áte t̄ngene Yesue, ahób áde áhóbé aá, “Měé ndé ewele éche ébídé ády-ōb.” ⁴²Hē d́o bēhóbéé bánken, “Sáá Yesue, mwān awě Josebe nén-e? Ngómē debíí sáá ne nyaḡ? Chán-nō áhelese áhōbē aá móbídé ádyōb?” ⁴³Yesue anláá b́ aá, “Nyésōg anyoo áte. ⁴⁴Modmod éehēlēē-se ápe áwēm, ésebán Titée awě alómé me apeéne ḿ áwēm. Měpuúd-te ḿ á epun é asóg. ⁴⁵Éténlédé ngāne bekal b́ d́adōdḡ bēhóbé nén bán ‘Dy-ōb déyāgēd b́ moosyāōl.’ Kénzée awě awóge’, áyāgkē-’e wée Titée, apag áwēm. ⁴⁶Éesaá nén bán, mod ké nhóg akényin Titée. Ane awě abídé wée Dyōb mwēm-pen ḿo akényin Titée. ⁴⁷Ne mbále, nlāḡge nyé nén meé, kénzée awě adúbpe me ákūd alongé áde déemaá’. ⁴⁸Me-éé ndé ewele éche ébage alongé. ⁴⁹Ábēn betaa béndyē mána á ehyaḡge, boḡ ké nē, bēnwē. ⁵⁰Boḡ ewele éche ébídé ádyōb édé nyaa echē kénzée awě adyédé ch́ó éewáá. ⁵¹Me-éé ndé ewele éche ébage alongé éche ébídé ádyōb. Kénzée awě adyédé échē ewele, ābē á alongé á ngín-dé ne á ngíndé. Échén ewele éche mébeé nyé édíi echem yāl echē mébē ābel boḡ níkode alongé dé nkōḡsé.”

⁵²Áde ábē bad b́wógé nē, bēnlīḡ, bēn ne bēn bébootéd-te mpentēn í ngíne, bésēdté bánken, “Chán anén mod áhele atéd eche yāl, ábe syānē aá dédyāḡ?” ⁵³Yesue anláá b́ aá, “Ne mbále, nlāḡge nyé nén meé, nzé nyéedyéde yāl e Mwān-a-Moonyoḡ nyēm-wé-’e ímē

mekíí, nyéekudté alongé áde déemaá’. ⁵⁴Kénzée awě adyédé echem yāl, amwé-’e ímēm mekií, ákūd alongé áde déemaá’, měpuúd-te ḿ á epun é asóg. ⁵⁵Áyāle echem yāl ch́ó ekōḡté ndyédé abé, ímēm mekií-’e mékoḡ mmítéd abé. ⁵⁶Kénzée awě adyédé echem yāl, amwé-’e ímēm mekií, alyāgé adé ne me, me-’e nlyāgé ndé ne ḿ. ⁵⁷Titée awě akāe boḡ bad b́bē á alongé, ḿ alómé me, ḿ akāe-’e boḡ mbé á alongé. Melemlem nēe kénzée awě adyédé echem yāl, mébenlé abé á alongé. ⁵⁸Né-ḡḡ, me-éé ndé ewele eche ébídé ádyōb. Meesaá nēḡgāne ewele éche ábēn betaa béndyē, boḡ ké nē b́wé. Boḡ kénzée awě ádyē echem yāl ābē á alongé á ngíndé ne ngíndé.”

⁵⁹Yesue anhób ímēm mésyāōl áde áyāgté’áá á ndáb e mekáne e bad bé Israel á Kapenahum.

E’yale ábe Yesue é’p̄ene’ alongé áde déemaá’

⁶⁰Áde bad híin ábe b́hídé’áá Yesue b́wógé ímēm mekan b́nhōb bán, “Ádén ayāge álélé ahíd. Nzée ahele ákob ene ndín e dyam?” ⁶¹Yesue ambíí aá, b́nyoḡge áte áyāl echē, né-ḡḡ anláá b́ aá, “Nē áwag nyé á yāl-e? ⁶²Chán-nō nyéhōbpē áde nyényinnē Mwān-a-Moonyoḡ apumme’ ámbid ámin wée ámbidte! ⁶³Edāsdḡ é Dyōb ch́o ébage’ alongé. Ekob é yāl éesaá dyamdyam. E’yale ábe nlāḡge nyé é’díi edāsdḡ ne alongé. ⁶⁴Boḡ ké nē, nyé doḡge á bad nyéedúbpeé.” (Bootya á pónde éche Yesue ábóótédé ayāged, ambíí bad ábe b́eedúbé, abíí-’e mod awě āsōm ḿ.) ⁶⁵Ambád ahób aá, “Nén d́o ákás boḡ nláá nyé meé modmod éehēlēē-se ápe awēm ḱōḡ né echem Sāj abelé boḡ ápē áwēm.”

⁶⁶Bootya ene pónde nē dēnkḡḡ bad ábe b́hídé’áá Yesue b́sóg ḿ ahíd, b́tīm-me ámbid. ⁶⁷Hée Yesue ásedtéé

ábē bembapɛɛ dyôm ne bébe aá, “Nyém-pē nyēhede atim ámbid-e?” ⁶⁸ Simôn Petro ankwentén mós aá, “A-Sán, wée nzéé sékéé? Wɛ-éé ewóó e’yale ábe é’kəə’ boŋ mod ákūd alongé áde déemaá’.” ⁶⁹ Sê-dúbépé sêbíí-’e bán, wɛ-éé edé Ane-awě-Asáá awě abidé wée Dyöb.” ⁷⁰ Hée Yesue ákwentanné bós aá, “Éesaá mbále bán mpwedé nyé bad dyôm ne bébe-ye? Boŋ ké nê, nyé mod nhóg adíi mod a Satan.” ⁷¹ Judase, mwän a Simôn Iskariode mós Yesue áhóbé’áá. Kénée ámbēē mbapɛɛ nhóg átíntê e bembapɛɛ dyôm ne bébe, mós ankě Yesue ntúré.

Yesue ne baányan

7 Ámbid e ímmén mésyāāl, Yesue ak-agé’áá mebwóg ne mebwóg á mbwóg e Galilia. Enkëndəŋgé ake á mbwóg e Judeya áyāle bad bé Israel béhédé’áá mós awúu. ² Bəəb-ɔs, Ngande e E’bem ^{§§} bad bé Israel embé benben. ³ Hée Yesue baányan bəlāŋgeé mós bán, “Etəŋgéné ádén abwóg á hóm ahide, éke á mbwóg e Judeya ábel bad ábe béhíde wɛ bényin menyáké ímme ébeleé. ⁴ Mod eéblēē nsón á e’koŋnéd-te, nzé ahede aá mósbyeen. Ngáne ébeleé ímmén mekan mésyāāl ébel nkōŋsé ísyāāl mbíi wɛ.” ⁵ (Ké Yesue baányan bénkëndúbéé mós.) ⁶ Hée Yesue álāŋgeé bós aá, “Echem pón-dé eépédéé. Boŋ ne nyé, echen pón-dé edé pón-dé ésyāāl. ⁷ Nkōŋsé méehelélé-se íkōs nyé. Boŋ íkós me áyāle mpanlad bós ímmāb mewusé áte. ⁸ Nyébós nyékag á ngande. Méekaá áwed áyāle echem pón-dé eépédéé.” ⁹ Yesue amaá-’aá ahób nê, abé abé á Galilia.

Yesue akií Ngande e E’bem á Jerusalem

¹⁰ Ámbid e pón-dé áde Yesue baányan bémáá ake á Ngande e E’bem, móm-

pē ankě áwed. Boŋ enkēnlúmédté yāl. Ankě nyaa eché bad bénkēmbíí’é ndin e mod eché adíi. ¹¹ Benkamlɛɛ bé Israel béhédé’áá mós á ngande-tê, bésedté bánken, “Hée mómós adíi?” ¹² Átíntê e ndun e mod eché embé á ngande-tê wê, doŋge á bad béhóbé’áá bán, “Adíi mod a bwām,” ábííí-’e bán, “Aáy, adoge bad dogén.” ¹³ Boŋ bós modmod bénkēmbíídté yāl áwed áyāle bēbáá’áá bad bēmbáá bé Israel.

¹⁴ Áde ngande ékwógé ape átíntê, Yesue ankě asól á Ndáb-e-Dyöb, ábootéd ayóged. ¹⁵ Yāl enkóm benkam-lɛɛ áte bwāmbwam təŋgene áde ayóge. Né-ɔs, bēnsedéd bánken, “Chán anén mod ámwédé ímmén mam mésyāāl abíi áde éekii’é á esukéle é mbéndé?” ¹⁶ Hée Yesue ákwentanné bós aá, “Ayóged áde n’yógtɛé déesaá ádêm. Adíi áde mod awě alómé me. ¹⁷ Kénzée awě awémténé abel ngáne Dyöb áhedeé, ábíi ké ádêm ayóge ahúu ne Dyöb ké’e ahúu ne mměn. ¹⁸ Kénzée awě ahóbne eché kunze, abele nê áhede eche yāl edúbé. Boŋ mod awě ahedte’ mod awě alómé mós edúbé, asáá nlém á abum, eesaá mod a metóm. ¹⁹ Éesaá mbále nén bán, Moseɛ abagé nyé mbéndé-ye? Ké nê, nyé modmod eehídéé mbéndé éched. Cheé ékós boŋ nyéhedeé me awúu?” ²⁰ Dós ene ndun e mod ékwentanné mós bán, “Edəádəŋ é mbéb édé wɛ áte. Benzébádé béhede wɛ awúu?” ²¹ Yesue ankwentén bós aá, “Nsón nhóg ímme mbélé, íkómté nyé moosyāāl yāl áte. ²² Moseɛ ambě nyé mbéndé aá, nyéyage áben bán (kénée édíi bán, saké Moseɛ mósmbbootéd. Ábēn betaa bós bēmbbootéd). Né-ɔs, nyéyage bad á Mbwe-mé-nkóme-áte. ²³ Nzé bəyágé mod á mbwe-mé-nkóme-áte, ábel bēébōō’ mbéndé e Moseɛ, cheé ékós boŋ nyéliŋné me

§§7:2 *Ngande e E’bem*: ebédée ngande eché bad bé Israel bēbélé’áá ákamten pón-dé eché ábāb betaa bēdyéé’áá á e’bem-tê áde bēbédé á ehyanŋe, áde bēhídté á Egipto.

áyāle ndídé mod bwām á mbwē-mé-nkóme-áte. ²⁴Nyéekáádté dyam áde mbéle ngáne nyényíne, nyékáad ngáne éhednadté.”

Bán Yesue móde Ane awě básineé-ye?

²⁵Hée dōo donje á bad bé Jerusalem béhóbeé bánken, “Saá mod awě béhedeé awúu mó nén-e? ²⁶Nyénóné’, akanle bad á tōl e ékwé, bad bémbáá béesaá-áá mó dyamdyam aláa. Kapōg bébífí bán ne mbále, móde Ane-awě-Béwógté-yōō! ²⁷Boj éehelée-se ébé nē, áyāle debífí bán pónde échē Ane-awě-Béwógté ápeé, modmod éebífé wée ábidé. Debífí wée anén mod ábidé.” ²⁸Yesue ambé áyāgté’ á Ndáb-e-Dyōb. Áde áyāgté dōo áchógté ehōb ámín aá, “Ée, nyébífí me bwām, nyébífí-’e wée mbídé. Meépedeé hén ne mmēn. Ane awě alomé me adé mbále. Nyéebífí’é mó, ²⁹boj me pen mbífí mó áyāle áwē dōo mbídé, mó-’aá alomé me.” ³⁰Áde áhóbe nē, béhedeé’áá mó akób, boj modmod enkēmbánné mó ké ekáá á yāl, áyāle eche pónde enkēmpaá. ³¹Ké nē bad híin átinté ene ndun e mod béndübē mó. Béhóbe’áá bánken, “Áde Ane-awě-Béwógté ápeé, ábēl e’chemléd bé menyáké, míme nótómé míme anén mod ábélé-ye?”

Befarisia bélomé bad ákób Yesue

³²Befarisia bēnwōg nēe bad bényonjeé áte, béhóbeé mímén mekan tēngene Yesue. Né-’ó bōobe beprise bémbáá bēnlōm bembalede ákób mó. ³³Hée Yesue áhóbeé aá, “Ndíi ndé ne nyé, boj mwāmpin m pónde mēsū ámbid wée ane awě alomé me. ³⁴Ámbid enē, nyéēhēd me, boj nyéenyínné, wée mébēē-’e nyéehenlé ape áhed.” ³⁵Nē dēmbēl benkamlene básedté nhóg ne aníní bánken, “Hée anén mod múmó áhedeé ake, wée syánē déehenlé mó anyín? Áhede ake á aloj á Grikia wée ábēd bad bédíí á ebwóg áyāged bad bé Grikia-ye? ³⁶Ahóbe’

aá deéhēd mó boj déenyínné mó. Aá déehenlé-’e ape wée móbēē. Cheé nē álúmtéé?”

E’dífb bé mendífb mé alongé áde déemaá’

³⁷Epun é asóg é ngande éche éntōmtēn etógnén abé áyāle ene ngande émpē. Yesue antyéém ámín, dōo áchógté ehōb ámín, áhōbē aá, “kénzéé awě pid ékóbé áhyag áwēm áhye ámwē mendífb. ³⁸Kénzéé awě adúbpe me, Kálag e Dyōb ehóbe aá, ‘e’dífb bé mendífb mé alongé bēbidē mó áte é’sobpe.” ³⁹Edáádəj éche Ésáá chōo Yesue áhóbe’áá. Chōo bad ábe béndübē mó bēntēngēnnē akud. Ene pónde né Edáádəj éche Ésáá éepēdēē wée ábē bad áyāle ene pónde ne Dyōb déēlūmtēē ehúmé éche Yesue.

Bad békábné áte á atón áde Yesue

⁴⁰Donje á bad átinté ene ndun e mod ábe bēnwōg nēe Yesue áhóbeé mímén mekan bēnhōb bán, “Ne mbále, anén mod adíi nkal é’dáádəj awě ápē.” ⁴¹Bad bēmpēe béhóbe’áá bán, “Móde Ane-awě-Béwógté awě ápē.” Ké nē, bēmpēe béhóbe’áá bán, “Ane-awě-Béwógté éehēlēē-se abíd á Galilia. ⁴²Étēnlédé á Kálag e Dyōb nén bán, Ane-awě-Béwógté ábid á túmbé e Dabid á dyad á Betlehem wée Dabide ámbidte.” ⁴³Né-’ó, bad bēnkabén áte á atón áde Yesue. ⁴⁴Donje á bad béhedeé’áá mó akób boj modmod enkēmbánné mó ké ekáá á yāl.

Baámbáá bé Israel béekwenteneé Yesue adúbe

⁴⁵Káəjne ášg bembalede bé Ndáb-e-Dyōb bēntím wée beprise bémbáá ne Befarisia. Hée beprise bémbáá ne Befarisia básedtéé bō bánken, “Cheé ékóó boj nyéepēene mó hén?” ⁴⁶Hée ábē bembalede béhóbeé bán, “Modmod éehóbeé ndín é mam éche anén mod áhóbeé.” ⁴⁷Dōo Befarisia básedtéé bō bánken,

“Nédē ane mod adogé kóŋne nyémpē-ye? ⁴⁸Nyékényin née mod ambáá ké’ε Farisia nhóg áduǔpé mǔ? Ké nhóg eéduǔpéé mǔ. ⁴⁹Enén ndun e mod eebíí’ε mbéndé e Mose. Né-ǔ ebómán édé ne bǔ.” ⁵⁰Farisia nhóg awé béchógé’áá bán Nikodemuse awé ansébé Yesue ake dé anyín, anláá bǔ aá, ⁵¹“Eche syánē mbéndé eébageé kunze nén dékǔgsen mod áde déekáadteé mǔ, áwǔglen dyam áde ábélé.” ⁵²Áde áhǔbē nē, bēntimtén mǔ bánken, “We ámpē ebíde á Galilia-ye? Hǔd áte á Kálag e Dyǔb, wǔnyin nén wǔ nkal é’deǔdǔŋ ebídeé á Galilia.”

Mmwaád awé akábé asón

⁵³Ámbíid enē moosyǔǔl ansú áwe ndáb.

8 Yesue pen ankē á Ekone é Men-zab. ²Née bǔn é’sǔngé mbwembwe, antǔm ámbíid á Ndáb-e-Dyǔb. Ndun e mod empǔ áwē. Andyēé ásē ábootéd bǔ ayáged. ³Bemeléede bé mbéndé ne Befarisia bēmpēén mmwaád nhóg áwē, awé békóbé née ákábéé asón á ndáb e e’wǔngé. Béntíi ane mmwaád átǔntē echǔb, ⁴boŋ belǔngē Yesue bán, “A-meléed, békóbé anén mmwaád née ákábéé asón á ndáb e e’wǔngé. ⁵Á mbéndé eche syánē, Mosee anhǔb aá, enén ndún e mmwaád belúm chǔ meláá kǔŋ áwē, chán-nǔ wē-’ε éhǔbē?” ⁶Bēnsedéd mǔ nē áhíi mǔ melám, ábel nén békǔben mǔ awusé. Boŋ Yesue anwúlén ásē, ábootéd bwēm atel á ndǔb-tē ne ábē e’mii. ⁷Áde bebádnéné mǔ aseded, antíi yǔl ámín, aláá bǔ aá, “Nyé ké ahéé awé eébéle mbéb ábē mod a’sǔ álúm mǔ meláá.” ⁸Anwúlén mǔ ásē ámpē átelé’ ábē bwēm á ndǔb-tē. ⁹Áde ábē bad béwógé nē bēmbootéd ahíde nhógē-nhógē. Bad bémáá bǔ bēnsēbē ake, boŋ bésad béhíde’. Kǔŋ ne á sóg Yesue mwēm-pen anlyǔg, ane mmwaád-te abé atyéém

áhed. ¹⁰Áde Yesue átíidé yǔl ámín, dǔǔ ásedteé ane mmwaád aá, “Á-mmwaád nén, héé bad ábe bépēéné we hén bédíí? Modmod eélyǔgeé hén awé ahǔbē aá béwúu wē-ye?” ¹¹Ane mmwaád ankwentén aá, “A Sǔŋ modmod.” Héé Yesue álǔngéé mǔ aá, “Né mēmpē méehǔbpé meé béwúu wē. Kǔg wē, boŋ weébēlé mbéb ámpē.”*

Yesue mǔde e’nyínen bé ekíde bé nkǔŋsé

¹²Yesue anláá ábē bad ámpē aá, “Mēé ndé e’nyínen bé ekíde é’ bad bé nkǔŋsé. Kénzéé awé ahíde me, éekaá á ehíntén-tē, boŋ ákǔd e’nyínen bé ekíde ábe é’bage’ alonggé.”

¹³Dǔǔ Befarisia belǔngéé mǔ bán, “Ebíde echoŋ yǔl mbǔŋ, né-ǔ mbǔŋ echǔŋ eékobnedeé.” ¹⁴Yesue ankwentén aá, “Kénéé mmēn mbídeé echem yǔl mbǔŋ, echem mbǔŋ edé mbále, áyǔle mbíi wēé mbíidé, mbíi-’ε wēé nkǔgké, boŋ nyé, nyéebíi-’ε wēé mbíidé, nyéebíi-’áa wēé nkǔgké. ¹⁵Nyékáadte bad á nyaa e moonyoŋ. Meekáádtéé modmod. ¹⁶Ké menkáád-te ké káádtén, echēm mbakú edé mbále, áyǔle meekáádtéé ne mmēn, boŋ nkáadte, ne ane awé alómé me. ¹⁷Née behúde ké nē áte, á mbéndé echēn, éténlédé nén bán nzé bad bébe bebíde dyam mbǔŋ, boŋ behǔbē melemlem mé dyam, né ene mbǔŋ edé mbǔŋ e mbále. ¹⁸Nyébii-ǔ nén bán nwǔó mbǔŋ ébe, mmēn ne mod awé alómé me, awé adé echem Sǔŋ.” ¹⁹Héé dǔǔ Befarisia bésedteé mǔ bán, “Héé sóǔ ádíí?” Ankwentén bǔ aá, “Nyéebíi-’ε me, nyéebíi-’áa ké echem Sǔŋ. Nzé nyēmbíi me, né nyéebíi kǔŋne echem Sǔŋ.”

²⁰Yesue anhǔb ábén e’yale áde áyǔgteé á Ndáb-e-Dyǔb-te, benben ne wēé békǔngéé mǔné. Boŋ modmod

*8:11 Ekud e kálag é’sǔ éewǔó’ε échén epǔd (7.53-8.11).

enkênkóbpé mós, áyāle eche pónké eché békóbéé mós enkémppáá.

²¹ Yesue anláá ábê bad ámpē aá, “Měkě, nzé mmaá-’e ake, nyéēhēd me, boŋ nyéenyinné, né-’ó nyéēwē áwen mbéb-te. Wéé mébēē, nyéehenlé ape áhed.” ²² Hée bad bémbáá bé Israel bésedteé bán, “Ahóbe’ aá, wéé mókéé aá syáné déehenlé ape áhed, múmó ahede yól awúu-ye?” ²³ Anláá bós aá, “Nyēdíí bad ábe bēbídé ášé wén, boŋ me pen, mbídé ámín. Nyēbídé á nkōŋsé wén, me pen, meebídé á nkōŋsé wén.” ²⁴ Nē dós ákós boŋ ílāngē nyé meé, “Nyéēwē áwen mbéb-te. Nzé nyéedúbpe bán, ‘Ndíí Mod Awē Ndíí,’ né nyéēwē-’e áwen mbébtē.” ²⁵ Hée bésedteé mós bánken, “Nzé-módé édífí?” Dós ákwentanné bós aá, “Nyaa e mod eché ílāngé nyé se á mbooted meé ndé chós ndíí.” ²⁶ Nwóo mam híin ahób tēŋgene nyé, ne ákáad nyé. Boŋ mod awé alómé me adíí mod a mbáale, mekan ímmě ílāngē-’áa nyé hén á nkōŋsé médíí mekan ímmě íwógé áwē.” ²⁷ Áde Yesue áhóbé nē, bēnkēnsóŋtén- né bán Sáá awé adé ámín mós áhóbéé. ²⁸ Hée Yesue álāngéé bós aá, “Pónké eché nyémadté Mwān-a-Moonyoŋ abane ámín, dós nyēbíí-’é bán, ‘Ndé mod awé íhóbé meé ndé.’ Nyēbíí-’e bán, meébēlēē dyamdyam ne kunze echēm, boŋ dyam áde íhóbéé adíí dyam áde echem Sāŋ áyógté me. ²⁹ Ane awé alómé me, adé-’e ne me, eétedteé mmēmpen, áyāle mbele’ mekan ímmě mébóŋnéde mós.” ³⁰ Bad híin ábe bēnwōg nēé Yesue áhóbéé ímmén mekan, bēndübē mós.

Nzéé adé sáá awé bad bé Israel?

³¹ Hée Yesue álāngéé bad bé Israel ábe bēndübē mós aá, “Nzé nyēdíí nyēhíde’ ádēm ayóge, né nyēkōŋté ábēm be- mbapee abé. ³² Né nyéēbíí mbáale, né ene mbáale ēhūd-te nyé á mehaŋ-tē.” ³³ Bēnkwentén bán, “Sēdíí nchyaátén ímme Abrahame. Séébédéé-’áa ntāŋ a

mod mbéd. Chán-nō éhele ēhōbē wéé séebáá á mehaŋ-tē?” ³⁴ Yesue ankwentén bós aá, “Ne mbáale, nlānge nyé meé, kénzéé awé abele mbéb adíí ntāŋ a mbéb. ³⁵ Ntāŋ eebáŋké á túmbé-te abé ne abé, boŋ mwān a túmbé, adíí mwān a túmbé pónké ésyōāl. ³⁶ Né-’ó, nzé Mwān ahúde nyé á mehaŋ-tē, né dyamdyam déetedté nyé ntāŋ ámpē. ³⁷ Mbíí meé nyēdíí nchyaátén ímme Abrahame, boŋ ké nē, nyēhede me awúu, áyāle nyéēhēdēē ádēm ayóge ahíd. ³⁸ Nlānge nyé mekan ímme echem Sāŋ álúmté me. Nyé-’e nyēbele mekan ímme echen sāŋ álāngé nyé.”

³⁹ Bēnkwentén mós bán, “Abrahame adíí echēd sāŋ.” Yesue anláá bós aá, “Nzé nyēnkōŋ bán ábe Abrahame abé, né nyēbele’ mekan ímme Abrahame ábélé-’áa. ⁴⁰ Mekan mésyōāl ímme íkém- benlé ndíí álāa nyé mbáale eché í- wógé wéé Dyōb. Kénē, nyēhede me awúu. Abrahame eébele-’aá, enén ndín e dyam. ⁴¹ Nyēbele mekan ímme echen sāŋ ábeleé.” Bēnkwentén mós bán, “Dy- ōb dēmpen-éé séwóo nēé echēd Sāŋ, bēēchyáa-’áa sé á asón.” ⁴² Dós Yesue álāngéé bós aá, “Nzé Dyōb dēnkōŋ echen Sāŋ abé, né nyēdāó me, áyāle mbídé wéé Dyōb ndé-’e hén bōob. Meépedeé ne mmén, boŋ mós alómé me. ⁴³ Nzom eché ekós boŋ nyéēhēdē’ me ehób awóg, edíí nyéēhēdēē ábēm e’yale awóg. ⁴⁴ Nyēdíí bán ábe echen sāŋ, Satane, ímme mewēmten mós-’aá nyédós ahíd. Se á mbooted, adíí ane awé awúe’ bad, eékwógnédéé mbáale mbéd, áyāle mbáale eésáá mós áte. Nzé akale metóm, né abele ímme nsón áyāle adíí nkal a metóm, abé- ’e sáá a metóm. ⁴⁵ Nyéedúbpeé me, áyāle nkanle nyé mbáale. ⁴⁶ Nyé ahéé ahele alúmed aá, mbelé mbéb? Nzé nkanle nyé mbáale, chee-’ó ekós boŋ nyéedúbpe me? ⁴⁷ Kénzéé awé ahúú ne Dyōb, awóge eyale é Dyōb. Nzom eché ekós boŋ nyé- wóglán edíí, nyéesaá bán bé Dyōb.”

**Bad bé Israel béekobé
ayóge áde Yesue**

⁴⁸Hée ábê bad bé Israel bétimtan- né Yesue bánken, “Éesaá mbále bán, sênkál mbále áde séhóbé bán, edíi mod a Samaria, edəəđəŋ é mbéb édé-’e we áte-ye?” ⁴⁹Ankwentén bó aá, “Edəəđəŋ é mbéb éesaá me áte. Mbage echem Sáj edúbé, boŋ nyépen nyéébəgəē me edúbé. ⁵⁰Mmən meéhədtē yəl edúbé, boŋ mod adé awě ahədə’ aá nkud edúbé, m-’aá, abage mbakú echě etəŋgéné. ⁵¹Ne mbále, nlāŋge nyé meé, kénzéz awě abele’ chōm-ée n’yógté, éewáá mbéd.” ⁵²Dóó ábê bad bəlāŋgəé mój bán, “Bəəb dóó sébíí bán, edəəđəŋ é mbéb édé we áte. Abrahame anwé, bekal bédəəđəŋ bómpē bənwē. Boŋ bəəb éhōbē wəé mod awě adúbpē wə, éewáá mbéd. ⁵³Eched sáj Abrahame anwé. Ewəmténé wəé mótōmē mój-ye? Bekal-bé-e’dəəđəŋ bómpē bənwē. Nzé-módé wewe éwəmtanné wəé módé?” ⁵⁴Hée Yesue ákwentanné bó aá, “Nzé nhədte echem yəl edúbé, né échē edúbé éesaá dyamdyam. Echem Sáj awě nyéhóbé bán mój adé nyé sáá, mój abage me edúbé. ⁵⁵Nyéébīí’ é mój mbéd, boŋ mbíí mój. Nzé nhóbé meé meebíí’ é mój, né ndé nkal a metóm néé nyé. Boŋ mbíí mój, mbele-’e mam mme áhóbé. ⁵⁶Echen sáj Abrahame ambé menyinge aá, mójnyin epun éche mépéé, annyín-ne chój, abé-’e menyinge bwāmbwam.” ⁵⁷Dóó bésədtéé mój bán, “Áde wéépēdēē móom mé mwé métáan, wəé mójnyinē Abrahame-ye?” ⁵⁸Yesue ankwentén bó aá, “Ne mbále, nlāŋge nyé nən meé, byánán bəchyāā Abrahame, ‘Ndé.”” ⁵⁹Áde ábê bad bəwógé nē, dóó bəbóótédé meláá ahəd, álúm mój. Boŋ Yesue ansəóm, abíd-te á Ndáb-e-Dyöb.

**Yesue achöŋté mod
awě bəchyáané ndím**

9 Áde Yesue átóméé, dóó ányiné mod awě bəchyáané ndím. ²Dóó ábē bəmbapəe bésədtéé mój bán, “A-meléed, mbéb mme nzéé nkóó boŋ bəchyáá anén mod ne ndím? Mbéb mme mwēn-ə, káa mme sáá bó nyan?” ³Yesue ankwentén bó aá, “Saké mme mbéb nkóó, saá-kaá mme sáá bó nyan. Boŋ nən ábēnlédé ábel ngíne e Dyöb ébíd áwed áwē yəl. ⁴Ngáne bín é’díi ényinnéé ámin, detəŋgéné débél nsón mme ane awě álómé me. Ehíntén ékwógé apə áde mod éehenlé nsón abel. ⁵Bəəb áde ndíí á nköŋsé, me-éé ndé e’ny- ínən bé ekíde bé nköŋsé.” ⁶Áde Yesue á- máá ahóó nē, ansob aléed á ndəəb, atób dó boŋ áwögtē ane mod a ndím á míd, ⁷álāŋgē mój aá, “Käg, éwobe e’só á etoŋ é Silom” (ádé dīn áde nən bán, “Bélómé”). Né-óó, ane mod ankě, áwöbē-’e míd. An- tīm ámbíd, ányinne’.

⁸Hée bad ábe bəmbīí mój ne bad ábe bényínáá ngáne áchóméé bwēm, bésədtéé bán, “Saá anén mod ayöŋké adyee ásē, áchōmē bwēm-e?” ⁹Donge dénhóó bán, “Módé,” ábíníí-’e bán, “Aáy! Awáŋne mój wáŋnén.” Boŋ ane mod mwēn anhóó aá, “Mmən-éé ndé.” ¹⁰Dóó bésədtéé mój bán, “Chán-nō émwédé abooted dé anyínen?” ¹¹Ankwentén bó aá, “Mod awě bəchəgəé bán, Yesue, an- tób eləəb, awógéd me chój á míd, aláá- ’e me aá nke á etoŋ é Silom, nke nwobe míd. Né-óó, menkě. Awobe áde nwobpé míd, mbootéd-te anyínen.” ¹²Bənsədéd mój bán, “Hée ane mod adíí?” Ankwent- én bó aá, “Meebīí’ é.”

**Befarisia bəhédé áte ngáne
Yesue áchöŋté mod a ndím**

¹³Bənkeén ane mod awě ankwě ndím wəe Befarisia. ¹⁴Epun éche Yesue án- tōbpē eləəb ánédē-’e ane mod míd áte, ébédéé Mbwe-mé-nkóme-áte. ¹⁵Be-

farisia bēnsedéd ane mod awě ankwě ndím ámpē bánken, “Chán émwédé abootéd dé anyínen.” Héé álāngéé bó aá, “Antób elōob awógéd me á mǐd. Áde n̄wóbpé e’só, m̄bootéd-te anyínen.”¹⁶ Hē dōo donge á Befarisia béhōbéé nén bán, “Anén mod awě abelé ádén dyam, eéhēlē-se abé mod awě Dyōb álómé, áyāle eékonjéé mbéndé e Mbwe-mé-nkōme-áte.” Boj ábíní-’e béhōbé’áá bánken, “Chán mod a mbéb áhelese ábelé’ échén ndín e menyáké?” Nén dēm-peén nkabén átinté echāb.¹⁷ Né-ō, Befarisia bēnsedéd ane mod ámpē bánken, “Ngáne éhōbé weé m̄belé boj ényínne’, cheé éwóó ahōb á yāl eché?” Héé ane mod ákwentanné bó aá, “Adíi nkal é’dəódəŋ.”

¹⁸ Ké nē, bad bé Israel bēnkēndúbéé bán, ane mod ansébé ndím akwe. Nē dēmbēl bēnchēlē sáá bó nyan.¹⁹ Bēnsedéd bó bánken, “Nyēē nyēchyáá anén mod awě nyéhōbé bán, béchyáá ne ndím-ε? Chán-nō ébēnlédé boj ányinnē bōob?”²⁰ Dōo sáá bó nyan bēkwentanné bán, “Sēbíí bán awed mwān mōdé, sēbíí-’e bán bēnchyāā mō ne ndím.²¹ Boj séēkoo’é abíi ngáne ámwédé anyínen, séebíi-’áa mod awě abelé boj ányínne’. Nyésedte mō, eésáá mwēndem, mwēn áhōb.”²² Bēnhōb nē áyāle bēbáá’áá bad bé Israel. Bad bé Israel bēnhōb bán, kenzéé awě adúbpe aá Yesue mōdé Ane-awě-Béwógté, bēnan mō á ndáb e mekáne.²³ Nē dōo dēnkōŋ boj sáá bó nyan béhōb bán, “Nyésedte mō, eésáá mwēndem, mwēn áhōb.”

²⁴ Héé ábē bad bé Israel béchēnleé ane mod awě Yesue ándidté bwām ngen échē élónténé ébe, boj bēlāngē mō bán, “Kāl echoŋ mbále á dín á Dyōb. Sēbíí bán anén mod awě achōŋté we adíi mod a mbéb.”²⁵ Dōo ane mod átimtanné bó aá, “Meebíí’é me ké adé mod a mbéb ké’ε eésáá. Dyam ahōg áde m̄bíí, áde nén, menkwě ndím boj bōob nnyínne’.”

²⁶ Héé bésedteé mō bánken, “Cheé ámbenlé boj ébootéd anyínen?”²⁷ Ankwentén bó aá, “Mmaá nyé aláa boj kénē, nyéedúbpeé me. Cheé nyéhedeé bán n̄lāa nyé ámpē? Nyémpē nyēhede’ ábē bembapee abé-ye?”²⁸ Héé bésyáá’é mō, béhōbē bán, “We-εé edé mbapee awé ane mod. Sēdíi bembapee ábe Mosee.²⁹ Sēbíí bán, Dyōb dēnhōb wēe Mosee, boj séebíí’é wēe anén mod pen ábidé.”³⁰ Ane mod ankwentén aá, “Nén áde nkōmten n̄ yāl áte. Nyéebíí’é wēe ábidé, boj kénē abelé nnyínne’.³¹ Debíí bán, Dyōb déekwentánné mekáne mé bad bé mbéb, boj akwentan mekáne m̄me bad ábe bēbage mō edúbé, bēbelé-’ε mam m̄me áhedéé.³² Taase nkōŋsé m̄bootad mod eéwōgēē mbéd, bán mod abelé mod awě béchyááané ndím anyínne’.³³ Nzé anén mod awě achōŋté me enkēmbé mod a Dyōb, né eéhele’áa-se ábel enén ndín e dyam.”³⁴ Dōo ábē bad bēkwentanné mō bán, “Béchyáá we á mbéb-te, ékwōg-ke á mbéb-te, boj bōob éhedé sé ayáged-ε?” Héé dōo bēbídte mō á ndáb e mekáne.

Ndím e edəódəŋ

³⁵ Áde Yesue áwógé bán bēbídte ane mod awě ánchoódté á ndáb e mekáne, anhed mō. Áde ányíné mō, ansedéd mō aáken, “Edúbpe Mwān-a-Moonyon-ε?”³⁶ Ane mod antimtén mō aá, “A-Sáj nzéé adé Mwān-a-Moonyon, láá mé ábel nén n̄dúbe mō?”³⁷ Yesue anláá mō aá, “Emaá mō anyín, nyúmō-’áa nyēkale’ nén.”³⁸ Héé ane mod áhōbéé aá, “A-sáj, ndúbpe!” Abwōg-ke mebóbōŋ ábe mō edúbé.³⁹ Yesue anhōb aá, “Mpedé á nkōŋsé wén, ákáad bad ábel nén bad ábe bēkwédé ndím bényínen, ábe bō-’ε bényínne’, bēkwe ndím.”

⁴⁰ Áde donge á Befarisia ábe bōobe Yesue bēmbē áhed bēwógé nē, bēnsedéd mō bánken, “Sēdúbpe bán, weehōbéé weé sémpē sēkwedé ndím?”⁴¹ Yesue anláá bó aá, “Nzé nyēnkwe ndím, né mbéb

méesaá nyé á yǎl. Boŋ boɔb áde nyéhóbéé bán nyenyinne’, mbéb ndíí ndé nyé á yǎl.”

Ngan e Nnon a ndyɔŋ m̄ mbód ne éche mbód

10 Yesue anhób aá, “Ne mbále, nlanŋe nyé meé, kénzée awě eépoó á mmwe mé abem á mbód, boŋ átim achágé ped empée, adíi nchíb, abé-’e mod e ewúen. ²Mod awě apoo’ á mmwe mé abem m̄dé Nnon a ndyɔŋ m̄ mbód. ³Mod awě anone abem adibnad mó ekob. Achage mbód téé ne dín, ábidnē-’e ch́. ⁴Abídné-’aá ch́, atómén ch́, ch́-’e éhídē ḿ, áyāle ébíí éche ehób. ⁵Boŋ échē mbód éehídée nken mbéd. Ébelé’ ébāā’ ḿ á yǎl báán, áyāle éechemée éche ehób.” ⁶Yesue ankalé b́ enén ngan boŋ békensóŋténne.

Yesue aá m̄w̄ m̄dē Nnon a ndyɔŋ m̄ mbód a bwām

⁷Né-ɔ́, Yesue ambád ámpē aá, “Ne mbále, nlanŋe nyé nén me-éé, méé ndé mmwe mé ekob wée mbód époó’é. ⁸Byánán m̄p̄p̄, bad bésyāā́l ábe bésébpé ape bebédée bechíb ne bad bé ewúen, boŋ mbód éekênwógénne b́. ⁹Me-éé ndé ekob. Kénzée awě apoó áwēm, ákúid e’soósoŋ. Ás̄l, abíd-te ésebán mod atagte ḿ. Ákud-te kéchéé éche áhedeé. ¹⁰Nchíb apag dás̄ áchíb, áwúu ne ábébed. Mpedé ábel boŋ békud alongé áde álóné mbon. ¹¹Me-éé ndé nnon-a-mbód a bwām. Nnon-a-mbód a bwām adé mboŋsén áwē á nló míme éche mbód. ¹²Mod awě bétédē á nsón tédén, áncn mbód, áde mwěn éesaá nnon-a-mbód, áde éesaá-’aá nwóó-mbód, ányíneé nyínén nēe ngə ehúé’é, áchēnē mbód, atóm mehélé. Ene pónde d́w̄ ngə ésogeé mbód, échíníí-’e épáŋtéd áte. ¹³Ane mod atóme mehélé áyāle adíi mod awě bétédē á nsón tédén, eewōŋneé échē mbód pón-

dé. ¹⁴Mée ndé nnon-a-mbód a bwām. Mbíí échem mbód, échem mbód-te ébíí me. ¹⁵Melemlem nē d́w̄ Titée ábíí me, me-’e mbíí ḿ. Mbōŋséné-’e áwē á nló míme échem mbód. ¹⁶Nwóó-’e mbód ém-pēe éche éesē á abem-tē wén, ntāŋgénē ch́mpē apēen, ch́mpē éwōg échem ehób, né-ɔ́, abem débē ahóg, nnon-a-mbód-te nhóg. ¹⁷Titée adáw me, áyāle mbōŋséné áwē ábel íkud ádēm alongé ámbid ámpē. ¹⁸Modmod eékobnéé me ádēm alongé, boŋ mbage d́w̄ ne mměn. Nwóó ngine ábe ádēm alongé, nwóó-’e ngine áted d́w̄ ámpē. Nén d́w̄ Titée álanŋé me aá mbel.”

¹⁹Ábén e’yale ábe Yesue bēmpēen nk-abén átintē e bad bé Israel ámpē. ²⁰B́ bad híin béhóbé’áá nén bán, “Edəəðəŋ é mbéb édé ḿ áte, apedé m̄n. Chán nyéhele nyéwōglān ḿ?” ²¹Boŋ bēmpēe béhóbé’áá bán, “Mod awě edəəðəŋ é mbéb édíí áte eehóbéé échén ndín e mekan. Edəəðəŋ é mbéb éhele ébēl mod awě akwedé ndím anyínen-e?”

Bad bé Israel bebáá Yesue á yǎl

²²Ngande e Nnamed n̄ Ndáb-e-Dyōb ékóbté’áá á Jerusalem. Nén ábédé á pondé éche ahéb ábágkē bwāmbwam. ²³Yesue ahyómme’áá á abepé á Ndáb-e-Dyōb áde béchágé’áá bán Abepé áde Solomonē. ²⁴Bad bé Israel bēnləŋnéd ḿ, bésedte ḿ bán, “Pónde ehée wewe wésōgkē sé abane á edibelónéé-te? Nzé wē-éé edé Ane-awě-Béwógté, épanléd sé áte.” ²⁵Yesue ankwentén aá, “Mmaá nyé aláa, boŋ nyéedúbpéé. Nsón míme míbeleé á dín áde awēm Titée, m̄n mbíde me mbóŋ. ²⁶Boŋ nyéedúbpéé áyāle nyéesaá échēm mbód. ²⁷Échem mbód éwóge échēm ehób. Mbíí ch́, ch́-’aá éhíde me. ²⁸Mbage b́w̄ alongé áde déemaá’, béewaá-’aá mbéd. Modmod eéhēlē-se á-sog b́w̄ áwēm mekáá. ²⁹Chōm echē awēm Titée ábágé me étómé chōm ésyāā́l,

[†]modmod eéhēlē-se ásoḡ bó á mekáá ríme Titée. ³⁰Sé Titê sêdíi mod nhóg.”

³¹Bad bé Israel béntêd meláá ámpē álúm Yesue. ³²Boḡ anláá bó aá, “Nlúmté nyé ekud é nsón m̄ bwâm éche ébíde ne echem Sáj. Nyéhede me meláá alúm, áwúu me. Mmê nsón nhéé nyéhedeé me meláá alúmen.” ³³Dóo békwentan-é bán, “Séehēdēē we meláá alúm áyāle nsón m̄ bwâm ríme ébéle. Boḡ sêlúme we meláá áyāle esyáá Dyōb.” ³⁴Yesue anláá bó aá, “Ngómē éténléde áwen Kálag e Mbéndé nén bán, Dyōb áhóbé aá, ‘Nyédíi myōb.’ ³⁵Debíi nén bán, eyale é Dyōb éekwagké. Dyōb dēnchōḡ bad ábe ánlōmēnnē éché eyale aá bédíi myōb. ³⁶Me-é Dyōb ánámté boḡ alóm-me á nkōḡsé, chán-nō nyéhele nyéhōbē bán, nsyáá Dyōb áyāle n̄túmé ahób meé ndíi Mwān a Dyōb? ³⁷Nzé meébēlē nsón ríme Titée, nyéedúbpé me. ³⁸Boḡ nzé édé nén bán mbele mó, nyédúbé mmê nsón ké nyéedúbpé mmēn, âbel nén nyébíi nyésōḡten-ne ngen póg ne ésyāāl nén bán, Titée adé me áte, me-’e mbé mó áte ngen póg ne ngen ésyāāl.”

³⁹Mmēn mam ríme ánhōbpē mēmbēl bēnwanén mó akób ámpē, boḡ ambíd bó á mekáá.

⁴⁰Ámbíd enē, Yesue antim ámbíd á ped e edíb é Jodan eníní, á abwóg á hōm wée Jone, Ndusene ádúsánnáá bad, ádyēē áhed. ⁴¹Ndun e mod epagé’áá áwē. Ábē bad béhóbé’áá bán, “Jone, Ndusene eébele’áá menyáké boḡ kéchéé éche áhóbé tēḡgene anén mod édé mbále.” ⁴²Né-óó, ndun e mod echē embé áhed, endúbé Yesue.

Kwééd eche Lazarose

11 Mod nhóg ambé awē béchógé’áá bán Lazarose, akónlé’áá. Lazarose

ne baányanḡ bé bebaád, Maria ne Mataa bédyéé’áá á dyad á Betani. ²Anén Maria awē mwānyanḡ Lazarose ákónlé’áá, m̄ anwógéd Yesue dyōḡ dé elod é bwām á mekuu, boḡ apinnéd éché esid. ³Né-óó, Maria bó Mataa bó bénlōm nsəl wée Yesue bán, “A-Sáj, awonḡ nsón a nlém akonle’.” ⁴Áde Yesue áwógé mmēn nlébtéd anhób aá, “Mmēn nkolé mēe-sógké ne kwééd. Nén ábénléde ábe Dyōb ehúmé, âbel boḡ Mwān a Dyōb ákud edúbé.” ⁵Yesue andōḡ Mataa, Maria ne Lazarose. ⁶Ké nē, áde áwógé bán, Lazarose akonle andíi ambé wée ámbēē e’pun é’be. ⁷Héé álāḡgéé ábē bembapee aá, “Détim ámbíd á Judeya.” ⁸Dóo ábe bembapee bélāḡgéé mó bán “A-meléed, kíné saá áwed dóo bad béhéde’áá we meláá awūen súútāḡ’ē?” ⁹Yesue ankwentén bó aá, “Éesaá mbále bán mūte n̄-wóo dyōm á háwa ne ébe-ye? Bad ábe békag mūte békagwagké áyāle bédé ne ane awē adé e’nyínen bé ekíde bé nkōḡsé. ¹⁰Boḡ nzé békag nkuu, dóo békagwagké áyāle e’nyínen bé ekíde béesaá.” ¹¹Áde Yesue ámáá ahób nén ambád ámpē aá, “Awed nsón Lazarose akúne, boḡ nkag mó anyem ásē.” ¹²Ábē bembapee bénlāá mó bán, “A-Sáj, nzé akúne né ádyéé bwām.” ¹³Yesue ahóbé’áá nén áyāle ambíi aá, Lazarose awédé, boḡ ábē bembapee bēnwēmtēn bán, ahóbé aá, akúne kúnén. ¹⁴Né-óó, Yesue ampanléd bó áte aá, “Lazarose awédé, ¹⁵boḡ á yāl echēn, ndé menyíḡge nén meé meebédeé áhed âbel boḡ nyédúbé. Syānē dékag-kóó áwed bōob.” ¹⁶Hē dóo Tōmase (awē bēnchuíé bán, Nhéd) álāḡgéé baáb bembapee aá, “Syānē ámpē dékag áwed âbel boḡ nzé kwééd chó edé déwē ne Meléede.”

[†]10:29 Chōm echē awēm Titée ábágé me étómé chōm ésyāāl: donḡe á kálag dé’só áwóó Titée awē abagé me bó, atómé chōm ésyāāl.

Yesue mɔ́ adé mpuu ne alongé

¹⁷ Bɔɔb-ɔɔ, áde Yesue ápédé á Betani, antán née bémáá Lazarɔse alíme. Ene pónde né nímê ndim íkébē á soɔ-tê e'pun é'niin. ¹⁸ Bootya á Betani ápe á Jerusalem ábédé dyam máyl mébe. ¹⁹ Ekud é bad bé Israel ênhyé wée Mataa bɔ́ Maria áwenned bɔ́ áyāle kwééd eche awab mwānyaɔ. ²⁰ Áde Mataa áwógé bán, Yesue ahúé', anké mɔ́ abomen á nzii, boɔ Maria anlyǎg á ndáb. ²¹ Dɔɔ Mataa álanɔgeé Yesue aá, "A-Sáɔ, nzé wembé hén né mwānned eewédeé. ²² Boɔ ké nê, mbíí meé ké bɔɔb kéchéé éche ésédté Dyöb, Dyöb débē we." ²³ Yesue anláá mɔ́ aá, "Mwānyaɔ ábē á alongé ámpē." ²⁴ Mataa antimtén mɔ́ aá, "Mbíí meé ápuú á pónde e mpuu mbwe mé asóg." ²⁵ Dɔɔ Yesue alánɔgeé mɔ́ aá, "Me-éé ndé mpuu né alongé. Nzé mod adúbpé me, ké anwé, ábē abé á alongé. ²⁶ Kénzéé awé adé á alongé boɔ adúbé-'e me, éewáá mbéd. Edúbpé né-ye?" ²⁷ Héé Mataa ákwentanné aá, "Ée, A-Sáɔ, ndúbpé meé we-éé edé Ane-awé-Béwǔgté, Mwān a Dyöb awé Dyöb áhóbé aá, ápē á nkǔsé."

Yesue achii

²⁸ Áde Mataa áhóbé nê, antím ámbid, áké áchǔg mwānyaɔ Maria kun, aláá mɔ́ aá, "Meléede adé hén, asedte-'e we." ²⁹ Áde Maria áwógé nê, anhidé ásē mehélé, áke atán Yesue. ³⁰ Bɔɔb-ɔɔ, Yesue enkempaá asól á dyad-tê, andíí ambé wée Mataa ántānnē mɔ́. ³¹ Áde bad bé Israel ábe bēbédé á ndáb-te ne Maria áwenned mɔ́, bényíné née ábídé á ndáb-te ne mehélé, anyǔgte á soɔ, bēnwēmten bán, akag achii. Né-ɔɔ, bēnhid mɔ́.

³² Áde Maria ápédé wée Yesue ámbēē boɔ anyín mɔ́, ankwē mɔ́ á mekuu, áhób aá, "A-Sáɔ, nzé wembé hén, né mwānned eewédeé." ³³ Anyín áde Yesue ányíné née Maria áchye'éé, anyín-ne née bad ábe bēnhid mɔ́ béchye'éé, nɔɔl enkon-

néd mɔ́, átǎg-ke áte á nlem-tê bwāmbwam. ³⁴ Ansedéd aáken, "Héé nyélímé mɔ́?" Bēnkwentén bán, "A-Sáɔ, hyé ényín." ³⁵ Yesue anchií. ³⁶ Héé bad bé Israel bēhóbéé bán, "Nédē ankǔɔ mɔ́ adǎn-óó!" ³⁷ Boɔ bɔ́ donɔge á bad bēnhób bán, "Ngómē ambēl mod awé ankwe ndím ányinne. Eéhele'aá-se ábel Lazarɔse eewǎg-e?"

Yesue apuúdté Lazarɔse

³⁸ Nɔɔl enkonned Yesue á nlem ámpē. Né-ɔɔ, anké á soɔ. Ene soɔ ebédéé soɔ eché bēpwógé aláá áte, boɔ békútén chí nsəl ne aláá. ³⁹ Héé Yesue álanɔgeé ábē bad aá, "Nyéhúd áde aláá." Dɔɔ Mataa, mod awé awédeé mwānyaɔ áhóbéé aá, "A-Sáɔ, ndim mémǎd abooted dé achum bɔɔb áyāle níkidémbé á soɔ-tê bɔɔb e'pun é'niin." ⁴⁰ Dɔɔ Yesue álanɔgeé mɔ́ aá "Meelánɔgeé we meé nzé edúbpé né wēnyín Ngum e Dyöb-e?" ⁴¹ Né-ɔɔ, ábē bad bēnhūd áde aláá á nsəl n soɔ. Dɔɔ Yesue ánóné ámin boɔ áhóbē aá, "A-Tê, nságnéné we áyāle éwógé me mekáne. ⁴² Mbíí meé eyǔgké me mekáne awóg, boɔ nhóbe nén ábel boɔ ábén bad ábe bédé hén bédúbe bán, we-éé elómé me." ⁴³ Áde ámáá áhób nê dɔɔ áchǔgté ehób ámin boɔ áchēnlē Lazarɔse aá, "A-Lazarɔs, bíd áwed!" ⁴⁴ Ane mod awé ammǎd awé abíd-te áwed. Mbóm éche bēnkaánné mɔ́ mekuu ne mekáá ne tumbe eché bēnkaánné mɔ́ e'só, ém-bē ébē mɔ́ á yǎl. Yesue anláá bɔ́ aá, "Nyéhune mɔ́ ábē bwēm á yǎl, ákag."

Béhǔgke Yesue

(Mat 26.1-5; Mak 14.1-2; Luk 22.1-2)

⁴⁵ Bad bé Israel ábe bēnkē Maria á mewenned bényín mekan ímme Yesue ámbenlé, bēndübē-'e Yesue. ⁴⁶ Boɔ bɔ́ donɔge á bad bēnkē Befarisia atán, béléáá bɔ́ mam ímme Yesue ábélé. ⁴⁷ Héé beprise bémáá ne Befarisia bēchénlé mbom n káánsel. Bēnhób bán, "Cheé

débenlé ԵօօԲ? Detəngéné dyaṃ abel áyāle anén mod abele menyáké bwāmbwam! ⁴⁸Nzé detədté bán, ákəene mímén mekan á'sō né moosyāól ädübē mó. Nzé moosyāól adúbpé-ε mó, né bad bé Roma bépě, békōbēn-ne syāné eched Ndáb-e-Dyöb, békōbēn-ne syāné ädēd aloṅ." ⁴⁹Djó mod nhóg átíntē echāb awě béchágé'áá bán Kaifase, awě abédé prise ambáámbáa mímē mwě, áhóbéé áá, "Nyéebíí'é dyaṃdyaṃ. ⁵⁰Nyéenyínéé nén bán ébóó bán, mod nhóg áwē á nló m moosyāól tómaa aloṅ ásyāól ábóó?" ⁵¹Kénéé áhóbé'áá nē, saké mímē mewēmtēn mēn mój áhóbné'áá nē. Ngáne ábédé prise ambáámbáa mímē mwě, áhóbé'áá dyaṃ áde débenléd, á'sō é' póndé, áá Yesue áwē á nló m bad bé Israel. ⁵²Saa-kaá á nló m bad bé Israel bēnpen, boṅ kəṅne álad bad bé Dyöb bésyāól ábe bémáá ahented áte höm ahóg, ábel bébē mod nhóg.

⁵³Bootya échē epun bad bémáá bé Israel bēmbootéd Yesue ahəge, áwúu mó. ⁵⁴Nén dēmbēl Yesue eebíde'áá á nhéné ámpē átíntē e bad bé Israel. Bóobe ábē bembapee bēnhidé békē á dyad áde béchəgeé bán Efrem, bédyē-ε áwed. Ádē dyad ábédé benben ne ehyaṅge. ⁵⁵Póndé e ngande e Nnyíme-ámin embē benben. Né-ǰǰ, bad híin bém-bíd myad ne myad, békē á akuu á Jerusalem áwobe échab yəl ngáne mbéndé e Mosē éhéde'áá, áboṅsen ngande e Nnyíme-ámin. ⁵⁶Ábē bad bé Israel bém-bē béhedé Yesue. Áde bēládné á Ndáb-e-Dyöb bésédté'áá, nhóg ne aníní bánken, "Chán nyéwémténé, nyédúbpé bán, áhye ngande-yε?" ⁵⁷Bepriše bémáá ne Befarisia bēntōméd ehəngé bán, kénzée awě anyíne Yesue áhye áláa bó, ábel boṅ békōb mó.

Béwógté Yesue á Betani

(Mat 26.6-13; Mak 14.3-9)

12 Áde ngande e Nnyíme-ámin é-lyógé e'pun ntóob, Yesue ankē á Betani wé Lazarose awě ámpuúdté ádyé'áá. ²Bēmbelé Yesue ndyééd áhed. Mataa mó antóméd ene ndyééd. Lazarose ambé nhóg átíntē e bad ábe bóobe Yesue bébédé á tébele ádyé ndyééd. ³Héé Maria átédé epom é dyög dé elod á bwām áde álélé nkun bwāmbwam. Ádē dyög bébenlé dó nād.[‡] Anwógéd Yesue á mekuu, apíné-ε mó mekuu ne échē esid é nló. Elod é bwām énlóg ndáb áte esyāól. ⁴Djó Judas Iskariode, mbapee nhóg awě émbē bán mó ášōm Yesue áhóbéé áá, ⁵"Cheé bēnkēnsómmé ádén dyög, bétéd mímén mōné békē bébē betóótōkē bé bad? Béhélé'áá-se bésóm ádē dyög dyaṃ-éé áde nsábe m mwě nhóg." ⁶Judase anhób nē, saké áyāle abédé betóótōkē bé bad ngol, boṅ áyāle abédé nchīb. Ngáne ábédé mod awě awánlád-táá bóbō ekwe é mōné, ayökgé'áá mōné atéd ámbid. ⁷Boṅ Yesue anhób áá, "Tédé mó, ákoo áde ályógé áse ábel boṅ ábenled dó mbwe mímē bēlímē me. ⁸Betóótōkē bé bad bédé ne nyé póndé téé boṅ me pen méebáá ne nyé póndé ésyāól."

Béhəgke Lazarose

⁹Ene póndé-ǰǰ, bad bé Israel híin bēnwög bán, Yesue adé á Betani. Né-ǰǰ, bēnkē áwed. Saké Yesue mwēmpen mó ankəṅ boṅ békē áwed, boṅ bēnkē Lazarose anyín awě Yesue ámpuúdté. ¹⁰Né-ǰǰ, Bepriše bémáá bēhəgké'áá kəṅne Lazarose áwúu mó, ¹¹áyāle bad bé Israel bétédte'áá bó, bédúbpé Yesue. Béndübē Yesue áyāle dyaṃ áde dēmbenléd ne Lazarose.

[‡]12:3 Nád: Nád edíi mbonja echē ewóó elod é bwām eche bébenléé móg mé elod é bwām.

Yesue asólé á Jerusalem née kâŋ

(Mat 21.1-11; Mak
11.1-11; Luk 19.28-40)

¹²Née bîn é'sángé, ndun e mod echě enhyě á Ngande e Nnyíme-ámin bèn-wōg bán Yesue apag á Jerusalem. ¹³Hê dǒw bésélé e'kikag é' míf boŋ békăg mǒ abomen á nzii. Béhágé'áá e'saád bán, "Hosána! Nnam míbê ne ane awě apedé á dín áde Săŋgwéé. Nnam míbê ne kâŋ e bad bé Israel!"

¹⁴Yesue ankũd etum é ésel, ádíi-'e chǒ. Nén dêm̄benléd ngáne éténlédé á kálag e Dyǒb nén bán,

¹⁵"Á-bad bé Zayɔn, nyéebáá', nyénɔne' echen kâŋ ehúe', edíídé-'e etum é ésel."

¹⁶Á pǒndé echě m̄m̄n mekan mébénlédé, bembapɛe ábe Yesue békên-sǒŋténne. Boŋ áde Yesue âmpuú'é ne ehúme é Dyǒb, dǒw bènchemmé bán mam míme mébénlédé tǎŋgene Yesue mǒw mēntenléd, á yǎl echê.

¹⁷Ndun e mod echě embé ne Yesue áde áchénlé Lazarɔe á soŋ-tê boŋ ápu-udté mǒ, embé ékalé' m̄m̄e nkalaŋ. ¹⁸Né-ɔw ndun e mod enkě Yesue abomen áyǎle ábén e'chemléd bé menyáké ábe âmbenlé. ¹⁹Hée Befarisia bélâŋgeé nhǒg ne aníní bán, "Nyénɔne! Kǒŋne bɔɔb deéhéléé dyamdyam abel. Nkǒŋsé ńsyǎǎl níhíde mǒ."

Bad bé Grikia béhede Yesue

²⁰Donge á bad bé Grikia bémbê átínté e bad ábe bēnkě ngande e Nnyíme-ámin á Jerusalem, âke dé abe Dyǒb edúbé.

²¹Bēmpě wée Filibe. Filibe awě ambíd á dyad á Betsaida á mbwǒg e Galilia. Bēnlāā mǒ bán, "A-Sáŋ, sēdǎé Yesue any-ín." ²²Filibe ankě Andreyá aláa. Dǒw bǒ bad bébe békíí Yesue aláa. ²³Yesue ankwentén bǒ aá, "Pǒndé epedé echě ehúme e Mwǎn-a-Moonyoŋ ényinēdtē. ²⁴Ne mbále, nlâŋge nyé nén meé, mbum

e ngun pǒg edíi mbum e ngun pǒg, kǒŋ né bēwéné chǒ á ndɔɔb-tê boŋ ewé. Ewâg-káa, boŋ echyáá mbum é ngun émpēe éche ébúú áte. ²⁵Mod awě adǎǎ ádē alongé, ábǒd dǒ. Mod awě mǒ-'e akɔw ádē alongé, á nkǒŋsé-te wén, ákǎǎ dǒ á alongé áde déemaá'. ²⁶Kénzéé awě abenle me, atǎŋgéné awēm mbǎlede abé. Ké hée-'e wée nídíí, awēm mbǎlede atǎŋgéné abé áhed. Echem Sáŋ ábē-'e kénzéé awě abenle me edúbé.

Yesue ahóbé tǎŋgene eche kwééd

²⁷"Bɔɔb-pɔw, nlém nítage me áte. Chee-ɔ mēhɔbpɛ? Níhɔb meé, 'A-Tê, weémwǎg-se metake míme méhúe' métán me-ye?' Aáy, méehɔbpé nē, áyǎle enén pǒndé e metake chǒ ekaǎ boŋ ímpag wén. ²⁸A-Tê, lúméd echǒŋ ngum." Hée ehǒb ébídéé á Dyǒb nén bán, "Nlúmté echēm ngum, mēlūmēd-te chǒ ámpē." ²⁹Ene ndun e mod echě embé áhed enwǒg echě ehǒb. Bēnhɔb bán dyǒb dǒw ákúme áte. Bad bēmpēe bēnhɔb bán, ángel chǒ ehóbé áwē. ³⁰Yesue anláá bǒ aá, "Áyǎle echēn dǒw échén ehǒb ébídé, saké áyǎl echēm. ³¹Pǒndé epedé echě Dyǒb dékǎádtē m̄m̄n nkǒŋsé. Nkamlen míme nkamlene á nkǒŋsé mékwě bɔɔb. ³²Boŋ áde bēmadté me anyen ámin, mē-dǒl bad bésyǎǎl áwēm." ³³(Yesue anhǒb nē álúmed ndín e kwééd echě áwē.) ³⁴Ndun e mod echě embé áhed enkwentén mǒ bán, "Sēwógé á mbéndé-te bán Ane-awě-Béwǒgté ábē á ngíndé ne á ngíndé. Chán-nǒ éhóbéé wéé 'Bétǎŋgéné bényēn Mwǎn-a-Moonyoŋ ámin.' Nzéé adé anén 'Mwǎn-a-Moonyoŋ?'" ³⁵Dǒw Yesue álâŋgeé bǒ aá, "E'nyínen bé ek-íde bēbē ne nyé á esǒŋ e pǒndé ngēn. Nyékag bɔɔb áde e'nyínen bé ekíde é'díí é'díí, ábel boŋ ehíntén éékǒbē nyé. Mod awě akag á ehíntén-tê eebyéé'é wée ák-agké. ³⁶Nyédube e'nyínen bé ekíde bɔɔb áde é'díí ne nyé, ábel nén nyébē bán bé e'nyínen bé ekíde."

Bad bé Israel béedii béedúbpé Yesue

Áde Yesue áamáá íméné mekan mésyāāl ahóḅ, antedé bó, áke ásōm wée béenyinné mó. ³⁷Kénéé ene ndun e mod énnýinnē ábén e'chemléd bé menyáké é'syāāl ábe Yesue ámbenlé, bénkéndúbéé mó. ³⁸Nén dēmbenléd áloned e'yale ábe nkal é'dāōḅḅ Yesayaa ánhōḅpē aá,

“A-Sáj, nzéé adúbpé eyale éche sékálé, nzé-módé akidényin ngum echōḅ áchēm-me chó?”

³⁹Né-ḵ, béehelē'aá-se bédúbe. Yesayaa ahóḅbé hōm démpē aá,

⁴⁰“Dyōḅ ákwidé bó ndím, ábē-’e bó nlém mé aláá,

ábel nén ímmab mīd méēnyinnē’, béēsōḅtánne.

Nzé bēbélé-’e nē, né bétimén me, né mēchoód-te bó.”

⁴¹Yesayaa anhóḅ nén áyāle annyín ehúmé éche Yesue, anhóḅ-pe áyāl echē.

⁴²Ké nē, bad híin béndúbē Yesue, kóōḅne doḅge á bad bēmbáá. Boḅ ngáne bēbáá’áá Befarisia, bénkēnlúmédte yāl, ábāḅ nén bán bēēbīdté bó á ndáb é mekáne. ⁴³Bébélé’áá nē áyāle bēndōḅ mekenag mé baányoḅ tómaa mé Dyōḅ.

E’yale ábe Yesue békāād bad

⁴⁴Hée Yesue áchógté ehóḅ ámin áhōḅē aá, “Kénzée awē adúbpé me, eedúbpé mmēmpen, adúbpé kóōḅne ane awē alómé me. ⁴⁵Kénzée-’e awē anyiné me, anyiné ane awē alómé me. ⁴⁶Mpedé á nkōḅsé nēe e’nyínen bé ekíde, ábel boḅ kénzée awē adúbpé me, eélyāgē á ehíntén-tē. ⁴⁷Kénzée awē awóge ábēm e’yale, boḅ eékoḅge bó, saké me nkáadte mó. Meekáádtéé mó áyāle meépedéé ákaad nkōḅsé boḅ mpedé ásoḅ bad bé nkōḅsé. ⁴⁸Kénzée awē abáá me á yāl boḅ eékobe-’e ábēm e’yale, awóó mod

awē ákāād mó. Ábēm e’yale bēn bóḅ békāād mó á mbwe mé asóg. ⁴⁹Ébē nē, áyāle meehóḅéé íméné mésyāāl ne echēm kunze. Boḅ Titée awē alómé me, áláḅge me chōm éche ítōḅgéné ahóḅ. ⁵⁰Mbíí meé kéchéé éché áláḅge me aá íhōḅ épeene alōḅge áde déemaá’. Né-ḵ, kéchéé éche íhóḅéé, nhóḅe’ chō ngáne Titée áláḅge me.”

Yesue awōbpé ábē bembapee mekuu

13 Epun é ngande e Nnyíme-ámin ényāḅ nēe chān. Yesue ambíí aá eche pónde emaa ape echē mótōḅgéné nkōḅsé atede, áke wée eche Sáj. Andōḅ bad bé nkōḅsé ábe béndúbē mó, alúmédte échē edōḅge kóōḅne á asóg.

²Yesue ne ábē bembapee bedyágé’áá ndyééd ngukél, Satane-’e ammad Judas Iskariode mwān awē Simōne mewēmten mé mbéb ásōled áte ásoḅm Yesue. ³Yesue ambíí aá eche Sáj abagé mekan mésyāāl áwe mekáá. Ambíí-’e aá móhūū wée Dyōḅ mótime-’e ámbid wée Dyōḅ. ⁴Áde bedyágkē ndyééd nē, Yesue anhidé ásē, ahúd nkob á yāl, atád tábele á nkoḅ. ⁵Hée áhédé mendíb á kúmbe-tē, boḅ ábootéd ábē bembapee mekuu awobe, ápinnād tábele awē ánwāā’é á nkoḅ.

⁶Áde ápedé wée Simōn Petro dōḅ Simōne ásedteé mó aá, “A-Sáj, ehede me mekuu awobe-ye?” ⁷Yesue ankwentén mó aá, “Weéhēlē-se esōḅtén dyam áde ímbeleé boḅ, boḅ ámbid e íméné mésyāāl dōḅ wésōḅtēnnē.” ⁸Hée Petro áhóḅéé aá, “Aáy, weéwōbpéé me mekuu mbéd.” Yesue antimtén mó aá, “Nzé meéwobpe we mekuu né wéewōḅge dyamdyam abelen ne me.” ⁹Simōn Petro anláá mó aá, “A-Sáj, né saké mekuu mēmpen-éé wéwobéé me. Wéwobé me kóōḅne mekáá ne nló!” ¹⁰Yesue ankwentén aá, “Mod awē amaa mendíb awōḅ, yāl esyāāl emaa mó asáj, eetōḅgenéé mendíb awóḅ ámpē,

étōméé áwobe mekuu.[¶] Nyêmaá asáŋ, boŋ saké nyé moosyáál nyésáá.”¹¹ Yesue ammad abíi mod awě ášōm mó. Néé dēnkəŋ boŋ ahóŋ aá saké moosyáál asáá.

¹² Áde ámaá bó mekuu awobe, anhé mímē nkob á yāl, átīm ámbíd áwē e'dii. Héé ásedtéé bó aáken, “Nyēsōŋténé dyaŋ áde mbénlé nyé-ye?”¹³ Nyēchəge me Meléede, nyēchəge-ε me Səngwéé. Nyētəŋgéné, áyāle nē dēn dōo ndíí.¹⁴ Né-ɔɔ, nzé me awě ndé nyé Səngwéé mbé-’e nyé Meléede nwóbpé nyé mekuu, né nyémpē nyētəŋgéné nhóg ne aníníí mekuu awobe.¹⁵ Nlúmté nyé eləŋsén éche nyētəŋgéné ahíd əbel nén nyémpē nyébel ngáne mbénlé nyé.¹⁶ Ne mbále nləŋge nyé nén meé, mbəlede eetóméé eche səŋ, mod awě bəlómé-’e eetóméé mod awě alómé mó.¹⁷ Bɔɔb áde nyébíí mímén mam, nnam mébē ne nyé nzé nyēbele mó.

¹⁸ “Meehóbéé nyé moosyáál. Mbíí bad əbe mɔpwédé. Boŋ e’yale əbe é’ténlédé á Kálag e Dyöb é’təŋgéné alón. Éténlédé nén bán, ‘Mod awě sümō sēdyəg ndyééd akünnéné me yāl.’¹⁹ Nləŋge nyé nén bɔɔb, áde éebēnlédēē əbel nén nzé ébénlédé, nyédúbe nén bán, ‘Ndíí mó Awě Ndíí.’²⁰ Ne mbále, nləŋge nyé nén meé, kénzée awě akobé mod awě nlómé, akobé me. Kénzée-’e awě akobé me né akobé ane awě alómé me.”

**Yesue ahóbe á’só é’
póndé aá bésōm mó**

(Mat 26.20-25; Mak
14.17-21; Luk 22.21-23)

²¹ Áde Yesue ámaá mímén mekan ahóŋ ndutul enlóg mó á nlém-tē, ápanléd-te əbē bembapee áte aá, “Ne mbále, nləŋge nyé nén meé, nyé mod nhóg əbē me á mekáá mé bad bé ekəyí.”²² Héé əbē bembapee bənónné á mesó, áyāle bēnkəmbíí’ é mod awě ahóbeé.²³ Mbapee

nhóg, awě Yesue əndəŋgé, andyě mó á akéb.²⁴ Dōo Simōn Petro əpebtanné ane mbapee míd, əhōbē aá, “Sedéd mó mod awě əhóbeé.”²⁵ Dōo ane mbapee əsídte Yesue á yāl-tē, əsedté mó aáken, “A-Səŋ, nzée əhóbeé?”²⁶ Yesue ankwen-tén mó aá, “Mod awě métədéé ewele á díse-tē boŋ mibe mó, mó adé ane mod.” Héé átédé ewele, átədté á díse-tē, əbagé Judase, mwān awě Simōn Iskar-iode.²⁷ Akob áde Judase əkóbé éché ewele, Satane ansól mó áte. Dōo Yesue ələŋgeé mó aá, “Dyaŋ áde éhedéé əbel bēl dó á mehelé-te.”²⁸ Boŋ mod ké nhóg awě bóbɔ bēdyəgé’áá ndyééd enkēnsōŋténne chōm-éé ekəó boŋ Yesue aláá Judase nē.²⁹ Ngáne édíí bán Judase mō akōŋgé’áá ekwe é mənē, doŋge á bembapee bēnwəmtēn bán Yesue ələŋge mó aá áke əchan bwēm əbe bēbenlédte á ngande, ké’e chōm éche bēbeé betóótökē bé bad.³⁰ Áde Judase əkóbé ewele éche Yesue əbágé mó kobén, əmbíd ebwóg. Ehíntén ənkwě.

Yesue abagé mbéndé e ekóólé

³¹ Áde Judase ámaá abíd dōo Yesue əhóbeé aá, “Bɔɔb-pɔɔ ehúmé e Mwān-a-Moonyon ənyínnédé. Ehúmé é Dyöb-pe əmpē ənyínnēd mbwiined ne mwān.³² Nzé Dyöb əkúdé ehúmé əmbíd e Mwān, né Dyöb dēn əmpē dēbēl ehúmé é Mwān ənyínnēd. Əbēl-le nē əbwōg-əbwōg.³³ A-baanyaŋ, echem póndé əbē ne nyé, edé esōŋ. Nyéəhēd me, boŋ ngáne ménlāā’ é bad bé Israel, melemlem nē dōo nləŋgeé nyé bɔɔb, meé, ‘Wée nk-agké, nyéehenlé ape əhed.’³⁴ Mbage nyé mbéndé ekóólé bɔɔb, nén nyédəŋ nhóg ne aníníí. Ngáne ndóó nyé, nyémpē nyédəŋ nhóg ne aníníí.³⁵ Nzé nyédəó nhóg ne aníníí, né mod téé əbíi aá nyédíi əbēm bembapee.”

[¶]13:10 Doŋge á kálag dé’só déewóó’ é éetóméé áwobe mekuu.

**Yesue ahóbé ngáne
Petro ábāngē mó á yǎl**

(Mat 26.31-35; Mak
14.27-31; Luk 22.31-34)

³⁶ Simón Petro ansedéd Yesue aáken, “A-Sáŋ, héé éhedeé ake?” Yesue antimtén mó aá, “Weéhēlē-se ehíd me ɓɓɓ wée níkagké, ɓɓɓ ámbid e pónde wēhid me.” ³⁷ Petro ansedéd mó aá, “A-Sáŋ, cheé ékáá ɓɓɓ meéhēlē se nhíd we ɓɓɓ? Mbõŋsené áwé á nló ímõŋ.” ³⁸ Héé Yesue ákwentanné mó aá, “Ekoó aboŋsen dé awé á nló ímēm-ε? Ne mbále, nlāŋge we meé, nchóm-a-kúb adēhób aá mótõõ’, wēbāŋ me á yǎl ngen éláán.”

**Yesue mó adé Nzii e mbále
echē epeene alongé**

14 Dóo Yesue ábádeé ábē bembapee aláa aá, “Nyētagtē nlém á abum. Nyésúm nlém wée Dyõb, nyésúm-me káŋŋe áwēm. ² Toŋ ebúú áte á ndáb echē echem Sáŋ. Nkag-ke áwed áboŋsen nyé hõm. Nzé énkēmbé nē, né menkēnláá’é nyé meé nkag nyé hõm aboŋsen. ³ Nzé nkií-’ε nyé hõm aboŋsen, mētīm ámbid, níhye ntéd nyé ábē ne me, ábel nyémpē nyébē hõm áde ndíí. ⁴ Nyébíí nzii echē etime’ wée níkagké.” ⁵ Héé To-mase álāŋgeé mó aá, “A-Sáŋ, séebíí’é wée ékagké. Chán-nõ sébweé nzii abíí echē etime áwed?” ⁶ Yesue ankwentén mó aá, “Mée ndé nzii eché ekag wée echem Sáŋ, mbále ehúe’ ne me, me-’aá mbage alongé. Modmod eéhēlē-se ápe wée echem Sáŋ, ésebán abwedé áwēm.” ⁷ Héé Yesue álāŋgeé ábē bembapee aá, “ɓɓɓ áde nyébíí me, nyéébíí káŋŋe echem Sáŋ. ⁸ Bootya ɓɓɓ nyēnyíné mó, nyébíí-’ε mó.”

⁸ Filibe anláá mó aá, “A-Sáŋ, lúméd-te sé Titée. Chõm ésyāāl éche séhedeé éetóméé nē.” ⁹ Yesue ankwentén aá, “A-Filib, nkémbē ne nyé á etún é pónde, chán-nõ éheleé-se ehób wée móbíí’é me? Kénzée awé anyíné me né anyíné Titée. Chán-nõ éheleé-se ehób wée ‘Lúméd sé Titée?” ¹⁰ Weedúbpeé wée echem Sáŋ adí me áte, me-’ε mbé mó áte-ye?” Héé Yesue álāŋgeé ábē bembapee aá, “Mam ímme ílāŋgeé nyé méebídeé áwēm dēn. ɓɓɓ echem Sáŋ awé adé me áte mō abele ímmē nsón. ¹¹ Nyédúbe me ngáne íhóbé meé echem Sáŋ adí me áte, me-’ε mbé mó áte. Nzé nyéedúbpe nē, nyédúbé ké áyāle mam mé menyáké ímme mbéleé. ¹² Ne mbále, nlāŋge nyé nén meé, kénzée awé adúbpe me, ábēl mam ímmē mbéleé. Ábēl-le káŋŋe mekan ímme métómé ímmén áyāle nkag wée Titée. ¹³ Mēbēl-le kéchéé éche nyésédte á dīn ádēm ábel nén ngum echē Titée ényínndé ámbid e Mwán. ¹⁴ Nzé nyésédte me kéchéé á dīn ádēm, mēbel chó.”

Yesue aá mólõm Edəəðəŋ éche Éśáá

¹⁵ Yesue ambád ahób aá, “Nzé nyédəə me, né nyééhíd échem mbéndé. ¹⁶ Mēlāā Titée, ábē-’ε nyé Nwõŋgene ampée, awé ábē ne nyé á ngíndé ne á ngín-dé. ¹⁷ Ane Nwõŋgene mō adé Edəəðəŋ échē ébídte’ mbále áwed tãŋgene Dy-õb. Bad bé nkõŋsé béehelée-se békob mó, áyāle béenyínēé mó, béebíí-’aá mó. ɓɓɓ nyébíí mó áyāle adé ne nyé, ábē-’ε nyé áte.” ¹⁸ Nzé nkií, méetedéé nyé menyuu. Mētīm ámbid áwēm. ¹⁹ Mwāmpín í pón-dé, nkõŋsé méenyínne me ámpē. ɓɓɓ nyépen nyéenyín me. Ngáne mébēé á alongé, nyémpē nyéébē. ²⁰ Nzé échē epun épédé, nyéébíí bán ndé echem Sáŋ áte, nyé-’ε nyébé me áte, melemlen

§14:7 ɓɓɓ áde nyébíí me, nyéébíí káŋŋe echem Sáŋ; donje á kálag dé’só áwóó nzé nyēnkõŋ me abíí, né nyéébíí káŋŋe echem Sáŋ.

**14:17 Ábē-’ε nyé áte; donje á kálag dé’só áwóó adé-’ε nyé áte.

ngáne me-'e ndíí nyé áte. ²¹ Kénzée awé akobé echem mbéndé, áhídē-'e chó, mō adé mod awé adəə me. Kénzée awé adəə-'e me, echem Sáj mō-'e ədəŋ mō. Mém-pē mēdəŋ mō nlúméd-te mō yǎl." ²² Dɔ́ Judase (saké Judas Iskariode) áhóbéé aá, "Boŋ A-Sáj, chán wélumēdtē sé yǎl boŋ weelúmté nkòŋsé pən?" ²³ Yesue ankwentén aá, "Nzé mod adəə me, áhíd ábēm e'yale. Echem Sáj ədəŋ mō, sé echem Sáj-'e sēpē áwē, sédyē-'e ne mō. ²⁴ Nzé mod eédəə me, eehidéé ádēm ayóge. Ádén ayóge áde nyéwógé déesaá ádēm. Ádíí áde Titée awé alómé me.

²⁵ "Nlángé nyé m̀mén mésyā́l áde ndíí ndé ne nyé. ²⁶ Nwòŋgene, Edəədəŋ éche Ésaá awé Titée álómmē á dín ádēm, əyāgēd nyé mekan mésyā́l ábēl-le nyékamtán mekan mésyā́l m̀me nílángé nyé. ²⁷ Nsaŋ m̀wó nlyógnédé nyé. M̀mēm nsaŋ m̀wó mbageé nyé. Meébāgē nyé mō ngáne nkòŋsé mbageé. Nyéetagté nlem á abum, nyéewógé mbwóg. ²⁸ Nyên-wóg nēe ńhóbé meé 'M̀tédé nyé boŋ m̀tīm ámbid áwēn.' Nzé nyéndəŋ me né nyéewóg menyinge bán nkag wée Titée áyāle Titée atómé me. ²⁹ Nlángé nyé nén bəəb áde éebēnlédē, ábel nén nzé ébēnlédé, nyédúbe. ³⁰ Syānē déebudté pón-dé awóŋ ákal ámpē, áyāle nkamlene a nkòŋsé ahúe'. Eewóo'é ngíne ké póg ámin echēm. ³¹ Boŋ kénē m̀chennéd mō yǎl mbēl ngáne echem Sáj áhóbé aá mbel, ábel boŋ nkòŋsé mbíí nén bán, ndəə echem Sáj. Né-'aá ákóó boŋ mbelé kéchéé éche áhóbé aá mbel.

"Nyéhyag syānē déhide hén.

Yesue mō akoó alín dé epum á bwel abé

15 "Me-éé ndé alín dé epum é bwel, alín dé epum é bwel dēn dēn. Echem Sáj-'e abé mbelé-nzag. ² Ahúde' ngen ké ehéé echē edé me á yǎl, echē eechyáá' e'pum, ápagké-'e ké ehéé echē echyáá' e'pum, ábel boŋ éboŋ yǎl

ébude-'e achyáa. ³ Ayóge áde nlyógté nyé ábélé nyēmaá asáj. ⁴ Nyélyəg nyébē ne me, mémpe mēlyəg mbé ne nyé. Ngen chēn eéhēlē-se echyáá e'pum áde éesaá á alín á bwel. Melemlem nēe nyémpe nyéehelē-se nyéchyáá e'pum ésebán nyédé ne me.

⁵ "Me-éé ndé alín dé epum é bwel, nyé-'e nyébē ngen. Nzé mod adíí adé ne me boŋ me-'e ndé ne mō áchyāá e'pum bwāmbwam. Nyéehēlē-se nyébēl dyamdyam ésebé ne me. ⁶ Nzé mod eesē ne me, bēhūd mō nēe ngen. Ene ngen ebelé ekintéd. Béladeé échē ndín é ngen áte, bēbwém chó á muú-te, éhyāŋ-'e. ⁷ Nzé nyédíí nyédé ne me, boŋ ádēm ayóge-'e ádíí adé nyé áte, kéchéé éche nyésédté, nyéekúd. ⁸ Edúbé éche echem Sáj ényinnad nzé nyébudé e'pum achyáa, nē-'aá débēl nyébé ábēm be-mbapee. ⁹ Ngáne echem Sáj ádəə me, melemlem nēe mémpe ndəə nyé. Né-ɔ́ nyédíí nyébē ne me ábel boŋ mbē ndəŋ nyé. ¹⁰ Nzé nyéhídé échēm mbéndé, né mēbē ndəŋ nyé. Melemlem nē dɔ́ ńhídeé mbéndé échē echem Sáj, adíí adəə-'e me. ¹¹ Nlángé nyé m̀mén mésyā́l ábel nén nyémpe nyéwóg nyaa e menyinge echē nwogeé, m̀mēm menyinge mélōn-ne mbon. ¹² Echem mbéndé edíí nén, nyédəŋ nhóg ne aníníí melemlem nēŋ-gáne ndəə nyé. ¹³ Nzé mod awédé á nló m̀ baáb, né alúmté edəŋge éche étómténé achab ámin. ¹⁴ Nzé nyébele' mekan m̀me nílángé nyé meé nyébel né nyédíí ábēm besón. ¹⁵ Meéchāgē nyé bembəlede ámpē, áyāle bembəlede béēbyē-'e mam m̀me echab sáj ábeleé. Boŋ ńchəgeé nyé meé ábēm besón áyāle nílángé nyé mam mésyā́l m̀me echem Sáj álángé me. ¹⁶ Nyéepwedé me, boŋ me-éé mpwedé nyé, nlóm-me nyé ábel mekan m̀me méchyáa e'pum e' bwām. Nyaa é mekan échē ébē abé ne abé. Nzé nyébelé-'e nē, echem Sáj ábē nyé kéchéé éche nyésédté á dín ádēm. ¹⁷ M̀mén mam

mésyā̄l míme n̄lāngéé nyé-ɔ́, médíi nén mæé, nyédəŋ nhóg ne aníníí.”

Bad bé nkõŋsé békɔ́ nyé

¹⁸ Yesue ambád ábē bembapee aláa aá, “Nzé nkõŋsé n̄kɔ́ nyé, nyébíi nén bán mæé bésébpé akɔ́. ¹⁹ Nzé nyembé n̄ŋ-gáne bad bé nkõŋsé, né nkõŋsé météd nyé n̄ŋgáne ábē bad. Boŋ mpwedé nyé átíntê e bad bé nkõŋsé. Nyéesaá bad bé nkõŋsé. Né-’aá ákásó boŋ nkõŋsé n̄kɔ́ nyé. ²⁰ Nyéw̄em̄ten ehó̄b éche ménlāá’ é nyé mæé ‘Mbəlede eetóméé eche s̄aŋ.’ Nzé bēmbané mæ á metake-tê né bēbané nyémpē á metake-tê. Nzé bēnhīd ádēm ayóge né bēhīd-te ádēn ámpē. ²¹ Bébel nyé m̄m̄n mekan m̄syā̄l á ȳl á d̄n ádēm, áyāle béébíi’ é ane awē alómé mæ. ²² Nzé menkēmpē boŋ nláá bó m̄m̄n mam, né m̄m̄b mbéb méenyīn̄nedé. Boŋ bɔɔb, béewóo’ é n̄zom ké póg áyāle m̄m̄b mbéb. ²³ Kénzée awē akɔ́ mæ, akɔ́ káŋŋe echem S̄aŋ. ²⁴ Nzé menkēm-bel nd̄n é mam átíntê echāb éche mod ampée éébēl̄ē mbéd, né m̄m̄b mbéb méenyīn̄nedé. Boŋ bɔɔb bényíné mekan m̄syā̄l míme mbélé, ké n̄ bédíi békɔ́ mæ, békɔ́-’e echem S̄aŋ. ²⁵ Nén ádé álóned e’yale ábe é’ténlédé á mbéndé echāb bán, ‘N̄zom ké póg enkēm-báá eche békɔ́né mæ.’ ²⁶ Nwōŋgene ábid wée Titée. Adíi Edə́dəŋ éche ébele’ boŋ bad bésóŋtén mbále. Ád̄é mébēē ne Titée m̄lōmē nyé mó, mó-’aá álāá nyé mam t̄ŋgene mæ. ²⁷ Nyémpē nyéehó̄b mam t̄ŋgene mæ áyāle nyédé ne mæ se á mbooted.

16 “Nlānge nyé m̄m̄n m̄syā̄l ábel boŋ nyéētímné mbíd. ² Bébidéd nyé á ndáb é mekáne. A mbále pón-dé ehúe’ eche kénzée awē áwū nyé áwēmtēnnē aá móbēnle Dyöb. ³ Bébl̄ m̄m̄n mam áyāle béébíi’ é echem S̄aŋ béébíi-’aá mæ. ⁴ Nlāngé nyé m̄m̄n mam m̄syā̄l ábel boŋ nzé pón-dé epedé echē

m̄m̄n mekan mébenladtē, nyéékamtén bán menlāá’ nyé.

Nsón míme Edə́dəŋ ébenlé

“Menkēnlāá’ é nyé m̄m̄n mekan á mbooted, áyāle membé ne nyé. ⁵ Boŋ bɔɔb, nkag wée mod awē alómé mæ. Ké n̄, nyé modmod nyéesedteé me bánken ‘Héé ékagké?’ ⁶ Aláa ádé n̄lāngé nyé m̄m̄n mekan ábélē ndutul elógé nyé á n̄lēm-tē. ⁷ Ne mbále, n̄lānge nyé nén mæé, édé mboŋ nén bán n̄ke. Áyāle nzé meékii, né Nwōŋgene éepaá áwēn. Boŋ nzé n̄kíi, m̄lōmē nyé mó. ⁸ Áde ápéé, álūmēd bad bé nkõŋsé nén aá m̄m̄b nsōŋten míme bēwánlē t̄ŋgene abel dé mbéb ne ábel mekan míme m̄sáá méet̄ŋgeneé. Béēsōŋtenéé-’e nyaa echē Dyöb ákáadteé. ⁹ M̄m̄b nsōŋten méet̄ŋgeneé t̄ŋgene mbéb, áyāle béedúbpéé mæ. ¹⁰ Méet̄ŋgeneé t̄ŋgene abel dé mekan míme m̄sáá, áyāle nkag wée Titée, nyéenyīn-naá mæ ámpē. ¹¹ Méet̄ŋgeneé t̄ŋgene nyaa echē Dyöb ákáadteé, áyāle amaá nkamlēne a nkõŋsé akáad.

¹² “Ndíi nwóo ekud é mekan álāa nyé boŋ m̄m̄n mekan métom nyé áte. ¹³ Boŋ áde Edə́dəŋ é mbále épéé, áb̄l nyébíi mbále esyā̄l. Éehó̄benné echē kunze chēn. Dyam áde bēlāá’ é mó d̄ɔ́ áhó̄bpē, álāá-’e nyé mam míme mébenléd pón-dé echē ehúe’ á’sō. ¹⁴ Áchāgēd échēm edúbé ám̄n áyāle kéchéé éche áwógé áwēm chíɔ́ mó-’e álāá’ é nyé. ¹⁵ Kéchéé éche echem S̄aŋ áwóó édíi échēm. N̄ d̄ɔ́ ákásó boŋ n̄hó̄bē mæé Edə́dəŋ étéd kéchéé éche n̄hó̄bē, éláa nyé.”

Ndutul ětīm menyīŋge

¹⁶ Héé Yesue ábádeé aá, “Mwāmp̄n m̄ pón-dé nyéenyīnné mæ ámpē, mwāmp̄n m̄ pón-dé-’e ámbid enē nyéenyīn mæ.” ¹⁷ D̄ɔ́ donge dé bembapee bésedteé nhóg ne aníníi bánken, “Cheé áwēmténé áhó̄b, álāa syáné aá, ‘Mwāmp̄n m̄ pón-

dé nyéenyínné me ámpē, mwāmpin ím pón-dé-’e ámbid e nê nyéenyin me?’ Ahó-b-pe ámpē aá, ‘Áyāle nkaḡ wée Titée.’”¹⁸ Bém̄bē béséd-té bánken, “Cheé áwém-téné ahó-b, áhó-b aá, ‘Mwāmpin ím pón-dé?’ Séesōhteneé dyam áde áhó-béé.”

¹⁹ Yesue ammad abii aá, béhede mó dyam aseded. Né-ǎǎ, anláá bó aá, “Dyam áde nhó-bé meé, ‘Mwāmpin ím pón-dé nyéenyínné me ámpē, mwāmpin ím pón-dé-’e ámbid e nê, nyéenyin me,’ dǎo nyéséd-té nhóḡ ne aníníi-ye?”²⁰ Ne mbále, nlāḡge nyé meé, nyééchií, nyéélēb-pe, boḡ nkōḡsé méwōḡ menyīḡge. Nyéé-sudén, boḡ ím̄mē nsuden mé-tím menyīḡge.²¹ Mmwaád awē ahede achyáá abelé ásuden áyāle eche pón-dé e metake epedé. Boḡ nzé amaá achyáá abelé awóḡ menyīḡge, áyāle moonoyō achyááadté á nkōḡsé.²² Nê dǎo édíí ne nyé. Nyé-südné bǎǎ, boḡ mēnyin nyémpē. Ene pón-dé ímmen nlém mé-lōn ne menyīḡge, modmod éehenlé-’aá nyé ím̄mē menyīḡge akoben.²³ Áde échē epun épéé, nyéesédédté me dyamdyam. Ne mbále, nlāḡge nyé nén meé Titée ábē nyé kéchéé échē nyéséd-té á dīn ádēm.^{††}²⁴ Kǎǎḡne bǎǎ nyééhēdnēē mó chǎmchǎm á dīn ádēm. Nyéheden mó, nyéékúid ábel nén ím̄mē menyīḡge mé-lǎḡ mbon.”

Yesue atómé nkōḡsé áte

²⁵ Yesue ambád ábē bembapee aláa aá, “Mbēnlédé ngan áláa nyé ekud é mekan. Pón-dé ehúe’ echē méeben-léd-té ngan. Mé-lāā-’e nyé mekan tǎḡḡgene Titée, nyaa echē nyésōhtēnnē.²⁶ Éché epun, nyééhēdén mó kéchéé á dīn ádēm. Méetǎḡgēn-naá mó aláa meé áwōḡḡgen nyé,²⁷ áyāle Titée mwēn adǎǎ nyé. Adǎǎ nyé áyāle nyédǎǎ me, nyédúbpé-’e bán mbídé áwē.²⁸ Membíd wée Titée, ímpē á

nkōḡsé-te, bǎǎ-pe ntedte nkōḡsé, ntime ámbid wée Titée.”

²⁹ Héé ábē bembapee béhó-béé bán, “Ehó-bē bǎǎ ngáne sé-sōhtēnnē, wéeben-ládté ngan.³⁰ Sēbíí bǎǎ bán ebíí mekan mé-syāǎl, éehednád-taá bán modmod áseded we dyamdyam. Nén ábélé sé-dúbpé bán ebídé wée Dyōb.”³¹ Dǎo Yesue ákwentanné bó aá, “Nyédúbpé bǎǎ-e?”³² Nyé-nōne! Pón-dé ehúe’, emaa-’e ape, áde nyépǎḡtéd-té áte. Mod téé atóm mehléle wée ábídé, nyéétdē mmēm-pen. Boḡ ké nē, meésaá mmēm-pen, Titée adé ne me.³³ Nlāḡge nyé ím̄mēn mekan ábel nén nyébē nsaḡ abé ádē nyédíí ne me. Nyéékúid metake á nkōḡsé-te boḡ nyéwēd nlém á abum. Ntómé nkōḡsé áte.”

Yesue akánnédé eche yǎl

17 Áde Yesue ámaá ím̄mēn mekan mé-syāǎl ahó-b, dǎo ánóné ámin boḡ áhó-bē aá, “A-Tē, pón-dé emaa’ ape. Lúméd bad ehúmé échē awoyō Mwān, ábel nén awoyō Mwān mǎmpē álúmed ehúmé échōḡ.² Ebágé mó kunze ákam-len moosyāǎl, ábel nén ábe bad bésyāǎl ábe ebágé mó alonḡé áde déemaá’.³ Alonḡé áde déemaá’ ádíí nén bēbíí we, mmōn awē edé Dyōb á mbále, ne ábíí Yesu Krístǎǎ, awē é-lómé.⁴ Mbídté échōḡ ehúmé áwed á nkōḡsé amad ádē ím̄mádé nsǎn ím̄me ebágé me.⁵ Bǎǎ-pǎǎ a-Sǎḡ, bídéd échēm ehúmé áwed, wée mmōḡ édíí. Melemlem mé edúbé ím̄me ménwōḡḡ ne we, nkōḡsé ídē ahó-b bán ím̄bootad.

Yesue akánnédé ábē bembapee

⁶ “Mbelé bad bé nkōḡsé ábe ebágé me bēbíí we. Bébédéé ábōḡ, wembē me bó, bēbélé-’e ngáne ehó-bé wēé bēbel.⁷ Bēbíí bǎǎ bán kéchéé éche ebágé me,

^{††} 16:23 Titée ábē nyé kéchéé échē nyéséd-té á dīn ádēm: donḡe á kálag áwóó Nzé nyéséd-té Titée kéchéé, ábē nyé chǎ á dīn ádēm.

ébidé áwôñ. ⁸Nlángé bó mam mésyāāl ríme élangé me weé níláa bó, bédúbpé-’e rímê mam. Bébíí ne mbále bán áwôñ dóó mbídé, bédúbpé-’e bán we-é elómé me. ⁹Nkânnad bó. Meekán- nádté bad bé nkôñsé. Boñ nkânnad bad ábe ébágé me, áyāle bédíí ábôñ. ¹⁰Bad bésyāāl ábe bédé ábêm bédíí ábôñ, ábôñ-’e bésyāāl bédíí ábêm, bébíídté-’e échêm ehúmé áwed. ¹¹Бод-рэд, mwāmpin rí póndé méebáá á nkôñsé-te ámpê. Boñ bédíí bédé á nkôñsé-te. Nhyag áwôñ. Tité awě Asáá, kəá bó á ngíne e dīn ádôñ, dīn áde ébágé mé. Ngíne echě ébágé me âbel nén bēbê mod nhóg, melemlem ngáne sóo-’e ámpê dédíí mod nhóg. ¹²Áde mbédé ne bó, menkəá bó á ngíne e dīn ádôñ, dīn áde wēmbeé me. ^{††}Nkəngé bó, bó mod ké nhóg-ke ee- bód’é étóméé mod awě êmmadté abé bán ábōó âbel boñ ébenled ngáne éténlédé á kálag e Dyōb. ¹³Бод-рэд, nhyag áwôñ. Nhóbe-’e rímén mekan ngáne ndíí ríde á nkôñsé âbel boñ rímāb menyīnge mélōn mbon, melemlem ngáne rímēm- me mélóné mbon. ¹⁴Nlángé bó mam mésyāāl ríme élangé me weé níláa bó. Бод-рэд bad bé nkôñsé békód bó áyāle béesaá bad bé nkôñsé ámpê, melemlem ngáne me ámpê méesaá mod a nkôñsé. ¹⁵Meehóbéé meé éhūd bó á nkôñsé- te, boñ nhóbe’ meé ékəá’ bó âbel boñ Mod e Ebébtéd eébēlē’ bó mbéb. ¹⁶Bé- esaá bad bé nkôñsé melemlem nēñgáne méesaá mod a nkôñsé. ¹⁷Benléd echoñ mbále âbel boñ bēhel we abele. Échōñ eyale édé mbále. ¹⁸Nlómé bó á nkôñsé-te melemlem nēñgáne wēmpē wénlōmmē me á nkôñsé-te. ¹⁹Á etútú échāb mem- bē echem yāl âbele we âbel boñ bómpē bébe échab yāl âbel boñ békōñ we abele.

**Yesue akánnédé bad ábē
béedúbé mó bésyāāl**

²⁰“Meekánnádté ábêm bembapee bēn- pen boñ nkânnad kóññe bad ábe bē- dúbé me áyāle mam ríme bēwógé áwāb. ²¹Nkâñne’ meé bó moosyāāl bēbē mod nhóg. A-Tē, bó moosyāāl bēbē mod nhóg ne sóo, melemlem nēñgáne édíí ne me, me-’e mbé ne we. Bēbē mod nhóg âbel nén nkôñsé rídúbe bán we-é elómé me. ²²Ehúmé éche ébágé me, me-’e mbagé bó. Mbagé bó âbel boñ bēbē mod nhóg melemlem nēñgáne sóo dédíí mod nhóg. ²³Ídé mod nhóg ne bó, we-’e edé mod nhóg ne me. Nén débēl békōñ mod nhóg abé. Békōñ mod nhóg abé âbel boñ nkôñsé mbíí bán we-é elómé me, bēbíí-’e bán edəá bó melemlem nēñ- gáne édəá me. ²⁴A-Tē, ebagé me bó, bēbē wée ndíí, âbel boñ bényīn echêm ehúmé. Wembě me ehúmé áyāle wendāñ me se á mbooted mé nkôñsé. ²⁵A-Tē, we-é ebele mam rímē mėsáá. Nkôñsé méebíí’é we, boñ mbíí we, ábén-ne ámpē bēbíí bán we-é elómé me. ²⁶Mbelé bēbíí we, mēbēl-le ámpē âbel nén edəñge échě édəá me ébē bó áte, me-’e ámpē mbē ne bó.”

Békóbé Yesue

(Mat 26.47-56; Mak 14.43-50; Luk 22.47-53)

18 Áde Yesue amáá akáne, bódbe ábē bembapee bēnhidé, bēchābē mwā edíf a Kidrōn ámin. Nzag em- bé áhed, bēnsīl áwēd-te. ²Judase, ntúré awě Yesue ambíí adē abwóg á hōm, áyāle Yesue ne ábē bembapee bēmmen- tēn aladen áhed. ³Né-ód, Judase an- tómén echoñ é sánze ne bembəledé bé Ndáb-e-Dyōb ábe beprise bēmbáá ne Befarisia bēnlōmmē, békē wée Yesue

††17:12 Menkəá bó á ngíne e dīn áde wēmbeé me: doñge a kálag awóó á ngíne e dīn ádōñ ménkəá bad ábē ébágé me.

ábédé. Ábê bad bēnchōd e'kag, bēwálé e'trúkáj ne bwēm é' nzum. ⁴ Yesue am-mād mam méšyōāl ríme mébenléd ne mó abíi, ké nê, ambídéd yāl áwed, ásēdéd bó aáken, "Nzé nyéhedeé?" ⁵ Bēnkwentén mó bán, "sēhede Yesue, mod a dyad á Nazaret." Yesue ankwentén bó aá, "Me-éé ndé mó." Judase ntúré awě Yesue ambé áhed ne ábê bad. ⁶ Áde Yesue áhóbé aá, "Me-éé ndé mó," bēntimén mbíd, bék-wē áse. ⁷ Hē dō Yesue ásedtēé bó ámpē aáken, "Nzé nyéhedeé?" Bēnkwentén bán, "Yesue a dyad á Nazaret." ⁸ Hēé Yesue ákwentanné bó aá, "Nlángé nyé meé, me-éé ndé mó. Né-ǎǎ, nzé nyéhede me, nyétēdē áben bad ábe bédé ne me, békag." ⁹ Nén dēmbenléd álóned e'yale ábe ánhōbpē aá, "A-Sáj, átinté e bad ábe wēmbēé me, meebódeé ké nhóg." ¹⁰ Simōn Petro anwálé nkwáté. Hēé ádólé rímē nkwáté boŋ átōmtē', ásēlē etúu é ekáá é mbáá é mbēlede awě prise ambáámbáa. Ane mbēlede abédé dīn bán, Malkuse. ¹¹ Yesue anláá Petro aá, "Timéd nkwáté á abám. Nédē, meetēngeneé metuné ríme echem Sáj átínédé me akud-é?"

Békééné Yesue wée Anase

¹² Hēé échē echoŋ é sónze ne awâb mod ambáá nchoo ne bembēlede bé bad bé Israel békóbé Yesue béhaŋ mó. ¹³ Bēnsēbē mó akēen wée Anase. Anase abédéé sáj-kálé awě Kaifase awě abédé prise ambáámbáa rímē mwě. ¹⁴ Kaifase ne, mó ambě bad bémáá bé Israel elébé aá ébóó bán mod nhóg áwē á nló m bad bēšyōāl.

Petro abáá Yesue á yāl

(Mat 26.69-70; Mak
14.66-68; Luk 22.55-57)

¹⁵ Simōn Petro ne mbapee ampée béhídé'áá Yesue. Prise ambáámbáa ambíi ane mbapee, né-ǎǎ ane mbapee ansól eyáde éche prise ambáámbáa wée

bēnsōlennē Yesue. ¹⁶ Petro pen anlyōg á mmwe mé e'ké. Dōǎ ane mbapee awě prise ambáámbáa ambíi'é átímé ámbíd á mmwe, ákālēn ngōndere echē enōné'áá mmwe boŋ ásōltē Petro á eyáde-tē. ¹⁷ Ene ngōndere ansedéd Petro aáken "Kíné wēmpē weesaá mbapee nhóg awě ane mod-é?" Petro ankwentén mó aá, "Aáy, meesaá." ¹⁸ Bōǎb-ǎǎǎ, ahéb dém-bē. Né-ǎǎ, bembēlede ábe prise ambáámbáa ne bembēlede bé Ndáb-e-Dyōb bēnkonéd muú bētyéém áhed bēwale'. Petro mómpē ambé áhed, atyéém áwālē muú.

Prise ambáámbáa akáadte Yesue

(Mat 26.59-66; Mak
14.55-64; Luk 22.66-71)

¹⁹ Prise ambáámbáa esēdté'áá Yesue tēngene ábē bembapee ne ádē ayóge. ²⁰ Yesue ankwentén mó aá, "Mam méšyōāl ríme nílángé'áá bad nhóbé'áá mó á nhéné. Ayóged ádēm ášyōāl-'é, ábédé á Ndáb é mekáne ne á Ndáb-e-Dyōb wée bad bé Israel bēšyōāl bēladnéé. Meéhóbéé-'é dyamdyam á kun-tē. ²¹ Cheé-ǎ ésedtēé me ámpē. Sedéd bad ábe bēnwōg mam ríme nílángé bó. Bébíi mam ríme nílóbé." ²² Áde Yesue áhóbé nê, mbēlede nhóg ambōm mó abēn ahób aá, "Chán éhele éhōbē' nê wée prise ambáámbáa?" ²³ Yesue antimtén mó aá, "Nzé nhóbé dyam áde déetēngene, ehób dō moosyōál áwōg. Boŋ nzé édé bán nhóbé dyam áde átēngéné, cheé ékás boŋ ébōmé me?" ²⁴ Dōǎ Anase áhóbé aá, bēkēen Yesue wée Kaifase, prise ambáámbáa. Yesue ambé abé á mehaŋ.

Petro abáá Yesue á yāl ámpē

(Mat 26.71-75; Mak
14.69-72; Luk 22.58-62)

²⁵ Bōǎb-ǎǎǎ, Simōn Petro ambé atyéém áhed áwālē muú. Hēé bad ábe bém-bē áhed bēsedtēé mó bán, "Kíné wém-

pē weesaá mbapee nhóg awě ane mod-e?” Petro antáj aá, “Aáy, meesaá.”²⁶ Mbalede awě prise ambáambáa nhóg, mwányay mój Petro ánsēnlē etúu, anchógéd ehób ámīn, aláa Petro aá, “Kíné meenyíné nyúmō á nzag-tēye?”²⁷ Petro antáj ámpē. Ábwōg-ábwōg, nchóm a kúb antōj.

Paylede akáádté Yesue

(Mat 27.1-2, 11-14; Mak 15.1-5; Luk 23.1-5)

²⁸Bad bé Israel bēnhidnéd Yesue á ndáb wée Kaifase békēēn mój á eyáde e nkamlene ambáa. Nén ábédé epog é mbwembwē. Bēn bēnkēnsōnlē á ndápte ábāj nēn béenyinnád mbinde á'sō é' Dyōb “Ábel bédyē Ngande e Nnyíme-ámīn.”²⁹Né-ɔ́, Paylede nkamlene ambáa a bad bé Roma, ambíd e ebwóg áke atán bó, ásedté bó aáken, “Awusé áhéé nyéhóbé bán anén mod abelé?”³⁰Bēnkwentén mój bán, “Nzé anén mod enkēmbé ebébtéd é mod, né séēbageé mój áwōj mekáa.”³¹Paylede anláa bó aá, “Nyé bēn nyétéd mój, nyēbenled mbéndé echēn nyékáad mój.” Héé bad bé Israel bélāngéé mój bán, “Séewó'é kunze áwúu mod.”³²Nén dēmbenléd álōned e'yale ábe Yesue ánhōbpē álúmed nyaa e kwééd eche áwēē.³³Paylede ansól á ndáb-te ámpē, áchōg Yesue, ásedéd mój aá, “We-éé edé kōj e bad bé Israel-le?”³⁴Yesue ankwentén aá, “Mmōn-éé ehóbe nē ngé bad bēmpēe bóo bélāngē we mam á yāl echēm?”³⁵Paylede ankwentén aá, “Ndé mod a Israel-le? Ábōj bad ne beprise bēmbáa bóo bēbágé we áwēm mekáa. Cheé ébélé?”³⁶Yesue ankwentén aá, “Mmēm nkamlen méesaá á nkōjsé wén. Nzé mmēm nkamlen mémbē á nkōjsé wén, né ábēm bembalede bēwān, ábel nēn bad béebagé me á mekáa mé bad

bé Israel. Boj mmēm nkamlen méesaá mé nkōjsé.”³⁷Dóo Paylede ásedtéé mój aá, “Nédē edé kōj-e?” Yesue ankwentén aá, “We-éé ehóbé weé ndé kōj. Nzōm echē ekōó boj béchyáa me, mpē á nkōjsé wén, edí ábíd mbōj e mbále. Mod ké ahéé awě adé mod a mbále awóglan me.”³⁸Paylede ansedéd mój aá, “Cheé édé mbále?”

Bán Yesue atóngéné awě

(Mat 27.15-31; Mak 15.6-20; Luk 23.13-25)

Áde Paylede amáa mój aseded nēn, ambíd á ebwóg ámpē áke atán bad bé Israel, anláa bó aá, “Meekóbneé anén mod awusé ké ahóg áde méhōbpē meé bēwúu mój.”³⁹Boj nyēwóó elem nēn bán, ntóngéné nyé mod a mbwōg nhóg abídted á pōndé e Ngande e Nnyíme-ámīn. Nyēdōó bán mbídted nyé kōj e bad bé Israel-le?”⁴⁰Bēnkwentén mój ne e'saad bán, “Aáy! Séēhēdēē mój. Bídtéd sé Barabase.” (Barabase abédé-'e nchīb ambáa.)

19Dóo Paylede áhóbé aá béke bēbōm Yesue.²Sónze éntēd ngen é mechō bélōj ekóté éche émbē nēe ekóté é kōj, bēhē mój chō á nló, bēhé-'e mój mengombe mme méyage' á yāl, mmē méwagné mengombe mé kōj.³Bésídté'áa mój benben, bēhōbē bán, “A kōj e bad bé Israel, edúbé ébē ne we.” Bébómé'áa mój kóōjne mebén.⁴Paylede ambíd á ebwóg ámpē, aláa ábē bad aá, “Nyénōne', mbítdaad nyé mój á ebwóg, ábel nēn nyébīi bán, meekóbneé mój awusé ké ahóg.”⁵Né-ɔ́, Yesue ambíd á ebwóg ne ekóté e mechō á nló, megombe mmē méyage' mój-'e mébé mój á yāl. Héé Paylede álāngéé bó aá, “Nyénōne' awedé mod-e nēn!”⁶Áde beprise bēmbáa ne bembalede bé

18:28 Bad bé Israel bēndūbē nēn bán nzé mod asólé á ndáb e mod awě eesē mod a Israel, né awógté yāl mbinde. Ne bó, enén ndín e mod ebágáa mbinde á'sō é' Dyōb epun saámbé. Enén pōndé esyāól eéhele'aá-se adyē Ngande e Nnyíme-ámīn.

Ndáb-e-Dyöb benyíne mó, bêmbootéd abón bán, “Bomé mó á awɔg! Bomé mó á awɔg!” Paylede anláá bó aá, “Nyé bën nyétéd mó, nyébome mó á awɔg, áyāle meekóbneé mó awusé ké ahóg.”⁷ Ábê bad bëntimtén Paylede bán, “Sêwóó mbéndé eché ehóbe nén bán atəngéné awé áyāle ahóbé aá módíi Mwän a Dyöb.”

⁸ Áde Paylede áwógé nén, mbwóg mēnnabé mó akób. ⁹ Antím ámbid á eyāde-tē ámpē, ásedēd Yesue aá, “Héé ébídé?” Boŋ Yesue enkēnkədēnné mó. ¹⁰ Né-ɔ́, Paylede anláá mó aá, “Weéhēdēē me akwenten-ε? Weebíi’é nén weé nwóó kunze áhób meé béchene we, nwōŋ-ε kunze áhób meé bébome we á awɔg-ε?” ¹¹ Yesue ankwentén mó aá, “Weewóó’é kunze ké póg ámīn echēm ésebán Dyöb ábágé we ene kunze. Né-ɔ́, mod awě abagé me áwōŋ mekáá abelé mbéb íme nítómténé achab ámīn.” ¹² Áde Paylede áwógé nē anhēd nzii átēde Yesue, boŋ ábê bad bēnhē e’saád bán, “Nzé etēdté anén mod né weesaá nsón awě Kaisē. Kénzée awě ahóbé aá, módē kōŋ né atəngan Kaisē.”

¹³ Áde Paylede áwógé nén, ambídén Yesue á ebwóg, ádyēē atii dé nkamlen. Ádē hóm weé ándyē’é béchógé’áá dó bán, Eyāde éche bēnábndé Meláá. Á ehób é Hibru béchoge bán, Gabata. ¹⁴ Bɔɔb-ɔɔ, nén ábédé á epun é mboŋsén é Ngande e Nnyíme-ámin, dyam kəd. Paylede anláá ábê bad bé Israel aá, “Echen kōŋ chó nén!” ¹⁵ Ábê bad bēnhē e’saád bán, “Wúú mó! Wúú mó! Bomé mó á awɔg!” Héé Paylede ásedteé bó aá, “Mbome echen kōŋ á awɔg-ε?” Bepriše bēmbáá bēnkwentén mó bán, “Séewóó’é kōŋ empée étōmēé Kaisē.” ¹⁶ Dóɔ Paylede ábágé Yesue áwab mekáá ábome mó á awɔg.

Bébómmé Yesue á awɔg

(Mat 27.32-44; Mak 15.21-32; Luk 23.26-43)

Né-ɔ́, bēnhidnéd Yesue. ¹⁷ Yesue mwēn ampém adē awɔg bootya á dyad-tē ákēēn dó hóm áde béchogéé bán, “Hóm dé Ebóngél é Nló,” áde béchogéé á ehób é Hibru bán Golkata. ¹⁸ Áhed-taá bēmboméé mó á awɔg. Bēmbomé bad bébe bēmpēe á awɔg áhed, nhóg ped póg, aníní-’e ped eníní, Yesue abé átíntē.

¹⁹ Paylede antēl á abámbé aá, “Yesue, mod a dyad á Nazaret, kōŋ e bad bé Israel,” abádé á awɔg á nló-mīn weé Yesue. ²⁰ Wēe bēmboméé Yesue á awɔg démbē benben ne Jerusalem. Né-ɔ́, bad híin bēnlāŋ chóm éche bēntenlé. Chóm éche ántenlé, antel chó á ehób é Hibru, átēl é ehób é Latin, ne é ehób é Grikia. ²¹ Bepriše bēmbáá bēnlāā Paylede bán, “Wēétēlē weé ‘Kōŋ e bad bé Israel,’ tēl weé, ‘Anén mod ahóbé aá, me-εé ndé kōŋ e bad bé Israel.’” ²² Paylede anláá bó aá, “Chóm éche nítélé mmaá atel.”

²³ Áde sónze émaá Yesue abome á awɔg, bēntēd éche mbóté, békabted chó áte moŋge méniiin, bó mod té atéd akab ahóg. Bēntēd kóŋŋe mbóté eche bēhágkē áte. Ene mbóté bēnkēmbaá’é chó hómhóm. Embé bootya ámin ápe áse enkēnwóngé mbom. ²⁴ Héé bēlāŋgéé nhóg ne aníní bán, “Syāné deésālē chó. Désid mbambú ányín mod awě átēd chó.” Nén dēmbenléd áloned e’yale ábe é’tēnlédé á Kálag e Dyöb nén bán, “Bēn ne bēn bēnkāb échēm mbóté.

Bēnsíd-te mbambú ákab ímmēm nsob.” Né-ɔ́, nē dóɔ échē sónze ēmbenlé. ²⁵ Yesue nyaá, nyaá mwānyar, Maria awě abédé Klopase mwaád ne Maria Magdalene bēntyēēm benben ne á awɔg áde Yesue. ²⁶ Áde Yesue ányíne nyaá ne mbapee awě ádáá bētyéémé áhed, anláá nyaá aá, “Á-nyar, mwän we ne.” ²⁷ Héé

álângeé ane mbapee mómpē aá, “Nyoo ne.” Bootya ene pónde ane mbapee antéd Yesue nyaá, átímēn mó áwē ndáb.

Yesue awédé

(Mat 27.45-56; Mak 15.33-41; Luk 23.44-49)

²⁸ Ámbid e nê, Yesue annyín aá mekan mésyəəl mémáá. Álóned-te ngáne éténlédé á Kálag e Dyöb anhöb aá “Píd ekóbé me.” ²⁹ Kúmbe embé áhed, ebéntéd é mím énlög áwēd-te. Né-ö, béntödé kuchá á ebéntéd é mím-tê wê, bésöm á ntöŋ í ngen e hísob, béhē mó á nsəl. ³⁰ Áde Yesue ámwédé ebéntéd é mím chē, anhöb aá, “Émáá.” Héé ámogé nló, awé-’e.

Bésóó Yesue akonj á aheb

³¹ Bəob-pəó, échē epun ébéde Mbwe mé mboŋsén mé mbwe-mé-nkóme-áte. Bad bé Israel-le béehede’áá bán ndim mbé mbê á awog á mbwe-mé-nkóme-áte, tanje ngáne échē epun é nkóme áte étömtēnnē edúbé abé. Né-ö béntān Paylede bán, ábe bó kunze ábög bad ábe bébómmé á awog mekuu ne áhúd bó á awog. ³² Né-ö, échē sönze ênkē ébög mekuu míme bad ábe bēmboméé bəobe Yesue á awog. Bénsēbē míme nhóg abóg, bébög-ke míme aníní. ³³ Bönj áde bépédé wée Yesue béntān nēe ámáá awé. Né-ö, bēnkētögénnē mó mekuu abóg. ³⁴ Ké nê, sönze póg ensoŋ mó akonj á aheb. Ábwog-ábwog mekií ne mendíb bēmbid. ³⁵ Mod awé annyín nēe mímén mekan mébénlédé, abidé mbön, eche mbönj edé-’e mbále. Abíí nén aá, mókale’ mbále, ahöbe-’e mímén mam ábel nén nyémpē nyédúbe. ³⁶ Mímén mam mébénlédé álóned e’yale ábe é’ténlédé á Kálag e Dyöb nén bán, “Béebógké ehid échē ké ehög.” ³⁷ Éténlédé á kálag e Dyöb ámpē nén bán, “Bénöŋ ane awé bésóó akonj.”

Bélímmé Yesue

(Mat 27.57-61; Mak 15.42-47; Luk 23.50-56)

³⁸ Ámbid enê, Josebe awé ambid á dyad á Arimatia, anláá Paylede aá, ábe mó kunze áted ndim míme Yesue. Josebe abédéé mbapee awé Yesue, bönj énkēmbidédte yəl áwed áyöle abáá’áá bad bé Israel. Paylede ambé mó kunze áted ndim míme Yesue. Né-ö, ankē Yesue ndim atéd. ³⁹ Nikodemuse awé ansébé Yesue ake dé anyín nkuu, bó Joseb bēnkē. Bédēkē anwálé mekúle míme bēnabnadté ndim mímé bēbénlé Mía ne Áls.^{§§} Áde dyög ábédé dyam móom mé kílo meláán ne kílo étāan. ⁴⁰ Béntéd ndim míme Yesue, békāān mó mbóm ne míme mekúle. Nén dóo elem é bad bé Israel áboŋsen ndim émbēē. ⁴¹ Bəob-pəó, nzag embé wée bēnwū’é Yesue. Soŋ e ekóólé ebédé á nzag-tê wê, échē bēnkēmpāá ndim ké nhóg abane áte. ⁴² Né-ö, ngáne échē epun ebédé mbwe mé mboŋsén mé mbwe-mé-nkóme áte, ene soŋ-’e ebé benben, bēmbané Yesue ndim áwēd-te.

Yesue apuúde

(Mat 28.1-8; Mak 16.1-8; Luk 24.1-12)

20 Á Söndé, epog é mbwembwe, áde ehintén émbēē ebé, Maria Magdalene ankē á soŋ wée bēnlímēē Yesue. Áde ápédé áhed, antān nēe bēhúdé aláá áde bēnkōlēnnē nsəl í soŋ. ² Héé á-tómé mehélé, bönj áke atān Simön Petro ne mbapee ampée awé búmō bēbédé. Ane mbapee abédéé mbapee awé Yesue ándəŋgé. Dóo Maria álângeé bó aá, “Béhúdé Sāŋgwéé ndim á soŋ-tê, séebü-’áa wée bēbānné mó.” ³ Dóo Petro bó ane mbapee bēhídté bönj békäg á soŋ. ⁴ Bó moosyəəl bényögté’áá, bönj mbapee aníní anyögté’áá tómaa Petro. Né-ö, ansébé ape á soŋ. ⁵ Anwúlén ásē ásad

§§19:39 Áls: Abédéé mekúle míme bēbénládtáá ánabned ndim.

díd á soṅ-tê, anyín mbóm éche bēnkaán-né Yesue, boṅ enkēnsónlé á soṅ-tê. ⁶ Simone ahúé'áá mós ámbid, apedé-'áá peén asól-le á soṅ-tê. Antán mbóm éche bēnkaánné Yesue áhed. ⁷ Antán-ne abad áde bēnkaánné Yesue nló. Ádê abad déēbédéé hóm ahóg ne mbóm, déndōñ áte ped póg. ⁸ Héé aníní mbapee awē ansébé ape á soṅ mómpē ásólé áwēd-te. Annyín ábê bwēm, adúbé-'e. ⁹ Ké nê, bēnkēnsónténné chóm éche éténlédé á Kálag e Dyōb nén bán Yesue atōṅgéné apuu. ¹⁰ Ámbid é nê, ábê bembapee bēntīm ámbid á ndáb.

Yesue alúmté Maria Magdalene yǎl

(Mat 28.9-10; Mak 16.9-11)

¹¹ Bōob-pós Maria anlyōḡ á nsól ní soṅ, áchyeé'. Áde áchyeé' é nê dōó áwúnlé ásē, boṅ ásadé díd á soṅ-tê. ¹² Asad áde ásadé díd, annyín ángel ébe. Échê ángel énhē e'púpe é' mbóté, édyē wée bēnaádté ndim ríme Yesue. Nhóg andyēé á ped e nló, aníní-'e á ped e mekuu. ¹³ Échê ángel ênsedéd Maria bán, "Á-mmwaád, cheé échye'é?" Anláá bós áá, "Nchye' áyāle bétédé ndim ríme awem Sāṅgwéé, meebí-'áa wée bēbánné mós." ¹⁴ Áde ámáá ahób nê, ankunnéd, anyín nēe mod átyéémé áhed. Ane mod abédéé Yesue boṅ enkēmbí' é áá Yesue mós adé. ¹⁵ Yesue asedéd mós áá, "Á-mmwaád, cheé échye'é? Nzéé éhēdēé?" Maria anwémtn áá mod awē abele nsón á nzag-tê wē mós adé. Né-ōó, anláá mós áá, "A-sāṅ, nzé we-éé etédé mós ndim, eláá me wée ébánné, ábel boṅ nke ntéd mós." ¹⁶ Héé Yesue áchōḡéé mós áá, "Á-Maria!" Dōó Maria ákúnné yǎl áwē boṅ áhóbé á ehób é Hibru áá, "Rabóni!" (awē adé nén bán, "Meléede"). ¹⁷ Yesue anláá mós áá, "Weésítán me, áyāle meétíméé ámbid wée Titée. Boṅ kǎḡ wée ábēm bembapee, ábēm baányan, éláa bós wéé, ntime' ámbid wée echem Sāṅ, awē adé kǎḡṅne echen Sāṅ. Mós adé Dyōb ádēm, abé-'e

ádēn." ¹⁸ Né-ōó, Maria Magdalene ankē, aláá bembapee áá, mónyínē Sāṅgwéé. Anláá-'e bós mam mésyōāl ríme áláṅḡé mós.

Yesue alúmté ábê bembapee yǎl

(Mat 28.16-20; Mak 16.14-18; Luk 24.36-49)

¹⁹ Échê epun é Sōndé chēn, ngukél, bembapee ábe Yesue bēnladén áte á ndáb-te bēpēn-ne ekob áyāle bēbáá'áá bad bé Israēl. Yesue ampē, atyéém átíntē echāb, aláá bós áá, "Nsāṅ rímbê ne nyé." ²⁰ Áde á-máá ahób nê, anlúmed bós rímē mekáá, alúmed-te bós aheb. Bembapee bēbédé menyinge bwāmbwam ányín Sāṅgwéé. ²¹ Dōó Yesue áláṅḡéé bós ámpē áá, "Nsāṅ rímbê ne nyé. Ngáne Titée álóme me, melelem nê dōó mémpē rílómeé nyé." ²² Áde ámáá ahób nê, anhébé bós peme, aláá-'e bós áá, "Nyékok Edāōdāṅ éche Ésáá. ²³ Kénzéeé awē nyéláḡséné mbéb, né ríme mbéb níkúde alagsen. Kénzée-'e awē nyéeláḡsénéé rímē mbéb, né méekudeé alagsen."

Yesue alúmté Tōmase yǎl

²⁴ Tōmase mbapee nhóg átíntē e bembapee dyōm ne bébe ábe Yesue, awē béchōḡé'áá bán Nhéd, enkēmbáá ne baáb áde Yesue ápedé. ²⁵ Né-ōó, áde ahúú baáb bēnlāá mós bán, "Sēnyíné Sāṅgwéé." Boṅ anláá bós áá, "Ésebán rínyíné mebaṅ ríme bēmboméé mós tōne á mekáá boṅ ísōm-me e'mii á mebaṅ-tê áwed, rímbid-te ekáá áwē aheb, méedúbéé mbéd." ²⁶ Ámbid e e'pun waam, bembapee bēnladén áte á ndáb-te ámpē. Tōmase mómpē ambé áhed. Bēmpēn e'kob, boṅ Yesue ampē, atyéém átíntē echāb. Anláá bós áá, "Nsāṅ rímbê ne nyé." ²⁷ Héé áláṅḡéé Tōmase áá, "Sōm e'mii á mebaṅ hén. Nōné' me mekáá, éhyene-'e ekáá, ébid me chós á aheb. Sóg mod abé awē eedúbpe', dúbé!" ²⁸ Tōmase ankwentén mós áá, "A-Sáá awēm, a-Dyōb ádēm." ²⁹ Yesue anláá

mó aá, “Saá áyāle ényíné me dǒo édúbpé-ye? Nnam ne bad ábe béenyíne boŋ kéné, bédúbe.”

Nzom echě ekǎó boŋ bétéle’ enén kálag

³⁰ Yesue amběl ekud é menyáké ém-pēe éche ábē bembapee bémbēē ásē éche béeteleé á kálag-tē wén. ³¹ Boŋ ímémén mésyāōl méténlédé ábel nén nyédúbe* bán, Yesue mó adé Ane-awě-Béwǒgté, Mwǎn a Dyōb. Nzé nyédúbpé-’e mó, né nyékudé alongé áde déemaá’ á dín ádē.

Yesue álúmté ábē bembapee yǎl ámpē

21 Ámbid e ímémén mésyāōl, anlúméd ábē bembapee yǎl ámpē á nkin mé edib é Tiberia. Nyaa echě anlúmēdtē bó yǎl ebédéé nén, ² epun ehǒg Simǒn Petro, Tǒmase (awě béchǒg’é’áá Nhéd), Nataniēle (awě ambíd á dyad á Kana á mbwǒg e Galilia), bán ábe Zebedie, ne bembapee ábe Yesue bém-pēe bébe, bēnladén hǒm ahǒg. ³ Héé Simǒn Petro álǎngeé bó aá, “Nkag súu akób.” Bēntimtén mó bán, “Sémpē séēhid we.” Né-ǒǒ, bēnhidé béke bésól á bǒle-tē. Boŋ ímémé nkuu ísyāōl bēnkēnkóbé chǒmchǒm.

⁴ Áde bín é’bóótédé akéle, Yesue antyéém á nkin mé edib. Boŋ ábē bembapee bēnkēmbí’é bán mó adé. ⁵ Dǒo Yesue ásedteé bó aá, “A-běd, nyéekōbēē chǒmchǒm-e?” Bēnkwentén mó bán, “Aáy, séēkōbēē.” ⁶ Anláá bó aá, “Nyéb-wēm mbínzé á ped e ekáá é mbáá é bǒle, nyéekōb.” Né-ǒǒ, bēmbwēm mbínzé ene ped. Bēnkēnhenlé ene mbínzé adol áyāle súu émbē áwēd-te bwāmbwam. ⁷ Dǒo mbapee awě Yesue ándǎngeé áhǒbéé aá, “Sǎngwéé mó adé!” Awóg áde Simǒn Petro áwógé bán, Sǎngwéé mó adé, anhé megombe á yǎl (áyāle anhūd bwēm á yǎl). Dǒo áhébé á edíb-te. ⁸ Boŋ ábíníí

bembapee bēmpě á nkin á bǒle-tē, bédolé mbínzé. Ene mbínzé enlón ne súu. Wée bémbidēnnē bǒle ápe á nkin dénkēnch-abpé, ábédé dyam mbwǒkel e méta pǒg. ⁹ Áde bépédé á nkin bēntān móu mé mekǎnled. Súu ebédé áwed ámín ne ewele. ¹⁰ Yesue anláá bó aá, “Nyéhyeene’ donge á súu áde nyékóbé bǒǒb.” ¹¹ Né-ǒǒ, Simǒn Petro ansól á bǒle-tē, ádol ene mbínzé á nkin. Súu émbáá enlón ene mbínzé áte. Ébédé mbwǒkel móom mé-tāan ne éláán. Kénéé échē súu émbuú’é áte, ene mbínzé enkēnsaléé. ¹² Yesue anláá bó aá, “Nyéhye nyédyē ndyééd.” Ábē bembapee bó modmod enkēnchu’é mó aseded aáken, “Nzé-módé édíf?” Bēmbī bán, Sǎngwéé mó adé. ¹³ Dǒo Yesue átédé ewele boŋ ábagé bó. Amběl melemlen ne súu. ¹⁴ Nén ábédé ngen echě élon-téné éláán, echě Yesue álúmté ábē bembapee yǎl á pónde echě amáá apuu.

Yesue asědté Petro ké adǎó mó

¹⁵ Áde bémáá ndyééd adyé, Yesue aseded Simǒn Petro aá, “A-Simǒn, mwǎn a Jǒn, edǎó me tómaa ábén bembapee-ye?” Simǒne ankwentén aá, “Ée, a-Sǎŋ, ebíí wēé ndǎó we.” Yesue anláá mó aá, “Tǒgén ábēm bán bé ndyǒŋ í mbód.” ¹⁶ Yesue ansedéd mó ngen éche élon-téné ébe aá, “A-Simǒn, mwǎn a Jǒn, edǎó me-ye?” Petro antimtén mó aá, “Ée, a-Sǎŋ, ebíí wēé ndǎó we.” Yesue anláá mó aá, “Tǒgén ímēm ndyǒŋ í mbód.” ¹⁷ Yesue aseded mó ngen échē élon-téné éláán aá, “A-Simǒn, Mwǎn é Jǒn edǎó me-ye?” Yǎl enhǒǒ Petro áte áde Yesue ásědté mó ngen échē élon-téné éláán aáken, “Edǎó me-ye?” Né-ǒǒ, anláá Yesue aá, “A-Sǎŋ, ebíí mam mésyāōl. Ebíí wēé ndǎó we.” Yesue anláá mó aá “Tǒgén ímēm ndyǒŋ í mbód. ¹⁸ Ne mbále, nlǎnge we nén meé, áde ebédé etum, mmǒn epúd’é’áá abad, ékǎg-ke kéhéé wée

*20:31 Nyédúbe; donge á Kálag dé e’só awóó nyébé nyédúbe.

édóó. Boŋ áde wéchunné wěsád mekáá, mod ampée awáád we abad, ákēēn-ne we wée wéedəə'é ake.”¹⁹ (Yesue anhób nê álúmed nyaa e kwééd echě Petro áwēē, álúmed ehúmé é Dyöb.) Ámbīd e nê dŏw Yesue álāŋgeé mŏ aá, “Hídé me.”

Yesue ne mbapee awě ádóó

²⁰Dŏw Petro ánóné ámbīd boŋ ány-inē' nēe mbapee ampée áhídeé bŏ. Ane mbapee abédéé mbapee awě Yesue āndəŋgé. Mŏw andyēé Yesue á akéb á pŏndé éche bédyágé'áá ndyééd ngukél, boŋ ášēdēd Yesue aá ken, nzé-módé ā-sŏm mŏ. ²¹Anyín áde Petro ányíné-'aá mŏ, anhób aá, “A-Sāŋ, chán-náa anén mod?” ²²Yesue ankwentén mŏ aá, “Nzé nhede meé ábē á alongé káŋŋe pŏndé

echě mépeé, chán nê ánóné we? Hídé me.”²³Né-ŏw, énkānléd átīntē e bad ábe bēhídé'áá Yesue hŏm ásyāēl nén bán ane mbapee éewáá, kénéé Yesue énkēnhóbpé aá, éewáá. Anhób dásŏ aá, “Nzé nhede meé ábē á alongé káŋŋe pŏndé echě mépeé, chán nê ánóné we?”

²⁴Ane mbapee mŏ abíde mbŏŋ áyāēl e mímén mekan, mŏ-'aá atelé mŏ ášē. Debí-'e bán, kéchéé echě áhóbé édé mbále.

Asóg á kálag echě Jone

²⁵Ekud é mam émpēe édé éche Yesue ábélé. Nzé bēnhŏb bán bétele' mésyāēl ášē, ahŏg ámbīd e ádíníí, nwēm̄tan meé né nkŏŋsé méekwogké échē kálag ahé áte.

Kálag e

Mbeltéd

**ímme bembapɛɛ bé nlomag
Ndibned ní kálag**

Mod awe atelé kálag e Lukase mɔ atelé-'e kálag e Mbeltéd. Mekan ímme enén kálag mékoo'é alúmed áte médfi álaa bad ngáne Edə́ədəŋ éche É́sáá énwōngənnē bad ábe béhídé'áá Yesue ákal nkalaŋ í bwâm t̄ŋgene Yesue á Jerusalem, á mbwɔg é Judeya ne Samaria ne á mesóg mé nkòŋsé. Elúmte ngáne adúbe á bad bé Krísto ábédé álonéd chòm éche bad bé Israel béndübē. Enén kálag elúmte ngáne adúbe á bad bé Krísto ábóótédé á Jerusalem ámbid e mpume ímme Krístə ne ngáne ákíí mebwɔg mémpēe. Atón áde ádé etógnén áde enén kálag élúmteé ámpē ádíí nsón ímme Edə́ədəŋ éche É́sáá ébeléé. Ęmpē ne ngáne ámín e bad ábe bédúbpe á mbwe í Pentekəs.

Nkabtéd ní kálag

Áboŋsen bad ábe békale nkalaŋ í bwâm 1.1-26

a. Póle e asóg eche Yesue ne ábē Bem-bapɛɛ 1.1-14

b. Mod awě atédé Judase échē etól nēngáne mbapɛɛ 1.15-26

Nkalaŋ ímme Yesue níkálté á Jerusalem 2.1-8.3

Nkalaŋ ímme Yesue níkálté á Judeya ne á Samaria 8.4-12.25

Nsón ímme Paale 13.1-28.31

a. Eke é'só áke dé abel nsón 13.1-14.28

b. Mbom ímme bembapɛɛ bé nlomag ne belyoged bé mwembé á Jerusalem 15.1-35

c. Meke ímme mélónténé mébe áke dé abel nsón 15.36-18.22

d. Meke ímme mélónténé méláán áke dé abel nsón 18.23-21.6

e. Paale adé á mbwog á Jerusalem, á Kaisaria ne á Roma 21.17-28.31

**Titée Dyöbe aá mɔ́lóm
Edə́ədəŋ éche É́sáá**

1 Á-Tiofilos, mod a edúbé, á kálag echē ísəbpé atel, mentəl mekan ásē ímme Yesue ámbenlé ne ímme áyógté'áá bad. Ambəl ímmén mekan mekan bootya á póndé echē ámbóótédte ímme nsón, ²kóŋne, á póndé eche Dyöb dēmbenlé boŋ ápumē. Byánán ápumé, ámbenlé ngíne e Edə́ədəŋ éche É́sáá, álaa bad ábe ámpwedte nēngáne ábē bembapɛɛ bé nlomag mekan ímme bétōngéné abel. ³Bootya áde Yesue áwédé, ápe móom mé e'pun méniin, anlúmed ábē bembapɛɛ bé nlomag yəl ngen ne ngen, álúmed nén aá ne mbále mɔ́dē á alonggé. Bényín-náá mɔ́ díđ ákanlé-'e bó t̄ŋgene nkamlen ní Dyöb. ⁴Póndé póg áde bɔ́bɔ́ bédyákgē ndyééd, ansím bó etúu áte aláá bó aá, "Nyééhídtē á dyad á Jerusalem. Nyésine' nde echē Titée awēm álanggé nyé aá mɔ́hɔ́bē aá mɔ́bē nyé. Ene nde chɔ́o ménlāá'é nyé. ⁵Jone adúsánnáá bad ne mendíb, boŋ ámbid e nguse e e'pun bɔ́b, bédusén nyé ne Edə́ədəŋ éche É́sáá."

Yesue apūmmé

(Mak 16.19-20; Luk 24.50-53)

⁶Póndé póg bembapɛɛ bé nlomag bɔ́bɔ́ Yesue bēnladén hóm ahóg. Héé bésedteé mɔ́ bánken, "A-Sáŋ, láá sé. Ímmén mesú dɔ́o wébenlé boŋ bad bé Israel bėwón ngíne ámpē ákamlen echab yəl-e?" ⁷Héé Yesue átimtanné bó aá, "Titée mɔ́ abenlad eche ngíne átií pón-dé ne mekag ímme kéchéé ébenlédté. Nyéewoo'é kunze ábíí pón-dé eche ímmén mekan mébenlédté. ⁸Boŋ áde Edə́ədəŋ éche É́sáá épi'í nyé nyééküd ngíne, hé-'áá nyékanléé bad mekan ímme nyényíne t̄ŋgene me á dyad á Jerusalem, á mbwɔg é Judeya, ne e Samaria ésyəəl kóŋ nyépē á metóŋgé mé nkòŋsé mésyəəl." ⁹Yesue amaá-'áá bó aláa nē, dɔ́o Dyöb ábélé boŋ ápumē ámín. Áde bédíí

bénɔné mɔ nê, mbag ênkütēn mɔ, bēnkennyīn-naá mɔ ámpē. ¹⁰ Bembapee bémbē bētānē mīd áte bēnɔné' ngáne Yesue ákagké ámin, dɔɔ bad bébe ábe bēhédé mbóté éche épúbe' bēbídé táléd, bétyéém bɔ á nkog. ¹¹ Héé ábē bad bébe bésedtéé bɔ bánken "Á-bad bé Galilia, cheé nyétyéémé hén, nyénɔné ámin? Anén Yesue awē Dyöb ábélé boŋ áhíde átíntē echēn, ápūmé ámin, átim ámbid melemlen ngáne nyényíné akag ámin."

Matiasé atédé etál éche Judase

¹² Héé bembapee bé nlomag bēhídté á Ekone é Menzab, bétim ámbid á Jerusalem. Échē eke ébédé dyam eped é Máyl ehóg. ¹³ Áde bésólé á dyad-tē, bēnkē bésól á toŋ eche bédyé'áá áte. Ene toŋ ebédé á esóŋ é ndáb éche édé ámin. Ábē bembapee bé nlomag bēbédéé Petro, Jone, Jemse ne Andreyá, Filibe ne Tɔmase, Batolomyo ne Matyo, Jemse, mwän awe Alfase ne Simɔne awē an-wóŋ kón e aloŋ, ne Judase mwän awē Jemse. ¹⁴ Ábén bembapee báyóŋké'áá aladen áte hóm ahóg ákáne nchoo ne bebaád, Maria, Yesue nyaa, ne Yesue baányan.

¹⁵ Mmē mesú mēn, bad ábe bēndübē Yesue bēnladén áte. Bēbédé dyam mb-wókel ne móom mé bad mébe. Héé Petro átyéémé ámin átíntē echāb boŋ áhōbē áá, ¹⁶ "A-baányan, mekan mme métén-lédé á kálag e Dyöb métəŋgéné alón. Edəəðəŋ éche Éśáá énhōb á'sō é pón-dé á nsəl mme Dabide təŋgene Judase awē antómén bad ábe bēnkē Yesue akób. ¹⁷ Judase abédé nhóg átíntē e syánē. Yesue ampwēd mɔ ábel mímén nsón melemlen nēŋgáne ámpwēdté syánē. ¹⁸ (Mɔné mme ánkudté áyāle ebébtéd éche ámbenlé, anchanén mɔ etúú. Á etúú-te wē dēn-naá ánsongé dúu, awé'ε,

abum ákán mɔ, mmii mbíd-te mɔ áwed. ¹⁹ Bad bésyāəl á Jerusalem bēnwōg ádén akan, né-ɔɔ bēnchəŋ áde hóm áwab ehōb-te bán Akeldama, nédē, 'Ndcob e mekií.') " ²⁰ Petro ambád ahōb áá, "Nén ábénlédé ngáne éténlédé a kálag e ngəse é Dyöb nén bán, 'Áde hóm átim e'bwōgen modmod eelóó' áhed.' Éténlédé-ε nén bán, 'Mod ampée átéd eche etál é nsón.'

²¹ "Né-ɔɔ, éhədne' nén bán dépwed mod nhóg. Ane mod atəŋgéné abé mod awē abágáá ne syánē pónde esyāəl eche echəd Səŋ Yesue ne syánē dékágé'áá mebwōg ne mebwōg, ²² bootyaa á pón-dé echē Jone ádúsánnáá bad ápe á pón-dé echē Dyöb dēmbenlé boŋ Yesue ápūmé. Mómpe atəŋgéné abé mod awē ambé mbóŋ áde Yesue ámpuú'ε."

²³ Hē dɔɔ bēpwédé bad bébe, Josebe awē bēpwántánnáá bán Basabase (béchágé'áá mómpe bán Justuse) bɔ Matiasé. ²⁴ Dɔɔ békánneé bán, "A-Səŋ ebíí mod asyāəl nlém áte. Lúmed sé mod awē épwédé átíntē e ábén bad bébe, ²⁵ átéd etál néé mod a nlomag, éche Judase átédte boŋ mwēn átimé' éche eped éche éboŋnédé mɔ." ²⁶ Né-ɔɔ, bēnsíd mbambú álúmed bɔ mod awē bēpwēdté. Dɔɔ mbambú élúmté bɔ ápwed Matiasé. Né-ɔɔ, bēmbád Matiasé á mesongé mé bembapee bé nlomag ábíníí dyóm ne nhóg.

Epe éche Edəəðəŋ éche Éśáá

2 Áde ngande e Pentekos épédé, bad ábe bédúbpe Krístəə bésyāəl bēnladén áte hóm ahóg. ¹² Ábwōg-ábwōg esaád émbid ámin. Ébédé néé ekukud é ngíne éche étóme'. Échē esaád énlōn ene ndáb esyāəl áte echē ábē bad ábe bédúbpe bēmbēé áte. ³ Hē dɔɔ bény-

^{12:1} Nzé móom mé e'pun métáan méntóm ámbid e ngande e Nnyíme-ámin dɔɔ enén ngande ébágáá. Échē epun chɔɔ bad bé Israel bédyágé'áá ngande e mpád m bwēm.

íné bwēm nēngáne muú ímmě nwágné nēe e'chém ntyéémé mod-téé á nló-mín. ⁴Edəəđəŋ éche Éśáá ěmpíí bó moosyəəl, mod-téé ábootéd mehóǒ mé bad bémpēe ahóǒ ímmě béesebpeé ayóge. Edəəđəŋ chɔɔ élyógté'áá bó áhóǒ kéchéé éche béhóǒbé'áá.

⁵Enén pónǒdé bad bé Israel ábe békán-náá Dyöb bébéde á Jerusalem. Ábén bad bémbid mebwóg ne mebwóg á nkòŋsé. ⁶Awóg áde béwógé échén esaád, ndun e mod enladén áte wée ábē bad ábe bédúǒpé bébéde. Yəl enkóm bó áte bwāmbwam áyāle ngáne bad ábe bédúǒpé béhóǒbé'áá ábíníí bad bó mod-téé ácheme' éché ehóǒ. ⁷Ne nkòmten ní yəl áte, bēnsedéd bán, “Kíné saá á mbwóg e Galilia ábén bad bésyəəl bébídé-ye?” ⁸Chán-nō ébénlédé boŋ syáá mod-téé áwógē' ngáne béhóǒbéé éche ehóǒ. ⁹Átíntē e syánē, baahóg bébídé á meloŋ mé Patia, Mēdia ne Elam; meloŋ mé Mēspotemia, Judeya ne Kapadosia; meloŋ mé Ponto ne mé Esia, ¹⁰ meloŋ mé Frigia ne Pamfilia, aloŋ á Egipto ne mebwóg mé aloŋ á Libia, benben ne Sirine syánē bad behóg debídé á dyad á Roma. ¹¹Átíntē e ábén bad bésyəəl doŋge achyáádté ne bad bé Israel, ábíníí-'e bad ábe béese bad bé Israel ábe béhíde' adúbe á bad bé Israel. Syánē bad behóg debídé á aloŋ á Kret ne á aloŋ dé Arebia boŋ kénē, syánē mod téé awóge ngáne béhóǒbéé áwe ehóǒ-te ndəle é mekan éche Dyöb ábélé.” ¹²Yəl enkóm bó áte bényāg-ke bwāmbwam, bésədté nhóg ne aníníí bánken, “Chán nén ádíí-ye?” ¹³Kénē, doŋge á bad béwélé'áá bad ábe bédúǒpé, béhóǒbé bán bémáá mím amwé.

Póle eche Petro

¹⁴Hée Petro átyéémé ámín átíntē e ábíníí bembapee bé nlómag dyòm ne nhóg, áchəgtē ehóǒ, álāŋgē ndun e mod echē embé áhed aá, “A-baányanŋ bé Israel ne nyé baásyəəl ábe nyēdye

á Jerusalem, nyélám metúu ílāa nyé ngáne nén ádíí. ¹⁵Ábén bad béemwédeé mím ngáne nyéwəmtanné. Bín é'díí boǒb ngəŋ abog é mbwembwe ngén. ¹⁶Boŋ nén ábénlédé ntiined ne e'yale ábe nkal é edəəđəŋ Joel ánhóǒpē aá, ¹⁷Dyöb áhóǒbé nén aá,

‘Á e'pun bé asóg, mēlóm échém Edəəđəŋ éche Éśáá épī moosyəəl.

Ábén bān bé bebaád ne bé baachóm béhóǒbé mam ímme mébenléd á'sō é pónǒdé.

Échén kódébad ényinē ndóg éche éhúú ne mē,

ábēn bechun bé bad-te bēnangé nló.

¹⁸Nē dēn-éé mébenlé.

Mēlóm échém Edəəđəŋ ímmě mesú, épíí ké ábēm bembəlede, bebaád ne baachóm,

boŋ béhóǒbé mam ímme íhúú ne mē, ímme mébenléd á'sō é' pónǒdé.

¹⁹Mēlümēd menyáké ádyöb

nlúmed-te e'chemléd á nkòŋsé.

Mekíí mésyəgé, muú íchoden, mwəntud-te mbíde'.

²⁰Etondeé ákwe ehíntén,

ngon-ne éyag nēe mekií.

Mímén mekan mébenléd epun embáá é ehúmé é Sāngú édēhóǒ bán épag.

²¹Ene pónǒdé kénzéé awē akwenténé aá Yesue adé mó Sāngwéé ákúid e'soósoŋ.”

²²Petro ambád ámpē aá, “Á-bad bé Israel, nyélám metúu nyéwōglen chóm éche íhedeé ahóǒ. Dyöb dēmbēl Yesue mod a Nazaret ábēl ndəle é mekan mé menyáké ne e'chemléd álúmed nyé nén aá mó mwēn-neé mólómē mó. Nyébēn nyēbíí nē bwām áyāle nén átíntē echēn dóɔ nē dēmbenlédte. ²³Dyöb dēmmad abíí, ámad-te atíí nén aá nyéewū Yesue abe áde nyēmbē mó á mekáá mé bad bé ekoyí, boŋ bébōmē-'e mó á awog. ²⁴Boŋ kénē, Dyöb dēmpuúid mó, ahúid mó á metuné mé kwééd, áyāle kwééd

eéhele'aá-se éhanj mós. ²⁵Dabide anhób t̄ngene mós aá,
'Nnyíné'áá Sǎngwéé áwēm á'sō-te pón-dé
ésyāǎl.

Adé mé á ekáá émbáá, né-ǎǎ, meétāgēē
áte.

²⁶Nē ábélé nlóné ne menyinge
nkale-'e p̄le ne menyinge mésyāǎl.

Echem yǎl-le ámpē ēwālē e'lyóg bé nlém
ábé áde ndíí á alongé.

²⁷Áyāle wéemwaá-se edǎǎdǎj échēm é-
māānēd á mbwǎg e kwééd,
wéemwaá-'e wē ndim r̄me awōj
mbālede r̄mbǎǎ á soj-tē.

²⁸Elúmté me menzii r̄me r̄p̄eene'
alongé, abé áde wēbē-'e me á akéb
mēbē menyinge."

²⁹Petro ambád ámpē aá, "A-baányanj,
nlānge nyé ne aláa dēn nēn meé Dabide
awesyānē sáá ambáá, anwé. Bénlimē
mós, echē soj edé-'e hēn kǎǎne chii.

³⁰Dabide abédéé nkal é'dǎǎdǎj, ambíí-
'e chōm éche Dyōb dénhōbpē aá mósbe
mós. Dyōb démmwē melē nēn aá mós-tēd
mwān á mbyaa r̄me Dabide mōbel mós
kǎj melelem nēngāne Dabide ámbēē
kǎj. ³¹Dabide ammād anyín á'sō é' pón-
dé, dyam áde Dyōb débenlé, né-ǎǎ, an-
hób mam t̄ngene mpuu r̄me Ane-awē-
Béwǎgté. Anhób aá,
'Dyōb dénkēmmwaá aá ámaaned á mb-
wǎg e kwééd,

ndim ménkēmbǎǎ-aá mós á soj-tē.'

³²Ane Yesue mós-'aá Dyōb ápúúdté, sé
moosyāǎl sēdé-'e mbōj bán apuúde.

³³Dyōb ábágé mós atíí dé edúbé áwe ekáá
émbáá. Abagé-'e mós Edǎǎdǎj éche Ésáá
éche ánhōbpē aá mósbe mós. Yesue mós-'e
ábagé sé échē Edǎǎdǎj, chós-'aá ékǎǎ boj
nyényinē', nyéwōgē-'e kéchéé échē ében-
lad chii. ³⁴Debíí nēn bán Dabide enkēm-
puméé, boj kénē anhób aá,
'Sǎj Dyōbe anláá awem Sǎngwéé aá,
Dyéé áwēm ekáá émbáá,

³⁵kǎǎne á pón-dé echē mébenlé boj
ékǎgtéd ábōj bad bé ekǎyí amin ne
mekuu."

³⁶Petro ambád ahób aá, "Né-ǎǎ, nyé
bad bé Israel bésyāǎl nyékoj abíí nēn
bán anén Yesue awē nyébómmé á awōj
mwēn-naa Dyōb dēmbenlé ábe Sǎngwéé
mós-'aá adé Ane-awē-Béwǎgté."

³⁷Awóg áde ábē bad béwógé p̄le
eche Petro, entagéd bós á mewēmten-
tē bwāmbwam. Héé bésedté Petro ne
abííí bembapēé bé nlomag bánken, "A-
baányanj, cheé-ǎ sētǎngéné abel?"

³⁸Petro antimén bós aá, "Nyémod-téé
nyétimen Dyōb, nyétēde alongé dé mbéb
boj nyékud edusen á dīn áde Yesu
Křístǎ, ábel nēn Dyōb álagsen nyé mbéb
Dyōb débē-'e nyé echē nde, Edǎǎdǎj éche
Ésáá. ³⁹Nyébíí nēn bán chōm eche Dyōb
áhóbé aá mósbe nyé edíí áyāǎl echēn ne
áben bán ébē-'e ké áyāǎl e bad ábe bédé
nchabnede. Édé ne moosyāǎl awē Sǎng-
wéé áded Dyōb, áchénlé ábe ne mós."

⁴⁰Petro anléb bós, aláá-'e bós mekan
mēmpēe híin. Ansím bós etúu áte ahób
aá, "Mod-téé ásoj áde alongé, ése-
bé nē, né Dyōb dékǎgsēn nyé mele-
lem ngāne ákǎgsēnnē enén nyongel e
ebébtēd." ⁴¹Bad híin béndübē dyam
áde Petro ánhōbpē bédusēn-ne bós. Mmē
mbwe mesongé mé bad r̄me mēm-
bād ámin e bad ábe béndübē, mébédé
dyam e'kálé é'láán. ⁴²Bēmbané nlém
áyóge mekan r̄me bembapēé bé nló-
mag béyǎgté'áá bós, bēbē-'e nlatén ne bad
ábe bédúbé Křístǎ. Bós-bǎǎ békānnē',
bédyag-ke ndyééd hōm ahóg.

Nlatén r̄m bad ábe bédúbé

⁴³Bembapēé bé nlomag bēbélé'áá
menyáké, bēlūmtē-'e e'chemléd híin.
Kénzéé awē annyín antágé nsǎl áte.

⁴⁴Bad bésyāǎl ábe béndübē Yesue
bémbē békeene' nlatén á'sō. Chōm-té-'e
éche mod ánwōngē ébédé é moosyāǎl.

⁴⁵Bésómáá-'áá bwēm, békāb ne mod-té

ngáne ántōgnēnē. ⁴⁶Béyóǵké'áá aladen hōm ahóǵ epun-té á Ndáb-e-Dyōb ákáne. Bédyágé'áá ndyééd hōm ahóǵ áwāb mendáb ne nlém nhóǵ ne menyīnǵe mésyāǎl. ⁴⁷Békéné'áá Dyōb, bad bésyāǎl béwóón-ne bó nlém ín bwām. Epun-té-'e Dyōb ábádáá bad ábe békúde e'soósōǵ ámin e mesōǵé mé bad ábe bédúbpé.

Petro achōǵté mod awě awédé eped

3 Mbwe nhóǵ Petro bó Jōn békágé'áá á Ndáb-e-Dyōb. Nén ábédé á ngōǵ éláán é mūte, pónde echě bad béyóǵké'áá ake á mekáne. ²Mod nhóǵ m'-'e ambé á mmwe mé eyáde é Ndáb-e-Dyōb. Béchágé'áá mímē mmwe bán, Mmwe mímē Ḿbóó. Ane mod anwé eped se áde béchyáá mó. Epun-té bépémé'áá mó, bēbānē mó á mmwe hē, áchōmē mōné wée bad ábe békágé'áá á Ndáb-e-Dyōb. ³Anyín áde anyíné Petro bó Jōn bésóle' á Ndáb-e-Dyōb-te, anchóm bó nde. ⁴Dóó bēnōné mó chóóǵ, boǵ Petro áhōbē aá, "Nōné' sé!" ⁵Hée ane mod ánóné bó ne mewēmtēn nēn aá mōókúid chōm áwāb. ⁶Dóó Petro áhōbē aá, "Meewóó' é mōné ké nhóǵ boǵ chōm éche ínwóó chóó mébēé we. Á dín áde Yesu Krístə a Nazaret, hidé ásē, ékag!" ⁷Dóó Petro áchōǵé ane mod ekáá émbáá, boǵ áwōǵgān mó átyéem ámin. Ábwōǵ-ábwōǵ mekuu ne mekóǵe mímē ane mod ménwēdned. ⁸Anhēb, atyéem ámin, ábootéd-te ake. Ansól á Ndáb-e-Dyōb ne Petro bó Jōn, ákag, áheb' ámin, ábagé-'e Dyōb mekenag. ⁹Bad bésyāǎl ábe bēbédé áhed bényin nēe ákagké ákēmtē-'e Dyōb. ¹⁰Bēnchem mó bán mó abédé mod awě adyēé'áá á Mmwe mímē Ḿbóó n Ndáb-e-Dyōb áchōmē bwēm. Yǎl enkóm bó áte, bēbē-'e menyáké ne dyam áde ábēnlédé ne mó.

Póle eche Petro áhōbē á Ndáb-e-Dyōb

¹¹Yǎl enkóm bad bésyāǎl áte ábe bēm-bē á Ndáb-e-Dyōb. Né-ǵó bēnnyōǵéd béke bétán Petro bó Jōn á abebpé á Ndáb-e-Dyōb áde béchágé'áá bán Abebpé áde Solomone. Ene pónde ane mod awě Petro bó Jōn bēnchoódté, ambé áhídé bó. ¹²Áde Petro anyíné ábē bad, anláá bó aá, "A-bānned bé Israel, cheé ékóó boǵ nēn ákōmtē' nyé yǎl áte? Chān-nō nyénōné sé nē? Nyēwēmtan nēn bán échēd ngíne chēn, ké'e asǎǵ ádē sésáá á'-sō é' Dyōb dóó ákóó boǵ sébel anén mod ábootéd ake-ye?" ¹³Dyōb áde Abrahame, Aisige ne Jakōbe bēbenléé, nēdē Dyōb áde ábēd betaa, álúmté ehúmé éche awe mbālede Yesue. Nyēmbē mó á mekáá mé benkamlene, nyēbǎǵ-'e mó áyǎl á'sō wée Paylede. Ké áde Paylede ánwēmtēnē mó atēde, nyēmbé nyēbǎǵ mó áyǎl. ¹⁴Abédé mod awě asáá, abé-'e ane awě abele mekan mímē métǵǵéné, boǵ nyēmbǎǵ mó áyǎl. Nyētím nyéchāā' Paylede bán áchenned nyé mod awě awúe' bad. ¹⁵Né-ǵó nyēnkǎǵ bēwúú mod awě apiinad bad alōǵé á mbále, boǵ Dyōb dēmpuúid mó. Sébēn sēnyínne mímē mekan díd. ¹⁶Anén mod awě nyényíné nēn, awě nyébíí-'e bwām, ngíne echě dín áde Yesue áwóó ne adúbe áde áwóó ne adúbe áde áwánlé áyǎle ádē dín, dóó ábágé anén mod awě anwé eped ngíne, ádíid-te mó bwām. Nyé bēn nyényíné-'e.

¹⁷"Bōǵb-pǵó, a-baányarǵ mbíí nēn meé, kéchéé éche nyáābe áben belyōǵed nyēmbenlé Yesue, nyēmbēl chó áyǎle nyēnkēmbíí' é chōm éche nyēbeleé. ¹⁸Kénée ébēnlédé-'aá nē, Dyōb dēn dóó álónté ábē e'yale se' bōóǵ áde ánlāā' é bekal bē'dəóǵǵé bésyāǎl aá bēhōb bán Ane-awě-Béwóǵté ákúid metake. ¹⁹Né-ǵó, nyétēde áden abé dé mbéb, nyétimen Dyōb ábel boǵ ábóded nyé mbéb. ²⁰Nzé nyēbelé nē, né pónde ēpě echě Sǎǵgwéé áhóódté

nyé nlém. Ene pónde-'aá álōmēē nyé Ane-awē-Béwógté, nédē Yesue, awē ápwédte nyé. ²¹ Yesue atáŋgéné asébe dé adyee ádyōb kóŋ pónde épe echē Dyōb déhəŋlenné mekan mésyāēl boŋ métim ekóólé. Nén dōo Dyōb dēmbenlé se' bōōd aá bekal bé'dəōdəŋ ábe bésáá béláa bad. ²² Mosee mwēn anhōb aá, 'Sáŋgwéé awē adé áden Dyōb ápwédé nyé nkal é'dəōdəŋ átíntē e ábēn bad melemlem née me. Nyébel chōm ésyāēl éche áláŋgé nyé aá nyébel. ²³ Kénzéé awē eewógne ane nkal é'dəōdəŋ, Dyōb déhūd mō átíntē e bad bé Dyōb abóded-te mō.' ²⁴ Bekal bé'dəōdəŋ ábíníí ámpē bootya Samwele ne ábe bēmpē ámbid echē, bō moosyāēl bēnwālē nlébtéd, bēhōb-pe mekan míme mébenléd mímén mesú. ²⁵ Dyam áde Dyōb dénhōbpē mbwiined ne bekal bé'dəōdəŋ ábédéé áyēl echēn, nyémpē nyéwóó-'e akab áyāle melē míme Dyōb démmwēē ne ábēn betaa. Dyōb dénlāā Abrahame aá, 'Mēnaméd moonyoŋ asyāēl á nkōŋsé mbwiined ne mómōŋ nchyaátén.' ²⁶ Né-ōó, Dyōb dēmpwéd awē mbəlede. Áde ápwédé mō, áwēn dōo ánsēbēē mō alóm ánamed nyé abel áde ábenlé boŋ nyétédē mímēn mbeltéd mé mbéb."

Kóte ekáádté Petro bō Jōn

4 Petro bō Jōn bédíí békánlé'áá bad mekan, dōo nguse é beprise ne mod ambáá a plúse a Ndáb-e-Dyōb, ne nguse e Besadusia bépédé wéé bémbeē. ² Bēnlīŋ áyāle ábē bembapee bé nlómag bébe béyógté'áá bad bán Yesue apuúde, éche élúmte nēn bán bad ábe bēwédé bēbē á alongé ámpē. ³ Bénkōb Petro bō Jōne bēhé bō á mbwōg. Ngáne bīn bēmmadté ahín, bémbe áhed kóŋ ne mbwembwe. ⁴ Kénéé bénkōbpē Petro bō Jōne, ndun e mod eche enwóg mam míme békánlé'áá bō, endúbe. Mesongé mé bad ábe bédúbpé ménchāgē mépē dyam e'kálé é' bad é'taan.

⁵ Néé bīn é'sáŋgé, benkamlene bé Israel, bad bémháá bé dyad ne bemeléde bé mbéndé bēnladén áte á Jerusalem. ⁶ Anase awē abédé prise ambáámbáa ambé áhed, ne Kaifase, Jōne, Alesandaa ne bad bēmpēe ábe bédé á túmbé echē Prise Ambáámbáa. ⁷ Béntíi Petro bō Jōne áwab e'só-te, boŋ bésedte bō bánken "Chán nyémwédé anén mod awē anwé eped bwām adid? Ngíne ne dīn áde nzéé nyébenléde?" ⁸ Héé Edəōdəŋ éche Ésáá épíde Petro, élón-ne mō áte. Dōo áhōbē aá, "Á-benkamlene ne bad bémháá bé dyad, ⁹ nyéchagé sé hén chii ákáad sé áyāle mboŋ míme sébenlé anén mod awē anwé eped ne ngáne ámwédé bwām adyee. ¹⁰ Nyé bad bé Israel nyébíi-ōó nēn bán anén mod awē atyéémé nyé á'sō-te adyee bwām á ngíne e dīn áde Yesu Krístə, mod a Nazaret. Nyémbomé mō á awōg boŋ Dyōb dēmpuúde mō. ¹¹ Mō adé ane awē éténléde á kálag e Dyōb áyēl echē nēn bán, 'Aláá áde belōŋ bé ndáb bēnchenéé dōo átímé aláá dé etógnén.'

¹² "E'soosōŋ béesaá ne mod ampée ée-tómeé Yesue, áyāle dīn dēmpēe déesaá á nkōŋsé-te wén áde Dyōb ábágé moonyoŋ áde átóŋgéné syáné asoŋ."

¹³ Bōōb-pōó, yāēl enkóm bad bé kóte áte ányín nēn bán Petro bō Jōne bēhōbē ésebán mbwōg ké nhōg ndé bō áte. Bēnsōŋtēn-ne nēn bán bédíí bad bé ngēn ábe béeyógké kálag embáá. Dōo bēchéme nēn bán bōó bēbágé'áá pónde ésyāēl ne Yesue. ¹⁴ Boŋ ngáne bēnnyīnnē née mod awē Petro bō Jōne bēnchoódté átyéémé áhed ne bō, dyam dénkēmbōŋgé bō ahōb. ¹⁵ Né-ōó, bēnlāā bō bán bēbíd á ndáb e kóte. Bébídé-'aá bō, bēn ne bēn bébootéd akal, ¹⁶ bésedte bánken, "Chán débenlé ábēn bad? Moosyāēl á Jerusalem abíí aá bōó bēbélé enén ndəle e menyáké. Dehēlēē-se dehōb bán bēbeleé. ¹⁷ Boŋ detáŋgéné ábēn bad etúu asím áte nēn bán bésōg bad akale

t̄ngene Yesue, âbel boŋ r̄m̄m̄n nkalaj m̄eekanlád se nkaŋ á'sō." ¹⁸ D̄s̄o béchén-lé b̄ó ámbid ámp̄e boŋ b̄ésim̄e b̄ó etúu áte bán b̄éhedéé awóg ámp̄e mb̄ed n̄eé b̄éhóbeé ké'ε b̄éyógteé á d̄in áde Yesue. ¹⁹ Boŋ Petro b̄ó J̄on b̄entim̄t̄en b̄ó bán, "Nyé b̄en nyéh̄ob̄ ch̄om-éé ét̄anḡéné á'sō é' Dyöb. Áwógen nyé k̄aa áwógen Dyöb?" ²⁰ Áȳale sé pen sééh̄el̄ē-se séd̄ib̄ ns̄al bán séekanlé mam r̄ime sé b̄en s̄eny-ín̄né d̄id̄ séwóḡen-ne etúu." ²¹ Bad b̄é k̄óte b̄enlȳöḡ b̄ésim̄ b̄ó etúu áte nḡine nḡine. Ámbid en̄ b̄enchené b̄ó, áȳale b̄enk̄enyín̄né nzii ech̄e béhele b̄ék̄ógs̄én b̄ó áȳale bad b̄esȳā̄l̄ b̄ék̄émt̄é'áá Dyöb t̄ngene dyam áde áb̄enl̄édé. ²² Mod aw̄e menyák̄e m̄em̄benl̄éd̄t̄é áȳal̄ boŋ ádȳēē bw̄am̄ antóm m̄óom mé mw̄ē m̄eniin.

Bad ábe bédúbpé bék̄anne bán Dyöb ábe b̄ó e'wéd b̄é nl̄ém

²³ Áde bad b̄é k̄óte b̄et̄éd̄t̄é Petro b̄ó J̄one, b̄enk̄é echoŋ é bad b̄é Kr̄isto atán, b̄eláá b̄ó mam r̄ime beprise b̄émbáá ne bad b̄émbáá b̄é k̄óte b̄el̄anḡé b̄ó. ²⁴ Áde áb̄e bad b̄é Kr̄isto b̄éwóḡé n̄e, b̄enl̄ad̄ ns̄al ák̄áne. B̄enl̄ā̄ Dyöb bán, "Tit̄é, we aw̄e eh̄aḡé nkoŋ r̄i m̄in ne r̄i sé, ed̄ib̄ é nk̄w̄é ne bw̄em̄ é'sȳā̄l̄ ábe é'dé b̄ó áte, ²⁵ wenlóm Ed̄ásd̄əŋ éche É́s̄áá w̄éé ech̄ed s̄əŋ ambáá Dabide, awōŋ mb̄alede w̄éé ébel áh̄ób̄ áb̄en e'yale n̄en aá, 'Cheé ék̄áó boŋ bad ábe b̄ées̄ bad b̄é Israel b̄elie' bw̄ambwam? Cheé ék̄áó-ε boŋ bad b̄ébelé e'h̄ak̄é nḡēn?

²⁶ K̄əŋ é nk̄ōŋsé élade ȳəl̄, benkaml̄ne-ε ámp̄e b̄ék̄óbe mbom á̄t̄əŋgen S̄əŋ Dyöbe ne Ane-aw̄e-Áwóḡt̄é.' ²⁷ Éb̄enl̄édé n̄e d̄ēn. Her̄ode b̄ó Pontus Paylede b̄enk̄ōb̄ mbom á dyad-t̄e h̄en ne bad ábe b̄ées̄ bad b̄é Israel ne belȳoḡed b̄é bad b̄é Israel. B̄ēmbel̄ n̄e áh̄əge Yesue awōŋ mb̄alede aw̄e Asáá aw̄e Éwóḡt̄é. ²⁸ B̄enk̄ōb̄ mbom ábel mam r̄ime mm̄ōŋ w̄ēmmad̄t̄é at̄ii ne echoŋ

nḡine á'sō é' p̄ondé m̄ébenl̄éd. ²⁹ A-S̄əŋ, b̄əəb-p̄əó, mm̄ōn̄ é̄n̄on̄ ak̄im̄ áde b̄ék̄imeé, ébe sé áb̄ōŋ b̄emb̄alede nl̄ém ákal̄ éch̄ōŋ eyale éseb̄an̄ séwóḡe mbwóg. ³⁰ L̄um̄éd̄ echoŋ nḡine é̄d̄ide bad bw̄am̄. Ébel-le séhel e'cheml̄éd̄ ne menyák̄e abel á d̄in áde Yesue, awōŋ mb̄alede aw̄e asáá." ³¹ B̄ém̄áá-áá ak̄áne, h̄om̄ áde b̄enlad̄en̄é áte á̄n̄əŋned. B̄ó moosȳā̄l̄ b̄enl̄ōn̄ ne Ed̄ásd̄əŋ éche É́s̄áá b̄éboot̄éd̄-te eyale é Dyöb akal̄ éseb̄an̄ mbwóḡ r̄id̄é b̄ó áte.

Bad ábe bédúbpé bébele mekan n̄eé mod nhóg

³² Bad b̄esȳā̄l̄ ábe bédúbpé b̄enwōŋ nl̄ém nhóg ne mew̄em̄ten mehóg. Mod-mod eeh̄óbe'áá aá m̄ó m̄ówōō éch̄én ké'ε éch̄in̄í boŋ bw̄em̄ é'sȳā̄l̄ b̄émb̄e b̄ó nt̄éd̄. ³³ B̄embapee b̄é nl̄omaḡ b̄émb̄e b̄ekal̄é' ne nḡine esȳā̄l̄ n̄en bán b̄edé mb̄ōŋ n̄en bán Dyöb áp̄úúdt̄é S̄əŋḡú Yesue. Dyöb-pe d̄émb̄ad̄ b̄ó nsim̄e abe ámin̄ e nsim̄e. ³⁴ Modmod eet̄oḡe'áá ch̄ōm̄ á̄t̄in̄-t̄e ech̄āb̄. P̄ondé ne p̄ondé té bad áb̄e b̄enwōŋ e'túu ké'ε nd̄áb̄ b̄ésóm̄é'áá ch̄ó, b̄ép̄ēn̄ r̄im̄m̄e m̄on̄é, ³⁵ b̄éb̄e b̄embapee b̄é nl̄omaḡ, b̄ó-ε b̄et̄éd̄é'áá b̄ek̄āb̄ ne mod-t̄éé nḡáne ánt̄ōgn̄ēn̄e. ³⁶ N̄e d̄s̄o Josebe, mod a t̄umb̄é e Levi aw̄e b̄échȳáá á aloŋ á Sayprus ámbenl̄é. B̄embapee b̄é nl̄omaḡ b̄éch̄óḡé'áá m̄ó bán Banabase, (n̄éd̄e mod aw̄e aw̄éde bad nl̄ém á abum.) ³⁷ An-sóm̄ etúu, atéd̄ r̄im̄m̄e m̄on̄é, ábe w̄éé b̄embapee b̄é nl̄omaḡ.

Ananiase ne Safiraa

5 Mod nhóg ab̄edé bán Ananiase, m̄waád-te bán Safiraa. B̄ómp̄e b̄en-s̄ōm̄ donge á bw̄em̄ ád̄āb̄. ² Boŋ ankoó donge á m̄on̄é ámbid, m̄waád-te ámp̄e ámb̄ii. Ananiase ampēen̄ m̄on̄é r̄ime m̄ēnlȳöḡ áse w̄éé b̄embapee b̄é nl̄omaḡ. ³ H̄éé Petro á̄l̄anḡeé m̄ó n̄en aá, "Á-Ananias, cheé ék̄áó boŋ eh̄é Satane et̄al̄ w̄éé á̄s̄ol̄ we á nl̄ém-t̄e. B̄əəb-p̄əó, abel̄é we ek̄ānl̄é Ed̄ásd̄əŋ éche É́s̄áá metóm

akoo áde ékóngé eped é mone míme é-sómné bwēm. ⁴Edêhóɓ wě mósóme' etúú ébédée échoŋ, áde émáá-'e chó asóm ámpē, mone mímed mbédée mímōŋ. Cheé ékǎá boŋ etúú áwōŋ nlém-tê wée móbel enén ndín e akan? Saké moonyoŋ ékánlé metóm boŋ Dyōb dǎo ékánlé metóm!"

⁵Awóg áde Ananiase áwóge nén, anhún ásē, awé-'e. Mbwóg ní ngíne ménkōb bad bésyǎəl ábe bénwōg ádén dyam. ⁶Kódébad émpē áhed, bétéd mó ndim, békaŋ mó béke béliṃe.

⁷Dyam háwa éláán ámbid enê, Ananiase mwaád ampē, enkēmbí'ée pen dyam áde ábénlédé. ⁸Petro ansedéd mó aá, "Láá me, mone nisyǎəl mén míme nyékúdé áyāl e etúú éche nyé awoŋ nchóm nyénsōmmē-ye?" Safiraa ankwentén mó aá, "Ée, nisyǎəl mē." ⁹Dǎo Petro álāŋgeé mó aá, "Cheé ékǎá boŋ nyékáge' Edǎádəŋ éche Sáŋgwéé? Nóné', bad ábe béliṃmé awoŋ nchóm bóǎ bédé á mmwe nínií, bétéd-te wémpē ndim hē ɓoɓb." ¹⁰Ábwōg-ábwōg ane mmwaád anhún ásē á'sō-te wée Petro, awé-'e. Éché kódébad énsəl á ndáb-te bényín bán amaá awé. Dǎo bebídné mó ndim á ebwōg béke béliṃé á nkag ní soŋ wée nchóm. ¹¹Mbwóg ní ngíne ménkōb mwembé nisyǎəl ne bad bésyǎəl ábe bénwōg ádén dyam.

Bad bé nlomag bebélé menyáké híin

¹²Bembapee bé nlomag bebélé'áá e'chemléd ne menyáké híin átínté e bad. Bad ábe bédúbpé-'e béyógké'áá abom née mod nhóg á Abepé á Solomone á Ndáb-e-Dyōb. ¹³Kénée bad béchágé'áá bó dín á bwām, bédii bebáá'áá bó alaten. ¹⁴Boŋ kénê, ekud é bebaád ne baachóm ábe bédúbpé Sáŋgú Yesue, bésólé'áá áwāb nlatén, mesoŋgé mé bad ábe bédúbpé íchágke'. ¹⁵Mekan míme bembapee bé nlomag bebélé'áá mēnkōŋ bad bépēmē bad bé nkole bebanné' bó á nkag ní nzii á menŋ ne á e'búm mīn.

Bébélé'áá nê ne mewēmten nén bán, nzé Petro atóme' ké tómén éché edǎádəŋ éhūn bó á yǎl bédyēē bwām. ¹⁶Ekud é bad émbid kóŋne á myad míme médé benben ne dyad á Jerusalem. Bénwālē ábāb bad bé nkole áyāl ne bad ábe e'dǎádəŋ bé mbéb é'tágté'áá. Bembapee bé nlomag bēndíd moosyǎəl bwām.

Béhédé bembapee bé nlomag á mbwōg

¹⁷Ene pónde-'ǎo prise ambáambáa ne éché echoŋ é bad nádē, bad bé epepé é Besadusia bémbē kónjí bwāmbwam ne bembapee bé nlomag. ¹⁸Bénkōb bembapee bé nlomag, béhé bó á ndáb e mbwōg míme ndé á dyad tē. ¹⁹Boŋ míme nkuu, ángel e Sáŋgú enhyē ekob é mbwōg adibe ebíded-te bó. Enláá bó aá, ²⁰"Nyékag á ndáb e Dyōb, nyélāŋge' bad mam mésyǎəl tǎŋgene ádén alonggé dékǎǎlē." ²¹Bembapee bé nlomag bénwōgēn ene ángel. Bīn é'sáŋgé-'áá, béke bésól á Ndáb-e-Dyōb, bébootéd bad ayóged.

Ene pónde-'áá prise ambáambáa ne éché echoŋ é bad, bēnchēlē mbom í mbwōg míme ménlād belyóged bé Israel bésyǎəl. Á mbom hē dǎo béliómé nlébtéd á mbwōg nén bán bēpeen bembapee bé nlomag áwāb. ²²Boŋ áde sōnze épédé á ndáb e mbwōg, bēnkēntánné bembapee bé nlomag áwēd-te. Né-ǎo bēntīm ámbid, béke bēláá ábē bad á mbom bán, ²³"Sēpedé á ndáb e mbwōg, sētáné ngáne bépéné chó hōm ásyǎəl. Bad ábe bēnne' mbwōg-ke bó moosyǎəl bédé wée mod-té ánoŋéé mmwe mé e'ké. Boŋ áde sédíbpé ekob, séetáneé mod ké nhóg áwēd-te." ²⁴Áde mod ambáa a plúse é ndáb e Dyōb ne beprise bēmbáá bēwóge nê, bényāg, bánken "Chán nén ádíí?" ²⁵Hē dǎo mod nhóg ápedé áhed boŋ álāŋge bó aá, "Nyébii nén bán bad ábe nyénhēé á mbwōg, bédé á Ndáb-e-Dyōb béyógte' bad." ²⁶Dǎo mod am-

báá a plüse é Ndáb-e-Dyöb ábidé ne ábē bad, boŋ béke békōbē' bembapee bé nlomag, bēpeené' bō. Boŋ pen bēnkēnkōbēn- né bō ewaŋge áyāle bebáá'áá bán bad ábe bēmbē áhed bēlūm bō meláá.

²⁷ Bēnsōlēn bō á ndáb-te, bētíí bō á'- sō é' mbwóg. Hē dōo prise ambáám-báa ábótédé bō akáad, álāngé bō nēn aá, ²⁸ "Sēnsím nyé etúu áte nēn bán nyēēkeené' ayóge áde anén mod á'sō ámpē. Bōob-pōó, Nyénōne' chōm-ēē nyébélé. Nyēbelé moosyāól á Jerusalem awógé ádén ayóge. Nyēhede-'ē kwééd echē abán áwed nló." ²⁹ Hēe Petro ne ábíníí bembapee bé nlomag bétimtanné bō bán "Dyöb dōo sétāngéné awógen, saké baányonj. ³⁰ Áde nyémáá Yesue abome á awog, nyēwúú-'ē mō, Dyöb áde ábēd betaa, dēmpuúid mō. ³¹ Dyöb dēnchōgēd mō, ábānē-'ē mō á ekáá é mbáá nēe Nlyóged ne Nsoode. Ambēl nē ábel boŋ álumed bad bé Israel nzii eche béchenéé ádab abé dé mbéb boŋ Dyöb álagsén bō. ³² Sébēn sēnyínné mēmén mekan dīd. Edāódaŋ éche Ésáá chōmpē ébide' mbōŋ. Chō-'aá édé nde echē Dyöb ábageé bad ábe bēwogne mō."

Elébé eche Gamalielē

³³ Áde mbwóg eche endyēé áse éwógé nē, bēnlinj bwāmbwam kōŋj bēhedé-'ē bán bēwúu bembapee bé nlomag. ³⁴ Boŋ mod a mbwóg nhóg áfíntē echāb, awē bēchōgé'áá bán Gamalielē antyéém ámin. Anén mod abédēe Farisia, abé-'ē melēede a mbéndé awē bad bēsyāól bēbágé'áá edúbé bwāmbwam. Anhōb aá bēsebe bēbiden ábē bembapee bé nlomag á ebwóg. ³⁵ Dōo álāngéé bad bé mbwóg aá, "A-baányonj bé Israel, nyétéd pōndé ne chōm-ēē nyēhedeé ábén bad ábel. ³⁶ Éechābēē áte áde mod awē bēchōgé'áá bán Tiodase ábidáá dúu, ákumē' ekáá á tēl aá módē mod. Bad ábe bēnhid mō ámbid bēbédé dyam mbwókel éniin. Boŋ kōŋj ne á asóg bēnwūu mō, ábē bad-

te bēpāntéd áte, échē epepé chō-'ē ébōo. ³⁷ Ámbid e pōndé, mod awe bēchōgé'áá bán Judase mod a Galilia mōmpē ámbid á pōndé e tōnggé. Ambēl ndun e mod enhíd mōmpē boŋ kōŋjne á asóg bēnwūu mō, ábē bad-te bēpāntéd áte. ³⁸ Bōob-pōó, áyāle ádén dyam, nlānge nyé nēn mēé nyétede ábén bad békag, nyēébēlē bō dyam. Áyāle nzé édé nēn bán mēmén ntíí ké'ē ádén dyam áhúú ne moonyonj, né dēn dékwē. ³⁹ Boŋ nzé édé bán áhúú ne Dyöb, né nyēehenlé bō dyam ábel, né kōŋjne á asóg nyēenyin bán Dyöb dōo nyétēŋganné."

Bad bé mbwóg bēnkōb elébé éche Gamalielē ⁴⁰ Hēe bēchēnlé bembapee bé nlomag bán bēsōl á ndáb. Bēnkūdē bō, bēsím-me bō etúu áte bán bēehedeé awóg ámpē nēe bētúbeé dīn áde Yesue. Dōo bētédte bō bán békag. ⁴¹ Bembapee bé nlomag bēnysōé á'sō é' mbwóg. Bēmbē menyīnge ányín nēn Dyöb ányíné aá bēkwógnédé ákud akwáké á dīn áde Yesue. ⁴² Epun ne epun-té bēkágé'áá á ndáb e Dyöb ne á ndáb é bad, bēyōgtē bad, bēkale-'ē nkalaŋ mēe Yesue, Ane-awē-Béwógté.

Mwembé mépwédé bad saámbé áwóngen

6 Bōob-pōó, ngáne mesōngé mé bad ábe bédúbpe méchōgkē'áá achóge ne achóge, nswaŋten mēmbid átíntē e bad bé Israel ábe bēhōbē'áá ehōb é Grikia ne ábe bēhōbē'áá ehōb é dyad. Bad ábe bēhōbē'áá ehōb é Grikia bēhōbē'áá bán ábāb bekúd bēekudéé akab á mōné áde bēkábpáá bekúd epun-téé. ² Hēe bembapee bé nlomag dyōm ne bēbe bēladeé bad ábe bédúbpe bēsyāól áte boŋ bēlāngē bō bán, "Éeboo'ē nēn bán sétēde akal dé eyale é Dyöb ábel boŋ séhíde nkabtéd m mōné ámbid. ³ Né-óó, a-baányonj nyépwed bad saámbé átíntē echēn, ábe bēwóó edúbé, ábe Edāódaŋ éche Ésáá élyógtēé, bēbíi-'ē akan, ábel

nén sébane ímmén ntíi áwab mekáá. ⁴Ene pónké séēbē echē yāl esyāól ákáne ne ákal nkalaj ím bwām.” ⁵Moosyāól anwóg menyinge ne dyam áde bembapee bé nlomag bēnhōbpē. Né-ǝǝ, bēmpwēd Stefanuse. Abédēe mod awē andúbē bwāmbwam. Edāǝdaj éche Éśáá-’e élyǝgtē mǝ. Bēmpwēd kǝǝne Filibe, Prokorose, Nikanǝǝ, Timǝne, Pamenase ne Nikolause. Nikolause abédēe mod awē ambíd á dyad á Antyǝǝ, eebédēe mod á Israel boj antimén adúbe á bad bé Israel. ⁶Bēmpēén ábén bad á’sǝ wēe bembapee bé nlomag. Bembapee bé nlomag bēnkānnēd bǝ bēbāne bǝ mekáá á nló. ⁷Né-ǝǝ, eyale e Dyǝǝ émbē ékanlád mbwǝǝ áte esyāól ékǝǝ á’sǝ. Mesongé mé bad ábe bēndúbē á Jerusalem méchǝǝkǝ’áá achǝǝge ne achǝǝge. Ekud é beprise chǝǝmpē ēmbootéd nkalaj ím bwām ahíd.

Békóké Stefanuse

⁸Bǝǝb-pǝǝ Stefanuse abédē-éé mod awē áde alonǝǝ álúmté’áá nsimé í Dyǝǝ bwāmbwam. Awóǝ ngíne ábel ndǝle é mekan é menyáké áttínté e bad. ⁹Boj baahǝǝ bēmbootéd mǝ apenten. Ábē bad bēbédēe bad ábe bēmbíd á echoǝǝ é bad éche ēmmentén ake á ndáb e mekáne eche bēchǝǝǝ’áá bán ndáb e mekáne e betāǝǝ ábe bēnkēmbé betāǝǝ ámpē. Ábē bad bēbédēe bad bé Israel ábe bēmbíd á myad mé Sirine ne Alesandria. Bǝǝbe bad bé Israel bēmpēe ábe bēmbíd á mbwǝǝ e Silisia ne e Esia, bēmbootéd aswanǝten ne Stefanuse. ¹⁰Boj Edāǝdaj éche Éśáá ēmbē mǝ nyaa e debyéé eche nzé anhǝǝ dyam, bēehēle’áá dǝ apele. ¹¹Né-ǝǝ bēnsǝǝ baahǝǝ áte bán bēhǝǝb nén bán “Sēwógé nēe Stefanuse ásyǝǝ’é Mosee, ásyǝǝ-’e Dyǝǝ.” ¹²Né-’áá bēmbenlé boj békón bad bé dyad, békón bad bēmbáá bé dyad ne bemeléede bé mbéndé. Hée békóké Stefanuse boj békeene mǝ á’sǝ é’ bad bé mbwǝǝ. ¹³Hé-’áá bēpééné bad

ábíd mǝ mbóǝǝ é metóm. Ábē bad bēnhǝǝb nén bán, “Anén mod ahǝǝbe’ mekan mé mbéb pónké ésyǝǝǝ tǝǝǝgene Ndáb-e-Dyǝǝ echē esáá ne tǝǝǝgene mbéndé eche Dyǝǝ ábágé syānē. ¹⁴Sēwógé nēe áhǝǝbeé áá ane Yesue, mod á Nazaret, á-pāǝǝ Ndáb-e-Dyǝǝ áhǝǝǝlén-ne e’lem ábe Mosee ályǝǝgnédé syānē.” ¹⁵Bad bēsyǝǝǝǝ ábē bēbédé á ndáb e mbom bēnsúm míd wēe Stefanuse. Bēnyín nēe e’sǝ é’penēé mǝ nēe e’sǝ é’ ángel.

Stefanuse abēnlédé myangǝǝ ím bad bé Israel ákáá

7 Prise ambáámbáa ansedéd Stefanuse aáken, “Ímmén mekan mésyǝǝǝǝ ímme ábén bad bēhǝǝbé we áyǝǝǝ, méde mbáleye?” ²Dǝǝǝ Stefanuse ábóótédé bad bé káánsel pǝle akale. Anhǝǝb áá, “Abáányanǝǝ ne besáá ábēm, nyélām metúu. Dyǝǝ dé ehúmé dēmpíí echēd sǝǝǝ Abrahamē áde ábédé á mbwǝǝǝ e Mesopotemia, adēhǝǝb áá mǝkag adyēe á dyad á Haran. ³Dyǝǝ dénlāā mǝ áá “Tédé echoǝǝ túmbé, étēde-’e ádǝǝǝ alonǝǝ ékag á ndǝǝb eche mélúmēdtē we.” ⁴Né-ǝǝ, Abrahamē antedé ndǝǝb e Kaldeya áhye ádyē á dyad á Haran. Ámbíd e kwééd eche Abrahamē sáá, Dyǝǝ dēmbēl Abrahamē áke ádyē á ndǝǝb eche nyédíí áhed nén bǝǝb. ⁵Ene pónké Dyǝǝ dénkēmbáá Abrahamē ké abēn á ndǝǝb eche ándāāsēnnē mǝ. Boj pen Dyǝǝ dénhǝǝb nén áá ene ndǝǝb ēsuunéd bǝ ímme mbyaa. Pónké eche Dyǝǝ dénláá-’é Abrahamē nē, eenkēnwáléé mwǝn ké nhǝǝǝ. ⁶Dyǝǝ dénlāā mǝ nén áá, ‘Ímmǝǝ mbyaa mébē beken á alonǝǝ á bad bēmpēe. Áwedtaá bēbēē betāǝǝ, békūd-te metuné etún é pónké éche édé dyam mbwǝǝkel é mwē éniin. ⁷Boj mēkǝǝǝsēn áde alonǝǝ á bad áde bēbenléé nēe betāǝǝ. Ámbíd enē, ímmǝǝ mbyaa mébíd á alonǝǝ-tē wē, bétím áyǝǝǝ e ádén abwǝǝǝ á hǝm, bēkānnē á dín ádēm áhed.’ ⁸Hée Dyǝǝ ábélé boj Abrahamē ápē á nchemten ne mǝ tǝǝǝgene ngáne

béyagéé bad, nêngáne e'chemléd bé melě míme Dyöb ámwéde ne ábē bad. Né-ǝǝ, Abrahame an'yāg awe mwān Aisige ámbid e e'pun saámbé áde béchyáá mó. Aisige mǝ-ʼe an'yāg awe mwān Jaköbe, Jaköbe mǝ-ʼe áyāg ábe bān dyōm ne bébe ábe bédé ábēd betaa.

⁹“Ábē betaa bēnwōōn mwānyar nhóg, Josebe kǝnjí á nlem-tē. Né-ǝǝ, bénsōm mó nêngáne ntān. Bad ábe bénsōm-mē mó áwāb, bēnkeēn mó á aloŋ á Egipto. Boŋ Dyöb démbē mó ámbid, ¹⁰ábēl-le atóm metake mésyāēl áte. Dyöb démbēl Farao kēŋ e Egipto anwógén Josebe menyinge ábē-ʼe Josebe debyéé, áde ápédé áwe á'sō. Nén démbēl Farao ambē Josebe atii á ngǝmenaa ámin e aloŋ ne ámin e ábē bwēm é'syāēl. ¹¹Ámbid enē, nzaa e ngíne empě á aloŋ á Egipto ne á aloŋ á Kanahan. Ene nzaa empeēn metake mé ngíne, ábēd betaa bēnkēnwōŋ-ʼaá ndyéed eche bédyáǝkē. ¹²Né-ǝǝ, áde Jaköbe áwógé bān ndyéed edé á Egipto, anlóm ábe bān áwed. Nédē ábēd betaa. Nē dǝǝ ábédé bǝ ngen e'-sǝ áke áwed. ¹³Áde bān ábe Jaköbe békíí á Egipto ngen eche élónténé ébe, Josebe ampalé yǝl áte wée baányar. Hē dǝǝ Farao ásóŋténé tǝngene túmbé echē Josebe. ¹⁴Né-ǝǝ, Josebe anlyógtén baányar aá bēláa sáá Jaköbe, áhyag ne eche túmbé esyāēl á Egipto. Bǝ moosyāēl bēbédé móom mé mod saámbé ne bétáan. ¹⁵Dǝǝ Jaköbe bǝ moosyāēl békíí á Egipto. Áwed-taá mǝ ne ábe bān, betaa ábe syānē bēndyēé-ʼé kǝŋ béwé-ʼe. ¹⁶Ámbid e nē, bēntéd bǝ ndim bésūēn ámbid á dyad á Shekem, bēlímé mǝ áwed á ndǝǝb echē Abrahame áchanénné mǝné wée bān bé túmbé e Hamǝ.

¹⁷“Áde pǝndé ékwógé aŋe echē Dyöb délōnēdtē dyam áde ánlāā-ʼé Abrahame aá mǝǝbēl, mesoŋgé míme ábēd bad ábe bēbédé á Egipto mēmǝād acháge bwāmbwam. ¹⁸Kǝŋne á asóg, kēŋ empée echē enkēmbíí myaŋgó

míme Josebe, empě á nkamlen. ¹⁹Anwōŋ akwāb tǝngene ábēd betaa átagtē-ʼe bǝ. Ankǝŋ bētédē ábab bān á ebwǝg, ábel boŋ béwē. ²⁰Mmē mesú dǝǝ béchyáá Mosee. Ábédēe mwān awē ambōŋ bwāmbwam. Bēntǝgén mǝ á ndáb wée sáá á etūn é ngǝn éláán. ²¹Ámbid enē dǝǝ bētédé mǝ á ebwǝg-te. Hēe mwān a mmwāád awē Farao ádíbté mǝ, átédē mǝ ngáne awē mwān, átǝgné-ʼe mǝ kǝŋ ákwogé. ²²Bēn'yāgēd Mosee debyéé á bad bé Egipto ásyāēl kǝŋ abé ndǝle e mod á nhǝbtéd ne á mbeltéd.

²³“Áde Mosee ápédé móom mé mwě méniin, mewēmtēn mēmǝíí mǝ áke dényin baányar bé Israel. ²⁴Antán ngáne mod a Egipto átagtēé mwānyar nhóg. Dǝǝ ákíí áhed átimten. Anwōŋgén mǝ áwúé-ʼe ane mod a Egipto. ²⁵Mosee anwémten aá ábē bad béchem nēn bān Dyöb áhede mǝ abenled áhúd bǝ á mekáá mé bad bé Egipto, boŋ bēnkēnyínné nē. ²⁶Epun eche ébádténé, antán ábē bad bé Israel bébe bēn ne bēn bēwane'. Anhēd nzii eche áyālēē bǝ ákóm nsaŋ. Dǝǝ álāngéé bǝ aá, 'Éesaá mbále bān baányar bǝǝ nyédíí-ye? Chán-nǝ nyé mod-té áhedeé waáb alógen?' ²⁷Boŋ ane mod awē ahedé-ʼaá waáb alógen nē, antínéd Mosee á nkǝg ásedté mǝ aáken, 'Nzé-módé abagé kunze aá ékamlan ne ákáad sé? ²⁸Ehede mēmǝpē awúu ngáne éwúu mod a Egipto chǝn-e?' ²⁹Awóg áde Mosee áwógé nē, ansǝb ákē á mbwǝg e bad bé Midian. Áwed-taá ádyéé kǝŋ boŋ áchyāā ábe bān bé baachóm bébe.

³⁰“Ámbid e móom mé mwě méniin dǝǝ ángel épíídé Mosee á ehyāŋge. Emǝíí mǝ a muú-te, míme ménkōbēn mwā bwel. Nén ábédé benben ne mbǝǝd e Sinai. ³¹Áde Mosee ányíne ádén akan, menyáké ménkōb mǝ. Ansíde benben aá mǝtōŋ anǝn bwām, dǝǝ áwógé ehǝb eche Sǝŋgwéé nēn aá, ³²'Mée ndé Dyöb áde ábōŋ betaa, Dyöb áde Abrahame, Aisige ne Jaköbe bēbēnlé-ʼaá.' Ne

mbwóg í ngíne Mosee enkêncu'ê ançn áhed. ³³Hêe Sângwêé álângéé mó aá 'Húd metámbé á mekuu áyâle abwóg á hóm áde étyéémé nén ádíi hóm áde ásaá. ³⁴Nnyíné ngáne ábêm bad ábe bédé á alon á Egipto békudeé metake bwâmbwam. Nwógé ngáne bēwennadté dōo nhyédé bō awōngēn. Bōob-pōō hyāg, mēlōm we á Egipto.' ³⁵Anén Mosee mōō bad bé Israel bēmbāngē á yāl bonj bēsēdté mō bánken, 'Nzē-módé abagé we kunze ákamlēn ne ákáad sé?' Mō-'aá Dyōb dénlōmmē ákamlēn ne âsonj ábē bad. Nén dēmbenléd áde ángel êmpíí'ê mō áde bwel bēnkōbpē muú. ³⁶Mosee awed mōō ambídén bad bé Israel á Egipto. Ambēl ne e'chemléd áwed ne á Eyake é edíb é nkwe. Ambēl-le menyáké ne e'chemléd áde bēbédé á ehyānge á etún é móom mé mwē méniin. ³⁷Anén Mosee mōō anláá bad bé Israel aá, 'Dyōb délōmē nyé nkal é'dāōdēn awē ábid átíntē echēn melemlem nēngáne álómé me.' ³⁸Melemlem mé Mosee mōōbédé nlatén ne ábēd bad á ehyānge. Abédé áwed ne ábēd betaa áde ángel eche Dyōb dénlōmēnnē nlébtéd á Mbōōd e Sinai énhōbpē áwāb. Mmēn nlébtéd míme Mosee ánkudté wēe ángel mōō syānē dédíí déhídeé.

³⁹"Ábēd betaa bēnkēnwógēnnē Mosee, bonj bēmbān mō á yāl, bétimé bēwēm-tān átīm ambíd á Egipto. ⁴⁰Áde Mosee ályógé adé á mbōōd e Sinai dōō bad bé Israel bēlāngéé mwānyān Arōne bán, 'Belé sé bwēm ábe bēbē nēngáne myōb ábe bēlyāgēd sé áyāle séebíí'ê dyam áde ábēnlédé ne Mosee awē ambídéd sé á Egipto.' ⁴¹Hêe bēbélé chōm éche éwāgné mwān a nyag bonj bēbootéd e'lém awúu ábe chō mendē. Bēmbel kóōngēn ngandē, áwóg menyīngē ne chōm éche bēbēnlé mímab mekáá. ⁴²Dōō Dyōb ákúnnédé bō mbíd bonj áchenné' bō ákánned ngume éche édé ámin. Ébēnlédé ngáne étēnlédé á kálag e bekal é'dāōdēn nén bán,

'Á-bad bé Israel, áde nyémbēē á ehyānge á etún é móom mé mwē méniin saké meé nyékwnl'é'áá káa nyétúmmé'áá e'lém ábe mendē. ⁴³Tēndē echē dyōb áde bēchāgēé bán Molek mōō nyémpēmē.

Ediídīngē-'e éche tintine a dyōb áde bēchāgēé bán Refan chōō nyéhyōmnáá.

Mmēn myōb mōō nyébēnlé mekáá bonj nyébwōgkē mebōbōn.

Né-ōō, mēbēn nyé, nlóm nyé hóm áde áchābnédé tómaa alon á Babilōn."

⁴⁴Stefanuse ambé abád ámpē aá, "Áde ábēd betaa bēbédé á ehyānge bēnwōng Ebem é Dyōb échē élúmte nén bán Dyōb áde ne bō. Bēnlōng chō nyaa echē Dyōb dénlāā'ê Mosee aá álōng chō. Nsáaned míme Dyōb délūmēdtē Mosee mōō ánhídtē. ⁴⁵Ámbíd e pōndé ábēd betaa bēnkōb ene tēndē á mekáá míme ábab besáá. Bēnwālē chō áyāl áde bōōbe Josua békóbné melonj ndōōb echē Dyōb dēnnanéé bō bad áte. Ene tēndē embé ebé áhed kóōngēn á pōndé echē Dabide.

⁴⁶Nsimé í Dyōb níhídé'áá Dabide. Né-ōō, anchāng Dyōb aá ábe mō kunze mólōo Dyōb áde Jakōbe ábēnlé'áá ndáb. ⁴⁷Bonj Solomone, Dabide mwān, mōō antīm Dyōb ene ndáb alóo. ⁴⁸Bonj kēnē Dyōb á Ngum éēdyē'ê á ndáb echē baányonj bēlōngné mekáá. Édé nén ngáne nkal é'dāōdēn nhōg ahōbē aá Dyōb áhōbē aá, ⁴⁹'Nkonj mímín mōō ndé ádēm atii dé nkamlēn,

nkōngsé-'e míbē wēe mbanneé mekuu.

Nyaa e ndáb ehéé nyéhele-se nyélóo me? Ké'ê héé mékōmmēē áte?

⁵⁰Mmēn meēmaa'ê ábēn bwēm ábel-e?"

⁵¹Stefanuse ambád ahōb aá, "Nyēdíí bad ábe bēwúú nló áte. Nyēlélé nlém á abum. Nyékólé metúu áyāl e eyale é Dyōb. Nyēdíí melemlem nēngáne ábēn betaa, nyētēngan Edāōdēn éche Ésaá.

⁵²Nkal é'dāōdēn ké nhōg alyāgé áse awē enkēnkūd metake á mekáá míme

áben betaa-ye? Bénwū mészénze mé Dyöb mésyāäl míme se' bódó mēmbēl ehəŋgé áyāl e epe éche Ane awē abele mekan míme métəŋgéné. Nyé-'e bəb nyēsómé mój, nyēwúú-'e mój. ⁵³Nyé bēnnaá nyēkudé mbéndé éche Dyöb álómé mbwiined ne éche ángel boŋ kénē nyéehídéé chój."

Bélúmé Stefanuse meláá

⁵⁴Áde bad bé mbwóg bēwógé mekan míme Stefanuse áhóbé, bēnlīŋ bwāmbwam kóŋ yəl ésōgē bój áte. ⁵⁵Stefanuse-'e Edəódəŋ éche Éśáá énlōn mój áte. Néé ánzóné ámin ányīnē' ehúmé é Dyöb, ányīnē' Yesue ngáne átyéémé Dyöb á ekáá émbáá. ⁵⁶Dój áhóbéé aá, "Nyénone', nnyīne' néé dyöb ánédnédé, Mwān-a-Moonyoŋ átyéémé Dyöb é ekáá émbáá." ⁵⁷Héé bad bé mbwóg bēhédé esaád é ngíne békútén-ne metúu ne mekáá boŋ bój moosyāäl bēbōnlād mój. ⁵⁸Bēndol mój bésyəŋnéd mój á dyad-tē, bēbootéd mój meláá alúm. Bad ábe bēntyēem mbóŋ ákógsen Stefanuse bēnhūd mímāb nkob áyāl béke bēbānē á'sō-te wéé kódemod póg bán Səəle ánzone bój. ⁵⁹Áde bélúméé Stefanuse meláá nē, ankáné aá, "A-Sāŋgú Yesu, mmōŋ kób échēm edəódəŋ." ⁶⁰Dój ábwógé mebóbóŋ boŋ ákántē ehób ámin aá, "A-Sāŋ, lagsén bój mímén mbéb míme bēbēléé." Amaá-aá ahób nē, awé-'e.

8 Səəle abédé áśē ákwentén-ne aá bēwúu Stefanuse.

Metuné mébélé Ebese épəŋtédé áte

Éché epun chēn mwembé mé Jerusalem mēmbootéd metake mé ngíne akud á mekáá mé bad bé Israel. Bad ábe bédúbpé bésyāäl bēmpəŋtéd áte á mbwóg e Judeya né e Samaria ésyāäl. Boŋ bembapee bé nlomag bēnpen-éé bēnlyəg. ²Nguse é bad ábe bēmbanē

mímab nlém nsyāäl ábele Dyöb bēnlímē Stefanuse. Béchyee', bēlebé-'e mój. ³Boŋ Səəle mój-'e ahedáá mwembé abóded. Ahúé'áá enén ndáb átimé eníní, ábidtē bój á ebwóg, bebaád ne baachóm, ahág-ke bój á mbwóg.

Filibe akalé nkalaŋ mím bwām á Samaria

⁴Bad ábe bédúbpé bēmpəŋtéd áte, békag bēkalé nkalaŋ mím bwām. ⁵Filibe mój ankē á dyad ambáá á mbwóg e Samaria ákanlé bad təŋgene Ane-awē-Béwógté. ⁶Áde ndun e mod éwógé mam míme Filibe áhóbéé bényín-ne e'chemléd bé menyáké ábe ábélé, bēntōŋ metúu atəle áte áwóg dyam áde áhóbéé. ⁷Filibe ambēl e'dəódəŋ bé mbéb é'syəŋgé'áá ekud é bad áte ne e'saad é' ngíne, ekud é bad-te ábe yəl énwēē epeđ ne ábe bésyógté'áá bēndyēé bwām. ⁸Nén dēmbēl bad bésyāäl á dyad-tē wē bēwóg menyīŋge bwāmbwam.

⁹Bəb-pəj, mod nhóg abédé áde dyad áte bán Simone, akumé'áá ngaŋ eche ekómté'áá bad bé Samaria yəl áte bwāmbwam. Akumé'áá ekáá á təl aá modmod eépedéé mój. ¹⁰Bad bésyāäl á dyad, ndəle é bad ne bekwēkwē bé bad bēmbanē nlém áwē, bēhōbē-'e bán, "Anén mod adíi ngume e Dyöb echē bēchógeé bán, Ngum embáá." ¹¹Bēmbanē nlém áwē áyāle á etún é pón-dé ankōŋ bad yəl akómed áte ne echē ngaŋ echē ákumé'áá. ¹²Boŋ áde bédúbpé nkalaŋ míme Filibe ánkaleé bój təŋgene nkalaŋ mím bwām mé nkamlēn n Dyöb ne təŋgene Yesu Křístəə, bēnkūd edusen, bebaád ne baachóm. ¹³Simone mwēn ámpē andúbé, ákūd-te edusen. Ambootéd Filibe ahíd kéhéé áde ákágé'áá. Yəl enkóm mój áte áde ány-

³7:58 Átíntē e bad bé Israel émbē nén bán ábe bēbídé mbóŋ bán mod abelé awusé bój bēbáge'áá bad bésó álúm mój meláá.

íné mbeltéd mmé menyáké míme Filibe ábélé'áá.

¹⁴Bembapɛɛ bé nlómag bɛnwōg á Jerusalem bán bad bé Samaria békóbé eyale é Dyōb, hée bélómé Petro b́ Jɔnɛ áwed. ¹⁵Áde bépédé áwed bɛnkān-ndéd bad ábe bédúbpé nén bán békud Edə́ədəŋ éche É́sáá. ¹⁶Bɛnkānndéd b́ áyǎle bɛnkɛmpaá Edə́ədəŋ éche É́sáá akud. Bɛndusén b́ dásɔ́ á dín áde Sǎŋgú Yesue. ¹⁷D́ɔ́ Petro b́ Jɔnɛ bɛbáné b́ mekáá á nló b́-’ɛ békudé’ Edə́ədəŋ éche É́sáá. ¹⁸Áde Simɔnɛ ányíné aá nzé bembapɛɛ bé nlómag bɛbáné mod ekáá á nló akude’ Edə́ədəŋ éche É́sáá, ambídéd mɔné ábe Petro b́ Jɔn, ¹⁹áhōbē aá, “Nyébag mémpē enén ngíne ábel boŋ kénzée awě mbáné ekáá á nló ákud Edə́ədəŋ éche É́sáá.” ²⁰Petro antimtén ḿ aá, “Nzé ewémténé wéé ḿshɛle-se ḿschānēn nde e Dyōb mɔné, nyáábe m-mōŋ mɔné nyékag á dü-á-muú. ²¹Wee-wóó’ɛ akab ké ahǔg áyǎl e ḿmed nsón áyǎle ḿmōŋ nlém mééboo’ɛ áte á’só é’ Dyōb. ²²Kunnéd-te mbíd étimen Dyōb, áyǎle ḿmén mewémten mé mbéb míme éwóó áte, ékáne’ wéé Sǎŋgwéé álagšen we áyǎle awémten áde éwémténé enén ndín e akan. ²³Mmaá anyín nén meé, kón emaá we akób áte, mbéb-pɛ ríhédé we á mehaŋgé-te.” ²⁴Hée Simɔnɛ álanŋgé Petro b́ Jɔn aá, “Són, nyékānndéd me wéé Sǎŋgwéé, ábel boŋ ḿmén mésyǎǎl míme nyéhóbé ké ahǔg déebenlád ne me.”

²⁵Áde Petro b́ Jɔn bémáá mam mésyǎǎl ahób tǎŋgene Yesue, bémād-te nkalaj míme Sǎŋgwéé akal, bɛntím ámbid á Jerusalem. Á nzii á esú békálé’áá nkalaj ḿ bwām míme Yesue á myad mé mbwōg e Samaria híin.

Filibe b́ mod e alon dé Etoopia

²⁶Ḿmíníí mbwe ángel e Sǎŋgú en-láá Filibe aá, “Ladé yǎl, ékag á ped e

mbəŋ wée nzii eché ebíde á Jerusalem áke á Gaza étóméé” Béebenládte enén nzii ámpē. ²⁷Filibe abōŋséné-’aá ákǎg-ke. Hée ábomné soŋ e mod á nzii ngáne á́súé’ɛ áwē alon. Anén mod abédéɛ ndále e mod awě akamlánnaá, áncóné-’ɛ ngáb eche Kandese, mmwaád awe akamlán-naá alon dé Etoopia. Ane mod anké á Jerusalem. ²⁸Á ehúu ámbid échē, andyɛé á ebambam. Ngáne ákágé’áá, áláá’áá kálag eché nkal é’də́ədəŋ Yesayaa. ²⁹Hée Edə́ədəŋ éche É́sáá élanŋgé Filibe aá, “Kǎg á ebambam hē, ébē chí ben-ben.” ³⁰Filibe annyǎgéd áhed, d́ɔ́ á-wógé ngáne ane mod áláá’ɛ kálag e nkal é’də́ədəŋ Yesayaa. D́ɔ́ ásedteé ḿ aáken “Esōŋtan chóm éche éláá’ɛ-ye?” ³¹Ane mod antimén ḿ aá “Chán mémwéé asōŋten áde mod éét̄nledéé me áte?” Né-ɔ́, anchélé Filibe aá áchágé á ebambam, b́mɔ́ bédyēé áhed. ³²Eped éche ane mod ákóó’áá alǎŋ ébédéé nén, “Abédéɛ nɛŋgáne ndyɔŋ ḿ mbód míme békagké awúu, ambé-’ɛ ngáne mwǎn a ndyɔŋ ḿ mbód awě béseléé nyon boŋ ééchyēé’, enkénhóbpé dyamdyam.

³³“Bɛnsudéd ḿ edúbé, békōbēn-ne ḿ kunze.

Nzé-módé átūb míme nchyaátén dín áde édí bán bɛnhūd ḿ ámin á nkōŋsé.”

³⁴Ane mod ansédéd Filibe aáken, “Nzé-módé ane nkal é’də́ədəŋ áhóbéé, eche yǎl chéne ké’ɛ mod ampée?” ³⁵Hée Filibe álanŋgé ḿ nkalaj ḿ bwām míme Yesue, át̄n-lád ḿ mekan áte, mbooted ne échén eped. ³⁶Áde békagké nē, bɛmpǎ hóm áde mendífb médíí. Hée ane mod áhóbéé aá, “Mendífb ḿɔ́ mén. Wee-

dūsānnē me ngen póg-ε?"³⁸ Ane mod anhób aá bétii ebambam. Dóo bó Filibe bésúdé ásē bésól á mendíb-te boŋ Filibe ádusán mós. ³⁹Bébídé-'aá á mendíb-te bídén, Edəəđəŋ é Sǎngú ékēēn-ne Filibe. Ane mod eenyíne'aá mós ámpē boŋ ambé ákǎg, alón-ne ne menyinge. ⁴⁰Filibe annyín yǎl á dyad á Azotus ábooted-te ake dyad ne dyad té, ákalé' nkalaŋ m̄ bwām, kǎŋ ǎpe á dyad á Kaisaria.

Sɔɔle atimé Yesue adúbe

(Mbel 22.6-16; 26.12-18)

9 Bɔɔb-pɔɔ Sɔɔle ambé ákimē' áwúu bembapɛe ábe Sǎngwéé. Ankě wée prise ambáambáa, ²aláá mós aá átel kálag échě ábeé belyǎged bé ndáb é mekáne é Damaskɔs, ábel nén áwōŋ kunze echě nzé anyíne bad ké béhéé ábe béhíde' nzii e Yesue áwed, áhaŋ bós, ken bebaád-'e ké'e baachóm, akób bós, ákēēn bós á Jerusalem. ³Dóo Sɔɔle áhídté boŋ ákag. Á nzii e Damaskɔs wē, áde ádíí benben ne dyad, emwədmwəd émbíd ády-ōb, épen mós yǎl esyǎl. ⁴Anhún á ndɔɔb. Dóo áwógé ehób élangē mós aá, "Á-Sɔɔl, á-Sɔɔl, cheé ékǎs boŋ étagté me?" ⁵Sɔɔle ansedéd aáken, "A-Sǎŋ, nzé-módé ne?" Dóo échě ehób étimtanné mós aá, "Me-éé ndé Yesue awě étagtéé. ⁶Bɔɔb-pɔɔ, hidé ásē, ékag á dyad-tē, áhed dóo bélāá-'é we chōm éche étǎngéné abel." ⁷Bad ábe bóɔbe Sɔɔle bēnwōŋ bēntyéem, dyam déeboo bós ahób. Bēnwōg ehób boŋ bēnkēnnyínné mod awě ahóbe'. ⁸Sɔɔle anhidé ásē, ánēdē míd áte, boŋ eenyíne'aá ekíde. Né-ɔɔ, bēnchəə mós é ekáá, békēēn mós á dyad-tē á Damaskɔs. ⁹Andyé e'pun é'láán áde eenyíneé ekíde. Ene pónde esyǎl-le eemwédeé, eedyéde-'áa chōmchōm.

¹⁰Á Damaskɔs mod abedé awě andúbé Yesue, béchǎg'é'áá mós bán, Anani-

ase. Annyín ndóg. Á ndóg-te wē, Sǎngú Yesue anchəg mós aá, "Á-Ananias." Ananiase ankwentén aá "Me nén, a-Sǎŋ." ¹¹Dóo Sǎngwéé álangéé mós aá, "Boŋsén, éke á nkoŋ ní nzii míme béchəg'éé bán Ntyéémé. Wěpě á ndáb wée Judase. Nzé epedé áhed, ésēdēd mod awě abíde á dyad á Tasus, béchəg'e mós bán Sɔɔle. Adé áhed bɔɔb akáanne', ¹²anyíne-'e ndóg. Á ndóg-te wē, anyíne mod awě béchəg'éé bán Ananiase, abáné mós mekáá á nló ábel boŋ ányínen ámpē." ¹³Ananiase antimtén mós aá "A-Sǎŋ, nkénwōg ane mod dúu bwāmbwam ne nhel m̄ mekan míme ákébenlé ábōŋ bad áyǎl á Jerusalem. ¹⁴Apedé-'e á Damaskɔs hén ne ngíne echě beprise bémáá bébágé mós ákób bad bésyǎl ábe békáanne' á dín ádōŋ." ¹⁵Boŋ Sǎngwéé anláá Ananiase aá, "Kǎg, áyǎle nén mpwedé anén mod ábele me. Mós ábēl bad ábe béesé bad bé Israel, échab kǎŋ é bad, ne bad bé Israel bēbíí me. ¹⁶Mmēn mēlūmēd-te mós metake míme ákudté áyǎl echēm." ¹⁷Né-ɔɔ, Ananiase ankě, asól a ndáb echě Sɔɔle ámbēé áte, abán mós mekáá á nló, álangē mós aá, "A-mwānned Sɔɔl, Sǎngwéé mós alómé me, nédē, Yesue mwēn awě ampíí we á pónde eche éhyagké wén. Alómé me áwōŋ ábel nén ényínen ámpē élon-ne ne Edəəđəŋ éche Éśáá." ¹⁸Ábwōg-ábwōg bwēm bēmbíd Sɔɔle á míd ábe bédé nēŋgáne e'kíd é' sūu, ábooted-te anyínen. Héé ápádté ásē boŋ bédusán-ne mós. ¹⁹Andyé ndyééd, amaa-'aá ndyééd adyé boŋ yǎl étimé mós áte.

Sɔɔle akalé eyale é Dyöb á Damaskɔs

Sɔɔle andyéé á Damaskɔs nguse é e'pun ne bad ábe bēndübē Yesue. ²⁰Ankě á ndáb é mekáne ésebán abépte pónde ákanle bad tǎngene Yesue, aá mós adé Mwān a Dyöb. ²¹Yǎl enkóm mod

8:36 Dɔŋge á kálag dé'só ábádé nchoo 37: *Filibe anláá mós aá, "Nhele ndūsēn we, nzése edúbpé Yesue ne nlém nhóg." Ane mod ankwentén aá, "Ndúbpé nén meé Yesu Křistəə adii Mwān a Dyöb."*

téé áte awě anwóg mój póle á nsəl. Bésədté bánken, “Saá anén mod mój awúé’áá bad ábe bétúbé’áá dín áde Yesue á Jerusalem-e? Éesáá mbále nén nzom echě ápééné hén edíi ákób bój átimen-ne bój ámbíd wée beprise bémháá-ye?”

²²Boj Səole ambé ákalé’ ímmé nkalaŋ ákäg á’sō ngíne ngíne. Metote ímme ámbéé álúmed nén bán Yesue mój adé Anewě-Béwógte, méntəŋgən nyaa echě bad bé Israel ábe bébédé á Damaskos bənkən-wóngé dyamdyam ahób.

²³Ámbíd e e’pun híin bad bé Israel bənladén áte áhóge Səole ngáne bəwū-’é mój. ²⁴Boj Səole anwóg ntíi ímme bébélé. Bənóné’áá mmwe mé e’ké í dyad nkoo ne míte ábel bəwúu mój. ²⁵Boj nkoo nhóg Səole ábē bembapəe bəntəd mój, béhé mój á elón-tē, bəbídéd mój á epən é eséd bé e’ké ábe bənləŋned dyad, boj bə-sūdéd mój ámbíd e ebwóg.

Səole atimé ámbíd á Jerusalem

²⁶Səole anké á Jerusalem. Áde ápédé áwed, anwanén aá móbē ne bad ábe bédúbpe Yesue boj ábē bad bəháá’áá mój áyāle bənkəndúbéé bán mójmpē adúbpe Yesue. ²⁷Hée Banabase áchəŋgē mój á ekáá boj ákeené mój wée bembapəe bé nlomag. Anchemtéd bój áte ngáne Səole ányíne Səŋgwéé á ndóg-te á nzii ne chóm éche Səŋgwéé áləŋgé mój. Anláá-’e bój ngáne Səole áləŋgé’áá bad mam təŋgene Yesue á Damaskos ésebán abáa’ dyamdyam. ²⁸Né-’ó, Səole ambé ne bój, ákag mebwóg mésyəəl á Jerusalem ákalé’ nkalaŋ í bwām á dín áde Səŋgwéé ésebán abáa’ dyamdyam. ²⁹Akánlé’áá kəŋne bad bé Israel ábe bəhóbé’áá ehób é Grikia áswaŋtán-ne ne bój. Dóo bəbóótédé nzii ahead áwúu mój. ³⁰Áde bad ábe bédúbpe Yesue bə-səŋténé bán béhede Səole awúu, bəntəd mój bəsyəgnéd mój á dyad á Kaisaria boj bəlómē mój á dyad á Tasus.

³¹Né-’ó, ene pónde esyəəl bad ábe bəndúbē Yesue á mbwóg e Judeya esyəəl, á Galilia ne á Samaria bəmbē ne nsəŋ, bəwón-’e mbwóg í Dyób áte nē ábəl bəwúu áte, Edəódəŋ éche Ésáá éwəŋgān-ne bój.

Petro akií a myad mé Lida ne Jopa

³²Petro akagé’áá mbwóg áte esyəəl. Ébédé pónde póg eche ákíí bad bé Dyób ábe bébédé á dyad á Lida aleled. ³³Áde ápédé áwed, antán mod awě bəchəgē bán Aniese. Esón é mekuu énwē mój, átimən ndáb mwě waam. ³⁴Petro anláá mój aá, “A-Aniese, Yesu Krístə ədíí wə bwām hén bəb. Pádé ásē éne abe ádoŋ anən.” Ábwóg-ábwóg Aniese ampádé ásē. ³⁵Áde bad bəsyəəl ábe bədyé’áá á Lida ne Sharən bənyíne nēe ane mod ádyéé bwām, bəmbootéd Səŋgú Yesue adúbe.

³⁶Mwaád nhóg abédé á dyad á Jopa awě bəchəgē’áá bán Tabitaa, andúbé Yesue. (Dín á Tabitaa á ehób é Grikia ádíí bán Dəkase nédē e’sél.) Á aləŋgé áde ásyəəl mboŋ mój ne mój abéláá áwəŋgān-ne betóótökē bé bad. ³⁷Ímmé mesú-’ó, ankwé nkole awé-’e. Bənwobé mój ndim bétéd mój bəbānē á toŋ e ndáb echě ebédé ámin. ³⁸Bəb-’ó dyad á Jopa dənkənchabnédté dyad á Lida áyəl. Né-’ó, áde bad ábe bédúbpe Yesue bəwógé bán Petro adé á Lida, bənlóm bad bēbe áwē, ne mechəŋgé nén bán, “Són hyəŋ á mehélé-te.” ³⁹Né-’ó Petro ambəŋsén, bójbəo békē-’e. Áde ápédé áwed, bəchəgnéd mój á toŋ e ndáb eche ebédé ámin. Bekúd bé bebaád bənləŋned mój, bəchyé’, bəlúmtē-’e mój mbóté ne nkobe ímme Dəkase ámbəŋnédté bój áde ábédé á aləŋgé. ⁴⁰Petro ambídéd bój moosyəəl á ebwóg, ákóg mebóbəŋ ábootéd-te akáne. Dóo ákúnné yəl á ndim boj áhóbé aá, “Á-Tabita, páde ásē!” Tabitaa andibé míd áte. Anyín áde anyíne Petro, ampádé ásē. ⁴¹Petro ansəd ekáá, awəŋgən ányen

mó ásē. Dóo áchénlê bad ábe béndübē Yesue, ne bekúd bé bebaád ábe bémbē áhed, boŋ álúmtē bó Tabitaa áde ádíí á alongé. ⁴²Mmén nkalaŋ mēnkanléd á dyad á Jopa áte ásyāēl a etūn é pón-dé, ekud é bad édúbé-'e Sájgú Yesue. ⁴³Petro andyēé á Jopa nguse é e'pun. Andyēé á ndáb e mod awē abel'é'áá nsón mé e'kob é' nyam, awē béchágé'áá bán Simōne.

**Petro akií wée mod
awē eesē mod a Israel**

10 Mod a Roma nhóg abedé á dyad a Kaisaria bán Kōneliōse. Akām-lánnáá echoŋ é mbwókel e sónze échē béchágé'áá bán, “Echoŋ é mbwókel e sónze é Italia.” ²Kōneliōse abedé mod awē ahídé'áá mekan mé Dyōb ámbīd. Mwēn ne eche ndáb esyāēl bébénl'é'áá Dyōb. Ansálé ekáá áte, áwōngān betóótōkē bé bad bé Israel, ákānnē-'e pón-dé esyāēl. ³Ebedé dyam ngōŋ eláán mūte nhóg, anyín ndóg. Á ndóg-te wē ankōŋ ángel e Dyōb anyín. Enchāg mó aá, “Á-Kōneliōs.” ⁴Annōn ángel ne chóōŋ, ne mbwóg, boŋ ásedtē nēn aá, “A-Sáj, cheé édé?” Ángel enkwentēn mó aá “Dyōb áwógé mūmōŋ mekáne, anyíné-'e ábōŋ e'boŋ bé nlém. Adé-'e mboŋsēn ákwentēn wē mekáne. ⁵Bōōb-pōó, lóm bad á Jopa, békē béchéle mod nhóg awē dīn ádíí mó bán Simōn awē béchāgēé bán Petro. ⁶Adé nken á ndáb e mod nhóg awē akínté' e'kob é' nyam awe béchāgēé bán, Simōne. Simōne ne adyēe' á nkōg mé edīb é nkwe.” ⁷Dóo ángel eched éhídté, boŋ Kōneliōse áchēnlē ábē bembāledē bé ndáb bébe, ne sónze póg echē chómpē ehídé'áá mekan mé Dyōb ámbīd, ebé-'e sónze echē enōné'áá Kōneliōse. ⁸Alángé-'aá bó dyam áde ábénlédé, alóm-me bó á Jopa.

⁹Áde békagké, née bīn é'sáŋgé, áde békwógé ape á Jopa, Petro anchágé á ndáb mīn ákáne. Nē ábédé dyam kād. ¹⁰Nzaa enkób mó, ádāŋ-'e ndyēéd adyē. Áde béboŋsannē ndyēéd, anyín ndóg. ¹¹Anyín ngáne ngob e dyōb énédnédé. Chōm émbīd nēngáne sájkalaa a abad, ébē née béchāŋgé dó mekéb méniin, bésudté dó ásē. ¹²Á abad-tē wē, ndín é nyam esyāēl émbē áwēd-te; éche ékēene' mekuu méniin, éche édole abum ásē ne menōn mé ahín. ¹³Hée áwógé ehōb élāŋge mó nēn “A-Petro, syāēl ásē, éwúu échēn nyam, édyāg.” ¹⁴Boŋ Petro anhób aá, “A-Sáj, meéhēlē se mībēl ene ndín e dyam. Meedyédéé chōmchōm mbēd éche mbéndé éhōbē aá béēdyāg, ké'e éche éesáa á'sō é' Dyōb.” ¹⁵Éché ehōb émbād mó aláa nēn aá, “Weet-édé chōm ké ehóg éche Dyōb áhóbē aá éesáá, wē éesáa'é.” ¹⁶Nēn dēmbenléd ngen eláán. Dóo bétímné áde abad ámbīd adyōb. ¹⁷Petro adol'é'áá áte ábīi chōm éche ene ndóg élúmtéé. Ene pón-dé dóo bad ábe Kōneliōse ánlōmmē bédíbté wēé ndáb eche Simōne edíí. Bentyēem á mmwe mé e'ké. ¹⁸Hée bélébpeé ehōb bánken, “Nken adé áte wē awē béchāgēé Simōn Petro-ye?” ¹⁹Áde Petro ádíí ádólé áte ásoŋten chōm éche ndóg élúmtéé dóo Edāōdāŋ éche Éesáá elāŋgé mó aá, “Wóglēn! Bad beláán bepédé, béhede wē. ²⁰Né-ōó lād yāl, ésud á ndáb mīn, weebáá bó ahíd áyāle meé nlómé bó.” ²¹Né-ōó, Petro ansūd ásē, áke atán ábē bad, álāŋgē bó aá, “Meé ndé ane mod awē nyéhedeé. Cheé épídé nyé hén?” ²²Bēntímtēn mó bán, “Mod ambáa a sónze, Kōneliōse móo alómé sé. Adíí mod a bwām awē abenle Dyōb. Bad bé Israel bésyāēl-le bébage mó edúbé éche échábé ámīn. Ángel e Dyōb elāŋgé mó nēn aá álébe wē áwē ndáb, ábel nēn áwōg dyam áde étāŋgéné mó aláa.” ²³Petro awógé-

§10:14 Bad bé Israel bēnwōŋ mbéndé éche énkēmbē bó kunze ádyé donje á bwēm.

'aá nê, asóléd bó á ndáb, ábē-'e bó e'noŋ. **

Boŋ Petro ansóléd ábē bad á ndáb kénéé béébédeé bad bé Israel. Néé bīn é'sáŋgé, Petro anlād yāl, ahíd ábē bad. Nguse é bad ábe bédúbpé Yesue á Jopa bómpē bēnwoón bó. ²⁴Epun ehóg ámbid e nê, Petro bēmpé á Kaisaria. Kōneliose mwēn, ádē abum á ndáb, ne ábē bēsón bé ehoŋ ábe ánlēbēē, bēsíné'áá Petro bó. ²⁵Áde Petro áhedeé asól á ndáb, Kōneliose ankē mój atán, ákwē mój á mekuu, ábwāam-me ásē ábe mój edúbé. ²⁶Boŋ Petro annyen mój ásē ahób aá, "Tyéém ámin. Mēmpē ndii moonyoŋ ngēn." ²⁷Petro ambé ákanlé Kōneliose ádē bésóléé á ndáb-te. Antán néé ndun e mod éladné á ndáb-te. ²⁸Héé álanŋgé bó nēn aá, "Nyé bēn nyēbíí bwām nēn bán edé mod a Israel mbéndé áwoon mod awē eesē mod a Israel ké'e ásol áwe ndáb. Boŋ Dyöb álúmté me nēn aá meéchōgē mod-mod meé adé mod awē eesáa ké'e néé mod awē adé mbinde á'sō é' Dyöb. ²⁹Né-ó, áde élómé me achōg mempádé ásē ábwōg-ábwōg, menkēnhóbpé meé mēehyaá. Bōb-pō, nsedte wē, cheé ékóá boŋ élómē me achōg?" ³⁰Héé Kōneliose ákwentanné mój aá, "Sú élaán chíi, néé bōb, nkánné'áá áwēm ndáb-te á ngóŋ élaán é' mūte. Dōo mod awē awáá mesaŋ mímē mémwaa' áte átyéémé me á'sō-te táléd. ³¹Boŋ áhōbē aá, 'Á-Kōnelios, Dyöb áwógé wē mekáne, ányíné-'e áboŋ e'boŋ bé nlém. ³²Lóm mod á Jopa, áke áchéle Simōne awē béchōgéé bán Petro. Adé nken á ndáb wēe mod nhóg awē akínte' e'kob é' nyam awē béchōgéé bán Simōne. Simōne ne adyee' á nkōg mé edib é nkwe.' ³³Né-ó menlóm wē atéd ábwōg-ábwōg. Ebelé-'e bwām ngáne épédé. Bōb-pō sé moosyōál sēdé hēn, Dyöb ádé-'e ne syánē. Sēsine' áwóg dyam ké ahéé áde Sāŋ Dyöbe álanŋgé wē aá élaá sé."

Petro akānlé Kōneliose nkalaŋ m bwām

³⁴Dōo Petro áhédé póle á nsól aá, "Bōb dōo mibíí meé Dyöb átédé moosyōál nyaa póg. ³⁵Akobe kenzéé awē abage mój edúbé awē abele-'e mekan mīme métōŋgéné, ké aloŋ áhéé ane mod ábidté. ³⁶Nyēbíí nkalaŋ mīme Dyöb dénlōmēē bad bé Israel. Mímē nkalaŋ mibédéé tōŋgene ákal nkalaŋ m bwām mé nsaŋ mīme mpedé mbwiined ne Yesu Křistæ. Mój adé Sāŋgwéé á moosyōál. ³⁷Nyēbíí-'e dyam áde dēmbenléd mbwóg e Judeya áte esyōál mbooted ne á Galilia. Nēn démbē áde Jōne ámáá bad aláa tōŋgene edusen. ³⁸Nyēbíí nēn bán Dyöb dénwōgēd Yesue, mod a Nazaret, ábe mój Edəóđəŋ éche Ésáá ábē-'e mój ngíne. Yesue akagé'áá hōm téé ábelé mboŋ. Ngáne Dyöb démbēē-'aá ne mój, adidé'áá bad bésyōál ábe bēmbē ásē e ngíne e Satan bwām. ³⁹Sé bēn sēnyínné mekan mésyōál mīme ámbenlé á aloŋ á bad bé Israel ne á Jerusalem dīd. Bēnwū mój, abome áde bēmbomeé mój á awōg. ⁴⁰Boŋ Dyöb dēmpuúid mój ámbid e e'pun é'laán, ábel-le bad bényin mój. ⁴¹Saké bad bésyōál bēnyin-ne mój. Bad ábe Dyöb dēmmadté apwed, bóo bényin mój. Nédē sé ábe sēndyē ndyēéd sēmwe-'e mmíttéd ne mój. ⁴²Anlyógtén sé aá sékanle bad nkalaŋ m bwām, sébīde-'e mbóŋ nēn bán mój mójde Ane awē Dyöb ápwédé, ákaad bad ábe bédé á aloŋgé ne ábe bēwédé. ⁴³Bekal bé'dəóđəŋ bésyōál bēnhōb tōŋgene mój bán, mod ké ahéé awē adúbpé mój, Dyöb délagsén mój mbéb. Nēn débenléd á ngíne e ádē dīn." ⁴⁴Áde Petro ádíí áhóbēé nē, Edəóđəŋ éche Ésáá énsūd ásē, épīi moosyōál awē áwóglánnáa mímē nkalaŋ. ⁴⁵Bad bé Israel ábe bēndübē Yesue, ábe bóobe Petro

** 10:23 Bad bé Israel béésólte'aá mod awē eesē mod a Israel áwab ndáb.

bémbid á Jopa bémbē menyáké bwāmb-wam ānyin nēn bán Dyōb ábágé echē nde e Edəəđəŋ éche Éśáá káəŋne wée bad ábe béesē bad bé Israel. ⁴⁶ Bēnwōg ngāne bēhōbē mehōb mēmpēe, bēbagé-ε Dy-ōb ehúmé. Dōw Petro áhōbēe aá, ⁴⁷ “Ábén bad békúdpé Edəəđəŋ éche Éśáá melem-lem ngāne sémpē sēnkudté. Né-ōw, nzé-módé ahele-se ahōb aá bēedusán bō ne mendífb?” ⁴⁸ Hé-’aá áhōbē aá bédusén bō á dīn á Yesu Krīstə. Dōw ábē bad bēlāngé mō bán ádyee ne bō nguse é e’pun.

Petro ahóbé tǎngene chōm éche ábélé

11 Bempəe bé nlomag ne bad bēmpēe ábe bédúbpé Yesue á mb-wóg e Judeya-tē esyəəl, bēnwōg bán bad ábe béesē bad bé Israel bōmpē békóbé eyale é Dyōb. ² Áde Petro átímé ámbid á Jerusalem, bad ábe bēhōbē’áá bán bētǎngéné bad ábe béesē bad bé Israel ayag, bēmbootéd mō ahōb bán, ³ “Cheé ékǎə bōŋ ékǎg wée bad ábe béesē bad bé Israel, bad ábe bēeyagé bōŋ nyáábōw nyédyāg-ke káəŋne ndyééd hōm ahóg?” ⁴ Hé-’aá Petro áhédé nkalaŋ á nsəl, aláá bō mekan mésyəəl ngāne mēmbenlédte se á mbooted. ⁵ “Mbédé á mekáne á dyad á Jopa bōŋ nūnyinē ndóg. Chōm émbid á ádyōb nēŋgāne sǎŋkalaa a abad, ébé nēe bēchǎngé dō mekéb méniin, bésudté dō áse. Bēnsudéd dō áwēm e’só-te. ⁶ Áde nūnōné áwēd-te menyin nyam éche édé á abad-tē, nyam é mehín, nyam éche édole abum, ne menōn mé ahín. ⁷ Héé nūwógé ehōb élanŋe me nēn aá, ‘A-Petro, syəəl áse, éwúe’ échén nyam, édyāg.’ ⁸ Bōŋ me-’e menhōb meé, ‘A-Sǎŋ meéhēlēē-se mbēl ene ndín e dyam. Chōmchōm éche mbéndé éhōbē aá bēēdyāg ké’ε éche éesáa á’sō é’ Dyōb éēsōlēē me á nsəl mbéd.’ ⁹ Ehōb émbid ádyōb ámpē nēn ‘Weetédé’ chōm ké ehóg éche Dyōb áhōbē aá éśáá, wēé éēsāa’ε.’ ¹⁰ Nēn dēm-benléd ngen éláán. Dōw bētímné chōm ésyəəl ádyōb. ¹¹ Ene pónde chēn dōw bad

bēláán ábe bēbídé á dyad á Kaisaria ábe bēlómé áwēm, bēpédé á ndáb echē ndyéé’áá áte. ¹² Edəəđəŋ éche Éśáá énlāā me aá syáábōw sékag, aá meebáá bō ahíd. Ábē bad ntóob ábe bédúbpé Krīstə ábe bēbídé á Jopa bōmpē bēnhid me á Kaisaria. Syáábōw moosyəəl sēnkē sēsól á ndáb wēé Kōneliose. ¹³ Kōneliose anláá sé ngāne anyiné ángel etyéémé áwe ndáb bōŋ ene ángel eláá mō aá, ‘Lóm mod á Jopa áke áchag mod awē mīn mésyəəl médífb bán Simōn Petro. ¹⁴ Nzé apedé állā nyé pōle eche ébēl bōŋ Dyōb ásoŋ ádōŋ alongé, ásoŋ-’ε ádōŋ abum á ndáb.’ ¹⁵ Ámbid enē, mbootédé-’aá dyam ahōb, Edəəđəŋ éche Éśáá épiidé bō melem-lem nēŋgāne ěmpifé sé á mbooted. ¹⁶ Dōw nūkámtené dyam áde Sǎŋgwéé ánhōbpē. Anhōb aá, ‘Jōne adūsánnáá bad ne mendífb bōŋ bédusén nyé ne Edəəđəŋ éche Éśáá.’ ¹⁷ Enyīnnad nēn bán Dyōb ábágé ábén bad ábe béesē bad bé Israel melem-lem me nde mīme ámbéé syánē áde dédúbpé Sǎŋgú Yesu Krīstə. Nzé-ōw nūdíí ákǎŋ ntíí n Dyōb?” ¹⁸ Áde bēwógé nē, bēnsōg Petro mekan ahōb áyəl, bēbootéd Dyōb aken. Bēhōbē’áá bán, “Dyōb ábágé káəŋne bad ábe béesē bad bé Israel etál átede mīmab mbéb átimen Dyōb, ákud-te alongé áde déemaá’.”

Mwembé mbóótédé á dyad á Antyog

¹⁹ Bōw-pōw, áde bēwúú Stefanuse, bad ábe bēmpāntēd áte áyēle metake mīme békúdáá, bō donŋe á bad bēnkē káəŋne á Fonisia, donŋe ákē á Saiprus, ábínif-’ε bēké á Antyog. Békágé’áá, bēkanlé dásō bad bé Israel bēnpen nkalaŋ m bwām. ²⁰ Bōŋ bad bēmpēe ábe bēndübē Yesue ábe bēmbid á myad mé Saiprus ne Sirine, bēnkē á Antyog, bēkanlé káəŋne bad bé Grikia, bēlāngē-’ε bō nkalaŋ m bwām tǎngene Sǎŋgú Yesue. ²¹ Ngīne e Sǎŋgú embé ne bō. Ndun e mod endúbe, étimēn-ne Sǎŋgwéé. ²² Mmē myaŋgó mēmpē á metúu mé bad bé mwem-

bé í Jerusalem. Né-ɔ́, bénlōm Banabase á dyad á Antyɔg áke dényín bó áwed. ²³Áde ápedé áwed boŋ anyín ngáne Dy-òb ánámte bad, anwóg menyiŋge, ambě-’e bó elébé aá béhíde’ Sǎŋgwéé ne nlém nhóg. ²⁴Banabase abédéé mod a bwám, Edǎǎdǎŋ éche Éśáá émbē ne mó, adúbe dénwüü-’e mó áte bwámwam, ekud é bad-te éndübē. ²⁵Dóó Banabase ákíí á dyad á Tasus áhed Sǎǎle. ²⁶Áde ányíné mó, ampeén mó á Antyɔg. Né-ɔ́ á etún é mwě nhóg, bó bad bébe bébómé’áá ne bad bé mwembé. Bén’yǎgéd-te ndun e mod. Á Antyɔg wē dóó bésébpé bad ábe bédúbpe Yesue dín achuu bán Bad bé Krísto.

²⁷Mímē mesú dēn, donge á bekal bé’dǎǎdǎŋ bēnhidé á Jerusalem béke á Antyɔg. ²⁸Bó mod nhóg awě béchógé’áá bán Agabuse antyéem ámin. Á ngíne e Edǎǎdǎŋ éché Éśáá, anhób aá, “Nzaa e ngíne ekwógé ape, ébē-’e nkǎŋsé-te ísyǎǎl.” Nén dēmbenléd-te á pónde eche Kladios ábédé á nkamlen. ²⁹Bembapee béntü nén bán bó mod téé bēlōmē nwōŋgen wée bad ábe bédúbpe Yesue á mbwóg e Judeya ngáne bó mod téé áhenlé akud. ³⁰Nē dēn-naa bēmbenlé. Bēnlǎd mǎné, bēlómén Banabase bó Sǎǎl ábe wée belyǎged bé mwembé.

Herode ádíí apiinad bad ábe bédúbpe metake

12 Benben ne ene pónde chēn, kǎŋ Herode ambootéd donge á bad bé mwembé ahé á meséb. ²Amběl bēnkōb Jemse, Jǎne mwǎnyaŋ, bēwúén mó nkwaté. ³Áde ányíné nén aá nē á-wógté bad bé Israel menyiŋge, ankě á’sō, ábel békób Petro. Nén dēmbenléd á pónde e Ngande e Ewele é Ngēn. ⁴Áde bémáá Petro akób, anlóm mó á mbwóg. Bēmbané e’choŋ é’ sǎnze é’niin áncn mó. Echoŋ téé énwōŋ sǎnze éniin. Herode anwōŋ mewēmtēn ákáad mó á’sō é’ mbwóg nzé Ngande e Nnyíme ámin etómé. ⁵Né-

ɔ́ bēmbane Petro á mbwóg. Boŋ bad békánné’áá Dyòb ngíne ngíne áyǎl échē.

Ángel ebídté Petro á mbwóg

⁶Herode ahedé’áá Petro apēen á’sō é’ bad mbwembwe. Mímē nkuu mēn ímme Herode ánwōŋgē mewēmtēn apēen Petro á’sō é’ bad chǎn ábíníí, Petro akúné’áá áftntē e sǎnze ébe. Bēnhē mó bengǎbēngǎbē pēd ébe, sǎnze émpēe ébe éncné mmwe í ndáb e mbwóg. ⁷Dóó ángel e Sǎŋgú ébídé tǎléd, ndáb e mbwóg épené áte. Ángel ne enságéd Petro á ekǎgél, ényem mó áse, élangē mó aá, “Pádé áse á mehéle-te.” Ábwǎg-ábwǎg bengǎbēngǎbē bēnhunnéd mó á mekáá. ⁸Dóó ángel élangéé mó aá, “Wéd ngǎǎ atád, étád-te nkǎǎd mé metámbe.” Petro amběl áned. Dóó ángel élangéé mó aá, “Hé mbóté á yǎl, éhíde me.” ⁹Petro anhíd chó, bébíd á ndáb e mbwóg. Boŋ kénē enkēmbíí’é ké dyam áde ángel ébeleé dēn ákoo abenled. Anwēmtēn aá mǎnyíne’ ndóg. ¹⁰Béntōm echoŋ e sǎnze é’só ámin, bétōm-me éche élónténé é’be kǎǎŋ ne á asóg bēmpé á mmwe mé e’ké bé e’kii ímmé mbídé’áá á dyad-tē. Nsǎl mé e’ké méndibnéd ne mó mwēn. Héé bēbídé boŋ bēhidē nzii. Áde békagké nē dēn dóó ángel ne étédte Petro ábwǎg-ábwǎg. ¹¹Héé debyéé ápedé Petro boŋ áhǎbē aá, “Bǎǎb dóó mbíí meé dyam dēn dóó ákoo’ abenled. Sǎŋgwéé alómé eche ángel, asoó-’e me á mekáá ímme Herode, abelé-’e mbídé mekan mésyǎǎl áte ímme bad bé Israel bēnwēmtēnnē me abel.” ¹²Achemé’áá dyam áde ábenlad ne mó, dóó ákíí á ndáb wée Maria, awě achyáá Jǎn Makǎse. Ndun e mod enladén áhed békánné’. ¹³Áde Petro ápedé ankūm ekob éche édé á ebwǎg-te boŋ mbǎlede a mmwáád nhóg bán Rodaa, áhye áncné mod awě akume ekob. ¹⁴Anchem Petro ehób. Dó-’aá ne menyiŋge mésyǎǎl áchǎdtēnē ekob adibe, atóm mehéle ámbíd á ndáb-te boŋ áke aláá

bad aá, “Petro atyéémé á ebwóg-te.”
¹⁵ Bénlāá mós bán, “Epag mǐn!” Boḡ am-
 bé álanḡé bós aá chǒm éche móhóbéé édé
 mbále. Dóo béhóbéé bán, “Né eche ángel
 chós édé.” ¹⁶ Áde mǐmén mésyǒǎl mében-
 ladté Petro ambé ákumé’ ekob. Kóǒḡne á
 asóg bēndibé ekob. Bényíné-’aá mós, yǎl
 ekóm bós áte bwāmbwam. ¹⁷ Ampebtén
 bós ekáá aá bélām ehób, boḡ álumtē bós
 áte ngáne Sǎḡgwéé ábǐdté mós á mb-
 wǒḡ. Anláá bós aá, “Nyéláa Jemse ne bad
 ábǐnǐf ábe bómpē bédúbpé Yesue mǐmén
 mekan.” Dóo átédté bós boḡ ákag hǒm
 démpēe.

¹⁸ Áde bǐn é’sǎḡgé, sǎnze éche
 énné’áá Petro émpuutéd á mewēmtēn
 bwāmbwam áyǎle bēnkēmbǐf’é chǒm
 éche ébēnlédé Petro. ¹⁹ Herode anlóm
 bad aá béhed mós boḡ bēnkēnhenlé
 mós anyín. Héé ákáádté échē sǎnze
 boḡ ábagé mbakú aá bēwúu bós. Áde
 mǐmén mésyǒǎl métómé Herode ansyǒá
 á Judeya áke ádyēē á Kaisaria á esóḡ é
 pónde.

Herode awédé

²⁰ Ene pónde Herode anwóón bad bé
 myad mé Tire ne Sidon meliḡá mǐme
 méchábé ámin. Né-ǒ, bad bēmbǐd mǐmē
 myad mébe áke dényin mós. Mod awē
 bēnsēbēē ake dētán ábel bóǒbe kǎḡ bé-
 tim ásē abédéé Blastuse. Blastuse abédéé
 mbáledé á ndáb e kǎḡ. Bēmbel nē áyǎle
 á aloḡ wéé Herode dóo mǐmab medyé
 mébǐd’é’áá. ²¹ Epun éche Herode ántǐi’
 épédé-’aá áte, awáá megombe mé kǎḡ,
 ádyēē atii dé nkamlēn boḡ ábootéd bós
 mam aláa. ²² Áde ámáá ahób, ábē bad
 bēmbootéd abón bán, “Dyǒb dēn dóo
 áhóbé’ saké moonoyḡ.” ²³ Ábwǒḡ-ábwǒḡ
 ángel e Sǎḡgú embēl Herode ankwē nkole
 áyǎle enkēmbaá Dyǒb edúbé. E’ken bé
 abum bēndyē mós áte, awé-’e.

²⁴ Eyale é Dyǒb chós-’e émbē ékanláád
 ékag á’sō.

²⁵ Banabase bós Sǒǎl bēmmǎd mǐmab
 nsón béhidē-’e á Jerusalem. Áde
 béhidtéé, bēnwālē Jǒn Makǒse áyǎl.

Edǎǎdǎḡ éche Ésaá épwédé, bélómé-’e Banabase bós Paale

13 Á mwembé mé Antyǒḡ, donḡe
 dé bekal bē’dǎǎdǎḡ ne bemeléede
 bēbédé áwed. Ábē bad bēbédéé Ba-
 nabase, Simione (awe bēchǎḡé’áá bán
 Ehíndē), Lusǒse (awe ambǐd á Sirine),
 Manahene (awe bós Ngǒmenaa Herode
 békǒwóḡé hǒm ahóḡ) ne Sǒǎle. ² Á pón-
 dé eché bēbenléé Sǎḡgwéé bédidé-’e yǎl
 nzaa á mekáne-tē, dóo Edǎǎdǎḡ éche
 Ésaá élanḡeé bós nēn aá, “Nyébanned me
 Banabase bós Sǒǎl ábel boḡ bébele me
 nsón mǐme mǐpwédé bós meé bēbel.” ³ Ábē
 bekal bē’dǎǎdǎḡ ne bemeléede bēnkānē,
 bédid-te yǎl nzaa á mekáne-tē, bēbán Ba-
 nabase bós Sǒǎl mekáá á nló boḡ bélómē
 bós bán békag.

Banabase bós Paal bétané nkum-é-ngan, Elimase

⁴ Né-ǒ, Edǎǎdǎḡ éche Ésaá énlóm Ba-
 nabase bós Paale. Dóo békǐf á dyad á Selu-
 sia. Áhed-taá bésyǎḡḡé boḡ békǎḡ á mb-
 wǒḡ e Saiprus eche mendǐb melǐḡḡnédé.
⁵ Áde bépédé á dyad á Salamis, békálé’áá
 eyale é Dyǒb á ndáb é mekáne. Bēnwālē
 Jǒn Makǒse áyǎl áwǒḡḡen bós. ⁶ Bēnkē
 ádē aloḡ áte áde mendǐb melǐḡḡnédé
 kǒḡḡ bépē á dyad á Pafos. Áde bépédé
 áhed, bēntān mod a ngan nhóḡ awē
 bēchǎḡé’áá bán Báá Yesu. Abédéé mod
 a Israel awē anchǎḡ yǎl aá módfii nkal
 é’dǎǎdǎḡ a Dyǒb. ⁷ Báá Yesue abédéé
 nsón a echoḡ awē Segyus Paoluse. Se-
 gyus Paoluse mós abédéé nkamlēne a
 ene mbwǒḡ echē mendǐb mēnlǎḡḡnédé.
 Abédéé mod awē anwǒḡ debyéé bwāmb-
 wam. Ane ngǒmenaa anchélé Banabase
 bós Sǒǎl áyǎle ahedé’áá eyale é Dyǒb
 awóḡ. ⁸ Boḡ anén mod awē dǐn démbēē á
 ehób é Grikiá bán Elimase enkēnháá bós

etál. Ahedé'áá aá nkamlene a mbwóg ee-dúbpé nkalaj ím bwâm. ⁹Dóo Sɔɔle awě béchágé'áá ámpē bán Paale, ngáne án-lōnnē ne Edəəđəŋ eche Ésáá, ánóné ane mod a ngaj á mǐd-te, ¹⁰boŋ áhōbē aá, "A-mwǎn a Satan! Ekóó dyam ké ahéé áde áde bwâm. Mwane mé mbéb mwēn ne mwēn-éé ílóné we áte. Póndé ésyəəl ebelé éhedé wée mǔhəŋlen mbále eche Sǎngwéé mótímed chó metóm. ¹¹Sǎngú Dyöbe ákǔgsēn we bɔɔb nēn dēn. Wěkwě ndím, wéenyínénné-'é á esóŋ é póndé." Ábwōg-ábwōg Elimase anwóg nēŋgáne mbag ékwédé mós á mǐd-te, ábootéd-te ahyóm áhed mod awe áchəə mós á ekáá. ¹²Áde ngómenaa ányíne dyam áde ábénlédé, andúbé Yesue. Yəl enkóm mós áte bwǎmbwam áyəl e ayóge áde Paale bó Banabase béyógté'áá tǎŋgene Sǎngú Yesue.

Paale bó Banabase bépédé á dyad á Antyog

¹³Paale bóɔbe baáb bénsōl a Stíma a Pafoś béke kóŋŋ bépé á dyad á Pega á mbwóg e Pamfilia. Boŋ Jɔn Makɔse anlyóg bó áwed asú mós ámbíd á Jerusalem. ¹⁴Bēnsyəə á Pega bépē á dyad á Antyog á aloŋ á Pisidia. Á mbwe-mé-nkóme-áte, bēnkě á ndáb e mekáne bédyēē ásē. ¹⁵Bénwōg nēé béláá eped á kálag e mbéndé eche Mosɛe ne á kálag e metelag mé bekal bé'dəəđəŋ. Áde bémáá aláŋ dóo belyóged bé ndáb e mekáne bélébpé Paale bó Banabase nēn bán, "A-baányan, nzé nyēwóo póle eché eéwēd bad nlém á abum, nyēhób chós." ¹⁶Dóo Paale átyéémé ámin, apebtán bó ekáá aá bélâm ehób, boŋ abootéd dyam ahób.

Anhób aá, "A-baányan bé Israel ne bad bémpeé ábe nyéde hén bɔɔb ábe nyēbenle Dyöb, nyéwóglen me. ¹⁷Dyöb á bad bé Israel dēmpwēd ábēd betaa ábēl-le ábē bad bēbūū áte á pón-dé eche bēbédé nēé beken á aloŋ á Egipto. Ámbíd enē, ambenléd eche ngíne

eché echabé ámin ábided bó a Egipto. ¹⁸Á etún é móom mé mwě méniin, anwesén bó á ehyáŋge. ¹⁹Dyöb dēmbēd meloŋ saámbe á ndɔɔb e Kana-han, ábē-'é echāb ndɔɔb wée ábē bad. ²⁰Mmén mésyəəl mēmbenléd á etún é dyam mbwókel e mwě éniin ne móom mé mwě métaan. Ámbíd enén, Dyöb dēmbē bó bad ábe békāadtē kóŋŋne á pón-dé eché nkal é'dəəđəŋ Samwele. ²¹Áde bēhédé kǎŋ, Dyöb dēmbē bó Sɔɔle, mwǎn awe Kishē. Ámbíd á túmbé e Benjamin, abédé kǎŋ á etún e móom mé mwě méniin. ²²Dóo Dyöb áhúdé Sɔɔle á atii. Ahúdé-'aá mós, átímed Dabide. Anhób tǎŋgene Dabide aá, 'Nkudé nyaa e mod eche ídəə, Dabide, mwǎn awe Jese. Adí mod awě ábēl mam mésyəəl míme íhedeé meé ábel.' ²³Yesue mós-'é awě abídé á nchyáátén míme Dabide mós Dyöb dēmbenlé Nsoode a bad bé Israel, ngáne ánhōbpē aá mósəbēl. ²⁴Byánán Yesue ábootéd míme nsón, Jone áláŋgé'áá bad bé Israel aá békunned mbíd, bétede ímmab mbéb, békud-te edusen. ²⁵Áde Jone ákwógé míme nsón amad, ansedéd bad aáken, 'Nzé-módé nyéwémténé bán ndé. Saké me ndé ane awě nyésineé. Nyénone', Ahúe' ámbíd echēm, mmén meékwognedeé áhune mós metámbe á mekuu."

²⁶Paale ambád ahób aá, "A-baányan bé mbyaa míme Abrahamē ne bad ábe bēbenle Dyöb hén bɔɔb, syánē-éé bélóm-mé ímmén nkalaŋ mé e'soósoŋ. ²⁷Bad ábe bédyēé'áá á Jerusalem ne ábab belyóged bēnkembí'í bán Yesue mós adé Nsoode. Bēnkēnsóŋtén-naa metelag mé bekal bé'dəəđəŋ míme béláá'áá á mbwe-mé-nkóme-áte téé. Kénē bēmbēl mekan míme bekal bé edəəđəŋ bēnhōbpē mēnlōn, ahób áde bēnhōbpē bán bēwúu Yesue. ²⁸Kénéé bēnkēnkudté nɔɔm eché bētómēdtē mbakú nēn bán atǎŋgéné awé, bēnlāā Payledé bán ábel bēwúu Yesue. ²⁹Áde bémáá mekan mésyəəl

abel ngáne méténlédé á kálag e Dy-
 òb tângene mój, bēnsudéd mój á awɔg,
 bēbānē mój á soŋ-tē. ³⁰Boŋ Dyòb dēmpu-
 puúd mój. Ámbid e nē, ³¹anlúméd yǎl
 ngen ne ngen wée bad ábe bɔɔbɔ bēn-
 wōŋ bootya á Galilia ápe á Jerusalem.
 Бѡѡб ábē bad bɔɔ bēkanle' bad bé Israel
 dyam áde bényinnē. ³²Бѡѡб-рѡɔ mímén
 nkalaŋ ní bwām mɔɔ sēpínédé nyé.
 Mímé nkalaŋ nídí nén bán dyam áde Dy-
 òb dénhɔbpe aá mɔɔbē ábēd betaa alón-
 té dój ne syánē. ³³Alónté dyam áde án-
 hɔbpe ne syánē awě dedé nchyaátén m-
 māb, apuud áde ápúúdté Yesue. Né-'aá
 éténlédé á kálag e Ngəse e Dyòb echē
 elónténé ébe bán,
 'Edíi awem mwān,
 chii ndíi Sóó.'

³⁴Dyòb dēmpuúd mój ésebán atime ám-
 bíd á ndɔɔb se ábɔɔ. Dyòb dénhɔb
 tângene nē aá,

'Měbē we nnam ní ngəŋgú, mímé mée-
 hidté ásē, mímé ménhɔbpe mēé mēbē
 kəŋ Dabide.'

³⁵Né-'aá áhóbé ped empée wée éténlédé
 bán,

'Wéekwenténné wée awōŋ mbəlede awě
 abenle we ne nlém nhóg ábɔɔ á soŋ-
 tē.'

³⁶Debíi nén bán áde kəŋ Dabide ábédé
 á alongé, abēnlé'aá Dyòb ngáne Dyòb
 áhédé'aá. Ámbid e nē, anwé, béliímé mój
 wée bēnlímē ábē betaa, ábɔɔ-'e. ³⁷Boŋ
 ane awě Dyòb dēmpuúdté, enkēmbɔɔ-
 'e. ³⁸Бѡѡб-рѡɔ, a-baányan, nyētəŋgéné
 abíi bwām nén bán, Yesue mój akəó
 boŋ bēkanlé nyé bán Dyòb álagsan
 bad mbéb. ³⁹Nyébíi-'e nén bán kénzézé
 awě adúbpé mój akəbnédé á'sō é' Dy-
 òb nēe mod awě atəŋgéné. Mbéndé e
 Mose eéhele'aá-se ébel ákobnéd. ⁴⁰Né-
 ɔɔ, nyétéd pónké ábel boŋ dyam dé
 ebébtéd áde bekal bé'dəóðəŋ bēnhɔbpe
 déebenláád ne nyé. Bēnhɔb bán,

⁴¹'Nɔnē', nyé bad ábe nyēwele Dyòb! Yǎl
 ěkəm nyé áte, nyéəwē-'e,

áyəle nén, dyam áde mébenlé mímén
 mesú,

ádíi dyam áde nyéedúbéé ké mod an-
 lúméd nyé áte.'"

⁴²Pónké echē Paale bój Banabase
 bēbídéé á ndáb e mekáne, bad bēnlāā
 bój bán bēpe ámpé á mbwē-mé-nkóme-
 áte mímé níhúe' áhye déláa bój mímé
 mekan ámpé. ⁴³Áde bad bémáá ahide á
 mekáne, bad bé Israel híin ne bad híin
 bēmpée ábe bēnwōŋ adúbe á bad bé Is-
 rael bēnhíd Paale bój Banabase. Paale bój
 Banabase bēnkálén ábē bad, bēwéd-tə bój
 nlém á abum bán bēbē békude mímén
 nsimé mímé Dyòb ábágé bój.

⁴⁴Á mbwē-mé-nkóme-áte mímé mém-
 bādtēn, benben ne baásyāēl ábe bēbédé á
 dyad-tē wē, bēmmaá ámbid, áhye déwóg
 eyale éche Sáŋgwéé. ⁴⁵Áde bad bé Is-
 rael bényíné ene ndun e mod, kónjí embé
 bój áte bwāmbwam. Dyam téé áde Paale
 áhóbé'aá, bēhóbé'aá bán ádíi metóm,
 bēhóbē-'e mój mekan mé mbéb á yǎl.

⁴⁶Paale bój Banabase bémbe bēhóbē bɔɔb
 ésebán bēbáa' dyamdyam. Bēhóbé'aá
 nén bán, "Nyé bad bé Israel nyéé sēn-
 təŋgēnnē eyale é Dyòb asébe dé akale.
 Boŋ ngáne nyébáá chí áyā, nyéētéde-
 'áa yǎl nēe bad ábe békwoŋnéde ákud
 alongé áde déemaá', né-ɔɔ, séētédé nyé,
 séke wée bad ábe béesē bad bé Israel.
⁴⁷Dyam áde Dyòb áhóbé aá débel ádíi,
 nén,

'Mbānné we nēe e'nyínen bē ekíde é' bad
 ábe béesē bad bé Israel

ábel boŋ bad bé nkōŋsé bésyāēl békud
 e'soosəŋ áwəŋ mbíd.'"

⁴⁸Áde bad ábe bēébéde bad bé Israel
 bēwógé nē, bēmbē menyíŋge, bēkené-
 'e nkalaŋ mímé Sáŋgwéé. Bad ábe bēp-
 wédnéde nén bán békūd alongé áde dée-
 maá' bēndübē Sáŋgú Yesue. ⁴⁹Moosyāēl
 awě ambé ene ped e mbwóg anwóg
 nkalaŋ mímé Sáŋgwéé. ⁵⁰Boŋ bad bé Is-
 rael bēnkōn baámáá bē dyad ne bebaád
 bémáá ábe bēbēnlé'aá Dyòb. Béchódé-

'aá Paale bó Banabase yǎl áte, bénān-ne bó áwab mbwóg. ⁵¹ Áde béhedeé ake, bēnkūd ebumbú á mekuu álúmed ábê bad nēn bán nkógsen ne bó. Áde bémáá abel nē bēnkē á dyad á Ekoniom. ⁵² Bad ábe bēndübē Yesue á dyad á Antyog bēnlōn ne menyinge bēlōn-ne ne Edəódəŋ éche Ésaá.

Nkalaŋ m̄ bwām m̄pédé á dyad dé Ekoniom

14 Áde Paale bó Banabase bépédé á Ekoniom, bēnkē á ndáb e mekáne. Bēnkāl nkalaŋ m̄me Yesue áwed, nyaa echē bad híin bé Israel ne ábe béebéde bad bé Israel bēndübēē Yesue. ² Boŋ bad bé Israel ábe bēnkēnkobé adúbe, bēnkōn bad ábe béesē bad bé Israel, béhé bó mewēmten mé mbéb áte t̄ŋgene bad ábe bēndübē Yesue. ³ Paale bó Banabase bēmbēm áhed, bēkalé nkalaŋ t̄ŋgene dyam á bwām áde Dyöb ábēnlé bad ésebán bēbáa' dyamdyam. Sáŋgú Yesue ambēl bēnlūméd e'chemléd, bēbēle menyáké híin, álúmed nēn bán mam m̄mē ábē bembapee bēkálé'áa t̄ŋgene m̄mē nsimé médé mbále. ⁴ Nkabén mém-bē át̄ntē e bad bé dyad. Doŋge á bad bēntimén bad bé Israel ábíní-'e bētīmēn bembapee bé nlomag. ⁵ Dóo bad ábe béesē bad bé Israel ne bad bé Israel nchoo ne ábāb benkamlene bētífíde bán bētagéd Paale bó Banabase bán bēlūm-me bó meláá. ⁶ Áde Paale bésóŋténé nē, bēnsöb békē á mbwóg e Likonia bésól á myad mé Listra ne Debe ne abwóg áde ábédé benben. ⁷ Bēkálé'áa nkalaŋ m̄ bwām m̄mē mebwóg mésyəəl.

Mam m̄me mébēnlédé ne Paale bó Banabase

⁸ Mod abédé á dyad á Listra, mekuu ménwē mó. Nē dóo bēnchyā'ē mó, eékí-'áa mbéd. ⁹ Áde Paale ákaleé nkalaŋ m̄ bwām, ambé áhed áwöglān. Paale an-nyín áá awóó adúbe áá m̄shele módyēē

bwām, dóo Paale ánóné mó chóŋ, ¹⁰ boŋ áchəgtē ehób ámín áá "Syəá ásē, é-tyéem ámín." Ane mod ahebé-'áa ámín, ábootéd-te ake. ¹¹ Áde ndun e mod echē ebédé áhed ényíné dyam áde Paale ábélé, bēnhē e'saad á ehób é Likonia bán, "Myöb mēsúdé ásē métímé baányoŋ, áhye dé awöŋgen sé." ¹² Bēnchəŋ Banabase bán mó adé dyöb áde bēchəgeé bán Zeuse bēchəŋ-ke Paale bán mó adé dyöb áde bēchəgeé bán Hemese áyāle mó ahóbpé'áa búmw. ¹³ Abón áde bēbēnlé'áa dyöb áde bēchəgeé bán Zeuse áte ábédé ámbid e dyad. Né-óó, prise awē Zeuse ampeén nyag ne mbonja á mmwe mé e'ké é' dyad. Ambel nē, áyāle bóobe ene ndun e mod bēhédé'áa Paale bó Banabase mende abe. ¹⁴ Áde Banabase bó Paale bēwógé dyam áde ábē bad bēhedeé abel, bēnsalted mbóté á yǎl, bényəgēd bésól át̄ntē e ene ndun e mod bēbōnē bēhōbē bán, ¹⁵ "Cheé ékás boŋ nyébelé nēn? Sémpē sēdíi baányoŋ melemlem ngáne nyēē nyédíí. Sēpedé hén, ákale nyé nkalaŋ m̄ bwām m̄me Yesue, ábel boŋ nyéchene ábén bwēm ábe béesé dyam dé abelen, nyéhíde Dyöb dé alongé áde áhágé nkoŋ m̄ mín, í sé ne edíb e nkwē ne bwēm e'syəəl ábe é'dé áwēd-te. ¹⁶ BóóD Dyöb dēntedé bad bésyəəl ábel kéchéé éche bédáá. ¹⁷ Boŋ kēŋ, alúmte e'chemléd nēn áá móde, abel áde ábeleé mekan mé bwām. Alómme nyé mbúú echē ebíde ádyöb, ábagé-'e nyé mbote á pónde eche etəŋgéné. Abage nyé medyé, áwögtē-'e nyé menyinge." ¹⁸ Ké nēŋgáne Paale bó Banabase bēnhōbpē m̄mēn mekan mésyəəl, éebédeé bó mwān e akan ákəŋ bad ábe mende m̄me bēhédé'áa abe.

¹⁹ Doŋge á bad bé Israel bēmbid á dyad á Antyog á mbwóg e Pisidia, bēbid-te á dyad á Ekoniom bēpē á Listra. Bēntēd ene ndun e mod nlém á abum, bósōbō bēlūm Paale meláá, bédol mó ásē, bēbided mó á dyad-tē ne mewēmten nēn bán awédé.

²⁰Boŋ ádé bad ábe bédúbpé bépédé boŋ bələŋnéd mó, anhidé ásē átīm ámbíd á dyad-tê. Née bīn é'sáŋgé, d́o b́ Banabase békíí á dyad á Debe.

Paale b́ Banabase bétímé ámbíd á Antyoŋ

²¹Paale b́ Banabase bēnkāl nkalaŋ ḿ bwām á dyad á Debe, bēmbēl bad híin bétīm bēbé bembapee ábe Yesue. Ámbíd enē, bēntīm ámbíd á myad mé Lистра, Ekoniom ne Antyoŋ á mbwōg e Pisidia. ²²Hōm ké áhéé áde bēmpēé, b́yógté'áá bad ábe bédúbpé Yesue b́wéde-'e b́ nlém á abum, ábel b́tyéem á adúbe-tē. B́yógté'áá b́ bán "Detəŋgéné metake akud boŋ deésl á nkamlen ń Dyōb." ²³Mwembé ké ŕhéé ŕme bēmpēé, b́p-wédáá bad ábe b́lyógte' ŕme mwembé. Nzé bēnkānē, bédíd-te yəl nzaa á mekáne-tē, b́bē b́lyóged á mekáá ŕme Sáŋgwéé awē b́súmé nlém á yəl.

²⁴Áde bémádé mbwōg e Pisidia áte, b́mpé á mbwōg e Pamfilia. ²⁵Bēnkāl eyale é Dyōb á dyad á Pega, boŋ b́syōgké á dyad á Atalia. ²⁶Áhed-taá b́syōŋgé boŋ b́chabpé edib, betimé ámbíd á Antyoŋ, ẃe bēnkānēdtē b́ bán nsimé ń Dyōb ŕlyóged b́ áyāle nsōn ŕme bémádé b́ob. ²⁷Áde b́pédé á Antyoŋ, bēnlād bad b́ mwembé áte, b́lálá b́ mekan ḿsyāēl ŕme Dyōb ábélé mbwiined ne b́. Bēnlāa-'e b́ ngáne Dyōb ánédte nzii echē bad ábe b́eésē bad b́ Israel bédúbpé Yesue. ²⁸Bēnkoód-te mwā adyee áwed ne bad ábe bédúbpé Yesue.

Mbom ŕkóbté á Jerusalem ámad ehób á mwembé-te

15 Bad behōg b́mbíd á mbwōg e Judeya b́pē á Antyoŋ. Bēmbóotéd bad ayóged nén bán, "Nzé b́eyage mod ngáne mbéndé e Mose éhedéé, né éekudté e'soosōŋ." ²Nén dēmbēl Paale b́ Banabase b́swāŋtánnáá ngíne ngíne kóəŋ b́ōbō b́tíí bán Paale

b́ Banabase ne nguse é bad émpēe béke á Jerusalem, béke b́nyīn bembapee b́ nlomag ne b́lyóged b́ mwembé t́ŋgene áde átōn. ³Bad b́ mwembé b́nylōgēd b́ á nzii. Bēmbwē á mbwōg é Fonisia ne Samaria b́lāŋgé bad ngáne bad ábe b́eésē bad b́ Israel bédúbpé Dyōb. Ḿmēn nkalaŋ ḿnwōgēd bad ábe bédúbpé Yesue menyīŋe. ⁴Áde Paale b́ Banabase b́pédé á Jerusalem, mwembé ŕme méde áwed, bembapee b́ nlomag ne b́lyóged b́ mwembé b́nkob b́ nken. Paale b́ Banabase b́nlāa b́ mekan ŕme Dyōb ábélé mbwiined ne b́. ⁵Boŋ doŋge á bad ábe bédúbpé Yesue ábe b́mbē epepé éche Befarisia b́ntyēem ámin, b́hób bán, "Bétəŋgéné bad ábe b́eésē bad b́ Israel ábe bédúbpé Yesue ayag, b́lálá-'e b́ bán bétəŋgéné mbéndé éche Mosee ahíd."

⁶D́o bembapee b́ nlomag ne b́lyóged b́ mwembé b́kóbé mbom ānōn áde akan áte. ⁷Áde b́lélébē aswanŋen d́o Petro átyéémé ámin boŋ áhōbē áá, "A-baányan, édē etūn é pónde b́ob áde Dyōb ápwédé me átūntē echēn, ákale bad ábe b́eésē bad b́ Israel nkalaŋ ḿ bwām ábel nén b́wōg ḿ bédúbe-'e. ⁸Dyōb áde ábíí-'e moosyāēl nlém áte, álúmté áá ḿobagé bad ábe b́eésē bad b́ Israel kunze ádube, abe áde ábágé b́ Edəádəŋ éche Ésáá melemlem ngáne ábágé syānē ámpē. ⁹Dyōb dénkēntédte b́ áá bédé nhəŋlén ne syānē ké mwāmpin. Anlāgsén b́ mbéb áyāle adúbe áde b́nwālēē. ¹⁰B́ob-pó, cheé ékóá boŋ nyéhede' Dyōb akəg, ápemed bad ábe bédúbpé Yesue nted ŕme ábēd betaa b́nkēnhenlé apém ŕme ké syānē déehelēé apém? ¹¹Ée-boo'é nē! Dedúbpé dekadé-'e e'soosōŋ mbwiined ne nsimé ŕme Sáŋgú Yesue, melemlem ngáne b́ompē b́kúde."

¹²Moosyāēl anlām ehób b́wōglān Banabase b́ Paal. Banabase b́ Paal b́kánlélé'áá b́ e'chemléd ne menyáké ŕme Dy-

öb ábélé mbwiined ne bó átíntê e bad ábe béese bad bé Israel. ¹³ Áde bémádné, dǔo Jemse áhǔbeé áá, “A-baányaj, nyéwǔglen me! ¹⁴ Simǔne alúmté syánē áte hén bǔǔb ngáne Dyöb ábootédé ábē e’boj bé nlém alúmed wée bad ábe béese bad bé Israel, átéd áde átédé bad átíntê echâb ábē ábē bad. ¹⁵ Nén dën ábélé e’yale ábē nkal é’daǔdǔǔ é’lóné. Éténlédé nén bán,

¹⁶ ‘Me Sǔngwéé nhǔbé meé, nzé nén áamáá atóm, mǔpǔ ámpē, mǔlǔǔ ndáb echē Dabide ámpē echē empáa.

Mǔlǔǔ chǔm ésyǔǔl éche émpǔǔntéd áte níméd-te chǔ ngáne énsǔbǔǔ abé.

¹⁷ Nē débǔl bad bé nkǔǔsǔ bésyǔǔl bǔpǔ áwǔm,

mǔpwédé bad ábe béese bad bé Israel ábē ábǔm bad. Me Sǔngwéé meé nhǔbe.

¹⁸ Mée mbelé boj mǔmǔn mekan mébyéén se’ bǔǔd.”

¹⁹ Dǔo Jemse ákagké á’sǔ áá, “Ne me, mǔmǔm mewǔmten méde nén meé deétagté bad ábe béese bad bé Israel ábe bétímné Dyöb. ²⁰ Chǔm éche détǔǔǔgéné abel édíí átele bǔ kǔlag nén bán béédyǔg medyé mǔmǔ bébǔgé myöb mémpǔe née mende, áyǔle mǔmǔ medyé méésáá’é, béékábē mesón, béédyǔg nyam echē béésǔlǔ nkǔǔ, béédyǔg-ke mekií. ²¹ Debíí nén bán se’ bǔǔd bǔlǔá’áá mbéndé éche Mosee á ndáb é mekáne á mbwemé-nkǔme-áte. Békale-’e ábē e’yale dyad ne dyad téé.”

Béténlé bad ábe béese bad bé Israel kǔlag

²² Dǔo bembapǔe bé nlǔmag ne belyǔged bé mwembé, ne bad bé mwembé bésyǔǔl bényíne nén bán ébǔó bán bǔpwed bad átíntê echâb, bǔlǔm bǔ á Antyǔg nchoo ne Paale bǔ Banabase. Bǔmpwǔd Judase awǔ béchǔgé’áá bán Basabase

bǔ Sailas, bǔ bad bébe ábe belyǔgté’áá átíntê echâb. ²³ Kǔlag eche bǔnlǔmǔnē bǔ á Antyǔg, ebédé nén, “Sé bembapǔe bé nlǔmag, ne belyǔged bé mwembé, áben baányaj, sǔlǔmme nyé melenten. Nyé ábe nyédé bǔnned ábe nyéese bad bé Israel. Nyé ábe nyédye á dyad á Antyǔg ne á mbwǔg é Siria ne Silisia. ²⁴ Sǔsǔǔtǔné nén bán bad behǔg ábe bébídé áwǔd, bǔmpǔ áwǔn, bǔpuutád nyé nlǔ áte ne mam mǔme béhǔbǔ’áá. Boj nyébíí nén bán sǔnkǔmbagké bǔ kunze ábel nǔ. ²⁵ Né-ǔǔ, sǔdyeé áse moosyǔǔl sǔtíídé nén bán ébǔó sǔpwed dǔǔge á bad álǔm bǔ áwǔn. Béwoón Paale bǔ Banabase ábe sédǔó bwǔmbwam. ²⁶ Bǔ bad bébe bébagé yǔl ábele echǔd Sǔǔǔ Yesu Kǔristǔ ésebǔn bébáa’ kwéed. ²⁷ Né-ǔǔ, sǔlǔmme nyé Judase bǔ Sailas, bǔlǔá nyé melelem mé mekan mǔme séténlé nyé. ²⁸ Edǔǔdǔǔ éche Ésáá élyǔgté sé átií nén séetagté nyé ne mekan mémpǔe é-tǔmeé mǔmǔn mekan mǔme méde etognǔn. ²⁹ Nyéedyǔg medyé mǔme bébǔgé myöb mémpǔe née mende, nyéedyǔg mekií, nyéedyǔg nyam ké pǔg echē béésǔlé nkǔǔ, nyéékábē-’e mesón. Nzé nyéébǔlé mǔmǔn mekan né ébǔǔ. Dényínnē’ ámpē.”

³⁰ Áde bémáá ene kǔlag atel, bǔnlyǔgǔd ábē bad á nzii, béke-’e á Antyǔg. Áde bǔpédé áwǔd, bǔnlǔd bad ábe bǔdǔbpǔ Yesue bésyǔǔl áte boj bébe bǔ kǔlag. ³¹ Áde ábē bad bǔlǔá ene kǔlag, bǔmbǔ menyǔǔge bwǔmbwam áyǔle nkalaj mé e’wǔd bé nlém mǔme mbédé áwǔd-te. ³² Judase bǔ Sailas bébédé bekal bǔ’daǔdǔǔ, bǔnkalǔn-ne bǔ áyǔle e etún é pǔndé, bǔnhǔdǔd bǔ mewǔmten bǔwǔd-te bǔ nlém á abum. ³³ Áde bǔlébé mwǔ adyǔe áwǔd, bad ábe bǔdǔbpǔ Yesue bǔnlyǔgǔd bǔ ne nsaj boj bǔtim ámbid wée bad ábe bǔnlǔm bǔ.†† ³⁵ Paale bǔ Banabase bǔndyǔé á Antyǔg mwǔ etún é pǔndé. Bǔyǔgtǔ, bǔkalé-

††15:33 Dǔǔge á kǔlag dé’sǔ ábádé nchoo 34: ‘Boj Sailase pen antíí áá mǔǔlyǔǔg áhed.’

'e eyale éche Sǎngwéé nlatén ne ekud é bad émpéé.

Paale bó Banabase békábné áte

³⁶Éebemeé áte ámbid enê, dǒ Paale álanǵeé Banabase aá, “Détim ámbid, déke dénon ábéd baányan bé Krísto dyad-té áde dékálé nkalaj íme Sǎngwéé, boǵ déhed-te áte ngáne mekan mékeéneé bó.” ³⁷Banabase anwón mewémten áwále Jon Makǵe áyǎl, ³⁸boǵ Paale annyín aá éetǵngeneé, áyǎle Jon Makǵe ansébé bó achene á nzii áde béépídē nsón á asóg. Antedé bó á dyad á Pamfilia átím ámbid. ³⁹Mpenten ní ngíne mēmpě átíntē echǎb kǒǵ békábēn áte. Banabase antéd Makǵe béchǎbē edib békē á aloǵ a Sairus. ⁴⁰Paale ámpē ampwěd Sailase. Baányan bé Krísto békǎnnēd bó bán nsimé íme Sǎngwéé nlyǵte bó. ⁴¹Paale ambweén Sailase á mbwǵ e Siria ne Silisia békag béwēdē mwembé áte.

Timotie awǒǵné Paale bó Sailas

16 Paale bēnkē á myad mé Debe ne Listra. Mod nhǵg abédé áwed awě béchǒgé'áá bán Timotie. Nyaá abédéé mmwaád a Israel, mómpē andúbé Yesue, boǵ sáá abédéé mod a Grikiá. ²Bad ábe bédúbpé Krístə á myad mé Listra ne Ekoniom bésyǎl bēnhǒb mam mé bwām tǵngene Timotie. ³Ngáne Paale áhédé'áá Timotie awále áyǎl, an'yag mǵ. Ambel nê áyǎle bad bé Israel ábe bēbédé íme mebwǵ bémbí bán Timotie sáá adíi mod a Grikiá. ⁴Paale bó Timoti békágé'áá myad ne myad bēlanǵē bad ábe bédúbpé Krístə mekan íme bembapeé bé nlomag ne belyǵged bé mwembé bé Jerusalem bétíídé, bēlanǵē'ē bó bán bēhíde ímē mekan. ⁵Né-ǵǵ, mwembé nlyǵǎl mēmbootéd awúu áte á adúbe-tē mesonǵé mé bad-te méchǵgkē epun-téé.

Paale anyiné ndǵg

⁶Paale bóǵbe baáb bēmbwě á mbwǵ e Frigia ne Galesia áyǎle Edǎǎdǵn éche Ésáá énkēnkwenténné aá békál nkalaj ní bwām á mbwǵ e Esia. ⁷Áde bēpédé á nchii ní mbwǵ e Misia bēnwanén asól á mbwǵ e Bitinia, boǵ Edǎǎdǵn éche Yesue énkēmmwaá aá bésól. ⁸Né-ǵǵ, béntōm á Misia, bésyǵgē kǒǵ bēpē á dyad á Troas. ⁹Ímē nkúu Paale annyín ndǵg. Á ndǵg-te wē, mod a mbwǵ e Masedonia antyéém áchǎá mó aá, “Hyǵ, á Masedonia, éhye éwǒngēn sé.” ¹⁰Paale amaá-'aá ndǵg anyín, dǒ séládé yǎl áke á Masedonia áyǎle sēndǒl áte nēn bán Dyǒb áchénlé sé ákal nkalaj ní bwām áwāb.

Mmwaád nhǵg awě béchǒgéé bán Lidia adúbpé

¹¹Sēnsól á Stíma á Troas, sékē á Samotras ésebán sētyéeme á nzii. Néé bīn é'sǎnggé sétimé' á Niopoli. ¹²Sēbídé-'aá áhed, séke a Filipi. Filipi adíi dyad ámbáá á mbwǵ e Masedonia. Ábédé kǒǵne dyad áde mbéndé é Roma chēmpen chǒ bēbēnládtáá. Sēdyéé áhed nguse é e'pun. ¹³Á Mbwe-mé-nkǒme-áte, sēnsyǎǵ á dyad-tē sékē á nkin mé edíb. Sēnwémtén bán séétǎn abwǵ á hǒm áhed wēe bad bé Israel békǎnné. Sēndyéé áhed ne bebaád ábe séntǎn-nē néé bēlǎdné áhed, syǎábǵ sékale'. ¹⁴Átíntē e ábē bebaád mmwaád nhǵg abédé áhed awě béchǒgé'áá bán Lidia awě ámbid á dyad á Tiatira. Akábé'áá nyonǵé, ásōmē' mebad íme méyǵge' íme mélélé nkun. Ane mmwaád abēnlé'áá Dyǒb. Sǎngwéé ankéléd-te mó nlem á abum áwǒglēn chǒm éche Paale áhǒbé. ¹⁵Bēndusén mwēn ne eche ndáb esyǎl. Ámbid enê, anlébé sé áwe ndáb. Anhǒb aá, “Nzé édé bán nyétédé me nǵngáne mod awě akoó Yesue adúbe, nyéhye nyédyēé áwēm ndáb.” Ámbádnén sé kǒǵ sékē'ē.

Béhédé Paale bó Sailas á mbwɔg

¹⁶Epun ehɔg-kɔɔ, sɛnkɛ á abwɔg dé mekáne, dɔɔ ngɔndére e ntɔŋ pɔg é-táné sé. Edəəðəŋ é mbéb émbē mɔ áte, ébélé'áá álɔŋgē bad mam íme mébenléd á'sò é pɔndé. Ene ngaŋ échē ákúmé'áá embél bad ábe bɛnchan mɔ ntɔŋ békudé ndun e mɔné. ¹⁷Hée ábóótédé syáabe Paale ahíd, ábōnē aá, “Ábén bad bédíí bembalede ábe Dyöb á Ngum. Béhyédé nyé aláa ngáne nyémwéé e'soosɔŋ akud.”

¹⁸Ene ngɔndére elébé abel nê, epun ne epun-té. Kóóŋne á asóg Paale anlɔŋ, dɔɔ ákúnnédé boŋ álɔŋgē' éché edəəðəŋ éche émbē ene ngɔndére aá, “Á dín á Yesu Krístəə, nkamlan we nén mɛé, bíd enén ngɔndére áte!” Ábwɔg-ábwɔg échē edəəðəŋ émbíd mɔ áte. ¹⁹Áde bad ábe bɛnchan ene ngɔndére ntɔŋ, bény-íné bán nzii e ngáb ekónlédé bó, bɛntɔl Paale bó Sailas bédolé bó, békēēn bó wée benkamlene ábe bébédé átínté e dyad. ²⁰Bɛmpɛén bó wée benkamlene bé Roma, bélɔŋgē bó bán, “Ábén bad bédíí bad bé Israel, boŋ bépédé áwəd hén, bépééné mpongé. ²¹Béyɔgte bad e'lem bé mbéb ábe mbéndé éche syánē ée-hedéé. Syánē bɛn dedíí bad bé Roma, né-ɔɔ, deéhēlēē-se dékob nê, deéhēlēē-'e-se dehíd nê.” ²²Amute dɔmpē dénsɔl áte ábónléd Paale bó Sailas. Dɔɔ benkamlene bé Roma bésáltédé bó mbóté béhúdté bó chɔ á yəl. Dɔɔ bélómé bad bán béswádted bó e'taŋgú. ²³Bémáá-'aá bó awanɛn bwám boŋ béhāg bó á mbwɔg, béláá-'e nnɔné mbwɔg bán eehúde bó díd á yəl. ²⁴Bélɔŋgē-'aá nnɔné mbwɔg nê, ahé bó á toŋ e ndáb e meláá echē edé áte. Anhé bó e'pwɔg á mekuu.

²⁵Dyam melúde mé nkuu, Paale bó Sailas békánné'áá békōnnē-'e Dyöb ngəse. Bad bé mbwɔg ábíníí bésyāəl bəwóglánnáá bó. ²⁶Ábwɔg-ábwɔg dɔɔ ndɔɔb énáŋnédé áse ngíne-ngíne. Ndáb e mbwɔg énáŋnéd se á mekon.

Melemlem mé pɔndé e'kob é'syāəl bɛndibnéd, bengɔbɛngɔbē ábe bémbe bad bésyāəl áyəl bɛnhunnéd. ²⁷Áde nnɔné mbwɔg ápádté áse boŋ anyín ngáne e'kob é'syāəl é'nédnédé, anwémten aá bad bé mbwɔg bésyāəl bémáá asob. Hée átédé páá aá mɔsoo' yəl. ²⁸Dɔɔ Paale áchógté ehóɔb ámin boŋ álɛbpē aá, “Weewúé yəl! Sé moosyāəl sɛdé hén!” ²⁹Hée nnɔné mbwɔg áhóbbé aá bəpiined mɔ etrúkáŋ, asól á ndáb-te, ákwē Paale bó Sailas á mekuu ánə' ne mbwɔg í ngíne. ³⁰Dɔɔ ábídne bó á ebwɔg boŋ ásedté bó aáken, “A besáŋ, cheé ítəŋgéné abel ákud e'soosɔŋ?” ³¹Bénlāá mɔ bán “Dúbé Sáŋgú Yesue, boŋ ékud e'soosɔŋ, ádɔŋ abum á ndáb dɔmpē dékúd.” ³²Bɛnkálé mɔ ne moosyāəl awé ambé mɔ á ndáb nkalaŋ í bwám íme Sáŋgwéé. ³³Ene pɔndé chɛn, ímmē nkuu, ane nnɔné mbwɔg antéd bó, áwōbē bó síi áte. Hē dɛn bɛndusén mɔ ne eche ndáb esyāəl. ³⁴Dɔɔ ásónlé Paale bó Banabase á ndáb-te boŋ ábagé bó ndyééd. Mwɛn ne ádē abum á ndáb bémbe menyinje áyāle adúbe.

³⁵Néé bɛn é'sáŋgé, benkamlene bɛnlóm plúse ne nlébtéd nén bán, “Nyéche ene ábē bad békag.” ³⁶Hée nnɔné mbwɔg álɔŋgēé Paale aá, “Benkamlene bélómé nlébtéd nén bán béchene nyé Sailas. Né-ɔɔ, nyébid nyékag ne nsəŋ.” ³⁷Dɔɔ Paale álɔŋgēé échē plúse nén aá, “Béswádtédé sé e'taŋgu á nhéné áde séebeleé dyamdyam, áde sédíí-'aá bad bé aloŋ á Roma, béhé-'e sé á mbwɔg. Boŋ bɔɔb béhédé sé abided á mesɔɔm-té-ye? Éheléé-se ébé nê. Ábē benkamlene bé Roma bɛn bétəŋgéné ape béhye bébídéd sé.” ³⁸Plúse ênké benkamlene bé Roma aláa ngáne Paale áhóbbé. Áde ábē benkamlene bəwógé bán Paale bó Sailas bédíí bad bé Roma, mbwɔg menkób bó. ³⁹Né-ɔɔ, bɛnké Paale bó Sailas acháŋ, bébídéd bó á mbwɔg béláá-

'ε bó bán éboη bán bésyəə áwāb dyad. ⁴⁰Paale bó Sailas bémbīd á ndáb e mbwōg, békē á ndáb wée Lidia. Áde bépédé áhed, béntān bad ábe bédúbpé Krīstəə. Paale bó Sailas bēnlāā ábē bad e'yale ábe é'wéde bó nlém á abum. Bémáá-'aá bó aláa boη bésyəηgé.

Paale bó Sailas békíí á Tesalonika

17 Paale bó Sailas bēmpōη á myad mé Amfipolis ne Apolonia, bēpē á dyad á Tesalonika. Ndáb e mekáne e bad bé Israel embé áhed. ²Paale ammentén ake á ndáb e mekáne, né-ǝǝ ankē áwed. Andyéé áwed sōndé éláán. Á Mbwe mé Nkóme áte téé, akānlé'áá bad nkalay ngáne mbídé á kálag e Dyōb. ³Atógnádtáá bó mam ríme ákánlé'áá bó, álūmtē-'ε bó áte nén aá Ane-awē-Béwógté atōηgéné née ákúde metake ápūū-'ε ámbīd e kwééd. Aláηgé'áá bó aá “Anén Yesue awē nílāηgéé nyé nén, mó adé Ane-awē-Béwógté.” ⁴Donje á bad bēndūbē bán chōm éche Paale áhóbeé édé mbále, né-ǝǝ, bēntimén Paale bó Sailas. Bad bé Grikia híin ábe bēndūbē Dyōb ne ndāle é bebaád bé dyad híin bómpē bēntimén Paale bó Sailas. ⁵Boη donje á bad bé Israel bēsífdé'áá Paale bó Sailas. Né-ǝǝ, bēnlād donje á bad bé mponjé áte, ábe bēbédé á dyad-tē. Bēmbuú áte bēpēēn-ne etōgkē é ngíne. Bēmpēēn epuutéd dyad áte ásyāēl, bēból á ndáb wée Jasene ábel boη békōb Paale bó Sailas bēbídén bó á t̄l e ékwée. ⁶Boη áde bēncné Paale bó Sailas boη béenyíne bó, bēndōl Jasene ne bad bēmpēe ábe bédúbpé Yesue, bēpēēn bó á'sō é benkamlene bé dyad. Bébóné'áá bán, “Ábén bad bēpēēn epuutéd hōm ásyāēl. Bōōb-ǝǝ, bépédé káōηne áwe syánē dyad. ⁷Jasene ákōō-'ε bó áwe ndáb. Bébóo' mbéndé eche Kaisēe. Béhóbe nén bán kēη empēe édé eché béchōgēé bán Yesue.” ⁸Mmén mekan ríme bēnhōbpē mēmbēl ene ndun e mod ne benkamlene bé dyad bēpuuted.

⁹Benkamlene bé dyad bēmbēl Jasene ne bad ábe bédúbpé ábe bēnkōbpē, bóōbō bēsábé mōné ábel bētede bó, boη bētedtē bó.

Paale bóōbe baáb békúde metake á Beria

¹⁰Bīn é'híné-'aá hínen, bad ábe bédúbpé Yesue bēlóm Paale bó Sailas á Beria. Áde bépédé áwed bēnkē á ndáb e mekáne. ¹¹Bad bé Beria bēnwōη nlém áwōglen eyale é Dyōb tómaa bad bé Tesalonika. Epun-té, bēláá'áá kálag e Dyōb ásoηten ányín ké mekan ríme Paale bó Sailas bēhóbe'áá médé mbále. ¹²Ekud é bad éndūbē. Ndāle é bebaád bé Grikia híin ne baachóm bé Grikia híin bómpē bēndūbē. ¹³Boη áde bad bé Israel bé Tesalonika bēwógé bán Paale akalé eyale é Dyōb káōηne á Beria, bēmpē áwed, bēbōōtēd ekud é bad asól áte ápēēn epuutéd. ¹⁴Ábwōg-ábwōg dōo bad ábe bédúbpé Yesue bēlómé Paale á nkin mé edíb é nkwē, boη Sailas bó Timoti pen bēnlyōg á Beria. ¹⁵Bad ábe bēnkē Paale alyóged, bēnkeén mó káōη bēpēēn mó á dyad á Atens boη bētimé ámbīd á Beria. Áde bētimeé ámbīd, Paale anlyógtén bó aá bēláa Sailase bó Timoti nén bán béhye bētān mó á Atens ésebán bēbēbte pōndé.

Paale akanlé bad bé Atens

¹⁶Paale andyē á Atens ásiné'áá Sailase bó Timoti. Ngáne ásiné'áá bó, nlém mém-bēb mó á abum bwāmbwam áyāle annyín nén aá myōb mémpēe ríme bēbageé edúbé mélóné dyad áte ásyāēl. ¹⁷Né-ǝǝ ankē á ndáb é mekáne ákanlé bad bé Israel ne bad ábe béesē bad bé Israel ábe bēbage Dyōb edúbé. Akagé'áá káōηne átīntē e dyad epun téé ákanlé kēnzéé awē ampē áhed. ¹⁸Bóōbe bad ábe bēbédé á e'pépé ábe béchōgē'áá bán Epikurian ne Stoik bómpē bēpéntān-náá. Donje ásdé'áá bán, “Cheé anén mod awē abíde dúu mómó áhóbeé áde

éebíí'é dyamdyam?" Bémpee béhóbé'áá bán "Édé kabyánán ahóbe tângene myöb mémpēe." Béhóbé'áá nê, áyāle álāngé'áá b́ tângene Yesue ne mpuu. ¹⁹ D́o b́téde Paale békēēn ḿ á káānsel e mbwóg eche béchógé'áá bán Ariopagus. ²⁰ Bénhōb bán "Sédéó ádén ayóge dékōlē áde élanjeé bad asōnten. ²⁰ Donje á mam áde éhóbé áde sé nken á etúu, séēdñ- 'é ḿ asōnten." ²¹ Bad bé Atens bésyāōl ne beken ábe bébédé áwed, bébété'áá echab pónde esyāōl ákal ne áwóglen nkalañ tângene dyam dékōlē-té.

²² D́o Paale átyéémé ámin á'sō é káānsel é Ariopagus boñ áhóbé nén aá, "Á-bad bé Atens nnyíne' nén meé, nyébage myöb edúbé bwāmbwam. ²³ Nhóbe nén áyāle áde ítóméé nyé á dyad-tê, nñóné mebón mme nyébageé myöb edúbé. Nnyíne abwóg ahóg áde nyétélé áhed nén bán, 'Hóm áde dyöb áde déebyéene.' Áde dyöb áde nyébageé edúbé kénée nyéebíí'é d́, d́o ílanjeé nyé bōb. ²⁴ Dyöb áde áhógé nkōñsé ne chóm ésyāōl éche édé áwēd-te, ḿ adé Sāngwéé a nkoñ ḿ ḿn ne ísé. Eedyēē'é á ndáb é myöb éche baányoñ b́lōñné mekáá, ²⁵ ééhēdē-'áá chómchóm éche déhele débe ḿ abele áde débenléé ḿ. Ngáne édíí nén bán mwēn-éé abage alongé, ábagé peme ne kéchéé éche déhedeé. ²⁶ Mod nhóg ḿō ánsēbēé ahag boñ metúmbé mé nkōñsé mésyāōl mébíd mbwiined ne ane mod nhóg. Abelé bédyeē-'é nkōñsé áte ísyāōl. Adéhób aá móhage b́ ammad pónde atíí ne mebwóg wée bédyeé-'é. ²⁷ Ambel nén, ábel boñ béhed ḿ, nzé béhédé-'é ḿ béhele-se bényín ḿ awóg áde b́wógé ḿ áyāl. Kénê, Dyöb déechabnedéé syānē modmod áyāl. ²⁸ Édé nēñgáne mod nhóg áhóbé aá, 'Abé áde dédíí ne ḿ, dedé á alongé, dekañ, dedé-'é chóm éche dédíí.'

Édé-'é ámpē ngáne bekal bé ngan béhóbé bán,

'Syānē ámpē dedíí ábe bán.'

²⁹ Ngáne dédíí-'áá bán bé Dyöb, deetāngeneé nēe dékamtanné nén bán Dyöb ádíí nēñgáne chóm éche bébénlé gól, sílva ké'e aláá áde baányoñ bébénléde ádab debyéé boñ b́lōón mekáá. ³⁰ Á pónde eche bad b́nkēmbíí'é Dyöb, Dyöb dénkētédte mbéb ḿmab nēñgáne dyam. Boñ bōb alāñge' moosyāōl hóm-té aá b́téde ḿmab mbeltéd mé mbéb. ³¹ Amaá-'é epun é b́n atíí, éche ákāádtē mod-téé nkōñsé áte ísyāōl nyaa echē etāngéné. Apwédé mod awē ákāād ḿmē nkáá. Alúmté-'é moosyāōl aá ane mod akwōgnéde, apuud áde apúúdté ḿ á kwééd."

³² Áde ábê bad b́wógé Paale ahóbé tângene mpuu, donje á bad b́wéláá ḿ boñ b́ donje á bad b́nhōb bán, "Sēhede bán ékale sé ḿmē nkalañ ámpē." ³³ Ámbíd e nê, Paale anhidé átíntē echâb. ³⁴ Kóōñ ne á asóg, nguse é bad éntimén Paale bédúbé-'é Yesue. Átíntē é ábê bad, mod abédé áhed awē béchógé'áá bán Dionsisōse. Abédéé mod a káānsel e Ariopagus. Mmwaád ámpē abédé áhed awē béchógé'áá bán Damarise ne bad b́mpēe.

Paale akií á dyad á Kōrinto

18 Ámbid enê, Paale anhidé á dyad á Atens ákē á dyad á Kōrinto. ² Áde ápédé áwed antán mod a Israel nhóg awē béchógé'áá bán Akwilaa. B́nchyāā ḿ á Pontus. Ḿmē mesú mēn d́o b́ mwaád, Prisilia b́mbídtē á Italia. B́mbíd á Italia áyāle Kaisēe a Roma, Kladiose antóméd ehāñgé aá bad bé Israel bésyāōl bésyāō á dyad á Roma. Paale ankē Akwilaa b́ mwaád anyín. ³ Andyēén b́ b́ōbō bébele nsón. B́mpē, b́lōó'áá tēnde ákud

†17:19 **Ariopagus:** Abédéé káānsel e mbwóg á dyad á Atens.

mɔné rímê bétɔgnanné yǎl melemlem nɛŋgáne móm̄pē ábélé'áá. ⁴Mbwe mé Nkóme áte téé, Paale akagé'áá á ndáb e mekáne, ákanlé bad bé Israel ne bad bé Grikia ábel bédúbe mam ríme áhóbeé.

⁵Áde Sailase bó Timoti bébídé á Masedonia boŋ bétan Paale, ambě eche yǎl esyǎǎl ákal nkalaŋ rí bwám. Alúmté'áá bad bé Israel áte aá Yesue mó adé Anewě-Béwógté. ⁶Boŋ bépéntánnáá mó, béhóbe-é mó mekan mó mbéb áyǎl. Nê dëmbël Paale anküd ebumbú á yǎl álúmed bó nén aá nkógsen í Dyöb rísine' bó, aláá-é bó aá, "Nzé nyébóó, né nyébën-éé nyêbelé. Meesaá me áte. Bootya bɔɔb, nkag nkalaŋ rí bwám akal wée bad ábe béese bad bé Israel." ⁷Né-ɔó Paale antedé bó áke ádyéé' wée mod nhóg awě béchógé'áá bán Titus Justuse. Tituse abágé'áá Dyöb edúbé, ndáb embé-é mó benben ne ndáb e mekáne e bad bé Israel. ⁸Krispuse awě alyógté'áá ndáb e mekáne móm̄pē andúbé Sáŋgwéé nchoo ne adē abum á ndáb ásyǎǎl. Bad híinne ábe bémbé á dyad á Kórinto, bénwög rímê nkalaŋ, bédúbe, béküd-te edusen.

⁹Ébédé nkuu nhóg Paale annyín ndóg. Á ndóg-te wê, Sáŋgwéé anláá mó aá "Weebáá", kanlé bó ékag á'só, weétimné mbíd. ¹⁰Bíí nén wéé ndé ne we, modmod ééhélēē we dyamdyam abel, áyǎle ábêm bad híin bédé á dyad-tê hén." ¹¹Né-ɔó, Paale andyéé áwed mwě nhóg ne epeđ, áyógté bad eyale é Dyöb.

¹²Áde Kaisēe ábélé Galio nkamlene ambáá á mbwóg e Akaya, bad bé Israel ábe bémbē áwed bēnladén, békób Paale, békēēn mó á kóte. ¹³Bénhóɔb nén bán "Anén mod atéde bad nlém á abum aá bébenle Dyöb, nyaa echě eetɛŋgene ngáne mbéndé éhóbeé." ¹⁴Áde Paale áhóbeé aá mǎhóɔb dyam, dɔɔ nkamlene Galio álɛŋgeé bad bé Israel aá, "Nzé ádén

akan dëmbē née awusé ké'ε dyam dé ebébtéd áde mod ábélé, né nwóó nzɔm áwóglen nyé bad bé Israel. ¹⁵Boŋ ngáne édíí bán ádíí dyam dé mpenten tɛŋgene e'yale, mín ne échen mbéndé, nyébën nyémad dɔ. Meekáádtéé échē ndín é mehóɔb." ¹⁶Nén dëmbël Galio anan bó á ndáb e kóte. ¹⁷Héε bó moosyǎǎl bétóle mod awě alyógté'áá ndáb e mekáne awě béchógé'áá bán Sɔstene, boŋ bébɔmé mó á'só é kóte. Boŋ nén dénkëmbenlé Galio dyamdyam.

Paale atimé ámbid á Antyɔɔ

¹⁸Paale ankoód mwǎ adyee á Kórinto ne bad ábe bédúbpé Krístæ. Dɔɔ átédte bó, boŋ asól á stíma, áchabpé edíb é nkwe ákág á mbwóg e Siria. Adékké, anké ne Prisilia bó Akwilaa. Adéhíde á dyad á Senkria, ankæón nló áyǎle melé ríme ámmwē. ¹⁹Bëmpě á Efesus. Áde bépédé áwed, Paale antedé Prisilia bó Akwilaa, ákē á ndáb e mekáne bóɔbe bad bé Israel békale'. ²⁰Ábē bad bēnlāá mó bán bóɔbɔɔ békood mwǎ adyee ámpē, boŋ enkënkwenténné. ²¹Boŋ adé áhídté, anláá bó aá "Nzé ntíí í Dyöb móó ndé, né mētím ámbid áwēn." Né-ɔó, ansól á stíma áhíde-é á Efesus. ²²Áde ápédé á dyad á Kaisaria, anké á Jerusalem, áke álēlēd bad bé mwembé, boŋ ákág á Antyɔɔ. ²³Áde ákēlēbpē mwǎ adyee áwed, anhidé, ákē á mbwóg e Galesia ne Frigia ábagé bad ábe bédúbpé Yesue bésyǎǎl elébé áwéd bó nlém á abum.

Apolose akalé eyale é Dyöb á myad mé Efesus ne Kórinto

²⁴Ámbid enē, mod a Israel nhóg awě béchógé'áá bán Apolose awě bēnchyāá'é á dyad dé Alesandria ampě á Efesus. Anén mod abyéé'áá dyam ahóɔb bwám̄b-wam, ansóŋtén-ne kálag e Dyöb bwám.

¹⁸18:18 Bad bé Israel bēnwōŋ elem nén bán, nzé mod amwédé melé boŋ alógté rímê melé atɔŋgéné née ákóŋné nló.

²⁵ An'yógé mekan mé nzii e Sǎngú. Akalé'áá, áyǎgtē-'e bad mekan míme Yesue nyaa eche etǎngéné ne kǎn esyǎál. Boŋ pen edusen éche Jǎne chǎmpen chǎw ámbií'é. ²⁶ Ambootéd pǎle akal á ndáb e mekáne ésebán abáa' dyaamyam. Áde Prisilia bǎ Akwilaa béwógé mekan míme áhǎbē, bǎntǎd mǎ, békēēn mǎ wǎe bǎdyé'áá. Hé-'aá bǎlúmté mǎ mekan mé nzii e Dyǎb áte nyaa eché etǎngéné. ²⁷ Apolose antíí aá mǎkag á alonǎ á Akaya. Né-ǎǎ, bad ábe bǎndübē á Efesus bǎnwǎngēn mǎ. Bǎntelǎ bad ábe bǎdúbǎpé Yesue a Akaya nǎn bǎn nzé apedé, békob mǎ nken. Áde ápédé áwed, anwǎngēn bad bwǎmbwam ábe bǎndübē Yesue áyǎle nsimé nǎ Dyǎb míme békúdé. ²⁸ Ne mpentēn ngǎne, antóm bad bé Israel áte átǎntē e bad. Ábenlǎd metǎn míme mébídé á kǎlag e Dyǎb álúmed nǎn bǎn Yesue mǎ adé Ane-awǎ-Béwǎgté.

Paale akií á Efesus

19 Apolose ambé abé á Kǎrinto, dǎw Paale ápóó ene ped e mbwǎg áte boŋ ápag á Efesus. Antán nguse é bad áwed ábe bǎdúbǎpé Yesue. ² Dǎw ásedtǎé bǎ aá “Áde nyéndübēē nyǎnkǎd Edǎǎdǎŋ eche Éśáá-ye?” Bǎntimtǎn mǎ bǎn, “Aáy, séewǎgēē ké wǎgēn bǎn chǎm édé éche bǎchǎgǎé bǎn Edǎǎdǎŋ eche Éśáá.” ³ Paale ansedéd bǎ aáken, “Nyaa e edusen ehéé-'ǎ nyǎnkudtǎé?” Bǎnkwentǎn bǎn, “Nyaa e edusen echǎ Jǎne áhǎbē'áá.” ⁴ Paale anlǎá bǎ aá, “Nyaa edusen echǎ Jǎne áhǎbē'áá ebédéé áyǎle bad ábe bǎtǎdtǎe ábel dé mbǎb, Jǎne álǎngǎ-'e bad bé Israel aá bǎdúbǎe ane awǎ ápǎ ámbíd echǎ, nédē Yesue.” ⁵ Áde ábǎ bad béwógé chǎm éche Paale áhǎbǎ, bǎndusén bǎ á dǎn áde Sǎngú Yesue. ⁶ Paale ambán bǎ mekáá á nlǎ, Edǎǎdǎŋ éche Éśáá épǎi-'e bǎ. Dǎw bǎbǎótédé

mehǎb mémpǎe áhǎb míme bad béesǎŋ-tǎnne, bǎkalé-'e nkalaŋ nǎ Dyǎb. ⁷ Ábǎ bad bǎbédé dyaamyam ne bǎbe.

⁸ Paale andyǎ áwed dyaamyam ngǎn éláán. Pǎndé-tǎ akagǎ'áá á ndáb e mekáne, ákanlé bǎ ésebán abáa' dyaamyam. Bǎwǎbǎwǎ bǎpǎntǎnnáá, áwané-'e áte ábel bǎdúbǎe nǎn bǎn chǎm éche áhǎbǎe tǎngene nkamlen nǎ Dyǎb édé mbǎle. ⁹ Boŋ bǎ donge á bad bǎnwǎwǎ nlǎ áte, bǎekobpe adúbǎe, bǎhǎbǎ-'e mekan mé mbǎb tǎngene Nzii e Sǎngú á-'sǎ é bad bǎsyǎǎl. Né-ǎǎ, Paale antedé bǎ, ákēēn bad ábe bǎdúbǎpé. Epun-tǎ^{ss} bǎwǎbǎwǎ bǎpǎntǎnnáá á ndáb e ayǎge echǎ meléede Tiranuse. ¹⁰ Paale ambel nǎn á etǎn é mwǎ mbǎe. Nǎ dǎmbǎl bad bé Israel ne bad ábe béesǎ bad bé Israel ábe bǎdyé'áá á mbwǎg e Esia bǎnwǎg eyale é Dyǎb.

Bǎn ábe Skeva bǎwǎnné ábided bad e'dǎǎdǎŋ bé mbǎb áte

¹¹ Dyǎb dǎmbǎl Paale ábelé mam mé menyáké míme bad bǎnkǎmmentǎnné anyín. ¹² Bad bǎtǎdé'áá ké betumbe ké'e bewǎngese ábe Paale ábǎnlǎdé, békēēn wǎe bad bé nkole, bǎbenlǎd bǎ ámad bǎ nkole, bǎbǎdtǎ-'e bǎ e'dǎǎdǎŋ bé mbǎb áte. ¹³ Donge á bad bé Israel ábe bǎmpǎ bǎkǎgǎ'áá mebwǎg ne mebwǎg bǎbǎdtǎ bad e'dǎǎdǎŋ bé mbǎb áte, bǎmpǎ bǎnwanén ábenled dǎn áde Sǎngú Yesue ábel mímnǎ nsǎn. Bǎlǎngǎ'áá e'dǎǎdǎŋ bé mbǎb bǎn, “Nkamlan nyé á dǎn áde Yesue awǎ Paale ákanlé bad, nǎn meé nyǎbíd ane mod áte.” ¹⁴ Prise ambáám-báa a bad bé Israel nhǎg abédé awǎ bǎchǎgǎ'áá bǎn Skeva. Anchyáá bǎn bé baachǎm saámǎbǎ. Ábǎ bǎn bǎwǎ bǎbǎlé'áá nǎ. ¹⁵ Boŋ pǎndé pǎg, edǎǎdǎŋ é mbǎb énlǎá bǎ nǎn aá “Mbǎí Yesue, mbǎí-'e Paale, benzéé nyé-'e nyǎdíí?” ¹⁶ Héé ane

^{ss}19:9 Donge á kǎlag dé'sǎ ábádé nchoo bootya dyǎm á ngǎŋ ne pǎg e' mbwembwǎe ápe ngǎŋ éniin é' ngukél.

mod awě edaǎdǎŋ é mbéb ébédé áte, ábónlédé bó ne ngíne esyǎǎl, atóm-me bó áte. Bédéhóǎ bán bétóme mehélé né amaá bó alóŋen, ámád-te bó mbóté anyabted. ¹⁷Bad bé Israel ne bad ábe béesě bad bé Israel ábe bédyéé'áá á Efesus bénwǒg ádén dyam. Áde bėwǒgė dǒ, mbwǒg mėnkǒb bǒ bwǎmbwam. Dín áde Sǎngú Yesue dǒ-é dēnkǔd edúbe éche échábé ámin. ¹⁸Bad híin ábe béndúbē, bēmpě á nhéné, bėpanlé yǎl áte, bėhǒbē' mekan mé mbéb míme bėkēbenlé. ¹⁹Bad híin ábe bėkúmė'áá ngan bėntēd échab kálag éche bėbėnládtáá ákum ngan, bėpēen chǒ, bėhyáád chǒ á nhéné. Kálag ésyǎǎl éche bėnhyǎádtē éhéláá-se ébe nkun dyam móom mé míliǒn métáan. ²⁰Mímén mekan mésyǎǎl míme mébenládtáá mėnkǒŋ bad híin béndúbē eyale éche Sǎngwéé, míme nkalan ríkanlát-te ngíne ngíne.

Mpongé ípédé á dyad dé Efesus

²¹Áde mímén mekan mémáá abenled, Paale ammǎd áwē nlém-tē aá móǒpǒŋ á mbwǒg é Masedonia ne á Akaya boŋ ákag a Jerusalem. Dǒǒ áhǒbēé aá, “Nzė mbídė á Jerusalem ntǎŋŋénė ake á Roma.” ²²Né-ǒǒ, anlóm bad bėbe ábe bėwǒŋgánnáá mó, Timotie bǒ Erastus á Masedonia, mwēn-ne ályǎǎg á mbwǒg e Esia, ádyēē ámpē mwǎ esǒŋ é pǒndé.

²³Enén pǒndé chēn dǒǒ mpuutéd ní ngíne mbédé á Efesus tǎŋgene Nzii e Sǎngú echě bad bėhídė'áá. ²⁴Mod nhǒg abédé bán Demetruse. Alúé'áá bwēm bė e'kii. Abelé'áá bwēm ábe bėnwǎgēn bwēm é' ndáb e dyǒb áde bėchǎgė'áá bán Atemise. Mímén nsǒn rípiínádtáá ábe bad bė nsǒn nsyǎŋ míme ríchábé ámin. ²⁵Anlǎd ábē bad bė nsǒn áte ne bad ábe bǒmpē bėbélė'áá ene ndín e nsǒn, álǎŋgē bǒ aá, “Amúē, nyēbíi nén bán míme syǎnē nhǒn rísyǎǎl níhúu ne mímén nsǒn míme débeleé nén. ²⁶Bǒǒb-pǒǒ, nyébēn nyēnyíne', nyēwǒge-é chǒm éche anén Paale

ábeleé. Ahǒbe nén aá myǒb míme bėbėnlé mekáá méesaá myǒb ne abé dēn. Abelé-é bad híin ábe bédé á Efesus ne á mbwǒg esyǎǎl e Esia, bėdúbpē bán mam míme áhǒbēé méde mbále. ²⁷Né-ǒǒ mbáa' nén meé, nyǒŋgē eche syǎnē ébēb dín. Saakaá nē dēmpen, mbáa' meé kǒŋŋne ndáb e ndǎle e dyǒb, Atemise chǒmpē éebáa dyam dé abelen ámpē. Bad béenyínné mó ámpē nēe dyam, áde edíí-'áá bán adíi dyǒb áde bad bé Esia bėsyǎǎl ne bad bė nkǒŋsė bėsyǎǎl bėbenlé.”

²⁸Áde ene ndun e mod éwǒgė nē bėnliŋ bwǎmbwam, bėbootéd-te abón bán, “Atemise, dyǒb dé Efesus adé ngum tǒmaa myǒb mésyǎǎl.” ²⁹Mímé mpuutéd mėnkonnéd dyad áte ásyǎǎl. Ene ndun e mod entǒl Gayǒse bǒ Aristakuse ábe bėmbíd á Masedonia ábe bǒǒbe Paale bėnwǒŋ. Bėntǒmēn bǒ mehélé, bėkēēn bǒ á ndáb e mbom e bad bė dyad. ³⁰Paale mwēn amboŋsén ábíd ene ndun e mod á'sǒ, boŋ bad ábe bėdúbpē Yesue bėnkėnkwenténné. ³¹Nguse é bad ábe bėhǒbpáa mbwǒg ábe bǒǒbe Paale bėwǒó'áá, bǒmpē bėnlǒmē mó nlébtéd, ne mechǎŋgė nén bán eékǒgē' aá mókag bad atyéem á'sǒ wée bėládné.

³²Ene pǒndé, epuutéd ěmpě á mbom-tē. Doŋge á bad bėbǒnē' áyǎle dyam ahǒg, ábíníí-'é bėbǒnē áyǎle ádíníí, áyǎle bǒ bad híin bėnkėmbíí'é ké atǒn áde áládé bǒ áhed. ³³Ngáne edíí nén bán Alesandaa móǒ bad bė Israel bėntǒmēdtē á'sǒ, bad behǒg bėlǎŋgė'áá mó bán mó atǎŋŋéné bad mekan alúmed áte. Hée Alesandaa álúmté ekáá aá bad bėlám ehǒb. Áhedé'áá bad alúmed áte nén aá saké bǒǒbe ábē bad bėkǒá boŋ mpuuted rímbé. ³⁴Boŋ áde bad bėchémé nén bán Alesandaa adíi mod a Israel, bǒ moosyǎǎl bėmbootéd abón bán, “Atemise, dyǒb dé Efesus adé ngum tǒmaa myǒb mésyǎǎl.” Bėmbǒn nén áyǎle háwa ébe. ³⁵Kǒŋŋ ne á asǒg, mod a mbwǒg nhǒg mó ambéd bad áte. Anhǒb aá, “A-báanyaŋ bė Efe-

sus, moosyáál abíí aá dyad dé Efesus dǒo ánoone ndáb e mekáne eche Atemise, eche syánē ndāle e dyōb. Moosyáál abíí-’e aá ádén dyad dǒo anóne kǎóŋne aláá á ngəŋgú áde ábíde ámin. ³⁶Ngáne nyé moosyáál nyébíí-’aá nén bán modmod eéhēlē-se ahé mímén mekan nswaŋ, éeboo’é bán nyépeen mponŋé ké nhóg. ³⁷Ké nēngáne nyépeéné ábén bad hén, bēechíbeé chǒmchǒm á ndáb é myōb, bēechǒbeé-’e ádéd dyōb mekan mé mbéb áyāl. ³⁸Né-’ó, nzé Demetruse ne ábē bad bé nsón bēwǒŋné mod mehǒb, bēbúí nén bán e’pun é’ kóte é’dé, bad bé mbwǒg-ke bédé ábe békáadte. Béhele-se bésómén ane mod áhed. ³⁹Nzé-’e chǒm émpēe édé éche nyéko’é áhed né mbom m bad bé dyad, mǒo mēyālē, ngáne mbéndé ékaleé. ⁴⁰Nhǒbe nén áyāle dyam áde ábénlédé chii, ngǒmenaa a Roma áhǒb aá syánē depeéné mponŋé. Nzǒm ké pǒg eesaa eché débēléé mímén mpuuted nysyāāl. Nzǒm e bwām ké pǒg-ke eesaa eché dehele débē bǒ áyāle mímén mpuuted.” ⁴¹Áde ámáá ahǒb nē anláá bad aá mod téé asúe’ áwe ndáb.

Paale akíí á Masedonia ne á Griikia

20 Áde mpuuted mímáá boŋ ekíde émad ahǒo áte, Paale anlād bad ábe bédúbpé Yesue áte, ályǒgtān bǒ ne e’yale ábe é’wéde bǒ nlém á abum. Áde ámáá bǒ alyǒgten dǒo áhídté, boŋ ákǎg á Masedonia. ²Akagé’áá échē mbwǒg, álanŋē bad nkalaŋ híin míme nǒwéde bǒ nlém á abum. Dǒo ápedé á Akaya. ³Andyé-’e áhed á etūn e ngǒn eláán. Abǒŋsánnáá áke á aloŋ á Siria, dǒo á-sǒŋténé aá bad bé Israel bēhǎgke mǒo áwúu mǒo. Héé áttíde aá mǒo’tīm ámbíd mǒwbē á Masedonia. ⁴Bad híin bēnwóon mǒo. Bébédé Sopataa, mwān awe Piiruse awē ámbíd á Beria, Aristakuse bǒ Sekundus ábe bémbíid á dyad a Tesalonika.

Gayǒse awē ámbíd á dyad a Debe, Timotie, ne Tikikuse bǒ Trofimus ábe bémbíid á mbwǒg e Asia. ⁵Ábén bad bēnkē á’sǒ, bésiné’ sé a dyad á Troas. ⁶Áde Ngande e Ewele é Ngēn étómé, sēnsǒl bǒle á dyad á Filipi, boŋ ámbíd e e’pun étáan sēntán bǒ a Troas.

Paale adímténé ake á Troas

⁷Á Satedé ngukél,* sēnladén áte hǒm ahǒg ádyé ndyééd álúmed edəŋge é Sǎŋgú. Paale akánlé’áá bǒ pǒle. Akaláá akal ne akal, kǎóŋne melúde mé nkuu, ngáne edíí nén bán antǒŋgén ake néé bín é’sǎŋgé. ⁸Bēnchǒd e’trúkáŋ híin á toŋ ámin wēe sēnladénné. ⁹Kǒdemod pǒg ébédé eché béchǎgé’áá bán Yutikuse andyéé á wínde, e’chǎ é’kééné’áá mǒo mwǎtííd tííd ngáne e’chǎ bémbeē mǒo á díid. Achabed áde Paale ánbabédte pǒle áte, dēnkǎŋ ansǒl á e’chǒ-te bwāmbwam. Dǒo ápǒdté á toŋ ámin á ndǎgke eláán, ahún á ndǒob. Békíí-’aá mǒo atéd, bétānē amaá awē. ¹⁰Paale ansǒd á ndáb mǒn wē, akúdén mǒo ámin boŋ áseb mǒo. Dǒo álanŋgé bad aá “Nyéētāgē áte, eewédeé, adíí adé á alongé.” ¹¹Dǒo Paale áttímé ámbíd á ndáb mǒn, ásāl ewele áte boŋ bǒobe bad ábe bédúbpé Krístə bédyāg. Bǒbǒo bēnkoód adyé, békale’ pǒle kǎóŋ bín é’sáa, boŋ ákag. ¹²Bénlyǎgēd ene kǒdemod á ndáb áde mwēn ádíí alongé. Ábē bad bémbe menyíŋge bwāmbwam.

Paale bésyǎŋgé á Troas, békíí á Miletus

¹³Sēmbé á’sǒ sēsǒl á stíma-tē, sēpǒŋ á edíib é nkwē, sékē á dyad á Asǒs. Áwed dǒo sēntǎŋgēnnē Paale apém. Anhǒb aá sébē á’sǒ áyāle nzii e dyad-tē chǒo ánkéénné. ¹⁴Áde áttáné sé á dyad á Asǒs, sēmpém mǒo á stíma-tē boŋ syáábǒo sékǎg á dyad á Mitilene. ¹⁵Séhídté-’aá hē boŋ néé bín é’sǎŋgé sékag kǎóŋ sēpǎg á

*20:7 Doŋge á kálag áhédé nén bán: *á epun é’sǒ é sǒndé.*

nkin ní dyad á Kιως. Bín bán bésāá ámpē é'sáñnéd sé á nkin ní dyad á Samως, epun éche émbātēn sēpāg á nkin ní dyad á Miletus. ¹⁶ Paale antíí nén aá sētōm dyad dé Efesus ámin ábel boŋ séebébté póndé á mbwóg e Esia. Ahedé'áá aá mōwāmsen ape á Jerusalem epun é Pentekως édēhōb bán chō épag áte.

Paale alyógténé belyóged bé mwembé bé Efesus

¹⁷ Áde sépédé á dyad á Miletus, Paale anlóm nsəl wée belyóged bé mwembé bé Efesus, aá bétān mō á Miletus. ¹⁸ Bépédé-'áá boŋ álāngē bó nén aá "Nyébēn nyébíí ngáne mbédé ne nyé bootya epun é'sō áde ísúmé mekuu á mbwóg e Esia. ¹⁹ Mbēnlé'áá Sáŋgwéé ne asuded á yəl ásyāōl, níkudé ndutul ne mekəgsen áyāle ahøge áde bad bé Israel béhógké'áá me. ²⁰ Nyébēn nyébíí bán áde níkanlé'áá nyé nkalaŋ m bwām, ní'yōgtē-'e nyé á nhéné, ne áwen mendáb, menkēnkoŋnédté nyé dyamdyam áde déntōngēn nyé awōngēn. ²¹ Melemlen nēngáne ménsimmē bad bé Israel etúu áte nē dō-'áá ménsimmē bad ábe béesē bad bé Israel meé bétéde ádāb ábel dé mbéb, bétimen Dyōb, bédúbé-'e awed Sáŋgwéé, Yesue. ²² Bωωb-pωω, Edəōdəŋ éche Éśáá élúmte me áte aá ntōngéné ake á Jerusalem, meebíí-'áá chōm éche ébenléd ne me áwed. ²³ Mbíí pen nén meé dyad-té áde níkagké Edəōdəŋ éche Éśáá émáá me etúu asím áte nén aá mbwog ne ndutul bó bésine me. ²⁴ Boŋ meetédeé ádēm alongé nēe dyam, nhəde meé ípid ímmēm nsón á asóg, ímmad-tē nsón ímme Sáŋgú Yesue ábágé me áte. Ímmēm nsón nídíí ákal nkalaŋ m bwām tōngene nsimé ímme Dyōb álúmteé baányoŋ.

²⁵ "Mbédé átíntē echēn, níkanlé nyé nkalaŋ tōngene nkamlēn ní Dyōb. Bωωb-pωω mbíí nén meé nyé modmod nyéenyínné me ámpē. ²⁶ Né-ωω, nkoo' nyé aláa

chii nén meé, nzé nyé mod ké ahéé abódé áde alongé, nyébíí nén bán meesaá me áte, ²⁷ áyāle nén dyamdyam déesaá áde mbáá nyé aláa tōngene mekan mésyāōl ímme Dyōb átíídé aá mōwbēl. ²⁸ Nyétédēn yəl póndé, nyénōne-'e abem á bad áde Edəōdəŋ éche Éśáá ébánné ásē echēn, bwām. Nyébē nēe benon bé mbód ánon bad bé Dyōb. Ábelé ímmē mwembé ídē ímmē, mbwiined ne kwééd echē Mwān awédé á awog. ²⁹ Mbíí nén meé, nzé mmaá ake, bad bēpē átíntē echēn melemlen nēngáne esōb éśóléé á abem á mbód. Béehidé-'áá áde béebébtéé nyé mwembé. ³⁰ Póndé epē áde bad bēbidtē átíntē echēn dēn, bēnabpé metóm, ábel bad ábe bédúbpé Yesue béhíde bó. ³¹ Né-ωω, nyétéd póndé nyékamtan-ne nén bán ní'yōgté'áá nyé moosyāōl nkoo ne mūte á etún é mwē ílāán á metake-tē. ³² Bωωb-pωω, nlyóge nyé á mekáá mé Dyōb meé mwēn ánon nyé. Nkalaŋ ímme ílāngé nyé tōngene nsimé ní Dyōb méwōngēn nyé. Nwóó ngíne áwéd nyé áte, mēbē-'e nyé nsimé ímme Dyōb ákōŋnéde ábē bad. ³³ Menkēnwōngé nlém áte áted mod sílva, ké'e gōl ké'e mbóté. ³⁴ Nyébēn nyébíí bán ímmēm mekáá mēn mōō mbēnlé nsón boŋ níkud ngáb eche syāābe ábēm bad ábe sébelé'áá nsón séchánné'áá kéchéé éche séntōgnēnnē. ³⁵ Nlúmté nyé á menzii mésyāōl nén meé nyéwēd yəl áte ábel nsón ngáne mbélé'áá, ábel boŋ nyéwōngan bad bé nkole, nyékamtan-ne e'yale ábe Sáŋgú Yesu ánhōbpē aá, 'Éde nnam mod ábe tómaa ákob."

³⁶ Paale amaa-'áá ahōb nē, bōωbe ábē bad bēbwóg mebóbōŋ békáne. ³⁷ Bó baasyāōl béchyé'áá áde bóωbō béhéeneé tōl bésōmnē-'e ályógtēn mō. ³⁸ Chōm éche émbud bó ndutul awóged ébédéé ahōb áde Paale ánhōbpē aá béenyínné mō ámpē mbéd. Dōō békíí mō alyóged á stíma.

Paale akií á Jerusalem

21 Sênlyógtén bó sékē-’e. Sênsól á stíma. Sênchabé edib eosebán sêtyéeme hömhöm kóón sépē á dyad á Kos. Née bín é’sángé, sêmpē á dyad á Rodes. Sêsyöngé-’aá hê, sékag á dyad á Patara. ²Áwed dóo sétáné stíma echē ekag á Fonesia. Sêsolé-’aá boŋ sébwōgkē’ eke. ³Sêmpē á abwōg á höm áde sényínáá aloŋ á Saiprus áde ádé á mendífte. Sêmbamé dó sésyōgkē á mbəŋ sétimé á mbwōg e Siria. Sênsūd á dyad á Tíre áyāle áhed dóo stíma éntəŋgēn- nē nted asuded. ⁴Sêntán donge á bad áwed ábe bédúbpé Yesue, sêmbé-’e ne bó áyāle e’pun saámbé. Edəəđəŋ éche Éśáá ényōgēd bó béléá Paale bán eékāg á Jerusalem. ⁵Boŋ áde echəd pónđé émáá áte sêntədə bó séke. Ábê bad bésyōāl, ne ábab bebaád bōobe bān bēnhye sé alyóged kóón syāábō sēbíd á dyad-tē, sépē á nkin mé edíft. Syāábō moosyōál sēmbwōg meböbōŋ, sékänne’. ⁶Sêmaá-’aá akáne dóo syāábō sélyógténé, sésōlē á stíma boŋ bó-’e bétimé ámbíd á ndáb.

⁷Sênhidé á dyad á Tíre, sékeene échəd eke á’sō, sépē á dyad á Tolema. Áde sēpédé áwed, sēnleléd bad ábe bédúbpé Yesue, sédyēē-’e ne bó epun ehōg. ⁸Née bín é’sángé sēnhidé á Tolema sékē á dyad á Kaisaria. Áde sēpédé áwed sēnkē á ndáb echē nkal-é nkaləŋ m bwām nhōg awē béchōgé’áá bán Filibe, sédyēē áhed. Filibe abédé nhōg átíntē e bad saám- bé ábe bēmpwədté née benwōŋgene á mwembé n Jerusalem. ⁹Anchyáá bān bé bebaád béniin ábe bēnkēmbíí mwenchóm. Béhōbé’áá mam mme n̄húú ne Dyöb. ¹⁰Áde sédíí áwed, dóo nkal é edəəđəŋ nhōg awē béchōgé’áá bán Ak- abuse ábíde á mbwōg e Judeya boŋ ápe. ¹¹Apedé-’aá wée sēmbēē boŋ átēdē ngóó awē Paale, átādnē m̄mē mekuu ne mekáá boŋ áhōbē aá, “Edəəđəŋ éche Éśáá éhōbé aá, nēn dóo bad bé Israel bétādtē mod

awe awóó anén ngóó á Jerusalem, bēbē-’e mō á mekáá mé bad ábe béese bad bé Israel.” ¹²Áde séwóge nēn, syāabe bad bēmpēe sēncháŋ Paale bán eékāg á Jerusalem. ¹³Dóo Paale áhōbé aá, “Cheé nyébeleé nē, nyéebíí’é bán nze nyēchye’ nyēhūntē me nlém á abum-’e? Saké átād me á Jerusalem dēmpen-’e’ m̄böŋséné, m̄böŋséné ké awē, abele áde m̄benleé Sāŋgú Yesue.” ¹⁴Sēnkēnhenlé mō nlém ahəŋlən á abum, né-’ó sēnchené sēhōb bán, “Ébenled ngáne Dyöb átífidé.”

¹⁵Sēndyēé á Kaisaria nguse é e’pun, dóo séládé yāl boŋ sékāg á Jerusalem. ¹⁶Donge á bad ábe bédúbpé Yesue ábe bēbíde á Kaisaria bómpē bēnwoón sé. Bēnkeēn sé á ndáb e mod nhōg wée sēntəŋgēnnē adyee. Béchōgé’áá ane mod bán Naasine. Ámbíd á dyad á Saiprus, abédé-’e nhōg awē anlyōg Krístə adúbe.

Paale akií Jemse anyín

¹⁷Áde sēpédé á Jerusalem, bad bé Krísto ábe bédé áwed bēnkob sé nken ne menyinge. ¹⁸Née bín é’sángé syāabe Paale sēnke Jemse anyín. Belyóged bé mwembé bēbédé áhed. ¹⁹Paale anléléd bó. Áde ámáá bó aleled, anhídé bó chōm ésyōāl éche Dyöb ábélé átíntē e bad ábe béese bad bé Israel mbwiined ne nsōn mme mō Paale ábélé. ²⁰Áde bémáá chōm éche Paale áhōbé awóg, bēnken Dyöb. Dóo bēlāŋgeé Paale bán, “Mmōŋ enyíne’ née mekan médíí á Jerusalem hén. E’kálé ne e’kálé é’ bad bé Israel bédúbpé Dyöb bōob. Béhíde-’e mbéndé e Mosee ne kán esyōál. ²¹Bēlāŋge-’e bó nēn bán eyōgte bad bé Israel bésyōāl ábe bédé meloŋ mémpēe nēn wē béehíde mbéndé e Mosee. Bán elāŋge bó wēé béeyagé ábab bān, wēé béehíde-’e elem éche syānē. ²²Bétāŋgéné-’e awóg bán epedé. Chán-nō débenlé bōob? ²³Né-’ó, éhíd ngáne sēlāā’é we. Bad bédé hén béniin ábe bēmwédé melē mé Dyöb. ²⁴Wēhíd bó nyāábō nyéke á nwobe,

ésábned-te bó kéchéé éche béhédné bó. Ene pónde dó béhele békōn nlo. Nén débēl moosyā́l ā́bī aá dyam ké áhéé áde béhóbe we á yāl déesaá mbále. Bébū-’e bán mmōḡ āmpē ebele mekan ngáne mbéndé eche Mosee ehedeé. ²⁵Boḡ pen sēlómme bad ábe béesē bad bé Israel ábe bédūbpé Krístā kálag nén bán béedyāḡ ndyééd echē bébāgé myōb mémpēe nēe mende, béemwāḡ mekií, béedyāḡ nyam eche béesínneé nkāḡ, béekābē-’e mesón.” ²⁶Né-ḡḡ, nēe bīn é’sāḡgé Paale antéd ábē bad, bōḡbō béké á nwohe. Dó asólé á Ndáb-e-Dyōb, ahób e’pun é’tāḡ nwohe métēdtē bó. Ámbid enē-’e dó bébéé mende á nlo ímme bó mod-tē.

Békóbé Paale

²⁷Áde e’pun saámbé bé nwohe é’k-wógé ape á asóg, dó nguse é bad bé Israel ábe bémbid a mbwóg e Esia bényiné Paale á Ndáb-e-Dyōb. Héé bépééné mpuutéḡ boḡ bésōlē bad áte, békōbē Paale. ²⁸Bēmbootéd abón bán, “Á-bad bé Israel nyéhyag sé hén-ee! Anén mod mó akag hōm-té áyōgtē bad aá bad bé Israel, mbéndé éche Mosee, bōḡbe Ndáb-e-Dyōb, béesaá chōmchōm. Ké bōḡb dēn apeéné doḡge á bad ábe béesē bad bé Israel á Ndáb-e-Dyōb-te, nē ábélé-’e enén ndáb e Dyōb eesáa’é āmpē.” ²⁹(Chōm éche énkāḡ boḡ béhóbe nē édíí áyāle bényin Trofimuse, mod a dyad dé Efesus bó Paal bēwóó á dyad-tē. Né-ḡḡ, bēnwēmten nén bán Paale asónlé mó á Ndáb-e-Dyōb.)

³⁰Dyad ásyā́l dēmpuutéḡ áte, bad bésyā́l bēbíd áwed béhé Paale abum ámin, bédolé mó káḡḡ bēbídén mó á Ndáb-e-Dyōb. Ábwōḡ-ábwōḡ bédīb-pe ekob é Ndáb-e-Dyōb. ³¹Áde ábē bad béhédeé Paale awúu nē, dó bad behóg békíí mod ambáá a sánze a Roma aláa bán mpuutéḡ ídé dyad á Jerusalem áte ásyā́l. ³²Ábwōḡ-ábwōḡ mod ambáá a sánze eebébtéé pónde. Ampwēḡ sánze

émbáá ne esad ásyōḡnéḡ bó á dyad tē wēe bad bēnkaánné. Bad bényiné-’áá ahúene sánze dó bésógé Paale abōmteḡ. ³³Dó mod ambáá a sánze asídté wēe Paale ábédé akób mó, ahób aá béhaan mō bengōbēngōbē bébe. Héé ásedtēé áaken, “Nzé-módé nén? Cheé ábélé?” ³⁴Bad bēmbootéd abón. Baahóg béhōbē échéen, ábíníí béhōbē échíníí. Mpuutéḡ íbédé nyaa eche mod ambáá a sánze énkēnhenlé chōm éche ékóó abenled ahed áte. Né-ḡḡ, anláá ábē bad aá békeēn Paale á ndáb e meláá. ³⁵Bēnkeēn mó káḡḡ bépēēn mó wēe mbwōḡ ébédé á mmwe í ndáb e meláá. Boḡ áde bépédé ásol, bēmpēm mó ámin pémén áyāle amute dēmḡāḡ ayōḡ. ³⁶Ábē bad bésyā́l béhíídé-’áá bó ámbid, bēbōnē bán, “Béwúu mó!”

Paale alúmté áte aá mōḡkwedeé nkáá

³⁷Áde béhóbe bán békeēne Paale á ndáb e meláá, dó álāḡgeé mod ambáá a sánze nén aá mōwóó mwā dyam áláa mó. Dó ane mod a mbáá a sánze áhóbeé aá, “Nédē ehóbe ehób é Grikia? ³⁸Nédē saké we edé ane mod a Egipto awē ampē hén pónde póg boḡ ábootéd mpuutéḡ. Anlād e’kálé é sánze é’niin, bad bé ewúen, ákēēn bó á ehyaḡge.” ³⁹Héé Paale álāḡgeé mó aá, “Ndíí mod a Israel awē abídé á dyad á Tasus á mbwōḡ e Silisia. Mod awē abídé á dyad áde áde etóḡnéen. Sōn émwe íláa ábén bad akan.” ⁴⁰Mod ambáá a sánze ambe mó kunze aá áhōb akan. Né-ḡḡ, Paale antyéém á’sō é’ ndáb, alúmed ekáá, ekíde énhō baám! Dó ábóótédé bó akalen á ehób é Hibru.

22 “A-besāḡ ne baányāḡ ábēm, nyé-wōḡlen me. Nhede nyé alúmed áte nén meé meékweḡé nkáá.” ²Awóg áde bēwógé nēe Paale áhóbné bó ehób é Hibru, bēntōḡ metúu atāle áte. Héé Paale ákagké á’sō áhōbē aá, ³“Ndíí mod a Israel. Béchyáá me á dyad á Tasus á mbwōḡ e Silisia, boḡ á dyad á Jerusalem hén dó nkwógé. Mbédé mwān a esukéle awē

Gamalia. Áwe mekáá dǒó ntóó mekan mé mbéndé míme ábéd betaa béhídé'áá ayóge. Mémpē mbenláá Dyöb ne kǎn esyǎál melemlem ngáne nyémpē nyébenléé mǒ. ⁴Bad ábe béhídé'áá Nzii é Krísto menhé bǒ á meséb, kǎǎŋ donge áwāg. Nkóbé'áá bebaád ne baachóm nhāg-ke bǒ á mbwǒg. ⁵Prise ambáámbáa ne káánsel e bad bémbáá esyǎál béhele bébíd me mbóŋ bán mbáale chǒǒ níkaléé. Menkob kálag áwāb eché béténlé bǎnned bé Israel ábe bédé á dyad á Damaskǒs. Né-ǒǒ, menkǎ áwed ákób ábē bad, áhaŋ bǒ, áppen-ne bǒ ámbíd á Jerusalem ábel békǒgsen bǒ.

**Paale ahóbbé ngáne
ámwédé Yesue adúbe**

(Mbel 9.1-19; 26.12-18)

⁶“Áde níkgké, néé mǐpédé benben ne dyad á Damaskǒs, emwēdmwēd é ngíne émbíd ámín taléd, épēn me yǎl esyǎál. Nén dēmbenléd dyam kǎd é' mǔte. ⁷Dǒǒ níhúné á ndǒǒb boŋ níwǒgē ehǒb élanŋe me aá ‘Á-Sǒǒ, á-Sǒǒ, cheé ékǎǎ boŋ étagté me?’ ⁸Dǒǒ nǐsedtǎé mǒ meé ken ‘Nzéé édíí A-Sǎŋ?’ Boŋ áhǒbbē aá, ‘Me-éé ndé Yesue á Nazaret awē étagtǎé, awē éhédé á meséb.’ ⁹Bad ábe syáábǒǒ sēbédé bēnnyin échē emwēdmwēd boŋ bēnkēnwǒgké ehǒb éche mod awē ahóbbé'áá áwēm. ¹⁰Dǒǒ nǐsedtǎé meé, ‘A-Sǎŋ cheé ntǎŋgéné abel?’ Dǒǒ Sǎŋgwéé álanŋeé me aá, ‘Hidé ásé ékag á dyad tē á Damaskǒs. Nzé epedé áwed bēláá we chǒm ésyǎál éche Dyöb áttíde aá ébel.’ ¹¹Éché emwēdmwēd é ngíne émbēl meéhele'aá anyínen. Né-ǒǒ, bad ábe syáábǒǒ sēbédé bēnchǎǎ me á ekáá békēn me á dyad tē á Damaskǒs. ¹²“Mod abédé á Damaskǒs awē béchágé'áá bán Ananiase. Abédéé mod awē abēnlé'áá Dyöb, áhídé'ε mbéndé éche syánē bad bé Israel. Anwǒŋ edúbé bwāmbwam áttínté e bad bé Israel ábe bédé á Damaskǒs. ¹³Ananiase ampē

áwēm, atyéém me á nkǎg, boŋ áhǒbbē aá, ‘A-mwǎnned Sǒǒ, bootéd anyínen ámpē.’ Ábwǒg-ábwǒg membootéd anyínen ámpē, nǐnǎné'ε mǒ. ¹⁴Anhǒb aá, ‘Dyöb áde ábéd betaa ápwédé we ábii míme ntíi, ányín awē mbølede awē abele mekan míme métǎŋgéné, áwǒg-ke ane mbølede ehǒb á nsǎl. ¹⁵We-éé wēbíd mǒ mbóŋ áláa bad bésyǎál chǒm éche ényíné ne éche éwǒgē. ¹⁶Boǒb-ǒǒǒ, cheé-ǒ ésinéé? Pádé ásé, ékwenten wéé Yesue mǒ adé we Sǎŋgwéé bédusen we. Nén débēl Dyöb déwobé mǐmǒŋ mbéb.’

**Paale aá Dyöb álómé mǒ wée
bad ábe béesé bad bé Israel**

¹⁷“Mentím ámbíd á Jerusalem. Áde níkǎnnéé á Ndáb-e-Dyöb mennyín ndǒg. ¹⁸Á ndǒg-te wē mennyín Sǎŋgwéé. Anláá me aá, ‘Belé mehélé éwamsen ahide á Jerusalem áyǎle bad ábe bédé á Jerusalem hén béekobpé chǒm éche wéhǒbpē tǎŋgene me.’ ¹⁹Dǒǒ me-ε níkwentanné Sǎŋgwéé nén meé, ‘A-Sǎŋ ábén bad bēbíí bwām nén bán nkagé'áá á ndáb é mekáne níkǒbbē, níwanné-ε bad ábe bédúbpé we. ²⁰Á pǒndé eche bēwúé'ε Stefanuse awē ahóbbé'áá mam tǎŋgene we, mmēn membé áhed, níkwentén meé bēwúu mǒ, me-'aá menwálé nkobe mǐmé bad ábe bēnwúu mǒ.’ ²¹Dǒǒ Sǎŋgwéé álanŋeé me aá, ‘Kǎg, áyǎle mēlǒm we nchabnede, wée bad ábe béesé bad bé Israel.’”

²²Ábē bad bémbē bēwǒglǎn Paale kǎǎŋne á pǒndé eche áttúbé dín aá mǒkag wée bad ábe béesé bad bé Israel. Hé dǒǒ ábē bad bēbǒótédé abón bán “Nyémaden mǒ! Nyéwúu mǒ! Eékwognedéé ábē á alongé.” ²³Bébóné'áá bēpebté mbǒté ámín, bēpúmté-ε ebumbú ámín. ²⁴Hée mod ambáá a sǎnze álanŋeé éche sǎnze aá bétéd Paale békeen mǒ á ndáb e meláá. Anláá-ε bǒ aá béswǎdted mǒ e'taŋgú ábel boŋ áhǒb nǒzm eché ekǎǎ boŋ bad bé Israel bétǒgké mǒ. ²⁵Boŋ

áde béháá mó âbel béswâdted mó e'tanǵú, dǵo Paale ásedteé sǵnze echě embé mó benben aáken, "Mbéndé ebagé kunze nén bán béswâdted mod awě mbéndé e Roma ébélé mó mod a Roma e'tanǵú áde béekáadteé mǵ-ye?" ²⁶ Áde ene sǵnze é-wógé nê, ankě wée mod ambáá a sǵnze ásedté mǵ aáken, "Cheé wewe ébeleé? Ane mod adíi mod a Roma." ²⁷ Dǵo ane mod ambáá a sǵnze ákíi wée Paale boǵ ásedté mǵ aáken, "Láá me, mod a Roma mǵó édíi-ye?" Dǵo Paale ákwentanné aá, "Ée." ²⁸ Héé mod ambáá a sǵnze áhǵbéé aá, "Nsábpé nkúú í mǵné boǵ ngǵme-naa a Roma ákwentén aá mbê mod a Roma." Dǵo Paale áhǵbéé aá, "Me pen ndé mod a Roma se á nchyáátén." ²⁹ Áde bad ábe béhédé'áá Paale awanen béwógé nê, ábwǵ-ábwǵ bēntédé mǵ, bésíde ámbid. Mbwǵ ménkǵb ane mod ambáá a sǵnze áde ádíbté nén aá Paale adíi mod a Roma aá mǵhédē-'e mǵ á mehaǵ áde mǵnkēntǵngénné.

Paale atyéémé á nkáásé á'sǵ é' káánsel

³⁰ Mod ambáá a sǵnze ahedé'áá akonǵ dé ahed áte ásonǵten chǵm éche bad bé Israel béhǵbé bán Paale abelé. Né-ǵǵ, néé bǵn é'sǵngé, anhǵb aá béhǵd Paale bengǵbengǵbē á mekáá, anlébé-'e beprise bémbáá ne káánsel esyǵǵl aá bǵǵbǵǵ békǵb mbom. Dǵo átédé Paale boǵ átiidē mǵ á'sǵ ábāb.

23 Paale annǵn ábē bad bé káánsel á mǵd mé mbǵm, boǵ áhǵbē aá "A-baányaǵ, kǵǵǵne e'chii, nlém nsáá me á abum bwāmbwam nyaa echě ádēm alonǵé ádíi á'sǵ é' Dyǵb." ² Héé prise ambáámbáa, Ananiase, álǵngeé bad ábe bébéde benben ne Paale aá bébǵm mǵ abén á nsǵl. ³ Dǵo Paale áhǵbéé aá, "Dy-ǵb ámpē débǵm we. Ehǵhó é chǵm chén! Edyeé hē ebenlad mbéndé ákáad me, boǵ ké nê, mmǵn ebóo' mbéndé ahǵb áde éhǵbé weé bébǵm me." ⁴ Héé bad ábe bémbē benben ne Paale bélǵngeé

mǵ nén bán, "Esysǵ' prise ambáámbáa a Dyǵb." ⁵ Paale ankwentén bǵ nén aá, "A-baányaǵ, menkēmbíí'é meé mǵ adé prise ambáámbáa. Eyale e Dyǵb éhǵbé aá, 'Mod eetǵngeneé mod awě akamlan bad mekan mé mbéb ahǵb áyǵl.'" ⁶ Áde Paale anyíné aá átiinté e echoǵ é bad éche ébéde áhed, baahǵg bédé bad bé epepé é Sadusia ábíníi-'e bédé bad bé epepé é Farisia, anchǵgéd ehǵb aláá bad bé káánsel aá, "A-baányaǵ, ndíi mod a epepé é Farisia mbé-'e mwǵn a mod a epepé é Farisia. Ndé á nkáásé hén áyǵle nén nsumé nlém nén meé bad ábe béwédé bépuú ámpē." ⁷ Ahǵb áde áhǵbé nê, bad bé epepé é Farisia ne bé epepé é Sadusia bēmbootéd aselen. Echoǵ é bad éche ébéde áhed ênkabén áte. ⁸ (Nén dēmbenléd áyǵle bad bé epepé e Sadusia béndūbē nén bán nzé mod awédé eépuudéé ámpē, bédúbé bán ángel éesaá, bédúbé-'e nén bán e'dǵǵdǵǵ béesaá. Boǵ Befarisia pen béndūbē bán ímmén metǵn mésyǵǵl meláán méde.) ⁹ Ehǵb émbē échǵgké ábē bad ngíne ngíne dǵo donǵe dé bemeléde bé mbéndé ábe bémbē á epepé é Befarisia bétyéémé ámín, bébootéd abón ngíne ngíne bán, "Séenyínné anén mod awusé ké ahǵg. Kapǵg né edǵǵdǵǵ ké'e ángel ekoó mǵ dyam aláá!" ¹⁰ Mmē mpentén ménehǵgē nyaa echě nlém níhúné'áá ane mod ambáá a sǵnze aá béhele bényāb Paale áte.

Né-ǵǵ, anláá éche sǵnze aá béke á amute-té wē, béhǵd Paale á mekáá níme ábē bad boǵ békeen mǵ á ndáb e meláá.

¹¹ Mmē nkuu dēn, Sǵngwéé antyéém Paale á nkǵg, aláá mǵ aá, "Weebáá', ngáne ébídé me mbǵǵ á Jerusalem, wēbíd me mbǵǵ ámpē á Roma."

Béhǵgké Paale

¹² Néé bǵn é'sǵngé mbwembwe, nguse é bad bé Israel bēmbǵm bébel ntíi, bémwē melé nén bán béedyáá chǵm-chǵm, béemwáá-'aá chǵmchǵm kǵǵǵne

béwúú Paale. ¹³Bó bad ábe bêmbel rímén ntíi béntóm móom méniin. ¹⁴Dóó békíí wée beprise bémbáá ne belyóged bé dyad boŋ bélangē bó nén bán, “Sémwédé melě ne amwé dèn nén bán séeháá chõm-chõm á nsəl kóáŋ né sēwúú Paale. ¹⁵Né-óó, nyáábe bad bé káánsel nyélóme mod ambáá a sónze a bad bé Roma nsəl nén bán ápiined nyé Paale. Nyébámten nén bán nyékoo’ mam mémpēe ahead áte áyāl echē. Boŋ sé pen séēbē mboŋsén áwúú mó adēhób aá mópag hén.” ¹⁶Boŋ Paale mwānyar a mmwaád mwān anwóg ntíi ríme bébélé áwúú Paale. Né-óó, ankē á ndáb e meláá áke aláá mó. ¹⁷Dóó Paale áchogéé sónze póg boŋ álāngē chóó aá, “Keeené’ enén kódemod wée mod ambáá a sónze awóó dyam áláa mó.” ¹⁸Hée ene sónze étédé ene kódemod boŋ ákeené mó wée mod ambáá a sónze. Hée ene sónze élangéé mod a mbáá a sónze aá, “Paale awē adé á mbwóg mó achogé me aá rípeen enén kódemod áwōŋ áyāle enén kódemod ewóó dyam áláa wē.” ¹⁹Dóó ane mod ambáá a sónze áchóngé mó á ekáá boŋ ásidnād mó á nkog ásedté mó aá “Cheé ehedeé me aláa?” ²⁰Dóó ene kódemod élangéé mó aá, “Bad bém-báá bé Israel bétíídé nén bán bēlāā wē bán épeen Paale á’sō é’ káánsel, ne mbámten nén bán káánsel ehede mam mémpēe atōŋ dé ahead áte tōŋgene Paale. ²¹Boŋ weewóglán bó áyāle bad bédé tó-maa móom méniin ábe bésóóm ásin mó. Bémwédé melě nén bán béedyáá chõm-chõm béemwáá-’aá chõmchõm kóáŋ né béwúú mó. Bémáá aboŋsen, bésine-’e chõm éche wēhõbpē.” ²²Dóó ane mod ambáá a sónze álāngéé mó aá, “Weelāngé modmod wēé mólāngē me ádén dyam.” Amaa-’aá ahób nē dóó álāngé ene kódemod aá ákag.

Békééné Paale wée nkamlene, Feligse

²³Dóó ane mod ambáá a sónze áchénlé éche sónze émbáá émpēe ébe boŋ álāngē

bó nén aá, “Nyétêd mbwókel é sónze ébe, nyéboŋsen chóó áke á Kaisaria nchoo ne sónze móom saámbé éche ékeene hóse ne mbwókel é sónze ébe éche éwanne mekoŋ. Nyáábōó nyéboŋsen nyéhide dyam ngōŋ abog nkuu. ²⁴Nyéhede-’e Paale hóse eche ékeén mó. Nyélyóged mó nyépeen mó wée nkamlene Feligse ésebán dyam dé mbéb ábenlédé mó.” ²⁵Bédēkē antel kálag eche bēnwālēē echē ehóbe nén aá,

²⁶“Me, Kladios Lisias me-éé ntenle wē, nkamlene a edúbé ambáá, Feligse. Nlěnté wē. ²⁷Bad bé Israel bénkōb anén mod béhedé-’e mó awúú. Nsōŋténé-’aá meé adíi mod a Roma, dóó syáabe échēm sónze sékíí mó ahúd áwab mekáá. ²⁸Nhedé-’aá meé mbíi chõm éche béhóbé bán abelé. Né-óó, menkeén mó á káánsel. ²⁹Nhedé áte nnyíné nén meé eébeleé dyam áde álúmte nén bán atōŋgéné awé ké’e atōŋgéné áke á mbwóg. Mam mésyōāl ríme béhóbé bán abelé médíi mam ríme ménōne échab mbéndé. ³⁰Bélangé-’aá me bán bad bé Israel béhagke mó áwúú mó, dóó nílómé mó áwōŋ ábwōg-ábwōg. Nlāngé-’e bad ábe béhíde mó mekuu meé, béhye bēlāā wē chõm éche béhóbé bán abelé.”

³¹Échē sónze émbēl ngáne bēnlāā-’é bó bán bēbel. Béntēd Paale békēen mó nkuu ne nkuu kóáŋ bēpēen mó á dyad á Antipatris. ³²Née bín é’sāngé, sónze éche ékéénáá mekuu éntím ámbíd á ndáb e meláá, bētēdē sónze éche ékééné-’aá hóse ákeen Paale. ³³Bēnkeén mó á dyad á Kaisaria. Áde bēpédé bēmbē nkamlene ene kálag bēbē-’e Paale áwe mekáá. ³⁴Áde ane nkamlene aláá ene kálag an-sedéd Paale aáken mbwóg ehéé ábíde. Áde ásoŋténé aá Paale abíde á mbwóg e Silisia, ³⁵anhób aá, “Mēwōg kéchéé éche éwóó ahób nzé bad ábe béhíde wē mekuu bēpédé.” Hée álāngé sónze aá békeen Paale á ndáb e kōŋ eche kōŋ Herōde ánlōngē, bēnōne-’e mó áhed.

**Paale atyéémé á nkáásé
á'sō wée Feligse**

24 Ámbīd e e'pun é'táan, prise ambáambáa Ananiase, ankě á Kaisaria nchoo ne donje á bad bém-báá bé dyad ne mod a mbéndé nhóg awě béchógé'áá bán Tetuluse. Běmpě á'sō wée nkamlene Feligse, bėhǒb mekan mme bėhǒbė bán Paale abelė. ²Dǒw bėchógé Tetuluse boŋ ábootéd Paale mekan ahǒb á yǎl, aá, "Á-nkamlen Feligs, we awě edúbé échábé ámin. Debyéé áde ébenladtė ákamlen ápéénedé syánē nsaŋ á etŭn é pǒndé. Ebelė-'e nhęŋlėn híin mme mǐpééné mboŋ áwēd aloŋ-tė. ³Sėkóbė-'e nē hǒm ásyǎǎl ne pǒndé ésyǎǎl. Sėságnan-ne we bwámbwam. ⁴Meéhēdēē nén mēé mǐbud we pǒndé abėbed boŋ pen ndǎǎ acháŋ nén mēé ébenled áboŋ e'boŋ bé nlém, éhē sé mwǎ etál, éwǒglen mwǎ dyam awě séwǒó ahǒb. ⁵Sēnyíné nén bán anén mod adé ekun é mbėb átǐntė e bad. Apééné epu-utéd átǐntė e bad bé Israel nkǒŋsė áte nsyǎǎl, adé-'e nlyǒged nhóg a epepé e Naazarin. ⁶Aponé edúbé é ndáb e Dy-ǒb asuded, dǒw sékóbė mǒ. ⁷Nzė esǎdtė mǒ, mekan mme áláǎ'ė we mmǒŋ wényin nén weé chǒm éche séhǒbėé édé mbále." ⁸Bad bé Israel ábe bėmbė áhed, bǒmpē bėnsǎl áte bėhǒb bán mekan mme Tetuluse áhǒbėé médé mbále.

Paale akáádé nkáá á'sō wée Feligse

¹⁰Hėe dǒw nkamlene, Feligse ábágé Paale etál aá áhǒb akan, boŋ Paale ábootéd ahǒb aá, "A-sǎŋ, mbíí nén mēé ekėkǎād nkáásé á aloŋ tē hén á etŭn é pǒndé, né-ǒw ndé menyĩŋge ákǎa mǐmēm nkáá áwoŋ e'sǒ. ¹¹Nzė ehedé áte, mmǒŋ weényin nén weé éetǒmēē dyǒm dé e'pun ne é'be áde nkíí á Jerusalem ábe Dy-

ǒb edúbé. ¹²Ké epun bad bé Israel bėe-tánéé nēe sé mod sépentanné á Ndáb-e-Dyǒb, bėētāne-'áa nēe mǐpuutadtė bad, ken á ndáb e mekáne ké'ė kéhėé á dyad tē. ¹³Bėewǒó'ė chǒmchǒm éche élŭmte nén bán mam mme bėhǒbė bán mbelė médé mbále. ¹⁴Boŋ nkwentan pen nén mēé, mbenle Dyǒb áde ábēd betaa bėbėnlė'áá, ahíd áde nǐhídėé Nzii echė etǎŋgénė. Ndúbpė kǒŋŋne mam mėsýǎǎl mme métėnlédé á mbéndé e Mosėe ne á kálag é bekal bė'dǎǎdǎŋ. ¹⁵Mėmpē nsumé nlém ne Dyǒb melemlen nēe ábén bad bėn ámpē, nén mēé bad bėsyǎǎl bėpuú, bé bwám ne bé mbėb. ¹⁶Nē dǒ-'aá ákǒǒ boŋ nwané áte pǒndé ésyǎǎl ábel boŋ nlém nǐsǎŋ me á abum á'sǒ é' Dy-ǒb ne á'sǒ é baányoŋ. ¹⁷Mensýǒŋ ake á Jerusalem nguse é mwě, né-ǒw menkě áwed áwǎnled ábēm bad mwǎ mǒné ne ábe Dyǒb mende. ¹⁸Áde nǐhídėé mǐmēm mekan ámbīd, dǒw ábén bad bėtáné me á Ndáb-e-Dyǒb, áde mǐmǎá mekŭn mé nwobe amad. Ndun e mod eebėdėé áhed, mpuutéd-te mēnkėmbáá. ¹⁹Boŋ bad bé Israel bėbėdė áhed ábe bėmbīd á mbwǒg e Esia. Ké bad bėbágė'áá bėpag áwǒŋ áláa we dyam áde mbėlė né bǒw bėntǎŋgēn ape, nzė émbē nén bán membėl dyam. ²⁰Ké'ė ábén bad ábe bėdė hén, bėn bėláa we dyam dé mbėb áde mēmbenlė áde bėnkǎadtė mǐmēm nkáá á'sǒ é' kǎánsel, ²¹éetǒmēé dyam ahǒg áde mēmbenlė. Menchǒgéd ehǒb nén mēé 'Bėkǎadtė me chii nén áyǎle ndúbpė nén mēé bad ábe bėwėdė bėpuú."

²²Feligse abėdėe mod awě ammǎd Nzii e mbále asǒŋten. Dǒ-'aá áhúde nkáásé ásē. Anláa bǒ aá, "Nzė nkamlene Lisiasė apedé, dǒw mėbīdēdtė mǐmēm nkáá mbakú." ²³Hė-'aá áláŋgė sǎnze e mbáá echė enǒné'áá Paale aá átēd Paale, ábė ánoŋe mǒ. Aá, boŋ pen ábe mǒ mwǎ

¹24:6 Donje á kálag dé'sǒ ébádé nchoo 6b-8a: Sėntíí bán sékǎdte mǒ ngáne echėd mbéndé éhǒbėé. 7 Boŋ mod ambáa a sǎnze, Lisiasė, ampě ákǒbēn sé mǒ ne epame. 8 Dǒw Lisiasė áhǒbėé aá bad ábe bėwǒgné mǒ dyam bėpe áwǒŋ e'sǒ.

kunze áhé-'e etál nén besón ábe Paale béhyenad mós kéchéé éche átógnéné.

**Paale atyéémé á'sō
wée Feligse bō Drusilia**

²⁴Nguse é e'pun ámbid enê, Feligse ampeén mwaád Drusilia. Drusilia abédée mwān a Israel. Feligse anlóm Paale achəg, áwóglen nkalaŋ ríme Paale álanġeé mós tənġene adúbe á Yesu Krístəə. ²⁵Paale aboótédé-'aá mós akale, álanġeé mós ngáne mod átənġéné abé á bwām awále, ngáne mod átənġéné yāl achósə bwām, ne Epun é nkáá eche éhúe'. Dós mbwóg níkóbé Feligse. Héé áhóbéé aá “Sébé ekag bōəb. Nzé nkudé etál ámpē mēchēlē wē.” ²⁶Mewēmten mébédé mós ámpē aá Paale ábe mós mwā mōné ámbid-ámbid, nén dēmbēl alómé'áá mós achəg pónédé té ákanlé mós.

²⁷Nén dēmbenléd áyāle mwē ríme, dós Pokus Festuse átédé etál éche Feligse née nkamlene. Ngáne Feligse áhédé'áá aá bad bé Israel bēwógen mós bwām, antédé Paale á mbwóg.

Paale aá Kaisēe múmós ákáad mós

25 Festuse ampē á mbwóg e Kaisaria átéd atii dé nkamlen. E'pun é'láán ámbid enê, ámbid á mbwóg e Kaisaria ákē á Jerusalem. ²Á Jerusalem wē, beprise bēmbáá ne bad bēmbáá bé Israel bēnlāā Festuse mekan ríme bēhóbé bán Paale abelé. Bēnchāŋ Festuse ³bán áwōŋgen bō ábel bēpēen Paale á Jerusalem. Bēnlāā mós nē áyāle bēnhəg áwúu mós á nzii. ⁴Festuse antimtén bō aá, “Paale adé á mbwóg á Kaisaria, mmēne mēřim ámbid áwed mwāmpin m pónédé. ⁵Né-ǝǝ, nzé édé nén bán Paale abelé dyam dé mbēb, ábēn bad bēmbáá bēhíd me á Kaisaria, bēsómēn mós.”

⁶Festuse andyēé á Jerusalem ámpē dyam e'pun waam ké'e dyóm boŋ átimé' á Kaisaria. Néé bīn é'sánġé, andyēé áse ákáad nkáá. Anhób aá bēpēen Paale á

kóte. ⁷Áde bēpēéne Paale, bad bé Israel ábe bēmbid á Jerusalem bēntyēem mós benben bēbootéd e'bébtéd é' mekan ahób, ábe bēhóbé bán abelé, boŋ bēnkēnhenlé alúmed nén bán akoó rímē mekan abel. ⁸Paale anhób aá mekan ríme bēhóbéé mós áyāl méesaá mbále. Anhób aá, “Meébeleé dyamdyam áde álúmte bán ntəŋgen mbéndé e bad bé Israel, ké'e Ndáb-e-Dyōb ké'e Kaisēe a Roma.” ⁹Festuse áhédé'áá aá mós kud dīn á bwām á'sō é' bad bé Israel. Né-ǝǝ, ansedéd Paale aá, “Ebōŋséné ake á Jerusalem ábel nén níkáad wē áwed tənġene rímēn mam ríme bēhóbéé wē á yāl-ε?” ¹⁰Paale anhób aá, “Á kóte eche Kaisēe a Roma dós rítyéémé nén, áhed dós-'aá bētənġéné me akáad. Meébeleé bad bé Israel dyam dé mbēb ké ahóg, mmōn ámpē ebíí nē bwām. ¹¹Nzé édé nén bán mbóó mbéndé echē ekwōgnédé mbakú e kwééd, né nkwēnténé awé. Boŋ nzé édé nén bán mam ríme bēhóbéé me áyāl méesaá mbále, né modmod eewóó'é kunze ábe me áwab mekáá. Né-ǝǝ, nhóbe nén meé Kaisēe múmós ákáad me.” ¹²Dós Festuse álōŋténé nló ne ábē bad ábe bēlébé mós, boŋ ákwentán aá, “Ngáne émáá ahób wē Kaisēe mós káad wē, etənġéné ake wée Kaisēe.”

**Festuse alúmté kəŋ Agripa
nkáá ríme Paale áte**

¹³Nguse é e'pun ámbid enê, kəŋ Agripa bō Benise, bēmpē á Kaisaria ákob Festuse nken. ¹⁴Áde bémádé áwed nguse é e'pun, Festuse anlúmed kəŋ Agripa ehób éche Paale áte. Anlāá mós aá, “Mod adé hén awē Feligse ánchenéé á mbwóg. ¹⁵Áde rípedé-'e á Jerusalem, beprise bēmbáá bé Israel ne bad bēmbáá bé dyad bēnhób mam ríme bēhóbé bán abelé, bēchāŋ-'e me bán nkwid mós nkáá. ¹⁶Boŋ me-'e menlāá bō meé bad bé Roma bēwóó elem nén, bēheléé-se bēbídéd mbakú nén bán mod akwedé

nkáá, ésebán asébpé akááde míme nkáá á'sō wée bad ábe bésómné m. Bétǎngéné mót etál abe ákáa míme nkáá. ¹⁷Né-ǎǎ, áde bépédé hén, menkembébedté pón-dé. Née bín é'sǎngé sǎngén, mendyě asē á kóte nhób-pe meé bépéen m. ¹⁸Bad ábe bésómné mót béntyēem ámin áhób mam míme ábélé, boŋ bénkênhóbpé bán abelé dyaam dé mbéb ké ahóg áde mén-wémtnē meé béhób bán abelé. ¹⁹Ehób ésyāōl ébédée nswaŋ míme bēnwōngē ne Paale tǎngene adúbe ádáb ne dín á mod nhóg awé béchǎgeé bán Yesue awé amaá awé boŋ Paale ahóbe aá adé á alonǎge. ²⁰Menkênkongé abíi ngáne íhéláá-se íhēd mímén mekan áte, né-ǎǎ, mensedéd Paale nzé áǎǎŋ ake á Jerusalem ábel boŋ békáad mót áwed tǎngene mekan míme béhóbé bán abelé. ²¹Boŋ Paale anhób aá bébē bébane mót á mbwǎg kǎǎŋ ne á pón-dé eche Kaisēe ábídēdtē míme nkáá mbakú. Né-ǎǎ, menhób meé sánze ébē énoŋe mót kǎǎŋ ne á pón-dé eche mēlōm-mē mót wē Kaisēe." ²²Hée kǎŋ Agripa álanǎgeé Festuse aá, "Mmēn mēdǎŋ anén mod awóglēn." Festuse antimtén mót aá, "Wēwōglēn mót chǎn."

²³Née bín é'sǎngé, Agripa bót mwǎnyaŋ Benise bémpē ne edúbé ésyāōl ne es-ímo. Bénsōl á ndáb eche mbwǎg élád-né'áá nchoo ne sánze é mbáámbáa ne bad bémháá bé dyad. Festuse anhób aá béke bétéd Paale bépéen mót. ²⁴Dóo Festuse áhóbéé aá, "A-kǎŋ Agripa ne bad bésyāōl ábe syáábō sēde hén. Anén mod awé nyényíneé hén nén, adíi mod awé bad bé Israel, ábe bédé wén ne ábe bédé á Jerusalem bépéneé ehób áwēm bán abele mekan mé mbéb. Béhǎg e'saad nén bán eetǎngeneé abé á alonǎge. ²⁵Boŋ mmēn meenyíneé dyaam dyaam áde anén mod ábélé áde átǎngéné kwéed. Ngáne édíí-'aá bán mwēn-éé anhób aá Kaisēe mwēn-éé ákáad míme nkáá, né-ǎǎ, nhóbé meé mēlōm mót áwed. ²⁶Ké nē, meékoó'é dyaam awóŋ áde mételélé Kaisēe áyāl

echē. Né-ǎǎ, mpeéneé mót hén á'sō é' bad, bwám bwam á'sō ábōŋ, a-kǎŋ Agripa, ábel boŋ nzé mmaá éche ehób ahed áte, íwōŋ chǎm éche métenlé. ²⁷Áyāle nén éebáá bwám me álóm mod á mbwǎg ésebán nlúmte áte bwám dyaam áde ákóó abel."

Paale akááde míme nkáá á'sō wée kǎŋ Agripa

26 Dóo kǎŋ Agripa álanǎgeé Paale aá, "Ewóó kunze bǎǎb áhób dyaam." Paale ansálé ekáá áte, boŋ ábootéd akáa. Anhób aá, ²"A-kǎŋ Agripa, ntédé nén meé yǎl eboó me áte ányín nén ntyéémé áwoŋ e'só chii ákáa áhúd mekan mésyāōl áyāl míme ábén bad bé Israel béhóbéé bán mbelé. ³Nhóbé nē áyāle nén, mbíi nén meé edíi mod awé asóŋténé e'lem é' bad bé Israel, ne wée nswaŋten mbídeé bót. Né-ǎǎ ncháa we nén méé éched yǎl, éwóglēn me. ⁴Ábēm bad bé Israel bébíi alonǎge ádēm se á mwēndemé áde mbédé á Jerusalem. ⁵Bélyógé me abíi. Nzé bédáá-'e, né bēn béhelé bébíd mbóŋ nén bán se á mbooted, mbédé mod a epepé éche éhíde' mímēd mekan mé Dy-ōb ámbíd nyaa echē ewúú áte. Nhíde' ngáne mod a epepé é Befarisia átǎngéné abel. ⁶Bǎǎb-pǎǎ, nzé ntyéémé á nkáásé hén chii, né édíi áyāle e'lyǎg bé nlém ábe íwóó nén meé Dyōb débelé ábēd betaa chǎm éche ánhóbpē aá mótbelé bót. ⁷Ádén dyaam dó-'aá mímēd metúm-bé dyōm ne mébe mēsúmé nlém áyāl bán békúd, abe áde bébageé Dyōb edúbé nkuu ne mūte. Boŋ ábén e'lyǎg bé nlém bēn-naa é'kǎǎ boŋ bad bé Israel béhóbē' me mam mé mbéb á yǎl, a-kǎŋ. ⁸Cheé ékǎǎ boŋ nyé bad bé Israel nyééhēlē adúbe nén bán Dyōb ápuudte bad ámbíd e kwéed? ⁹Mmēn ámpē menwémtnē meé ntǎngéné née íhédé nzii ésyāōl ábēbed dín áde Yesue, mod a Nazaret. ¹⁰Né-'aá mēmbeulé á Jerusalem. Menkúd kunze wée beprise bémháá, nhé-'e bad bé Dy-

öb híin á mbwɔg. Nzé bémbidéd-te mbakú nén bán bétáŋgéné awé, mémpē nkwētánnáá. ¹¹ Memmentén bó akógsen á ndáb é mekáne esyǎǎl, níhedé nén meé béhǎb Yesue mam mé mbéb áyǎl. Ekaŋ énkǎb me áte áyǎl echâb nyaa echě níkáǎé'áá á myad mé meloŋ mémpēe á-tagede bó.

**Paale ahóbe ngáne
ámwédé Yesue atimen**

(Mbel 9.1-19; 22.6-16)

¹² “Enén nzɔm chɔ́ ekáǎ boŋ níkáǎ á Damaskɔs ne kunze ne ekag éche beprise bémbáá bēmbēé me. ¹³ A-kǎŋ, á nzii wē, dyam kǎd, dǎ-'áá nínyíne e'nyínen bé ekíde ábe é'pene' tómaa enyɛn, é'bidé ámin é'lǎŋnéd me ne bad ábe syáábɔ́ sēnwǎŋ. ¹⁴ Sé moosyǎǎl sēnhún ásē. Héé níwógé ehǎb élanǵe me á ehǎb é Hibru aá, 'Á-Sɔǎl, á-Sɔǎl, cheé ékáǎ boŋ ehé me á meséb. Nzum echě éwanneé me edíi nēŋgáne mwǎn ákwaglǎé abíi ányaŋ. Echě yǎl chēn-éé ábeleé mbéb.' ¹⁵ Dǎ́ nísdéte mǎ́ meé 'A-Sáŋ, Nzé-módé edíi?' Dǎ́ Sáŋgwéé átímtánné me aá, 'Me-éé ndé Yesue awé éhǎgkǎ á meséb. ¹⁶ Bɔǎb-pɔǎ, hidé ásē étyéem ámin. Mpiídé we ápwed we nēŋgáne áwēm mbǎlede. We-éé wǎlǎá bad ábe bélyǎǎg é ásē chǎm éche ényíne chíi ne éche mélǎmédte we á pǎndé echě ehúé' á'sǎ. ¹⁷ Mǎsǎŋ ádǎŋ alongé á mekáá mé bad bé Israel ne á mekáá mé bad ábe béesǎ bad bé Israel ábe mélǎm-mē we áwab. ¹⁸ We-éé wǎnedé bó míd ábel béhide á ehíntén-tē, békud e'nyínen bé ekíde, béhidē-'é ásē e nkamlen ní Satan bétim á nkamlen ní Dyǎb. Nē débǎl békúđ alagsen dé mbéb, bébē-'é hǎm ahǎg ne bad ábe Dyǎb ásáŋté ne adúbe áde bédúbpé me.' ”

**Paale ahóbe chǎm éche ékáǎ
boŋ bad bé Israel bésómén mǎ́**

¹⁹ “Né-ɔǎ, a-kǎŋ Agripa, ndǎg echě ményínnē echě ehúú ádyǎb, menkēm-

bǎŋgé chǎ ahíd. ²⁰ Bootya hē, membootéd nkalaŋ ní bwám akal, membootéd á dyad á Damaskɔs, níke á Jerusalem boŋ nítimé' á mbwǎg e Israel esyǎǎl, ne á mbwǎg e bad ábe béesé bad bé Israel. Nkǎnlé'áá bó meé bétede nímbáb mbéb bétimen Dyǎb, bébele-'e mekan níme mélǎmte' nén bán bétédte nímbáb mbéb. ²¹ Akal áde níkáǎé'áá nímén nkalaŋ dǎ́ dēnkǎŋ boŋ bad bé Israel békǎb me áde níbédé á Ndáb-e-Dyǎb bépǎn-ne me awúu. ²² Boŋ kǎǎŋne bɔǎb, Dyǎb dēn dǎ́ ákēwǎŋgēn me. Né-ɔǎ, ntyéémé hén ákale nyé moosyǎǎl mbále. Ken bad ábe bédé etógnén ké'e ábe béesǎ etógnén. Mekan níme níhǎbēé médíi melemlen mé mekan níme bekal bédǎǎdǎŋ ne Mosēe bēnhǎbpē bán mébenléd. ²³ Bēnhǎb bán Ane-awē-Béwǎgté atǎŋgéné ákúđ metake, abé-'e mod á'sǎ ápuu. Ákalé bad áá e'nyínen bé ekíde é'pente' ábēd bad bé Israel ekíde bɔǎb é'pente-'é bad ábe béesǎ bad bé Israel.”

²⁴ Nyaa eche Paale ánkǎā' é embǎl Fes-tuse ankáné mǎ́ áte aá, “Á-Paal weesáa' é-ye? Ádǎŋ ayǎge ámbáá áhede we ní n apid-e?” ²⁵ Paale ankwentén aá, “A-kǎŋ e edúbé, meépagkǎ ní. Chǎm éche níhǎbēé édé mbále níhǎbne-'é debyéé. ²⁶ Mǎpanléd kǎŋ nímén mekan mésyǎǎl áte áyǎle mbíi meé asǎŋténé nímén mekan. Ndúbpé nén meé mwēn asǎŋténé akan téé áde ábénléde, áyǎle dyam áde ábénléde déebenledéé á e'koŋnéde. ²⁷ A-kǎŋ Agripa, edúbpé mekan níme bekal bédǎǎdǎŋ bétéléé ásē-ye? Mbíi meé edúbpé mǎ́.” ²⁸ Agripa antímtén Paale aá, “Áyǎl e anén mwǎ esǎŋ á pǎndé dǎ́ éwémte'ne wéé mǎ́hele mǎ́bēl nítimēn adúbe á Křístǎ?” ²⁹ Paale ankwentén aá, “Ébē ké á esǎŋ é pǎndé ké'e pǎndé eche echabé áte, nkǎnne' Dyǎb nén meé, we ne moosyǎǎl awé awóglan me, ábē ngáne nídíi. Boŋ pen meekánnéé meé béhē nyé bengǎbǎngǎbē ngáne béhédé me nén.”

³⁰Dóo kâḥ, nkamlene Festuse, mwānyarḥ a kâḥ, Benise ne bad bésyāḗl ábe bébéde áhed béhídté ásē áke. ³¹Bémáá-'aá abíd, áde békagké nê dóo bébóótédé akal nén bán, "Anén mod eébeleé dyamdyam áde ákwógnédé áhóḥ bán béwúu mó ké'ε béhê mó á mbwóg." ³²Hée Agripa álângeé Festuse aá, "Nheláá-se ítéde anén mod nzé enkênhóḥ aá Kaisée móómäd íme nkáá."

Paale ahídté áke á Roma

27 Áde bémáá atii bán sésól á stíma áke á aloḥ á Italia, bēmbē Paale ne bad bé mbwóg bēmpēe á mekáá wée mod a mbáá a sónze awē béchágé'áá bán Julíose. Julíose akamlánnáá echoḥ é sónze éche béchágé'áá bán "Echoḥ é sónze é Kaisée." ²Sēnsól stíma á dyad á Adramitium. Ene stíma emmäd aboḥsen áke á nkin mé edíḥ é nkwē á mbwóg e Esia. Dóo sébwógké eke. Sédé ake sēnwálé Aristakuse. Aristakuse abédée mod a mbwóg a Masedonia, awē ambíd á dyad á Tesalonika. ³Née bīn é'sáḅgé, sēmpē á dyad á Sidón. Julíose amboón Paale nlém. Antedé aá áke ányīn baáb, bébe mó kéchéé éche átógnéné. ⁴Sēnhidé hē, sébwógé eke. Boḥ ngáne édíf bán epub é ngíne échómmé'áá sé á'sō-te, sēmbamé epub, sébwē benben ne mbwóg e Saiprus ped eche epub énkēmbáá ngíne. Saiprus abédée mbwóg echē mendíḥ mēnləḅnédté. ⁵Hée sétédte nkin á ped e mbwóg e Silisia ne mbwóg e Pamfilia boḥ sēsél á edíḥ é nkwē-te sépāḅ á dyad á Mira á mbwóg e Lisia. ⁶Áwed mod ambáá a sónze annyīn stíma eche ebíde á Alesandria etime' á Italia dóo áhédé sé áwēd-te. ⁷Bootyá hē, stíma ekeéné sé mwāləḅləḅ e'pun híin bó-'ε é'tóme' sēdēhóḥ bán sēpag á dyad á Sinidus. Ngáne édíf bán epub échómmé'áá sé á'sō-te, sēnkēnhenlé ake á'sō ene ped. Né-ḵó sēmbamé sépōḅ á ped e

mbəḅ wée epub éebude'aá atóm. Sēntóm á Kep Salmón sépē á mbwóg e Kret echē mendíḥ mēləḅnédté. ⁸Sēmbamé nkəḅ mé edíḥ mēn ne mēn, sēdēhóḥ bán sēpag á hóm áde béchəḅé bán Sef Habós. Adē hóm déechabnedé dyad á Lasi áyāl.

⁹Sēndyēé áwed bwāmbwam káəḅ ényínné nén bán nzé sēkií á'sō né dyam dé mbēḥ áhele ábenléd sé, áyāle ene pónde mwē mēmmäd ape á asóg, Epun é ngande e abe dé mende mé Alagsen dé mbēḥ ch'ε emmad atóm. Né-ḵó, Paale ambe bó elébé aá, ¹⁰"Amúē, nnyíne nén meé bootya hén bəḅḅ éhele ébēēn syānē ebébtéd ákeēn échén eke á'sō. Nted mébēḥ bwāmbwam, stíma ebēḥ, nló m bad-te níhele ítóm." ¹¹Boḅ ane mod a mbáá a sónze andúbé dásō chóm éche mod ambáá a stíma ne mod awē awóó stíma bēnhóḅpē, enkéndúbéé chóm eche Paale ánhóḅpē. ¹²Áde abwóg á hóm áde stíma émbēé áhed, dénkēmbáá hóm áde mod áhele ádyēé á pónde echē ekukud étóméé. Né-ḵó, bad ábe bēndəḅ nén bán békag á'sō bēwanen bépe á dyad á Fónis bóo bēmbuú áte. Fónis abédée hóm áde bēbanneé stíma á mbwóg e Kret áde áncne' á akuu ne á mbəḅ. Áhed-táá béhélé'áá-se bēdyē á pónde e ahéb á ngíne.

Ekukud étané Paale bó á edíḥ é nkwē-te

¹³Mwā epub awē abíde á mbəḅ ambootéd atóm. Dóo ábē bad békámtné bán béhele békēēn mímab ntíí á'sō. Né-ḵó, bēnhūd ekii éche bēbwógneé stíma, boḅ bēbammé' nkin mé edíḥ m mbwóg e Kret. ¹⁴Boḅ bēpedeé ké ake boḅ epub é ngíne éche béchəḅé bán "Epub é ped e akuu" ébídén ekukud á Kret ébootéd atóm ne ngíne. ¹⁵Échē epub éntínéd stíma. Nzii enkēmbáá áke á'sō wée epub ébídéé. Né-ḵó, sēnsóg yāl awaned áte akeēn stíma á'sō, sétédé nén bán epub cháchá ékeene' ch'ó ped eche édás ch'ó akeēn. ¹⁶Áde

sépóó á pɛd e mbəŋ e mwă dyad awě adé á mendíb-te awě béchəgɛé bán Kauda, sɛnkũd mwă etál wée epub éebude'áá atóm. Áhed dɔɔ séwánné kóəŋ boŋ sɛn-abpé bɔle ábe sédólé'áá ámbid e'dii, ábel boŋ béesanlé áte. Sédé amăd ábel nê chòm émāā sé á yəl. ¹⁷ Bëndól bɔle, bésóléd bɔ á stíma-tê, bėbid-te nkɔɔd á stíma sɛwéd bɔ atád. Bébáá'áá nén bán béhele bétómén nló, bėhún á nsí-te á nkin mé edíb á alon á Libia, né-ɔɔ, bɛn-sudéd abad[‡] áse áde ábele boŋ stíma ékag mehéle, bétédé bán epub chɔ ne chɔ ékeɛn stíma. ¹⁸ Ekukud émbé étóm-né' ngíne. Bín é'sáŋgɛ-'áá boŋ bébootéd donge dé nted ahúd bėbwēmé' á mendíb-te. ¹⁹ Néé bín é'sáŋgɛ ámpē, bébootéd donge á bwēm atéd ábe bėbénlé'áá ádol stíma, bėbwémé á edíb-te. Bėn bėnkõŋ ábel nê. ²⁰ E'pun híin béntóm ésebán sényíne' enyen ké'ε betintine, epub-pɛ émbé étome' ne ngíne esyəál. Kóəŋ ne á asóg, sɛnhúd yəl nlém bán sémădné.

²¹ Sémădé e'pun híin ésebán mod ahele ké ndyééd adyé. Hê dɔɔ Paale á-tyéémé ámin átíntê e bad bésyəál boŋ áhɔbē áá, "A-baányan, nyembé nyé-wóglan me áde íhɔbé meé deéhídté á Kret. Nzé nyénwógén me, né deékudeé ímmén metake ne enén mbólɔn eché dékúde nén bɔɔb. ²² Bɔɔb-pɔɔ, ncháa nyé nén meé nyéwéd nlém á abum, nló í mod méetómmé, stíma chēm-pen chɔɔ ébēb. ²³ Nhóbe nê áyāle nén nkuu ímme ítómé nén ángel e Dyõb áde áwóó me áde mbenle-'áa empií me, eláá me áá, ²⁴ 'Á-Paal, weewógé' mb-wóg, etəŋgéné atyéem á'sō wée Kaisɛ. Nlém í bwām ímme Dyõb áwóŋné-'áá we, mbéle asó alonɔg é bad bésyəál ábe nyáábɔ nyéde.' ²⁵ Né-ɔɔ, a-baányan, nyéwéd nlém á abum, áyāle nén ndúbpe meé mekan mésyəál mébenléd ngáne

bélāŋgē me. ²⁶ Epub étəŋgéné née étínté syánē á nkin."

²⁷ Ámbid e e'pun dyòm ne é'niin nkuu, áde sédíi sédíi á edíb é nkwe é Adria, dɔɔ dyam melúde mé nkuu, bad ábe bėdole stíma békámténé bán kapóg syáábɔ sėkwogé abíd á nkin. ²⁸ Hée bétédé nkɔɔd ímme bétádé chòm eche édélé áyāl boŋ bėbwēmé á edíb-te ányín ngáne edíb épédé achab áse. Dɔɔ bėdífté bán e'che bė edíb áse é'dé móom mé méta méniin. Mwămpin í pónde ámbid e nê, bėmbwēm ámpē, bényín bán e'che bė edíb áse édé móom mé méta meláán. ²⁹ Bėwógé'áá mbwóg nén bán stíma éke ebúl á meláa-tê, né-ɔɔ, béntéd e'kii ábe bėbwəgnadté stíma é'niin, bėhúnéd bɔ ámbid boŋ bébootéd akáne nén bán bín é'sáa mehéle. ³⁰ Hée bad ábe bėdole' stíma, bėbóótédé nzii áhed ásob. Bėnsudéd bɔle á mendíb-te, bėbāmtān bán bėkag ekii eche bėbwəgnadté stíma asuded á'sō é' stíma. ³¹ Dɔɔ Paale álāŋgɛé mod ambáá á sánze ne sánze éche é-lyógé áse áá, "Nzé ábén bad ábe bėdole stíma béesé á stíma-tê hén, nyéelyógé nlém nén bán nyéébé á alonɔg." ³² Né-ɔɔ, échē sánze énsēl ímmē nkɔɔd ímme méchəə bɔle bétédé bɔ é'hó'.

³³ Áde bín é'kwógé asáa, Paale anchán bɔ moosyəál áá bėdyē mwă ndyééd. Anláá bɔ áá, "Nyékedyé bɔɔb, dyòm dé e'pun ne é'niin, ene pónde esyəál-le nyéedyédē chómchóm. ³⁴ Ncháa-ɔɔ nyé nén meé nyédyē ndyééd. Moonyon atəŋgéné ndyééd adyé ábē ámin. Ké mbum e esid póg éebɔ'é." ³⁵ Áde Paale ámáá ahób nén, antéd ewele á'sō wée bɔ moosyəál, aságnén Dyõb, ásāl áte boŋ ábootéd adyé. ³⁶ Nén dénwéd bɔ nlém á abum, bɔ mod-téé adyé-'ε mwă ndyééd. ³⁷ Mesonɔg mé bad bésyəál ábe sėbédé á stíma-tê, mbédé mbwókel ébe móom

[‡]27:17 Donge á kálag dé'só áwóó, ekii éche ébwogke stíma á mendíb-te.

saámbé ne ntóób.[¶] ³⁸ Áde moosyáál á-máá akód, bēnsyōg ngun éche ébédé á stíma-tē á edífb-te ábel boŋ stíma éhéle áte.

Stíma epángé áte

³⁹ Áde bīn é'kénlé, bad ábe bédole' stíma bēnkēchemmé nkag mé edífb wée bēbédé. Boŋ bēnnyīn nkin wée stíma éhele etyéem. Dóo bētíídé nēn bán nze stíma ehele ápē áhed, né bēbēl áke ásoŋ yāl áhed. ⁴⁰ Bēnsēl nkōd míme ménchāē e'kii ábe bēbwōgneé stíma, bēhúnéd bó á mendífb-te, bēhūnē-'e besāŋkalaa bé e'ped bé mebámbé ábe é'hyōmte stíma. Héé bēpódté abad áte á ped e'só e stíma ábel boŋ epub étínte stíma á'sō. Héé sébóótédé áke á nkin. ⁴¹ Boŋ áde sék-agké nē, dóo stíma ébómé yāl á akúd dé nsíí á mendífb sé. Atyōg áde ped e'só e stíma étyōgé-'áá nē, stíma enkēnhenlé áke ámpē, boŋ ped e mbíd embootéd apāŋted áte áyāle mendífb méhuéné'áá ngīne mébōmē yāl áhed. ⁴² Sānze ēmbel ntíí bán bēwūū bad bé mbwōg bēsyāēl, ábel nēn bó modmod bēenyalé' á nkin se bésob. ⁴³ Boŋ mod a mbáá a sánze ahedé'áá aá mōsoŋ Paale alōngé, né-ō, anláá sánze aá éebelé nē. Antīm aláá moosyáál aá bad ábe béhele anyal bōbó bésébe behéb á edífb-te bēnyal békag á nkin. ⁴⁴ Aá ábe bō-'e bēlyōgé ásē, bēchāŋned e'ped é' stíma bēhíde bó ámbid. Né-'áá, sébélé boŋ sé moosyáál sépē á nkin ésebán dyamdyam ábele sé modmod.

Paale bēdyéé á Malta

28 Áde sémáá ape á nkin ésebán dyam dé mbéb ábélé sé modmod, dóo sēsōŋténé nēn bán ene mbwōg echē edé á edífb-te wée sébédé, bēchōgeé chō bán Malta. ² Bad bé dyad ábe sétáné

áhed bēnwōŋgēn sé. Mbúú embootéd achó, ahéb-pe ábé, né-ō, bēnkonéd muú bán séwále', békōb-pe sé nken. ³ Paale anlād ngen é lōn áte á mbág. Áde áhāgkē chō á dū, dóo píí e nyō ébídé á mbág ní lōn-tē áde muú náné chō, boŋ ekób mō á ekáá etyōg-ke áhed. ⁴ Áde ábē bad bé dyad bēnyíne ene nyō ekēnléné Paale á ekáá dóo bēlāŋgeé nhōg ne aníní bán, "Anén mod adíí mod awē awúe' bad. Aponé kwééd á edífb-te boŋ kēnē nkáásé ní Dyōb nídíí nkóbé mō." ⁵ Boŋ Paale answág ekáá ahúnéd ene nyō á dū-te ésebán ene nyō ebele mō dyamdyam. ⁶ Bēsíné'áá bán ábooted achíd, ké'e áhūn ásē mpátepēm áwē. Boŋ nēe békésinné kōŋ ésebán dyamdyam ábenlad mō, dóo bēhōŋléné mewēmten boŋ bétimé ahōb bán, "Anén mod adíí dyōb."

⁷ Nzag ébédé benben ne wée sēmbēē nē. Mod awē anwōŋ échē nzag bēchōgé'áá mō bán Publíose. Mō abédé nkamlene ambáá a ene mbwōg echē ebédé á edífb-te. Ankob sé nken achágéd-te sé bwām. ⁸ Publíose sáá abédé á anŋ dé nkole, ahéb dēnsog mō, ekwaglēne-'e akób mō. Paale ankē áwē toŋ-tē, akáne', abán mō mekáá á nló, ádíid-te mō bwām. ⁹ Áde bad bēwōgé nē bad bé nkole bēmpēe ábe bēbédé á dyad-tē wē, bēmpē wée Paale ádíid-te bō bwām. ¹⁰ Bēmbe sé nde híin. Áde sébwōgké eke, bēnhíí sé bwēm á stíma-tē ábe sébenlédté á nzii.

Paale bēbídé á Malta bēpédé á Roma

¹¹ Sēmadé á mbwōg e Malta ngon éláán boŋ sēsōlē stíma echē embíd á Alesandria. Bēchōgé'áá ene stíma bán, "Myōb míme médé Nhéd." Sēde asyāō né ene stíma ekédyēé ádé hōm ene pōndé e ahéb á ngīne esyāēl. ¹² Sēnkē, sépē á dyad á Sirakus. Sēmmād áwed e'pun é'láán. ¹³ Bootya hē dóo sékíí boŋ sé-

[¶]27:37 Doŋge á kálag dé'só áwóó mbwōkel ébe móom saámbé ne ntóób, doŋge-'e móom saámbé ne ntóób doŋge-'e áwóó mbwōkel ébe móom saámbé ne ntáan.

pág á dyad ámbáá a Regium. Néε bñ é'sáγγé epub êmbootéd abíd á ped e mbəŋ. Ámbíd e e'pun é'βε sēmpě á dyad á Putioli. ¹⁴ Sēndibéd bad áwed ábe bédúbpé Krístə. Bēnlāá sé bán sēbē ne bó sōndé póg. Néε sékíí boŋ sépag á Roma. ¹⁵ Bānēd ábe bédúbpé Krístə bēnwōg bán séhúε', né-ǰ, bēmpě kóŋse á hōm áde béhágé'áá bán Dyŋ á Apis, doŋge-ε bésiné sé hōm áde béhágé'áá bán Ndáb é Beken Éláán. Áde Paale ányíné bó, anságnén Dyōb, nlém řwédnéd-te mó á abum.

Paale apedé á Roma

¹⁶ Áde sépédé á dyad á Roma bēntedé Paale bán ábē ne mó mwēn boŋ bēmbané sōnze bán éncne mó.

¹⁷ Ámbíd e e'pun é'láán Paale anchélé bad bémháá bé Israel ábe bédé á dyad-tē wē á mbom. Áde bēpédé anláá bó áá, "A-baányarj bé Israel, menkēmbenlé ábēd bad dyam dé mbéb ké ahóg, menkēmbēl-laá dyam dé mbéb ké ahóg tŋgene e'lem ábe ábesyánē betaa bélyógké syánē. Boŋ kénē, ábēd bad bēnkōb me á Jerusalem bēbē-ε me á mekáá me benkamlene bé Roma. Né-ǰ ndé hén néε mod a mb-wōg. ¹⁸ Áde benkamlene bé Roma bémáá me akáad, béhédé'áá me achene, áyāle bēnkēnkudté nzom ké póg echē elúmte nēn bán ntŋgné kwééd. ¹⁹ Boŋ bad bé Israel bēnkēnkwenténné bán bētede me, né-ǰ, menhōb meé Kaisεe mǰmāđ řmēm nkáá. Kénē-ε ménkēnwōγγé dyamdyam dé mbéb áhōb tŋgene ábēm bad. ²⁰ Nén dǰ-áá ákǰó boŋ řchēnlē nyé ábel boŋ syánē dékal. Á mbále ndé meé nyébíi nēn bán nzé bengōbēngōbē bédé mé á mekáá, né édíí áyāle mod awē bad bé Israel bésúmé áyāle bán äpě." ²¹ Héε ábē belyóged bēlāγγé Paale bán, "Séékūdē kálag ké póg echē ebídé á

Judeya áyāle echōŋ. Mod awe syánē ké nhóg-ke eébidēé áwed se ápēēn nlébtéd ké nhóg ké'ε ehōb é mbéb áyāle echōŋ. ²² Boŋ séédōŋ řmōŋ mewēmtēn awóg, áyāle sēbíi nēn bán hōm-téé bad bēhōbe mam mé mbéb tŋgene echēn epepé éche édíí áte."

²³ Né-ǰ, bōbe Paale bēntíi akag áde bēhyé mó awóglēn. Échē epun épédé-áá ndun e mod épē-ε wēε Paale ádyé'áá. Paale ambootéd bó mekan mé nkamlēn ř Dyōb akale bootya mbwembwe kóŋ ne ngukél. Anwanén ábel bédúbe Yesue. Abēnládtáá e'ped ábe é'bídé á kálag e mbéndé e Mosε ne á metelag mé bekal bē'dǰóđōŋ ábel bédúbe nēn bán Yesue mó adé Krístə. ²⁴ Bó doŋge á bad bēndūbē mó, boŋ doŋge dénkēndūbēé bán chōm éche áhōbēé éde mbále. ²⁵ Né-ǰ, bēmbootéd apentēn áde békagké. Bédēkē, Paale anláá bó áá, "Edǰóđōŋ éche Ésáá éntŋgēn áde élāγγé nkal é'dǰóđōŋ Yesayaa mekan áá áláa ábēn betaa áá,

²⁶ 'Kǰg, éláa ábē bad wεé, nyééwōg nyéwóg-ke ámpē boŋ nyéé-sōŋtēnné mbéd, nyéēnōn nyénōn-ne ámpē boŋ nyéenyín-né mbéd.

²⁷ Nhōbe nē áyāle ábēn bad bēlélé nlém á abum,

békólé řmab metúu,

bédífbé-ε řmab mīd.

Nzé enkēmbé nē, né řmab mīd ményinne'

řmab metúu méwógne'

řmab nlém-me řsōŋten.

Né bétimén me

né měchoód-te bó."

²⁸ Héε Paale ásógtéé nēn áá, "Nyébíi-ǰó nēn bán nkalarj mé e'choóchoŋ řmme Dyōb álómé, álómé mó bōb wēε bad ábe béεš bad bé Israel. Bēwōglēn-ne mó."

§³⁰ Paale andyeé áwed mwě míbe á ndáb echě mwěn ásápé'áá. Bad bésyāōl ábe béhyágé'áá áwē akobé'áá-'ε bó nken.

³¹ Akalé'áá nkalaŋ mé nkamlen ní Dy-ōb áyāgtē-'ε bad tēŋgene Sáŋgú Yesu

Křístə ésebán abáa' dyamdyam, mod-mod enkēnkáŋ-'áá mó áhóǒb dyam.

---

§**28:28** Donje á kálag dé'só ábádé nchoo 29: *Áde Paale áhóǒbé nén bad bé Israel ábe bébéde áhed, bēnhidé bēn ne bēn, bébootéd-te apentēn bwāmbwam.*

Kálag echě Paale áténlé

Baá Roma

Ndibned ní kálag

Kálag echě Paale áténlé bad bé Roma ebédée áboṅsen b́ó áyāl e epe éche ántií'é ápe á mwembé míme ndé áwed. Enén kálag elúmte chóm éche adúbe á Krísto ne ngáne alongé á bad bé Krísto átəṅgéné abé. Paale akoó ahóḅ áwēdte aá, “Nkalaṅ ní bwám nílúmte nyaa eche Dyöb ábēléḅ boṅ bad békobnéḅ áwe e'só. Adúbe d́óó ákəə boṅ bad békobnéḅ á'só é' Dyöb” (1.17).

Paale alúmté áte aá éhədnad bán bad bésyāāl békobnad á'só é' Dyöb áyāle b́ó moosyāál bédé áse e ngíne e mbéb. Aá mbwiined ne adúbe áde bédúbpé Yesu Krístəə d́óó nē ábenladté.

Paale alúmté áte ámpē aá mod akude alongé dékōlē abé áde ádíí mod nhóg ne Krístəə. Ene ndín e mod abelé abé nsaṅ ne Dyöb, Edəádəṅ é Dyöb-pe ébelé éhúd ḿó áse e ngíne e mbéb ne e kwééd. Asógté ne elébé éche ábágé bad ne meke-nag míme ábágé Dyöb.

Nkabtéḅ ní kálag

Ndibned ne atón áde kálag ékoo'é ahóḅ 1.1-17

E'soósoṅ é'hədnad ne moosyāál 1.18-3.20

Nzii e Dyöb ákud e'soósoṅ 3.21-4.25

Alongé dékōlē ábē ne Krístəə 5.1-8.39

Bad bé Israel ne ntíí ní Dyöb 9.1-11.36

Abé á mod a Krísto 12.1-15.13

Nsógten ne melenten 15.14-16.27

Paale alómé melenten

1 Me, Paale, mbəlede awě Yesu Krístəə, me-eé ntelé enén kálag. Dyöb ápwédé me ábē awě mbapee a nlómag, ábē-'e me nsón ákal míme nkalaṅ ní bwám.

² Mímē nkalaṅ ḿóó Dyöb dénhöbpē á'só é' pónḅé aá ḿóóḅē ábē bad. An-láá bekal bédəádəṅ mam təṅgene míme nkalaṅ ngáne bétélé ḿó áse á Kálag e echě Esáá. ³ Mímén nkalaṅ ndíí təṅgene awe Mwän. Á nyaa e moonyoṅ, ane Mwän anchyáád á mbyaa míme Dabide. ⁴ Á nyaa e Edəádəṅ, Dyöb dénlúmēḅ á ngíne e Edəádəṅ éche Ésáá aá ḿó adé Mwän a Dyöb, apuud áde ámpuúdté ḿó. Ane Mwän adíí awed Səṅgwéé, Yesu Krístəə. ⁵ Á dín áde d́óó Dyöb ábágé me nsimé ábēl-le me mbapee a nlómag ábel boṅ bad ábe béesē bad bé Israel bédúbe, bəwógne-'e Krístəə. Nén dēḅl áde dín déwōṅ edúbé. ⁶ Nyémpē ábe nyédé á along á Roma, nyédé átíntē e bad ábe Dyöb ápwédé aá bēḅē bad ábe Yesu Krístəə.

⁷ Né-ḵḵ, ntenle nyé moosyāál awě adé á Roma. Nyédíí bad ábe Dyöb ád́áá, apwedé-'e nyé, ábē ábē bad.

Nsimé ne nsaṅ míme níhúú ne Dyöb, Titée awēḅ ne Səṅgú Yesu Krístəə míḅé ne nyé.

Paale aságnan Dyöb

⁸ Dyam dé'só, nságnan ádēm Dyöb áyāle nyé moosyāál á dín áde Yesu Krístəə. Nságnan ḿó áyāle adúbe áde nyédúbpé Yesue ákanlaad nköṅsé áte ńsyāál. ⁹ Dyöb áde mbenléé ne nlém nhóg akal áde níkaléé nkalaṅ ní bwám təṅgene awe Mwän, áde me mbóṅ nén aá nkamtan nyé akamtan ne akamtan, ¹⁰ pónḅé téé nzé nkánne'. Nkánne' nén meé Dyöb ábel níhel nyé ahye dényín, nzé nē ábóṅnéḅé ḿó. ¹¹ Ndəá bwám bwam meé nínyín nyé ábel boṅ nzé mpedé, níwēḅ nyé áte ne nnam míme Edəádəṅ é Dyöb ébágé me. ¹² Dyam áde níhḅéé ádíí nén meé, syánē mod-té áwēḅ nhóg ne aníníí nlém á abum. Adúbe ádēn áwēḅ me nlém á abum, ádēm-me ámpē áwēḅ nyé.

¹³ A-baányan, ndəá meé nyébíí bán nkénwōṅ mewēmten ngen ne ngen áhye dényín nyé, boṅ káṅṅ ne b́óḅ nzii eénéd-

nédéé. Ndə́ mə́é m̀pé wế âbel nsón átîntê echên m̀me méchyā́ā e'pun melemlem ngáne mbé́lé átîntê e bad ábe béesé bad bé Israel bémpēe. ¹⁴ Nsón m̀me níwóó nídíi âkale bad bésyā́āl nkalaŋ m̀ bwâm, ken bad bé dyad-ε, ké'ε bad bé ahín. Ntə́ŋgéné m̀ó akal wéé bad ábe béwóó debyéé ne ábe béewóó. ¹⁵ Nê d́-áá ákǎá boŋ nwóŋ nlém bwâmbwam âkale nyémpē ábe nyédé á Roma nkalaŋ m̀ bwâm.

Nkalaŋ m̀ bwâm níwóó ngíne

¹⁶ Meekwágéé ákal nkalaŋ m̀ bwâm áyāle m̀ó níde ngíne e Dyöb eché epínédé moosyā́āl awé adúbpé m̀ó e'sooson mbooted ne bad bé Israel átime' wéé bad ábe béesé bad bé Israel. ¹⁷ M̀mén nkalaŋ m̀ bwâm nílümte' syā́nē nyaa eche Dyöb ábeleé boŋ bad békobnéd áwe e'só. Bad békobnad á'sō é' Dyöb adúbe áde bédúbpé. Adúbe d́ó ákǎá' boŋ bad békobnéd á'sō é' Dyöb. Nén áde ne ngáne éténléde á kálag e Dyöb nén bán, "Mod awé akóbnédé á'sō é' Dyöb adúbe áde adúbpé, äbē á alongé."

Moonyon asyā́āl abelé mbéb á'sō é' Dyöb

¹⁸ Dyöb álümte' m̀mē melingá. Mébídé ádyöb tə́ŋgene mbeltéd mé mbéb m̀me bad bébeleé ne e'bébtéd é' mekan ábe bad bébeleé. M̀mē mbeltéd mé mbéb níkǎá' bad áhíd mbále. ¹⁹ Dyöb álümte' b́ó m̀mē melingá áyāle nén bébíí mam mésyā́āl m̀me bad bétə́ŋgéné abíí tə́ŋgene Dyöb bwâm áyāle Dyöb dēn álümte' b́ó. ²⁰ Se á mbooted áde Dyöb dēnhə́gké nkóŋsé, bwēm ábe áhágé é'lümte bad bwâm nén bán mam mé Dyöb m̀me mod éēnyinnēē díđ méde ne mbále. Ényinnad-te nén bán eché ngum edé á ngíndé ne á ngíndé, adé'ε ámin e bwēm ésyā́āl. Né-óó béewóó'é mbámten ké nhóg ákud alagsen. ²¹ Kénéé bébíí bán Dyöb áde, béebagéé

m̀ó edúbe néé Dyöb, béesāgnān-naá m̀ó. Boŋ pen m̀mab mewēmten mēmbootéd mam m̀me méesé dyamdyam akamten, ehíntén ékǎá'ε b́ó mewēmten. ²² Béhóbe bán béwóó debyéé, boŋ bétímé e'yókél é' bad. ²³ Bésóbe Dyöb áde áde á ngíndé ne á ngíndé edúbe abe, bétímé bébage bwēm ábe bad béhógné mekǎá á nwágén m̀ bwēm ábe é'wāg, bwēm néé moonyon, menon, nyam ké'ε nyö.

²⁴ Né-óó, Dyöb átédte áá esí é mekan mé ekob é yǎ́l ékamlan b́ó âbel mbinde é mekan éche ésudte b́ó edúbe. ²⁵ Bétédte mbále éche edé tə́ŋgene Dyöb béhíde' metóm. Bétédte ábe Dyöb áde áhágé bwēm ésyā́āl edúbe, bétímé bébage bwēm ábe áhágé. Dyöb d́-áá bétə́ŋgéné mekenag abe á ngíndé ne á ngíndé. Ébē nē. ²⁶ Né-óó, Dyöb áhúdé b́ó m̀íd áyā́l, atédte b́ó áá béhíde échab esíí âbel mekan mé mbinde. Bebaád bélyóge' bechóm anaŋned, béanaŋnad baachóm bémpēe, áde béetə́ŋgeneé abel nē. ²⁷ Baachóm b́ómpē bélyóge' bebaád anaŋned ngáne étə́ŋgéné abé, béwóó' esíí é ngíne ánaŋned baáb baachóm. Baachóm bébele mekan mé e'son ne baachóm bémpēe. Nê ábele' békudtad yǎ́l nkóŋsen m̀me bétə́ŋgéné akud áyāle m̀mén mekan m̀me bébeleé.

²⁸ Ngáne édíf-'áá nén bán ábén bad béewōŋneé Dyöb pónde á alongé ádāb, Dyöb áhúdé b́ó m̀íd áyā́l áá békeene m̀mab mewēmten mé mbéb á'sō, bébele mam m̀me béetə́ŋgeneé abel. ²⁹ Mbeltéd mé mbéb nísyā́āl níkǎá b́ó nlém áte. Bébébé nlém, bédé ngoód, bélümte e'béb bé nlém, bédé kónjí, b́éwúε bad, bédáá kǎkǎ, bédáá edogké, bédé akwāb, bédáá bad ahó́b ámbíd. ³⁰ Bédáá bad mam ahó́b á yǎ́l ábébed b́ó díđ, békóó Dyöb, bésyā́ā bad, bédé epame, bédé kúmbe, bédə́á' ebébtéd ahə́g, béewōŋnēē ábab besáá ne benyaá. ³¹ Bédé eyókél, béelōntēē akag, béewóó'ε edə́ŋge á nlém-tē, béewóó-'áa nlém ní ngol. ³² Bébíí nén bán Dyöb áhóbe

nén aá bad ábe bébele' échê ndín é mekan bétǎngéné awé, boŋ kénê bédíi bébele mímê mekan. Saá-kaá nê dēm-pen, békēmtē bad ábe bébele échê ndín é mekan kóǎŋne kēmtén.

Bad bé Israel béēhīdēē mbéndé

2 Né-ǎǎ, nyé mod ké ahéé awě akáadte bad bēmpēe, ábē kénzēé, eewóó'é mbāmten ké nhóg ákud alagsen. Áyǎle nén nzé ekáadte bad áde mmón ampē ébeléé melelem mé akan mme ekáadteé bǎ, né ekwide' kóǎŋne echoŋ yǎl nkáá. ²Debíi nén bán mbakú echě Dyöb ábídteé tǎngene bad ábe bébele' échê ndín é mekan etǎngéné. ³Bǎǎb-pǎǎ, nzé nyé mod ké ahéé abídte mbakú áyǎl e mod ampēe, boŋ mwēn abele melelem mé akan, awémténé aá mǎhele mǎbīd mbakú e Dyöb áte-ye? ⁴K'é' aboŋ áde Dyöb ábóó nlém bwāmbwam, áchábtédé nyé e'kǎd áte, áwesén-ne nyé, nyéetédéé dǎ nēe dyam. Nyébíi nén bán e'boŋ bé nlém ábe Dyöb áwánlé áyǎl echēn, é'díi ábe nyé etál átede áden abé dé mbéb. ⁵Nyēlēlé nlém á abum, nyéēhēdēē-'aá Dyöb atimen, né-ǎǎ, nyēladte yǎl nkǎgsen ní Dyöb áte. Ákǎgsēn-ne nyé á Epun é nkáásé. Échê Epun Dyöb délūmēd mímē meliŋ-gá, alúmed-te aá mǎkáadte' nyaa echě etǎngéné. ⁶Ásābē mod téé nchoo ne nsǎn mme ábélé. ⁷Bad ábe bépéné mekuu ábel mam mme métǎngéné ne áhēd ehúmé ne edúbé, bēbē á alongé á ngíndé ne á ngíndé. Échê ndín é bad Dyöb débe bǎ alongé áde déemaá'. ⁸Bad bēmpēe-'é bédé ábe bétǎntan dásǎ échab yǎl, béebeléé mam mme métǎngéné, bétímé bébele dásǎ e'bébtéd é' mekan. Échê ndín é bad, Dyöb délūmēd bǎ mímē meliŋ-gá akǎgsén-ne bǎ. ⁹Baásyǎǎl ábe bébele mbéb, Dyöb débēl bétǎg bwāmbwam, bēwóg-ke ndutul, mbooted ne bad bé Israel átimé' wéé bad ábe béesě bad bé Israel. ¹⁰Boŋ ne bad ábe bébele bwām,

Dyöb débe bǎ ehúmé, edúbé ne nsaŋ, mbooted ne bad bé Israel átimé' wéé bad ábe béesě bad bé Israel. ¹¹Nyébíi nén bán Dyöb déekwognádté modmod.

¹²Bad ábe bēewóo mbéndé é Mosee, bébele mbéb. Dyöb dékǎād-te bǎ ése-bán abenlad mbéndé, bēbǎǎ'é. Bad bé Israel-le, bǎ ábe bēwóo mbéndé é Mosee, bébele mbéb, Dyöb débēnléd mbéndé ákáad bǎ. ¹³Saké awóg áde mod áwógé mbéndé dǎǎ ákǎe' boŋ ákobnéd á'sǎ é' Dyöb, ahíd áde mod áhídeé échê mbéndé dǎǎ ákǎe' boŋ ákobnéd á'sǎ é' Dyöb. ¹⁴Bad ábe béesě bad bé Israel, bēewóó'é mbéndé, boŋ pǎndé ké ehéé echě bēbēnlédé mímab mewēmtēn boŋ bēbel chǎm éche mbéndé éhǎbé, né bēlūmte nén bán kénéé bēewóó'é mbéndé, áwab nlém-tē bēbíi nhǎŋlén átíntē e mboŋ ne mbéb. ¹⁵Mímāb mbēltéd nlūmte nén bán chǎm éche mbéndé éhēdeé éténlédé bǎ á nlém-tē, bēbíi-'é nén bán mímab nlém nílǎnge bǎ bán édé nē. Mímab nlém nílūmte bǎ ké dyam áde bēbélé áde mbéb k'é' ábóó. ¹⁶Né-ǎǎ, á Epun é nkáásé, Dyöb dékǎād bad bēsyǎǎl nchoo ne chǎm éche békámténé k'é' éche bēbélé ké á kun-tē. Ábe Yesue ene kunze ákáad bad. Ádén akan dǎǎ nílǎngeé bad nzé nkale' nkalaŋ ní bwām.

Bad bé Israel ne échab mbéndé

¹⁷Bǎǎb-pǎǎ, nyé ábe nyēchǎge yǎl bán bad bé Israel, nyēsumé nlém áyǎl e mbéndé éche Mosee, nyékumé-'é ekáá á tǎl bán Dyöb ádíi áden Dyöb. ¹⁸Nyébíi chǎm éche Dyöb áhēdeé aá nyébel, nyébíi-'é nén bán nyétǎngéné nēe nyéhíde chǎm éche étǎngéné, ngáne nyéyǎgké mbéndé. ¹⁹Nyētédé yǎl nén bán nyēē nyélyǎgte bad ábe bēkwédé ndím abíi áde bēbíi'é Dyöb, nyédúbpé bán nyēē nyédé nēe etrúkáŋ éche bad ábe bédé á ehíntén-tē. ²⁰Nyētédé yǎl nēe bad ábe bēlébe' e'yǎkél é' bad. Bán nyé-'aá nyéyǎgte' bad ábe bēbíi

dyamdyam. Nyêtedé yǎl nê áyāle nyêwêmtan bán ngáne nyébíí mbéndé é Dyöb bwâm, nyébíí mekan méšyāēl, nyébíí-ε mbále. ²¹ Βααβ-ρῶ, ngáne édíí bán nyéē nyêyágte bad bémpēe, cheé ékóó boŋ nyéeyágte échen yǎl? Nyêkanle bad bán béechībē, nyé bēn nyéechíbēé-ye? ²² Nyé ábe nyêlānge bad bán béekābē mesón á ndáb e e'wóngé, nyébēn nyéekābēé mesón-ε? Nyêkῶ abele á myöb mémpēe, boŋ nyéēkāgkē á mebón mé myöb nyéchībē bwēm-ε? ^{**23} Nyêkume ekáá á tǎl bán nyêwóo mbéndé é Mose, boŋ nyêšudte Dyöb edúbé abóo áde nyébóo'é éche mbéndé. ²⁴ Éténlédé á kálag e Dyöb nén bán, “Bad ábe béesē bad bé Israel béhóbe’ Dyöb mam mé mbéb á yǎl áyāle mekan míme nyébeleé.”

²⁵ Nzé nyêhíde’ mbéndé, né ayag áde nyéyagéé bad ákóo etógnén abé á’sō é’ Dyöb. Boŋ nzé nyéehíde’ mbéndé, né ayag áde béyagéé nyé, déesaá dyamdyam. ²⁶ Βααβ-ρῶ, nzé édé bán mod awē béeyagéé abele ngáne mbéndé éhedeé, né Dyöb dékob mó nēe mod awē béyágé. ²⁷ Né-ῶ, bad ábe béhíde mbéndé kénéé béeyagéé bō, bélúmte nyé bad bé Israel bán mekan míme nyébeleé méetāngeneé. Béyagéé nyé, nyêwóo-ε mbéndé éche éténlédé á kálag, boŋ nyéehídeé chō. ²⁸ Nyébíí-ῶ nén bán, saké bad ábe bétōmte’ mekún álúmed nén bán bédé bad bé Dyöb bōó békóo bad bé Israel abé. Saá-kaá ayag áde béyagéé mod á ekob é yǎl éche ényínnad dōó ákəw’ boŋ mod ákōŋ mod a Israel abé. ²⁹ Boŋ mod awē akōŋté mod a Israel abé adíí mod awē adé mod a Israel á nlém-tē, nédē, mod awē béyágé á nlém-tē. Edəádəŋ é Dyöb chō-’áá ébele mímén nsón, saké ahíd

áde mod áhíde’ mbéndé éche bétélé áse. Dyöb dōó ákene’ ene ndín e mod, saké baányoŋ.

Dyöb ábele ngáne áhóbe

3 Nsyōŋ níhée-ō níde ábé mod a Israel? Ké-ε nyaa e nsyōŋ ehéé edé áyag mod álúmed bán adé mod a Dyöb? ² Nsyōŋ níde bwāmbwam. Dyam dé-só, áwab mekáá dōó Dyöb dēmbēé éché eyale. ³ Ngáne édíí bán bō bad behōg béebele’áá ngáne Dyöb dénhōbpē áá bébel, nédē Dyöb dōmpē déebenlé chōm éche ánhōbpē áá mōōbel-ε? ⁴ Éesaá nê. Kénéé moonyoŋ asyāēl adíí nkal a metóm, Dyöb adé mbále pónde ésyāēl. Éténlédé á kálag e Dyöb nén bán, “Nzé ehóbe dyam, bad bétāngéné anyín nén bán dyam áde éhóbe áde mbále. Nzé békáadte wε, ekáa nyaa echē etāngéné.”

⁵ Boŋ nzé édé nén bán mam mé mbéb míme débeleé mélúmte bwâm bán Dyöb déekwognádté modmod, chán-nō déhōbpē? Nédē dehele dehóbe nén bán Dyöb ábélé awusé ákōgsen syānē áyāle mbéb míme débélé-ye? (Debyéé á moonyoŋ dōó níhōbneé nén.) ⁶ Éesaá nê. Nzé émbē nén bán nyaa eche Dyöb ákáadtéé edé awusé, né chán-nō áhele akáád nkōŋsé? ⁷ Boŋ nzé édé nén bán dyam dé metóm áde níkalé álúmte ngáne Dyöb ápédé mbále abé nyaa echē bad bébage-’áá mó ehúmé, né cheé-ō ékóó boŋ Dyöb ábe ákáádtē me nēe mod awē abelé mbéb? ⁸ Cheé-ō syānē déehōbēē nén bán, “Syānē débél mbéb ábel boŋ mboŋ nínyínned?” Dōŋge á bad béhóbe syānē mam mé mbéb áyāl bán dehóbe áde akan. Dyöb dékōgsēn ábē bad ábe béhóbe nê nyaa éche étāngéné.

**2:22 Mebón míme bad bé’ bōóó mébédéé ndáb éche énwōŋ bwēm áte ábe é’lélé nkun.

**Modmod eébēlēē ngáne
Dyöb áhedeé aá débēl**

⁹ Chán-nō syánē déhōbpē?
Nyêwémtné bán syánē bad bé Israel
detómé bad ábe béesē bad bé Israel-le?
Éesaá nē. Mmaá alúmed nēn mēé ngíne
e mbēb ekamlan bad bé Israel ne bad
ábe béesē bad bé Israel nyaa póg.

¹⁰ Éténlédé á kálag e Dyöb nēn bán,
“Modmod eesaá áwe abele ngáne Dyöb
áhedeé. Mod ké nhóg eesaá.

¹¹ Mod eesaá awē asórténé mbále
təngene Dyöb,
modmod eesaá-’aá awē awane áte ábíi
Dyöb.

¹² Moosyáól abáá Dyöb á yəl.
Bó moosyáól bétímé béwóó abé dé mbéb.
Bó modmod eébēlēē dyam áde átəngéné.
Bó mod ké nhóg mwēn eesaá.

¹³ E’yale ábe é’bide bó á nsəl é’díi nēe soŋ
echē béékúteneé.

Bébenlad échab echém é nsəl ádog bad.
E’yale ábe é’bide bó á nsəl é’díi nēe
kem e píi e nyš.

¹⁴ Mbon é mehób ne e’bébtéd bé mehób
bēn ne bēn bōó é’bide bó á nsəl.

¹⁵ Mekuu méhēnle bó áse ásyog mekií.

¹⁶ Kéhéé áde bétóméé ebébtéd ne metake
bōó bélyógéé.

¹⁷ Béēbí’íé nsəŋ.

¹⁸ Béēwóo-’áa mbwóg ní Dyöb ké nhóg
áte.”

¹⁹ Bōob-pōó, debíi nēn bán mekan míme
bétélé á kálag e mbéndé, ménəne bad
bésyāəl ábe bēmbēé échē mbéndé. Né-óó
modmod éēhēlēē-se ádíibē nsəl áte áhób
aá mósúú nzəm. Ken mod a Israel, ké’ə
mod awē eesē mod a Israel. Moosyáól
átyēēm á’sō é’ Dyöb. ²⁰ Nyébíi nēn bán
modmod éēhēlēē-se ákobnéd á’sō é’ Dyöb
áyəle áhídeé mam míme mbéndé éhóbéé.
Mbéndé edíi dásō álúmed bad bán bébélé
mbéb.

**Adúbe dōó ákəə boŋ bad
békobnád á’sō é’ Dyöb**

²¹ Boŋ bōob dōó Dyöb álúmté syánē
nzii echē bad bēkobnadté áwe e’só. Ene
nzii eewóó’é dyamdyam ábel ne mbéndé
é Mose. Échē mbéndé ne bekal bé’dəədəŋ
béhóbé mam təngene ene nzii se’ bōód.

²² Ene nzii edíi nēn, mod ké ahéé awē
adúbpe Yesu Krístəə, mō akobnad á-
sō é’ Dyöb. Nhəŋlén ké nhóg méesaá
ken mod adé mod a Israel-le, ken mod
eesaá. ²³ Moosyáól abelé mbéb, mod-
mod eékwognedeé ákud ehúmé é Dyöb.

²⁴ Nsimé ní Dyöb mbélé Dyöb átéde bad
née bad ábe bēkobnédeé áwe e’só. Abagé
mímé nsimé ngēn. Abelé nē akode áde
Yesu Krístəə ákódté bad ábe bédúbpé
mó. ²⁵ Dyöb dēmbē mó nēe mende aá
áwē áwen nló. Bad békūd-te alagsen dé
mbéb áyəle bédúbpé mó. Dyöb ábélé nē,
ákoŋ bad bésyāəl alúmed nēn aá móbele
mekan nyaa echē etəngéné. Ngen e’só
Dyöb awésánnáá bad, eekógsan-naá bad
ábe bébélé’áá mbéb. ²⁶ Bōob-pōó enén
póndé, álumte bad aá móbele’ mekan
nyaa echē etəngéné, álumte-’e bad aá
móokōb kénzéé awē adúbpe Yesue.

²⁷ Ngáne edíi-’aá nē, cheé-ō dékum-
neé ekáá á təl? Nē déehednéé. Mbéndé
ehéé ehóbé nē? Dekume’ ekáá á təl áyəle
déhídeé mbéndé-ye? Aáy. Deékümēē
ekáá á təl áyəle nēn, adúbe áde dé-
dúbpé Yesue dōó ákəə boŋ dékūd e’soó-
soŋ. ²⁸ Syánē denyíne nēn bán mod akob-
nad á’sō é’ Dyöb adúbe áde adúbpe Yesu
Krístəə saké áyəle ahíd áde áhídeé mbén-
dé. ²⁹ Ké-’e nyêwémtan nēn bán Dyöb
ádíi Dyöb á bad bé Israel dēmpen-’e? Saá
mó adé kəəŋne Dyöb á bad ábe béesē bad
bé Israel-le? Ee, mó adé kəəŋne Dyöb á
bad ábe béesē bad bé Israel. ³⁰ Dyöb ádíi
ahóg. Né-óó, áted bad ábe béyágé nēe bad
ábe bēkobnédeé áwe e’só nzé bédúbpé
Yesu Krístəə. Melemlem nēe átedté bad
ábe béeyagéé nzé bómpē bédúbpé Yesu

Krīstæ. ³¹ Chán-nō déhōbpē bōob? Nédē dehōbe nén bán atéd áde Dyōb átédé bad nēe bad ábe békóbnédé áwe e'só, adúbe áde bédúbpé Yesu Krīstæ álúmte nén bán bad bééhīdē mbéndé ámpē-ye? Aáy, éesaá nē. Boŋ pen chōm éche mbéndé ehōbéé chōw syānē débānéé mekáá.

Adúbe dōw dēnkəŋ boŋ Dyōb ákob Abrahamæ

4 Chán-nō déhōbpē təŋgene taa awêd, Abrahamæ? Cheé êmbenléd á pónidé eché? ² Nzé ankobnéd á'sō é' Dyōb áyāle mekan ímme âmbenlé, né anwōŋ dyam áde ákumnéé ekáá á təl. Boŋ eéhele'aase awōŋ dyam ké ahóg áde ákumnéé ekáá á təl á'sō é' Dyōb. ³ Eéhele'aá abel nē. Kálag e Dyōb ehōbé nén aá "Abrahamæ andúbé Dyōb, né-ɔ́, Dyōb déntéd mó nēe mod awē akōbnédé áwe e'só." ⁴ Nzé mod abelé nsón, bébelé bésábé mó áyāle nsón ímme ábélé. Ímmē nsábe méebāgkē nde. Ndíi chōm éche átəŋgéné akud áyāle ebábé éche ásálté. ⁵ Boŋ nzé mod eébēlē nsón boŋ asumé nlém nén aá adúbe áde módúbpé Dyōb dōw débēl boŋ mókobnéd á'sō é' Dyōb, né Dyōb áde ábele boŋ bad ábe bébélé mbéb békobnéd áwe e'só, déttéd mó nēe mod awē akōbnédé áwē e'só adúbe áde ádúbpé mó. ⁶ Melemlem nē dōw Dabide ánhōbpē təŋgene nnam ímme ídé ne bad ábe Dyōb átédé aá békóbnédé áwe e'só, kénéé édíf bán béebeléé nsón ké nhóg. ⁷ Dabide anhōb aá, "Nnam ne bad ábe Dyōb álágséné ímmab mewusé boŋ abóddéd ímmab mbéb. ⁸ Nnam ne mod awē Səŋ Dyōbe éetúbpe ímmē mbéb dín ámpē."

⁹ Nédē bad ábe béyágé bēnpen bōw békūd ímmē nnam ímme Dabide áhōbé, ngé bad ábe béeyageéé bōmpē békud mó? Demaá ahōb nén bán kálag e Dyōb ehōbe aá, "Abrahamæ andúbé Dyōb, né-ɔ́, Dyōb déntéd mó nēe mod awē akōbnédé áwe e'só." ¹⁰ Pónidé ehéé Dyōb dēnchəgkē mó aá adé mod awē akōb-

nédé áwe e'só? Áde béeyāgēē mó, ngé áde bémáá mó ayag? Nē dēmbenléd áde béeyāgēē mó. ¹¹ Bēn'yag mó áde Dyōb á-máá mó akob. Ayag áde bēn'yagké mó démbē e'chemléd ábe é'sógtan nén bán akōbnédé á'sō é' Dyōb adúbe áde ádúbpé, kénéé édíf bán áde ánkobnédé á'sō é' Dyōb bēnkēn'yagké mó. Nē ábédé âbel boŋ Abrahamæ ábé sáá a bad bésyāəl ábe béeyageé, ábe békóbnédé á'sō e' Dyōb adúbe áde bédúbpé Dyōb. ¹² Nē ábédé ámpē âbel ábē-ʼe sáá a bad ábe béyágé ábe bōmpē bédúbpé Dyōb melemlem ngáne Abrahamæ eched səŋ ándübēé á pónidé eche béeyāgēē mó.

Adúbe dōw ákəw' boŋ mod ákuđ chōm éche Dyōb áhōbé

¹³ Dyam démpēe áde débíf ádíi nén bán, se' bōwd Dyōb dénlāā Abrahamæ ne ímme nchyáátén aá mōw bē nkōŋsé áwab mekáá. Dyōb dēnkēnhōbpé nén áyāle Abrahamæ áhídé'áá éche mbéndé. Dyōb dénhōb nē áyāle Abrahamæ andúbé mó, Dyōb átéd-te mó nēe mod awē akōbnédé áwe e'só. ¹⁴ Nzé émbē nén bán bad ábe béhíde mbéndé bōw békūd chōm éche Dyōb áhōbé aá mōwbē, né adúbe áde bad bédúbpé Dyōb áde ngēn. Né chōm éche Dyōb áhōbé-ʼe aá mōwbē éesaá dyamdyam. ¹⁵ Chōm éche mbéndé ébeleé édíf dásō ápíined bad meliŋgá mé Dyōb. Boŋ nzé mbéndé eésē, abóo á mbéndé déebāgkē. ¹⁶ Nē dōw-áá ákóó boŋ Dyōb álāngē dásō bad ábe bédúbpé mó aá mōwbēl dyam áde mōhōbé. Abelé nē âbel boŋ ényíned nén bán ímmē nsimé mōw íkóó boŋ álāngē nchyáátén ímme Abrahamæ ngen póg ne ngen ésyāəl aá mōwbelé bōw dyam áde mōhōbé. Saké bad ábe béhíde mbéndé bēnpen bōw ámbéé akag. Ambe kóŋne bad bésyāəl ábe bédúbpé Dyōb ngáne Abrahamæ ándübēé. ¹⁷ Éténlédé á kálag e Dyōb nén bán Dyōb dénlāā Abrahamæ aá, "Mbélé we sáá

a meloŋ híin.” Né-ɔ́, Abrahame mɔ́ adé syánē sáá á'sō é' Dyöb. Dyöb áde Abrahame ádúbpé dɔ́ adé Dyöb áde ábage bad ábe béwédé alonggé, dɔ́-'aá áhóbe' boŋ mekan ríme méese mébé. ¹⁸ Abrahame andúbé Dyöb ásüm-me ríme nlém áwē, kénéé edíí bán á míd mé moonyoŋ, nzoŋ ké póg enkēmbáá echē elúmte bán mam ríme Dyöb dénhöbpē aá mébenléd mébenléd-te. Andúbé aá mɔ́bē “Sáá a meloŋ híin” ngáne Dyöb dénlāá' é' mɔ́ aá, “Mmōŋ nchyaátén mébuú áte nēe betintine.” ¹⁹ Áde Dyöb álángé Abrahame nē, ambé dyam mbwókel e mwē. Ambíí aá mɔ́lyágeé moonyoŋ ámpē, abíí-'e aá mwaád Seraa adé ekom. Boŋ ké nē, adúbe dénkensudté mɔ́. ²⁰ Nlém méehúne-'aá mɔ́ tǎngene dyam áde Dyöb dénhöbpē aá mɔ́bélé mɔ́, boŋ adúbe dénwēd mɔ́ áte, ábage Dyöb ehúmé. ²¹ Ammā́d áwe nlém-tē nén aá Dyöb débēl chöm éche áhóbe aá mɔ́bēl. ²² Né-ɔ́, adúbe áde Abrahame dénkǎŋ Dyöb déntēd mɔ́ nēe mod awē abele mekan ngáne Dyöb áhedéé. ²³ Bɔ́ɔb-ɔ́ɔ, e'yale ábe é'ténlédé nén bán, “Dyöb déntēd mɔ́ nēe mod awē abele mekan ngáne áhedéé” béesaá áyāle Abrahame mwēm-pen. ²⁴ Ábē e'yale é'dé áyāle e syánē ámpē. Dyöb déntēd syánē ámpē ábe dedúbpé nēe ábe bad, mɔ́ apuúdté Yesu Krístə, Sǎŋgwéé awēd. ²⁵ Krístə mɔ́ɔ Dyöb dēmbéé aá áwē áyāle mbéb mímēd. Dyöb apúúdté mɔ́ ábel boŋ dékud nzii ákobned á'sō é' Dyöb.

Depedé á nchemten ne Dyöb

5 Né-ɔ́, ngáne edíí bán adúbe áde dédúbpé ábélé Dyöb átédé syánē nēe bad ábe békóbnédé áwe e'só, syánē dedé nsaŋ ne Dyöb. Echēd Sǎŋ, Yesu Krístə mɔ́ akəá boŋ debé nsaŋ ne Dyöb. ² Mɔ́-'aá adíbnédé syánē nzii echē adúbe áde dédúbpé ábélé boŋ syánē debíí nsimé n Dyöb. Né-ɔ́, dedé menyiŋge bwāmbwam áyāle desumé nlém nén bán deékúđ

ehúmé é Dyöb. ³ Dedé menyiŋge ámpē áyāle e metake ríme dékudéé, debíí nén bán metake mépeene' e'wéd bé nlém. ⁴ E'wéd bé nlém-me é'bele dewoŋ abé áde ákobnad ne Dyöb. Ádē akobned áde dékobnadté-'e á'sō é' Dyöb dɔ́-'aá ábele boŋ dewoŋ e'lyáge bé nlém nén bán Dyöb débēl chöm éche áhóbe aá mɔ́bélé syánē. ⁵ Nzé delyáge-'e nlém, déebídté mekáá mé ngēn áyāle nén, Dyöb álúmté syánē ngáne ápédé syánē adəŋ abel áde ábélé boŋ echē edəŋge ésól syánē á nlém-tē. Abelé nén abe áde ábágé syánē echē Edəsdəŋ éche Ésaá.

⁶ Áde dénkénwóngé ngíne ké póg áwóngen éche syánē yǎl, Krístə anwé á nló mímēd, bebel bé mbéb á pón-dé eche Dyöb déntíí' é. ⁷ Élélé áte mod áwē á nló m mod awē abele' mekan ríme métǎngéné á'sō é' Dyöb. Kapóg-ke mod ahele ákwentén áwē á nló m mod a bwām. ⁸ Boŋ Dyöb álúmté syánē aá mɔ́dəá syánē áyāle nén ambél aá Krístə áwē á nló mímēd áde dédíí débédé bebel bé mbéb. ⁹ Dekóbnédé á'sō é' Dyöb áyāle mekií ríme Yesue ríme mésyógké á nló mímēd. Nzé mekií ríme Yesue ríme mésyógké á nló mímēd mébéle deköbnédé á'sō e' Dyöb, nén déelümtē syánē bán Krístə átom syánē asoŋ nē áse e meliŋgá mé Dyöb-e? ¹⁰ Áde débédé bad bé ekoyí bé Dyöb, kwééd echē awe Mwǎn áwédé embél dépē á nchemten ne mɔ́. Ngáne edíí-'aá bán depedé á nchemten ne Dyöb, abé áde awe Mwǎn ádíí á alonggé, á asóg, əsoŋ syánē. ¹¹ Saakaá nē dēmpen, boŋ dewóge menyiŋge áyāle Dyöb ábélé syánē dedé ábē bad, mbwiined ne echēd Sǎŋ Yesu Krístə, mɔ́ awē akəá boŋ debé á nchemten ne Dyöb.

Nhəŋlén ríme níde átínté e Adame bó Krístə

¹² Mod nhóg mɔ́ ambél boŋ mbéb rípe á nkónsē-te, mbéb mɔ́-'aá rípeéne kwééd. Né-ɔ́, moosyáal awág áyāle

moonyoŋ asyǝǎl abelé mbéb. ¹³Dyöb ádéhóǎ aá mǎbage bad mbéndé, né bad bébele mbéb á nkǎŋsé-te. Boŋ kéhéé wée mbéndé éesaá, modmod ééhēlēse ahóǎ aá mod abóó mbéndé. ¹⁴Boŋ kénē, bootya á pónde eche Adame ápe á pónde eche Mosee, pónde eche Dyöb ábágé mbéndé, kwééd enwóŋ ngíne ámin e moonyoŋ asyǝǎl. Bad béwá-gáá kénē bēnkēmbóó'é mbéndé e Dyöb melemlem ngáne Adame ámbóó'é.

Adame abédé á nwágén míme ane awě antǎŋgén ape, néde Krístæ. ¹⁵Ábē bad bébe béesaá nyaa pǎg, áyǎle nén nde echē Dyöb ábágé bad ngén, eche Yesu Krístæ ápééné, éesaá melemlem nēŋ-gáne dyam áde mbéb míme Adame mēm-peénné. Édé mbále bán bad híin béwédé áyǎle mbéb míme mod nhóg ábélé. Boŋ nsimé ní Dyöb íchábé ámin bwāmbwam tómaa mímé mbéb. Bad híin békúde nde e Dyöb ngén nyaa echē echabé ámin, ámbid e mod nhóg, Yesu Krístæ. ¹⁶Nde e Dyöb-pe ámpē éesaá melemlem née dyam áde mbéb míme Adame ámbenlé dēmpéénné. Míme mbéb nhóg míme Adame níkáá moosyǎǎl akwedé nkáá á'só é' Dyöb. Boŋ ene nde ekáó Dyöb átédé bad née bad ábe békóbnédé awě e'só, kénéé édíí bán bad bébele mbéb abel ne abel. ¹⁷Édé mbále bán mbéb míme mod nhóg Adame ámbenlé, mbélé bad bésyǎǎl bédé ásē e ngíne e kwééd. Boŋ akan áde anííí mod nhóg, Yesu Krístæ ábélé, átómténé ngíne abé. Nén débēl bad bésyǎǎl ábe békúde nsimé ní Dyöb míme íchábé ámin békobnéde-te áwe e'só békúd alongé áde déemaá', bėwóŋ ngíne ámin e chóm ésyǎǎl. ¹⁸Né-ǎǎ, mímé mbéb nhóg míme Adame ámbenlé, mēmbēl Dyöb dēnkwid baásyǎǎl nkáá. Melemlem nē dǎo dyam á bwām ahóg áde Krístæ ábélé dēmbenlé bad bésyǎǎl békobnéde á'só é' Dyöb, békúd-te alongé. ¹⁹Awógen áde mod nhóg, Adame, énkēnwógénné Dyöb dēmbēl moonyoŋ asyǎǎl ambé mod

a mbéb. Melemlem nē dǎo awógen áde mod nhóg, Krístæ áwógné Dyöb, ábélé bad híin békóbnédé á'só é' Dyöb. ²⁰Dyöb dēmpéén mbéndé ábel abel dé mbéb ákag á'só. Boŋ kéhéé wée abel dé mbéb ákagké á'só, nsimé ní Dyöb mbelé níkag á'só tómaa nē. ²¹Né-ǎǎ, ngáne mbéb níwóó ngíne ápeen kwééd, nē dǎo nsimé ní Dyöb mǎmpē níwóó ngíne ábel boŋ bad békobnéde á'só é' Dyöb, békúd alongé áde déemaá' mbwiined ne Yesu Krístæ, Sáŋg-wéé awēd.

MBÉB NÍWÚÚ SYÁNĒ BOŋ YESUE APÚÚDTÉ SYÁNĒ

6 Chán-nō déhōbpē bǎǎ? Édé bán débē débēle mbéb ábel boŋ nsimé ní Dyöb íchógke-e? ²Aáy éesaá nē. Syáá dewédé, deewóó'é dyamdyam abel ne mbéb ámpē. Chán-nō déhele debé débélé' mbéb? ³Nyéebíí'é nén bán áde dékúde edusen boŋ debé mod nhóg ne Krístæ denwé ne mǎ-ye? ⁴Edusen éche syánē dēnkudté, élúmte' bán syánē dewédé, bélímé-'e syánē ne mǎ. Nén dēmbenléde ábel boŋ déwōŋ abé dékǎǎlē. Nén áde melemlem ne ngáne Titéé apúúdté Krístæ ne éche ehúmé á alongé dékǎǎlē. ⁵Nzé syánē dedé nhóg ne mǎ áyǎl e eche kwééd né syánē débē nhóg ámpē ne mǎ áde apúú'é. ⁶Debíí bán áde bēmboméé Krístæ á awǎg, bēmbomnéde mǎ abé áde dēnwōŋgē bǎǎd. Ábel boŋ ngíne echē áde abé dé' bǎǎd áde ábéltaá syánē mbéb ébǎo ne abǎo ásyǎǎl. Nén débēl mbéb méetédte syánē ntǎŋ ámpē. ⁷Nzé mod awédé, mbéb méekamlánné mǎ ámpē. ⁸Bǎǎb-pǎǎ, ngáne dewédé ne Krístæ, dedúbpé bán débē á alongé ne mǎ. ⁹Syánē dedúbpé nē áyǎle debíí bán Krístæ apúúde, éewáá-'aa ámpē. Kwééd eewóó-'aa ngíne ké pǎg ámin echē ámpē. ¹⁰Awé áde awédé, mbéb méewóó'é dyam ké ahóg abel ne mǎ ámpē. Alongé áde ádíí-'e áte bǎǎb ádíí alongé áde ádíí ne Dyöb. ¹¹Melemlem nē dǎo nyémpē nyétǎŋgéné

yəl anyín née bad ábe béwédé, âbel boŋ mbéb méekamlán nyé ámpē. Nyényin-ne yəl née bad ábe bédé á alongé ne Dyöb mbwiined ne Yesu Krístə.

¹²Né-ɔ́, nyéemwāg se mbéb níkam-lán echen yəl e moonyoŋ echē éwāg. Nê débēl nyéhídéé mekan mé esí mé ekob é yəl ámpē. ¹³Nyéetəŋgené-’e née nyétédte echēn ped e yəl ké póg á mbé-
te se nyébenléd chō âbel mekan mé mbéb. Boŋ pen, nyébe yəl wēe Dyöb née bad ábe bébíté á kwééd-te, boŋ bébe bó alongé dékōlē. Nyébe echen yəl esyāól á mekáá mé Dyöb âbel boŋ âbenlad nyé âbel mekan ímme métəŋgéné á’sō é’ Dy-
öb. ¹⁴Mbéb méetəŋgené née níkamléne nyé. Nyéesaá ásē e mbéndé boŋ nyèdē ásē e nsimé ní Dyöb.

Débê betāŋ âbel mekan ngáne Dyöb áhedéé

¹⁵Chán-nō déhōbpē boŋ? Ngáne dédíí ásē e nsimé ní Dyöb, nédē débê débele mbéb áyāle deesaá ásē e mbéndé ámpē-ye? Aáy, éesaá nê. ¹⁶Nyéebíí’é bán nzé mod abagé yəl née ntāŋ ásē e mod ampée, âbel kéchéé éche ane mod áhóbeé, né adíí ntāŋ awē ane mod-ε? Bad ábe bébágé yəl âbel mekan mé mbéb, chōm éche békudeé édíí kwééd. Boŋ mod awē abagé yəl âbel ngáne Dyöb áhedéé, abāg mod awē abele mekan ímme métəŋgéné á’sō é’ Dyöb. ¹⁷Nsāgnen íbê ne Dyöb. Nyé ábe nyēmbē betāŋ ásē e mbéb, nyē-
timé nyéhíde mbále e mekan mésyāól ímme béyāgté nyé ne nlém nhóg. ¹⁸Bōob-pe áde Dyöb áhúdé nyé ásē e ngíne e mbéb nyētime betāŋ, âbel mekan ngáne Dyöb áhedéé. ¹⁹Nhóbe ímmén mésyāól á nyaa e moonyoŋ áyāle nén nyé nēŋgáne baányoŋ, nsōŋten méechabéé nyé ámin. Ngen e’só, nyēmbē echen yəl esyāól née betāŋ, nyébelé mbinde é mekan ne e’bétéd é mekan, nyébelé-’e ebébtéd chēn ne chēn, nyékag á’sō. Bōob-pɔ́ó nyétəŋgéné echen yəl esyāól abe née be-

tāŋ, âbel mekan ngáne Dyöb áhedéé, nén débēl alongé ádēn désāŋ. ²⁰Ngen e’só áde nyébédé betāŋ ásē e mbéb, nyēnkēn-wōŋgé dyam abelen mekan ímme Dy-
öb áhedéé aá nyébel. ²¹Nsyōŋ íhée nyēnkudté áde nyébéláá mekan ímme mékwágte nyé bōob. Chōm éche ímmē mekan mépeeneé édíí kwééd. ²²Boŋ bōob, Dyöb áhúdé nyé ásē e ngíne e mbéb, betāŋ bé Dyöb-paá nyédíí. Nsyōŋ ímme nyékudeé ídíí nén bán Dyöb ábélé nyésáá ngáne ábē bad betəŋgéné asāŋ. Nê débēl nyéekūd alongé áde déemaá’. ²³Nyébíí nén bán nsábe ímme mbéb ímpeeneé ídíí kwééd. Boŋ nde echē Dy-
öb ábageé bad ngēn edíí alongé áde dée-
maá’. Dekude dó, abé áde dédíí ne Yesu Krístə, Sāngwéé awēd.

Bad bé Krísto béesaá ásē e mbéndé ámpē

7A-baányoŋ, nyédíí bad ábe bébíí mbéndé. Nyéebíí’é bán mbéndé ekamlan mod dásō á pónde eche adíí á alongé-ye? ²Détéd elānsén áyāl e ehóbe é e’wōŋgé. Nzé mmwāád awóó nchóm, mbéndé ehóbe nén bán atəŋgéné abé ne nchóm pónde esyāól eche nchóm adíí á alongé. Boŋ nzé nchóm awédé, mbéndé e e’wōŋgé eekóbéé mō ámpē. ³Né-ɔ́, nzé adyēné mod ampée áde nchóm adíí adíí á alongé né béchəg mō bán adíí nkáb-a-mesón. Boŋ nzé nchóm awédé né awóó kunze á’sō é’ mbéndé, nzé awóó-’e nchóm ampée, ene pónde, né eekábeé asón. ⁴A-baányoŋ, nê dōó édíí ne nyémpē. Mbéndé eekamlánne nyé ámpē áyāle awé áde Yesue áwédé, nyémpē nyēwédé. Bōob-pɔ́ó, nyédíí bad ábe mod ampée, Yesue awē Dyöb ápuúdté, âbel boŋ nyébele Dyöb bwām. ⁵Áyāle á pónde eche áded abé á moonyoŋ ákamlánnáá syānē, mbéndé epuúdté’áá syānē esíí é mekan mé ekob é yəl áte. Nén ábéláá débelé’ mekan mé mbéb ímme mépeene’ kwééd. ⁶Boŋ bōob

dehĩdté ásē e mbéndé, awé áde déwédé. Né-ɔ́, mbéndé echě ekāmlánnáá syánē nēe betāŋ eekāmlánné ne syánē ámpē. Nén ábélé dehíde dásō nzii ekóólé ɔ́ɔɔ́ ɔ́ɔɔ́ ɔ́ɔɔ́ ɔ́ɔɔ́ Dyōb. Debenle mó nyaa echě Edə́ə́dəŋ é Dyōb élanḡeé syánē, saké nhĩdten ne mbéndé éche bétélé ásē.

Mbéndé e Dyōb chō elúmte' syánē mímed mbéb

⁷ Chán-nō déhōbpē ɔ́ɔɔ́? Nédē déhōb bán mbéndé edé mbéb-ε? Aáy, deéhēlē-se dehōb nē. ɔ́ɔɔ́ mbéndé chō ekə́ ɔ́ɔɔ́ ɔ́ɔɔ́ mbíi chōm éche mbéb ndíi. Nzé mbéndé enkēnhōb aá mod eesíde chōm é mod, né meebíi' é nén meé ásií chōm é mod áde mbéb. ⁸ ɔ́ɔɔ́ ene mbéndé ennyēm me mewēmten mé mbéb ásē, ébel mbootéd bwēm é' bad asii nyaa ne nyaa. Nzé mbéndé eesě, né mbéb meesaá dyamdyam. ⁹ Póndé ebédé echě ménkēmbíi' é mbéndé. ɔ́ɔɔ́ á póndé echě mbíi mbéndé, esíi é abel dé mbéb êmpuú me áte, nwé-'ε. ¹⁰ Mbéndé eche Dyōb ábágé aá chōw epēene alonḡé chōchō étim me awúu. ¹¹ Mbéb mēnkud etál ámbid e mbéndé, ndōḡ me, mbel mbéb. Né-ɔ́ mbéb mōw n̄wúu me.

¹² Né-ɔ́, denyíne nén bán mbéndé chēn esáá, chōm-εε mbéndé éhōbēé esáá, étāŋḡéné, édé-'ε bwām. ¹³ Nédē nē álúmte nén bán chōm éche édé bwām étimé me nē kwééd apiined-ε? Aáy, éesaá nē. Saké mbéndé chō epiínedé me kwééd, mbéb mōw m̄póó ámbid e mbéndé, chōm echě edé bwām, ápiined me kwééd. Nén dēmbenléd ábel nén bad bényin ngáne mbéb ndíi. Né-ɔ́, mbéndé e Dyōb ebele' mbéb álúmte eche ngine bwāmbwam.

Nzum echě ewante' moonyoŋ áte

¹⁴ Debíi nén bán mbéndé eche déhōbēé edíi chōm é edə́ə́dəŋ. ɔ́ɔɔ́ ndíi moonyoŋ a ekob. Ndíi nēe mod awě bésómé ásē e mbéb nēe ntāŋ. ¹⁵ Meesōŋtánné mbel-

téd m̄mēm. Mam míme n̄hedéé abel, meébēlēé mō. Mam míme n̄kóó mōw n̄timeé abel. ¹⁶ ɔ́ɔɔ́-ɔ́ɔ́, abel áde m̄beleé chōm éche méehedéé abel, nén álúmte bán nkwēténé meé mbéndé edé bwām. ¹⁷ ɔ́ɔɔ́ á mbále saké mmēn nkoo' abel, mbéb míme ndé me áte mōw m̄belte me nē. ¹⁸ Mbíi meé dyam á bwām ké ahōḡ déesaá me áte, nédē, ne nlém m̄ moonyoŋ míme n̄wóó, kénéé edíi bán nlém ndé me áte ábel dyam á bwām, meéhēlēé dō abel. ¹⁹ Meébēlēé dyam á bwām áde ndáá abel, ɔ́ɔɔ́ dyam dé mbéb áde méehedéé abel, dōw n̄timeé abel. ²⁰ ɔ́ɔɔ́-ɔ́ɔ́ abel áde m̄beleé dyam áde méehedéé abel, nén álúmte nén bán saké mmēn nkoo' m̄mē mam abel ámpē. ɔ́ɔɔ́ mbéb míme ndé me áte mōw m̄belte me mō.

²¹ Né-ɔ́, nnyíne nén meé mbéndé edé echě ekamlan me. Póndé téé áde n̄hedéé dyam á bwām abel, mbéb mōw n̄wāmsan me ekáá apē. ²² Áwēm nlém-tē, mbéndé e Dyōb chōw ndáá ahíd ne nlém n̄syōl. ²³ ɔ́ɔɔ́ nnyíne nén meé mbéndé empée edé echě ekamlan échēm ekob é yōl, echě ewane nzum ne mbéndé echě m̄mēm nlém ndáá. Ene mbéndé ehaá me, ebelé-'ε ndé ntāŋ a mbéb. M̄mē mbéb mōw-aá nkamlan échēm ekob é yōl. ²⁴ Ebál é etyḡ éche étáné me! Nzé-módé ášōŋ me á mekáá mé échēn ekob é yōl, éche épiinad me kwééd? ²⁵ Nságnen m̄bē ne Dyōb. Asoó ádēm alonḡé mbwiined ne Mwān, awed Sāḡwéé, Yesu Křistə. Né-ɔ́, mmēmpen ndé mbíd ébe, m̄mēm nlém n̄lanḡe me áhíd mbéndé é Dyōb ɔ́ɔɔ́ échēm ekob é yōl éhíde mbéb míme ndé me áte.

Alonḡé áde Edə́ə́dəŋ é Dyōb ébagé

8 ɔ́ɔɔ́-ɔ́ɔ́, Dyōb déekwidéé modmod nkáá awé adé nhōḡ ne Yesu Křistə. ² Mbéndé e Edə́ə́dəŋ echě epiinad syánē alonḡé, abé áde dédíi ne Yesu Křistə, ehúde me á mehaŋ mé mbéndé e mbéb

ne á mekáá mé kwééd. ³Mbéndé enkênhenlé mbéb amad áyāle nén baányon bénkênwóngé ngíne áhíd ch́. Né-ɔ́, Dyōb ábélé dyam áde mbéndé énkênhenlé abel. Anlóm awe Mwān ne ekob é yāl e moonyon éche ébele mbéb, ábóded ngíne e mbéb. Abel áde Dyōb dēmbenlé nén démbōdēd ngíne e mbéb ámin e moonyon a ekob. ⁴Dyōb dēmbel nē ábel boŋ bad ábe bééhídē mam ne ngíne e moonyon boŋ bétimé' béhídē mekan ne ngíne e Edə́də́ŋ é Dyōb, bébel mekan nyaa echē etə́ŋgéné melemlem ngáne mbéndé ehóbeé aá bébel. ⁵Bad ábe bébele mekan ngáne échāb ekob é yāl élanŋgeé b́, bébelé bésuŋ ḿmab nlém áyāl e mekan mé ekob é yāl. Boŋ bad ábe bébele mekan ngáne Edə́də́ŋ é Dyōb élanŋgeé b́, bébelé bésuŋ ḿmab nlém áyāl e Edə́də́ŋ é Dyōb. ⁶Nzé mod asúmé nlém áyāl e mekan mé ekob é yāl, né áwē. Boŋ nzé mod asúmé nlém áyāl e mekan mé Edə́də́ŋ né Dyōb débe ḿ alonŋgé áde déemaá' ne nsaŋ. ⁷Nzé mekan mé ekob é yāl mékamlan mod, ane mod abelé ákɔ́ Dyōb áyāle eehídéé mbéndé é Dyōb, eéhélē-'aá ch́ ahíd ne ahíd dēn. ⁸Nén álúŋte bán bad ábe béhíde échab esí é mekan mé ekob é yāl, béeheléé Dyōb menyinŋe awóged.

⁹Boŋ ne nyé, nyéebēlēē mekan ngáne ekob é yāl éhedeé aá nyébel. Nyébele' dásɔ́ ngáne Edə́də́ŋ éhedeé aá nyébel, nzé édé bán ne mbále Edə́də́ŋ é Dyōb édé nyé áte. Kénzéé awē Edə́də́ŋ éche Krístə́ ə́esaá áte, né eesaá ne Krístə́. ¹⁰Boŋ nzé Krístə́ adé nyé áte, nyéde á alonŋgé áyāle Krístə́ abelé nyékōbnédé á'sō é' Dyōb kénée edíí bán échēn ekob é yāl éwē áyāle mbéb ḿme nyébélé. ¹¹Nzé Edə́də́ŋ éche Dyōb áde dēmpuúid Yesue édé nyé áte, né ké échēn ekob é yāl éche éwāg émmad awé, né Dyōb áde ápuúdté Krístə́ dépuúid ch́. Ábel nén á ngíne e Edə́də́ŋ éche édé nyé áte.

¹²Né-ɔ́, A-baányon, dyam áde áde dé́tə́ŋgéné ahíd déesaá dyam dé ekob é yāl, saké ábē ngáne ekob é yāl éhedeé. ¹³Áyāle nzé nyébele ngáne ekob é yāl éhedeé né nyééwē. Boŋ nzé á ngíne e Edə́də́ŋ é Dyōb nyéwúú mbeltéd mé mbéb ḿme nyébeleé, né nyéékúid alonŋgé. ¹⁴Dyam áde áde ádī nén, bad bésyā́l ábe Edə́də́ŋ é Dyōb élyáŋteé, bédíí bán bé Dyōb. ¹⁵Edə́də́ŋ éche Dyōb ábágé nyé éebeleé-se nyébé nēe betāŋ, nyébé á mbwóŋ-te. Boŋ pen Edə́də́ŋ é Dyōb ébélé nyékoó bán bé Dyōb abé. Ngíne echē échē Edə́də́ŋ ch́-'aá ekə́ boŋ délébpē Dyōb bán, "A-Tē! Echem Sāŋ!" ¹⁶Edə́də́ŋ é Dyōb ébélé syāné debíí á nlém-tē nén bán dedíí bán bé Dyōb. ¹⁷Bɔ́ɔb-ɔ́ɔ, ngáne dédíí ábe bán, deékúid nnam ḿme Dyōb ákóŋnéde ábē bán, syāné deékúid-te bwēm ábe Dyōb ákóŋnéde ḿ, nzé ne mbále syāné dek-wə́nténé átag ne Krístə́ ábel syāné ámpē dékud ehúmé éche Dyōb débeé ḿ.

Ehúmé éche bad bé Dyōb békudté

¹⁸Nnyíne' nén mēé, metake ḿme dékudeé bɔ́ɔb méesaá dyamdyam nzé bēhógténé ḿ ne ehúmé éche bēlūmēdtē syāné á pónde echē ehúe á'sō. ¹⁹Bwēm ábe Dyōb áhógé á nkōŋsé é'sine' ne e'lyáŋ bé nlém, pónde echē Dyōb délūmtēnnē ábe bán. Ábēl nē ne ehúmé ésyā́l. ²⁰Émbē nén bán bwēm ábe bēhógé é'díí ehóhó ngēn. Saké ábē bwēm bēn b́ɔ́ béntíí bán ébē nē boŋ Dyōb d́ɔ́ déntíí. Ambel nē ne e'lyáŋ bé nlém aá epun épē éche ²¹móhúdtē ábe bwēm bēn á mehaŋ mé ngíne echē ebɔ́ɔdte bwēm, b́mpē békúid-te kunze ákud melemlem mé ehúmé éche Dyōb ábageé ábē bán. ²²Debíí nén bán kóŋŋ ne' bɔ́ɔb, bwēm é'syā́l é'kəne' ne e'we ábe bēwógeé ábe é'dé nēŋgáne e'we bé achád. ²³Boŋ saké nhə́gtéd mwēmpen ńkəne'. Syāné bēn awē dewóó Edə́də́ŋ éche Dyōb ábágé syāné nēŋgáne ndē e'

só, syánē ámpē dekəne' á nlém-tê. De-bánné nlém n̄syāēl ásin pónde echē Dy-öb débenlé boŋ dékōŋ ábe bán abé, ahúd syánē yāl esyāēl á mehaŋ-tê, ábe syánē yāl ékōōlē. ²⁴ Taase dekude e'soosōŋ de-lyágé nlém bán deékūd chōm éche Dy-öb áhōbē áá mōōbēl. Boŋ pen nze deny-ine chōm éche délyágé nlém bán deékūd, né saké e'lyágé bé nlém bōō é'kōó abé nē. Nzé-módé ahele alyágé nlém áyāl e chōm éche ámáá akud? ²⁵ Boŋ, dechedé yāl ásin chōm éche déēnyinēē, dekoō-'e chō ásin.

²⁶ Melemlem nē dōō Edəōdəŋ é Dy-öb éwōŋganné syánē áyāle deewōō'é ngíne. Deebíí'e ngáne dé-təŋgéné akáne boŋ Edəōdəŋ chēn chōō ékānnad syánē ne nheemed míme n̄tómé e'yale bé nsəl. ²⁷ Dyöb áncōne syánē nlém áte, abíí-'e mewēmten mé Edəōdəŋ áyāle Edəōdəŋ ékānnad bad bé Dyöb nyaa eche áhedéé. ²⁸ Debíí nén bán dyam-té áde ábenlad Dyöb ábele dō á mboŋ m̄ bad ábe bédáá mō,†† ábe áchénlé ábel ngáne áhedéé. ²⁹ Dyöb dēmmad atíí nén áá bad ábe mōmmadté apwed ádāb abé ábē nēŋgáne abé áde awe Mwān ábel boŋ ane Mwān ábē Mwān á'sō átínté e baányāŋ. ³⁰ Né-ōō, bad ábe Dyöb dēmmadté apwed, anchélé bō ábē ábē bad. Ábe áchénlé-'e áhōbē áá békóbnédé áwe e'só, ábe bō-'e békóbnédé áwe e'só, abagé bō éche ehúmé.

Dyöb ádóó syánē mbwiined ne Yesu Krístə

³¹ Nzé denoné m̄mēn mekan mésyāēl áte, cheé déhele dehōb? Nzé Dyöb áde ne syánē, né nze ahele atəŋgēn syánē? ³² Néē Dyöb déebāŋŋéé ké awe Mwān. Antéd mō, ábe mō áá áwē á nló míme syánē moosyāēl, né éebaá syánē kéchéé émpēe éche déhédné mō-yē? ³³ Nzé-

módé áhōb áá bad ábe Dyöb ápwédé bék-wédé nkáá? Dyöb dēn dōō áhōbē nén áá dedíí bad ábe békóbnédé áwē e'só. ³⁴ Nzé-módé-ō áhōb áá dekwédé nkáá? Yesu Krístə awédé, ápuu, adyē-'e á ekáá émbáá é Dyöb, áhed-táá ákānnadté syánē. ³⁵ Nzé-ō ahele ábēl boŋ Krístə asóg syánē adəŋ? Mekan míme mélén-lédé syánē áte, ké'e ndutul, káa ahé áde bad béhāgkē syánē á mesé? Nzaa, káa awóŋ áde déwōō'e mbōté? Nzé-'e akíme áde bad békímméé syánē? Ké'e awúu áde bad béhedéé syánē awúu? ³⁶ Kálag e Dy-öb ehōbē áá,

“Pónde téé bad bēwúe sé áyāl echōŋ. Bényíne sé nēŋgáne ndyōŋ m̄ mbód míme békagké awúu.”

³⁷ M̄mēn mekan mésyāēl mébenlad boŋ detómé mō áte, mbwiined ne Krístə, mō awē adəó syánē boŋ áwōŋgān-ne syánē.

³⁸ Mbíí bwām nén meé chōmchōm éesaá éche éhele-se épāŋ edəŋge éche Krístə ádóó syánē. Ken kwééd-e, ké'e alongé. Ken ángel-e, ké'e benkamlene, ké'e ngíne éche édé ádyöb. Ken pónde eche dédíí áte nén, ké'e pónde echē ehúe. ³⁹ Ké ngíne e nkoŋ m̄mín, ké'e e nkoŋ n̄sé, chōmchōm éesaá átínté e nhəgtéd n̄syāēl éche éhele épāŋ edəŋge éche Dyöb á-wōŋné syánē mbwiined ne Yesu Krístə, awed Sāŋgwéé.

Dyöb ne ábē bad bé Israel

9 Nkale' mbále nēŋgáne mod awē adúbpé Krístə, meékālēē metóm. M̄mēn nlém míme Edəōdəŋ éche Ésaá élyágtéé, n̄lāŋge me nén áá chōm éche n̄hōbēé édé mbále. ² Ndulul e ngíne ne metake mé ngíne bédé me á nlém-tê ³ áyāl e ábēm bad, ábēm baányāŋ ábe syāābōō sēdé mekií mehōg. Áyāl echāb nhede' nén meé né Dyöb dēmbē me ebó-mán, ábēl-le meebāg ne Krístə. ⁴ Ábēm

†† **8:28** *Dyam-té áde ábenlad Dyöb ábele dō á mboŋ m̄ bad ábe bédáá mō; donge á kálag áwōō mam mésyāēl mébenlad á mboŋ míme bad ábe bédáá Dyöb.*

bad bédíi bad bé Israel. Dyöb áhóbé aá móttēdē bó née ábē bǎn, alúmté-’e bó éche ehúmé. Dyöb dēmpě á nchemten ne bó, ábe-’e bó mbéndé. Anlúmed bó ngáne bétǎngéné mó edúbé abe, bó-’aá ánlāá’é aá mǎbēlé chǒm éche ánhǒbpē aá mǎbēl. ⁵Bédíi bad bé mbyaa ríme ábmdyá betaa ábe bēmbē se á mbooted. Áde Kristǎw áchyáádté-’aá, mómpē née moonoyŋ, áwāb mbyaa dǎw ámbidte. Mekenag mébē ne Dyöb á ngíndé ne á ngíndé, mó awě ákamlan chǒm ásyǎl. Ébē nē.

⁶Meehóbéé nén meé Dyöb déebenlé chǒm éche ánhǒbpē aá mǎbēl. Édé bán saké bad bésyǎl ábe bēbídé á mbyaa n Israel bédé bad bé Dyöb. ⁷Saá-kaá bǎn bésyǎl ábe Abrahame bédé bǎn bé Dyöb. Dyöb dénlāá Abrahame aá, “Á mbyaa ríme awoŋ mwǎn Aisige dǎw bǎn ábe áhóbé meé mēbē we bēbídte.”

⁸Nén álúmte nén bán bǎn ábe béchyáá á nyaa e moonoyŋ béesaá bǎn bé Dyöb. Boŋ bǎn ábe bēchyáá’é nhíden ne ngáne Dyöb dénlāá’é Abrahame aá mǎbēl, bów békoo’é atóŋ nēngáne bǎn bé mbyaa ríme Abrahame. ⁹Áde Dyöb dénlāá’é Abrahame aá mǎbēlé mó dyam áde móhóbé, Dyöb dénhǒb aá, “Mētím ámbid á pǎndé eche níttídé. Ene pǎndé Seraa áwālē mwǎn a mwenchóm.”

¹⁰Saá-kaá nē dēmpen. Sáá nhóg mów Rebekaa ábe bǎn bé baachóm bébe bēnwōŋgē. Ane sáá abédéé awesyánē taa, Aisige. ^{11–12}Á pǎndé éche bēechyáá’é ábē bǎn, áde bēebíi’é abel dé mbéb ké’e mboŋ, Dyöb dénlāá Rebekaa aá, “Mwǎn ambáá ábē mbēledé awe mwǎn asad.” Dyöb dēmbel nén ábel ényínned nén bán rímē mewēmtēn mów ámbenlédté abel mwǎn nhóg ábe áse e anííí. Émboŋnéd mów ápwed mod awě ádáw apwed, saké áyǎle dyam áde ane mod ábélé. ¹³Éténlédé á kálag e Dyöb ngáne Dyöb áhóbé aá, “Mendǎŋ Jakǎbe boŋ nǎkǎw Esao.”

¹⁴Chán-nǎw déhǒbpē bǎw? Nédē deéhǒb bán Dyöb ákwognad baahóg-e? Aáy, éesaá nē. ¹⁵Se’ bǎw, Dyöb dénlāá Mosee aá, “Mēwōg kénzée ngǎw awě nǎw ngǎw awóg, mēlüméd-te e’boŋ bé nlém wēe kénzée awě nǎw álúmed.” ¹⁶Né-wǎw, mpwedtéé n Dyöb méewóo’é dymdyam ábel ne chǒm éche bad bēhedéé bán ébenled ké’e éche bēbēlé. Dyöb dǎw ábenlad ábē e’boŋ bé nlém ábel kéchéé éche áwémténé abel. ¹⁷Éténlédé á kálag e Dyöb nén bán Dyöb dénlāá Farao aá, “Mpwede we kǎŋ ábel boŋ ríbenled we álúmed echem ngíne ne ábel boŋ ádēm dín ákanled nkǎŋsé áte nǎw.” ¹⁸Né-wǎw, Dyöb álúmte’ ábe e’boŋ bé nlém wēe kénzée awě ápwédé, áwēdē-’e kénzée nlǎw áte awě ápwédé aá áwúu nlǎw áte.

Meliŋgá mé Dyöb ne e’boŋ bé nlém e’ Dyöb

¹⁹Kapóg nyé mod nhóg nyéēsedéd me bánken, “Nzé nē dǎw édíí, cheé ékǎw boŋ Dyöb ábē áhǒbē’ aá bad bēbélé mewuse? Debíí bán modmod ééhēlē-se áhǒb aá mówbenlé dyam áde Dyöb áhóbé aá ábel.” ²⁰Boŋ we moonoyŋ, nzé-módé édíí áseded Dyöb dyam? Mbeé e mǎw ééhēlē-se ésedte’ mod awě abelé chǎw aá, “Cheé ékǎw boŋ éhǎgē me nyaa eché éhǎgē me?” ²¹Nyébíí nén bán ntumē-mbeé, awóó kunze ábelen hyǎg ábe ábenlédé mbeé nyaa eché ádáw. Nzé adǎw, ahelese atéd hyǎg ábēlēn mbeé ébe; pǎg ebé mbeé e edúbé, enííí-’e ebé mbeé eché bēbenladte pǎndé ésyǎl.

²²Kapóg Dyöb áhédé-’aá rímē meliŋgá álúmed, áhédé-’e aá bad bényín eche ngíne. Boŋ anched yǎl bwámbwam áwesēn bad ábe bēmbēl boŋ áliŋ. Ábe bad bēntǎngēn-ne nkǎgsen akud. ²³Kapóg-ke Dyöb dénwēmtēn-ne álúmed éche ehúmé é ngíne ámín e bad ábe álúmté e’boŋ bé nlém. Amaá ábē bad aboŋsen ákud éche ehúmé. ²⁴Syánē

dedé-'e átínté e ábê bad ábe áchénlé. Saá-kaá átínté e bad bé Israel dēmpen dō áchénlé syánē. Achénlé syánē donje á bad kóŋne átínté e bad ábe béesē bad bé Israel. ²⁵ Á kálag e Hoseya, Dyōb áhóbé nén aá,

“Bad ábe bénkēmbé ábēm bad, mēchəg bō meé bédé ‘Ábēm bad.’

Aloj áde ménkēndəŋgé mēchəg dō meé ádíi ‘Aloj áde nídáá.’

²⁶ Melemlem mé hóm wēe ménlāā-'aá bō meé ‘Nyēsaá ábēm bad’, áhed-taá mēchəgkē bō meé bédíi ábēm bān, bān bé Dyōb áde ábage’ alongé.”

²⁷ Nkal é'dəsdəŋ Yesayaa anhóád təŋgene bad bé Israel aá, “Ké mesonje mé bad bé Israel mēmbuú áte nēe nsíi mímē níde á nkəg mé edib é nkwe, nguse chēmpen chōó ékūd e'soosonj.

²⁸ Sáŋgwéé éebébédté pónde ábel mekan mésyāāi mímē átómté mbakú aá mōbēl á nkōŋsé.” ²⁹ Nén áde nēŋgáne Yesayaa ánhōbpē aá, “Nzé Sáŋ Dyōb á Ngume enkēnlyəgnéd syánē donje dé nchyaátén, né debágáá nēe myad mé Sodom ne Gomora.”

Paale akánnédé bad bé Israel

³⁰ Chán-nō déhōbpē bōob? Bad ábe béesē bad bé Israel bétímé békóbnédé á'sō é' Dyōb mbwiined ne adúbe áde bédúbpé Krístəə, kénéé édíi bān bēwane'aá áte ákobned á'sō é' Dyōb. ³¹ Boj bad bé Israel bēwáné'aá áte bēhedé bān bēhíd mbéndé ábel boj békobned á'sō é' Dyōb, boj bénkēnhenlé. ³² Cheé ékás boj bénkēnhēl? Bénkēnhenlé áyāle nén bēwáné'aá áte ákobned á'sō é' Dyōb áyāle nsón mímē bēn bēbélé saké áyāle adúbe áde bédúbpé Dyōb. Bēnkōd ekuu á aláá áde bad békōdēé ekuu, bēkwē-'e. ³³ Éténlédé á kálag e Dyōb təŋgene nē, nén bān,

“Nyénəne', mbanne aláá á Zayən áde débēl boj bad békōdé ekuu,

aláá áde débēl boj bad békweg.

Boj kénzéé awē adúbpé mō éehúú'é ne mekáá mé ngēn.”

10 A-baányəŋ, ndəó ne mímēm nlém nsyāāi nén meé ábēm bad bé Israel békud e'soosonj, nkānnad-te bō meé nē abenled. ² Mbíde bō mbóŋ nén meé bédás Dyōb abele ne nlém nsyāāi. Boj bēeko'é asōŋten ngáne bétəŋgéné mō abele. ³ Bēesōŋtēnēē ngáne Dyōb ábeleé boj bad békobnéd áwe e'só. Bétímé bēhede nzii echāb chēn echē ēbēl boj békobnéd á'sō é' Dyōb. Né-čó, bēesudté yəl áhíd nzii echē Dyōb átíidé ábel bad békobned áwē e'só. ⁴ Krístəə abelé nsón mímē mbéndé éntəŋgēnē abel, né-čó, kénzéé awē adúbpé mō, akobnad á'sō é' Dyōb.

E'soosonj é'bágnédé ne metúmbé mésyāāi

⁵ Se' bōód, Mosē antēl təŋgene akobned áde mod ákobnadté á'sō e' Dyōb áyāle áhídeé mbéndé. Anhób aá, “Kénzéé awē abele chōm ésyāāi éche mbéndé éhóbéé, ákūd alongé áde déemaá'.” ⁶ Boj éténlédé á kálag e Dyōb bān nyaa eche adúbe ábeleé boj mod ákobnéd á'sō é' Dyōb edíi, “Weehóbé áwoŋ nlém-tē nén wēé, nzé-módé ákē ámin, ádyōb.” (Nédē, áhúd Krístəə ámin, ásuded mō ásē.) ⁷ Ké-'e “Nzé-módé ákē ásē á echóg éche éewóo asóg?” (Nédē áhúd Krístəə á echóg éche éewóo asóg ápeen mō ámbid á alongé.) ⁸ Chōm-éé kálag e Dyōb éhóbé édíi nén aá “Eyale é Dyōb édé we benben. Edé ekale chō, édé-'e we á nlém-tē.” Mímē nkaləŋ nídii nkaləŋ mímē sékaleé nén bān nyétəŋgéné adúbe awóŋ. ⁹ Nzé ehóbné nsəl nén wēé, Yesue adíi Sáŋgwéé, edúbpé-'e awōŋ nlém-tē nén wē Dyōb dēmpuúid mō, né wēkūd e'soosonj. ¹⁰ Áyāle nén nzé edúbpé á nlém-tē, Dyōb ábele' ékobnéd áwe e'só. Nzé ehóbné nsəl ne wēé mōdúbpē, ebelé ékūd e'soosonj. ¹¹ Kálag e Dyōb ehóbé nén aá “Kénzéé

awě adúbpé mós, éehúú'é ne mekáá mé ngén." ¹² Nén adé ne moosyáál, ken mod adé mod a Israel, ken mod eesaá mod a Israel. Dyöb ádíí Sánjgwéé a moosyáál nyaa póg, abude-'é kénzéé anamed awě ahédné mós nwōnjen. ¹³ Kálag e Dyöb ehóbe aá, "Kénzéé awě achagé dín áde Sánjgwéé aá ásonj mós, äküd e'soósonj."

¹⁴ Boj chán béhele béchæg mós bán ásonj ádáb alongé áde béedúbpéé mós? Chán-ne béhele bédúbé mós, nzé béewóge ímmē nkalañ? Chán-nō béhele béewóg ímmē nkalañ nzé bad béekanle bós mós? ¹⁵ Chán-ne bad béhele béke békanlé bad ímmē nkalañ áde mod éelóméé bós? Éténlédé á kálag e Dyöb nén bán, "Nzé mod apééné nkalañ í bwâm, ébelé épēēn enyñge." ¹⁶ Boj saké moosyáál akobé nkalañ í bwâm. Nkal é'dáodəñ Yesayaa mwēn anhób tñngene nē aá, "A-Sánj, bós ahéé adúbpé nkalañ ímme sékálé?" ¹⁷ Né-ós, adúbe ápag ne awóg áde mod áwógé nkalañ, bad bétánjéné-'é nkalañ ímme Krístəə akal boj bad bédúbē mós. ¹⁸ Boj ndəə aseded nén meé ken, édé mbále nén bán bénkēnwógké ímmē nkalañ-e? Bénwóg mós bwâm. Éténlédé á kálag e Dyöb nén bán,

"Ehób éche bad ábe békálé'áá ímmē nkalañ énwōgnēd nkōñsé áte ínsyāəl. Ábāb e'yale bēmpē mesóg mé nkōñsé áte mésyāəl."

¹⁹ Ndəə aseded nén meé ken, bad bé Israel bénkēnsóñténne ímmē nkalañ-e? Mosce mós asébpé ahób nén aá Dyöb áhóbé aá,

"Mēnaméd bad ábe béekoo alonj abé, ábel boj nyéwóon bós kōñjí.

Mēnaméd bad ábe bédé eyókél ábel boj nyélijñ."

²⁰ Nkal é'dáodəñ Yesayaa mómpē ankwentén anhób ngáne Dyöb dénhōbpē. Anhób á tál e ékwéé aá,

"Bad ábe béehede'aá me bényíné me.

Menlúmed yəl wée bad ábe béesedte'aá me."

²¹ Boj Yesayaa anhób tñngene bad bé Israel aá Dyöb áhóbé aá, "Bootyā mbwembwe káəñ ne ngukél, nlyógé mekáá meé ábēm bad bétim ámbid áwēm, boj béwúú nló áte, béewógné-'aá me."

Dyöb déebáa'é ábē bad bé Israel á yəl ne abáñ ásyāəl

11 Bəəb-əós, ndəə aseded nén meéken, Dyöb ábáá ábē bad áyəl-e? Éesaá nē. Mmēn ndíí mod a Israel awě abidé á mbyaa ímme Abrahamé, á túmbé e Benjamin. ² Dyöb déebáa'é ábē bad áyəl. Bédíí bad ábe ápwédé se á mbooted. Nyébíí chōm éche éténlédé á kálag e Dyöb ngáne Elaijaa ácháá'áá Dyöb, álanjē mós mekan ímme bad bé Israel bébélé'áá. ³ Anláá Dyöb aá, "A-Sánj, ábén bad béwúú áboñ bekal bé'dáodəñ bésyāəl, bépáñtéd-te ímmōñ menyán mé mende. Mmēmpen-eé nlyógé, béhede-'é mémpē awúú." ⁴ Chán Dyöb dēnkwenténne mós? Ankwentén mós aá, "Mbänné bad ekálé saámbé ábē ábēm bad. Bédíí bad ábe béebagé Baale, dyöb dé metóm, edúbé."

⁵ Nē dós edíí káəñ ne bəəb. Nguse é bad bé Israel edíí édé ábe Dyöb ápwédé ne ímmē nsimé. ⁶ Apwed áde ápwédé bós ádíí áyāle ímmē nsimé saké áyāle mekan ímme bébélé. Nzé émbē nén bán dyam áde bad bébélé dós ákəə boj Dyöb ápwed bós, nédē né saké nsimé mós ápwédné bós. ⁷ Cheé-5 nén álúmtéé? Bad bé Israel bénkēnkudtē chōm éche békóó ahed. Bad ábe Dyöb ápwédé bēnküd chōm éche bēhédé'áá, boj ábíníí, nlem mēnləl bós á abum. ⁸ Éténlédé á kálag e Dyöb nén bán

"Dyöb dēmbel bós edimdim.

Káəñne e'chii, béēnyinnēē, béewógné-'aá."

⁹ Dabidē mómpē anhób aá,

"Nkánne' nén meé ébel bwēm ábe é-wógte bós menyñge, bóbó é'bē bós nēe melám.

Nkânne nén meé, békwe, Dyöb ákógsen-ne b́, áyāle mekan míme bébeleé.

¹⁰Nkânne nén meé Dyöb ákwid b́ ndím ábel boḡ béhelé anyínen.

Nkânne nén meé ápēmted-te b́ nted míme ndélé míme ményəḡ b́ mbíd pónde ésyāāl.”

¹¹Né-ɔ́, nsedte nén meé ken áde bad bé Israel bēnkɔdté ekuu boḡ békwe, bēnkwē ne akwe ásyāāl-e? Aáy éesaá nē. Abel áde bēmbenlé mbéb dēmbēl Dyöb dēmbē bad ábe béesē bad bé Israel etál ákud e'soósoḡ, ábel boḡ bad bé Israel bébē kónjí. ¹²Akwē áde bad bé Israel bēnkweé, ápínidé bad bé nkōḡsé ábíní bésyāāl nsimé híin. Abé-'e áde bad bé Israel bémbē atóg áyāl e mekan mé edáədəḡ dēmpiinéd bad ábe béesē bad bé Israel nsimé n Dyöb. Nzé Dyöb áhele ápē bad ábe béesē bad bé Israel anamed nē, áde bad bé Israel bébéle mbéb, né chán-nō nnam mépəé abé míme ábeé áde bad bé Israel bésyāāl békudté e'soósoḡ.

Bad ábe béesē bad bé Israel béebāḡ kúmbe áyāle békúdé e'soósoḡ

¹³Chōm éche níhedé ahób nén bɔɔb, nyé bad ábe nyéesē bad bé Israel, nyéé nlanḡgé. Ndí mbapəe a nlomag a bad ábe béesē bad bé Israel, né-ɔ́ mbage' mímēm nsón edúbé ésyāāl. ¹⁴Kapóḡ nhelé mbēl bānned bé Israel bébē kónjí b́ doḡge á bad b́ompē békud e'soósoḡ. ¹⁵Abán áde Dyöb dēmbāḡgē bad bé Israel á yāl dēmbēl Dyöb dēntím ásē ne bad bé nkōḡsé bésyāāl. Bɔɔb-pɔ́, chán-nō ébēé áde Dyöb dékɔbpé bad bé Israel ámbid ámpē nēe ábē bad? Ébē byánán bad ábe bēwédé bépúúdé ámbid. ¹⁶Nzé bēbágé Dyöb eped é ewele é'sō nēe mendē, nē alúmte bán éché ewele ésyāāl édii éché. Nzé bēbágé-'e Dyöb nkaḡ ḿ bwel, né ngen ch́ompē edii éché.

¹⁷Bépagké doḡge á ngen á bwel é menzab ábe bēwéné, bēbādté á ngen é bwel é menzab ábe é'kwoge' á ahín-tē. Nyé

bad ábe nyéesē bad bé Israel nyédii nēḡ-gáne éché ngen é bwel bé ahín éche ch́ompē ekude mendíb míme mébídé á nkaḡ ḿ bwel é' bwām. ¹⁸Ngáne édii-'aá nē, nyéetāḡgenéé nēe nyédii kúmbe se nyénóné échíní ngen éche bésélé, nkóḡtéd. Nzé nyédé kúmbe nyéechatán nén bán saké nyé nyéchéḡḡgē nkaḡ boḡ nkaḡ ḿwó nchóngé nyé. ¹⁹Nyéhele nyékume' ekáá á tál bán bēhúde éché ngen ábel boḡ bēbáde nyé áhed. ²⁰Nē áde mbále. Bēhúde b́ áhed áyāle bēnkēndúbéé, nyé-'e bétímté nyé áhed áyāle nyédúbpe. Boḡ nyéebág kúmbe. Boḡ pen nyébē mbwóḡ. ²¹Néé Dyöb dénkēmbāḡḡgē bad bé Israel akógsen, b́ ábe bédé nēḡgáne ngen éche énsēbē abé, nyēwēmtan bán ábāḡ nyé akógsen-ne? ²²Nyēnyíne nén bán, ped póg Dyöb ábóó nlém, ped eníní-'e alélé áte. Alélé áte wéé bad ábe bépáné nzii boḡ abōḡné nyé nlém nzé nyédé nyéhíde' eche nzii. Boḡ nzé nyéehíde ch́, né áhūd nyémpe. ²³Nzé bad bé Israel ámpē bétédte ábab e'wúu bé nló áte boḡ bétímné Dyöb, Dyöb déttéd b́ ámbid ámpē. Awóó ngíne ábel nē. ²⁴Nyé bad ábe béesē bad bé Israel, nyé ábe nyédé nēḡgáne ngen e bwel bé ahín-tē, nēe Dyöb áhélé nyé ahúd á bwel bé ahín-tē, abádé nyé á bwel ábe bēwéné, nyēwēmtan bán éēhēlē-se atéd bad bé Israel átímed b́ ámbid áhed ámpē-ye? Bad bé Israel b́wó bédé nēḡgáne ngen e bwel echē énsébé abé áyāl e ábē bwel.

Dyöb áwóge' moosyāál ngól

²⁵A-baányan, nhede meé nyésōḡten dyam áde káḡḡne bɔɔb modmod éē-sōḡtēnēē, ábel boḡ nyéewémtán bán nyétómténé debyéé awóḡ. Nhede meé nyésōḡten bán e'lel bé nlém á abum ábe doḡge á bad bé Israel bēbē káḡḡ né bad ábe béesē bad bé Israel ábe bédúbē bésyāāl, bédúbpe. ²⁶Nén débenléd ábel

boŋ bad bé Israel bésyā̄l békud e'soó-son. Éténlédé á kálag e Dyöb nén bán, “Nsoode äbid a Zayon.

Äbödéd abé dé mbéb áde mbyaa ríme Jakobe ríwóó.

²⁷ Á póndé echě mébödédte rímbab mbéb dáo mépeé á nchemten ne bó.”

²⁸ Bad bé Israel bédé bad bé ekoyí bé Dyöb bəab áyāle béedúbpeé nkalaŋ rí bwām, nén ábénlédé ábel boŋ nyé bad ábe nyéesě bad bé Israel nyékud e'soó-son. Kénée édíí nê Dyöb ápwédé bad bé Israel, adíí adə́-’e bó áyāle melě ríme ámmwēē ne ábāb betaa. ²⁹ Nén áde áyāle nzé Dyöb apwédé mod boŋ anāmté mós, né apwedé, anāmté-’e mós. ³⁰ Bəod, nyēē nyēnwúén Dyöb nló áte, boŋ bəab awúien áde bad bé Israel béwúéné Dyöb nló áte, ábélé Dyöb áwóge nyé ngol, awóngén-ne nyé áwógen mós. ³¹ Né-ɔ́ bəab, bad bé Israel híin béwúéné Dyöb nló áte. Dyöb déwög bó ngol, awóngén-ne bó áwógen mómpē. Ábel nê ábel boŋ áwög bómpē ngol melemlem ngáne ánwögbé nyé bad ábe béese bad bé Israel. ³² Dyöb ábélé e’wúu bé nló áte é’ bad é’dé née é’hédé bó á mbwəg ábel boŋ áwög bó baásyā̄l ngol.

Bad bébe Dyöb mekenag

³³ Nyénone’ ngáne Dyöb ápédé nhon abé! Nyénone’ ngáne ábíí mam mésyā̄l, awóŋ-’e debyéé áde áchábé ámīn. Modmod ééhēlē-se asóŋtén ngáne Dyöb ábeleé mam. Modmod ééhēlē-se asóŋtén-ne nyaa eche Dyöb ábeleé mam.

³⁴ Éténlédé á kálag e Dyöb nén bán “Nzé-módé ahele se abíí mewēmten mé Dyöb.

Nzé-módé ahele aléb Dyöb.

³⁵ Nzé-módé akébě Dyöb chōm ábel boŋ Dyöb ásábe mós ámbīd.”

³⁶ Dyöb dáo áhóge bwēm ésyā̄l. Mós akə́ boŋ ábē bwēm é’syā̄l é’bé. Mós-’aá awóó ábē bwēm é’syā̄l. Ehúme ébē ne Dyöb á ngíndé ne á ngíndé. Ébē nê.

Nyaa echě éhednadté bán alongé á bad bé Krísto ábē

12 Né-ɔ́, a-baányan, ngáne Dyöb áwóge syánē ngol bwāmbwam, ncháa’ nyé meé nyébē née mende ríme méde á alongé. Mímē mende mėsāŋ, mékobned-te ne Dyöb. Nén dáo áde nyaa echě éhednadté bán nyébage Dyöb edúbé. ² Nyéehídé’ mbeltéd rí bad bé nkōŋsé. Boŋ nyémwe Dyöb áhəŋlen nyé nlém á abum, ábel nén nyéwōŋ abé dékōlē. Nê débēl nyéēsōŋtēn nyéhīdē-’e mam ngáne Dyöb áhedé. Nyéēbūi mboŋ, nyébíí mam ríme méwógte Dyöb menyinge, nyébíí-’e mam ríme métəŋgéné.

³ Ne nsimé ríme Dyöb ábáge me, nləŋge nyé nén meé, nyé modmod eenyíné yāl aá mótoŋtēnē abé tómaa ngáne módíí. Boŋ mod-té ányīn yāl ngáne ákóó abé. Mod-té ányīn yāl nchoo ne nde echě Dyöb ábáge mós née mod awě adúbpe. ⁴ Yāl e moonyon edíí póg, ewóó pág ne pág, pág téé-’e ewóó ríme nsón. ⁵ Melemlem nê dáo édíí ne syāā bad bé Krísto. Debuú áte boŋ dedíí yāl póg ne Krístə, syāā modmod eésaa ne mós mwēn. ⁶ Dyöb ábénlé rímē nsimé ábe syánē mod té echě nde, ékábné-’e áte. Nzé Dyöb ábáge mod nde áhób mekan á dīn á Dyöb, ane mod áhōbē’ rímē mekan nchoo ne adúbe áde áwóó. ⁷ Nzé mod awóó nde ábele bad, ábenle bó. Mod awe mós-’e awóó nde áyáged, áyágte bad. ⁸ Mod awě awóó nde áwéd bad nlém á abum, áwéde bó nlém á abum. Mod awě awóó nde ábíded chōm á ekáá áwōŋgen bad, áwōŋgan bad, eénōnē ámbīd. Awě awóó nde ályáged bad, ályágte bad nyaa echě etəŋgéné. Mod awě mós-’e awóó nde áwóg bad ngol, áwóge bad ngol ne menyinge.

⁹ Mod téé ákoŋ bad adəŋ. Mod téé ákə ebébtéd. Mod téé ásum mekuu ábel dyam á bwām. ¹⁰ Mod téé ádəŋ mwānyan ne nlém nsyā̄l. Mod téé ábage waáb edúbé tómaa ngáne ábágeé eche

yäl. ¹¹Mod eéchēdē yäl âbel nsôn. Mod téé áwēd mekáá áte, ábenle-’e Sângwéé ne nlém ísyāäl. ¹²E’lyóg bé nlém ábe mod téé awóó ábēen b́ menyinge. Mod téé áched yäl á metake-tē. Mod téé áwesēn-ne á mekáne-tē. ¹³Átintē e nyé bad bé Krísto, nzé nyé mod nhóg atógé chǒm, waáb awē awóó ch́ awónghén ḿ. Kénzēé awē apedé áwēn, nyékōb ḿ nken bwām.

¹⁴Nyékānne nén bán Dyöb ánamed bad ábe bēhédé nyé á meséb. Nyékānne nén bán békud ebómán, nyékānne dásō bán Dyöb ánamed b́. ¹⁵Nyewōg menyinge ne bad ábe bēwógé menyinge, nyéleb-pe ne bad ábe bélebe’. ¹⁶Nyébē nsəl nhóg ne nhóg ne aníníí. Nyéēnyēnē dúu ámin. Nyébē echoḡ ne bad ábe béesē dyamdyam. Mod eewémtán aá mó-tōmtēnē debyéé awōḡ.

¹⁷Nzé mod abelé we mbéb weétimtán ḿ mbéb. Boḡ pen etāḡghéné éwēmtán âbel mboḡ á’sō é’ bad bésyāäl. ¹⁸Mod téé áhed nzii âbē nsəḡ ne moosyāäl. ¹⁹A-baányəḡ, nzé mod abelé nyé dyam dé mbéb, nyé bēn nyéētimtán ḿ. Nyétéde Dyöb dēn ákóḡsēn ḿ. Nhóbe nén áyāle, éténlédé á kálag e Dyöb nén bán, Dyöb áhōbē aá, “Me-éé ntimtan mbéb ké íhéeé ímē mod ábélé. Me Sāḡgwéé me-éé nhóbe’.” ²⁰Éténlédé á kálag e Dyöb hǒm dēmpēe pen bán, “Nzé nzaa ewag ábōḡ bad bé ekoyí, ehé b́ ndyééd, nzé píđ ekóbé b́, ébe b́ chǒm éche bémwákē. Nzé ebelé nē, ekwáḡte b́, bēhedé-’e nzii eche bēhəḡlanné.” ²¹Mod eémwāḡse mbéb ínkamlán ḿ. Boḡ ímmēn mboḡ ítōm mbéb áte.

Nyébage benkamlene edúbé

13 Mod téé áwóḡne benkamlene ábe békamlan ḿ. Áyāle nkamlen ké nhóg méesaá ímme Dyöb déetíideé. Dyöb d́-’aá ábánné benkamlene bésyāäl á atii. ²Né-’áá, kénzēé awē eewóḡné’ mod awē akamlan ḿ, né eewóḡnéé ntíí í

Dyöb. Bad ábe bébele nē, bēhedte yäl nkóḡsēn. ³Bad ábe bébele bwām, bēewōḡēē benkamlene mbwōḡ. Boḡ bad ábe bébele ebébtéd b́ó bēwóḡe benkamlene mbwōḡ. Nzé weéhēdē weé móbāḡ nkamlene, ébelé mekan mé bwām. Nzé ebelé nē, né ákēmtē we. ⁴Nkamlene adí mbālede a Dyöb awē Dyöb ábánné áwōḡḡen we. Boḡ nzé ebele mekan mé mbéb étāḡghéné ḿ abán, áyāle ngíne echē áwóó ákóḡsēn bad eésaá ngēn. Adíí mbālede a Dyöb awē Dyöb ábánné ákóḡsēn bad ábe bébele mekan mé mbéb. ⁵Né-’áá, mod atāḡghéné benkamlene awóḡen, saké áyāle ábáa’é nkóḡsēn dēmpen, boḡ káḡḡne áyāle ábíí nén aá ímme nlém ílāḡgé ḿ aá mó-tāḡghēnē abel nē.

⁶Né-’aá, nyétāḡghéné tááse ámpē asaa, áyāle Dyöb d́ó bad ábe bésəḡte tááse bēbenléé. ⁷Nyésábpe mod téé chǒm éche nyétāḡghéné ḿ asábe. Ken tááseye, ké’e mōné ké íhéeé ímme bēlāḡgé nyé bán nyésábe áyāle bwēm ábe nyéwóó. Nyébáa bad ábe nyétāḡghéné abāḡ, nyébage-’e bad edúbé ábe nyétāḡghéné edúbé abe.

Nyédeḡ nhóg ne aníníí

⁸Mod eewánlé modmod alúm. Alúm áde nyé mod téé átāḡghéné awále adíí ádeḡ nhóg ne aníníí. Kénzēé awē adáó waáb, né alónté mbéndé esyāäl. ⁹Mbéndé edé nén bán, “Mod eekábé asón á ndáb e e’wóḡgé. Mod eewúé mod, mod eechíbé. Mod eesíídé chǒm é mod.” Échén mbéndé ne échíníí ésyāäl ch́ó éládné boḡ ébé mbéndé póg. Ene mbéndé edíí nén bán, “Dəḡ mwānyoḡ ngáne edáó echoḡ yäl.” ¹⁰Nzé mod adáó mwānyoḡ eébēlēē ḿ mbéb. Né-’áá, edəḡḡe élōnte mbéndé ésyāäl.

¹¹Ngáne nyébíí-’e nén bán pónđé emaa ape echē nyétāḡghéné akábned, nyétāḡghéné akábned, áyāle pónđé e e’soósoḡ eche syánē edé benben tómaa

ngáne énsēbēē abé áde dédúbpe Krístæ dúbpen. ¹²Ehíntén é máá ape, bín é'k-wógé asáa. Né-ɔ́, déte de mbeltéd mé mbéb ímme débélé'áá. Déwáa bwēm é' nzum áwan nzum e e'nyínen bé ekíde. ¹³Déwále abé á bwám née bad ábe bédé á e'nyínen bé ekíde. Nyéekāg á ngande éche bad bémwākē mīm boŋ mēkōbē bɔ́, nyéekábé mesón. Nyéebēlē-'e e'tongé é' mekan. Nyéeesenlé', nyéebāg-ke kón-jí. ¹⁴Boŋ nyéwōŋ abé áde Sāngú Yesu Krístæ. Nyéebāgē mekan mé esíí mé ekob é yāl etál, nyéebēlē ngáne échēn ekob é yāl éche ébelte nyé mbéb éhedeé aá nyébel.

Mod eekáádté waáb

14 Nyékobe bad ábe ádab adúbe déewúu'é áte. Nyéepēntān-ne t̄ŋgene mam ímme bēwémtné nēn bán bētāŋgéné abel, ké'e bētāŋgeneé abel. ²Adúbe áde donge á bad ábágé bɔ́ etál ádyé kéchéé boŋ bad ábe adúbe déewúu'é áte, bēedyākē donge á bwēm. ³Bad ábe bēdyāg kéchéé bēenyīnē bad ábe bēedyāg donge á bwēm nkóŋtéd. Bad ábe bɔ́-'e bēedyāg donge á bwēm bēekāádtē bad ábe bēdyāg kéchéé áyāle bɔ́ moosyā́l békóbnédé ne Dyōb. ⁴Nzé-módé édíí ákáad mbalede a mod ampée? Eche Sāŋ chēn chɔ́ etāŋgéné ahɔ́b aá dyam áde ábélé ádé bwám ké'e déesaá bwám. Boŋ Sāngwéé eche ngíne éwōŋgēn ane mbalede ábel dyam á bwám. ⁵Bad behóg bētédé donge dé e'pun bán ádé etógnén tómaa ábíníí e'pun. Bad behóg-ke bētédé nēn bán e'pun é'syā́l é'díí nyaa póg. Mod-té átéd nēn aá kéchéé éche mówémtné, etāŋgéné ne mɔ́. ⁶Bad ábe bētédé bán epun ehóg édé etógnén tómaa ábíníí e'pun, bébele nē ábe Sāngwéé edúbé. Bad ábe bɔ́-'e ámpē bēdyāg kéchéé, bómpē bébele nē ábe Sāngwéé edúbé áyāle béságnan Dyōb áyāl e ene ndyééd. Bad ábe bɔ́-'e bēedyāg donge á bwēm,

bómpē bébele nē ábe Sāngwéé edúbé, béságnan-ne Dyōb. ⁷Syānē modmod eesaá á alongé ne mɔ́ mwēn, modmod eewág-kaá ne mɔ́ mwēn. ⁸Nzé dedé á alongé, né dedé á alongé ábel ngáne Sāngwéé áhedeé. Nzé dewédé-'e né dewédé áwóged Sāngwéé menyīnge. Né-ɔ́, ken dedé á alongé, ké'e dewédé, á mekáá ímme Sāngwéé dɔ́o dédíí. ⁹Nzom eché ekáó boŋ Krístæ awé, ápūū-'e, abé á alongé, edíí ábel boŋ ábē Sāngwéé awé bad ábe bēwédé ne ábe bédé á alongé. ¹⁰Cheé-ɔ́ ékáó boŋ ékáádtē mwānyoŋ? Ké'e, cheé ékáó boŋ ényīnē' mwānyoŋ nkóŋtéd? Ébíí nēn wéé syānē moosyā́l deétyēem á nkáásé á'sō é' Dyōb. ¹¹Éténlédé á kálag e Dyōb bán, "Dyōb áhɔ́b aá, ngáne nídíí á alongé, moosyā́l atāŋgéné me mebóbóŋ abwóge, moosyā́l ákēnē-'e me aá me-éé ndé Dyōb." ¹²Né-ɔ́, syānē mod téé deétyēem á'sō é' Dyōb, áláa mɔ́ chōm té eche débélé.

Mod eébelté mwānyoŋ mbéb

¹³Né-ɔ́, syānē modmod eekáádté waáb, boŋ pen mod téé ámad áwē nlém-tē aá mɔ́tāŋgeneé dyam abel mbéd áde débél boŋ mwānyoŋ ákōd ekuu káa ahún á mbéb-te. ¹⁴Abé áde nídíí mod nhóg ne Sāngú Yesue, ábélé nkoó abíí nēn meé ndyééd ké póg eesaá eché eesaá á'sō é' Dyōb. Boŋ nzé mod adúbpe aá ndyééd edé eché eesaá á'sō é' Dyōb, eedyāg chɔ́. ¹⁵Nzé edyāg chōm ké éhéé boŋ nē ábele' mwānyoŋ aníníí ebébtéd, né weewānlēnéé mwānyoŋ edāŋge. Weémwāg-se chōm éche édyāgkē ebébed alongé áde mod awé Krístæ áwédé áwē nló. ¹⁶Weémwāg-se kunze eche éwóó néé mod awe adúbe áwúú áte, ébēl mod ábel mbéb, ábel boŋ bad bēhōbē' wē mekan mé mbéb áyāl. ¹⁷Saké adyé á ndyééd ne amwé á mīm dɔ́o ádé etógnén á nkam-

len ní Dyöb. Mekan míme médé etógnén médíí áwónj abé áde átáŋgéné á'sō é' Dyöb, ábē nsaŋ ne ábē menyíŋge míme níhúú ne Edəəđəŋ éche Éśáá. ¹⁸Kéŋzéé awě abenle Krístəə nē, akobnad á'sō é' Dyöb, bad ámpē bébelé bēhōb bán abele dyam á bwām.

¹⁹Né-ɔ́ syánē déwēd yǎl áte débele mekan míme mépəene nsaŋ, ne míme méwōŋŋan syánē áwēd nhóg ne aníníí áte. ²⁰Ehōb é ndyééd éebelé-se nyēbébed nsón míme Dyöb ábélé. Ndyééd ésyāəl éśáá á'sō é' Dyöb. Boŋ édé awusé ádyé kéchéé eche ébēl boŋ mod ampée ákwe. ²¹Ébóó mod eébelé' chōm éche éhele-se ébēl boŋ mwānyāŋ ákōd ekuu. Ken ádyé nyam-e, ké'ε ámwé mím, ké'ε ádyé kéchéé émpēe. ²²Kéchéé éche édúbpé tāŋgene mímén mekan, édíí átínté e nyé Dyöb. Nnam ne mod awě abíí aá mɔ́beleé dyam áde ádé mbéb tāŋgene dyam áde ámáá alúmed aá ábóó. ²³Boŋ kéŋzéé awě nlém níkwágladté á abum nén aá mɔ́wtāŋgeneé nyaa e ndyééd póg adyé boŋ átim chó adyé, né Dyöb déhōb aá abelé mbéb áyāle eébenledeé áde adúbe ábel chōm éche átāŋgéné abel. Nzé mod abelé dyam áde nlém níkwágladté mó á abum aá átāŋgéné káa déetāŋgeneé, né abelé mbéb.

Áwoged bad menyíŋge, saké échəd yǎl

15 Syánē awe adúbe áwúú áte, de-tāŋgéné nēe déwōŋgéné bad ábe adúbe déewúú' é áte. Deébelé mekan dásō nyaa echē ebōŋnéde syánē bēn. ²Syánē mod téé atāŋgéné nēe ábeleé mam nyaa echē ewógte mwānyāŋ menyíŋge, áwéd mó adúbe áte. ³Ké Krístəə mwēn eébele'aá mam dásō nyaa echē ewógte' mwēn menyíŋge. Boŋ abelé'aá ngáne éténléde á kálag e Dyöb nén bán “Nzyāŋ ésyāəl éche bad bésyáá'áá we, étímnéde me.” ⁴Mam mésyāəl míme bēntel

mó áyáged syánē. Nē démbē ábel dé-wōŋ e'lyóg bé nlém ábe é'húú ne eyale é Dyöb éche ébele boŋ déwesán, éwēde-'ε syánē nlém á abum. ⁵Nkānne nén meé Dyöb áde ábele boŋ déwesán, áde áwéde-'ε syánē nlém á abum, ábel nyébé á nchemten ne nhóg ne aníníí ngáne nyéhídeé Yesu Krístəə, ⁶ábel boŋ nlatén míme nyédíí mbel nyébé nsəl nhóg áken Dyöb, Sáá awě awed Sáŋgú Yesu Krístəə.

Nyékob nhóg ne aníníí

⁷Né-ɔ́ nyékob nhóg ne aníníí melem ngáne Krístəə ákóbé nyé ábel boŋ bad békene Dyöb. ⁸Nlāŋge nyé nén meé Krístəə atimé mbəlede a bad bé Israel, ábel boŋ álóned akag áde Dyöb dem-beé betaa. Nē dénlūmēd-te nén bán Dyöb ákale mbáale. ⁹Ampē-'ε ábel boŋ bad ábe béesē bad bé Israel, bébe Dyöb mekenag áyāle ngəl eche awóge bó. Né-'aá éténléde á kálag e Dyöb nén bán,

“Né-ɔ́ mēkēn we átínté e bad ábe béesē bad bé Israel,

mēkōn-ne nkāŋgé áken ádoŋ dín.”

¹⁰Éténléde ámpē nén bán,

“Nyé bad ábe nyéesē bad bé Israel, nyé-wógen bad bé Dyöb menyíŋge.”

¹¹Éténléde-'ε ámpē bán,

“Nyé bad ábe nyéesē bad bé Israel, nyékene' Dyöb,

bad bé nkōŋsé bésyāəl-le békene mó.”

¹²Nkal é'dəəđəŋ Yesayaa mómpe ahóbé ngáne éténléde bán,

“Mod ábid á nchyáátén míme Jese

awě ápē ákamlen bad ábe béesē bad bé Israel.

Áwē-'aá bad ábe béesē bad bé Israel bésúmmé nlém.”

¹³Nkānne nén meé, Dyöb áde ábage' e'lyóg bé nlém ábel nyélōn ne menyíŋge mésyāəl nyébé-'ε nsaŋ áyāle adúbe áde nyédúbpé. Nē débēl ngíne e Edəəđəŋ éche Éśáá ébēl áden adúbe dékwogé' akwog ne akwog.

**Nzɔm echê ekáɔ boŋ
Paale átelé' enén kálag**

¹⁴ A-baányan, mmén mbíí bwâm nén meé nyé bèn nyêwóó nlém ín bwâm âbel mam ímme Dyöb áhedeé aá nyébel, nyésóŋténé-'e mam bwâm, nyékwognéd-te áyóged nhóg ne aníníí. ¹⁵ Boŋ kénê, donge á mekan áde áde íténlé nyé á kálag-tê wén. Ntelé mɔ, ákamten nyé ímém mekan mésyóál ésebán mbáa' dyamdyam. Nsimé ímme Dyöb ábágé me mɔ mbélé boŋ ítelé ímmén mekan. ¹⁶ Dyöb ábágé me ímê nsimé âbé mbølede awe Yesu Krístæ, ákale bad ábe béese bad bé Israel nkalan ín bwâm. Mbele ímmén nsón née prise ákal nkalan ín bwâm ímme íhúú ne Dyöb, âbel nén bad ábe béese bad bé Israel bébê mende ímme mbágé boŋ mékobnéd á'só é' Dyöb. Dyöb dékob bó áyāle Edæódəŋ éche Ésáá ébéle básáá á'só é' Dyöb. ¹⁷ Né-ɔ, ngáne ndíí ne Yesu Krístæ, nwóó nzɔm ákum ekáá á təl áyāle nsón ímme ímbenléé Dyöb. ¹⁸ Méehēlē-se nhób dyamdyam démpeé éetóméé áhób təŋgene nsón ímme Krístæ ábéle boŋ íhel abel, âbel bad ábe béese bad bé Israel bébele ngáne Dyöb áhedeé aá bébel. Mekan ímme íhóbé ne ímme mbélé mɔ méde mekan ímme bétəŋgéné ahób ímme bétəŋgéné-'e abel. ¹⁹ Membēl ímme mam á ngíne e e'chemléd ne menyáké, ne á ngíne e Edæódəŋ é Dyöb. Nén dēmbēl menkāl Nkalan ín Bwâm ímme Krístæ bwâm ngáne íkágé'áá bootya á Jerusalem ápe á mbwóg e Ilirikum. ²⁰ Nkénwōŋ nlém ákal Nkalan ín Bwâm mebwóg ímme modmod éēpēdēē mbēd átúb dín áde Krístæ. Membel nê âbel boŋ meékāg wée mod ampée ámaa nsón abooted. ²¹ Nén áde ngáne éténlédé á kálag e Dyöb nén bán, "Bad ábe béewógé née béhóbé áyāl echê, bényin, ábe bó-'e béewōgē áyāl echê mbēd, básóŋtén."

Paale abelé ntii áke á dyad á Roma

²² Ímmén meke ímme íkágé'áá mɔ mékáɔ boŋ meéhēlé ape áwēn. ²³ Boŋ bɔɔb, ngáne ímmádé nsón échén ped é mbwóg, nwóó nlém áte bwāmbwam ápe áwēn, ngáne íkénwōŋgē mwé álon. ²⁴ Mēbwē áwēn nzé nkag á lon á Spen. Nwóó mewēmten meé mēnyin nyé nzé nkag, meé nyéēwōŋgēn-ne me áke áwed. Boŋ pen, mēdyéé ne nyé mwāmpin, dehdédéé nhóg ne aníníí nlém, boŋ íkag. ²⁵ Boŋ bɔɔb, ndé á nzii áke á Jerusalem áke déwōŋgen bad bé Dyöb ábe bédé áwed. ²⁶ Bad bé Krístó ábe bédé á mbwóg e Masedonia ne á mbwóg e Akaya bényiné nén bán ébōŋ bán bēlad mɔné bēlome betóótōkē bé bad ábe bédé átintē e bad bé Dyöb ábe bédé á Jerusalem. ²⁷ Bényiné nén bán ébóó bébel nê, bán bétəŋgéné bó áwōŋgen. Ngáne édíf bán nnam ímme Dyöb ábágé bad bé Israel, bébenlad mɔ ne bad ábe béese bad bé Israel, ébóó bán bad ábe béese bad bé Israel bómpē bēwōŋgen bad bé Israel bwēm nēŋgáne medyé, mɔné ne mbóté. ²⁸ Nzé ímmádé ímmén nsón á Jerusalem, áde ímmáá bó mɔné abe ímme bēládte bó, mēhidé áke á lon á Spen. Ene pónde dɔ-'áá métyēemmē ányin nyé. ²⁹ Mbíí-'e meé nzé mpedé, échēm epe ébēl nyéekúd nnam ímme Krístæ ímme ílóné mbon.

³⁰ A-bānned, á dín áde Sāngú Yesu Krístæ, ne áyāle edəŋge éche éhúú ne échē Edæódəŋ, ncháa nyé nén meé syāné délad mekáá déwēd me akānned nén bán Dyöb áwōŋgen me. ³¹ Nyékānne nén bán Dyöb áncn me âbel nén bad ábe bēdúbpe Krístæ béebelé me dyam dé mbēd ké ahóg nzé ndé á Judeya. Nyékānne-'e nén bán mɔné ímme mékiinédte betóótōkē bé bad átintē e bad bé Dyöb á Jerusalem, bēkob mɔ. ³² Ámbid enē dɔ mépeé áwēn ne menyinge, nzé Dyöb áhede aá ébē áned, âbel boŋ íkóme

áte nze ndé ne nyé. ³³Dyöb dé nsaj abê ne nyé moosyöäl. Ébê nê.

Paale alómmé baáb melenten

16 Ndóá meé nyébfí bán awe syánē mwānyaj a mmwaád Fibii, awě awōngan ábel nsón á mwembé míme ndé á dyad á Senkria, abele nsón m̄ bwām. ²Nzé apedé áwēn nyékob m̄ nken á dín á Sǎngú ngáne bad bé Dyöb bétǎngéné abel. Nyébe-’e m̄ nwōngen ké híhéé míme áhédné nyé. Nyébfí bán mómpē aké-wōngēn ekud é bad, awōngén-ne me ámpē.

³Nyénted me Priskaa b̄ nchóm Akwilaa ábe syáábō sébelé’ nsón míme Yesu Krístæ. ⁴Bēnkwentén awě á nló m̄mēm. Nságnan b̄. Saá-kaá mwēmpen nságnan b̄, boŋ kǎŋne mwembé mímé bad ábe béesē bad bé Israel n̄syöäl, b̄mpē béságnan b̄. ⁵Nyénted me kǎŋne bad bé mwembé míme mbome’ áwab ndáb.

Nyénted me awem nsón-a-nlém, Epanetuse, adíi mod awě abédé mod a’só ádúbe Krístæ á mbwóg e Esia. ⁶Nyénted me Maria, akébel nsón bwāmbwam átíntē echēn. ⁷Nyénted me kǎŋne Andronikuse b̄ Junia, ábe syáábō sédē bad bé Israel, bēmbē-’e á mbwóg ne me. Bébyééné bwām átíntē e bembapee bé nlomag, bēndübē-’e Krístæ boŋ médübē.

⁸Nyénted me Amplatuse, adíi mod awě adé awem nsón-a-nlém awě ndóó á dín á Sǎngú. ⁹Nyénted me kǎŋne Ubanuse awě syáábō sébenle’ Krístæ nsón. Nyénted me kǎŋne Stakise, awem nsón-a-nlém. ¹⁰Nyénted me Apelese, awě m̄mē mbeltéd m̄ bwām n̄nyínnédé nēn bán n̄kóbnédé ne Krístæ. Nyénted me kǎŋne bad bé abum á ndáb áde Aristobuluse. ¹¹Nyénted me Herodyōne, awě adé awem mwānyaj a Israel. Bad ábe bédé abum á ndáb áde Nasisuse ábe bédúbpe Krístæ, nyénted me b̄ á dín á Sǎngú. ¹²Nyénted me

Trifane b̄ Trifosa, bebaád ábe bébenle’ Sǎngwéé nsón. Nyénted me Peseise awem nsón-a-nlém, awě akébel nsón bwāmbwam á dín áde Sǎngwéé. ¹³Nyénted me Rufuse, awě Sǎngwéé ápwédé ábele m̄. Nyénted me kǎŋne nyaá, atédé me nēe awe mwān. ¹⁴Nyénted me Asinkrituse, Flegōne, Hemese, Patrobase, Hemase, bānned bé Krísto ábe b̄ōbō bébome’. ¹⁵Nyénted me Filologuse b̄ Julia. Nyénted-me me bānned bé Krísto bé baachóm, Olimpase b̄ Neriusse ne mwānyaj a mmwaád ne bad bé Dyöb bésyöäl ábe bédé ne b̄.

¹⁶Nyéhē nhóg ne aníní t̄l ne edəŋge é Krístæ. Mwembé n̄syöäl n̄lómme nyé melenten.

Nlyógtén mé asóg

¹⁷A-baányaj, ncháa nyé me-’e nyétêd pónde ne bad ábe bépeene’ nkabén átíntē echēn, ábe bépante bad nzii. Bényógte nyé ayóge áde ápentan ayóge áde nyénsēbēē ayóge. Nyéehídé ábē bad. ¹⁸Nyéehídé b̄ áyāle saké awed Sǎngú Krístæ bébenleé boŋ pen mam míme mébōŋnedé bēn m̄ó bébeléé. Bényinte’ nsal áte, bēhóbē-’e mekan átéd bad ábe béēsōŋtān bwām nlém á abum. ¹⁹Bad bésyöäl bēwógé nyaa eche nyésúmē mekuu áhíd nkalan m̄ bwām. Né-’ó, mbééné nyé menyinge. Boŋ nhede nēn meé nyébfí ábel mekan mé bwām, híhedé-’e nēn meé nyéebíe’ dyamdyam t̄ngene abel dé mbéb. ²⁰Dyöb dé nsaj ákwógé Satane ahinten áwēn ekuu-sé. Nsimé míme awed Sǎngwéé, Yesu Krístæ mbē ne nyé.

²¹Timotie awě súmō sébele nsón, alómmé nyé melenten. Lusiose, Jasene, ne Sosipataa, bānned bé Israel b̄mpē bélómmé nyé melenten. ²²Me, Tetiusse awě ntenle’ Paale enén kálag, mēmpē nlómme’ nyé melenten nēe awen mwānyaj a Krísto. ²³Gayose alómmé nyé melenten. Áwe ndáb d̄ó sédíi, áhed-taá mwembé mbomeé. Erastuse,

nkoó-mɔné a dyad, ne Kwatuse, awed mwănyañ bómpe bélénté nyé. ††

Mekáne mé asóg

²⁵ Syánē débe Dyöb ehúmé áyǎle nén áwóó ngíne áwéd nyé adúbe áte. Nê dǎ- 'aá ménlāā' é nyé áde nkánlé nyé Nkalañ ín Bwâm tǎngene Yesu Krístə. Mmê nkalañ ndíí mbále echê Dyöb dênkoó' é se etún, ekênlúmédté bad. ²⁶ Boñ bɔɔb

alúmté syánē. Abídté mǎ áwéd bɔɔb ne mekan ímme bekal bé'dəádəñ bēntenlé á kálag e Dyöb. Abelé nê âbel boñ bad bé meloñ mésyǎǎl béwógne mǎ. Nén ábén- lédé ngáne Dyöb dénhǔbpē aá ébenléd. Mǎ adé á ngíndé ne á ngíndé. ²⁷ Dy- öb dēmpen dǎɔ áwóó debyéé ásyǎǎl. Débe mǎ mekenag áyǎle chǔm éche Yesu Krístə ábélé, á ngíndé ne á ngíndé. Ébê nê.^{¶¶}

††16:23 Donje á kálag dé'só ábádé nchoo 24: *Nê, nsimé ímme awed Sáŋgú Yesu Krístə mbê ne nyé baásyǎǎl. Ébê nê.* Kálag émpēé ébádé ímmén nchoo ámbid e nchoo 27.

¶¶16:27 Donje á kálag áwóó nchoo 25-27 hén ne ámbid e nchoo 14.23; émpēé éwóó mǎ ámbid e ímmén nchoo mwēmpen 14.23; donje áwóó mǎ ámbid e nchoo 15.33.

Kálag e'só echě Paale áténlé

Baá Kōrinto

Ndibned ní kálag

Kálag e'só eche Paale átélé, bad bé Krīsto ábe bédé á mwembé ní Kōrinto b́o àntelélé ch́. Paale átélé enén kálag t̃ngene ndutul éche bad bé mwembé békúdáá á alongé ádab, békudé-'e ndutul t̃ngene ádab adúbe. Póndé echě Paale átélé enén kálag, dyad á Kōrinto d́o ábédé nló ní dyad á mbwóg e Akaya á póndé e nkamlen e bad bé Roma. Ádê dyad démbyēēn bwāmbwam áyāl e mekan ñngáne nyongé echě etómnádtáá áwed, mekan mé mbwóg m̃māb bémbēēn ḿo kúmbé, abel dé mekan mé mbinde déntōm áte áwed, b́éb́énlé'áá-'e myōb híin.

Mekan m̃me Paale ákóo awéd áte médii nkabén ne mbinde e mekan éche édé á mwembé-te. Ahóbe káōngne t̃ngene nyaa echě bad b́enōnē e'wóngé, nlém m̃me bad b́ét̃ngéné awóŋ átíi ké dyam ábóo káa déeboó'é, nyaa echě Edáádōŋ éche É́sáá ébageé bad nde ne t̃ngene mpuu. Akoó alúmed áte ch́m éche nkalaŋ m̃ bwām ñh́bēé t̃ngene m̃m̃én mekan.

Á eped dyōm ne é'láán Paale ahóbe t̃ngene edōnge. Échê eped ch́-'aá bad b́étómténé abíi átíntê e enén kálag esyáól.

Nkabté d́ ní kálag

Ndibned 1.1-9

Nkabén m̃me ndé a mwembé-te 1.10-4.21

Mekan mé mbinde ne alongé á túmbé 5.1-7.40

Mbéltdé m̃ Bad bé Krīsto ne bad ábe b́eedúbpe Krīstā 8.1-11.1

Alongé á mwembé ne abele á Dyōb 11.2-14.40

Mpuu m̃me Krīstā ne m̃ bad bé Krīsto 15.1-58

Nde eche b́eládté bad bé Krīsto b́é Jerusalem 16.1-4

Mekan m̃me m̃enōne bad b́én ne nsógtēn 16.5-24

1 Me Paale, awě Dyōb ápwédé ábē mbapee a nlomag awě Yesu Krīstā ngáne Yesu Krīstā apwédé me ábē awě mbapee ngáne Dyōb déntí'í, me ne Sostene, awe syánē mwānyan, sēē sētēnlé nyé enén kálag. ²Mwembé m̃ bad bé Dyōb ábe bédé á dyad á Kōrinto, nyēē ñtenlé é enén kálag. Dyōb áchénlé nyé ábē ábē bad ábe b́ésáá. Asánté-'e nyé abé áde nyédíí ne Yesu Krīstā. Melemlem nê d́o ápwédé bad b́empēe ábe bédé h́m-téé, ábe b́ebenlad d́in áde awe syánē Sāngwéé, Yesu Krīstā. Adíi awab Sāngwéé, abé-'e awe syánē. ³Nsimé ne nsañ m̃me ñh́úu ne Dyōb, Titéé awéd ne m̃me Sāngú Yesu Krīstā, m̃bê ne nyé.

Paale aságnan Dyōb áyāl e mwembé ní Kōrinto

⁴Nságnan Dyōb póndé téé áyāl echên, áyāle nsimé m̃me ábágé nyé mbwiined ne Yesu Krīstā. ⁵Abé áde nyédíí mod nh́og ne Yesu Krīstā ábélé Dyōb ábágé nyé ch́m ésyāól nyaa echě elóné mbon. Abelé nyékale m̃mē nkalaŋ nyaa eche ehednad, nyésóŋténé-'e mam mésyāól bwām t̃ngene m̃mē mekan. ⁶Nén álúmte bán nkalaŋ t̃ngene Yesu Krīstā m̃me sékánlé nyé níkóo nyé asól á nlém-tê. ⁷Né-ɔ́, nyéetógéé nde ké póg ábele Dyōb, ngáne nyésinéé pón-dé eche Sāngú Yesu Krīstā álúmédte yāl. ⁸Sāngú Yesu Krīstā mwēn-éé ábēl adúbe áwúu nyé áte káōngne á asóg dé nkōŋsé ábel ñn á epun éche ápreé ákáad bad, bad b́éēh́ōbē bán dyam dé mbéb ké ahóg áde áde nyébélé. ⁹Dyōb ábele' ngáne áhóbé aá ḿōbēl, ḿo apwédé-'e nyé ábē mod nh́og ne awe Mwān, Yesu Krīstā.

**Paale aá nkabén méēbāg
átintê e bad bé Dyöb**

¹⁰ A-baányan, ncháa' nyé á dñn áde Sāngú Yesu Krīstə nēn mēé, nyé moosyáál nyépe á nchemten áyāl e kéchéé éche nyéhóbé ábel boŋ nkabén méēbāg átintê echēn. Boŋ pen nyébē mod nhóg á mewēmten ne áyāl e kéchéé éche nyéhóbé bán nyēbele'.
¹¹ A-baányan, nhóbe nēn áyāle bad ábe Kloo bēlāngé me bán nyé bēn ne bēn nyēsēnle'.¹² Chōm éche íhóbéé édíi nēn, átintê echēn, baahóg bēhóbé' bán "Ndíi mod awē ahíde ayóge áde Paale", doŋge bán, "Ndíi mod awē ahíde ayóge áde Apolose", ábíníi bán, "Nhíde ayóge áde Petro", bēmpēe-'e bán "Ndíi mod awē ahíde ayóge áde Krīstə." ¹³ Nédē nyēhede ahób bán Krīstə akābné áte-ye? Me Paale-éé bēmboméé á awóg á nló ímmēn'ε? Ké'ε á dñn ádēm, me Paale, dōw bēndusénné nyé? ¹⁴ Nságnan Dyöb nēn mēé menkēndusénné nyé modmod éetóméé Krispuse bó Gayos.
¹⁵ Né-ɔɔ, nyé modmod nyéehēlēē se nyéhób bán nyēkudé edusen á dñn ádēm. ¹⁶ (Mendusén kóŋne abum á ndáb áde Stefanuse. Méēkāmānnē pen me ndüséné mod ampée.) ¹⁷ Krīstə enkēnlómmé me ádusen bad. Boŋ pen anlóm me ákal nkalaŋ í bwām, menkāl-le mō ésebán mbenlad e'yale ábe é'lúmte debyéé á moonyoŋ. Nzé mbenléd e'yale ábe é'lúmte debyéé á moonyoŋ né nkalaŋ tñngene kwééd eche Yesue áwédé á awóg, méebáá dyamdyam.

**Paale aá Krīstə adíi
ngíne ne debyéé á Dyöb**

¹⁸ Dyam áde íhóbéé adíi nēn, nkalaŋ tñngene kwééd eche Krīstə áwédé á awóg ndíi chōm éche éde eyókéel wéé bad ábe béké á dñ á muú. Boŋ ne syānē bad ábe békūd e'soosōŋ, ímmē nkalaŋ ndíi

ngíne e Dyöb. ¹⁹ Éténlédé á kálag e Dyöb nēn bán Dyöb áhóbé aá, "Mēbel debyéé áde bad ábe bēwēmtan bán bēwóó debyéé ányinnēd nēn déesaá dyamdyam, mēlümēd-te nēn mēé bad ábe bēwēmtan bán bēbíi dyam, bēébíi'ε dyamdyam."

²⁰ Né-ɔɔ, éluímté nēn bán mod a debyéé eesaá dyamdyam, meléede a mbéndé a bad bé Israel eesaá dyamdyam. Bad ábe bēlānge bad mekan ne debyéé enēn pón-dé béesaá dyamdyam. Dyöb álúmté áá debyéé dé nkōŋsé adíi eyókéel ngēn.

²¹ Ngáne édíi bán Dyöb ábénlédé áde debyéé ábel boŋ bad bé nkōŋsé bēbenlád ádab debyéé ábíi mō, mō Dyöb amaá atíi áá mōsōŋ alongé á bad ngáne bédúbpe nkalaŋ ímme sékaleé tñngene Krīstə. Kénéé bad ábe bēébíi Dyöb bétédé nēn bán pōle e e'yókéel é' bad chōw sékaleé. ²² Bad bé Israel bédə bán bényīn e'chemléd é' menyáké boŋ bédúbē, bad bé Grikia-'ε bēhede debyéé áde áchábé ámin. ²³ Boŋ sé pen, sékale nēn bán Krīstə, Ane-awē-Béwógté, anwé á awóg. Ne bad bé Israel, ímmē nkalaŋ ndíi dyam áde bēnkēndəngé awóg ne awóg dēn, ne bad ábe bó-'ε béese bad bé Israel, ímmē nkalaŋ ndíi eyókéel ngēn. ²⁴ Boŋ Dyöb áchénlé doŋge á bad ábē ábē bad. Bó doŋge á bad bédíi bad bé Israel, ábíníi-'ε bad bé Grikia. Ne ábén bad ímmē nkalaŋ ímme sékaleé ndíi Krīstə, mō adé ngíne e Dyöb, mō-'aá adé debyéé á Dyöb. ²⁵ Chōm éche ényīnnad nēe eyókéel é Dyöb étómé debyéé á moonyoŋ. Éche chō-'ε ényīnnad nēe ewōmwōm é Dyöb, étómé ngíne e moonyoŋ.

²⁶ A-baányan, nyékamten nyaa é bad éche nyébédé á pónde eche Dyöb áchénlé nyé ábē ábē bad. Bad bé nkōŋsé bēnyīn nyé nguse é bad nēe bad ábe bēwóó debyéé. Nyé nguse é bad nyébédé benkamlēne. Nyé nguse é bad nyēm-bíd á túmbé é benkamlēne. ²⁷ Boŋ Dy-

ōb ápwédé bad ábe bad bé nkōjsé bēntēdtē nēe e'yókél é' bad. Abelé nē ákwáged bad ábe béchágé yāl á nkōjsé-te nēn bán bēwóó debyéé. Dyōb dēmpwēd-te bad ábe nkōjsé ményinnē nēe bad ábe béesē etógnén. Ambel nē ákwáged benkamlene. ²⁸Dyōb dēmpwēd bad ábe bad bé nkōjsé bēnyinnē bán bédé nkōjtéd, ápwēd ábe bēnyinnē bán béesaá dyamdyam, bad ábe bēnyinnē bán béesaá dyam dé abelen. Dyōb dēmbel nē álúmed nēn aá mam míme bad bé nkōjsé bényíné bán médé etógnén, méesaá chōmchōm. ²⁹Ambēl nē ábel boŋ modmod eékūmē' ekáá á tāl á'sō é' Dyōb. ³⁰Chōm éche ábénlé nyé chōw ékóó boŋ nyēbé mod nhóg ne Yesu Krīstə. Mekan míme Yesu Krīstə āmbenlé, ne syánē, debíí bán ádíi debyéé á Dyōb. Nédē, Yesu Krīstə mō abelé boŋ syánē débélé mekan míme métəŋgéné, debé bad ábe bésáá, mō-'aá akōdté syánē á mbébtē. ³¹Né-ōw, éténlédé á kálag e Dyōb nēn bán "Kénzéé awē akume ekáá á tāl, ákume' ekáá á tāl dásō áyāle dyam áde Sāngwéé ábénlé mō."

Paale abēnlédé ngíne e Dyōb ákal nkalaŋ təŋgene kwééd eche Yesue

2A-baányan, áde m̀pédé áwēn ákale nyé nkalaŋ míme n̄hóbe mam təŋgene Dyōb,^{§§} meébenlád-taá e'yale é'mbáá ké'e debyéé ámbáá. ²Membel nēn áyāle áde mbédé átintē echēn memmád á nlém-tē nēn mēé méebenlé dyam démpēe éetóméé ákal nkalaŋ təŋgene Yesu Krīstə ne kwééd echē áwédé á awōg. ³Áde mbédé ne nyé menkēnkwoŋnédté mmēn ábel nsón, mbwōg mbédé me áte, nlém n̄hūnē-'e me á abum. ⁴Áde n̄'yógté'áá nyé, n̄kanlé-'e nyé, pōle echē n̄lāŋgé'áá nyé eebédeé pōle echē etéde bad nlém á

abum echē edé debyéé ámbáá áte. Meékanlé'aá-'e nyé ne debyéé ámbáá ábel nēn nyédúbe chōm éche n̄lāŋgeé nyé. Boŋ pen áde n̄kanlé'áá nyé nkalaŋ n̄ Dyōb, mekan míme n̄hóbe'áá mélúmté'áá bán ngíne e Edəóđəŋ é Dyōb edé áwēd-te. ⁵Meéhedé'aá meé nyédúbe nkalaŋ n̄ Dyōb áyāle mod ábénlédé debyéé ámbáá ákale nyé mō. Boŋ n̄hedáá meé nyédúbe m̄mē nkalaŋ ngáne Dyōb dēn ábénlédé eche ngíne ábel nyédúbe.

Debyéé áde áhúú ne Dyōb

⁶Kénē-'e ámpē, nzé sēdé ne bad ábe bémáá awúu áte á adúbe-tē, sēbelé sébenlád debyéé nzé sēkanle bó pōle. Áde debyéé pen déebāgkē debyéé áde mod a nkōjsé ábenlادتé. Déesaá-'aá debyéé áde ké benkamlene bé nkōjsé bé' chii bēbenlادتé. Ábē benkamlene bédíi bad ábe m̄mab nkamlen mēbēé á esōŋ é pondé. ⁷Debyéé áde sébenlادتé ádíi debyéé áde Dyōb ábágé sé. Sēkale ntíi n̄ kun míme Dyōb ábénlédé áde debyéé abel. Ngen e'só Dyōb dénkēnlúmedté modmod m̄mēn ntíi áte. M̄mēn ntíi míme Dyōb átíídé ahóbe aá syánē ámpē dēbē ásé e éche ehúmé á pónde echē ehúe'. Dyōb déntíi aá mōwbelé syánē nē se áde éehāgēē nkōjsé. ⁸Nkamlene a nkōjsé ké nhóg enkēnsōjténné ádén debyéé á Dyōb. Áyāle nzé bēnsōjtēn chōm éche Dyōb ábéláá, né bēnkēnwúú'é Sāngwéé a edúbé abome áde bēmboméé mō á awōg. ⁹Boŋ kénē-'e ámpē, éténlédé á kálag e Dyōb nēn bán, "Mam míme Dyōb ábóŋséné ábele ábē bad ábe bédáó mō, médíi mam míme modmod éēnyinēē mbéd, m̄mē modmod éēwōgēē mbéd, míme modmod éékāmtēnēē-'aá áwe nlém-tē mbéd."

§§2:1 Mam təŋgene Dyōb; doŋge á kálag dé'só áwóó: mam təŋgene mekan mé e'koŋnéd mé Dyōb.

¹⁰Mmén mekan mój Dyöb álúmté syánē. Échē edəádəŋ chój ánlōmmē álúmed syánē mmmén mekan. Edəádəŋ éñone mekan mésyəəl áte, ébíí-'e mekan mésyəəl, káŋne mekan mé Dyöb ríme mod éehelée-se awámsén asōŋten. ¹¹Modmod eebyéé'é mewēmtēn mé mod ampée. Edəádəŋ éche édé mod áte chój ébyéé' mmmē mewēmtēn. Melemlem nē dój modmod éebíí'é mewēmtēn mé Dyöb, étōmēé Edəádəŋ é Dyöb. ¹²Edəádəŋ éche syánē déwóó éhúú ne Dyöb. Deewóó'é edəádəŋ é nkōŋsé. Dyöb ábágé syánē échén Edəádəŋ ábel désōŋten mam mésyəəl ríme ábééné syánē mmmē nsimé.

¹³Né-ɔ́, séebēnládtē e'yale ábe moonoyŋ ábenladté áde debyéé áyáged bad. Boŋ sēbenlad e'yale ábe Edəádəŋ é Dyöb élyágté sé áhób. Sēbenlad e'yale ábe Edəádəŋ élanŋgé sé tŋgene rímmē mekan. ¹⁴Mod awē eewóó Edəádəŋ é Dyöb áte eedúbpéé mekan ríme Edəádəŋ é Dyöb élanŋgé bad áyāle anyíne mój eyókél. Ééhēlēé-'e mój asōŋten áyāle Edəádəŋ éche Éśáá chēmpen chój éwōŋgan bad ádol mekan mé Dyöb áte bwām. ¹⁵Mod awē awóó Edəádəŋ áte ádol mekan mésyəəl áte bwām. Boŋ modmod ééhēlēé-se asōŋtēn mewēmtēn ríme ane mod. ¹⁶Édé nēn ngáne éténlédé á kálag e Dyöb nēn bán, “Nzé-módé abíí mewēmtēn ríme Sáŋgwéé?

Nzé-módé ahele se aléb-pe mój?”
Boŋ syánē dewóó mewēmtēn ríme Krístə.

Paale aá bembəlede bé Dyöb bój bój moosyəəl bédíí

3A-baányanŋ bé Krísto, meéhele'aá sé nlláá nyé mekan ngáne nlanŋgé bad ábe adúbe ádāb áwúú áte áyāl e mekan mé Dyöb. Boŋ nlanŋgé'aá nyé mam ngáne nlanŋgé bad ábe bēwóó mewēmtēn mé moonoyŋ a ekob. Nyēbédé nēe nkóál,

mentéd nyé nēe bad ábe bēmbootéd ábé mod nhóg ne Krístə. ²Abíí dój nkóál rímwáa'é, eedyákké ndyééd eché elélé. Né-'aá me-'e mēmbootédte nyé mam ríme méelele áte tŋgene nkalanŋ n Dyöb ayáged. Menkényágedté nyé mam ríme méwúú áte, áyāle ene pón-dé nyēnkēnkwoŋké ákob mój. Ké bój-pe nyéekwōgē ákob mój. ³Áyāle nyēdíí nyéhíde' mekan mé ekob é yāl, nyēwán-léné nhóg ne aníní kónjí, nyé bēn ne bēn nyéswantán-ne. Bój áde nyēdíí nyébeleé mmmén mekan éelūmtē bán nyēdíí nyéhíde échēn esíí é mekan mé ekob é yāl-e? A mbále, nyēbeleé nēe bad ábe bēwóó dás nsōŋten mój moonoyŋ. ⁴Chōm éche ékóá boŋ nŋhōbē nēn édíí nēn, átíntē echēn bad behóg béhōbe bán, “Ndíí mod awē ahíde ayáge áde Paale,” ábííí-'e bán, “Ndíí mod awē ahíde ayáge áde Apolose.” Enén ndín e mbeltéd elūmtē bán nyēwóó dás nsōŋten mój moonoyŋ.

⁵Bój-pe-ɔ́, nzéé Apolose ádíí? Nzéé me, Paale-'e ndíí? Bembəlede bé Dyöb ngēn bój sédíí. Sēwōngéné nyé ádúbe Krístə. Sé mod téé abele nsón ríme Sáŋgwéé ábágé mój aá ábel. ⁶Ndíí mod awē awéné mbál-e-bū, Apolose-'e mój adé mod awē asyáge'aá ene mbál mendíb áyāl, boŋ Dyöb dój dēmbél boŋ mbál níkwoge' saké sé. ⁷Né-ɔ́, mod awē awéné ne mod awē asyáge mendíb bój modmod béesaá etógnén. Mod awē adé etógnén adíí Dyöb. Mój abele boŋ mbál níkwoge'. ⁸Mod awē awéné ne mod awē asyáge mendíb bébeleé nsón nhóg, Dyöb désābē-'e bój mod téé nchoo ne nsón ríme ábél. ⁹Bembəlede bé Dyöb ábe bébele nsón nhóg bój sédíí. Nyé bad ábe nyēdúbpé-'e nyēdíí nēŋgáne nzag eché Dyöb áwóó. Nhele nŋhəgtēn-ne nyēmpē ábé nēŋgáne ndáb eché Dyöb álóó'é.

¹⁰Mbēnlédé nsimé ríme Dyöb ábágé me ábel nsón nēŋgáne nllóó-ndáb awē awóó debyéé álōŋ ndáb. Mensáá nsón

ń Dyöb átíntê echên, bembølede bém-
pēe békēenē nsón míme nsáádé á'sō. Boŋ
kénzée awē alóo' atəngéné atéd pón-
dé ngáne álóo' é ámin e nsón míme bé-
máá asáa. ¹¹ Áyāle modmod ééhēlē-se
ábel nsáaned mémpēe éetómēe míme m-
máá abel. Mmē nsáaned nídí ayōge áde
ń'yógté nyé təngene Yesu Krístə nén
mēé, Dyöb ásoo' áded alongé mbwi-
ined ne Yesu Krístə. ¹² Doŋge dé be-
mbølede bébenlad bwēm nēngáne gól,
sílva ne meláá mé etógnén ákēen mímē
nsón á'sō. Bembølede bém-pēe-'e bében-
lad bwēm bé nsón bém-pēe ábe é'bídé
áyā e mel, ne ábe é'dé byaá, ákēen nsón
á'sō míme bésáádé. ¹³ Póndé ěpě echē
moosyāēl ányinnē nyaa e nsón echē mod
téé ápédé abel. Áyāle á epun éche Yesue
ápéé ábidēd mam mésyāēl áwed. Ébē
nēngáne mod awē ahédé bwēm á dū,
boŋ muú mbēl anyín éche éhele-se éhyāŋ
ne eche éehelē-se éhyāŋ. ¹⁴ Nzé nsón
míme mbølede ábélé ámin e nsón míme
bémáá asáa méehyáa, né ákud nsábe.
¹⁵ Boŋ nzé nsón míme mbølede ábélé
ámin e nsón míme bémáá asáa níhyáa, ane
mbølede éekudté chōmchōm, boŋ kéné,
mwēn ádí abé mod nhōg ne Krístə.
Boŋ pen ábē nēngáne mod awē abídné
mehélé á ndáb-te echē ehyaá. Ádí abé
á alongé boŋ chōm ésyāēl éche áwóó é-
mad ahyāŋ.

¹⁶ Ndúbpé mē nyēbí bán nyēdí abón
áde Dyöb ádyē' é áte. Edəðəŋ é Dyöb
édé átíntê echên. ¹⁷ Kénzée awē abé bte
abón á Dyöb, Dyöb débēbēd ane mod,
áyāle nén wēe Dyöb ádyē' é ádí hōm áde
ádé ngəŋgú. Nyēbēn-naá nyēde áde hōm
áde áde ngəŋgú.

¹⁸ Modmod eédōgē yāl. Kénzée awē
awémténé átíntê echên aá mōwō de-
byéé á nkōŋsē-te wén, átímed yāl eyókél
é mod ábel boŋ ákoŋ debyéé awōŋ.
¹⁹ Nlāŋge nyé nén áyāle, dyam áde bad
bé nkōŋsē bényíneé bán áde debyéé dō
Dyöb ányíneé nēe eyókél é akan. De-

bí bán nén áde mbále áyāle éténlédé
á kálag e Dyöb nén bán, “Bad bēwēm-
tan bán bēwóó debyéé boŋ Dyöb áben-
lad ádab debyéé dēn ákób ádab akwáb.”
²⁰ Éténlédé ámpē nén bán, “Sāŋgwéé abí
aá bad ábe bēwēm tan bán bēwóó debyéé
ádab debyéé déesaá dyamdyam.” ²¹ Né-
cō, modmod eékūmnē baānyoŋ ekáá á
tāl, áyāle nyēé Dyöb ábágé bwēm é'syāēl.
²² Dyöb álómé me, Apolose ne Petro á-
wōŋgen nyé. Bwēm é'syāēl ábe Dyöb
áhágé á nkōŋsē, abagé nyé bō ábenled.
Ké nyēbē á alongé ké'e nyēwé, Dyöb
ábélé nē á mboŋ mímēn. Mekan-ne míme
mébenlad ne nyé bōb ne míme mébenléd
ne nyé á póndé eche ehúe' á'sō, médí
á mboŋ mímēn. Ábén bad bésyāēl ne
ábén bwēm é'syāēl Dyöb ábágé nyé bō.
²³ Nyēdí bad ábe Krístə, Krístə mō-'e
abé ane awē Dyöb áwóó.

Paale aá Dyöb ápwédé bō ábele Krístə

4 Nyétéd sé nēngáne bad ábe bébenle
Krístə, ábe Dyöb ábélé aá bélāŋge
bad mekan mé e'koŋnéd. ² Chōm éche
éhednad bán éché ndín é bembølede
bébel édí ábel nsón bwām míme echab
sāŋ ábágé bō aá bébel. ³ Boŋ me mee-
wóo' é póndé ábel ne kéchéé éche nyé
ké'e mod ampēe áwóó áhōb təngene nsón
míme Dyöb ábágé me aá mbel. Ké mmēn
meehōbēé təngene nsón míme mbelēé, ké
mbóó ké'e méeeboo' é. ⁴ Meenyíneé awusé
ké ahōg áyā e nsón míme mbelēé boŋ
nē déélūmtē nén bán chōm ésyāēl éche
mbelēé étəngéné. Sāŋgwéé mwēmpen mō
abí nsón míme mbelēé, ké ítəngéné
ké'e méētəngeneé. ⁵ Né-cō, nyéehōb bán
mod abelē nsón m bwām ké'e abelē nsón
mé mbéb áde póndé éépēdē ábel nē.
Ene póndé ěpě áde Sāŋgú Yesu Krístə
ápéé. Áde ápéé, ábidēd bwēm ábe é'bédé
á ehíntén-tē á e'nyínen bé ekíde abíde-
te bad mewēmten áwed míme mod-
mod énkēmbí' é. Ene póndé dō-'aá Dyöb
dékēné mod téé ngáne ápédé nsón abel.

⁶A-baányan bé Krīsto, nhóbe' rmmén mesyāēl áyēl echēm ne Apolose áwōnggen nyé ásōñten. Ntéde sé bad bébe nēngáne eláñsén ábel nyéyáge e'yale ábe béhóbeé nén bán “Mod ábele dásō mekan rme meténlédé.” Modmod ekumné mod nhóg ekáá á tēl se ányíné aníníí nkōñté. ⁷Dyōb áhógé mod nhóg etógnén tómaa aníníí-yē? Cheé mod ádíí éche Dyōb dée-beleé boñ abé? Cheé-ō mod ákuménné ekáá á tēl, áde édíí bán kéchéé éche mod ádíí Dyōb dōo ábélé mō?

⁸Bōob nén nyēlūmte byánán nyēwóo chōm ésyāēl éche nyétógnéné. Nyēlūmte byánán nyēsudé nhōn. Nyētēdté sé bem-balede, nyé bēn nyēwēmtan bán nyédíí kēñ. Mendōñ nén meé nyékoñ kēñ abé ábel boñ sémpē sékamlan ne nyé. ⁹Nwēmtan nén meé Dyōb ábélé aá sé bem-bapee bé nlomag sébē nēngáne bad ábe béesé etógnén átīntē e bad. Sēdíí nēngáne bad ábe bétómté mbakú bán bēwē. Nhóbe nén áyāle bad bésyāēl bēnōne sé ányín chōm éche ébenlad ne sé. Saá-kaá bad bēnpen boñ kóññ ne ángel éñne sé. ¹⁰Bad bényíne sé nēe e'yókéł e' bad áyāle sébenleé Krīstā. Boñ nyēpen nyēwēmtan bán nyēwóo debyéé áyāle nyédíí nhóg ne Krīstā. Bad bēwēmtan bán séewóo'é ngíne ábel dyamdyam boñ nyēwēmtan bán nyēwóo ngíne echē ehúú ne Dyōb. Bad béebagéé sé edúbé boñ bébage nyé edúbé. ¹¹Kóññe ne bōob, séewóo'é chōm éche sédyággē ne éche sémwággē. Séewóo'é mbóté éche ékwógé sé ahé. Sēyōggē mbéte akud á mekáá mé bad. Séewóo'é wēe sédyē'e. ¹²Sēbele ntū í ngíne ábel boñ sékud chōm éche séwōnganné échēd yāl. Nzé bad bésyā' sé sēlānge bō bán mekan mébéen bō bwām. Nzé bad bébele sēkude metake, sēwesān. ¹³Nzé bad béhóbe sé mekan mé mbéb áyāł, sēhóbe bō mekan mé bwām áyāł. Ké bōob bad bēdíí bényíne sé mbinde áwab dīd-te. Séesaá dyam dé abelen áwab.

¹⁴Ntele nén saké áwóged nyé e'sōn boñ ntenle nyé álēb nyé tēngene mekan rme nyétōngéné abíí. Áyāle nyédíí nēngáne ábēm bán ábe ndóó. ¹⁵Kénéé édíí bán nyēwóo bemeléede bé Krīsto híin, mod nhóg mwēmpen mō adé nēngáne sáá awēn. Apeen áde mpíínédé nyé nkalañ rñ bwām ábélé ndíí nēngáne sáá awen a Krīstā. ¹⁶Né-ōó, ncháa nyé nén meé nyébele mekan rme mémpē mbelēé. ¹⁷Nén dōo ákóó boñ nílōmē Timotie áwēn. Adíí nēngáne awem mwān á dñn á Sāngú. Ndáó mō, ayōggē'e mekan abel ngáne éhednadté. Nzé apedé ákamtén nyé nyaa e alongé eche n-wóo nēngáne mod a Krīsto. Ene nyaa e alongé edé nchoo ne chōm éche n'yággē mwembé ké nñhéé rme nīkagké áte áyáged. ¹⁸Nyé doñge á bad nyēdé kúmbe, nyēwēmtān bán méepāá áwēn. ¹⁹Boñ nzé Sāngwéé akwēnténe, nkwogé ape áwēn. Ene pónde'-aá méhedté áte ábíí chōm éche ábē bad ábe bédé kúmbe békoo'é abel. Mébīí ké békōñté ngíne awóñ echē ehúú ne Dyōb ké'e nsāl ngēn mōo bébeleé áte. ²⁰Nkamlen í Dyōb méesaá chōm éche édé á nhóbtéd, boñ ndíí ngíne echē elūmte' á mbeltéd. ²¹Ahéé abōñnéde nyé, nyēdāó bán nzé mpedé áwēn nīkōgsan nyé áyāł e kúmbe eche nyédíí ké'e nyēdāó bán nzé mpedé nílūmed nyé nlēm mé edāñge, nñchedne nyé yāl?

Paale ahóbe tēngene akáb dé mesón á mwembé í Kōrinto

5 Nwógé nén bán mod nhóg átīntē echēn akábe asón, nyaa e asón echē ké bad ábe béebíí Dyōb béehelēé se békāb. Chōm éche nñhóbeé édíí nén meé, mod nhóg átīntē echēn akábe asón ne sáá mwaád. ²Chán-nō nyéhele nyēbé kúmbe áde édíí bán ane mod rmmē mbéb nítōngéné nyé dásō ndutul awóged. Mō awē abele enén ndín e dyam, nyétōngéné nēe nyénáné mō átīntē echēn. ³Nhóbe

mɛ́ ɲébel nê áyāle kénée méesaá ne ɲyé, nkamtan ɲyé póndé téé. Nhóbe byánán ndé ne ɲyé nén mɛ́ mmaá mbakú atómed, ⁴ne kunze eche Sǎngú Yesu Krístə́ ábágé mɛ́, nhóbe nén mɛ́ nyékógsen ane mod awě abélé mímê mbéb. Nzé ɲyéládné, ébê byánán ndé ne ɲyé, awed Sǎngú Yesu Krístə́ ábe ɲyé ngíne ábel kéchéé éche ɲyéwémtné abel. ⁵Nhede mɛ́ ɲyébe ane mod á mekáá míme Satane ábel boŋ Satane ábébed échē ekob é yǎl. Kénée édíí bán Satane ábēbēd échē ekob é yǎl, Yesue ášōŋ échē edə́dəŋ á epun éche ápɛ́ ákáad.

⁶Nyéetəŋgené kúmbe abé. Nyébíi nén bán mbumé ní ngun ísonle' nzé béhéde mwǎ esulten áwēd-te, melemlen nê dɔ́ ane mod awě abelé mímê mbéb áhele ábel bad bémpēe bébel mbéb. ⁷Nyéhúd esulten é nchun ésyā́l, ábel boŋ nyébê nēŋgáne mbumé mékṓlê míme mééwóo esulten, né-'aá nyékóó abé. Nyéde nén áyāle Krístə́ anwé á nló mímēd. Mɔ́ ambé nēe Mwǎn-a-Ndyōŋ m mbód awě bēmbéé nēe mende mé ngande e Nnyíme-ámín, áyā́l e mbéb m bad. ⁸Né-ɔ́, nyéwōg menyíŋge ne ene ngande, esulten é nchun éebāg ámpē. Abé ádēd ábê póndé ésyā́l nēŋgáne abé á bad bé Dy-ōb, deébḗlê e'bébtéd é' mekan, deebébé-'e nlem á abum. Boŋ pen déwōŋ abé dékṓlê, déhíde Krístə́ ne nlem nhóg, dékale-'e mbále.

⁹Kálag echē mēnteléé ɲyé menláá ɲyé mɛ́ ɲyéehōŋné' bad ábe békábe mesón. ¹⁰Saké bad ábe béedúbpe Dy-ōb bɔ́ nhóbaá, kénée édíí bán bɔ́ doŋge á bad békábe mesón, bédé ngoód, bédé bechíb, doŋge ábenlé-'e myōb mé metóm. Weéhḗlē-se ebāŋ échén ndín é bad á yǎl káŋ né ehídté á nkōŋsé. ¹¹Boŋ bad ábe mēnteléé ɲyé mɛ́ ɲyéehōŋnē bédíi bad ábe béchágé yǎl bán bédíi bad bé Krísto boŋ békābē mesón, bébé ngoód, bébagé myōb mé metóm edúbé,

béhōbē bad mekan mé mbéb á yǎl, bémwāg mím bwāmbwam mékōbē bɔ́, bébé-'e bad ábe béchíbe'. Nyéedyág ké ndyééd ne échén ndín é bad. ¹²Mee-wóo' é kunze ké póg áhób mɛ́ békógsen bad ábe béesē bad bé Dyōb. Bad ábe bédé á mwembé-te bɔ́ nyétəŋgené akógsen. ¹³Dyōb dɔ́ dékáad bad ábe béesē á mwembé-te. Éténlédé á kálag e Dyōb nén bán, "Nyéhúd mod awě abele mbéb átíntē echēn."

Mod eesómne mwǎnyaŋ wée bad ábe béedúbpe Krístə́

6 Nzé ɲyé mod ké ahée awánléné mwǎnyaŋ a Krísto dyam, éékāg wée mod awě eedúbpe Krístə́ aá ákáad bɔ́. Boŋ pen áke wée bad bé Dyōb ábel bétimed bɔ́ ásē. ²Nyébíi nén bán bad bé Dyōb bɔ́ békāad bad bé nkōŋsé. Né-ɔ́, ngáne édíí bán nyéekāad bad bé nkōŋsé, nyétəŋgené nēe nyékáadteé mpíntéd mé mekan. ³Nyébíi bán syánē-é dékáad ángel. Nēe édíí-'aá nē, chán-nō déeheléé baá mam ábe bétoge mbóó átíntē echen mbwe-téé amad? ⁴Né-ɔ́, nzé échē ndín é mam épédé átíntē echēn, nyéētím chí nēe atéd, nyékēen wée bad ábe mwembé méetédēē nēe dyam bán bɔ́bɔ́ bémade ɲyé chí-ye? ⁵E'són ne ɲyé. Nédē modmod eésaá átíntē echēn awě awóó debyéé ákóm nsāŋ átíntē e mod bɔ́ mwǎnyaŋ ábe bēwánléné-ye? ⁶Boŋ mod atime mwǎnyaŋ akēen á kóte, bad ábe béedúbpe Dyōb békáadte-'e búmō.

⁷Asómēn áde nyésómneé nhóg ne aníníí á kóte álúmte bán nyékwédé ne akwe dēn. Éde mboŋ mwǎnyaŋ ápanen we tómaa we ákēen mɔ́ á kóte. ⁸Boŋ nyétíme nyēpanne, nyēdoge-'e nhóg ne aníníí, nyébele nē káŋŋne wée baányoŋ bé Krísto. ⁹Nyébíi nén bán bad ábe bébele e'bébtéd é' mekan béebáá á nkamlen ní Dyōb. Modmod eédōgē ɲyé. Bad ábe békábe mesón, bad ábe bébenle myōb mé metóm, bad ábe békábe mesón

á ndáb e e'wónggé, baachóm ábe bénan-nad baáb baachóm bémpēe, áben bad bésyāēl b́ modmod béebáá á nkamlen í Dyōb. ¹⁰Bad ábe béchíbe', bad ábe bédé ngoód, bad ábe bébágé yāl á amwé á mím, bad ábe béhóbe bad mekan mé mbéb á yāl ne bad ábe bédumne bad bwēm b́ modmod béebáá á nkamlen í Dyōb. ¹¹Nyé donje á bad nyēbeláá échen ndín é mekan. Boḡ á dín áde Sāngú Yesu Krístæ ne á Edæðdæḡ éche áðed Dyōb, béhúdé nyé mímén mbéb á yāl, nyédé bad ábe bésáá, Dyōb ábánné nyé néé bad ábe bésáá, nyèkōbnédé-'e á'-sō é' Dyōb.

Nyébenlad échen yāl ábe Dyōb edúbé

¹²Nyé mod nhóg ahele ahób aá, “Nwóó kunze ábel kéchéé éche ndáá abel.” Nê áde mbále. Boḡ pen saké chōm ésyāēl éche mod ábeleé éwōḡgan. Mod ahele ahób aá “Nwóó kunze ábel kéchéé éche ndáá abel.” Boḡ chōm ké éhéé éetāḡgenéé néé étedéé me ntāḡ. ¹³Mod ampée ahele ahób aá “Bébélé ndyééd áyāle abum, bébēl-le abum áyāle ndyééd.” Nê áde mbále. Boḡ Dyōb débēl ábē bwēm bépē á asóg. Dyōb dée-beleé alonjé á moonyoḡ aá bébenle mbinde é mekan boḡ abelé d́ aá bébenle Sāḡgwéé, Sāḡgwéé ḿ-'aá atogne yāl e moonyoḡ. ¹⁴Dyōb dēmpuúid Sāḡgwéé, nê d́-'aá ábenlédté eche ngíne ápuud syánē. ¹⁵Nyéebíí'é nén bán échen yāl ch́ó édé pág éche ébélé yāl eche Yesue-ye? Né-ḡḡ, nhele ntéd pág é yāl éche Krístæ boḡ nke nílatén ne yāl e akwalæ-ye? Éetāḡgenéé abé nê mbéd! ¹⁶Ké'e nyéebíí'é bán mod awē atédé eche yāl boḡ álatén yāl e akwalæ abelé búmō bétímé yāl póg-e? Éténléde á kálag e Dyōb nén bán, “Échē yāl ébe étim yāl póg.” ¹⁷Boḡ mod awē ḿ-'e adé nhóg ne Sāḡgwéé abele átím mod nhóg ne ḿ á

edæðdæḡ. ¹⁸Nyéewóó'é dyam dé abel ne mbinde é mekan. Mbéb ké nhéé mém-pēe míme mod ábeleé méenānéé eche yāl. Mod awē akábé asón abelé mbéb tāḡgene eche yāl. ¹⁹Nyéebíí'é bán échen yāl édíí abón áde Edæðdæḡ éche Ésáá édyeé'é áte-ye? Dyōb d́ó ábágé nyé échen yāl. Saké nyé nyēwóó ch́ó, Dyōb d́ó áwóó nyé. ²⁰Dyōb ácháné nyé ne nkun míme níchábé ámin. Né-ḡḡ, nyébenled échen yāl ábe Dyōb edúbé.

Paale alébe bad tāḡgene e'wónggé

7 Bḡḡb-pḡḡ, mēlāá nyé tāḡgene mekan míme nyétélé á kálag echē nyétén-lé me. Ébóó bán mod eewóó' mmwaaád.* ²Boḡ ngáne édíí bán akáb dé mesón ábúú áte bwāmbwam, ébóó bán mwenchóm téé áwōḡ awē mmwaaád, mmwaaád téé-'e awōḡ awe nchóm. ³Mwenchóm téé atāḡgéné ábelé' mekan míme mwenchóm atāḡgéné mwaád abele, mmwaaád téé-'e atāḡgéné ábelé mekan míme mmwaaád atāḡgéné nchóm abele. ⁴Mmwaaád mwēn eékamlánné eche yāl, nchóm ḿ akamlan ḿ, melemlen nê d́ó mwenchóm eékamlánné eche yāl, mwaaád ḿ akamlan ḿ. ⁵Nyé ábe nyēwóḡné, mod ké nhóg eebāḡné waáb e'noḡ é'sē, éetóméé né nyé bēn nyéchēmténé bán nyébel nê á esóḡ é pónde, ábel boḡ nyéwōḡ pónde e bwām ákáne. Boḡ pen ámbid e nê nyétāḡgéné abé ámpē ngáne nyénsēbēē abé, ábel boḡ Satane eépi-inád nyé mekəḡsen áká abel. ⁶Mee-hóbéé nén meé nnyáḡte nyé ábel nê, boḡ nhóbe meé nê d́ó ébóó bán nyébel. ⁷Mendāḡ pen meé bad bésyāēl bébē áde béewōḡnéé néé me. Boḡ mod téé awóó nde eche Dyōb ábágé ḿ. Abelé donje á bad aá béwōḡ mewēmten áwōḡ mmwaaád ké'e nchóm, ábēl-le ábíníí áá béewōō'.

*7:1 Eewóó' mmwaaád, donje á kálag áwóó: éenāḡnáád mmwaaád.

⁸ Bɔɔb-pɔɔ nlan̄ge nyé bad ábe béewōō bebaád ké'ε bechóm ne ábe bédé bekúd meé, ébóó bán nyéewóó bebaád ké'ε bechóm ngáne me-'ε méewóó'é. ⁹ Boɔ pen, nzé nyéehel yǎl akób, mod-téé awón mmwaád ké'ε nchóm. Nhóbe nén áyǎle édé mboɔ mod áwón mmwaád ké'ε mmwaád áwón nchóm, tómaa áwón es-í é ngíne áte weé né mɔɔnwón áde weéwóó'é.

¹⁰ Bɔɔb-pɔɔ, ne bad ábe béwóó bebaád ké'ε bechóm, saké me nhóbe' pen, Sǎngú Yesue mɔ ahóbe'. Ahóbe nén aá mmwaád eetǎngeneé nchóm atáde. ¹¹ Boɔ nzé édé bán atédte nchóm, atǎngéné adyee ése-bán awóó' nchóm ampée, ké'ε bɔ nchóm bétim ásē. Mwenchóm-me eetǎngeneé nēe ánáné mwaád á e'wóngé.

¹² Bɔɔb-pɔɔ, ne nyé bad ábe nyélyagé ásē, me-εé nhóbe' saké Sǎngú Yesue. Nhóbe nén meé, mod awé adúbpé awé awóó mmwaád awé eedúbpe boɔ ákwentén aá búmɔ bédyee, ane mod eé-nānē' ene ndín e mmwaád á e'wóngé.

¹³ Nzé mmwaád, awé mɔ-'ε adúbpé awóó mod awé eedúbpe awé akwenténé mɔ awón, ane mmwaád eetǎngeneé ane mod atáde. ¹⁴ Nhóbe nē áyǎle nzé mod awé eedúbpe awóó mmwaád awé adúbpé, ákobnéd á'sō é' Dyöb, abé áde adíí mod nhóg ne mmwaád awé adúbpé. Melemlem, nzé mmwaád awé eedúbpe awóó mod awé adúbpé, ane mmwaád ákobnéd á'sō é' Dyöb abé áde adíí nhóg ne mod awé adúbpé. Nzé énkembé nē, né bán ábe ábén bad béchyáa'ε béekobnádte á'sō é' Dyöb. Boɔ édé nén bán békobnad á'sō é' Dyöb. ¹⁵ Boɔ pen nzé mod awé adúbpé awóó mod awé eedúbpe, boɔ awé eedúbpe ahóbe aá e'wóngé é'maa nyétédé, é'maa. Nzé nē ábénléde, mod awé adúbpé awóó kunze ádyee nē ésebán bényágte mɔ ádyee á ndáb e e'wóngé. Dyöb áhede aá syáné débē nsaɔ ne nhóg ne aníníí. ¹⁶ We, mmwaád awé adúbpé Yesue, kapóg ehele ésōɔ alongé áde

awoɔ nchóm awé eedúbpe. Melemlem ne we mwenchóm awé edúbpé, kapóg ehele ésōɔ alongé áde awoɔ mmwaád awé eedúbpe.

Paale aá bad bébē ngáne Dyöb dēmpwedte bɔ

¹⁷ Boɔ pen Sǎngú Yesue amaá atí ngáne alongé áde syáné mod té átǎngéné abé. Né-ɔɔ, syáné mod téé ábē nyaa eché ámbēē áde Dyöb dēmpwedte syáné aá débē ábē bad. Adén dyaɔ dɔɔ nlan̄geé mwembé té. ¹⁸ Nzé edé mod awé bēmadte ayag boɔ ámbid e pónde Dyöb ápwéd we, weétimé e'chemléd ahúd ábe é'lúmte nén bán bēn'yǎg we. Melemlem, nzé edé mod awé bēnkēn'yagké boɔ Dyöb ápwéd we, weémwāg-se béyāg we. ¹⁹ Ké béyāgé mod ké'ε béeyageé mɔ, nē déesaá etógnén. Chóm éche édé etógnén édíí áhíd mbéndé é Dyöb. ²⁰ Mod téé ábē nyaa eché ámbēē áde Dyöb dēmpwedte mɔ. ²¹ Nzé wembé ntāɔ á pónde eché Dyöb dēmpwedte we, nén déetagte we. Boɔ nzé echoɔ sǎɔ ahóbe aá wéebáá ntāɔ ámpē, ékób áned. ²² Mod awé ambé ntāɔ Dyöb ádēhób aá mɔpwede mɔ adíí nēe kunze áyǎle Sǎngú Yesue ahúde mɔ á mehaɔ. Melemlem ne mod awé enkembé ntāɔ Dyöb ádēhób aá mɔpwede mɔ. Apwéd áde Dyöb ápwédé mɔ ábélé adíí ntāɔ awé Krístā. ²³ Dyöb ácháné nyé ne nkun ímme íchábé ámin. Né-ɔɔ, nyéewóglán bad ábe bēlan̄ge nyé mekan ímme nyétǎngéné abel. ²⁴ A-baanyaɔ, nhede meé mod téé áwón alongé áde ánwōngé áde Dyöb ápwédé mɔ.

Paale ahóbe tǎngene bekúd ne bad ábe béewóó bebaád ké'ε bechóm

²⁵ Bɔɔb-pɔɔ, tǎngene bad ábe béewóó bebaád ké'ε bechóm, Sǎngú Yesue eelāngé me chóm éche ítǎngéné nyé aláa tǎngene adén atón. Boɔ ké nē, awōngene áde Sǎngwéé áwōngéné me ábē mod awé bad bésúme nlem áyǎl, mēlāá nyé

dyam áde mbíí meé átǎngéné. ²⁶ Nnyíné nén meé ngáne ndutul édíí enén pón-dé, ébóó bán mod adyee ésebán awóó mmwaád ké'e nchóm. ²⁷ Nzé mod amaa mmwaád awón, eétéditē mó. Nzé mod eewóo mmwaád, eéhēdē mmwaád awē áwóó'ē. ²⁸ Boŋ nzé mod awóó mmwaád, eébeleé mbéb. Nzé mmwaád-te awóó nchóm eébeleé mbéb. Ké nē-'e bad ábe bēwóó bebaád ne bebaád ábe bēwóó bechóm békudé metake híin á alongé á-dāb. Nzóm eché ekáá boŋ níhōbē nē edíí, nhede meé béekudé ímmén metake.

²⁹ A-baányan, chóm éche íwémnténé nyé aláa edíí nén, pón-dé eché déwóó á nkōŋsé edé esón. Né-ɔ́, bootya bɔɔb mod awē awóó mmwaád ábíí nén aá mmwaád eésaa chóm éche étómténé etógnén abé áwē alongé. ³⁰ Melemlem ne bad ábe bésudne', béētédé nē nēe dyam áde átómténé etógnén abé. Ábe bɔ́-'e bédé menyinge, béētédé nē nēe dyam áde átómténé etógnén abé. Bad ábe béchane bwēm béētédé bán bwēm ábe béchaneé bɔ́ é'tómténé etógnén abé á alongé ádāb. ³¹ Bad ábe behíde mekan mé nkōŋsé ámbid, béebanné nlém á yǎl e ímmē mekan. Áyǎle mekan mésyǎǎl ímme débeleé á nkōŋsé-te chii, mépě á asóg. ³² Nhede meé dyamdiam dée-tagtē nyé nlém á abum. Mod awē eewóo mmwaád, Sǎngwéé mɔ́ akamtanné pón-dé ésyǎǎl, ngáne ábenlé-'e boŋ awóged Sǎngwéé menyinge. ³³ Boŋ mod awē awóó mmwaád mekan mé nkōŋsé mwēn ne mwēn mɔ́ akamtanné pón-dé ésyǎǎl. Pón-dé téé akamtan ngáne átǎngéné mwaád menyinge awóged. ³⁴ Né-ɔ́, akamtan mekan mébe akamtan ahóg. Mmwaád-te awē eewóo nchóm, ké'e mwǎn a mwaád awē eébíí mwenchóm, Sǎngwéé mɔ́ akamtanné ne ngáne ábeléé mó. Mekan mésyǎǎl ímme ábeleé ímme nlém ínsyǎǎl mbâg áhed ábel ásǎŋ á'sō é' Dyōb. Boŋ mmwaád awē awóó nchóm mekan mé nkōŋsé mwēn ne

mwēn mɔ́ akamtanné. Pón-dé téé akamtan ngáne átǎngéné nchóm menyinge awóged. ³⁵ Nhóbe ímmén mekan mésyǎǎl ábel boŋ méwōnggen nyé. Meehóbbéé meé nyētǎngéné mó ahíd. Boŋ nhede meé íwōnggen nyé áhíd chóm éche étǎngéné ábel boŋ nyébenle Sǎngwéé ne nlém nhóg.

³⁶ Nzé mod anyíné aá mɔ́ohenlé yǎl akób ásin kǎŋ mɔ́wōŋ mmwaád awē áhóbbé aá mɔ́wōo', ákag á'sō áwōŋ mó ngáne ímmē mewēmtan mélǎngé mó. Nē déesaa mbéb. ³⁷ Boŋ nzé mod amaa atíí áwe nlém-tē, áde béenyǎgteé mó boŋ akóbé yǎl, amadé-'e á nlém-tē aá mɔ́wōngé ane mmwaád awē áhóbbé aá mɔ́wōŋ, né abelé dyam áde áde bwām. ³⁸ Né-ɔ́, nzé mod awóó mmwaád né abelé dyam á bwām. Mod awē mɔ́-'e akóbé yǎl boŋ eewóo mmwaád abelé dyam áde ábóó bwāmbwam.

³⁹ Mmwaád awē awóó nchóm átǎngéné abé ne nchóm á alongé áde ásyǎǎl. Boŋ pen nzé nchóm awédé, awóó kunze áwōŋ mod awē ádáá. Ane mod pen átǎngéné abé mod awē adúbpé Sǎngwéé. ⁴⁰ Boŋ ne me, nnyíné meé mmwaád awē nchóm awédé, ábē menyinge nzé adyee nē áde éewóó'ē nchóm ampée. Mbíí nén meé Edǎǎdǎŋ é Dyōb chɔ́ élyǎgte me áhób ímmén mekan.

Paale ahóbbé tǎngene medyé ímme bébageé e'diidinge

8 Bɔɔb-ɔ́ɔ́, nhóbe tǎngene medyé ímme bad bébageé e'diidinge nēe mende. Édé mbále ngáne éhóbnédé nén bán "Syǎnē moosyǎǎl debíí dyam." Ene ndín e e'bíí bé akan ebele mod abâg kúmbe. Boŋ edǎŋge éwéde syǎnē áte. ² Nzé mod awēmtan aá móbíí dyam, ane mod eébíí'ē dyam ngáne átǎngéné abíí. ³ Boŋ nzé mod adǎǎ Dyōb, Dyōb ábelé abíí mó.

⁴ Bɔɔb-pɔɔ, n̄h̄ɔb t̄ɔngene adyé dé medyé míme bébageé ediídinge née mende. Debíí nén bán e'diídinge, nédé myöb míme bébénlé mekáá, méesaá dyamdyam. Dyöb ahóg d̄empen d̄ɔɔ ádé. ⁵ Bad béh̄ɔbe bán myöb mémp̄ee míme béch̄ageé bán myöb médé á nkoŋ ím m̄ín ké'ε á nkoŋ ínsé. Édé-'ε mbále bán myöb míme bad b̄en bébénlé mekáá ne bes̄aŋg-wéé bé nk̄oŋsé híin bédé. ⁶ Boŋ kéné debíí bán Dyöb ahóg d̄ɔɔ ádé. M̄ó adé Titée awé ah̄age ch̄öm ésyā̄l, m̄ó ak̄əɔ-'ε boŋ debé á alongé. S̄aŋgwéé nh̄óg mw̄emp̄ennaá adé. M̄ó adé Yesu Kr̄istə. Mbwiined ne m̄ó d̄ɔɔ béch̄ógé ch̄öm ésyā̄l. Mbwiined ne m̄ó d̄ɔɔ-'áa dédíí á nk̄oŋsé. ⁷ Boŋ saké moosyā̄l abíí m̄m̄én mekan. Donge á bad pen béménténé áb̄é e'diídinge edúbé abe nyaa eche k̄óŋ ne chii nzé bédyāg medyé, bédíí b̄éw̄emtan bán bébage m̄m̄é myöb edúbé. Nlém méewúú'é b̄ó á abum, né-ɔɔ b̄éw̄emtan bán m̄m̄é medyé mébele béesā̄'é á'sō é' Dyöb. ⁸ Ndyééd éeh̄el̄ē-se éb̄el bad b̄ésāŋ á'sō é' Dyöb. Deh̄el̄ē-se debé bad bé mbéb nzé dedyédé ch̄ó ké'ε debé bad bé bwām áde déedyédé ch̄ó. ⁹ Nyétéd p̄ondé pen ngáne nyébenladté kunze eché eb̄agnédé nyé bad bé Kr̄isto. Nyébenlad ch̄ó nyaa eche nyéeb̄enlé se áben baányan̄j bé Kr̄isto ábe m̄m̄ab nlém méewúú'é á abum béh̄ún á mbéb-te. ¹⁰ Nzé mod awé nlém méewúú'é á abum anyíné nyé ábe nyéh̄ɔbé bán nyébíí akan nyédyāg medyé á abón áde m̄m̄é myöb, nyéebíí'é bán nén détd̄ m̄ó nlém á abum ádyé medyé míme bébágé áb̄é e'diídinge née mende-ye? ¹¹ Né-ɔɔ, we awé ech̄ogé yāl w̄é mod awé abíí akan, eh̄ede w̄é mw̄anyon̄j awé Kr̄istə áwédé áwe nló áwé áyāle áb̄oŋ e'bíí bé akan-e? ¹² Nzé ebelé mbéb w̄é mw̄anyon̄j, né Kr̄istə m̄ó éb̄elé mbéb áyāle ebelé mw̄anyon̄j a Kr̄isto eb̄ébtéd, eb̄ébté-'é m̄ó nlém á abum. ¹³ Né-ɔɔ, nzé ndyééd eche ndyāgk̄e ebele mw̄anned a Kr̄isto ahúne'

á mbéb-te, né méedyáá ene ndyééd ám-p̄e mb̄éd, ábel boŋ, éeb̄el̄é se mw̄anned ahún á mbéb-te.

Kunze e bembapee bé nlomag ne nsón míme bétəngéné abel

9 Me, Paale ndíi mod awé awóo kunze n̄ngáne bad b̄emp̄ee ábe bédúbp̄e. Ndíi mbapee a nlomag. Nnyíné Yesue, S̄aŋgwéé aw̄éd. Nyéē nyédé n̄ngáne mbakú áyāl e nsón míme S̄aŋgwéé áb̄elé mbwiined ne me. ² Ké bad b̄emp̄ee béenyin̄é me n̄ngáne mbapee a nlomag, nyépen nyékobé me nén bán ndíi mbapee a nlomag. Abé áde nyédíí ne S̄aŋgwéé nyé b̄en nyédé née e'chem ábe é'lumte bán ndíi mbapee a nlomag.

³ Mekan míme mb̄elé n̄lānḡe bad ábe béh̄ɔbe me mam áyāl médíí nén: ⁴ Séewóo'é kunze bad ábe sé ndyééd ne mm̄ítéd áyāl e nsón míme sébeleé-ye? ⁵ Séewóo'é kunze átéd mm̄waád awé adúbp̄e Kr̄istə áhoon sé áke meke melelem ngáne ábíníí bembapee bé nlomag bébeleé-ye? Saá n̄é d̄ɔɔ S̄aŋgwéé baányan̄j ne Petro bébeleé-ye? ⁶ Sé Banabase b̄enpen-eé s̄étəngéné nsón abel átogen éched yāl-le? ⁷ Sónze ehéé ébelé nsón boŋ mw̄en átogné eche yāl? Nzé-módé áwōŋ nzag e besabé boŋ eedyāg ké epum é sabé eh̄óg? Nzé-módé adé awé abōŋge nyag ésebán amine' ch̄ó mebíí ákud m̄líg?

⁸ Saké á nsōŋten ím moonyon̄j d̄empen íh̄ɔbéé m̄m̄én mam, mbéndé e Mose ch̄ómp̄e eh̄óbe melelem. ⁹ Eh̄óbe nén aá, "Weetádé nyag nsəl eche es̄̄lte ngun." Bɔɔb-pɔɔ, nén álumte nén bán Dyöb átédé nyag etógnén-ε? ¹⁰ Saá syān̄é b̄en-εé ákoŋt̄eé ah̄ɔb-ε? Syān̄é b̄en-εé dek̄əɔ boŋ átélé n̄é. Mod awé akwele nzag abele aá m̄ó̄k̄ūd mbote, mod awé m̄ó-'ε as̄̄lte ngun abele nsón aá m̄ó̄k̄ūd ngun. ¹¹ Sé bembapee bé nlomag s̄éw̄éné mekan mé e'd̄əɔd̄əŋ át̄in-t̄é ech̄en. Édé mbéb nzé s̄éh̄dné nyé

mekan mé nkõhsé-ye? ¹²Nzé bad bém-pēe béwóó kunze áhēden nyé bwēm, né sēwóó'é kunze áhēden nyé bwēm tómaa bó-ye?

Boŋ séēbenledeé enén kunze. Sēkwēnténé metake mésyāāl, âbel boŋ nén déēkāṣ' akal dé nkalaŋ m̄ bwām r̄me sékaleé t̄ngene Kr̄istā. ¹³Nyēbíí bwām bán bad ábe bébele nsón á Ndáb-e-Dyõb, áhed d̄ó bó-'e békudeé echab ndyééd. Melemlem nê d̄ó bad ábe bébele nsón âbe mende á menyán mé mende, áhed d̄ó bébelé békud akab dé mende. ¹⁴Melemlem nê d̄ó Sánygwéé áhóbé aá bad ábe békale nkalaŋ m̄ bwām békud ntogén wée bad ábe bēkanléé m̄me nkalaŋ.

¹⁵Kénéé édífí nê, meēbenledeé enén kunze ké p̄óg. Saá-kaá nê ákṣá boŋ n̄telé' enén kálag âbel boŋ bébenle me m̄mén mésyāāl. Mēkwentén áwé tómaa mod âbel meewóó' n̄zom âkum ekáá á t̄l t̄ngene m̄mēm nsón. ¹⁶Meewóó'é kunze âkum ekáá á t̄l áyāle nkalaŋ m̄ bwām r̄me n̄kaleé. Dyõb d̄en d̄ó áhóbé aá mbel m̄mén nsón. Medim ne me nzé meékale nkalaŋ m̄ bwām. ¹⁷Nzé mmēn-éé mempweđ m̄mén nsón r̄me mbelélé, né nsine nsábe. Boŋ ngáne méepwedeé m̄, Dyõb d̄en d̄ó ábágé me m̄ aá mbel. ¹⁸Nsábe n̄héé-'ṣ n̄kudeé? Nsábe r̄me n̄kudeé n̄díí nén, nzé nkale nkalaŋ m̄ bwām meéhēdné bad nsábe, meēbēnlād̄tē kunze eché n̄t̄ngéné abenled akal áde n̄kaleé nkalaŋ m̄ bwām.

¹⁹Ndé ne mmēn, meésáá ásē e mod. Boŋ mbelé yāl ntāŋ a bad bésyāāl âbel boŋ bad híin bétim bad ábe Kr̄isto. ²⁰Áde mbelélé nsón ne bad bé Israel, mbele mam née mod a Israel âbel boŋ bétim bad bé Kr̄isto. Kénéé édífí bán mmēn meésáá ásē e mbéndé éche Mosee, ndé byánán nhíde ch̄ó áde mbelélé nsón át̄int̄tē e bad ábe béhíde ch̄ó. Mbele nén âbel boŋ bétimen Kr̄istā. ²¹Melemlem nzé mbele nsón át̄int̄tē e bad ábe béesē ásē e

mbéndé é Mose, mbelé mbelé' mam née b̄. Mbele nén âbel boŋ bétimen Kr̄istā. Nén déesaá bán meehídéé mbéndé é Dy-õb. Mmēn nkoó abé ásē e mbéndé e Kr̄isto. ²²Nzé ndé ne bad ábe ádab adúbe déewúu'é áte, mbelé mbé née b̄o âbel boŋ bétimen Kr̄istā. Né-ṣ, ntimé abé ngáne éboŋnédté mod téé. Mbenlad nzii ké ehéé âbel boŋ n̄soŋ alongé áde b̄o donŋe á bad.

²³Mbele m̄mén mésyāāl áyāle nhede meé nkalaŋ m̄ bwām n̄kanlad, âbel boŋ n̄kud nnam r̄me m̄mē nkalaŋ m̄p̄eeneé. ²⁴Nyēbíí bán bad híin bényagte mehélé boŋ mod nhóg abelé atóm baáb, ákūd-te nsábe. Né-ṣ, nyényagte âbel boŋ nyékud nsábe. ²⁵Mod ké ahéé awē aboŋsan ânyaged mehélé abelé ásūdēd yāl. Abele nén âbel boŋ béwáad m̄o ekóté é edúbé é mbonja. Échē ekóté éebemeé, ébēb. Boŋ nsón r̄me sébeleé, sēbele m̄o âkud nsábe r̄me mbē á ngíndé ne á ngíndé. ²⁶Nê ákṣá meényagtéé kéchán, meelúméé-'e ábēm e'chog kéchán. ²⁷Né-ṣ, nwéde yāl áte, nsudte-'e ch̄ó âbel boŋ ébel kéchéé éche n̄hedeé me ébel. Mbele nén âbel boŋ meémā bad bém-pēe nkalaŋ m̄ bwām akale boŋ mmēn meékūdē nsábe.

Paale aá bad béebenlād myõb mé metóm

10 A-baanyaŋ, ndṓ méé nyékamten ábēd betaa ábe Mosee ályágté'áá áde bēbídé á Egipto. Dyõb dénlōmē b̄o mbag eché elyágté'áá b̄o. B̄o moosyāal bēmpõŋ á edib é nkwē te ésebán bēhóó'. ²Apoŋ áde bēmpõŋgé á edib é nkwē-te ne abé áde bēmbēē ásē e mbag dēmbēl bēnkūd edusen, bēhídē-'e Mosee. ³B̄o moosyāal bēndyē ndyééd e edṓdṓŋ eche Dyõb dénlōmē b̄o mbwiined ne menyáké. ⁴Melemlem bēmmwē-'e mmíítéd mé edṓdṓŋ r̄me Dyõb dénlōmē b̄o mbwiined ne menyáké. Bēmmwē mendib r̄me Dyõb dēmben-

lé boŋ mébid á ndim e aláá-te echē embé ne b́. Ene ndim e aláá ebédée Krístə. ¹⁵Boŋ kéné Dyōb dénkēnwógén- né b́ bad híin menyinge. Nē dēnkāŋ an- wúú b́, ndim níhentéd b́ áte á ehyánge.

⁶Бож-поз, ímén mekan mésyāāl médíí nēŋgáne eláŋsén ásim syánē etúu áte, nén deewóo nlem ábel mbéb ngáne b́bélé'áá. ⁷Nyéēbenlé myōb mémpēe ngáne b́ doŋge á bad b́bénlé'áá. Éténlédé á kálag e Dyōb nén bán, “Ábē bad bēndyēé áse, b́dyāg bwēm, b́mwāg mím, b́bélé-'e mbinde é mekan.” ⁸Syánē deekábé mesón ngáne b́ doŋge á bad b́bélé'áá. Nén dēmběl Dyōb dénkōgsēn b́, b́ bad móom mé e'kálé mébe ne e'kálé e'láán b́wé epun ehōg. ⁹Syánē deékāgē Sāngwéé ngáne ábēd betaa bēmbenlé boŋ nyā éwúú b́. ¹⁰Syánē deenyōŋnád Dyōb áte ngáne b́ doŋge á bad b́bélé'áá. Dyōb dénlōm ángel e kwééd ewúú b́. ¹¹Mmén mam mésyāāl mēmbenléd ábel mébē nēŋgáne eláŋsén wé bad b́mpēe, b́ntēl-le mó áse ásim syánē etúu áte. Syánē dedé бож á pónde echē nkōŋse níkwógé ape á asóg. ¹²Né-ц, mod a Krísto ké ahéé awē awémténé aá mótyēēmē á adúbe-tē átéd pónde ábel boŋ eékwāg. ¹³Mekāgsen ké méhéé ímme métáné wē, médíí nyaa e mekāgsen echē etáne bad b́mpēe. Boŋ Dyōb áwóo nlem ímmé bad béhele-se b́sum mó nlem á yāl, éemwaá'áa-'e aá ékud mekāgsen ímme métómé wē. Pónde echē mekāgsen mépeé, ábēl ebíd mó áte, abe áde ábeé wē ngíne átóm mó áte.

**Paale aá bad b́eetāŋgené
ake á ngande é myōb mémpēe**

¹⁴Né-ц, a-baányāŋ, nyéēbenlé myōb mé metóm. ¹⁵Nhóbe áwēn née bad ábe mbíí meé b́wóo debyéé. Nyébēn nyé-

dol áte chōm éche nílanŋgeé nyé. ¹⁶Pón- dé eche syánē ábe dedúbpe démiideé mbwendé mím mím nhōg, debage Dy- òb nságnén ímme Krístə. Melemlem ne ewele éche débelé déladné ádyé, de- belé dedyé yāl echē Krístə. ¹⁷Ngáne édíí bán ewele édíí ehōg, kénéé syánē débúú áte, dedíí yāl póg, áyōle melem- lem mé ewele móo dédyāgkē. ¹⁸Nyéŋone bad bé Israel, bad ábe b́dyāg medyé ímme b́bágé nēŋgáne mende á menyán, b́mpē b́látan á menyán mé mende ábe Dyōb edúbé. ¹⁹Cheé níkoo'é ahób hén? Nhóbé meé e'díidinge ábe bad b́bageé mende, ne ímmé mende ímme b́bageé, b́dé dyam-e? ²⁰Aáy, chōm éche níhóbeé édíí nén meé, mende ímme b́bageé á menyán ímme bad ábe b́e- dúbpe Dyōb, saké Dyōb d́o b́bageé mó, e'dáodəŋ bé mbéb b́o b́bageé. Meéhēdēē meé nyéwōŋ dyamdyam abel ne e'dáodəŋ bé mbéb. ²¹Nyéēhēlēē- se nyémíidē mbwendé ímme Sāngwéé nyémíidē-'e ímme e'dáodəŋ bé mbéb. Nyéēhēlēē-se nyéladné' ádyé ndyééed á menyán mé mende ímme Sāngwéé, nyéladné-'e ádyé á menyán mé e'dáodəŋ bé mbéb. ²²Dehede Dyōb kōŋjí ahé áte- ye? Dewēmtan bán dedé ngíne tómaa mó-ye?

**Kéchéé éche débeléé débel
ch́ ábe Dyōb edúbé**

²³Bad b́hóbe nén bán “Dewóo kunze ábel kéchéé éche dédóó abel.” Nē áde mbále, boŋ saké chōm ésyāāl ébóo abel. “Dewóo kunze ábel kéchéé éche dédóó abel”, boŋ saké chōm ésyāāl épeene nsyāŋ. ²⁴Nyé modmod eéhēdē chōm éche épiinad mwēmpen bwām boŋ nyéhede chōm éche éwōŋgan bad b́mpēe. ²⁵Nyéwóo kunze ádyé kéchéé éche nyéchéané á dyon-tē áde nyéesedteé dyam

[†]10:4 Ene ndim e aláá ebédée Krístə: Bad bé Israel b́mbíí bán ndim e aláá embé ne b́ ngáne b́kágé'áá á ehyánge. Paale aá ene ndim e aláá ebédée Krístə, Krístə-'e abédé ne b́.

áde débēl boŋ nlém níkwgléd nyé á abum t̄ngene éche ch̄m éche nyéchéané. ²⁶Éténlédé á kálag e Dyōb nén bán, “Nkōŋsé ne ch̄m ésyā́l éche édé áwēdte bédíí ábe Sāŋgwéé.” ²⁷Nzé mod awē eedúbpe Dyōb alébpé wē áhye dé adyé ndyééd, boŋ etíídé wéé mókag, edyé kéchéé éche ábágé we ésebán esedte m̄ dyamdyam t̄ngene ene ndyééd. Nlém méekwglád we á abum áseded dyam t̄ngene ene ndyééd. ²⁸Boŋ nzé mod aláŋgé wē áá “Enén ndyééd bēmbē ch̄ nēe mende wéé e’díidinge,” weedyág ch̄ áyāl echē ne ábel boŋ nlém méekwglád modmod á abum. ²⁹Nédē, saké ngáne nē débēnlé boŋ nlém níkwgléd wē á abum boŋ bwāmbwam ngáne nē débēnlé boŋ aníníí mod átagé áte á nlém-tē. Cheé ék̄ŋ boŋ nlém m̄mé níkwglád mod ampée á abum m̄bel boŋ meébēnlad kunze echē ebāgnédé mē? ³⁰Nzé mbagé Dyōb meságnen áyāle ndyééd echē ábágé mē, chán edíí bán mod ampée ahele áhōbē mē mam mé mbéb áyāl, áyāle m̄bágé meságnen. ³¹Né-ɔ́, kéchéé éche mod ábeleé, ké ádyāg ké ámwāg, ábele ch̄ ésyā́l nyaa echē ebage Dyōb edúbé. ³²Nyébele ch̄m téé nyaa echē éepreéné mpuuté́d, ken wéé bad bé Israel, bad ábe béese bad bé Israel, ké’e mwembé ní Dyōb. ³³Nyébele mam melelem ngáne m̄beleé. Nwane áte áwóged mod asyā́l menyinge áyāl e ch̄m téé éche m̄beleé. Meébēlē ch̄m éche ébōŋnédé mē boŋ mbele ch̄m éche ébōŋnédé moosyā́l, ábel boŋ Dyōb ásoŋ alongé á moosyā́l.

11 Né-ɔ́, nyéhíde’ m̄mēm mbeltéd ngáne mē-’e níhídeé mbeltéd m̄me Krístā.

Paale ahóbé t̄ngene akúten dé nló á mwembé-te

²Βωβ-ρɔ́, nkene nyé áyāle nyēkamtan mē pónde ésyā́l, nyéhíde-’e elem éche mén’yāgēdtē nyé. ³Boŋ ndā́ mē nyésōŋten nén bán Krístā m̄ adé nló

ámīn e baachóm bésyā́l, mwenchóm-me abé nló ámīn e mwaád. Dyōb d̄s-’áá adé nló ámīn e Krístā. ⁴Mwenchóm ké ahéé awē akānne’ ké’e ahóbē mekan á d̄n á Dyōb boŋ akúten nló, awógte Krístā awē adé nló ámīn echē e’sōn. ⁵Mmwaádtē awē akānne’ ké’e ahóbē mekan á d̄n á Dyōb boŋ eekútene nló, awógte nchóm awē adé nló ámīn echē e’sōn. Nhəŋlén ké nhóg méesaá át̄ntē ene ndín e mmwaád ne mmwaád awē akəŋné nló. ⁶Mmwaád awē eekútán nló, émbē mboŋ né ankəŋ m̄ ngen póg. Ngáne edíí-’áá dyam dé akwágké mmwaád ákəŋ nló ké’e áseŋen nyoŋ, bebaád békútan m̄mab nló. ⁷Mwenchóm eet̄ngeneé nló akúten ngáne edíí bán ahəg áde Dyōb áhəgé m̄ á nwágén m̄me álúmte éche edúbé. Boŋ ahəgé mmwaád álúmte edúbé é mwenchóm. ⁸Dyōb dénkēnhəgēnné mwenchóm mmwaád, boŋ anhəgén mmwaád mwenchóm. ⁹Saá-kaá mmwaád ankəŋ boŋ Dyōb áhəgé mwenchóm boŋ mwenchóm m̄ ankəŋ boŋ Dyōb áhəgé mmwaád. ¹⁰Áyāl e enén nzəm mmwaád át̄ngéné nēe áwóo e’chem á nló ábel boŋ ángel ényín. ¹¹Kénē-’e, ngáne dédíí nhóg ne Sāŋgwéé, mmwaád éehēlē-se abé ésebán mwenchóm, mwenchóm-me éehēlē-se abé ésebán mmwaád. ¹²Éde nē áyāle Dyōb dēnhəgén mmwaád mwenchóm, nē d̄s-’áá mmwaád-te áchyáá’é mwenchóm. Boŋ bwēm é’syā́l é’húú ne Dyōb. ¹³Nyébēn nyénən áte, mmwaád át̄ngéné akáne á elad é bad bé Dyōb áde éekuteneé nló-ye? ¹⁴Nyaa eche Dyōb áhəgé bad chēn eelúmtéé nén bán édé akwágké mwenchóm áte esid ékwog m̄ á nló bwāmbwam-e? ¹⁵Boŋ nzé esid échábé mmwaád ébele áboŋ. Dyōb ábágé m̄ esid nēe ekúten é nló. ¹⁶Nzé mod ahede ádén dyam apenten, ch̄m ésyā́l éche níwóo ahób edíí nén mēé, syānē ne mwembé ní Dyōb nísyā́l, deewóo’é nyaa empée

eche débēléé ímmén mekan, mwembé í Dyöb-pe méewóó'é.

Ndyééd e Sàngú

(Mat 26.26-29; Mak
14.22-25; Luk 22.14-20)

¹⁷Boŋ t̄ngene ímmén mekan ímme íl̄angéé nyé b̄oob, méeh̄ēlē-se íkéné nyé áȳale nzé nyēbomé ábele Dyöb, mekan mé mbéb m̄o nyēbeleé saké mé bwām. ¹⁸Dyam dé'so, nwógé bán nzé nyēbomé nēe mwembé, nkabén mbelélé mbé átintē ech̄ên, ndúbpe-'e nén m̄eé kapóg nē áde mbále. ¹⁹Nkabén ít̄ngéné abé átintē ech̄ên pen, ábel boŋ bad ábe békoo Dyöb ahíd bényinned. ²⁰Né-ɔ́ nzé nyēbomé n̄ngáne elad é bad bé Dyöb, saké Ndyééd e Sàngú nyédyákgē. ²¹Áȳale nzé nyēbomé ádyé Ndyééd e Sàngú, mod téé adyāg eche ndyééd ése-bán asine waáb, nē ábele baahóg bébāg nzaa, ábíní-'e m̄im m̄ékób b̄o. ²²Nédē édé nén bán nyéewóó'é ímmen mendáb ímme nyét̄ngéné medyé adyé nyémwāg-ke m̄im áte-ye? Ké'e nyēnyíne' bán mwembé í Dyöb méesaá dyamdyam, nyékwāgtē-'e bad ábe béewóo ch̄om éche bédyákgē? Cheé nyéhedeé bán íl̄aa nyé t̄ngene ádén akan? Nyéhede bán íkéné nyé-ye? Méeh̄ēlē-se mbel nē.

²³Nh̄obe nén áȳale ch̄om éche Sàngwéé án'ȳogēdtē me ch̄o me-'e íl̄angéé nyé nén, ímmé nkuu d̄en áde békíí Sàngú Yesue ntúré, antéd ewele, ²⁴aságnén Dyöb, ákáb ch̄o áte, áh̄obē aá, “Echem ȳal nén, ebāgnédé áȳal ech̄ên. Nyébele nén ákamten me.” ²⁵Áde bémáá ndyééd adyé amb̄ēl melemlen ne mbwendé í m̄im. Anh̄ob aá, “Ímmén mbwendé í m̄im ndíí melē m̄ékōl̄é mé Dyöb ímme ímmém mekií m̄esógténé. Nyébele nén p̄ondé téé ákamten me.” ²⁶Nén ál̄umte nén bán p̄ondé téé ech̄é nyédyákgē échén ewele nyémwāg-ke ímmén m̄im, nyēkale kwééd eche Sàngwéé k̄óŋ ne á p̄ondé eche ápéé.

²⁷Né-ɔ́, kénzée awē adyāg échén ewele, ámwāg-ke ímmén m̄im nyaa eche éebāgē Sàngwéé edúbé né abelé mbéb t̄ngene ȳal ne mekií ímme Sàngwéé. ²⁸Né-ɔ́, mod téé ásébe ásimen ȳal boŋ adyē ewele, ámwē-'e m̄im ímme Sàngwéé. ²⁹Nyébel nē áȳale kénzée awē adyāg échē ewele ámwāg-ke ímmé m̄im, boŋ eékoo ahé á lém-tē aá ȳal eche Sàngwéé ch̄o edé, ákudtéd ȳal nkógsen adyé áde adyákgē échē ewele, ámwāg-ke ímmé m̄im. ³⁰Nē d̄o akáá boŋ nyé bad híin nyéchiitéd, nyékonlé-'e, donge-'e bēwédé. ³¹Boŋ nzé syánē desébpé ȳal akáad, né Dyöb déekógsenné syánē. ³²Boŋ Sàngwéé akáadte, akógsanne syánē áȳale mewusé ímme débélé ábel boŋ eebáá syánē áȳal áde akāadtē nkōŋsé. ³³Né-ɔ́, a-baányan, nzé nyēlād-né ádyé ndyééd e Sàngú, désinē nh̄og ne aníníí. ³⁴Nyé ké ahéé awē nzaa ékóbé, adyé ndyééd á ndáb, ábel boŋ nzé nyēlādné weébēlē akan áde débēl boŋ Dyöb akáad we. T̄ngene mekan mémpee, nzé mpedé, d̄o mēlāā'é nyé ngáne nyét̄ngéné abel.

Nde éche éhúú ne Edəəðəŋ éche Ésáá

12 B̄oob-p̄o a-baányan, ndəə m̄eé nyéb̄íí mbále t̄ngene nde éche Edəəðəŋ éche Ésáá ébageé. ²Nyéb̄íí nén bán áde nyénk̄embíí'é Dyöb, b̄éntéd nyé nlém á ábum, b̄ep̄anéd nyé nzii ábele myöb ímme méeh̄ōbē akan. ³Né-ɔ́, ndəə m̄eé nyéb̄íí nén bán modmod awē Edəəðəŋ é Dyöb élyágtéé, éeh̄ēlē-se ah̄ob aá, “Ebómán ne Yesue.” Nē d̄o-'aá modmod éeh̄ēlē-se ah̄ob aá, “Yesue adíí Sàngwéé,” étōm̄eé nē Edəəðəŋ éche Ésáá élyágté m̄o.

⁴Nde édé nyaa ne nyaa, boŋ melemlen mé Edəəðəŋ m̄o mébage échē nde. ⁵Nyaa éche déhele débēl nsón í Dyöb édé nyaa ne nyaa, boŋ melemlen mé Dyöb m̄o bébenléé. ⁶Ngude eche débenléé nsón edé nyaa ne nyaa,

boŋ melemlen mé Dyöb mōw dében-ladté áde debyéé ábel nsón. ⁷Mod-téé akudé chōm éche Edəəđəŋ élyəgteé mō abel, nē áde-'e á mboŋ m moosyāəl. ⁸Edəəđəŋ élyəgte mod nhóg áhób dyam ne debyéé, melemlen mé Edəəđəŋ mélyəgtē aníní mod áyáged bad ne debyéé. ⁹Melemlen mé Edəəđəŋ mme mébele boŋ mod nhóg awōŋ adúbe aá Dyöb débēl dyam áde áhóbé aá ábel bəəb ábēl-'e dō, mmmē melemlen mé Edəəđəŋ mōw mébage aníní mod ngíne áhood bad. ¹⁰Échē Edəəđəŋ ébage mod nhóg ngíne ábel mekan mé menyáké, ábēl-le aníní álāŋgē bad mekan á dīn á Dyöb. Chōw ébágé-'e bad bēmpēe debyéé ášōŋten ké chōm éche mod áhóbé ké'e ábeleé éhúú ne Edəəđəŋ é Dyöb ké'e éehúú'e. Melemlen mé Edəəđəŋ mébage mod nhóg debyéé áhób mehób mémpēe, ábē-'e aníní debyéé átoŋe mehób mme ábē bad bēhóbé. ¹¹Melemlen mé Edəəđəŋ mōw mébele mmmén mekan mésyāəl, abage mod téé echē nde ngáne ádáw.

Elad é bad bé Dyöb edíi nēe yəl póg eche ewów pág híin

¹²Yəl edíi póg boŋ ewów pág híin. Kénéé edíi-'aá bán yəl edé pág ne pág, edíi yəl póg. Melemlen nē dōw edíi ne Krístə. ¹³Melemlen nē dōw syānē moosyāəl, bad bé Israel ne bad ábe béesē bad bé Israel, betāŋ ne kunze, Edəəđəŋ ehóg ébélé dekudé edusen boŋ debé pág éche ébélé ene yəl póg. Dyöb áhédé-'e syānē melemlen mé Edəəđəŋ á nlēm-tē.

¹⁴Saké pág póg chōw ebelé yəl e moonyoŋ, boŋ pág híin. ¹⁵Nzé ekuu éhele-se éhób aá, "Áyāle nēn meesaá ekáá, meesaá á yəl e moonyoŋ," nēn déélūmtéé bán eesaá á yəl e moonyoŋ. ¹⁶Nzé etúu-'e éhele-se éhób aá "Áyāle meesaá dīd, meesaá á yəl e moonyoŋ," nēn déeheléé-se álūmēd bán eesaá áyəl e ene yəl. ¹⁷Nzé yəl esyāəl embé dīd dēmpen, né chán ámwagké dyam awóg?

Nzé yəl esyāəl embé etúu chēmpen, né chán ámwagké chōm elod awóg? ¹⁸Boŋ edé nēn bán Dyöb ábánné pág téé á yəl e moonyoŋ ngáne ádáw. ¹⁹Nzé pág póg chōw yəl e moonyoŋ émbēē, ne béechəgké chōw bán yəl. ²⁰Éde nēn bán pág edé híin boŋ yəl póg chōw éwów chō. ²¹Né-w, dīd déeheléé-se aláá ekáá aá, "Meetógnenēé we." Nlō-'e méeheléé-se níláá mekuu aá, "Meetógnenēé we." ²²Étímé anyīnned pen nēn bán pág é yəl éche dényíneé bán eesaá dyamdyam chōw étómténé etógnén abé. ²³Pág é yəl-le éche dényíneé bán éewów'é edúbé chōw débageé edúbé bwāmbwam. Éche dényíneé-'e bán éeboo'é alūmten, chōw dékoo'é anōn. ²⁴Pág échē ébów alūmten chōw-'e éetógnenēé échén pág. Dyöb ábélé yəl e moonyoŋ nyaa echē pág éche ényīnnad byánán eesaá etógnén, chōw débageé edúbé bwāmbwam. ²⁵Abelé nē ábel boŋ nkabén méēbāg á yəl e moonyoŋ, boŋ pen pág téé éwōŋgan waáb. ²⁶Nzé pág e yəl póg etage, échíní ésyāəl chōmpē ébelé étage'. Nzé pág póg ekudé mekenag, échíní ámpē ébelé é-wógén mō menyīŋe.

²⁷Né-w, nyé moosyāəl nyēdīi yəl echē Krístə, nyé mod téé-'e nyēdīi pág echē ene yəl. ²⁸Dyöb ábágé bad nsón á mwembé-te nyaa ne nyaa. Asébpé abelé baahóg bembapee bé nlomag, ámbid enē, ápwedé bekal bé'dəəđəŋ boŋ ápwedé-'e bemeléede. Ápwēd-te bad ábe ámbéé ngíne ábel menyáké, ápwēd bad ábe ábágé ngíne áhood bad, ápwēd bad ábe ábágé debyéé ályáged bad, ápwēd-te bad ábe ábágé debyéé áhób mehób mé bad bēmpēe. ²⁹Saké bad bésyāəl bédé bembapee bé nlomag, saké bad bésyāəl bédé bekal bé'dəəđəŋ, saké bad bésyāəl bédé bemeléede, saké bad bésyāəl bédé bebel bé menyáké. ³⁰Saké bad bésyāəl Dyöb ábágé ngíne áhood bad, saké bad bésyāəl Dyöb ábágé debyéé áhób

mehóɓ mémpēe. Saké bad bésyā̄l Dy-
 òb ábágé debyéé átóge mehóɓ mém-
 pēe. ³¹Nyébane nlém áyā̄l e nde éche é-
 tómténé etógnén abé.

Kénê-'e meédíi nlúméd nyé nzii empēe
 eché etómténé aboŋ tómaa échíníí.

Édé etógnén âdəŋ bad

13 Nzé nhóbe mehóɓ mé baányoŋ
 ne mé ángel boŋ meédəə
 baányoŋ, ehóɓ échém édíi nēe nkəŋ
 ríme ríbele ntogag ké'e ngəŋ eché
 békuméé. ²Nzé mbyéé' nkaləŋ ní Dyòb
 akal, nzé nsəŋtan mekan mé e'koŋnéd
 mésyā̄l, nwóó debyéé ásyā̄l, nwóó-'e
 adúbe áde ríhele-se nhóɓ meé mbəɔd
 éhəŋlən e'dii, boŋ meédəə bad, né
 meésaa dyamdyam. ³Nzé mbage bad
 chóm ésyā̄l éche ríwóó, nkwənténé-'e
 ábe echem yā̄l meé béhyād, áde
 meédəə-'e baányoŋ, bwām é'héé nē ábélé
 me? ⁴Mod awé adəə bad, abelé áwesán,
 álúmtē-'e e'boŋ bé nlém. Eesíidéé bad,
 eésaa kúmbe. ⁵Mod awé adəə bad,
 eebáɡké ewəŋge, eéhədtēē eche yā̄l
 chəmpen bwām, eewámsánné alij,
 eékoŋgéé-'e mekan mé mbéb á nlém-tē.
⁶Mod awé adəə bad, eewógnéé mekan
 mé mbéb menyiŋge, mekan ríme
 métəŋgéné mɔɔ áwógnéé menyiŋge.
⁷Mod awé adəə bad, akobe mekan
 mésyā̄l, adúbpe mekan mésyā̄l, awóo'
 e'lyəg bé nlém pónké ésyā̄l, ákaa-'e
 nlém pónké ésyā̄l. ⁸Edəŋge éewōō'é
 asóg. Ahóɓ dé mehóɓ á dín á Dyòb
 dépě á asóg, ahóɓ dé mehóɓ mémpēe,
 ámaa, debyéé-'e áde mod áwóó'é, ápē á
 asóg. ⁹E'bíi bé akan ábesyānē béelónéé
 mbon, akal áde sékaleé nkaləŋ ní Dyòb,
 séelónéé mbon. ¹⁰Boŋ áde mekan
 ríme mélóné mbon mépéé, mekan
 ríme méelone mbon mépě á asóg.
¹¹Áde ríbéde mwəndem nhóɓé'áá nēe
 mwəndem, rímmēm mewəmtən mémbēē
 mewəmtən mé mwəndem, ndolé-'e akan
 áte nēe mwəndem. Boŋ bəɔb áde ndíí

mod ambáá, ntědté abé á mwəndem.
¹²Denyíne chóm bəɔb nēŋgáne á
 ebudbud-tē á dyené-te. Boŋ ámbid e
 pónké, syánē déēnyin Dyòb, syánē ne
 mɔ dénné-'e e'só ne e'só. Meébudeé
 Dyòb asəŋten bəɔb bwām, boŋ pónké
 eche ehúe' mēsəŋtən mɔ melemlem
 ngáne mómpe ásəŋtənnē me bwām.
¹³Né-ɔɔ, metəte meláán méde; áwəŋ
 adúbe, áwəŋ e'lyəg bé nlém ne áwəŋ
 edəŋge. Boŋ atəte áde átómténé etógnén
 abé áfinté e rímmén meláán, ádíí áwəŋ
 edəŋge.

Nde empēe éche éhúú ne Edəəđəŋ

14 Nyéwan áte ádəŋ bad, nyéwəŋ-
 'e nlém áte ákud mende ríme
 Edəəđəŋ ébageé nyé, bwāmbwam áláa
 bad mekan á dín á Dyòb. ²Mod awé
 ahóbe mehóɓ mémpēe eehóɓéé wée bad
 boŋ wée Dyòb dɔɔ áhóɓéé. Á mbále,
 modmod eesəŋtánné dyam áde áhóɓéé.
 Kénée ngíne e Edəəđəŋ élyəgtéé mɔ áhóɓ
 mekan, bad ábe áləŋgéé rímmē mekan, ne
 bó, rímmē mekan médíi mekan ríme mod
 eesəŋtánnē. ³Mod awé ahóbe mekan á
 dín á Dyòb, ahóbe mɔ áwəŋgen bad
 áwúú áte, áwéd bad nlém á abum ne
 áhóded bad nlém á abum. ⁴Bad ábe
 béhóɓe mehóɓ mémpēe béwəŋgan échab
 yā̄l boŋ bad ábe béhóɓe mekan á dín
 á Dyòb béhóɓe mɔ áwəŋgen mwem-
 bé rísyā̄l. ⁵Ndəə meé nyé moosyā̄l
 nyéhóɓe mehóɓ mémpēe, boŋ métəmtən
 adəŋ meé nyéhóɓe mekan á dín á Dy-
 òb. Mod awé ahóbe mekan á dín á Dyòb,
 atómé mod awé ahóbe mehóɓ mémpēe,
 éetóméé né atóɡke' chóm éche áhóɓéé
 ábel boŋ áwəŋgen mwembé.
⁶Né-ɔɔ, a-baányəŋ, nzé mpedé áwən
 boŋ nhóɓe mehóɓ mémpēe, né chán
 méwəŋgənnē nyé? Meéhəlēē-se nwəŋgén
 nyé ké mwətiíd, nzé meépeene dyam áde
 Dyòb álúmté me, ké'e dyam áde ríbíí,
 ké'e áhóɓ mekan á dín á Dyòb, ké'e dyam
 áde méyəgədté nyé.

⁷Détêd elonj ne ndingé, bwēm ábe béesé á aлонгé ábe bébenladté ákum mesíke. Chán mod ahele se abíí nkóngé ríme békónéé nze béekumé mó bwám. ⁸Nzé mod ahede elonj atónj éche élad bad áke á bel, bonj eetóo ch́w bwám, né chán áhele ábēl bonj bébōnsēn ake á bel? ⁹Nē d́wó édíí ne nyé ámpē. Nzé nyēhede mehóḅ mémpēe ahóḅ bonj nyēhóbe mekan ríme méewōo nsōnjen, nze mod eebíí dyam áde nyēhóḅéé, né nyēhóḅe nēnḡáne epub éche é-tóme'. ¹⁰Mehóḅ méde á nkōḡsé-te nyaa ne nyaa, ké ehóḡ-ke éesaá éche ée-wóo nsōnjen. ¹¹Bonj nzé meebíí ehóḅ éche mod áhóḅéé, mod awě ahóḅe ch́w ábē nken áwēm, me-'e mbé nken áwē. ¹²Ngáne nyēhedeé bán nyébele mekan ríme Edáádəḡ é Dyōḅ élyáḡteé nyé abel, nyéwane áte nyébele' ríme mébele bonj mwembé níkwogé bwám.

¹³Né-ḡḡ, mod awě ahóḅe mehóḅ mémpēe atónḡéné akáne ábel bonj Dyōḅ ábel mó átóḡe ch́m éche áhóḅéé. ¹⁴Áyāle nzé nkánne' ne ehóḅ émpēe, échēm edáádəḡ ch́wó ékánne, bonj mmēn meebyéé' é ch́m éche níhóḅéé. ¹⁵Cheé-ḡ ítónḡéné abel? Ntónḡéné akáne ne échēm edáádəḡ, nkáné-'e ne rímēm nlém. Mēkónē nkóngé ne échēm edáádəḡ, níkónē-'e ne rímēm nlém. ¹⁶Nzé ebenlad échōn edáádəḡ ábe Dyōḅ mekenag, chán mod a ngēn awě adé ásē, áhóḅpē aá, “éḅē nē” áde éēsōnjenéé dyam áde éhóḅéé. ¹⁷Ehele-se ékené Dyōḅ bwám bonj dyam áde éhóḅéé déewōḡḡān mod awě alyəḡé ásē ne awōḡḡen dēn. ¹⁸Nsáḡnan Dyōḅ nēn meé nhóḅe mehóḅ mémpēe tómaa nyé bad bésyāḡl, ¹⁹bonj kénē, nzé dedé á mwembé-te, mēdāḡ meé níhóḅ metote métāan ríme méwōḡ nsōnjen, ábel bonj bad báyəḡe, tómaa áhóḅ metote ekálé dyóm ríme méewōo nsōnjen.

²⁰A-baányan, nyéewó' mewēmten mé bēndem. Nyéḅē pen nēe bēndem ábe

béebíí ch́m éche mbéḅ nídíí. Bonj á mewēmten nyéḅē nēe bad ábe békḡwógé. ²¹Éténlédé á kálag e Dyōḅ nēn bán me Sāḡḡwéé nhóḅe nēn meé,

“Mēbelén bad ábe béhóḅe mehóḅ mémpēe áhóḅ wée ábēm bad.

Mēbelén e'ḅēḅ é' beken bé bad, bonj ké ábēm bad béewóḡénné me.”

²²Né-ḡḡ, ahóḅ dé mehóḅ mémpēe ádíí e'chemléd ne bad ábe béedúbpe, saké ne bad ábe béedúbpe. Áhóḅ-pe mekan á dín á Dyōḅ ádíí e'chemléd ne bad ábe béedúbpe, saké ne bad ábe béedúbpe. ²³Nzé bad bésyāḡl béhóḅe mehóḅ mémpēe áde bédíí á mwembé-te, bonj donḡe á bad ábe béesōnjenene mekan mé Dyōḅ ké'e bad ábe béedúbpe Křístə bésólé, béehóḅpé bán nyēpag mīn-e? ²⁴Bonj nzé bad bésyāḡl béhóḅe mekan á dín á Dyōḅ, bonj donḡe á bad ábe béesōnjenene ch́m éche béhóḅéé ké'e bad ábe béedúbpe Křístə bésólé, awóg áde béwōḡkē nkalaḡ n Dyōḅ, déḅl bébíí bán bébele mbéḅ, békḡwédé nkáá á'sō é Dyōḅ. ²⁵Mímē nkalaḡ méhūd bó mekan ríme bēnkoo' é nlém-tē. Békḡwē-'e ásē, bébagé Dyōḅ edúbé béhóḅē nēn bán, “Ne mbále, Dyōḅ adé átíntē echēn.”

Paale aá mpuutéḡ mébāḡ á mwembé-te

²⁶A-baányan, ch́m éche níkoo' é ahóḅ édíí nēn, nzé nyēlādné á mwembé-te, mod nhóḡ abelé awónj nkóngé, ampée-'e awónj ch́m éche áyáḡteé, ampée awónj dyam áde Dyōḅ álúmte mó, ampée awonj dyam áde áhóḅpē á ehóḅ émpēe, ampée-'e abé awě atóḡke mehóḅ mémpēe. Nyébele rímēm mésyāḡl áwōḡḡen mwembé. ²⁷Nzé bad béhóḅe mehóḅ mémpēe, bad béehóḅē tómaa béléán, bó mod téé áhóḅē ámbíd eche waáb á-máá ahóḅ. Mod-te atónḡéné abé awě atóḡke ch́m éche béhóḅéé. ²⁸Bonj nzé mod eesē awě atóḡke', mod awě ahóḅe mehóḅ mémpēe, atónḡéné nēe ádíḅé nsəl, áhóḅē áwe nlém-tē ne wée Dyōḅ.

²⁹Áde bad bébe ké'e beláán belângeé bad mekan á dñn á Dyöb, ábíníí bad bétángeéné béwōglān ábíí ké chōm éche béhóbeé étángeéné. ³⁰Boñ nzé mod adé á mwembé-te awě akudé nkalañ rñme Dyöb álúmté mó, mod awě ahóbe akan á-sōg ahób. ³¹Nyé moosyāól nyēlânge bad mekan á dñn á Dyöb nhógē-nhógē ábel boñ mod téé áyágke, nē áwēde-'e mod téé nlém á abum. ³²Nde echē Edāóðeñ ébageé bad álaa bad mekan á dñn á Dyöb, edíí nde éche mod awě ahóbé rñmē mekan áhelese ákamlēn. ³³Dyöb déesaá Dyöb áde ápæene mpuutéd, nsañ mōó ápæeneé.

Á mwembé rñ bad bé Dyöb n̄syāól, ³⁴bebaád bédib nsəl nzé bédé á mwembé-te, bétángeéné abé ásē e baachóm ngáne mbéndé e Mose éhóbeé. ³⁵Nzé dyam adé áde bédóó abíí, bésēdēd ábab bechóm á ndáb. Áyāle édé akwágké mmwaád áhób dyam á mwembé-te. ³⁶Nyé bad bé Kōrinto, áwēn dōó eyale é Dyöb émbídtē-ye? Áwēn dēmpen-éé eyale é Dyöb émpéé-ye?

³⁷Nzé mod anyíne yāl aá móđē mod awě alânge bad mekan á dñn á Dyöb, ké'e aá mōwōó nde echē ehúú ne Edāóðeñ, atángeéné abíí aá dyam áde n̄tenléé nyé ádíí dyam áde Sāngwéé áhóbé aá nyébel. ³⁸Boñ nzé ahóbe aá mōóhídté rñmēn mekan nyēhúd mō mīd áyāl. ³⁹Né-óó, a-baányañ, nyébane nlém álaa bad mekan á dñn á Dyöb, boñ nyéekáó bad áhób mehób mémpēe. ⁴⁰Nyébele mekan mésyāól bwām, nyébele-'e mō nyaa echē etángeéné.

Mpuu rñme Yesu Krīstæ

15 Bōób-óó, a-baányañ, nkamtan nyé nkalañ rñ bwām rñme mēnkaleé nyé. Nyēnkob mō, rñbélé-'e nyēsūmnédé áyāl e adúbe áde nyéwóó. ²Nzé nyédíí nyéchāñnéde áyāl e rñmē nkalañ rñme édíí bán mōó rñpæene

e'soósoñ, né nyéékūd e'soósoñ, éetóméé né adúbe áde nyédúbpé Krīstæ, dō-'e adé ngēn. ³Menkalé nyé nkalañ rñme mēnkudté, mō-'aá n̄tómtnéé etógnēn abé. M̄mē nkalañ, r̄idé nēn bán Krīstæ anwé á nló r̄mēd ngáne éténlédé á kálag e Dyöb. ⁴Éténlédé nēn bán bēnlímē mō, ápūū ámbíd e e'pun é'láán. ⁵Anlúmed Petro yāl, boñ ámbíd e pónde anlúmed-te ábíníí bembapee yāl. ⁶Ámbíd enē, tómaa mbwōkel é bad étáan ábe béhídé'áá mō anlúmed bō yāl alúmed ahóg. Ábē bad híin bédíí bédé á alonggé chii, donge-'e bémáá awé. ⁷Ámbíd e pónde anlúmed Jemse yāl, boñ alúmed-te ábíníí bembapee bé nlómag bésyāól yāl. ⁸Kóáñne á asóg anlúmed mémpē yāl, kénéé edíí bán ndíí mod awě bēnchyāá'é á pónde echē bad bēnkēmbíí'é bán béchyáa. ⁹Nhóbe nēn áyāle átíntē e bembapee bé nlómag bésyāól, mée ndé mbapee awě éesē etógnēn. Meékwognedéé áchagned ké nēe mbapee a nlómag áyāle menhé bad bé mwembé rñ Dyöb á meséb. ¹⁰Boñ nsimé rñ Dyöb r̄mbélé ndé chōm éche r̄díí. M̄mē nsimé rñme Dyöb ábage-'e me, méesaá ngēn. Boñ pen mbelé nsōn tómaa ábíníí bembapee bé nlómag, kénéé edíí bán saké mmēn mbelé'áá r̄mē nsōn, nsimé rñ Dyöb mōó r̄mbédé ne me. ¹¹Né-óó, ké émbē bán meé nkanlé nyé r̄mēn nkalañ, ké'e bembapee bé nlómag ábíníí bōó békálé mō, chōm ehóg chōó syāābōó moosyāól sékaleé, mō-'aá nyédúbpé.

Paale aá ngáne Dyöb dēmpuúdté Krīstæ, bad bé Krīsto bōmpē bépuú

¹²Bōób áde sékale-'áa nēn bán Krīstæ apuúde, chán-nō nyé donge á bad nyéhele nyéhōbē bán bad ábe béwédé béepuú'é? ¹³Nzé ahób áde nyéhóbeé nēn bán mpuu méesaá ámbíd e kwéed adé mbále, né élúmtē bán Krīstæ enkēmpuú'é. ¹⁴Nzé Krīstæ enkēmpuú-

'e, né nkaləŋ míme sékanléé nyé méesaá dyamdyam, né áden adúbe ámpē déesaá dyamdyam. ¹⁵Né nê álúmte nén bán sēkale Dyōb metóm áyāl ahóǒ áde sehóǒbéé bán apuúdté Krístəə. Boŋ nzé édé mbále nén bán bad béepuudéé nzé béwédé, né Dyōb dēnkēmpuúdté Krístəə. ¹⁶Nzé bad ábe béwédé béepuudé, né káǒŋne Krístəə eépuudéé. ¹⁷Nzé Dyōb dēnkēmpuúdté Krístəə, né adúbe ádēn déesaá dyamdyam, né nyédíí nyédé-'e á mbéb te. ¹⁸Né élúmēd-te bán bad ábe bédúbpē Krístəə ábe béwédé, bēbóó-'e. ¹⁹Nzé e'lyóg bé nlém ábe séwóó áyāl wée Krístəə é'sógé áyāl e áden alongé dēmpen, né bad bétəŋgéné se ngəl atómten dé awóg tómaa nyaa echē béhele béwóg bad bēmpēe.

²⁰Boŋ édé mbále nén bán Dyōb ápuúdté Krístəə. Mó abédé mod a'só ápuu átínté e bad ábe béwédé. ²¹Dyam áde mod nhóg ábélé dóó ákǒǒ boŋ bad béwāg. Melemlen nê dóó dyam áde mod nhóg ábélé ákǒǒ boŋ bad bépuudé'. ²²Bad bésyāǒl bēwē abé áde bédíí mod nhóg ne Adame, melemlen nê dóó Dyōb débenlé bad bésyāǒl bépuu abé áde bédíí mod nhóg ne Krístəə. ²³Mod téé ápuú eche pónké echē átəŋgéné apuu. Krístəə, mó awē adé mod a'só ápuu, áde ápēé ámpē, bad ábe bédé ábe Krísto bómpē bépuú. ²⁴Ámbid enē, asóg dépē. Ene pónké e'dəódəŋ ábe é'kamlan, benkamlene ne ngíne é nkǒŋsé, Krístəə ámad echab ngíne. Dó-'aá ábéé nkamlen wée Dyōb Titée. ²⁵Krístəə áǒē á nkamlen kǒǒŋ Dyōb ábēl atóm ábē bad bé ekoyí áte, ábānē-'e bó áǒē echē. ²⁶Mod a ekoyí awē ádimténne atóm áte adíí kwééd. ²⁷Édé nēŋgáne éténléde á kálag e Dyōb nén bán, "Dyōb ábánné mekan mésyāǒl áǒē echē." Élúmte bwām pen nén bán mekan mésyāǒl míme Dyōb áhóǒbé áá móbánné áǒē e Krístəə, Dyōb dēn déesaá áwēd-te. ²⁸Áde bwēm ésyāǒl bémadte abé áǒē e nkamlen míme Krístəə, mwēn-

ne Mwān a Dyōb, áǒē áǒē e Dyōb. Dyōb dó-'aá ábánné bwēm é'syāǒl áǒē echē, ábēl boŋ mwēn Dyōb-pe ákamlen bwēm é'syāǒl ngen póg ne ngen ésyāǒl.

²⁹Boǒb-póǒ, chán-nō déhǒbpē áyāl e bad ábe békúde edusen á nló m bad ábe bémáá awé? Nzé bad ábe béwédé béetǒgné apuu, cheé ékǒǒ boŋ bédusán bad á nló m bad ábe bémáá awé? ³⁰Cheé-ǒ ékǒǒ boŋ sébāg á nsəl ní kwééd pónké téé? ³¹A-baányəŋ, mbāg á nsəl ní kwééd epun téé. Kúmbe eche mbééne nyé abé áde dédíí mod nhóg ne Yesu Krístəə, Səŋgwéé awēd, chó ekǒǒ boŋ níhǒbē nén. ³²Nzé nnoǒné chó á nyaa e moonyoŋ, nsyǒŋ ké nhóg méesaá né nzum éche syāábe e'loo nyam séwánáá á Efesus. Boŋ nzé édé nén bán bad ábe béwédé béepuú'é, né dēhǒb bán, "Dédyāg, démwāg-ke, áyāle chán mod áwē."

³³Nyéédōgnād, "E'choŋ bé mbéb é'béǒte abé á bwām." ³⁴Nyéewóó mewēmtən ámpē néé e'yǒkél é' bad, nyésóg-ke mbéb ábēl. Nyé doŋge á bad nyéebíí'é Dyōb. Ngáne níhǒbéé nén, nén átəŋgéné nyé akwágké akóbed.

Ngáne bad ábe béwédé bépuú'é

³⁵Boŋ mod ásedéd aáken, "Chán Dyōb áhele ápuúdté bad ábe bémáá awé? Yǒl éhéé béwōŋgē?" ³⁶Eyǒkél é chóǒm, nzé ewené mbál-e-bǒ éēbēlēē-se ewé boŋ ekǒg-e? ³⁷Chóǒm éche béhágkē á ndoǒb édíí mbál ngēn, saké alín á bwel ásyāǒl áde ákwoge' bēwénéé, boŋ mbum, kapóg mbum e ngun ké'e mbum empée. ³⁸Dyōb dēn dóó ábele' ngáne ádǒǒ boŋ mbál téé níwóŋ yǒl eche níwóó. Abage mbál téé yǒl eche etəŋgéné. ³⁹Yǒl é bwēm é'syāǒl ábe é'dé á alongé éesaá nyaa póg. Baányəŋ bēwóó echab ndín e yǒl, nyam éwóó echāb, menǒn méwóó echāb, súu-'e éwóó echāb. ⁴⁰Bwēm é'dé ábe é'dé á nkoŋ mímín, é'bé-'e ábe é'dé á nkoŋ nísé. Bwēm bé nkoŋ m mín é'wóó ábāb

e'boŋ ábe bwēm bé nkoŋ n̄sé béēwóó'é. Bwēm bé nkoŋ nsé-'é é'wóó ábāb e'boŋ ábe bwēm bé nkoŋ n̄n mín béēwóó'é. ⁴¹ Etondeē awóó ábē e'boŋ, ngɔn ewóó ábē, betintine-'é béwóó echāb nyaa e e'boŋ. Kóóŋne átintē e betintine, e'boŋ ábe béwóó é'dé nyaa ne nyaa.

⁴² Nén dɔɔ ébēē ne bad ábe bépuú. Yəl echē bélímméé edíi yəl eche ebébe', echē Dyöb ápuudtéé edíi yəl echē eebébé' ámpē. ⁴³ Yəl eche bélímméé eebágkē elóon, eewúē-'áá áte. Nzé Dyöb ápuúdté ch́ eboo' elóon bwāmbwam, ewúē-'é áte. ⁴⁴ Áde bélímméé ch́ ebágkē yəl e ekob, boŋ nzé Dyöb ápuúdté ch́ ebágke yəl e edáádəŋ. Yəl e ekob edé, yəl e edáádəŋ-'é ámpē edé. ⁴⁵ Éténlédé á kálag e Dyöb nén bán "Mod a e'só, Adame, Dyöb dēnhəg ḿ abé nhəgtéd n̄mme n̄wóó alongé." Boŋ Adame a ndimten adíi Edáádəŋ éche ébage alongé. ⁴⁶ Saké mod a edáádəŋ ḿ asébpé abé. Mod a ekob ḿ asébpé abé boŋ mod a edáádəŋ ḿ-'é ábág. ⁴⁷ Mod a'só ambíd á nkõŋsé, bēnhəgén ḿ ndɔɔb. Awe ḿ-'é ampē ámpē, ádyöb dɔɔ abídé. ⁴⁸ Bad ábe bédé á nkõŋsé te, bédé n̄ngáne Adame awē bēnhəgēnné ndɔɔb. Ábe b́-'é bédé bé dyöb, bédé n̄ngáne ane awē abídé ádyöb. ⁴⁹ Ngáne déwagné mod awē bēhəgné ndɔɔb, melemlen nē dɔɔ déwāgēnné ane awē abídé ádyöb.

⁵⁰ A-baányan, chõm éche n̄hóbeé edíi nén, chõm éche édé á nhəgtéd n̄ yəl e ekob ne mekií éehelée-se éküd bwēm bé nkamlen n̄ Dyöb. Éche ch́-'é éebé abé ne abé éehelée-se éküd bwēm ábe bēbē abé ne abé. ⁵¹ Nyélám metíu nyéwôg dyam áde n̄lāngéé nyé áde bad béébíí'é. Syánē bad bésyāēl déewáá', boŋ pen Dyöb déhəŋlén syánē baásyāēl ⁵² á esóŋ é pón dé. M̄mē nhəŋlén mébē á mehélé-te, n̄ngáne mod áhelese ápēbēd díd. Nén débenléd áde bétōngē elon é asóg. Áde bétōngē elon, bad ábe béwédé bépuú, béewáá ámpē, Dyöb déhəŋlén-ne syánē

baásyāēl. ⁵³ Ene yəl eche ebɔɔde' étīm yəl eche éebɔɔ ámpē, yəl eche ch́-'é ewāg étīm yəl eche eewág ámpē. ⁵⁴ Pón-dé eche yəl echē ebɔɔde' étímmé yəl echē eebɔɔdē', ne áde yəl eche ewāg étímmé yəl echē eewág, élōn ngáne éténlédé á kálag e Dyöb nén bán, "Kwééd éesaá ámpē ne abé dēn, Dyöb á-tómé ch́ áte."

⁵⁵ "A-kwééd, héé echoŋ ngíne átóm mod áte edíí? A-kwééd, héé echoŋ ngíne áwóged mod e'we edíí?"

⁵⁶ Mbéb ḿɔ n̄kóó boŋ kwééd ewõŋ ngíne áwóged mod e'wē, ngíne e mbébpē ehúú ne mbéndé. ⁵⁷ Boŋ sēságnan Dyöb, ḿ abelé boŋ sētóm mbéb áte mbwined ne echəd Sáj, Yesu Krístæ.

⁵⁸ Né-ɔɔ, a-baányan bé edəŋge, nyésumen bwām, dyamdyam dééhōbtē nyé mekuu ásē. Nyébē nyékēene nsón m̄mme nyébenléé Sāŋgwéé á'sō. Nyébíí nén bán nsón m̄mme nyébenléé Sāŋgwéé ké nhóg méesaá ngēn.

Bésáŋgé m̄oné áwõŋgen bad

16 Bɔɔb-ɔɔ, n̄lāa nyé t̄ŋngene m̄oné m̄mme nyēnladté áwõŋgen bad bé Dyöb. Ngáne ménlāā'é mwembé m̄mme n̄dé á Galesia meé bébel, melemlen nē dɔɔ nyémpē nyét̄ŋngéné abel. ² Sōndé téé nyé mod téé áh̄ūd mwā m̄oné ákoo. Nén ábē nchoo ne mod téé m̄mme nkudāg. Nzé nyébelé nén, nē débēl nzé mpedé, nyéet̄gēnné m̄oné asaa ámpē. ³ Nzé mpedé, bad ábe nyépwédé, m̄lōmēn bó kálag ákēen m̄mme m̄oné m̄mme nyéládé á Jerusalem. ⁴ Nzé ébóó bán mémpē n̄ke, né béwoón me.

Ntíi m̄mme Paale ábélé

⁵ M̄pē áwēn nzé mmaá átóm á mbwóg e Masedonia, áyāle nwóó mewēmten átóm á mbwóg e Masedonia. ⁶ Kapóg m̄dyeé ne nyé, nhele mbé-'é ne nyé pón-dé esyāēl echē ahéb ábágkē ngíne, ábel boŋ nyéwõŋgen me ákēen échēm eke á'sō

hõm ké áhéé áde ñkagké. ⁷ Meédəə'é mēé dényínen ámín-ámín. Nwóó mewēmtēn ábē ne nyé mwā etūn é pónké nze Sǎngwéé akwěnténé. ⁸ Mědyéé á Efesus hén kóǎŋ ne á pónké e ngande e Pentekos. ⁹ Nzii enědnédé me hén ábel kase e nsón, kénéé édíi bán bad híin bédé ábe bétǎŋgan me.

¹⁰ Nzé Timotié apedé áwēn, nyényín bán nyékobé mój nken áyǎle melemlem mé nsón míme Sǎngwéé míme ábeleé, mój mémpē mbeléé. ¹¹ Modmod eenyíne mój nkóŋtéd. Nyéwōŋgen mój ákæen éché eke á'só ne nsan ábel boŋ bóbbe bad bé Krīsto bémpēe ábe ísinéé, bétán me hén.

¹² Bɔɔb-pɔɔ, tǎŋgene awesyánē mwǎnyan Apolose, menwéd mój nlém á abum bwāmbwam áhye dé anɔn nyé nchoo ne bad bé Krīsto bémpēe, boŋ pen eewóó'é nlém ápe bɔɔb. Nzé etál ébágnédé mój, ǎpě.

Melenten mé asóg

¹³ Nyétéd pónké, nyésumen á adúbetē. Nyéwúu nlém á abum, nyéwúu áte. ¹⁴ Kéchéé éche nyébeleé, nyélúmed bán nyédəəó nhóg ne aníníí.

¹⁵ Bɔɔb-pɔɔ a-baányan, nyébíí nén bán abum á ndáb áde Stefanuse dɔɔ ábédé dé'só á mbwóg e Akaya ádúbe Krīstəə, bėbágé-'e echab yǎl ábele bad bé Dyǔb. Ncháa nyé nén mēé, ¹⁶ nyébē áse e ndín é bad néé échén, ne áse e mod ké ahéé ampée awé abele nsón néé mímén. ¹⁷ Ndé menyinŋe ne epe éche Stefanase, Fɔtunatusē ne Akaikuse. Bépédé áyǎle bėbélé nsón míme nyéntǎŋgennē abel. ¹⁸ Bėwédé me nlém á abum ngáne bėnwėdtē nyėmpē nlém á abum. Kéchéé éche échén ndín é bad éhóbéé, nyétǎŋgéné bó edúbé abe. ¹⁹ Mwembé míme ídé á mbwóg e Esia ílómme nyé melenten. Akwilaa bó Prisia ne mwembé míme mbome áwab ndáb, bėlómme nyé melenten ne nlém nhóg á dín áde Sǎngwéé. ²⁰ Ábed baányan bé Krīsto ábe bédé hén bėlómme nyé melenten.

Nyéhē nhóg ne aníníí tǎl. ²¹ Me Paale, mbenlad échēm ekáá átele nyé mímén melenten. ²² Kénzée awé eédəə Sǎngwéé ebómán ne mój. A-Sǎngú awéd, hyǎg! ²³ Nsimé míme Sǎngú Yesue mbē ne nyé. ²⁴ Ndəəó nyé bad bėsyǎl á dín áde Yesu Krīstəə.

*Kálag echě elónténé
ébe echě Paale áténlé*

Baá Kōrinto
Ndibned n̄ kálag

Enén kálag ch̄ó edé kálag echě elónténé ébe, echě Paale áténlé bad bé dyad á Kōrinto áde ábédé á Masedonia. Paale ant̄el ch̄ó á pónđé echě mam méekage'áá b̄óobe mwembé m̄me mbédé á Korinto. Bad behóg átint̄e e m̄mē mwembé b́nh̄ob Paale mekan mé mbéb á ȳl, boŋ kénē Paale anwón n̄lém bwāmbwam aá b̄óob̄o b́etim ásē. Áde b́entimmé-'e ásē, Paale anwóg menyinge bwāmbwam. Á kálag-tē wén, Paale ahóbé ngáne b̄óobe bad bé mwembé bé Kōrinto b́emb̄ē. Áwēd-te ahóbé nz̄om echě ek̄á boŋ átélé' enén kálag ne e'yale ábe é'wúú áte t̄ngene nzyón̄ eche ákúde ne atyémen áde baahóg átint̄e e mwembé b́etyéemánáá m̄ó. Alúmté-'e m̄mē menyinge ngáne nyaa echě átélé enén kálag, éb́élé bad b́etédté abel dé mbéb boŋ b̄óob̄o b́etim-me ásē. Acháa-'e mwembé aá b́esaa m̄oné ne n̄lém nhóg áwónggen betóótókē bé bad bé Kr̄isto ábe b́ebédé á mbwóg e Judeya. Á kálag-tē wē ámpē, Paale ahóbe mekan álúmed aá m̄óbēdē mbap̄e a nlómag a mbále awě Yesu Kr̄ist̄ə. Ambel n̄n̄ áyāle nguse é bad ébédé á Kōrinto échē ēnch̄ag ȳl bán be-mbap̄e bé nlómag bé mbále ábe Kr̄ist̄ə, bán Paale-'e adé mbap̄e a nlómag a metóm.

Nkabtéd n̄ kálag

Ndibned n̄ kálag 1.1-11

Paale ne mwembé n̄ dyad á Kōrinto 1.12-7.16

Ásaŋned bad bé Kr̄isto á mbwóg e Judeya m̄oné 8.1-9.15

Paale mbap̄e a nlómag a mbále awě Kr̄ist̄ə 10.1-13.10

Melenten mé asóg 13.11-13

1 Me Paale, mbap̄e a nlómag awě Yesu Kr̄ist̄ə ngáne Dyōb átíídé, me-é ntelé enén kálag. Me ne awed mwānyaŋ a Kr̄isto, Timotie, s̄elómme' nyé elad e bad bé Dyōb ábe bédé á dyad á Kōrinto ne bad bé Dyōb b́esyāā́l ábe bédé á mbwóg e Akaya, melenten. ²Nsimé ne nsaj n̄ Dyōb Titée awēd ne Sájgú Yesu Kr̄ist̄ə, mb̄ē ne nyé.

Dyōb áwéde' moosyā́l n̄lém á abum

³Syānē déken Dyōb, Sáá awě awed Sájgweé, Yesu Kr̄ist̄ə. M̄ó adé Titée awě awóge moosyā́l nḡol, abé-'e Dyōb áde áwéde' moosyā́l n̄lém á abum. ⁴Awéde' syānē n̄lém á abum áyāle ndutul ésyāā́l eche dékudeé, ábel boŋ syānē ámpē déhel bad n̄lém awéd á abum ábe b́ompē b́ekude nyaa e ndutul ké ehéé. Déwēd b̄ó n̄lém á abum meleml̄em ngáne Dyōb áwédeé syānē n̄lém á abum. ⁵Ngáne Kr̄ist̄ə ákúde'áá metake, née syānē ámpē dékudeé metake áyā́l echē. Né-óó, abé áde dédíí ne Yesu Kr̄ist̄ə, Dyōb déwēd syānē ámpē n̄lém á abum bwāmbwam. ⁶Nzé s̄ekude metake édíí áwéd nyé n̄lém á abum ne áwónggen nyé ákud e'soosoj. Nzé s̄ekudé e'wéd bé n̄lém á abum né nyémpē nyéékud e'wéd bé n̄lém á abum, nyékud-te nḡine áwesen meleml̄em mé metake ne e'kaŋ bé n̄lém ngáne s̄émpē séwéséné. ⁷S̄esumé n̄lém áwēn bwāmbwam. S̄ēbíí n̄n̄ bán nzé nyékude' metake meleml̄em ngáne s̄émpē s̄ekudeé, Dyōb déwēd nyé n̄lém á abum meleml̄em ngáne áwéde-'e sé.

⁸A-baányan, s̄ed̄á bán nyésōŋten nyaa e metake echě s̄ekúde á mbwóg e Esia. Metake m̄me s̄enkudté m̄endenléd sé nyaa echě s̄enw̄emt̄ēnnē bán séebáá á alongé. ⁹S̄enw̄emt̄én n̄n̄ bán b́ebídté mbakú bán b́ewúú sé. Boŋ s̄ekudé'áá m̄m̄én metake ábel séēsūmē' n̄lém áwéd ȳl, boŋ pen s̄esum w̄é Dyōb, m̄ó awě apuudte bad. ¹⁰Kénée édíí bán s̄emb̄é á ns̄al n̄ kwééd, ansōŋ sé. Nzé s̄edé á

ndutul-tê, Dyöb débê ásonj sé. Sêsumé-’e nlém nén bán äbê ásonj sé pónde téé eche sébêê á ndutul ámpê. ¹¹ Ásonj sé akänned áde nyékännadte sé. Bad híin bélad mekáá äkänned sé, Dyöb-pe dénaméd sé. Nén débêl bad híin bésägnên Dyöb asonj áde ásóó sé.

Paale ahúde eke ásê

¹² Dyam áde áde ábélé sêdé kúmbe. Nlém níkénlé sé á abum nén bán, abé áde séwóó á nkõjsé-te wên, tange nyaa eche sédíí ne nyé, ne nlém míme nsáá ne nlém nhóg, ádíí nyaa eche Dyöb ábélé áá ébê. Ádén abé dénkámbáá ne debyéé á moonyonj boj démbê ne nsimé ní Dyöb. ¹³ Chöm éche sétenléé nyé édíí éche nyéhenlé aláñ, nyêsõjtén-ne. Nsumé nlém meé nyêsõjtén mímén mekan pónde ésyääl. ¹⁴ Ngáne nyémáá donje á mekan tãngene sé asõjten, ndúbpé nén meé nyéëkonj sé asõjten bwâm. Nén débêl á pónde eche Sáñgú Yesue ápeé, nyéêhel ahób bán nyêdé kúmbe ne sé melemlen ngáne sémpê séhenlé ahób bán sêdé kúmbe ne nyé.

¹⁵ Adúbe áde méndübêê meé nén áde mbáale mentíí meé mésêbê ape áwên ábel boj nyétombwen ngen éche élónténé ébe. ¹⁶ Mentíí meé mëhyé áwên nzé nkag á mbwóg e Masedonia, mentíí-’e ámpê meé á ehúu métyëem áwên ábel boj nyéwõngen me áke á mbwóg e Judeya. ¹⁷ Áde mêmberlé mímén ntíí, énkãmbáá éche níheláá-se níhøjlen nlém á abum. Meébêlêê mímêm ntíí á nyaa e moonyonj. Meésáá née mod awê akwentan áá, “Ee, mëbêl.” Boj ámbid e pónde átim ahób áá, “Aáy, méebenlé.” ¹⁸ Á’sõ é’ Dyöb áde ábele ngáne áhóbé áá mójbêl, nzé sêlãngé nyé bán séébêl dyam, sêbelé sébêl-le dó. ¹⁹ Nzom eché ekáá boj nén ábe edíí áyãle nkalanj m bwâm tãngene Mwãn a Dyöb, Yesu Krístæ, míme me, Sailase ne Timotie sékánlé’áá nyé. Yesue eehóbéé áá mójbêl dyam boj eétime

dó abel. Yesu Krístæ ábele dyam áde áhóbé áá mójbêl. ²⁰ Chöm ésyääl éche Dyöb áhóbé áá mójbêl, abelé mébenlad abel áde ábélé boj debé ne Krístæ. Nén dóó ákóá boj áyãle mekan míme Yesue ábeleé syánê déhóbê bán, “Ébê nê” ábel boj Dyöb ákud edúbé. ²¹ Dyöb dóó ábélé boj syánê debé dédübepê Krístæ. Dyöb dên dóó áwógté syánê ábê ne Krístæ. ²² Ahédé-’e syánê ábê e’chem ábê é’lúmte bán syánê dedé ábê bad, ahé-’e syánê éche Edáádõj éche Esáá á nlém-tê álúmed nén bán deéküd bwëm é’syãäl ábe ahóbé áá mójbê syánê.

²³ Dyöb áde me mbóñ nén áá chöm éche níhóbéé édé mbáale. Nzom eché enkõj boj menkëntím ámbid á dyad á Kōrinto, edíí áyãle meéhede’áá meé níwóged nyé ndutul. ²⁴ Sééhêdêê bán ébê byánán sênyágté nyé ádúbe kéchéé. Boj pen sêbele nsõn ne nyé, ábel boj nyébê menyinge áyãle nyêsümné á adúbe-tê.

2 Né-’w, memmád á nlém-tê nén meé méehyáá nyé anyín ámpê. Nzé mempê nwógté’áá nyé ndutul. ² Nzé nwógté nyé ndutul, mod éebáá awê áwõgêd me menyinge, áyãle nwógté bad ndutul ábe bémbê béwógte’ me menyinge. ³ Nén dóó dénkáñ boj nítelê nyé enén ndín e kálag. Meéhede’áá meé nzé mpedé áwên, nyé bad ábe nyêwógte’ me menyinge, nyêwóged me ndutul. Ndúbpé nén meé nzé ndé menyinge, né nyé moosyáál nyéébê menyinge. ⁴ Ntênlé nyé enén kálag nyaa eche nítelé áyãle membé ndutul, metake mébé me á nlém-tê, nítelé-’e chó ne mésod. Menkënteléé nyé chó ábel boj nyéwõg ndutul, boj mentelé nyé chó ábel nyébíí ngáne nídáá nyé bwãmbwam.

Paale áá bad bé Kōrinto bélagsen mod awê abelé mbéb

⁵ Nzé mod abelé dyam áde áwógté bad ndutul, saké áwêm dêmpen dóó ábélé dó, né abelé dó wée nyé moosyáál ámpê. Boj ádén dyam ádíí dyam áde mééhóbêê

bwāmbwam. ⁶Nkógsen míme bad híin átíntê echên bébágé ene ndín e mod, níkwógnédé mó. ⁷Boŋ nyêtànggéné nêe nyélágséné mó nyêwéd-te mó nlém á abum, ábel ndutul eche ákúidé eetóm-tán mó adenled. ⁸Né-ɔ́, ncháa nyé meé nyélúmed mó bán nyédíi nyêdáo mó. ⁹Nzom echê enkǎŋ boŋ íntêlê nyé enén kálag edíi ábíi nzé nyêébêl mam mésyāól míme níhóbé meé nyêbel. ¹⁰Kénzée awé nyélágséné, mémpê nlágséné mó. Dyam áde nílágséné, nzé édé bán nlágséné dó, né nlagsan dó áyāl echên. Krístæ abelê abíi-'e aá nlágséné dó. ¹¹Debele nê ábel boŋ Satane eetómé' syánê áte, éesaá bán syánê deebíi-'é mwane míme Satane.

Békale nkalaŋ t̄ngene melê mékōlê

¹²Áde ípédé á dyad á Troas, ákal nkalaŋ m̄ bwām míme Krístæ, Dyöb dênnednéd me nzii ábel míme nsón. ¹³Boŋ nlém ménkêmbáá me bwām á abum áyāle menkêntánné Tituse, mwānned a Krístæ awé súmō sêbele nsón. Né-ɔ́, menlyágtén bó, níká-g-ke me á mbwóg e Masedonia.

¹⁴Nságnan Dyöb áyāle ayóggé abel syāá dehele' míme nkalaŋ akal. Abé áde dedíi ne Krístæ ábélé dedé n̄ngáne bad ábe Dyöb ákóbé boŋ ályágté áke dé akal nkalaŋ m̄ bwām mebwóg mésyāól. Dyöb ábélé bad bébyéé Yesu Krístæ áyāle míme nkalaŋ míme syāá dékaleé. Mmê nkalaŋ níkag átíntê e bad ngáne elod é bwām. ¹⁵Elod é bwām, elod é Krísto, chɔ́ dedíi á'sō é' Dyöb. Nzé dekale nkalaŋ t̄ngene Krístæ, bad bésyāól ábe bédúbpé míme nkalaŋ míme dékálé, Dyöb ásoo' ádáb alonggé. Boŋ bad bésyāól ábe bédúbpé míme nkalaŋ, Dyöb déeso-oo' é ádáb alonggé. ¹⁶Ne bad ábe bédé á nzii echê epágnédé Dyöb á yāl, nkalaŋ m̄ bwām míme syāá dékanléé bó ndé áwāb n̄ngáne ebébtéd é elod éche éwúé' bó. Ábíi-'e ábe bédé á nzii áke wéé Dyöb nkalaŋ m̄ bwām míme syāá dékanléé bó,

ndíi n̄ngáne elod é bwām áyāle syāá delānge bó bán bébê á alonggé ne Dyöb á ngíndé ne á ngíndé. Nzé-ɔ́ adé awé ahelese ábel enén nyaa e nsón? ¹⁷Séesaá ngáne bad ábíi' híin ábe békale eyale é Dyöb ábel boŋ békud nsyóŋ. Ne sé séébêlêê nê, áyāle Dyöb álómé sé ákal nkalaŋ m̄ bwām, míme nkalaŋ sékale' mó ne nlém nhóg abé áde sédíi mod nhóg ne Krístæ, debíi-'e nén bán Dyöb dɔ́o álómé syánê ábel míme nsón.

Bekal bé nkalaŋ mé melê mékōlê

3 Nyêwémténé bán sêhóbe' mekan mé bwām t̄ngene éched yāl ámpê-ye? Nyêwémténé bán séébe nyé kálag ké'e sêhêd kálag áwên, álúmed nén bán sêkwognédé ábel nsón átíntê echên, ngáne bad bémpee bébeleé-ye? Séebenlé nê. ²Nyédíi sé á nlém-tê n̄ngáne kálag echê bétélé boŋ bad bésyāól béléá ábíi chóm éche édé áwêd-te. ³Nyélúmte' bán nyédíi kálag echê Krístæ átélé boŋ álómén sé. Enén kálag éesaá kálag echê béténlé ínke boŋ edíi echê Edáoðŋ é Dyöb áde ábage alonggé étélé. Bénkêntenlé enén kálag á meláa m̄n, míme métánlé, boŋ bēntel chɔ́ á nlém m̄ baányoŋ. ⁴Sêhóbe nén áyāle sêsumé nlém ne Dyöb abé áde sédíi ne Krístæ. ⁵Sé bēn sééhêlêê-se sêhób bán sêhele-se sébêl mímén nsón. Sé bēn sééhêlêê-se sébêl mó. Dyöb dɔ́o ábélé boŋ sêhêl mó abel. ⁶Abelê sêkwógnédé ákal míme nkalaŋ mé melê mékōlê. Méesaá nkalaŋ áhíd mbéndé é melê mé nchun. Bad ábe béhíde ene mbéndé béwāg, béébāg-kaá ne Dyöb. Nkalaŋ áhíd melê mékōlê míme séyágtéé, ndé nén bán Dyöb ábage bad Edáoðŋ éche Ésaá, ébele-'e bébê ne mó á ngíndé ne á ngíndé.

⁷Bɔ́ɔb-pɔ́ɔ, Mosee an'yágéd bad áhíd mbéndé é Dyöb é melê mé nchun. Dyöb dēntêl échén mbéndé ámin e meláá míme métánlé boŋ ábe Mosee aá áyágtē bad. Áde Dyöb dēmbéé Mosee échê

mbéndé, ambël e'só é'pené' Mosæ féréd, álümed bán échê mbéndé édíí échē. E'só é'péné'áá Mosæ nyaa echê bad bé Israel béehelē'áá m'ó an'ón á'sō. Boŋ kénéé é'péné'áá bwāmbwam, m'mē mwayé mēmbootéd asud mwāmpin mpín. Bad ábe bēnhid melē mé nchun bēnwē, bēnkēmbáá'-áá ne Dyōb. ⁸Né-ɔ́, nzé séy'ógte bad nkalaŋ t'ŋgene Edə́ədəŋ é Dyōb, Dyōb délüméd bad nēn áá m'mē nkalaŋ n'tómténé etógnén abé á alongé á bad. ⁹Dyōb dénlüméd áá m'ódē ngum áde ámbéé Mosæ mbéndé. Échē mbéndé émbël bad bēbíí bán ák'ōgsēn b'ó áyāle mbéb m'me bēbélé. Boŋ anabpé echē ngum alümed abel áde ábélé boŋ sékalé' m'mē nkalaŋ m'me n'lümte ngáne bad bēkobnadté áwe e'só. ¹⁰Mbéndé éche Mosæ áy'ógte'áá bad b'óɔ́d áhíd mbéndé é Dyōb émbē etógnén. Ay'óged áde séy'ógteé bad b'óɔ́b bán Dyōb délagsén b'ó mbéb, bēbelé-'e ngáne áhedeé, d'ó á-tómténé etógnén abé. ¹¹Kénéé édíí bán Dyōb dénlüméd ngáne ádíí etógnén áde ábélé melē mé nchun, melē m'me mēmbē á es'ōŋ é p'ondé, alúmté áá m'ótómtēnē etógnén abé abel áde ábélé melē méék'ōɔ́lē. M'mén melē méék'ōɔ́lē m'ó méh'ōŋlénē alongé á bad, mébē-'e abé ne abé.

¹²Né-ɔ́ ngáne sésúmé nlém bán nkalaŋ m'me sékaleé n'dé etógnén bwāmbwam, sēkale m'ó ésebán sēbáá'. ¹³Séēsaá n'ŋngáne Mosæ. Mosæ ankúdtén e'só ábel boŋ bad bé Israel béenyiné ngáne e'só ábe é'péné'áá m'ó é'dímeé. ¹⁴Boŋ bēnkēns'ōŋtēnnē. Á mbále, bootyaa ene p'ondé ápe chii, béehelēé as'ōŋtén nēn bán apen áde e'só é'péné'áá Mosæ, m'mē mpentéd n'súdé. P'ondé ké ehéé nzé bad bēw'ógé mod aláá kálag e melē mé nchun, béēs'ōŋtānnē ch'óm éche bēw'ógé. Édé n'ŋngáne abad ákúténé b'ó mewēmten. Nzé mod adé ne Krístə dēmpen d'ó ás'ōŋtānnē. ¹⁵Á mbále, bootyaa ene

p'ondé ápe chii, p'ondé ké ehéé echē bēláá mbéndé é Mosæ, ébelé ébē byánán abad ákúténé b'ó ns'ōŋten nyaa eche béehelēé ch'óm éche bēláá'e abíí. ¹⁶Boŋ nzé b'ó ké ahéé adúbpe Sáŋgú Yesue, ch'óm éche ébāg n'ŋngáne abad éche ékutan b'ó ns'ōŋten ébelé éhide. ¹⁷B'óɔ́b-p'óɔ́, Sáŋgwéé adíí Edə́ədəŋ. Kéhéé áde Edə́ədəŋ éche Sáŋgwéé édíí, bad bēébāgkē á mehaŋ-tē. ¹⁸Syānē ábe Dyōb áhúdé abad áde dénkütēn syānē e'só, abé ádēd ábele' bad bēbíí ngáne ehúmé éche Sáŋgwéé épédé abé. Bényíne' bán abelé syānē ngáne bad ábe bébele ngáne Dyōb áhedeé. Edə́ədəŋ éche Ésaá éh'ōŋlan syānē ah'ōŋlen ne ah'ōŋlen ábē ngáne Yesue ábel bad bényin ngáne ápédé ngíne abé. Sáŋgwéé, m'ó awē adé Edə́ədəŋ, m'ó abele m'mén mekan.

Yesue alúmté syānē ngáne Dyōb ápédé abé

4 Ngol echē Dyōb ádíí ch'ó ek'áɔ́ boŋ sékalé' m'mén nkalaŋ. Né-ɔ́, séedonlé mekuu ámbid ákal m'ó. ²Séebenlé mekan mé e's'ón m'me bad bébeleé á mes'ōɔ́m-tē. Sééd'ōgnēē nyé eh'ób é ns'ól, sééh'ōŋlān-naá eyale é Dyōb ádog nyé. Boŋ pen, séy'ógte' bad eyale é Dyōb nyaa echē bad bēs'ōŋtēnnē ch'ó. Ngáne séy'ógteé eyale é Dyōb ne nlém nh'óg, modmod ééh'ēlēē-se ah'ób á nlém-tē áá sēd'oge m'ó. Sēbíí bán Dyōb ábíí kéchéé éche sébeleé. ³Nzé donge á bad béehelē nkalaŋ m'ó bwām m'me séy'ógteé as'ōŋten, né édíí wēé ábē bad bēédúbpeé m'ó. Ngáne bēédúbpeé Dyōb bēebáá ne m'ó. ⁴Satane, nkamlene a nk'ōŋsé, akamlan mewēmten m'me bad ábe bēédúbpe Krístə. Béehelēé-se bēs'ōŋtén bán nkalaŋ m'ó bwām n'lümte ngáne Krístə ápédé etógnén abé. Krístə adíí néé Dyōb dēn. ⁵Né d'ó ák'áɔ́ boŋ séekālē t'ŋgene éched y'ál. Boŋ sēkanle nyé bán Yesue m'ó adé Sáŋgwéé. Sēdíí bemb'olede ábēn áy'ál e

Yesue. ⁶Dyōb áde dénhōb aá, “E’nyínen bé ekíde é’bê wée ehíntén énsēbēē abé,” mós abelé ímmē nkalaŋ t̄nggene Yesue ábē n̄nggáne e’nyínen bé ekíde ábe é’pene’ syánē á nlém-tē. Syánē baasyōāl ábe de-dúbpe Yesue b̄s̄ Dyōb ábénlé nē. Dyōb ábélé nē ábel boŋ bad bébii nén bán módé etógnén abii áde bad bébii’ē bán Yesu Krístæ adíí nēe mós.

⁷Boŋ nkalaŋ ímme Dyōb ábágé sé ákal, nídíi chōm éche étómténé etógnén abé. Sédíi n̄nggáne mbeé e mōg echē chōm édíí áte. Nén ábénléde ábel boŋ bad bébii nén bán ngíne echē echabé ámín ehúú ne Dyōb saké ne sé. ⁸Sékude nyaa é ndutul híin boŋ séelyōgēē áwēd-te. Donje á pónde séebyéé’ē dyam áde sébeleé, boŋ séehóbéé nén bán Dyōb déelúmedté se chōm éche sétōngéné abel. ⁹Bad bétagte se pónde té boŋ Dyōb déetēdté sé. Bélōgne sé, boŋ Dyōb déekwentánne aá béwúu sé. ¹⁰Kéhéé áde sékagké ákal nkalaŋ ím bwām sēhéde á nlém-tē nén bán bad béhede’ sé awúu ngáne bēnwūū-’é Yesue, boŋ bad bébii bán Yesue adé á alonjé, mós-’aá ahāg sé ngíne áte abé áde sédíí á alonjé. ¹¹Sēbii nén bán kénéé sédíí á alonjé b̄oob, sēdé benben ne kwééd pónde té áyāle sébenle Yesue. Nén áde ábel boŋ bébii bán Yesue adé á alonjé, mós-’aá ahāg sé ngíne áte abé áde sédíí á alonjé. ¹²Né-’s̄, sēkwēnténé kwééd ábel boŋ nyékud alonjé áde déemaá’.

¹³Sédíi melemlem ngáne mod awē ahóbé ngáne éténléde á kálag e Dyōb nén bán “Ndúbpe we, né-’s̄, nkale’ t̄nggene we.” Melemlem ngáne ane mod ándübēē Dyōb, sémpē sēdúbpe Dyōb, sémpē sédíi sēkale-’e t̄nggene mós. ¹⁴Sēbii bán Dyōb áde ápuúdté Sāŋgú Yesue dépuúdtē sémpē ábē á alonjé ámpē ne Yesue. Dyōb dépēen-ne sé ne nyé wée ádíí. ¹⁵Metake mésyōāl ímme sékudeé médíi áwōnggen nyé, ábel boŋ nzé bad híin béwógé eyale é Dyōb, nsímé ní Dyōb mébēl békūd

alagsen dé mbéb, bēbūd-te mós aságnén. Nén débēl bad híin bēkené’ Dyōb.

¹⁶Né-’s̄, séedonlé mekuu ámbid ákal nkalaŋ ím bwām, kénéé édíí bán ngíne esude’ sé á yāl, kénéé Dyōb áwede’ sé nlém á abum, áhāg-ke sé ngíne áte mbwe té. ¹⁷Baá metake ábe sékudeé b̄oob bēesaá ábe sétagteé nlém á abum. Sékude metake b̄oob boŋ ehúmé éche ébē ne sé échāb ámín nyaa echē séekamténé metake ímme sékúde á nkōjsé wén, ébē-’e ne sé á ngíndé ne á ngíndé. ¹⁸Nē d̄oob ákós boŋ séenyíné’ metake ímme sékudeé b̄oob nēe dyam. Boŋ sēbānné nlém áyāl e bwēm ábe Dyōb ákōjnéde sé, kénéé édíí bán séenyínéé b̄oob. Bwēm ábe sényínéé b̄oob é’de dāsō áyāl e esōj é pónde, boŋ bwēm ábe séehelée-se sēnyín b̄oob, bēbē á ngíndé ne á ngíndé.

Dēékūd yāl ékōs̄lē ádyōb

5 Sēbii nén bán échēd yāl éche sébééné á nkōjsé edíi nēe e’bem ábe sédyee’é áte. Nzé bēpáá ábē e’bem, sēbii nén bán sēwóo ndáb ádyōb echē moonyoŋ éelóo’é. Dyōb d̄oob álóo’ ch̄o, ébē-’e á ngíndé ne á ngíndé. ²Sēkōmad áte b̄oob á ebem-tē wén, sēwane áte bán ene ndáb echē ebíde’ ádyōb ékúten sé ngáne mbóté ékútanné mod. ³Nzé sēdé ene ndáb áte, séebáá n̄nggáne mod awē adé nsōb. ⁴Abēen áde sébééné enén yāl á nkōjsé te wén, sēkōmad áte adenled áde nén ádénléde sé. Éesaá nén bán sēhede enén yāl e nkōjsé ahúd, boŋ sēhede yāl ékōs̄lē eche edé ádyōb, ábel enén yāl e nkōjsé echē ewāg émaa, étim yāl echē ébē á alonjé. ⁵Dyōb d̄oob ábōjséné syánē ákud ímmén nhājlén alómmé-’e syánē échē Edāsdāŋ éche Ésaá álúmed nén aá ádén akan débenléd.

⁶Né-’s̄, pónde téé desume’ nlém nén bán abé áde dédíí ne échén yāl á nkōjsé, deesaá hōm ahōg ne Sāŋgwéé. ⁷Sēdé á alonjé á nkōjsé ne échén yāl, áyāle sēdúbpe mós saké ngáne sényínéé mós. ⁸Sē-

sumé nlém nén bán ábe syánē yǎl ékōōlē, sēhede-’e éched yǎl é nkōṅsé atede áke débé ne Sǎngú Yesue. ⁹Né-ɔ́, mmed nlém nsyāōl n̄tǎngéné abé áwóged Yesue menyinṅe áyāl e kéchéé éche débélé, ké ébé bán sēde ne éched yǎl á nkōṅsé, ké’ e séēsaá ne ch́. ¹⁰Syánē mod téé átyēēm á nkáásé á’sō ábe Yesu Krístə epun éche ákāādte moosyāōl, t̄ṅgene mekan m̄me ábélé á pónde echē ábédé á nkōṅsé. Mod té ákūd nsábe t̄ṅgene mekan mé bwām ké’ e mé mbéb m̄me ábélé.

Ábē á nchemten ne Dyōb

¹¹Ngáne sébíí bán Sǎngwéé ákāād bad, sébage-’e ḿ edúbé, sēwane’ áte nén bán bad bésōṅten nén bán nkalan m̄me sékaleé n̄de mbále. Dyōb ábíí nyaa é bad éche sédíí, mbíí-’e m̄e nyémpē nyébíí nyaa é bad éche sédíí, ndúbé-’e m̄e nyébíí-’e bán sékale mbále. ¹²Séehóbéé mekan mé bwām t̄ṅgene éched yǎl ámpē. Boṅ pen sēhede bán nyéwōṅ nzom ábéen sé kúmbe, ábel boṅ nyéwōṅ dyam áláa bad ábe bédé kúmbe áyāl e mekan m̄me bébeleé m̄me bad bényíné, saké áyāl e mekan m̄me médé b́ á nlém-tē. ¹³Doṅge á bad béhóbe bán sēhóbe mekan néé bad ábe nló méēsáa’ é áte. Nzé nē ádé mbále, né Dyōb d́o sébageé edúbé. Nzé sēhóbe mekan néé bad ábe nló nsáá áte, né áwōṅgen nyé d́o séhóbé. ¹⁴Edōṅge éche Krístə ch́o étédé sé nlém á abum ábel mekan m̄me sébeleé, áyāle sēmadé á nlém-tē nén bán Krístə awédé á nló ḿ moosyāōl. Né-ɔ́, édé n̄ṅgáne moosyāōl áwédé. ¹⁵Anwé á nló ḿ moosyāōl ábel boṅ bad ábe bédé á alongé, alongé ádāb déélumtē bán bédé á alongé áyāl echāb dēmpen. Boṅ pen bédé á alongé áyāl e Krístə, ḿ awé anwé, boṅ Dyōb ápūūd-te ḿ á nló m̄māb.

¹⁶Né-ɔ́, bootya b́o, déēnōnē mod nyaa eche moonyoṅ ánoṅé. Kénéé edíí bán sēnoṅé’áá Krístə á nyaa e moonyoṅ, séēnōnē ḿ nē ámpē. ¹⁷Né-ɔ́, kénzéé

awé adé mod nhóg ne Krístə, adíí nhágtéd mékōōlē. M̄mē mbeltéd mé nchun nsyāōl m̄máá atóm awóó-’e mbeltéd mékōōlē nsyāōl b́o. ¹⁸M̄mén mbeltéd mékōōlē n̄húú ne Dyōb. Abelé syánē detimé ásē ne Krístə, abagé-’e syánē nsón ákale bad nén bán béhele bébé nsaṅ ne Dyōb. ¹⁹Chōm éche n̄hóbe edíí áyāl e kwééd echē Krístə áwédé á awog. Dyōb ábélé bad bépédé á nchemten ne ḿ. Dyōb déētó’áa mbéb m̄me bad bébélé, abagé-’e syánē nsón ákale bad nén bán béhele bébé nsaṅ ne Dyōb. ²⁰Aláa áde Dyōb álanṅe sé mekan áláa bad sédíí bad ábe béhóbe Krístə. Sésime nyé etúu áte á dín á Krístə nén nyépe á nchemten ne Dyōb. ²¹Dyōb dēmpwéd Yesue átag áyāl e mbéb nsyāōl m̄me syánē débélé. Yesue enkēmbenlé mbéb ké nhóg, boṅ kénē ankwentén atag áwed nló. Dyōb álágséné syánē mbéb áhóbe-’e áa déēbēlē mbéb ámpē melemlen ngáne mómpē éebeléé mbéb.

6 Né-ɔ́, sé ábe sēbele’ nsón n̄ Dyōb ne Dyōb, sēcháa nyé nén bán nsimé n̄ Dyōb m̄me nyékudeé méēbāg ngēn. ²Dyōb áhóbe ngáne éténléde nén áa, “Áde pónde épédé echē et̄ṅgéné, menwóg chōm éche nyéhóbe. Áde epun é e’soosōṅ-’e épédé, menwōṅgen nyé.”

Nyénoṅe’ pónde nén b́o echē et̄ṅgéné, eche nyét̄ṅgéné nsimé n̄ Dyōb akud. Nyénoṅe’, epun épédé éche nyéhele nyékud e’soosōṅ.

³Séekáó’é modmod nzii, ábel boṅ awusé déēnyinnād áyāl e nsón m̄me sébeleé. ⁴Boṅ pen, n̄ṅgáne bembélede bé Dyōb, sēlúmte’ yǎl nyaa ésyāōl ábe bad ábe bébele’ mekan m̄me mét̄ṅgéné. Sēwánlé e’kaṅ bé nlém e’ ngíne t̄ṅgene metake m̄me sékudeé, t̄ṅgene alongé áde álenlad sé áte, ne ndutul éche étáne sé. ⁵Sékude mbéte, béhâg sé á mbwog, ndun e mod empeén epuutéd béchodé sé yǎl áte, sēbele ntú n̄ ngíne, sé-

nanḡé' e'pin, sédyé-é nzaa. ⁶Sêlúmte' ámpē bán sêdíi bembəlede bé Dyöb abel áde sébeleé mekan mé bwâm ne e'sán bé nlém, abe áde Dyöb ábágé sé nsöŋten ábíi alongé áde sétəŋgéné awón, awesen áde séwesanné, ne awóon áde séwónné bad bəmpēe nlém nê bwâm. Edəádəŋ éche Épsáa chōw élyógte sé, sêdás-é moosyāal ne nlém nhóg. ⁷Nkalaŋ rúme sékaleé ndíi nkalaŋ rú mbále, ngine e Dyöb chj-áa sébenladté ákal m. Abel áde sébeleé mekan rúme métəŋgéné ábélé bad béewóó'é dyam dé mbéb ké ahóg ábán sé á yál. ⁸Séēbē sébenlé Dyöb ké béken sé, ké'é béekene' sé. Ké bad béhōbē sé mekan mé mbéb áyāl ké'é mekan mé bwâm. Bad béhōbe bán sêlúmte bán sêdé ndín é bad éche séesaá, boŋ sêdíi bad ábe séhóbé bán sêdé. ⁹Bad bébíi sé bwâm boŋ bəmpēe bényíne' sé bán sêdíi bad ábe béesé dyam dé abelen. Bad béwēm-tan bán séebáá á alongé boŋ kénê sêdíi sêdé á alongé. Sêkude metake á mekáá mé bad boŋ kénê, béewúú'é sé. ¹⁰Sêdé á ndutul tē, boŋ kénê, séwóge menyinge pónde ésyāal. Kénée édíi bán séebudeé chōm awón, boŋ kénê nsón rúme sébeleé mbélé bad híin bédúbpe Dyöb. Né-ɔw nê ábélé bébúdé bwēm awón bəb. Kénée séewóó'é chōmchōm, nhōn n Dyöb ndíi rúmed.

¹¹Á-bad bé dyad á Kōrinto, sētēnlé nyé chōm ésyāal ésebán sêkoŋnad nyé dyamdyam. Sêlúmte-é ngáne nlém ndíi sé áte áyāl echēn. ¹²Sêdás nyé, séebáá-á alúmed bán sêdás nyé. Nyé pen nyélúmte sé nén nyéedəá'é sé. ¹³Nhóbe áwēn bəb nēe ábēm bán. Nyémpē nyédəŋ sé ngáne sémpē sêdás nyé.

Nyéēbēlē' mekan rúme bad ábe bédúbpe Krístəa bébeleé

¹⁴Nyéebág nlatén ne bad ábe bédúbpe Krístəa. Nhóbe nén áyāle bad ábe bétəŋgéné á'sō é' Dyöb, béewóó'é dyam abelen mekan rúme e'bébtéd é'

bad bébeleé. E'nyínen bé e'kíde béewóó'é dyam abelen ehíntén. ¹⁵Krístəa eewóó'é dyam abel ne Satane. Mod awē adúbpe Krístəa eewóó'é dyam dé abelen mod awē eedúbpe. ¹⁶Ndáb-e-Dyöb eewóó'é dyam dé abelen ndáb echē bad bébenlée myöb mémpēe. Nhóbe nén áyāle dedíi ndáb e Dyöb, Dyöb áde áde á alongé. Éde nén ngáne étēnlédé bán Dyöb áhóbé áa, “Mébē ne ábēm bad, ndyē-é áwāb. Bēbelé me nēŋgáne ádad Dyöb, me-é métēd bō nēŋgáne ábēm bad.”

¹⁷Səŋgwéé aləŋge ábē bad áa, “Né-ɔw, nyétede, nyéebág-ke ne bad ábe bédúbpe me. Nyéewóó' dyam abel ne e'bébtéd é mekan rúme bébeleé. Mēkōb-pe nyé nēe ábēm bán. ¹⁸Mébē nyé sáa, nyé-é nyéēbē ábēm bán. Me Dyöb á Ngum me-éé nhóbe'.”

7 A-baanyaŋ bé edəŋge, ngáne Dyöb áhóbé áa mōdíi awesyānē Sáa, syānē-é debé ábe bán, détede mekan rúme méwógte syānē mbinde á ekob é yál ne á edəádəŋ. Syānē débe Dyöb edúbé, déwōŋ-é alongé áde ásáa, nē débēl débəgé Dyöb edúbé ngáne éhədnadté.

Paale adé menyinge

²Nhede meé nyédəŋ sé ne nlém nsyāal. Séepānēē modmod, séēbēltēē modmod mbéb, séēdōgēē-é modmod. ³Meehóbéé nén áhób nyé. Mensébé nyé atele nén meé, sêdás nyé bwāmbwam, ké á kwééd ké'é á alongé, dēbē debé mod nhóg. ⁴Nkumne nyé ekáá á tál. Mbééné nyé kúmbe. Nyéwédé me nlém á abum bwāmbwam nyaa echē rútomténé menyinge abé kénée sékudeé metake bwāmbwam.

⁵Áde sépédé á mbwóg e Masedonia, sēnkēnkóméé áte. Sêkudé'áa metake nyaa ne nyaa. Bad bēpentánnáa ne sé mbwóg-ke mbé sé áte áyāle sêkāmánnáa nyé. ⁶Boŋ Dyöb áde áwéde bad ábe bē-

wóo e'lyág bé nlém, nlém á abum, dén-wéd syánē nlém á abum alóm áde án-lōmmē Tituse áwesýánē. ⁷ Saá-kaá échē epe chēmpen êmbel sêwóg menyĩnge, boŋ awéd áde nyénwēdtē mós nlém á abum dénwōgēd sé menyĩnge. Anláá sé ngáne nyédásó me anyĩn bwāmbwam, aláá-'e sé ngáne nyénwōgkē pél áyāle ndutul eche ebédé nyé á nlém-tē ngáne nyénkēnwōgēdtē me menyĩnge. Anláá-'e me ngáne nyéwóo nlém áte ábē me ám-bid. Áde Tituse aláŋgē sé mímén mekan, membé menyĩnge bwāmbwam.

⁸ Kénée edíí bán ene kálag echē mēntelēé nyé enwógéd nyé ndutul, meésaa ngol nén me nténlé nyé chós. Kénée edíí nén bán membé ngol atel áde mēntenlé chós, nnyíné nén mēé echem kálag echē nténlé nyé ewíídé nyé nē á esóŋ é pón-dé. ⁹ Boŋ bɔɔb ndé menyĩnge, saké áyāle ménwōgēdtē nyé ndutul, boŋ áyāle ndutul eche nyénwōgkē ebélé nyēhəŋléné áden abé dé mbéb nyēbele' ngáne Dy-öb áhedéé. Nyénwóg ndutul ngáne Dy-öb áhédé'áá aá nyéwóg. Né-ɔɔ, ndutul ké ehéé echē sēmbenlé boŋ nyéwóg, enkēmbébénné nyé. ¹⁰ Nzé ndutul edé mod á nlém-tē ngáne Dyöb áhedéé, ane mod abelé ahəŋlén áde abé dé mbéb ábelé' ngáne Dyöb áhedéé. Nén ábele' ane mod ákūd e'soóson, nē déewiidéé mod-mod ámpē. Boŋ bad ábe bédúbpe Dy-öb, ndutul echē edé bós á nlém-tē áyāle bédíí baányon ebele' bēwâg á edóádəŋ. ¹¹ Boŋ ndutul embé nyé á nlém-tē ngáne Dyöb áhedéé aá ébē. Né-ɔɔ, nyénɔne' chóm éche nē ápiínédé nyé. Nyēhedé'áá bán mbíí nén mēé nyēwane áte álúmed bad nén bán nyéēbēlēē awusé ké ahós bɔɔb. Melĩngá mémbe nyé áte nén bán ábē bad bēbélé awusé á etún é pón-dé nyédé ahós bán nyélānge bós bán bésóg mbéb abel. Nyénwóg mbwóg nén bán Dyöb dékōgsēn nyé nzé nyédé nyēbele échén ndín é mekan. Nyéndəŋ me anyĩn bwāmbwam, nyénwón nlém ábē me ám-

bíd, nyékōgsān-ne bad ábe bēbele mbéb. Abel áde nyébélé mímén mēsýāēl, álúmté sé nén bán nyéēbēlēē mekan mé mbéb. ¹² Né-ɔɔ, kénée ntélé ene kálag, menkēntenlé chós áyāle mod awē abelé epandé ké'e mod awē bépánné boŋ ntelé chós ábel boŋ nyébíí á'só é' Dyöb nén bán nyēkoó sé adəŋ. ¹³ Nē dɔɔ ákásó boŋ nyéwēdē sé nlém á abum.

Saá-kaá e'wéd bé nlém á abum bēn-pen, boŋ sēmbé menyĩnge bwāmbwam anyĩn áde sényinnē Tituse adé menyĩnge áde ápédé. Anláá sé ngáne nyébélé boŋ asóg atag áte. ¹⁴ Membé kúmbe áláá Tituse ngáne nyédíí bad bé bwām, nyénkēnwōgéd-taá me e'són áyāle nyénlúméd nén bán mekan mímé ménlāā' é mós médé mbáale, ngáne mekan mēsýāēl mímé sēnlāā' é nyé médíí mbáale. ¹⁵ Nē ábélé mímé nlém nítimé' áwēn tómaa ké ngen e'só, akamten áde ákamtanné ngáne nyé moosýāēl nyénwōngē nlém ábel mekan mímé ánlāā' é nyé aá nyébel. Nlém nítimé mós áwēn ámpē nzé akámtnéé ngáne nyénkobpé mós ne edúbé, nyéwōngén-ne mós ne nlém nhóg. ¹⁶ Ndé menyĩnge áyāle nsumé nlém nisyāēl áwēn.

Bad bé Krīsto bétəŋgéné bad ábe bétógnéné awōŋgen

8 Bɔɔb-pɔɔ a-baányan, sēhede bán nyébíí nén bán Dyöb ábágé mímé nsimé wēe bad bé Dyöb ábe bédé á mwembé mímé ndé á mbwóg e Masedonia ábel boŋ bésále ekáá áte. ² Békúdé metake mé ngíne mímé mékəge bós áte bwāmbwam. Kénée edíí bán bédé atóg bwāmbwam, bésánlé ekáá áte bwāmbwam, bédé-'e menyĩnge. ³ Ndé mbón nén mēé, bēmbé chóm éche bēnwōngē, bēntōmtēn-ne abe tómaa chóm éche bēmbēē bēbage'. Bébágé'áá-'e ngáne nlém mímāb ménlāā' é bós. ⁴ Bēnchāŋ syánē bwāmbwam ábē menyĩnge áwōŋgen bad bé Dyöb bé Jerusalem ngáne bómpē bēbeleé. ⁵ Bēmbēl tó-

maa ngáne sɛnwɛmtɛnnɛ. Bɛnsɛbɛ á-dáb alongé abe á mekáá míme Sǎngwéé. Ámbíd enê bɛmbé ádáb alongé áwɛd mekáá ngáne Dyöb áhedeé aá bɛbel. ⁶Né-ɔ́, sêcháa' Tituse awě ambootéd mímén nsón ne nyé nén bán ádíi áwõngan nyé, mímén nsón míme nyésánlé ekáá áte, nyébáge-'ɛ bad kéchéé éche bétõgnéné ne nlém nhõg, nyépid mó á asóg. ⁷Bɔɔb-ɔ́, nyébele bwám á menzii mɛsyǎəl. Adúbe áwúú nyé áte. Nyêkale' nkalaŋ mí bwám, nyébíi mekan mé Dyöb, nyéwóo nlém áwõngen bad nyédáɔ-'ɛ sé bwámbwam. Né-ɔ́, sêhede bán nyébele bwám, káõŋne ásale ekáá áte, nyébage-'ɛ bad kéchéé éche bétõgnéné.

⁸Meékamlánné nyé ábel nén. Boŋ ngáne rínyíne bad ábe bédúbpé bɛwõngan bad bɛmpɛe, nhede mɛé nyémpɛ nyélúmed ngáne nyédáɔ bad bɛmpɛe. ⁹Nyébíi ngáne echɛd Sǎŋ, Yesu Krístə áwõnganné nyé ásale ekáá áte. Kéchéé éche Dyöb áwóo mó awóo. Boŋ kénê á etútú échɛn antedé míme nhɔn rísyǎəl ádyöb ápɛ á nkõŋsɛ abé néɛ ntógétõke mí mod. Ámbɛl nê ábel boŋ nyékud nnam míme Dyöb ábageé bad.

¹⁰Mbage nyé elébé nén mɛé, mwě míme ntómé nyɛmbé bad bé e'só áwõŋ nlém áwõngen bad, nyɛmbé-'ɛ bad bé e'só ábooted bad awõngen. ¹¹Bɔɔb-ɔ́, nyétǎngéné nsón míme nyébóótédé amad. Nê débɛl bad bɛbíi nén bán nyédé mboŋsɛn ábe ngáne nyéwóo ápid-tɛ nê á asóg melemlem ngáne nyɛmboŋsɛnné ábooted nê. ¹²Nzé ewóo míme nlém ábe mod chõm ngáne éwóo chó, ébelé ékobnéd ne Dyöb. Dyöb déehedéé aá mod ábe tómaa chõm éche áwóo.

¹³Meehóbéé mɛé nwõngen míme nyébageé bad n̄wõngen bó boŋ nyé bɛn nyébê á metake-tê, boŋ nhede mɛé nyé moosyǎəl melemlem, nyéwõŋ chõm éche ékwõgnédé nyé mod-téé. ¹⁴Bɔɔb-ɔ́ abud áde nyébúde bwɛm awõŋ, nyéwõngan bad ábe bédíi

béhede', ábel boŋ á pónde eche nyémpɛ nyétõgnɛnnɛ bómpɛ bɛwõngɛn nyé. Nê débɛl mod téé áwõŋ. ¹⁵Étɛnlédé á kálag e Dyöb nén bán, "Mod awě ambud awõŋ, enkɛnwõngé tómaa ngáne ántõgnɛnnɛ, awe mó-'ɛ enkɛmbud awõŋ, andíi anwõŋ ngáne ántõgnɛnnɛ."

Bélómé Tituse bó á Kōrinto

¹⁶Nságnan Dyöb abe áde ábágé Tituse ámpɛ nlém áwõngen nyé melemlem ngáne ábágé mɛ. ¹⁷Tituse eépáŋkê áwɛn áyǎle sélǎngɛ mó bán ape, boŋ apag káõŋ ne áyǎle awóo míme nlém ápe, apag áyǎle mwɛn adáɔ ape. ¹⁸Sélõmne mó mwǎnned a Krísto ampée. Anɛn mwǎnned a Krísto, abyééné átíntê e mwembé rísyǎəl akal áde ákaléé nkalaŋ mí bwám. ¹⁹Saké alóm áde sélómɛé mó dɛmpɛn, mwembé mɛmpwɛd mó áhoon sé ngáne sɛbeleé nsón áwõngen bad ábel boŋ edúbé éche Sǎngwéé ényínned ne álúmed nén bán sɛwóo míme nlém áwõngen bó.

²⁰Séehédɛɛ bán modmod áhõb dyam dé mbéb tǎngene mímén nsón mé asále dé ekáá áte míme sɛbeleé. ²¹Sɛwóo nlém ábel dyam áde átǎngéné saké á'sõ ábe Sǎngwéé dɛmpɛn boŋ káõŋne á'sõ é' baányõŋ.

²²Sélómé' mwǎnned a Krísto áwɛn nchoo ne Tituse bó. Alúmté sé á menzii híin aá mówõõ nlém áte áwõngen nyé. Bɔɔb-pe áde ályǎgé nlém áwɛn, anábpé nlém awõŋ áwõngen nyé. ²³Tituse mó ne mó ayǎŋkê mɛ ahoon ábel nsón áwõngen nyé. Ábíni bánned bé Krísto ábe békag ne Tituse bédíi bad ábe mwembé mélómé á díin ádáb, kéhéé-'ɛ wɛé békíi mam míme bɛbeleé mépiinad Krístə edúbé. ²⁴Né-ɔ́, nyélúmed ábɛn bad nén bán nyédáɔ bó. Ábel áde nyébenlé nê, mwembé míme n̄lómé bó mɛsõŋtɛn nén bán nén dɔɔ ákáɔ boŋ sɛkumné nyé ekáá á t̄l.

Békag bad bé Krīsto bé Jerusalem mōné asañned

9 Βουβ-ρῶ, éesaá etógnén me átele nyé tǎngene nsón míme séwōnganné bad bé Dyöb. ²Mbíí nlém míme nyéwóó áte áwōngen bó, mbééné-’ε nyé kúmbe awóŋ áde nyéwóó nlém áwōngen bad ábe bédé á mbwóg e Masedonia. Menláá bó nén meé, “Nyé ábe nyédé á mbwóg e Akaya, nyémbé mboŋsén se mpúmwě ábe bó mōné.” Nlém míme nyéwóó áwōngen bad ítédé bó bad híin nlém á abum ábel melemlem. ³Βουβ-ρῶ, nlóme’ ábén bǎnned bé Krīsto áwēn, ábel boŋ ahób áde séhóbeé bán sékumne nyé ekáá á tǎl déebāg bán sékale metóm. Boŋ ébē bán ngáne ílǎngé bó meé nyéēbē mboŋsén ábe bó mōné, nyéēbē-’ε nē dēn. ⁴Né-ῶ, nzé mpedé áde bad bé Masedonia bépédé ne me boŋ ntáné nyé áde nyéēboŋseneé, séēkwāg bwāmbwam, nyé-’ε ámpē nyékwāg. ⁵Né-ῶ, nē dῶ akáá boŋ ídōl áte nén meé édé etógnén álóm ábed bǎnned bé Krīsto á’sō, ábel nyémad nwōngen míme íchábé ámín míme nyéhóbé bán nyéēbe bó, aboŋsen. Nzé nyēbelé nē, né nwōngen ísyāōl mébē mboŋsén nzé mpedé. Nén délūmēd nén bán nyēbage ne nlém nhóg saké áyāle sényágté nyé.

⁶Nyébíí nén bán mod awě eébude awén, éebudté ahúd, awe m’-’ε abudé awén ábūd-te ahúd. ⁷Nyé mod té ábe mōné ngáne míme nlém ílǎngé m’ó. Mod éebāgē sé nlém íkoglád m’ó á abum ké’ε ébé byánán bényágté mod. Dyöb ádóó mod awě abage ne e’sǎŋ bé nlém. ⁸Dyöb débe nyé kéchéé éche nyétógnéné abel boŋ nyéwōŋ chōm ésyāōl éche ékwógnédé nyé ásale ekaá áte ábe bad bémpeē. Nén débēl nyéēbude’ bad mekan mé bwām abele. ⁹Éténlédé á kálag e Dyöb nén bán, “Asánlé ekáá áte ábe betóótōkē bé bad nwōngen,

bad béechaténné ábē e’boŋ bé nlém.”

¹⁰Dyöb dῶ abage bad bwēm ábe béwéneé, ábage-’ε bad chōm éche bédyákē. Ábe nyé bwēm ésyāōl ábe nyétógnéné áwén, ábēl é’kwōg é’chyáá mbote eche ebuú áte bwāmbwam. Ábel nén áyāl e e’boŋ bé nlém ábe nyéwóó. ¹¹Dyöb débēl nyébé nhōn áyāl e chōm ésyāōl, ábel boŋ nyésále ekáá áte. Nén débēl bad híin bésāgnēn Dyöb áyāle nwōngen míme nyébageé bó míme íhúú ne sé. ¹²Abel áde nyébeleé nén, déesaá áwōngen bad bé Dyöb dēmpen, boŋ áde káŋne álūmed bán bad híin bésāgnan Dyöb bwāmbwam. ¹³Mekan míme ímēn nsón míme nyébeleé nén mébídēdtē áwed, mébēl bad híin bēbage Dyöb edúbé áyāle nyébele ngáne nkalaŋ í bwām míme Krīstə íhóbéé, nyélūmte-’ε ábēn e’boŋ bé nlém wée bad bé Dyöb ábe bédé á Jerusalem, nyélūmtē-’ε wée bad bé Dyöb bémpeē. ¹⁴Béwóó nlém ányín nyé, békānnād-te nyé áyāle nsimé í Dyöb ídé ne nyé. Mímē nsimé íchábé ámín bwāmbwam. ¹⁵Nsāgnen íbē ne Dyöb áyāle abagé syānē nsimé míme ílélé ahāgten.

Paale alǎngé bad bé Kōrinto áá ímmē nsón ítǎngéné

10 Me Paale, me awě mpwiítédé nsudte-’ε yǎl nēngáne Krīstə, ncháa nyé. Baahóg béhóbē’ nén bán nzé ndé ne nyé mbelé íwógé mbwóg. Bán boŋ nzé meésē ne nyé, mbelé ítenlé nyé kálag éche éwúú áte. ²Ncháa nyé nén meé nyéēbēlē’ ngáne ábē bad bébeleé ábel boŋ nzé mpedé áwēn, íhóben nyé ésebán mbáa’ dyamdyam. Bad ábe méhōbēnnē bédíí bad ábe béhóbē bán sēbele nsón ngáne bad bé nkōŋsé bébeleé. ³Kénéé édíí bán sēdé á nkōŋsé-te, séewānēē nzum ngáne bad bé nkōŋsé béwaneé. ⁴Bwēm ábe séwaneé nzum béesaá melemlem ngáne ábe bad bé nkōŋsé béwaneé. Boŋ bwēm

é' nzum é' ngíne é' Dyöb bõw sébenladdé ábēbed mebwóg mé ngíne ímme ábēd bad bé ekayí. Ábēn bwēm é' nzum bõw sébenladdé ásuded mpenten ké íhée' ímme bad bépeeneé' ímme méese' mbále. ⁵ Sébenlad bõw ámpē ámad mehób mé kúmbe ímme béhóbē' ímme mébele' boŋ bad béēbyē' Dyöb. Sēbele' bad béhəŋlan ímmab mewēmten ábel ímmab mewēmten mésyāəl mébē nyaa éche Krístəw áhedeé' aá mébē. ⁶ Á pónde echē nyēbenlé ngáne Krístəw áhedeé' ne nlém ísyāəl, dõw séboŋsénne' ákõgsen kénzée' awē alúmté aá mõwbenlé ngáne Krístəw áhedeé.

⁷ Nyénone' chõm éche édé nyé á'sõte. Mod ké ahée' awē asumé nlém ne Krístəw ábíí aá ngáne módíí, nē dõw sémpe sédíí ne Krístəw. ⁸ Ké menküm ké ekáá á tál áyāle ngíne eche Sāŋgwéé' ábágé me tómaa ngáne nkumé' bõw, méewógké e'sõn. Abagé me ene ngíne áwéd nyé áte saké ásuded nyé adúbe. ⁹ Meéhēdēē' mēé ényíned nén bán kálag éche íntenlé nyé édíí áwóged nyé mbwóg. ¹⁰ Nhóbē nén áyāle bad béhõbe bán kálag éche íntenlé nyé éwúú áte, éwóó-'e, e'yale bé mbéb áte. Béhõbe-'e ámpē bán boŋ nzé mmēn ndé, meewóó' é ngíne, kéchéé' éche íhóbē-'e éewóó' é ngíne ké póg. ¹¹ Bad ábe béhõbe nē bébíí nén bán kéchéé' éche íntélé á kálag, nzé méese' ne nyé, mēbel chõw nzé ndé ne nyé.

¹² Séehēlēē-se sēhób mbēd bán sēhəgtan yāl, ké'e sé bán sēdé nyaa póg ne bad ábe béhõbe' mekan mé bwām áyāl echáb. Boŋ ngáne bēn ne bēn béhəgtan-né yāl, béhõbē-'e bán bēn ne bēn bétóm-né, bédé eyókél. ¹³ Boŋ sé pen séékümēē' ekáá á tál tómaa ngáne sétəŋgéné akum. Hõm áde Dyöb álómé sé aá sébel nsõn dõw sébéeneé' kúmbe. Nsõn ímme sébeleé' átíntē echēn mómpē' ídé nsõn ímme sébéeneé' kúmbe. ¹⁴ Séékümēē' ekáá á tál ábel nsõn hõm áde Dyöb dénkenlómme sé nsõn ábel. Sé-'aá sēbédé bad bé'sõ ábíí

nchabnede áhye dé akale nyé nkalaŋ ím bwām ímme Krístəw. ¹⁵ Séékümēē' ekáá á tál tómaa ngáne sétəŋgéné akum, nédé séékümēē' ekáá á tál áyāl e nsõn ímme bad bémpēe' bēbélé. Boŋ pen sēsúme' nlém nén bán ngáne áden adúbe ákwogéé, nē dõw nsõn ímme sébeleé' mékwogéé' bwāmbwam mebwóg ímme sébeleé' nsõn. ¹⁶ Nén débēl séékāg mebwóg mémpēe' ímme méchábndéé, sékale' Nkalaŋ ím bwām, ésebán sēkume' ekáá á tál áyāle nsõn ímme bad bémpēe' bēbélé mebwóg mémpēe.

¹⁷ Éténléde á kálag e Dyöb nén bán, "Kénzée' awē akume' ekáá á tál, atəŋgéné akum ekáá á tál, áyāle chõm éche Sāŋgwéé' ábénlé mó." ¹⁸ Saké ahób áde mod áhóbēé' yāl mekan mé bwām á yāl dõw álúmtē' bán akõbnédé' nēe mbapee a nlómag, boŋ mod a mbále awē Dyöb áhóbēé' mekan mé bwām á yāl mó adé mod awē akõbnédé.

Paale ne bembapee bé nlómag bé metóm

11 Ncháa nyé nén mēé nyémwe ílāa nyé mwā a akan ké nnyínnéd ké eyókél. Nyébān metúu. ² Nsífide' nyé nyaa echē Dyöb áhele ásíí nyé. Nyédíí nēŋgáne ngõn e mmwāád echē eebíí mwenchóm. Ane mmwāád mõw íhóbé mēé mod nhóg áwõŋ, ane mod adíí-'e Yesu Krístəw. ³ Boŋ ké nē, ndé mbwóg nén mēé ngáne Satane ámpõngé Ife nló áte ne ímmē mwane, melellem nē dõw bépõngé nyémpē' nló áte nyaa echē nyéesummé' ímmen nlém ísyāəl ámpē wēe Yesu Krístəw nyéebeléé-'e mó ne nlém ísyāəl. ⁴ Nhóbē nén áyāle nzé mod apedé boŋ akānlé nyé nkalaŋ ímme méese' nkalaŋ ímme Yesue' ímme sēnkaleé' nyé, nyēbelé' nyésēbēn mó tál. Ké'e nzé akānlé nyé təŋgene edəádəŋ éche éese' edəádəŋ éche sēnkaleé' nyé, nyēbelé' nyékob. Ké-'e nzé mod akānlé nyé nkalaŋ ím bwām ímme méese' nkalaŋ ím bwām ímme sékán-

lé nyé, nyêbelé nyékōbēn mó mekáá mébe.

⁵Meedúbpeé meé ábén bad ábe béchágé yǎl bán bédé bembapee bé nlomag bémbáá bétómé me áyǎl e nsón míme bébeleé, nzé nhǎgténé syáábō. ⁶Nhele se meebyéé' dyam ahǎb átíntē e bad ngáne béhǎbēé, boŋ nwóó nsǎŋten tǎŋgene dyam áde nhǎbēé. Sêkélumēd nyé mímén mekan áte híin míme sébeleé.

⁷Áde níkanlé'áá nyé nkalaŋ ní bwám míme níhúú ne Dyǎb, menkênhǎbpé meé nyésábe me. Mensudéd echem yǎl ábel boŋ nyéwǎŋ edúbé. Áde mēmbenlé nén, dyam dé mbéb dǎo mēmbenlé-ye? ⁸Mbēnlé'áá nyé, mwembé mémpēe méésábpē me, né-ǎǎ, ébédéé byánán ndoge' mímē mwembé áwǎŋgen nyé. ⁹Áde mémbē-é ne nyé doŋge á pǎndé mee-wóo'áá chǎmchǎm boŋ meétagte'áá nyé, áyǎle kéchéé éche méntǎŋnēnnē ábēm baányanŋ bé Krísto ábe bémbíd á Masedonia bébágé'áá me. Ngáne ménkēntagédte nyé ngen e'só, méetagéd-taá nyé pǎndé ké pǎŋ. ¹⁰Ngáne níkaléé mbále néé mod a Krísto, modmod á mbwǎg e Akaya eéhēlē-se ábēl se nsóg ekáá akum á tǎl akob áde méekobēé nsábe áwēn. ¹¹Nyéwémtnéné bán ahǎb áde níhǎbē meé méetagédte nyé ákob chǎm áwēn ádíí áyǎle méedǎé'é nyé-ye? Dyǎb ábíí áá ndǎó nyé.

¹²Ádén akan áde mbeléé bǎb, mébē mbeléé dǎ, ábel boŋ méébāgē bembapee bé nlomag bé metóm etǎl áwǎŋ nzǎm ákum ekáá á tǎl áhǎb nén bán bébele nsón melemlem ngáne sémpē sébeleé. ¹³Échē ndín é bad éche ékume' ekáá á tǎl, bédíí bembapee bé nlomag bé metóm. Bédoge bad áyǎl e nsón míme bébeleé, alúmed áde bélúmteé yǎl byánán bédíí bembapee bé nlomag ábe Krístǎ. ¹⁴Nén déékǎmtēē me yǎl áte, áyǎle nén ké Satane mómpē alúmte yǎl byánán adíí ángel e Dyǎb echē esáá. ¹⁵Né-ǎǎ, éesaá me menyáké nzé bem-

bǎlede ábe Satane bómpē bélúmte yǎl byánán bédíí bembǎlede ábe béyǎgte' bad ábel mekan míme métǎŋgénē ngáne Dyǎb áhedeé. Kǎŋŋne á asóg, nkǎŋsen míme békudte métǎŋgēn mímāb mbeltéd.

Metake míme Paale ákudé néé Mbapee a nlomag

¹⁶Nhǎbe ámpē nén meé, modmod eewémtnán áá ndé eyǎkél. Boŋ nzé nyéwémtnéné bán ndé eyǎkél, nyéwǎŋkǎw chǎm éche nílǎŋgeé nyé ábel boŋ mémpē níkum ekáá á tǎl mwǎmpín. ¹⁷Kéchéé éche níhǎbēé bǎb éesaá chǎm éche Sǎŋgwéé áhǎbē áá níhǎb. Nzé nkume' ekáá á tǎl áhǎb kéchéé bǎb, né nhǎbe nēŋgáne eyǎkél é mod. ¹⁸Ngáne édíí bán bad híin békume ekáá á tǎl néé bad bé nkǎŋsé, mémpē mébēl melemlem. ¹⁹Nyébēn nyéhǎbēé bán debyéé dēn-éé nyékudé, nē ábélé nyékobe ne menyíŋge kéchéé éche e'yǎkél é' bad éhǎbē. ²⁰Ké mod átimtē' nyé nēŋgáne ntǎŋ, ké ádyāŋ nyé bwēm áyǎl, ké'ē ádogé nyé, ké'ē áchǎgtē yǎl ámín, ké'ē ábǎm nyé abén á'sō, nyékobe mó. ²¹Akwágkē ákóbe me nén, sēnkēnwǎŋgé ene ndín e nlém ábel nyé échē ndín é mekan á yǎl.

Nhǎbe bǎb nēŋgáne eyǎkél é mod. Mébē kúmbe, níkumé-é ekáá á tǎl áyǎl e mekan míme mbeléé melemlem nēŋgáne bembapee bé nlomag bé metóm bébeleé. ²²Bélǎŋgé nyé bán bédíí bad bé Hibru bēn, mémpē ndíí mod a Hibru. Béhǎbē bán bédíí bad bé Israel, mod a Israel mów mémpē ndíí. Béhǎbē bán bédíí bad bé mbyaa míme Abrahame, mod a mbyaa míme Abrahame mów mémpē ndíí. ²³Béhǎbē bán bédíí bembǎlede ábe Yesu Krístǎ, mémpē nlǎŋge nyé meé mbeléé nsón tómaa bǎ. Nhǎbe' bǎb nēŋgáne mod awē nló méésáá'é áte. Mbélé ntú ní ngíne tómaa bǎ, nkénkē á mbwǎŋ ngen ne ngen tómaa bǎ, nkénkūd mbéte é ngíne tómaa bǎ, nkémbē-é á nsǎl ní soŋ ngen ne ngen tómaa bǎ. ²⁴Bad bé Is-

rael békébōm me e'tanjú móom meláán ne abog, ngen étáan. ²⁵Bad bé Roma békébōmén me ntōj ngen eláán. Ngen p̄jg bad bémpēe békébōmén me meláá kóŋj bépōn me awúu. Stíma ékékunnéd sé á edíβ é nkwě-te ngen eláán. Póndé p̄jg nhóó'áá á edíβ é nkwě, nén dēm-benléd áyāl e epun ehōg ésyāōl, nkuu ne mūte. ²⁶Nkénkě meke bwāmbwam. Á meke-tē wē, e'díβ é'képōn me ahóod. Mponé alongé abód á mekáá mé bechíβ, á mekáá míme ábēm bad bé Israel ne á mekáá míme bad ábe béesě bad bé Israel. Mponé alongé abód á dyad á mbáá, m̄pōn alongé abód á ehýānge, m̄pōn alongé abód á edíβ é nkwě te, m̄pōn-ne alongé abód á mekáá mé bad ábe béhōbe bán bédé bad bé Krísto áde béesaá. ²⁷Mbelé ntū í ngíne, nnāngé epin ngen ne ngen. Doŋge á póndé meewóo'aá chōm éche ndyákgē ké'ε ké chōm éche m̄mwákgē, meéyōgke'aá-ε póndé awōj ádyé ndyééd. Doŋge á pón-dé ahéb ábágáá me á yāl bwāmbwam meewóo'aá-ε chōm éche nhákgē á yāl. ²⁸Ámin e m̄mén mesyāōl, nwóo m̄mē nlém áte mbwe-té ānōn mwembé n̄syāōl míme ndé ásē echēm bwām. ²⁹Nzé mod eewúu áte áyāl e mekan mé Dyōb, mbelé nwóg yāl áte melelem ngáne mómpē áwógeé. Nzé bēbélte mod mbéb, mbelé nwóg ndutul bwāmbwam.

³⁰Nzé ntōngéné ekáá akum á t̄l, né chōm éche ntōngéné ekáá akumen á t̄l édíi mekan míme mébele' boj bad bény-ín me n̄ngáne mod awě eewóo ngíne. ³¹Dyōb, Sáá awě Sāngú Yesue, abíi aá meékālēē metóm. Mekenag mébē ne mó á ngíndé ne á ngíndé. ³²Áde mbédé á dyad á Damaskos, nkamlene awě ambé ásē e k̄ŋj Aretase ambané sánze ānōn nsəl mé e'ké í dyad n̄syāōl ābel boj békōb me. ³³Bad bēnhē me á elōj-tē, bēbídéd me á wínde echē ebédé á es-éd éche ēnlāgnéd dyad, bésūdéd me á ndōb, dōo n̄nyógté boj nkē-ε.

Dyōb álúmté Paale mekan á ndōg-te

12 Mébē nkumé ekáá á t̄l. Kénéε édíi bán nē déewōngānē. Boj m̄kě á'sō áláa nyé t̄ngene ndōg éche n̄nyiné ne mekan míme Sāngwéé álúmté me. ²Mbíi dyam áde dēmbenléd ne mod awě adúbpe Krístəə nhóg. Dyōm á mwē ne n̄niin áde átómé āmbíd, Dyōb dēn-sog mó ákēēn mó ádyōb á ndágke echē etómténé achab ámin. Meebíi'ε ké ankē áwed á ekob é yāl ké'ε á edāōdŋ, Dyōb dōo abíi. ³Mbíi-ε chōm éche ébénlédé ane mod áwed, kénéε méēbíi'ε ké á ekob é yāl dōo ábédé ké'ε á edāōdŋ, Dyōb dōo abíi. ⁴Krístəə ansog mó, ákēēn mó á Par-adis. Áhed Dyōb dénlāā mó mekan míme éemwagké aá moonoyj a ekob é yāl áhōb wéε bad bémpēe. ⁵Áyāl e ene ndín e mod dōo mékummé ekáá á t̄l saké áyāl echēm chēn. Chōm éche mékuménné ekáá á t̄l édíi mekan míme melúmté' bán nwóo yāl e moonoyj. ⁶Boj ké mendāŋ ké ekáá akum á t̄l, méenyínédte nēe eyókél é mod áyāle mbále chōo mékan-lé. Méekuménné echē ndín é mekan ekáá á t̄l ābel boj nyéebāgē me edúbé áyāle echē ndín é mekan. Boj pen ndāō meé nyétéd me ngáne ndíi áyāl e mekan míme m̄beleé ne míme n̄'yógteé nyé. ⁷Boj ābel boj meebág kúmbe áyāl e m̄mē mekan mé menyáké míme Dyōb álúmté me, boj ābēl-le nwóg, Dyōb dēmbēl aá n̄wōj nkole á yāl míme m̄bélé'áá me n̄wógé e'we bwāmbwam. M̄mén nkole m̄bédé nēe mēsénze míme Satane álómé ātaged me ābel boj meebág kúmbe. ⁸Nkánne wéε Sāngwéé ngen eláán, n̄chāā mó meé ákobben me m̄mén metake. ⁹Boj chōm éche ānlāā'ε me ébédéε aá, "Nsimé míme m̄bágé we nkwógé we. Nwédé we áte nyaa echē étóméε metake mesyāōl áte míme éwóo. Áyāle á póndé echē ngíne éēbāgkē mod áte dōo echem ngíne éwōngānné mó áwéd mó áte." Bōōb-pōō, mébē menyīnge ákum ekáá á t̄l áyāl e mekan

ńmme mēlūmte' bán ndíi moonyon̄ a ekob, ábel bon̄ bad bényin̄ nén bán ngíne echē Krístə́ édé me áte, ch́-áa ewéde me áte. ¹⁰Né-ɔ́, á yǎ́ e Krísto, mbelé mbé menyin̄ge ké áde méewúu' é áte, ké áde bad bésyá' é me, ké áde mekan mēlénlédé me áte, ké áde bad bétagteé me ké' e áde ndíí á ndutul tē. Nhóbe nén áyǎ́le pónde ké ehéé áde méewóo' é ngíne, Krístə́ abelé ábē me ngíne.

Paale atóntan mwembé ńmme ńdē á Kōrinto

¹¹Nhóbe nēe eyókél é mod bon̄ nyéé nyékə́s bon̄ ńhōbē nē. Nyēmbé nēe nyéhóbeé me mekan mé bwām áyǎ́. Ké émbē bán meesaá dyam, bon̄ pen bad ábe nyéchəgeé bán bembapee bé nlomag bémbaá, béētóméé me áyǎ́ e chóm-chóm. ¹²Áde mbédé ne nyé, menwesén álúmed nyé e'chemléd ne ábel menyáké mé ngíne álúmed nén bán ndíi mbapee a nlomag awē Dyōb álómé. ¹³Étóméé abele áde mbénlé nyé bon̄ meékwentene meé nyésábe me, nyéláa me nyaa empée echē ńtédé bad bé mwembé ńmíníí meé bédé me etógnén tómaa nyé. Nzé édé nén bán nē áde awusé, nyélagсэн me.

¹⁴Bɔɔb ndé mbon̄sén ápe áwēn ngen éche élon̄téné éláán bon̄ pen méetagédte nyé. Méepāgkē ábel bon̄ nyébage me bwēm bon̄ nyébēn-éé nyékə́s bon̄ ń-pag. Nyétāngéné abíi nén bán besáá ne benyaá bé bán b́o bétāngéné ábab bán atogen saké bán bétagné benyaá ne besáá. ¹⁵Měbē menyin̄ge ábenled kéchéé éche ńwóó káon̄ge yǎ́ echēm, áwōnggen nyé. Nzé ndə́s nyé bwāmbwam, nédē nyémpē nyéetāngeneé me adəng bwāmbwam-ε? ¹⁶Nyébēn nyébíí nén bán menkētagédte nyé, bon̄ mod ampée ahóbe áa membé akwāb, ńdogné-'e nyé metóm. ¹⁷Chán mēndogké nyé? Bad ábe ménlómme áwēn menláá b́o méé bédog nyé-ye? ¹⁸Menchán Tituse meé ápe áwēn, nlómén-ne mó aníníí

mwānned á Krísto. Nédē nyééhōb bán áde Tituse ápédé áwēn, andog nyé-ye? Éesaá mbále nén bán sé Titus sēwóó mewēmten mehóg-ε?

¹⁹Kapóg enén pónde esyǎ́l nyēwēm-tan bán sēhede éched yǎ́l nzwom asuud ahóbe áde séhóbeé bán sēkánlé nyé mbále. Éesaá nē, kéchéé éche sélan̄geé nyé sélan̄ge nyé ch́ nēe bad ábe Krístə́ ályógteé, Dyōb-pe áwóge' chóm éche séhóbeé. A-baányon̄ bé edəngge, kéchéé éche sébeleé, sébele ch́ áwéd nyé áte. ²⁰Mbáa' nén meé áde mépeé áwēn mētān nēe nyébeleé mekan ńmme méedə' é, me-'e ámpē měbel mekan ńmme nyéedənggé. Mbáa' nén meé áde mépeé, mētān ngáne nyébēn ne bēn nyésenleé, nyésíideé nhóg ne aníníí, nyéliñneé nhóg ne aníníí, nēe nyéedə' é bán mod ampée awōng edúbé, nēe nyésyāñneé, nyéhóbeé nhóg ne aníníí ámbid, nēe nyédíí kúmbe, nēe nyébeleé-'e mam mé epuutéd. ²¹Mbáa' nén meé áde mépeé áwēn ámpē, Dyōb déwōgéd me e'són áwēn é'sō. Mēsudén-ne áyǎ́le bad híin átíntē echēn bédíí bébele' mekan mé mbéb ńmme bēbélé'áa b́oɔb, ésebán bēhənglan ádab abé dé mbéb ábel ngáne Dyōb áhedéé. Bébele' mekan mé mbinde, békábe mesón, bébele-'e mekan ńmme mbinde ńmme méwógte b́o e'són.

Paale abagé elébé é asóg

13 Nén délon̄tēn ngen éláán áde ń-pagkē áwēn. Éténlédé á kálag e Dyōb nén bán, “Nzé békáadte mod bétāngéné awóg wēe mbón̄ ébe ké' e éláán.” ²Áde mēmpēé áwēn ngen éche énlōntēn ébe, menláá nyé meé mékōgsēn bad ábe bébele' mbéb átíntē echēn. Ndíi nlāngge-'e b́o b́oɔb, nlāngge-'e bad bēmpēe ábe b́ompē bébele' mbéb, ké b́oɔb áde méesaá ne nyé. Áde mépeé ámpē, méewógké modmod ngɔ́l. ³Ene pónde d́o nyébíí' é bán kéchéé éche ńhóbeé éhúú ne Krístə́. Éesaá nén bán Krístə́ eewúu' é áte áyǎ́l e chóm esyǎ́l eche

ábeléé, boŋ alúmte' eche ngíne átúntê echên. ⁴Édé mbále nén bán Krístæ nêŋgáne moonyoŋ, enkênwóngé ngíne áde bemboméé mós á awɔg. Boŋ kénê, adé á alongé bɔɔb, áyǎle Dyöb dêmberléde eche ngíne ábane mós á alongé ámpê. Abé áde sédíí mod nhóg ne Krístæ, sémpê nêŋgáne baányoŋ séewúú' é áte. Boŋ sémpê séébe á alongé ne Krístæ á ngíne e Dyöb, sébéle-'e nyé chöm ésyǎl éche sétáŋgéné nyé ábele.

⁵Nyé mod téé mwên átôŋ yǎl asimen, ábíí ké alongé áde nêŋgáne alongé á bad ábe bédúbpé. Ndúbpé meé nyé mod téé abíí nén aá Yesu Krístæ adé mós áte. Nzé nyé mod téé asímné yǎl né nyéébíí nén bán á mbále nyéde ne Krístæ. ⁶Ndúbpé meé nyéchemé nén bán nsón míme sébéleé ílúmte nén bán sédíí bembapæ bé nlómag bé mbále. ⁷Sékânne Dyöb nén bán nyéébélē' awusé ké ahóg. Séekánneé nê ábel boŋ bad bényín bán sédíí bembapæ bé nlómag ábe bébele ímmab nsón bwâm. Boŋ pen, sékânne' nén bán, nyébele mekan nyaa eché etáŋgéné kénéé édíí bán doŋge á bad béhɔb bán séelúmteé chömchöm éche élúmte' bán sédíí bembapæ bé nlómag ábe bébele nsón bwâm. ⁸Édé nén áyǎle sééhélē-se sébél dyamdyam áde átáŋgan nkalaŋ í bwâm í mbále. Boŋ pen chöm éche sébéleé édíí áwóŋgen

bad ábíí ne ábel ngáne nkalaŋ í bwâm íhóbeé. ⁹Sébéle sébé menyíŋge nzé sênyíne nyébele mekan míme mélúmte nén bán adúbe áwúú nyé áte, ké sépen sênyínnéd bán séewúú' é áte áyǎle séenyíneé nzɔm ké póg ákógsen nyé. Sékânne' nén bán Dyöb áwóŋgen nyé ímmen mbéltéd ínbê bwâm ne abé dên. ¹⁰Nén dɔɔ ákós boŋ ítelé' ímmen mekan, kénéé édíí bán meésaa ne nyé. Ntenle nyé ábel boŋ nzé mpedé áwên meébênlád ngíne eche Sáŋgwéé ábágé me ákáne nyé áte. Kunze eche Sáŋgwéé ábágé me edíí ábel boŋ íwóŋgen nyé áwéd nyé áte saké ábel boŋ ímberléde chós ásuédé nyé.

Melenten mé asóg

¹¹Ásóged enén kálag, a-baányan, nyébê menyíŋge. Nláŋge nyé meé nyéhəŋlən, áden abé ábê bwâm ne abé dên. Nhede meé nyéwôg échêm elébé. Nyéwôŋ mewêmten mehóg. Nyébê nsaŋ ne nhóg ne anííí. Nzé nyébéle ímmen mekan mésyǎl, Dyöb áde ábélé boŋ nyédəŋ, nyébé-'e nsaŋ ne nhóg ne anííí, dénaméd nyé. ¹²Nyéhê nhóg ne anííí tǎl á dín á Yesu. Bad bé Dyöb bésyǎl bélómmé nyé melenten.

¹³Nkânne' nén meé nsimé míme Sáŋgú Yesu Krístæ, edəŋge é Dyöb, ne nlatén míme Edəđəŋ éche Esáá épeeneé, bébé ne nyé.

Kálag echě Paale áténlé

Baá Galesia

Ndibned n kálag

Békálé'áá nkalaŋ m bwâm t̄ngene Yesu e átintē e bad ábe béesē bad bé Israel, bad bēnkōb-pe m̄. At̄te dēmbid̄ áyāl e m̄mēn nkalaŋ áde áhōbe ké mod at̄ngénē mbéndé e Mosee ahíd ābel boŋ ákoŋ mod a Kr̄sto abé. Paale alúmté áte nēn aá chōm éche ékəw' boŋ mod ákud alonǵé áde Kr̄stəw abageé édíi adúbe áde áwóo. Boŋ átintē e mwembé m̄me mbédé a dyad á Galesia, dyad á mbwǵg e Roma e Esia Maino, bad bēbédé ábe bēt̄ngánáá ayǵge áde Paale, bēhōbē nēn bán mod at̄ngénē ahíd mbéndé e Mosee ābel boŋ ákobned á'sō é' Dyōb.

Kálag echě Paale áténlé mwembé n Galesia ebédé ābel boŋ bad ábe bēhídé'áá adúbe áde déet̄ngene bétim āmbid bēhíde adúbe á mbále.

Paale aboótédé enén kálag ālumed bad áte kunze echě awóo ābē mbapee a nlomag awē Yesu Kr̄stəw. Alúmté áte nēn aá abé áde m̄díi mbapee a nlomag áhúú ne Dyōb saké ne moonyoŋ. Alúmté-'e áte nēn aá m̄me nsōn menkoŋ abé abel nsōn átintē e bad bé Israel. Ahōbē-'e āmpē nēn aá adúbe dēmpen d̄wó ákəw' boŋ bad békobnéd á'sō é' Dyōb. Ásóged enén kálag, Paale alúmté áte nēn aá abé á mod a Kr̄sto ákag ne ed̄nge éche ehúú m̄ á nlem̄ tē, adúbe áde adúbpe Kr̄stəw.

Nkabted n kálag

Ndibned n kálag 1.1-10

Kunze echě Paale áwóo ābē mbapee a nlomag 1.11-2.21

Nkalaŋ m bwâm mé nsimé n Dyōb 3.1-4.31

Kunze e mod a Kr̄sto ne chōm éche at̄ngénē abel 5.1-6.10

Nsogten 6.11-18

Paale alomé melenten

1 Me Paale, mbapee a nlomag nhóg, me-éé ntelé enén kálag. Saké baányoŋ bēpwédé me ābē mbapee a nlomag. Meēbenlād-taá kunze e moonyoŋ. Boŋ m̄mēm mpwēdtéd r̄húú ne Yesu Kr̄stəw b̄ Dyōb Titée, awē apuúdté m̄. ²Mmēn ne bad bé Kr̄sto bésyāwāl ābe bédé ne me hēn, sēlōmme' mwembé r̄syāwāl m̄me r̄dé á Galesia melenten. ³Nsimé ne nsaj n Dyōb Titée awēd b̄ Sāŋgú Yesu Kr̄stəw r̄bē ne nyé. ⁴Nyēb̄í bán Yesu Kr̄stəw abagé eche yāl āwē áyāl e m̄med mbéb ābel boŋ áhúd syānē á mbeltéd mé mbéb m̄me r̄dé á nkōŋsé-te chii. Abelé nē áyāle nē d̄wó Dyōb Titée ant̄i'ē. ⁵Mekenag mébē ne Dyōb á ngíndé ne á ngíndé. Ébē nē.

Nkalaŋ m bwâm mémpēe méesaá

⁶Dyōb apwédé nyé ābē ābē bad āmbid e nsimé m̄me Yesu Kr̄stəw ābénlé nyé. Boŋ édé me e'kōmtēn é' yāl-áte ānyín nēn bán nyēwāmsénē Dyōb atēde, nyēhíde ayǵge démpēe áde nyēwém̄téné bán áde nkalaŋ m bwâm. ⁷Nkalaŋ m bwâm mémpēe méesaá. Baahóg bédé ábe bēpuutad nyé. Bēhede nkalaŋ m bwâm m̄me Yesu Kr̄stəw ahəŋlen. ⁸Boŋ n̄lāa nyé nēn meé, nzé ké sé, ké'e āngel ehúú ádyōb boŋ ekānlé nyé nkalaŋ m bwâm m̄me r̄dé nhəŋlén ne m̄me sēnkaleé nyé, e'dim é'bē ne m̄. ⁹Sēm-mād nyé aláa, n̄lāŋge-'e nyēmpē meé, kenzéé awē akānlé nyé nkalaŋ m bwâm m̄me r̄dé nhəŋlén ne m̄me sēnkaleé nyé, boŋ nyékōb-pe, e'dim é'bē ne ane mod. ¹⁰Ngāne n̄hōbē nēn, nyēwém̄tán nēn bán nhede' meé baányoŋ bēchəge' me d̄n á bwâm. Meēhēdē nē. Dyōb d̄wó n̄hedeé meé áchəge' me d̄n á bwâm. Nzé émbē nēn bán nd̄i nhede meé baányoŋ bēchəge' me d̄n á bwâm, né meesaá mbəlede awē Kr̄stəw.

Nkalaŋ míme Paale níhúú ne Krístə

¹¹ A-baányan, nhede' meé nyébií nén bán nkalaŋ m̄ bwām míme níkanlé nyé, mééhúu'é ne moonyoŋ. ¹² Moonyoŋ ké nhǒg eelǎŋgeé me míme nkalaŋ, modmod eeyǒgte'áa me. Boŋ Yesu Krístə mwēn mǒw alúmté me míme mekan áte. ¹³ Nyēwógé ngáne ádēm alongé démbēē ngen e'só ádē níhídé'áa mbeltéd m̄ bad bé Israel. Nyēwógé nén bán ntagté'áa bad bé Krísto ne nhel nísyǒl. Nhedé'áa meé m̄mad bǒ moosyǒl. ¹⁴ Níhídé'áa ayóge á bad bé Israel tómaa béd bésyǒl ábe syáabǒw sēbédé kǒd. Menwǒŋ-'é kán áte bwāmbwam áhíd elem éche ábēd betaa. ¹⁵ Boŋ kénéé ébédé nē, Dyǒb démmād me apwed né béechyáá'é me. Anchélé me ne míme nsimé, ábele mǒ. ¹⁶ Anlúmed me awe Mwān ábel boŋ níkanle bad ábe béesē bad bé Israel nkalaŋ m̄ bwām míme ane Mwān. Áde ábélé nē, menkēntánné modmod meé ayóged me dyam áde níŋgéné abel. ¹⁷ Boŋ ábwǒg-ábwǒg menkē á mbwǒg e Arebia. Ámbid e pón-dé, mentim̄ ámbid á dyad á Damaskǒs. Menkēnkaá-'áa ké á Jerusalem áke dényin bad ábe bénsēbē bembapee bé nlomag abé. ¹⁸ Ámbid e mwē nílaán dǒw nkíí á Jerusalem ányín Petro. [†] Membé ne mǒ áwed dyǒm dé e'pun ne é'taan. ¹⁹ Menkēnyinné mbapee a nlomag ampée ké nhǒg ésebé Jemse, Sǎŋgú Yesue mwānyaŋ. ²⁰ Mam míme nítenléé nyé médé mbále. Dyǒb ábíí aá saké metóm mǒw níkalé. ²¹ Áde níhúú á Jerusalem, menkē á mbwǒg e Siria ne á mbwǒg e Silisia. ²² Ene pón-dé né bad bé Krísto bé mwembé mé myad mé mbwǒg e Judeya béebíí'é me. ²³ Béwógé'áa wógén bán, "mod awē ahágé'áa bad bé Krísto á meséb mwēn atimé bǒwb akanle bad aá bad bédúbe Yesu Krístə, melemlen mé adúbe míme áhéde'áa abóded." ²⁴ Dyam

áde Dyǒb ábénlé me démbēl békéné'áa Dyǒb.

Bembapee bé nlomag ábííí béchémé nsǒn míme Paale

2 Ámbid e dyǒm á mwē ne níniin, menkē á Jerusalem ámpē. Ene pón-dé menkē áwed ne Banabase, menwále-'é Tituse áyǒl. ² Menkē áwed áyǒle Dyǒb dénhǒb aá níke. Áde míbédé áwed, syáabe belyóged bé mwembé sēnkē kun. Mentónléd bǒ nkalaŋ m̄ bwām míme mēnkaleé bad ábe béesē bad bé Israel. Membel nē ábǎŋ nén nsǒn míme míbélé, ne míme nídíí mbele', méebǒw' ngēn. ³ Bēnkǒb dyam áde ménlāā'é bǒ. Ké Tituse awē ambé mod a aloŋ á Grikia awē abédé ne me, bēnkēnyágédte mǒ nén bán bétǎŋgéné mǒ ayag. ⁴ Kénē, doŋge á bad bé metóm ábe bénsǒl átínté e bad bé Krísto byánán bǒmpē bédé bad bé Krísto béhéde'áa bán béyag mǒ. Ábē bad bénsǒl átínté echéd á mesǒm-tē ábel bényin ngáne débeleé mekan ne kunze esyǒl áyǒle syánē dedé ne Yesue. Béhéde'áa bán débē betǎŋ, déhíde' mbéndé e bad bé Israel. ⁵ Boŋ sēnkēnháá bǒ etǒl ké mwǎmpin, áyǒle sēhedé'áa nén bán nyébé nyébií ngáne mbále e nkalaŋ m̄ bwām ékóó abé.

⁶ Bad-te ámpē ábe bēbédé áhed nēe belyóged bé mwembé, bēnkēnwǒŋgé dyamdyam ábád ámin e mam míme níyǒgté. Ké né-'é, abé áde bēmbēē belyóged dénkēnwǒŋgé dyamdyam abel ne me áyǒle moosyǒl adíí nyaa pǒg á'sǒ é' Dyǒb. ⁷ Boŋ bēntim anyín nén bán Dyǒb ábágé me ekag ákale bad ábe béesē bad bé Israel nkalaŋ m̄ bwām. ⁸ Édé nén bán, Dyǒb ádē ápwédé Petro ábe mbapee a nlomag wēe bad bé Israel, dǒ-'áa ápwédé mémpē ábe mbapee a nlomag wēe bad ábe béesē bad bé Israel. ⁹ Áde Jemse, Petro ne Jǒne ábe bad bém-

[†]1:18 **Petro:** Kálag é'só éwóó Sepase. Áde dīn adíí melemlen nēe Petro.

bī'ē nēe mekon mé mwembé bényíne bán Dyöb ábágé me ímmē nsimé ábē mbapee a nlomag, bénhē sé Banabase ekáá-áte, álúmed nén bán békóbé sé nēe bad ábe bōbōo bebele' nsón nhóg. Syáábōo sēntíi nén bán, sébē sékanle bad ábe béesē bad bé Israel nkalaŋ í bwâm, bō-ε bébē bēkanle bad bé Israel. ¹⁰ Bénlāā sé pen bán, séēchatán betóótōkē bé bad awōŋgen. Nē dō-'áá ábédé dyam áde mēndəŋ'é abel bwāmbwam.

Paale akánné Petro áte á dyad á Antyog

¹¹ Áde Petro ápedé á Antyog, menkáné mó áte átíntē e bad áyāle abel'áá dyam áde déeboo. ¹² Áde ápedé áwed pēén, ammentén ndyééd adyé ne bad bé Krísto ábe béesē bad bé Israel. Boŋ áde doŋge á bad bé Israel bébídé wēe Jemse á Jerusalem boŋ bépe á Antyog, Petro ambootéd mekuu adol ámbíd. Eedyáge'áá ndyééd ámpē ne ábē bad ábe béesē bad bé Israel. Ambel nē áyāle abáá'áá epepé é bad ábe béhóbé'áá bán betóngéné bad ábe béesē bad bé Israel ayag. ¹³ Nē dēmbēl bad bé Israel ábe bémbē bad bé Krísto bōmpē bēmbbootéd mekuu adol ámbíd. Kóŋne Banabase mómpē anhíd bō ábel ádē awusé. ¹⁴ Áde ínyíne nén meé béebelēé mam ngáne nkalaŋ í bwâm íhóbēé áá bébēl, menlāá Petro á'sō wēe bō moosyáál meé, "Kéneé édífí mod a Israel, etēdtē mbeltéd í bad bé Israel, ebele mam bōob nēe bad ábe béesē bad bé Israel. Chán-nō éhele ényágtē' bad ábe béesē bad bé Israel áhíd mbeltéd í bad bé Israel?"

¹⁵ Sóo bēn awē dedé bán bé Israel se á nchyáátén, deésáá nēe bad ábe béesē bad bé Israel ábe débíí nén bán béébíí'é mbéndé é Dyöb. ¹⁶ Boŋ kéné, debíí nén bán Dyöb déekobéé mod nēe mod awē asáá áyāle áhídeé mbéndé. Adúbe áde mod ádúbpé Yesu Krístəə dōo ábele' boŋ Dyöb ákōb mod. Né-ōó ké syánē ám-

pē dedúbpé Yesu Krístəə ábel boŋ Dyöb ákob syánē áyāle adúbe áde dedúbpé Yesue saké áyāle dehíde mbéndé. Dyöb déekobéé modmod áyāle áhídeé mbéndé. ¹⁷ Ahed áde déhedéé bán désāŋ á'sō é' Dyöb áyāle adúbe áde dedúbpé Krístəə, ábele doŋge á bad bé Israel bényíne' syánē nēe bebel bé mbéé áyāle deehídeé mbéndé é bad bé Israel ámpē. Nédē éluŋte' bán Krístəə móo abel-te' syánē mbéé-e? Aáy, nē déheléé-se ábē. ¹⁸ Boŋ nzé ntimé ámbíd ámpē boŋ nhíde' mbéndé éche mēmmadté atede, né nkwedé mbéndé. ¹⁹ Nzé béhídeé mbéndé chō ne chō, né nwédé. Né mbéndé chēn-naá ewúu me. Boŋ Yesu Krístəə anhúd me á mbéndé-te, ábel íhel Dyöb abele. ²⁰ Awé áde Yesue ánwēē á awog áde nén bán mémpē menwé. Meésáá á alongé ámpē. Krístəə mó adé me áte. Né-ōó, kéchéé éche íbeleé á nkōŋsé-te wén bōob, mbele' chō ne adúbe áde ídúbpé Mwän a Dyöb awē adóó me, boŋ awé-'ε á nló ímmēm. ²¹ Meésáá nhóg awē ahele ahób nén áá nsimé í Dyöb méesaá dyamdyam. Áyāle nén, nzé émbē nén bán Dyöb áhelese ákōb mod áyāle ahídeé mbéndé, nédē né Yesue awédé á awog ngēn.

Mbéndé káa adúbe

3 E'yókél é' bad bé Galesia. Nlem áhéé adyédeé nyé nén? Nyéekamtánné ngáne ménlümēdtē nyé áte nén meé, Yesue awédé á awog á nló ímme nyé moosyáál-e? ² Ndóó meé íseded nyé dyam ahóg, Póndé echē nyékúde Edóádəŋ éche Ésáá, áyāle nyéhíde'áá mbéndé e bad bé Israel dōo nyēnkudté chō-ye? Ngé áyāle nyéndübēē nkalaŋ í bwâm ímme nyénwōgkē? ³ Chán nyédífí eyókél nén? Nēe nyémáá abooted dé abel ngáne Edóádəŋ é Dyöb éhedéé, mbeltéd ímmēn íhedé atim á asóg hén bōob ngáne mewēmten mé baányoŋ íhedéé-ye? ⁴ Nyékúde metake áde nyédúbpé

Křistæ. Nédē m̄mē metake médé ngên-e? ⁵Dyöb dēmbě nyé Edæádəŋ éche Éśáá, ábēl-le menyáké átúntē echēn. Áyāle nyéhíde'áá mbéndé d̄ɔ́ dēnkəŋ boŋ ábelé né-ye? Aáy, saké nē dēnkəŋ. Nkalaŋ m̄ bwām m̄me nyéndübēē m̄ɔ́ mēnkəŋ boŋ ábel nē. ⁶Nyéncne mod nēe Abrahame. Éténlédé nēn bán, “Andúbé Dyöb. Nē dēmběl, Dyöb dēnkob m̄ɔ́ nēe mod awē asáá.” ⁷Nyēsōŋten-n̄ɔ́ nēn bán bad bésyā́l ábe bédúbpe Dyöb ngáne Abrahame ándübēē b̄ɔ́ békóó bán ábe Abrahame abé. ⁸Eyale é Dyöb énhōb á'sō e' pónde nēn bán Dyöb dēkōb bad ábe béese bad bé Israel nēe ábē bad áyāle bédúbpe m̄ɔ́. Nēn dēmbýēn bootya pónde eche Dyöb dénláá-'é Abrahame aá, “Mēenaméd meloŋ mé nkōŋsé mésyā́l ámbid echōŋ.” ⁹Né-ɔ́ Dyöb dénaméd moosyā́l awē adúbpe m̄ɔ́ melemlen ngáne ánnamédte Abrahame. ¹⁰Nyébí-'e nēn bán e'dim é'dé ne baásyā́l ábe bebánné nlem nēn bán ahíd á mbéndé d̄ɔ́ déběl boŋ Dyöb ákob b̄ɔ́. Éténlédé á kálag e Dyöb nēn bán, “E'dim ne kenzéé awē eehíde' mbéndé ésyā́l éche éténlédé á kálag e Dyöb.” ¹¹B̄ɔ́b-p̄ɔ́ élúmte nēn bán modmod eekobnadté á'sō é' Dyöb áyāle áhídeé chōm-éé mbéndé éhedeé. Nhōbe nē áyāle éténlédé nēn bán, “Bad ábe békóbnédé á'sō é' Dyöb áyāle bédúbpe, békūd alongé áde déemaá'.” ¹²Mbéndé eewóó'é dyamdyam ábel ne adúbe. Éténlédé á kálag e Dyöb nēn bán, “Nzé mod ahíde' mbéndé ákud alongé, atōŋgéné mbéndé ésyā́l ahíd.” ¹³Boŋ Křistæ ahúde syā́nē á e'dim ábe dékúde á mbéndé-te. Éténlédé á kálag e Dyöb nēn bán, “E'dim ne kenzéé awe bebómmé á awōg.” Né-ɔ́, áde bebómmé Křistæ á awōg, ampém e'dim áyāle mbéb m̄mēd. ¹⁴Yesu Křistæ ampém e'dim ábel nēn, bad ábe béese bad bé Israel békud nnam m̄me Dyöb dénhōbpē aá, Abrahame ákūd. Nē ákóá adúbe áde

dédúbpe m̄ɔ́, ábelé syā́nē ámpē dékúde Edæádəŋ éche ánhōbpē aá m̄ɔ́bē syā́nē.

Mbéndé ne dyam áde Dyöb dénhōbpē aá m̄ɔ́bēl

¹⁵A-baányoŋ, ndæá meé n̄tēd nhəgtén ne mekan m̄me mébenlad epun téé. Nzé bad bébe bétédé nsəl, boŋ bétíide dyam, bépédé-'e á nchemten, modmod éehēlēse ahúd d̄ɔ́ ásē. ¹⁶Dyöb dēmbě Abrahame ne mwān akag. Kálag e Dyöb eehōbé nēn aá, “bán” byánán bad bebúú áte. Ehōbé nēn aá “mwān.” Křistæ m̄ɔ́-'aá adé ane Mwān. ¹⁷Chōm éche n̄koo'é ahób édii nēn Dyöb démwē melě ne Abrahame Dyöb áhōb-pe aá m̄ɔ́lōnēd ádē akag. Mbwōkel é mwě éniin ne móom mé mwě meláán, ámbid e nē, d̄ɔ́ Dyöb ábágé Mosee mbéndé. Échē mbéndé éehelée-se ébóó m̄mē melě, se éhúd dyam áde Dyöb áhōbé ásē. ¹⁸Nzé émbē nēn bán, Dyöb ábage' nyé kéchéé éche átōŋgéné ábē bán abe áyāle nyéhídeé mbéndé, né m̄mē nnam m̄me ábageé nyé méesaá ámpē áyāle dyam áde ánhōbpē aá m̄ɔ́belé Abrahame. ¹⁹Cheé-ɔ́ émbē nzom echē Dyöb ábágné mbéndé? Ambě ch̄ó álúmed bad chōm-éé abel dé mbéb ákóó abé. Ene mbéndé entōŋgén-ne abé kóŋ ne pónde eche mwān a mbyaa m̄me Abrahame awē Dyöb dēmbēnné akag ántōŋgénē ape. Dyöb dēmbě mbéndé wēe ángel ábe Mosee. Mosee m̄ɔ́ abédé mod-a-túntē a baányoŋ ne Dyöb. ²⁰B̄ɔ́b-p̄ɔ́ mod-a-túntē ahednad nzé bad bédé mbid ébe. Boŋ Dyöb dēmbě Abrahame akag ne m̄ɔ́ mwēn, áde mod-a-túntē éesaá.

Nsōn m̄me mbéndé éwóó

²¹Nédē nēn álúmte bán mbéndé epen-tan akag á Dyöb-ε? Aáy, éesaá nē mbēd. Nzé émbē nēn bán mbéndé embé echē ebage alongé áde déemaá', né desáá á'sō é' Dyöb ahíd áde déhídeé ch̄ó. ²²Boŋ kálag e Dyöb ehōbe nēn aá, mbéb n̄háá nkōŋsé n̄syā́l. Né-ɔ́ nde echē Dyöb dén-

hōbpē aá mōṣbē, abagé chō wée bad ábe bédúbpé Yesu Krístæ. ²³ Á pón-dé eche Krístæ éēpēdēē, mbéndé enhaṅ syánē, dembé-'e ásē e mbéndé káṣṅ ne á pón-dé eche Dyöb dénlümēdtē nēn aá bad bésúm nlém wée Krístæ. ²⁴ Né-ṣó mbéndé chō enōné'áá sé káṣṅ ne pón-dé eche Krístæ ápedé âbel nēn Dyöb ákob sé áyāle adúbe áde sédúbpé Krístæ. ²⁵ Bṓṓb áde pón-dé épédé echē déttāṅgenē nlém asum wée Krístæ, chōm éetāṅgenē abé éche énonē' sémpē. ²⁶ Nyé moosyál nyédíi bān bé Dyöb áyāle adúbe áde nyédúbpé Yesu Krístæ. ²⁷ Nyékudé edusen, né-ṣó, nyédé mod nhóg bṓṓb ne Krístæ, nyēwóó-'e kunze bṓṓb nēe mō. ²⁸ Né-ṣó nhəṅlén méesaá ken mod adé mod a Israel, ken mod eesaá mod a Israel, ken mod adé ntāṅ ké'e kunze, ken mmwaád-e ké'e mwenchóm. Nyé moosyál nyédíi mod nhóg áyāle nyédúbpé Yesu Krístæ. ²⁹ Ngáne nyédíi bad bé Krísto, nyédíi bān ábe Abrahame, nyéékūd-te nnam ímme Dyöb dénhōbpē aá mōṣbē Abrahame.

4 Chōm-ée nhóbeé édé nēn, mwān awé sáá átíídé aá mōṣdyé eche mbwóg, nzé adíi adé mwēndem, abelé abé nēe mbəlede, kénéé édíi nēn bān mō akoó ene mbwóg awóṅ. ² Ene pón-dé, abelé awóṅ bad ábe bélyógnédé mō ne ábe bēnōnne' mō ene mbwóg káṣṅ né pón-dé eche sáá átíídé epedé. ³ Melemlem nē dṓṓ syánē démbēē nēe bēndem áde Krístæ éēpēdēē. Pón-dé eched, ngíne é nkōṅsé éntēd syánē ntāṅ. ⁴ Boṅ áde pón-dé eche Dyöb déntíi' é épédé, Dyöb dénlóm awe Mwān á nkōṅsé-te. Ane Mwān ambíd á abum dé mmwaád, ákwōg-ke ásē e mbéndé. ⁵ Dyöb dénlóm mō ákōde syánē á mehaṅ mé mbéndé, âbel boṅ syánē détim bān bé Dyöb. ⁶ Abé áde nyédíi-'aá bān bé Dyöb, ábelé Dyöb álómé Edəádəṅ é Mwān áwesyanē nlém-tē. Échē Edəádəṅ ébélé bṓṓb, dechəge Dyöb bān, "A-Tē." ⁷ Né-ṣó nyéesaá betāṅ ámpē. Nyédíi bān bé Dyöb. Abé áde

nyédíi-'aá bān bé Dyöb, Dyöb débē nyé kéchéé éche átāṅgenē ábe bān abe.

⁸ Ngen e'só, áde nyénkēmbíí' é Dyöb, nyēbédé betāṅ ásē e myöb ímme méesé dyamdyam. ⁹ Boṅ bṓṓb áde nyébíi Dyöb, ké'e nhōb meé bṓṓb áde Dyöb ábíi nyé, cheé ékásá boṅ nyéhedé mbíd atimen âbē betāṅ ámpē ásē e ngíne é nkōṅsé? ¹⁰ Nyéhíde donṅe dé e'pun nēe bīn é'm-báá, nyéhíde-'e donṅe á ngon, donṅe á pón-dé áyāle mwē, ne donṅe á mwē nēe bīn é' mbáá byánán Dyöb dṓṓ nyé ben-lé. ¹¹ Nē ábele' ndé mbwóg nēn meé mbébté pón-dé áyāle nsón ísyāēl ímme mbélé áyāle echēn.

¹² A-baanyaṅ, ncháa' nyé meé, nyébē nēe me, áyāle mémpē ndé bṓṓb nēe nyé. Meesaá ásē e mbéndé ámpē. Nyéēbeleé-'e me dyam dé mbéb ké ahóg.

¹³ Nyébíi nēn bān áde ísēbpé nyé nkalaṅ í bwām akale, ndyēné'áá nyé áyāle menkēndyē' é bwām. ¹⁴ Kénéé ímmēm nkole íhélé'áá mbel nyébāṅ me áyā, nyéekēmbāṅ' é me áyā, nyéekēnnān-naá me. Nyēnkōb me byánán ángel e Dyöb chṓṓ ídíi, ké'e byánán Yesu Krístæ ídíi.

¹⁵ Ene pón-dé nyébē menyīṅge bwāmb-wam. Héé ímmē menyīṅge médíi bṓṓb? Mmēn mbide nyé mbóṅ nēn meé, á pón-dé eched, nyēndəṅ me nyaa echē, nzé émbē nēn bān mod ahele'áá-se ahúd mīd ábe waáb, aá ábenlad, né nyēnhúd ímme mīd nyébē me. ¹⁶ Nédē ntimé mod a ekoyi awe nyé bṓṓb áyāle íkán-lé nyé mbále tāṅgene nkalaṅ í bwām-e? ¹⁷ Ábē bad ábe béyógte nyé ayóge démpēe, béwóó nlém nēn bān nyétimen bó, boṅ béewōṅneé nyé nlém í bwām. Béhede bān nyéebág ne me âbel boṅ nyéwōṅ nlém âbé ne bó. ¹⁸ Ébóó áwóṅ nlém âbel dyam, nzése ímmē nlém ídē âbel dyam á bwām. Ébóó áwóṅ nlém âbel dyam pón-dé ésyāēl, saké nzé nyédé ne me dēmpen. ¹⁹ A-bān bé nlém ábēm, nwóge' e'we bṓṓb áyā echēn, melemlem ngáne mmwaád áwógeé e'we bé achád.

Meéwōg-ke ábê e'we kóǎŋ né abé á Krīsto ásolé nyé áte bwām. ²⁰Mendǎŋ meé mbé ne nyé bǎǎb ábel mbíí ngáne nhóbeé áwēn áyǎle nyēhǎǎdté me yǎl áte.

Elǎŋsén éche Hagaa ne Seraa

²¹Nyé ábe nyēhede abé ásē e mbéndé, ndǎǎ nyé aseden meéken nyēbíí chǎm-é mbéndé ékoo'é ahǎb-ε? ²²Éténlédé á kálag e Dyǎb nén bán Abrahame anchyáá bán bé baachóm bébé, nhǎg ne mmwaád a ntǎŋ, aníníí-'ε ne mmwaád a kunze. ²³Mwǎn awě mmwaád a ntǎŋ ánychyāá'é, anchyáá mǎ nyaa eche moonoyǎ áchyáá'é mwǎn. Boŋ akag áde Dyǎb dēmbéé Abrahame dǎǎ dēnkǎŋ boŋ mmwaád a kunze achyáá mwǎn. ²⁴Ábén bebaád bébe, dehele déhǎgtén bǎ ne melě mé Dyǎb mébe. Hagaa adé nhǎgtén ne melě míme Dyǎb démwēē ne bad bé Is-rael á mbǎǎd e Sinai á pǎndé eche ábágé Mosee mbéndé. Bad bésyǎǎl ábe bédé ásē e míme melě bédíí betǎŋ. ²⁵Hagaa adíí nēŋgáne melě míme Dyǎb démwēē ne Mosee á mbǎǎd e Sinai, á aloŋ á Arebia. Bad bé Jerusalem bǎmpē bédíí bǎǎb née Hagaa áyǎle bǎ moosyǎǎl bédíí betǎŋ. ²⁶Boŋ mmwaád a kunze, adé nhǎgtén ne Jerusalem awě adé ámin. Ane mmwaád mǎ-'áa adé nyaá awesyánē. ²⁷Éténlédé á kálag e Dyǎb nén bán, “Á-ekǎm é mmwaád, we awě weechyáá', hě esaád é menyǎŋge. We awě weéwōgē e'we é' mwǎn mbéd, wǎg menyǎŋge áyǎle, we awě awoŋ nchóm ántedéé, echyáá bán bǎǎb tómaa mmwaád awě nchóm adíí á ndáb.”

²⁸Bǎǎb-pǎǎ a-baányǎŋ, akag áde Dy-ǎb dēmbéé Abrahame ábélé bǎǎb nyēdíí bán bé Dyǎb melemlen née Aisige. ²⁹Ene pǎndé, ébédé nén bán, mwǎn awe bēnchyāá'é nyaa echě moonoyǎ áchyáá'é, atǎgté'áa mwǎn awě bēnchyāá á ngíne e Edǎǎdǎŋ é Dyǎb. Melemlen

nē dǎǎ édíí kóǎŋ ne chii. ³⁰Boŋ chán kálag e Dyǎb éhǎbé tǎŋgene nē? Kálag e Dyǎb ehǎbe' nén áa, “Nǎn mmwaád a ntǎŋ bǎ mwǎn. Mwǎn awě mmwaád a ntǎŋ áchyáá eetǎŋgené mbwǎg eche sáa adyé nchoo ne mwǎn awě mmwaád a kunze áchyáá.” ³¹Né-ǎǎ a-baányǎŋ, deésaa bán bé mmwaád a ntǎŋ. Dedíí bán bé mmwaád a kunze.

Séesaá á mehaŋ-tē ámpē

5 Á mehaŋ-tē dǎǎ Krīstǎ áhúde syánē ábel boŋ syánē deebág née betǎŋ ámpē. Né-ǎǎ nyéwēd mekuu ásē, nyéēmwǎg-ke se modmod ahé nyé á mehaŋ-tē ámpē.

²Nyéwǎglen me. Me Paale, nlǎŋge nyé nén meé nze nyéwémtené nén bán nze býyágé nyé, né nē débēl Dyǎb ákob nyé née bad ábe básáa, né nsǎn míme Krīstǎ ábélé méehelée-se níwǎŋgén nyé mbéd. ³Nsimé nyé etúu áte ámpē nén meé, kenzéé awě akwěnténé áa býyag mǎ ábel boŋ Dyǎb ákob mǎ, atǎŋgéné mbéndé ésyǎǎl ahíd. ⁴Nyé ké ahéé awě awémténé áa mǎtǎŋgēnē mbéndé ahíd ábel boŋ Dyǎb ákob mǎ, asénlédé ne Yesue, ahúde-'ε yǎl á nsimé ní Dyǎb-te. ⁵Sé ne sé, Edǎǎdǎŋ é Dyǎb ébélé sélyǎgē nlém nén bán Dyǎb dékob sé nēŋgáne bad ábe básáa áyǎle sédúbpé Krīstǎ. ⁶Ken býyágé mod-ε, ken béeyageé mod-ε, nē déewóo'é dyamdyam abel ne abé áde dédíí ne Yesu Krīstǎ. Chǎm éche édé etógnén édíí, ádúbe Krīstǎ. Áde adúbe atǎŋgéné anyǎnned ne edǎŋge éche déwǎŋné nhǎg ne aníníí.

⁷Ngen e'sǎ, nyékeéné'áa mekan bwām. Nzé-módé ahǎŋléné nyé nlém á abum áa nyéehíde' mbále e nkalaŋ mí bwām ámpē? ⁸Ahǎŋlen áde nyéhǎŋléné nlém á abum déehelée-se áhúu ne Dyǎb, áyǎle Dyǎb dēn dǎǎ ápwédé nyé ábe ábe bán. ⁹Mod nhǎg awě adé mbéb átǎnté echēn, mǎ abébte' baáb ábíníí bésyǎǎl, nēŋgáne mbumé ní ngun nísonléé nze

béhédé mwă esulten áwēd-te. ¹⁰Boŋ pen ndúbpé nén meé, Dyöb débĕl nyééhídté ayóge á bad bémpĕe boŋ nyééhídté ádĕm. Dyöb dékōgsĕn mod ké ahéé awĕ apuutad nyé, ábĕ kénzĕé.

¹¹A-baányan, nzé émbĕ nén bán ndíi nkale nén meé bétōngĕné mod ayag boŋ Dyöb dékob mó nĕe mod awĕ asáá ngáne baá Israel bédúbpé, né cheé ékás boŋ béhé me á meséb? Nzé nkalé'áá nén meé bétōngĕné bad ayag boŋ meékale'aá kwééd eche Krístă awédé á awōg, né nĕ déeliŋséé bad bé Israel. ¹²Ndăó nén meé ábĕ bad ábe bépuutad nyé nló áte, békag á'sō, béke bésĕlen yăl e mwenchóm esyăł.

¹³A-baányan Dyöb dénychĕlĕ nyé âhide á mehan-tĕ. Boŋ abé áde nyéesaá á mehan-tĕ ámpĕ déebageé nyé kunze âbel kéchéé éche échĕn ekob é yăl éhedeé. Boŋ pen, nyémod-tĕé ábenle waáb á edōnge-tĕ. ¹⁴Nyébele' nĕ áyăle nzé bĕládé mbéndé ésyăł, chóm éche éhóbeé édíi nén, "Édōŋ mwănyōŋ ngáne éđás ehoŋ yăl." ¹⁵Boŋ nzé nyĕtimé nyĕkwaglan, nyĕwanne-'e nhóg ne aníní nĕe nyam é mehín, nyĕtĕd pōndé. Nzé nyĕetĕde pōndé, ne nyĕĕwūū nhóg ne aníní ne awúu ásyăł.

Edăóđōŋ é Dyöb ne ekob é yăl

¹⁶Né-đ, nlĕbe nyé nén meé nyémwe Edăóđōŋ é Dyöb élyógte nyé. Nĕ débĕl nyéebelĕé mekan me mbĕb ímme ekob é yăl éhedeé. ¹⁷Mam ímme ekob é yăl éđás, méekagké ne mam ímme Edăóđōŋ éđás. Mam-me ímme Edăóđōŋ éđás méekagké ne mam ímme ekob é yăl éđás. Échĕn ngíne ébe éwane'. Nĕ ábele' nyééhĕlĕe dyam abel áde nyéđás abel. ¹⁸Boŋ pen nzé Edăóđōŋ é Dyöb élyógte nyé, né nyĕesaá ásĕ e mbéndé ámpĕ.

¹⁹Mbĕltédté mé ekob é yăl méĕyăg-tădtĕd. Nđíi mbĕltédté nĕe akáb dé mesón, abel dé mekan mé mbinde, akáb dé ak-walee. ²⁰Abele á myöb mémpĕe, alem,

ekoyí, nselag, kónjí, meliŋgá, abun dé e'tál, ngabén, nkabén, ²¹asíi á bad, sógké e mím, epuutéd ne mbĕltédté mé mbĕb mémpĕe nĕe ímĕn. Nsimé nyé etúu áte ngáne ménsím-maá bōđđ nén meé, bad ábe bébele' échĕ ndín é mekan béekudté nnam mé nkamlen í Dyöb.

²²Boŋ nzé Edăóđōŋ éche Ésaá édté mod áte, chōw ébele boŋ ábelé mam ne edōnge, ne menyinĝe, ne nsan, ne nwesen, ne e'boŋ bé nlĕm, ne abé á bwâm, abé-'e mod awĕ bad bébele bĕsum nlĕm áyăł. ²³Edăóđōŋ chōw-'aá ébele' boŋ mod ásudté yăł, achás-'e yăł bwâm. Mbéndé éewóó'é dyam ábelen nén. ²⁴Bad ábe bédé ne Yesu Krístă béesaá ásĕ e nkamlen ím mam mé ekob é yăł ámpĕ. Ébelé ebĕ byánán bĕbómme échab esíi é mam mé ekob é yăł á awōg, éwédé-'e áhed. ²⁵Ngáne Edăóđōŋ é Dyöb ébágé syánĕ alongé dékōłĕ, démwĕ échĕ Edăóđōŋ chĕn élyógte syánĕ áyăle chóm ké ehéé éche débĕlé. ²⁶Deényĕnĕ yăł ámín, deéliŋséé nhóg ne aníní, deesíídé-'e nhóg ne aníní.

Kéchéé éche mod áwĕné chōw áhūdtĕ

6A-baányan, nzé nyé mod nhóg nyĕhúné á mbĕb-te, nyé ábe nyĕdíi nyĕbele' mekan ímme Edăóđōŋ é Dyöb éhedeé, nyĕtōngĕné nĕe nyĕwōngĕné mó áhūd mó á mbĕb-te. Nzé nyĕwōngan mó, nyĕchĕdĕn mó yăł. Boŋ pen, nyĕtĕd pōndé ábel nén nyĕbĕn ámpĕ nyĕéhúné' á mekagsen-tĕ ábel ímme mbĕb. ²Nyĕwōngan nhóg ne aníní âhide á ndutul-tĕ. Nzé nyĕbele nĕ, ne nyĕhíde' ngáne mbéndé e Krístă éhedeé. ³Kénzĕé awĕ awémtĕné áá mótōmtĕnĕ abé, adoge yăł. Ene ndín e mod eesaá dyamdyam. ⁴Mod tĕé átōŋ yăł asimen. Nzé mod abelé nsón ím bwâm, né áwōgĕn yăł menyinĝe. Né éehagtán-aá yăł ne bad bémpĕe. ⁵Nhóbe nĕ áyăle mbĕltédté ímmé mod tĕé ínĕne' mĕn.

⁶Kénczéé awě béyágteé Eyale é Dyöb, atáŋgéné néé áháŋké mod awě ayágte' mój chöm é bwâm ké éhéé éche áwóó, áwónŋen mój.

⁷Mod eédōgē yǎl. Mod eewém-tán-ne aá mǎhele mǎdog Dyöb. Kéchéé éche mod áwéné, chój áhüdtē. ⁸Kénczéé awě abele mam mé mbébb mme ekob é yǎl éhedéé, ábíi aá mǎmē mam mēn mépi-inéd mój kwééd. Boŋ kénczéé awe mǎ-'e abele' mekan mé bwâm ngáne Edǎǎdǎŋ é Dyöb éhedéé, ábíi aá mǎmē mam mébbēl mǎkǎd alongé áde déemaá'. ⁹Deekǎmé bwâm ábel. Nzé deétdnede ábel bwâm, né deékǎd nnam á pǎndé echē etáŋgéné. ¹⁰Né-ǎǎ pǎndé téé eche etǎl ébágnédé syánē ábel bwâm, débbel bwâm wée moosyǎl, tanŋe wée bánned bé Krǐsto.

Lébbé ne melenten mé asóg

¹¹Nyébbēn nyényin mbóŋ mé e'yale ábbē mbébnléde átele nyé enén kálag ne échēm ekáá. ¹²Bad ábe béhede nyé anyáged nén bán bétáŋgéné nyé ayag, bébele nē álmúnten yǎl, ábel boŋ békud dín á bwâm á'sō é' bad. Bébáa' bán

bad béehāg bó á meséb nén bán bétúmé akal nén bán, kwééd eche Yesue áwéde á awōg chēnpen chój ekāá á boŋ mod ákǎd e'choóchoŋ. ¹³Ké bad ábe béyáge bēn béehidēē mbéndé, boŋ béhede bán béyag nyé ábel békume ekáá á tǎl nén bán nyékwēnténé nén bán béyag nyé. ¹⁴Dyam áde me pen mékuménne ekáá á tǎl ádíi kwééd echē awesyánē Sǎŋgwéé, Yesu Krǐstā áwéde á awōg áwēd nló. Eche kwééd ebélé mam mé nkōŋsé méesaá me dyamdyam á dí-d-te, meewóo-'áa dyam ábelen nkōŋsé. ¹⁵Ken béyáge mod, ken béeyáge mod-e, nē déewóó'é dyamdyam ábel. Dyam áde áde etógnén ádíi Dyöb átimed mod ekǎl. ¹⁶Nsaŋ ne ngǎl e Dyöb ébbē ne bad bésyǎl ábe béhíde ádén ayáge. Ábbē bad bóǎ bédé bad ábe Dyöb ápwédé.

¹⁷Ásóged enén kálag, nlāŋge nyé nén méé, modmod eétagtán me mǎmēn mekan áyǎle mebaŋ méde me á yǎl hén mme mélúmte nén bán mbenle Yesue.

¹⁸A-baányan, nsimé mme Sǎŋgú Yesu Krǐstā mbē ne nyé moosyǎl. Ébbē nē.

Kálag echě Paale áténlé

Baá Efesus

Ndibned ní kálag

Kálag echě Paale áténlé bad bé Efesus ehóbe' tǎngene ntíí ní Dyöb, âpɛen rímē nhəgtéd n̄syāəl, rímme n̄dē á nkōŋsé ne rímme n̄dē ámin hōm ahóg. Krístəə m̄- 'aá adé nló ámin e rímme nhəgtéd n̄syāəl (1.10). Ehóbe-'e ámpē ngáne bad bé Dyöb bétǎngéné abé n̄ŋgáne mod nhóg abé áde bédíí ne Yesu Krístəə.

Á mbooted, enén kálag ehóbe' tǎngene abé áde bad bé Dyöb bétǎngéné abé n̄ŋgáne mod nhóg. Ngáne Dyöb ápwédé ábē bad, álagsén bó, ahúd-te bó á mbéb-te, mbwiined ne awe Mwǎn Yesu Krístəə. Ehóbe-'e ámpē ngáne Edəódəŋ éche Éśáá élúmteé aá dyam áde Dyöb áhóbe aá m̄s̄b̄l, débenléd. Ásóged, Paale alébe bad bé Dyöb bé Efesus ngáne abé á-dāb átǎngéné abé n̄ŋgáne bad ábe bédé mod nhóg á d̄n á Krísto. Paale ab̄nlédé ngan híin álu med ngáne bad bé Dyöb bétǎngéné abe abé áde bédíí mod nhóg ne Krístəə.

Nkabtéd ní kálag

Ndibned ní kálag 1.1-2

Krístəə ne mwembé r̄m bad bé Krísto 1.3-3.21

Alonǵé dék̄s̄lē ábē ne Krístəə 4.1-6.20
Nsogten 6.21-24

Paale alómme' bad melenten

1 Me Paale, mbapɛɛ a nlómag awě Yesu Krístəə ngáne Dyöb áhédé'áá, mɛ-éé ntenle nyé enén kálag. Ntenle nyé bad bé Dyöb ábe nyédé á dyad dé Efesus. Nyédé mod nhóg ne Yesu Krístəə nyéhíde-'e m̄ ne nlém nhóg. ²Nsimé ne nsaŋ ní Dyöb Titée awěd ne rímme Sáŋgú Yesu Krístəə r̄mbē ne nyé.

Nnam rímme bad ábe bédé nhóg ne Krístəə békúdé

³Débe Dyöb mekenag. Mó adé Dyöb áde awed Sáŋgwéé, Yesu Krístəə, abé-'e m̄ Sáá. Dyöb d̄s̄o ánamtə syánē abe áde ábágé syánē bwēm é'syāəl ábe é'bídé áwē nkamlen r̄m mín. Abelé nén abé áde dédíí mod nhóg ne Krístəə. ⁴Byánán Dyöb déhəŋ nkōŋsé, ampwéd syánē ábē ábē bad, abel áde ámbenlé boŋ desáŋ, deewóó-'e atón dé mbéb ké ahóg áwe e'-só. Adəŋ áde Dyöb ádóó syánē, ⁵dēm-bēl antíí se' b̄s̄d̄ aá débē ábe b̄n mbwiined ne ns̄n rímme Yesu Krístəə ámbelée syánē. Dyöb dēmbel nén áyāle nén d̄s̄o antíí'é aá m̄s̄b̄l ngáne ébóŋnédé m̄. ⁶Abelé aá débē ábe b̄n ábel boŋ dékene m̄ áyāle mekan mé bwām rímme ábélé. Abagé syánē echě ndəle e nsimé ngēn. Dekúdé rímme nsimé abé áde dédíí mod nhóg ne awe Mwǎn awě ádóó bwāmb-wam. ⁷Abé áde dédíí mod nhóg ne Krístəə ne asyog áde ásyógé rímme mekií áwesyánē nló, d̄s̄o ákóó boŋ ákōdē syánē alagsen áde álagsēnē syánē mbéb. Abel áde Dyöb ábélé nén álu med syánē b̄n rímme nsimé n̄dē kəse e nsimé. ⁸Abagé-'e syánē m̄ nyaa echě elóné mbon, ábūd-te syánē debyéé abe, ábēl-le desóŋtén mekan mésyāəl. ⁹Abelé mekan mésyāəl ngáne áhédé'áá aá m̄s̄b̄l. Abelé syánē debíí mekan rímme kóŋ ne b̄s̄b̄ modmod éesóŋténéé. M̄m̄n mekan médíí mekan rímme ámbenlé mbwiined ne Krístəə. ¹⁰Dyöb átíídé aá m̄s̄b̄l rím̄n mekan mésyāəl á pónde echě etǎngéné. Ene pónde álad bwēm é'syāəl ábe é'dé á nkoŋ r̄m mín ne n̄s̄e, bēbē áse e Yesu Krístəə m̄ awě adé n̄ŋgáne nló. ¹¹Dyöb ápwédé sé ábē ábē bad abel áde ábélé boŋ debé mod nhóg ne Krístəə. Ambel nén áyāle ammad atíí se' b̄s̄d̄. Abele mam mésyāəl mében-lad ngáne átíídé. ¹²Ambel nén ábel sé ábe sēbédé bad bé e'só ásum nlém wée Yesu Krístəə séwále abé áde dékəŋ boŋ

bad bémpēe béken mós áyāl e echē ngume echē echabé ámin. ¹³Nyémpē nyēnwóg nkalaŋ ín mbále. Mmē nkalaŋ ín mbále ndíí nkalaŋ ín bwām ímme ípíínédé nyé e'soósoŋ. Nyēndúbé Krístəə, nyēbé-'e mod nhóg ne mós. Nén dēmbēl Dyōb dēmbé nyé Edəódəŋ éche Ésaá éche ánhōbpē aá mósōbē ábē bad. Échē Edəódəŋ édíí nēŋgáne e'chem ábe é'lúmte bán nyēdíí bad bé Dyōb. ¹⁴Échē Edəódəŋ chōw é'lúmte syánē nēn bán dēfíkūd bwēm ábe Dyōb áhōbē aá mósōbē syánē. Dēfíkūd ábén bwēm á pónDé eche Dyōb déhūdtē syánē ábe dedé ábe bad á mehaŋ-tē. Nén dēbēl bad békené Dyōb áyāle echē ngume echabé ámin.

Mekáne ímme Paale

¹⁵Nwógé bán nyēdúbé Sáŋgú Yesue, nwógé-'e bán nyēdəó bad bé Dyōb bésyāəl. Né-ɔ́, ¹⁶nságnan Dyōb pónDé téé áyāl echēn, nzé nkānnad nyé. ¹⁷Nkānne-'e meé, Dyōb áde echəd Sáj, Yesu Krístəə, Titée a ehúmé ábe nyé Edəódəŋ é debyéé ne é nsōŋten mé mekan mé e'koŋnéd ábel boŋ nyébíí mós bwām. ¹⁸Nkānne-'e ámpē nēn Dyōb ákéled nyé nlém á abum, ábel nēn nyébíí bwēm é' bwām ábe nyésummé nlém áyāl, áyāle apwédé nyé. Nkānne-'e nēn meé nyésōŋten ngáne nnam ímme áhōbē aá mósōbē ábē bad ípédé achab ámin. ¹⁹Nkānnad-te nyémpē nēn meé nyébíí eche ngíne. Ene ngíne etómé bwēm é'syāəl, chō-'aá ewōŋgan syánē ábe dedúbé mós. Mmēn melemlem mé ngíne eche echabé ámin, ²⁰chōw ámbenlédte áde ámpuúdté Yesue, ábēl-le ádyē mós á ekáá émbáá áwē nkamlen ín mín. ²¹Áhed-taá Krístəə ákamlanné ngume ne benkamlene bésyāəl. Áde dīn-ne áde ngíne tómaa mīn mé benkamlene bésyāəl, ábe bédé bōob ne ábe bēbē á pónDé echē ehúé'. ²²Dyōb ábágé Krístəə nkamlen ámin é chōm ésyāəl, abelé-'e mós awé akamlan chōm

ésyāəl, ábē nló, mé elad é bad ábe bédúbé. ²³Échē elad é bad ábe bédúbé bédíí nēe yāl echē Krístəə. Échē elad é bad élōgte Krístəə mbom, Krístəə mós-'aá álōgte chōm ésyāəl eche édé kéhéé mbom.

Dedé á alongé abé áde dedíí mod nhóg ne Krístəə

2Ngen e e'só, nyēmbé nēŋgáne bad ábe bēwédé áyāle nyéébele'aá mekan ímme Dyōb áhōbē'aá aá nyébel, nyébeláá-'e mbéb. ²Ene pónDé nyéhídé'aá mbeltéd mé mbéb ín bad bé nkōŋsé. Nyēwógné'aá nkamlene awé akamlan e'dəódəŋ bé mbéb ábe é'dé á peme-tē. Kóŋne chii échē edəódəŋ édíí élyágte' bad ábe béebelé' ngáne Dyōb áhədéé. ³Syánē moosyāəl debédé nēe bó, dékōdtē esíí é mekan mé ekob é yāl. Debelé'aá ngáne mekan mé mbéb mé ekob é yāl méhédé'aá aá débél, déhídē-'e mekan ímme mewēmten méláŋgé'aá syánē aá débél. Mmēn mbéb ímme débélé'aá mēmbēl Dyōb déntəŋgēn syánē ámpē akógsen melemlem ngáne ántəŋgēnnē moosyāəl akógsen. ⁴Boŋ ngáne Dyōb átómténé ngəl abé ádōŋ-'e syánē bwāmbwam, ⁵abelé syánē dedé á alongé abé áde dedíí ne Krístəə, kénéé édíí bán dembé nēe bad ábe bēwédé áyāle deébele'aá mekan ímme Dyōb dénhōbpē aá débél. Nsimé n Dyōb mós íkóá boŋ nyékūd e'soósoŋ. ⁶Abé áde dedíí-'aá ne Krístəə, Dyōb ápúúdté syánē ne mós, adidé-'e syánē hōm ahóg ne Krístəə á nkoŋ ímín. ⁷Ambel nēn álúmed syánē ábē e'boŋ bé nlém mbwiined ne Yesue Krístəə ábel boŋ á pónDé echē ehúé', bad bényīn ngáne ímme nsimé ípédé nhōn abé ítom-me chōm ésyāəl. ⁸Nsimé n Dyōb mós íkóá boŋ nyékūd e'soósoŋ. Adúbe áde nyédúbé Krístəə dōw ákóá boŋ nyékūd ábē e'soósoŋ. Saké mekan ímme nyébéle mékóá boŋ nyékūd e'soósoŋ. E'soósoŋ

ábe nyékúdé é'díi nde e Dyöb. ⁹Saké mekan mé bwâm míme nyébélé mékóó boŋ nyékúid e'soosŋ. Né-ɔ́, nzɔm ké pɔg eésaa eche mod átáŋgéné ekáá akum átál. ¹⁰Syánē dedíi ekáá é nsón é Dyöb. Abé áde dedíi mod nhóg ne Yesu Krístə, ábágé syánē alongé ábel boŋ débele mekan mé bwâm. Nén dɔɔ Dyöb déntíí'é se' bɔɔd aá déwōŋ ene nyaa e abé á alongé.

Ábē nhóg ne Krístə

¹¹Nyé ábe nyéēsē bad bé Israel nyéechatán ngáne nyémbēē bɔɔd. Bad bé Israel ábe béchógé yál bán, “bad ábe béyágé,” béchəge nyé bán, “bad ábe béeyagé.” Boŋ mímén meyagag mé ekob é yál médíi chóm éche moonyoŋ ábenléé mekáá. ¹²Nyéechatán bán ene pón-dé nyénkēmbíí'é Krístə. Nyénkēmbáá nlatén ne echoŋ é bad bé Israel, bad ábe Dyöb ápwédé. Nyénkēnwóngé dyam ábel ne melē míme Dyöb démmwēē míme nílúmté' chóm éche Dyöb dénhōbpē aá mɔɔbēl. Abé áde nyémbēē á nkōŋsé-te, nyénkēnwóngé e'lyág bé nlém hōmhōm, nyénkēmbíí-'aá Dyöb. ¹³Bɔɔd nyēnch-abnéd Dyöb á yál. Boŋ bɔɔb abé áde nyédíi nhóg ne Yesu Krístə, apeéné nyé benben ne Dyöb asyɔg áde ásyógé mímē mekií áwen nló. ¹⁴Krístə mwēn mɔ apí-ínédé syánē nsə. Abelé bad bé Israel ne bad ábe béeesē bad bé Israel bédé mod nhóg. Kwééd eche áwédé ehúde ekoyí éche ébédé átíntē echēd. Échē ekoyí ébédéé nēe ekəŋned éche ênkab syánē áte. ¹⁵Abelé mbéndé é bad bé Israel énkēnwóngé ngíne ámpē. Ambel nén ábel boŋ álad bad bé Israel ne bad ábe béeesē bad bé Israel bēbē nēe mod ekɔ́lélé nhóg awé bɔɔbɔ́ bēbē mod nhóg ne mɔ mwēn Krístə. Né-ɔ́, abel áde ábélé nén ápééné nsə átíntē e bad bé Israel ne bad ábe béeesē bad bé Israel. ¹⁶Awé áde áwédé á awɔg, ábélé syánē dedé mod nhóg ne Dyöb, atímté-'e syánē

ásē ne Dyöb. Né-ɔ́, amadé ekoyí éche ébédé átíntē e' syánē. ¹⁷Krístə ampē ákanlé nyé ábe nyéēsē bad bé Israel, nyé ábe nyēnchabnéd Dyöb á yál nkalaŋ mé nsə, ankalé-'e bad bé Israel, bɔ́ ábe bēmbē Dyöb benben. ¹⁸Mekan míme Krístə ábélé, mébélé syánē moosyáal dekué nzii ápe á'so wēe Tité. Melemlem mé Edəəðəŋ ehóg chɔ́ éwōŋgan syánē ábel nē. ¹⁹Né-ɔ́, nyé bad ábe béeesē bad bé Israel nyéesaá beken ámpē nyéesaá-'aá bad ábe bēbídé etún. Boŋ pen nyáabe bad bé Dyöb nyédíi bad ábe bēbídé hōm ahóg. Nyé moosyáal nyédíi nēe bad ábe bédé á túmbé e Dyöb. ²⁰Nyédíi nēe bwēm ábe bēlōŋnēé ndáb. Bembapee bé nlomag ne bekal bé é'dəəðəŋ bɔ́ bédé nsáaned n ndáb. Yesu Krístə mwēn-naá adé akon dé nchómé. ²¹Mɔ akəó boŋ ene ndáb etyéem, ékwogé', épē-'e ndáb eche Esáá eche Sáŋgwéé. ²²Abé áde nyédíi mod nhóg ne Krístə, aladé nyé ne bad bé Krísto bēmpē. Abé áde nyédíi-'aá bɔɔb nyédíi nēe ndáb echē Dyöb ádyee'é áte. Dyöb áde áde nēŋgáne Edəəðəŋ.

Paale akánlé bad ábe béeesē bad bé Israel nkalaŋ m bwâm

3 Enén nzɔm chɔ ekəó boŋ nıkánnád nyé. Abele áde mibenléé Yesu Krístə ne akale áde nıkanléé nyé dɔ́ ákəó boŋ mbé mod a mbwɔg. ²Ndúbpé meé nyéwógé bán Dyöb ápwédé me ákale nyé nkalaŋ m bwâm təŋgene mímē nsimé. ³Dyöb ábágé me nsəŋten mé mekan mé e'koŋnéd míme mbélé mbíi mekan míme kəóŋne bɔɔb modmod éesəŋtené. Mmaa nyé nguse é e'yale atele təŋgene nén. ⁴Nzé nyélaá mam míme nítélé, nyééchēm mímēm nsəŋten áyál e mekan míme kəóŋne bɔɔb modmod éesəŋténéé təŋgene Krístə. ⁵Bɔɔd, Dyöb dénkēnlúmédte baányoŋ mímén mekan míme kəóŋne bɔɔb modmod éesəŋténéé. Boŋ bɔɔb abēnlédé echē Edəəðəŋ álúmed bekal bé'dəəðəŋ ne bembapee bé nló-

mag ábe bédé ábele Dyöb, ímmen mekan. ⁶Mmén mekan ímme moonyonj enkêm-bí'í médíí nén: Bad ábe béesé bad bé Israel, bómpe békúdé nnam ímme Dyöb áhóbé aá mósóbě melemlen nêngáne bad bé Israel békúdé. Bad bé Israel ne bad ábe béesé bad bé Israel bédé mod nhóg. Dyam-me áde Dyöb áhóbé aá mósobelé bad bé Israel, bad ábe béesé bad bé Israel bómpe bétombwén dó áyále bédé mod nhóg ne Yesu Krístæ. Nkalañ ím bwâm mósó íkósó boñ ímmén mekan mésyāāl mébenléd. ⁷Mmén nkalañ ím bwâm mósó íkaleé. Dyöb ábenlédé ímmē nsimé, abagé me ímmén nsón. Mbele mósó á nwònggen mé eche ngíne. ⁸Kénéé méetognéé otógnén abé átínté e bad bé Dyöb, Dyöb dēmbě me ímmén nsimé, ákale bad ábe béesé bad bé Israel tēngene nnam ímme Krístæ ábageé. Moonyonj eéhēlēē-se abii ngáne ímmén nnam ídíí. ⁹Dyöb dēmběl mentánléd bad bésyāāl nyaa echē ápidé ímme ntíí mé mekan á asóg ímme káõñne bõõb modmod éesõñténéé. Dyöb áde áhógé chõm ésyāāl, dénkēnlúmédtté modmod ímmén ntíí bõõd. ¹⁰Dyöb dēmběl nē, ábel nén benkamlene ne ngume echē édé á nkoñ ímmín, bényin ngáne ápedé debyéé awóg áyāl e chõm ésyāāl éche ábeleé bõõb, mbwiined ne elad é bad bé Dyöb. ¹¹Se' bõõd, byánán Dyöb déhõg nkõñsé, ammad atíí aá ímmén mekan mósó móbēnlé. Bõõb-pe, abelé ímmén mekan mébēnlédé mbwiined ne mam ímme Yesu Krístæ, eched Sánj ábélé. ¹²Adúbe áde dédúbpé Krístæ debé-'e mod nhóg ne mósó, dósó ádíbnédé syánē nzii ápe benben ne Dyöb ne e'sum bé nlém é'syāāl ésebán debáa' dyamdyam. ¹³Né-õõ, ncháa' nyé nén meé nyéētímmé mbííd áyāle metake ímme ínkudeé áyāl echēn, médíí ímme mپیinad nyé bwâm.

Paale akánnédé bad bé Efesus

¹⁴Enén nzõm chõõ ekósó boñ ímbwõgē' mebóbõj á'sõ wée Titée ákanned nyé. ¹⁵Mósó adé Titée a metúmbé mésyāāl, áwē dósó mín mé metúmbé mé nkoñ ísē ne mé nkoñ ím mín mébíídé. ¹⁶Ngáne ímmē nhõn ímme ákõñnédé nyé íchábé ámín, nkáñne nén meé échē Edósóðeñ ébe nyé ngíne ábel boñ nlém íwúu nyé á abum. ¹⁷Nkáñne-'e ámpē ábel nén adúbe áde nyédúbpé Krístæ ábel ásumen nyé á nlém-tē. Nkáñne-'e meé nyédõñ Dyöb, nyédõñ-'e nhóg ne aníníí. Nzé nyébele nē, né nyéēbē nēngáne alín á bwel áde ímme nkañ íkíí ásē bwâm, nyébē-'e nēé ndáb éche esúmmédé ásē bwâm. ¹⁸Nkáñne' nén meé nyé ne bad bé Dyöb bésyāāl nyébii bán Krístæ adósó syánē bwāmbwam, échē edõnge éewóõ-'aá asóg. ¹⁹Nkáñne' ámpē nén meé kénéé édíí bán modmod eéhēlēē-se ákoñ abii ngáne Krístæ ápedé nyé adõñ, Dyöb ábel nyésõñten. Nkáñne' nē ábel boñ abé ádēn ábē nēé áde Dyöb.

²⁰Dyöb áwóó ngíne ábel mekan ímme méchábé ámín bwāmbwam tómaa mekan ímme déhédnē mósó. Abele mekan tómaa ké ngáne déhele dewémten bán ábél. Eche ngíne eche edé-'e syánē áte chõõ ábenladtté ábel ímmén mekan. ²¹Mekenag mébē ne mósó áyāle ndále é mekan éche ábélé, éche ényínnédé átínté e elad é bad bé Dyöb, ényínnéd-tē áyāl e mekan ímme Krístæ ábélé. Mekenag mébē ne mósó pónde ésyāāl, á ngíndé ne á ngíndé. Ébē nē.

Bad ábe bédúbpé Krístæ bédé mod nhóg ne mósó

4 Né-õõ, me nēngáne mod a mbwõgē' áyāle nsón ímme ímbenléé Sánjgwéé, ncháa' nén meé, abé ádēn ábē abé á bwâm ngáne Dyöb áhedeé, apwēd áde ápwédé nyé. ²Kéchéé éche nyébeleé nyésudē yāl, nyébē bad ábe bēpwíídtédé,

nyéwesan-ne nhóg ne aníníí. Nyélúmed edəŋge awesen áde nyéwesanné nhóg ne aníníí. ³Edə́ədəŋ éche É́sáá ébélé nyédé mod nhóg. Né-ɔ́, nyéwan áte ábè nsaŋ ne nhóg ne aníníí, ábel nén nyédíí nyébè mod nhóg. ⁴Syáné baásyā́əl dedíí yəl póg, melemlem mé Edə́ədəŋ ehóg chǎo syáné dékúdí. E'lyóg bé nlem e'hóg bǎ-áá déwóó áyəl e melemlem mé nnam míme Dyöb dénhöbpè aá mǎǎbe syáné áde ámpwədté syáné. ⁵Sánŋwéé nhóg mǎo syáné baásyā́əl déwóó'. Adúbe ahóg dǎo syā́a baásyā́əl déwóó dékúdí melemlem mé edusen. ⁶Dyöb ahóg dǎo syáné baásyā́əl débənleé, mǎ-áá adé Titée awe syáné moosyā́əl. Mǎ akamlan syáné baásyā́əl. Abele' syáné moosyā́əl debele kéchéé éche áhədeé aá débəl, adé-é syáné moosyā́əl áte ne échē Edə́ədəŋ.

⁷Syáné mod té dekudé nsimé á nhəgtéd míme Krístə́ə ábágé. Boŋ mímé nsimé méesaá nyaa póg. ⁸Né dǎo ákǎó boŋ étenléd á kálag e Dyöb nén bán, “Ankè á höm áde áchábé ámín. Áde ákagké, ankéén ábè bad bé ekoyí ábe ántömmé áte, ábè-é ábè bad eché nde.”

⁹Ngáne étenléd nén bán, “Ankè á höm áde áchábé ámín.” Chán né ádíí? Né alúmte nén bán ansébé ape a höm áde áde se ásē, néde á nkǎnsé wén. ¹⁰Mǎ awé ampè a nkǎnsé mǎ adé melemlem me mod awé ankè á höm áde áchábé ámín tómaa mebwóg mésyā́əl. Ankè ámín ábel chöm ésyā́əl elón mbom. ¹¹Mǎ mwén mǎ abagé bad nde. Abelé doŋge á bad ábè bembapeé bé nlomag, doŋge ábè bekal bé'də́ədəŋ, ábəl doŋge ákal nkalan mǎ bwām, ábəl doŋge ábè belyáged bé bad ábe bédúbpé, ábəl-le doŋge ábè bemeléde áyáged bad ábe bédúbpé. ¹²Ambé ábè bad échén nde áboŋsen bad bé Dyöb ábele mǎ. Ambəl né ábel boŋ bad ábe bédúbpé bǎo ábe bédé nēŋgáne yəl eche Krístə́ə béwúu áte. ¹³Nén débé kǎóŋne á pónde eche syáné débḗe mod

nhóg, adúbe áde dédübḗe Mwän a Dyöb, debíí-é mǎ. Nzé dedé né, né débél deélón mbon, debé nēŋgáne Krístə́ə awé alóné mbon. ¹⁴Né déebáá nēŋgáne bēndem ámpè. Nén débél bad bé akwáb ábe báyágte' ayáge dé metóm, béehenlé syáné adog, béehəl-laá abel se dedúbé mekan míme méetəŋgene. Déebáá nēŋgáne bǎle ábe epub é ngíne éhueneé ped e mendífb póg étimné' eníníí. ¹⁵Déebáá né, boŋ pen dékale mbále délúmte-é edəŋge ne nhóg ne aníníí. Débele né ábel boŋ dékwog á menzii mésyā́əl débè nēŋgáne Yesu Krístə́ə awé adé nló. ¹⁶Krístə́ə aladé ábè bad höm ahóg, ngáne meboŋ mé yəl méladéé yəl e moonyoŋ. Nzé ped e yəl téé ebele míme nsǎn ngáne étəŋgéné abel, ne yəl esyā́əl ékwogé', ewúú-é áte. Né dǎo édíí kǎóŋne á elad é bad bé Dyöb, nzé mod-té adə́ə mwǎnyaŋ.

Alongé dékǎ́lè á mod a Krísto

¹⁷Né-ɔ́, nkoo' nyé aláa á dín á Sánŋú nén meé abé ádēn déebāg nēŋgáne abé áde bad ábe béebíí Dyöb. Mekan míme békamtanné médíí mekan míme méesé dyam dé abelen, méehelée-é se méwǎŋgén bǎ. ¹⁸Áyā́le mímab mewēmten méde mewēmten mé mbéb, béhidḗe nyaa e Dyöb. Béewóó-é alongé áde Dyöb ábageé áyā́le béwúú nló áte béebíí-áa nyaa e Dyöb. ¹⁹Nzé bébélé dyam dé mbéb, akwágké déekóbéé bǎ. Bébágé yəl ábel mekan míme échāb ekob é yəl éhədeé. Béwóo nlem áte pónde ésyā́əl ábel mekan mé mbinde. ²⁰Boŋ nyé, áde bēn'yā́gēdtē nyé təŋgene Krístə́ə, saké ene ndín e abé bēnlā́-é nyé bán nyétəŋgéné awoŋ. ²¹Ndúbpé nén meé nyēnwóg mam mé mbále təŋgene Yesue. Abé áde nyēmbḗe-é mod nhóg ne mǎ bēnlā́ nyé mam áyāl eché. ²²Bēn'yā́gēd nyé bán nyétəde abé dé nchun áde nyēnsēbḗe awoŋ. Ene pónde ádēn alongé démbēb áyā́le nyēnwóŋ nlem dásǎ ábel mekan mé mbéb. Míme nlem míme

nyéwóó'áá-'e âbel mekan mé mbéb m-pánté'áá nyé nzii. ²³Bén'yägéd nyé nén bán nyémwe Dyöb áhəŋlən nyé nlém á abum âbel boŋ nyéwōŋ mewēmten mékōlē. ²⁴Dyöb ábágé nyé abé dékōlē áde áde nēŋgáne áde abé. Né-ɔɔ, abé ádēn ábē nēŋgáne ádē abé dékōlē. Ádēn abé dékōlē ádíí abé dékōlē á mbále ngáne Dyöb áhədēé ásaŋ-'e.

²⁵Né-ɔɔ, modmod eékālē metóm ámpē. Syánē mod-té ákanle mwānyar mbále, áyāle syánē moosyáál dedíí nēe bad ábe bēládné boŋ bēbēl yāl póg. ²⁶Nzé nyēlíí, nyéēmwāg-se melingá mébēléd nyé mbéb. Nyéēmwāg-se mīmēn melingá métom epun é bīn. ²⁷Nyéēbāgē Satane yāl ádog nyé. ²⁸Bad ábe bēchíbe' bēsōg achíb. Boŋ pen bēbenlad mīmab mekáá âbel nsón ne nlém nhóg âbel boŋ békud chōm, bēwōŋgen-ne betóótōkē bé bad. ²⁹Eyale é ebébtéd ké ehóg éebídé modmod á nsəl. Boŋ pen nyēbenlad e'yale é' bwām ábe bēwōŋgēn bad áwúu áte á adúbe tē. Nyēbenlad e'yale á póndé eche ehədnad, âbel é'wōŋgen bad ábe bēwóglan nyé. ³⁰Nyéēbēlē mam mīme méwōgéd Edəəđəŋ éche Éśáá ndutul. Edəəđəŋ éche Éśáá chɔɔ édé nēŋgáne e'chem ábe Dyöb áhédé nyé ásin póndé eche ákəđéé nyé ne akəde ásyāəl. ³¹Nyéhūd mewēmten mé mbéb mésyāəl á nlém-tē, nyéchene-'e ekaŋ é ngíne ne melingá. Nyéēsənle', nyéesyáó-'e bad ahóɔb áde nyéhóbeé bɔ mekan á yāl. Nyéélúmté' e'béb bé nlém wēe modmod. ³²Nyéélúmed e'boŋ bé nlém wēe nhóg ne aníníí, nyéwōŋ-ge nlém n ngəl. Nyélagsan nhóg ne aníníí melemlen ngáne Dyöb álagśéné nyé áyāle Krístəə.

Abé áde bad bé Krísto bétəŋgéné awóŋ

5 Nyéwále abé áde áde nēŋgáne abé á Dyöb, áyāle nyédíí ábe bán ábe ádáá bwāmbwam. ²Nyéđəŋ bad bēmpēe, melemlen ngáne Krístəə ádáá nyé

boŋ awé-'e á nló mīme syánē. Ambé yāl wēe Dyöb nēe mende ne nde eché enwógéd Dyöb menyīŋge bwāmbwam. ³Ngáne édíí bán nyédíí bad bé Dyöb, éeboo'é bán nyékábe' mesón, ké'e nyébele mekan mé mbinde ké'e nyébē ngoód. Échén ndín é mekan éeboo'é ké awógned áfintē echēn. ⁴Éeboo'é bán nyéhóbe' mbinde ne e'nyəgléd bé mehóɔb, ké'e nyébele' e'kúkú bé ngwel. Boŋ pen nyéságnan Dyöb. ⁵Nyébíí nén bán kénzéé awé akábe mesón ké'e awé abele mbinde é mekan ké'e awé adé ngoód, éesónlé á nkamlen mīme Krístəə ne mīme Dyöb, éekud-taá bwēm é' bwām ábe Dyöb áhóbe áá mɔɔbē. Mod awé adé ngoód adíí nēe mod awé abenle' myöb mémpēe.

⁶Nyéēmwāg-se mod ádogēn nyé e'yókél é' mehóɔb. Dyöb dékōgsēn bad ábe bēbelé' ngáne áhədēé boŋ bēbelé échén ndín é e'bébtéd é' mekan. ⁷Né-ɔɔ, nyéelatán ne bad ábe bēbele' échén ndín é e'bébtéd é' mekan. ⁸Ngen e'só nyēmbé á ehíntén-tē, boŋ bɔɔb abé áde nyédíí ne Sáŋgwéé ábélé nyédé á e'nyínen bé ekíde tē. Né-ɔɔ, abé ádēn ábē ngáne abé á bad ábe bédé á e'nyínen bé ekíde. ⁹Nhóbe nén áyāle bad ábe bédé á e'nyínen bé ekíde tē bēbele mekan mé bwām, bēbelé mekan mīme métəŋgéné ne mekan mīme médé mbále. ¹⁰Né-ɔɔ, nyéwanən ábíí mekan mīme méwógte Sáŋgwéé bwām. ¹¹Nyéewóó dyam ábel ne mbeltéd mīme méeboo mīme bad ábe bédé á ehíntén tē bēbeleé. Boŋ pen nyélúmed bad nén bán échē ndín é mbeltéd éeboo'é. ¹²Édé e'són átúb échē ndín é mekan dín éche bad bēmpēe bēbeleé á mesəm-tē. ¹³Nzé mod abídté échē ndín é mekan áwed bad bēnyīn ngáne mēn mékóó abé. ¹⁴E'nyínen bé ekíde bɔɔ é'koo mekan mé mbéb abíded áwed. Nē dɔɔ ákəá boŋ éhóbnéd nén bán, "Wē awé ekúne' kábnéd, puú, weebág nēe mod awé awédé.

E'nyínen bé ekíde ábe Krístæ-'e é'pen we á yǎl."

¹⁵Né-ɔ́, nyétêd pónde ne nyaa e abé eche nyéwoo'é. Áden abé déebāg nêṅ-gāne abé áde e'yókél é' bad boṅ ábê nêṅ-gāne abé áde bad ábe bēwóo debyéé. ¹⁶Pónde ké ehéé eche etál ébāgnédé nyé ábel bwām, nyébel. Áyāle mbéb í-tómé áte enén pónde. ¹⁷Né-ɔ́, nyéebāg nêṅgāne bad ábe bédé eyókél. Boṅ pen nyésōṅten chóm éche Sāṅgwéé áhedeé aá nyébel, nyébel-le ch́. ¹⁸Nyéemwāg mím se mékōbē nyé áyāle nén nê áwōgte mod e'sōn. Boṅ pen Edə́dəṅ éche É́sáá ch́ch́ ébê nyé áte. ¹⁹Nyé́kōnne' nhóg ne aníní ngase é Dyōb áwéd nhóg ne aníní nlém á abum. Nyékōne' ngase éche ébídé á kálag e Dyōb, nyékōne' ngase éche ékene Dyōb ne Krístæ, nyékōne-'e nkáṅgé ké ríhée ríme ríhúú ne Edə́dəṅ Éche É́sáá, áken Dyōb. ²⁰Nyéságnan Dy-ōb, Titée awéd pónde ésyā́l áyā́l e kéchéé éche ébenlad. Nyéságnan mó á dín áde echen Sāj Yesu Krístæ.

Paale alébe' baachóm ne ábāb bebaád

²¹Mod téé abele ngáne waáb áhedeé áyāle edúbé éche nyébageé Krístæ. ²²Mmwaád-téé áwōgne nchóm melemlem ngáne áwōgneé Sāṅgwéé. ²³MwENCHÓM té awóo nkamlen ámin e mmwaád, melemlem ngáne Krístæ áwóo nkamlen ámin e elad é bad bé Dyōb. Ch́-'aá édé nêṅgāne eche yǎl ḿ-'aá abage ch́ e'-soóṅ. ²⁴Né-ɔ́, mmwaád-téé atəṅgnéé áwōgnē nchóm áyā́l e mam mésyā́l, melemlem ngáne elad é bad bé Dyōb éwōgneé Krístæ. ²⁵Nyé baachóm ábe bēwóo bebaád, mod téé ádəṅ mwaád, melemlem ngáne Krístæ ádá́ elad é bad bé Dyōb boṅ ábē-'e ádē aṅgé áwé áwab nló. ²⁶Anwé á nló mímāb ábel boṅ bésāṅ. Ambenléd mendíb ne échē eyale á́sáad bó. ²⁷Ambel nén ábel boṅ elad é bad éboṅ áwe e'só. Ahedé'áá aá ḿpæen échē elad é bad áwē, ése-

bán atón á mbinde ké ehóg, ké'e aban, ké'e dyam dé mbéb ábāg bó áyā́l. Boṅ pen bésāṅ, béēwōo-'e dyam dé mbéb ké ahóg áde mod ahele ahób bó áyā́l. ²⁸Melemlem nê d́o baachóm bétəṅgnéé ábab bebaád adəṅ ngáne bédá́ échab yǎl. MwENCHÓM kéhéé awé adə́ mwaád, adə́ eche yǎl. ²⁹Modmod eékṓ-'e yǎl, boṅ abelé átəgné ch́ ánoné-'e ch́ bwām. Melemlem nê d́o Krístæ ábeleé elad é bad bé Dyōb. ³⁰Syā́nē dedé bad ábe bébélé eche yǎl. ³¹Éténlédé á kálag e Dyōb nén bán, "Enén nzom ch́ ekə́o boṅ mwENCHÓM átedé sáá ne nyan, abé ne mwaád, boṅ búmō bad bébe bétim mod nhóg." ³²Áden dyam ádí ndəle e dyam eche modmod ééhḗlḗ-se asōṅten. Boṅ ndúbpe mēé mímén mekan méhóbe təṅgene Krístæ ne elad é bad bé Dy-ōb. ³³Né-ɔ́, mwENCHÓM téé awé awóo mmwaád, adəṅ mwaád ngáne ádá́ eche yǎl. Mmwaád a nchóm téé-'e atəṅgnéé nchóm edúbé abe.

Paale alébe' bānbān ne ábāb besáá ne benyaá

6 Nyé bānbān, nyéwōgne' áben besáá ne benyaá ngáne bad ábe bédé ne Sāṅgwéé bétəṅgnéé abel. ²Éténlédé á kálag e Dyōb nén bán, "Nyéwōgne' áben besáá ne benyaá." Átíntē e mbéndé éche Dyōb ábágé, enén mbéndé ch́ ebédé mbéndé e'só eche Dyōb dénhōbēn-nē dyam. ³Dyam áde ánhóbpé ádí nén bán, "Nzé nyéwōgne' áben besáá ne benyaá, né mekan mébḗn nyé bwām, né aṅgé ádē-ne déchā́ áte."

⁴Besáá bé bān-ne, nyéeliṅsé áben bān. Boṅ pen nyénone bó, nyélébe bó, nyéyógte-'e bó nyaa eche Sāṅgwéé áhedeé.

Paale alébe betāṅ ne bewóṅ bé betāṅ

⁵Nyé betāṅ nyéwōgne' áben bewóṅ. Nyébage bó edúbé nyéwōgne-'e bó ne nlém nhóg, melemlem ngáne nyéwōgneé

Křistæ. ⁶Nyēbenlé b́ dás̄ á pónđé echē bényíneé nyé âbel békémed nyé. Boŋ nyé, nēŋgáne betāŋ ábe Křistæ, abele áde nyēbenlé Dyöb ábíđ nyé á nlém-tē. ⁷Nsón ké nhéé míme nyébeleé, nyébel ḿ ne kán esyāól. Nyébele ḿ byánán Dyöb d́o nyēbenlé saké baányoŋ. ⁸Nyébíi nén bán mod tēé äkud nsábe áyāle nsón ḿ bwām ké nhéé míme ábélé. Ábē ké ntāŋ ké'e kunze.

⁹Nyé bad-te ábe nyēwóó betāŋ ásē echēn, nyéchšā áben betāŋ bwām. Nyéekímmé b́ bán bétāg. Nyébíi nén bán nyāábōo moosyāól nyédé ásē e Sāŋgwéé, nhóg awē adé ámin, eékwōgnād-taá modmod.

Ngáne bad ábe bédúbpé bétōŋgéné Satane atōŋgen

¹⁰Āsóged, nlāŋge nyé nén meé; Nyébê nyébê ne Sāŋgwéé âbel boŋ eche ngíne eche ewúú áte éwêđ nyé nlém á abum. ¹¹Nyétêđ bwēm é' nzum é'syāól ábe Dyöb ábágé nyé âbel boŋ nyéhel akwāb áde Satane atóm áte. ¹²Nzum echē déwaneé eésáá nzum eche déwaneé ne baányoŋ. Boŋ ngume, ngíne, ábāb benkamlene ábe békamlan nkōŋsé mé ehíntén ne ngíne é ebébtéd éche edé ámin, b́o déwaneé nzum. ¹³Né-š, nyétêđ bwēm é' nzum é'syāól ábe Dyöb ábágé nyé âbel boŋ nzé pónđé e ebébtéd epedé, nyéhēl b́ atyéemen. Nyéēwān nzum nyépid á asóg nyélyag nyésūmēn ngáne nyémbēē.

¹⁴Né-š, nyéboŋsen nyékale mbále pónđé ésyāól. Nzé nyébelé nē, ébē nēŋgáne mod awē awáá ngóó á nkoŋ awē abōŋséné âbel dyam. Nyébele mam míme métōŋgéné, áyāle âbel mekan míme métōŋgéné ádíi nēŋgáne mod awē ahédé mbóté eche bēbénlé e'kii äkúten yāól á pónđé e nzum. ¹⁵Nyébê nyékale' nkalaŋ ḿ bwām. Ḿš m̀peene' nsaj. Nzé nyébelé nē, né ebē byánán nyéhédé metámbe á mekuu, mébēl nyésūmēn bwām. ¹⁶Ámin e ḿmén mésyāól, nyébê

nyédúbpe Yesu Křistæ. Adúbe áđēn débē nēŋgáne ekōŋgé éche ekáá nyé âbel boŋ mekoŋ mé muú míme Satane álōmmeé nyé méebelé nyé dyamdyam. ¹⁷Nzé nyékag awan nyébíi nén bán nyékudé e'soosōŋ á mekáá mé Dyöb, modmod éehēl-laá nyé dyamdyam abel. Nyéēbē nēŋgáne nwan-é nzum awē ahédé ekóté éche bēbénlé ekii. Nzé nyékag-ke nyétōŋgéné nē nyéwánlé nkwaté míme Edāōđŋ éche Éšáá ébágé nyé. Ḿmē nkwaté ndé nēŋgáne eyale é Dyöb. ¹⁸Nyékāne' pónđé ésyāól ngáne Edāōđŋ éche Éšáá élyóŋteé nyé. Nyéláa Dyöb bán áwōŋgan nyé áyāól e kéchéé éche nyébeleé. Nyétêđ pónđé, nyékāne' pónđé ésyāól ésebán nyékóme'. Nyékānnad-te bad bé Dyöb bésyāól. ¹⁹Nyékānnad mémpē, nén bán pónđé kéhéé nzé nhóbe meé nhóbe dyam, Dyöb débē me e'yale ábe é'tōŋgéné. Nén débēl méhēl bad nkalaŋ ḿ bwām míme bad bēnkēnsōŋtēnné aláa, ésebán mbáa' dyamdyam. ²⁰Yesu Křistæ apwedé me ábē míme mésénze, äkal ḿmén nkalaŋ ḿ bwām, ene nzoŋ ch́-áá ekáá boŋ mbé bōob nēe mod a mbwōg. Né-š nyékānnad me nén bán Dyöb áwēđ me nlém á abum níkal ḿmén nkalaŋ ḿ bwām ésebán mbáa dyamdyam.

Paale aá Dyöb ánamed bad ábe bédúbpé

²¹Tikikuse, awesyánē mwānyaj a Křisto awē déđóó, abenle Sāŋgwéé ne nlém nhóg. Ḿ äläá nyé mekan tōŋgene me. Nén débēl nyébíi ngáne ndíi ne chōm éche mbéleé. ²²Nlóme ḿ áwēn âbel boŋ aláa nyé mam míme mébenlad ne sé, áwēđ-te nyé nlém á abum.

²³Nsaj míme Dyöb Titée awēđ, ne eched Sāj Yesu Křistæ, mbē ne nyé, bad ábe bédúbpé. Bébel nyébê nyédŋŋ nhóg ne aníníi, nyébê nyédúbpe-'e Křistæ. ²⁴Dyöb álúmed ḿmē nsímé ne moosyāól

awě adə́ awed Sǎngú Yesu Krĭstə́,
edə́nge éche ébē abé ne abé.

Kálag echě Paale áténlé

Baá Filipi

Ndibned n kálag

Paale mó aténlé mwembé míme ídé á Filipi enén kálag áde ábédé á mbwɔg. Abédé ndutul ne ayáge áde déetāngene áde bad bémpee béyágté'áá. Kéněe mímén mekan mébénládtáá, Paale ambé menyinge, ásūm-me nlém áyāl e adúbe áde adúbpé Yesu Krístə.

Nzɔm eche ekáó boŋ Paale átēl enén kálag edíi áságnen bad bé Krísto bé Filipi áyāle nwōngen míme bēmbéé mó á pón-dé eche ántōgnēnē nwōngen. Awédé bó nlém á abum, aláá-'e bó aá bébē bésūm mekuu. Acháa bó aá bēwōŋ asuded á yāl áde Yesue, ésebán bémwag bán mekan mé esíí mé ekob é yāl mékamlan bó. Akamtan bó aá abé áde bédíí mod nhóg ne Krístə ádíi nsimé n Dyōb, aá Dyōb débēl-le bēbé menyinge bēbé-'e nsāŋ ábe áde bédíí mod nhóg ne Krístə.

Nkabtéd n kálag

Paale alēnté, aságnéné, akánéd-te mwembé n Filipi 1.1-11

Paale aá ábē á nkōŋsé ádíi ábele Krístə, áwé-'e débōŋnéd mó 1.12-30

Paale aá abé á bad bé Krísto ábē ngáne áde Krístə 2.1-11

Paale aá bad bé Krísto bēbē á nkōŋsé néé tintine 2.12-18

Paale akené Timotie bó Epafroditus 2.19-30

Paale aá mod awě adúbpé Krístə ákobnéd á'sō é' Dyōb 3.1-11

Paale aá mod téé áwan áte ápid mam á asóg bwām 3.12-21

Paale alébe bad bé Krísto 4.1-9

Paale aságnan mwembé n Filipi 4.10-20

Melenten mé asóg 4.21-23

Paale alómmé bad melenten

1 Me Paale, nchoo ne Timotie, me-éé ntenle nyé enén kálag. Sédíi be-mbáledé ábe Yesu Krístə. Ntenle bad bé Dyōb, bad ábe bédé mod nhóg ne Yesu Krístə ábe bédé á Filipi, nchoo ne belyóged ne bad ábe bēwōngan ákeen nsōn n Dyōb á'sō. ² Nsimé ne nsāŋ míme nḥúú ne Dyōb awēd Titée, ne Sāŋgú Yesu Krístə nḥē ne nyé.

Meságnen ne mekáne míme Paale

³ Nságnan Dyōb áde mbenléé, pón-dé téé nzé nkāmténé nyé. ⁴ Mbelé mbé menyinge pón-dé téé nzé nkānnad nyé moosyáál. ⁵ Mbelé mbagé nságnen áyāle nwōngen míme nyékébeé me ákal nkalaŋ m bwām, bootya á pón-dé echě nyé-wógé mó, boŋ nyédúbe-'e, ápe bɔɔb. ⁶ Ndúbpé meé Dyōb áde ábóótédé mímén nsōn m bwām átúnté echēn, dékéén mó á'sō káŋŋ ápēēn mó á asóg á Epun éche Yesu Krístə ápéé. ⁷ Ntāngéné enén ndín e mewēmten awōŋ áyāl e nyé baásyāál áyāle nyédé me á nlém-tē. Ké áde ndíí á mbwɔg, ne áde nḥóbeé mam tāŋgene nkalaŋ m bwām, nhóbe meé mímén nkalaŋ méesaá metóm, ndé mbále. Dyōb álúmté syánē moosyáál míme nsimé ngáne débēnléé mó. ⁸ Dyōb áde me mbōŋ nēn aá nlém míme nḥwōŋné nyé áte, ndé melelem ne nlém míme Yesu Krístə á-wōŋné nyé. ⁹ Nkānne-'e nēn meé, edəŋge éche nyéwōŋné Dyōb ne éche nyéwóó ne nhóg ne aníníi ébē ékag á'sō. Nkānne-'e meé nyébíi mekan mé Dyōb, nyésōŋten-ne nhəŋlén átúnté e mekan mé bwām ne mekan míme méesě mekan mé bwām. ¹⁰ Nén débēl nyéēḥēl mekan míme mé-tómténé aboŋ abíi. Nén débēl nyéēsāŋ-'e á'sō é' Dyōb, béekóbén-naá nyé awusé ké ahóg á Epun éche Krístə ápéé ámpē. ¹¹ Nén débēl abé á bwām ádēn áde áhúú ne Yesu Krístə dényinnéd áyāl e mekan

mé bwâm mésyā̄l míme nyébeleé, âbel boŋ Dyöb ákud ehúmé ne mekenag.

**Paale aá âbé á nkõjsé ádíi âbele
Křistæ, âwé-'e déboŋnéd mós**

¹² A-baányaŋ, ndə́ə meé nyébíi nén bán mekan míme mébénlédé ne me hén, níkóó awõŋgen âbel boŋ nkalaŋ m bwâm níkanlad níkag á'sò. ¹³ Nén âbélé sánze ésyā̄l éche énoŋe eyáde éche mod ambáá ne bad bémpée bésyā̄l hén, bébíi nén bán ndé á mbwɔg áyāle nídíi mbəlede awě Křistæ. ¹⁴ Abé adé nídíi-'e á mbwɔg, áwédé ekud é bad ábe bédúbpé nlém á abum, bənábpé nlém awõŋ ákal eyale é Dyöb ésebán bebáá' dyamdyam.

¹⁵ Édé mbále nén bán bó baahóg béwõŋné me kónjí, béhede-'e alúmed bán bédé etógnén tómaa me. Boŋ pen, bó baahóg-ke békale míme nkalaŋ ne mewemten mé bwâm. ¹⁶ Bad ábe békale mós ne mewemten mé bwâm, békale mós áyāle bédós me, bébíi-'e nén bán Dyöb ákwénténé aá mbé á mbwɔg hén âbel boŋ níhõb meé nkalaŋ m bwâm méesaá metóm, níde mbále. ¹⁷ Ábē ábe béwõŋné me kónjí béekaléé nkalaŋ m bwâm ne mewemten mé bwâm, békale mós áhede échab yāl chèn bwēm. Bébele nē, ne mewemten nén bán níwõg ndutul abé áde nídíi á mbwɔg.

¹⁸ Boŋ nén déēwóó'é dyam dé abel. Áyāle e míme menzii mésyā̄l, nkalaŋ míme Křistæ mós békaleé, ké bēbenlād mewemten mé bwâm, ké'e mewemten mé mbéb, ákal mós. Né-ɔ́, áyāle nē, mēbē menyĩge. ¹⁹ Mēbē mbé menyĩge áyāle mbíi nén meé mekáne míme nyékännadté me ne nwõŋgen míme Edə́əðəŋ éche Yesu Křistæ ébageé me, bébēl níkúd e'soosõŋ. ²⁰ Nwóó nlém áte ne menyĩge mésyā̄l, nlyáge-'e nlém meé méewógké e'sõn, boŋ méwõŋ e'wéd bé nlém á abum pón-dé ésyā̄l, tanŋe bɔɔb, âbel boŋ kéchéé éche mbelée ébel ehúmé éche Křistæ ényĩnned, ké ndé á alõŋgé ké'e nwédé.

²¹ Ne me, abé áde nídíi á alõŋgé ádíi âbele Křistæ, nzé nwédé-'e éboŋnéd me. ²² Nzé édé bán ndé á alõŋgé mēbē mbelé nsõn míme ndé etógnén. Bɔɔb-ɔ́, mee-bíi'é ped eche nítõŋgéné atéd. ²³ Mímen mekan mébe métyéémé me á'sò-te, é-tómé me áte éche nítõŋgéné apwed. Ndə́ə meé níte hén mbē ne Křistæ, áyāle nén ábóó tómaa ábē á nkõjsé wén. ²⁴ Boŋ áyāle echèn, édé etógnén bán nídíi mbē á alõŋgé. ²⁵ Ndúbpé nén, mbíi-'e meé mēbē mbé á alõŋgé, mēbē mbé-'e ne nyé moosyā̄l âbel boŋ adúbe áde nyé-dúbpé Křistæ ákwage, nyébé-'e menyĩge áyāle nyédúbpé mós. ²⁶ Nén débēl abé adé mēbē ne nyé ámpē, nyēnabé nzom awõŋ ábe Křistæ mekenag áyāle echēm.

²⁷ Bɔɔb-ɔ́, abé ádēn átõŋgéné ábe ngáne Křistæ áhõbēé áwē nkalaŋ m bwâm. Nén débēl ké mpedé ányín nyé ké'e meépede, mēbíi nén meé nyēsumé mekuu nēŋgáne mod nhóg, nyēwóó-'e mewemten mehóg áwan áte ákəə chõm éche nyédúbpé. ²⁸ Nyēbáá' bad ábe bētāŋgan nyé. Nlém níwúu nyé á abum pón-dé ésyā̄l. Nén délümēd nén bán béekudté e'soosõŋ boŋ nyéékúd. Dyöb dós-aá átíide mímen mésyā̄l. ²⁹ Dyöb ábenlédé ábē e'boŋ bé nlém áwēn, saké ádúbe Křistæ dēmpen, boŋ kóŋŋ ne ákud metake áyāle e Křistæ. ³⁰ Syánē de-wane nzum á yāl e nkalaŋ m bwâm bɔɔb. Melemlem mé nzum míme nyényĩnnē nwane' mós nídíi níwanéé bɔɔb.

**Paale aá abé ádēd ábē
nēŋgáne áde Křistæ**

2 Abé áde nyédíi nhóg ne Křistæ áwédé nyé nlém á abum, échē edəŋge-'e épwiitad nyé nlém á abum. Nyéde nlatén ne Edə́əðəŋ éche É́sáá. Nyélúmte' e'boŋ bé nlém, nyēwóó-'e nlém ní ngɔl ne nhóg ne anínií. ² Mímem menyĩge mélõn mbon nzé nyēwóó mewemten mehóg, nyélúmte melemlem

mé edəŋge ne nhóg ne aníní, nyéwóó nlem nhóg, nyéde-'e nēŋgáne mod nhóg áyāl e kéchéé éche nyébeleé. ³Nyéebēlē mekan ímme mélúmte bán échen yāl chēn chój nyéhédteé bwām. Nyéebēlē mekan ímme mélúmte nén bán nyéde kúmbe. Boŋ ne asuded á yāl, nyény-ín bad bémpēe etógnén tómaa échen yāl. ⁴Nyéebēlē mekan ímme mépiinad nyé bēn pen nsyōŋ, boŋ pen nyébele káōŋne mekan ímme méwōŋgan káōŋne bad bémpēe. ⁵Mewēmten ímēm mébē nēŋgáne ímme Yesu Krístəə mémbeē.

⁶Abédé nyaa eche Dyöb ádíí, boŋ kéné, enkēnwōŋgé mewēmten nén áá móchəgned nén mój bój Dyöb bétáó.

⁷Enkēntédteé yāl etógnén, boŋ ambēl eche yāl nēŋgáne mbəlede, bēnchyāā-'e mó nēe moonyoŋ.

⁸Áde ábédé nēe moonyoŋ, ansudéd eche yāl, ákwentén-ne awé.

Ankwentén áwé káōŋ ne kwéed e awōg.

⁹Né-ój, Dyöb dēmbé mó etál éche é-tómténé achab ámin,

ábē-'e mó dín áde átómé mīn mésyāāl.

¹⁰Dyöb dēmbēl nén ábel boŋ á dín áde Yesue,

nhəgtéd nīsyāāl mbwōg mebóbōŋ,

ké nhəgtéd ímme ídē á nkoŋ mīmín, á nkōŋ nīsé, ké'e á mbwōg e baásē.

¹¹Moosyāál áhōb áá Yesu Krístəə mó adé Sāngwéé,

ábel Dyöb Titée ákud edúbé.

Nyébē átínté e bad ngáne tintine

¹²A-baányan bé edəŋge, ngáne nyéyōgké'áá mekan ábel ímme Dyöb áhōbé áá nyébel áde mbédé ne nyé, édé etógnén bwāmbwam bán nyébel mekan ímme áhōbé áá nyébel, bōb áde méesaá ne nyé. Nyéwōŋ mbwōg n Dyöb áte nyésuded-te yāl á'so é' Dyöb. Nyéwan áte bwāmbwam ábel mekan ímme Dyöb áhedéé, ábel boŋ e'soosōŋ ábe nyékúde, é'lōn mbon. ¹³Nyébel

nē áyāle Dyöb áde ne nyé pónde ésyāāl, ábel nyéwōŋ nlem ábel mekan mé bwām ímme áhedéé áá nyébel, nyébenle-'e mó. ¹⁴Nyébele' chōm ésyāāl ésebán nyényoŋge áte, nyēpentan-ne. ¹⁵Nyébele nén ábel boŋ modmod eehōbé' áá nyéwóó atón dé mbéb ké á hóg á yāl, nyésāŋ-'e. Nén dēbēl nyéēbē bán bé Dyöb ábe béewóó atón dé mbéb ké á hóg á yāl, ábe bédé átínté e bad bé mbéb ábe bébele mbéb pónde ésyāāl. Nyéde átínté echāb á nkōŋsé-te nēŋgáne betintine ábe bēpene'. ¹⁶Nyébele nén akal áde nyékaleé nkalaŋ ímme ímpēne' alonŋgé áde déemaá'. Nzé nyébele nén mēbē kúmbe ne nyé á epun éche Krístəə ápéé áyāle nén dēlūmēd bán awan áde nīwáné'áá áte ne ntū ímme mbélé, bēébo'é. ¹⁷Mēbē nēŋgáne nzom e mīn echē bésyōgé ámin e nsōn ímme nyébeleé, nēŋgáne mende, áyāle adúbe áde nyédúbpé. Nhele-se íkūd metake, nwé-'e áyāle nkale' nkalaŋ m bwām melelem ngáne nyémpē áyāle nyédúbpé ímme nkalaŋ m bwām. Boŋ kéné ndé menyīŋge mēwōgēn-ne nyé moosyāál menyīŋge. ¹⁸Melelem nē dōo nyémpē nyétāŋgéné menyīŋge awóg, nyéwōgēn-ne mémpē menyīŋge.

Paale atelé tēŋgene Timotie bój Epafroditus

¹⁹Nzé édé á ntīí ímme Sāngú Yesue, nwóó nlem álóm Timotie áwēn mwāmpin m pónde, ábel boŋ póle éche méwōgkē áyāl echēn, éwēd me nlem á abum. ²⁰Meewóó'é modmod ampée nēe mó awē akoó ímme nlem awōŋ ádōŋ dé ábíí ngáne nyédíí. ²¹Nhōbe nén áyāle bad ábe belyōgé ásē échab yāl chój bētōŋtanné, béebeléé ngáne Yesu Krístəə áhedéé áá bēbel. ²²Nyé bēn nyēbíí ngáne Timotie álúmté áá móbele nsōn bwām. Ábelé nsōn ne me ákal nkalaŋ m bwām ngáne mwān ábeleé nsōn ne sáá. ²³Né-ój, nlyōgé nlem meé

mëlôm mó áwēn áde ménýinnē ngáne mekan mébēēnnē me.

²⁴Ndúbpé-'e nén meé Sǎngwéé äbël mwāmpin ím pónDé mmēn ámpē mépē áwēn.

²⁵Nnyíné nén meé édé etógnén me álom awed mwānyaŋ Epafroditus áwēn. Abele nsón ímme Krístæ ne me, awōŋgan-ne átāŋgen bad ábe bétāŋgan nkalaŋ ím bwām, mó-'aá abédé nēŋgáne mészēnzē ímme nyélómé áwōŋgen me.

²⁶Awóó nlém áte bwāmbwam ānyín nyé moosyāól, anwóg-ke ndutul áde áwógé bán nyēwógé bán mōnkolé.

²⁷Édé mbále bán ankolé, ápōn-ne kóŋ ne awé. Boŋ Dyōb dénwōg mō ngol, saá-kaá mwēmpen, Dyōb dénwōg mémpē ngol. Enkēnkwenténné aá áwē ábel boŋ meenabpé abé á ndutul-tē.

²⁸Né-ɔ́, nwóó nlém áte bwāmbwam álom mó áwēn ábel boŋ nyéwōg menyīnge ānyín mó ámpē, me-'e ámpē meébūdē atag áte áyāl echēn.

²⁹Né-ɔ́, nyébē menyīnge ákob mō nken áyāle adúbpé Sǎngwéé ngáne nyémpē nyédúbpé, nyébage-'e bad nēŋgáne mō edúbé. ³⁰Nyébage mō edúbé áyāle ampon awé, abé-'e á nsal í soŋ abele áde ábenléé Krístæ. Ambel nén ábel boŋ áwōŋgen me ábel nsón ímme nyébēn nyéhele'aá-se nyébel.

Bad ábe bédúbpé Yesue bóó békobnad á'sō é' Dyōb

3 Ásóged a-baányan, nyébē menyīnge abé áde nyédíí mod nhóg ne Sǎngwéé. Éetagtéé me átele nyé mekan ímme mészēbē nyé atele. Nén ádíí ákæ nyé. ²Nyétéd pónDé ne ábē e'bébtéd é' bad. Échē mbwé, bad ábe béhóbe bán bétāŋgénē mod ayag. ³Syānē-éé býyágé nyaa echē etāŋgénē. Edæádāŋ é-wōŋgan syānē ábe Dyōb edúbé ngáne débenléé mō. Syānē dedé menyīnge ngáne dédíí ne Yesu Krístæ. Debíí bán baányon béehelée-se béwōŋgēn syānē.

⁴Kénē mmēn nwóó nzom ályág nlém á yāl e mekan mé moonyon. Kénzée átín-tē echēn awé awémtné aá mōwóó nzom ásum nlém á yāl e mekan mé moonyon né nwóó nzom tómaa nē. ⁵Áde béchyáá me bēn'yāg me ámbid e epun saámbé. Ndíí mod a Israel awé abidé á túmbé e Benjamin. Echem sán ne nyan bēbédée bad bé Hibru. Mbédée mod a Farisia, íhidē mbéndé ngáne éhóbeé. ⁶Menwōŋ kón áte bwāmbwam nyaa echē nē dēmbenléé ntagté elad é bad bé Krísto. Mod-mod eéhele'aá-se ahóɔ́ aá nwóó atón dé mbéb ké ahóg áyāl, áyāle nhídé'áá mbéndé é bad bé Israel ésyāól. ⁷Boŋ ábē bwēm é'syāól ábe nnyíné'áá nēe nsyāŋ béesaá dyam dé abelen bɔɔɔ, áyāle chōm éche Krístæ ábenlé me. ⁸Saké nē dēmpen, nnyíne chōm ésyāól meé éesaá dyamdyam nzé nhāgténé chō ne ndāle e dyam echē edé ábíí Yesu Krístæ, awem Sǎngwéé. Áyāl échē chōm esyāól éesaá dyam dé abelen, nnyíne-'e chō nēŋgáne mbinde ábel boŋ mbíí Krístæ, ⁹mbē-'e mod nhóg ne mō. Saké ahíd á mbéndé dɔɔ ákóɔ́ boŋ íkobnéd á'sō é' Dyōb. Boŋ nkōbnédé á'sō é' Dyōb áyāle ndúbpé Krístæ. Dyōb-paá ábélé boŋ íkobnéd áwe e'só áyāle ndúbpé Krístæ. ¹⁰Ndæó meé mbíí Krístæ íwōŋ-'e ngíne echē ánwōŋgē áde ámpuú'ē. Ndæó meé mbē íkude metake melemlem ngáne ánkudté. Ndæó-'e meé íkud metake ngáne ánkudté kóŋ béwúu me ngáne bēnwū'í mō. ¹¹Nlyágé nlém nén meé ímmén mésyāól mébenléd ábel boŋ Dyōb ápuud me ámbid e kwéed echēm.

Paale aá mōwane áte ápid mam á asóg bwām

¹²Meehóbéé nén meé mmaá ímmén mekan amad ké'e meé mmaá atyéem á menzii mésyāól. Boŋ ndíí nwane áte ábē nyaa e mod echē Yesu Krístæ áhédé'áá aá mbē áde ápwédé me. ¹³A-baányan, meehóbéé nén meé mmadé chōm ésyāól.

Boḡ dyam ahóg áde mbeléé ádíí, âchaten mekan míme métómé ámbid ne âwan áte âhíd mekan míme méhúe' á'sō. ¹⁴Ndíí nwane áte âke á'sō kóáḡ mpe wée ntáḡḡéné asóg âbel boḡ nkud nsábe míme Dyöb ábánnédé me ádyöb. Achênle me áá nke ádyöb mbwiined ne Yesu Krístæ.

¹⁵Syánē moosyáál awé demaá akwög á adúbe tē déwále mímén melemlen mé mewêmten tḡḡene mímén mekan. Boḡ nzé édé bán nyêwóó mewêmten mémpeé tḡḡene mímén mekan, né Dyöb déwōḡḡén nyé âsōḡḡen móg bwâm. ¹⁶Kénê-'e detáḡḡéné déhídē mekan míme syánē demáá abíí.

¹⁷A-baányanḡ, nyéladten nyébé nyéhíde mímém mekuu, nyénone-'e bad ábe bébele ngáne nyényinnē ngáne sébéláá. ¹⁸Nkänlé'áá nyé ngen ne ngen, bōob-pe ámpē nlāḡḡe nyé ne mēsōd tḡḡene bad híin ábe mímāb mbeltéd nílúmteé nén bán bédé bad bé ekoyí tḡḡene nkalaḡ míme nhóbe kwééd eche Krístæ áwédé á awög. ¹⁹Échén ndín é bad ádab asóg ádíí dū á muú. Chōm éche ékamlan bó édíí mekan mé esíí mé ekob é yál. Bédóó âbel mekan míme bétáḡḡéné békwaḡne. Mekan mé nkōḡsé mēmpen-naá békamtanné. ²⁰Boḡ syánē pen dedíí bad ábe echab mbwóg édíí ádyöb. Desine-'e awesyánē Nsoode, Sāḡgú Yesu Krístæ bán äbid ádyöb átim ámbid á nkōḡsé. ²¹Äbenléd eche ngíne eche ábenladté âkamlen chōm ésyāál, âhḡḡlen échesyánē yál é nkōḡsé, yál éche éewóó ngíne, âbel boḡ dékud ndæle é yál ngáne ânkudté áde Dyöb dēmpuúdté móg.

Paale abagé elébé

4 A-baányanḡ, ndæó nyé anyín ámpē áyāle ndæó nyé bwāmbwam. Nyébelé ndé menyḡḡe nyédé-'e nḡḡgáne nsábe mímém áyāl e nsón míme mbéle. Né-

óó, a-baányanḡ bé edḡḡe, nyébé nyésum mekuu tḡḡene adúbe áde nyédúbpé Sāḡḡwéé.

²Ncháa nén meé Yudia bó Sintike bébé á nchemten áyāle bó bad bébe bédíí baányanḡ bé Krístō. ³Nlāḡḡe wémpe, awem nsón a nsón awé nlyáḡé nlem áyāl, nhede meé éwōḡḡen áben bebaád ábe nsaḡ. Áben bebaád bébe, Klemene ne bad bé nsón bémpēe bébéde me benben. Syáábōó sébelé ntū âbel boḡ nhel nkalaḡ m bwām akal. Mmab mín mésyāál méde á kálag e alongé. ⁴Nyébé menyḡḡe pónde ésyāál áyāle nyédíí bad ábe Sāḡḡwéé. Nhóbe ámpē, nyébé menyḡḡe. ⁵Abé ádēn álúmed á'sō é' bad bésyāál nén bán nyéchedne bad yál. Sāḡḡwéé akwogé ape. ⁶Nyéētāḡē áte áyāl e dyamdyam. Boḡ pen áyāl e kéchéé éche étáné nyé nyékānne Dyöb nén bán ábe nyé chōm éche nyétóḡḡéné. Nzé nyékānne-'e nyésāḡḡnān móg. ⁷Nzé nyébelé-'e nē, Dyöb débél nyébé nsaḡ, nsaḡ míme nchábé ámin tómaa ngáne baányanḡ béhele bésōḡḡen. Mmén nsaḡ méwōḡḡén nyé âbel boḡ nyéētāḡē áte abé áde nyédíí bad ábe Yesu Krístæ.

⁸Ásōged a-baányanḡ, nyékamtan áben bwēm pónde ésyāál. Nyékamtan kéchéé éche édé mbále, kéchéé éche ékwóḡḡnéde chōm éche ebóó, kéchéé éche étáḡḡéné, kéchéé éche éewóó atón dé mbéb áyāl, kéchéé éche bad bétáḡḡéné adḡḡ ne kéchéé éche nyényíné bán ébōḡḡnéde nyé. Nyékamtan mekan míme mébóó bwāmbwam ne míme bad béhóbeé bán mébóó. Échén ndín é mam chōó nyétáḡḡéné ahé á mewêmtentē pónde ésyāál. ⁹Kéchéé éche nlyáḡté nyé boḡ nyékōb-pe ne kéchéé éche nyéwógé áwēm ne éche nyényíné nēe mbéle, nyébele chóg. Nzé nyébele nén, Dyöb, móg awé abage nsaḡ, äbē ne nyé.

Paale aságnéné nwòngen ímme ákúdé

¹⁰ Abé áde ndíí mod awe Sàngwéé, ábélé ndé menyinge bwâmbwam, áyāle kóŋne á asóg nyélúmté bán nyêbònge me. Mbíí nén meé nyêwóó mewênten ábóo me póndé ésyāā, boŋ etál éebagnedéé nyé ábel áned. ¹¹ Meehóbéé nén áyāle ntóge' chòm. N'yógké ákob kéchéé éche étáné me á alongé. ¹² Mbíí ngáne mod ábágbkē ésebán awóó chòm éche átógnéné, mbíí-'é ngáne ébāgbkē mod ábud dé awóŋ chòm éche átógnéné. Mmēnténé ákob kéchéé éche étáné me. Mmēnténé abé áde mbúdé chòm éche ndyágbkē awóŋ, mmentén-ne ádyε nzaa. Mmēnténé ábē áde n'wóó tómaa ngáne ntógnéné, mmentén-ne abé áde méewóó'é chòm éche ntógnéné. ¹³ Kéchéé éche étáne me, ngíne eche Krístā ábageé me èbēl métōm chó áte.

¹⁴ Nyêbelé bwâm áwòngen me áyāl e ímmem metake. ¹⁵ Nyé bad bé Filipi nyêbíí bwâm nén bán áde mbóótédé nkalaŋ ín bwâm akal áde mbídé á Masedonia, nyé bēnpen-εé nyêbédé mwembé ímme ménwōngēn me. ¹⁶ Ké áde mém-

bēē á dyad á Tesalonika, nyēnlómé me nwòngen ngen ne ngen. ¹⁷ Meehóbéé nén áyāle nhede meé nyélōmme me nde. Boŋ nhede meé ínyíne' ngáne Dyōb ánamtéé nyé anamed ne anamed. ¹⁸ Nkudé chòm ésyāā éche nyékélōmēé me, nkūd-te ké tómaa nē. Epafrodituse ampiinéd me bwēm ábe nyēnlōmēé me. Édíí byánán nyēbagé Dyōb nde eche ewóó elod é bwâm. Dyōb ákóbé ímmé mende, mébògnédé-'ε m. ¹⁹ Ádēm Dyōb débē-'ε nyé kéchéé éche nyétógnéné átínté e ímmé nkúú mé nhon, mbwiined ne Yesu Krístā. ²⁰ Ehúmé ébē ne áded Dyōb, awêd Titée á ngíndé ne á ngíndé. Ébē nē.

Melenten mé asóg

²¹ Nyéleled bad bé Dyōb bésyāā ábe bédúbpé Yesu Krístā. Ábesyānē baányan ábe bédé ne me bélómmé nyé melenten. ²² Bad bé Krísto bésyāā bélómmé nyé melenten, bwâmbwam abum á ndáb áde Kaisεε. ²³ Nsimé ímme Sàngú Yesu Krístā mbē ne nyé moosyāā.

Kálag echě Paale áténlé

Baá Kolose

Ndibned n kálag

Paale, mbapee a nlomag nhóg awe Yesu Krístæ mǝ antël enén kálag áde ádíí á mbwǝg á dyad á Roma. Antelé bad bé dyad á Kolose. Saké Paale andibé mwembé ríme rímbédé á Kolose. Epafrase mǝ andibé mwembé ríme rímbédé áwed. Epafrase ambé á dyad á Efesus. Anwóg eyale é Dyöb áwed, adúbe-’e Yesu Krístæ. Anhidnéd échê eyale, áke ákal chǝ á Kolose, ádíbe-’e mwembé áwed. Ámbid e pǝndé, Paale anwóg nén bán bemeléede bé metóm bépééné ayáge áde déeboo á mwembé-te wê. Ábê bemeléede býógté’áá nén bán, kénzéé awê ahede’ Dyöb abíí, awê ahede-’e e’soóson akud, atǝngéné nêe ábageé ngíne ne benkamlene bé nkǝnsé edúbé. Bán mod atǝngéné-’e nêe áhídeé mbéndé nêe áyag mod ne áhíd mbéndé émpêe tǝngene ndyééd échê mod éetǝngeneé adyé, ne ekud é mam émpêe. Mmén mekan mésyǝl-lǝ mǝ mênkǝn boŋ Paale átenlé bad bé mwembé mé Kolose enén kálag, áléb bǝ ábel bébíí mbále tǝngene Yesu Krístæ ákamlen bad býsyǝl ne ákamlen ngíne é nkǝn nísé ne rímín. Mwǝnpren-naa ahele ahíd syánê á mbébate.

Nkabted n kálag

Ndibned n kálag 1.1-8

Nsǝn ríme Krístæ 1.9-2.19

Alongé dékǝlê ábe ne Krístæ 2.20-4.6

Nsǝn 4.7-18

Paale alómmé bad melenten

1 Me Paale, mbapee a nlomag nhóg áwê Yesu Krístæ, ngáne Dyöb átííde me-éé ntenlé nyé enén kálag. Se Timoti, awesyánê mwányan a Krísto, sêlomme nyé melenten. ²Ntenle nyé bad bé Dy-

öb ábe nyêdé á dyad á Kolose. Nyêdé ne Krístæ, nyêhíde-’e mǝ ne nlém nhóg. Nsimé ne nsan n Dyöb Titée awêd mbé ne nyé.

Paale aságnéné Dyöb á mekáne-tê

³Pǝndé téé sêkannad nyé, séságnán Dyöb, Sáá awê awed Sáŋgwéé, Yesu Krístæ. ⁴Séságnan Dyöb áyále sêwógé bán nyêdúbpé Yesu Krístæ, nyêdêá-’e bad bé Dyöb býsyǝl. ⁵Sêbíí nén bán nyêbele’ nê áyále nyêsumé nlém nén bán nyêékúd nnam ríme Dyöb ákǝngéné nyé ámin. Nyêmmäd mam awóg tǝngene rímmê nnam áde bésébpé nyé nkalan rí bwám rí mbále akale. ⁶Mmén nkalan rí bwám mé nsimé n Dyöb ríkanlad mebwóg ne mebwóg ríakag á’sǝ. Epun e é’só éche nyéwógé nyênsǝntén bán Dyöb ákǝngté nlém rí bwám awóŋ ne bad bé mbé. ⁷Epafrase, mbæde awe Yesu Krístæ mǝ ankalé nyé rímmê nkalan. Adíí mod awê syáábǝ sêbele’ nsǝn, sêdêá-’e mǝ bwámbwam. Abenle’ Yesu Krístæ ne nlém nhóg. Abé áde ádíí-’e ne nyé, nsǝn ríme séntǝngénnê abel mǝ ábeleé. ⁸Mǝ aláŋgé-’e sé aá Edêádǝŋ é Dyöb ébéle nyêdêá bad bé Dyöb.

⁹Né-ǝǝ, bootya pǝndé echê séwógé rímmén mam, sêkannad nyé pǝndé téé. Sêkanne nén bán Dyöb ábel nyékon chǝm éche áhedeé aá nyêbel asǝnten. Sêkanne nén bán Dyöb ábe nyé debyéé ne nsǝnten ábel nyésǝnten mam mé Edêádǝŋ bwám. ¹⁰Nê débêl ádên alongé débê ngáne alongé áde bad bé Dyöb átǝngéné abé. Nyêbele’ mam rímmê méwógte mǝ menyíŋge. Mekan mé bwám mǝ ne mǝ-’éé nyêbeléé. Nyaa echê nyésǝntên-naa Dyöb, échǝgkê acháge ne acháge. ¹¹Sêkanne-’e ámpê nén bán, Dyöb ábê áwêd nyé áte ne echê ngum echê echabé ámin, ábel nén nyêhel awesen, nyékan nlém, nyêbé-’e menyíŋge áyál e mam mésyǝl. ¹²Nyêéságnên Titée áyále chǝm ésyǝl. Mǝ-’aá abelé boŋ nyék-

wognéd âbé bad ábe békobe akab á bwēm ábe ákógnédé ábē bad hōm áde e'nyīnen bé ekíde é'díí. ¹³ Ahúde syānē ásē e ngíne e nkamlene a ehíntén, apééné syānē ásē e nkamlen rúme awe Mwān a nlém. ¹⁴ Dyōb álágséné syānē rúmed mbéb akōde áde ákódté syānē ne mekií rúme awe Mwān ásyógé á awōg.

¹⁵ Modmod eenyínnéé Dyōb díđ. Boŋ bad bénsōŋtēn ngáne Dyōb ádíí áde bényíné Krístəə áyāle adíí nwágén n̄ Dyōb. ¹⁶ Édé nē áyāle, mbwiined ne Krístəə dōo Dyōb áhágé bwēm é'syāōl á nkoŋ m̄ mín ne rísé. Ahágé bwēm ábē bényínnéé díđ ne ábē bényínnéé díđ. Mō ahágé benkamlene, ne ngíne ésyāōl. Dyōb áhágé bwēm é'syāōl mbwiined ne mō, mō-'aá Dyōb áhágké ábē bwēm é'syāōl. ¹⁷ Bédēhōb bán béhəge' kéchéé á nkōŋséte né Krístəə adé alonŋgé. Mō-'aá akəó boŋ bwēm é'syāōl ébē á e'dii. ¹⁸ Mō adé nló rúme bad ábe bédúbpé mō, bō-'aá bédé nēŋgáne eche yāl. Mō abage ábē bad alonŋgé áyāle mō adé mod a'só awē Dyōb ápúúdté awē ábē-'e abé ne abé. Nén dēmbenléd ábel nén ábē nkamlene ámīn mekan mésyāōl. ¹⁹ Mmēn mekan médé nē áyāle nén Dyōb dēn-éé ádē. ²⁰ Dyōb dēmbēl nén aá chōm ésyāōl étim ásē ne mō Dyōb mbwiined ne Krístəə. Ábén bwēm é'bédé bwēm bé nkoŋ rísé ne bwēm bé nkoŋ m̄ mín áyāle asyōg ádē awe Mwān ásyógé mekií á awōg. Bōob-pōó, chōm ésyāōl éhele ébē nsaŋ ne Dyōb.

²¹ Nyé ne nyé nyēmbé nchabned ne Dyōb, nyāabe Dyōb nyéebédeé áyāle mewēmten mé mbéb rúme nyénwōŋ'é ne mbeltéd mé mbéb rúme nyébélé'áá. ²² Boŋ bōob, Dyōb ábélé nyētímé ásē ne mō, awé áde awe Mwān Krístəə awē abédé moonyoŋ áwédé á awōg. Dyōb dēmbēl nē ábel nén nyébē wēe módíí, nyébē bad ábe bésáá, nyéewóó atōn dé mbéb ké ahóg á yāl, béékōbnē-'e nyé awusé ké ahóg. ²³ Ébē nén bán áden

adúbe adíí awúú áte nyéehúde-'e mekuu ásē ne asum áde nyésumé nlém áyāl e nkalaŋ m̄ bwām rúme nyéwógé. Mmē nkalaŋ m̄ bwām rúme nyémáá awóg, ndíí nkalaŋ rúme nkánlédé nkōŋsé áte rúsyāōl mō-'aá me Paale, n̄timé mbəlede a Dyōb ákal.

Nsón rúme Paale

²⁴ Ndé menyīŋge bōob ne metake rúme nkudeé áyāl echēn. Ngáne nkudeé rúmmēn metake, mmade metake rúme Yesue rúmmē n̄tōŋgéné abé, áyāl eche yāl, nédē bad ábe bédúbpé mō. ²⁵ Dyōb ábélé me mbəlede ábele bad ábe bédúbpé Krístəə. Alómé me aá rkoŋ nyé échē eyale akale bwām. ²⁶ Bōód, éché eyale émbē dyam ádē bad bēnkēnsōŋtēnné. Boŋ bōob abele ábē bad bēbíí chō. ²⁷ Dyōb áhede' nēn aá ábē bad bēbíí nēn bán nhon ne ehúmé éche Krístəə édé kóóŋne ne bad ábe béese bad bé Israel. Kun eché edé áwēd-te edíí nēn bán, nyésum nlém nēn bán nyéékūd ehúmé éche Dyōb áhóbé aá mōóbē ábē bad. ²⁸ Né-'aá ákəó boŋ sélāŋgē bad tāŋgene Krístəə kéhéé wēe sékagké. Sélébe', séyōgtē-'e bō ne debyéé ásyāōl áde Dyōb ábágé sé. Sēbele nē áyāle sēhede nēn bán békobned a'só é' Dyōb nēŋgáne bad ábe mekuu mémáá awédned ásē á adúbe-tē. ²⁹ Boŋ nwane áte bwāmbwam. Ngum echē Krístəə eche edé me áte, chō-'e ebage me ngíne áwan áte.

2 Ndəó meé nyébíí ngáne nkémpeé awan áte áyāl echēn, ne áyāl e bad bé dyad á Laudesia, nyébíí-'e ngáne nkémpeé awan áte áyāl e bad bēmpēe ábe béenyínné me díđ. ² Mbele nē áwéd bō nlém á abum ábel boŋ edəŋge éche édé átínté echēn ébel nyébē mod nhóg. Nhede me nyāābōo nyésum nlém ne asum ásyāōl nēe bad ábe bésōŋténé dyam á Dyōb áde bad bēnkēnsōŋtēnné. Ádē dyam-me ádíí Krístəə mwēn. ³ Krístəə mōó ahele ábēl boŋ nyéwōŋ debyéé á-

sōn̄ten mekan mé Dyōb. Mmê mekan médé etógnén bwāmbwam. ⁴Nlānge nyé nén âbel boŋ mod eédogné nyé e'nyin bé nsəl áte se nyêwém̄tén nén bán dyam áde álāngeé nyé átāngéné. ⁵Ndā meé nyéb̄fi nén bán kénéé mm̄n méesaá ne nyé, ndé ne nyé é edā́dān̄. Kénéé méesaá-'aá ne nyé, ndé menyin̄ge nén adúbe áde nyé-dúbé Kr̄istā ályáge áde ngine.

Bad bé Kr̄isto béesaá ásē e mbéndé é nkōŋsé ámpē

⁶Né-ɔ́, ngáne nyékóbé Kr̄istā néé Sāngwéé awên, nyébê nyêbele' ngáne áh̄edé. ⁷Adúbe áde nyédúbé chōm-éé ábēn bemeléede béyágté nyé édé mbále. Nyéságnan-ne Dyōb pón̄d̄é té áyāle chōm ésyā́l. ⁸Nyéēm̄wāg-se mod atéd nyé ntān̄ áh̄id e'hóhó bé áyáge dé metóm áde béyágté. Ayáge áde békóbé wéé ábāb betaa ne áde áh̄ide mbéndé é mekan mé nkōŋsé. Áde ayáge ád̄i ayáge áde áh̄úú ne baányon̄ ngēn déehúu' é ne Kr̄istā. ⁹Nyéēm̄wāg-se ábē bemeléede bé metóm bédog nyé áyāle nén ngine ne abé á Dyōb áde yāl e moonyon̄ echē Kr̄istā áte. ¹⁰Né-ɔ́, nyélóné mbon áyāle nén nyédé ne Kr̄istā, Mó-'aá akamlan ngine ne benkamlene bésyā́l. ¹¹Abé áde nyéd̄i ne Kr̄istā, Kr̄istā ayagé nyé. Éesaá n̄n̄-gáne moonyon̄ áyagé mod. Kr̄istā mó ayagé nyé é edā́dān̄-tē. Ahúde áden abé dé mbéb. ¹²Áde bēndusénné nyé, édé néé nyēnwé, béli mé nyé, Dyōb ápuú-d̄e nyé ne Kr̄istā. Nén dēmbenléd ne nyé áyāle nyēndúbé nén bán ngine e Dyōb echē epuúdté Kr̄istā ēpuúd nyēmpē. ¹³Ngen e'só nyēmbé byánán nyēwédé áyāle nyēbóó-'aá mbéndé é Dyōb. Ene pón̄d̄é-'e né Kr̄istā éēh̄udē nyé abé dé mbéb áyāl. Boŋ bōob, Dyōb ábáge nyé alongé dékṓl̄e apuud áde ápuúdté syánē ne Kr̄istā. Alāgséné syánē m̄med mbéb ísyā́l. ¹⁴Éde n̄n̄-gáne apinné mbéb m̄me syánē wéé ántenlé mó. Nédé

m̄mē mbéb méesaá ámpē. Dyōb ábómmé m̄mē mbéb á awōg abome áde bébóm-mé Kr̄istā á awōg boŋ awé-'e. ¹⁵Dyōb déntōm ngine ne benkamlene bé nkōŋsé áte. Atóm áde ántōmmē bó, dényinnéd ne moosyā́l ne awé áde Kr̄istā ánwēé á awōg.

¹⁶Né-ɔ́, nyéēm̄wāg-se bad bélāngē nyé bán nyêbelé awusé áyāle nyédyákgē donge dé medyé, ké'e áyāle nyémwākgē donge dé mmítéd, ké'e áyāle nyéebākgē donge á ngande ásē, ké'e ngande echē ebāg nzé ngon étúbé túbén, ké'e ngande e Epun é Nkóme áte. ¹⁷Échē mbéndé ésyā́l ébédé-'e néé e'diidinge ábē é'lúmté-'aá mam mé bwām m̄me Dyōb déntāngēnnē alóm. Kr̄istā mó-'aá alónté m̄mē mam mésyā́l. ¹⁸Nyéēm̄wāg-se mod anyágéd nyé aá nyētāngéné yāl asuded. Nyéēm̄wāg-ke se mod anyágéd nyé nén aá nyētāngéné ángel edúbé abe ngáne ábageé. Nzé nyêbelé nē né nyéebōd nde echē Dyōb áh̄óbé aá móbē nyé. Kénzēé awē ayágte' nē, ahóbē' aá mónyinē á ndōg-te. Ene ndín e mod edé kúmbe ngēn ne mekan mé mbéb m̄me mbíde' mó á nlém-tē, boŋ eewóó-'e n̄zom ké pōg ábē. ¹⁹Ene ndín e mod esóge Kr̄istā awē adé nló m̄ bad ábe bédúbé adúbe. Ngáne nló n̄kamlan̄né yāl esyā́l, melemlem nē d̄o Kr̄istā ákamlan̄né bad ábe bédúbé mó bésyā́l ábel bébē mod nhōg. Ngáne nsid n̄ladeé mebōn̄ mé yāl mé mod boŋ abé mod nhōg, nē d̄o Kr̄istā áladeé bad ábe bédúbé mó ábē mod nhōg ásē echē. M̄mē nlatén n̄kwoge-'e ngáne Dyōb áttíde.

Áwé ne ábē á alongé ne Kr̄istā

²⁰Éde bōob byánán awé áde Kr̄istā áwédé, nyēwédé ne mó. Né-ɔ́ nyéesaá ásē e mbéndé é nkōŋsé ámpē. Cheé-ō ékás boŋ nyébē nyéhíde' échē mbéndé byánán nkōŋsé nd̄i n̄kamlan̄ nyé? ²¹Ábē bemeléede bé metóm bélānge nyé nén bán, “Nyéechāngé échén, nyé-

wóglán échíníí á nsəl, nyéēsítán éché.”
²²Éché mbéndé ésyāəl éñəne’ bwēm ábē béébāg dyamdyam ámpē nzé mod amaaá b́ abenled. Éché mbéndé édífí mbéndé ne ayóge áde bad bēn bēhǎgné nló.
²³Éché mbéndé ébelé ényinnāād byánán édé debyéé áte bwāmbwam áyāle nén, éyógte bad nén bán bēn bétǎngéné néé bēwóó nlem ábel mekan míme mékámé abel, álúmed nén bán békoo Dyöb ahíd. Éyógte bad bán bésuded yəl, bēbane-’e yəl á metake-tē bwāmbwam. Boŋ ké bad bēnhūū éché mbéndé ahíd, éehelée b́ awōŋgen ásóǵ mewēmten mé mbéb awōŋ.

3Édé bɔɔb byánán apuud áde Dyöb ápuúdté Krístəə, nyémpē nyēpuúdé ne ḿ. Né-ɔɔ, nyébē nyóŋgé áyāl e mam mé ḿn, wée Krístəə ádíí á nkamlen á ekáá émbáá é Dyöb. ²Nyébē nyésum nlem áyāl e mam mé ḿn, nyéēsümē nlem áyāl e mam mé nkōŋsé. ³Nyébíí nén bán, awé áde Krístəə áwédé, édé nēŋgáne nyémpē nyēwédé. ⁴Krístəə ḿ áde alongé ádēd, áde ápéé-’e á nkōŋséte wén nyémpē nyéēbē ne ḿ ne ehúmé ésyāəl.

Alongé dé nchun ne alongé dékɔɔlē

⁵Né-ɔɔ, nyéhūd mekan mé ekob é yəl nlem ne ahúd ásyāəl. Nyéhūd nlem áyāl e mam nēŋgáne, akáb dé mesón, mbinde é mekan, esíí é mam mé ekob é yəl, áwōŋ mewēmten mé mbéb ne ngoód. Nzé nyédé ngoód né édé nēŋgáne nyēbage Dyöb démpēe edúbé. ⁶Dyöb dékɔŋsēn bad bésyāəl ábē bébele’ éché n dín e mekan. Éché n dín é mekan éliŋse’ Dyöb, né-ɔɔ, ákɔŋsēn bad ábe bébele ch́ hēn. ⁷Éché n dín é mekan ch́o nyébéláá ngen e e’só, áde esíí é mekan mé nkōŋsé ékámánnáá nyé. ⁸Boŋ bɔɔb mekan nēŋgáne meliŋgá, pél, ekoyí, ábébed mod dín, ne ábéb nsəl áte, nyétǎngéné ḿ asóǵ dé abel. ⁹Nyéekanlé’ nhóǵ ne aníníí metóm. Nyéēbēlē’

ḿmén mekan ngáne édífí bán nyémaá áden abé dé mbeltéd mé mbéb atede. ¹⁰Bɔɔb-ɔɔɔ nyémaá nkob mékɔɔlē ahé. Dyöb áhédé nyé áden alongé dékɔɔlē áte, akwogte-’e d́ ábel nyébē néé ḿ, nyékoŋ-’e ḿ awé ahégé nyé abíí bwām. Awōŋ áde nyéwóó áden alongé dékɔɔlē ábélé ¹¹nhəŋlén méesaá átínté e mod awé adé mod a Israel ne awé eésé, ké’e mod awé béyágé ne awé béeyagé. Ken mod adé mod a nken-e, ken mod e ahín-tē-ye, ken ntāŋ-e, ken kunze-ye. Krístəə ḿ adé dyam ásyāəl adé-’e b́ mod asyāəl áte.

¹²Né-ɔɔ, nyétǎngéné nlem í ngəl awōŋ, nyétǎngéné nlem aboŋ, nyétǎngéné-’e yəl asuded. Nyétǎngéné apwiited, nyétǎngéné-’e awesen. ¹³Nyétǎngéné nhóǵ ne aníníí awesen. Nzé mod b́ waáb békúú waáb álagsén ḿ. Ngáne Sáŋgwéé álagséné nyé, nyémpē nyétǎngéné nyélagsén nhóǵ ne aníníí. ¹⁴Ámín e ḿmén mésyāəl, nyédəŋ nhóǵ ne aníníí. Edəŋge ch́o élade’ chóm ésyāəl. ¹⁵Krístəə abelé nyédé nsəŋ ne nhóǵ ne aníníí. Né-ɔɔ ḿmē nsəŋ útǎngéné chóm ésyāəl éché nyébeleé alyóǵed. Nyétǎngéné nyéságnēn-ne Dyöb pónde ésyāəl. ¹⁶Eyale éche Krístəə ébē nyé á nlem-tē bwām abé ne abé. Nyébenlad éché eyale ne debyéé ásyāəl áyóǵed ne áléb nhóǵ ne aníníí. Nyékōŋne’ Dyöb ngəse éche édé á kálag e Dyöb. Nyékōŋne’ Dyöb ngəse éche ékēmtē’ Dyöb ne Krístəə, ne nkōŋgé ké íhée míme mípídé nyé ákēmed Dyöb. Nyékōŋne’ ḿ ásaŋnen ḿ ne nlem ísyāəl. ¹⁷Kéchéé éché nyéhóbeé, ké’e éché nyébeleé, nyébele ch́ á dín áde Sáŋgú Yesue. Nyéságnan Dyöb Titée á dín á Yesu.

Alongé dékɔɔlē áde nyétǎngéné awōŋ

¹⁸Nyé bebaád bé bechóm, nyéwóǵne áben bechóm. Nē d́o bad ábē bédúbpé Sáŋgwéé bétǎngéné abel. ¹⁹Nyé baa-

chóm ábe nyêwóó bebaád, nyédəŋ ábən bebaád, nyéetagté-'e bó ngən.

²⁰Nyé bãnbăn, nyéwógne áben bésáá ne benyaá áyəl e kéchéé échě nyébeleé. Nê dɔ́ Səŋgwéé ádɔ́ aá nyébel. ²¹Nyé bésáá bé bãn, nyéekaŋtə́ áben bãn. Nzé nyékaŋtə́' bó, né nyésúnte bó yəl áte. ²²Nyé betəŋ, nyéwógne áben bewóŋ pónđé ésyəəl. Nyéebenlé bó nsón dásɔ́ pónđé echě bényinəé nyé ábel békémé nyé. Boŋ nyébenle bó ne nlém nhóg áyəle nén Səŋgwéé mɔ́ nyébageé edúbé. ²³Nsón ké ríhéé rímě nyébeleé, nyébele' mɔ́ ne nlém rísyəəl. Nyébele mɔ́, nyébíi-'e nén bán Dyöb dɔ́ nyébenléé saké baányoŋ. ²⁴Nyébíi nén bán nyéékúđ nsábe ríme Səŋgwéé ákóŋnéđé ábē bad. Krístə́ mɔ́ adé mod awě nyékoó'é abele. ²⁵Dyöb dékɔ́gsən kénzée awě abelé mbéb áyəl e mbéb ríme ábélé. Dyöb déekwog-nádté modmod.

4 Nyé bad ábe nyêwóó betəŋ ásě echên nyéwále áben betəŋ nyaa echě Dyöb áhedeé, nyécháə-'e bó bwám. Nyébíi nén bán nyémpě nyêwóó mod ámin awě nyédíi ásě echě.

Paale awéde' bad nlém á abum

²Nyébé nyéwəd yəl áte á mekáne-tě. Nzé nyékāne-'e nyébānē nlém ne kéchéé éche nyélāŋgə́é Dyöb, nyésāgnē-ne mɔ́. ³Nyékánned-te sémpě ábel nén Dyöb ánedned sé nzii ákal nkalaŋ təŋgene Krístə́ ríme bad békənsóŋtén-né bóđ. Mmē nkalaŋ ríme níkaleé mɔ́ ríkáá boŋ mbé á mbwəg. ⁴Nyékáne' nén bán níkale mɔ́ bwám nyaa echě rítəŋgéné abel. ⁵Nyébíi ngáne nyébeleé mekan nzé nyédé ne bad ábe bédúbpe Krístə́. Pónđé téé eche etál ébágné ne nyé, nyébenle' bó mekan me bwám. ⁶Nzé nyáábɔ́ nyékale', nyéched ehób á nsəl, nyékale póle éche éboŋte bad nlém á abum. Nzé nyébele' nē, né nyéébíi ngáne nyékwen-tanné kénzée awě asədté nyé dyam.

Melenten mé asóg

⁷Tikikuse, mwānned a nlém a Krísto áláá nyé mam ríme mébenlad ne me hén. Mómpe adíi mbəlede awě abenle Səŋgwéé ne nlém nhóg nchoo ne me. ⁸Nlόμε' mɔ́ áwēn ábel boŋ áláa nyé ngáne sédíi, áwəd-te nyé nlém á abum. ⁹Nlόμε' bó Onesimus. Onesimuse mómpe adíi mwānned a Krísto awesyānē awě déđáá. Mómpe abenle Krístə́ ne nlém nhóg. Adíi mod awě abíde áwēn dyad. Bó Tikikuse bēláá nyé mam ríme mébenlad hén.

¹⁰Aristakuse awě súpɔ́ bedé á mbwəg hén alənté nyé. Banabase mwānyaŋ mómpe alənté nyé. Meməd nyé aláa təŋgene Makəse. Nzé apedé, nyékob mɔ́ nken. ¹¹Yesue awě béchəgə́é bán Justuse, mómpe alente' nyé. Ábén bad bēláán bənpən bó bédé bad bé Israel ábe bédúbpe Krístə́, ábe syāábɔ́ de-bele' nsón ákal nkalaŋ təŋgene nkamlen í Dyöb. Békéwəd me nlém abum bwāmbwam. ¹²Epafrase mómpe alənté nyé. Mómpe adíi mod awě abíde áwēn dyad, abé-'e mbəlede awe Yesu Krístə́. Akānnad nyé pónđé téé. Aá Dyöb dən ábel nyékoŋ chóm éche áhedeé aá nyébel abíi, nyébel-le chó. ¹³Mmēn mbíde' mɔ́ mbóŋ nén məé abelé nsón bwāmbwam áyəle echên ne áyəl e bad bé Krísto ábe bédé á Laudesia ne á Hirapólis. ¹⁴Lukase, dógtə́ awě déđáá bó Demase, bómpě bélómmé nyé melenten. ¹⁵Nyélenté me bānned bé Krísto ábe bédé á Laudesia. Nyélenté-te me Nimpfaa, ne bad ábe bédúbpe bésyəəl ábe bébome' áwe ndáb. ¹⁶Nzé nyémaá enén kálag aláŋ, nyélóm chó á Laudesia ábel bómpě beləŋ chó. Nyémpě nyényin nén bán nyéláá kálag echě nílómmé bad bé Laudesia. ¹⁷Nyéláa Achipuse bán ányin nén aá mómadé nsón ríme Səŋgwéé ábágé mɔ́ aá ábel.

¹⁸Me Paale mměn-éé mběnlédé Nyéēchatán nén bán ndé á mbwɔg.
échêm ekáá âtele nyé ímmén melenten. Nsimé í Dyǒb íbê ne nyé.

Kálag e'só echě Paale áténlé

Baá Tesalonika

Ndibned n kálag

Dyad á Tesalonika dɔɔ ábédé nló mé aloŋ á mbwɔg e Masedonia. Áde Paale ábídíé á dyad á Filipi, ankě á Tesalonika ádíbé mwembé áwed. Ámbid e póndíé, Paale anhidé á Tesalonika áké á dyad á Beria. Anhidé áwed ámpē ákē á dyad á Korinto, áwed-taá ákúdíé kálag echě mod awě búmɔ bébele nsón, Timotie, álómmé mɔ, áláa mɔ tɔŋgene mekan ímme mében-lad á mwembé ímme ídíé á Tesalonika.

Paale antelé mwembé ímme ndé á Tesalonika, enén kálag e'só áwéd bó nlém á abum tɔŋgene adúbe áde bédúbpé Sɔŋgwéé bédəŋ-'e mɔ. Áwéd-te, ankamtén bó nyaa e alongé echě án-wɔŋgē áde ábédé ne bó, ákōŋ-'e bó mekan alúmed áte tɔŋgene epe éche Krístəá ápéé ámpē, éche ɛmpɛén mpu-utéd átíntē e mwembé ímme ndé á Tesalonika. Anlúméd bó áte ngáne áwóó nlém áte átim ámbid áwāb ábel boŋ áwéd bó nlém á abum tɔŋgene mam mémpēe ímme ménɔne' ádab adúbe. An-láá bó mekan ímme bétɔŋgéné abel á-wóged Dyöb menyinge ne ngáne alongé ádāb átɔŋgéné abé asin áde bésineé epe éche Sɔŋgwéé.

Nkabted n kálag

Ndibned n kálag 1.1

Meságnen ne mekenag 1.2-3.13

Elébé tɔŋgene abé á bad bé Krístə 4.1-12

Elébé tɔŋgene epe éche Krístəá 4.13-5.11

Elébé é asóg 5.12-22

Nsogten n kálag 5.23-28

1 Me Paale, nchoo ne Sailase bó Timotie, mē-éé ntenle' nyé enén kálag. Ntenle nyé bad ábe bédé á mwembé ímme ídíé á dyad á Tesalonika, nyé ábe

nyédé bad ábe Dyöb Titée, nyébé-'e bad ábe Sɔŋgú Yesu Krístəá.

Nsimé ne nsaŋ ímme Dyöb ínbē ne nyé.

Paale aságnan áyāle adúbe áde bad bé Tesalonika béwóó

²Sēságnan Dyöb áyāle e nyé moosyāól póndíé té, séhāg nyé á mekáne póndíé té nzé sēkáŋne'. ³Nzé sēkáŋne' áded Dyöb eched Sɔŋ, sēbelé sékamtán nsón ímme nyébeleé áyāle adúbé áde nyédúbpé. Sékamtan ngáne edəŋge éche nyéwɔŋné bad bémpee ébéle nyébele ntú áwɔŋgen bó, nēŋgáne alyóg áde nyé-lyógé nlém áyāle e epe éche awesyānē Sɔŋgwéé, Yesu Krístəá, ábéle mekuu méwúú nyé ásē. ⁴A-baanyaŋ, sēbíí nén bán Dyöb ádásó nyé apwedé-'e nyé ábē ábē bad. ⁵Sēbíí nén áyāle áde sēmpɛé áwēn boŋ sékanlé nyé nkalaŋ ím bwām, saké e'yale bēnpen bó sēmpɛénné. Boŋ ngíne e Edəádəŋ éche Ésáá chɔ embēl boŋ sékalé nkalaŋ ne ngíne, sēnkōŋ-'e adúbe nén bán kéchéé éche séhóbeé édé mbále. Nyébíí ngáne abé ádēd démbēé áde sémbēé ne nyé. Chōm éche ɛnkōŋ boŋ abé nē édíí áwɔŋgen nyé. ⁶Ne nyé, nyéhíde'áá nyaa e abé echě sēnwɔŋgē, nyéhíde-'e abé áde Sɔŋgwéé. Edəádəŋ éche Ésáá ɛmbēl nyéwóg menyinge akob áde nyénkobpé nkalaŋ ímme sēmpɛénné áwēn. ⁷Né-ɔɔ, abé ádēn démbē nēŋgáne eláŋsén átíntē e bad ábe bédúbpé, ábe bédé á mbwɔg é Masedonia ne Akaya. ⁸Nyéé nyékəá boŋ nkalaŋ ímme Sɔŋgwéé íwógnéd mebwɔg mémpēe. Saké á mbwɔg é Masedonia ne á Akaya dēmpɛn-éé íwógnédé. Boŋ adúbe áde nyédúbpé Dyöb dɔmpē áwógnédé hōm ásyāāl. Né-ɔɔ, nzɔm ké póg eésaá echě séhóbeé ádén akan ámpē tɔŋgene nyé. ⁹Ábē bad bēn bó bétime ahób ngáne nyénkobpé sé nken áde sēpédé áwēn. Béhóbe-'e ngáne nyétímné Dyöb, nyétédē-'e abele á myöb mé metóm boŋ nyébenlé Dyöb dēn áde áde á alongé. ¹⁰Béhóbe-'e ngáne nyés-

inɛ́ epe éche Mwǎn a Dyöb awě abíde ádyöb. Ane Mwǎn a Dyöb, Yesue, awě asoo' syáně ásē e nkógsen í Dyöb míme n̄húe', mɔ́ Dyöb dēmpuúdté.

Paale abelé nsón á Tesalonika

2 A-baányan, nyé bēn nyēbíí bán epe éche sēmpɛé áwēn, énkēmbáá ngēn. ²Nyé bēn nyēbíí ngáne sēnkudté metake bēwógéd-tɛ sé e'són á dyad á Filipí. Boŋ ádesyánē Dyöb dēnwēd sé nlém á abum, ákale nyé míme Nkalan í bwām. Sēkalé'áá mó kénée édíí bán bad híin bétyéémánáá sé bwāmbwam áyǎle béehede'áá bán sēkale mó. ³Chōm éche séláŋgé'áá nyé bán nyēbel, énkēmbáá nēn bán sēnwōŋ mewēmten mé mbéb, káa bán ébéde chōm éche sēnkēntāŋgéné abel ké-'e ádog nyé. ⁴Boŋ pen séláŋgé'áá nyé mó, nēe bad ábe Dyöb ápwédé ákwogndé dé akal ímmē nkalan. Né-ɔ́, sēkale ímmē nkalan í bwām saké áwóged moonyon menyinge boŋ áwóged Dyöb áde ábíí sé nlém áte menyinge. ⁵Nyēbíí bán áde sémbɛē ne nyé séebonte'áá nsəl áte, ngoód-tɛ eebédeé sé áte. Dyöb áde sé mbóŋ áyǎl e nē. ⁶Séehede'áá nēn bán nyé ké'e bad bēmpēe békene' sé. ⁷Kénée édíí bán sé nēŋgáne bembapɛe bé nlomag ábe Krístə, sēnwōŋ kunze ápemed nyé nted, sēnkēmpémtédte nyé, boŋ pen sēmpwiitéd átíntē echēn ngáne nyé-mwǎn átcgnéé ábe bán. ⁸Sédəó nyé bwāmbwam, saké ákale nyé nkalan í bwām í Dyöb mēmpen, boŋ káŋne ábel nyaa echē séhele sēwōŋgēn nyé, áyǎle sédəó nyé bwāmbwam. ⁹A-baányan bé Krísto, ndúbpe meé nyēkamtan nsón ne ntú í ngíne míme sébélé. Áde sékánlé'áá nyé Nkalan í bwām í Dyöb, sébelé'áá nsón nkuu ne mūte ábel boŋ séetagté nyé modmod.

¹⁰Nyéde sé mbóŋ, Dyöb-pɛ ámpē áde sé mbóŋ nēn, áde sébéde átíntē echēn, nyé ábe nyédúbpé, abé dénsāŋ sé, sébelé'áá mekan míme métāŋgéné,

sēnkēnwōŋ-'áá awusé ké ahóg á yǎl. ¹¹Nyēbíí nēn bán sēnchəó nyé mod téé ngáne sáa-a-mwǎn áchŋŋeé ábe bán. ¹²Séwédé'áá nyé nlém á abum, sésimē-'e nyé etúu áte áwōŋ abé áde áwógte Dyöb menyinge. Dyöb dɔ́ áchēnlé nyé ábe átíntē e ábe bad ábe ákamlanné ne ábe ásē e éche ehúmé.

¹³Nzəm empée edé echē ekəó boŋ sébagé Dyöb mesáŋnen pónde ésyəəl. Áde sēmpɛénné eyale é Dyöb áwēn, nyēnwóg chɔ́, nyékōb-pɛ chɔ́. Nyēnkēnkobpé chɔ́ nēŋgáne eyale éche éhúú ne moonyon boŋ nyēnkob chɔ́ nēŋgáne eyale éche éhúú ne Dyöb, ngáne chēn-ne ékōŋté abé. Échē eyale chɔ́-'áá Dyöb ábenladté átíntē echēn, nyé ábe nyédúbpé, áwōŋgen nyé. ¹⁴A-baányan, melemlem mé mam míme mēmbenléd ne mwembé í bad bé Dyöb ábe bédúbpé Yesu Krístə ábe bédé á Judeya, mɔ́ mébénlédé ne nyémpē. Nyēkudé metake á mekáá míme ábēn bad melemlem ngáne bómpē bēnkudté metake á mekáá mé bad bé Israel. ¹⁵Ábē bad bé Israel bó donge bēnwūú Sāŋgú Yesue, bēmpēe-'e bēwúú bekal bé'dəəđəŋ. Ábē bad bé Israel-'e bó donge-'áá bēnnān sé áwāb dyad-tē. Béewógteé Dyöb menyinge, bétyéeman-ne moosyəəl. ¹⁶Bébele nē ábel boŋ séekanlé bad ábe béesē bad bé Israel eyale é Dyöb, ábel boŋ bēekudé e'sooson. Bébáde mbéb ámin e mbéb pónde ésyəəl, káŋne á asóg-ke, Dyöb átāŋgéné bó akógsen.

Paale awóó nlém áte ányín bad bé Dyöb bé Tesalonika

¹⁷A-baányan, sēhóbe nēn bán sēpágnédé nyé á yǎl á esóŋ é pónde. Kénée séesaá hōm ahóg ne nyé, sédíí sēkamtan nyé. Ngáne sēnwōŋgē mewēmten bwāmbwam ányín nyé, sēnwǎn áte bwāmbwam ányín nyé ámpē. ¹⁸Nēn ábéde áyǎle séhedé'áá ape áwēn.

Mmën Paale, nwané áte ngen ne ngen ápe boŋ Satanɛ enkênháá sé etál. ¹⁹Nyéé nyékáá boŋ sêwónɛ e'lyág bé nlém, nyéé nyékáá boŋ sêbé menyinge, nyéé nyékáá-'e boŋ sékumé ekáá á tál, áyále nsábe míme sênɔnɛé á'sò ákud á pón dé eché Sàngú Yesue ápéé. Nyébën-éé nyékáá. ²⁰Ne mbáale, nyéé nyékáá boŋ sékumé' ekáá á tál, boŋ sêbé-'e menyinge.

3 Né-ɔɔ, áde sênkênhenlé adyɛe ése-bán sêdé ne nyé, sêntí nén bán sêédyɛé ne sé bën á dyad á Atens. ²Sênlóm Timotie, awesyáné mwányan áwën. Syáábɔ sêbele nsón ní Dyöb ákal nkalaŋ m' bwám tângene Krístæ. Sênlóm m' áwën áwõngen nyé áwéd nyé áte á adúbe-tê ne áwéd nyé nlém á abum. ³Sêhede bán áwéd nyé nlém á abum âbel boŋ mímén metake méebelé'-se nyétimén mbíd. Nyébën nyébíí bwám nén bán Dyöb áamáá atíi nén áá syáá baásyáál deékúd mímén metake míme nyékudéé. ⁴Nyébíí nén bán áde sêbéde ne nyé, sên-láá nyé á'sò é' pón dé nén bán sêékúd metake. Nyé bën nyébíí-'e bán nén dên-éé ébénlédé. ⁵Nén dɔɔ dênkəŋ boŋ nlóm Timotie. Menkênhenlé nlém akaŋ ámpē, né-ɔɔ, menlóm m' áhye dé ahead áte ngáne adúbe ádíí nyé. Membel nê áyále mbáá'áá meé ane awě abele' boŋ bad béhún á mekəgsen-tê, ahele ahúnéd nyé á mekəgsen-tê. Nén dëlúméd bán sêbelé nsón ngên.

⁶Bɔɔb-pɔɔ, Timotie abíde áwën apedé ámbid áwéd, aláŋgé-'e sé kəse e nkalaŋ, áá nyédíí nyédúbpé, nyédíí nyédáá-'e nhóg ne aníníí. Aláŋgé-'e sé áá nyédíí nyékamtan sé ne nlém m' bwám, áá nyédíí nyédáá sé anyín ngáne sémpē sédáá nyé anyín. ⁷Né-ɔɔ, a-baányan, átíntê e échéd ndutul ne metake mésyáál, nlém n'wúú sé á abum áyál echên. Áden adúbe dɔɔ áwédé

sé nlém á abum. ⁸Bɔɔb-pɔɔ, séébé menyinge abé áde sédíí ámín, ngáne mekuu méwúú nyé áse áyále adúbe áde nyédúbpé Sàngwéé. ⁹Bɔɔb sêhele séságnén Dyöb áyál echên. Séságnan m' áyále menyinge míme sédíí áyál echên áwe e'só. ¹⁰Sêkänne' nkuu ne múte, bwámbwam nén bán séhel ape áwën ámpē, âbel boŋ dényínen, séwõngen-ne nyé âbel adúbe áwúú nyé áte.

¹¹Nhede meé ádesyáné Dyöb, Titée ne awesyáné Sàngú Yesue bélúmed syáné nzii séhel ape áwën ámpē. ¹²Nhedé meé Sàngwéé âbel edəŋge éche nyéwõŋné nhóg ne aníníí ne bad bémpeé ékwəg ak-wəg ne akwəg melemlen ngáne edəŋge éche séwõŋné nyé ékwəgɛé akwəg ne akwəg. ¹³Sêkänne' nén âbel boŋ Sàng-wéé áwéd nyé nlém á abum âbel nén nyéewóó' atón dé mbéb ké ahóg á yál, nyésāŋ-'e á'sò ábe ádesyáné Dyöb Titée, áde awesyáné Sàngú Yesue ápéé ne ábê bad.

Nyéwõŋ abé áde áwógte Dyöb menyinge

4 A-baányan sêhóbe ámpē nén bán, nyên'lyógé áwéd nyaa e abé eché nyétəŋgné awõŋ, âbel boŋ nyéwóged Dyöb menyinge. Enén ndín e abé chó-'áá nyéwóó. Bɔɔb-pɔɔ, sêcháá', sêlāŋge-'e nyé á dín á Sàngú Yesu nén bán, nyébê nyékeene' enén ndín e abé á'sò. ²Nyébën nyébíí mam míme sên'yəgədtê nyé, sé nēŋgáne bad ábe Sàngú Yesue ábágé kunze. ³Dyöb áhede áá nyébê nēŋ-gáne bad ábe bésáá. Nyéekábé mesón. ⁴Nyé mod-té ábíí ngáne ákóbeé eche yál. ⁵Nyébele nê nyaa eché etəŋgné, ne nyaa eché nê débeé nyé edúbé átíntê e bad. ⁵Yál échên éébāg yál éche é-wóó' esíí bwámbwam áyál e mekan mé ekob é yál ngáne bad ábe bébíí Dy-

⁴4:4 Nyé mod-té ábíí ngáne ákóbeé eche yál; Dəŋge á kálag áwóó Nyé mod té ábíí ngáne áchəŋgeé mwaád.

õb béwóó'é. ⁶Áyāle áden dyam, mod-mod eéběnlē mwānyaj epandé atéd-te chõm éche édé échē. Sēnláá nyé m̄m̄én mekan ngen e'só sēsím-me nyé etúu áte nén bán Dyõb dékõgsēn bad ábe bébele nē. ⁷Dyõb dénkēmpwedté syānē áwõj abé á mbinde, boj ampwēd syānē áwõj abé áde ásáá. ⁸Kénzēé awē eékobe ayóge áde séyágté m̄ó, saké moonyoj m̄ó ábáá á yāl, boj Dyõb d̄ó ábáá á yāl. Dyõb d̄ó 'e ábage' nyé échē Edə́də́j éche É́sáá. ⁹Nzom ké póg éesaá echē n̄itenléé nyé ngáne nyé mod téé átə́ngéné mwānyaj adə́j, áyāle Dyõb dēn ámáá nyé ayóged ngáne nyé mod téé átə́ngéné mwānyaj adə́j. ¹⁰Á mbále nē dēn-naá nyédóó áben baányaj bé Krísto bésyā́l ábe bédé á mbwóg e Masedonia esyā́l. Kénē, a-baányaj, sēcháa nyé nén bán nyédə́j bó tómaa nē pónde ésyā́l. ¹¹Sēcháa nyé ámpē nén bán mod téé áwõj alongé áde ápwíítédé, modmod eénōnē chõm éche waáb ábeléé, mod téé ábele-'e m̄me nsón. Nén d̄ó sēnlā́á'é nyé bán nyébele'. ¹²Abel áde nyébenlé nén, bad ábe béedúbpe, bébeé nyé edúbé, nyé mod téé ábõngē-'e eche yāl.

Sáŋgwéé äpē täléd

¹³A-baányaj, sēhede bán nyébii mbále tə́ngene bad ábe béwédé, ábel boj nyéélēbē nēngáne bad ábe béewóo e'lyóg bé nlém. ¹⁴Ngáne sēdúbpe nén bán Yesue anwé, ápū- 'e, sēbíí nén bán áde Yesue ápeé, Dyõb déběl bad ábe bédúbpe ábe béwédé, bépuú, bébé ne Yesue.

¹⁵Ayóge áde séyágtēé nyé bõõb ádii ayóge áde Sáŋgwéé. Adé ayóge ádii nén bán, syānē ábe déēbē á alongé epun éche Sáŋgwéé ápeé, déebáá á'só se bad ábe béwédé bébé ámbid. ¹⁶Sáŋgwéé mwēn äbid ámin, esaád é ngíne éwõgnēd, ehõb éche ángel embáá éwõgnēd, esaád é elonj é Dyõb-pe éwõgnēd. Ene pónde dyam dé'só, bad ábe bēndübē Krístə́, bépuú.

¹⁷Ámbid enē syā́a ábe dedé á alongé ábe dedé á nkõjsé, deélatén ne bó, déké ámin á mbag-tē átán Sáŋgwéé á peme-tē. Né-'aa débēē ne Sáŋgwéé á ngíndé ne á ngíndé. ¹⁸Né-óó, nyébenled áden ayóge áwéd nhóg ne aníníí nlém á abum.

Nyébē mboŋsén áyāl e epe éche Sáŋgwéé

5 Bõõb-óó a-baányaj bé Krísto, nzom ké póg éesaá átele nyé áláa nyé pónde ne epun echē m̄m̄én mekan mébenlédté. ²Áyāle nyé bēn nyébíí bwām nén bán epun éche Sáŋgwéé ápagké, äpē täléd, melemlen nēngáne nchib ápagké nkuu áde mod éesinéé m̄ó. ³Áde bad béhõbēé nén bán, "Nsaŋ n̄de, dyamdyam déesaá áde sébáa'é," d̄ó ebébtəd epíí'é bó täléd. Ébē melemlen ngáne e'we bé achád é'piideé mmwaád awē adé nkog. Modmod éebíd-taá échén ebébtéd áte. ⁴Boj a-baányaj, nyé pen nyéesaá bad bé mbéb ngáne bad ábe bédé á ehíntén-tē. Né-óó, epun éche Sáŋgwéé ápagké éē-tānē nyé täléd melemlen ngáne nchib ápagké täléd. ⁵Nyé baasyā́l nyédii bad bé e'nyínen bé ekide, nyébē bad bé bín ábe é'kénlé. Syānē déesaá bad bé nkuu ké'e bad bé ehíntén. ⁶Né-óó, deebág nēe bad ábe bédé nēngáne békúne'. Boj syānē déttéd pónde décháa-'e éche syānē yāl. ⁷Nkuu d̄ó bad békuneé, bad ábe m̄im m̄ó-'e mékõbēé, nkuu d̄ó bémwákē m̄im boj mékõbē bó. ⁸Boj ngáne syānē dédii bad bé bín ábe é'kénlé, syānē décháa éched yāl. Adúbe ne edə́nge éche édé syānē áte bébē nēngáne mod ahédé mbóté echē bébenlé e'kii ákúten täl á pónde e nzum. E'lyóg bé nlém-'e ábe nyéwóó áyāl e e'soósõj ábe nyékudté é'bē nēngáne mod awē ahédé ekóté éche bébenlé e'kii. ⁹Dyõb déntii áa m̄ó'sõj syānē mbwiined ne awesyānē Sáŋgwéé, Yesu Krístə́. Enkēntíí'é áa m̄mē meliŋ-gá mépii syānē. ¹⁰Yesue anwé á nló m̄mēd ábel boj ké nzé édé bán syānē

dedé á alongé, ké'ε dewédé, dēbē ne mós.
¹¹Né-ᵛᵛ, nyéwēd nhóg ne aníníí nlém
 á abum, nyéwéd-te nhóg ne aníníí áte
 ngáne nyébélé'áá bósód.

Elébé ne melenten mé asóg

¹²A-baányan, sēcháa nyé ábe edúbé
 bwāmbwam wée bad ábe bēwōngan nyé.
 Bósó bēlyágte nyé, bēyāgtē-ε nyé ngáne
 alongé áden átōngéné abé nēngáne bad
 bé Krísto. ¹³Nyécháá bósó ne edúbé éche
 échábé ámin, nyédəŋ-ε bósó áyāle nsón
 míme bébeleé. Nyébē nsan ne nhóg ne
 aníníí. ¹⁴A-baányan, sēlānge nyé nén
 bán, nyélēb bad ábe béebelé chōm-
 chōm. Nyéwēd bad ábe bēwóó mbwóg
 áte, nlém á abum. Nyéwōngan bad ábe
 béewúu áte, nyéwēsen-ne nhóg ne aníníí.
¹⁵Nyényin nén bán modmod éētímtēē
 mbéb áyāl e mbéb. Boŋ pen nyéwane áte
 pónké ésyāēl áwóŋ nlém mbwām wée
 nhóg ne aníníí ne wée bad bésyāēl.
¹⁶Nyébāg menyinge pónké ésyāēl.
¹⁷Nyékáanne' pónké ésyāēl. ¹⁸Kéchéé
 éche ébénlédé ne nyé, nyéságnan Dy-
 ōb. Mmén mekan mós Dyōb áhedéé áá

nyébele' abé áde nyédíí mod nhóg ne
 Yesu Krístə. ¹⁹Nyéētímtē Edəódəŋ éche
 Ésáá áte áyāle nsón míme ébeleé. ²⁰Nyé-
 báá' nkalaŋ á yāl míme Dyōb áhóbé áá
 nyékal. ²¹Boŋ pen nyékəg mam mésyāēl
 míme bēhóbéé. Nyéchāŋned mam míme
 bēhóbéé míme métōngéné. ²²Nyéewóó'
 dyaŋ ábel ne mam míme bēhóbéé míme
 méetōngene.

²³Dyōb dēn, mós awē abage syánē
 nsan ábel nyésāŋ áyāl e mam mésyāēl.
 Nyébane edəódəŋ ne yāl échēn ésyāēl
 bwām, éewóó' atón dé mbéb ké ahóg
 á yāl kósōŋe á pónké echē awesyánē
 Sāŋgú Yesu Krístə ápéé. ²⁴Dyōb áde
 áchēnlé nyé ábele' ngáne áhóbé, ábēl-lē
 áned.

²⁵A-baányan, nyékānnad sé.

²⁶Nyélentad sé ábesyánē baányan
 bésyāēl, nyéhē bósó tēl.

²⁷Nlānge nyé á dīn áde Sāŋgwéé nén
 mēé nyélāŋ enén kálag wée ábesyánē
 baányan bésyāēl.

²⁸Nsimé míme awesyánē Sāŋgwéé,
 Yesu Krístə mbē ne nyé.

*Kálag eché elónténé
ébe eché Paale áténlé*

**Baá Tesalonika
Ndibned n kálag**

Kálag eché elónténé ébe eché Paale antelélé bad bé mwembé míme ndé á Tesalonika, ehóbe tǎngene adúbe áde bad bǎnwǒngē nǎn bǎn epe éche Krístǎ ápǎé ámpǎ, émáá ape áte. Paale antelélé bad bé Krístǎ enén kálag áttí bǎ nsǒhtǎn míme bǎnwǒngē tǎngene mímmén mekan. Mímén mewǎmtǎn míme baahǒg á mwembé-te bǎnwǒngē, mǎmbǎl bǎ dǒngǎ á bad bǎnkwǎn mekáá áte, bǎnkǎntéd-tǎá e'boǎ bé nlém ábe dǒngǎ á bad bé Krístǎ bǎlúmté'áá néé dyam. Paale anlúméd bǎ áte nǎn áá, Krístǎ ádéhǒb áá mǒpag ámpǎ, ebébtéd ne mod-e-ebébtéd bǎs bǎsǎbǎ ape. Ane mod e ebébtéd mǒ áǎtǎngǎn Krístǎ, álúméd-te kǒǒǎne lúmtǎn áá mǒ mwǎn-éé mǒdǎ Dyǒb. Paale ansím bǎ etúu áte áá bédíi bǎwǎd ádab adúbe áte kǎnéé bǎkudéé ndutul ne metake. Ansím-me bǎ etúu áte ámpǎ áá bǎékwǎnǎ mekáá áte boǎ bǎ mod tǎé ábele nsǒn ábel boǎ áhel eche yǎl atǒgen, melemlǎ ngǎne mǒ Paale ne bad ábe bǎsǎbǎ bǎbele nsǒn.

Nkǎbtéd n kálag

Ndibned n kálag 1.1-2

Mekenag ne e'wǎd bé nlém á abum 1.3-12

Elébé tǎngene epe éche Krístǎ 2.1-17

Elébé tǎngene abé á bad bé Krístǎ 3.1-15

Nsǒgten n kálag 3.16-18

1 Me Paale, nchoo ne Sailasǎ bǎ Timotie, me-éé ntenle' nyé enén kálag. Ntenle nyé bad ábe bédé á mwembé míme ndé á dyad á Tesalonika, nyé ábe nyédé bad ábe Dyǒb Titée awǎd, nyébé-'e bad ábe Sǎngú Yesu Krístǎ. ²Nsimé

ne nsǎǎ míme Dyǒb Titée ne míme Sǎngú Yesu Krístǎ mbǎ ne nyé.

Dyǒb dékáad bad nyaa eché etǎngéné

³A-baányǎǎ sǎtǎngéné néé sésǎgnané Dyǒb áyǎl echǎn pǒndé tǎé. Étǎngéné bǎn sébel nǎ áyǎle adúbe ádǎn ákwǒge, ákwǒg ne ákwǒg, edǎngǎ-'e éche nyéwǒǎné nhǒg ne aníníi chǒ-'e ékwǒge'. ⁴Né-ǒǒ, áttíntǎ e mwembé n Dyǒb, sébǎn sékumne nyé ekáá á tǎl tǎngene awǎsen áde nyéwǎsǎné ne adúbe áde nyéwǒó, ataged áde bǎtagtǎé nyé ne metake mésyǎǎl míme nyékudéé.

⁵Mímén mekan mésyǎǎl mélúmtǎ' nǎn bǎn nyaa eche Dyǒb ákáadteé etǎngéné. Mímén mésyǎǎl mǒ-'áá mékǎǎ boǎ Dyǒb áted nyé néé bad ábe bǎkwǒgnédé ábǎ áwǎ nkǎmlǎn. Mímǎ nkǎmlǎn mǒǒ nǎkǒó boǎ nyékudé metake. ⁶Dyǒb ábele mekan nyaa eché etǎngéné. Bad ábe bǎbele' boǎ nyékudé' metake, Dyǒb dépiinéd bǎ metake. ⁷Dyǒb débǎl nyéekudté metake ámpǎ, ábǎl-le sé-'e ámpǎ séekudté. Nǎn débǎnléd áde Sǎngú Yesuǎ ábidté ádyǒb ne éche ángǎl é ngǎne, muú míme nǎchodne-'e mélǎǎgnéd bǎ. ⁸Ákǒgsǎn bad ábe bǎbáá Dyǒb á yǎl bǎbǎǎ-'e áhíd nkǎlǎǎ n bǎwǎm míme nǎhǒbe tǎngene awǎsyǎnǎ Sǎngú Yesuǎ. ⁹Ákǒgsǎn bǎ ne metake míme mébǎ á ngǎndé ne á ngǎndé. Bǎbǎá wǎé Sǎngwǎé ádíi, bǎenyín-naá ngǎne éche ehúmǎ épédé achab ámín. ¹⁰Áde ápǎé échǎ epun, bad bé Dyǒb bǎbe mǒ mekenag, bad ábe bǎédúbpǎ bǎsyǎǎl-le, bǎnyǎg bǎwǎmbwǎm. Nyémpǎ nyéǎbǎ áttíntǎ e ábǎn bad áyǎle nyéndúbé nkǎlǎǎ míme sǎnlǎá-'é nyé.

¹¹Abé áde mímmén mekan mésyǎǎl médíi sé á nlém-tǎ dǒǒ ákǒó boǎ sékǎnnǎd nyé. Sékǎnne bǎn áded Dyǒb ábel nyékwoǎgnǎd ákud bǎwǎm é' bǎwǎm ábǎ áhǎdǎé nyé ábele apwǎd áde ápwǎdé nyé ábǎ ábǎ bad. Sékǎnne-'e bǎn ábǎnlǎd eche ngǎne ábel boǎ mekan

mé bwâm mésyā̄l ímme nyéhedeé, adúbe áde nyédúbpe Krístæ nyékud mós. ¹²Sêkãne nén âbel boŋ dín áde awesyánê Sǎngú Yesu Krístæ áwôŋ edúbé átíntê echên, nyé-'e ámpê nyéékúd edúbé áyāl echê. Nsimé ímme áded Dyöb ne ímme Sǎngú Yesu Krístæ, mós mébêl boŋ nén âbenled.

Mod-e-ebébtéd äpě

2 Bɔɔb-ɔɔ a-baányan, sêtenle nyé tǎŋgene epe éche awesyánê Sǎngwéé, Yesu Krístæ ápeé ámpê ne aladen áde déladnêe âbé ne mós. Ncháa nyé nén meé, ²nyéewámsán apuudted á mewêmtan, ké'e nyéetédnád áte ahób áde bad béhóbêe bán Epun éche Sǎngwéé é máá ape. Kapóg bad béwêmtan bán sênhób ádén akan áde séhóbé'áá mam ímme Edæádəŋ élyógté'áá sé aá séhób, ké'e áde sékánlé'áá nyé nkalan ím bwâm ké'e bán sêntelé nyé mós á kálag-tê. Boŋ sênkêmbenlé nê. ³Nyéemwäg-se mod âbenléd nzii ké póg âdog nyé. Áyāle Epun éche Sǎngwéé ápeé éepáá kóŋne á pónde echê mpuutéde í ngíne mépeé á nkõŋsé, mod awê mós-'e adé ebébtéd anyínned. Dyöb á máá atíí aá ane mod äkê á ehyán é muú. ⁴Átyeemên kéchéé éche bad béchəŋgeé bán dyöb ké'e kéchéé éche bad bébageé edúbé, ábanê-'e eche yāl ámin echâb. Äsɔl, ádyē-'e áse kóŋne á ndáb e Dyöb, áchəŋge-'e yāl aá mós mósde Dyöb. ⁵Nyéechatán nén bán áde ímbéde ne nyé menláa nyé ímmén mekan. ⁶Nyébíí dyam áde áchəŋgeé ane mod boŋ eépéde bɔɔb. Ádê dyam áchəŋgeé mós âbel ápe á pónde echê etəŋgené. ⁷Mekan mé' ekoŋnéde mé ebébtéd mémáá abooted dé abenled. Ane awê achəŋgeé ímmén mekan abel boŋ méebenlád bɔɔb, mós äbê achós mós kóŋne á pónde echê Dyöb débenle boŋ áhide. ⁸Ene pónde-'áá mod a ebébtéd anyínnédte. Adíí mod awê Sǎngú Yesue áwū'é ne echê pemē e nsəl, abébed-te mós apen áde yāl épenné mós áde ápeé.

⁹Mod-e-ebébtéd äpě ne ngíne eche Sataŋe. Äbelé nsón mé edogké álúmed eche ngíne, ábelé' e'chemléd ne menyáké nyaa ne nyaa. ¹⁰Äbenléd-te medogké mé ebébtéd nyaa ne nyaa wêe bad ábe ádáb alonŋgé débɔɔ'é. Ádáb alonŋgé débɔɔ áyāle bémbāŋ mbále akob, âbel boŋ békud e'sooson. ¹¹Né-ɔɔ, Dyöb dēmbēl bēwōŋ mewēmtan mé mewusé mé ngíne âbel boŋ bédúbe metóm. ¹²Nén débēl bad ábe bēedúbpe mbále boŋ bétimé' bēwógé menyinge âbel mbéb, békúd nkóŋsen.

Dyöb ápwéde nyé äkud e'sooson

¹³A-baányan, nyé ábe Sǎngú Yesue ádós, sêtəŋgené sésāgnān Dyöb pónde téé áyāl echên. Sēsāgnan mós áyāle apwéde nyé bad bé Tesalonika âbé bad bé'só äkud e'sooson á ngíne e Edæádəŋ éche Ésáá âbel boŋ nyébê äbê bad ábe bésáá. Ambēl-le nyékúd e'sooson adúbe áde nyédúbpe mbále. ¹⁴Apwéde nyé äkud e'sooson mbwiined ne nkalan ím bwâm ímme sékánlé nyé. Abelé nén âbel boŋ nyémpê nyébê äsē e ehúmé éche awesyánê Sǎngú Yesu Krístæ. ¹⁵Né-ɔɔ, a-baányan, mekuu méwúu nyé äsē nyéhíde-'e ayəŋge áde sékúde, boŋ sémpe sēyóged nyé. Sēyógté'áá nyé akale áde sékánlé'áá nyé ne atele áde séténlé'áá nyé kálag. ¹⁶Awesyanê Sǎngwéé, Yesu Krístæ mwēn ne Dyöb Titēe awēd, mós awê adós syānē abēnléde ímmē nsimé âbe syānē e'wéd bé nlém á abum ábe bēmaá', äbē-'e syānē e'lyóg bé nlém älyóg nlém áyāl e mam mé bwâm. ¹⁷Äwēd nyé nlém á abum awéd-te nyé áte pónde ésyā̄l âbel ne ähób mekan mé bwâm.

Paale aá bad bé Krísto békānnad bós

3 A-baányan, tǎŋgene mekan mémpēe, nhóbe nén meé nyébê nyékānnad sé nén bán nkalan ím bwâm ímme Sǎngwéé ímbê íkanlad átíntê e bad bēmpēe íkag á'sō, bad békob-pe mós ne edúbé melemlem ngáne émbēe ne nyé. ²Nyékáanne-'e

ámpē nén bán Dyöb ásonj sé á mekáá mé bad ábe bébébé nlém ne á mekáá mé e'bébtéd é' bad, áyāle saké bad bésyāōl ábe béwóge nkalaj m bwām bédúbpe m. ³Boj Sǎngwéé abele' ngáne áhǒbé aá mǒǒbēl, áwēd nyé áte ákǒā-'e nyé ábel boj Satane éēbēlē nyé ebébtéd. ⁴Sēsumé nlém nén bán Sǎngwéé ábēl nyébēl kéchéé éche séláŋgé nyé bán nyébel, nyéēbē nyébelé-'e chǒ. ⁵Sǎngú Yesu Krístəə mwēn ábel nyésōŋten ngáne Dyöb ápédé nyé adəŋ, nyéwəsen-ne melemlem ngáne ánwəsénné.

Paale aá mod atəŋgéné nsón abel

⁶A-baányaj, sēsime nyé etúu áte á dín áde Sǎngú Yesu Krístəə, nén bán nyéēdōlē bad bé Krísto á yǎl ábe békwané mekáá áte béēhīdē-'e ayóge áde séyógté nyé. ⁷Nyé bēn nyébíí bán séē nyétəŋgéné ahāŋten. Sēnkēkwánné mekáá áte áde sébédé ne nyé. ⁸Sēnkēndyáá chǒm é mod éche séésábpéé, boj pen sēbelé'áá nsón ne ntǔ n ngíne, nkuu ne mǔte ábel boj séētāgté nyé modmod. ⁹Sēbelé'áá nén saké nén bán sēnkēnwóŋgé kunze áláa nyé nén bán nyéwōŋgen sé. Boj sēbelé'áá ábel boj kéchéé éche sébeleé ébē nēŋgáne eláŋsén éche nyémpē nyétəŋgéné ahíd. ¹⁰Áde sébédé ne nyé, séyǒgké'áá

nyé etúu asím áte nén bán, “Mod awē abáá nsón abel, béebagé mó chǒm éche ádyēē.” ¹¹Sēhǒbe nén áyāle sēwóge nén bán donje á bad bédé átín-tē echēn ábe békwané mekáá áte, béebeléé chǒmchǒm, béhāg-ke nsəl áyāl e mekan mé bad. ¹²Échēn ndín é bad sēsime bó etúu áte, séláŋge-'e bó á dín áde Sǎngú Yesu Krístəə nén bán bébwəg yǎl, bébele mǎmab nsón ákud ndyééd e epun é bín. ¹³A-baányaj, nyéékǒm' ábel mboj. ¹⁴Nzé mod abáá chǒm éche sétélé á kálag-tē wén ahíd, nyébane mó mǐd á yǎl. Nyéewó' dyam ábel ne mó ábel boj ákwāg. ¹⁵Kénē, nyéetédé mó nēe mod a ekǒyí. Boj pen nēŋgáne awen mwǎnyaj a Krísto, nyéláa mó bán átéd pónéd.

Melənten mé asóg

¹⁶Sǎngú Yesue mwēn, mó awē abage syánē nsaj, ábe nyé nsaj pónéd ésyāōl ne á menzii mésyāōl. Sēkānne-'e bán mwēn ábē ne nyé moosyáól.

¹⁷Me Paale, mmēn-éé ntelé mǎmēn melənten ne échēn ekáá. Nén dǒw áde nēŋgáne e'chem áyāl e échēn kálag ésyāōl. Nē dǒw íteleé kálag. ¹⁸Nsimé mǎme awesyánē Sǎngwéé, Yesu Krístəə, mǎbē ne nyé moosyáól.

Kálag e'só echě Paale áténlé

Timotie

Ndibned n kálag

Timotie abédé kódemod echě endúbé Krístæ. Ambíd á Esia Maino. Nyaá abédéé mmwaád a Israel, sáá-'e mod a Grikiá. Ahõñné'áá Paale ábelé-'e nsõn n Dyõb ne mó. Kálag e'só echě Paale áténlé Timotie ekoo' metõn meláán ahõb.

Dyam dé'só, ene kálag esime bad etúu áte átéd pónde ne ayóge dé metóm áde abédé á mwembé-te. Áden ayóge dénlatén mekan múme bad bé Israel béhídé'áá ne múme bad ábe béese bad bé Israel béhídé'áá. Áde ayóge abédé nén bán nkõrsé múme bad bédíí áte ndé ebébtéd, bán nzé mod ákũd-te e'soosõn atõngéné abíí mekan mé e'koñné abelé-'e mekan nẽngáne ákii donje á ndyéed ne ádyee ésebán mod awóo' mmwaád ké'e mmwaád awóo' nchóm. Enén kálag ehõbe ámpē ngáne bad bétõngéné mwembé alyóged, ngáne bétõngéné Dyõb edúbé abe, ne nyaa e abé echě bad ábe bélyógte mwembé ne ábe béwõngan á mwembé-te bétõngéné awõn. Ásóged, Paale alébe Timotie ngáne átõngéné mbæde awe Yesu Krístæ a bwám abé ne nsõn múme átõngéné abel áfintē e bad ábe bédúbpé Krístæ.

Nkabté d n kálag

Ndibned n kálag 1.1-2

Elébé tãngene mwembé ne bad ábe bélyógte mó 1.3-3.16

Timotie akudé elébé tãngene múme nsõn 4.1-6.21

Paale alómmé Timotie melenten

1 Me Paale, me-éé ntelé enén kálag. Ndíí mbapee a nlómag awě Yesu Krístæ. Ndake echě nkúde ábel mímē nsõn ehúú ne Dyõb, mó awě asoó syánē

áyāl e mbéb, ehúú-'e ne Yesu Krístæ, mó awě adé syánē e'lyóg bé nlém. ²A-Timoti, we-éé ntenlé enén kálag. Edíí nẽngáne awem mwán mwēn, adúbe áde édúbpé Krístæ. Nsimé, ngol ne nsañ múme nhúú ne Dyõb Titée awēd ne Yesu Krístæ, Sángwéé awēd mbē ne we.

Paale alébe Timotie tãngene bemeléede bé metóm

³Áde nkágé'áá á mbwóg e Masedonia menláá we meé élyóg hē á dyad dé Efesus ábel boñ weémwág weé donje á bad béyógte' ayóge áde déetãngene. ⁴Weémwág-ke-se ábē bad bébēbtē pónde ákal póle éche éese mbále ne póle éche ehõbe tãngene ábāb betaa ábe mod éehelée-se atõn. Nzé béyógte échē ndín é póle épæene mpentēn, éewõngānē bad áwõn alonggé áde álúmte bán bédúbpé Dyõb. ⁵Nzom echě enkõñ boñ nláá we meé éyógte bad ayóge áde átõngéné edíí ábel boñ bad bédõñ nhóg ne anííí. Etõngéné edõnge awõn éche ébide' á nlém múme nsáá, nlém múme mbíí dyam áde átõngéné ne áde déetãngene, mbíí-'e adúbe áde áde mbále. ⁶Donje á bad béehidēe mímēn mekan, nē ábelé bepáné nzii ahõb áde béhõbeé e'kúkú e' mekan. ⁷Ábē bad béwóo nlém áte ábē bemeléede ábe béyógte mbéndé é Dyõb boñ béesõnteneé mekan múme belãngéé bad, béesõnteneé-'e mekan múme béhõbeé bán békóo abíí.

⁸Debíí nén bán mbéndé eboó nzé bad bébenlad chõ ngáne éhædnad-té. ⁹Debíí'e nén bán Dyõb déebeleé mbéndé áyāle bad ábe bébele' ngáne áhædeé. Boñ Dyõb ábelé mbéndé áyāle bad ábe béehidē mbéndé ne bad ábe béebeleé' ngáne áhædeé. Abelé mbéndé áyāle bad ábe béewóo Edæðdõñ é Dyõb áte, ne bad ábe bébele mbéb. Bébélé mbéndé áyāle bad ábe béewóo mbwóg n Dyõb áte, ne ábe béhõbe Dyõb mekan mé mbéb áyāl. Dyõb ábelé mbéndé áyāle

bad ábe béwúe' ábab besáa ne benyaá, ne bad ábe béwúe' bad bémpēe. ¹⁰ Bébélé mbéndé áyāle bad ábe békábe mesón, baachóm ábe bénaḡnad baachóm bémpēe, bad ábe békóbe bad boḡ bésóm b́ nēe betāḡ, bad ábe békale metóm, bad ábe bémwāḡ melē mé metóm á pónde e nkáásé ne bad ábe bébele' kéchéé éche éesē nchoo ne ngáne ayáḡe á bwām áhóbēé. ¹¹ Ádē ayáḡe áde nchoo ne nkalaḡ ḿ bwām ḿme Dyöb ábágé me ákale bad. Ḿmē nkalaḡ ḿ bwām ńhúú ne Dyöb dé ehúmé áde bad békeneé.

Nságnen áyāle ngol e Dyöb

¹² Nságnan Yesu Krístæ, Sáḡgwéé awêd, ḿ abage me ngíne ábel ḿmēm nsón. Nságnan ḿ áyāle anyín áde ányíné aá mēbēl ḿ nyaa eche etāḡgné, ápwēd-te me ábele ḿ. ¹³ Ambel nē, kénéé edíí bán ngen e'só nhóbé'áa ḿ mam mé mbéb áyāl, ntagté bad ábe bédúbpe ḿ, ḿbenlād-te e'yale bé mbéb áyāl echē. Boḡ Yesu Krístæ anwóg me ngol áyāle menkēmpaá adúbe awóḡ, menkēmbíí-'aá chóm éche mbelēé. ¹⁴ Sáḡgwéé ambē me ḿmē nsimé ḿme méesē ahāḡten, ábēl ndúbé Krístæ, ábēl-'e aá nílúmed bad bémpēe edāḡge áyāle dedé nhóg ne Yesu Krístæ. ¹⁵ Yesu Krístæ ampē a nkōḡsé āsoḡ bebel bé mbéb. Mmēn-ne mbédé mod awē atóm-tánnáa mbéb abel tómaa moosyāól. Enén póle edé mbále detāḡgné-'e ch́ akon dé adúbe. ¹⁶ Boḡ Dyöb dénwōḡ me ngol áyāle ahedé'áa aá Yesu Krístæ álúmed aá ḿmē nwesen méewóo'é asóg áyāl e me awē ntómtánnáa mbéb abel tómaa moosyāól. Nén dēmbenléd nēḡḡáne elāḡsén wēe bad ábe bédúbē, békūd-te alonḡé áde déemaá'. ¹⁷ Ehúmé ne edúbé bébē ne Dyöb á ngíndé ne á ngíndé. Ḿ adé kāḡ echē edé á ngíndé ne á ngíndé. Ḿ-'aá adé ane awē bad béenyinnēē díd awē eewāḡ-ke. Mwēmpen-eé áde Dyöb. Ébē nē.

¹⁸ Á awem mwān Timoti, mekan ḿme nílāḡḡé we meé ébel, médíí mekan ḿme Dyöb dénlāā'é bad aá béhōb bán mébenléd áyāl echōḡ. Ábē e'yale e'wēd we áte. Abenled áde ébenladte ayáḡe á mbále e'bel we ebē nēḡḡáne mod awē awane nzum bwām. ¹⁹ Ényín-ne nén wēe ḿochōḡnēdē ne adúbe áde édúbpe Krístæ, ébele-'e mekan bwām ngáne nlem nílāḡḡé we. Doḡge á bad bébeleé ngáne ḿmab nlem nílāḡḡé b́. Nén ákós béchénné ádab adúbe béebíí'é wēe bék-aké. ²⁰ Átíntē e bad ábe ńhóbēé nē, nhóg adé bán Himenose, anííí-'e bán Alesandaa. Ábēn bad ntēdté b́ á mekáá ḿme Satane ábel boḡ bébii nén bán éeboo'é áhób Dyöb mekan mé mbéb á yāl.

Elébé tāḡgene ábe Dyöb edúbé

2 Dyam dé'só, nwéde we aláa nén meé nyékānnad moosyāól. Nyékānnad bad bémpēe. Nyékānne nén bán Dyöb álóme nyé bwēm ábe nyétógnéne, nyéságnan-ne ḿ áyāle mboḡ ḿme ábenlédé nyé ne bad bésyāól. ² Nyékānnad kōḡ é bad ne bad bésyāól ábe bédé á nkamlen. Nén débēl alonḡé áde syānē débē nsaḡ ésebán mehób méde, débélé ngáne Dyöb áhedeé, débagé-'e ḿ edúbé á menzii mésyāól. ³ Ákānned bad ábóó. Nén áwóḡte Dyöb áde ásoó syānē menyinḡe. ⁴ Dyöb áhede aá moosyāól ákud e'soósoḡ bésōḡten-ne mbále echē Eyale é Dyöb ékaleé. ⁵ Ébyééné nén bán Dyöb áhóg dēmpen d́o adé. Mod nhóg mwēmpen-naá adé awē apæne Dyöb ne baányoḡ á nchemten. Ane mod adíí Yesu Krístæ. ⁶ Ambē áde alonḡé áwē á nló ḿ moosyāól. Ene kwéed echē awédé a nló ḿ moosyāól enlúmed á pónde echē etāḡgnéne nén bán Dyöb áhede aá moosyāól ákud e'soósoḡ. ⁷ Áyāle nén d́o ákós boḡ Krístæ álómē me nēe mbapæe a nlómag áke dé akal ḿmē nkalaḡ tāḡgene adúbe á Krísto ne mbále, wēe bad ábe

béesě bad bé Israel. Dyam áde nhóbeé áde mbále. Meékālē metóm.

⁸Né-ǝ hǝm ké áhéé adé bad bé Krísto béaladnéé, nhede nén meé baachóm ábe bébágé échab yǎl ábele Dyöb bényene mekáá ámín bébage mekáne. Ábē bad béētāngeneé melingá ahé á nlém káa béētāngeneé bad abé ábe bésenle'. ⁹Nhede-'e ámpē nén meé bebaád béhāg mesañ mímé bad bényinnē nén bán métāngéné. Mmāb mesañ métāngéné bǝ yǎl akúten bwām ésebān métēde baachóm nlém á abum. Béenabpé esid é nló nyaa echě etómé áte, béehāg bwēm é' gól, béewāā' nsāñ míme bébénlé bán bé meláá mé etógnén, béehāg-ke mbóté éche étómténé nkun abé. ¹⁰Boñ pen mímāb mbeltéd m bwām ílúmed nén bán bédii bebaád ábe bébenle Dyöb. ¹¹Mmwaád atāngéné ádyē piíb, ásūdēd yǎl boñ áwōglān ngáne baachóm béyāgté. ¹²Meehóbeé nén meé mmwaád awóó kunze áyáged káa ákamlen baachóm. Mmwaád atāngéné ádyē piíb. ¹³Nhóbé nén áyāle Dyöb dénsēbē Adame ahəg boñ áhəgé' Ife. ¹⁴Ébyééné-'e nén bán mmwaád mǝw Satane ándogké boñ abóó mbéndé, saké Adame. Né-ǝ mmwaád mǝ ambóó mbéndé. ¹⁵Boñ Dyöb désōñ alongé dé mmwaád á pónde e achád nzé adíi asumé nlém wéé Krístə alúmté-'e edānge ne bad bémpēe, eewóo-'e atón dé mbéb ké ahóg áyāl.

Paale atēnlé Timotie tāngene belyáged bé mwembé

3 Nzé mod ahede aá mǝbē nlyáged a mwembé, né apwedé kase e nsón. Enén póle edé mbále. ²Bǝǝb-pǝǝ, mod awe alyágte mwembé, atāngéné abé mod awě bad béehǝbēē mekan mé mbéb á yǎl, atāngéné-'e dásǝ mmwaád nhóg awōñ.⁸ Abé mod awě akóbe yǎl, abé mod awě

adole dyam áte bwām, abé mod awě adělté yǎl áte, abé mod awě akobe beken, abé-'e mod awě abíe bad ayáged. ³Eebág mod awě abagé yǎl á amwé á mím, káa mod awě apēene epuutéđ. Boñ abé mod awě apwiítédé, ábē-'e mod awě eésenlé'. Eebág mod awě atómténé mǝné adəñ. ⁴Atāngéné abé mod awě achóngé eche ndáb bwām, ábōngē-'e ábe bán nyaa echě béwógnéé mǝ bébágé-'e mǝ edúbé á menzii mésyāál. ⁵Nhóbe nē áyāle nzé mod eéhele eche ndáb akamlen, chán-nǝ áhenlé mwembé í Dyöb akamlen? ⁶Eetāngeneé se abé mod awě adúbpé Krístə ekǝlé ekǝlé. Ésebē nē, né ábē kúmbe, chǝ ébēl ákwe, ákūd-te nkógšen melelem ngáne Satane ánkweé boñ ákūd-te nkógšen. ⁷Ábád ámpē, ane mod atāngéné abé mod awě kǝñne bad ábe béesě á mwembé bébageé edúbé. Nén débēl éekudté akwágké éehūn-naá melám míme Satane áhíínédé mǝ.

⁸Bad ábe béwōngan ábel nsón á mwembé, ébē melelem nēe bǝ. Bétāngéné abé á bwām awōñ, bēbē-'e bad ábe béhóbe dyam ne nlém nhóg. Béetāngeneé bad ábe ábē bébágé yǎl á ámwé á mím, káa bad ábe bédé metəg áyāle mǝné. ⁹Bétāngéné béhíd mbále echě Dyöb ábeleé boñ bad bēbíí tāngene mewēmtēn míme áhedeé aá béwōñ ne abé áde áhedeé aá béwōñ. Bétāngéné bēbel nē ne nlém míme mbíí chǝm éche étāngéné. ¹⁰Belyáged bédēhǝb bán bēpwede bad ábe béwōngan á mwembé-te, bétāngéné bad ábe béhedeé apwed asebe dé asimen. Nzé bényíne nén bán mod awě bésímnē eewóo-'e awusé ké ahóg á yǎl nē ane mod akwōgnédé ábel mímē nsón. ¹¹Kǝñne ábāb bebaád bétāngéné abé á bwām awōñ. Béebāg bebaád ábe béhóbe bad ámbíd, bēbē bebaád ábe békóbe yǎl,

⁸3:2 Atāngéné-'e dásǝ mmwaád nhóg awōñ káa atāngéné dásǝ mwaád awōñ ngen póg ne ngen ésyāál káa mod atāngéné dásǝ mwaád mwēmpen anarjed.

bébé-'e bebaád ábe bad béhele-se bésūm nlém á yāl ne kéchéé éche bébeléé. ¹²Mod awě awōᅇgan ábel nsón á mwembé atōᅇgéné dásō mmwaád nhóg awōᅇ. Atōᅇgéné abé mod awě abōᅇge ábe bān ne bad bémpēe ábe bédé áwe ndáb bwām. ¹³Nhóbe nē áyāle nzé bad ábe béwōᅇgan ábel nsón á mwembé bébele nsón bwām, bad bébe bō edúbé. Nén débēl béwōᅇ nlém áhōb tōᅇgene adúbe áde béwóó ne Yesu Krīstā.

Dyam dé e'koᅇné áde dēntīm abyēn

¹⁴Á Timoti, kénéé édíf bān nwóó nlém ápe áwōᅇ mwāmpīn pón dé, ndī ntenle we enén kálag. ¹⁵Ntenle we mímén mekan mīme étōᅇgéné abel ábel nén ké meélyōge aᅇe, ehele ebíí nyaa e abé echē bad bé Dyōb bétōᅇgéné awáale. Bad bé Dyōb bōó bédé mwembé ní Dyōb, Dyōb ádé-'e á alongé. Mímé mwembé mōó ndé nēᅇgāne akon ne nsāaned mīme nchōᅇgé mbāle Eyale é Dyōb bwām. Áhed dō-'aá ene mbāle ébwōᅇgnédé. ¹⁶Dyōb ábélé syāá debíí nén bān mímé nkalaᅇ ndé etōᅇgnén bwāmbwam. Ndé nén bān: Krīstā ampē, abé-'e moonyoᅇ, Edāóᅇᅇ éche Éśáá énlūmēd sé nén bān adíi Mwān a Dyōb, áᅇgel-le ényīn mō. Bēnkalé bad bé nkōᅇsé bésyāā, bēndúbē-'e mō. Dyōb dēmpuúid mō ákē-'e ádyōb ne ehúmé ésyāā.

Paale alébé Timotie tōᅇgene bemeléde bé metóm

4 Edāóᅇᅇ éche Éśáá énhōb bwām nén aá, mímén mesú doᅇge á bad bētedé adúbe á mbāle ádāb, bédúbpē bad ábe bēyōᅇge ayōge dé metóm. Adén ayōge dōó e'dāóᅇᅇ bé mbéb é'hedéé aá bédúbe. ²Ábén bad bébele' byānán békale mbāle boᅇ metóm mōó békaleé. Nzé bēyōᅇge chōm éche éetōᅇgene bēlūmte nén bān béebíí'é nhōᅇlén átīntē chōm

éche étōᅇgéné ne éche éetōᅇgene. ³Ábén bemeléde bé metóm, bēyōᅇge bad bān bēewōᅇné, bān bad bēédyāg-ke doᅇge dé medyé. Dyōb dēnhōᅇ mímé medyé ábel nén bad bēdyāg mō. Bad ábe bēbíf nkalaᅇ mī bwām, bédúbpē mō, bésāgananne Dyōb áyāle mímé medyé. ⁴Ábē bemeléde bēétōᅇgenéé, áyāle kéchéé éche Dyōb áhōᅇ ébōó. Nzōm ké pōᅇ eésāá ábāᅇ doᅇge dé medyé. Né-ōó, désāgnen Dyōb akud áde dékudéé ábén bwēm. ⁵Mod eékē ndyééd, áyāle Eyale é Dyōb ne mekáne bébele chō éboᅇ adyé.

Paale alāᅇgé Timotie ngāne átōᅇgéné mbōlede a bwām awe Krīstā abé

⁶Nzé eyōᅇge bad ábe bédúbpē Yesue mímén mekan né wēbē mbōlede a bwām awe Yesu Krīstā. Wēwēdnēd-te áte á edāóᅇᅇ-tē áyāle e nkalaᅇ mīme édúbpē ne áyāle ayōge dé eyale é Dyōb áde éhídeé ámbid. ⁷Weewóó dyam dé abelen ne pōle éche élūmte bān bad bēédúbpēé Dyōb, ne e'yōkél é' pōle. Boᅇ pen éyōᅇge' pón dé té ábel ngāne Dyōb áhedéé aá ébel. ⁸Édé etōᅇgnén mod áyōᅇge yāl e nkōᅇsé, áwéd chō áte. Boᅇ étōᅇmtené etōᅇgnén abé nzé mod awédé yāl áte ábel ngāne Dyōb áhedéé áyāle e chōm ésyāā. Débel ngāne Dyōb áhedéé áyāle, Dyōb áhōbē aá mōóᅇ syāne alongé áde déemaá', bōóᅇ ne á pón dé echē ehúe'. ⁹Adén dyam áde nōbē nén áde mbāle. Nyētōᅇgéné dō adúbe. ¹⁰Né-ōó, nén dōó ákās boᅇ dényōdē, déwanté-'e yāl áte áyāle de-lyōᅇge nlém ne Dyōb áde áde á alongé. Mō abage baasyāā e'soósoᅇ, bwāmbwam bad ábe bédúbpē mō.

¹¹Nyín nén wēé mōlāᅇᅇ bad ábe bédúbpē mímén mekan, wēé mōyōᅇge-'e bō mō. ¹²Weémwāᅇ-se modmod anyín we nkōᅇtéd áyāle édíf kōdemod. Boᅇ pen lūmed bad ábe bédúbpē abé a bwām ábel boᅇ bōmpē bébel melemlēm. Nyaa echē éhōbēé dyam, abé áde éwóó, nyaa echē édōó bad, nyaa éche édúbpē Dyōb

ne abel áde wéebeléé mekan mé mbinde ábê nées elánsén wée bad ábe bédúbpé. ¹³Ényín nén wée móláa' Eyale é Dyöb nzé bad béléádné á mwembé-te. Élángo b́ chöm éche échê Eyale é Dyöb éhóbeé, éyógte-'e b́ kááj né mpedé. ¹⁴Weétedté nsón míme Dyöb ábágé we nées nde, áláa bad mekan míme Dyöb dénhóbpé áá éláa b́ á póndé eche belyáged bé mwembé bémbänné we mekáá á nló. ¹⁵Belé mímén mekan ne nlém nhóg ábel boŋ baásyáál bényín nén bán ebele ḿ bwám, ekeene-'e ḿ á'só. ¹⁶Étõŋ yál acháá bwám ne kéchéé éche éyógteé bad. Keené' nê á'só, ábel boŋ Dyöb áson we alongé, áson-'e alongé á bad ábe éyógteé.

Paale alángo Timotie ngáne átóŋgéné donge á bad acháá á mwembé-te

5 Weekánné mod a mbáá áte. Cháá ḿ melemlem ngáne ehele-se echáá sóo mwën. Cháá bad ábe béepede we ḱd nées baányon bé baachóm. ²Cháá bebaád bémbáá nêŋgáne éheleé-se echáá nyoo mwën. Écháá-'e ngóndéere nées baányon bé bebaád. Weewóŋné b́ mekan mé mesón á mewëmten.

³Bekúd ábe béewoo bad ábe bënëne b́ éwõŋgan b́. ⁴Boŋ nzé nkúd achyáá bán káa bán ábe ábê bán, bétóŋgéné ḿ atógen. Nén ádé dyam dé'só áde bad ábe bébele ngáne Dyöb áhedéé bétóŋgéné abel. Ábáb benyáá ne besáá bëntógen b́, b́mpē bétóŋgéné b́ atógen. Nén áwógte Dyöb menyinje. ⁵Nkúd awé adé mwëmpen boŋ eewoo mod awé awõŋgan ḿ, wée Dyöb dëmpen d́ó ályógeé nlém. Ábê ákánne', áhedne-'e ḿ nwõŋgen nkúu ne ḿte. ⁶Boŋ nkúd awé asólté yál á mekan mé nkõŋsé, awédé á edáádõŋ, kénéé ádíí á alongé. ⁷Láá bad bé mwembé mímén mekan ábel boŋ mod eehóbé b́ mekan mé mbéb á yál. ⁸Nzé mod a Křıto eétógné bad bé túmbé ábē, bwámbwam áde abum á ndáb, né álumte nén áá ḿó-dúbpeé Křıstæ. Ene ndín e mod míme

mbeltéd ńlumte nén bán adíí mod awé abelé mbéb tómaa mod awé eedúbpe Křıstæ.

⁹Nkúd awé éhele-se etõŋ wée átóŋgéné nwõŋgen akud, adíí nkúd awé atómé móom mé mwē ntóób. Atóŋgéné abé-'e nkúd awé a nwõŋ nchóm nhóg mwëmpen. ¹⁰Ane nkúd átóŋgéné abé mmwaád awé bad bényíné bán míme mbeltéd ḿbóó. Atóŋgéné abé mmwaád awé apeéné bán ámin bwám, abé mmwaád awé akobe beken awe ndáb bwám, abé mmwaád awé asudte yál, ábenlé bad bé Dyöb nyaa eché áwóbpé'áá b́ mekuu. Atóŋgéné mmwaád abé awé awóŋgéné bad ábe bémbē á ndutul-té, ábē-'e eche yál ábel mekan mé bwám.

¹¹Boŋ weetóó bekúd ábe bédé etum nêŋgáne bekúd ábe békud nwõŋgen. Weetóó b́ áyále nzé béwóó esíí áwõŋ bechóm ámpē béebeléé Křıstæ ngáne éhednadté. ¹²Nzé béwóó-'e bechóm bémpeé né békwógnédé ákud nkógsen, áyále béelõnté akag áde bēnhēē nén bán bébelé Křıstæ. ¹³Saá-kaá nê dëmpen, béwóó abé áde béebeléé chóm, béhyóme ndáb ne ndáb. Ámin enē bēhóbe bad ámbíd, bēhāg nsal áyál e mekan mé bad, bēhóbe-'e mekan míme bēnkēntóŋgéné ahób. ¹⁴Né-çó, ndáó meé e-tum bé bekúd béwõŋ bechóm, béchyáa bán, bēbõŋge-'e échāb ndáb. Nén dēbēl béebeléé mekan míme bad ábe békóó syānē bēhóbeē syānē mekan mé mbéb á yál. ¹⁵Nhóbe nén áyále ábēn bekúd donge bēbóótédé mekan abel míme Satane áhedéé áá bébel. ¹⁶Mmwaád ké ahéé awé adúbpe Křıstæ awé awóó bekúd áwē abum á ndáb, atóŋgéné b́ atógen, saké nén bán ápēmted mwembé míme nted. Nén dēbē mwembé etál ábóo bekúd ábe béewoo bad ábe bēbõŋge b́.

¹⁷Mwembé míme bad bémbáá ábe bélyógte b́ bwám edúbé ne nsábe, bwámbwam ábē belyáged ábe bébele nsón mé akal ne áyóged Eyale é Dyöb. ¹⁸Édé

nê áyāle éténlédé á kálag e Dyöb nén bán, “Weetádé nyag nsəl eche esəlte ngun.” Éténlédé ámpē nén bán, “Bebel bé nsón bétāngéné mímab nsábe akúd.”¹⁹ Weedúbpé mekan míme bad béhóbeé belyáged bé mwembé áyāl, éetóméé né mbóŋ ébe káa éláán étyéémé nén bán nê ádé mbále.²⁰ Nzé mod ámbáá a mwembé abelé mbéb, káné mój áte á’sō é’ mwembé ábel boŋ bad bémbáá bémpeé bébāŋ mbéb abel.²¹ Nláŋge we á’sō é Dyöb ne Yesu Krístæ ne á’sō é ángel éche épwédndé mæé ébel chöm eche étāngéné abel, ésebán ekwognad modmod. Weétimē-’ε modmod ambíd.²² Weewámsán mod mekáá abán á yāl áwóged mój mod a mbáá a mwembé. Nzé ebelé nê boŋ ane mod atímé mbéb abel, ne wémpē ebelé mbéb. Mmōŋ weébēlē mekan mé mbinde.²³ Weemwág mendíb mwēmpen ámpē. Mwág mwā mím ábel nén abum áde ákwaglan we áte pónde ésyāāl ámaa.

²⁴ Donje á bad bébele mbéb á nhéné míme moosyāāl ábíí, békāād-te bój. Ábííí-’ε bébele mbéb á mesōom-tē míme bad béebíí’é káōŋ né béhédé áte.²⁵ Melelem nê dōo donje á bad bébeleé mboŋ míme mbyééné ne moosyāāl. Bémpee-’ε bébele mboŋ a mesōom-tē míme bad béebíí’é káōŋ né béhédé áte.

6 Bad ábe bédé betāŋ bésyāāl bétāngéné bébage bad ábe bédíí ásē echāb edúbé ábel boŋ modmod eehóbé Dyöb mekan mé mbéb áyāl, eehóbé-’ε ayóge ádēd mam mé mbéb áyāl.² Betāŋ ábe bédé ásē e bad ábe bédúbpé Krístæ béewēmtān bán ngáne ábab besáá bédíí bad ábe bédúbpé, béetāngeneé bój edúbé abe. Bétāngéné bój abele tómaa ngáne béhélé’áá-se bébēlē bad ábe bédúbpé Krístæ. Bétāngéné abel nê áyāle ábab besáá ábe bébenléé bédíí bad ábe bédúbpé Krístæ bébē-’ε bad ábe ábāb bembalede bédáá-’ε.

Paale ahóbe tāngene ayóge dé metóm ne nhōn míme ntāngéné

Éyógte bad mímén mekan éwēd-te bój nlém á abum áhíd mój.³ Donje á bad bédé ábe báyógte’ ayóge áde déetāngene. Ádab ayóge déesaá melelem ne ayóge áde awed Sāŋgú Yesu Krístæ áde ayógte bad ábel ngáne Dyöb áhedeé.⁴ Ábē bad bélóné ne kúmbe, béebíí-’aá dyamdyam. Nyaa eché ábē bad bédáá mpenten mé e’yale ne nselag edíí bój néé nkole. Nén ápæene kónjí átínté echāb, ápæené mehób átínté echāb, bad béhōbē-’ε baáb mehób mé mbéb áyāl, bēwōŋnē nhóg ne aníníí mewēmtan mé mbéb.⁵ Nén ábele-’ε bépentan pónde té nyaa eché béeheléé-se bébíí chöm éche étāngéné. Béeheléé-se bésōŋtén chöm éche éde mbále ne éche éesē mbále. Bēwēmtan bán nzé bébenle Dyöb, né bébē nhōn.⁶ Boŋ mod ábē menyiŋge bwāmbwam nzé abele’ ngáne Dyöb áhedeé nzé atéde-’ε áá kéchéé éche mójwóó ékwógnédé mój.⁷ Depedé á nkōŋsé, déepæeneé chōm-chōm, nzé dewédé-’ε, déeswéénné chōm-chōm.⁸ Né-’ō, nzé dewóó ndyééd eche dédyāgkē ne chōm éche déhāgkē á yāl, né nê ákwógnédé syānē.⁹ Boŋ bad ábe béhede nhōn asud, bébelé béhún á mekægsen-tē, bébē ngáne bad ábe bék-wédé melám. Bébelé béhedé mekan abel híin míme méeeboo ne mekan híin míme méeeboŋne bój. Nén ábele bétage bwāmbwam.¹⁰ Mod ké ahéé awé awóó nlém áte bwāmbwam ábud mōné awóŋ, abelé ábelé’ e’bébtéd é’ mekan ákud mímé mōné. Nê ábélé donje á bad bétédte á-dúbe Krístæ, békúdé-’ε ndutul híin á nlém tē.

Paale abagé Timotie elébé

¹¹ Boŋ we, á-Timoti, mod a Dyöb, bāŋ ábē e’bébtéd é’ mekan. Nané mekan ám-bíd míme métāngéné á’sō é’ Dyöb, edāŋ bad, éwesān pónde ésyāāl, épwiited-te.

¹² Wéd yäl áte ébê ésum nlém wée Dy-
öb ébenle-'e mós. Alongé áde déemaá' áde
Dyöb ábágé we, wéd dós achə̀ned. Dyöb
dembé we áde alongé áde wénhōbpē á'sō
é' bad híin wée módūbpē Krístə. ¹³ Á'-
sō é' Dyöb, mós awé abage bwēm ésyāəl
alongé, ne á'sō ábe Yesu Krístə, mós awé
ankal mbále á'sō wée Pontus Paylede,
nlənge we nén mēé, ¹⁴ ébele chōm ésyāəl
ngáne Dyöb áhōbé aá ébel, káəngne pōndé
eche awed Səngwéé, Yesu Krístə ápēé.
¹⁵ Āpē á epun éche Dyöb Titéé átífidé
aá ápe, Dyöb ane awé ábē bad bəbageé
mekenag. Mwěmpen-naá adé Nkamlene
a mbáá a nkōngsé ísyāəl. Mós adé Kəng e
kəng ésyāəl abé-'e Səngwéé a besəngwéé
bésyāəl. ¹⁶ Mwěmpen-éé awóó ngíne ábē
á alongé á ngíndé ne á ngíndé, adé-'e
á e'nyínen bé ekíde ábe é'pene bwāmb-
wam nyaa echē modmod éheléé-se ápē
benben. Mós adé ane awé modmod éēny-
inēē mbēd, modmod éhēlēē-'e-se anyín
mós. Edúbé ébē ne mós, ábē-'e á nkamlen
á ngíndé ne á ngíndé. Ébē nē.

¹⁷ Síim bad ábe bédé nhon etúu áte
nén wée béekumé ekáá á təl, béesumé-
'e nlém áyəl e ímmāb nhon, bwēm

ábe é'maa', boŋ bésun ímmāb nlém
wée Dyöb. Mós adé ane awé abage
syánē chōm é'syāəl éche détógnéné ábel
boŋ débē menyíngge. ¹⁸ Láá bós wée
bébele mboŋ áwōnggen bad, ngáne bad
ábe bébúdé mənē awōŋ bəbággē nhon,
mekan mé bwām ímme bébeleé ímbē ím-
māb nhon, bəwōŋ-'e nlém áwōnggen bad
ne kéchéé éche Dyöb ábágé bós. ¹⁹ Nzé
bad bébele nén ébē nēngáne békōngé
ímmāb nhon ádyōb. Nén débē nēngáne
nsáaned ímme ísúmnédé bwām ábel boŋ
ísōgten mekan ímme méhúe' á'sō ábel
békud alongé dēn áde ákōnté alongé abé.

²⁰ A-Timoti, nsón ímme Dyöb ábágé we
tōŋ mós achə̀ə. Weewóó pōndé ne mehōb
ímme bad bēhōbēé ímme méewōngān ábe
Dyöb edúbé, ne mehōb ímme doŋge á
bad bēhōbēé bán chōm ehōg édé mbále,
bad bəmpēe-'e bēhōbē bán chōm émpēe
chōw édé mbále. Boŋ bós moosyāəl bébele
awusé nzé bēhōbe bán, "Me-éé ndé mod
awe abíi." ²¹ Doŋge á bad ábe bəwēm-
tan bán bēbíi mam ímme médé, boŋ bēn
béekoó'é adúbe áde Dyöb á mbále ahíd.

Nsimé í Dyöb ímbē ne nyé moosyāəl.

*Kálag eche elónténé
ébe echě Paale áténlé*

Timotie

Ndibned n kálag

Kálag eche Paale áténlé Timotie eche elónténé ébe éhóbe bwâmbwam têngene elébé éche ábageé Timotie née mod awě búmō bébele nsōn n Dyōb ne awě awōŋgan mō. Dyam áde Paale ákóó ahóbb awēd-te ádíi nwesen. Alébe Timotie awéde-’ε mō nlém á abum aá ábē ábenle’ Yesu Krístæ ne nlém nhóg. Paale akoo Timotie etúu asím áte aá átéd pón-dé ne mpenten mé eyókél mme méewōŋ-gān bad boŋ nítimé mpuutád bad. Ámin e mmmén mésyōāl Paale akamtan Timotie áyāl e ádē alonǵé, mō Paale nyaa eche adúbpe Krístæ, awesen áde áwesanné, edonǵe éche álúmté wée bad ne metake mme ákudeé akal áde ákaleé Eyale é Dyōb.

Nkabtéđ n kálag

Ndibned n kálag 1.1-2

Mekenag ne elébé 1.3-2.13

Elébé ne asím dé etúu áte 2.14-4.5

Paale ahóbbé têngene eche nyaa 4.6-18

Nsogten 4.19-22

Paale alómmé Timotie melenten

1 Me Paale, mbapee a nlomag awě Yesu Krístæ me-éé ntelé enén kálag. Dyōb áhede aá níkal nkalaŋ têngene alonǵé áde áhóbbé aá dekuđé abé áde dédíi nhóg ne Yesu Krístæ.

²A-Timoti, we-éé nítenleé enén kálag. Edíi awem mwān a nlém. Nsimé, e’boŋ bé nlém ne nsaŋ mme níhúú ne Dyōb Titée ne Yesu Krístæ awesyānē Sāŋgwéé, mbē ne nyé.

Paale aságnéné Dyōb, awéde-’ε Timotie nlém á abum

³Nságnan Dyōb áde mbenleé ne nlém nhóg melemlem ngáne ábēm betaa bébenlé’áá mō. Nságnan mō pón-dé té áyāl echōŋ nzé nkānne’, nkuu ne múte. ⁴Nzé nkāmténé ngáne wensudénné boŋ échii, mbelé níđōŋ we anyín bwāmbwam, ábel boŋ nílon ne menyinǵe. ⁵Nkam-tan nén meé ekoó Yesu Krístæ adúbe, mme melemlem mé adúbe mō nyóo ambáá, Lōise, ne nyóo, Yunise, bōmpē bēnwōŋgē. Bōb-pōs, mbíi meé ádē adúbe dō wēmpē éwóó. ⁶Enén nzōm chó ekáó boŋ níkamtán we nén meé nde echě Dyōb dēmbéé we áde mémānnē we mekáá á nló, ébē ébenlad chó. ⁷Dyōb déebeleé aá syānē déwōŋ mbwóg áte ábele mō. Boŋ pen échē Edéáđōŋ ébage syānē ngíne ábele mō, ébele delúmtē bad edonǵe, ébele-’ε dechōŋge échesyānē yāl.

⁸Né-ōs, weewógé e’sōn álāa bad têngene awesyānē Sāŋgwéé, Yesu Krístæ. Weewógé-’ε e’sōn áyāl echēm kénéé nídíi mod a mbwōg áyāl echě Krístæ. Boŋ pen ne ngíne echě Dyōb ábágé we, kwentén ákud metake ne me akal áde dékaleé nkalaŋ m bwām. ⁹Dyōb dōo ásóó syānē, achélé-’ε syānē ábē ábē bad. Abelé nén saké áyāle dyam áde débéle boŋ áyāle mme ntíi mēn mme ámbenle nkōŋsé níđēhóbb bān mbootad. Abage syānē mme nsimé alóm áde alómé Yesu Krístæ á nkōŋsé áyāl e syānē. ¹⁰Bōb-pe, Dyōb álúmté syānē nsimé ape adé Yesu Krístæ, Nsoode awēd ápédé. Abódté ngíne e kwéed, abēnlédé-’ε nkalaŋ m bwām álúmed syānē alonǵé áde déemaá’.

¹¹Dyōb ápwéde me nēŋgáne mbapee a nlomag ne meléede ákal mme nkalaŋ m bwām. ¹²Enén nzōm chó’áá ekáó boŋ níkuđé mmmén metake. Boŋ meewógéé akwágké ké ahóg áyāle mbíi ane awě ní-súmé nlém áyāl. Mbíi-’ε nén meé ákóó

chõm éche ábágé áwêm mekáá kóõhne á epun é nkáásé. ¹³ Ayáge áde átõngéné áde ñ'yágté we, ékoŋ dõ acháá. Ábê nêngáne elãnsén éche étõngéné ahíd. É-dúbe Yesu Krístæ, édõŋ-'e bad bémpêe abé áde édíí mod nhõg ne Yesu Krístæ. ¹⁴ Edáádõŋ éche Ésåá édé syánē áte, chõw éwõŋgan we ábel boŋ nkalaŋ ím bwâm íme Dyõb ábágé áwõŋ mekáá écháá mõ bwâm.

¹⁵ Ebíí weé bad bé Krísto bésyãl bém-bãŋ me á yãl áde ímbédé á mbwõg e Esia. Faygeduse bõ Hemogenes bõmpê bémbê átínté e bad ábe bémãŋ me á yãl. ¹⁶ Nkãñne' nén meé Dyõb álúmed ndáb echê Onesiforuse ábê e'boŋ bé nlém áyãle awédé'áá me nlém á abum pónde té. Enkênkwágénné me aá ndé á mbwõg. ¹⁷ Áde ápedé á Roma pœén, ambootéd me ahed kóõŋ anyín-ne me. ¹⁸ Nkãñne meé Dyõb álúmed mõ ábê e'boŋ bé nlém á Epun é nkáásé. Mmõŋ ebíí-'e bwâm nwõŋgen íme ábágé'áá me á dyad dé Efesus.

Paale aá Timotie atõngéné abé sãnze e bwâm eche Yesu Krístæ

2 Bõõp-õõ á awem mwãñ Timoti, nsimé íme Yesu Krístæ ábágé we, ímbê ñwede we áte. ² Mekan íme wén-wõgkê nêe ñ'yágté ekud é bad tãŋgene Krístæ, wêmpê yágéd bad mõ ábe bédé bad ábe bõmpê béhele béyágéd bad bém-pêe. Bébé bad ábe béyãgéd-te bõ. ³ Wêmpê ékwenten ákud metake, ébê ngáne sãnze eche Yesu Krístæ. ⁴ Sãnze echê edé á nsõñ, ebelé éhédé aá mõwõged awê mod ambáá menyĩŋge, né-õõ eesõléé mekan áte íme bad ábe béesê sãnze bébelé. ⁵ Nyaa empée eche éhele ébêlê Krístæ edé nêngáne mod awê anyãgte mehélé ne bad bémpêe. Ééhêlêe-se ákud nsábe éetóméé né ahídé mbéndé éche bétííde ányãged mehélé. ⁶ Mbelé-nzag awê abelé ntũ mõ atõngéné mod a e'só abé ákud mbote. ⁷ Dõl mekan áte íme

ñhõbé áyãle Sáŋgwéé ábêl esõŋtén mõ mésyãl.

⁸ Kamtén nén weé Yesu Krístæ ambíd á mbyaa íme Dabide, Dyõb dêmpuú-d-te mõ áde awédé. Mmén nkalaŋ ím bwâm mõw ñkanléé bad. ⁹ Akal áde ñkaleé ímmén nkalaŋ ím bwâm dõw ákóó boŋ ñkudé metake kóõŋ béhãg-ke me á mehaŋ nêngáne mod awe abóó mbéndé. Boŋ modmod ééhêlêe-se ahé Eyale é Dyõb bengõbéngõbê. ¹⁰ Né-õõ, nwêséné metake íme ñkudé ábel bad ábe Dyõb ápwédé, bõmpê békud e'soosõŋ ábe Yesu Krístæ ábeé bõ, bébé-'e áse e ehúmé éche ébé á ngíndé ne á ngíndé. ¹¹ Enén póle edé mbále, edé nén bãñ,

“Nzé syánē dewédé ne Krístæ, né syánē deébé-'e á alongé, ne mõ. ¹² Nzé dedé dewesan mekan ne mõ, deékamlén ne mõ, nzé debáá mõ á yãl

né mõ-'e ábãŋ syánē áyãl.

¹³ Nzé deébélê' ngáne Krístæ áhedeé aá débél,

mõpen ábê ábel chõm ésyãl éche áhõbé aá mõõbêl,

áyãle ééhêlêe-se abãŋ eche yãl á yãl.”

Paale aá Timotie ábê mbelé-nsõñ a bwâm

¹⁴ Ébê ébele bad ábe bédúbpé békamtan ímmén mekan. Ésíñ bõ etúu áte á'sõ é' Dyõb weé béepentán nhõg ne aníní tãŋgene e'yale. Ene ndín e ntãŋtén eewõŋgánné boŋ pen ebéhte adúbe áde bad ábe béwõglan. ¹⁵ Wéd yãl áte ábel Dyõb anyín nén aá edé mod a nsõñ awê eékwágé ábel nsõñ íme ábeleé, ébé-'e mod awê ayãgte nkalaŋ ím mbále nyaa echê étõngéné. ¹⁶ Weewóó dyam ábel ne e'kúkú é' mehõb, ne mehõb íme méesé etõgnén áyãle nzé bad béhõbe échê ndín é mehõb, nê débêl bènappé mekan abel íme Dyõb déehedéé aá bébel. ¹⁷ Dõŋge á bad ábe béhõbe échén ndín é mehõb bédíí Himenose bõ File-

tus. Mmab mehó̄b médíi n̄ngáne sii eche edyâg mod áte ésebán emaa'. ¹⁸ Bétédte adúbe áde át̄ngéné, bétímé béyágte bán syánē ábe dedúbpe, Dyöb áamáá syánē apuud. Enén ndín e ayóge ebépte donge á bad adúbe. ¹⁹ Boḡ kénē, mekan míme Dyöb áamáá anabe, méehə̄nlánne. Áwédé m̄n-naá e'yale éténlédé nén bán, "Sán̄gwéé abíi bad ábe bédé ábē bad," éténlédé-'e nén bán, "Bad bésyā̄l ábe béhó̄be bán bédé ne Sán̄gwéé, bét̄ngéné bésóg mbéb abel."

²⁰ Á ndáb e mod ambáá, donge á míse áde áde bébénlé gól, donge sílva, donge-'e áde áde bépódé ne áde bébénlé hyəg. Bébenlad donge nzé dyam dé edúbé ádé, donge-'e bébenlád pónde kéhéé. ²¹ Nzé mod ké ahéé asóge mekan mé mbinde abel, ábē n̄ngáne míse míme bébenladté nzé dyam dé edúbé ádé. Ane mod abelé asáḡ, eche Sán̄-'e abenlad mó. Ane mod abāg mboḡsén ábel dyam á bwām ké áhéé.

²² A-Timoti, weébēlē mekan mé mbéb míme kódébad ébeleé. Boḡ pen éwane áte ébele mekan míme mét̄ngéné, ébē édúbe Kr̄st̄ə, édəḡ bad bém̄pēe, ébē-'e nsəḡ ne bad. Éhíde m̄m̄n mekan nchoo ne bad bém̄pēe ábe békāne Dyöb ne nlém nhóg. ²³ Weewóo dyam ábel ne e'yókél bé mpenten mmé méewóo-'e nwōḡgen ké nhóg áyāl e mod. Ebíi weé mpenten m̄p̄ene nsəlag. ²⁴ Syánē ábe dedé-'e bembalede bé Dyöb deésenlé. Boḡ pen, det̄ngéné débōḡ nlém ne mod ké ahéé, det̄ngéné déyágtē bad bwām déwasán-ne bad. ²⁵ Déyágtē bad ábe bét̄yéman syánē ábel boḡ bēbíi bán mam míme béhó̄beé syánē á yāl méesaá mbále. Décheden b́ yāl nzé debele nē. Délyəḡ nlém nén bán Dyöb débēl béchēm á-dāb awusé béhə̄nlén, bésōḡtén-ne mbále eche eyale é Dyöb ékaleé. ²⁶ Nén débēl debyéé dépē b́ á nló-te, bēbíd-te Devəle á melám tē. Devəle ammad b́ akób

ádogé-'e b́ ábel mekan míme áhédé'áá áá bēbel.

Paale ahó̄bé t̄ngene ebébtéd éche ébē á e'pun bé asóg

3 A-Timoti, nhede meé ébíi nén weé á e'pun bé asóg, mekan mébē ebébtéd. ² Ene pónde bad bēbē ábe bédás chōm, ábe bédás m̄nē, ábe bédé kúmbe, ábe bédé epame, ábe bēbēbē nsəl áte, ábe béewógné ábab besáá ne benyaá, ábe béebagé meságnen áyāl e chōm-chōm, ábe béebelé ngáne Dyöb áhedeé. ³ Bad bēbē-'e ábe béelūmtē bad bém̄pēe edəḡge, ábe béewóo nlém ní ngəl, ábe békale bad metóm áyāl, ábe béehelé yāl akób, ábe bédé ekan, ábe béedəə bwām. ⁴ Bēbē ábe békag bad ntúrē, ábe béwóo ehóhó é abé, ábe béwēmtan bán bétómténé abé, bēbē ábe bédás menyḡge mé nkōḡsé, bēedəə' Dyöb. ⁵ Bad bēbē ábe bēlūmte byánán bébele ngáne Dyöb áhedeé boḡ béemwaá bán ngíne e Dyöb éhəḡlen ádāb alonḡé. Weékāg échén ndín é bad benben. ⁶ Ábén bad donge áde áde ádoge bad, bésól áwab mendáb bédoge bebaád ábe béewóo debyéé ábe bédyee áwēd-te. Ábē bebaád bēbélé mbéb bwāmbwam nyaa eche m̄m̄ē mbéb ídénlédé b́ nēe nted. Mewēmten mé mbéb mó ne mós íkamlan b́. ⁷ Béwóglan meyáge nyaa ne nyaa boḡ béeheléé ayóge á Dyöb á mbále abíi. ⁸ Ngáne Janese b́ Jambres bēnt̄ngēnnē Mosəe b́ód, melemlem nē d́ó ábē bemelēde bé metóm bét̄nganné ayóge á mbále. Mewēmten mé mbéb mós béwóo. Dyöb ábáá b́ á yāl áyāle béet̄gneé adúbe awoḡ. ⁹ Boḡ bédög bad dás b́ á esōḡ é pónde áyāle bad béchēm échab edimidim, melemlem ngáne émbenlédte ne Janese b́ Jambres.

Paale adíi alébe' Timotie

¹⁰ Boḡ we a-Timoti, ehíde ayóge áde n̄'yágtē bad bwām, ehíde abé áde n̄-

wóó, ehíde-’ε chõm éche nhedeé abel áwêm alongé. Ebíí wée ndúbpe Dyõb, ebíí awesen áde nwesanné, edõnge éche nílúmteé bad. Ebíí ngáne nkáá nlém áyäl e nsõn míme mbeleé. ¹¹ Ebíí ngáne bad bétagteé me, ebíí-’ε metake míme nkudeé áyäl ené. Ebíí ndín é mekan éche ébén-lédé me á myad mé Antyõg, Ekoniõm ne á Listra. Ebíí ngáne mênkanjé nlém áyäl e metake míme mênkudté áwed. Boj Sångú Yesue ansõj ádêm alongé ásé e míme metake mésyääl. ¹² Ne mbále mod ké ahéé awé abele mekan ngáne Dyõb áhedéé abé áde ádíí ne Yesu Krístæ, atõngéné ákud metake á mekáá mé bad. ¹³ Boj e’bébtéd é’ bad ne bad ábe bédoge’ échab yäl, bénabpe mekan abel míme métómténé ebébtéd abé, bédogé bad, bad bémpée-’ε bédogé bó. ¹⁴ We pen a-Timoti, ébê ébele mekan míme éyógké míme ebíí-’ε nén wée médé mbále, áyäle ebíí bad ábe béyógté we mó. ¹⁵ Ebíí-’ε wée se ámwéndemé móbii chõm éche eyale é Dyõb édíí. Échén eyale é Dyõb chõw ébágé we debyéé á-sõjten nén wée Dyõb ásóó we áyäle é-dúbpe Yesu Krístæ. ¹⁶ Chõm ésyääl éche bételé á kálag e Dyõb ehúú ne Dyõb. Éwõngan áyóged bad, éwõngan áláa bad mímb mewusé, éwõngan bad átií mewusé míme bébélé, élangé-’ε bad ábel mekan míme métõngéné. ¹⁷ Eyale é Dyõb éwõngan ábel boj mod awé abenle Dyõb ábê mbojsén ákwoged-te ábel nsõn m bwâm nsyääl.

4 A-Timoti, á’sõ é’ Dyõb ne Yesu Krístæ, mó awé ákãad bad ábe bewardé ne ábe bédé á alongé, á dín áde mó awé äpë ámbid abé-’ε nkamlene a moosyäl, nkoo we mímén mekan áláa meé: ² Ékale’ nkalañ m bwâm ké áde bad bédáá mó awóg ké’ε áde bédæ’é. Ébel bébii bán chõm éche éhóbéé édé mbále, ébel bésõg mewusé abel, éwéde-’ε bó nlém á abum, éyógte-’ε bad mímén mekan ne nwesen nsyääl. ³ Póndé ëpë

eché bad béehedté bán béwõg ayáge áde átõngéné, boj pen bébélé’ mekan míme mímb nlém nílángé bó aá bétel. Bemeléde-’ε ábe bédáá bán bélänge bó mekan míme bédáá awóglen bèn ne bèn-naá béwõglänné. ⁴ Bad bébãj mbále e Dyõb awóglen, bébãg metúu áwóg póle é metóm. ⁵ Boj we a-Timoti, écháõ echoj yäl bwâm póndé ésyääl. Éwesen metake, ébele nsõn m mod awé akanle bad eyale é Dyõb ébele-’ε nsõn nsyääl míme Dyõb ábágé we aá ébel.

⁶ Me pen, póndé emaa me ape eché bébéé me ngáne ndé, póndé emaa me abé benben átede ádén alongé. ⁷ Néé mod a nsõn awé Krístæ, nwané nzum e bwâm, mmadé nsõn míme Krístæ ámbéé me aá mbele mó. Nhíde-’ε adúbe nyaa eché etõngéné. ⁸ Bõõb-pe, nsábe rísine me, míme nílúmte nén bán mbele nsõn míme ntõngéné ngáne Dyõb áhedéé. Míme nsábe mó Sångwéé, mó awé akáadte bad nyaa eché etõngéné ábéé me á epun é nkáásé. Saá-kaá mmëmpen ábéé mó boj äbë kóõjne bad bésyääl ábe bésine’ éché epe.

Paale alébe Timotie

⁹ A-Timoti, éwan áte éwãmsen ape áwêm. ¹⁰ Nhõbe nén áyäle Demase abáá me áyäl akíí á dyad á Tesalonika áyäle adáõ mekan mé nkõjsé. Kresense akíí á mbwõg e Galesia, Tituse mó-’ε ákë á dyad á Dalmatia. ¹¹ Lukase mwëmpen mó adé ne me. Nzé epag, épëen Makõse áyäle áwõngën me áyäl e nsõn míme n-wóó. ¹² Nlómé Tikikuse á Efesus. ¹³ Nzé epag, épiinéd me echem kóte. Mentédé chõ á dyad a Troas á ndáb wée Kaapuse. Épiinéd-te me nhíbe n kálag, bwãmbwam n ngob é nyam. ¹⁴ Alesandaa awe alúe e’kii abelé me ebébtéd bwãmbwam. Sångú Yesue ákõgsën mó áyäle mbél míme ábélé. ¹⁵ Wëmpë étédën mó póndé áyäle antyéémén sé bwãmbwam áyäle nkalañ míme sékaleé.

¹⁶Ngen e'só eche ntyéémé a nkáásé modmod enkênkwognédte me. Moosyáál ambáŋ me á yál. Nkânne nén meé Dyöb álagsen bó. ¹⁷Kénê Sàngwéé ambé ne me, ábē-’e me ngíne. Nén dēmbēl menhēl nkalaj ní bwâm akal nyaa echē bad ábe béesē bad bé Israel bēnwōgkē mó. Sàngwéé anhúd-te me á nsal ní ngii. ¹⁸Sàngwéé ǎsōŋ me alongé áyāl e ebébtéd ké éhéé éche étán me ǎkeén-ne me áwē nkamlen ní mín ne nsaŋ. Edúbé ébê ne mó á ngíndé ne á ngíndé.

Melentēn mé asóg

¹⁹Lentéd me Priskaa bó Akwilaa, élented-te me abum á ndáb áde Onesiforuse. ²⁰Erastuse anlyǎg á dyad á Kōrinto, nítēdē-’e Trofimuse á dyad á Miletus, áyāle akōnlé’áá. ²¹Éwan áte ényín nén weé mópedé áwēm, ahéb á ngíne ádēhób bán ápag. Yubuluse, Pudense, Laynuse, Klodia ne bānned bé Křisto ábíní bésyāāl bélénté we.

²²Sàngwéé ábê ne we. Nsimé ní Dyöb ní bē ne we.

Kálag eche Paale áténlé

Tituse

Ndibned ní kálag

Tituse eebédeé mod a Israel boŋ an-tím mod a Krísto, áwōngān Paale, búmō bébelé nsón ní Dyōb. Paale antelé Tituse enén kálag alyóg áde ányāgkē mój á mbwóg é Kret ānon nsón ní mwembé. Enén kálag ekoo' metote meláán anon á did.

Dyam dé'só, Paale akamtan Tituse nyaa e abé echē belyóged bé mwembé bétāngéné awōŋ, taŋge ngáne bad bé Kret bēnwōngē abe dé mbéb. Paale alébe-'e Tituse ngáne átāngéné bad nyaa ne nyaa aléb á mwembé-te. Ábén bad bédíi bechun bé bad, kóddébad ne ngōndére, ne betāŋ. Ásóged, Paale alébe Tituse ngáne abé á mod a Krísto átāngéné abé bwāmbwam ábē nsaŋ ne nhóg ne aníní, ábel ekoyí éēbāg, mpenten méēbāg, nkabén-ne méēbāg á mwembé-te.

Nkabtéđ ní kálag

Ndibned ní kálag 1.1-4

Belyóged bé mwembé 1.5-16

Nsón míme bad téé bétāngéné abel á mwembé te 2.1-15

Elébé ne asím dé etúu áte 3.1-11

Nsógten 3.12-15

Paale alómmé Tituse melenten

1 Me Paale, mbølede a Dyōb ne mbapee a nlomag awē Yesu Krístəə, me-éé ntelé enén kálag.

Yesue ampwēđ me, alóm-me me ábel boŋ adúbe áde bad ábe Dyōb ápwédé ákag ásō ne ábel boŋ bēbii mbále tāngene Yesue, bébele' ngáne Dyōb áhedeé. ²Nén ábele bad bé Krísto bēwōŋ e'lyóg bé nlém ákud alongé áde déemaá', dōw Dyōb, mój awē eekālē metóm ánhōbpē aá mōwōbē, nkōŋsé níđēhōb bán mbootad. ³Á pōndé eche etāngéné-'e Dy-

ōb dēmbel aá bad bēbii míme nkalaŋ. Dyōb dēmbē míme nkalaŋ áwēm mekáá, me-'e níkal mój ne kunze eche mój Dyōb, awesyānē Nsoode ámbéé me.

⁴Ntenle we, Tituse, awem mwān a mbále á adúbe áde syānē moosyāól déwóó. Nsimé ne nsaŋ míme níhúu ne Dyōb Titée ne Yesu Krístəə awēđ Nsoode, mbé ne we.

Paale ahóbé tāngene nsón míme Tituse ábenlé á mbwóg e Kret

⁵Mentədə we á Kret, mbwóg eche mendíb melóŋnedé ábel boŋ étii mekan míme méhednad abel, épwed belyóged bé mwembé dyad té. Ékamten ngáne ménlāā'ē we meé ébel. ⁶Nlyóged atāngéné abé mod awē béehelée sé békóbén awusé. Atāngéné awōŋ dāsō mmwaád nhóg, ábe bān-ne bétāngéné bédúbé Yesue. Bétāngéné abé awōŋ áde modmod éēhēlē-se ahób aá bēwúú nló áte ké'e aá bédé epuutéd. ⁷Nlyóged a mwembé nēŋgáne mod awē ahíde nsón ní Dyōb ámbid, eetāngeneé néé áwóó awusé á yāl. Eetāngeneé epame abé, ké'e abé mod awē awāmsan aliŋ. Eetāngeneé-se abé mod awē abagé yāl á amwé á míim káa mod awē apēene epuutéd. Eetāngeneé-'e se abé metōg. ⁸Boŋ pen atāngéné abé mod awē akobe beken abé-'e mod awē adəə akan á bwām. Atāngéné abé mod awē abíe' dyam abel, abé mod awē abele mekan míme métāngéné, abé mod awē asáá, abé-'e mod awē akóbe eche yāl. ⁹Atāngéné abé mod awē akoó nkalaŋ ní bwām, nkalaŋ míme bad bétāngéné nlém asum áyāl adúbe ngáne bēyāgté mój mój. Nén débēl áhēl bad bēmpēe ahébe áhíd nkalaŋ ní bwām nyaa eche etāngéné áhēl-le mewusé míme bad ábe bétāngan míme nkalaŋ abíded áwed.

¹⁰Nhóbe nén áyāle bad híin béekwēnteneé áhíd nkamlen míme belyóged bé mwembé. Bédíi bad ábe bēhóbe e'yale ábe béewóó nsōŋten bédoge-'e bad. Bad

híin ábe béyógte enén ndín e ayóge bédíi bad ábe bédé á epepe éche éhóbe nén bán bétóngéné bad ayag.¹¹ Weémwāg se ábê bad béyógte áyāle bēbēbte bad bé Krīsto híin ndáb áte ayóged áde béyógteé mekan míme béewóó'é kunze áyóged. Béyógte' éché ndín e mekan âbel békud mōné.¹² Mod nhóg awě ambíd á Kret se' bōd awě abédé mod a debyéé, anhób aá, "Bad bé Kret békale metóm pón-dé ésyāēl. Bēbēbē nlém á abum, bédíi bad ábe béhele nsón, bēdyāg-ke ndyééd bwāmbwam."¹³ Ábê e'yale ábe ane mod ánhōbpē áyāl e ábê bad é'dé mbále. Né-ó, bad ábe bédúbpe Yesue boŋ bēhíde áde ayóge dé metóm, ékoŋ bō mímāb mewusé aláa âbel bédúbe ayóge áde átóngéné.¹⁴ Nén débēl bēedúbéé pōle é metóm éche bad bé Israel, bēehídtāá mekan míme bad ábe bēbāá ayóge á mbále áyāl bēhóbēé.¹⁵ Ne mod awě asáá, chōm ésyāēl ésáá boŋ ne mod awě eekēnle áte ne awě eedúbpe, chōm-chōm áyāle mímāb mewēmten ne nlém méekēnléé áte.¹⁶ Bad ábe béyógte áde ayóge dé metóm bēhōbe nén bán bēbíi Dyōb, boŋ mímāb mbeltéd ílúmte nén bán bēébíi'é mō. Bébele mam míme bad békó, bēebeléé-'e ngáne Dyōb áhedeé, bēeheléé dyam á bwām ké ahóg abel.

Paale aá Tituse áyógte ayóge áde átóngéné

2 A-Titus, éyógte bad ayóge áde átóngéné.² Éyóged baachóm bēmbāá weé bēchýā échab yāl bwām, bébele mam nyaa echē bad bēbageé bō edúbé bēbē-'e bad ábe bēbyéé' mam abel. Békag á'sō bédúbpe Krīstā, békag á'sō bēdā bad bēmpēe, békag-ke á'sō bēwesān metake míme békudeé áyāl e adúbe áde bédúbpe.³ Éyóged-te bebaád bēmbāá weé mímāb mbeltéd ílúmed nén bán bēbage Dyōb edúbé. Éláa bō weé bēhōbē nhóg ne aníníi mam áyāl ábēbed bō dín, bēbage-'e échab yāl á

amwé á mím. Boŋ éláa bō weé béyógte bad mam míme métóngéné.⁴ Bébele mímén mekan âbel boŋ bēhel e'tum é' bebaád ayóged ngáne bétóngéné ábab bechóm ne ábab bán adāŋ.⁵ Béyóged bō bán bēbē bebaád bé e'wóngé bé bwām. Bésum nlém weé ábab bechóm bēnpen, béyóged-te bō nyaa eche bétóngéné mímāb mendáb abōo bwām, nyaa eche bēbēē bebaád ábe bēsúdté yāl ásē e ábab bechóm. Nzé bebaád bébele mímén mekan mésyāēl, bad bēehóbpe nkalaŋ míme Dyōb ábágé bad dyam dé mbéb áyāl.

⁶ Melemlem ébel kódebad échā yāl.
⁷ Á mbeltéd mímōŋ-'e ísyāēl, ébele mekan mé bwām nyaa eche bad bēhídtē mímōŋ mekuu. Nzé eyógte, chōm éche éyógteé étóngéné ébē mbále, ébē-'e mod awě ahíde mekan ámbíd bwām.⁸ Ényīn nén weé ayóge ádōŋ átóngéné ngáne bad bēekudté etāl áhób we mam mé mbéb áyāl. Nén débēl bad ábe bétóngan we bēkwāg áyāle nén bēekudté nzii áhób syāné dyam dé mbéb á yāl.

⁹ Éyóged betāŋ nén weé bēwógne ábab besáá á menzii mésyāēl, bébele-'e mam míme mēwógtē bō menyīŋge. Béétóngeneé nēe bēpentanné bō.
¹⁰ Bēechībñē-'e bō. Boŋ pen bétóngéné alúmed bán ábab besáá béhele bēsūm bō nlém áyāl. Nén débēl bad bēwōŋ mewēmten mé bwām tōngene nkalaŋ míme Dyōb, awesyānē Nsoode, míme déyógteé.

¹¹ Dyōb álómé mímē nsimé átíntē e syānē abel áde ábélé nzii eche moosyāēl áhele ákūd e'soosōŋ.¹² Ábê e'boŋ bé nlém é' Dyōb é'yógte syānē áchene mekan míme Dyōb déehedeé aá débēl ne ášóg esíi awōŋ âbel mekan míme bad bé nkōŋsé ábe bēébíi Dyōb bēbēléé. Éyógte syānē âbel mekan nēŋgáne bad ábe bēbyéé' mam abel, âbel mekan míme métóngéné ne âbel mekan míme Dyōb áhedeé á nkōŋsé wén.¹³ Debele nén

ngáne désineé ne e'lyóg bé nlém mam ríme mépě échē epun áde ádæd Dyöb, mós awě adé Ngum ne awěd Nsoode, Yesu Krístæ ápéé ne éche ehúmé. ¹⁴ Yesue ambě eche yǎl ákæde syánē ásē e mbéb n̄syāōl ábēl-le syánē debé bad ábe bésáá, debé-'e ábē bad bēnpen, ábe bēwóo nlém áte ábel mekan mé bwām. ¹⁵ Éyógte bad rímén mekan. Ébenlad kunze eche Dyöb ábágé wē, áwéd bad nlém á abum ne áláa bad rímāb mewusé ábel bēhəŋlən. Weémwāg-se modmod anyín wē nkóŋtéđ.

Paale ahóbé ngáne

abé á bad bé Krísto átóŋgéné abé

3 Nlāŋge wē meé ékamten bad ábe éyógteé wēé bésuded yǎl ásē e benkamlēne ne ásē e bad bémháá. Wēé bēwógne bós bēbé-'e mboŋsén ábel dyam a bwām ké áhéé. ² Éláa bós wēé bēéhōbē modmod dyam dé mbéb á yǎl, bēháa' mpentēn, bēpwiited, bēchedēn-ne moosyāōl yǎl. ³ Ngen e'só syánē bēn ámpē debédé eyókél, deewógne'aá Dyöb, dempān nzii, debédeé néē betāŋ awóŋ áde déwóó'aá esíí áyāl e mekan mé nkōŋsé, déhedé-'e menyīŋge mé nkōŋsé. Dekónáá bad, désiūdē-'e bad alonŋgé áđēđ ásyāōl. Bad bēnkōwó syánē, syánē bēn-ne dékōwó nhóg ne aníní. ⁴ Boŋ Dyöb, awěd Nsoode, anlúméđ syánē ábē e'boŋ bé nlém ne échē edəŋge. ⁵ Ansōŋ ádesyánē alonŋgé. Saké nsón m̄ bwām ríme syánē dēmbenlé mēmbēl boŋ ábēl nē, boŋ ambel nē áyāle ríme nlém n̄ ngol. Anlóm Edəđəŋ éche Ésáá áwobe syánē mbéb ábel nén déchyáad ekóólé. ⁶ Dyöb ábúde syánē Edəđəŋ éche Esáá abe mbwiined ne Yesu Krístæ, awesyánē Nsoode. ⁷ Dyöb abélé nē, ábel boŋ rímē nsimé mbel

dékobned áwe e'só boŋ syánē ámpē déwōŋ e'lyóg bé nlém nén bán deékūd alonŋgé áde déemaá'. ⁸ Enén póle echē n̄hóbeé edé mbále.

Nhede meé níkoŋ nyé rímén mekan aláa ábel boŋ bad ábe bédúbpe Dyöb bēbí ngáne bēbelé mekan mé bwām. Nén dōwó ébóó bán débele', nē dōwó'aá dépiinéd moosyāōl n̄syōŋ. ⁹ Boŋ nyétede e'kúkú bé mpentēn, akal á póle tōŋgene ngáne mbyaa mēmbóotédte. Nyétede-'e ngabén ne ntāŋten tōŋgene mbéndé é bad bé Israel. Ábén bwēm bēepēnēé n̄syōŋ, bēesaá-'aá dyam dé abelen. ¹⁰ Mod té awě apēene ngabén átintē e bad bé Krísto, nzé ebagé mós elébé ngen póg ne ngen ébe boŋ eewóge wē, weewóo dyam ábel ne mós. ¹¹ Ébí nén wēé ene ndín e mod abébé abele-'e mbéb. Mbéb ríme abélé n̄lūmte bán akwíde eche yǎl nkáásé.

Elébé ne melentēn mé asóg

¹² Nzé nlómé Atemase ké'e Tikikuse bós mod nhóg áwōŋ, éwān áte áhye dényín me á dyad á Nikopolis áyāle áwed dōwó n̄tíídé meé mēbē á pónde e ahéb á ngíne. ¹³ Éwan áte ábel boŋ Zenase, mod a mbéndé bós Apolos bēhide áke eke éche bēhedé áke. Nyín nén wēé mōwōŋgēnē bós nyaa eche bēetógké chōmchōm éche bēbenlédte áke. ¹⁴ Ébel-le ábesóo bad bēyóge ábel mekan mé bwām. Bēwōŋgen ábel mekan ríme méhedne bán mod ábel. Bēebelé mekan ríme méesē dyam dé abelen.

¹⁵ Bad ábe bédé ne me bēsyāōl bēlén-té wē. Lentéd me ábesyánē baányanŋ bé Krísto bēsyāōl ábe bédóó sé.

Nsimé n̄ Dyöb rímē ne nyé moosyāōl.

Kálag echě Paale áténlé

Filemɔne

Ndibned n̄ kálag

Filemɔne abédé mod awě andúbé Krístə abé-’ε mod awě awóó edúbé bwāmbwam á mwembé-te. Kapóg abédé á mwembé m̄me n̄dé á Kolose. Anwón ntān awě bēchógé’áá bán Onesimuse. Ane ntān an-sōb wée Filemɔne d̄s-’áá ámbíd e pón-dé ábómné Paale. Paale abédé á mbwɔg ene pón-dé. Paale m̄ ankəŋ boŋ Onesimuse abé mod a Krísto. Kálag echě Paale áténlé Filemɔne, antel ch̄ó aá Filemɔne b̄ó awe ntān bétim ásē, aá m̄ó Paale m̄ólómē’ awe ntān ámbíd, nén Filemɔne akob m̄ó ámbíd saké áyāle ádíí awe ntān dēmpen boŋ ákob m̄ó n̄ngáne mwānyan á Krísto.

Nkabtéd n̄ kálag

Ndibned n̄ kálag 1-3

Paale akené Filemɔne 4-7

Paale acháá’ Filemɔne átéd Onesimuse ámbíd 8-22

Nsógten 23-25

Paale alómmé bad melenten

1 Me Paale, awě adé á mbwɔg á d̄n̄ á Yesu Krístə, m̄e-εé ntelé enén kálag. Sé Timoti, mwānyan a Krísto awéd, s̄lómme nyé melenten. S̄lente’ we Filemɔne, nsón e echoŋ awéd awě m̄ómpē abele’ nsón m̄me sébeleé. ²S̄lente’ k̄óŋne Afia, awed mwānyan a mmwaád a Krísto. S̄lente’ Achipuse awě m̄ómpē akale’ nkalaŋ m̄ bwām ne ngíne esyāól ngáne sémpē sékaleé. S̄lente-’ε bānned bé mwembé ábe bébome’ áwoŋ ndáb. ³Nsimé ne nsaŋ n̄ Dyōb Titée awéd ne Sāngú Yesu Krístə, mbē ne nyé.

Edənge ne adúbe áde Filemɔne

⁴A-Filemɔn pón-dé téé nze nkāne’, mbelé nsāgnān Dyōb áyāl echōŋ. ⁵Nsāg-

nan Dyōb áyāle nwógé nén bán edəó bad bé Dyōb bésyāól, esumé-’ε nlem wée Sāngú Yesu Krístə. ⁶Nkāne’ nén m̄é, nlatén m̄me syānē déwóó n̄ngáne bad ábe bédúbpé Krístə, mbel nyékoŋ mekan mé bwām m̄esyāól m̄mē Dyōb ábágé syānē asōŋten. Nén débēl ehúmé éche Krístə ényínned. ⁷A-mwānyan, edənge éche éwōŋné bad ábe bédúbpé Krístə, éwógté m̄e menyíŋge bwāmbwam ewéde-’ε m̄e nlem á abum. Ewógté bad bé Dyōb menyíŋge.

Paale aá Filemɔne ákob Onesimuse

⁸Né-ɔɔ, kénéé édíí bán nwóó kunze ákamlen we á d̄n̄ á Krísto ábel dyam áde étəŋgéné abel, ⁹edənge éche n̄wán-léné we ébélé ncháa’ we cháán. Me Paale, nhóbe nén n̄ngáne nchun m̄ mod m̄me n̄dé-’ε á mbwɔg b̄ɔɔb á d̄n̄ á Krísto. ¹⁰Ncháa we á nló m̄me Onesimuse. Adíí b̄ɔɔb n̄ngáne awem mwān. Me-εé nkəŋ boŋ adúbé Krístə áde abédé á mbwɔg hén ne me. ¹¹Ngen e’só, enkēmbáá we etógnén. Boŋ b̄ɔɔb adé sóo etógnén. ¹²Nlómē’ m̄ó ámbíd áwóŋ b̄ɔɔb, adíí mod awě n̄d̄óó bwāmbwam. ¹³Mendōŋ m̄é ábē ábē ne me ábel boŋ áwōŋgen me á etól échōŋ b̄ɔɔb áde n̄díí á mbwɔg hén á d̄n̄ dé nkalaŋ m̄ bwām. ¹⁴Kénē, meédəə’é m̄é n̄nyáged we áwógen me. Boŋ pen m̄d̄ōŋ m̄é éwōŋgen me áyāle mm̄on edəó me awōŋgen. Né-ɔɔ, meéhēlē-se mbēl dyamdyam ésebán mm̄on ekwēténé. ¹⁵Kapóg Dyōb d̄óó dēmbēl aá Onesimuse ápágned we á yāl é esóŋ é pón-dé, ábel boŋ nze atimé ámbíd áwóŋ ábē ne we ne abé ásyāól. ¹⁶Bootya b̄ɔɔb, saké ntān ngēn adíí. Adíí awed mwānned a Krísto. Ndəó m̄ó bwāmbwam, we-’ε ámpē etəŋgéné m̄ó adəŋ ké tómaa ngáne n̄d̄óó m̄ó. Etəŋgéné m̄ó adəŋ ngáne ntān awōŋ, édōŋ-’ε m̄ó néé awoŋ mwānyan a Krísto.

¹⁷Né-ɔɔ, nze etédé m̄e n̄ngáne mod awě nyúmō nyēbele nsón, etəŋgéné m̄ó

akob melemlem nêngáne wékobpé me.

¹⁸Nzé édé nén bán aběnlé we epan-dé, ké'ε awánlé we alúm, né mēsābē we. ¹⁹Me Paale, mměn-εé ntelé nén ne échēm ekáá. Mēsābē we. Boŋ pen, weéchatán nén weé abel áde mbéle boŋ ékud alongé dékōlē, édé nêngáne wémpē ewanlé me alúm. ²⁰Né-ᵛᵛ, a-mwǎnyaŋ, ncháa' nén meé éwōŋgen me á dín á Sǎngú. Wógéd me menyinŋe á dín á Krīsto.

²¹Atel áde ntélé enén kálag ábéle nsumé nlém nén meé, wěbelé me kéchéé éche nlanŋé we meé ébele me. Mbíí meé

wěběl-le ké tómaa ngáne nhóbé meé ébel.

²²Dyam démpēe áde nhóbé meé níláa we ádíi nén meé, é nabned me toŋ áwoŋ ndáb áyāle ndúbpé nén meé Dyōb déwōg nyé mekáne, abídéd me á mbwōg, ntán nyé ámpē.

²³Epafrase, awě sūmō sēdé á mbwōg á dín á Yesu Krīsto, mōmpē alōmme nyé melenten. ²⁴Káōŋne Makōse, Aristakuse, Demase, ne Lukase ábe syāābōw sēbele nsōn bōmpē bélénté nyé.

²⁵Nsimé míme Yesu Krīstəə mbē ne nyé moosyāól.

Kálag e

Hibru

Ndibned ní kálag

Mod awě atelé enén kálag antel chó áwéd bad bé Krísto nlém a abum áyāl e metake míme bó donje á bad békúdé'áá adúbe áde béndübēē Yesue. Alúmté áte nén aá melě míme Yesue ápééné mé-tómé melě míme ménsēbē abé. Alúmté-'e áte ámpē nén aá béēhüntē nlém nén bán Dyöb déelónédte akag áde ábágé. Á melě mé'sō míme Dyöb démwēē ne ábē bad mbwiined ne Mosee, beprise bóó bébágé'áá Dyöb mende á nló m bad. Boḡ bōb, Yesue mó adé mod a títē a bad ne Dyöb abé-'e prise ambáámbáa awe atómé bekal bé'dəádəḡ bé' bōód, atóm ángel, atóm-me káḡḡne Mosee, áyāle eche yāl chēn chōó ámbeé nēe mende, ngen póg ne ngen ésyāēl. Höm áde ádíí Átómtné Asáj tómaa höm áde beprise bé' bōód bébágé'áá mende á nló m bad, mende míme ábágé-'e mékwógnédé.

Nkabtéđ ní kálag

Krístə mó alúmté bad ngáne Dyöb ákóó abé 1.1-3

Krístə atómé ángel 1.4-2.18

Krístə atómé Mosee bó Josua 3.1-4.13

Krístə adé prise awě atómé beprise bésyāēl á mbyaa míme Levi 4.14-7.28

Melě míme Krístə ítómé melě mé'sō 8.1-9.28

Mende míme Krístə ábágé ítómé mende míme beprise bébágé'áá bōód 10.1-39

Adúbe atómé chōm ésyāēl 11.1-12.29

Abé áde áwógte Dyöb menyinge 13.1-19

Mekáne mé asóg 13.20-21

Melenten mé asóg 13.22-25

Dyöb áhóbé wée bad mbwiined ne Mwän

1 Se' bōód, Dyöb dénhōb wée ábēd be-taa, anláá bekal bé'dəádəḡ mam áláa bó. Anhób áwāb ngen ne ngen, ábenléd-te menzii híin áhób áwāb. ² Boḡ á e'pun bé asóg hén, ahóbe wée syánē, álanḡē awe Mwän mam áláa syánē. Wée ane Mwän dōó Dyöb ápóó boḡ áhəḡé' nkoḡ m m mín ne ní sé. Mō-'áá Dyöb átfíde aá mó awóó nhəḡtéđ ísyāēl. ³ Ane mwän móó adé e'kin-áte bé ehúmé é Dyöb, mó-'áá alúmté syánē ngáne Dyöb ákóó abé. Adíi melemlen nēe Dyöb-pe ádíí. Ngíne e eyale é nsəl éché ane Mwän ebelé mekan mésyāēl mékag á'sō ngáne métəḡḡné abé. Ahúd áde áhúde syánē á mbēb-te, abelé syánē moosyāēl desáá. Ámbíd e nē, andyēe Dyöb á Ngum é ekáá é mbáá ádyōb.

Mwän a Dyöb atómé ángel

⁴ Né-ōó, Mwän a Dyöb atómé ángel. Melemlen nē dōó dīn áde Dyöb áchəḡé mó aá, "Mwän" atómé dīn ádāb á "ángel." ⁵ Dyöb déehōbēē wée ángel ké póg mbēd aá,

"Edíi awem Mwän, chíi, ndíi sóó."

Dyöb déehōbē'áá wée ángel ké póg aá,

"Mēbē Sáá, mó-'e abé awem Mwän."

⁶ Boḡ Dyöb áđēhōb aá mólōme' awe Mwän á'só á nkōḡsé-te, anhób ámpē aá, "Ángel échēm ésyāēl étəḡḡné mó edúbe abe."

⁷ Anhób təḡḡgene ángel pen aá, "Abelé éche ángel édé nēe epub.

Éché Ángel éche édé ábē bembəlede, abelé édíi nēe muú míme níchodne'."

⁸ Boḡ Dyöb dénhōb təḡḡgene Mwän aá, "A-Dyöb,

wéekamlén á ngínde ne á ngínde.

Wéekamlén ábōḡ bad nyaa echē étəḡḡné.

⁹Edəó mam ímme métəŋgéné, ékōō-’e mam ímme mééboo.

Né-’aá ákásə boŋ Dyöb, ádoŋ Dyöb, ápwēd we ábē etógnén tómaa baásyāōl ábe nyāābōō nyēdé, ápwēd-te we ábē menyinge tómaa baásyāōl ábe nyāābōō nyēdé.”

¹⁰Dyöb áhóbbé ámpē aá, “A-Sáŋ we-éé ehəgé nkōŋsé se á mbooted, nkoŋ m ímín-ne ndíí abwóŋ áde éhəgné échoŋ ekáá.

¹¹Ábē bwēm é’syāōl bépē á asóg, boŋ we pen weébē abé ne abé.

Ábē bwēm é’syāōl bémaa ášē néé mbóté.

¹²Weényəg bó áte ngáne bényəgeé mbóté,

weéhəŋlén-ne bó áte ngáne béhəŋlanné mbóté.

Boŋ we pen weébē ebé melelem, ádōŋ alongé-’e déewōŋgé asóg.”

¹³Dyöb déēlāŋgēé ángel ké póg mbēd aá, “Dyēé me é ekáá émbáá hén kásəŋ ne á póndé eche mébenlé boŋ ékōgtéd ábōŋ bad bé ekoyí amin ne mekuu.”

¹⁴Cheé-ō ángel édíí? Édíí e’dəódoŋ ábē é’benle Dyöb. Dyöb álóme-’e bó áwōŋgen bad ábe békúd e’soósoŋ.

2Né-ō ngáne débíí ímmén mekan, de-təŋgéné kéchéé eche déwógé nlém asum áyāōl ábel boŋ deépānē’ nzii.

²Mekan ímme Dyöb dénlāā’é ángel aá éláa ábēd betaa ménwōŋ ngáne. Bad bésyāōl ábe bénkēnhíd ímmē mekan, ábe bénkēmbēl-le ngáne ímmē mekan méhóbbé’áá, bénkúd nkógsen ímme bēntəŋgēnnē akud. ³Chán-nō nyéwémtnéné bán dehele debíd ímmén nkógsen áte nzé deewōŋne nkalaŋ m bwām póndé? Ímmē nkalaŋ m-’aá mpeene’ enén ndín e e’soósoŋ. Sáŋgú Yesue mwēn m asébpé bad akale təŋgene ábén e’soósoŋ. Bad ábe bēnwōg-ke mam ímmē ánhōbpē, bēmbēl syānē denyín nén bán médé mbále. ⁴Dyöb dōmpē dénlūméd syānē áte nén

aá ímmē nkalaŋ ndé mbále. Ambel nē alúmed áde álúmté e’chemléd, mekan mé menyáké ne menyáké híin. Anlúmed nē ámpē ne mekan ímmē bad bēbélé’áá á ngíne e Edəódoŋ éche Éśáá éche Dyöb démbéé bó. Dyöb démbē bad Edəódoŋ éche Éśáá ngáne éboŋnéde mó.

Ane awē alyəgte syānē ákud e’soósoŋ

⁵Saké ángel chōō Dyöb ábánné aá ékamlén nkōŋsé mékōōlē ímmē séhóbbé bán mēpē. ⁶Boŋ éténlédé hōm ahóg á kálag e Dyöb pen nén bán,

“A-Dyöb, cheé moonyoŋ ádíí awē é-wōŋné póndé?

Cheé mwān a moonyoŋ ádíí éche ékásə boŋ énoé mó?

⁷Áyāōl e esóŋ é póndé, wembēl enkēmpaá ángel. Wembané mó á atii dé ehúmé ne edúbé.

⁸Wembē mó ngíne ákamlén chōm ésyāōl.”

Abe adé ébágé mó ngíne ákamlén chōm ésyāōl, álúmté’ bán chōmchōm éesaá éche éesē ášē e nkamlén ímmē. Kénée édíí-’aá nē, deenyínéé bōōb nén bán chōm ésyāōl édé ášē echē. ⁹Boŋ denyíne’ ngáne Yesue ádíí. Áyāōle esóŋ é póndé Dyöb démbēl enkēmpaá ángel. Bōōb, Dyöb ábágé mó ehúmé ne edúbé néé kəŋ áyāōle metake ímme ákúde ne kwééd eche áwédé. Dyöb álúmté syānē ímmē nsimé awē áde Yesue áwédé á nló m bad bésyāōl.

¹⁰Bwēm é’syāōl é’díí é’ Dyöb, m-’aá anone’ bó. Ngáne édíí nén bán Dyöb áhede’ aá bad híin békud etál ábē ábe bán, békud-te ehúmé, émbē mboŋ nén bán ábel mod awē ásalé bó nzii ákud metake. Nē débēl ákwognéd ábē mod awē ábēl boŋ bad békúd e’soósoŋ.

¹¹Yesue awē abele’ boŋ bad bésáŋ, ne bad ábe bésáá, bó moosyāōl bédíí bán bé Sáá nhóg. Né-’aá ákásə boŋ Yesue eekwágé’ áchəg bó aá baányəŋ. ¹²Éténlédé nén bán anláá Dyöb aá,

“Meēlāā ábēm baányan̄ ngáne ádoṅ dīn ápédé abé.

Měkěn we nze syāābōō sēlādné hōm ahōg.”

¹³ Anhōb ampē aá,

“Meēsūm rīmēm nlém ne Dyōb.”

Anhōb-pe ampē aá,

“Me nén, syāābe bān ábe Dyōb ábágé me.”

¹⁴ Ngáne édífí nén bán ábē bán bé Dyōb bédíí baányan̄ ábe bēwóó ekob é yāl ne mekií, Yesue ampē antéd yāl e moonyan̄ née bó. Ambel nē ábel boṅ kwééd eche ánwēē ébóded ngíne eche Satane awē abele’ boṅ bad bēwāg. ¹⁵ Awé áde ánwēē áhúdé bad á mehan̄ ábe bēm-bē betān̄ á alongé ádāb ásyāāl áyāle mbwōg n̄ kwééd. ¹⁶ Ényínnédé bwām nén bán saké ángel ánhyé awōṅgen. Boṅ ampē áwōṅgen bad bé mbyaa ríme Abrahame. ¹⁷ Né-ōō éhédnádtáá nén bán Yesue ábē melemlen̄ née baányan̄ á menzii mésyāāl ábel boṅ ábē prise ambáám-báa awē awóó nlém n̄ ngol, abé-’e mod awē béhele bésun̄ nlém áyāl. Abele áde ábenléé Dyōb, ábélé Dyōb álagsan bad mbéb. ¹⁸ Ngáne édífí-’aá bán mwēn antāg, ákūd-te mekəgsen, awōṅgan bad nze bédé á mekəgsen-tē.

Yesue atómé Mosee

3 Né-ōō a-baányan̄, nyé ábe Dyōb áchénléé ábē ábē bad, nyénc̄one’ Yesue. Mó adé mbapee awē Dyōb álómé, abé-’e prise ambáám-báa a mekan ríme séhóbé bán sēdúbpe. ² Dyōb dēmpwəd mō, ábenlé-’e Dyōb ne nlém nhóg melemlen̄ ngáne Mosee ábenlé-’aá Dyōb ne nlém nhóg á abum á ndáb á Dyōb. ³ Mod awē alóó ndáb, bēbélé bébe mō edúbé tómaa ndáb eche alóó. Melemlen̄ nē dōō Yesue ákwógnédé ákud edúbé éche étómé edúbé éche Mosee. ⁴ Ndáb téé ewóó mod awē alóó chō. Boṅ Dyōb dōō alóó chōm ésyāāl. ⁵ Mosee abédé

mbəlede á abum á ndáb á Dyōb, awē abénlé-’aá Dyōb ne nlém nhóg, álūmtē’ bad mam á’sō é’ pónde ríme Dyōb débēnlé. ⁶ Yesu Krīstəə pen abédéé Mwān a Dyōb, ákamlán-ne abum á ndáb á Dyōb ne nlém nhóg. Syānē ampē dedíí bad bé abum á ndáb á Dyōb nze édé nén bán dedé déchōṅnédé, desumé-’e nlém ne chōm éche débēéné kúmbe, éche désúme-’e nlém áyāl.

Elébé ne bad ábe bédúbpe

⁷ Né-ōō, nyéwōg chōm-éé Edəōdəṅ éche Ésáá éhóbé. Éhóbé aá,

“Chii nén nze nyéwógé ehób é Dyōb,

⁸ nyéewúéné’ Dyōb nló áte ngáne ábēn betaa bēnwūēnnē Dyōb nló áte á pónde echē bēnkunnénné Dyōb yāl.

Bēnkunnén mō yāl

á pónde eche békágé mō é ehyan̄ge.

⁹ Á ehyan̄ge wē, bēnkəg me,

bényín-ne mam ríme mbélé é etūn é móom mé mwē méniiin.

¹⁰ Nē dōō dēnkəṅ boṅ níliin ene nyongel e bad boṅ nhób meé,

‘Áwab nlém-tē, bétamnad, bēéhíde-’aá nzii echēm.’

¹¹ Né-ōō, menlīn, mmwé-’e melē meé

‘Béesōnlé áwēm abwōg dé nkóme-áte mbēd.’”

¹² A-baányan̄ nyétéd pónde ábel nyé modmod nyéewóó nlém mé mbéb ríme méédúbpe’ Dyōb, ábel boṅ nyéētédte Dyōb áde áde á alongé. ¹³ Boṅ pen nyéwéde’ nhóg ne aníníí nlém á abum epun téé, ngáne échē epun échōṅnédé bán “Chii”, ábel boṅ mbéb méedogé nyé modmod áwúen Dyōb nló-áte. ¹⁴ Syānē dedíí mod nhóg ne Yesu Krīstəə, nzése delyəgē dechōṅnédé káṅ ne á asóg ne mekan ríme désébpé adúbe tēṅgene Dyōb. ¹⁵ Demaa anyín nén bán éténlédé á kálag e Dyōb nén bán, “Nze nyéwógé ehób é Dyōb, nyéewúéné’ Dyōb nló áte

ngáne ábēn betaa bēnwūēnnē Dyōb nlō áte á pónde eche bēnkunnēnnē Dyōb yǎl.”

¹⁶ Benzébádé bēnwōg ehōb é Dyōb boŋ békunnén Dyōb yǎl? Ábē bad bésyǎāl, saá bad ábe Mosee ámbidēnnē á Egipto bēbédé-ye? ¹⁷ Benzébádé Dyōb dēnliín-naá é etún e móom mé mwé méniin? Saá bad ábe bēmbel mbéb bōo bēnnaá ndim é ehyānge-ye? ¹⁸ Benzébádé Dyōb dēmwēē melē áá bēesónlé áwe abwōg dé nkóme-áte mbēd? Saá bad ábe békēmbēl ngáne áhédé'áa-ye? ¹⁹ Né-ɔɔ, denyíne' nén bán, bēnkēnhenlé asól áyāle bēnkēndúbéé Dyōb.

Nkóme áte míme bad bé Dyōb békudté

4 Ahōb áde Dyōb dénhōbpē áá syánē dēsāl áwe abwōg dé nkóme-áte ádíi étyéémé. Né-ɔɔ détēd pónde ábel boŋ nyé modmod eebóɔ' asól áhed. ² Syánē ámpē dewógé nkalaŋ m bwām melemlem ngáne bómpē bēnwōgkē. Bēnwōg mímē nkalaŋ m bwām boŋ ménkēnwōngénné bó ne awōngēn dēn áyāle nén, bēnkēndúbéé mó. ³ Bɔɔb-ɔɔɔ, syánē ábe dedúbpe mímē nkalaŋ, desóle' áde abwōg dé nkóme-áte. Boŋ ne bad ábe bēédúbpe pen, Dyōb dénhōb áá,

“Menlīŋ, mmwé-’e melē nén meé,
‘Bēesónlé áwēm abwōg dé nkóme áte mbēd.’”

Anhōb nē, kénéé édíf bán ammād míme nsón amad se áde áhógé nkōjsé, abwōg dé nkóme áte dēmmād-te abé. ⁴ Éténlédé á kálag e Dyōb tēngene epun éche élónténé epun saámbé nén bán, “Dyōb dēmmād míme nsón. Né-ɔɔ ankómé áte epun éche élónténé epun saámbé.” ⁵ Éténlédé á kálag-tē wē ámpē bán Dyōb áhóbé áá, “Bēesónlé áwēm abwōg dé nkóme-áte mbēd.”

⁶ Né-ɔɔ, etál édíf ébágnédé doŋge á bad áasól á hōm dé nkóme-áte. Boŋ bad ábe bēnwōg nkalaŋ m bwām se' bɔɔd, békēnhenlé asól, áyāle nén békēmbenlé mekan

míme Dyōb dénlāā'é bó áá bébel. ⁷ Nē dēmbēl, Dyōb dēmpwēd epun émpēe, áchāg-ke chō áá “Chii.” Anhōb nē etún é pónde ámbid echē ábēd betaa bēnkēmbenlé ngáne ánhōbpē áá bébel. Anhōb nē mbwiined ne e'yale ábe Dabide ábe mímáá nyé atele nén meé,
“Chii nzé nyēwógé ehōb é Dyōb, nyēewúénné' Dyōb nlō-áte.”

⁸ Nzé émbē nén bán hōm áde Josua áнкеénné bad dōo dēnkōŋ hōm dé nkóme-áte abé, né ámbid e pónde Dyōb dénkēnhōbpé tēngene epun émpēe. ⁹ Né-ɔɔ hōm dé nkóme-áte áde áde nēngáne nkóme-áte míme Dyōb dénkōmēē áte áde ámáá nkōjsé ahəg ályógé ásine ábē bad. ¹⁰ Kénzéé awē asólé á abwōg dé nkóme-áte á Dyōb, akómme áte áyāle amadé míme nsón, melemlem ngáne Dyōb dénkōmēē áte áde ámáá nkōjsé ahəg. ¹¹ Né-ɔɔ syánē déwan áte dēsāl áde abwōg dé nkóme-áte, ábel boŋ syánē modmod deebóɔ' asól áhed. Deehídé' mekuu míme bad ábe bēnkēmbēl ngáne Dyōb dénhōbpē. ¹² Debíí nén bán Eyale éche éhúú ne Dyōb, édé alonggé, édé-'e ngíne. Ékóbpe' tómaa páá e nsāl mbe. Ésóle' mod áte kóŋ se á mbom m ngob e yǎl ne edəədəŋ. Ésóle-'e mod kóŋ se á mebōŋ mé yǎl ne á e'hid-tē. Échē eyale écheme' mewēmten mé mod ne kéchéé éche mod áhedéé abel. ¹³ Á e'só é' Dyōb, chōmchōm éesaá á e'koŋnéd. Chōm ésyǎāl édé á tāl e ékwéé. Dyōb dō-'áá détēngéné mekan mésyǎāl mímē débeleé aláa.

Yesue adíi ndale e prise ambáambáa

¹⁴ Né-ɔɔ, ngáne déwóó Prise Ambáám-báa, Yesue Mwän a Dyōb, awē akií ámín á'só é' Dyōb, déchəŋned adúbe áde désúme nlém áyāl. ¹⁵ Awesyánē Prise Ambáám-báa asóŋténé mechínzé mímēd, áyāle nén mómpē ankūd melemlem mé mekəgsen míme dékudéé á menzii mésyǎāl, boŋ kénē, enkēnbenlé mbéb. ¹⁶ Né-ɔɔ ne e'sum bé nlém désíde ben-

ben ne atii dé nkamlen á Dyöb áde ábage nsimé. Deewógé mbwóg ké nhóg. Débel nê âbel boŋ Dyöb áwôg syánē ngol, ábāg-ke syánē nsimé mímē méwōngān syánē pónde téé eche détógnéné nwōngēn.

5 Prise ambáambáa téé awē Dyöb ápwédé átíntē e bad, ápwede mós ábele mós á díñ áde ábē bad. Ane prise mós akobe' mende wēe bad boŋ ábage mós wēe Dyöb nēe ndē ne mende âbel boŋ Dyöb álagsen bad mbéb. ²Ahele bad yäl acheden ábe bépane' nzii áyāle béebíí' é chōm éche bébeléé áyāle nēn mwēn ámpē adíi moonyoŋ awē awóó mechínzé mé ngob e yäl. ³Nē ábélé atōngéné nēe ábageé mende kóŋne áyāl e míme mbéb mēn, ábage-'e áyāle mbéb m bad. ⁴Mod-mod mwēn eéhēlē-se ábe yäl edúbé é prise ambáambáa. Dyöb dós ápwede' mod ábé prise, melemlen ngáne âmpwedté Arōne.

⁵Melemlen nē dós-'aá Krístə mwēn énkēnchógédte yäl ábé prise ambáambáa. Dyöb dós démpwēd mós. Dyöb dénlāa mós aá,

“Edíi awem Mwān.

Chii ndíi Sós.”

⁶Nē áde á kálag e Dyöb hōm démpēe bán Dyöb dénlāa mós aá

“Wēébē prise abe ne abé, nēe Melkizedege.”

⁷Áde Yesue ábédé á nkōŋsé, akán-né'áá, ácháa Dyöb, áchyeé' awé á ngíne, mésdó mébidē' mós á míd. Akánné'áá wēe mod awē ahele ásōŋ alongé áde. Dyöb dénwōg mós mekáne áyāle anwōŋ mbwóg n Dyöb áte. ⁸Kénéé ábédé Mwān a Dyöb, an'yágé áwōgen Dyöb mbwiined ne metake míme ânkudté. ⁹Dyöb dēmbēl ankwognéd abé-'e prise ambáambáa awē akwōgnédé, âbel bad ábe bēwōgne mós békud e'soosōŋ ábe é'dé á ngíndé ne á

ngíndé. ¹⁰Dyöb dēmbané mós á atii aá mós adé prise ambáambáa nēe Melkizedege.

Elébé âbel mod eétedté adúbe

¹¹Nwóó mam híin áhób tōngene ádén atōn. Élénlé me áte ngáne mébenlé boŋ nyēsōŋtēn mós, áyāle nēn nyéewámsán-né dyam asōŋten. ¹²Nhóbe nēn áyāle nēn nyēntōngēn bad abé bōob ábe bēyāgte' bad bēmpēe. Boŋ nyēdíi nyēhēdnad ámpē bán mod áyāged nyé mam míme nyēmmadté abíi tōngene nkalaŋ n Dyöb. Nyēdíi nyēdé nēe bán bé nkóól ábe bēhēdnad abíi saké ndyééd. ¹³Kénzéé awē adíi amwáa' abíi, ádíi nēe nkóól. Eébíí' é mboŋ ne mbéb. ¹⁴Ndyééd pen edíi áyāle bad ábe bémáá akwog. Mod ambáa adíi mod awē ayāgké, awē amēnténé-'e mboŋ ne mbéb ábíi.

6 Né-ós dékeene adúbe á'sō nēngáne bad ábe bémáá dyam abíi. Deetōngeneé nēe détédeé pónde ámpē áyāge mam míme bēn'yāgēdtē syánē tōngene Krístə se á mbooted. Demmād ayāge, debíí-'e nēn bán bad bētōngéné békúné mbíd, bētēdē abel dé mekan mé mbéb míme mépeene' kwééd. Demmād-te abíi nēn bán bētōngéné Dyöb adúbe, ²bēyāgtē bad tōngene edusen** ne tōngene abán á bad mekáá á nló. Debíí-'e nēn bán bētōngéné bad ayāged tōngene mpuu ne tōngene mbakú e nkáásé echē ēbē abé ne abé. ³Deétedté mímēn mekan. Dékag á'sō néz Dyöb ábágé etál.

⁴Nhóbe nēn áyāle néz bad bētédte ádab adúbe, mod eéhēlē-se ápēn bós ámbíd ámpē, bētēdē mímab mbéb bētimen Dyöb. Nhóbe bad ábe bēnkūd e'nyínen bé ekíde, bēwóglén nnam n Dyöb, békūd-te Edóádəŋ éche Ésáá nēe bad bēmpēe. ⁵Bēwógléné e'boŋ bé eyale é Dyöb, bényín-ne ngíne echē ēbē á pón-

****6:2 Edusen:** echē edusen énkēmbáa edusen échē bédúsánnáa bad ábe bédúbpé Krístə bēnpen. Bad bé Israel bōmpē bēnwōŋ elem éche bédúsánnáa bad, bédúsánnē bwēm bēmpēe.

dé eche Dyöb dékamlénné. ⁶ Nzé ábê bad bé mááá-'é rímé mekan anyín boŋ bétíme bétédte ádab adúbe, mod eéhélēē-se ápēēn bó ámbíd ámpē átede mbéb áhíd Dyöb. Abán áde bábáá'é Mwän a Dyöb áyā, ébelé ébé byánán bébomme' mós á awōg ámpē, bék wāgtē-'é mós á'sō é' bad bēmpēe. ⁷ Ndōob eche mbúú éyōgké achóoté boŋ mendíb mēsōl ásē, ebele bwēm é'kwog bwām. Ábê bwēm é'belé é'wōngān bad ábe bēwéné bós. Nē álúmté bán Dyöb ánámte' ene ndōob. ⁸ Boŋ nzé ene ndōob ekwogte' mekōd ne e'sum bé mbéb bēmpēe, né eesáá dyam de abelen. Né kóŋ ne á asóg béhyāad-te chós.

⁹ A-baányan, kénéé rílanŋgeé nyé nén, ndúbpe nén meé nyébele' mekan nyaa eche nyékudte mekan mé bwām mé e'soosoj. ¹⁰ Dyöb ábele' rímē mekan nyaa echē etāngéné. Eéchatánné nsōn ké nhóg rímme mod ábélé, ééchatánnaá edōnge éche mod álúmté mós ngáne nyédíi nyébenléé bad bé Dyöb bēmpēe. ¹¹ Mmed nlem ndíi nén bán nyé mod téé nyébē nyéwōŋ ene kón kóŋ ne á asóg ábel boŋ nyékude' chóm ésyāal éche nyésúme nlem áyā bán Dyöb débe nyé. ¹² Sééhédēē bán nyébē bad ábe béehedé chómchóm ábel. Boŋ séhede' bán nyébē bad ábe béhíde' mekuu rímme bad ábe béwesān áyāle bédúbpe Dyöb. Éché ndín é bad ékūd chóm ésyāal éche Dyöb áhóbé aá mósōbē bós.

Dyam áde Dyöb áhóbé déehidtéé ásē

¹³ Se' bōd áde Dyöb dénhōbpē aá mósōbelé Abrahame dyam, ammwé melē aá mótāngēnē áde akag alóned. Áde dín dēn dōo ámmwēēnnē melē áyāle nén modmod eebédeé awē atómé mós awē áhélé'áá-se amwé melē áwe dín. ¹⁴ Anhób aá, “Nhóbé nén meé, ntāngéné we anamed, mēbél-le rímōŋ mbyaa mbūú áte bwāmbwam.”

¹⁵ Abrahame anwesén ásum-me nlem, né-ōō ankūd chóm éche Dyöb dēmbēēn-né mós akag. ¹⁶ Nzé mod amwāg melē abenlad dín áde mod awē atómé mós. Mpenten ké nhéé-'é rímē bad bēwōó'é, melē mōo méyānle'. ¹⁷ Dyöb áhédé'áá ábê bad ábe ámbéé akag alúmed áte nén aá, mōohúdté dyam áde mōhóbé ásē. Né-ōō amwé melē ásoŋten akag áde ábágé. ¹⁸ Né-ōō Dyöb ábágé syānē mekan mébe rímē méehāŋlān áyāle Dyöb déehelēē-se ákal metóm. Abagé syānē akag, amwé-'é melē. Ábelé nē ábel syānē awē dekií áwē ábel ákæ syānē, déwōŋ e'wéd bé nlem, désum-me nlem ne mekan rímme áhóbé aá mósōbē syānē. ¹⁹ Ábē e'lyóg bé nlem é'díi néé chóm éche ébélé alongé ádēd ásum-nédé, ákoŋnéd-te. Ébē e'lyóg bé nlem bōo békāŋ boŋ detóm abad dé mmwe ámin, dépe á abwōg á hōm áde ásáá wēe Dyöb ádíí. ²⁰ Yesue mós asēbpē asól áhed á nló rímme syānē áboŋsen syānē e'díi. Bōob atimé prise ambáámbáa awēd awē adé á ngíndé melemlen néé Melkizedege.

Melkizedege abédé Prise

7 Melkizedege abédé kōŋ e dyad á Salem, abé-'é prise a Dyöb á Ngum. Ambomén Abrahame áde Abrahame áhúe'é á bel ábe ánwūū'é kōŋ é bad, ánāmēd-te Abrahame. ² Abrahame-'é ábe mós akab á bwēm ahóg átínté mekab mé bwēm dyōm rímme ánhūēnnē á bel. Dyam dé'sō, dín á Melkizedege á ehób é Hibru ádíí bán, “Kōŋ eche ebele mam rímme rítāngéné.” Atón áde álónténé mébe ádíí bán “Kōŋ e Salem,” awē adé “Kōŋ e nsan.” ³ Eetenledeé hōmhōm nén bán Melkizedege anwōŋ sáá, ké'e mbyaa. Béetele-'áa ngáne béchyáá mós, ké'e ngáne áwédé. Adíi prise á ngíndé ne á ngíndé melemlen néé Mwän a Moonyōŋ ádíí Prise á ngíndé ne á ngíndé. ⁴ Nyénōne-ōō nyaa e ndāle e mod echē Melkizedege abédé. Abrahame, sáá ambáá awēd, ambē mós akab ahóg átín-

tê e mekab mé bwēm dyôm ríme án-hūēnnē á bel. ⁵Mbéndé e Mosēe ebagé kunze nén bán bad bé mbyaa ríme Levi ábe bédé beprise békobe' akab á bwēm ahóg átíntê e mekab dyôm téé, wée ábāb bad bé Israel, kénée émbēē bán bōmpē bēbédée mbyaa ríme Abrahame. ⁶Melkizedege enkēmbídté á mbyaa ríme Levi, boŋ kénē ankōb akab á bwēm ahóg átíntê e mekab dyôm wée Abrahame. Annaméd-te Abrahame, Abrahame awē Dyōb dēmmadté akag abe. ⁷Ébyééné nén bán mod awē anamte' mod atómé mod awē ánámte. ⁸Ḳōb-Ḳō, prise éche ébídé á mbyaa ríme Levi ábe békobe' akab ahóg átíntê e mekab mé bwēm dyôm, bésyāēl bédíí baányoŋ ábe bēwāg. Boŋ Melkizedege awē ankōb akab ahóg átíntê e mekab dyôm, adíí mod awē eewéde, ngáne kálag e Dyōb élúmte. ⁹Dehele dehób bán Levi awē akobé'áá mekab wée bad mwēn ámpē abagé akab wée Melkizedege mbwiined ne sáá ambáá Abrahame. ¹⁰Dehele dehób nē áyāle nén, áde Melkizedege ákíí Abrahame abomen, né bēečyāā'é Levi.

¹¹Dyōb dēmbē bad bé Israel éche mbéndé á pónde echē bad bé túmbé e Levi bēbédé beprise á alon á Israel. Nzé nsón ríme ábē beprise bēbélé'áá ménkwognéd ábel bad bēkobned á'sō é' Dyōb, né nzom enkēmbáá echē prise ampée ábídéé nēe Melkizedege awē eebíde á mbyaa ríme Arone. †† ¹²Nzé mpwédted mé beprise níhōjléné túmbé, né mbéndé chōmpē etōŋgéné ahōŋlen. ¹³Mod awē níhōbēé mímén mekan áyāēl, ambíd á túmbé empée. Modmod eébidē-'áá awe túmbé mbéd awē abelé nsón ríme prise. ¹⁴Ébyééné bwām nén bán Sāŋgwéé awēd ambíd á túmbé e Juda. Mosēe enkēntúbpé dīn nén áá beprise bēbíd á túmbé e Juda.

Yesue adíí nēe Melkizedege

¹⁵Dyam áde déhóbé tōŋgene ahōŋlen á mbéndé ábúdé anyínned ne abíd áde prise ampée ábídé nēe Melkizedege.

¹⁶Saké mbéndé é baányoŋ chōw émbēl boŋ abé prise. Boŋ adé prise áyāle awóo ngíne ábē á alonjé abé ne abé. ¹⁷Éténlédé á kálag e Dyōb nén bán, “Edíí prise á ngíndé ne á ngíndé, melemem nēe Melkizedege.”

¹⁸Nzé denoné ped póg, Dyōb ásidté mbéndé é' bōsd á nkæg, áyāle énkēnwúú'é áte, énkēnkwoŋnéd-taá. ¹⁹Debíí nén bán mbéndé eébélē-sē chōmchōm ébē ngáne étōŋgéné abé. Nzé denoné-'e ped eníníí, chōm é bwām épédé échē ékóá boŋ dewōŋ e'lyóg bé nlém. Chō-'aá épeene syānē benben ne Dyōb.

²⁰Dyam démpēe áde débíí adíí nén, Dyōb démwē melē áá Krístāē ábē prise abé ne abé. Boŋ áde bēmpwédte beprise bēmpēe, Dyōb dénkēmmwáá melē ké nhóg. ²¹Boŋ áde Dyōb ápwédé Yesue prise, anhób áá,

“Sāŋgwéé amwédé melē, éehúd-taá mímē melē áse, áá,

‘Edíí prise á ngíndé ne á ngíndé.’”

²²Mímē melē mélúmte nén bán Yesue mó adé e'chemléd ábē é'lúmte syānē nén bán melē ríme Dyōb ámwédé méehidtéé áse.

²³Beprise bé' bōsd bēmbuú áte áyāle nén kwéed ebelé'áá bēehelē'áá nsón akēen á'sō. ²⁴Boŋ ngáne Yesue adíí á alonjé abé ne abé, ábē prise á ngíndé ne á ngíndé. ²⁵Né-Ḳō, Yesue akwōgnédé ásoŋ alonjé á bad ábe bēpag wée Dyōb áwe mbíd. Akwōgnédé ásoŋ bó ne asoŋ ásyāēl áyāle nén, adé á alonjé pónde ésyāēl ákānned bó.

²⁶Éhédnádtaá nén bán déwōŋ ene ndín e prise ambáambáa awē asáá,

††7:11 **Arone:** Arone ambíd á tumbé e Levi. Mó abédé prise ambáambáa e'só e bad bé Israel.

mod eéhēlē se ahób mó awusé ké hóg áyāl, eewóó' é atón á mbinde ké hóg á yāl, awē apágnédé bad bé mbéb áyāl, bēbānē-’e mó ámin e atii dé nkamlen ámbáá. ²⁷ Eesaá nēe beprise ábíníí ábe bétónǵéné bēbage mende epun-té. Ábē beprise bésébpē mende abe áyāle rímab mbéb, boŋ bēbagé mende áyāle mbéb rí bad bēmpēe. Boŋ Yesue ambe yāl nēe mende áyāle mbéb rí bad. Ambēl-le nē ngen pǵ ne ngen ésyāāl. ²⁸ Mbéndé epwede baányoŋ ábē beprise bēmbáám-báa. Baányoŋ bébele’ mewusé. Boŋ Dyöb dēmpwēd awe Mwän ne melē áde áamá mbéndé abe. Abelé-’e ane Mwän aköb-nédé á ngíndé ne á ngíndé.

Yesue mó adé syānē prise ambáámbáa a melē mékōlē

8 Atón áde sékoo’ é ahób ádíí nén; de-wóó ene ndín e prise ambáámbáa awē adyē é ekáá émbáá é atii dé nkamlen á Dyöb á Ngum ámin. ² Abenle’ Dyöb wēe bwēm ábē é’sáá é’díí á hóm áde ákóó ebem é Dyöb abé. Sáŋ Dyöbe mwēn mǵo alóó échē ebem, saké baányoŋ.

³ Bēpwede prise ambáámbáa téé ábe Dyöb nde ne mende mé elém. Né-ǵ, anén prise ambáámbáa mǵmpē atónǵéné chóm awónǵ éche ábeé Dyöb. ⁴ Bǵǵb-pǵǵ, nzé émbē nén bán ambé á nkōŋsé, né ée-báá prise ne abé dēn, áyāle nén beprise bédé ábe bēbage Dyöb mende ngáne mbéndé éhēdeé. ⁵ Nsón ríme ábē beprise bēbeléé ndíí nēe e’chemléd ne edíídinge é’ mekan ríme méde ádyöb. Debíí nē áyāle nén, áde Mosee áhóbé aá mólōo’ ebem é Dyöb, Dyöb dēnsim mǵ etúu áte aá, “Nyín nén wēe mólōo chóm ésyāāl á yāl e échē ebem nyaa e nlóŋtéd eche ríúmte we á mbǵǵd mǵn.” ⁶ Boŋ bǵǵb, nsón ríme prise ríme bēbágé Yesue rí-tómé nsón ríme ábē beprise bé’ bǵǵd. Melemlem nē dǵo nchemten ríme Yesue ápééne áútinté e Dyöb ne ábē bad, rí-tómé nchemten mé’sō ríme bēmpéénné, áyāle

nén, Dyöb ábágé bad akag aá mǵǵbē bǵ bwēm é’ bwām.

⁷ Nzé émbē nén bán melē mé’sō mēnkwoǵnéd ábel bad békobned á’sō é’ Dyöb, melē mémpēe méehednad-taá.

⁸ Boŋ Dyöb dēnniín awusé ne ábē bad, anhób-pe aá,

“Me Sáŋgwéé nhóbe’ nén meé e’pun é’ bín é’húe

áde mémwēē melē mékōlē

ne bad bé Israel

ne bad bé Juda.

⁹ Mímē melē méebáá nēe melē

ríme mémwēē

ne ábāb betaa

áde nchónǵé bǵ á ekáá

boŋ mbídén bǵ á aloŋ á Egipto.

Bénkēnhídté rímē melē.

Né-ǵ, menhúd bǵ díđ áyāl.

¹⁰ Dyöb áhóbé ámpē aá,

Me Sáŋgwéé me-éé nhóbe’.

Bǵǵb-pǵǵ melē ríme mémwēē ne bad bé Israel

á pónde échē ehúe’ á’sō médíí nén:

Mábēl bēbíí échēm mbéndé,

béwónǵ-’e nlém áhíd chó.

Mēbē ádab Dyöb,

bǵ-’e bēbē ábēm bad.

¹¹ Bǵ modmod éeyáǵédté waáb,

modmod éeláá-’aá mwānyoŋ nén aá ábíí Dyöb,

áyāle bǵ moosyāál bēbíí me,

bootya bésad, kǵǵŋ ne bēmbáá.

¹² Meélagсэн rímab mbéb,

méekamtén-naá rímāb mewusé.”

¹³ Ahób áde Dyöb áhóbéé tǵŋgene melē

mékōlē, álúmte’ nén bán abelé melē mé

nchun rí-tómé pónde. Chóm kēhéé éche

étóme pónde, éche échune-’e, mwāmpín

rí pónde éebáá ámpē ne abé dēn.

Abele á Dyöb dé ekob é yāl ne abele á Dyöb dé Edǵǵdǵŋ

9 Bǵǵb-pǵǵ, kǵǵŋ ne melē mé’sō mén-wōŋ mbéndé éche bēhíde’áá ábele Dyöb, bēnwōŋ-ge abwǵǵ á hóm á nkōŋsé

wée bébénlé'áá Dyöb. ²Bénlōŋ ebem éche énwōŋ toŋ ébe. Toŋ echē embé á'sō béchágé'áá chō bán Hōm áde Ásáá. Atii dé etrukāŋ ábédé áwēd-te, tébele abé, ne ewele éche bébágé Dyöb mende. ³Abad démbé áde ákábé toŋ e'só ne toŋ embíd áte. Ene toŋ eche ebédé ámbīd e abad béchágé'áá chō bán Hōm áde Átómtné Ásāŋ. ⁴Á toŋ-tē wē, menyán míme bébénlé gōl míme béhyánté'áá e'twé ámin ábe Dyöb edúbé mébédé áhed. Ntyóg míme béchágé'áá bán ntyóg mé melē móm-pē mbédé áhed. Mmē ntyóg bénkūtēn mō ped ésyāēl ne gōl. Á ntyóg-te wē, apom á gōl áde ábédé mána áte abédé áwēd-te. Ntōŋ míme Arōne míme ménkōg byáá, mbédé áwēd-te. E'ped é' meláá é'be ábe bēntenlé mbéndé áyāl bōmpē é'bédé áwēd-te. ⁵Á ntyóg mīn wē, bwēm é'bédé é'be, ábe bébélé á nwágén n ángel, ábe é'lúmté'áá ehúmé é Dyöb. Mepab míme ábē bwēm ménkūtēn ebéd é ntyóg wée ábédé hōm dé alagsen dé mbéb. Boŋ ábē bwēm é'syāēl deéhēlē-se dékoŋ bō ahōb boob.

⁶Bémáá'áá chōm ésyāēl anabe boŋ, beprise bésóle á toŋ é'sō epun-té bébelé' mímab nsōn. ⁷Boŋ prise Ambáámbáa mwēmpen mōw asóle á toŋ echē edé áte. Asóle áhed mwē-té ngen póg. Eesóléé mbéd áde éewanlé mekií mé nyam ábe Dyöb mende áyāl e mbéb mímē ne mī bad bēmpēe, míme bébelé ésebán bēbíí bán bébélé mbéb. ⁸Edāōdōŋ éche Ésáá ébele mímén mam álúmed syānē áte nén aá, abenled áde dédíí débenladté ebem é nkōŋsé, ábélé nzii eésáá syānē ápe á Ebem éche Ésáá wée Dyöb ádíí. ⁹Échē ebem élúmtē mekan míme mébenlad chii. Élúmtē syānē nén bán nde ne mende mé nyam míme bad bébágé'áá Dyöb, méeheléé-se mébel nlem míme mod awē abage mende se nkélé á abum. ¹⁰Mímén mbeltéd nsyāēl nōne' dāsō adyé á ndyééd, amwé á mīm ne nyaa é mekan émpēe híin échē bad bébélé'áá

ásáad yāl. Mmē mbeltéd ndíí mbéndé e ekob é yāl ngēn, éche émaá á pónde eche Dyöb dé nabéé mam mé syāēl.

Mekií míme Yesue mōw méde nde echē esáá

¹¹Krīstā amaá ape. Mōw adé Prise Ambáámbáa a mekan mé bwām míme mé-máá ape. Abele míme nsōn á ebem éche étómé ebem é nkōŋsé, élōn-ne mbom tōmaa ebem é nkōŋsé. Saké baányoŋ bēlōó échē ebem. Éesaá ebem éche édé á nkōŋsé. ¹²Áde Yesue ásólé á ebem-tē wē, ansól áde Hōm áde Átómtné Ásāŋ ngen póg ne ngen ésyāēl. Saké mekií mé mbód ne mé nyag ánkēnné áwēd-te ábe mende. Boŋ mímē mekií mēn mōw ántēdtē. Ambenléd mō ákōde syānē á mbéb-te ábel débē á alongé á ngíndé ne á ngíndé. ¹³Ngen e'só, bétédé'áá mekií mé mbód ne mé nyag, bétéd-te mbúbú é etum é nyag éche béhyánté, bémwag-táad bad á yāl ábe béesaá á'sō é' Dyöb, ábel bésāŋ. ¹⁴Nzé édé nén bán mekií mé nyam méhele méwōŋ ngíne ábel bad bésāŋ, né élúmtē nén bán mekií míme Krīstā méwóó ngíne bwāmbwam, eche ehele esáad bad. Abagé eche yāl eche eewóo mbéb ké nhōg nēe mende, ákōde syānē moosyāēl. Ambel nén á ngíne e Edāōdōŋ éche Ésáá éche édé á ngíndé ne á ngíndé. Mmē mekií mōw méšāŋte syānē nlem á abum ábel nén deébēlē mekan mé mbéb míme mépiinéd syānē kwééd. Boŋ pen detōŋgéné Dyöb dé alongé abele.

¹⁵Né-'aá ákōá boŋ Krīstā abé mod atíntē a melē mékōlē ábel nén bad ábe Dyöb ápwédé békud nnam míme mébē abé ne abé. Mmē nnam mōw Dyöb áhōbé aá mōw bē ábe bad. Kwééd echē Krīstā áwédé chō ekōá boŋ nén ábenlad. Eche kwééd ekōdtē bad ásē e mbéb míme bēmbenlé áde melē mé nchun médíí mékámllánáá bō. ¹⁶Boob-pōw, melē médíí nēe nlyáge. Pónde ké ehéé áde mod alyógkéé, étōŋgéné

alúmed nén bán mod awě abele ímmê nlyóge amaá awě boŋ béhīdē chōm éche ályógké. ¹⁷Nén áde áyāle nén, á pón-dé echē mod áwédé dōw ímme nlyóge mbágkē ngīne. Méebāgkē ngīne á pón-dé eche mod awe abelē ímmê nlyóge ádíí adé á alonǵé. ¹⁸Nē dōw ákás boŋ ké melē mé'sō ímme Dyōb démmwēē ne baányon ménkēnwōŋ ngīne ésebān mekií mésyogke. ¹⁹Se' bōwd, Mosēe anláá bad mbéndé ésyāēl éche Dyōb dénhōbpē aá bad béhīd. Áde ámáá bō aláa, antéd mekií mé nyag ne mé mbód, ákumtén ne mendīb. Ambenléd ngen e bwel é' hīsōb ne nyon é mbód éche éyāge', ámwagtéd ímmê mekií á kálag eche mbéndé ébédé áte, ámwagtéd-te bad á yāl. ²⁰Áde ámáá ímmê mekií amwagted, anhōb aá, "Ímmén mekií mōw mélūmte' nén bán melē mé Dyōb méehōŋlanné." ²¹Melemlen nē dōw Mosēe ámmwagtédte ímmê mekií ámīn e ebem é mende, ne ámīn e bwēm é'syāēl ábe bébēnládtáá ábe mende. ²²Á mbáale, émbē nén bán á mbéndé, chōm ké éhéé éche bémwágtédé mekií áyāl chōw bad bétédé'áá bán é'sáá. Mbéb-pe méewó'é alagsen ésebān mekií mésyógké.

Krístə eche yāl echē ábágé née nde chōw ehúde mbéb

²³Né-ōw, nén dōw dēnkōŋ boŋ ebem é nkōŋsé né bwēm é'syāēl ábe é'dé áwēd-te bésāŋtē bō ne mekií mé e'lém. Ábē bwēm é'syāēl é'bédéé nwágen mé mekan ímme méde ámīn ímme mékōŋtē abé. Boŋ ábē bwēm ábe é'dé ámīn, bēntāŋgēn nēe bésāŋtē bō ne mekií ímme métómé mekií mé e'lém. ²⁴Krístə enkēnsōnlé Hōm áde Ásáá áde baányon bōbō bébélé, áde áde á nwágén á hōm áde ákōŋtē abé. Ády-ōb dēn dōw ānkēe asōl. Ankē-'e áwēd nēŋ-gáne mod awě ahōbpe' syānē wēe Dyōb. ²⁵Enkēnkaá-'aá áwēd ábe yāl née mende ngen ne ngen. Enkēnkáa nēŋgáne prise ambáámháa ákagké mwě téé á Hōm áde Átómtné Asāŋ ábe mende mé mekií mé

elém. ²⁶Nzé née émbēē, né Krístə an-tāŋgēn née átagēé ngen ne ngen taase nkōŋsé mbootad. Boŋ chō-'e énkēmbáá nē. Krístə ampē ngen pōg ne ngen ésyāēl bōwb áde nkōŋsé nkagké ape á asóg. Ambē eche yāl nēŋgáne mende áhúd mbéb m baasyāēl. ²⁷Nē dōw moonyon asyāēl átāŋgēné awē ngen pōg, boŋ ámbīd e pōndé ákud nkáásé n Dyōb. ²⁸Melemlen nē dōw Krístə ábágé eche yāl ngen pōg ne ngen ésyāēl áhúd mbéb m bad híin. Ápē-'e ngen éche élónténé ébe, saké áhúd mbéb m bad, boŋ ápē āson alonǵé á bad ábe bésine mō.

Krístə ábágé eche yāl ngen pōg ne ngen ésyāēl

10 Mbéndé éche Dyōb dēmbēé bad bé Israel ébédéé ngēn nēŋgáne nwágén mé mekan mé bwām ímme méhúe' á'sō. Échē mbéndé éehelélé-se ékon syānē alúmed ngáne ímmê mekan mébēē. Beprise bébage' Dyōb mende abe ne abe, mwě ne mwě-té. Chán-nō échē ndín é mbéndé éche bébageé échē ndín e mende éhele ébēl bad ábe bédé ben-ben ne Dyōb bésāŋ? Éehelélé. ²Nzé émbē nén bán béhélé'áá, né bēnkēnsógké Dy-ōb mende abe-ye? Né bēnsōg áyāle nén né bad ábe bébage Dyōb mende bésáá'áá ngen pōg ne ngen ésyāēl, né béetage'aá-'e áte bán bébélé mbéb. ³Boŋ ímmê mende mēn-éé métímé mékamtan bad mwě ne mwě téé nén bán bébélé mbéb, ⁴áyāle nén mekií mé nyag ne mé mbód méehelélé se méhúd mbéb m bad mbēd.

⁵Nén dō-'aá dēnkōŋ boŋ áde Krístə ápédé á nkōŋsé-te aláá Dyōb aá, "Saké mende ne nde éhedéé.

Ebōŋséné me yāl e moonyon echē mébéé we née mende.

⁶E'lém ábe béhyānté á menyán, mende-'e ámpē ímme bad bébageé we áhúd mbéb m bad, béewōgtēē we menyīnge.

⁷Dō-'aá nēhōbēé meé,

‘Me nén A-Sáŋ, mbõŋséné âbel ngáne éhedeé melemlen ngáne éténlédé áyāl echēm á kálag echõŋ.’”

⁸ Ansébé ahóbb aá, “Saké mende ne nde éhedeé saá-kaá e’lém ábe béhyáŋté á menyán áhúd mbéb m bad é’wõgte we menyinŋe” kénéé édíf nén bán bad bébélé’áá mímén mekan ngáne mbéndé e Mosee éhedeé. ⁹ Ambé ambád aá, “Me nén A-Sáŋ, mbõŋséné âbel ngáne éhedeé.” Né-ɔɔ, Dyõb ásídté mende mé’ bɔɔd á nkæg âbel boŋ átimeɗ mende míme Krístæ. ¹⁰ Akwenten áde Yesu Krístæ ákwénténé abel ngáne Dyõb áhedeé boŋ ábe eche yäl nêŋgáne mende, ábéle syánē desáá á’sõ é’ Dyõb ngen póg ne ngen ésyāēl.

¹¹ Nsón míme beprise bé Israel ndíí âtyéem ábe Dyõb mende mehóg ne mehóg epun téé. Mímén mende mɔ’-e méehelée se méhúd mbéb m bad mbéd. ¹² Boŋ Krístæ pen abagé mende mehóg míme méwóo ngíne áhúd mbéb m bad ngen póg ne ngen ésyāēl. Ámbid enê, andyee Dyõb á ekáá émbáá. ¹³ Áhed-taá ádyéé ásin pón-dé echē Dyõb débenlé boŋ ákõgtéd ábē bad bé ekoyí ámín ne mekuu. ¹⁴ Áyāle mende mehóg mwẽmpen míme ábágé, abelé bad ábe áhúdé mímab mbéb bésáá nyaa eche elóné mbon.

¹⁵ Edæðdæŋ éche Ésáá chõmpē élúmté syánē áte nén bán nê ádé mbále. Énhõb aá,

¹⁶ “Sáŋgwéé ahóbbé aá ‘Mímén melē mɔɔ syāábɔɔ sémwēé á pón-dé echē ehúe’ á’sõ. Mēbēl bébíí échēm mbéndé, mibel-le ngáne béechaténne chõ mbéd.’”

¹⁷ Anhób ámpē aá, “Méekamtén-naá mbéb ne mewusé mímab ámpē.”

¹⁸ Dyõb ámáá bad mbéb alagsen. Mende ké mehóg méesaá ámpē míme bad bétõŋgéné abe ákud alagsen dé mbéb.

Syánē dépe benben ne Dyõb

¹⁹ Né-ɔɔ, a-baányan dewóo kunze ásól ádé abwóg á Höm áde Átómténé Asáŋ. ²⁰ Yesue adĩbnédé syánē nzii e ekóólé echē epeene’ alongé abe áde ábágé eche yäl. Eche yäl edé nêŋgáne abad áde dénkõŋ syánē âpe wée Dyõb ádíí. ²¹ Syánē dewóo ndæle e prise awē anõne’ bad bé Ndáb e Dyõb. ²² Né-ɔɔ, syánē désíde benben ne Dyõb ne nlém nhóg, désun-me nlém úsyāēl áwē. Nén ádé áyāle mekií míme Yesue ásyógé á awõg, mébéle nlém níkenlé syánē á abum, awõbpé-’e syánē ne mendíb míme méesaá áte. ²³ Déwéd adúbe áde dé-dúbpe achõŋned, désun-me nlém áhed, áyāle dedúbpe nén bán Dyõb áde ábele dyam áde áhóbbé aá mɔɔbēl, éche ehóbb ééhünēé á ndɔɔb. ²⁴ Dénõn ngáne déhele dewéd nhóg ne aníníí nlém á abum, âbel dédæŋ débele-’e mekan mé bwâm. ²⁵ Deebág bán deébõmēé pón-dé ésyāēl ngáne donŋe á bad bébeleé. Boŋ pen débē déwéde’ nhóg ne aníníí nlém á abum, tanŋe bɔɔb áde nyényínéé bán Epun éche Sáŋgwéé ápeé édé benben.

²⁶ Nzé dedíí dekoo’ mekan mé mbéb abel áde démáá mbále abíí, né mende ké mehóg méesaá ámpē míme méhúd mímē mbéb. ²⁷ Boŋ nzé mod adíí akoo’ mbéb abel, né mbwóg mɔɔ mébē mɔ áte nén aá Dyõb dékwid mɔ nkáá é Epun é Nkáásé. Béhyāād mɔ á ebonde é muú é ngíne échē éhyāād bad ábe bétõŋgan Dyõb. ²⁸ Kénzée awē eehídé’ mbéndé eche Mosee, boŋ bad bébe ké’-e beláán bébíd mbõŋ nén bán eehídéé mbéndé, bébéle béwúú mɔ, béewõgēē-’e mɔ ngol. ²⁹ Nzé mod-te eetéde Mwän a Dyõb née dyam, eetéde mekií mé melē mé Dyõb míme mébéle boŋ asáŋ née dyam, ásyāē-’e kóõŋne Edæðdæŋ eche epeene nsimé, né chán nkõgsen míme ene ndín e mod níhele mbé? ³⁰ Debíí mod awē anhób aá, “Mékõgsen bad. Mētímtén bó áyāle mbéb

míme bébéle.” Anhób-pe ámpē aá, “Sáng-wéé ákáād ábē bad.” ³¹Édé ebébtéd ne kénzéé awé ahúné á mekáá mé Dyöb dé alongé ákud nkögsen.

³²Boj nyéechatán ngáne nyémbēē-se á mbooted áde nyékúde e’nyínen bé ek-íde. Ene pónde, kénéé nyênkudté metake mé ngíne, nyênkanj nlem. ³³Pónde ebédé eché bad béwógté’áá nyé e’sôn á’sō é’ bad, bétagté-’e nyé. Donje á pónde ámpē nyēbágé’áá ne bad ábe békúde échē ndín é metake. ³⁴Nyēwēnnádtáá bad ábe bēmbē á mbwog. Ké áde bēndum-mé nyé bwēm, nyēmbé nyēbé menyinge, áyāle nyēmbíi nén bán nyēwóó bwēm ábe é’tomé nē ábe bébē abé ne abé.

³⁵Né-’w, nyébé nyéwēd nlem á abum, áyāle nén Dyöb ábage nyé nsábe míme íchábé ámin. ³⁶Nyētángéné awesen ábel nén nyébel ngáne Dyöb áhedeé, nyékud-te chöm éche Dyöb áhóbé aá m’wōbē nyé.

³⁷Éténléde á kálag e Dyöb nén bán, “Mwāmpīn m pónde, mod awé atángéné ape, ápē, éebébed-taá pónde.

³⁸Ábēm bad ábe bébele mekan míme métángéné
bébē á alongé áyāle bédúbpe ábēm e’yale.

Boj pen kénzéé awé atímné mbíd, méewógné m’ menyinge.”

³⁹Syánē pen deesaá nyaa é bad éche é-timén mbíd éb’w-’e. Dedíi bad ábe bédúbpe Dyöb, békúde-’e e’soosoj.

Adúbe

11 Adúbe ádíi áwōj nlem wéé m’wókúd chöm éche m’wósúme nlem áyāl. Ámad nén wéé chöm éche m’wōnyinnē díd ékóó abé. ²Adúbe áde bad bé’ b’wód béndübē Dyöb d’wō dēnkāj boj Dyöb ábéén b’ menyinge.

³Adúbe d’wō ák’w boj desōjtén nén bán eyale é nsāl ch’w Dyöb áhāgné nkōjsé. Né-’w, bwēm ábe dényínneé díd é’húu ne chöm éche dényínneé díd.

⁴Adúbe d’wō dēnkāj boj Abele ábe Dyöb mende mé bwām míme méntōm míme Keene ámbéé Dyöb. Áde adúbe d’wō dēmbēl boj Dyöb ábéén m’ menyinge nēe mod awé abele mekan míme métángéné. Nén dényínéd ne akob áde Dyöb dēnkobpe mende míme Abele. Adúbe d’-’aá ák’w boj, kénéé ámáá awé, abé álangē bad mam.

⁵Adúbe áde Enoge d’wō dēnkāj boj eenyínne’ kwééd díd. Boj pen Dyöb dēnkēén m’ ámin, bēnkēnyín-naá m’ ámpē. Éténléde nén bán, byánán Dyöb dékéén m’ ámin, abel’é’áá mekan míme méwógté’áá Dyöb menyinge. ⁶Mod-mod eéhēlē-se awógéd Dyöb menyinge áde éedúbpe Dyöb. Nén áde áyāle kénzéé awé ahede ape benben ne Dyöb, atángéné adúbe nén aá Dyöb áde, adúbe-’e aá Dyöb désābē bad ábe béhede m’ abíi.

⁷Adúbe d’wō dēnkāj boj Noa awógén Dyöb áde Dyöb dénlāā’é m’ mam míme mébenléd á’sō é’ pónde. Kénéé édíi bán pónde eched enkēnyínénné m’wē mekan díd, ambēl ngáne Dyöb dénlāā’é m’. An-lōj b’wle é’mbáambáa. Áwēd-te d’wō b’wōbe áde abum á ndáb bēnsōnlé békúde-te e’-soosoj áde mendíi ménlōnné nkōjsé áte ísyāēl boj chöm ésyāēl éhó. Abel áde Noa ámbenlé nē, dénlüméd bán mbel-téd m’ bad bé nkōjsé ídé mbéb. Adúbe pen áde Noa ánwōjgē dēmbēl Dyöb déntéd m’ nēe mod awé abele mekan míme métángéné.

⁸Adúbe d’wō dēnkāj boj Abrahame awógén Dyöb áde Dyöb dénlāā’é m’ aá áhide á dyad wéé ábéde, áke hōm démpēe á mbwōg eche Dyöb dēmbōjsénné m’ abe. Anwógén Dyöb ákē-’e, kénéé énkēmbíi’é wéé ákagké. ⁹Adúbe d’wō dēnkāj boj áke ádyēē á mbwōg eché Dyöb dénlāā’é m’ aá m’wōbē m’wō m’wōbe m’. Ambé áwed nēe nken. Aisige b’w Jakōb b’wmpē bédyéé’áá á e’bem-tē. Dyöb dénlāā b’wmpē melem-

lem ngáne anlāā'é Abrahame. ¹⁰ Abrahame adyee'áá á e'bem-tê wê asine' pón-dé eche adyee'é á dyad ámbáá áde á-súmnédé, áde Dyöb dën átíídé boŋ alón- 'e. ¹¹ Adúbe dóo dënkəŋ boŋ Seraa abé nkog kénéé ámmadté kôd e achád atóm. Andúbé nê áyāle andúbé aá, nzé Dyöb ahóbbé aá mósóbbél dyam, abelé alóned dó. ¹² Né-óó, kénéé Abrahame ámmadté achun bwāmbwam nyaa eché éehelē'aase achyáá mwān, nchyaátén nsyāōl mēnhūū ne mó. Mmē nchyaátén mēmbuū áte nēngáne betintine ábe bédé ámin, mbūū- 'e áte nēngáne nsíí rúme rúde á nkəg mé edíb é nkwe, rúme béehelēé-se bétōŋ.

¹³ Ábē bad bé' bōó, bēnwōŋ adúbe kóōŋne á kwéed. Kénéé bēn bēnkēnkudté chōm éche Dyöb dénlāā'é bó aá mósóbbé mósó mósóbe bó, boŋ bēnyīn ábē bwēm nchabnede bēwógén-ne bó menyīŋge. Bēnkēmbāŋ-gaá ahóbbé bán bédíi beken ábe béewóo hōm áde bēdyee'é á nkōŋsēte. ¹⁴ Bad ábe bēhóbe échē ndín é mekan bēlúmtē nēn bán bēhede hōm áde bēchəgké ádāb. ¹⁵ Nzé bédíi békám-tán-náá wēe bēmbídtē, né bēnhēd nzii átim ámbid. ¹⁶ Boŋ bēntīm bēhedé dásō mbwóg éche eboó, nédē mbwóg e ekombe é mīn. Né-óó, Dyöb déēkwāgnēē bó nzé bēchógé mó bán ádāb Dyöb, áyāle amaa bó echab mbwóg aboŋsen.

¹⁷ Kénéé edíí nēn bán Abrahame mósó Dyöb dénlāā'é aá bán bēbuú mó áte, adúbe dóo dënkəŋ boŋ abé mboŋsén ábe Aisige awē abédé mmē mpom mī mwān nēe mende áde Dyöb ákágé mó. ¹⁸ Aisige mósó Dyöb dénlāā'é Abrahame aá, "Mbwēen ne Aisige dóo nchyaátén rúme nílāngé wē meé wēkūd mébídtē." ¹⁹ Abrahame andúbé aá Dyöb áwóó ngíne ápuud ké mod awē amaa awē. Né-óó, dehele dehóbbé bán Abrahame ankūd Aisige ámbid áde ápúúde. ²⁰ Adúbe dóo dënkəŋ boŋ Aisige

ahóbbé aá Jakōbe bó Esao békūd nnam pón-dé éche ehúe' á'sō. ²¹ Áde Jakōbe ádíí benben ne kwéed adúbe dóo dënkəŋ boŋ anāmēd mwān-téé awē Josebe. Anwúlén á ntōŋ rúme átōmneé, ábe Dyöb edúbé. ²² Áde Josebe ádíí benben ne kwéed, adúbe dóo dënkəŋ boŋ ahóbbé á'sō é' pón-dé aá bad bé Israel bēbid á Egipto. Dó- 'aá dënkəŋ boŋ alógtén ngáne bétōŋgéné mmē ndim abel.

²³ Adúbe dóo dënkəŋ boŋ Mosee sáá bó nyan békōō mó á etūn é ngon éláán áde bémáá mó achyáa. Bēnyīn nēn bán Mosee aboó elóon bwāmbwam, bēnkēmbāŋ-gaá ábóo mbéndé éche kəŋ éntōmēdtē. ²⁴ Adúbe dóo dënkəŋ boŋ áde Mosee amáá akwog, enkēnkwentén aá bēchəge mó bán mwān awē mwān a mmwáad awe kəŋ e Egipto. ²⁵ Ankwentén ákud metake ne bad bé Israel tó-maa áwóg bwām á mbeltéd mé mbébe- te á esōŋ é pón-dé. ²⁶ Ne mó, annyīn nēn aá ákud akwágké á nló rúme Ane-awē-Bésineé, áde nsábe rúme ntómé nhon n Egipto nsyāōl. Ambel nē áyāle asinē'áá nsábe rúme Dyöb débeé mó á pón-dé eché ehúe'.

²⁷ Adúbe dóo dënkəŋ boŋ Mosee áhíidē á Egipto ésebán abaa' meliŋgá rúme kəŋ e Egipto. Ankaŋ nlém abé áke nēngáne mod awē anyíne Dyöb áde mod éēny- innēē díd. ²⁸ Adúbe dóo dënkəŋ boŋ atíí Ngande e Nnyíme-ámin. Anlāá bad aá bēmwagted mekií á mmwe mé e'kob ábel boŋ nzé ángel e Dyöb epedé áwúu bán bésō, eewúe' bán bésō bé bad bé Israel.

²⁹ Adúbe dóo dënkəŋ boŋ bad bé Israel bēchābē edíb é nkwe éche éyogē'. Bēnch- abé chó byánán békag á ndoob mīn. Boŋ áde bad bé Egipto bēhóbbé bán bómpē bēchabe, bēnhō. ³⁰ Adúbe á bad bé Israel dóo dënkəŋ boŋ e'ké ábe bēnləŋned

‡‡11:23 Kəŋ e Egipto éntóméd mbéndé aá bēwúu bán bé baachóm bésyāōl ábe béchyáá ekóólé ábe bédé mwē mbe átimé áse.

dyad á Jeriko é'kwē áde bad bé Israel béhyómnéde bó epun saambé. ³¹ Adúbe dǒo dēnkǎŋ boŋ akwalee awē béchǎg'é'áá bán Rahabe enkēnwé áde bad ábe bēnwūēn Dyōb nló áte bēnwēē. Nén dēmbenléd áyāle ankōb bad bé Israel nken áwe ndáb, áde bēlómé bǒ áhye dé anon dyad áte á mesoom-tē.

³² Mbē níkag á'sō-ye? Póndé eesaá echē níhele nláá nyé mam áyāle bad nēŋ-gáne Gidione, Barage, Saamsine, Jeftaa, Dabide, Samwele ne bekal bé edǎǎdǎŋ bésyāēl? ³³ Adúbe áde ábē bad dǒo dēnkǎŋ boŋ bétóm meloŋ áte ríme bǒbǒwǎ bēnwǎn bel. Bélyǎgté'áá bad ábe bēbédé ásē echáb nyaa echē etǎŋgéné. Bēnkūd-te bwēm ábe Dyōb dénhǒbpē aá mǒǒbe bǒ. Bēnkǎŋ nsəl ní ngii. ³⁴ Béndimēd e'bonde é' muú. Bémbid á mekáá mé bad ábe bēhédé'áá bǒ páá awúen. Kénée á mbooted bēnkēnwǒŋgé ngíne boŋ Dyōb dēmbē bǒ ngíne, bēbédéé sánze é ngíne bēwanne' sánze é meloŋ mémpēe, éche sánze étómé' mehélé. ³⁵ Adúbe dǒo dēnkǎŋ boŋ doŋge dé bebaád ányín née ábáb bad ábe bēm-mǎd awé bétímé ámbid á alongé.

Doŋge á bad pen bēnkūd mbéte kǒŋŋ bēwé. Bēnkēnkwenténné Dyōb abán á yǎl ábel bétede bǒ. Bēmbel nē áyāle bēmbīi bán bēpuú bēkūd alongé áde áde bwām tómaa dé nkǒŋsé. ³⁶ Doŋge démpēe dēnkūd metake, awel áde bad bēwéláá bǒ, bēbómé-'e bǒ. Bēnhǎŋ doŋge bēhé-'e bǒ á mbwag. ³⁷ Doŋge ábédé áde bēnwūēnnē meláá, bēmpēe-'e bésél bǒ áte e'sǒŋ é'be. Bēnwūēn bēmpēe páá. Ábē bad bēwáá'áá e'kob é'mbóđ béhyómne'. Bēbédéé betóótókē bé bad, bēkudé' metake, bēkudé-'e ndutul á mekáá mé bad bé ekoyí. ³⁸ Éehednád-taá bán bad bé bwām née bǒ bēbē á nkǒŋsé mé mbéb wén. Bétámnádtáá á ehyáŋge ne á mbwǎd mīn, bēdyeé' á e'láá-tē ne á e'lóm-tē.

³⁹ Adúbe áde ábē bad bésyāēl dēnkǎŋ Dyōb ábēén bǒ menyinge. Boŋ ké nē, bēnkēnkudté chǒm eche Dyōb dénhǒbpē aá mǒǒbē ábē bad. ⁴⁰ Nén démbē áyāle Dyōb dēmmad atíi aá mǒǒbē syánē chǒm échē étómé chǒm éche ánhǒbpē aá mǒǒbe bǒ. Antíi nén aá, nchoo ne syánē dǒo ábē bad bēkwognédte áwe e'só.

Dyōb dǒo áde syánē Sáa

12 Ngáne édíi-'aá bán enén ndun e mod elǎŋnéde syánē edé-'e mbōŋ, tǎŋgene adúbe áde déwóó, detǎŋgéné desidéd kéchéé éche ékǎo syánē nzii á nkag, détdē-'e mbéb ríme níháá syánē. Detǎŋgéné née dékáá nlém ányaged mehélé ríme Dyōb áhóbé aá dényaged. ² Detǎŋgéné née désúmé mǐd wéé Yesue mwēn, áyāle mó alyǎgte syánē áwǒŋ adúbe. Mwēn-naá áwǒŋgēn syánē kǒŋŋ dépid-te dǒ á asóg. Ankwentén áwé kwéed e e'són á awag, enkētéd-taá áde akwágké née dyam ábel nén ákud menyinge ríme Dyōb ákǒŋnéde mó. Nē ábélé-'e bǒbǒ, adyeé á ekáá é mbáá á atii dé nkamlen á Dyōb.

³ Nyékamten ngáne Yesue ánkwenténné metake akud á mekáá mé bad bé mbéb ábe bēnkǒwǒ mó. Nyékamten rímē metake ábel boŋ nyéekómé', nyéedülé-'e mekuu ámbid. ⁴ Nzum eche nyéwanéé ábǒded mbéb, eépédéé ndǎgke eche nló rímēn níhele rítóm. ⁵ Nyéechatán e'yale ábe Dyōb dēmbenlédte áwéd nyé nlém á abum, achag áde ánehǎgké nyé aá ábe bán. Anhób aá,

“A-mwǎn, nzé Dyōb ákánne we áte áyāle mbéb ríme ébélé,

etéđ rímē nkáne áte née dyam dēn.

Nzé Dyōb ákǒgséné we, yǎl eehǒs' we áte.

⁶ Bíi nén weé mod awē Dyōb ádáá, móo ákánneé áte.

Mod awē átédé née awe mwǎn, móo ákǒgsanné.”

⁷ Né-ǒw nyéwēsen rímē nkǒgsen áyāle nén, nílúmte nén bán Dyōb átédé nyé

née ábe bãn. Mwän ahée adé awě sáá éekõgsannē áyāle awusé áde ábélé? ⁸Nzé nyéekūdē nkõgsen áyāle mbéb ríme nyébélé ngáne bãn bé Dyõb bésyāōl békudeé, né nē álumte' nēn bán nyéekoo'é bãn bé Dyõb abé. Né nyédíi bãn ábe béchyáá á asón. ⁹Nzé ábēd besáá bé nkõjsé béhele békõgsēn syānē áyāle mbéb ríme débélé, débagé-'e bõ edúbé, né detõngéné Sáá awēd awě adé ámin edúbé abe tómaa nē, ábel débē á alongé. ¹⁰Á esõj é pónde dõ ábēd besáá bé nkõjsé békõgsannē syānē, kéchán áde ébõjnédé-'e bõ dõ débélé. Dyõb pen ákõgsan syānē áwõngen syānē ábel nēn débē bad ábe besáá ngáne mwēn ámpē ásáá. ¹¹Á pónde eche dékúdē nkõgsen, dewóge mbéb áte, deewógéé bwām. Boj ámbid e pónde, kenzéé awě rímē nkõgsen n'yõgté debyéé, abelé abé nsañ, ábelé-'e mekan ríme métõngéné.

¹²Né-õõ, mekáá ríme mēmmad nyé achii áte, nyéwéd mó áte. Nyéēmwāg-ke se mekuu mésāgē nyé ásē. ¹³Nyébē nyéhídé' nzii echē etyéémé ábel nēn bad ábe bésyõgte', béenabpé eped atim, boj bédyēe bwām.

Elébé áwõgen Dyõb

¹⁴Nyéwan áte ábē nsañ ne moosyōl. Nyéwan-ne áte ámpē áwõj abé áde ásáá, áyāle ésebán mod ásáá, eéhēlē-se any-ín Sāngwéé. ¹⁵Nyényín nēn bán nyé modmod nyéebõ'é nsimé n Dyõb akud. Nyényín-ne nēn bán nyé modmod nyéesáá nēngáne mbál mé mbéb ríme nzé ríkwógé mbelē mpēēn ndutul, mbébéd-te mbál mémpēe. ¹⁶Nyényín-ne nēn bán nyéekábéé mesón, nyéébélé-'e mam née bad ábe béwõhne Dyõb pónde ngáne Esao ámbenlé. Esao ansóm kunze echē ánwõngē née mwän a'só á etútú é ebwõg é ndyééd ehõg. ¹⁷Nyébíi nēn bán, ámbid

e nē, Esao ahedé'áá aá sáá ánamed mó, boj sáá ambāj mó anamed. Kénéé ánchí-í'é bwāmbwam, nzii enkēnbáá áhānglen dyam áde dēmbenléd.

¹⁸Nyékamten nēn bán hõm áde nyé-tyéémé bõõb ádíi á'sõ é' Dyõb. Nyéetyéémé nēngáne bad bé Israel bēntyéemmē benben ne mbõõd e Sinai e nkõjsé echē muú n ngíne rímbídé'áá ámin. Ádē bēntyéemmē áhed, ngānglen e ehíntēn embē áhed, bīn é'südēn áte, ekukud é ngíne-'e étõme'. ¹⁹Bénwõg esaad é elõj, bēwõg-ke ehõb. Mbwõg n ngíne ménkõb bõ. Bēnchāj Dyõb nēn bán eehõbé' ámpē. ²⁰Bēnchāj Dyõb nē, áyāle dyam áde ánlāā'é bõ aá bébel dén-wõgēd bõ mbwõg bwāmbwam. Anhõb aá, "Chõmchõm éekidtan enēn mbõõd. Nzé ké nyam ekidténe chõ, bēlúm chõ meláá kõõj ewé." ²¹Mekan rímē bēnyinnē ménkõbēd bõ mbwõg bwāmbwam. Mbwõg ménkõb kõõjne Mosee. Anhõb aá, "Mbwõg rínõgte me." ²²Boj nyépen, nyépédē benben ne mbõõd e Zayõn. Nyépédē bõõb á dyad áde Dyõb dé alongé. Ádē dyad ádíi Jerusalem awě adé ámin. Áwēd-te, ángel bífb, éládné áte ne menyõnge. ²³Nyémpē nyépédē á nlatēn m bãn bésó bé Dyõb ábe Dyõb átélé mīn ádyõb. Nyépédē wēe Dyõb áde ákáadte' moosyōl. Nyépédē átíntē e e'daðdāh ábe bad bé bwām ábe Dyõb ábélé békwoǵnédé. ²⁴Nyéépédē wēe Yesue awě adé mod atíntē á bad ne Dyõb á melē mékõõlē. Nyépédē bõõb wēe Yesue ámwágtédé nyé rímē mekií. Mímē mekií mébágé syānē nsimé tómaa mekií ríme Abele. ¶¶

²⁵Nyényín nēn bán nyéekõnléé Dyõb metúu tãngene dyam áde álanggé nyé. Bad ábe bēnkēnwógén mod awě Dyõb dēmbanéé á nkõjsé-te áléb bad, bēnküd nkõgsen. Ngáne bēnkudté nkõgsen,

¶¶12:24 Mekií ríme Abele méhede' metuuten, boj mekií ríme Yesue mépeene dásõ alagsen.

syánē ámpē detǎngéné nkógsen akud nzé deewóge elébé éche ébídé ádyōb. ²⁶Бодд áde ánhōbpē akan, nkōjsé ménsǎgnéd ásē. Бодб-ре ahóbbé nén aá, “Mǎbēl nkōjsé nsǎgnéd ámpē. Saá-kaá nkōjsé mwēmpen ménsǎgnéd, mēbēl kóōhne ekombe é mīn chōmpē éśǎgnéd.” ²⁷Ahóbb áde áhóbbé aá, “Ámpē” álúmtē’ syánē nén bán Dyōb déhūd bwēm éśyāōl ábe bésǎgnéd ásē. Ábē bwēm é’díi bwēm ábe áhógé. Ábēl nē ábēl boŋ bwēm ábe béesǎgnéd é’lyəg.

²⁸Né-ц, désǎgnen Dyōb áyāle nén abagé syánē mbwóg echē mod éehelélé-se aságéd ásē. Désǎgnen Dyōb, débage-’e mó edúbé nyaa echē éwōgéd mó menyinge. Débele-’e nē ne mbwóg ne edúbé éśyāōl. ²⁹Ne mbále, Dyōb ádēd ádíi nēe muú míme níhyāŋte chōm éśyāōl.

Abé áde áwógte Dyōb menyinge

13 Edəŋge é Bad bé Krísto ébē ékag á’sō átíntē echēn. ²Nyéebág bán nyéekobéé bad beken pón dé éśyāōl. Doŋge á bad békékōb ángel nken, áde béebíi’ é bán ángel chōó édé. ³Nyéekamten bad ábe bédé á mbwóg. Ébē byánán nyáábōó nyédé áwed. Nyéekamtan-ne bad ábe békude metake ásē e bad bém-pēe. Ébē byánán nyémpē nyékude’ mímē metake.

⁴Mod-téé awē adé á ndáb e’wóngé ábage e’wóngé edúbé. Mod eekábé mesón á ebwóg. Nyéēchatán nén bán Dyōb dékāād bad ábe bébele’ e’toŋgé é’ mekan ne ábe békábe mesón. ⁵Nyéē-sūmē nlém áyāle edəŋge é mōné, nyébé-’e menyinge ne kéchéé éche nyéwóó áyāle nén Dyōb áhóbbé aá, “Méechenéé nyé mbēd, méebāŋ-’aá nyé áyāl.” ⁶Né-ц, dehele dehóbb ne nlém nśyāōl nén bán, “Dyōb dōó áde nwōŋgene awēm, méebāŋgé dyamdyam, cheé moonyoŋ áhele ábēl me?”

⁷Nyéekamten bad ábe bélyágté’áá nyé bōód, ábe bēnkálé nyé eyale é Dyōb.

Nyényīn nsón míme abé ádāb ábélé. Nyéhíd mímāb mekuu, nyédúbe ngáne bōmpē béndūbēē. ⁸Yesu Krístəə adé melemlem pón dé éśyāōl. Ngáne ámbēē chān, nē dōó ádíi chíi, nē dō-’aá ábēē abé ne abé. ⁹Nyéēm-wāg-se ayáge ké áhéé áde áde nhəŋlén áhəŋlén nyé nlém á abum. Ébóó nén bán nsimé n Dyōb múmú nówéde nyé áte saké mbéndé təŋgene adyé dé medyé. Échē mbéndé éewōŋgānē bad ábe bēhíde chō.

¹⁰Dewóó menyán mé mende míme beprise ábe bēbage mende á ebem é Dyōb béewóó’ é kunze ádyé chōm áhed.

¹¹Prise ambáám-báa, abage Dyōb mende áyāle mbéb m bad. Abelé atéd mekií mé nyam é mende asólén mó á Hōm áde Átómténé Asāŋ. Bébelé bétéd ndim n nyam pen, bēbídén ámbíd e eyáde bēhyáád mó. ¹²Nē dōó dēnkəŋ boŋ Yesue ámpē átag, awē ámbíd e e’ké é’ dyad ábēl boŋ mímē mekií mébel bad bésāŋ.

¹³Né-ц syánē ámpē déke détān mó ámbíd e eyáde ábēl boŋ syánē ámpē dékud e’sōn ábe ánkudté. ¹⁴Déke détān mó áhed áyāle nén deewóó’ é dyad áde á-súmnédé á nkōjsé-te wén. Boŋ desumé nlém ábē á dyad áde áhúe’ á’sō. ¹⁵Né-ц, débē dékene Dyōb mbwiined ne Yesue. Mímēd mekenag mébē nēŋgáne mende míme débageé Dyōb. Dékag dékale’ nén bán mōó adé Səŋgwéé. ¹⁶Nyéēchatán nén bán, nyétəŋgéné bwām abel wēe bad bém-pēe. Kéchéé éche mod áwóó-’aá, á-wōŋgan nhóg ne aníníi. Échē ndín é mende chōó éwógte Dyōb menyinge.

¹⁷Nyéwógne bad ábe bēlyágte nyé, nyésuded-te yāl ásē e nkamlen mímāb áyāle bōó bēnōne nyé. Bētyēem-me á’sō é’ Dyōb áláa mó ngáne bēnóné’áá nyé. Nyéwógne bō ábēl boŋ bēbē menyinge ánōn nyé. Ésebē nē, né bēwōg ndutul ánōn nyé. Né nē déewōŋgén-naá nyé.

¹⁸Nyéekānnad sé. Sēbíi nén bán nlém níkénlé sé á abum áyāle chōm éśyāōl éche sébélé. Sēhedé’áá bán sébel chōm éśyāōl

nyaa echě etǝŋgéné. ¹⁹ Ḿbáde nyé achán nén meé nyékannad sé âbel nén Dyöb âbel níwâmsen atim ámbid âbé ne nyé ámpē.

Mekáne mé asóg

²⁰ Dyöb dǝ ábage' bad nsaŋ, dǝ-'áá ápúúdté Yesue, Sáŋgwéé awêd. Bǝǝb-pǝǝ, Yesue adíi néé ndǝle a Nnǝn-a-mbód awě bébénlédé m̄mē mekií âbel nchemten m̄bê á ngíndé ne á ngíndé, átíntē e Dyöb, ne éche mbód. ²¹ Nkâñne nén meé, Dyöb âbel nyébê mboŋsén âbel chǝm-té éche áhedeé aá nyébel, nyébé-'e nyóŋgé âbel mam m̄me métǝŋgéné. Yesue áwôŋgan nyé âbel mam m̄me méwógte Dyöb

menyiŋge. Ehúmé ébê ne Yesu Krístǝ abé ne abé. Ébê nê.

E'yale bé asóg

²² A-bǝñned, ncháa nyé meé, nyékoŋ échén elébé awóg. Enén kálag echě nítenlé nyé eéchabeé áte. ²³ Ndǝǝ meé nyébíi nén bán bébídte mwǝnyan awêd, Timotie, á mbwǝg. Nzé awámséné me atán, né sǝmǝ séēpě áwēn.

²⁴ Nyélentēd me bad ábe bélyǝgte nyé bésyǝǝl, nyéleled-te bad bé Dyöb bésyǝǝl. Bad bé Dyöb bémpēe ábe bébídé á Italia, bǝmpē bélómmé nyé melēnten.

²⁵ Nsimé ní Dyöb m̄bê ne nyé moosyǝǝl. Ébê nê.

Kálag eche

Jemse

Ndibned ní kálag

Kálag echě Jemse átélé ehóbé tǎngene mekan ímme bad bé Krísto bétǎngéné abel pónké ésyǎǎl á alongé ádǎb. Bad bé Dyöb ábe bépǎntédé áte nkǒnsé áte ísyǎǎl bǒo Jemse ántelélé chǒ. Abǎnlédé ngan híin áléb bad bé Krísto tǎngene metón híin. Ímme metón médíi, ábé nhǒn ne ábé atóg, mekágsen, abé á bwám, áhǒn bad nkǒntéd, adúbe ne mbeltéd, ngáne bad bé Krísto bétǎngéné echém abenled, áwǒng debyéé, nselag, kúmbe ne asuded á yǎl, ábíded mbakú á yǎl e bad, ákum ekáá á tǎl, áwesen, ne ákáne.

Jemse awédé áte á kálag tē wē nēn aá mbeltéd níkag ekuu ehǒg ne adúbe.

Nkabted ní kálag

Ndibned ní kálag 1.1

Adúbe ne áwǒng debyéé 1.2-8

Ábé atóg ne ábé nhǒn 1.9-11

Ákag ne ákud mekágsen 1.12-18

Áwóg ne ábel 1.19-27

Ngabén eéhédnǎdté 2.1-13

Adúbe ne mbeltéd 2.14-26

Ngáne mod a Krísto ábenladté echém 3.1-18

Mod a Krísto ne mekan mé nkǒnsé 4.1-5.6

Elébé émpēe 5.7-20

1 Me Jemse, mbǎlede a Dyöb ne awě Sǎngú Yesu Krístǎe, me-éé ntenle nyé enén kálag. Nlente nyé metúmbé dyôm ne mébe mé bad bé Israel ímme mé-pǎntédé áte nkǒnsé áte ísyǎǎl.

Jemse aá bad bédúbe Krístǎe béwǒng-’e debyéé

²A-baányan, pónké ké ehéé echě nyaa e mekágsen ké ehéé étáné nyé, nyétéd nē e’boŋ é yǎl áte. ³Nyēbíi nēn bǎn ímēn mekágsen ímme nyékudeé áyǎl e adúbe

áde nyéwóó, méwéde nyé nlém á abum. ⁴Nlém íwúu nyé á abum kǒǎŋ á asóg ábel boŋ mbeltéd ímēn ntyéem bwám ílǒn-ne mbon, ábel boŋ nyéewóó’ abé dé mbéb ké ahóg á alongé ádēn.

⁵Nyé ké ahéé awě atóge’ debyéé, áchǎŋ Dyöb aá ábe mǒ. Dyöb dǒo ábage moosyǎǎl debyéé ne nlém nhǒg, ésebǎn akwognad modmod, ábe-’e mǒ. ⁶Boŋ pen nzé nyéchǎa Dyöb nyédúbé bǎn ábe nyé chǒm éche nyésédté mǒ ésebǎn nlém níkáadte nyé á abum. Mod awě nlém níkáadteé á abum ádíi nēe edíb é nkwě éche éhode’, epub éhúene’ mendíb ped enén étimne eníní. ⁷Ene ndín e mod eewémtán aá mǒkǔd chǒm wée Sǎng-wéé. ⁸Adíi mod awě awóó nlém ímbe, eechǎŋnǎd-taá hǒm ahóg áyǎl e kéchéé éche ábeléé.

Betóótókē bé bad ne behǒn bé bad

⁹Mod a Krísto awě eesé etógnén á’-sǒ é’ bad bémpeé atǎngéné abé kúmbe nzé Dyöb áchǎgté mǒ ámín. ¹⁰Mod a Krísto awě adé etógnén á’sǒ é’ bad bémpeé atǎngéné abé kúmbe nzé Dyöb á-súdté mǒ. Nhóbe nēn áyǎle ámaá melemlem ngáne ébéeneé mbonja e nkǎákǎe awě adé á ahín-tē. ¹¹Nzé enyen érene ne ngíne ábe e’hyé bé ekíde é’belé é’hyáád ane nkǎákǎe, éche mbonja-’e ébelé ésoo, e’boŋ é’bǎb-pe é’belé é’maa. Melemlem nē dǒo behǒn bé bad bémaá’é anan áde bēnanéé ímǎb nhǒn ámbid.

Jemse aá mekágsen méēhūu-’é wée Dyöb

¹²Nnam ne kenzéé awě awēséné mekágsen, áyǎle nzé atómé ímme mekágsen áte, Dyöb débe mǒ nsábe ímme ndé alongé áde áhóbé aá mǒbǎb bad ábe bédǎǎ mǒ. ¹³Nzé mod akudé mekágsen eetǎngeneé ahób aá, “Ímēn mekágsen méhúú wée Dyöb.” Mod eéhélē-se ákag Dyöb ne ebébtéd, melemlem ngáne Dyöb-pe déekagéé

mod âbel mbêb. ¹⁴Mewêmten mé mbéb mé mod mwên mós mékæa boŋ ahún á mekægsen-tê, ene pónde-'aá ímê mekægsen métédeé mós nlém á abum boŋ mehaŋ mós. ¹⁵Ímê mewêmten ímme mébâg mod áte mós-'aá mépeene mbéb, nze ímê mbéb-pe íkwógé mod áte, ípiinan mós kwééd.

¹⁶A-baányan bé edaŋge nyéédōgnād.

¹⁷Nde e bwâm ké ehéé ne kéchéé éche éloné mbon éhúú ne Titée awé adé ámin. Titée mós ahagé bwem é'syāēl ábe é'pene ámin. Ábén bwem é'pene-'e nhəŋlén ne nhəŋlén, boŋ Dyöb pen déehəŋlanné.

¹⁸Dyöb dēmbel ntíi ábe syānē alongé dékōlē abe áde ámbéé syānē éché eyale é mbále. Ambel nē âbel boŋ átinté e ímē nhəgtéd ísyāēl, syānē débē ngáne mbote é'só échē bébageé mós nēe mende.

Jemse aá bad bé Dyöb bébele ngáne eyale é Dyöb éhóbeé

¹⁹A-baányan bé edaŋge, nyébíi ímmén mekan. Mod téé ábē mehél áwóg dyam áde mod ampée áhóbeé, mod eewámsán dyam ahób pen, mod eewámsán-ne alij.

²⁰Melíngá mé mod méemwagké-se ábēl mekan ímme Dyöb áhedéé aá ábel. ²¹Né-ó nyétede mekan mé mbinde ne mekan mé ebébtéd mésyāēl ímme nyébeleé. Ne asuded á yāl ásyāēl, nyékok eyale éche Dyöb áwéné nyé á nlém-tē. Éché eyale chós Dyöb ábenladté ásoŋ áđen alongé.

²²Nyébele ngáne eyale éhóbeé. Nyéédōgē yāl se nyéwōgē chós wógén.

²³Kéznéé awé awóge' eyale é Dyöb, ésebán abele' ngáne éhóbeé, adíi nēe mod awé anone' ábe é'só á dyené.

²⁴Amaá eche yāl anyín, boŋ ake áde ákagké, abelé áchatén ngáne é'só é'díí mós. ²⁵Boŋ bad ábe békoo' mbéndé échē etəŋgéné anon áte, mbéndé eche ehúde' bad á mehaŋ, nze béhíde chós ngáne éhednadté saké bán béléa' chós boŋ béchatén-ne, boŋ pen, béhíde chóm

éche éhóbeé, Dyöb dénaméd bós áyāl e kéchéé éche bébeleé.

²⁶Mod ké ahéé awé awémténé aá mósbele' ngáne Dyöb áhedéé boŋ eekóbe éche échém, ene ndín e mod adoge eche yāl, áde abele á Dyöb-pe, áde ngén. ²⁷Ábele Dyöb nyaa eche esáá ne eche etəŋgéné á'só é' Dyöb Titée, adíi anon menyuu ne bekúd ábe bétage', ne áchāē yāl bwâm ésebán mekan mé mbinde mé nkōŋsé méwōge mod áyāl.

Jemse aá béétédē baahóg etógnén ábíní-'e nkóŋtéd

2A-baányan, nyé nēŋgáne bad ábe bédúbpe echēd Sāŋ, Yesu Křístāē, Sāŋgwéé awé échē edúbé échábé ámin, nyéetəŋgenéé nēe nyényíné mod á dídte se nyétéd mós etógnén ké-'e nkóŋtéd. ²Détéd bán mod asólé wéé nyéládné, ahédé nzéd é gól, ahédé-'e kase é mbóté, ntógétōke ím mod mómpē ísólé, ahédé mbóté é mbinde. ³Nze nyébagé mod awé ahédé kase é mbóté edúbé boŋ nyélangé mós bán, “Hyé édyee enén kase e e'dii,” boŋ nyélangé-'e ntógétōke ím mod bán, “Tyéém hē,” ké'e bán, “Dyee á ndōb tē hē,” ⁴né nyélúmté bán baahóg bétómé ábíní, né nyékáadte-'e bad ne mewêmten mé mbéb.

⁵A-baányan bé edaŋge, nyéwóglan. Éesaá mbále nén bán Dyöb ápwédé betótōkē bé bad á nkōŋsé te aá bédúbe Křístāē-ye? Áde adúbe dós-'aá adé ím-māb nhon, apwedé-'e bós ábé bad ábe bébē áwē nkamlen. Ímme nkamlen mós áhóbeé aá mósbe' bad ábe bédós mós. ⁶Boŋ nyéetédéé betótōkē bé bad nēe dyam. Saá behon bé bad bós bétagte nyé-ye? Éesaá mbále bán bós békene nyé á kóte-ye? ⁷Éesaá mbále bán bós béhóbe díŋ dé edúbé áde ane awé akamlan nyé mekan mé mbéb áyāl-ε?

⁸Nyéēbēl dyam áde átəŋgéné nze nyékoo' mbéndé e nkamlen eche Křístāē ahíd eche éténléde nén bán, “Édāŋ

mwānyoŋ ngáne édáá echoŋ yǎl.”⁹ Boŋ nzé nyêtede baahóg etógnén ábíníí-’e nkóŋtéd, né nyêbele mbéb, né mbéndé e Dyöb-pe ekóbé nyé nêe bad ábe bébóó mbéndé.¹⁰ Kénzée awě ahíde mbéndé boŋ abóó mbéndé póg, né abóó mbéndé ésyāǎl.¹¹ Mod awě ahóbé aá, “Nyéekábé mesón á ndáb e e’wóngé,” mó ahóbé ámpē aá, “Nyéewúé’ bad.” Né-óó, nzé mod eekábé mesón boŋ awúé’ bad, né abóó mbéndé.¹² Nyéhóbe dyam, nyêbele-’e mekan nêe bad ábe bébíí bán Dyöb dékāād bó, nchoo ne eche mbéndé éche éhúde bad á mehaŋ-tê.¹³ Mod awě eewóge mod ampée ngol, Dyöb-pe déewógké mó ngol nzé akáadte bad. Boŋ mod awě awóge bad bémpee ngol, éewógké mbwóg mbwe ríme Dyöb ákáadteé bad.

Jemse aá nzé adúbe déekii ne mbeltéd né áwédé

¹⁴ A-baányan, nzé mod ahóbé aá mó-dúbpē Krístæ boŋ eébēlē mekan ríme mélúmte bán awóó adúbe, bwām é’héé é’dé áhed? Ádē adúbe áhele ásōŋ ádē alongé-ye? ¹⁵ Détéd nén bán mwānyoŋ a Krísto nhóg eewóó-’é chōm éche áhāgkē á yǎl, eewóó-’áa ndyééd e epun é bīn.¹⁶ Boŋ nyé mod nhóg aláŋgé mó aá, “Ékag bwām, ékud chōm éche éhāgkē, ékud-te ndyééd éche édyāgkē.” Nzé nyélāngé mó nê ésebán nyébage mó chōm éche átógnéné, né bwām é’héé nyébélé mó? ¹⁷ Melemlen nê dōó édíí ne adúbe. Nzé mod awóó adúbe áde éebeléé ngáne ádē adúbe áhóbéé, né ádē adúbe áwédé.

¹⁸ Mod nhóg ālāā me aá, “Mod nhóg awóó adúbe, aníníí-’e abele mekan mé bwām,” me-’e mētímtén mó mēé, “Lúmed me ngáne mod áhele awóŋ adúbe ésebán abele mekan mé bwām, mélúmēd we ádēm adúbe áyāǎl e mekan mé bwām ríme mbeléé.” ¹⁹ Edúbpē nén weé Dyöb ádíí ahóg. Nê ádē bwām. Kóŋŋe

e’dæádæŋ bé mbéb bómpē é’dúbpē nê, é’næ-’e ne mbwóg.²⁰ A-eyóké é mod, ehede weé belúmed we nén bán nzé mod awóó adúbe boŋ eébēlē ngáne ádē adúbe áhóbéé, né ádē adúbe déesaá dyamdyam-ε? ²¹ Cheé ênkāŋ boŋ Abrahame, awesyánē sáá ambáá, ákobnéé á’sō é’ Dyöb nêe mod awě abele’ mam ríme Dyöb áhóbé? Saá akwenten áde ánkwenténné ábe awe mwān Aisige nêe mende-ye? ²² Nyēnyíné nén bán adúbe áde Abrahame ne rímē mbeltéd békágé’áá ekuu ehóg, rímē mbeltéd-te mēnkāŋ áde adúbe álón mbon.²³ Nén dēmbēl eyale é Dyöb énniyinnēd mbále ngáne éténlédé nén bán, “Abrahame andúbé Dyöb. Nén dēmbēl Dyöb dēnkob mó nēŋgáne mod awě abele mekan ríme métāŋgéné.” Né-óó, bad bēnchōg Abrahame bán nsón a Dyöb.²⁴ Nyēnyíné nén bán mbeltéd rí mod ríbele boŋ mod ákobnéé á’sō é’ Dyöb nêe mod awě abele’ mekan ríme métāŋgéné, saké adúbe dēmpen.²⁵ Melemlen nê dōó émbēē ne akwaleε awě béchágé’áá bán Rahabe. Ankobnéé á’sō é’ Dyöb áyāle bad bé Israel ábe bēnlōmmē bán béhye bēnōn dyad áte á mesōom-tē. Ankōb bó nken, abidéd-te bó á dyad-tē, nzii empée á mesōom-tē.²⁶ Ngáne yǎl e moonyoŋ echē eewóo edæádæŋ éwédé, melemlen nê dōó adúbe áde déekāg ne mbeltéd áwédé.

Jemse aá mod-té ákamlan échē echém

3 A-baányan, nyé bad híin nyéebág be-meléede bé eyale é Dyöb. Nyébíí bán Dyöb dékāād se bemeléede tómaa ngáne ákáádté ábíníí bad. ² Syānē baasyāǎl debele mewusé á ríhóbtéd. Kénzée awě éébēlē awusé á ríhóbtéd adíí mod awě ádē abé átyéémé, ahele-’ε eche yǎl akób âbel boŋ eébēlē awusé. ³ Détéd elāŋsén ne hóse. Nzé mod ahede aá hóse ébel ngáne áhedéé, abelé ahé chó chōm á nsāl-tē. Echē chōm chó-’aá ábenladté ályáged ene hóse kéhéé wée áhedéé aá éke. ⁴ Ké’ε

détêd eláŋsén ámpē ne b̄ŋle é'mbáá ábe é'dé á edíb é nkwě-te. Kénée edíí bán é'kálé bwámbwam, epub é ngíne ch́-'aá ékeene b́, mod awě adole' ábê b̄ŋle mwā abámbé ḿŋ ábenladtē ákæen b́ kéhée áde ádás. ⁵ Melemlem nê d́ŋ edíí ne echém. Kénée edíí bán édé mwámpin á ȳl e moonoy, édé kúmbe bwámbwam áȳl e m̄mē mbeltéd.

Nyényín ngáne mwā muú ahele se ahyáád ahín ámbáá. ⁶ Echém ámpē edíí nêngáne muú. Edíí ped e ȳl e moonoy ṕg, ébele' mbéb ń kamlan ȳl e moonoy esyāól. Ébele' alongé á moonoy ásyāól abé nêngáne ákóbné muú, muú m̄me mbídé á dū-á-muú, m̄me mēédimē'. ⁷ Moonoy akamlan nyaa é nyam ésyāól. Akamlan nyam é mehín, ákamlan menɔn, ákamlan nyam éche é-dole abum ásē, ákamlán-ne nyam ésyāól éche édé á edíb é nkwě-te, ambootéd-te ch́ akamlen se á mbooted. ⁸ Boŋ mod-mod ééhēlē-se ákamlén echém. Echém edíí ch̄m é mbéb éche modmod éehelée-se ákamlen, élóné-'e ne e'we bé mbéb ábe é'pæene' kwééd. ⁹ Ch́ŋ débenladtē áken Sánjú Dyöbe, awēd Titée, ch́-'aá débenladtē ábe moonoy ebómán. Moonoy ḿ-'aá Dyöb áhógé áwágen ḿ. ¹⁰ Á melemlem mé nsəl d́ŋ e'yale bé mekenag ne ebómán b́bídéd. A-baányan, éet̄ngéneé abé nê. ¹¹ N'yélé mé edíb nhóg méehelée-se mébidtē mendíb m̄me mésáá ne mé mbinde abided ahóg. ¹² A-baányan, alín dé asáá déehelée-se áchyáá e'pum é píe. Ké'e alín á sabé déehelée-se áchyáá e'pum é' mesáá. Edíb-pe éche ébidte mendíb mé nkwě, éehelée-se ébídéd mendíb m̄me mésáá.

Debyée áde áhúú ne Dyöb

¹³ Mod adé átintē echên awě awóó debyée awón-'e nsòŋten-e? Álúmed nê ne alongé á bwám áde áwóó, áȳl e kéchéé éche ábeleé. Ábel nê ne asuded á ȳl áde debyée áde áwóó ábélé boŋ awón. ¹⁴ Boŋ

nzé nyêwóó kán áte eche éde mbéb, nyêtòŋtan-ne dás̄ échen ȳl, nyéēbenlád debyée áde nyêwóó ábel mbéb t̄ŋgene ayóge á mbále, akum áde nyékumee ekáá á t̄l, ¹⁵ ene ndín e debyée eehúe' ne Dyöb. Edíí debyée áde áhúú ne bad bé nkòŋsé. Ádíí debyée áde áhúú ne bad ábe béewóo Edāōd̄ŋ é Dyöb, debyée dé edāōd̄ŋ é mbéb. ¹⁶ Kéhée wée bad béwóó kán áte echē éde mbéb, bétòŋtan-ne dás̄ échab ȳl, mpuutéd mbéle mbé, nyaa e ebébtéd ké ehéé-'e ebāg áhed. ¹⁷ Boŋ debyée áde áhúú ne Dyöb áde nhəŋlén. Kénzée awě awóó áde debyée eewóo' é atón dé mbéb ké ahóg áȳl. Ene ndín e mod adə nsan, apwítad, achede ȳl áwóglen bad bémpee, awóo ngəl bwámbwam. Abenle bad mekan mé bwám ésebán akwəgnad modmod, abele-'e nê ne nlém nhóg. ¹⁸ Nzé bekóm bé nsan bébele nsón m̄me m̄pæene' nsan átintē e bad, nê débél bad bébelé mekan m̄me Dyöb áhedéé.

Jemse aá bad bésuded ȳl, Dyöb ákamlen b́

4 Cheé épæene nzum ne nselag átín-tē echên? Éesaá mbále bán esíí é awón á bwēm éche éwane nyé nzum áte, ch́ŋ ékə' boŋ nyébelé nén-e? ² Ehede ch̄m boŋ weékudéé ch́, nê ábélé ewúú mod. Ewóó esíí áte bwámbwam ákud ch̄m boŋ weéheleé ch́ akud. Nê ábélé nyēsene, nyéwanne-'e nhóg ne aníníí nzum. Nyéekūdēē ch̄m éche nyéhedeé áȳle nyéēsēdtē Dyöb ch́. ³ Nzé nyéhedne Dyöb ch̄m, nyéekūdēē ch́ áȳle nyéhedne ch́ mewēmten mé mbéb. Nyéhede bwēm dás̄ áwóged échen ȳl menyinge. ⁴ Nyêdē nêngáne bad ábe bédé á ndáb é mewóŋgé, boŋ b́bé békābē mesón. Nyéēbíí' é bán ábane nlém ne mekan mé nkòŋsé ábele nyé bad bé ekoyí bé Dyöb-e? Né-ŋ kénzée awě adə nlém abane ne mekan mé nkòŋsé, abelé eche ȳl mod-a-ekoyí a Dy-

öb. ⁵Nyêwémténé bán ngên-é éténlédé á kálag e Dyöb nén bán, “Dyöb ábánné nlém aá edáädəŋ éche mǎhédé syánē áte, ébē échē, adé-’ε kǎnjí ne chǎ-yε?” ⁶Boŋ Dyöb ábage syánē nsimé abe ne abe. Nē dǎ-’aá ákǎó boŋ étenlédé á kálag e Dyöb nén bán, “Bad ábe bédé kúmbe, Dyöb ákunnad bó yǎl, boŋ ne bad ábe bésúdté yǎl, Dyöb ábage bó nsimé.”

⁷Né-ǎǎ, nyésuded yǎl á’sō é’ Dyöb. Nyéwúen Satane nló áte. Nzé nyêbelé nē, mǎ-’ε ätóm mehlélé. ⁸Nyépe Dyöb benben, mǎmpē äpē nyé benben. Nyé bad bé mbéb, nyésög mbéb abel. Bad-te ábe béwóó nlém mbe, nyébane mmen nlém ábel mekan mme mésáá. ⁹Nyésuden áyāl e mmen mbéb. Nyélebe’, nyéchyε-’ε. Nyésög awǎǎ, nyélebe’ lebéen, nyésög menyinge awóg, nyésuden sud-nén. ¹⁰Nyésuded yǎl á’sō ábe Sáŋgwéé. Nzé nyêbelé nē, ächǎgēd nyé.

Jemse aá mod eekáádté mwǎnyay

¹¹A-baányay, nyéehǎbé nhóg ne aníní mam mé mbéb á yǎl. Kénzée awé ahǎbe mwǎnyay mam mé mbéb á yǎl, ké’ε akáadte mǎ, né ahǎbe mbéndé e Dyöb mam mé mbéb áyāl, né ahǎbe-’ε aá ene mbéndé eéboo’é. Nzé ehǎbé weé mbéndé e Dyöb eéboo’é né weébélēē chǎm éche mbéndé éhǎbé aá bébel. Boŋ né etédé etál échē éesé échǎŋ ábé mod awé akáadte. ¹²Mod nhóg mwěmpen-é adé awé abage’ mbéndé, mwěmpen-naá akáadte bad. Mwěmpen-é ahele á-sǎŋ alongé á bad, mwěmpen-naá ahele abébéd dǎ. Boŋ we, nze-módé édíí ákáad mwǎnyoy?

Jemse aá mod eebág kúmbe

¹³Bǎǎb-ǎǎǎ, nyéwóglan, nyé bad ábe nyéhǎbe bán, “chii ké’ε chǎn, séēkē dyad dekalengǎme, séēdyéé áwed mwé nhóg, sékǎbē nyongé, sékudé-’ε nsyǎŋ.” ¹⁴Nyébíí dyam áde débenléd chǎn-ε? Chán nyébíí bán alongé ádēn ádé?

Alongé ádēn ádíí nēŋgáne mbag. Ébǎg á esǎŋ é pǎndé, ámbid enē, weenyínéé chǎ ámpē. ¹⁵Chǎm éche nyétǎŋgéné ahǎb édíí nén, “Nzé Dyöb ákwénténé, né séēbē á alongé, sébél-le ádén dyam ké’ε ádííí.” ¹⁶Boŋ bǎǎb, nyétimé nyékume ekáá á tǎl ne kúmbe esyǎǎl. Enén ndín e akum dé ekáá á tǎl eetǎŋgené. ¹⁷Né-ǎǎ, kénzée awé abíí dyam á bwám áde átǎŋgéné abel, boŋ eébele dǎ, abelé mbéb á’sō é’ Dyöb.

Jemse aá behǎn bé bad bétéd pǎndé

5 Nyé behǎn bé bad, nyéwóglan me! Nyéchyε’, nyéhágke e’saád áyāl e metake mme mépií nyé. ²Mmén nhǎn mme nyékúmé mǎmáá abǎǎ, síi-’ε émáá nyé asay adyé. ³Échen gól ne sílva éche nyélímmé ásē, émáá ngag akób. Ene ngag eche ekóbé ábē bwēm, chǎǎ ébél boŋ Dyöb ákǎgsén nyé, émad-te nyé ásē nēe muú. Nyékúmmé yǎl nhǎn enén pǎndé échē edé benben ne e’pun bé asóg. ⁴Nǎné’, weesábpeé bad ábe bébénlé we nsǎn á nzag-tē. Etimé edogé bó dogén. Nén ábélé ábē bad ábe wéesábpeé ádab awé áwógnad á’sō wée Titée, Dyöb á Ngum. ⁵Abé áde nyédíí á nkǎŋsé hén ádíí ächog alongé, nyébele-’ε kéchéé éche nyédǎǎ. Nyékódte mmen mewěmten, kénéé nyébíí bán epun éche Dyöb dékǎgsēnnē ábē bad bé ekoyí ékwógé ape. ⁶Nyéhǎbé bán bad ábe bébele mekan mme métǎŋgéné á’sō é’ Dyöb bédé bad bé mbéb, nyéwúú-’ε bó. Béehelé nyé atyéemen.

Jemse aá bad béwesen metake

⁷Né-ǎǎ a-baányay, nyéwesen kǎǎŋ Sáŋgwéé ápe. Nyétéd elǎŋsén ne mod awé abele nzag. Abelé ásin kǎǎŋ ne pǎndé échē ápádtē mbote é bwám. Awesan kǎǎŋ ne á pǎndé eche mbúú e’só ébootadté achó, ne áde édimtanné achó. ⁸Nyémpē nyéwesen, nyéwéd-te nlém á abum, nyésine’ epe éche Sáŋgwéé, édé

benben. ⁹A-baányan, nyéenyonǵé áte tǵgene nhóg ne aníníí âbel boŋ Dyöb dééhōbē aá nyédé bad bé mbéb. Nyébíi nén bán mod awě akáadte' adé nyé benben. ¹⁰A-baányan, nyétêde e'chemléd ne bekal bé'dǵdǵ. Békálé'áá nkalǵ á dǵn áde Sǵgwéé, békudé metake, bėwesán-ne rímē metake. ¹¹Ne mbále, syáá dechǵge bad ábe bėwéséné bán bad ábe békúde nnam. Nyėwógé ngáne Jobe ânwesénné áde ákúde metake, nyėnyín-ne ngáne Dyöb dėmbenlé mǵ bwám á asóg. Sǵgwéé aboó nlém bwāmbwam awóó-'e nlém í ngǵl.

¹²Ámín e rímén mésyǵǵ, a-baányan, nyéebenlád dǵn dé nkoŋ rímín, ké'e dé nkǵŋ rísé, ké'e chǵm émpēe âmwe melě. Boŋ pen, nzé ehǵbé“Ee” abé ee, nzé ehǵbé-'e “Aáy” abé aáy. Nzé nyėbelé nén, né Dyöb déekǵgsénné nyé.

¹³Kėnzéé awě adé á metake tē, ákǵanne. Kėnzéé awě awóge menyǵge, ákǵne ákené-'e Dyöb. ¹⁴Kėnzéé awě eédyee bwám, áchǵg belyǵged bé mwembé, békǵanned mǵ. Nzé békǵannad mǵ bėwǵgtē mǵ dyǵg á dǵn áde Sǵgwéé.

¹⁵Nzé édé bán békǵnnédé mǵ ne nlém nhóg, né Dyöb dėwǵg bó mekáne, nē déběl-le mod a nkole ádyēē bwám. Sǵgwéé äběl áhídē á anoŋ dé nkole, ádyēē bwám, ké mbéb-pe mǵw ámbenlé Dyöb délagsén mǵ. ¹⁶Né-ǵǵ, nyépale mbéb áte wēe nhóg ne aníníí, mod tēé ákǵanned-te mwānyan, âbel boŋ nyédyee bwám. Mekáne ríme mod awě abele mam ríme métǵǵnéé á'sō e' Dyöb, méde ngíne bwāmbwam, mébele-'e nsǵn. ¹⁷Elajaa abédée moonyon melemem ngáne syánē. Póndé pǵg ankáné bwāmbwam aá mbúú eechǵg, mbúú enkēchó-'aá á etún é mwě níláán ne eped. ¹⁸Ámbíd enē ankáné ámpē, Dyöb ábēl mbúú echó, bwēm é'bootéd-te akwog.

¹⁹A-baányan, nzé nyé ké ahéé atēdté áhíd nzii e mbále e Dyöb, boŋ mod ampēe abelé atǵmné mbíd, ²⁰ábíi nén aá, kėnzéé awě abelé boŋ mod awě abelé mbéb asóg mbéb abel, né asoó alonggé áde mod awě abelé mbéb. Nén déběl-le mbéb híin ríme ane mod ákébenlé, Dyöb déenǵnné mǵ á dǵd.

Kálag e'só eche

Petro

Ndibned ní kálag

Kálag e'só eche Petro ântenlé, bad bé Krísto bɔ́o ânteléé chɔ́. Á kálag-tê wê achəgɛ́ bɔ́ aá, “Bad ábe Dyöb ápwédé.” Ábén bad bémpāntēd áte á ped e akuu á mbwɔ́g e echê béchəgɛ́'áá bán Esia Mainɔ́. Nzɔm echê enkəŋ boŋ átel enén kálag, ebédéé áwéd bad bé Dyöb nlém á abum áyāle metake míme békúdé'áá ne adúbe áde bɛnwōŋgē. Áwēd-te, abage bɔ́ e'lyəg bé nlém ábe nkalaŋ ḿ bwām míme Yesu Krístəə mbageé bɔ́. Mmê nkalaŋ ḿ bwām nhɔ́be tŋgene, kwééd, mpuu ne epe éche Yesue ápeé ámpē. Álümēd-te bɔ́ áte aá békwenten metake ne e'lyəg bé nlém. Anlúméd bɔ́ áte aá bébii nén bán mmê metake médii mekəgsen ányín nzé adúbe áde bɛwánlé áde adúbe á mbále. Bébbii-'e nén bán béküd nsábe á “Epun éche Yesue Krístəə ápeé.” Anlúméd-te bɔ́ áte ámpē aá alonɔ́gɛ́ ádáb átŋngéné abé ngáne alonɔ́gɛ́ á bad ábe behíde Krístəə.

Nkabtéđ ní kálag

Ndibned ní kálag 1.1-2

Dyöb dɔ́o ábage e'soóson 1.3-12

Elébé ábel mekan míme mészáá 1.13-2.10

Mekan míme bad bé Krísto bétŋngéné ábel á pónde e metake 2.11-4.19

Asuded á yäl ne ábele Dyöb née mod á Krísto 5.1-11

Nsogten 5.12-14

1 Me Petro, mbapee a nlómag awé Yesu Krístəə, ntenle nyé bad ábe Dyöb ápwédé, ábe bepāntéde áte boŋ bébé beken á mbwɔ́g é Pontus, Galesia, Kapadosia, Esia ne Bitinia. ²Á ntii mmê Dyöb Titée, ammad nyé apwed. Échê Edəəđəŋ-'e ébéle nyéde bad ábe bészáá. Abelé nê ábel nyébele mekan míme Yesu Krístəə álāngé nyé aá nyébel. Abelé nê,

ábel mmê mekií míme mészɔ́gké á awəg mébel nyékud alagsen dé mbéb. Nsimé ne nsaŋ ní Dyöb mbê ne nyé abé ne abé.

Dewóó e'lyəg bé nlém

³Mekenag mébê ne Dyöb áde áde Sáá awə awed Sáŋgwéé, Yesu Krístəə. Apuúdté Yesu Krístəə. Né-ɔ́o dekadé alonɔ́gɛ́ dékɔ́lê. Ábel áde ábéle nê, ábágé syáné e'lyəg bé nlém bé alonɔ́gɛ́ áde déemaá'. ⁴Desine' kəŋne nhɔ́n míme Dyöb ákəŋnéde ábē bad. Akəŋnéde nyé mɔ́ ádyöb. Áhed-te méebɔ́'é, méebébpáá. ⁵Dyöb ábenlad echê ngum ákəə nyé adúbe áde nyédúbpé mɔ́, kəŋ ne nyékudé e'soóson. Ábê e'soóson bényin-néd á epun é asóg. ⁶Nyéđii nyébé menyinge ne nê, kénéé éđii nén bán nyééküd metake nyaa ne nyaa é esón é pónde. ⁷Mmê metake mápě ákəg nyé adúbe, álúmed nén bán adúbe áwúu nyé áte ne mbále. Gól ehele ebéb, boŋ ké nê, bébéle béhé chɔ́ á dü ásaad chɔ́. Nzé béhele bébel nê ne gól, né bétŋngéné áden adúbe dɔ́mpē akəg ábel nén áwúu áte áyāle áden adúbe átómé gól. Nzé áden adúbe átómé mekəgsen áte, né Dyöb déken nyé, ábe nyé ehúmé ne edúbe áde Yesue álümēdtē bad bé nkəŋsɛ́ bészəəl yäl. ⁸Nyéđəə mɔ́ kénéé nyéenyinēé mɔ́. Nyédúbpé-'e mɔ́ kénéé nyéenyinēé mɔ́ bɔ́b. Ké bɔ́b-pe nyétómténé menyinge abé nyaa echê mod éhelélé-se ahɔ́b. ⁹Chóm echê nyékudté áyāle adúbe áde nyédúbpé mɔ́ éđii e'soóson ábe ábēn e'dəəđəŋ békudté.

¹⁰Bekal bé'dəəđəŋ bɛnhɔ́b mam á'so é' pónde tŋgene ábê e'soóson ábê Dyöb débéé nyé née nsimé. Béntōŋ ábê e'soóson ahead áte ábel bésōŋten bɔ́. ¹¹Edəəđəŋ éche Krístəə émbē bɔ́ áte áláa bɔ́ á e'só é' pónde ngáne Krístəə átagké ne ehúmé echê ákudté ámbid e pónde, boŋ bémbe béhedé áte. Béhéde'áá áte ábii pónde echê mmê mam mébenlédté ne wée mod awə mébenlédté. ¹²Dyöb

dénlüméd ábê bekal bé'dəádəŋ áte aá nsón mímě bébeleé méesaá nsón mímě bēn békudté nsyāŋ áhed, boŋ nídí nsón míměnyé. Dyöb dénlömē bad Edəádəŋ éche Ésaá échě ébidé ádyöb. Échě Edəádəŋ chɔ́o émbəl boŋ baahóg békale Nkalaŋ m Bwām mímě nyéwógeé bɔɔb. Mmēn mam mɔ́o bekal bé'dəádəŋ béhɔ́b'áá. Káŋŋne ángel édáá mímēn mekan asəŋten.

Mbeltéd mímēn nsāŋ

¹³ Né-ɔ́, nyépúd abad, nyébē mboŋsēn ábel nsón mímě Dyöb áhedé. Nyétéd pónde nyésūm-me nlém nsyāəl áyāl e nsimé mímě Dyöb débéé nyé á pónde échě Yesue ápéé ámpē alúmed-te nyé yəl. ¹⁴ Ngāne édíí bán nyédíi bad ábe bébele mekan mímě Dyöb áhedé, nyéēmwāg-se mam mé mbéb mímě nyébélé'áá bɔ́ɔd mébé mékamlán ádēn alonǵé. ¹⁵ Dyöb áde apwədə nyé asáá. Né-ɔ́ nyém-pē nyétəŋgéné asāŋ á mbeltéd mímēn nsyāəl. ¹⁶ Éténlédé á kálag e Dyöb nēn bán, “Mbeltéd mímēn nsāŋ áyāle mbeltéd mímēm nsáá.”

¹⁷ Dyöb ákáadte' moosyāəl nyaa póg. Eékwoǵnáádté modmod. Nzé nyékāne-'e áwē, nyéchəge mɔ́ bán Titée. Né-ɔ́, nyéwōŋ mbwóg n Dyöb áte á alonǵé ádēn ásyāəl á nkōŋsē-te wēn wēe nyédíí beken. ¹⁸ Nyébíí nēn bán Dyöb ákódté nyé á ekúkú é abé-te. Ekúkú é abé échě ábēn betaa bēnlyəgnēdté nyé saké chōm nēe gól ké'e sílva échě ébébe' chɔ́o ánkɔ́d-nédte nyé. ¹⁹ Ndəle e mekií échě Yesu Krístə chɔ́o ánkɔ́dnédte nyé. Krístə awē adé nēe ndyōŋ m mbód mímě méē-wōo awusé ké ahóg á yəl. ²⁰ Nkōŋsé ndēhɔ́b bán mbootad, Dyöb dēmmäd mɔ́ apwəd. Boŋ bɔɔb á asóg hēn alúmté yəl wēe bad bé nkōŋsé. Abelé nē áyāle nyé. ²¹ Krístə akəə nyédúbpe Dyöb. Nyēhele-se nyédúbé Dyöb nyésūm-me nlém nsyāəl áwē, áyāle apuúdté Krístə abídté-'e échě ehúmé áwəd.

²² Abel áde nyébeleé mekan mé mbále ábélé nyésáá. Nē ábélé-'e nyāabe bad bēmpēe ábe bédúbpe Yesue nyédəŋné. Né-ɔ́ nyédəŋ nhóg ne aníí ne nlém nsyāəl. ²³ Nyébíí nēn bán Dyöb ábágé nyé alonǵé dékɔ́lē mbwiined ne échě eyale. Échě eyale épééné alonǵé éesaá-'áá chōm éche ébébe'. Ébē abé ne abé. Dyöb áde áde á ngíndé ne á ngíndé dɔ́o ábágé nyé áde áde alonǵé saké moonyoŋ. ²⁴ Éténlédé á kálag e Dyöb nēn bán, “Moonyoŋ adíí nēe nkəákəə, ábē e'boŋ-'e é'dé nēŋgāne mbonja échě ékwoge á ahín-té. Nkəákəə ayēnle', mbonja-'e ésoode. ²⁵ Boŋ eyale é Dyöb ébé abé ne abé.” Échě eyale édíí nkalaŋ m bwām mímě békánlé nyé.

Nyédíi meláá mé alonǵé

2 Né-ɔ́, nyéte de mímēn mbeltéd mé mbéb nsyāəl. Nyéekālē metóm, nyéelúmté' á díd-te ngēn nēn bán nyébele bwām áde nyéebeléé, mod eesííde waáb, e'yale bé mbéb béebidē-'e nyé á nsəl. ² Nyétəŋgéné awan áte ákud ndyééd e edəádəŋ échě esáá, melemlem ngāne bán bé nkóəl béchye'e' abíi, ábel nēn nzé nyédyéde ene ndyééd, nyékwoŋ ákud e'soosoy. ³ Nyéwógléné ene ndyééd, nyébíí-'e bɔɔb ngāne Sāŋgwéé ábeleé mekan mé bwām. ⁴ Nyéhyag wēe Sāŋgwéé, mɔ́ adé nēe aláá dé alonǵé áde belóŋ bé ndáb bēnchenéé, boŋ Dyöb ányín dɔ́o á akwógnédé, ápwəd, ákōo-'e dɔ́o. ⁵ Nyéhyag-kɔ́o nyébē nēe meláá mé alonǵé mímě Dyöb ábenladte áloŋ eche ndáb e edəádəŋ. Áwəd-te-'áá nyébenléé mɔ́. Nyéēbē beprise ábe bésáá, nyébagé mɔ́ mende mé edəádəŋ mímě mékóbnédé áwe e'so mbwiined ne Yesu Krístə. ⁶ Éténlédé á kálag e Dyöb nēn bán, “Ntéde aláá dé etógnén nsumé á Zayon. Kénzée awē adúbpe mɔ́ éekwágké.”

⁷ Ádén aláá-ǵó áde etógnén ne nyé awé nyédúbpe mó boŋ ne bad ábe béedúbpe mó ádíi nēŋgáne
 “Aláá áde belóŋ bé ndáb bémbāŋgē abenled,

dǵó átímé aláá dé etógnén abé.”

⁸ Éténlédé ámpē nén bán,

“Mó adé aláá áde bad bélúmeé ámin abé-’ε ndim e aláá echē ebele bad békwaŋ.

Bad békwaŋ áyāle béēwōgnēē Dyöb. Nē dǵó Dyöb áttífidé aá ébenled ne bǵ.”

⁹ Boŋ nyé, nyéesaá nē. Nyédíi bad ábe Dyöb ápwédé, beprise bé Dyöb áde áde kǵŋ. Nyédíi alon áde ásáá, Dyöb dēn-naá áwóó nyé ábel nén nyélúmed bad bémpe ngáne ápedé bwām abé. Dyöb áhúde nyé á ehintén-tē, aŋené nyé á e’nyínen bé ekíde. ¹⁰ Ngen e’só nyénkēmbáá bad boŋ bǵǵ nyéēnyédé bad bé Dyöb. Ngen e’só ngǵ e Dyöb enkēmpaá áwēn boŋ bǵǵ Dyöb áwógé nyé ngǵ.

Nyébé betāŋ bé Dyöb

¹¹ A-bānned nhede meé nyésōŋten nén bán nyédíi beken, nyétome-’ε á nkōŋsé wén tómén. Né-ǵó nyéēbanné nlém ne mekan mé ekob é yǵl áyāle nén nē áwanne ábēn e’dǵǵdǵŋ bēn nzum. ¹² Nyéwále alonǵé á bwām áttínté e bad ábe béedúbpe Dyöb, ábel boŋ ké bēnhǵb bán nyédíi bad bé mbéb, bényin ímmē mbeltéd m bwām. Nē dékǵŋ bébe Dyöb edúbé mbwe ímme Dyöb dépeé á epun é asóg.

¹³ Á dín á Sāŋgú, nyéwógne bad bé nkōŋsé ábe bédé á nkamlen, ken nkamlene ambáámbáa, ¹⁴ ké’ε kǵŋ échē édé ásē e nkamlene ambáámbáa, echē álómé ákǵgsen bebel bé mbéb ne ákémed bad ábe bébele’ bwām. ¹⁵ Dyöb áhede nén aá mekan mé bwām ímmē nyébeleé mékúdtēn mehǵb ímme ábē e’yǵkél é’ bad bēhǵbéé nyé áyāl, ímme béebíí’é. ¹⁶ Nyéesaá betāŋ, nyédíi kunze. Boŋ pen nē déebageé nyé nzǵm ábel mbéb. Nyébé

néé bembālede bé Dyöb. ¹⁷ Nyébage moosyǵl edúbé. Nyédǵŋ-’ε bad bémpe ábe bǵmpē bédúbpe Krístā. Nyébáa Dyöb. Nyébage kǵŋ Embáámbáa edúbé.

Metake ímme Krístā mébé syānē e’chemléd

¹⁸ Nyé bad ábe nyédé bembālede, nyésudē yǵl ásē e bad ábe nyébenléé ne edúbé ésyǵǵl. Nē déēbāŋ ne ábe bébóó nlém bēnŋen, boŋ nē ábē ne kǵǵŋne ábe bébébé nlém. ¹⁹ Dyöb débē menyīŋge ne nyé nzé nyéweséné e’we é’ metake ímme nyénkēmbáá nyékude áyāl echē. ²⁰ Nzé ebelé mbéb, boŋ ewēséné mbéte áyāle ímmē mbéb, ne nsyǵŋ íhēé wékúdté? Boŋ nzé ewēséné metake ké áyāle dyam á bwām áde ébélé, né Dyöb débē menyīŋge ne we. ²¹ Ímmēn metake mébǵŋnéde nyé awé Dyöb ápwédé, áyāle nén Krístā mwēn antǵg á nló ímmēn. Anlyǵgé-’ε nyé elǵsén ábel nyéhíd ímmē mekuu. ²² Enkēmbenlé mbéb ké nhǵg, modmod enkēnwǵg-kaá mǵ eyale é mbéb á nsǵl. ²³ Áde bad bésyǵǵ mǵ, enkēntímténné bǵ. Áde betǵgté’áá mǵ, enkēnsídté bǵ. Boŋ ambē mésyǵǵl á mekáá mé Dyöb áde ákáadte bad bésyǵǵl nyaa pǵg. ²⁴ Krístā mwēn ampém ímmed mbéb áwe yǵl á awǵg ábel nén deewóó dyamdyam ábel ne mbéb, débele-’ε mekan ímme Dyöb áhedeé, á alonǵé áde. Échē sii ébélé nyékude e’choóchoŋ. ²⁵ Nyémbé néé ndyǵŋ m mbód ímme mbǵǵ boŋ bǵǵ Dyöb ápeéné nyé ámbid áhíd mod awé anǵne nyé ngáne nnǵn-a-mbód áncnéé éche mbód.

Bebaád ne ábab bechóm

3 Nyé bebaád bé bechóm-me nyéwógne áben bechóm ábel boŋ ké émbē nén bán bééhídeē eyale é Dyöb, ímmēn mbeltéd m bwām mbel bǵmpē bétímmēn Dyöb, bédúbé-’ε mǵ. Ké nyéētǵgne bǵ dyamdyam aláa, ² bényin áden abé á bwām áde ásáá. ³ Nyéésümē nlém nén

bán ábēn e'boŋ é'bíde dásō áyāle ekāŋ é mbíd ebwǒg née anabe dé esid, ahé á bwēm nēŋgáne e'bóŋ, nsáŋ, ne e'bése ké'ε kase é mbóté. ⁴Boŋ bébii nyé dásō ne e'boŋ ábe é'bíde nyé áte. Ábē e'boŋ béehəŋlǎnné áyāle é'bíde ne edǎǎdəŋ échē épwíítédé échē éetagtán-ne. Ábē e'boŋ bóo Dyöb ányíneé aá é'dé etógnén. ⁵Nē dǎo bebaád ábe bésáá bé' bǎǎd ábe bēsum nlém ne Dyöb bēbélé'áá boŋ é'báb e'boŋ é'bíd áwed. Bēwógné'áá ábab bechóm. ⁶Seraa mwēn ambé nē. Awógné'áá Abrahame áchagé-'ε mǎ aá asáŋ. Nzé nyébele' mam mé bwām ése-bán nyébáa dyamdyam, né nyédii Seraa ábe bán. ⁷Nyé baachóm-me ábe nyéwóo bebaád, nyētəŋgéné ábēn bebaád edúbé abe. Mod téé ábē ne awē mwaád, áncne mǎ bwām. Béepedeé nyé e'wúu áte, boŋ nyáábǎo nyéékúǎ alongé nyaa pǎg. Ádé alongé ádii nsimé míme Dyöb ábageé. Nzé nyéewānle bó ngáne éhedneé, né Dyöb déewógké nyé mekáne.

Nyébele bwām ké nyékudé metake

⁸Ásoged, nyé moosyǎǎl nyébē mod nhǎg, nyéwōŋ nlém míme ímpwíítédé, nyésuded-te yǎl. ⁹Nyéētímté mbéb áyāle mbéb. Nzé mod ahǎbé nyé dyam dé mbéb áyāǎ, nyémpē nyéehǎbé mǎ dyam dé mbéb á yǎl, nyékáné kánnén bán Dyöb ánamed mǎ, áyāle nnam mǎo Dyöb dénhǎbpē aá mǎǎbē nyé áde ámpwedté nyé. ¹⁰Éténlédé nén bán, “Kénzéé awe ahede alongé dé menyŋge, áhedé-'ε aá mǎnyín e'pun é' bín é' bwām, eehǎbé' mekan mé mbéb, eékālē-'ε metóm.

¹¹Ásog mbéb abel, ábele mekan mé bwām.

Áwanen ábé nsəŋ ne moosyǎǎl.

¹²Áyāle Dyöb anóné bad ábe bébele mekan mé bwām awoge-'ε bó mekáne.

Boŋ akunnan bad yǎl ábē bébele mbéb.”

¹³Nzéé-ǎ ahele ádəŋ nyé mbéb abel nzé nyéwóo nlém áte ábel mekan mé bwām? ¹⁴Boŋ ké nyéntəg-ke ké tagén ábel mekan míme Dyöb áhedéé, né Dyöb dé naméd nyé. Nyéewógé mbwǎg, nyéētəgē-'ε áte. ¹⁵Boŋ pen nyébe Krístə edúbé, nén mǎǎdē Səŋgwéé á alongé ádēn. Nyébē mboŋsén pǎndé ésyǎǎl á-tímten kénzéé awē asédte nyé dyam təŋgene nlém míme nyésümē wéé Krístə. ¹⁶Nyékéled nlém á abum. Nzé nyébele nē, nyésüded yǎl ne edúbé ésyǎǎl, nyékéled-te nlém á abum wéé bad ábe béhǎbe nyé mekan me mbéb áyāǎ, áyāle nyéhídeé Krístə. Békwaŋ nzé bényíneé áden abé á bwām. ¹⁷Nyébii nén bán éde bwām mod ákud metake áyāle dyam á bwām áde ábélé, nzé nē áde á ntii ní Dyöb, tómaa ákud metake áyāle dyam dé mbéb. ¹⁸Krístə mǎmpē ankúǎ metake awé-'ε áyāle ímméd mbéb ngen pǎg ne ngen ésyǎǎl. Abédéé mod awē abele mekan míme Dyöb áhedéé, boŋ anwé á nló míme bebel bé mbéb. Ambel nē, ábel dépe wéé Dyöb. Bad bēnwūu mǎ boŋ échē ekob é yǎl chǎo énwē. Dyöb dēm-bél échē edǎǎdəŋ émbē ébē á alongé. ¹⁹Échē edǎǎdəŋ chǎ-'aá ánkéénné á mbwǎg áke dé akale e'dǎǎdəŋ eyale é Dyöb. ²⁰Ábén e'dǎǎdəŋ é'bédéé e'dǎǎdəŋ ábe bēnkēnwǎgén Dyöb se' bǎǎd áde Dyöb dēnchabtédte bó e'kad áte ábel bétede ímmab mbéb á pǎndé echē Noa álóó'áá bǎle é'mbáá. Bad waam bēn-pen bóo bémbe á bǎle-tē. Bēnkúǎ e'soóson ǎyāle mendíb. ²¹Nén áde melemlem nēŋgáne edusen. Échē edusen chǎo ébele bǎǎb boŋ bad békúǎ e'soóson á ngíne e mpuu míme Yesu Krístə. Edusen éesaá awobe á yǎl áhúd mbinde boŋ édii ákwentēn dé abele Dyöb ne nlém míme nsáá. ²²Krístə akíí ádyöb, áwed-taá ádyéé Dyöb á ekáá é mbáá boŋ ákam-láán ángel ésyǎǎl, benkamlene ne ngíne échē éde ámin.

Aloṅgé á bad ábe bédúbpé ábê ngáne Dyöb áhedéé

4 Né-ɔ́ ngáne édíí bán Krístə anküd metake é ekob é yəl, nyémpē nyétəṅgéné nyébē mboṅsén áwón melemlem mé mewēmtən nēṅgáne ánwōṅgē. Áyāle, kénzée awē atagé é ekob é yəl, asógé mbéb abel. ²Ngáne édíí-’áá nē, aloṅgé ádēn á nkōṅsé wén ábē ngáne Dyöb áhedéé saké bán mpúlé mé nkōṅsé múmú níkamlan nyé. ³Mekan ímmē bad ábe béebíí Dyöb bédəé’ é abel mɔ́ nyémpē nyébelé’áá. Ene pónde emaa atóm, ekwōṅnedé-’e. Nyékábé’áá mesón, nyēwón nlém áte ábel mam mé mbéb, nyēm wágé’áá mím mékōbē nyé, nyēchagé’áá ngande échē bad bémwágé’áá mím mékōbē bó, bébelé-’e e’toṅgé é’ mekan, nyé benlé-’e myöb mémpēe, dyam áde déeboo. ⁴Bēn ábe nyáábɔ́ nyébeláá ímmén mbeltéd mé mbéb bɔ́d, bédé menyáké bɔ́b ányín nyéesaá ne bó ámpē ábel epuutéd ne e’kúkú é’ mekan. Né-’áá ákás boṅ bésyā nyé. ⁵Boṅ bétýēem á nkáá á’sō é’ Dyöb áde ábōṅséné ákáad moosyā. Ákáad ábe bédé áloṅgé ne ábe bēwédé. ⁶Nén dɔ́ dékōṅ boṅ nkalaṅ í bwām níkanléd kóṅ ne wē bad ábe bēwédé, ábel boṅ kénéé bénkáadté bó áde bédíí á nkōṅsé-te, bēwé-’e ngáne moosyā áwágkē, béhele-se bébé á aloṅgé ngáne Dyöb ádíí.

Nyébenlad nde éche Dyöb ábágé nyé bwām

⁷Asóg dé mekan mésyā́l áde benben. Né-ɔ́ nyébwəg yəl nyétéd-te pónde ábel nén nyéhel akáne. ⁸Ámín e ímmén mésyā́l, nyédəṅ nhóg ne aníníí ne nlém ísyā́l. Nyédəṅ nhóg ne aníníí, áyāle edəṅge ékúdtan mbéb híin. ⁹Nyékob nhóg ne aníníí nken ésebán nyényoṅge áte. ¹⁰Dyöb áwóó nde híin, abagé-’e mod téé échē nde. Nyébē bembəlede bé bwām

nyébenlad-te échēn nde áwōṅgen nhóg ne aníníí. ¹¹Ane awē abíe’ dyam ahób, ahóbé dɔ́ nēe nhóg awē akale’ e’yale ábē é’bídé wēe Dyöb dēn. Ké nzéé-’e awē awōṅgan baáb, ábele’ nē ne ngíne esyā́l échē Dyöb ábágé mɔ́. Nē débídéd ehúmé é Dyöb áwed á yəl e mekan mésyā́l mb-wiined ne Yesu Krístə. Ehúmé ne ngíne esyā́l bēbágnédé mɔ́ á ngíndé ne á ngíndé. Ébē nē.

Metake ímmē bad bé Krísto békudeé

¹²A-baányan, nyéebág menyáké ne mekəgsen mé ngíne ímme mépiide nyé bɔ́b. Nén déebág nyé nken. ¹³Nyébē menyínge pen nén, nyékude’ metake melemlem ngáne Krístə ákúde’áá, ábel nén nyélón ne menyínge á pónde échē Dyöb délümédte ehúmé éche Krístə. ¹⁴Nzé bad bésyā́ nyé áyāle nyédíí bad ábe bēhíde Krístə, né yəl eboó nyé áte, áyāle ehúmé é Edəádəṅ é Dyöb édé ne nyé. ¹⁵Boṅ pen nzé nyékude metake éebág nén bán nyékude ímmē metake áyāle nyéwúú bad, ké’e áyāle nyéchíbé, ké’e áyāle nyédíí bad bé ebébtéd, ké’e áyāle nyésóleé mam mé bad áte ímme méenóné nyé. ¹⁶Ké né-’e, nzé nyékude metake áyāle nyédíí bad ábe bēhíde Krístə, nē déekwāgtē nyé. Nyéságnen Dyöb ságnén nén bán béchógé nyé bán bad bé Krísto. ¹⁷Áyāle pónde edé échē Dyöb débootédte bad akáad, ábootéd-te ne ábē bad. Nzé Dyöb áhele ábootédte ne syánē awē dedé bad bé Krísto, chán-nō ébēēnnē bad ábe béebelé’ mam ngáne nkalaṅ í bwām í Dyöb íhedéé.

¹⁸Éténlédé-’e á kálag e Dyöb nén bán, “Nzé éhele élenléd kóṅne mod awē abele ngáne Dyöb áhedéé áte ákud e’soosəṅ,

né chán-nō ébēēnnē bebél bé mbéb ne bad ábe bédúbpé Dyöb?”

¹⁹Né-ɔ́, bad ábe bétage’ ngáne Dyöb átíídé, bébē bébele mekan mé bwām,

bébe-'e yǎl á mekáá mé Dyöb áde áhógé bós, mós awě ábele kéchéé échě áhóbé.

Petro alébe bad ábe bélyágte mwembé

5 Me née nhóg awě alyágte', ndǎó meé mbe bad ábe bélyágte' átínté echên elébé. Ndé nhóg awě ambé metake míme Yesue ásē. Ehúmé échě Dyöb débéé Krístǎ épě awēm ámpē. Nlébe' nyé nén meé,² nyénone bad ábe Dyöb ábánné ásē echên melemlen nēngáne nnǎn-a-mbód ánné éché mbód. Nyénone bós áyǎle nyédǎó bós anǎn. Nyéenōnē bós byánán bényágté nyé ânǎn bós. Nyébele' mímē nsǎn saké é etútú é nsyǎǎ, boŋ ébē bán nyēwóó nlém ábel mós. ³Nyéekamlán bad ábe bédé ásē echên ne ngíne. Nyébé bad ábe béhídtē mekuu mímāb. ⁴Áde kǎŋ e benǎn-bé-mbód épeé, ábě nyé nsábe míme íchábé ámín. Mímē nsábe mébē á ngíndé ne á ngíndé.

⁵Nyémpē ábe nyédé ásē e bad ábe bélyágte', nyésuded yǎl, nyésuded-te yǎl nzé nyēwōŋgan nhóg ne aníní. Áyǎle éténlédé á kálag e Dyöb nén bán Dyöb ákunnan bad ábe bédé kúmbe yǎl, boŋ abage bad ábe bésúdté yǎl nsimé. ⁶Né-ǎ nyésuded yǎl ásē e ngíne e Dyöb ábel boŋ mwēn áchóged nyé á pónndé échě ebōŋnédé mós. ⁷Nyéchene mekan mésyǎǎl míme métagte nyé áwe mekáá, áyǎle atédé mam míme métagte' nyé née mímē.

⁸Nyéköb yǎl, nyétéd-te pónndé. Mod a ekǎyí awēn, Satane, ahōŋge née ngii échě edume áte, ahede mod awě ányabeé áte. ⁹Nyéēmwāg-se atóm nyé áte. Áden adúbe déesudé'. Nyēbíí nén bán bad bémpēe ábe bédúbpé née nyé nkōŋsé áte ísyǎǎl bómpē békude metake mímē nyémpē nyékudeé. ¹⁰Nyéküde' metake boŋ mímē metake méechabpé áte. Ámbid e nē, Dyöb áde ábage' nsimé ísyǎǎl dēn débē nyé kéchéé éché nyébóddé. Ábēl nyésümēn, awéd-te nyé áte. Adíí Dyöb áde nsimé mímē íkwógnédé moosyǎǎl, mímē-'e pónndé ésyǎǎl. Mós apwédé nyé ákud éché ehúmé échě ébē á ngíndé ne á ngíndé. Nyéeküd-te chó áyǎle nyédé ne Krístǎ. ¹¹Ngíne esyǎǎl edíí échě á ngíndé ne á ngíndé. Ébē ne.

Melenten mé asóg

¹²Sailase mós awōŋgéné me átel anén mwǎ kálag. Adíí me née mwǎnned mbǎnné-'e mós nlém á yǎl. Ntenle nyé enén kálag áwédé nyé nlém á abum, áláa-'e nyé nén meé mímén mam míme íténlé nyé médíí nsimé í Dyöb mímē mbále. Nyéehúde mekuu áhed. ¹³Baányoŋ bé mwembé mímē Babilón ábe Dyöb ápwédé née nyé, bélómmé nyé melenten. Awem mwǎn awě íkwógté á adúbe-tē, Makǎse mómpē alómmé nyé melenten. ¹⁴Nyéhē nhóg ne aníní tǎl álúmed edōŋge. Nsan mímē ne nyé bad bé Krístó bésyǎǎl.

Kálag eche elónténé ébe eche

Petro

Ndibned ní kálag

Kálag echè elónténé ébe echè Petro àntenlé, bad bé Krísto bésó bésyāāl bō àntelélé chō. Ene pōndé bad bēbédé ábe bēyāgté'áá bad ayāged dé metóm. Ádē ayāged dé metóm ábélé'áá bad bēbelé e-tonḡé é' mekan. Né-ḡḡ, Petro antél ene kálag álúmed aá míme mekan méeboo'é. Anlúmed bō áte nén aá bēētḡngene échē ndín é mekan ahíd. Aá dyam áde bētḡngéné abel ádíi, ábíi mbále tḡngene mam mé Dyōb ne Sāngú Yesu Krístā ne ádúbe bō ne nlém nhōḡ. Bad ábe bényínné Yesue bēwōg-ke mekan míme áyāgté'áá, bō bēbélé boḡ ábén bad bēbíi mímē mekan. Atón ahōḡ áde Petro ànkoḡgé anōn áte ábédé tḡngene bad behōḡ ábe bēlúmté'áá bán Yesu Krístā éepāá ámpē. Anlúmed bō áte nén aá atoo áde Krístā átonḡé ápe, ádíi áyāle Dyōb déehedéé aá modmod ábōd alonḡé, boḡ áhede' aá bad bésyāāl bētēde abel dé mbéb, bēhíde Krístā.

Nkabtéđ ní kálag

Ndibned ní kálag 1.1-2

Mpwédteđ m mod a Krísto 1.3-21

Bemeléede bé metóm 2.1-22

Epe e asōḡ éche Krístā 3.1-18

1 Me, Simōn Petro, mbālede ne mbape a nlomag awē Yesu Krístā, ntenle nyé bad ábe nyēdúbpé Yesu Krístā melemlen ngāne sémpē sédúbpé mō. Yesu Krístā adíi syānē Dyōb abé-'e Nsoode. Abele' mekan míme métḡngéné. Mwēn-naá akāó boḡ syānē moosyāál dedúbé mō. ²Nsimé ne nsaḡ ní Dyōb mbād mbé ne nyé abíi áde nyébíi Dyōb, nyébíi-'e Yesue, awesyānē Sāngwéé.

**Nyébele' mekan míme mēlúmtē'
nén bán Dyōb dōo ápwédé nyé**

³Ngíne e Dyōb ebage syānē mam mésyāāl míme déhedéé á alonḡé, ebelé-'e syānē debele' ngāne Dyōb áhedeé. Nén ábēnlédé áyāle debíi mō. Abēnlédé echē ngum ne ábē e'boḡ bé nlém ápwéd syānē ábē ábē bad. ⁴Éche ehúme ne ábē e'boḡ bé nlém e'bélé ahóbé aá mōbélé syānē ndāle é mekan é bwām. Abelé mímén mésyāāl ábel boḡ nyéésólé' mbeltéd mé mbéb mé nkōḡsé áte. Esíí é mekan mé ekob é yāl chōó ébelte' bad échē ndín é mekan. Nzé nē ábēnlédé né abé ádēn dēsāḡ nēe abé á Dyōb. ⁵Né-ḡḡ, bōb áde édíi nē, nyéwan áte ábel mekan mé bwām. Saá-kaá nē dēmpen. Nyētḡngéné awan áte ámpē ábē bad ábe bēbenlad debyéé ábel mekan. ⁶Ábád ámín e debyéé, nyébíi ngāne nyékóbeé échen yāl. Saá-kaá akób á yāl dēmpen. Nyébē bad ábe bēkaa' nlém. Ámín e e'kaḡ bé nlém, abé ádēn átḡngéné abé ngāne abé á bad bé Dyōb átḡngéné abé. ⁷Saá-kaá ábel mam míme Dyōb áhedeé dēmpen. Edḡḡge ébē átúntē echēn nyé Bad bé Krísto. Saá-kaá edḡḡge átúntē e nyé Bad bé Krísto bēnpen, boḡ nyédḡḡ moosyāál. ⁸Nzé ádē abé ákwoge-'e nyé áte, né debyéé áde nyéwōó tḡngene Sáá awēd, Yesu Krístā, déebáá ngēn, boḡ débēl nyēchyáá' e'pum. ⁹Boḡ kénzēé awē ádē abé déesaá áte, adé nēḡngāne mod awē eéchābē' anyínen, ké'e awē akwedé ndím. Achāténé-'e aá Dyōb áwóbpé mō, álagsén-ne mō mbéb.

¹⁰Né-ḡḡ, a-baányḡḡ nyénabe awan áte álúmed nén bán Dyōb dōo áchénlé nyé, ápwéd-te nyé ábē ábē bad. Nhōbe nén áyāle nzé nyēbelé nē, né nyéehúnné á mbéb-te mbéd. ¹¹Nén débēl-le Dyōb débē nyé kunze esyāál ásól ne ábē á nkamlen mímín wēe Sáá ne Nsoode awēd, Yesu Krístā ákamlanne nēe kḡḡ á ngíndé ne á ngíndé.

¹²Né-ᵛ, ké née nyémáá m̄mén mekan méšyāēl abíi boŋ nyēdúbé-’e mbále echē edé áwēd-te, mēbē n̄kamtén nyé m̄ó. ¹³Nnyíné-’e nén mēé, b̄oob áde n̄díi ndé á alonŋé, éhēdnad nén bán n̄kamtan nyé m̄mén mekan p̄ondé tēé ábel boŋ nyékwanled. ¹⁴Mbíi mēé nkwogé m̄mén nk̄oŋsé atede. S̄anŋwéé awēd, Yesu Kr̄istāē abelē mbíi nē. ¹⁵Nwane-’e áte álaa nyé m̄mē mekan ábel boŋ ké nwé ké wēén, nyéhēl m̄ó akamten p̄ondé tēé.

Mbón edé éche ényinné ehúmé éche Yesue díd

¹⁶Saké póle éche bad b̄n bēnábpe sékánlé’áá nyé áde sénhōbpē bán Yesu Kr̄istāē āpē āmpē ne ngum. Sébēn sēnyinné éche ehúmé díd. ¹⁷Sēbédé áhed áde Dyōb Titēé ábágé m̄ó edúbé ne ehúmé. Ehōb émbid ámin éche Dyōb á Ngum álāŋgēé m̄ó aá, “Awem mwān a nlém m̄ó nén, m̄ó awógte’ me menyinge.” ¹⁸Sēbēn sēnwóg échē ehōb áde syāābōw débédé á mbōod echē esáá.

¹⁹Né-ᵛ syánē dekoó adúbe nén bán e’yale ábē bekal-bé-e’daōdāŋ bēnhōbpē e’dé mbále. Éboŋ nén bán nyētōŋ b̄ó awóglēn. E’díi née etrukāŋ éche échod-ne’ á ehínten-tē kōŋ né Epun épédé échē b̄in bēsāā’é boŋ Kr̄istāē, tintine a mbwembwe, āpen nyé á nlém-tē. ²⁰Ámin e m̄mén méšyāēl, nyētāŋgéné asōŋten nén bán modmod eéhēlē-se ábenléd áde debyéé átoge mekan m̄me bekal-bé-e’daōdāŋ bēnhōbpē ngāne éténlédé á kálag e Dyōb. ²¹E’yale ábe bekal-bé-e’daōdāŋ bēnhōbpē bēnkēmbáá á ntíi m̄ moonyoŋ, boŋ Edaōdāŋ éche Ésáá chōw élyágté’áá bad ábe bēnhōb ábē e’yale. Ábē e’yale bēnhūu ne Dyōb.

Bemeléede bé metóm ne ebébtéd éche békudté

2 Se’ bōod bekal-bé-e’daōdāŋ bé metóm bēmbid átintē e bad.

Melemlem nē dōw bemeléede bé metóm bēbīdtē átintē echēn. Bēbenléd mwane āpen ayáge dé metóm. Ádē ayáge débēbēd bad ábe bēdúbpe dō. Ábē bemeléede bé metóm bēbāŋ S̄anŋwéé awē ahúde b̄ó á mbēb-te á yāl. Nén dékōŋ bēn bēwāmsēn yāl ebébtéd akude. ²Bad h̄in bēhid échāb mbinde é mekan. Mbeltéd m̄me ábē bad mébēl bad bēmpēe bēhōbē’ mam mé mbēb tāŋgene Nzii e mbále. ³Adōŋ á chōm áde ábē bemeléede bé metóm débēl bēkanlé nyé póle éche bēn bēnábpe ábel bēkobēn nyé bwēm. Dyōb dēmmād mbakú abided se’ bōod aá m̄óokōgsēn b̄ó. M̄mē nkōgsēn nsine-’e b̄ó. Echē ebébtéd edé-’e b̄ó á nzii.

⁴Dyōb dénkēnchenéé ángel éche ēmbēl mbēb, boŋ ambwém b̄ó á ehýāŋ é muú, áhed-taá bēdíí á mehaŋ é ehínten-tē, bésine’ Epun é nkāásé. ⁵Dyōb dénkēnlagšēn-naá bad bē’ bōod. Ambēl mbúú enchó kōŋ mendíb ménlōne, méhóod bad bēsyāēl ábe bēnkēnwōŋ abé á bad bé Dyōb. Noa awē álāŋgē’áá bad aá bébele’ mekan m̄me métāŋgéné mwēmpen-eé Dyōb dēnsongé alonŋé, nchoo ne bad saámbé bēmpēe. ⁶Ámbid e nē, Dyōb dénkōgsēn myad mé Sodom ne Gomora. Anhyáád m̄ó métim mbúbú, álúmed chōm éche ébenléd ne bad ábe bēwōo abé á bad bé Dyōb. ⁷Dyōb dénkōgsēn m̄mē myad boŋ anōŋ alonŋé áde Lōte, áyāle Lōte abédēe mod a bwām awē enkēndōŋ mbinde é mbeltéd éche ábē bad bé mbēb bēbélé’áá. ⁸Ane mod a bwām adyē’áá hōm ahōg ne ábē bad bé mbēb. Epun ne epun tēé anyiné’áá, áwōgē-’e e’bēbtéd e’ mekan ábe ábē bad bēbélé’áá ne ábe bēhōbē’áá. M̄mē mekan mébēbté’áá m̄ó nlém á abum áyāle abédēe mod a bwām. ⁹Né-ᵛ, S̄anŋwéé ábíi ngāne áhúdeé bad ábe bēwōo abé á bad bé Dyōb á mekōgsēn-tē. Boŋ ābē akōgsēn bad bé mbēb kōŋ ne é Epun éche ákáadtē bad bēsyāēl. ¹⁰Ábē

akógsén bad, tanje bad ábe békódté esí é mekan mé ekob é yäl, ábe béekobé-'é nkamlen.

Ábê bemeléede bé metóm bédé kúmbe, bébé-'é epame. Béebagé-'aá ngume éche édé ámin edúbé ké ehóg. Bésyáá' échê ngume kááñne syóón ésebán bówóge' mbwóg ké nhóg. ¹¹ Ké ángel éche éwóó ngíne ébé-'é ngum tómaa ábê bemeléede bé metóm, ééhōbēē échê ngume éche édé ámin mekan mé mbéb áyāl á'sō wée Sǎngwéé mbéd. ¹² Boŋ ábê bemeléede bé metóm bébele' mekan née nyam é mehín. Échyáádté-'é ábel békób chó bówúu. Bébele' kéchéé éche épíídé bó á nlém-tê. Ábê bemeléede bé metóm béhōbe' dyam téé áde béesōŋtēné mam mé mbéb á yäl. Né-ɔɔ, Dyōb débōdéd bó melemlen nēŋgáne bad bówúé'é échê nyam. ¹³ Dyōb débēl bétag bwāmbwam áyāle bétágté bad bēmpēe. Bédəə' échāb esí é ekob é yäl akóded. Béekwágé-'aá abel nē ké mūte. Bówóge' bwām ábel échê ndín é mekan áde bédyákgē ndyééd hōm ahóg ne nyé. Né-ɔɔ, bébébte nyé dīn, bépiináad-te nyé akwágké. ¹⁴ Nsón mímāb n̄syāōl n̄díí ákáb mesón ne kénzēé awē bényíné. Échab esí ábel mbéb éemaá'é mbéd. Bédoge' bad ábe adúbe déewúu'é áte, béhūnte' bó á mbéb-te. Ngoód edé bó á mekií-te bwāmbwam. Bédíí bad ábe Dyōb ábágé ebómán. ¹⁵ Bétédte n̄zii echē etōŋgéné, béhíde' n̄zii empée. Béhíde' mbeltéd m̄me Balame, ^{§§}mwān awē Beo. Balame andōŋ mōné m̄me bésābēē mó ábel mbéb. ¹⁶ Boŋ Dyōb dēmbēl ésel éche Balame énhōb wée Balame. Ésel, nyam echē eehōbé' akan, énhōb wée Balame ne ehōb é moonyoŋ, ékáné mó áte. Nén dēmbēl m̄mē mbeltéd mé mpemíne m̄me ane nkal é'dəōdəŋ Balame ménsōg.

¹⁷ Ábén bad bédíí née n'yélé m̄mé n̄léné. Bédíí née mbembag éche epub ékeeneé. Ndib e ehíntén echē Dyōb ábánnédé bó esine bó. ¹⁸ Bébóo' nsāl áte ngēn. Bébenlad esí é ekob é yäl átéd bad nlém á abum. Bad ábe bétédéé nlém á abum bédíí bad ábe bēbóótédé mekuu ahúd á echoŋ é bad bé mbéb. ¹⁹ Bélāŋge' bad bán nze béhíde ádad ayóge né bēebāá á mehaŋ-tē, né béhele' bébel kéchéé éche bédás, áde édíf n̄n bán mbéb n̄háá b̄n. Mbéb n̄háá b̄n áyāle n̄n dyam ké áhéé áde ákamlan mod, ane mod abelé abé ntāŋ ásē e ádē dyam. ²⁰ Nzé mod adúbpē Sǎngú Yesu Krístəə, Nsoode, né amaá alonggé dé mbéb dé nkōŋsé ahide áte. Nzé amaá-'é dō ahide áte boŋ atímé ámbīd áwēd-te ámpē, ádē alonggé átédé-'é mó ntāŋ, né nyaa echē ádíí bōob edé mbéb tómaa ngáne ánsēbēē abé. ²¹ Né émbē mboŋ nze bēnkētogén n̄zii e mbále abíí tómaa ámad chó abíí boŋ bétimé' bēbāā' mbéndé é Dyōb éche ésáá á yäl. Alyógned dō bēnlyógnēdtē bó échē mbéndé. ²² Nén ábele' ngan eche békálé n̄n bán, "Mbwé edyāg ábē e'-chó," ne eche békálé n̄n bán, "Ké chán bēnwōgēdtē nguú mendīb eéchatánné elōob," édé mbále.

Epun échē Sǎngwéé ápeé ámpē

3 A-baanyaŋ, enén kálag chó elónténé kálag ébe eche n̄ntenléé nyé. Átínté échē kálag, nkāmténé nyé mam m̄me nyémáá abíí ábel boŋ nze nyēwémtné mekan m̄me n̄télé, méwōŋgan nyé áwōŋ mewēmten m̄me métōŋgéné. ² Nhede meé nyékamten mekan m̄me bekal bé'dəōdəŋ bé Dyōb bēnhōbpē se' bōōd bán mébenléd. Nyékamten-ne chōm-éé Sǎngwéé, Nsoode awēd ánlāā'é bem-bapeé bé nlomag aá bēláa nyé.

§§**2:15 Balame:** Balame ambé nyóŋgé bwāmbwam ákud nsábe m̄me kēŋ Balage ásābēē mó nyaa echē ámbēē mboŋsén ké ábel bad bé Israel mbéb. Nén áde á kálag e (N̄m 22.4-35).

³Dyam dé'só, nyêtəŋgéné asəŋten nén bán á e'pun bé asóg, donje á bad débíd ábe esíí é mekan mé ekob é yəl ékamlané ádāb alongé. Béwélé nyé, ⁴béhōbē bánken, "Anhób aá m'wōpě ámpē, héé-5 ádíí bəəb? Ábēd besáá bēwéde bəəb échábé áte, boŋ káəŋne' bəəb mam médíí méde melemlem ngáne mém-bēē se á mbooted mé nkōŋsé." ⁵Bēn békoo' ahúd á mewēmtən nén bán Dy-öb dēmbenléd échē eyale é nsəl áhəg nkoŋ m mīn ne n sē. Ambəl nkōŋsé mībíd á mendīb-te, ambenléd-te mendīb áde áhógé nkōŋsé. ⁶Mendīb mwēn-naá āmbenlédte ābēbed nkōŋsé mē' bōsd. Anlóm mbúú. Ene mbúú enchó káəŋ mendīb melóné nkōŋsé áte n'syāəl, chōm ésyāəl éhó. ⁷Melemlem mé eyale nme Dyöb dēmbenlédte áhəg nkoŋ m mīn ne n sē, m'wō ábēnlédé ákəə m'wō ábel boŋ ábēbed m'wō ne muú. Asinne' nkoŋ m mīn ne n sē mē' chii epun é nkáásé. Échē epun d'wō ábōdēdtē bad ábe bēewōo abé á bad bé Dyöb.

⁸Boŋ a-baányan, nyéēchatán dyam ahóg. Nyéēchatán nén bán ne Səŋgwéé, nhəŋlén méesaá átíntē e epun ehóg ne ekálé é mwē. ⁹Səŋgwéé eétoŋgée álóned áde akag. Donje á bad bēwēmtan pen bán atonje'. Boŋ awēséné nyé áyāle eéhēdēē aá modmod ábōd alongé. Ahēde' aá bad bésyāəl békuned mbíd bētede abel dé mbéb. ¹⁰Boŋ epun éche Səŋgwéé ápé, əpě təléd, melemlem nēŋgáne nchīb ápagké. Échē epun, abobe dényōŋ ne esaád é ngíne, chōm ésyāəl éche édé ádyōb éhyāŋ, ényóŋ-'e. Nkōŋsé ne chōm ésyāəl éche édé áwēd-te éhyāŋ, ényóŋ-'e. ¹¹Ngáne édíí bán chōm ésyāəl étəŋgéné anyóŋ, nyaa é bad éhéé-5 nyétəŋgéné

abé? Abé ádēn átəŋgéné asəŋ, nyéwōŋ-'e abé á bad bé Dyöb. ¹²Nyéwále ádén abé ngáne nyésineé epun éche Dyöb átíídé aá Křístəə əpě. Nyéwan-ne áte ábel éwāmsen ape. Échē epun muú méhyāād abobe ámīn, muú ményāmēd chōm ésyāəl-le éche édé áwedé-mīn. ¹³Boŋ desine' akag áde Dyöb ábágé syānē aá m'wōbəl abobe dékōlē ne nkōŋsé mé ékōlē. Bad bésyāəl ábe bēbē á nkōŋsé mékōlē bēbélé' mekan nme n'təŋgéné.

¹⁴Né-ə, a-baányan bəəb áde nyésineé échē Epun, nyébel ngáne Dyöb dény-innē nyé nēe bad ábe bésáá, nyébel-le ngáne éehóbpe aá nyēbele mekan mé mbéb. Nyébé-'e nsan ne m'wō. ¹⁵Nyébíi nén bán atoo áde Səŋgwéé awēd átonjeé əpe, ádíí ábel boŋ ábe bad pónde ákud e'soósoŋ. Nén d'wō Paale ámpē āmbenlédte debyéé áde Dyöb ábágé m'wō, átele nyé kálag. ¹⁶Atelé ádén atōn á kálag échē ésyāəl. Donje a mekan áde áwe kálag-tē áde álélé asəŋten. Échē ndín é mekan ch'wō bad ábe bēewōo nsəŋten, ábe adúbe-'e déetyéeméé bēhəŋlanné nsəŋten nme n'dé áwēd-te nyaa echē eetəŋgene. Melemlem nē d'wō bēhəŋlanné e'ped bēmpēe á kálag e Dyöb-te. Abel áde bēbele'-aa nē dékəŋ bēbōd ádāb alongé.

¹⁷Boŋ a-baányan, nyé pen nyémaá m'mén mekan abíi. Né-ə, nyétéd pón-dé ábel boŋ bad ábe bēéhídē' mbéndé é Dyöb, bēéhüntē nyé ne mewusé nme bēyógteé nyé. Nzé nyéhíde m'māb mewusé, né adúbe ádēn déetyéémmé. ¹⁸Boŋ pen nyébē nyéwōŋ abé áde Səŋgwéé, Nsoode awēd, Yesue Křístəə, ábādē nyé m'mē nsimé abe. Edúbé ébē ne m'wō bootya bəəb ne á ngíndé. Ébē nē.

*Kálag e'só eche***Jone****Ndibned ní kálag**

Metote médé mébe míme mékóó boŋ Jone átēl kálag e e'só. Atote dé e'só ádíí áwéd bad ábe áténlé ch'ó nlém á abum ábel bébê mod nh'óg ne Dy'ob ne awe Mwän, Yesu Krístæ.

Metote míme mélónténé mébe médíí, Jone alånge bad ábe áténlé ch'ó aá bétéd pónde ne ay'oge dé metóm áyāle débēbēd abé áde bédíí mod nh'óg ne Dy'ob ne Yesu Krístæ. Áde ay'oge dé metóm áh'óbe nén bán ebébtéd épag ne abé áde moonoy'oh ábāgkē á nk'ohsé tē, bán né-óó, Yesue, Mwän a Dy'ob eéhele'aá-se ák'oh moonoy'oh abé. Ábē bemeléede bé metóm béh'óbe nén bán nzé mod ák'ud e'soósoŋ, at'ohgéné néé ábáá mekan mé nk'ohsé á y'əl. Béy'ogte ámpē nén bán e'soósoŋ bée-wóo'é dyamdyam ábel ne abé á bwām ne áw'oh edånge ne nh'óg ne aníníí.

Álúmed aá ádē ay'oge déet'ohgeneé Jone alúmté á kálag tē wén aá Yesue ank'oh moonoy'oh abé akoó-'e alúmed áte nén aá bad ábe bédúbpe Yesue boŋ béd'oh-'e Dy'ob bét'ohgéné néé béd'óó nh'óg ne aníníí.

Nkabted ní kálag

Ndibned 1.1-4

E'nyinen bé ekíde ne ehintén 1.5-2.29

Bän bé Dy'ob ne bán bé Satane 3.1-24

Mbále ne awusé 4.1-6

Ch'ohm éche edånge edíí 4.7-21

Adúbe áde átómé mekan mésyāēl áte 5.1-21

Eyale é alongé

1 Ntenle' nyé t'ohgene ane awé adé Eyale é Dy'ob éche épeene' alongé. Abédé se á mbooted, sēnw'óg mam t'ohgene m'ó, sēnnyínén m'ó m'íd, sēm-bán m'ó d'íd áyāēl, sēmbán-ne m'ó ekáá

á y'əl. ²M'ó awé apēene' alongé ant'ím moonoy'oh awé bényínneé d'íd, dennýín-ne m'ó. Sēb'íde' m'ó mb'oh, sélāngē-'e nyé mam t'ohgene m'ó awé abage' alongé áde déemaá', m'ó awé ambé ne Titée, boŋ át'ím abyéén át'íntē ech'éd. ³Ch'ohm éche sényíné, éche séw'ogé-'e, ch'óó sélāngēé nyé, ábel boŋ nyébé nlatén ne sé. M'ímēd nlatén-ne n'díí nlatén míme déw'óm ne Titée ne awe Mwän Yesu Krístæ. ⁴Sételē enén kálag, ábel boŋ m'ímēd menyínge mél'oh mbon.

Alongé á bad ábe bédé á e'nyinen bé ekíde

⁵B'óó-p'óó, p'óle ech'ē séw'ogé á nsəl w'éé Yesu Krístæ boŋ sélāngē-'e nyé edíí nén, Dy'ob ádíí e'nyinen bé ekíde. At'ón dé mbéb ké ah'óg déesaá m'ó á y'əl. ⁶Nzé deh'óbé bán dedé nlatén ne m'ó áde alongé ád'ēd ádíí ádíí alongé dé ehintén, né de kale metóm né míme syánē mbeltéd-te méeh'idēē mbále. ⁷Boŋ nzé dew'óó alongé dé e'nyinen bé ekíde ngáne Mwän-ne ámpē áw'óó, né syánē déēbē nlatén ne nh'óg ne aníníí, mekií míme Yesue awe Mwän, m'ó-'e méwobé m'imesyánē mbéb n'syāēl.

⁸Nzé deh'óbé bán deew'óo'é at'ón dé mbéb ké ah'óg á y'əl, né dedoge' éch'ed y'əl, né mbále-'e eésaá syánē áte. ⁹Nzé depanle' m'imesyánē mbéb áte, né áb'ēl ngáne áh'óbé, áb'ēl-le ch'ó nyaa ech'ē et'ohgéné. Álāgsén syánē mbéb, áw'óbē-'e m'imesyánē mbéb n'syāēl. ¹⁰Nzé deh'óbé bán deébeleé mbéb, né deh'óbé' bán Dy'ob ádíí nkal a metóm, né eyale é Dy'ob éesaá-'aá syánē áte.

Jone aá Krístæ m'ó adé awesyánē Nw'ohgene

2 Nyé ábe nyéde n'ohgáne ábēm bán, ntenle' nyé enén kálag, ábel boŋ nyééb'ēlē mbéb. Boŋ nzé mod abelé mbéb, syánē dew'óó mod awé abele' mekan míme mét'ohgéné, Yesu Krístæ.

Mó achänge' syánē Titée. ²Křístə mwě-
éé ambé nēngáne nde echě Dyöb dēm-
benlédté ákəde syánē áyāl e mbéb míme
dēmbenlé. Ambel nē ábel dékud alagsen.
Saá-kaá mbéb mímesyánē mēmpen, boŋ
mbéb míme bad bé nköŋsé bésyāōl.

³Nzé dehíde' mbéndé é Dyöb né édé
mbále bán debíí mō. ⁴Kéńzéé awě ahóbé
aá móbii mó, boŋ eehíde' éche mbéndé,
né ene ndín e mod adíi nkal a metóm,
né mbále ké póg eesaá-'áa mó áte. ⁵Boŋ
kéńzéé awě abele' ngáne eyale é Dyöb
éhóbé, edənge éche ene ndín e mod
ádóó Dyöb élóne' mbon. Nén dōó ábele'
boŋ debíí ne mbále bán dedé ne Dyöb.
⁶Kéńzéé awě ahóbé aá móđē ne Dyöb,
ádē alongé átəŋgéné abé nēngáne alongé
áde Yesu Křístə.

Mbéndé e ekóólé

⁷A-baányə bé edənge, enén mbéndé
echě ntenléé nyé eesaá mbéndé e ekóólé,
edíi mbéndé e nchun echě nyénwōŋgē
se á mbooted. Enén mbéndé e nchun
edíi nkaləŋ ím bwām míme nyémáá awóg.
⁸Boŋ kénē, mbéndé e ekóólé chōó ntenléé
nyé bōob, mbále echě edé-'e á mbéndé-
te wē, enyínnédé á alongé áde Křístə,
enyínnéd-te á alongé áđēn, áyāle nēn
ehíntén ébóótédé amaa, e'nyínen bé ek-
íde é' mbále é'máá abooted dé apen.

⁹Kéńzéé awě ahóbé aá móđē á e'ny-
ínen bé ekíde boŋ ákōō mwānyə, ene
ndín e mod adíi adé á ehíntén-tē.
¹⁰Kéńzéé awě adəó mwānyə adé á
e'nyínen bé ekíde-tē. Né-ōó, ene ndín e
mod éēbēlēē dyamdyam áde ábelte' bad
bémpēe mbéb. ¹¹Boŋ kéńzéé awě akōó
mwānyə, awóó alongé dé ehíntén. Ene
ndín e mod akag á ehínten-tē eeyéé-'áa
wēe ákagké áyāle ehíntén ébélé adé nēe
mod awě akwedé ndím.

¹²Nyé ábe nyédé nēngáne ábēm bán,
ntenle nyé áyāle Dyöb álágséné nyé
mbéb á dín áde Yesu Křístə. ¹³A-besəŋ,
ntenle nyé áyāle nyébíí ane awě adé se

á mbooted. A-kódébad, ntenle nyé, áyāle
nyétómé ane awě adé ebébtéd áte.

¹⁴A-bānbān, ntenle' nyé áyāle nyébíí
Titée. A-besəŋ, ntenle nyé, áyāle nyébíí
ane awě adé se á mbooted. A-kódébad
ntenle nyé, áyāle nyēwúú áte, eyale é
Dyöb édé nyé áte nyétómé-'e ane awe
adé ebébtéd áte.

¹⁵Nyéēdā' nköŋsé ké'e bwēm ábe
é'dé áwēd-te. Nzé mod adəó nköŋsé, né
eédəə'é Titée. ¹⁶Bwēm é'syāōl ábe é'dé
á nköŋsé te, nédē bwēm ábe moonyoŋ
a ekob áwóó'é esíí áte, bwēm ábe mid
médəə'é anyín ne bwēm ábe bad békum-
néé ekáá á təl, béehúu'é ne Titée, é'díi
bwēm bé nköŋsé. ¹⁷Nköŋsé ne ábe
bwēm é'syāōl ábe baányəŋ béwóó'é esíí
áte áyāl echāb, nítóme tómén, boŋ mod
awě abele' ngáne Dyöb áhədēé, abāg ne
Dyöb á ngíndé ne á ngíndé.

Jone aá nyétéd pónđe ne bad ábe bétəŋgan Křístə

¹⁸A-bānbān, asóg ákwógé ape. Bénlāā
nyé bán Mod a Ekoyí awě Křístə āpě,
bōob-pe bad bé ekoyí híin ábe Křístə
bé máá ape. Né-ōó, debíí bán asóg ák-
wógé ape. ¹⁹Ábē bad bēnkēnkoŋgé bad
abé ábe bédé mímesyánē nlatén, né-'áa
dēnkəŋ boŋ bétēdē syánē. Nzé bēm-
bē bad ábe bédé áwesyánē nlatén, né
bémbē bēbé ne syánē, boŋ bēnchené
syánē ábel boŋ ényínned ne mbále nēn
bán bēnkēnkoŋgé abé ne syánē. ²⁰Boŋ
ne nyé, Ane-awě-Béwógté abagé nyé
Edəóđəŋ éche Éśáá. Né-ōó, nyé moosyāōl
nyébíí mbále. ²¹Meētēnlēē nyé enén
kálag áyāle nyéebíí'é mbále, boŋ ntenle'
nyé chōó áyāle nyébíí mbále, nyébíí-'e nēn
bán metóm ké mehóg méēbīdēē á mbále-
tē. ²²Nzéé-'ōó adé nkal a metóm? Nkal a
metóm adíi kéńzéé awě ahóbé aá, Yesue
eesaá Ane awě Dyöb Áwógté. Ene ndín
e mod chōó edé Mod a Ekoyí awe Křístə,
abáa' Titée á yəl, ábāā-'e Mwān. ²³Mod
éehēlēē-se abəŋ Mwān a Dyöb á yəl se

abé ne Titée. Kénzéé awe akobé Mwän a Dyöb, akobé káõñne Titée. ²⁴Nyényin nén bán nkalañ míme nyéwógé se á mbooted ndé nyé áte. Nzé nkalañ míme nyéwógé, ndíí ndé nyé áte, né nyémpe nyéébē ne Mwän a Dyöb nyébé-'e ne Titée. ²⁵Chöm éche Krístæ áhóbé aá mɔɔbē syánē édíí alongé áde déemaá'.

²⁶Ntenle nyé mímén mam áyāle bad bédé ábe béhede nyé adog. ²⁷Boñ ne nyé, Krístæ abagé nyé Edáádəñ éche Ésaá. Abé áde échē Edáádəñ édíí nyé áte, nyéetógnenē modmod áyóged nyé. Échē edáádəñ éyógte nyé mam mésyāēl, mam míme éyógte-'áa nyé méde mbále, méesaá metóm. Né-ɔɔ, nyébē nyébē ne Krístæ ngáne Edáádəñ éche Ésaá éyógte nyé.

²⁸Bɔɔb-ɔɔɔ, a-bānbān, nyébē mod nhóg ne mɔ, ábel boñ epun éche ápeé, nlém nŵúu syánē á abum, deewógé-'e e'sôn átyeem mɔ á'sō. ²⁹Nyébíí bán Krístæ abele mekan míme métəngéné á'sō é' Dyöb, né-ɔɔ, nyébíí bán kénzéé awé abele' mekan míme métəngéné, adíí mwän a Dyöb.

Jone ahóbé ngáne alongé áde bán bé Dyöb átəngéné abé

3 Nyényin ndín e edənge échē Titée ádáɔ syánē. Échē edənge échábé ámin káõñ béchəge syánē bán bán bé Dyöb, bēn-naá dékóó abé. Nzəm echē ekáɔ boñ bad bé nkõñsé béebíí syánē edíí áyāle béesēbpeé Titée abíí. ²A-baányan bé edənge, syánē dedíí bán bé Dyöb bɔɔb. Éébyēnēē bwām pen chöm-éé syánē débē. Boñ debíí bán pónde échē Krístæ ápeé, syánē déēbē nēngáne mɔ, áyāle nén deēnyin mɔ ngáne ádíí. ³Kénzéé awé asumé nlém wée Krístæ átəngéné nēe asánté eche yəl ngáne Krístæ mwän ámpē ásaá.

⁴Kénzéé awé abelé mbéb, akwedé nkáá áyāle abóó mbéndé e Dyöb. Mbéb ndíí abóó á mbéndé e Dyöb. ⁵Nyébíí bán

epé éche Krístæ ámpēé á nkõñsé ébédéé ámad mbéb. Krístæ mwän-ne eewóó'é mbéb ké nhóg á yəl. ⁶Kénzéé awé adé ne Krístæ éebēlēē mbéb. Kénzéé awé abele mbéb, eenyínéé Krístæ eebíí-'áa mɔ.

⁷A-bānbān, nyéemwāg se mod adog nyé. Kénzéé awé abele mekan míme métəngéné adíí mod awé abele mekan míme métəngéné á'sō é' Dyöb, ngáne Krístæ ábeleé mekan míme métəngéné. ⁸Kénzéé awé abele mbéb, adíí mwän awé Devəle áyāle Devəle ambootéd mbéb ábel sé á mbooted. Nzəm echē enkəñ boñ Mwän a Dyöb ápē á nkõñsé, ebédéé ábébed nsón míme Devəle ábélé. ⁹Kénzéé awé adé mwän a Dyöb, éebēlēē mbéb, áyāle abé á Dyöb áde mɔ áte, ééhēlēē-'e-se ábelé mbéb áyāle Dyöb dɔɔ áde mɔ Saa. ¹⁰Chöm éche ékoo' syánē alúmed bad ábe bédé bán bé Dyöb ne ábe bédé bán bé Satan edíí nén bán, bad ábe béebelé' mam míme métəngéné ne bad ábe béedə baányan bé Krísto, béesaá bán bé Dyöb.

Jone aá bad bédəñ nhóg ne aníníí

¹¹Nkalañ m bwām míme nyénwógkē se á mbooted mbédéé nén bán, dédəñ nhóg ne aníníí. ¹²Deebág nēe Keene. Keene abédéé mod awé Satane, anwúú-'e mwānyan. Cheé ênkəñ boñ Keene awúú mwānyan? Anwúú mɔ áyāle mekan míme mwän ábélé'áa mébédé mam mé mbéb boñ míme mwānyan méntəngēn á'sō é' Dyöb. ¹³Né-ɔɔ, a-baányan, nyéebág menyáké ngáne bad bé nkõñsé békɔɔ nyé. ¹⁴Dedəɔ bānned bé Krísto bémpeē, nē dɔɔ ábélé boñ debíí bán dehídté ásē e ngíne e kwééd dekudé alongé áde déemaá'. Kénzéé awé eédəə bānned bé Krísto bémpeē, alyəgé adé ásē e ngíne e kwééd. ¹⁵Kénzéé awé akɔɔ mwānyan a Krísto, adíí mod a ewúen, nyébíí-'e nén bán alongé áde déemaá' déesaá mod a ewúen ké nhóg áte. ¹⁶Krístæ ambé áde alongé á nló mímēd. Nén dɔɔ ábélé

boṅ debíí chõm éche edaṅge édíí. Né-
 ɔ́, syánē ámpē detáṅgené née débágé
 áđēd alongé á nló ímme bānneđ bé
 Krísto bémpēe. ¹⁷ Nzé mod adé awě adé
 nhɔn, boṅ anyíné mwānyaṅ awě atóge'
 boṅ eewóo nlém m̄ bwām áwɔṅgen m̄,
 chán áhelese ahóɔb aá m̄dǎó Dyõb? ¹⁸ A-
 bānbān, edaṅge éche déwánléné nhóg ne
 aníníí, éetáṅgené abé dásɔ́ á nsəl-tē ne
 á pólé boṅ étáṅgené abé á mbeltéd ne á
 mbále-tē.

Jone ahóɔb chõm éche ébele'
boṅ deewógé mbwóg a'so é' Dyõb

¹⁹ Nzé delúmté nhóg ne aníníí edaṅge,
 né debíí bán dedé bad bé mbále ne
 debíí-'e bán nlém méwūū syánē á abum
 á'so e' Dyõb. ²⁰ Póndé ké ehéé echě
 m̄mēd mewēmten mēláṅgé syánē bán de-
 belé mbéb, debíí bán Dyõb abíí mam
 mēsýǎl tómaa ngáne syánē débíí. ²¹ A-
 baányaṅ bé edaṅge, nzé ímmesyánē
 mewēmten mēláṅge syánē bán dedíí be-
 belé mbéb, deewógéé mbwóg ké nhóg
 nzé dekāne' á'so é' Dyõb. ²² Dekude
 kéchéé éche désédté m̄ áyǎle dehíde'
 éche mbéndé débélé-'e mam ímme mé-
 wógte m̄ menyīnge. ²³ Mbéndé echě
 ábágé, edíí nén, dédúbe á d̄n̄n áde
 awe Mwān Yesu Krístə, dédəṅ-'e nhóg
 ne aníníí. Melemlem mé mbéndé m̄ɔ́
 Krístə m̄mpē ámbéé syánē. ²⁴ Kénzée-
 'e awě ahíde' mbéndé é Dyõb, abāḡ mod
 nhóg ne Dyõb, Dyõb-pe ábē mod nhóg
 ne m̄. Nén d̄ɔ́-'aá débéléé boṅ debíí bán
 Dyõb áde ne syánē. Debíí áned áyǎle
 Edəáđəṅ éche ábágé syánē.

Jone ahóɔb aá bad bétéd
póndé ne e'dəáđəṅ bé metóm

4 A-baányaṅ bé edaṅge, nyéedúbpé
 bad bésýǎl ábe béhóɔbe' bán bé-
 wóo Edəáđəṅ é Dyõb. Boṅ pen, nyékəḡ
 b̄ abíí nzé edəáđəṅ éche éde b̄ áte
 éhúú ne Dyõb. Nyékəḡ b̄ áyǎle ekud
 é bekal bé'dəáđəṅ bé metóm bépédé

á nkõṅsé-te. ² Chõm éche wébenlé boṅ
 ebíí mod awě Edəáđəṅ é Dyõb édíí áte
 édíí; kénzée awě ahóɔb aá Yesu Krístə
 apedé á nkõṅsé née moonyoṅ, né ane
 mod awóo Edəáđəṅ é Dyõb. ³ Boṅ kénzée
 awě ahóɔb aá Yesue eépedéé á nkõṅsé
 née moonyoṅ, eewóo-'é Edəáđəṅ é Dyõb
 áte. Edəáđəṅ éche ene nd̄n̄n e mod áwóo
 áte édíí edəáđəṅ éche éhúú ne Mod a
 Ebébtéd. Nyēnwóg bán échén edəáđəṅ
 épě, b̄ɔɔb-pe émáá ape á nkõṅsé-te.

⁴ A-bānbān nyēdíí bad bé Dyõb,
 nyētómé-'e ábē bekal bé'dəáđəṅ bé
 metóm áte, áyǎle Edəáđəṅ éche éde
 nyé áte éde ngine tómaa Satane awě
 akamlan bad bé nkõṅsé. ⁵ Ábē bekal
 bé'dəáđəṅ bé metóm bédíí bad bé
 nkõṅsé, né-ɔ́, mekan ímme béhóɔbéé
 mēdíí mekan mé nkõṅsé, bad bé
 nkõṅsé-'e bēwóḡlan b̄. ⁶ Syánē dedíí
 bad bé Dyõb. Kénzée awě abíí Dyõb
 awóḡlan syánē, kénzée-'e awě eesē mod
 a Dyõb, eewóḡlanné syánē. Né-ɔ́, nén
 d̄ɔ́ mod áhele abíí nhəṅlén átíntē e
 Edəáđəṅ é mbále ne edəáđəṅ é metóm.

Jone aá Dyõb ádəá syánē

⁷ A-baányaṅ bé edaṅge, dédəṅ nhóg ne
 aníníí áyǎle nén edaṅge éhúú ne Dyõb.
 Kénzée-'e awě adəá mwānyaṅ a Krísto
 adíí mwān a Dyõb, abíí-'e Dyõb. ⁸ Kénzée
 awě eédəə baányaṅ bé Krísto, eebíí-'e
 Dyõb, áyǎle kéchéé éche Dyõb ábeleé
 élm̄te' edaṅge éche áwóḡné bad. ⁹ Dy-
 õb álúmté syánē edaṅge ne nén, alómé
 ímme mp̄m̄ m̄ Mwān á nkõṅsé-te ábel
 boṅ dékud alongé áde déemaá' mbwi-
 ined ne m̄. ¹⁰ Chõm éche éde edaṅge
 édíí nén, saké bán syánē dedəá Dyõb,
 boṅ nén Dyõb ádəá syánē, anlóm-me awe
 Mwān ákəde syánē áyǎl e mbéb ímme
 débélé.

¹¹ A-baányaṅ bé edaṅge, ngáne édíí
 bán Dyõb átómténé syánē adəṅ, syánē
 ámpē detáṅgené dédəṅ nhóg ne aníníí.
¹² Mod eényīnē Dyõb mbéd. Nzé dedəá

nhóg ne aníní, né Dyöb débē ne syánē, éché edənge-’e éche ádáá syánē élon mbon.

¹³Nén dó-’aá débēl boŋ débíí bán syánē dedé ne Dyöb, Dyöb-pe ádé ne syánē, áyāle abagé syánē éché Edəádəŋ. ¹⁴Syánē denyíne, delānge-’e bad bém-pe nēn bán Titée alómé awe Mwān ábé Nsoode a nköŋsé. ¹⁵Bad ábe bēhóbe’ bán Yesue adíí Mwān a Dyöb, Dyöb ádé ne bó, bó-’e bédé ne Dyöb. ¹⁶Né-’ó, syánē debíí, dedúbpe-’e edənge éche Dyöb ádáá syánē.

Kéchéé éche Dyöb ábeleé élümte edənge éche áwóŋné bad, bad-te ábe edənge édíí áte, bédé ne Dyöb. Dyöb-pe ádé ne bó. ¹⁷Edənge éche édé syánē áte, éloné mbon ne nēn, nlém méwūū syánē áte á mbwe mé nkáásé, áyāle nēn dedé mod nhóg ne Dyöb á nköŋsé-te hén melemlen ngáne Krístəə ámbēē ne mó. ¹⁸Mod awě Dyöb ádáá ee-wógéé mbwóg. Edənge éche éloné mbon énane mbwóg nsyāā. Abán dé nkógsén dóo ápeene mbwóg. Né-’ó, kenzéé awě mbwóg ndíí áte, edənge éelónéé mó mbon áte. ¹⁹Delümte’ edənge áyāle Dyöb ásébpé syánē edənge alúmed. ²⁰Nzé mod ahóbe’ aá módáá Dyöb boŋ akó mwānyaŋ a Krísto, ane mod akale metóm, áyāle mod awě eédəə mwānyaŋ awě ányíneé, éehēlēē-se ádəŋ Dyöb áde éenyínē. ²¹Né-’ó, enén mbéndé chóo bēbágé syánē; kenzéé awě adəá Dyöb ádəŋ kóəŋne mwānyaŋ.

Jone aá bad ábe bédúbpe Krístəə bétómé nköŋsé áte

5 Kenzéé awě adúbpe’ aá Yesue mó adé Ane awě Dyöb Áwógté, adíí mwān a Dyöb. Kenzéé-’e awě adəá sáa-a-mwān adəə’ kóəŋne mwān. ²Nyaa echē débíe’ é bán dedəá bán bé Dyöb edíí nēn bán syánē dedəá Dyöb, dekonge-’e éché mbéndé. ³Ádəŋ Dyöb

adíí áhíd éche mbéndé, éche mbéndé-’e éetómteneé awúu áte syánē áhíd chó. ⁴Kenzéé awě adé mwān a Dyöb atómé nköŋsé áte. Nzəm echē atómé nköŋsé áte, edíí nēn, dedúbpe’ bán Yesue mó adé Ane awě Dyöb Áwógté. ⁵Modmod am-pée eésaa awě atómé nköŋsé áte éetóméé mod awě adúbpe’ aá Yesue adíí Mwān a Dyöb.

Jone ahóbe’ bwēm é’láán ábe é’bide Yesue mböŋ

⁶Yesu Krístəə ampě á nköŋsé. Bēndusén mó ne mendíib boŋ ámbid e pón-dé echē áwédé á awóg ímmē mekií mēnsyógé. Saké edusen é mendíib chēm-pen ěmbenléd ne mó, boŋ áde áwédé ímmē mekií mēnsyógé. Edəádəŋ éche Ésáá chóó élümte syánē aá nēn áde mbáale, áyāle Edəádəŋ éche Ésáá éekaléé metóm. ⁷Nyaa édé éláán ábíí mbáale təŋgene Yesue. ⁸Debíí mbáale təŋgene Yesue áyāle Edəádəŋ élangé syánē, bēndusén mó ne mendíib, ansyóg-ke ímmē mekií áde áwédé. Échén nyaa éláán ésyāā élümte syánē bán Yesue adíí Mwān a Dyöb. ⁹Ngáne dedúbpe’ mekan ímme bad bēhóbeé, kéchéé éche Dyöb álanggeé syánē étómténé etógnén abé tó-maa mekan ímme bad bēlanggeé syánē. Nén áde áyāle Dyöb dēn dóo álanggeé syánē, təŋgene awe Mwān. ¹⁰Kenzéé awě adúbpe’ Mwān a Dyöb, abíí nēn aá ímmén mekan mésyāā mēdé mbáale. Boŋ kenzéé awě eedúbpe Dyöb, edíí nēngáne ahóbe’ aá Dyöb adíí nkal a metóm, áyāle eedúbpeé mekan ímme Dyöb áhóbe’ təŋgene awe Mwān. ¹¹Chōm éche Dyöb álanggeé syánē edíí nēn; abelé syánē dekuđé alonggé áde deémaá’. Adén alonggé adíí alonggé áde awe Mwān ábageé. ¹²Kenzéé awě adé nhóg ne Mwān a Dyöb akudé áde alonggé, kenzéé-’e awě eésē nhóg ne Mwān a Dyöb, eékudéé áde alonggé.

**Déwõngen nhóg ne aníní
ákud alongé áde déemaá'**

¹³Ntenle' nyé ábe nyédúbpé á dín á Mwän a Dyöb, âbel boŋ nyébíi bán nyêkudé alongé áde déemaá'. ¹⁴Desumé nlém nén bán, kéchéé éche déhédné Dyöb ngáne ébóŋnéde mó, abelé awóg syánē mekáne. ¹⁵Ngáne débíi-'e bán awóge' syánē áyāl e kéchéé éche déhédné mó, detáŋgéné abíi bán abage syánē kéchéé éche déhédné mó.

¹⁶Nzé mod anyíne mwãnyarj abele mbéb míme méepiinéd mó kwééd, atáŋgéné akánéd mó. Dyöb débě ane mod alongé. Bad ábe nhóbéé mæé nyékânned bédíi bad ábe mbéb mímb méebeléé boŋ échāb edə́də́ŋ éwé. Mbéb ndé míme mbéle boŋ edə́də́ŋ éwé. Nzé mod abelé ene ndín e mbéb meehóbéé

mæé nyékânned ane mod. ¹⁷Mewusé mésyā́l médíi mbéb, boŋ doŋge dé mbéb áde áde déebelé boŋ edə́də́ŋ éwé.

¹⁸Debíi nén bán kénzée awé adé mwän a Dyöb eébelēē mbéb, áyāle Mwän a Dyöb akəŋge mó, Ane awé adé Ebébtéd eéhelēē-'e-se ábel mó mbéb. ¹⁹Debíi bán dedíi bán bé Dyöb debíi-'e nén bán Ane awé adé Ebébtéd akamlan bad bésyā́l ábe béebíi Dyöb. ²⁰Debíi nén bán Mwän a Dyöb apedé á nkõŋsēte abagé-'e syánē nsõŋten ábíi Dyöb á mbále. Dedé-'e mod nhóg ne mó áyāle dedé mod nhóg ne awe Mwän, Yesu Krístə. Mwēpen-naá adé Dyöb, mwēnaá abage bad alongé áde déemaá'. ²¹Abānbān, nyéewóó' dyamdyam âbel ne myöb mé metóm.

Kálag echě elónténé ébe eche

Jone

Ndibned n kálag

Kálag echě Jone echě elónténé ébe elúmte bán, “Nlyóged a mwembé” mɔw atěnlé “Mmwaád nhóg ne ábe bán.” Ane nlyóged a mwembé awě atelé enén kálag adíi Jone, mmwaád awě átěnlé chɔ ne ábe bán bédíi bad ábe bédé á mwembé-te. Chóm éche Jone átélé á kálag-tě wén édé nén bán bad bédəŋ nhóg ne aníníí, bétéd-te pónde ne bemeléede bé metóm, ne ádab ayóge.

Nkabtéd n kálag

Ndibned 1-3

Edəŋge étómé chóm ésyəəl 4-6

Elébé təŋgene ayóge dé metóm 7-11

Nsógten 12-13

Melenten

1 Me, nēŋgáne nlyóged a mwembé, me-éé ntelé enén kálag. Ntenle, we mmwaád awě Dyöb ápwédé, ne ábōŋ bán. Ndəw we ne mbále, saá-kaá mmēm-pen ndəw nyé, boŋ kóŋŋne bad ábe bébíí mbále bédós nyé. ²Ndəw nyé áyāle mbále echě syánē débíí, débíí-’é chɔ á ngíndé ne á ngíndé.

³Dyöb Titée ne Yesu Krístəw, Mwän awě Titée bēbē syánē nsimé, bélúmed syánē ngɔl, bēbē-’é syánē nsaŋ. Ábén bwēm é’syāəl bēbē ábe syánē ngáne débéléé mekan mé mbále adəŋ áde dédós nhóg ne aníníí.

Jone aá dédəŋ nhóg ne aníníí dédəŋ-’é mbále

⁴Mbédé menyiŋge bwāmbwam áwóg bán doŋge á bán ábōŋ bēhíde’ mbále

melemlem ngáne Titée ahóbé aá syánē déhíd. ⁵Né-ɔɔ, a mwän a mmwaád, ncháa we nén meé dédəŋ nhóg ne aníníí. Enén mbéndé echě ntenléé we, eésáá mbéndé e ekóólé. Edíi mbéndé eche ebédé ne syánē se á mbooted. ⁶Échén edəŋge éche nhóbéé edíi nén bán syánē detəŋgéné dehíd mbéndé e Dyöb. Ene mbéndé ngáne nyémoosyáəl nyéwógé se á mbooted, edíi nén, nyétəŋgéné nyédəŋ nhóg ne aníníí.

⁷Bad bé medogké híin bédé a nkōŋse-te chii. Bédíi bad ábe béekwentene nén bán Yesu Krístəw achyáádté á nkōŋse nēe moonyoŋ. Ábē bad bédíi bad bé medogké ne bad ábe bétəŋgan Krístəw. ⁸Nyétéd pónde ábel boŋ ntú mmmē méēbɔɔ’ ngēn, boŋ pen, nyékud nsábe míme nloné mbon.

⁹Kénzée awě atědté áhíd ayóge áde Krístəw boŋ atimé ahíde’ ayóge démpēe, eésáá ne Dyöb. Boŋ kénzée awě ahíde’ ayóge áde Krístəw, adé ne Titée adé-’é ne Mwän. ¹⁰Né-ɔɔ, kénzée awě apedé áwēn boŋ ápēēn ayóge áde déehúu ne Krístəw, nyéekōbē mɔ áwen mendáb, nyéelenté-’é mɔ ké lentén nēe mod a Krísto. ¹¹Nhóbé nén áyāle kénzée awě alěnté mɔ, aládténé mɔ ábel e’bébtéd é’ mekan ábe ábeleé.

Jone ahóbé e’yale bé asóg

¹²Nwóó mam híin áláa we boŋ meéhédēē we mɔ atele á kálag-tě. Boŋ pen nwóó nlém áte ápe wē ábel boŋ dényínen e’só ne e’só, ábel mmesyánē menyiŋge mélōn mbon. ¹³Bán ábe mwānyoŋ a mmwaád awě Dyöb ápwédé, bélómme nyé melenten.

Kálag echë elónténé éláán eche

Jone

Ndibned ní kálag

Kálag eche Jone echë elónténé éláán elúmte bán Jone, “Nlyóged a mwembé” mó átelé chó. Gayose nlyóged a mwembé ampée mós áténlé chó. Awēdte Jone akene’ Gayose áyāle nwōngen míme ábageé bad bé Krísto bémpee, alānge-’e mwembé aá bétèd pónde ne mod awē béchageé bán Diotrefese. Jone akené-’e Demetruse áyāle nsón m bwām míme ábélé.

Nkabtéd ní kálag

Ndibned 1-4

Békéné Gayose 5-8

Béchágé Diotrefese dín dé mbéb 9-10

Béchágé Demetruse dín á bwām 11-12

Nsógten 13-15

Jone alente Gayose

1 Me nēngáne nlyóged a mwembé, me-é ntenle’ we Gayose, enén kálag. Ndóá we ne mbále.

²A-mwānyaj a edange, nkānne’ nén meé mam méšyāāl míme ébeleé mékeen we bwām, mmōṅ-’e ámpē édyē bwām, melelem ngáne edāódaṅ échōṅ ámpē édyē bwām. ³Menwóg menyinge bwāmbwam áde donge ábesyānē baányaj bé Krísto bépédé hén boṅ béhób ngáne ne mbále ébeleé mekan míme Dyōb álúmté syānē aá débele’, mbíí-’e nén meé elyagé ebele’ mímē mekan. ⁴Chōmchōm éēwōgtēē me menyinge tómaa áwóg bán bad ábe bédé ngáne ábēm bán bébele ngáne Dyōb áhedeé.

Jone aá bad béwōngan bad bé Krísto ábe bébele nsón ní Dyōb

⁵A-mwānyaj a edange, ébele mekan ne nlém nhóg áwōngan ábesyānē

baányaj bé Krísto, kénéé wénkēmbíí’é bó donge á bad. ⁶Bélāngé mwembé míme ndé hén edange éche élúmté bó. Nhede meé éwōngan ábén bad nzé bétédte nyé áke hóm démpēe. Ébel áned áyāle nē dōo Dyōb áhedeé. ⁷Ábén bad békágé’áá mebwōg ne mebwōg ábele Yesu Krístə, bēnkēnkwenten-aá ákob nwōngan ké nhóg míme mbíidé wēe bad ábe bēédúbpe Krístə. ⁸Né-’ó, syānē ábe dedúbpe Krístə detāngéné dewōngén ábē bad ábel boṅ syāā ne bó débele nsón áláa bad nkalanj m mbále.

Jone achagé Diotrefese dín dé mbéb ákēn-ne Demetruse

⁹Mentelé mwembé míme níde áwōṅ dyad kálag, boṅ Diotrefese eékwenteneé ábel chōm éche nítélé áyāle áhede’ aá móbē nlyóged a mwembé. ¹⁰Né-’ó, áde mépēé mélāā bad bé mwembé bésyāāl mam míme Diotrefese ábeleé. Akaltad sé metóm áyāl. Byánán nē déekwognedeé, abáa’ bānned bé Krísto nken akob, ákē-’e bad bémpee ákob bó nken, ánané-’e bó á mwembé-te.

¹¹A-mwānyaj a edange, weehāntán abé á bad ábe bébele mbeltéd mé mbéb, boṅ éhāntan abé á bad ábe bébele’ mbeltéd m bwām. Kénzéé awē ábele mbeltéd m bwām adíi mwān a Dyōb. Kénzéé-’e awē ábele mbeltéd mé mbéb, eebíí’é Dyōb. ¹²Baásyāāl béhóbe Demetruse mam mé bwām á yāl. Ábele mekan mé bwām míme mélúmte’ bán adíi mod a bwām. Me-’e ámpē nhóbe’ mó mekan mé bwām á yāl, nyēbíí-’e nén bán kéchéé éche nhóbe éde mbále.

Jone ahóbé e’yale bé asóg

¹³Nwóó mam híin áláa we, boṅ mééhēdēē meé ntel mó ásē. ¹⁴Nwóó nlém áte ányín we mwāmpin m pónde, ene pónde-’aá dényinēnnē e’só ne e’só, boṅ dékal. ¹⁵Nsaj mbē ne we. Bēn bésyāāl

bélómmé we melenten. Lentéd me bǎd
bésyāǎl, nhóg ne nhóg téé.

Kálag eche

Jude

Ndibned ní kálag

Kálag eche Jude ântenlé, antel ch́o át̄nggen bemeléede bé metóm ábe b́elúmté'áá bán b́edé bad ábe b́edúbpé Krístəə. Enén kálag eéchabéé áte. Ch́ompé ewágné kálag eché elónténé ébe eché Petro átélé (2 Petro). Jude awéde' Bad bé Krísto nlém, áá b́esum mekuu ámbid e mbále e nkalaŋ ní bwám. Áá nímmé nkalaŋ ní bwám méehəŋlánné. Áá Dyöb d́embě mó wée ábē bad ngen póg ne ngen ésyāēl.

Nkabtéd ní kálag

Ndibned ní kálag 1-2

Abé ne ayóged dé bemeléede bé metóm ne ebómán éche b́ekudté 3-16

Bélébe bad áwúu áte á adúbe tē 17-23

Nnamed mé asóg 24-25

Jude alómé melenten

1 Me Jude, ndíi mbàledé awe Yesu Krístəə, mbé-'é Jemse mwānyaŋ. Me-éé ntenle' nyé bad ábe Dyöb ápwédé enén kálag. Nyébfí nén bán Dyöb Titée adəó nyé, Yesu Krístəə-'é anəne' nyé. ²Ngəl e Dyöb, nsaŋ ní Dyöb ne edənge é Dyöb ébád abé ne nyé.

Bad bé metóm

³A-baānyaŋ, nkénwanén nyé atele bwāmbwam t̄nggene e'soósoŋ ábe Dyöb ábágé syānē mbwiined ne Yesu Krístəə. Boŋ b́əəb nnyíne mēé ébóó bán nítele nyé t̄nggene mekan mémpēe. Nwéde nyé nlém á abum nén mēé, nyésu sum mekuu ámbid e mbále e nkalaŋ ní bwám. Mímén nkalaŋ ní bwám méehəŋlánné. Dyöb d́embě mó wée ábē bad ngen póg ne ngen ésyāēl. ⁴Nhóbe' nén áyāle bad ábe béewóo abé á bad bé Dyöb b́esólé át̄nté echēn á mesəəm-tē. Ábē

bad b́ehóbe' nén bán nsimé níme Dyöb ábágé syānē ne alagsen áde álagsan- né syānē mbéb, ábágé syānē kunze ábel mbinde é mekan. Dyöb d́emmád nkógsen níme ábē bad b́ekúde át̄i se' b́əəd. Ábē bad b́eekobéé Yesu Krístəə áde édíí-'áá bán Yesu e mwēmpen móə adé syānē Sáá abé-'é Nkamlene.

⁵Kénéé nyébfí nímmén mekan mésyāēl, ndəó mēé níkamten nyé ngáne Sāngwéé ánhúdtē bad bé Israel á mekáá mé bad bé Egipto boŋ ámbid e pón- dé abóddé alongé a bad ábe b́enkēn- sum nlém áwē. ⁶Nyékamten-ne ángel ámpē eché énkēndyēé hóm áde Dyöb d́ennabnédté b́ó, boŋ b́ēnhidé áde ab- wóg á hóm wée b́éntəngēnnē abé. Dyöb ábánné b́ó á mehaŋ á mbwəg mé ehíntén wée b́ébēē abé ne abé ké ámbid e Epun émbáá é nkáásé. ⁷Ndəó mēé nyékamten ḱəəŋne myad mé Sodom ne Gomora ne myad níme mébédé b́ó b́enben. Bad ábe b́ebédé nímmé myad, b́ekábé'áá mesón, b́ehídē-'é mekan mé esíí mé ekob é yəl níme moonyoŋ éet̄nggenéé abel. B́ekúde nkógsen ní muú níme méédímē'. Mímén nkógsen níde álúmed bad b́émpēe bán nén áhelese ábenléd ne b́ó.

⁸Boŋ kénē, ábē bad ábe b́esólé át̄nt- tē echēn b́ómpé b́édíi b́enange nló bán nkamlen níde áwāb mekáá. Mímé nló níbele' b́ebele' mbinde é mekan, b́ēeny- inēē nkamlen ní Dyöb nēé dyam, b́esyāē-'é ngume éche éde ámin. ⁹Boŋ ké Maikēle, ángel embáá enkéntédté ne mó mwēn ásyəŋ Satane áde búmō b́épéntánnáá t̄nggene mod awe át̄ēd ndim níme Mosēe. Anláá mó dásō áá, "Sāngwéé ákógsen wē." ¹⁰Boŋ ábē bad ábe b́esólé át̄nt- tē echēn pen, kéchéé éche b́eesōŋtēnéé b́ehóbe ch́o mam mé mbéb áyā. Kéchéé éche épédé b́ó á mewēmtēn ch́ó b́ebeleé. B́ebeleé nēé nyam é mehín. Mímé mekan mēn móə mépiinad b́ó kwééd. ¹¹Medim ne b́ó. B́ómpé b́ebele' ngáne Keene awé anwúu mwānyaŋ ámbenlé. Á etútú é

mɔné, béhele bébél kéchéé, ngáne Balame. E'wúu bé nló-áte ábāb bébél bómpē béwē melelem nēngáne Koraa ánwēē áyāle anwúén Dyōb nló áte. ¹² Ábé bad béékwaḡēē, né-ɔ́ nze nyáábɔ́ nyélād-né ádyé ndyééd álúmed edānge eche Sāngwéé, bébelé bébé nēngáne mbinde átínté echén. Échab yǎl chén chɔ́ bétōḡtanné. Bédíi nēe mbag échē epub ékeeneé échē élúmte' bán mbúú échō, áde éechó'é. Bédíi nēngáne mel míme méēchyāá' e'pum ké á pónde échē mel méchyāá'é. Bénábpé awé nēngáne bwel ábe béwúbne nkaḡ áse. ¹³ Bédíi nēngáne edíb é nkwé eche éhode' ne ngíne. Ahod áde éhodeé ébídte' mbinde á nkin. Nē ɔ́ɔ́ ádāb abé dé mbéb ábídeé áwed. Bédíi nēe betintine ábe bétamnad. Ndib e ehíntén echē Dyōb ákóḡnéde bó esine bó, ēbē-'e abé ne abé.

¹⁴ Enḡe awé anlóntén nyonḡel saám-bé á mbyaa míme Adame, anhó́b se' ɔ́ɔ́d á'sō é' pónde tēngene ábén bad. Anhó́b aá, “Nyénone', Sāngwéé ápeén e'kólé ne e'kólé é' ángel eche ésáá. ¹⁵ Ákāād bad bé nkōḡsé bésyāā́l. Ákwíd bad bésyāā́l ábe ádab abé déesaá nēe abé á bad bé Dyōb nkáá, akóḡsēne bad bé mbéb ábe béewóo mbwóḡ n Dyōb. Ákōḡsēn bó áyāle mam mé mbéb míme béhó́beé tēngene mɔ́.” ¹⁶ Ábén bad béyḡḡke' anyoo áte béyḡḡké-'e bad ahó́b ngén. Bébele' dyam dé mbéb ké áhéé áde bédá́ abel. Békume ekáá á tǎl, bényintē-'e nsəl áte ábel békud bwām.

Nyébé nyékeene' adúbe á mbále á'sō

¹⁷ Boḡ a-baányan, nyé pen nyékamten mam míme bembapee bé nlómag ábe Sáá

awed, Yesu Krístə bēnlāā'é nyé. ¹⁸ Bēnlāā nyé bán “Áde e'pun bé asóḡ bépeé, bad bépé, béwelé nyé, béhíde' échab esíí é mekan mé ekob é yǎl.” ¹⁹ Échén ndín é bad chɔ́ épene' nkabén átínté e bad bé Dyōb. Esíí é mekan mé mbéb mé nkōḡsé ékamlan bó, béewóo-'áa Edə́ə́dəḡ é Dyōb áte. ²⁰ Boḡ a-baányan, adúbe áde ásáá áde nyéwóo ábē ákwoge' ákag á'sō. Nyékāne', ngíne e Edə́ə́dəḡ eche Ésáá élyḡte' nyé. ²¹ Nyékeene' alongé ádēn á'sō nyaa eche nyéchemlédté nēn bán Dyōb ádó́ nyé. Nyésine', nyélyḡḡ nlém nēn bán Sáá awéd Yesu Krístə ápē, ábenléd míme nlém n Dyōb, nyékud alongé áde déemaá'. Ábel nēn áyāle adə́ə́ nyé.

²² Nyéwōḡ nlém n Dyōb wéé bad ábe béédúbpe ne nlém nhóḡ. ²³ Nyésoḡ alongé a bad bémpee. Nyéhūd bó á dū á muú mehélé. Bémpee bédé ábe nyétəḡḡné nlém n Dyōb awānlen, boḡ pen nyétédēn bó pónde. Nyétəḡḡné kóḡḡne échab mbóté akɔ́ byánán esíí é mekan mé mbéb mé ekob é yǎl ékóbté chɔ́ mbinde.

Mekáne mé mekenag

²⁴ Ehúmé ébē ne Dyōb áde ábele' boḡ nyéehúné á mbéb-te. Mwēn-aá apeeene' nyé abwóḡ á hōm wéé mwēn ádíí ne ehúmé. Ápeén nyé áhed ésebán atōn dé mbéb ké ahóḡ áde nyé á yǎl, nyéēbē-'e menyinge. ²⁵ Edúbé ésyāā́l ébē ne mɔ́. Mwēmpen mɔ́ adé Dyōb áde á-sóo alongé ádēd mbwiined ne chōm-éé Yesu Krístə Sāngwéé awéd ábélé. Ehúmé, edúbé, ngum, ne nkamlen nisyāā́l ndíi mímē, se á mbooted, ɔ́ɔ́b, ne á ngíndé. Ébē nē.

*Kálag e***Mam ímme mébenléd****Ndibned ní kálag**

Ndibned ní kálag e mam ímme mébenléd ímme Dyöb álúmté Jone. Jone mós atelé chós á pónde eche bad ábe béndübē Krístæ békúde'áá metake áyāle adúbe áde béndübēē nēn bán Yesu Krístæ adíi Sāngwéé. Atote áde Jone ákóó ahób á kálag tē wén adíi ábe bad ábe áténlé chós e'lyóg bé nlém ne áwéd bós nlém á abum. Mekan ímme Jone ábúdé atel á kálag tē wén médíi mekan ímme Dyöb dénlümédte mós á ndóg-te aá mébenléd.

Kénéé edíi bán mewēmtēn mébúú áte tēngene nsōhtēn ímme ídé á kálag tē wén, atón áde dēn ákóó abé áwēd-te adíi nēn; kóáñ ne á asóg, Dyöb déttōm ábē bad bé ekoyí ne Satane áte. Dyöb débēl nēn mbwiined ne Sāngwéé, Yesu Krístæ. Dyöb désábē ábē bad ábe bédúbpe mós ne nlém nhóg, anamed áde ánamédte bós ábē á nkoñ mín mín mékōlē ne nkoñ ní sé mé ekōlē.

Nkabted ní kálag

Ndibned 1.1-8

Ndóg e'só ne kálag eche béténlé mwembé saámbé 1.9-3.22

Nhfbe ní kálag ímme íwóó e'diben saámbé 4.1-8.1

E'loñ saámbé 8.2-11.19

Dragonē ne nyam ébe 12.1-13.18

Ndóg híin 14.1-15.8

E'bwóg bé melingá mé Dyöb saámbé 16.1-21

Dyöb ábēbté Dyad á Babilōn, nyam ekwedé nzum, nkal e'dæádəñ a metóm, ne Devøle 17.1-20.10

Mbakú e asóg 20.11-15

Nkoñ mín mín mékōlē, nkoñ ísē mékōlē, Jerusalem a ekōlē 21.1-22.5

Nsōgtēn 22.6-21

1 Enén kálag ehóbe mekan ímme mébenléd ímme Yesue Krístæ ábélé boñ mébyēen. Dyöb dēmbē mós ímmén mekan aá mébyēen ábel boñ álúmed ábē bembøledē mam ímme mékwógé abenled. Krístæ ambēl awē mbøledē, Jone abíi ímmén mekan alóm áde ánlōmmē ángel áwē. ²Jone mós-'e anhób mam mésyāēl ngáne ánnýinnē. Ímmén mam mós ánhōbpē tēngene nkalañ ímme íhúú ne Dyöb, ne mbōñ echē ámbidte Yesu Krístæ. ³Nnam íbē ne kénzēé awē aláa' enén kálag ábel boñ bad bēmpēe bēwóg ímmen nkalañ tēngene mekan ímme mébenléd. Nnam íbē-'e ne kénzēé awē awógé ímmē nkalañ boñ ahíd-te mam ímme méténlédé á kálag-tē wén. Pónde emaa abé benben echē ímmén mekan mésyāēl mébenlédte.

**Jone alómmé mwembé
saámbé melentēn**

⁴Me Jone, ntenle mwembé saámbé ímme ídé á mbwóg e Esia. Nsimé ne nsañ ní Dyöb íbē ne nyé. Dyöb áde ádé, áde démbē, ne áde débē, ne e'dæádəñ saámbé bēlōmmé nyé nsimé ne nsañ. Ábē e'dæádəñ e'dé á'sō bé atii dé nkamlēn ádyöb. ⁵Yesu Krístæ mómpē alómmé nyé nsimé ne nsañ. Mós adé ane awē ahóbe mbále tēngene Dyöb nyaa echē débíi bán edé mbále. Mós abédé mod á'sō awē ansébé apuu, abé-'e nkamlēne a kōñ é nkōñsé.

Adás syánē, abelē-'e mbéb méekamlánne syánē ámpē, asyog áde ásyógé ímmē mekií a nló ímmēd. ⁶Abelē syánē nēe beprise ábe bēbenle Dyöb eche Sāñ awē akamlan bós. Éche ehúmé ne ímmē nkamlēn íbē abé ne abé. Ébē nē.

⁷Nyénōne', áhūē' ne mbag, mod-tē-'e ányin mós, kóáñne bad ábe bēmbēl boñ awē, abome áde bēmbomēé mós á awog. Metúbé mé nkōñsé mésyāēl-le mélēb mós. Nē dēn dós ébēē, ébē nē.

⁸Sáj Dyöb á Ngume ahóbé aá, “Me-éé ndé Álfaa mbé-’e Ómégaá.” Mós adé Dyöb áde adé, áde démbē ne áde débē.

Jone anyíné Krístə á ndóg-te

⁹Ndíi Jone, awen mwānyaj. Ndé nhóg awē mómpē adé melemlen ngáne nyé ákañ nlém áwesen metake ímme mépi-ide bad ábe bédé á nkamlen ímme Yesu Krístə. Bēmbané me á mbwóg echē mendíb mélóñnéde eche béchagéé bán Patmós áyāle menkāl Eyale é Dyöb ílálá-’e bad mekan ímme ínyíné tñgene Yesue. ¹⁰Edəódəñ éche Éśáá ěmpii me á Epun é Sájgú.* Menwóg ehóβ é ngíne ébídé me ámbid, émbē nēe esaád é elonj. ¹¹Énhóβ aá “Mam ímmé ényíné, tel mós á kálag-tē, élóme ímmén mwembé saámbé ímme ídé á Efesus, á Semaina, á Pəgamum, á Tiatira, á Sadis, á Filadelfia ne á Laudesia.”

¹²Dósó ínkúnné ányín ehóβ eche éhóβé’áá áwēm, boñ ínyíné metii ímme bébánné etrúkáj ámín saámbé mé gól. ¹³Átínté e ímmé metii saámbé dósó ínyíné mod awē awágné moonyonj. Anhé mengombe ímme méchábé kóñj mēpē mós á mekuu-sé, awáá-’e etúd é gól á tál. ¹⁴Esid é nló épúbé’áá mós féréd nēe mbóm, míd méchodné mós áte nēe muú. ¹⁵Mekuu mémbe mós nēe ekii éche béchagéé bán bróns eche béhédé á dü boñ ébé byánán épené’ áte, ehóβ-pe édumé mós áte nēe mendíb ímme mésobpe’. ¹⁶Betintine saámbé bémbē mós á ekáá émbáá, páá e nsəl mbe echē ekóppe bwāmbwam ebíd mós á nsəl-tē, e’só-’e épené mós nēe enyen éche étómtan apen.

¹⁷Áde ínyíné mós, menkwē mós á mekuu, mbé nēe mod awē awédé. Dósó ábáné me éche ekáá émbáá á yəl boñ áhóβē aá “Weebáá’, me-éé ndé Mod a Mbooted mbé-’e Mod a Asóg. ¹⁸Me-éé

ndé ane awē adé alongé. Menwé boñ bəob ndé á alongé abé ne abé. Nwóó nkamlen ámín e kwééd nwóñ-ge ámín e mbwóg e kwééd. ¹⁹Bəob-pəó tēl mekan áśē ímme ényíné, ímme mébenlad bəob ne ímme mébenléd. ²⁰Kun e e’koñnéd echē edé tñgene betintine saámbé ábe bédé me á ekáá émbáá ne metii mé etrúkáj saámbé me gól edíi nēn: Betintine saámbé bédíi ángel é mwembé saámbé, metii mé etrúkáj saámbé-’e médíi ímmé mwembé saámbé.”

Jone alómmé mwembé mé Efesus póle

2 Ane awē anwágén moonyonj anláá me nēn aá “Telé ángel echē edé á mwembé ímme ídé á Efesus nēn wēé, Mod awē awánlé betintine saámbé áwe ekáá émbáá awē akag átínté e metii mé etrúkáj saámbé mé gól mós alómé enén póle. ²Mbíi mekan ímme nyébélé. Mbíi meé nyétédé ntü bwāmbwam, mbíi-’e meé nyékaá nlém áwesen. Mbíi ngáne nyéehelé e’bébtéd é’ bad akob, mbíi-’e ngáne nyébélé boñ nyéchēm bad ábe béchagé yəl bán bédé bembapee bé nlomag áde béesaá, boñ nyédibéd-te bán bédíi bekal bédəódəñ bé metóm. ³Mbíi meé nyēwesan ne e’kañ bé nlém, nyékude-’e metake á dín ádēm, boñ kénē nlém ílyágé ínwúú nyé ábum ngáne nyéhídeé me. ⁴Boñ nhóbe áyāl echēn nēn meé, nyéedə’é me bəob ngáne nyénsēbēē me adəñ. ⁵Bəob-pəó, nyébēn nyékoñ anyín nyaa echē nyépédé akwe. Nyétede áden abé dé mbéb nyébele mekan ímme nyébélé’áá áde nyébóótédé Yesue ahíd. Nzé nyéētédte áden abé dé mbéb, né mēpē áwēn nhúd ádēn atii dé etrúkáj á e’dii. ⁶Boñ dyam á bwām áde nyébeleé ádíi, nyéētímtéé míd áyāl wēe mam ímmé bad bé epepé ábe Nikolause ábe mémpē méetímteé míd áyāl. ⁷Kénzéé awē awóó metúu, áwóge chóm éche

*1:10 Epun é Sájgú ébédéé melemlen nēngáne mbwe í Sōndé.

Edəəðəŋ élanŋeé mwembé. Kénzéé awé atómé mekan mé ebébtéd áte, məbe mó kunze ádyé epum é bwel éche ébele bad bébé á alongé á ngíndé, éche é'kwoge á Paradis."

Jone alómmé mwembé ímme ndé á Semaina póle

⁸ Anláá-'e me ámpē aá, "Telé-'e ángel echē edé á mwembé ímme ndé á Semaina nēn wēé,

"Mod awē adé mod a'sō abé-'e mod awē adé mod a ndimten, awē anwé boŋ abé á alongé ámpē, mó alómé enén póle. ⁹ Mbíí ímmēn metake mbíí-'e meé nyédíi betóótókē bé bad, boŋ kénē nyédíi behōn bé bad. Mbíí e'bébtéd é' mam ábe bad ábe behóbe bán bédé bad bé Israel kénēe béesaá, behóbeé nyé áyāl. Bédíi bad ábe bédé bad ábe Satane ké'e bad ábe bédé áwē echoŋ. ¹⁰ Nyéebáá' metake ímme méhúe' nyé á'sō. Nlanŋe nyé meé, Satane ábēl behē nyé doŋge á bad á mbwəg, wēe nyékudtē metuné áyāl e epun dyōm. Ábel nē ákəg áden adúbe. Ké nyéwāg ké wúwēn, nyébē nyédúbe me. Nzé nyēbelé nē, né me-'e məbe nyé alongé áde déemaá' nēŋgáne nsábe í mod awē atōmbwéné. ¹¹ Kénzéé awé awóó metúu áwóge' chōm éche Edəəðəŋ élanŋeé mwembé. Bad ábe bétómé mbéb áte béewáá kwééd e edəəðəŋ."

Jone alómmé mwembé ímme ndé á Pegamum póle

¹² Anláá-'e me ámpē aá "Telé ángel echē edé á mwembé ímme ndé á Pegamum.

"Ane awē awánlé páá e nsəl ímbe echē ekóbpe', mó alómmé nyé enén póle. ¹³ Mbíí wēe nyédye'é, wēe Satane ímme nkamlen ndíí. Nyébē nyésum nlém áwēm. Nyēmbé nyédúbé me ne nlém nhóg ké á pónde echē Antipase. Antipase ambíd me mbóŋ e mbále, bēnwūu'é mó átíntē echēn wēe Satane ádye'e. ¹⁴ Boŋ

nwóo nguse e mam áhóob nyé áyāl. Baahóg bédé átíntē echēn ábe behíde ayóge áde Balame. Balame mó anlúmed Balage ngáne áslédte bad bé Israel á mbéb-te adyé áde bédyáge'áá medyé ímme bebáge'áá myōb mémpēe nēe mende, ambēl-le békābē mesón. ¹⁵ Chōm émpēe éche íwóŋné nyé édíi nēn bán, baahóg bédé átíntē echēn ábe behíde adúbe áde Nikolause áyógteé. ¹⁶ Né-óó, nyétede áden abé dé mbéb. Nzé nyétede, né məwāmsēn ape áwanen ábē bad, mbenléd páá echē ebíde me á nsəl áwanen ábē bad. ¹⁷ Kénzéé awé awóó metúu áwóge' chōm éche Edəəðəŋ élanŋeé mwembé. Bad ábe bétómé mbéb áte, məbe bó mána ímme íkóŋnéde bó, məbē-'e bó aláá áde ápúbe'. Ámin e áde aláá, bétélé dín dékōlē áde modmod ée-bíí'é étōmeé mod awē bébeé áde aláá."

Jone alómmé mwembé ímme ndé á Tiatira póle

¹⁸ Anláá me ámpē aá, "Telé ángel echē edé á mwembé ímme ndé á Tiatira nēn wēé,

"Me Mwān a Dyōb awē mīd méchodneé áte nēe muú, mekuu-'e mébé mó nēe ekii éche béchəgeé bán brōns boŋ ébé byánán echodne'. ¹⁹ Mbíí nsón ímme nyébeleé. Mbíí edəŋge éche nyéwánléné me, mbíí-'e adúbe áde nyédúbpe me. Mbíí abele áde nyébenlé me, ne nlém ímme nyékáá awesen áde nyéwéséné. Mbíí-'e nēn meé, nsón ímme nyébeleé bəob, ítómé ímme nyénsēbēē abel. ²⁰ Boŋ chōm éche íhóbeé nyé áyāl édíi nēn meé, nyéwesen mmwáad awē béchəgeé bán Jesebele. Achəge yāl aá módíi nkal é'dəəðəŋ a Dyōb. Ayógte', ádogné ábēm bembəlede áde adúbe ákáb mesón ne ádyé medyé ímme bebáge' myōb mémpēe nēe mende. ²¹ Mbagé mó pónde meé átēde ímmē mbeltéd mé mbéb boŋ eéhēdēē akáb dé mesón atēde. ²² Nyénəne', məbwēm mó ne bad ábe

ákábneé mesón á anɔŋ dé nkole, békũd-te metuné mé ngíne. Měbel nén nzé béésóge ímmé mekan mé mbéb abel ne ane mmwaád. ²³Měwũũ bad ábe béhíde chõm éche áyógteé, mwembé ísyǎǎl-le mbíĩ nén bán me-éé ndé ane awě abíí mewemten ne nlém ín moosyǎǎl áte. Mod kó ahéé awě abelé mbéb né-'aá mǎkõgsenné mǎ.

²⁴“Boŋ nlanje nyé bad ábe nyé-lyǎgé ásé á Tiatira, ábe nyéehídé áden ayóge, nyé ábe nyéeyóge mekan ímme béchǎgeé mekan mé kun mé Satan, meéhǎdǎe mǎé ítaged nyé ámpǎ. ²⁵Boŋ pen, nyébǎ nyésun nlém áwǎm kǎŋne áde mépǎe. ²⁶Bad ábe bétómé mekan mé mbéb áte boŋ bébelé-'e mam ímme ílanje bǎ mǎé bébel, kǎŋ ne á asóg dé ádǎb alonggé á nkõŋsé te wǎn, mǎbe bǎ kunze ákamlen meloŋ mésyǎǎl. ²⁷Békamlén bad bé ímmé meloŋ ne ekáá éche éhyédé, békõgtéd-te bǎ áte ngáne mod ákõtdaté mbeé é mǎg áte. ²⁸Melem-lem ngáne echem Sǎŋ ábágé me ngíne, née mémpǎ mébeé ngíne wée bad ábe bétómé mekan mé mbéb áte. Né-ǎǎ, áyǎle bétómé mekan mé mbéb áte, mǎbǎ bǎ tintine a mbwembwe. ²⁹Kénzée awě awóó metúu, áwóge' chõm éche Edǎǎdǎŋ élanjeé mwembé.”

Jõne alómmé mwembé ímme ídé á Sadis pǎle

3 Ane mod awě anwágén moonyoŋ an-láá me ámpǎ aá, “Telé ángel eche edé á mwembé ímme ídé á Sadis nén wǎé,

“Me awě nwánlé e'dǎǎdǎŋ é' Dy-õb saámbe, nwalé-'e betintine saámbe, me-éé nlómmé nyé enén pǎle. Mbíí nsón ímme nyébeleé. Bad béhǎbe nén bán nyédé á alonggé, boŋ nyéesaá á alonggé. ²Nyékábned. Nyéhede ímmem nsón asóg dé abel, boŋ bǎb nyéwǎd yǎl áte nyébel mǎ bwám, áyǎle nnyíne nén mǎé ímmen nsón méekwõgnedéé á'sõ ábe ádǎm Dyõb. ³Né-ǎǎ, nyékamten

chõm éche nyén'yǎgǎe ne eche nyén-wõgkǎ, nyékoo chǎ, nyétede-'e áden abé dé mbéb. Boŋ nzé nyéekábnede, né mǎpǎ nǎngáne nchíb, nyéebíí-'é pón-dé eché mépǎe. ⁴Nyéwóó nguse é bad á dyad á Sadis ábe béewógté échab mbóté mbinde. Bǎbǎ ne me, béhé mbóté éche épúbe' áyǎle békwõgnédé. ⁵Né-ǎǎ, kénzée awě atómé mekan mé mbéb áte, mómpǎ áwǎa mbóté eché épúbe, melem-lem ngáne bǎ, méehúd-taá mǎ dín á kǎlag e alonggé. Mǎhõb á'sõ ábe echem Sǎŋ ne á'sõ ábe éche ángel nén mǎé bédíí ábǎm. ⁶Kénzée awě awóó metúu áwóge chõm éche Edǎǎdǎŋ élanjeé mwembé.”

Jõne alómmé mwembé ímme ídé á Filadelfia pǎle

⁷Anláá me ámpǎ aá, “Telé ángel e mwembé ímme ídé á Filadelfia nén wǎé,

“Mod awě asáá abé-'e mod a mbále, mǎ alomé enén pǎle. Awóó ngíne ákam-len nǎngáne Dabide ákamlánnaá. Nzé adíbpǎ modmod ééhǎlǎe adib, nzé adibé-'e modmod ééhǎlǎe adibe. ⁸Mbíí nsón ímme nyébeleé. Nǎné', ndíbnédé we ekob éche edé we á'sõ-te, modmod ééhǎlǎe-'e chǎ adib. Mbíí mǎé ngíne eché nyé-wóó edé mwǎmpin boŋ kǎnǎ nyéhíde échǎm eyale, nyéhǎbeé bán nyéebíí' e me. ⁹Nyéñǎne', bad ábe bédé ehoŋ éche Satane, ábe béhǎbe bán bédé bad bé Israel kénéé béesaá, bédíí bad ábe békale metóm. Mǎbǎl bǎpǎ áwõŋ, bék-wǎ we á mekuu. Mǎbǎl-le bǎ moosyǎǎl bǎbíí bán ndǎǎ we. ¹⁰Ngáne édíí bán nyéhíde échǎm eyale éche ílanjeé nyé mǎé nyékaŋ nlém áwǎsen metake, mémpǎ méekǎǎ nyé á pón-dé e metake ímme mépǎ á nkõŋsé, ákǎg bad bésyǎǎl ábe bédé á nkõŋsé-te. ¹¹Nkwogé aŋe, nyédíí nyésun nlém áwǎm ábel boŋ modmod eékobné nyé ímmen nsábe. ¹²Bad ábe bétómé mekan mé mbéb áte, mǎbel bǎ akon á ndǎb eché ádǎm Dyõb, béebíí-d-taá áwǎd-te ámpǎ mbéd. Mǎtel bǎ dín

áde ádêm Dyöb áyāl, mětěl dīn á dyad áde ádlēm Dyöb, Jerusalem á ekóólé awē ahúú ne ádēm Dyöb, ámin. Mětěl-le bō ádlēm dīn dékōōlē á yāl. ¹³Kénzée awē awóó metúu áwóge' chōm éche Edáádəŋ élanġeé mwembé.”

Jone alómmé mwembé ímme ídē a Laudesia pōle

¹⁴Anláá-'e me ámpē aá, “Telé ángel echē edé á mwembé ímme ídē á Laudesia, nēn wēé,

“Ane awē adé Ébê nê, awē abele ngáne Dyöb áhedeé, abé mbōŋ e mbále, mbwiined ne mō-'aá se á mbooted Dyöb dēnhəġké chōm esyāōl, mō alómé enén pōle. ¹⁵Mbíí nsón ímme nyébeleé. Mbíí meé nyéehóó' é nyéehūnnē-'áa. Nyēmbé nyēhóó' ké'e nyéhunne'. ¹⁶Né-óó, ngáne nyédíí etōné, nyéehóó' é nyéechodté-'aá, mébidéd nyé áwēm nsəl tē. ¹⁷Nyēhóbe nēn bán nyédé nhōn, nyēwóó bwēm é'syāōl, nyé bán nyéetógéé-'e chōmchōm. Boŋ nyéebíí' é bán nyédíí bad ábe bétōmtan atag ábe békóbténé etyag, ábe bédé atóg, ábe békwédé ndím, bēbé-'e nsób. ¹⁸Né-óó, nlébe nyé nēn meé nyéchan gól áwēm echē bétómté á muúte, ábel nēn nyébē nhōn. Nyéchan-ne mbóté áwem éche épúbe nyéwáa chō, ábel boŋ e'sōn ábe ímmen nsób ípæeneé, béenyinnād. Nyéchan-ne dyōġ áwēm áde nyéwōġédte á mīd ábel boŋ nyényinne'. ¹⁹Bad ábe ídáó nkāne bō áte íkōġsān-ne bō. Né-óó, nyéwōŋ kán nyétede-'e áden abé dé mbéb. ²⁰Nyénōne', ntyéémé á ekob nkume-'e chō. Kénzée awē awóge me ehōb boŋ ádíibē ekob, mēsōl, ndyé ndyééd ne mō, mō-'e adyé ndyééd ne me. ²¹Bad ábe bétómé mekan mé mbéb áte, mēbe bō kunze ádyee ne me á atii dé nkamlen, melelem ngáne mmēn ámpē méntōmmē bad bé ekoyí áte boŋ ndyēē ne echem Sāŋ áwē atii dé nkamlen. ²²Kénzée awē awóó metúu áwóge' chōm éche Edáádəŋ élanġeé mwembé.”

Jone anyíné atii dé nkamlen áde áde ámin

4 Ámbid enén dōó ínyíné ndōġ em-pée. Mennyín ekob ádyöb éche édíbnédé. Dōó nōwóge ehōb éche esébpé ahōb áwēm, ébédé nēe eloŋ, élanġeé me nēn aá, “Hyāġ ámin hēn, mēlūméd we mekan ímme métāŋġéné abenled ámbid e enén pónné.” ²Ábwōġ-ábwōġ dōó Edáádəŋ é Dyöb épífdé me. Hē dō-'aá ínyíné atii dé nkamlen, ínyínē-'e ngáne mod ádífdé dō. ³Ane mod awē andíí ádē atii dé nkamlen, yāl epené-'aá mō áte nēe meláá ímme béchəġeé bán jáspa ne kanélian. Ngubélen-ne ámpē enləŋnéd atii dé nkamlen. Ene ngubélen epené-'aá áte nēe aláá áde béchəġeé bán emeran. ⁴Metii mé nkamlen mémpēe móom mébe ne méniin mēnləŋnéd ádē atii dé nkamlen, bad bémháá-'e móom mébe ne bēniin bēndíí ímmē metii mé nkamlen. Bēnwā mbóté éche épúbe bēhé-'e e'kóté bé nkamlen é' gól á nló. ⁵Á atii dé nkamlen hē, emwedmwed ébíde-'aá, e'saad ébíde', dyöb-pe ákumé áte. E'kag saámbe ábe é'chodne' é'bédé á'sō ábe ádē atii dé nkamlen. Ábē e'kag saámbe é'díí e'dáádəŋ é' Dyöb saámbe. ⁶Chōm émpēe ébédé á'sō ábe ádē atii dé nkamlen éche émbē nēe edífb é nkwe éche ewagne dyené boŋ ényínné-'aá áte.

Nyam éniin énləŋnéd ádē atii dé nkamlen pəd esyāōl éniin. Mīd mébédé bō yāl esyāōl, á'sō ne ámbid. ⁷Nyam e'sō ebédé nēe ngii, nyam echē elónténé ébe ebédé nēe nyag, echē elónténé éláán enwōŋ e'sō é' moonyoŋ, echē chō-'e elónténé éniin embé nēe mbye awē apumme'. ⁸Échē nyam éniin téé, enwōŋ mepab ntóób, mīd-te ménlōn bō yāl esyāōl, kóŋne á mepab-tē. Békóné-'aá bwēm nkuu ne mūte ésebán békōmme áte. Békóné-'aá bán, “Sāŋ Dyöb á Ngume, asáá, asáá, asáá. Mō ambé, mō adé, mō-'aá äpē.”

⁹Échê nyam éniin ékōnne ane awě adi-
idé atii dé nkamlen mój awě adé á alongé
abé ne abé. Békōnnē mój nkōngé ímme
mbage mój ehúmé, edúbé ne meságnen.
¹⁰Póndé eché békōnéé nē, ábē bad bém-
báá móom mébe ne bēniin bēnkwě ásē
á'só wée ane awě adiídé atii dé nkamlen,
awě adé á alongé abé ne abé, bēbagé mój
edúbé, bēbwēm ábab e'kóté bé nkamlen
á'só ábe ádē atii dé nkamlen békōné bán,
¹¹“Awed Sāngwēé ne áded Dyōb,
ekwōgnédé

ākud ehúmé, edúbé ne ngíne,
áyāle nēn wē-éé ehāgē bwēm é'syāēl,
mmōḡ-éé etíídé áhāg bój ne ábel é'bē.”

**Mwān-a-Ŋdyōḡ ím mbód mój
akwōgnédé ádibe nhíbe ní kálag**

5Hée ínyíné nhíbe ní kálag á ekáá
émbáá éche ane awě adiídé atii dé
nkamlen. Ímme nhíbe ní kálag, bēntel
mój bwēm áyāl ped ésyāēl ébe, bényōg
bédīb-pe mój ne e'diben saámbé.[†] ²Dój
ínyíné ángel e ngíne ehóbē ne ehób
éche échāgkē áá, “Nzē-módé akwōgnédé
ábóo e'diben boḡ ádībē-’é nhíbe ní kálag
áte?” ³Boḡ ké ádyōb, ké á nkōḡsé ké’ē
á mbwōg e baásē, modmod eebédeé awě
ahelé’áá ímmē nhíbe ní kálag adibe áte
ké’ē ānōn mój áte. ⁴Menchíí bwāmbwam
áyāle nēn bēnkēnyínné modmod awě ak-
wōgnédé ádibe ímmē nhíbe ní kálag áte
ké’ē ānōn mój áte. ⁵Dój mod ambáá nhōg
álāḡgēé me áá, “Wēéchyēē’. Nōné’, Ngii-
e-nyame awě abídé á túmbé e Juda, á
mbyaa ímme kōḡ Dabidē atómé nzum
áte. Ahele ahúd-te ábē e'diben saámbé,
ádībē-’é ímmē nhíbe ní kálag áte.”

⁶Dój ínyíné Mwān-a-Ŋdyōḡ ím mbód
atyéémé átíntē e atii dé nkamlen ne
échē nyam éniin, bad bēmbáá bēlōḡnédé
mój. Ímme ndyōḡ ím mbód mémbē néé
ímme bēwúú. Ménwōḡ meséb saámbé,

ne mīd saámbé. Ímmē mīd saámbé mój
médé e'dáōdāḡ é' Dyōb saámbé ábe Dyōb
álmé nkōḡsé áte ísyāēl. ⁷Ane Mwān-
a-Ŋdyōḡ ím mbód ankē nhíbe ní kálag
atéd á ekáá émbáá éche ane awě andíí
atii dé nkamlen. ⁸Áde átédé nē échē
nyam éniin ne ábē bad bēmbáá móom
mébe ne bēniin, bēnkwě ásē á'só wée
ane Mwān-a-Ŋdyōḡ ím mbód. Ábē bad
bēmbáá bój mod té anwále ílende ne
kúmbe é gōl, elón e'twé áte. Ábē e'twé
é'díí mekáne mé bad bé Dyōb. ⁹Bēnkōn
nkōḡgē mékōlē nēn bán,
“Ekwōgnédé átéd nhíbe ní kálag,
ne ádibe e'diben ábe bēndibpé.
Ekwōgnédé áyāle nēn bēnwūú wē,
ékōdnéd-te bad bé Dyōb ímmōḡ mekíí.
Ebelé bétímé bad bé Dyōb.

Bēmbīd metúbé ne metúbé,
bēhóbé mehób nyaa ne nyaa,
bēbíd meloḡ ne meloḡ,
bēbé-’ē ndín é bad ésyāēl.

¹⁰Abelé syánē beprise ábe bēbenle áded
Dyōb,
bēkamlán-ne á nkōḡsé.”

¹¹Dój ínnóné ámpē boḡ ínwōgē ehób é'
ángel bíb, élōḡnédé ádē abwōg dé atii
dé nkamlen wée échē nyam ne bad bém-
báá bēbédé. Échē ángel ébédé e'kólé ne
e'kólé, e'dun ne e'dun. ¹²Bēnkōn ne ehób
éche échāgkē bán,

“Mwān-a-Ŋdyōḡ ím mbód ímme bēnwūú’ē
akwōgnédé ākud ngíne, nhōn, debyéé,
ngum,
edúbé, ehúmé ne mekáḡ.”

¹³Dój-’áá ínwōgē nhāgtéd ísyāēl ímme
ndé ádyōb ne á nkōḡsé, á mbwōg e baásē,
á edīb é nkwe-te, bwēm ésyāēl ábe é'dé
áwēd-te békōné bán,
“Mekēḡ, edúbé, ehúmé ne ngum
bēbē ne ane awě adiídé atii dé nkamlen,
bēbé-’ē ne Mwān-a-Ŋdyōḡ ím mbód, abé
ne abé.”

[†]5:1 E'diben saámbé é'bédéé e'twé ábe bēpennáá nhíbe ní kálag, mod awě adibpé'áá-
'é bój abédéé mod awe ene kunze émbāgnédé.

¹⁴Échê nyam éniin éhóbé'áá bán, “Ébê nê.” Bad bémbáá-'é bènkwé ásē bébagé-'é m'ó edúbé.

Jone anyíné Mwän-a-Ñdyoŋ í mbód adíbpé e'diben ntóób

6D'óo ínyíné ane Mwän-a-Ñdyoŋ í mbód adíbpé ediben ehóg átíntê e e'diben saámbé. Héé íwógé nyam p'óg átíntê e échê nyam éniin éhóbé aá “Hyäg!” Ehób ébédé ch'ó nêe dyöb ákume áte. ²Héé ínóné boŋ ínyinê h'óse echê épúbe'. Mod awê andíí ch'ó anwálé épwese bébē-'é m'ó ekóté e nkamlen. Abédé mod awê ayöŋké nzum atóm áte akagé'áá-'é áke détóm nzum émpēe áte éche áwanné ne bad bé ekoyí.

³D'óo ínyíné ane Mwän-a-Ñdyoŋ í mbód adíbpé ediben éche élónténé é'be. D'óo íwógé nyam echê élónténé ébe, átíntê échê nyam éniin ehóbé aá, “Hyäg!” ⁴Héé h'óse empée, echê eyage bwámbwam, ébídé áwed. Bêmbê mod awê andíí ch'ó kunze bán áhúd nsay á nköŋsé-te ábel boŋ baányoŋ béwúe' nh'óg ne aníníí. Bêmbê-'é m'ó sánkalaa a nkwaté.

⁵Áde ínyíné ane Mwän-a-Ñdyoŋ í mbód adíbpé e'diben ábe é'lónténé é'láán, d'óo íwógé nyam echê élónténé é'láán, átíntê e échê nyam éniin ehóbé' aá, “Hyäg!” Héé ínyíné h'óse echê ehíne'. Mod awê andíí ch'ó anwálé kílo á ekáá. ⁶D'óo íwógé ehób nêŋgáne ehób éche ébídé átíntê e échê nyam éniin, ehóbé nén aá, “Asii á ngun ah'óg ngên áyäl e nsábe mé nsón mé epun é bín ne mesii mé báli meláán ímme méelele nkun áyäl e nsábe mé epun é bín. Boŋ pen mod eebébté möl ne mím.”

⁷D'óo ane Mwän-a-Ñdyoŋ í mbód adíbpé ediben éche élónténé é'niin. Héé íwógé nyam echê élónténé éniin ehóbé' aá “Hyäg!” ⁸Héé ínyíné h'óse echê edé mbále. Mod awê andíí ch'ó béchágé'áá m'ó bán Kwééd, Mbw'óg e kwéede-'é

áhídé m'ó ámbíd. Bêmbê b'ó ngíne ákamlen eped é nköŋsé ehóg átíntê e'ped éniin. Béhñb bán ábenlad nkwaté, nzaa, nkole ne e'loo nyam áwúene bad, á nköŋsé te.

⁹D'óo ane Mwän-a-Ñdyoŋ í mbód adíbpé ediben éche élónténé é'táan. Héé ínóné á menyán mé e'twé sé, boŋ ínyinê' e'dáóðəŋ ábē bad ábe bēnwū' é áyāle békálé'áá eyale é Dyöb bēhōbē-'é mam mé mbále təŋgene Dyöb nyaa eche sébíí bán mbále ch'ó edé. ¹⁰Ábē e'dáóðəŋ é'hóbé'áá ne ehób éche échágké bán, “A-Sáj Dyöb a Ngum, wə awé esáá ebé-'é mbále, káəŋse pónde ehéé wékāādte bad bé nköŋsé boŋ ékūn mekií ímmēd ímme bésy'ógé?” ¹¹Héé bébágé b'ó mod téé mengombe ímme mépúbe', bēláá-'é b'ó bán bésine mwāmpin í m'ó pónde, káəŋ ne á pónde eche mesoŋgé mé baányoŋ bé bembəlede ne baányoŋ bé Krísto mēlōn-nē, ábe bēnwū' é b'ómpē melemlen ngáne bēnwū' é b'ó.

¹²D'óo ane Mwän-a-Ñdyoŋ í mbód adíbpé ediben éche élónténé ntóób. Héé ínyíné ngáne ndoob énáŋnéde ne ngíne, enyen-ne énhin bwámbwam, ngon esyāal-le éyage' nēe mekií. ¹³Betintine bēnhūn á nköŋsé ngáne e'pum é' mel é'soodeé nchole áde epub é'ságté alín á bwel. ¹⁴Abobe dénnyoŋ nēŋgáne béd'óó nhíbe í kálag áte ímme bēnny-í' é áte. Mb'ood ésyāal ne mbw'óg ésyāal éche mendíí mēlōŋnéde bēnhídé á e'dii. ¹⁵Héé kəŋ é nköŋsé, ndəle é bad, bad bémbáá bé sənze, behon bé bad, ngíne é bad, betəŋ ne kunze békóŋgé yäl á pw'óg é meláá tē ne á meláá ímme mébédé á mb'ood mím. ¹⁶Béchágé'áá mb'ood ne meláá bēhōbē bán “Nyéhūnted sé ámin nyékúten sé ábel boŋ ane awé adé á atii dé nkamlen eenyíné sé, meliŋgá mé Mwän-a-Ñdyoŋ í mbód-te méepiidé sé. ¹⁷Epun é ebébtéd éche ímmāb meliŋgá mébídeé áwed émáá ape, modmod éehenlé-'áá ch'ó atəŋgen.”

Bembalede bé Dyöb békúdé e'chem á'só é' mbòm

7 Áde nê atómé, mennyín ángel éniin étyéémé á metóngé mé nkõjsé méniin. Échê ángel énkõj metóngé mé nkõjsé méniin rúme epub étóméé ábel bonj epub étómé' á nkõjsé, ké'è á edfíb é nkwx ké'è tãjngene bwel ké e'hõg. ²Dõw ñnyíné ángel empée ebíde á pèd echê enyen ebídeé, awánlé e'chem é' Dyöb dé alongé. Héé ene ángel ne ehõb éche échógké, échogéé échíníí ángel éniin eche bebágé ngíne ábèbed nkõjsé ne edfíb é nkwx ³bonj álangé bó aá, “Nyéebébté nkõjsé, ké'è edfíb é nkwx ké'è mel, káõjne á pónde éché débādēē bembalede bé Dyöb e'chem á mbòm.” ⁴Dõw ñwógé mesongé mé bad rúme bebádté e'chem á mbòm. Bébédé Mbwókél ekalé póg, móom mé e'kálé méniin ne e'kálé é'niin. Mímé mesongé mémbid átínté e metúmbé mé alonj á Israel mésyāāl dyòm ne mébe. ⁵Mesongé mé bad rúme bembādēē ábê e'chem á mbòm á túmbé e Juda mébédé dyòm dé e'kálé ne é'be. Á túmbé e Ruben mébédé dyòm dé e'kálé ne é'be, á túmbé e Gad mébédé dyòm dé e'kálé ne é'be. ⁶Á túmbé e Ashæ mesongé mé bad mébédé dyòm dé e'kálé ne é'be, á túmbé e Naftali mébédé dyòm dé e'kálé ne é'be, á túmbé e Manase mébédé dyòm dé e'kálé ne é'be. ⁷Á túmbé e Simione mesongé mé bad mébédé dyòm dé e'kálé ne é'be, á túmbé e Levi mébédé dyòm dé e'kálé ne é'be, á túmbé e Isaka mébédé dyòm dé e'kálé ne é'be. ⁸Á túmbé e Zebulon mesongé mé bad rúme bembādēē e'chem á mbòm mébédé dyòm dé e'kálé ne é'be, á túmbé e Joseb, mébédé dyòm dé e'kálé ne é'be, mébé-'è á túmbé e Benjamin dyòm dé e'kálé ne é'be.

Nsábe rúme bad bé Dyöb békudté

⁹Áde nén átómé dõw ñnyíné nkúú rú bad. Bëmbuú áte nyaa echê modmod

éehéle'aá bó atõj. Bémbid melonj ne melonj, bémbid metúmbé ne metúmbé, bebé nyaa é bad ésyāāl béhõbē-'è mehõb nyaa ne nyaa. Bentyēem á'só bé atii dé nkamlen ne é' Mwän-a-Ñdyõj rú mbód. Béhē mengombe rúme mepúbe' bewarté-'è e'kikag é' mií á mekáá. ¹⁰Béhõb'áá ne ehõb éche échógké bán, “E'soõsonj é' baányonj é'húe ne áded Dyöb, Dyöb áde ádífidé atii dé nkamlen, é'húé-'è ne awe Mwän-a-Ñdyõj rú mbód.” ¹¹Bad ábe bēnlõjnéd ádê atii dé nkamlen bebédéé ángel ésyāāl, bad bembáá, ne échê nyam éniin. Bēnkwx áse á'só bé atii dé nkamlen bebagé-'è Dyöb edúbé. ¹²Béhõb'áá bán, “Ébê nê! Nnam, ehúmé, debyéé, meságnen, edúbé, ngíne, ne ngum bebê ne áded Dyöb abé ne abé! Ébê nê.”

¹³Dõw mod ambáá nhõg ásedteé me áá ken, “Benzéé bēn ábe bewarté mengombe rúme mepúbe' Héé bebíde'?” ¹⁴Mentimté mó meé, “A-sãj, wx-éé ebíí.” Dõw álangéé me aá, “Ábēn bad bów bétómé metake me ngíne áte; bewartéé rúmbāb mengombe ne mekií mé Mwän-a-Ñdyõj rú mbód, bēpúbté mó. ¹⁵Né-'aá ábélé bonj bebé á'só bé atii dé nkamlen á Dyöb, bebagé-'è Dyöb edúbé nkuu ne müte áwe ndáb e mekáne. Ane awé adé á atii dé nkamlen, adé áhed pónde ésyāāl ánon bó. ¹⁶Nzaa éewaá bó ámpē mbéd, pídtē ámpē éékõbpé bó mbéd. Enyen éebábédte bó, béewóg-kaá e'chode bé ekíde é' ngíne. ¹⁷Áyāle nén ane Mwän-a-Ñdyõj rú mbód awé adé átínté e atii dé nkamlen, mwēn ánon bó. Ályāgēdtē bó wxē mendíb rúme mbíde á n'yélé rúme mbage' alongé médíí. Dyöb-pē ámpē dépinē bó mēscd mésyāāl á mīd.”

Mwän-a-Ñdyõj rú mbód adíbpé ediben éche élónténé saámbé

8 Dõw ane Mwän-a-Ñdyõj rú mbód adíbpé ediben eche élónténé saámbé. Áde adíbpé chõ, ekíde énhõw áte ádyõb, dyam-éé áde eped é háwa. ²Héé ñny-

íné ángel saámbé éche étyéémé á'sō e' Dyöb, bébágé bó e'loḡ saámbé.

³Dóó nnyíné ángel empée epedé, etyéémé á'sō e' menyán mé e'twé, awánlé díse á gól áde béhyāntéé e'twé áte. Bēmbud mós e'twé ábe bán áladten mekan mé bad bé Dyöb bésyāōl ábe mende á menyán mé gól. Mímé menyán mébéde á'sō bé atii dé nkamlen. ⁴Mwēntud mbídé'áá áyāl e e'twé ábe ángel énwālēē, níkǎg ámin ne mekáne ímme ene ángel ékánnádtáá bad bé Dyöb. Ene ángel entyéém á'sō e' Dyöb. ⁵Hée ene ángel étédé kúmbe eche e'twé é'béde áte, atéd muú ímme mémbid á menyán mé e'twé, alónéd áwēd-te, boḡ ásyōḡ á nkōḡsé. Nén dēmbel dyöb ákumé áte e'saád ébide, emwēdmwēd étóme, ndōb-pe éneḡnad.

Ángel etóó e'loḡ bé'só é'nii

⁶Dóó échē ángel saámbé éche énwālē e'loḡ saámbé ébōḡséné átonḡ ábē e'loḡ.

⁷Ángel e'só entōḡ échē eloḡ. Hée meláá mé mbúú ne muú ímme meládténé ne mekií bébóótédé asoo á nkōḡsé. Eped ehōḡ átintē e'ped bé nkōḡsé é'láán emmad ahyáḡ. Eped é ahín é mel ehōḡ átintē e'ped é'láán ne byaá é'syāōl bēmmad ahyáḡ.

⁸Ángel eche elónténé ébe entōḡ échē eloḡ. Hée chōm éche éwágné nēe sǎḡkalaa a mbōōd echē ehyaá' éhúné á edíb é nkwē te. ⁹Eped e edíb é nkwē ehōḡ átintē e'ped é'láán, éntím mekií. Doḡge ahōḡ-ke átintē e monḡe meláán mé bwēm ábe é'dé á alongé bēnwē á edíb é nkwē-te wē. Doḡge á stíma ahōḡ-ke átintē monḡe meláán éche ébéde á edíb é nkwē te wē chōmpē émmāḡ abéb.

¹⁰Ángel echē elónténé é'láán entōḡ échē eloḡ. Hée sǎḡkalaa a tintine awē achōdné'áá nēe ekag ábíde ádyōb, ahún ámin e eped ehōḡ átintē e'ped bé e'díb é'láán ne ámin e mendíb ímme mébíde' á n'yélé. ¹¹Dín áde ane tintine ádíi

“E'chāē.” Eped é mendíb ehōḡ átintē e e'ped é'láán, é'chāó'áá. Bad híin ábe bēmmwē ímme mendíb bēnwē áyāle nén méchóó'áá.

¹²Ángel echē elónténé éniin entōḡ échē eloḡ. Dóó chōm ébómé eped é etondēe ehōḡ átintē e'ped é'láán, ébōm eped é ngon ehōḡ átintē e'ped é'láán, ébōm eped é betintine ehōḡ átintē e e'ped é'láán. Nē dēmbēl eped ehōḡ-téé átintē e'ped é'láán ábe ábén bwēm bēnkwe ehíntén. E'n'yínen bé ekíde bēnkēmbáá á eped é múte ehōḡ átintē e'ped é'láán, bēnkēmbáá-'áá á eped é nkuu ehōḡ átintē e'ped bé nkuu é'láán.

¹³Dóó ínóné boḡ nnyīnē' mbye apumme se ádyōb te álēbpē-'e ne ehōb éche échōḡké áá, “Medim, medim, medim mébē ne bad ábe bēdyéé' á nkōḡsé á pónde eche échíníí ángel é'láán étōḡgē ábāb e'loḡ, ábe bēkwóge átonḡ.”

Eloḡ éche elónténé é'táan

9 Ángel echē elónténé étáan entōḡ échē eloḡ. Dóó nnyíné tintine abíde ádyōb ahún á nkōḡsé. Bēmbē mós e'kii bé ehōḡ échē éewóo asóg. ²Andibé nsəl mé ehōḡ échē éewóo asóg. Mwēntud mémbid áwēd-te ímme níde nēḡgáne mwēntud ímme mbídé á muú ní ngíne. Mímé mwēntud, mémbēl enyen éche épéné'áá éehelē'áá ekíde anyíned. ³Dóó bengóméé bébíde á mwēntud tē wē, bésūd á nkōḡsé. Bēmbē-'e bó ngíne nēḡgáne bēngaabobe bé mpwen ábe bédé á nkōḡsé. ⁴Bēnlāā ábē bengóméé bán bēbelé nkāókāē ké'e byaá ké'e mel ebébtéd ké ehōḡ. Boḡ bán bēbel ebébtéd dāsō wēe bad ábe bēwōo e'chem e' Dyöb á'sō e' mbōm. ⁵Békēmbáá ábē bengóméé kunze áwúu ábē bad. Boḡ bēmbē bó kunze átaged bó á etún é ngon étáan dēmpen. Metake ímme ábē bad bēwōḡkē nze ábē bengóméé béléde bó, mébē nēe metake ímme mod ákudeé nze ngabobe a mpwen aléde mós. ⁶Á etún e échē ngon étáan, ábē

bad béhéd kwééd boŋ béenyínné. Bédəŋ bán bewê, boŋ kwééd ɛnyəgéd, ebáŋ bɔ́ áyəl.

⁷Ábê bengóméé bémbēē néé hóse éche bébónséné àkēen á bel. Bwēm ábe é'béde bɔ́ á nló é'béde néé e'kóté bé nkamlen é' gól, e'só-ʼé é'bé bɔ́ néé e'só é' baányoŋ. ⁸Nyoŋ ébéde bɔ́ néé nyoŋ é bebaád, mesoŋ-ʼé mébé bɔ́ néé mesoŋ mé ngii. ⁹E'kíd é'béde bɔ́ á təl ábe é'béde néé e'kii ábe bad bewáá'é ákúdtən təl á pónde e bel. Ntəgag ímme ím-māb mepab mébéle'áá mbéde néé ntəgag mé e'bambam ábē hóse híin édoléé áke á bel. ¹⁰Bénwōŋ nkon béwōŋ-ʼé nsyəg néé nkon í ngabobe a mpwən. Mmē nkon mɔ́-'aá íwóó ngíne ábel baányoŋ ebébtéd á etún é ngon étáan. ¹¹Béwóó kəŋ echē ekamlan bɔ́. Ene kəŋ edíí ángel echē enəne' echóg échē éewóó asóg. Áde dín ádíí á ehɔ́b é Hibru bán Abadəne, ábē-ʼé á ehɔ́b é Grikiá bán Apolyəne (nē áde nén bán mod awē abébe).

¹²Néé medim mé'so métómé ámbid enén, medim mémpēe mébe médíí méhúe'.

Ángel etóó eloŋ éche élonťéné ntóób

¹³Ángel echē élonťéné ntóób entón echē eloŋ. Dɔ́ íwógé néé ehɔ́b ébíde á metóŋgé méniin mé menyán mé e'twé mé gól ímme mébéde á'so é' Dyöb. ¹⁴Échē ehɔ́b élanġē ángel echē élonťéné ntóób, echē ewánlé eloŋ nén aá, “Huné ángel éniin éche Dyöb ábánné á mehaŋ á edíí embáá é Yufretes.” ¹⁵Ene ángel enhuné échē ángel éniin. Bēm-mād bɔ́ aboŋsen áwúu doŋge ahóg átíntē e moŋge mé bad meláán ene pónde chēn, échē epun chēn, ene ngon chēn ímmē mwē mēn. ¹⁶Bénlāā me mesoŋgé mé sənze éche edííde hóse. Ébéde mbwókél é e'dun é'be. ¹⁷Nén dɔ́ ményínnē échē hóse ne bad ábe bédííde chɔ́ á ndógte. Bad ábe bēndíí chɔ́ bēnwāá e'kii ábē bewáá'é ákúten təl á pónde e bel. Ábē

e'kii é'yógé'áá néé muú, é'bé-ʼé ebəŋ néé blúu, é'bé-ʼé ebəŋ néé nsule. Nló mbéde échē hóse néé nló í ngii, muú, mwəntud ne muú ímme íde ebəŋ néé nsule bēbíde-ʼé chɔ́ á nsəl. ¹⁸Mmē medim meláán, nédē muú, mwəntud ne ebəŋ éche edé néé nsule, ábe é'bíde'áá échē hóse á nsəl bēnwūu doŋge ahóg átíntē e moŋge mé baányoŋ mé meláán. ¹⁹Ngíne edé échē hóse dásɔ́ á nsəl ebé-ʼé á nkon. Mmāb nkon íde néé nyə, ne nló áyəl, bēbenladte mɔ́ ábel bad ebébtéd.

²⁰Moonyoŋ anííí asyəól awē alyəgé ásē awē ímmē medim ménkēnwúú'é bēnkēntedéé abele á myöb ímme bēn bēbéle. Bēnkēnsógké e'dəədoŋ bé mbēb abele, bēnkēnsóg-kaá myöb mémpēe abele, myöb ímme bēbénlé gól, sílva, brōns, ké meláá, ké'é hyön, myöb ímme méēnyínnē', méēwōgnē', méēhelé-ʼé ake. ²¹Béetēde-ʼáá ádāb abel dé mbéb átimen Dyöb. Béētēdtēē awúu á bad, béētēdtēē akum á ngaŋ, béētēdtēē akáb dé mesón, béētēdtē-ʼáá echīb.

Jone ányíne ángel echē ewánlé mwā nhíbe í kálag

10Hē dɔ́ ínyíne ángel e ngíne empēe ebíde ádyöb, esude' ásē, mbag élanġéd mɔ́, ngubélen-ne ebé mɔ́ á nló. E'so bémbē mɔ́ néé enyen, mekuu-ʼé mébé mɔ́ néé mekon mé muú. ²Anwálé mwā nhíbe í kálag awē bédííbpé áte, ásūm ekuu é ekáá é mbáá á edíí é nkwē-te, ásūm-me ekuu é ekáá é emwed á nkin. ³Hēé áhɔ́bé ne ehɔ́b éche échógké éche éwágné ehɔ́b é ngii echē edume áte. Áde álébpé esaád, ngin saámbe énkwentén ne ndumag. ⁴Áde ékúme áte kumén, nhedé'áá chōm éche béhɔ́bé abooted dé atel, boŋ íwōgē néé ehɔ́b ébíde ádyöb nén bán “Koó mekan ímme ngin saámbe éhɔ́bé, mébē kun, weētēlē' mɔ́ ásē.”

⁵Dɔ́ ángel echē ményínnē néé ásúme ekuu ehóg á edíí é nkwē-te boŋ ásūm-me échííí á nkin átííde ekáá é mbáá ámin

⁶Boŋ ámwāg melé á dín á Dyöb áde áde á alonǵé abé ne abé. Mós áhágé nkoŋ rí mín ne nísé ne edíb é nkwě ne bwēm é'syāōl ábe é'dé áwēd-te. Ene ángel enhób aá "Abébed á pónǵé ké ahóg déebáá ámpē. ⁷Boŋ áde ángel echē olónténé saámbé étōŋǵé echē eloŋ, Dyöb débēl dyam áde ántií' é aá mósōbēl áde áde á e'koŋnéd-te. Ábēl ngáne ánlāā' é ábē bembālede, bekal bé'dāōdāŋ."

⁸Héé ehób éche ménwōgkē néé ébídé ádyöb élanǵeé me ámpē nén aá, "Kāg étēd nhíbe ní kálag rúme nídíbnédé áte rúme níde á ekáá é ángel echē etyéémé ne ekuu ehóg á edíb é nkwě échíníí'-é ébé á nkin."⁹Dósó níkií wée ene ángel boŋ nílanǵē mós meé ábe me ane mwā nhíbe ní kálag. Dósó álanǵeé me aá "Kōb nén, édyē. Achāōd we abum áte boŋ ānyīn we á nsəl néé e'chuu."¹⁰Dósó níkóbé mwā nhíbe ní kálag áwe ekáá, ndyé'-é mós. Annyīn me á nsəl néé e'chuu. Boŋ áde rímáá mós amii, anchāōd me abum áte. ¹¹Dósó bēlanǵeé me bán, "Etōŋǵéné mekan ahób rúme mébenléd ne meloŋ híin, bad nyaa ne nyaa, mehób nyaa ne nyaa ne kōŋ é bad híin."

Jōne anyiné mbóŋ ébe

11 Dósó bēbágé me ntōŋ rúme níde néé chóm éche bēhāgneé bwēm, boŋ bēlanǵē me bán, "Kāg éhāg ndáb e Dyöb, éhāg-ke menyán mé e'twé, étōŋ'-é bad ábe bēbage Dyöb edúbé áhed. ²Boŋ weéhāgē' eyáde pen áyāle nén bēbágé chós wée bad ábe bēebii Dyöb. Bédyaŋtéd Dyad áde Ásáá ámin á etūn é móom mé ngōn méniiin ne ébe. ³Mēbē échēm mbóŋ ébe kunze áhób mekan rúme mébenléd á pónǵé echē ehúe' á etūn é e'pun ekálé ehóg mbwōkel ébe ne móom ntóob. Bēwāā'-é mbóté é melebe."⁴Échén mbóŋ ébe édíi mel mé menzab mébe ne metii mé etrukāŋ mébe rúme métyéémé á'sō ábe Sāŋgwéé awē akamlan nkōŋsé. ⁵Nzé

mod awémténé'-é bós ebébtéd abel, muú rúbíd bós á nsəl rúme níhyāŋte ábāb bad bé ekoyí rímād-te bós áse. Nén dósó kénzēé awē awémténé bós ebébtéd abel bēwūū' é mós. ⁶Ábén bad bēwóó ngíne ákōŋ abobe ámin ábel nén mbúú eechóg á pónǵé echē bēlanǵeé bad mam rúme Dyöb áhóbé aá mébenléd. Bēwóó'-é ngíne ábel e'díb é'tim mekií, bēwōŋ'-é āpeen medim á nkōŋsé pónǵé ké ehéé echē bēdósó.

⁷Áde bēmād-taá mam ahób rúme bēlómé bós ahób, ene nyam echē ebídé á echóg echē éewóó asóg étyēēmēn bós nzum, etóm bós áte ewúú'-é bós. ⁸M-māb ndim-me ménaá á nzii echē epoo' á dyad ámbáá tē wée bēmboméé awab Sāŋgwéé á awōg. Bēchāge áde dyad á ngan-tē bán Sodom káa Egipto. ⁹Á etūn é e'pun é'láán ne eped, bad bēbíd meloŋ ne meloŋ, metúmbé ne metúmbé, mehób nyaa ne nyaa, ne bad nyaa ne nyaa bēnōn rímāb ndim ésebān bēkwentan bán bēlíme mós. ¹⁰Bad ábe bēde á nkōŋsé bēwōgēn ábén bad bēbe echab kwééd menyīŋge. Bēchāg ngande, bēbāg-ke nhóg ne aníníí nde álúmed menyīŋge. Bēbēl nē áyāle ábē bekal-bé-e'dāōdāŋ bēbe bēpíinádtáá bós metake bwāmbwam áde bēbédé á nkōŋsé te.

¹¹Boŋ ámbíd e ábē e'pun é'láán ne eped, peme e alonǵé embíd wée Dyöb esól bós áte bēpuu bētyéém-me ámin. Mbwōg ní ngíne ménkōb bad ábe bényīn bós. ¹²Dósó ábē bekal-bé-e'dāōdāŋ bēwōgeé ehób échē échógké ébídé ádyöb néé élanǵeé bós nén aá, "Nyéhyag ámin hén." Dósó bēsólé á mbag-tē bēke'-é ádyöb. Ábāb bad bé ekoyí bényīn néé bēk-agké. ¹³Ábwōg-ábwōg ndōob énéŋnéd ne ngíne. Eped é dyad ehóg átíntē e'ped dyōm ábe áde dyad ámbáá émpāŋtéd áte. E'kálé e' bad saámbé bēnwē áde ndōob énéŋnédé nē. Mbwōg ménkōb bad ábe bēlyágé áse, bēbágé Dyöb á ngume, mós awē adé ámin, edúbé.

¹⁴ Medim ímme melónténé mébe mén-tóm. Boŋ nɔnɛ! Medim ímme melónténé meláán mékwógé aŋe.

Ángel etóó elonj échě élónténé saámbé

¹⁵ Ángel echě elónténé saámbé entónj échě elonj. Dɔɔ ehɔb éche écháǵké ébídé ádyōb échōbē nén bán, “Nkamlen mé nkōŋsé nítímé nkamlen ímme awed Sájŋ-wéé, Dyōb ne awě Křístəə, ákamlén-ne á ngíndé ne á ngíndé.” ¹⁶ Hě dɔɔ ábē bad bémbáá móom mébe ne béniin ábe bédífidé metii mé nkamlen á’sō é’ Dyōb békwdé áse á’sō é’ Dyōb bébage mɔ edúbé. ¹⁷ Béhǔbē nén bán,

“Sésáǵnéne wə a-Sáj Dyōb á Ngum, wə awě edé ane ne awě ambé.

Sésáǵnéne wə áyāle eběnlédé echōŋ ngum eboótédé akamlen.

¹⁸ Bad ábe béebenlé wə bēnlīŋ áyāle meliŋǵá mímōŋ mé ngíne mēmpě.

Póndé epedé echě békáadteé bad ábē bėwédé.

Póndé epedé echě ábōŋ bembəlede, bekal bédəǵdəŋ,

ne bad ábe bébenle wə ábe bébage wə edúbé, bad bésyāǵ,

ken bad ábe bédé etóǵnén-ε ké’ε ábe béese etóǵnén, wésābēē bɔ.

Ene póndé dɔɔ wébēbēdtē bad ábe bėbėbte bad á nkōŋsé te!”

¹⁹ Hě dɔɔ nnyíné ndáb e Dyōb echě edé ádyōb néé édíbnédé. Á ndáb-te wē-’ε, nnyín Ntyǵ mé Melě. Emwedmwed é-tómáá, e’saád é’bídé’, ádyōb ákumé’ áte, ndɔɔb énaŋnád áse, meláá mé mbúú mé ngíne-’ε méhúne.

Jɔne ányíné mmwaád ne dragɔne

12 Hě dɔɔ e’chemléd é’ ngíne é’bídé ámín. Mmwaád ambé awě eche mbóté émbēē enyen, ngɔn chɔ-’ε ebé mɔ á mekuu sé. Ekóté é nkamlen éche betintine dyōm ne bébe bédíí áyāle ébédé mɔ á nló. ² Ambé dyēm, ákwōǵ-ke achyáa.

E’we ne metake mé achád ímme áwógé’áá mēmběł akánéd awě ámín.

³ E’chemléd bé menyáké bēmpēe bēm-bid ámín. Dɔɔ dragɔn ébídé tǵléd. Enkǵł bwāmbwam, éyǵé-’ε. Enwōŋ nló saám-bé ne meséb dyōm. Nló téé ménwāā ekóté é nkamlen. ⁴ Andolén mímē nkon donje ahǵǵ átínté e moŋge mé betintine meláán ábe bėbėdė ádyōb, abwēm-me bɔ á nkōŋsé-te. Ene dragɔn entyém mmwaád awě ahedé’áá achyáa á’sō-te ábel nén nzé achyáá ádyē mɔ mwān. ⁵ Dɔɔ ane mmwaád áchyáá mwān a mwenchóm awě atǵŋǵéné melonj mėsýāǵł akamlen ne ekáá éche éhyédé. Boŋ bēnsog mwān, békēēn mɔ wée Dyōb ádíí ne ádē atii dé nkamlen. ⁶ Ane mmwaád antóm mehélé á ehyǵŋge wée Dyōb dēmbonjénné aá bétǵgen mɔ á etún é e’pun ekǵlé ehǵǵ mbwǵkel ébe ne móom ntóób.

⁷ Hě dɔɔ nzum ékúmmé ádyōb. Maikεle bɔ éche ángel bentyēēmēn ene dragɔn nzum. Ene dragɔn chɔ-’ε ámpē ne éche ángel bėtyémén bɔ nzum.

⁸ Boŋ Maikεle ne éche ángel bėntóm ene dragɔn ne éche ángel áte. Dragɔne ne éche ángel bėnkēnwǵŋǵé etǵł ádyōb ámpē. ⁹ Dɔɔ bėhúnté ene sǵŋkalaa á dragɔn á nkōŋsé-te. Ene dragɔn chɔ ebédé ene nyǵ e’bɔǵd echě bėchǵǵé bán Devǵle ne Satane, awě adoge’ nkōŋsé nnyāǵł. Bėmbwēm-me éche ángel ésyāǵł áse á nkōŋsé nchoo ne mɔ.

¹⁰ Hě dɔɔ nǵwógé ehɔb éche écháǵké ébídé ádyōb échōbē nén bán, “Bɔɔb-ɔɔɔ, e’soósonj é’ Dyōb é’pédé. Dyōb álúmté eche ngíne e nkamlen néé kēŋ. Awě Křístəə álúmté echě ngíne bɔɔb. Áyāle ane awě ahǵbė’áá á’sō é’ Dyōb nkuu ne mǵte aá ábesyānē baányaj bėbėlé mbėb, bėhúnté mɔ á nkōŋsé. Abánáá bɔ mam áyāle á’sō é’ Dyōb nkuu ne mǵte.

¹¹ Mekíí mé Mwān-a-Ndyǵŋj mǵ mbód ne mbóŋ e mbále echě bėbídé’áá bėmběł bė-tóm Satane áte. Bėnkwentén ké kwééd

âkal eyale é Dyöb áyāle nkalaŋ ímme békálé'áá mbédé mbále. ¹²Né-ǝǝ, mĩne ne ábe bésyāā́l ábe bédé áwed, bénwōg menyĩŋge. Boŋ ndutul ébē ne bad ábe bédé á nkōŋsé ne ábe bédé á edĩb é nkwē áyāle nēn Devāle asudé áse áwēn ne melĩŋgá mé ngĩne ngāne ábíí aá eche pōndé edé esōŋ.”

¹³Pōndé echē ene dragōn ényĩné aá bēhúnté mǝ á nkōŋsé, embootéd ane mmwāád awē anchyāá mwān a mwenchóm anan. ¹⁴Boŋ bēmbē ane mmwāád mepab mébē ímme sārkalaa a mbye, ábel nēn ápume ápe hōm áde bēbōŋséné mǝ á ehyaŋge, hōm áde ákudté ntōgēn á etūn é mwē níláán né eped, wēe békāó'é mǝ wēe ene nyǝ. ¹⁵Dǝǝ ene nyǝ ésadé ane mmwāád aléed á yāl. Ádē aléed dēnsyōgé nēe edĩb émbáá, ábel nēn éhōod ane mmwāád. ¹⁶Boŋ ndǝǝb enwōŋgēn ane mmwāád émĩ edĩb éche émbid ene dragōn á nsəl. ¹⁷Dǝǝ dragōn élíŋné ane mmwāád, boŋ ákǝg ákumé' bel ne nchyaátén ímme ane mmwāád n̄syāā́l ímme n̄lyágé áse, bad bésyāā́l ábe bébele ngāne Dyöb áhedéé boŋ bēbidē-'e Yesue mbōŋ. ¹⁸Dǝǝ ene dragōn étyéémé á nkin mé edĩb é nkwē.

Jōne anyíné nyam ébe

13 Hē dǝǝ n̄nyíné nyam ebíde' á edĩb é nkwē-te. Ene nyam enwōŋ meséb dyōm ne nló saámbé, ewōŋ-'e e'kóté bé nkamlēn dyōm áwe meséb mĩn. Nló téé ménwōŋ d̄ĩn áde ásyāó' Dyöb. ²Ene nyam echē ményinnē embé nēe ebwé é ngə, ímme mekuu-'e mékəl mébē-'e nyōŋ áyāl nēe mekuu mé nyam e ahín echē ekaa' ewōŋ-'e nyān éche échábé eche béchəgeé bán Bēe. M̄mē nsəl mém̄bē nēe nsəl n̄ ngii. Drǝgōne ambē ene nyam eche ngĩne, ábe-'e chǝ áde atii dé nkamlēn ne ngĩne e nkamlēn. ³Ene nyam enwōŋ nló nhóg ímme mém̄bē byánán n̄kúde sii echē empon chǝ awúu, boŋ sii eched étim amaa. Yāl

enkóm bad bé nkōŋsé bésyāā́l áte áyāle enén nyam, bébootéd-te chǝ ahíd. ⁴Bad bēbágé'áá dragōne edúbé áyāle ambē ene nyam ímme nkamlēn. Bēbágé'áá ene nyam chǝmpē edúbé bēhǝbē nēn bán, “Nzé-módé adé n̄ŋgāne enén nyam? Nzé-módé ahele atyéémēn chǝ nzum?”

⁵Bēmbē ene nyam kunze áhǝb e'yale é' kúmbe ne e'yale ábe e'syāó' Dyöb. Bēmbǝg-ke chǝ kunze ábenled ímme nkamlēn á etūn é móom mé ngōn éniin ne ébe. ⁶Dǝǝ ene nyam énédté ímme nsəl áte boŋ ébootéd Dyöb asyāŋ. Ansyāŋ d̄ĩn á Dyöb, asyāŋ abwóg á hōm wēe Dyöb ádye'e, asyēŋ-'e bad bésyāā́l ábe bédé ádyōb. ⁷Dyöb dēmbē-'e ene nyam kunze áwan nzum ne ábē bad, átóm-me bǝ áte. Ambē-'e mǝ kunze ákamlēn metúmbé ne metúmbé, meloŋ ne meloŋ, mehǝb té ne bad nyaa ne nyaa. ⁸Moosyāā́l awē adyee á nkōŋsé ábe chǝ edúbé. Bad ábe bébeé chǝ edúbé bēd̄ii bad ábe bétélé d̄ĩn á kálag e alongé e Mwān-a-N̄dyōŋ n̄ mbód awē bēnwūū'é. Bēntel bǝ mĩn se á pōndé echē Dyöb dēnhəgkē nkōŋsé. Moosyāā́l awē adyee' á nkōŋsé ábe chǝ edúbé. Moosyāā́l awē béetelēé mǝ d̄ĩn á kálag e alongé se á pōndé eche Dyöb dēnhəgkē nkōŋsé. Mwān-a-N̄dyōŋ n̄ mbód awē bēnwūū'é mǝ awóó enén kálag.

⁹Kéznzéé awē awóó metúu áwōge'. ¹⁰Kéznzéé awe édíf nēn bán atōŋgēné ake á mbwōg ákē á mbwōg, kéznzéé-'e awē atōŋgēné awé ne nkwaté, nkwaté-'aá bēwūēnnē mǝ. Nēn áhednad bán bad bé Dyöb bēwōŋ e'kaŋ bé nlém, béchəŋned-te ngĩne-ngĩne ne eyale é Dyöb.

¹¹Hē dǝǝ n̄nyíné nyam empée ebíde' á ndǝǝb-tē, enwōŋ meséb mébe n̄ŋgāne mwān-a-n̄dyōŋ n̄ mbód, éhǝbē-'e dyam nēe dragōne. ¹²Ebēnládtáá ngĩne echē nyam e'só, ébelé-'e áned áwe e'só-te dēn. Abelé-'e nkōŋsé ne bad ábe bédé áwēd-te aá bēbage' ene nyam e'só edúbé. Ene nyam ebédéé nyam echē enwōŋ sii echē empon chǝ awúu boŋ ene sii é-

maa. ¹³Ene nyam echě elónténé ébe emběl mekan mé menyáké mé ngíne. Emběl muú mbíd ádyōb řhún á nkōjsé bad bésyāōl bényín-ne. ¹⁴Andōg-ke bad ábe bédé á nkōjsé bésyāōl ne ímme mekan mé menyáké ímme ákúde kunze ábel. Abel'áá-'e nē á'sō wée ene nyam echě enkūd sii boŋ ene sii épon chō awúu. Anláá bad aá bēbel ediidinge eche bēbagéé edúbé eche éwagné nyam echě enkūd sii e nkwáté boŋ ebé ebé á alongé.

¹⁵Bēmbě nyam echě elónténé ébe kunze áhēbe pemē e alongé á ediidinge é nyam e'só ábel nēn échē ediidinge éhel dyam ahōb éwúu-'e bad bésyāōl ábe bēekwentene mō edúbé abe. ¹⁶Ene nyam ennyágéd bad bésyāōl, ken bad ábe bédé etógnén ké'e ábe béesé etógnén, nhōn ne ntógétōke, ntāŋ ne kunze, aá bēhē bō e'chem áwab ekáá émbáá ké'e áwab e'só é'mbōm. ¹⁷Modmod eéhele'aá chōm-chōm achan ké'e asóm ésebán awóó ábē e'chem. Ábē e'chem é'bédéé dīn áde enén nyam ké'e eche nómbe.

¹⁸Nēn áhēdne debyéé. Mod ké ahéé awé awóó nsōŋten áhēd áte chōm eche nómbe echě ene nyam edíí. Ene nómbe edíí nómbe e dīn á mod. Ane mod eche nómbe edíí mbwōkel ntóób ne móom ntóób ne ntóób.

Jōne anyíné Mwān-a-Ŋdyōŋ m mbód ne ábē bad

14 Hē dōo řnōné boŋ řnyīnē' Mwān-a-Ŋdyōŋ m mbód atyéémé á mbōod eche bēchāgéé bán Zayōn. Bad bēbédé ne mō mbwōkel ekálé, móom mé e'kálé méniin ne é'niin ábe bēnwōŋ áde dīn ne dīn áde Sáá áwab mesó mé mbōm. ²Ene pōndé dōo řwógé ehōb ébídé ádyōb. Échē ehōb ébédéé nēe ntōgag mé eláá eche esōbpe, ébē-'e nēe ntōgag ímmē mbāg nze ngin etómé. Ehōb eche ménwōgkē ébédéé nēŋgāne ntōgag m bad ábe békume řlende. ³Ábē bad mbwōkel ekálé ne móom mé e'kálé é'niin ne é'niin

bentyēēm békōnē' nkāŋgé mékōōlē á'sō bé atii dé nkamlen ne á'sō é' nyam chē éniin eche édé á alongé, ne á'sō é' bad bēmbáá. Modmod enkēhenlé ímmē nkāŋgé ayōge nze bō bad mbwōkel ekálé móom mé e'kálé méniin ne é'niin ábe Dyōb ákōdté á nkōjsé-te. ⁴Ábēn bad bēbédéé bad ábe bēewōgē mbinde e mmwāád áyāle nēn bēebíí'é nsōb mé mmwāád. Ábē bad bōo bēhíde, Mwān-a-Ŋdyōŋ m mbód kēhēé wēe ákagké. Ábēn bad bōo békōdté átínté e baányōŋ. Bō-'áá bédé nēe e'pum bē'só ábe bēbāgé Dyōb ne Mwān-a-Ŋdyōŋ m mbód nēe mende. ⁵Metóm ké mehōg méesaá bō á nsāl, bēewōo-'áa awusé ké ahōg á yāl.

Ángel éláán épééné nkalaŋ m mbakú e Dyōb

⁶Hē dōo řnyīné ángel empée epum-me' se ádyōb. Ene ángel empeén nkalaŋ m bwām ímme řdé abé ne abé. Ímmē nkalaŋ mō-'áá álāŋgé'áá bad ábe bédé á nkōjsé, bad nyaa ne nyaa, metúmbé ne metúmbé, mehōb nyaa ne nyaa, ne meloŋ ne meloŋ. ⁷Ene ángel enhōb ne ehōb eche échāgkē aá, "Nyébage Dyōb edúbé, nyébage-'e mō mekenag áyāle nēn eche pōndé e nkáásé emaa ape. Nyébage' edúbé ne ane awé ahāgé ámīn ne ásē, edfē é nkwē ne n'yéle."

⁸Ángel empée echě elónténé ébe enhíd mō, éhōbē nēn aá, "Ndāle e Dyad, Babilōn amaa ne amaa ásyāōl! Amběl bad bé meloŋ bésyāōl bēmmwē ímme mīm mé ngíne. Ímmē mīm mébédéé esíí é nkābtéd mé akwalee."

⁹Ángel empée eche elónténé éláán enhíd bō, éhōbē ne ehōb eche échāgkē aá, "Kēnzéé awé abage' ene nyam eche ebídé á edfē é nkwē-te ne échē ediidinge edúbé boŋ ákūd-te ábē e'chem áwe e'só é' mbōm ké'e á ekáá, ¹⁰mōmpē āmwē mīm ímmē řdé meliŋgá mé Dyōb. Bésyōgé mō á kōb e meliŋgá mé Dyōb ne ngíne esyāōl. Kēnzéé awé abage

ene nyam edúbé ane mod äküd metuné mé muú ríme ríhunne' bwãmbwam á'sō é' ángel éche ésáá ne Mwãn-a-Ndyoŋ rí mbód. ¹¹ Mwëntud ríme ríbíde á muú ríme ríhyãnte' bó, ríchágke' ámin á ngíndé ne á ngíndé. Nkuu ne müte, nkóme áte méesaá ne bad ábe bébage ene nyam ne échē edíídinge edúbé. Né-'aá edíí ne kénzéé awē awóó e'chem é' dín ábe ene nyam." ¹² Nén áhednad bán bad bé Dyöb békaŋ nlém. Bad ábe bébele ngáne mbéndé é Dyöb éhedeé boŋ bédúbe-'e Yesue.

¹³ Dó-'aá níwógé née ehób ébídé ádyöb éhōbē aá, "Tēl ásē nén wēé, bootya bɔɔb, nnam ne bad ábe bēwédé, áyāle bédúbpé Sãŋgwéé." Edəəðəŋ éhōbe nén aá "Ee, béküd nkóme áte áyāle nsón ríme bēbélé, béküd nsábe áyāle nsón rí bwãm ríme bēbélé."

Jone anyiné bépáde' mbote á nkõjsé

¹⁴ Dóó nínné boŋ nínyinē mbag eche épúbe'. Á mbag mîn wē, mod andyēé awē awágné Mwãn-a-Moonyoŋ. Ekóté é nkamlen é gól ebē mó á nló, páá echē ekóbpe eche bépádnéé bwēm nēŋgáne ngun, chó-'e ebé mó ekáá. ¹⁵ Ángel empée embíd á ndáb e Dyöb-te élēbpē ane awē andyēé á mbag mîn ne ehób éche échágkē aá, "Benléd echoŋ páá ápád mbote, áyāle pónde epedé echē bépádeé. Mbote é nkõjsé émáá ayəg." ¹⁶ Dóó ane awē adyēé á mbag mîn átómteé páá á nkõjsé, apád-te mbote é nkõjsé ésyāēl.

¹⁷ Dóó ángel empée echē chó-'e ámpē enwálé páá echē bépádnéé bwēm nēŋgáne ngun ébídé á ndáb e Dyöb echē edé ámin.

¹⁸ Ángel empée empē echē ewóó ngíne ámin e muú, embíd á menyán mé e'twé boŋ álēbpē ángel echē ewánlé páá echē ekóbpe ne ehób echē échágkē aá, "Benléd echoŋ páá, éladen mechəŋ mé e'pum

é' mel á nzag éche edé á nkõjsé, áyāle e'pum é'yágé." ¹⁹ Dóó ene ángel étómté eche páá á nkõjsé boŋ áladé ábē bad áb-wēmē bó wēé Dyöb álúmtéé rímē meliŋgá mé ngíne, ngáne bēladeé e'pum é' mel boŋ bēbwém á bwäl bé e'pum é mel. ²⁰ Bēndyãŋ ábē e'pum é' mel á bwäl ábe béese á dyad tē. Mekíí mémbül, mébé e'che ásē dyam méta mehög ne eped, méchāb-pe áte dyam mbwōkel é máyl ébe.

Jone anyiné ángel saámbé ne medim saámbé

15 Hē dóó nínyiné e'chemléd bém-pēe ádyöb ábe bēmbē ngíne, bēnkōmēd me yāl áte. Menyín ángel saámbé éche éwánlé medim saámbé. Mímē medim móó médé medim mé asóg áyāle móó Dyöb débenlédte álúmed rímē meliŋgá ámād-te áte.

² Dóó nínyiné chōm née edíb é nkwē éche edé née dyené, éche békúmténé ne muú. Menyín-ne née bad bētyéémé á nkəg mé échē chōm éche ébédé née edíb é nkwē, bēwálé nílendé ní Dyöb. Ábē bad bēbédéé bad ábe bēntōm ene nyam áte, ne échē edíídinge ne nómbē e dín áde ene nyam e'só. ³ Békóné'áá nkõŋgé ríme mbəlede a Dyöb, Mosee, ne ríme Mwãn-a-Ndyoŋ rí mbód, bán, "A-Sãŋ Dyöb á Ngum, rímōŋ mbeltéd níde ngíne níkómté-'e mod yāl áte.

Á kəŋ e meloŋ,[‡] echōŋ nyaa etəŋgéné, edé-'e mbále.

⁴ A-Sãŋ, nzé-módé éebãŋ we?

Nzé-módé éebāgē we edúbé?

Mmōŋpen-naá esáá.

Bad bé meloŋ bēsyāēl béhyē we edúbé abe.

Mímōŋ mbeltéd ríme níťəŋgéné ríbídé áwed."

[‡]15:3 Doŋge á kálag dé'só áwóó: *kəŋ e meloŋ*; doŋge-'e áwóó: *kəŋ e bad bé Dyöb*.

⁵Áde nén átómé dǎo ínyíné nées bédíbpé ebem é Dyöb á ndáb e Dyöb. ⁶Dǎo ángel chē saámbé éche énwālē medim saámbé ébídé á ndáb e Dyöb-te wē. Béhē mbóté échē ésáá éche ekine' áte, bēwáá-'e bengóá bé gól á tál tē. ⁷Dǎo nyam póg átíntē nyam éniin, ébágé échē ángel kúmbe é gól saámbé, échē éloné ne meliḡá mé ngíne mé Dyöb, mǎ awē adé abé ne abé. ⁸Dǎo mwěntud mé ehúmé é Dyöb ne ngíne e Dyöb bélóné á ndáb é Dyöb-te. Modmod-te ekēnhenlé asǎl á ebem tē wē kǎóḡ né medim saámbé ímme échē ángel saámbé mēpédé á asóg.

Kúmbe saámbé é meliḡá mé ngíne mé Dyöb

16 Dǎo íwógé nées ehǎb éche échǎgké ébídé á ndáb e Dyöb te wē, élāḡgē échē ángel saámbé aá, “Nyékag, nyésyḡ meliḡá mé ngíne mé Dyöb ímme mēdé á kúmbe saámbé te á nkǎḡsé te.”

²Hē dǎo ángel e'só ékíí ene kúmbe e meliḡá mé ngíne mé Dyöb asyḡ á nkǎḡsé-te. Melḡ ímme mēdé ebébtéd, ímme méwag bwāmbwam mémbíd bad á yǎl. Ábē bad bēbédéé bad ábe bēnwōḡ e'chem ábe ene nyam bēbē-'e bad ábe bēbágé'áá échē ediíḡḡe edúbé.

³Dǎo ángel echē elónténé ébe ésyḡgé ene kúmbe e meliḡá mé ngíne á edífb é nkwě te. Mēntím nēḡḡáne mekií mé ndim í mod. Chǎm-té éche ébédé á alongé á edífb é nkwě-te wē énwē.

⁴Dǎo ángel echē elónténé éláán ésyḡgé meliḡá mé ngíne ímme mébédé áwē kúmbe', á e'dífb ne á n'yélé tē. Ábē e'dífb bēntím mekií. ⁵Dǎo íwógé ángel echē ekamlan mendífb ehǎbe' aá, “Mbakú e nkáásé echōḡ etǎḡḡéné. We awē edé, awē ambé-'e. We awē Esáá.” ⁶Mbakú echōḡ etǎḡḡéné áyāle bēnsyḡ mekií ímme ábōḡ bad ne ábōḡ bekal-bé-e'dǎóḡḡe, né-ǎ ebagé bǎ mekií ámwé. Mmē nkǎḡsen mǎ-'aá bétǎḡḡéné akud. ⁷Dǎo íwógé nées

ehǎb ébídé á menyán mé e'twé éhǎbē nén aá, “A-Sǎḡ Dyöb á Ngum, mbakú echōḡ etǎḡḡéné edé-'e mbále.”

⁸Dǎo ángel echē elónténé éniin ésyḡgé meliḡá mé ngíne ímme mébédé áwē kúmbe-tē á etondee. Dyöb dēmbé Etondee ngíne áhyáad bad nées muú. ⁹Bad bēnhyāḡ ne e'chode bé ekíde é' ngíne. Hēe bésyǎó dín á Dyöb mǎ awē ákamlan ímme medim. Boḡ bēnkēnhǎḡlénne mbeltéd mé mbéb átimen Dyöb ábe mǎ ehúmé.

¹⁰Dǎo ángel echē elónténé étáan ésyḡgé meliḡá mé ngíne ímme mébédé áwē kúmbe á atii dé nkamlan áde ene nyam echē ébídé á edífb é nkwě-te. Hē dǎo nkamlan ímme ene nyam íkwédé ehíntén áte. Bad ábe bēhídé'áá ene nyam bēláádé'áá ábab e'chem áyāle e'we ábe bēwóḡé. ¹¹Bēnsyāḡ Dyöb ámin áyāle mewe mé melḡ ímme bēwóḡé'áá. Boḡ bēnkēntedéé ímḡāb mbeltéd mé mbéb átimen Dyöb.

¹²Dǎo ángel echē elónténé ntóob ésyḡgé meliḡá mé ngíne ímme mébédé áwe kúmbe-tē á edífb é mbáámbáa é Yufretes. Echē edífb énlēn, áboḡsen nzii ábel boḡ kǎḡ échē ébídé wēe etondee ábídéé éhel atóm. ¹³Dǎo ínyíné nées e'dǎóḡḡe bé mbéb é'láán ábe é'dé nées e'búd é'bídéé. Ábē e'dǎóḡḡe, ehǎḡ ém-bíd á nsǎl ímme dragōne, ehǎḡ ébíd á nsǎl ímme nyam echē embíd á edífb é nkwě-te, échíníí-'e ébíd á nsǎl ímme nkál e'dǎóḡḡe a metóm. ¹⁴Ábē e'dǎóḡḡe é'díí e'dǎóḡḡe bé mbéb ábe é'bele menyáké, é'hyóme' nkǎḡsé áte ísyāḡl, bétānē kǎḡ é bad, bēladé bǎ áte, ábel bēboḡsen nzum e epun éche Dyöb á Ngum ákáádté bad. ¹⁵Yesue ahǎbé aá, “Nyénōné, mēpě á epun éche modmod éebíí'é, ngáne nchífb ápagké. Nnam ne ane awē adyēé epin, awálé-'e eche mbóté áyāl ábel boḡ eékāḡ nsǎb boḡ awóg akwágké á'sǎ é' bad.”

¹⁶Ábē e'dǎóḡḡe bēnlǎd échē kǎḡ áte á

hõm áde béchægeé á ehõb é Hibru bán Amagadon.

¹⁷Dõw ángel echê elónténé saám-bé chõ'-e ésyógé melingá me ngíne ímme mébéde áwê kúmbe-tê á peme-tê. Ehõb éche échógké embíd á atii dé nkamlen á ndáb é Dyõb te, éhõbē nēn aá, “Ébēnlédé.” ¹⁸Emwēdmwēd é-tómé'áá, dyõb ákumé' áte, ngin-ne é-tómé'. Ndõb ennəñnéd ne ngíne nyaa echê éébēnlédéé ámpē taa moonyon abāg á nkõñsé. Ndõb ennəñnéd ne ngíne nyaa echê ebédé ebébtéd. ¹⁹Hē dõw dyad á ngíne ámbáá ákábne áte monje meláán, myad mémháá ímme mébéde á melonj mēsyāēl mēmpāā. Dyõb dēnkamtén ngíne-e-dyad, Babilõne, ábēl-le aá bad ábe bédé áde dyad békud nkõgsen adēhõb aá mõbel bémwē mĩm ímme ímmē melingá mé ngíne. ²⁰Dyad ké ahéé áde mendīb mēnləñnédté dém-bõo, mbõõd ésyāēl-le ényõj. ²¹Meláá mé mbúú ímme méde é'del dyam móom mé kílo méniiin ne étáan, mébíde'áá ámin méhüntād baányõj ámin. Ábē bad bēnsyāñ Dyõb áyāle ábē é'dim é' meláá-mémbúú bēntõmtēn ebébtéd abé.

Jõne anyíné mmwaád awē adiídé nyam

17 Dõw ángel póg átĩntē echê ángel saámbe éche énwālē kúmbe saámbe épédé bonj élangē me aá, “Hyāg, níke nílúmed we nkõgsen ímme akwalee ambáámbáa ákudté. Ane akwalee adyee' dyad ámbáá áde áde benben ne e'dīb é'mháá híin. ²Mmwaád awē kəñj é melonj mé nkõñsé ésyāēl énáñnáádtáá. Bad bé nkõñsé bémwágé'áá mĩm ímme ane mmwaád mékõbē bõ békābē'-e mesón ne mój.”

³Dõw Edəəðəñj é Dyõb épíidé me, bonj ángel ékeene me á ehyāñge. Áhed dõw'áá nnyíné mmwaád nhóg. Ane mmwaád andii nyam echê eyəge. Ene nyam enwõj mĩn ímme mēsyāə Dyõb yāl esyāēl.

Ene nyam enwõj nló saámbe ne meséb dyõm. ⁴Ane mmwaád anwáá mbóté echê eyəge', ndín eche kəñj éhāgkē ne echê etómtánnáá ayəg. Ankútén yāl esyāēl ne bwēm é' gól ne bán bé meláá mé etógnén ábē bēpene áte ne bwēm bé etógnén bēmpēe. Anwále kõb é gól á ekáá éche elóné ne mekan mé nkólonj-gó ne mekan mé mbinde mé akáb dé mesón. ⁵Dín ábédé mój á'sõ é' mbõm nēe kun e e'konjnéd áde mod énkēmbíf'ē, ábédé bán, “Babilõn, Dyad á ngíne. Nyaa a bekwalee ne mekan mé mbéb á nkõñsé te.” ⁶Dõw nnyíné ane mmwaád, mekií mé bad bé Dyõb ne mekií ímme bad ábe bébele' ngáne Yesue áhedeé, mékóbé mój nēe mĩm.

Áde nnyíné mój, menyáké mé ngíne ménkõb me. ⁷Dõw ene Ángel ésedteé me aáken, “Cheé ékəá bonj menyáké mékõbē we? Mēlāā we kun e mmwaád ne e nyam echê ádiídé, echê ewóo nló saámbe ne meséb dyõm. ⁸Ene nyam echê wényinnē, ekébē á alongé bonj eesáá á alongé bõõb. Embíd á echóg échē ée-wóo asóg, áke wēe bēwūū'é chõ. Bad ábe bédé á nkõñsé, ábe Dyõb déeteleé mĩmáb mĩn á kálag eche ewóo mĩn ímmē bad ábe békúde alongé áde déemaá' byánán áhəg nkõñsé, menyáké mékõb bõ. Yāl ékõm bõ áte ányín nyam echê embé á alongé bonj eesē á alongé bonj étim abé alongé ámpē. ⁹Né dõw debyéé ne nsõñten bēhednadté. Mĩmē nló saámbe ímme ene nyam éwóo ndii e'kone saámbe ábe ane mmwaád andii'ē ámin, mĩbē'-e kəñj saámbe. ¹⁰Átĩntē echê kəñj saámbe, étáan é-máá awē, póg edii edé á nkamlen, eniní póg-ke eépédéé á nkamlen. Bonj áde épéé, édyéé á esõñ é pónde. ¹¹Ene nyam echê embé bonj eesē bõõb, chõ elónténé kəñj waam. Échē kəñj saámbe chõw éwóo chõ, ekag-ke wēe éwēē. ¹²Meséb dyõm ímme ene nyam médií kəñj dyõm éche éékúde nkamlen. Bonj békúde ngíne ákamlen nēe kəñj nchoo ne ene nyam áyāle háwa

póg. ¹³Ntíi nhóg mój échê kâḡ dyôm é-wóó, bébage-’e ene nyam echab ngíne ne ímmāb nkamlen. ¹⁴Béwān nzum ne Mwān-a-Ŋdyōḡ ím mbód. Mwān-a-Ŋdyōḡ ím mbód ātōm bój áte á nzum. Nén débēnléd áyāle mój adé Sāḡwéé a baásyāēl, abé-’e kâḡ e kâḡ ésyāēl. Adé ne bad ábe Dyōb áchēnlé boḡ ápwēd-te, ábe bébenle mój ne nlém nhóg.”

¹⁵Dój ene ángel élanḡeé me aá, “E’díb ábe ényíne wéé ane mmwaád-akwalēe ádyēē, é’díi bad, amute, meloḡ ne mehób. ¹⁶Meséb dyôm ímme ényíne bójbe ene nyam békój ane akwalēe. Békobén mój chōm ésyāēl echē á-wóó, bébēl abé nsōb. Bedyē mój nyam, béhyāād-te mój á muú. ¹⁷Bébēl nē áyāle Dyōb áhédé bój ímmē ntíi á nlém-tē, ímme áhedeé aá bébel. Dyōb átíídé nén aá échē nyam éwōḡ ntíi nhóg, ábele mój néē mod nhóg. Bébē ene nyam echab ngíne e nkamlen káḡḡne pónde echē e’yale ábe Dyōb áhóbé bélōnnē. ¹⁸Mmwaád awē ényíne adíi dyad ámbáá áde ákamlan kâḡ e nkōḡsé.”

Jōne anyíne ngáne Dyōb ákōḡséné Babilōne

18 Áde ímmén mekan métómé dój ínyíne néē ángel empēe ébídé ámín, echē ewóó nkamlen í ngíne, éche ehúmé épené’ nkōḡsé áte ísyāēl. ²Dój ákáné áte ne ehób éche échógké aá, “Akwedé, Babilōne, ndāle e dyad akwedé! Atimé dyad dé e’dāóđəḡ bé mbéb, abón dé e’dāóđəḡ ábe béesáa é’syāēl, ne abón dé menōn ímme méesáa^f ne ímmé bad békój. ³Áyāle bad bé meloḡ mé nkōḡsé bésyāēl bēnwōḡ esíi ábel mekan mé mbéb ímme ábeleé byánán abagé bój mím ímme mékóbé bój. Kâḡ é nkōḡsé ékábné mój asón. Esíi é ngíne ábel mekan

mé mbéb échē-’e, ébélé bekáb bényoḡgé bé nkōḡsé bésúde nhōn.”

⁴Dój íwógé ehób empēe ébídé ámín nén bán, “Ábēm bad, nyébíd adē dyad áte, ábel nén nyéelatán bój ábel mbéb boḡ nyéekūdē akab dé nkōḡsēn ímme békudté.

⁵Mbéb ímme íkúmné mój á yāl ídē e’che se ádyōb, Dyōb-pe ákámtné ímmē mekan mé mbéb ímme ábélé.

⁶Bēl mój melemlen mé dyam ímme mój-’e ábélé wē.

Sábé mój ngen ébe áyāle mekan mé mbéb ímme ábélé.

Həgé mój mím ngen ébe á kōb echē áhógké wē ébe mój.

⁷Éwōḡēd mój ndutul ne metake ímme médé ngen ébe ne nhəḡtéd mé ehúmé ne esíi é ngíne ábel mekan mé mbéb éche ábágé yāl.

Áhóbé’ áwe nlém-tē aá,

‘Ndyéé néē ndāle e mmwaád, meésáa nkúd, méelēb-paá mbéd.’

⁸Né-’ój, medim mésyāēl mépií mój epun ehóg.

Ímmē medim médíi: Nkole, achii dé awē ne nzaa.

Béhyāād mój ne muú, áyāle Sāḡ Dyōbe, mój awē ákāād mój, awóó ngíne.”

⁹Kâḡ é nkōḡsé éche ékábnáá mój mesón, bēlatán-ne mój ne esíi é ngíne ábel mekan mé mbéb, béchíi bélēb-pe pónde echē bēnyinnē mwēntud ímbíde’ áde áhyáa’é. ¹⁰Bétyēem nchabnede áyāle bēwóḡe mbwóg bán bōmpē békúd metake ímme ákúde. Bébōnē bán, “Etyəḡ, etyəḡ ne ndāle e dyad, a ngíne e dyad á Babilōn, á etūn é háwa póg ngēn dój ékúde nkōḡsēn nēn-’e?”

¹¹Bekáb bé nyoḡgé bé nkōḡsé-’e béchyeé’, bélebe-’e mój áyāle modmod

^f18:2 Mbéndé é bad bé Israel elúmté’áá nén bán doḡḡe dé menōn ne doḡḡe á nyam déesáa’é, né-’ój béedyáḡe’áá ábén bwēm.

éechanéé ábab bwëm ámpē. ¹²Bwëm é' nyongé bē é'bédée bwëm é' gól, sílva, bān bé meláá ábe békine áte ne bān bé meláá bé etógnén. Ábē bwëm é'bédé káóñne mebad rúme mélélé nkun, ahóǵ áde béchəǵéé línen, démpēe bān Síllíke, ne mémpēe rúme méyəǵe', ndín éche kəñ éhágkē ne rúme métómtan ayəǵ. Ábē bwëm é'bédé mebámbé rúme mébídeé áyāl e mēl mé e'lod é' bwām ne bwëm ábe bépódé ábe é'lélé nkun bwāmbwam. Ábē bwëm é'bédé káóñne bwëm ábe bēbénlé mesoñ mé nzyoǵ ne e'kii, brōns ne meláá rúme mékine áte rúme béchəǵéé mábel. ¹³Bénwōñ káóñne bwëm nēñǵáne sinamōn, bwëm bé elod é bwām, e'twé, mía, frankinsen, mīm, dyǵǵ dé menzab, kəse é mbumé n ngun ne ngun éche béchəǵéé bān wīt. Bésómé'áá káóñne nyag ne mbód, hóse ne e'bambam, ne betāñ ne bad ábe békóbé. ¹⁴Bekáb bé nyongé béhóbbé'áá áwē nén bān, "Bwëm é' bwām é'syāǵl ábe nyénwōñǵé esíí áyāl, béesaá ne nyé ámpē. Ebóó bwëm é' bwām é'syāǵl ne bwëm bé elóon, wéekūd-taá bó ámpē." ¹⁵Bekáb bé nyongé ábe bēwóó ábén bwëm bésúdeé nhon ne ábe bwëm. Betyēēm nchabnede áyāle bēwóǵe mbwóǵ bān bómpē békūd metake rúme ákúdeé, béchyéé' bélebé-'e. ¹⁶Bébōnē bān, "Etyəǵ, etyəǵ, á ndəle e dyad, wē awē ewáá'áá mbóté é bwām éche bēbáñnéde kəse e abad eche béchəǵéé bān línen, éwāā-'e áde áyəǵe ne áde átómtan ayəǵ. We awē ehágáá bwëm é' gól, ábe bēbénlé bān bé meláá mé etógnén ábe békine áte ne bān bé meláá bēmpēe ábe bēlélé nkun ábe béchəǵéé bān pēel, ¹⁷á etūn é háwa póǵ ngēn rúme nhon rúsyāǵl rúbóó."

Bad bēmbáá bé stíma ne bad ábe békag ne stíma, bad ábe bébele nsón á stíma tē, bad ábe békábe nyongé á edíb é nkwe te, bentyēēm nchabnede, ¹⁸anyín áde bényinné mwéntud rúbíde' áde béhyāñtēé mó. Bénlēbē e'saád bān,

"Ndəle e dyad ké póǵ eébedéé nēñǵáne enén!" ¹⁹Dóó bésyəǵéé e'bumbú áwab nló áyāle béchyéé'áá', bélebé-'e, béhōbbē bān, "Etyəǵ, etyəǵ, ne ndəle e dyad, eché bewóñ bé stíma bésúdeé nhon ne ábe bwëm. Á etūn é háwa póǵ ngēn abódeé chōm ésyāǵl.

²⁰"Bwel-amíne asyāǵl áwōǵ menyīñǵe áyāle nkōǵsen rúme ane mmwáád ákúdeé. Á-bad bé Dyōb, bembapēe bé nlómag ne bekal-bé-e'dəádəñ, nyéwōǵ menyīñǵe áyāle Dyōb ábídtédeé nyé mbakú tēñǵene mós."

²¹Dóó ángel e ngíne ényénéé nyē ndim e aláá abwēm-me dós á edíb é nkwe te, áhōbbē aá, "Nén dóó bēbwēmme ndəle e dyad embáá, Babilone, ásē ne ewanǵe ésyāǵl, bad béenyín-naá dós ámpē mbēb.

²²Ene póndeé ntəǵag rúme bechəǵ bé nílende, ne bekón bé nkəñǵé, ntəǵag rúme betóñ bé ngəmbé ne betóñ bé e'loñ méewóǵnédté áwōñ dyad-tē ámpē. Bad bé nsón mé mekáá ábē bēebáá ámpē, ntəǵag rú mesín rúme mékəǵe' bwëm méewóǵnédté ámpē. ²³Áwōñ dyad tē, etrúkánj éepenné ámpē mbēd, ehóbbé é sómbé bó nchóm éewóǵnédté ámpē mbēd. Ádē dyad bēbēbēd dós áyāle ábē bekáb bé nyongé bóó bēbédé ndəle é bad á nkōñsé, bad bé meloñ mé nkōñsé mésyāǵl-le bēndognéd áyāl e echōñ nǵañ."

²⁴Dyōb ákōǵséné Babilone áyāle bad bé Babilon bēwúu bekal-bé-e'dəádəñ, ne bad bēmpēe ábe bēwédé á nkōñsé.

19 Áde ene Ángel emáá rúmné mekan mésyāǵl ahóbbé, dóó rúwóǵé chōm nēñǵáne ehóbbé éche échəǵkē é ndun e mod ébídeé ámín, bēbōnē bān "Meke-nag mébē ne Dyōb. E'soosōñ, ehúmé ne ngíne béhúu ne ádéd Dyōb. ²Eché mbakú edé mbále etəñǵéné-'e áyāle akáádté akwalēe ambáá awē abélté bad bé nkōñsé bésyāǵl mbēb ne áde akáb dé mesón, akuné-'e mekií rúme ábē bēmbəledeé rúme ane mmwáád ánsyəǵkē."

³Dóó bébóné ámpē bán, “Mekenag mébê ne Dyöb. Mwëntud ímme ímbíde’ ngáne ene ndále e dyad éhyáa’é íkag ámín á ngíndé ne á ngíndé.” ⁴Ábê bad bémbáá móom mébe ne béniin ne échê nyam éniin bēnkwē ásē á’sō é’ Dyöb bébage-’e mós edúbé, mós awē adíídé atii dé nkamlen, béhōbē nēn bán, “Ébê nê! Mekenag mébê ne Dyöb.”

**Jone anyíné ngande e e’wóngé
e Mwän-a-Ñdyoŋ ím mbód**

⁵Dóó íwógé ehób ébídé á atii dé nkamlen, éhōbē’ nēn aá, “Nyékené’ ádæd Dyöb. Nyé ábe nyédé ábē bembølede, nyé ábe nyēbage mós edúbé, ken bad ábe bédé etógnén-e ké’ε ábe béese’ etógnén.” ⁶Dóó íwógé chōm nēngáne esaád é ngíne é ndun e mod, ébédé byánán mendífb ímme mésobpe’, ébédé ámpē née dyöb ákumé’ áte ne ngíne. Échê esaád éhōbē nēn, “Mekenag mébê ne Dyöb. Áyāle awed Sāngwéé, Dyöb á Ngum adé á nkamlen. ⁷Syánē déwóge’ menyinge bwāmbwam, déhōbe bán dedé menyinge dékené-’e mós, áyāle pónde e e’wóngé eche Mwän-a-Ñdyoŋ ím mbód epedé, sómbé-’e emaa aboŋsen. ⁸Áyāle akwōgnédé, Dyöb ábágé mós kunze áhé mbóté eche bébāgnédé kase e abad áde béchøgeé bán línen. Ápene’ áte ásáá-’ε.” Ene kase e mbóté édé nēngáne mekan ímme bad bé Dyöb bébeleé ímme Dyöb áhedeé.

⁹Dóó ene ángel élanŋeé me aá, “Tēl nēn we, Nnam ne ábē ábe bélébpé á ngande e e’wóngé eche Mwän-a-Ñdyoŋ ím mbód.” Anhōb áwēm ámpē aláá-’e me ámpē aá, “Ábēn e’yale é’ mbále é’húú ne Dyöb.”

¹⁰Dóó íkwédé ásē áwe e’sō ábe mós edúbé. Anláá me aá, “Weébēlē nē, mémpe’ ndíi mbølede a Dyöb née we, mbé née bad bémpēe ábe bédúbpé Krístæ, mbé-’ε née nhóg awē atyéémé áyāl e mbále eche Yesue áyógté. Dyöb dóó nyétāngéné edúbé abe. Ene mbále eche Yesue ábídte

áwed, chós ebage bad ngíne ákal nkalaŋ í Dyöb.”

**Mod awē adíídé hósse eche épúbe’
atómé nyam echē ebídé
á edífb é nkwe-te áte á nzum**

¹¹Menyín meé ádyöb ánédnéde. Hée ínnóné boŋ ínyíne’ hósse echē épúbe’, mod awē mós-’ε andíí chós béchøge’áá mós bán Ane Awē Adé mbále ábelé-’e bad ábíi mbále tāŋgene Dyöb. Ákógsan bad nyaa echē etāngéné áwanné-’é ábē bad bé ekoyí. ¹²Míd mébedé mós áte née muú ímme íchodne’, anhē-’ε e’kóté bé nkamlen híin á nló. Anwōŋ dīn á yāl áde modmod éebíi’é éetóméé mwēn. ¹³Anwáá-’ε megombe ímme béchúbé á mekií-te, dīn áde béchøgeé-’ε mós ádíí Eyale é Dyöb. ¹⁴Sánze éche édé ádyöb énhē kase é mbóté éche bébāgnédé abad áde béchøgeé bán línen, épúbe’ ésaŋ-’ε. Bēndíi hósse éche épúbe’ béhíde mós. ¹⁵Páá echē ekóbpe’ bwāmbwam embíd mós á nsəl-tē. Chós ábenléé ákógsen bad bé meloŋ. Ákamlén-ne bós ne ekáá éche éhyédé. Ákøgtéd bwāl bé e’pum áte ábel ámín besabé ábe bébenléé mīm, álúmed ímmē meliŋgá mé ngíne mé ébēbtéd ímme Dyöb á ngume. ¹⁶Dīn adé áwē mengombe ne áwē epəŋ mīn nēn bán, “Kōŋ e kōŋ ésyāāl ne Sāngwéé a besāngwéé bésyāāl.”

¹⁷Dóó ínyíne’ ángel etyéémé á enyen-tē boŋ ábōnnē menon ímme mēpúmmé’áá ádyöb ne ehób éche échøgké aá “Nyéhyag nyéladen áyāle sāŋkalaa a ngande echē Dyöb déboŋsénne. ¹⁸Nyéhyag nyédyē nyam é kōŋ, nyam é sánze émbáá, nyam é ndále é bad, nyam é hósse ne nyam é bad ábe bédíídé chós. Nyéhyag nyédyē nyam é baányoŋ bésyāāl, é kunze ne é betāŋ, bad ábe bédé etógnén ké’ε ábe béese’ etógnén.” ¹⁹Dóó ínyíne’ nyam ne kōŋ é bad é nkōŋsé ne échab sánze éladné áwan nzum ne ane awē ansébé ape ádíi

hóse echě épúbe' ne éche sónze. ²⁰Dóó békóbé ene nyam ne nkal é'dáádəŋ a metóm. Ane nkal é'dáádəŋ a metóm ambé chó á'so-te, álūmtē e'chemléd ádog bad ábe békúdé e'chem ábe ene nyam, bébagé-'e échē ediídinge edúbé. Áde bédíí á alonǵé, bémbwēm bó bad bébe á edib é nzab é muú, bēnhyāŋ ne muú ímme íhunne' bwāmbwam. ²¹Ane awě adíidé hóse ambenléd páá e echě embíd mój á nsəl tē awúú bad ábe belyágé ásē, échē kəŋ ne échab sónze. Menon mēsýwāl ménkōd áde bédýédé échāb nyam.

Devəle ábē á mehaŋ á etún é ekálé é mwě

20 Áde ane mod átómé ábē bad bé ekoyí áte, dóó nnyíné nēe ángel ébídéé ádyōb ésudé ásē ewálé e'kii bé echóg échē éewóo asóg, ewálé-'e sánkalaa a ngóbéngōbē awě adelé. ²Dóó ákóbé dragone, ene nyə e'boód echě edé Devəle, ebé-'e Satane, áhaŋ mój á etún é ekálé é mwě. ³Ambwém mój á echóg échē éewóo asóg adib, ápēn-ne chó ábel boŋ eéhēlē bad bé nkōŋsé adog ámpē káōŋne á pónde echě ekálé é mwě émaá'é áte. Ámbíd enē bēnhūd mój á mehaŋ á es-ōŋ é pónde.

⁴Dóó nnyíné metii mé nkamlen, bad ábe Dyōb dēmbéé kunze ákamlen, bóó bēndýeé áhed. Mennyín-ne e'dáádəŋ é' bad ábe bēnwē. Bēnwūú bó áyāle mbōŋ echě bēbídé'áá Yesue ne áyāle akal áde békálé'áá nkaləŋ ímme íhúú ne Dyōb. Bēnwūú bó áyāle béebage-'aá ene nyam edúbé ké'e échē ediídinge ne áyāle akob áde bēnkēnkobpé e'chem á mbom ké'e á ekáá. Bētīm ámbíd á alonǵé, bóóbe Yesu Krístəə bēbé á nkamlen á etún é ekálé é mwě. ⁵Nén dóó débē mpúú mé e'só. Bad ábe bēnlyǵg ásē ábe bēnwē bēnkēntim-mé ámbíd á alonǵé káōŋne ámbíd e ekálé é mwě. ⁶Nnam ínbē ne ábē ábe bēbé mpúú mé'só áte. Bédíí bad ábe bésáá.

Kwééd echě edé kwééd e edáádəŋ ée-wōŋgé ngíne ámin e bad ábe bédé mpúú mé'só áte. Boŋ bēbé prise é Dyōb ne échē Krístəə bēbé-'e á nkamlen ne mój á etún é ekálé é mwě.

Jone anyíné Satane akwedé nzum

⁷Áde échē ekálé é mwě épeé á asóg, bēhūd Satane á mbwōg. ⁸Abíd áde ábidtē á mbwōg, áke metóŋgé mé nkōŋsé méniin, ádog bad bé nkōŋsé. Mmēn metóŋgé mé nkōŋsé médíí Gōg, ne Mágōg. Satane álad bó áwan nzum, bēbuú-'e áte nēŋgáne nsíí ímme ídé á edíb é nkwě. ⁹Dóó békíí nkōŋsé áte ísywāl, bēləŋnéd abwōg á hōm áde Dyōb ádáá, wée ábē bad bédíí, boŋ muú mémbíd ámin íhýāād bó baásýwāl bam. ¹⁰Devəle awě andog bó, bēmbwēm mój á edib é nzab é muú ímme íhunne' bwāmbwam, wée ene nyam ne nkal é'dáádəŋ a metóm bédíí. Áhed dóó békudtē metake mé ngíne nkuu ne mūte á ngíndé ne á ngíndé.

Dyōb ákáádté bad á asóg dé nkōŋsé

¹¹Dóó nnyíné mod adíidé atii dé nkamlen ámbáá áde épúbe'. Áhed-taá nkōŋsé ne abobe ámin bēnnyōŋ'é áwe e'só-te béetime abé ámpē. ¹²Héé nnyíné bad ábe bémáá awé, bad ábe bédé etógnén ne ábe béese etógnén, bétýéémé á'só bé áde atii dé nkamlen. Kálag éche Dyōb dēntenlé ímmāb mbeltéd áte, bēndibé chó áte, bēndibé-'e empée áte. Ene chó enwōŋ mīn mé bad ábe bēbé abé ne abé ne Dyōb. Dyōb dékāād bad ábe bēwédé, nchoo ne mbeltéd ímmāb ngáne éténlédé á kálag-tē wē. ¹³Bad ábe bēwédé á edíb é nkwě-te bēnkě wée Dyōb ábel békāād bó. Ábíníí bad-te ábe bēwédé ábe bédé á mbwōg e kwééd, bómpē bétýēēm á'só é' Dyōb ábel békāād bó nchoo ne ímmāb mbeltéd. ¹⁴Bēmbwēm Kwééd ne Mbwōg e kwééd á edib é nzab é muú. Enén kwééd e edíb é nzab

chó edé kwééd e edə́ədəŋ. ¹⁵ Kénzéé awě bėnkėntenlé dín á kálag e alonǵé, bėmb-wėm mós á edib é nzab é muú.

**Jone anyíné nkōŋsé
ne nkoŋ í mín mé ekóólé**

21 Áde nkáásé nítómé, dós nínýíné nkoŋ í mín mékóólé ne nkōŋsé mé ekóólé. Nkoŋ í mín ne ísé mé'-só bėnnyōŋ, edíb é nkwe'-e énkėmbáá ámpē. ² Hée nínýíné Dyad áde Ásáá, Jerusalem e ekóólé, ahúe', ábídeé ámin wée Dyōb. Dyōb dėmboŋsén mós ngáne bebaád bėboŋsanné sómbé echě ekag á e'wōŋǵé. ³ Dós nńwógé ehób eché écháǵké ébídé á atii dé nkamlen éhōbē nén aá, "Nyénone', e'dii é' Dyōb é'dé ne baányoŋ bōb! Dyōb dėdyeé hōm ahóg ne bós, bós-e bėbė ábē bad. Dyōb dėdyeé hōm ahóg ne bós. ⁴ Ápīnē bós mėsōd mėsýōāl á mīd. Kwééd éebáá ámpē, bad bėelebpē ámpē, bėechií-'aá ámpē, bėewóg-kaá e'we ámpē. Ébē nén áyōle mam mé nchun métómé."

⁵ Dós ane awě adiidé atii dé nkamlen áhóbeé aá, "Nyénone', mbele' bwēm é'sýōāl ekóólé!" Anhób ámpē aláá-'e me aá, "Těl nén, áyōle e'yale ábe nńhóbeé é'dé mbále é'dé-'e ábe moosýōāl ádübē." ⁶ Anhób ámpē aláá-'e me aá, "Émáá. Me-eé ndé Álfaa mbé-'e Ómégaa, me-eé ndé mbooted mbé-'e asóg. Kénzéé awě píd ékóbé, mēbe mós mendíb mé nhyélé ímme mod ámwākē boŋ abé á alonǵé abé ne abé. Mēbē-'e nyé mós ngēn. ⁷ Mod awě ā-tōm metake áte, adúbe áde ádübē me, mēbe mós ábėn bwēm é'sýōāl. Mēbē áde Dyōb mós-'e abé awem mwān. ⁸ Boŋ ne bad ábe bėwóo mbwōǵ áte, ábe bėewóo adúbe, ábe bėbele' mbinde é mekan, bad bé ewúen, bekáb bé mesón, bekum bé ngaŋ, bad ábe bėbenle' myōb mé metóm ne bekal bé metóm bėsyōāl, ádab ab-wōǵ á hōm ádíi edib é nzab é muú ímmé nńhunne' bwāmbwam. Enén kwééd chó edé kwééd e edə́ədəŋ."

Jone anyíné Jerusalem a ekóólé

⁹ Dós ángel póg áfintē e ángel saámbé eché énwālē kúmbe saámbé eché éloné ne medim saámbé épédé boŋ élanǵē me aá, "Hyāǵ, mēlūmēd we sómbé, mmwaád awě Mwān-a-Ńdyoŋ í mbód." ¹⁰ Dós Edə́ədəŋ eché Ésáá épífidé me boŋ ene ángel ékeené me á mbōod mīn echě echabé ámin bwāmbwam. Ambané me áwedé-mīn alúmed me Jerusalem, dyad áde ásáá, ngáne ábídeé ámin wée Dyōb, ¹¹ ápené-'e ne ehúmé é Dyōb. Áde dyad ákínáá áte nēe aláá dé etógnén áde álélé akud, ákiné áte nēe jáspa ánnýinnē-'e áte. ¹² Áde dyad dénwoŋ sǵkalaa a e'ké ábe é'chábé ámin. Bėnwoŋ nsəl mé e'ké dyōm ne mébe, ne ángel dyōm ne ébe eché énone ímmē nsəl mé e'ké nńsyōāl. Áyōl e ímmē nsəl mé e'ké, bėntěl mīn mé metúbé dyōm ne mébe mé bad bé Israel. ¹³ Ábē e'ké bėnwoŋ ped éniin. Ped e á akuu enwōŋ mmwe mé e'ké nńláán, á mekunekune mmwe nńláán, á mehúléhúlē mmwe nńláán á ped e mbōŋ nńláán. ¹⁴ E'ké ábe bėnləŋnéd áde dyad bėnsumén ámin e meláá dyōm ne mébe. Ámin e ímmē meláá, bėntěl mīn ímme bėmbapee bé nlomag dyōm ne bėbe ábe Mwān-a-Ńdyoŋ í mbód.

¹⁵ Ángel echě élanǵé'áá me ímmén mekan, enwálé ntōŋ nń gōl ímme áhógné'áá áde dyad, ímmē nsəl mé e'ké ne ábē e'ké é' dyad. ¹⁶ Áde dyad dénwoŋ metōŋǵé méniin, e'chab áte ne e'kəl áte é'bédé nyaa póg. Ene ángel embenléd ímmē ntōŋ áhōǵ áde dyad. Ábédé ekálé é máyl ehōǵ ne mbwókel étáan. Á e'chab áte, e'kəl áte ne e'chab ámin bėbédéé nyaa póg. ¹⁷ Ene ángel anhōǵ káŋne e'che bé e'ké, é'bédé móom mé méta ntóob ne ntóob. Ambenléd nhōǵtéd ímmé bad bėsyōāl bėbenladté. ¹⁸ Bėmbenléd jáspa álonǵ ábē e'ké. Bėmbenléd gōl echě eesē mbinde áte, eché epene áte nēe dyené álonǵ áde

dyad. ¹⁹ Meláá ímme bënsuméé ábê e'ké ámín, mébéde bán bé meláá ábe bélélé nkun nyaa ne nyaa. Aláá dé nsume dé e'só, ábédée jáspa, áde álónténé mébe, ábédée safía, áde álónténé meláán áget, áde álónténé méniin émeral, ²⁰ áde álónténé métaan, ónis, áde álónténé ntóób kanélia, áde álónténé saámbe krisolit, áde álónténé waam béril, áde álónténé abog topas, áde álónténé dyòm kaladóni, áde álónténé dyòm ne ahóg hyasín, áde álónténé dyòm ne mébe ametís. ²¹ Ímmén mmwe dyòm ne ímbe ímbédée meláá mé etógnén, mmwe nhóg téé ímbédée aláá dé etógnén ahóg. Nzii eche empõj á dyad tê ebédée gól eché eesē mbinde áte eché epene' áte.

²² Á dyad-tê wê, menkênnyínné ndáb e Dyõb áyãle Sáj Dyõb é Ngumε ne Mwän-a-Ñdyõj ím mbód, bédíi née ndáb e Dyõb. ²³ Ádê dyad déehednéé bán áwõj enyen ké'ε ngõn áwêd-te áyãle ehúmé é Dyõb édíi ábe e'nyínen bé ekíde, Mwän-a-Ñdyõj ím mbód-te ápene' née eche etrukánj. ²⁴ Bad bé nkõjsé bésyãl bébenléd ábe e'nyínen bé ekíde ábel ímmab mam ímme bétãngéné abel epun ké éhéé. Kõj é nkõjsé épeén ímmáb nhõn á dyad-tê wê. ²⁵ Ímmé mmwe mé e'ké dyòm ne ímbe béepenné mó mbêd, áyãle nkuu méebáá áwêd-te mbêd. ²⁶ Bépeén bwëm é' bwãm ne nhõn ím bwëm é' bad bé nkõjsé áwêd-te. ²⁷ Dyam á mbinde ké ahóg, ké'ε mod awë abele' e'bébtéd é' mekan, ké'ε mod awë akale metóm ké nhóg eesónlé á dyad-tê wê. Bad ábe mìn médíi á kálag e alongé eche Mwän-a-Ñdyõj ím mbód bënpen bój bésãl áwêd-te.

Jõne anyiné edíb éche ébage alongé á ngíndé ne á ngíndé

22 Dój ene ángel élúmteé me edíb é mendíb ímme mébele boj mod abé á alongé á ngíndé ne á ngíndé, ényínné áte nñngáne dyené. Échê edíb

ébídé'áá á atii dé nkamlen áde Dyõb ne Mwän-a-Ñdyõj ím mbód, ² époó' átínté e nzii á dyad-tê. Á nkin mé échê edíb, ped ébe, nyaa e bwel póg eche echyáá' e'pum ábe é'bele boj mod abé á alongé abé ne abé ebédé áhed. Ímmé mel méchyáá'áá e'pum nyaa dyòm ne ébe, méchyáá'áá ngõn té. Bad bé nkõjsé bébénlédttáá ábab byaá ákud e'choõchõj. ³ Chõm-chõm éche Dyõb ábágé ebómán éebáá á dyad-tê wê. Atii dé nkamlen áde Dyõb ne Mwän-a-Ñdyõj ím mbód mébéde áwêd-te, bembølede bé Dyõb-pe bēbage mó edúbé. ⁴ Bényín Dyõb e'só ne e'só, áde dín-ne démbē bój á mesó mé mbõm. ⁵ Nkuu méebáá ámpē, béehéd-taá etrukánj káa enyen ányínen ekíde áyãle Sáj Dyõbe ábē ábab e'nyínen bé ekíde, bēbē-ε á nkamlen á ngíndé né á ngíndé.

Jõne anyíne epe éche Yesue

⁶ Dój ene ángel élãngéé me aá, “Ábén e'yale ábe ílãngé nyé é'dé mbále, né-õ nyédúbe bój. Sáj Dyõbe awë abage bekal bé'dáõdãj échê edáõdãj ábel boj békale ímmé nkalañ, alómé eche ángel álúmed ábē bembølede mam ímme mékwógé abenled.” ⁷ Dój Yesue áhõbēé aá, “Nyénõne", nkwogé ape. Nnam ne bad ábe bēhíde' mekan ímme bétélé á kálag-tê wén ímme mébenléd bõõb ne á pónde eché ehúé' á'sõ.”

⁸ Me, Jõne nwógé nnyín-ne ímmén mekan. Áde íwógé ímmén mekan nnyín-ne mój, menkwë áse á'sõ é ángel eché enlúméd me ímmén mekan, ábe mój edúbé. ⁹ Boj anláá me aá, “Weébēlē nē! Mēmpē ndíi mbølede a Dyõb née we, ne née ábíníi baányõj bé Křsto ábe bédé bekal bé'dáõdãj ne bad ábe bēhíde' chõm éche éténlédé á kálag-tê wén. Dyõb dój nyétãngéné edúbé abe.” ¹⁰ Dój álãngéé me ámpē aá, “Nyéékõñnãd bad mekan ímme mébenléd ímme méténlédé á kálag-tê wê áyãle mékwógé abenled. ¹¹ Bad ábe bébele mbéb bēbē bébele' mbéb. Ábe

bébele mekan mé mbinde bébê bébele' mekan mé mbinde. Ábe bébele mekan ímme métáŋgéné bébê bébele' mekan ímme métáŋgéné, ábe bó-'e bésáá bébê bésáŋ.”

¹² Dóó Yesue áhóbeé aá, “Nyénone', nkwogé ape, ásaábe mod-té nchoo ne nsón ímme ábélé. ¹³ Me-éé ndé Álfaa mbé-'e Óméгаа, awě Asébpé ne awě Adímténé, mbé-'e Mbooted ne Asóg.”

¹⁴ Nnam íbê ne ábê ábe bówóbpé í-māb megombe, bówōŋ kunze ápoŋ á mmwe mé e'ké ásóí á dyad-tê ábel bédyê e'pum é' bwel ábe é'bele mod abé á alongé abé ne abé. ¹⁵ Bad ábe béesól á dyad-tê wê, bédíí bad ábe bébélé mekan mé mbinde, bad ábe békume ngaŋ, bad ábe békábe' mesón, bad ábe bówúe bad, bad ábe bébenle myöb mé metóm ne bad ábe bédásó akal dé metóm ne ábe békale metóm.

¹⁶ Me Yesue, me-éé nlómé echem ángel áláa nyé ábe nyêdé á mwembé-te ímmén mekan. Ndíí ane awě abídé á mbyaa ímme kōŋ Dabide, tintine a mbwembwe awě apene'.

¹⁷ Edáóđəŋ é Dyöb ne Sóbé béhóbe nén bán, “Hyăg.” Kénzée awě awógé nén,

mómpē áhób aá, “Hyăg.” Ane awě píd ékóbé áhye ámwê mendíb ímmé mébele boŋ bad bébe á alongé á ngíndé ne á ngíndé. Mod ké ahée awě ahede' ímmén mendíb átēd mó ngen.

Jone ahóbe ehób é asóg

¹⁸ Nsíme mod ké ahée etúu áte awě awógé e'yale ábe é'ténlédé á kálag tê wén tŋgene mekan ímme mébenléd. Nzé mod abádé kéchéé á kálag tê wén, né Dyöb débādē mó medím ímme bétélé á kálag tê wén. ¹⁹ Mod ké ahée-'e awě áhūd ké eyale ámín e mekan ímme méténlédé á kálag tê wén tŋgene mekan ímme mébenléd, Dyöb déhūd ádē asii dé e'pum é' mel é' bwel ábe é'bele boŋ mod abé á alongé á ngíndé ne á ngíndé. Dyöb déhūd-te éche etál á Dyad áde Ásáá. Ímmén mekan méténlédé á kálag tê wén.

²⁰ Ane awě abíde mbóŋ tŋgene ímmén mekan mésyāāl ahóbe nén aá, “Ne mbáale, nkwogé ape.” Ébê nê, hyăg a-Sáŋgú Yesu.

²¹ Nsimé ímme Sáŋgú Yesue íbê ne bad bésyāāl.[§]

§22:21 *Bad bésyāāl*; donje á kálag dé'só áwóó *Bad bé Dyöb káa Bad bé Dyöb bésyāāl*.